MÓDER
REZSŐ

MÓDER REZSŐ

MÓDER REZSŐ

KAPOSVÁR, SOMOGYI KÉPTÁR, 1986. február 7.—április 9.
KAPOSVÁR, SOMOGY PICTURE GALLERY,
7 th February—9 th April 1986.

EMBEREK ÉS SÁVOK
PEOPLE AND STRIPES

MÓDER REZSŐ FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
EXHIBITION OF PAINTER–ARTIST REZSŐ MÓDER

Móder még mindig fiatal ember, művészete mégis igen határozott, s félreismerhetetlenül személyes vonásokkal rendelkezik. Munkáinak tartalmi középpontjában mindig az idő problémája áll, a biológiai és a történeti idő. A múló idő érdekli, amely magával hozza a dolgok változását: a föld, a környezet átalakulását, az élet elmúlását, a jelen realitásának könyörtelen átalakulását emlékké, a múlt néha borzongató, néha nosztalgikus vágyakat ébresztő, mindig rejtélyes kísértését. Az elveszett régiségben, és egyáltalán e megállíthatatlan folyamatban, ahol a megálmodott (vagy még csak meg sem álmodott) jövő is észrevétlen gyorsasággal tűnik el. Móder az összefüggéseket keresi. A részleteket összekötő apró kapcsokat, a kötődéseket. A csecsemő kiszolgáltatottságában és ugyanakkor életre-nyitottságában az öregek esettségét, s a megélt élet teljességét.

Mostani kiállításán Móder grafikákat mutat be, pontosabban kollázsokat. Valójában azonban csak a technika köti ezeket a darabokat az eredeti műfajhoz. Móder nem „talált" ábrákat – fényképkivágásokat, rajzokat – állít új kontextusba, hanem sajátos módon saját rajzait, akvarelljeit szeleteli, tépi elemekre, majd ragasztja újra egymásra és egymáshoz. És ebben van a lényeg, mert a puszta egymásmellettiség mellett nagyobb jelentőséget nyer az egymásfölöttiség, a rétegzettség. Az a valami, ahogy a dolgok az életben és a történelemben is egymásra települnek, épülnek. A megszüntetve-megőrzés misztikuma fogalmazódik meg ezekben a képekben: a szántóföldi parcellák és a temetőiek rokonsága, a szántóföldre települt város élete és emlékezete, a dolgok örökkön visszatérő metamorfózisa.

Varázsos világ a Móder Rezsőé. Találkozunk benne a gyermekkor meséivel, az ember öntudatra ébredésének rebbenékeny érzékenységével, a környezethez – földhöz, állatokhoz, barátokhoz, társakhoz – kötődő kapcsolatok gazdagságával, az öregkor megnyugvó bölcsességével. A visszavisszatérő formák – bábulények, lovak, kutyák, bot, s a helyszínt meghatározó egy-egy részlet: ház, szekrény, szántóföld – magától értetődő természetességgel terítik be a felületet. Ahogy a képek egymást követik a falon, az egészben van valami áradásszerű, ahogy a szőnyeg mintái omlanak el. Az egész nagyon emlékeztet az egyiptomi sírkamrák freskóira, azok elevenségére és ugyanakkor elgondolkodtató, sejtelmes, titkot tartó csöndjére.

Kovács Péter

MÓDER is still a young man, but his art is very performed, having clearly personal characteristics. In the centre if his works there is always the problem of the time, the biologic and the historic time. He is interested in time pass-by that brings the change of things, change of the world and environment, elapsing of the life, tranformation of the present reality into memories, simetimes nostalgic, but always magic temptation of the old days. In the lost ancientness, in this uninterruptable process, where the dreamed (or still not dreamed) future passes at an unnoticed speed. Móder looks for the inherences, for the small connections and details, looks for affliction of the old people, the totality of the having lived life in the defencelesseness and, at the same time, openness to the life.

At the present exhibition, Móder shows gaphics, more exactly, collages. To tell the truth, only the technics connects these parts with the original form. Móder organizes not „found" figures, drawings and photos, cut into pieces – into a new context, but, in a special way, his own drawings, aquarells are cut into their elements, and then sticked together again. And, here is the substance, because beyond the simple besideness, the aboveness gets more important meaning, in the same way, as in the life and in the history, where things are placed above each other. The mysticim of discontinuing-retaining is expressed in these pictures, the relativeness of the field parcells and those of the cemetery, life and remembrance of the town, built on the cemetery, the continously repeated metamarphosis of the things.

World of Rezső Móder is magic. We can find in it the tales of the childhoad, the sensitiveness of the rapid finding oneself, the colurfulness of the connection with the environment, with the field, animals, friends and mates, the wisdom of the relaxing old age. The repeated forms – puppets, horses, dogs, sticks, and the details, determing the place – house, cupboard, field – with a meaning-to-reason naturalness cover the surface. As the pictures follow each other on the wall, there is some delugelikeness in the whole, like the carpet patterns crumble. The whole reminds of the frescoes of the Egyptian crypts, of their liveliness, and, at the same time, of their thoughtmaking, mysterious, secret-keeping silence.

Péter Kovács

ÉLETRAJZI ADATOK:

1954. június 14-én született, Budapesten
eredeti volt szakmája villanyszerelő, elektrikus

1982. diplomázott a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, festő szakon

BIOGRAPHICAL NOTES:

1954. 14. of June, born in Budapest.
Original profession: electrician.

1982. graduated from the Hungarian Academy of Fine Arts, painter section.

DÍJAK:

1982. Nemzetközi Művésztelep, Varsec (Bulgária)
a művésztelep díja

1984. Smohay-alapítvány ösztöndíja

1985. 40 év. Fejér Megyei Képzőművészeti Pályázat I. díja
II. Észak-Dunántúli Tárlat, Szombathely
Területi szövetség díja

PRIZES:

1982. Prize of the International Colony of Artists in Varsec (Bulgaria).

1984. Smohay Fundation Scholarship.

1985. I. prize of Fejér Couty's Fine Arts Competition,
Prize of North Trandsdanubian Society Exhibition, Szombathely.

MUNKÁK KÖZTULAJDONBAN:

István Király Múzeum, Székesfehérvár;
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest;
Szombathelyi Képtár, Szombathely;
Varsec, Bulgária;
Modern Art Galéria, Torun;
Bácska Topolya Galéria.

WORKS IN PUBLIC OWNERSHIP:

King Stephen Museum, Székesfehérvár,
Hungarian National Gallery, Budapest,
Szombathely Picture Gallery, Szombatehly,
Varsec, Bulgaria,
Modern Arts Gallery, Torun,
Bácska Topolya Gallery.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK:

1980. Dunai Vasmű kultúrterem, Dunaújváros;

1982. Uitz Terem, Dunaújváros;

1983. Lőrinci Hengermű kiállítóhelyisége, Budapest;

1984. MMK Galéria, Dunaújváros;
Rátkay Klub, Budapest;
„Lila iskola" Újpalota, Budapest;
Szegedi Konzervgyár Klub, Szeged,

1985. Ifjúsági Ház, Székesfehérvár;

1986. Somogyi Képtár, Kaposvár.

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK:

1982. Rendszeresen kiállít csoportos, országos jellegű tárlatokon és a Fiatal Képzőművészek Stúdió kiállításain.
István Király Múzeum, Székesfehérvár;
I. Országos Rajzbiennálé, Salgótarján;
Nemzetközi Művésztelep Tárlat, Varsec (Bulgária);
Budapest, Ezüst Gerely Pályázat;

1983. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, Salgótarján;
Nemzetközi Festészeti Kiállítás, Várna (Bulgária);
Bartók '32 Galéria, Budapest;
Fiatal Művészek Tárlata, Budapest Sportcsarnok;
Képcsarnok, Győr;
Fiatal művészek találkozója, Budapest;
Uitz Terem, Dunaújváros.

1984. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, Salgótarján;
V. Dunántúli Tárlat, Kaposvár;
Művelődési Ház, Szentendre;
Nemzetközi Festészeti Kiállítás, Szófia (Bulgária);
Ezüst Gerely Pályázat, Budapest;
Debreceni Országos Tárlat, Debrecen;
Lamberg-kastély, Mór.

1985. I. Nagykőrösi Grafikai Tárlat, Nagykőrös;
Budapest, Urbanisztikai Társaság kiállítóterme;
Fejér Megye 40 éves,
István Király Múzeum gyűjteménye;
40 év. Fejér Megyei Pályázat, Székesfehérvár;
Barátság Háza;
Uitz Terem, Dunaújváros;
Nemzeti Galéria, Budapest,
Fiatal Művészek Fesztiválja;
Liszt Ferenc Művelődési Központ, Sopron;
Modern Art Galéria, Torun,
Nemzetközi Grafikai (Lengyel);
Országos Alföldi Tárlat, Békéscsaba;
Mezőgazdasági Múzeum, Budapest;
Ernst Múzeum, Budapest;
II. Észak-Dunántúli Tárlat, Szombathely;
István Király Múzeum, Székesfehérvár;
Országos Grafikai Biennálé, Miskolc.

1986. Bácska Topolya Galéria,
Nemzetközi Művésztelep Tárlat (Jugoszlávia);
Grafikai Tárlat, Pécsi Galéria, Pécs;
Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, Salgótarján;
Grafikai Tárlat, Uitz Terem, Dunaújváros.

A katalógus képei: kollázsok

AZ IGAZI LOVÁSZ

EGY VÁROSÉPÍTŐ MERENGÉSE

FÖLDANYA

EGYEDÜL

RENDES „PARCELLÁS" KÓRHÁZI BETEG

METAMORFÓZIS

PÁRBESZÉD

AZ ASZTAL KÖRÜL

Cím:
H–2400 Dunaújváros, Kohász u. 4.
Telefon: 16-237

PERSONAL EXHIBITIONS:

1980. Iron Works Gallery, Dunaújváros,

1982. Uitz Gallery, Dunaújváros,

1983. Lőrinc Rolling Mill Exhibition Room, Budapest,

1984. MMK Gallery, Dunaújváros,
Rátkay Club, Budapest,
„Violet School", Ujpalota, Budapest,
Szeged Conserve Factory Club, Szeged.

1985. Yauth House, Székesfehérvár,

1986. Somogy Picture Gallery, Kaposvár.

GROUP EXHIBITIONS:

1982. regular national exhibitions and exhibitions of the Studio of Young Artists,
King Stephen Museum, Székesfehérvár,
I. National Graphics Biennale, Salgótarján,
Exhibition of the International Colony of Artists, Varsec,
Budapest, Silver Javelin Competition.

1983. Salgótarján Spring Exhibition, Salgótarján,
International Paintings Exhibition, Varna
Bartók '32 Gallery, Budapest,
Exhibition of Young Artists, Budapest Sports Hall,
Picture Gallery, Győr,
Meeting of Young Artists, Budapest,
Uitz Gallery, Dunaújváros.

1984. Salgótarján Spring Exhibition, Salgótarján,
V. Transdanubian Exhibition, Kaposvár,
Cultural House, Szentendre,
International Paintings Exhibition, Sofia,
Budapest, Silver Javelin Competition,
Debrecen National Exhibition, Debrecen,
Castle of Lamberg, Mór.

1985. I. Nagykőrös Graphics Exhibition, Nagykőrös,
Budapest Urbanistic Society Exhibition Hall,
40 years of Fejér County, Collection of King Stephen Museum, Székesfehérvár,
Uitz Gallery, Dunaújváros,
National Gallery, Budapest, Festival of Young Artists,
Liszt Ferenc Cultural Centre, Sopron,
Modern Arts Gallery, Torun,
International Graphics Exhibition, Poland,
National Exhibition of the Hungarian Plain, Békéscsaba,
Agricultural Museum, Budapest,
Ernst Museum, Budapest,
II. North Transdanubian Exhibition, Szombathely,
King Stephen Museum, Székesfehérvár,
National Graphics Biennale, Miskolc.

1986. Bácska Topolya Gallery,
International Artists Colony Exhibition, Yugoslavia,
Graphics Exhibiton, Pécs Gallery, Pécs,
Salgótarján Spring Exhibition, Salgótarján,
Graphics Exhibition, Uitz Gailery, Dunaújváros.

Pictures of the catalogue: collages

THE REAL STABLEMAN

REVERIE OF A TOWN – BUILDER

WORLD – MOTHER

BEING ALONE

ORDENARY „PARCEL" HOSPITAL PATIENT

METAMORPHOSYS

CONVERSATION

ROUND THE TABLE

Address:
H–2400 Dunaújváros, Kohász u. 4.
Phone: 16-237

DUST

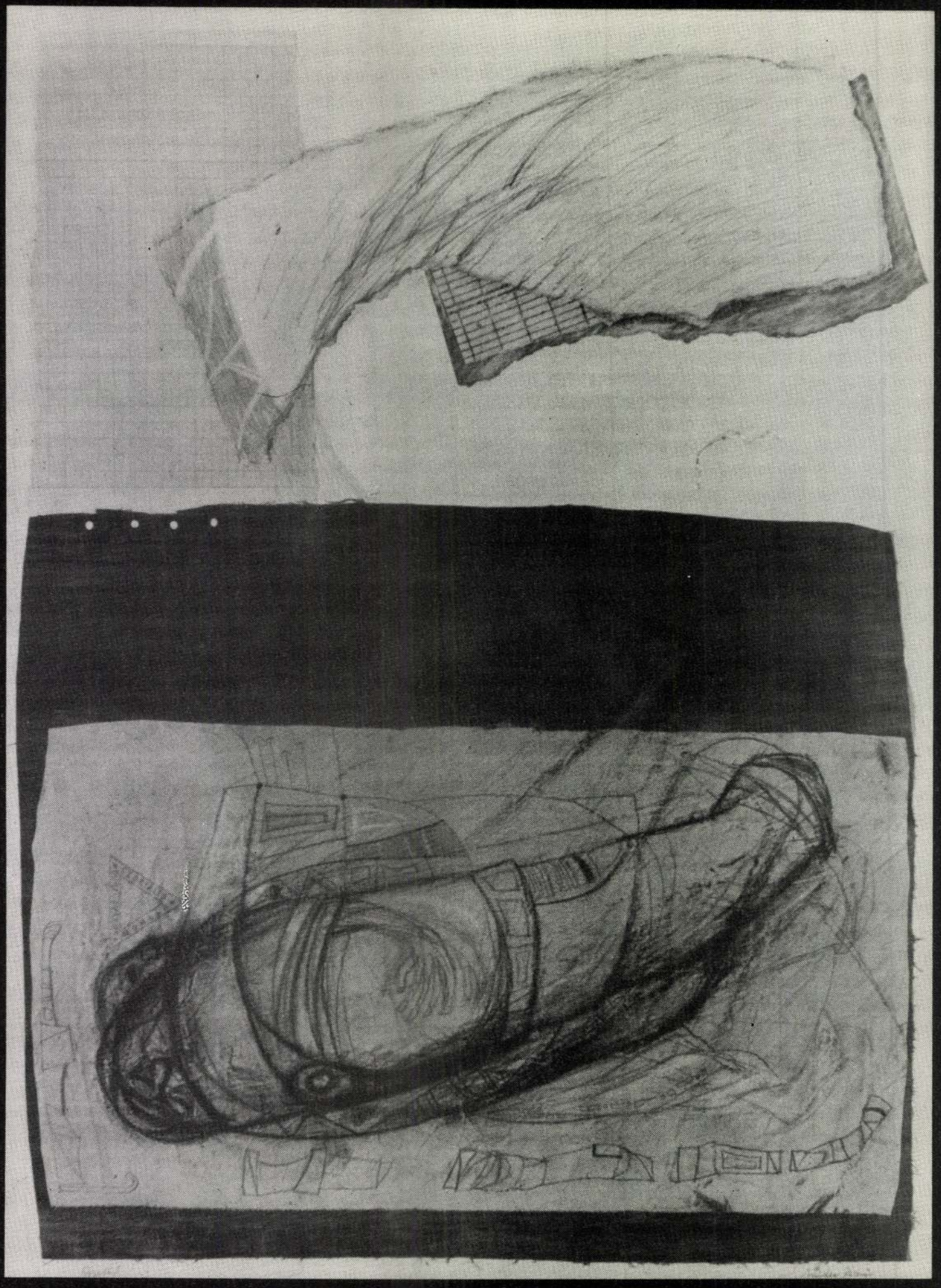

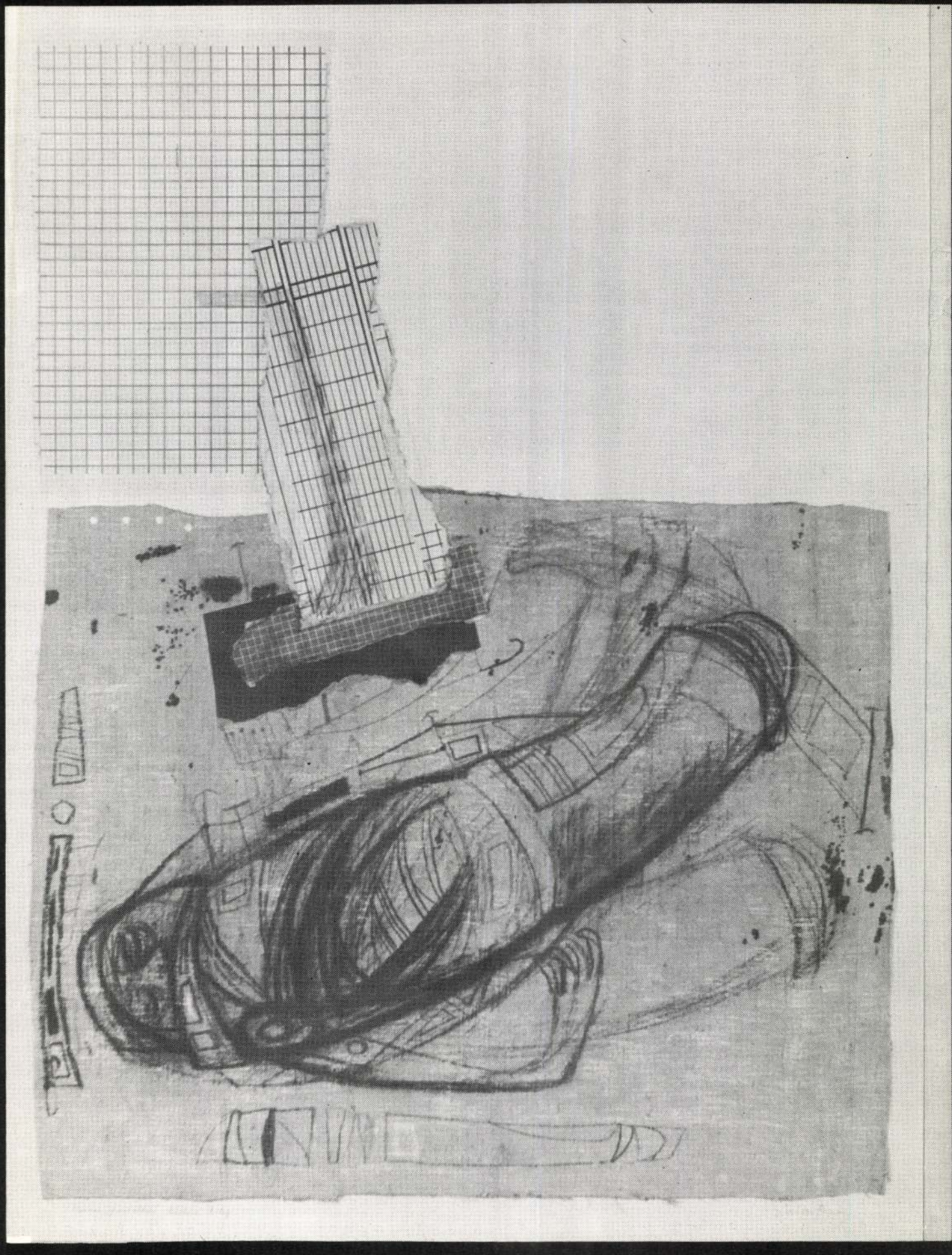

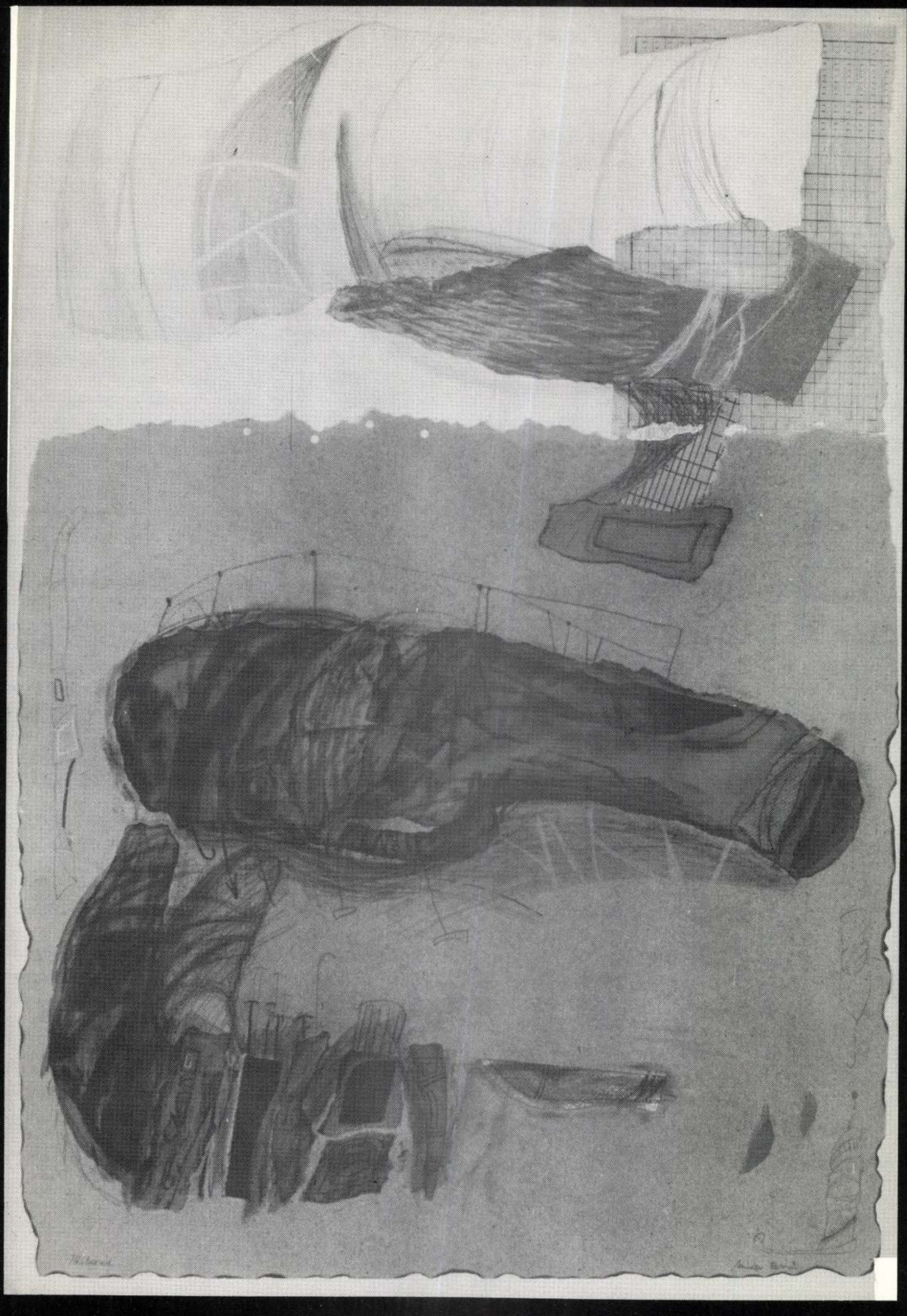

Kiállított művek jegyzéke

1.	Szürke napok	1984.	kollázs	86x61
2.	Holnap is eljön az unoka?	1984.	kollázs	86x61
3.	Árnyékban	1985.	kollázs	86x61
4.	Párbeszéd II.	1985.	kollázs	80x60
5.	Metamorfózis II.	1985.	kollázs	60x80
6.	Hétköznapok	1985.	kollázs	86x61
7.	Az asztal körül	1981-84.	kollázs	86x61
8.	Öregség II.	1980.	kollázs	86x61
9.	Ásó - kapa	1981-84.	kollázs	86x61
10.	Panasz...	1985.	kollázs	140x100
11.	Egyértelmű helyzet	1985.	kollázs	140x100
12.	Konstrukció I.	1984.	kollázs	100x70
13.	Konstrukció II.	1984.	kollázs	100x70
14.	Konstrukció III.	1984.	kollázs	100x70
15.	Megtörtént	1984.	kollázs	80x60
16.	Dinamizmus I.	1984.	kollázs	86x61
17.	Dinamizmus II.	1984.	kollázs	86x61
18.	Hétköznapok III.	1985.	kollázs	90x70
19.	Találkoztam egy vak nénikével	1984.	rajz	86x61
20.	A nagy dobás	1986.	olaj,vászon	150x100
21.	Az ismert történet	1986.	olaj,vászon	160x80
22.	A nagy metamorfózis I.	1986.	olaj,vászon	190x100
23.	A nagy metamorfózis II.	1986.	olaj,vászon	190x130
24.	Városi történet	1982.	olaj,vászon	100x120
25.	Hétköznapok III.	1984-85.	olaj,vászon	190x100
26.	Kis ló születik I.	1983.	olaj,vászon	100x70
27.	Kis ló születik II.	1984.	olaj,vászon	100x70
28.	Kis ló születik	1984-85.	olaj,vászon	190x100
29.	Földeken	1984.	olaj,vászon	190x100
30.	Janus Pannonius I.	1984.	olaj,vászon	100x70
31.	Janus Pannonius II.	1985.	olaj,vászon	100x70
32.	Janus Pannonius III.	1985.	olaj,vászon	100x70
33.	Szigetek	1985.	olaj,vászon	100x80
34.	Hétköznapok II.	1984.	olaj,vászon	71x90
35.	Hétköznapok I.	1984.	olaj,vászon	60x82
36.	Átjött a szomszéd	1983.	olaj,vászon	100x120
37.	Hétköznapok IV.	1985.	olaj,vászon	120x100
38.	Az öreg kis lóval	1983.	olaj,vászon	100x70
39.	Dologban ló nélkül	1983.	olaj,vászon	100x70
40.	Hal, halász harc	1983.	olaj,vászon	100x70
41.	Kötődések	1984.	olaj,vászon	90x70
42.	Szobai csönd I.	1982-83.	olaj,vászon	70x50
43.	Szobai csönd II.	1983.	olaj,vászon	70x50
44.	Padláson	1984.	olaj,vászon	70x50
45.	A Földmérő	1982.	olaj,vászon	70x50
46.	Bolondos ház	1984.	olaj,vászon	60x80

KAPOSVÁR, SOMOGYI KÉPTÁR 1986. február 7. - április 9.

Somogy megyei Múzeumok
Igazgatóságának közleménye

A katalógust tervezte: MÓDER REZSŐ
A kiállítást rendezte: VECSEY CSABA
Fotó: KÖRMENDI SÁNDOR
Angol fordítás: DR. DÁNOS KORNÉL
Felelős kiadó: DR. MÉSZÁROS BALÁZS

Publication of Management
of Somogy County Museums

Catalogue design: REZSŐ MÓDER
Exhibition Director: CSABA VECSEY
Photos: SÁNDOR KÖRMENDI
Catalogue translation: KORNÉL DR. DÁNOS
Responsible editor: BALÁZS DR. MÉSZÁROS

FMNYV DT 264272

Árgus, 1991. II. évf. 4. sz. jül.-aug.

BEKE LÁSZLÓ

Hangzó plasztikák

Móder Rezső művészete nem azoknak való, akik szárnyalni szeretnének. Munkái nehézkesek, sőt – a vasból valók – egyértelműen nehezek, performance-ainek mozdulatai lassúak, a földhöz szegzik a néző tekintetét. Koncertjein vasszobrokat kalapál – mintha nem tudna elszakadni a vasmű hangzásvilágától – döngöli a hallgatóság dobhártyáját. Megszólaltatható acélinstallációi abba az együttesbe tartoznak, amelybe Galántai György „lépéscsinálói", Lois Viktor „hangszerei", Szirtes János gepárdketrece (amelyen egyszer vasdorongokkal „játszottak" a Liget Galériában). Az Einstürzende Neubauten indusztriális zenéje vagy Bukta Imre horganyzott lemezt támadó elektromos köszörűjének hangja ugyancsak közel áll Móder hangzásvilágához. Analógiaként említhető még a félrevont harang kongatása és az üzemeken ebédidőt jelző „gong": a felfüggesztett vasdarab, kalapáccsal megszólaltatva.

Móder „koncepciója" rendkívül egyszerű: megpróbálja elképzelni a jövő század zenéjét, amelynek természetesen ipari zenének kell lennie. A jövő zenéje kozmikus zene is egyben. Móder értelmezésében: Bartók a vasgyárban. A Mikrokozmosz ilyen értelemben az ő zenéje is.

Móder nem filozofikus művész. Az egyik performance-ének végén (Földi dolgok, sámán tanulmányok. 1990) fel-alá járkál egy vaslapon, amelyre előzőleg ráköszörülte az „IDŐ" szót, és ezt ismételgeti: „Csak tér van, idő nincsen". Feltehetőleg ez a redukciós elképzelés képezi alapját zenei ars poeticájának, hogy t. i. zenéje időtlenül, szobraiba sűrítve állandóan jelen van, csupán néha meg kell szólaltatni.

Szobrászatában azt tartom a legfigyelemreméltóbbnak, ahogy az állványra függesztett téglalap alakú elemeket formálja meg. Tulajdonképpen úgy dolgozik, mint az ollójával árnyképeket kivágó művész vagy mutatványos, csak éppen papír helyett vasat használ. Formái ezért kétdimenziósak, szilouetthatásúak, pozitív-negatív játékra komponáltak, olykor Kassák Lajos linómetszeteire emlékeztetnek. (Kassák sem állt Bartóktól távol.)

Ma, amikor a magyar politikusok és gondolkodók egyaránt a megújuló Európára szegezik tekintetüket, Móder Rezső művészete anakronisztikusnak hat. Belegyökeredzett a dunaújvárosi (sőt sztálinvárosi) vasmű proletárhagyományába, az anyagtól elszakadni nem tudó kézműves, földhözragadt utópiákat ápoló, vaskos humorú kelet-európai. Bérelt helye van a jövő múzeumában. Autentikus.

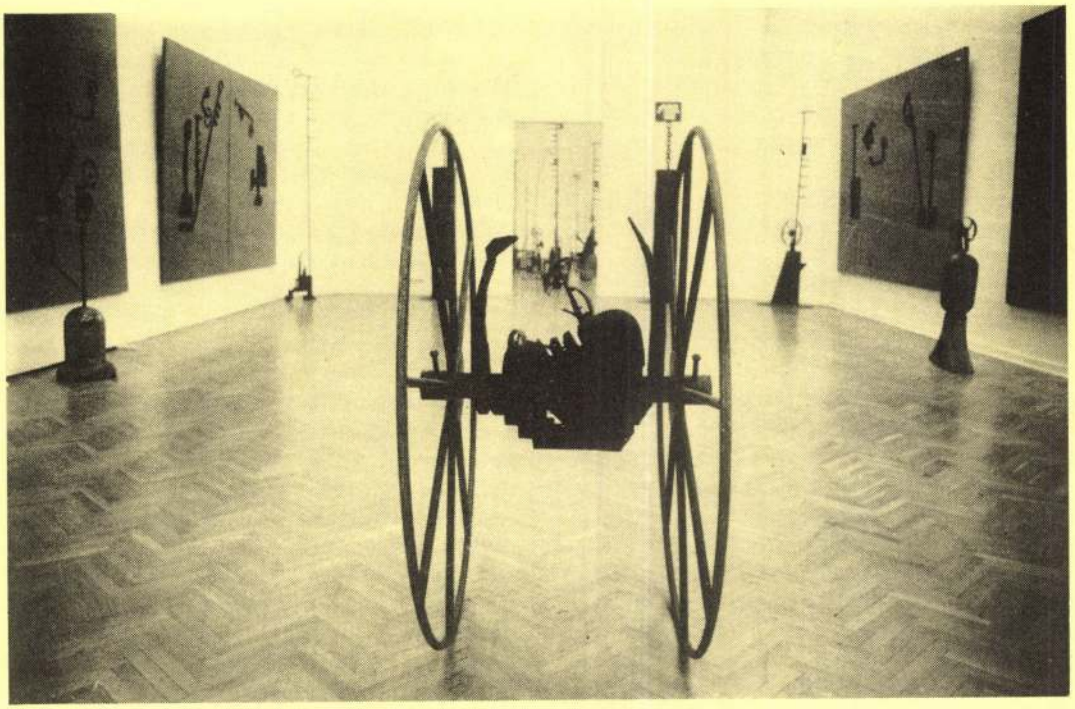

PATAKI GÁBOR

„Bartók a vasgyárban"

Vajon hányféleképpen értelmezhetjük a fenti címet? A 60-as, 70-es évek újságaiban a szocialista brigádok mindegyre fokozódó kulturális aktivitásáról szóló tudósítások élére kerülhetett volna, egy elkötelezett „Tűztáncos" poéta versében a zeneszerző zaklatott hangzatai összeforrtak volna a hideghengermű dübörgésével. Móder Rezső esetében mindez gyári hulladékokból összeszerelt, hegesztett, diszkréten rozsdálló szerkezeteket, kereken gurítható csővázra applikált, rudakon lógó acéltömböket, az ezek segítségével csapott zajzenét, nehézkesen könnyed akciókat és performance-okat, csukaszürkére festett hatalmas vásznakat jelent. S még tágabb értelemben jelképezheti a magyar művészet egyik, az aktuális amerikai és nyugat-európai trendek fejleményeit a honi szűkösebb, kisszerűbb viszonyok közé adaptáló, kissé csetlő-botló, kevésbé elegáns, de őszintének és hitelesnek tűnő vonulatát.

Ez a vonulat minden bizonnyal eklektikusabb, toldozottabb-foldozottabb, nota bene ügyetlenebb, sőt – a legutóbbi művészeti viták kedvenc vezérszavával élve – (termékeny vagy terméketlen) „félreértéseken" alapuló műveket és megnyilvánulásokat is magába foglal. Egyúttal azonban nehezen feledhető, szívszorító vagy derűt, jótékony röhögést keltő alkotásokat is, nem is beszélve most olyan speciális áramlatokról, mint az ágakból, tüskékből, fűvekből építkező virtuális szobrászati műhely (Samu, Orosz, Huber, Várnai), a Vajda Lajos Stúdió és a MaMŰ gyengéd frigyéből született kócos installációk vagy a Gerber, Gerhes, Kicsiny Balázs nevével fémjelezhető látásmód.

Egy-két lépéssel oldalra állni a centrum éppen aktuális mozgásaitól persze jelenthet hátrányt (a regionalizmus kissé tétova reneszánsza idején tán egyre kevésbé), s jelenthet erényt (bár az erény és etikus alapállása automatikusan nem teremt jó művészetet egyben). Talán csak annyi mondható ki, hogy a borzasabb, nehéz szagokkal belengett és csörömpölésekkel kísért közép-európai helyzetre való reagálás a nemzetközi színtéren is konvertálható lehet.

A helyzet akkor válik nehezebbé és bonyolultabbá, mikor egy művész a nehézkes valóságba való beágyazottságán túl még bízik az alkotás kollektív üzenetközvetítő funkciójában, egyetemes jelteremtő képességében is, még hisz abban, hogy kompozíciói és konstrukciói mindenki által meg-, és átélhető jelentést, (csúnya szó!) mondanivalót tartalmaznak. Ez a borzasztó időszerűtlen (romantikus?, a klasszikus avantgárd utópikus hevületére emlékeztető?, naiv?) attitűd ma tiszteletreméltó bátorságra vall, mindenesetre nem teszi könnyebbé művészünk besorolhatóságát. Mert az még érthető s elfogadható lenne, ha duplafedelű iróniával mutatna rá a „létező szocializmus" aranytojást ígérő vaskorszakának óriásivá nőtt meddőhányóira. Használna idézőjeleket vagy legalább csempészne macskakörmök közé helyezett stiláris zárványokat, poénokat művei szövetébe! De nem, ő makacsul kerül minden kétértelműséget, irónia helyett legfeljebb vaskos, majdhogynem népi humor színezi csak alkotásait. Nevezhetjük-e hát művészünket – legalábbis ebben a vonatkozásban – időszerűtlennek? Vagy ellenkezőleg, Bartók otthonra lelhet-e a vasgyárban?

Móder Rezső mindenesetre azok közé a művészek közé tartozik, akik nem egykönnyen adják fel, akik szívósan ragaszkodnak elképzeléseikhez. Már pályakezdő műveit, a 70-es évek végének magyar „Stúdiós" művészetére oly jellemző lírai-expresszív hangvételben fogant grafikáit, kollázsait is áthatotta valamiféle önkéntelen szociális mozzanat. S később, amikor a vasban megtalálja az alkatának és céljainak megfelelő anyagot, még inkább felerősödik művészetében az üzenetközvetítő jelleg, az egyetemesség iránti igény. Ez látszólag ellentmond az előzőekben művészetét jellegzetesen a közép-európai magyar, dunaújvárosi vasmúbeli körülményekhez, viszonyokhoz kötő fejtegetéseknek. Pedig ugyanannak az éremnek a két oldaláról van szó: Móder hegesztett acélszerkezeteinek, mobiljainak univerzális célkitűzéseit, már a címadásból is kiolvasható (Guruló Kozmosz, Napszekér, Az építészet története, XXII. századi sámántanulmányok, Európai ellenállási tanulmány) egyetemesség, – és utópiaigényét pontosan a „vastag", „sűrű", „halmozottan hátrányos" környezet, éppen ez a nagyon is e régió hétköznapjaihoz tapadó jelleg ellenpontozza, egyszersmind hitelesíti is. Azért lehetnek őszinték ezek a nagyléptékű – a kozmoszra, a Naprendszerre, az egész emberiség múltjára és jövőjére vonatkozó utalások, mert milliós berendezések, számítógép-vezérlésű precíziós gépek, fényesre polírozott szuperötvözetek, milliméteres és másodperces pontossággal dolgozó high-tech-programok helyett limlomokkal teleszórt sufnikban, ócska vagy legalábbis olcsó nyersanyagokból született „low-tech" jellegű művekhez kapcsolódnak. Önkéntelenül is a 20-as évek berlini és bécsi kávéházi asztalai – rajtuk vizespohár, híg fekete és kézirat – fölé görnyedő közép-európai emigráns konstruktivisták határtalan hite és optimizmusa juthat eszünkbe: egy tiszta, rendezett, ola-

PATAKI GÁBOR: „BARTÓK A VASGYÁRBAN"

jozottan gördülő világ, hűvösen csillogó gépek, az öntudatos, boldog emberiség víziója lebegett a cigarettafüstben.

Azóta persze tapasztaltabbak és szkeptikusabbak lettünk. Gyanakvóan tekintünk a világot átfogó ígéretekre. Móder nagyszabású plánumai azonban nem kelthetnek bennünk szorongást és idegenkedést, hiszen egyszerre utópikusak és gyökereznek két lábbal a földben. Aki akarja, a művész szándékait követve kalandos távlatokba lendülhet, a felfüggesztett öntvények egymáshoz csapódásából (melyhez nem feltétlenül szükséges emberi közreműködés, a dunaújvárosi folyóparton felállított óriásmobil vastuskóit a szél hozza mozgásba) kihallhatja a szférák zenéjét, az óvatosabbak és a bizalmatlanok viszont a történelmünkhöz, fuldokló iparunkhoz, bizonytalan hétköznapjainkhoz láncolt esendően ormótlan gépezetek zihálását vélhetik felrémleni. S egyszerre jogos és érvényes mindkét megközelítés, Móder lomha kerekeken gördülő szerkezetei egyaránt éteriek és bumfordin tragikusak, nehéz hűséggel viseltetnek egy világ iránt és megváltást ígérve tagadják meg azt.

Ez a furcsa, s tán nem is a művész intenciói szerint való kettősség jelenik meg képein is. A nagyméretű, egyenletes szürkével fedett vásznak üres, de nem steril terében rozsdaszínű gépelemek, forgókarok, alkatrészek jelennek meg. Ezek a halványan antropomorfra stilizált motívumok nem kapcsolódnak egymáshoz, összefüggés nélkül lebegnek a festmény szürke síkján, legfeljebb bizonytalan, elcsúsztatott helyzetük, a kép viszonylag nagy méretéhez képest kicsiny mivoltuk teremt feszültséget. Akár szánalmasak is lehetnének a maguk céljukvesztettségében. Hisz olyanok, mint egy valaha működött rendszer széthullott töredékei, rekvizítumai, Moholy-Nagy hídjainak, szerkezeteinek, dinamikus-konstruktív erőrendszerének összetöpörödött, elkorcsosult maradékai. Ám mégsem lehet megtagadni tőlük valami, pusztuló mivoltukban is heroikus méltóságot. Jellé, üzenetté, monumentummá emelkednek ezek a szürke alapból enyhén kidomborodó elemek, olyan zárványokká, melyek megőrizték a hozzájuk kapcsolódó remények és elképzelések lobogását s azt még a nyilvánvaló kudarc után is sugározni tudják magukból. Ezt erősítik, csengetik vissza a melléjük-eléjük állított szoborfragmentumok is.

Zene (húros hangszerek és celesta helyett) csövekre, vastuskókra, géptöredékekre. Zene bádog-mindennapokra és utópiára, illúziókra és reményre.

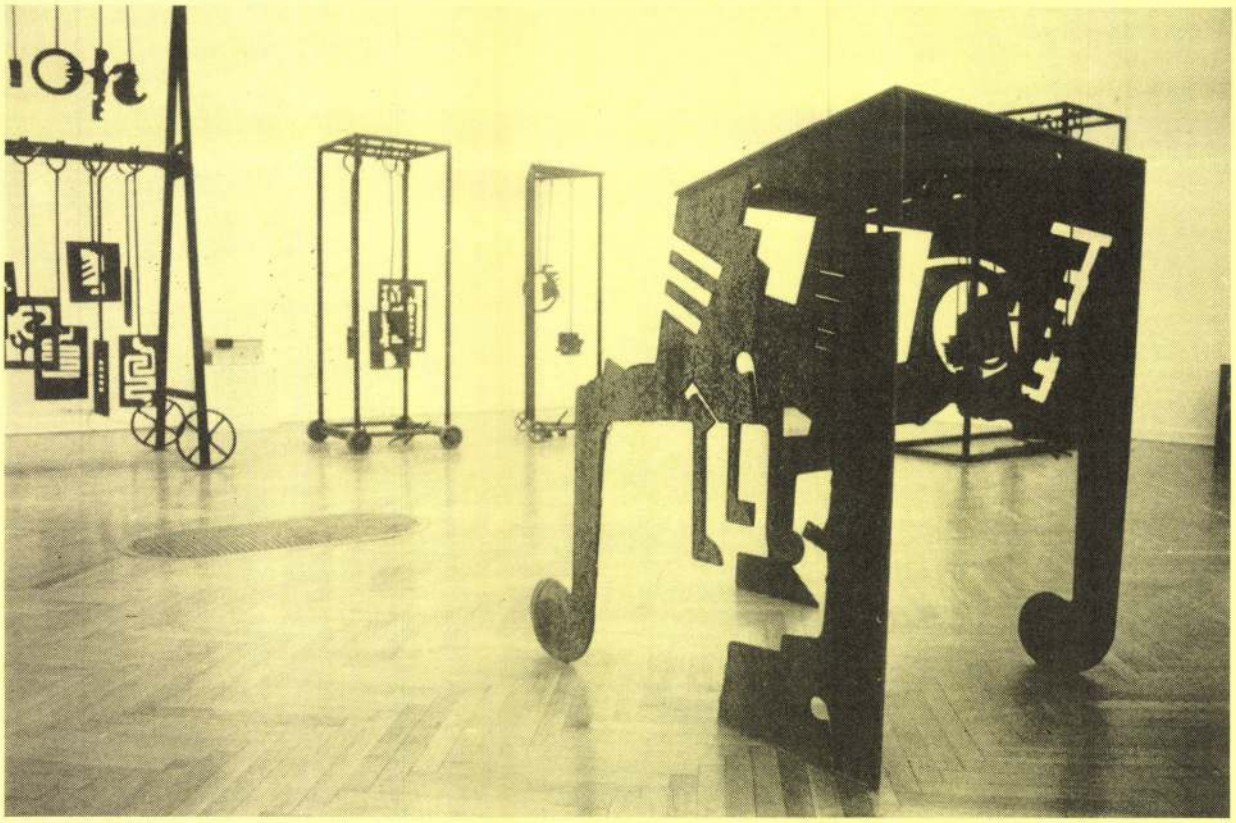

PATAKI GÁBOR: „BARTÓK A VASGYÁRBAN"

hat fenn a történelem színpadán. Másrészt pedig e térség „széthúzó erői" ellen próbált történelmilegpolitikailag egyaránt, „új centripetális erőt" támasztani a közép-európai Duna-Európa-gondolattal, egyszersmind programmal. A közép-kelet-európai népek összefogásának gondolata nem Németh László vagy a népiek találmánya, de a 30-as években ők voltak azok, akik, a hitleri Németország oldalán, a második világháború katasztrófája felé kergetett magyarságnak próbáltak belőle erkölcsi mentőövet készíteni. Jóllehet, történelmi vonatkozásban elsősorban a Duna-menti kis népek összefogására gondolt Németh László, egy úgynevezett „harmadik oldalra", ez, mármint Duna Európa volt Közép-Európa gondolatának központi magja, amely mint valamiféle „dunaeurópai internaiconálé" lebegett szeme előtt, amely a korabeli „bolsevizmus és fasizmusok közé szorult Kelet-Közép-Európának is irányt szabhat" (*Európa anthropológus szemmel*, 1936). „Németek és oroszok közt mi más lehet Magyarország mint csatatér? – tette fel a kérdést. A Tanú-t épp az a hit hozta létre, hogy más is lehet mint csatatér. A Dunaálom s ami összefügg vele: humanizmus és minőségszocializmus, a két ellenfél közé szorult kis népeket akarta hagyományuk, szellemük és érdekük védelmében mint egy testet talpra állítani... mert a Dunagondolat: európai gondolat is." (U. o.)

A szellemi hídverést azonban egész Kelet-Közép-Európára szerette volna kiterjeszteni, nem feledkezve meg „Kelet nagy Golf-áramáról: az olasz–délszláv– magyar–lengyel kultúrirányról" sem, amelynek ugyancsak századokra visszanyúló hagyományai vannak a magyar történelemben meg a kultúrában. A válságos 30-as 40-es évek fordulóján pedig, amikor szellemi vonatkozásban felmerült benne az Európából való „kivonulás" kétségbeesett gondolata is, megtartó erőnek a Kelethez való kötődést érezte. A görög ideál mellett – amelyben a barbárságból a minőség felé kapaszkodás modelljét csodálta –, mindinkább az orosz, a szláv, a finn, a lengyel, a román, a szerb, a cseh kultúrához való közeledést sürgette (*Kiforgatnak a múltunkból*, 1939, *Kivonulás Európából*, 1942).

Közép-európai vagy Duna-Európai viszonylatban még közös folyóiratot is tervezett Németh a honi, egyszersmind a szomszédos népek számára, amelyek közt szétszóródott a magyarság. Kezdetben magyar, később pedig többnyelvű lapnak szánta. A közép-európai országok műveltségének „közös népi elemeire" támaszkodva, effelől kiindulva próbálta volna felmutatni e népek sajátos, mégis több vonatkozásban hasonló és összefűző kultúráját (*Egy folyóirat terve*, 1933).

Amikor pedig 1935 után úgy látta, hogy a Dunanépek jó időre eljátszották saját kibontakozásuk lehetőségét, és történelmük „függvénnyé" vált, ugyancsak a „Magyar, dunai, európai" jelszót tűzte a megmaradás, a „lenni" szerényebb programjának a zászlajára (*Az ifjúság kérdez*, 1940). Szóban forgó cikkében nehéz történelmi korszakra készíti fel a magyar ifjúságot, amelyben a létet a keresztény vértanúk hősiességéhez hasonlítja; „kitartani abban, amit elárulni: erkölcsi halál." Az ilyen életet magnak látja, amely egyrészt ellenáll, másrészt csírázik. S ehhez a csírázó magléthez kínálja Németh makacsul ismételt útravaló eszméjét a „Magyar, dunai, európai" gondolatot. Mert; „nincs hivatás nélkül az a nép, amely azért zárkózik magába, hogy az emberiségből s az emberiségnek valamit megőrizzen."

Napjainkban, amikor tágabb vagy szűkebb értelemben ismét fontossá vált Közép-Kelet-Európa vagy Duna-Európa szerepe, jelentősége, népeinek egymáshoz való viszonya, nem érdektelen figyelnünk Németh László fél évszázad előtti gondolataira. Az elmérgesedett viszonyok, a leggaládabb árulások ellenére is tudjuk, hogy mégis a közös múlt és a felismert közös érdek tarthat meg bennünket önmagunk, Európa és az emberiség számára is. Robbanásra kész vulkánok felett járunk, és fölöttük kell megtalálnunk az egymáshoz vezető utat, a megbocsátó, baráti kezet.

Móder Rezső kiállítása a Műcsarnokban

MÓDER REZSŐ KIÁLLÍTÁSA A MŰCSARNOKBAN

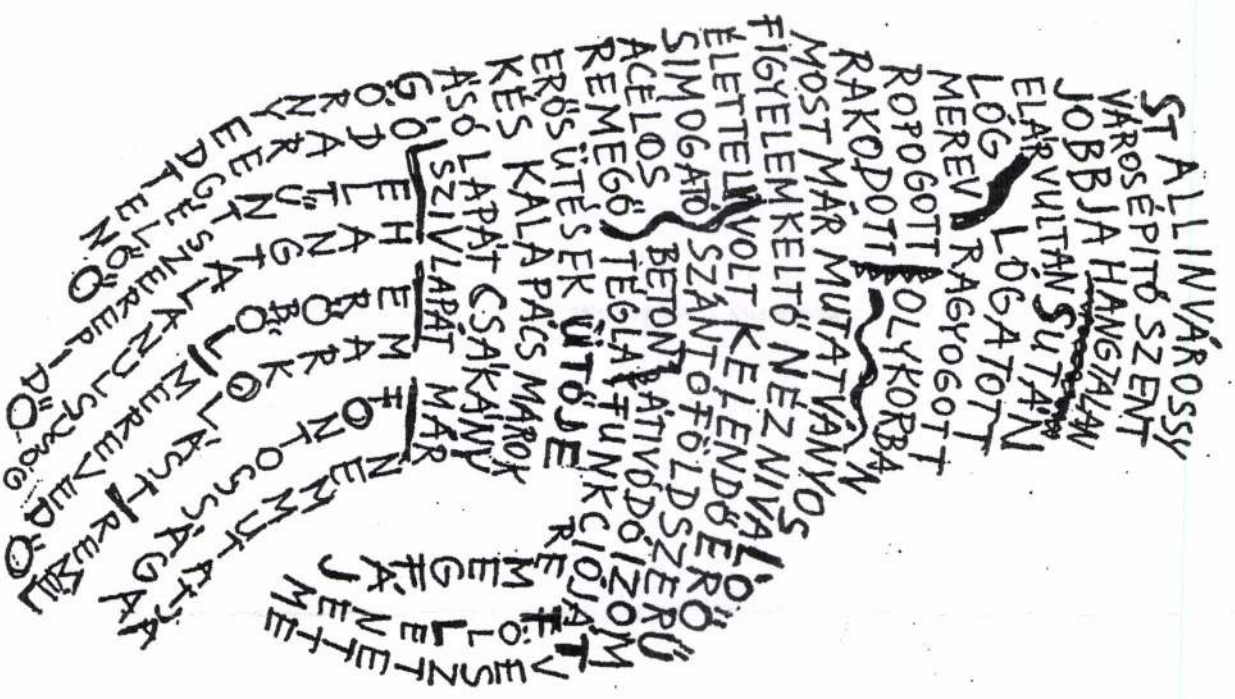

A Kortárs Művészeti Intézet
szeretettel meghívja Önt és Barátait
2009. február 28-án szombaton
17.00 órai kezdettel

Móder Rezső
Tudósokknak tudományosan
című kiállításának záróeseményére.

Műsoron:

Móder Rezső képversei

a

Viadana Kamarakórus

tagjainak előadásában.

Helyszín: Kortárs Művészeti Intézet, Dunaújváros, Vasmű út 12. A belépés díjtalan!

A Kortárs Művészeti Intézet
meghívja Önt
Móder Rezső
Tudósokknak tudományosan
című képvers-objekt-kollázs
kiállításának megnyitójára
2009. január 30-án pénteken
19 órai kezdettel.

A kiállítást megnyitja Zólyom Franciska,
a megnyitón közreműködnek a Viadana Kamarakórus tagjai.
A belépés díjtalan! A kiállítás megtekinthető 2009. február 27-ig,
a vasárnapok kivételével naponta 10–18 óráig.

Modern Művészetért Közalapítvány
Kortárs Művészeti Intézet – Dunaújváros
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12., tel.: 06/25 412-220,
e-mail: info@ica-d.hu

A kiállítás támogatói: Extra Média Nyomda Kft.

TUDÓSOKKNAK TUDOMÁNYOSAN
LEBEGŐ LELKZENELŐK
LEBEGŐ LEUGRÓK LELKZENELŐK
MINDEN ÉRTELMETLEN OKOK MIATT
LESZÁLLÓ LELKZENELŐK FELSZÁLLÓ
ÜVÖLTŐ ÉLETTERVONAL ZÁRADÉK
HANGTALAN DÜBÖRGŐ SZÍVEK
IDŐTLEN TÜNDÖKLŐ LETÉT
UTOLSÓ HANGSÍN IGAZSÁG
ST. ALLINVÁROSSY UTAZÁS
LEBEGŐ TÉRIDŐ LÉLEKZE
ÁRTOMEZŐNY ALATT

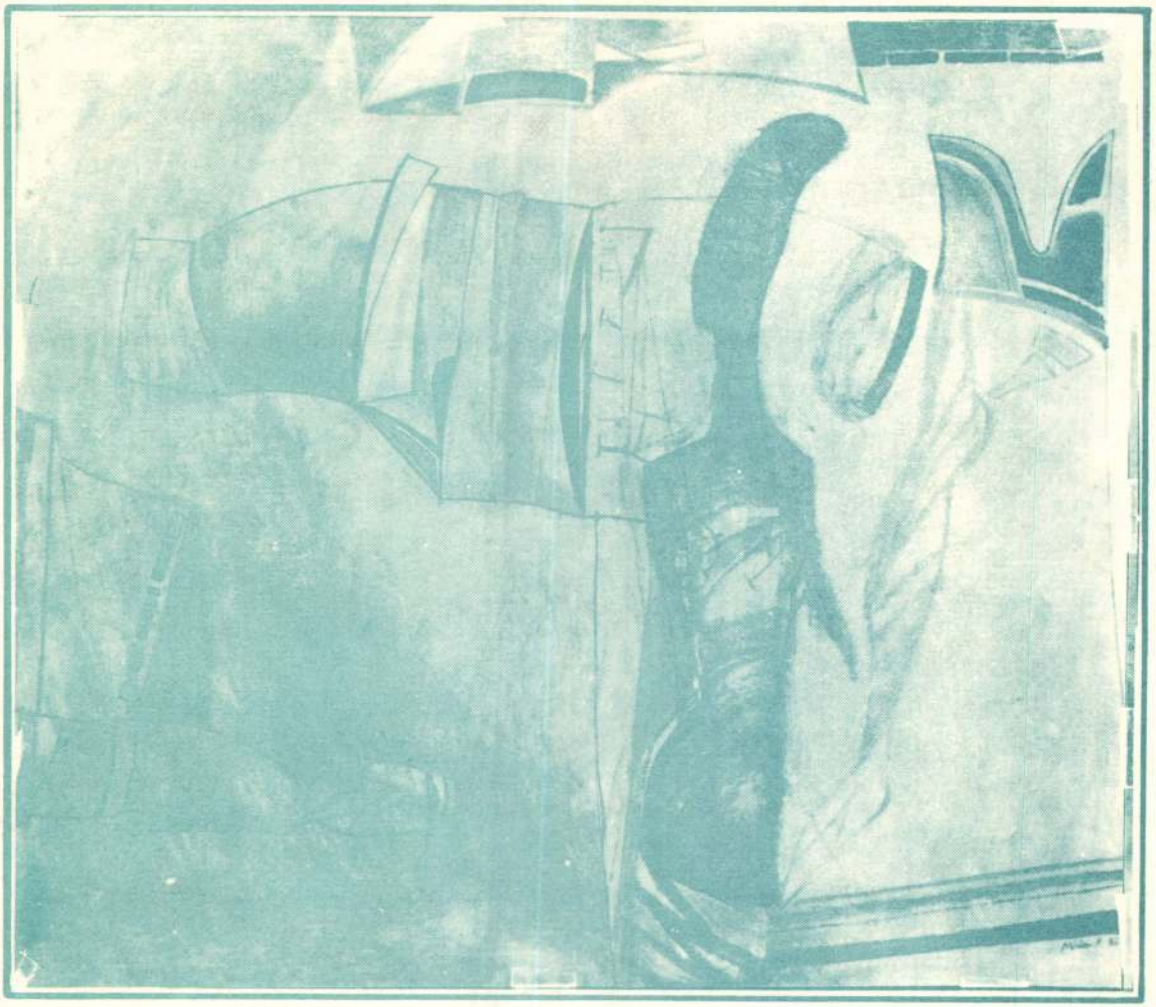

Móder Rezső

MODER REZSÖ

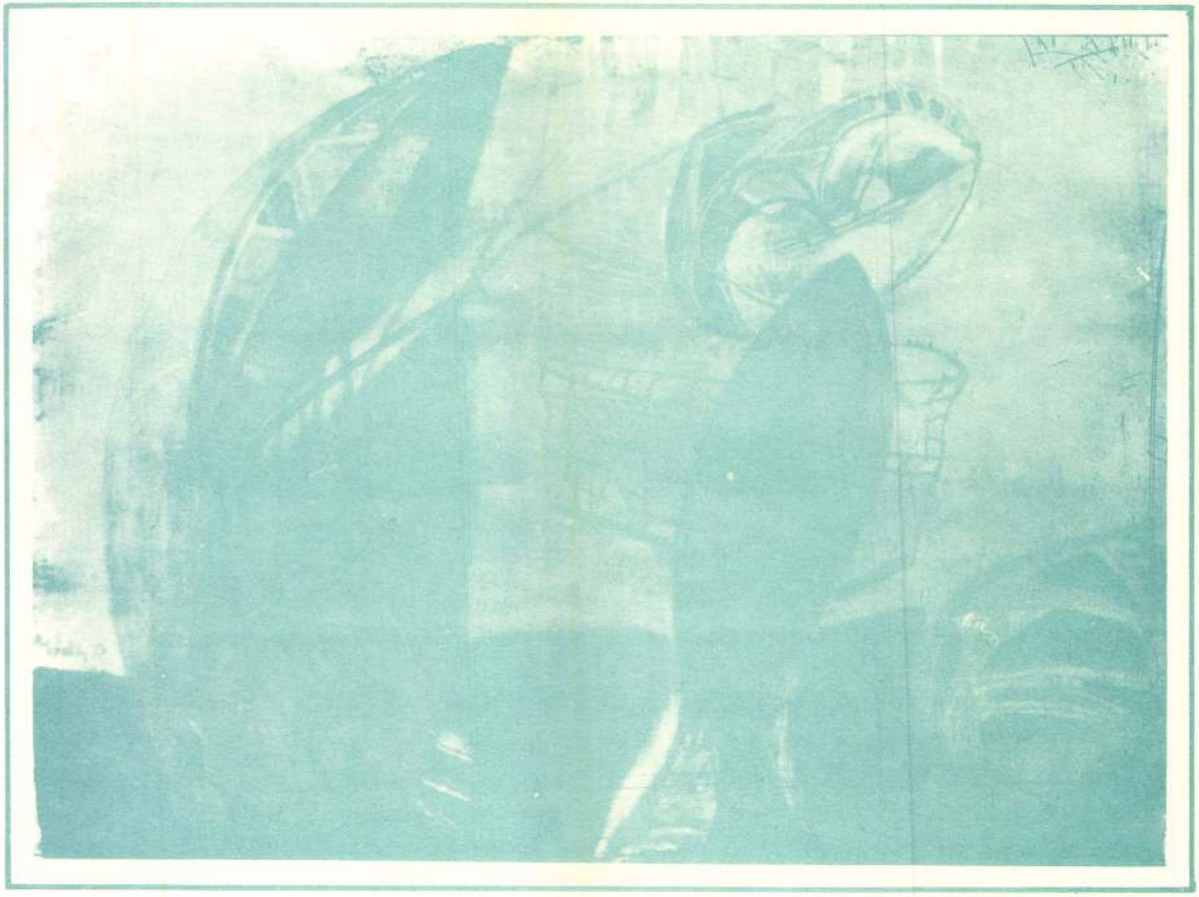

HAL, HALÁSZ, HARC II. / FISH, FISHER, FIGHT

MÓDER REZSŐ FESTŐMŰVÉSZ / PAINTER ARTIST

E század képzőművészete szétvetett minden hagyományos értéket, próbára tette a társadalmat, mely épp a képzőművészetet is oly drasztikusan alakitotta. A szélsőségek folyamata ma is tart, s ezzel együtt a vita is: milyen a hiteles megközelités, ábrázolás, mi a progresszió, mi a felfogható, befogadható. E felkavart világban, érték különbözőségben megnyugtatóan hatnak az olyan művek, melyek nem szellemi restségünkre épitenek, hanem meditativ, elmélyülést is kereső gondolatiságunkra, melyek feltételezik és igénylik azt a tulajdonságot, hogy az ember a másik - a művész - egyéniségét is keresi műveiben, sajátos mondandóját, s nem csak saját gondolatai, izlése igazolását.

Nos Móder Rezső ilyen művész. Képeit azért ajánlhatom szeretettel figyelmükbe, mert azokat az élményeket dolgozzák fel, melyeket mindannyian átélhetünk, de ugy, hogy törekvése, egyéni érzékenysége, tehetsége sajátos festészetet hoz létre a legfontosabb kellékekben: színben és formában egyaránt.

Móder Rezső képein, az alaptónusra hangolt árnyalatokon keresztül egy kiszabaduló lélek, sokszor örömteli, sokszor drámai hangulatát érezni; azok a figurák, jelek, amelyek képei kompozicionális rendjébe oly szervesen illeszkednek, egy autonomitásra törekvő alkotó munkái. A Móder képek sugároznak valamiféle bölcs derüt, egy nagyonis humánus életszemléletet, de ugyanakkor az élet görcsös, küszködéses oldaláról is - még többször - már most, egyéni módon adnak számunkra erőshatásu benyomást.

Helyes is volt tán egy elemzője olyan kereső értékelése, hogy pszichológiai konstruktivizmusnak mondható ábrázolásmódja. Én hozzátenném: is. A lélek rezdülése, témái - akár a halász, a cirkusz, a ló, a falu megragadására gondolunk - mind a belülről mélyen átélt pikturára utalnak, s nem egy kimódolt konstruktivizmusra, de mégis igaz, hogy tudatos kompoziciós rendje, zenei asszociációkat is keltő szerkezetessége e stilus törekvés rokonságát is bizonyitja.

Mindez végül mégsem skatulyázható egyértelmű kategóriákba, hiszen az is igaz, hogy képei szürreális világa is felfedhető, hogy emberei valódisága is kitapintható, hogy indulatai, erős érzelmei is láthatók, s hogy a harmónia iránti vágya is messze sugárzik.

Tartalmi nyitottsága változatos technikákban is megmutatkozik. Olajképei mellett állandóan rajzol, s grafikákat is készit, melyek szélesitik, több oldalról is magyarázzák munkásságát.

Móder Rezső művei tehát rendelkeznek azokkal a tulajdonságokkal és elemekkel, melyek szükségesek ahhoz, hogy korunkhoz és korunkról szóljanak, nem is elszakadva a spekulativitás tartományába, s nem is leragadva a közhelyszerüségbe.

E gondolatok jegyében álljanak meg Móder Rezső képei előtt, s figyeljék rokonszenvvel azokat, melyek vissza is jeleznek.

Dr. Feledy Balázs

‹ VÁROSI TÖRTÉNET / TOWN STORY
ZSUZSANNA ÉS A VÉNEK / SUSANNA AND THE OLD MEN

Die bildende Kunst dieses Jahrhunderts hat all die traditionelle Werte gesprengt, hat die Gesellschaft auf die Probe gestellt, die eben die bildende Kunst auch so drastisch gestaltet hat. Der Prozess der Extreme dauert auch heute und damit auch die Diskussion: welche Hinwendung, welche Schilderung ist die authentische, was ist der Progress, was ist erfassbar und rezipierbar. In dieser aufgewühlten Welt und Verschiedenheit der Werte wirken jene Werke beruhigend, die nicht auf unsere Geistestragheit sondern auf unsere meditative, auch die Vertiefung suchende Gedanklichkeit bauen; und sie erfordern und setzen die Eigenschaft voraus, dass man auch die Individualitat des anderen - des Künstlers - in den Werken sucht, das Eigenartige, was er zu sagen hat - und nicht bloss die Bekraftigung eigener Gedanken und eigenen Geschmacks.

Nun, Rezső Móder ist solch ein Künstler. Ich möchte herzlichst Ihre Aufmerksamkeit auf seine Bilder lenken, weil sie die Erlebnisse bearbeiten, die wir alle erleben können - aber auf eine solche Weise, dass seine Bestrebung, seine individuelle Empfindsamkeit, seine Begabung eine eigenartige Malerei ins Leben rufen, was die wichtigsten Erfordernisse betrifft: so Farbe, wie Form.

Auf den Bildern von Rezső Móder ist durch die auf Grundton gestimmten Nuancen die oft freudevolle, oft dramatische Stimmung einer freikommender Seele zu empfinden; die Figuren und Zeichen, die sich so organisch in die kompositionelle Ordnung seiner Bilder einfügen, sind die Arbeiten eines nach der Autonomie strebenden Autors. Die Móder-Bilder strahlen irgendeine weise Heiterkeit, eine sehr humane Lebensanschauung aus, sie geben uns aber zugleich auf eigene Weise schon jetzt - noch öfters - auch von der krampfhaften, kämpfenden Seite des Lebens einen kraftvollen Eindruck.

Sicherlich war auch richtig die suchende Bewertung eines seiner Kritiker, seine Schilderungsart könne als psychologischer Konstruktivismus bezeichnet werden. Ich würde hinzufügen: auch. Die Regungen der Seele, seine Themen - ob wir an das Ergreifen des Fischers oder des Zirkus denken, ob an das des Pferdes oder des Dorfes - weisen alle auf die innerlich tief erlebte Piktur hin, und nicht auf einen gekünstelten Konstruktivismus; doch es ist wahr, dass seine bewusste kompositionelle Ordnung, seine auch musische Assatiationen erweckende Strukturiertheit auch die Verwandtheit dieser Stilrichtung beweisen.

Schliesslich kann alldas doch nicht in eindeutige Kategorien eingeschachtelt werden, denn wahr ist es auch, dass eine surreale Welt seiner Bilder aufgedeckt werden kann, dass die Echtheit seiner Gestalten zu erfühlen ist, dass seine Erregungen, seine kraftvollen Gefühle zu sehen sind und dass sein Begehr nach der Harmonie weit strahlt.

Seine inhaltliche Offenheit zeigt sich auch in mannigfaltigen Techniken. Neben seiner Ölgemalden zeichnet er standig und macht auch Graphiken, die sein Werk ausweiten und von mehreren Seiten erlautern.

Die Werke von Rezső Móder besitzen also jene Eigenschaften und jene Elemente, die dazu nötig sind, für unsere Zeit und von unserer Zeit etwas aussagen zu können - nicht sich loslösend in den Bereich der Spekulativitat, aber auch nicht verharrend in Banalitaten.

Im Zeichen dieser Gedanken machen Sie vor den Bildern von Rezső Móder halt, und betrachten Sie mit Sympathie diejenige die auch eine Rückkopelung bewirken.

Dr. Balázs Fülédy

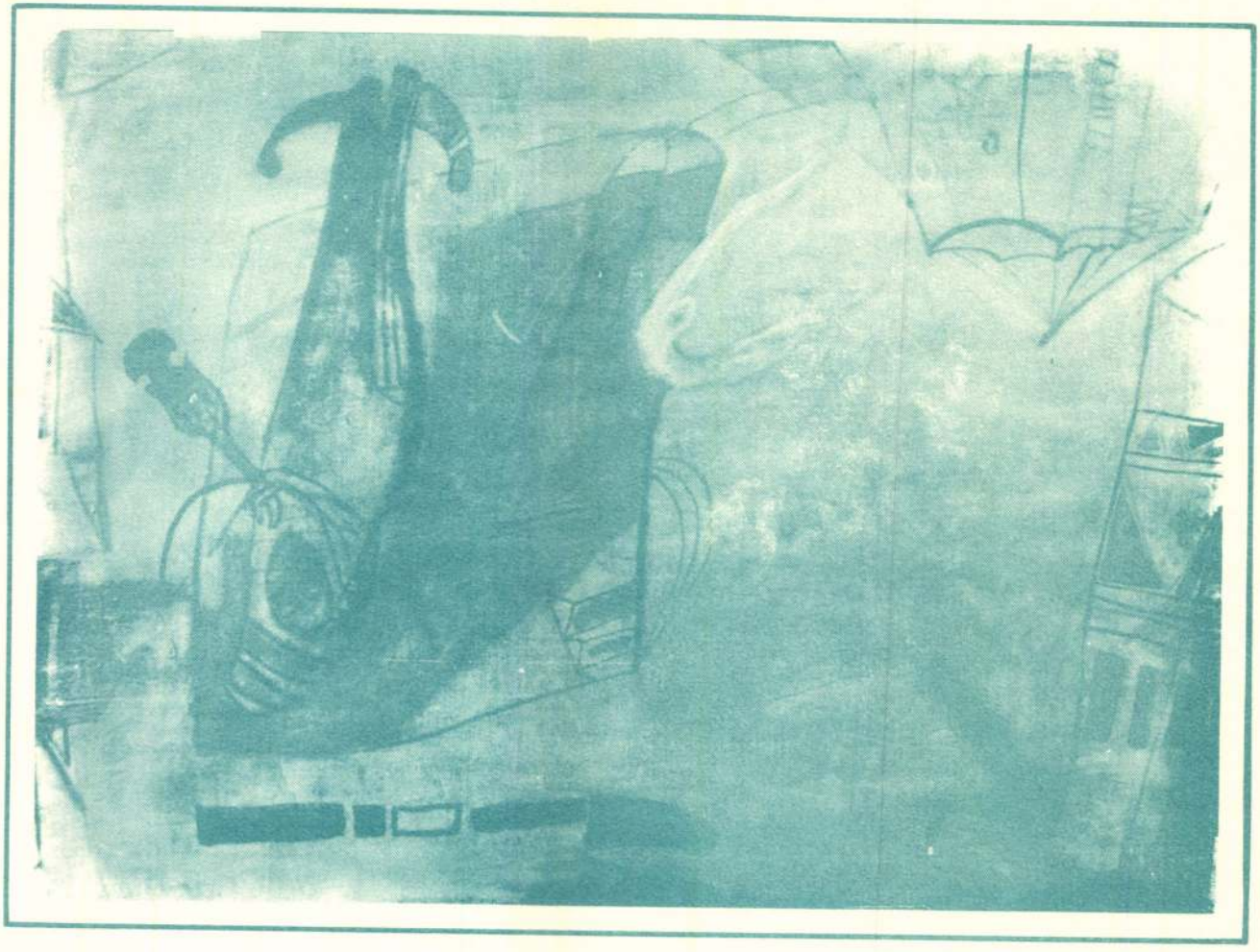

VÁNDORCIRKUSZ / TRAVELLING CIRCUS

The fine arts of this century have broken all the traditional values, have tried the society which itself formed the fine arts so violently. The process of extremities is still going on and so is the debate: what is progress; what is the authentic approach or representation like; what is comprehensible. In this upset world, in this dissimilarity of values such works have a calming effect which do not rely upon our intellectual in dolence but our meditative mentality looking for immersion as well; which suppose and claim one's feature of seeking also the other's - the artist's - personality, what he has specifically to say in his works and not only a verification of his own thoughts or taste.

Well Rezső Móder is an artist of this king, I can affectionately recommend his pictures to your attention because they elaborate those experiences we all may undergo but in such a way that his ambition, his personal responsiveness create a specific paintig in the most important requisites; both in colour and form.

In the pictures of Rezső Móder through the shades of colour tuned with the basic tint we can feel the many times joyful, many times dramatic mood of a soul just set free; the figures, signs, which are so organic parts of the pictures' compositional order, are works of a creator striving for autonomy. Móder's pictures radiate some wise spirits, a far too humane view of life but at the same time they also make a deep impression on us when - several times - describing the convulsive, struggling side of life - in a personal way just now.

Perhaps an analyst of his was right in such a seeking valuation that his way of representation can be said to be a king of psychological constructiveness. I would add; too. The quiver of the soul, his topics - whether we think of the seizing of the fisher, the circus, the horse or the village - all refer to a deeply experienced painting from inside and not to an artificial constructiveness; never the less it is true that his couscious order, his structures bringing about musical associations as well prove a relationship with the aspiration for this style, too.

Finally all these cannot be put put into unambiguous categories after all, surely it is also true that the surrealist world of his pictures can be disclosed; the verity of his people can also be felt; his tempers, strong emotions can be seen, too and his longing for harmony also radiates far.

His openness in couteuts appears in varied techniques. In addition to his oil - paintings he draws continually, makes graphic works, too which widen and interpret his activity from more points of view.

Rezső Móder's pictures thus have those features and elements uecessary to deal with and speak to our age, ueither gettling into the dominion of speculation nor sticking into commonplaceuess.

In the spirit of thesse thoughts stop in frout of Móder's pictures, listen to them with sympathy - they signal back.

Dr. Balázs Feledy

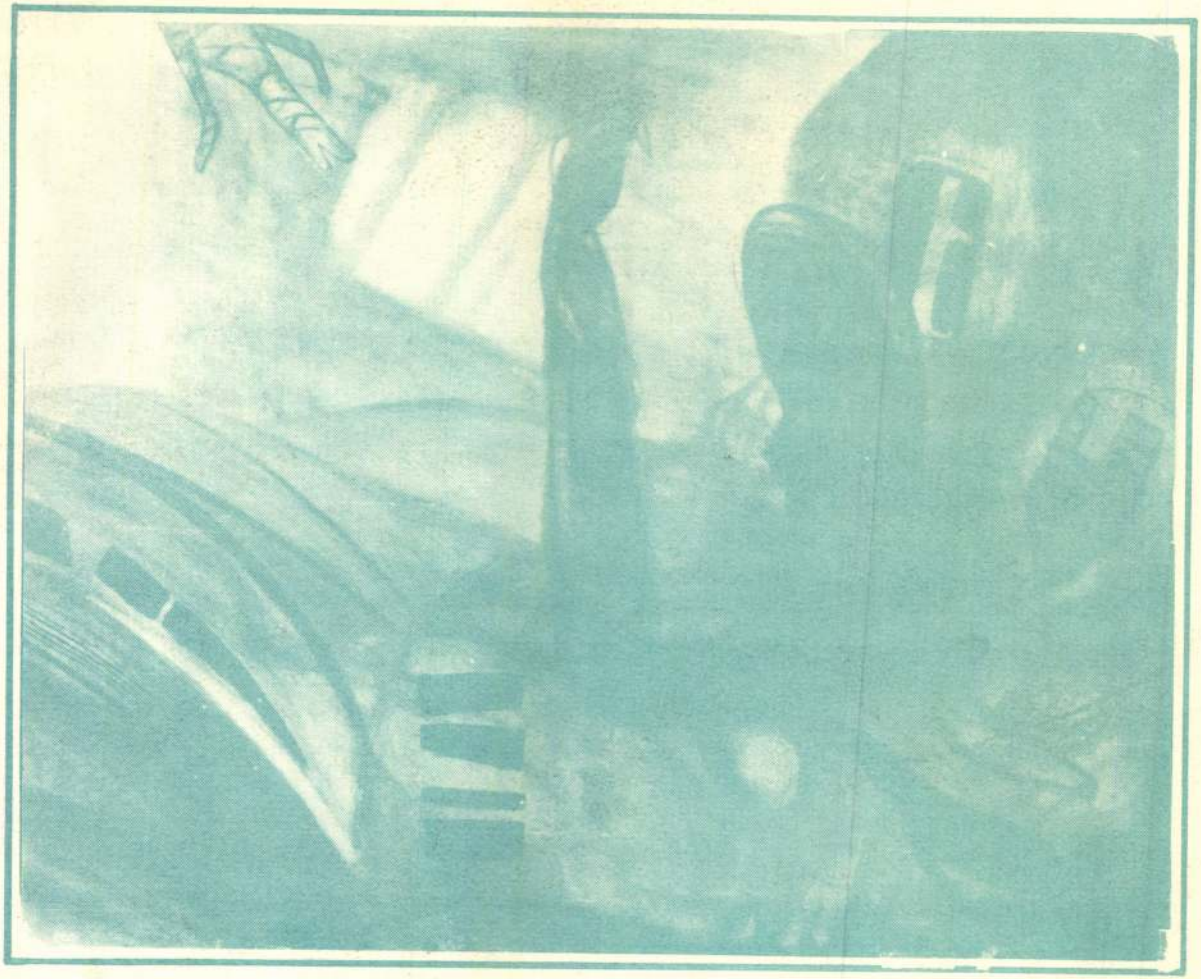

SZOMSZÉDOK / NEIGHBOURS

MÓDER REZSŐ FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA. LILA ISKOLA, BUDAPEST, ÚJPALOTA. 1984. II. 28 – III. 12. FELELŐS KIADÓ: CHIKÁN BÁLINT. FELELŐS VEZETŐ: POCHNER LÁSZLÓ. FOTOK: KÖRMENDI SÁNDOR. DV NYOMDA, DUNAÚJVÁROS.

MÒDER REZSŐ

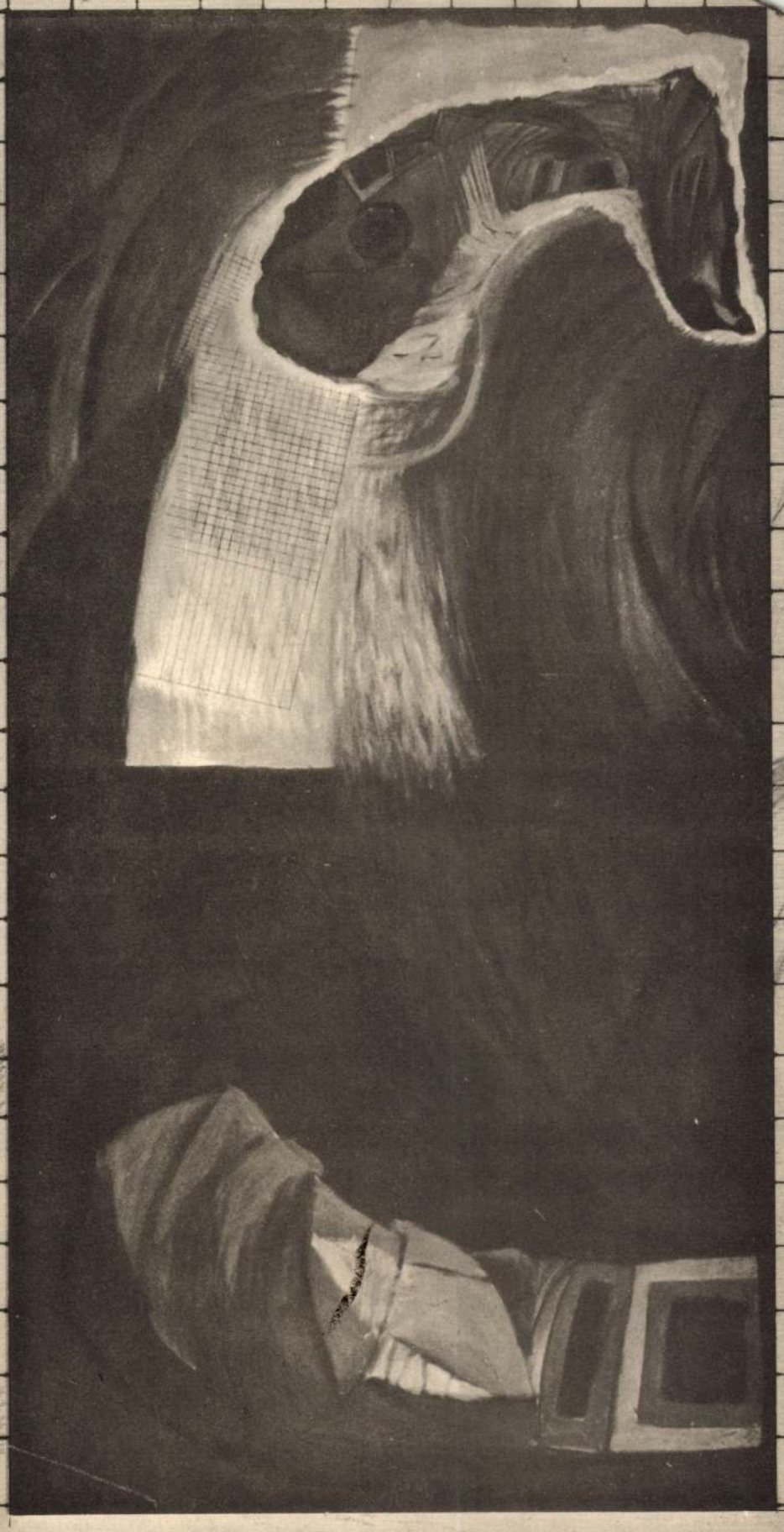

MÓDER REZSŐ

MÓDER REZSŐ

①

④

②

③

AKCIÓK:

①-②-③ fotók
„LÉT ÉS LÉTRA" - 1983.
(részlet)

④ foto
„A FÖLD" - 1984.
(részlet)

MÓDER REZSŐ FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
EXHIBITION OF PAINTER–ARTIST REZSŐ MÓDER

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA, BUDAPEST, 1986. IX.
YOUNG ARTISTS' CLUB, BUDAPEST, IX. 1986.

Móder Rezső képei az 197o-es évek egyik speciálisan magyar művészeti örökségét közvetítik és mentik át a mába. Tépett, gyűrt, ragasztott felületek őrízték meg az alkotás hevületét és indulatait, töredékek mosódtak és csúsztak egymásba, a képfelszínnel, mint "nyersanyaggal" való bírkózás, mind a figurativítást, mind az absztrakciót választók számára eredményesnek bizonyulhatott. A nyolcvanas évek közepén azonban egyre kevesebben bíznak abban, hogy titkokat rejthet még a roncsolt, szabdalt anyag, a művészi képzelőerő felgyújtására szolgáló leonardoi málló vakolatdarab vagy barázdált fakéreg sem csábít sokakat elmélkedésre, a többszörösen átrajzolt, megkínzott anyagok és felületek keltette drámai hatást is mind ritkábban veszik igénybe az alkotók.

Móder a kevesek közé tartozik. Szenvedélyes, megrázó kollázsokat készít a technika árapálya idején, erős érzelmi töltésű rajzokat az általános understatement korszakában. Művei mégsem hatnak megmosolyogtató kövületekként, ellenkezőleg, eredendő hitelességük révén azt bizonyítják be, hogy a lírai expresszionizmus ma is beszélhető idióma lehet.

A kollázsok és rajzok, de az újabban készült olajfestmények is kevés számú alapelemre épülnek. A leggyakrabban felbukkanó motivum, a már-már Móder egyéni szignumának tekinthető félig begörbített testtartású bebugyolált lény. Ez a végtagok nélküli, kommunikációképtelen figura önmagában is többjelentésű. Egyszerre hordozza magában az Alfát és az Omegát, lehet önmagába zárt, de a kibontakozás, ígéretéről terhes embrió s a világ által megcsalatott ígéretek után önmagába újra visszahulló öregember. Akármi is legyen, legfőbb sajátossága, hogy tehetetlen a külvilággal szemben, s maga módján átéli, elszenvedi ugyan környezetét, "tűri balsorsa minden nyűgét s nyilait" de immár képtelen kiszállni "tenger fájdalma ellen". Képtelen már bármilyen mozdulatra, gyolcsok, fonatok, plédek zárják el /s óvják meg!/a cselekvéstől. Legfeljebb a "rendes parcellás kórházi beteg" státusza jut neki, vagy meggörbült öregasszonnyá konkretizálódhat, mint az Öregség című kolláz sen.

S hogy értelmezhető legyen e a szó szoros értelmében vett kapaszkodók és fogodzók nélküli önmagába taszítottság, a rajzokon és kollázsokon sorra megjelennek a korlátok nélküliség attributumai is. Lovak és madártollak jelzik a "másként" immár illúzórikus lehetőségét. A töredékmotivumok puhán firkált zárványokba szerveződnek az 1937-es Vajdarajzok távoli visszfényeként. Csak töredékek lehetnek, mert e kényszerű véglény,-vagy mumialét felől szemlélve az esendő véletlen válik főszereplővé.

Nem ünnepi hát a létezés e műveken. A rajzok gubancolódó vonalai, a kollázsok gyűrt papírdarabjai mögött ott érezni az alig kimondható görcsösségét, a nem verbalizálható mondatok akadozó előbuggyanását. Ennek ellenére nem a végletes tragikum oldhatatlan feketéje határozza meg alaphangjukat. A fájdalom, puhán, oldottan, szinte megtisztultan jelenik meg rajtuk. Nem köttetett béke az áldozatok kiszolgáltatottsága és a minden szenvedést provizórikussá emelő. Idő között, de legalább felmutattatott-ha puha vonalakba s roncsolt csomókba fonódva is-e születő és meghaló lények terhének méltósága.

Pataki Gábor

ÉLETRAJZI ADATOK:
BIOGRAPHICAL NOTES:

1954. Született. Eredeti volt szakmája villanyszerelő, elektrikus

1971-78. Dunai Vasmű, Meleghengerműben munka

1982. diplomázott a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, festő szakon

Nemzetközi Művésztelep, Varsec

1985. Nemzetközi Művésztelep, Bácska Topolya

1986. Taidekeskus Maltinranta, Tampere

DÍJAK:
PRIZES:

1982. Nemzetközi Művésztelep — Varsec, Bulgária
- a művésztelep díja

1984. Smohay-alapítvány ösztöndíja

1985. 40 év. Fejér megyei Képzőművészeti Pályázat
- I. díja

II. Észak Dunántúli Tárlata, Szombathely
- Területi Szövetség díja

1986. Stúdió Tárlat, Dunaújváros
- grafikai díj

MUNKÁK KÖZTULAJDONBAN:
WORKS IN PUBLIC OWNERSHIP:

István Király Múzeum, Székesfehérvár

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Somogyi Képtár, Kaposvár

Szombathelyi Képtár, Szombathely

Varsec, Bulgária

Modern Art Galéria, Torun, Lengyelország

Bácska Topolya Galéria, Jugoszlávia

AKCIÓK:

1983. „LÉT ÉS LÉTRA" — Lőrinc
Vasas Színjátszó Csoportjával

1984. „A FÖLD" — Dunaújváros
Vasas Színjátszó Csoportjával
„LÉT ÉS LÉTRA" II. (A KÉRVÉNY) — Budapest
(Oláh Lászlóval)

1985. „EMBEREK ÉS SÁVOK" — Székesfehérvár

1986. „FÖLDFESTÉS" — Budapest

FONTOSABB EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK:
PERSONAL EXHIBITIONS:

1980. Dunai Vasmű Kultúrterem, Dunaújváros

1982. Uitz-Terem, Dunaújváros

1983. Lőrinci Hangermű, Budapest

1984. MMK Galéria, Dunaújváros
Rátkay Klub, Budapest
„Lila Iskola" Újpalota, Budapest
Szegedi Konzervgyár, Szeged

1985. Ifjúsági Ház, Székesfehérvár

1986. Somogyi Képtár, Kaposvár - „Emberek és sávok"
Dráva Múzeum, Barcs
Fiatal Művészek Klubja, Budapest

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK:
GROUP EXHIBITIONS:

1982. István Király Múzeum, Székesfehérvár
I. Országos Rajzbiennálé, Salgótarján
Exhibition of the International Colony of Artists, Varsec — Bulgaria
Ezüst Gerely pályázat, Budapest

1983. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, Salgótarján
International Paintings Exhibition, Varna - Bulgaria
Bartók '32 Galéria, Budapest
Fiatal Művészek Tárlata, Budapest Sportcsarnok
Képcsarnok, Győr
Fiatal Művészek Találkozója, Budapest
Uitz Terem, Dunaújváros

1984. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, Salgótarján
V. Dunántúli Tárlat, Kaposvár

Művelődési Ház, Szentendre
International Paintings Exhibition, Sofia - Bulgaria
Ezüst Gerely pályázat, Budapest
Debreceni Országos Tárlat. Debrecen
Lamberg-kastély, Mór

1985.
F.K.S. I. Nagykőrösi Grafikai Tárlat
Urbanisztikai Társaság Kiállítóterme, Budapest
István Király Múzeum gyűjteményéből
40 év. Fejér megyei Pályázat, Székesfehérvár
Uitz Terem, Dunaújváros
Nemzeti Galéria, Budapest „Fiatal Művészek Fesztiválja"
Liszt Ferenc Művelődési Központ, Sopron
International Graphics Exhibition, Modern Arts Gallery, Torun—Poland
Országos Alföldi Tárlat, Békéscsaba
Mezőgazdasági Múzeum, Budapest
F.K.S. Ernst Múzeum, Budapest
II. Észak-Dunántúli Tárlat, Szombathely
István Király Múzeum, Székesfehérvár
13. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc
1986.
International Artists Colony Exhibition, Bácska Topolya Gallery—Yugoslavia
Országos Grafikai Tárlat, Pécsi Galéria, Pécs
Salgótarjáni Tavaszi Tárlat
F.K.S. Grafikai Tárlat, Uitz Terem, Dunaújváros
Festő Terem, Sopron
F.K.S. Köztéri ötletpályázat, Megyei Művelődési Központ Galéria, Szolnok
Debreceni Országos Tárlat, Debrecen
„Mai magyar grafika", Mältinranta Művészeti Központ, Tampere—Finn
Intergrafik, Berlin—NDK
F.K.S. Nyári Tárlat, Balatonszéplak
Szegedi Országos Nyári Tárlat, Szeged
„Mai magyar grafika", Helsinki, Magyar Kultúra Háza—Finn
X. Országos Aqvarell Biennálé, Eger
UNICEF I. Európai Levelezőlap kiállítás, Strassbourg—Francia
III. Országos Rajzbiennálé, Salgótarján
Petőfi pályázat, Kiskőrös
„Magyar Aqvarell", Porin Taidemuseo, Pori—Finn
„Fiatal képzőművészek országos pályázata", Szakszervezetek Művelődési Háza, Budapest
„Művészet ma", Nemzetközi Kiállítás, Budapest
F.K.S. Budai vár, Budapest

IRODALOM: / BIBLIOGRAPHY:

Á. Szabó József: Kiállítás az Uitzban, Dunaújvárosi Hírlap, 1983. I. 7.

Acsay Judit: Végzősök, Művészet 1983. VI.

Á. Szadó: Hasított vonalak. Móder grafikai kiállítása, Fejér Megyei Hírlap 1984. I. 24.

Kenessei András: Újjlenyomat az utókornak. Móder grafikai Tárlata, Magyar Hírlap 1984. V. 13.

V. Plásztán Irén: A munkának mindig van eredménye, Szabad Föld 1984. VIII. 25.

Dr. Feledy Balázs: Móder kiállításának katalógusa, Budapest, „Lila Iskola" 1984.

Kovács Péter: Móder kiállításának katalógusa, Székesfehérvár 1985.

Kovács Péter: Móder kiállításának katalógusa Kaposvár, Somogyi Képtár 1986.

Péntek Imre: Tisztaságörzés modern formanyelven Móder Képeiről, Fejér megyei Hírlap 1986. II. 22.

Maila-Katrina Tuominen: Mai magyar grafika, Admulehti 1986. VI. 14.

Péntek Imre: Élni, alkotni a tenniakarás belső kényszerével, Fejér megyei Hírlap 1986. VII. 30.

Pataki Gábor: Móder kiállításának katalógusa Budapest, Fiatal Művészek Klubja

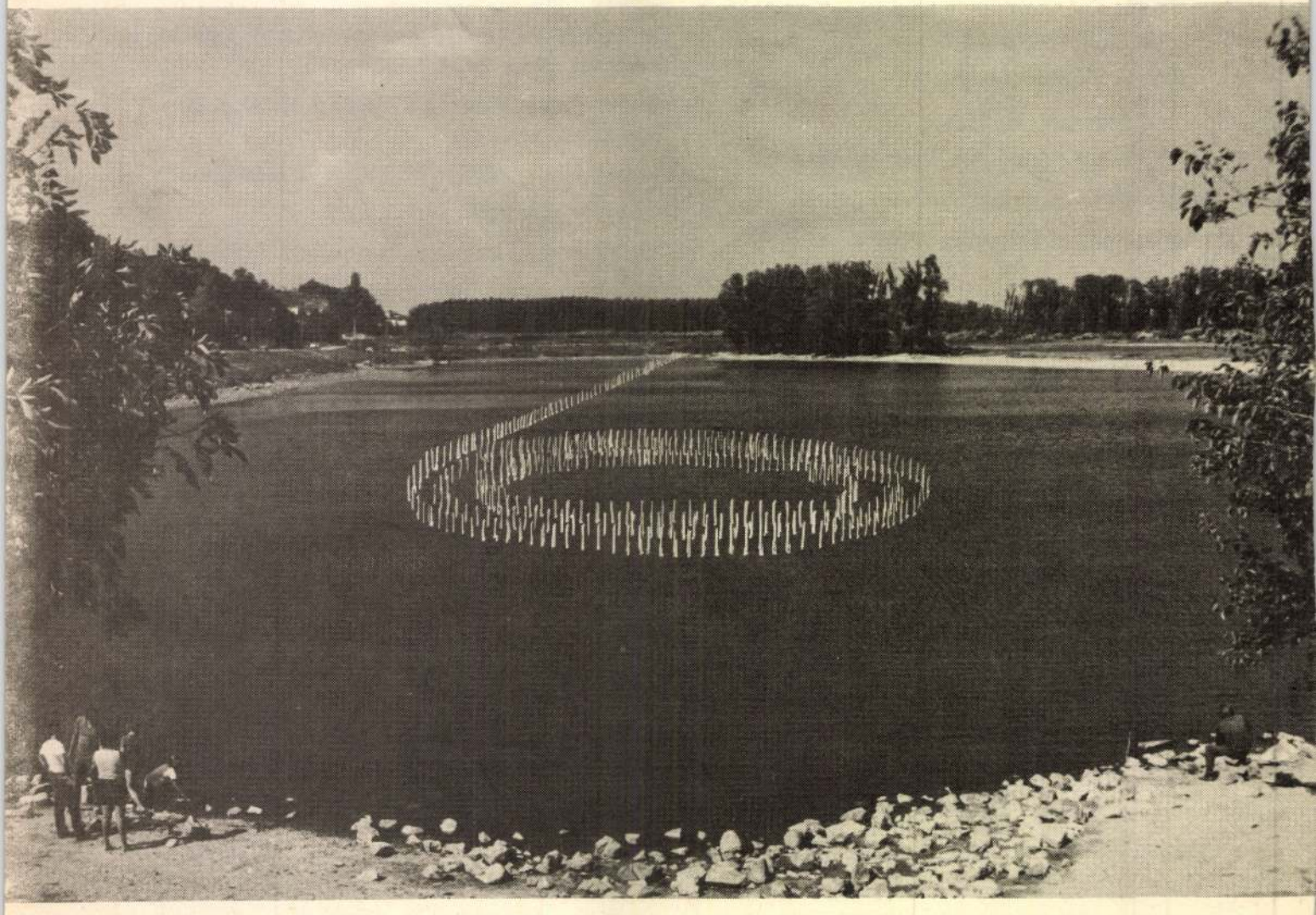

"Az áramlás anatómiája" III.. Akció (terv)
"A szabadstrand margójára"

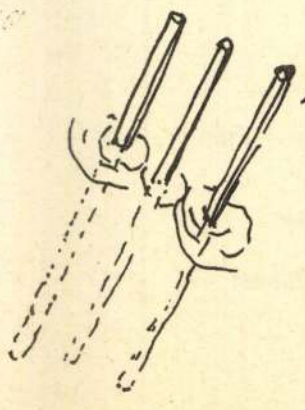

oszlopok a vízben

Az oszlopok közötti távolság kb. 1 m

Az oszlopok a víz felszínétől kb. 1,5 m-re állnak ki.

⑤

⑥

AKCIÓK:

⑤-⑥ fotók

„LÉT ÉS LÉTRA" II. - 1984.
(A KÉRVÉNY)
(részlet)

⑦-⑧ fotók

⑦ „FÖLDFESTÉS" - 1986.
(részlet)

Katalógustery: Móder Rezső
Fotók: Körmendi Sándor
Felelős vezető: Pochner László
Készült: DV házinyomda, Dunaújváros

⑧

Hétköznapok — kollázs, 101×61 cm ^
A nagy metamorfózis — olaj, 200×100 cm >

Miskovics Zsigmond

Kobrinszki fia, Zsolnáról,
1799-ben 20 évés.

Fleischer Bécs 69. l.

LÓBL DAVID ÉS FIA 1873

Miskovits László épitész N.D.T.

Részt vett a pesti Duna-part beépitésre kiirt tervpályázaton.

Társtervező: Breiter Artur, Berta Lajos

Rangsorolás nélkül 6000 Ft-ért megvásárolva

C.J.: Kihirdették a Duna-part tervpályázat eredményét

Magyar Nemzet 1963. julius 2. 5.l.

Miskovits László, építész MDH

A 2-es villamos felszín alá vitelét tervezi

Pakots György: Legfontosabb a Dunapart rendezése 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. júl. 2.

MD4

Miskovits Lánló, [építész]

6000 ft-ért megvásárolták Breiter A., Miskovits L. és Berta L. közös tervét.

– Kihirdették a sportliget terapályázatának eredményét 6. l

ESTI HIRLAP Bp. 1961. dec. 22.

MISKOVITS László épitész M.É.K.

résztvett a pályázaton / megvétel: 6000 ft/

Társtervező: Breitner Artur, Berta Lajos

Mirgai László: A XIV. ker. X. Fehér uti Sportliget Tervpályázata
Magyar Építőművészet 1962/2. 34-36.l.

Miskovits Mózses

rajzoló és rézmetszőfőleg régi pénzek és oknányok rézbe mátszére által tett szolgálatot. Régi ezmek metszvény ben láthatók tőle a Tudom. Gyűjt 1827. VII. kötetében, Továbbá általa metszett oklevelek és egyéb régiségekezek.

1. A szepesi Káptalan 1347 évi oklevele. (Tud. Gyűjt. 1833. I kötet)
2. Roland nádor 1253. oknánya. (u. o. IV. kötet)
3. Aranyrózsa (u. o. V k)
4. Az Fehérvári Kapt. 1246. oklevele (u. o. V k.)
5. Székes Fehérvári Kapt. 1278. oknánya. (u. o. V. kötet)
6. Kálmán Király 1109. évi görög oklevele (u. o. 1834. I kötet).
7. Gimlap. (Könyves Máté Zátékszini Koszorujához. Pest. 1833. 12 rét)

Nagy Iván. Magyarországi kéjszőnüvérek a legrégibb idők tól 1850 ig. Hárudok. 1874. cif. 102. l.

Miskovits Mózes rajzoló, rézmetsző

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Miskovits Mózes/

Weber Antal építész (1821–1888)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 9. 8.

A jubiláló építész

Miskovits M. vèrmetrő". 1833. Pest.

Tud. gyűjt.
1833., V., 13-15.

Érem

/Régi érmek rézmetszeten, Miskovits Mózestől/

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Miskovits Mózes/

K o t á l Henrik építész

A mezőtur-i városháza terv-
pályázatán III.dij

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Rézmetszet
Roland nádor 1253 évi okmánya

Miskovits Mózes

Századok 1874. 84-1o2 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Miskovits Mózes/

Ipolyi Arnold műtörténetíró (1823-1886)

Pesti Hirlap. 1886. dec. 3. 1-4.

Ipolyi Arnold életéből

Rézmetszet

Székesfehérvári káptalan 1246-i okl.

Miskovits Mózes

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Miskovits Mózes/

L e c h n e r Ödön építész

Kecskeméti viztorony tervei

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
97 - 101.
"Két uj épület"
Illusztrációk: 102.,103.,103.

Rézmetszet

Székesfehérvári káptalan 1278-i okl.

Miskovits Mózes

Századok 1874. 84-1c2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Miskovits Mózes/

Z a l a György szobrász

A Munkácsy szoborpályázat
bírálóbizottságának tagja

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
125-126.
"Munkácsy szobra"

Miskovits Mózes

MISKOVITS MÓZES, rajzoló és rézmetsző. Leginkább régi pénzeket és okmányokat metszett. Régi érmek metszeteit közölte a „Tudományos Gyűjtemény“ 1827. évf. VII. kötetében. Miskovits által metszettek közül még a következők ismeretesek:

1. A szepesi káptalan 1347. évi oklevele. (Tudományos Gyűjtemény, 1833. I.)
2. Roland nádor 1253. okmánya. (U. o. IV. köt.)
3. Arany-rózsa. (U. o. V. kötet.)
4. Székesfejérvári káptalan 1246. oklevele. (U. o. V. kötet.)
5. Székesfejérvári káptalan 1278. okmánya. (U. o. V. kötet.)
6. Kálmán király 1109. évi görög oklevele. (U. o. 1834. I. köt.)
7. Címlap. (Könyves Máté: Játékszíni Koszorú. Pest, 1833. 12r.) —186.

Művészet 1906. 70. l.

Tál, vaskori TV. 120.

Miskovits Mózses

oklevél másolatokat
s czekről rézmetszeteket
készített az alábbi mű
részére 1833-ban

Oklevél-hasonmások

gyűjteménye (XI–XV.
század.) Melléklet Hor-
váth Árpád oklevéltani
jegyzeteinek második
füzetéhez. 26
rézmetszetű tábla
II. kiadás. Bp
1892.

BUDAPEST,.....

IX. HŐGYES ENDRE UTCA 10

TELEFON: 382-595

Miskovits

1.

LykaMagyműI000-50

496-1.

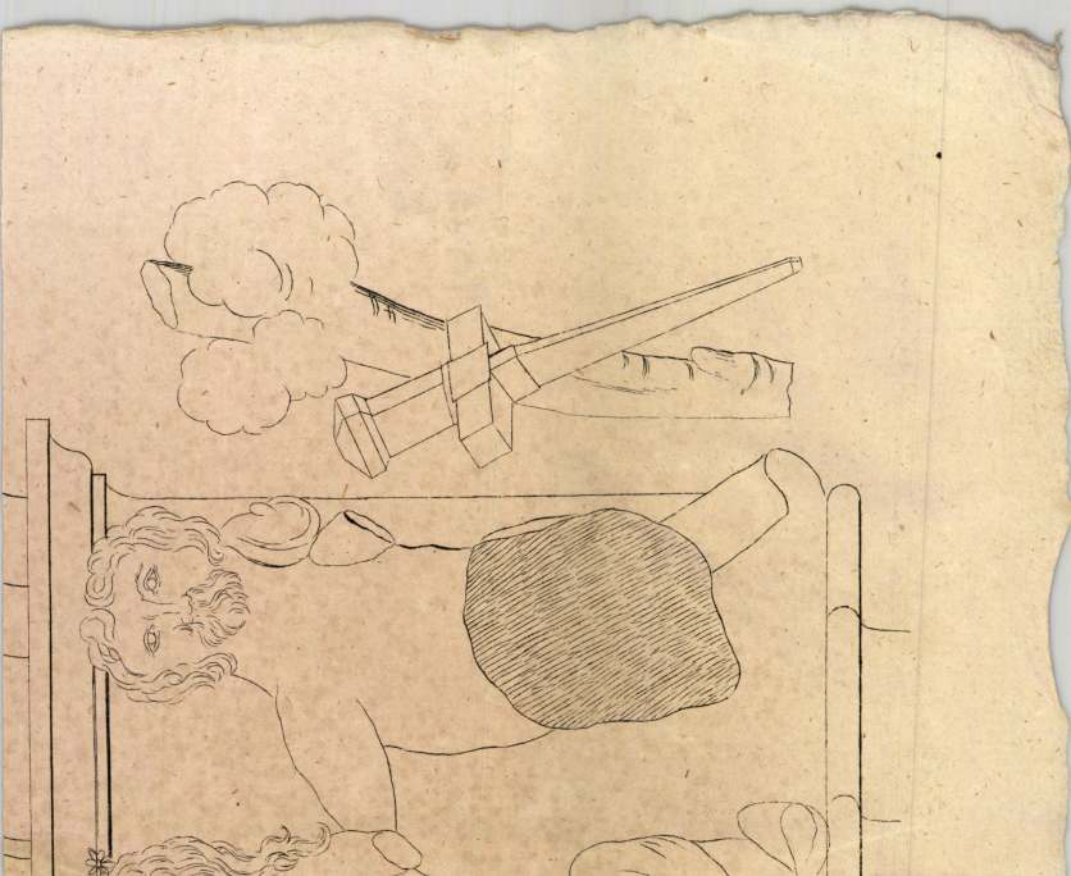

Rézmetszet

A szepesi képtalan 1347 évi oklevele

Makovits Mózes

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képeszművészei

/Makovits Mózes/

Bihari Sándor festő (1855–1906), első művészi díj

Pesti Hirlap 1886. dec. 1. 4.

Képzőművészeti szakalmak odaítélése

Rézmetszet

Cimpán Könyves Máté Játékszini Koszoru-
Miskovits Mózes jához

Századok 1874. 84--1o2 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

/Miskovits Mózes/

Strobl Alajos szobrász (1856-1926)

Pesti Hirlap. 1886. okt. 24. 4.

Prém József: Primadonnák képmásai

Rézmetszet

Kálmán kir.1109-i görög oklevele
Miskovits Mózes

Századok 1874. 84-102 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Miskovits Mózes/

Ybl Miklós építész (1814-1891)

Pesti Hirlap. 1886. aug. 18-án.

a budai Királyi palota

Rézmetszet

Aranyrózsa

Miskovits Mózes

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Miskovits Mózes/

Baditz Ottó festő (1849–1930)

Pesti Hirlap 1886. nov. 27. 6.

a Képzőművészeti társulat mű-
vásárló bizottsága....

Miskovics Mózes

oly gépet talált fel, mely az ónzes nyelvek betűit és szavaik eredetét jelzi. Fenti az akadémiai okmányok vézmetszője volt. E gép terv jelenleg Rétő Ensel Sándor pesti ügyész lövészutcai házában van kiállítva, a kivitel modját a feltaláló az akadémiának kívánja fölfedezni.

Nefelejts 1865. 247. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Miskovits Mozes

Thieme Becker
XXIV. 592. l.
(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Miskovics Mózes

ügyvédi írnok, barátjától Szárnyas Antaltól tanultat az éremrajzolást és a rézmetszést, s mikor barátja bankóhamisítás miatt börtönbe került, Wesserle József egyetemi tanár öt bízta meg a Szárnyastól megkezdett munka folytatásával. A továbbiakra vonatkozólag lásd

Érdy János dr. Numi Transilvaniae. Erdély érmei. Képatlasz. Pest 1872. III – VII. l.

MOB könyvtár 284/II. 4.

minden gyűjtőnek elsősorban kell óvakodnia
Finom stilisztikai érzékkel bírt s a mellett
legfurfangosabb technikai eljárásokat alkal

ók a hamisítványok közé s a muzeális gyüj-
csből sincsenek kizárva. Még a renaissance-
orbeli hamisítványok sem méltatlanok a mú-
eumhoz, ha ilyenekül fölismertetnek. Páduá-
an egész iskola alakult, a Valerio Belli,
iiovanni Cavino és Alessandro Bassiano ve-
etésével antik pénzek és érmek másolására.
mesterek azonban nem csalási szándék-
ól űzték e mesterséget, hanem az antik
művészet tanulmányozása és népszerűsítése
káért, amit az is bizonyít, hogy nagyon
zabadon másoltak, engedményeket téve a
aguk egyéni formalátásának. A nyakizmokat
endszerint kelleténél jobban hangsúlyozták,
körvonalak nyugodtságát megbolygatták,
mi különösen a nyakszirt-vonalon ötlik
zembe. Kezük alatt a betük nyulánkabbakká
szabályosabbakká lettek.

A hamisításnak igen elterjedt faja az, hogy
z eredeti régipénz köriratán vagy arczkép-
eliefén ügyes szerszámok segélyével a leg-
ülönbözőbb változtatásokat végzik, miáltal
új variánsokat» hoznak létre. Igy III. Gor-
lianusnak egy igen gyakran előforduló ér-
nén — melyet Cohen 120 frankra becsül —
köriratot: GORDIANVS PIVS GOR-
DIANVS AFR-ra változtatták. Szakállas por-
rékon csak néhány vésővonás szükséges, hogy

Miskovits Mózes

Arany vírsa.
ren: Tud Egyt
1833. V K. mellett.
folio.
sok ökkevelet
metszet,
a Tud Egyt
szemeres
dolgozott a 30 as
evek elesé
ötön

Miskovics Mózes

sérmetsző

Oly gépet talált fel, mely az
összes nyelvek betűit és szavai
egedeket jelzi. Föltalálója a
kivitel módját akadémiánk
nak akarja fölfedezni, min-
tem sok idéig volt az akadé-
miai oknányok sérmetszője

Egy öreg sérmetsző. Ma-
gyar Sajtó. 1865. 543 l.

Helbing Ferenc

festő.

Miskovics Mózes

1822. elvégezvén a pesti egyetemben törvénytanulását Bujanovics Lukácshoz állott gyakorlat végett. Szárnyai rézmetszőt Weszerlemel gyakran meghatogatá, hol néhány pénzt rajzolt oly pontossággal, hogy Weszerle figyelmet magára

Jozsef

vonta, ki őt magához édesgeté, ez veste 1831 Weszerle régi érmeszeti táblait. Mivel a pótlék igen sokra ment, 1831–1838 ig uj és nagyobb és díszesebb táblákat kezdett-véjetni.

Frey J., Numizm. Közl. 1918. 60. l.

– ~~vastárgy IV. 138.~~

Miskovits Mózes

Művének 1906. 70

Miskovits Mózes

Lárd

Ecsedi 1912 89. l

..... *műhely.*

vfőnökség!

v ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Miskovics Mózes

lásd

E. G. II. 130 l

VASÁRNAP
4
Kat. Ulrik pk.
Prot. Ulrik
N. k. 4 ó. 8 p. N. ny. 19 ó. 59 p.

HÉTFŐ
5
Kat. Z. Antal
Prot. Enese
N. k. 4 ó. 9 p. N. ny. 19 ó. 59 p.

KEDD
6
Kat. Izaiás pr.
Prot. Ézajás
N. k. 4 ó. 9 p. N. ny. 19 ó. 59 p.

SZERDA
7
Kat. Cir., Metod
Prot. Cirill
N. k. 4 ó. 10 p. N. ny. 19 ó. 59 p.

CSÜTÖRT.
8
Kat. Erzsébet k.
Prot. Teréz
N. k. 4 ó. 10 p. N. ny. 19 ó. 58 p.

PÉNTEK
9
Kat. Veronika
Prot. Lukrécia
N. k. 4 ó. 11 p. N. ny. 19 ó. 58 p.
Izr. 1. Ab. R. Kh.

SZOMBAT
10
Kat. Amália
Prot. Amália
N. k. 4 ó. 12 p. N. ny. 19 ó. 57 p.
Izr. 2. Matoth, M. 2. P.

Miskovics Mózes

** *(Uj találmány.)* Egy öreg rézmetsző, *Miskovics* Mózes, oly gépet talált föl, mely az összes nyelvek betüit és szavai eredetét jelzi. E gépterv kivitele módját a föltaláló a magyar akademiának kivánja fölfedezni, miután sok ideig volt az akadémiai okmányok rézmetszője.

Vas. Ujs. 1865
353. l.

(Waldstein. „ julius 15-én, 2 fl. — kr.)

sorsjegy vételénél 10% engedményeztetik. 1080 (13—0)

IERZBERG A. Bank- és pénzváltóüzlete Pesten, Dorottyautcza, háznégyszög 3. sz.

endelések a legfelkiismeretesben eszközöltetnek.

Miskovics

l.

Lykanomzromantika.
214. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Miskovits Mózes /1798-1865 után/ MDK

rézmetsző

A Nagy Sándor -mozaik reprodukciója.

202.o.

Cennerné Wilhelmb Gizella - Rózsa György: A Magyar Történelmi Képcsarnak rézlemezgyüjteménye.
FOLIA ARCHAEOLOGICA XI. 1959. 197-199.o.
A publikálatlan rézlemezek jegyzéke.
U.O. 199-205.

M.D.K.

Miskovits Mózes, rézmetsző, 1798-1865

---

1. A Nagy Sándor-mozaik reprodukciója. Jelezve: "Miskovits Moyses metsz: 1833." 20.1+34.4 cm. Ltsz.58.463. Rézlemez. Magy. Tört. Képcsarnok. 202.o.

Gennerné Gelhelmb Gizella-Mózsa György: A Magyar Történeti Képcsarnok rézlemez gyűjteménye. 197.o.

Folia Archaeologica. XI. 1959. Budapest. Képzőművészeti Alap. Kiadóvállalat.

MDK

Miskovszky

Steinhausz L.: A lőcsei városház. Magyar Építőművészet 1907. 12.sz. 7-15.l.

Miskovszky Geyza, Jászfényszaru

Rosenbaum-dij 1882

Bécsi képzőm. akadémia nagy. ösztönd. névsora
Fleischer Bécs. 104. l.

MDK

Miskovszky Gézáné, iparm.

Heller S: Az Ipm. Társ. karácsonyi kiáll.
Magyar Iparművészet, 1901. 6.sz. dec.

Miskovszky Gy

A Pannónia gőzmalom Pesten (1866)
rajz szepró/
~~[illegible]~~

Kiss Sándor: Magyarország történetének
képeskönyve 1849-1945 (Bp. 1969)

28 old.

MDK

Miskovszky Gy.

Kölesd. (Tolnamegyében.) Miskovszky Gy. raj
za. Repr.

Vas.U.s. 1864. 228.lap

Vas. Ujs. 1864.

gásra hajlandók, és nehezebben szoknak a mihez szokniok kell. Ezeknél (és pedig már a harmadik hónaptól fogva) sokat lehet néhány komoly szóval és okosan intézett ütéssel elérni, mihez őket különben csak nehezen s hosszu idő mulva lehetne szoktatni. De meg kell gondolni, hogy a verés itt még koránsem létező hibák büntetéséül szolgál, hanem arra, hogy ne szokjék olyan sajátságokhoz, melyeket későbben csakugyan büntetni kellene. Az a gyermek, kit öntudatának fölébredte, tehát harmadik negyedik éve után, vagyis olyan időben, a melyre későbbi életében világosan visszaemlékezik, még meg kellett verni, szerző nézete szerint már egészen el van kényeztetve, s csak a legmerevebb következetességü utónevelés fog azon még segithetni. Ezért kell a legparányibb vonásra is figyelni, melyben a gyermek egyéni természete nyilatkozik. A gyermek elkényeztetésének alapját rendesen azzal rakják meg, hogy a csecsemőt kezeiken hordozzák, hintázzák, ringatják, stb. mert e mozgások a gyermekben kellemes érzést gerjesztenek, mely, ha egyszer ki nem elégittetik, rívásra készti. — Igy támad a csecsemökben lassankint a szokás, a maga kényét rívással kierőszakolni, s ha a szülék elég gyengék, s a rívó gyermek kényének engednek, az csakhamar oda fejlődik, hogy a gyermek, ha nem történik a mit ő akar, daczol, megköti magát és konokká lesz. Kell bezzeg azután veréssel kiirtani a gyermekből azt a gyomot, melyet a szülék maguk oly kitartó gonddal fejlesztettek benne! S vajjon e verés nem inkább a szüléket illetné e? A gyermek csecsemő korában elkövetett ilyen nevelési hibákból és csak ezekből ered azután rendesen ama jellemtelenség és a gonosz jellemek mindazon változatossága, mely később a gyermeket és szülőit szerencsétlenné teszi. — A szoktatás e szerint a nevelés főtényezője, melyet a gyermek utánzási ösztöne még támogat. Az ember sokat nélkülözhet, csak az embert nem. Nyájasság a hangban, az arczkifejezésben, a tekintetben, s összes környezetének a gyermek iránti magaviseletében nagy befolyást gyakorolhat a gyermek *kedélyének* kifejlődésére, s dajkája megválasztását (a száraz dajkát vagy későbbi ápolóját is ide értve), ezért is kell nagy gonddal intézni. Neveljék csak fel a szülék első gyermeköket jól, ennek példája oly jótékonyan fog hatni öcscseire, hogy ezáltal a nevelés oly nehéz munkáját maguknak jóval megkönnyebbitették. De, mivel még tapasztalatlanok, okos tanácsot pedig az életben nem igen hallani, követendő példát ritkán láthatni: rendesen már az elsőnél rontják el a dolgot. Beszédes anyák, az által hogy gyermekökkel vidoran és bohókásan beszélgetnek, a nélkül, hogy sejtenék, sok jót tesznek vele, mert hangjaik nemcsak a gyermek hallására és beszélő tehetségére hatnak, hanem egész valóját inditják meg, és rokonszenvet gerjesztenek benne. — *Akaratról* a gyermeknél a szó szoros értelmében soká nincs szó; csak midőn saját erőködései következtében felülni, felállani s futosni megtanult (l. előbb), kezdődik az akarat fejlődése. E helyett ellenben igen könnyen a *leghatározottabb önkény* támad, mely *makacssággá* és *daczczá* fajul, mihelyt a szülék és nevelők a gyermeknek mindent megtesznek s megadnak, a mit akar, s mihelyt észreveszi, hogy rivása által sükerült neki valamit kicsikarni. — Az *érzékek* tehetségeit, minthogy a szellemi tevékenység csak ezek által indittatik meg, jól kell gyakorolgatni, de egyuttal az érzékszerveknek minden károsodás elleni megóvására is a leglelkiismeretesb gondot forditani. A látás- és tapintás-érzékének gyakorlása által, mely a nézése és megtapintása elé kerülő tárgyak közelebbi és távolabbi mutogatásából áll, a gyermek helyes képzetet nyerhet arról, a mit nagynak és kicsinynek nevezünk s a mit a tér alatt értünk; a hallás gyakoroltatása sokat tehet a tér, az irány s a távolság megitélésére.

A fület azonkivül, tisztán csengő hangokat és dallamokat elénekelve vagy valamely hangszeren eljátszva, s minden zürhangot kikerülve, lehet a jó hangzás érzetéhez és élvezetéhez szoktatni. Mindamellett, hogy e gyakorlatok a csecsemők korában nem oly nagy fontosságuak még mint később, még sem kellene azokat egészen elmulasztani.

Mindenesetre nagy előny, ha sikerül általok nagyobb figyelmet gerjeszteni a gyermekben az érzékek alá eső tüneményekiránt, mert e figyelemből fejlődik később a megfigyelés és éber vigyázat.

A kóresetek a *csecsemőknél*, noha tulajdonképen csak kevésnek kellene lenni, mégis nemcsak gyakoriak, hanem veszélyesek is, s többnyire halálosak. A született emberek legnagyobb száma már gyermekkorában hull a sirba. Ez azonban korántsem a gyermeki szervezet gyengeségének vagy a kevés életrevalóságnak következménye, hanem a ferdén vezetett testi nevelésből ered. A nem gyermeknek való eledel, hideg és tisztátalan levegő, meghülések, különösen a haséi, vérszegénységet és sorvadást, tüdőlobokat és hasmenést hányással idéznek elő, s e betegségek ölik meg a csecsemők nagyobb részét; mindamellett, hogy a bajt ki lehetne kerülni, vagy ha már megvan, helyes bánásmód által a veszélyt mindjárt a kezdetben elháritani. Nem veszélyes, hanem alkalmatlan bajok és rendetlenségek: a *dugulások* (hasrágással és fájdalmas rivással), miket mindig csak allövet által kell megszüntetni; *sebhelyek* és *kütegek*, melyekben legjobban segit a langyvizzel való gyakoribb tisztogatás és üde faggyuval való kenés; a *fogzás*. — Mi a *tehénhimlő beoltását* illeti, mely alkalmasint még sem egyéb, mint a vérnek himlőnyirk általi megmérgezése: szerző ezt több tapasztalat után még sem tartja oly ártalmatlannak, mint a legtöbb orvos véli, s ő ennélfogva azt hiszi: az oltást nem kellene az élet első hónapjaiban tenni, hanem a gyermek első életéve után, mikor teste már kissé erősebb; semmiesetre pedig a fogzás vagy elválasztás idején. Korábbi beoltásra ő csak akkor szánhatná rá magát, ha a himlő a szomszédságban járványossá vált volna.

Korunkban egyébiránt a tudomány terén fölmerült a kérdés: vajjon az oltás általában ótalmazhat-e; de kielégitő választ még nem hallottunk. (Folytatása követk.)

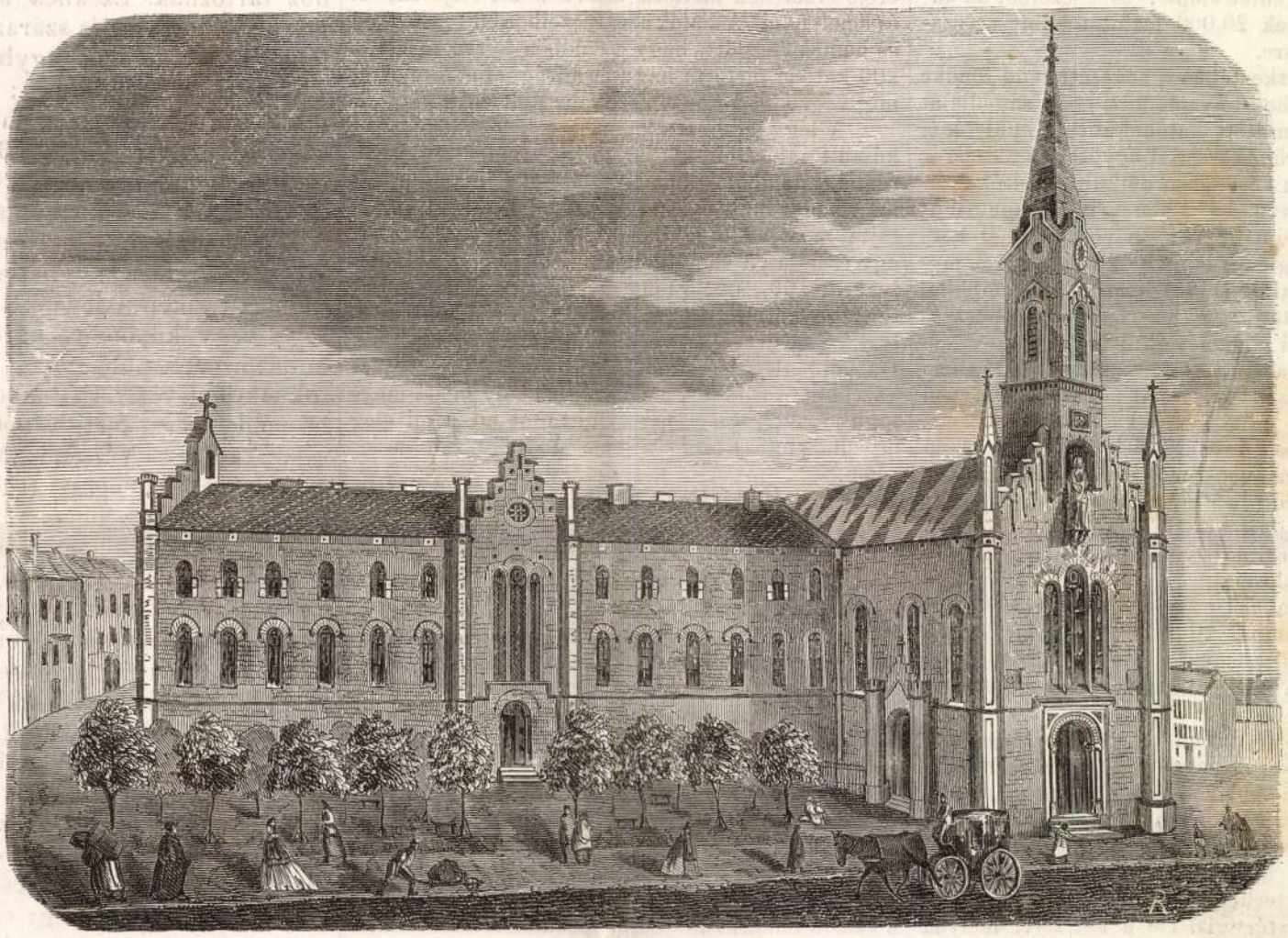

A kapuczinusok zárdája Budán. — (*Myskovszky* rajza után.)

A kapuczinusok zárdája Budán.

Mióta e lapok megindultak, már számos izben volt alkalmunk a testvér főváros nevezetesebb köz, magán, és egyházi épületeiről nemcsak megemlékeznünk, de azokat lehető hü rajzokban is bemutatni, s szabad legyen hinnünk, hogy ez által lapunk a főváros részletes ismertetéséhez sok érdekes adatot szolgáltatott.

Jelenleg is érdemesnek tartjuk, a kapuczinusok szerzetének nemrég egészen ujjá alakitott buda-vizi városi zárdáját és templomát megismertetni, annyival is inkább, miután ez Buda számos egyháza közül akár csinosságát, akár történetének vázlatát tekintjük, nem utolsó helyet foglal el.

Buda egyházairól szólván, Palugyay ezeket jegyzi meg jeles leirásában: „A Buda városában létező számos egyházak is bő anyagot szolgáltatnak az előkor eseményei átnézésével foglalkozó történész tolla alá. — Buda lakossága kitünő a vallásosságban, s itt van örvendeztető indoka a Budán létező egyházak nagyobb számának; s ha e rész-

ben az előkorra visszagondolunk, alig maradand okunk kétkedni: hogy hajdan Buda városát még több, és nagyobbszerü egyházak, mint a vallási buzgóság — ezen minden polgári jóllét szent központjai — ékesitették. — Ez egyházak száma, s egy tekintet a népesség rovataira, szükségtelenné tesznek minden további szót az iránt: hogy az országunk fővárosában lakozók *római katholikus* többsége *tetemesen tulhaladja* a más vallásokat követő többi lakosság összes számát.“

Jelen képünk tárgya azonban sokkal ujabb eredetü a számtalan többi templomcknál, melyeknek ma már nyomaira is alig akadhatunk. Ez csak a törökök kiüzetése után keletkezett.

Rövid történeti vázlatát, e szerzetes rendnek levéltárában található eredeti adatok nyomán, ugyancsak a kapuczinus atyák ez időszerinti érdemes történésze, sziveskedett számunkra összeállitani. S ezt a következőkben adjuk elő.

Miután 1686 szeptember 2-án a törökök a győztes keresztyén hadaknak meghódolni kénytenek voltak, nemcsak Budáról, de az egész országból dicsőségesen elüzettek; azon a helyen, hol később e zárda épittetett, akkor török mecset állott, melyhez valamely nyilvános épület is volt csatolva, s ez eleintén katonai korházul használtatott; mig 1687-ben Szécsényi György *) esztergomi érsek és Magyarország primása, azon elhatározásra jutott, hogy Budán a haza fővárosában kapuczinus konventet alapit, és e czélból az akkori rendfőnöknek 20,000 forintot adott át szabad rendelkezésre.

Ennek következtében a nevezett rend főnöke Leopold császárhoz folyamodott, hogy engedje át neki a fentebb emlitett katonai kórház épületét a mellette levő török mecsettel együtt; és a császár kérelmét minden késedelem nélkül teljesité.

Ez megtörvén, 1692 ben már a kapuczinus atyák, számszerint négyen, a volt katonai kórházba, mint ideiglenes lakhelyükbe, s a török mecsetbe, mint szintén ideiglenes templomukba, ünnepélyesen igtattattak be, *Brunner* prépost és akkori pestvárosi plebános által.

1698 ban alakittatott át a mecset végleg katholikus egyházzá, de ekkor csak egyszerüen szenteltetett fel. A lelkészségi kötelességek végbezvitelét azonban már 1693-ban február 1-én nyerték a kapuczinusok magától az alapitótól, s ezt a régi hajóhidtól, a harminczad épületig volt kötelességük teljesiteni. De a plebániai kötelességek teljesitéséről 1701. julius 13 kán önként lemondottak; valószinűleg azon okból, mert a szükséges egyéneknek nagy szükében voltak.

1716-ban szept. 20-án e templom, Natali Lukács belgrádi püspök, mint az esztergomi érsek helyettese által ünnepélyesen felszenteltetett.

1717-ben végre a rend klastroma teljesen felépült, miután sikerült legyőzniök ama számtalan nehézségeket, melyeket részint a város, részint más szerzetes rendek gördítettek eléjök. — Az akkori klastrom területéhez tartozott, a most ugynevezett Corvin Mátyás-tér is, mely a templom északi oldalánál terül el, valamint lejebb az ugynevezett „halásztér“ is. De e két tért, melyek kőfallal voltak bekeritve, József császár a klastrom birtokából kihasittatta, és Buda városának nyilvános piaczokul adni rendelte.

Ugyanazon év junius 19-én József császár parancsára ismét át kellett venniök a kapuczinusoknak a lelkészségi kötelességek teljesitését, mit azóta szakadatlanul folytatnak.

1849-ben Buda ostroma alatt, a régi kapuczinus zárda és templom, a reá hullott ágyu golyók és bombák által majdnem egészen elpusztittatott, mert épen mindkét részről a lőirányba esett.

De 1857-ben a fejedelem kegyelméből, romjaiból ismét jelenlegi alakjában, és sokkal szebben mint valaha volt, ujra felépült.

A zárda csinos homlokzatának a fő-utczára eső fele részében a városi elemi tanodáknak adatott eléggé tágas és alkalmas hely, mig a másik fele részében a plebánia hivatal, és a szerzetes atyák czellái vannak. *Z. G.*

*) Az illető eredeti okmányokban igy fordul elő neve, nem pedig igy: Széchenyi. — *Z. G.*

Nadar lég-utazása Brüsszelből.

Belgiumban nagy nemzeti ünnep volt a mult szeptemberben. A függetlenség harmincz-negyedik évünnepét ülték meg.

Az ez alkalommal tartott ünnepélyességek központját Brüsszelben Nadar légutazása képezte, ki ismert léghajóján, a „Geant“-on, ismét szerencsét próbálni indult.

A nagy közönség előre kivánesi volt ez utazásra. Még mindenkinek élénk emlékeztében volt a baleset, mely Nadart legutóbbi légutazása alkalmával érte, s mindenki ohajtotta látni a hatalmas gömböt, mely különben is „óriás“ nevet visel.

Ez ünnep napján Brüsszel lakossága meg volt kétszerezve. A különböző vonatokon minden pillanatban uj meg uj idegenek érkeztek, s növelték a néptömeg számát, mely már korán reggel tolongva foglalta el az utczákat. Délelőtti tizenegy órakor nem is lehetett közeliteni a tér felé, honnan az indulásnak kellett történnie.

A léggömböt háromnegyed egykor kezdték tölteni. Ennek ugyan korábban kellett volna kezdődnie, de oly óriási előkészületek közt, minőket Nadar léghajója igényelt, nem csoda, ha mindig akadt késedelemre ok, melyről előre gondoskodni alig lehetett. S valóban meglepő látvány volt, a „Geant“ légi utjához szükséges eszközök: gépek, csigák, emeltyük, együtt szemlélése, nem kevésbbé azoknak nagysága, sulya és sokasága; s midőn a léggömb fölszerelésének mestere, d' Artois, azt bontogatni kezdte, ember volt, a kinek feje meg nem szédült.

A léggömb gyorsan telt. Majdnem 6000 köbmeter gázt foglalt már selyem falai közé, midőn ereje érzetében méltóságosan kezdett terjeszkedni és emelkedni. A hálók alsó részeiben 260 zsák föld és homok függött, hogy a földhöz kötve tartsa, s 200 katona tartotta nagy fáradsággal a köteleket, mig végre fél 5-kor egészen megtelt volt.

A léggömbhöz alkalmazott hajó, művészileg készült valóságos kis házacska, minden legkisebb részeig füzfából és bambusznádból fonva. Leirását már Nadar mult évi utazása alkalmával adtuk, de rajta most az a javitás történt, hogy oldalához egy csengetyü van alkalmazva, négy rugóval, melyekről 150, 100, 50 meter stb. egyenetlen hosszuságu kötelek függenek, végükön valami sulylyal, az éji leszállás veszedelmeinek megelőzésére. Ha például a léggömb, sötétben 150 meternyire közeledik a földhöz, a földre érő suly miatt megtágul a rugó, s a csengetyü hangot ad, a mi elég figyelmeztetés, hogy a hajó népsége talpon legyen.

Leopold király, a Brabanti herczeg és herczegné, s a Flandriai gróf négy óra tájban érkeztek meg a térre. A király bemutattatá magának Nadart, nyájasan társalgott vele, s tréfásan megjegyezte, hogy a terhet, melyet a zsákokban magával visz, még a belga határok közt kihányja, mert az belga föld, őt pedig eskü kötelezi, hogy országát az utolsó marok porig sértetlen megvédje.

Az indulás ideje megérkezett. A kis házba minden uti pogyászt, 3 napra szükséges élelmi szert, továbbá ruhákat s tudományos vizsgálódáshoz szükséges eszközöket beszállitottak, s mintegy 60 postagalambot vettek magukhoz, hogy rögtön tudósitást küldhessenek, ha véletlenül oly helyen szállanának ki, a hol távirdák még nincsenek.

Bár a szél a tenger felé fujt, s igy csak rövid utazásra lehetett kilátás, mégis mindennel hosszabb időre ellátták magukat, s fegyvereket is vittek magukkal, azon esetre, ha leszállás esetében védelemre lenne szükségök, mint a mult évben a hannoveri parasztok ellen, kik a légutasokat rosz szellemeknek vélve, megtámadták.

Fölbocsáták a szelet kémlő apróbb léggolyókat. Ez apróbb s igen csinos formáju kaucsuk léggömbökre, melyek a brüsszeli ünnep hirét hihetőleg messze voltak viendők, a belga czimerek voltak illesztve a következő fölirattal:

„A belga függetlenség 34-ik évünnepe. A „Geant“ harmadik légutazása. Nadar. Brüsszel, szept. 26. 1864.“

Fél hatkor a következő utasok szálltak a hajóba:

Nadar, D'Artois Camille a hajó kapitánya, Barret főhadnagy, Morhain alhadnagy, Journachon Adrien; Nadar testvére, de Rote mérnök, Frederix hadnagy, Sterckx kapitány, Barral György és Niset magánzók, és még hárman.

De a hajó annyira tul volt terhelve, hogy háromnak ki kellett szállani. Ezek az utazásnak korán örültek. A 260 zsák homokból is csak 18 maradt, a mi már nélkülözhetetlen volt.

A hajó már készen állt az indulásra. Ez ünnepélyes pillanatban minden szem a „Geant“ felé fordult. D' Artois a kötelek közt helyet foglalva, kimondá a vezényszót: „Bocsássátok el!“ s a léggömb a tengernyi nép örömüdvözlése mellett méltóságosan emelkedett föl a magasba. A Brüsszel fölött magasan lebegő gömböt a nép még sokáig szemlélte örömpillantással, mig az csak sötét pont gyanánt volt látható, s végre Ninove felé eltünt a lenyugvó nap bibor fényében uszó láthatáron. Ezután a hajó még azon veszélyes helyzetbe jutott, hogy egy pár sebes szélroham a csatornán keresztül majdnem az Atlanti tengerre sodorta; de szerencsésen kimenekült s pár óra mulva, mintegy 11 órakor, a léggömb Ypern mellett minden baj nélkül leereszkedett, s igy az utazás szerencsés véget ért.

Képek az állatéletből.

(Vége.)

Áttérünk most a felnőtt és kiképzett hanyásznak boncztanához, mely annál nagyobb érdekkel fog birni, minthogy közönségesen azon véleményben vagyunk, hogy a csigák csak két részből állanak, t. i. a csigaházból és egy formátlan nyák-tömegből; mert a kik a csigákat enni szeretik, az egész állatot egyszerre nyelik el, vagy szörpölik, azt állitván, hogy ez ugyan mennyei élvezet, de az egész csak egy homogen falat.

A csigák átalán az állati rendszerben az úgynevezett *puhányok* (mollusca) osztályához tartoznak. Ezeknek száma igen nagy, mert az édes-vizü és szárazon lakók, meg a tengeri puhányokat egybevéve, mindössze 11,400 fajtát számlálunk; ha pedig ezekhez, mint a mostan élőkhöz, még az ásatagokat, azaz a kihalt fajtákat, 13,800 al hozzácsatoljuk, ugy összesen 25,200 puhány fajtát találunk. Mindezeknek átalános megismertető jellege, hogy egész testök egy tágas és bő külbőrrel van ellátva, mely minden idomzatra képes levén, a testet mint egy toga vagy köpönyeg körülfogja és beburkolja; azért a puhányokat köpönyeges állatoknak is nevezik. Ezt naponkint észlelhetni, ha például egy kerti csigát kezünkbe vevén, ujjainkkal szarvait érintgetjük, nemcsak ezeket, hanem egész fejét maga magába visszahuzza, azaz köpenyébe burkolja, és igy csakugyan egy homogen anyagot látszik képezni. Minden testrészét e köpenybe rejtheti a puhány, ez tehát egyik sajátságos tulajdonsága, mely szerint kinyulik és kitágul, ha a szükség ugy kivánja, ellenkezőleg pedig ismét összehúzódik, és ekkor e köpeny kényelmes bőségét onnan látjuk, hogy az több redőbe füződik össze. Második tulajdonsága e köpenynek az, hogy azon része, melylyel az állat a csigaházhoz tapad és illetőleg ehhez hozzá van növe, a csigaházat magát szüli. Láttuk felebb a csigának tojásában való kifejlődésénél, hogy eleinte még a csigaháznak semmi nyoma sincsen, csak a 13 — 14-ik költés-napon venni észre, hogy a csiga külbőre egy igen vékony, de szilárd lemezkét kezd képezni. A köpeny külső rétegének egy része tehát átváltozik csigaházzá; véredényeiben t. i. feloldott mész részeket vivén a külbőr szinére, azokat itt, kiválasztás gyanánt lerakja, miáltal a csigaház alapja meg van vetve. — Az állati szervezet ezen működését az emberi köröm képződéséhez is lehet hasonlitani, ez is testünk köztakarójának kiválasztásául tekinthető, csakhogy itt a kiválasztott képlet szaru-anyag, a csigaháznál pedig mész. A rovarok külbőre, mely szintén kemény, hasonló módon képződik, a különbséget ismét csak az anyag teszi mely itt az ugynevezett Chitin. Május- és juniusban ezen csigaház-épitést a kerti csigákon észlelhetjük igen szépen. Ekkor t. i. a fiatal kerti csigáknak igen vékony és majdnem átlátszó, fehér a házuk, melynek szélén egy igen finom koszorut látunk, mely nem egyéb, mint a véredényeknek azon, a hajszálnál vékonyabb ereknek hálózata, melyből a mészrészecskék lassankint lerakódnak. A csigaháznak növekedése a csiga nagyobbulásával halad egyaránt, ugy, hogy a csigaház szélé-

szuságu — ut vezet oda. A város minden magasabb tére s sétányáról látható, de innen tekintve, koránsem mutatkozik oly nagyszerü pontnak, mint a minő valósággal. Nagyobbrészt olaj- s fügefákkal bővölködő kertek boritják, de nem annyira ezek, mint ama nehány elszórt villa s zárda vette igénybe figyelmemet, melyek itt ott festőileg mutatkoznak rajta, s melyek egyikének ablakában már szinte láttam képzetemben a világtól elvonult nagy maestrót, kinek szinről szinre való láthatása vezetett egyedül az örökvárosba. Másfél órai kocsizás után, mely alatt folyvást nőtt felizgatottságom, végre a nevezett hegy tulsó oldalára értünk, hol leszállva egy kis zárda előtt, annak kapuján kopogtattam. Igénytelen külsejü szerzetes jelent meg, ki is e kérdésemre : „*il signor maestro Liszt*“ azonnal késznek nyilatkozott engem kissé távolabb eső lakásához elvezetni. Megköszöntem szivességét, s csak utasitását kértem, mely is a *Convento santa Rosaria* felé irányult. Midőn bérkocsisom ezt hallá, azonnal felkiáltott : „Ah! most már tudom signore, hogy kit keres; nemde azt a hires maestrót, kit ő szentsége a pápa is meglátogatott? Ott lakik az első épületben, melyet legelőször elhagytunk. Valóban restellettem, hogy azt kerestük, kinek lakását itt a legutolsó gyermek is ismeri; midőn még a városban lakott, magam is tömérdek idegent hordoztam hozzá, s mint mondják ezt unta meg s azért költözött ide fel a hegyre.“ — Mosolyogtam a rögtönzött cicerone szavain s tovább hajtattam a kijelölt hely felé.

Végre elértem ama kies fekvésü, félig templom, félig zárda-forma épülethez, mely „*Convento santa Rosaria*“ nevet visel, s mely a Monte Mario legszerencsésebb pontján fekszik. Ennek két ablakos nyugati része képezi jelenleg nagy házánkfiának ideiglenes tartózkodási helyét. Eltelve a kegyelet és bámulat érzetétől, szorult szivvel léptem ki a kocsiból.

Liszt nem volt honn, de amint a zárdai kapus állitá, — ki szakács, harangozó s a maestro szolgája is egyszersmind — egy fél óra mulva hazatérend szokott sétautjából. Bérkocsimat eleresztve s a zárdai universalis felügyelővel bevégezvén párbeszédemet, leültem az erkély egyik padjára, hogy bámuljam a nagyszerü látványt, mely előttem feltárult. A *Campagna* egyik sik része az *Albano* hegységtől a tengerig, hasitva a *Tiber* (Tevere) folyó által, vagy száz várost és falut tüntet fel előttünk, mig a megszámlálhatatlan tornyok s kupolákkal behintett örök város, mintegy órányi hosszuságra nyulik el alattunk. A roppant kőtömeg közől, mint két óriás ugy emelkedik ki a *Colosseum s a Szent Péter temploma*, mely utóbbi majdnem egészen a hegy oldalához látszik illesztve lenni. E pontról nemcsak a legnagyszerübb, legelragadóbb kilátások egyikét élvezhetni : hanem a világtörténelem tanulságos eseményein elmerengve, felemelkedhetni szivben és lélekben az eszmék s érzemények legköltőiesb regiójába. — Megfogható lett előttem, hogy egy oly magas röptü lángész mint Liszt, miért választá épen e zárdát lakhelyül. Ha ablakából kitekint, szivja a levegőt, mely egykor a világ legdicsőbb hőseit, költőit s müvészeit élteté; látja a klasszikus földet, mely annyi világraszóló esemény szinhelyeül szolgált, s tüzes képzelődésével maga körébe varázsolja a letünt nagyságok örök szellemeit, s magasztos eszméi megvalósitásához azok emlékéből merit müvészi ihlettséget.

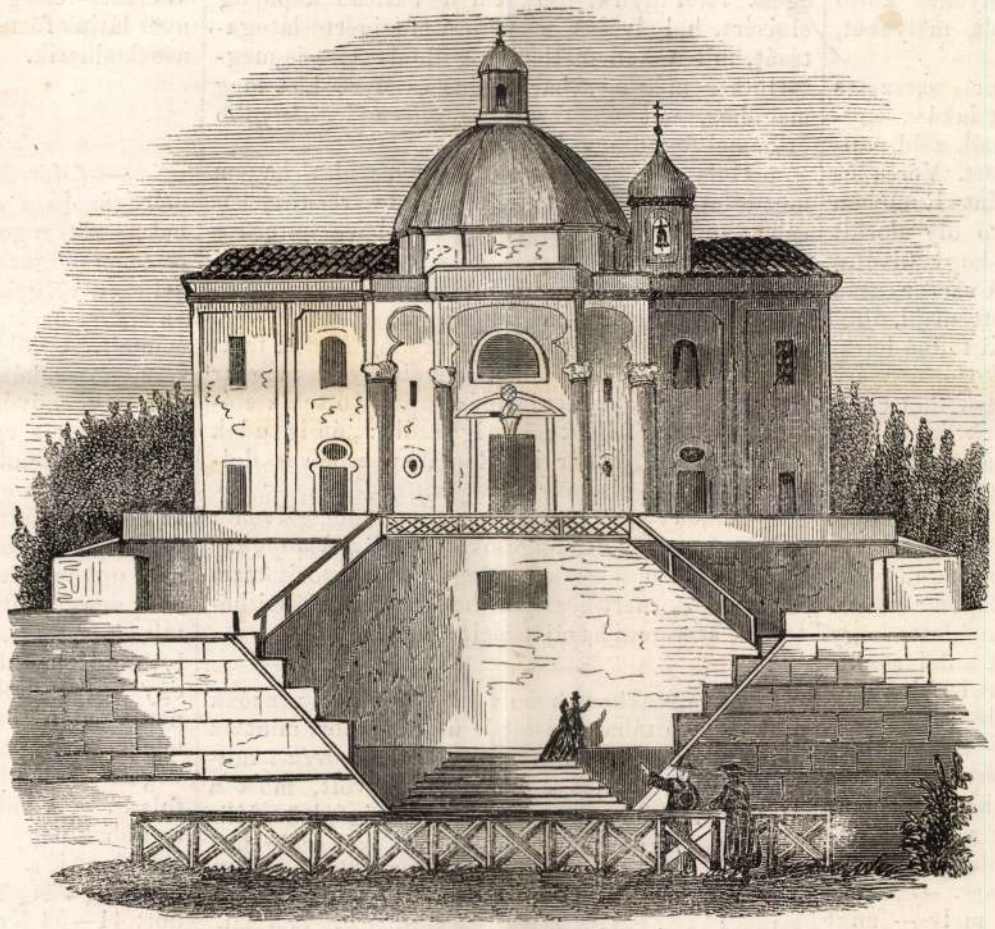

Liszt Ferencz lakása Rómában. — (Convento santa Rosaria.)

Ábrándozásomból a fentebb emlitett zárdai felügyelő ébresztett fel, figyelmeztetvén két egyénre, kik felém közeledtek. Az egyik *Liszt* volt, a másik pedig egy fehérbarát. Azonnal felugrottam s nem késtem elébe sietni. Midőn bemutattam neki magamat, s elolvasta az ajánlólevelet, melyet *Reményi Ede* barátomtól vittem magammal, a legszivesebben üdvözölt s kimondhatlan örömöt érzett afelett, hogy mint magyar felkerestem néma magányában s bennem imádott kedves hazáját ölelheti! — Felvezetett lakásába, mely minden tekintetben a legnagyobb egyszerüség, visszavonultság jellegét hordja magán; egészen felvidult, mintegy ujraszületett, s annyi barátság, előzékenységgel halmozott el, hogy mindezt nem annyira csekély személyemnek — kiről életében sem hallott — mint magyar létemnek, ki benne hazája édes emlékeit költém fel, tulajdonithatom. — Beesteledvén az idő, gyertyát — vagy mit is mondok, a Campagnában szokásos olajmécsest — gyujtott s azt egy poros, elhangolt zongorára téve, elővette *Szent Erzsébet* czimü oratóriumának vezérkönyvét, s minden felszólitás nélkül eljátszotta s elénekelte belőle a magyar indulót és kart, oly magasztos áhitattal, mintha csak forró imát mondott volna a magyar nemzet boldogsága s dicsőségére!

Még ezután sokat, igen sokat játszott szokása ellenére, mert ujabb időben e kegyében kevés idegen látogatót szokott részesiteni. Midőn lángoló tekintettel felkelt zongorája mellől, derült arczczal igy szólott hozzám : ime megmutattam önnek, hogy mit mivelek öreg, elhagyatott napjaimban; mondja el odahaza, hogy még tudok, s látott lelkesülni; hanem à propos! Ön mint műkedvelőt mutatta be magát, tehát mutassa meg nekem ön is, hogy mit tud.“ Oly kedélyes, s bizalmat gerjesztő hangon intézte hozzám e tréfás szavakat, hogy rövid szabadkozás után csakugyan leültem a kegyetlenül elhangolt zongora mellé, s megmutattam neki, hogy mitsem tudok.

Budai császármalom. — (*Miskovszky Gy.* rajza után.)

Mig a vacsorához szükséges rendelkezést megteendő, kis időre eltávozott, alkalmam volt, lakásának butorzatát s egész elrendezését figyelmesen szemügyre venni. Két szobából, s egy kis alvókabinetből áll az egész. A butorok kivétel nélkül egyszerü fából készülvék, semmi sem emlékeztet valami fényüzési hajlamra; dolgozó asztala, mely nagy táblákból van összetéve, az egyik szoba közepén áll; könyvek, hangjegyek, zeneművek, partiturák s kéziratok, geniális rendetlenségben hevernek rajta, melyek között nagy örömömre szolgált észrevehetni a magyar zeneirodalom több kiváló termékét is, s ezek közt *Mosonyi* M. összes műveit; nehány faszék, szekrény s

hangjegytartó képezik a szoba többi butorzatát. Bámultam, s egyszersmind mondhatatlan fájdalmat éreztem a halhatatlan művész jelen cinikusi életfolytatása felett, ki lemondva a világ hiuságairól s az egykoron őt királyi fénynyel övezett pazar sybaritai környezetről, csak az isteni művészetnek él, nem ismervén egyéb gazdagságot, mint szive s lángelméje gyöngyeit, melyeket megtartott magának, visszaadván cserébe a világnak, elkábitó s csak nemtelen szenvedélyeket költő kincseit s vakitó fényüzési czikkeit, melyeket, ugylátszik, örökre megvetett!

Az estebéd, melyet a kolostori szerzetes szakács készitett, épen megegyezett lakása egyszerüségével. Tojáslepényből, sódarból, zöld paprikából (pepperoni) és fügéből állott. Veres és fehér bort ittunk keverve, a mint Rómában szokásban van. Azonban a maestro oly derült hangulatba jött egy honfia látásán, hogy kivételesen még champagneit is hozatott. A vacsora után thea következett, s szivarfüst mellett majd éjfélig társalogtunk az asztal mellett. Ki tudná leirni mi minden képezte beszédünk váltakozó tárgyát? Mindenről kikérdezett, a mi csak érdekelhette hazájában; hogy a főtárgyat mindenek felett művészeti viszonyaink képezték, ezt talán mondanom sem kell. Különösen érdekelték a magyar zenészet mezején felmerült ujabb mozgalmak; beszél nem kellett a nemzeti szinházról, a budapesti zenedéről, egyes általa ismert s nagyrabecsült művészekről, s a magyar „Zenészeti Lapok“ működéséről. Különös örömét fejezte ki a felett, hogy hazánkban mindinkább szaporodnak a dalárdák s zeneegyletek, melyek nézete szerint legalkalmasabb eszközök a honi művészet emelésére.

Felhozta *Wagner Richárd levelét* is, melyet a magyar zene érdekében e lapok szerkesztőjéhez intézett a nyilvánosság utján, s kiemelte, mennyire büszke lehet a magyar, saját zenéjére, midőn oly óriás lángelméjü reformátor is méltánylólag nyilatkozik felőle mint *Wagner*. — A czigányzenét sem hagyá érintetlenül, mely — mint mondá — annyi fájdalmas órákat okozott neki, féreértetvén honfiai által, kiknek zenéjét nem megtagadni, de a czigányok kezében mintegy eszményiteni akarta.

Nem kérdeztem őt egyenesen, hogy voltaképen mi tervei vannak Rómában? Annyit azonban kivettem szavaiból, hogy ott, gyakorlati szempontból semmire sem tud menni. S ez nem is csoda, ha kissé komolyabb szempontból tekintjük a római zenészeti viszonyokat. Az operai előadások, az ott uralkodó vallási rendőrség csonkitásai által sokat szenvednek, s mondhatni, hogy némely dalműre csak nehány dallam által lehet ráismerni; az egyházi zene pedig többnyire induló walzer és polka motivumokat tartalmaz. Az ember alig hiszi el, hogy ott valaha *Palastrina*, *Allegri* s más zenészeti nagyságok müködtek.

Beszéd közben mindinkább felmelegedett s mindinkább növekedő bizalmassággal tárta fel előttem nemes kebelét. — Érthetően bevallotta, hogy legforróbb ohajtása volna szeretett hazájában tölteni életének hátralevő éveit; ott, hol gyermekkorának ábrándvilágát tölté, s melynek képein annyi boldogsággal csüggött müvészi életének még legdicsőbb, legvakitóbb korszakában is. Csalódik, ki azt hiszi, hogy Liszt — bár nyelvünket nem beszéli — testestől lelkestől nem magyar. Alkalmam volt meggyőződni, miszerint nincs magyar, kinek szive melegebben dobogna e haza iránt s ki tisztábban érezné örömeit vagy fájdalmait. Emellett oly találó ecsettel tudja festeni a magyar népélet költészeti és művészeti világát, hogy égészen felzaklatja képzeletünket s csodálatra ragad sokoldalu lángeszével. — „Azt hiszem, — mondá — még én is lendithetnék valamit a magyar zenemüvészet ügyén, s rajtam nem mulnék minden tehetségemmel oda müködni, hogy azon kevés de elszánt harczost, kik annyi kitartás s erélylyel küzdenek a szent czélért, az egykoron bekövetkezendő s megérdemelt győzelemhez segitsem.“ . . . .

Láttam, hogy még többet is akart mondani, de mintha valami fájó gondolathoz ért volna : egyszerre elhallgatott s nehány perczig szótlanul ültünk egymás mellett. Én akaratlanul is arra gondoltam, hogy minő pezsgő müvészeti élet, s minő hatalmas lendület fejlődnék ki, ha Liszt állandóan a magyar fővárosban laknék s müködnék. S vajjon kin fog mulni, ha a magyar nemzet e hő vágya még sem megy teljesedésbe? — Ő rajta épenséggel nem; ő ma kész volna hozzánk átköltözni, csak állásához illő s méltó müködési tért találhatna. Minden határozott czél s hivattatás nélkül nagyon megfogható, hogy sem kedve, sem módja nincs mostani egyszerü életfolytatásáról lemondani. — Azonban, reméljük a legjobbat; ami még ma nem mehet, talán menni fog majd holnap.

Késöre járt az idő, midőn bucsut vettem Liszttől e rövid találkozás után, mely rám nézve örökké felejthetlen fog maradni. Bérkocsinak hire sem levén, gyalog indultam haza felé, de ő nem eresztett magányosan, botját s kalapját véve, egész félórányira, csaknem a Vatican kapujáig elkisért, hol elválva, másnapra megigérte látogatását, mit a kellemetlen esős idő daczára is megtartott s még egy barátságos estélyre hitt meg magához, mit én természetesen a legnagyobb örömmel fogadtam el.

Haja csaknem egészen megőszült; hanem mozdulatai, magatartása, ugyszinte arczkifejezésében még mindig az egykori delejes hatásu s mindent magával ragadó müvész s lángészre ismerünk. Még mindig elbájol kellemetes s szellemdus társalgásával, s még mindig az az egyéniség, ki lélekben örökké ifju fog maradni. Midőn fentemlitett „*Erzsébet*“ czimü müvéből egy magyar dalt játszott nekem, rám nézett áthatő tekintetével, s egészen fellelkesülve igy szólt : „én is tudok ám magyarul, habár itt Rómában zsinóros dolmányt nem is viselek.“

Midőn végképen elbucsuztam tőle, szivéhez szoritott, megölelt, megcsókolt s „*áljon a magyar*“ szavakkal bocsátott el. Megindulva szoritottam meg kezét, mert éreztem, hogy bennem felejthetetlen, szeretett hazáját ölelte meg!

A lapunkban hozott rajz, melyet utazónk csak ugy futtában másolt le utikönyvébe, mint az aláirás mutatja, a *convento santa Rosaria-t* mutatja; ezen épület egykor zárda volt, most a Monte Mario n szerteszét lakó község plebaniális épülete. Lakik benne a plebánus, két szolgálattevő szerzetes és *Liszt*, ki az épület nyugati részét lakja két ablakkal. A többi ablak a templom, folyosó s a plebános lakosztályához tartozik. Szomszédságában a villa Stuart, háttérben pedig, a hegy tulsó oldalán észak felé, van a *convento S. Onofrio*, mely Lisztnek rendes sétautja. Itteni lakásában részesült ama nagy, ritka kegyelem és kitüntetésben is, hogy a pápa meglátogatta s tovább időzött nála másfél óránál.

A budai császármalom és Lukácsfürdő.

Tudva van, hogy a magyar fővárosi lakosságnak egyik legnevezetesebb mulatóhelye a budai császárfürdő és környéke, mely igen szép és kedvező ponton fekszik, ott hol a budai hegyek egyik ága csaknem egészen a Dunáig nyulik be. A császárfürdő nagyon régi fürdő. Meleg forrásait hihetőleg már a rómaiak is ismerték; a régi magyarok *felhéviznek* nevezték. Mátyás király alatt az itteni fürdők kicsinositttattak. S midőn később a törökök uralkodtak az országban s különösen Budán, ezek a meleg fürdőket még nagyobb becsben tartották, pompás épületeket raktak ide s különös szeretettel ápolták. A mai császárfürdő helyén Kaplia fürdője volt, egy nyolczszögü épület, azután Velibég fürdője volt a legszebb és legjelesebb. Tágas előszobából, ment az ember a fürdő belsejébe, melyet öt kupola ékesitett, ezek közől a nagy kerek fürdő feletti középső kupola különös szépséggel volt épitve. A többi négy kupola külön fürdők felett emelkedett a négy sarkon. A középsőt 12 oszlop hordá.

Mind e régi épületeknek már ma kevés nyoma van a császárfürdőben. A mi még legépebben maradt fenn s a mi leginkább hirdeti a hajdani török világ hatalmát, az az u. n. császármalom, melynek kerek tornyait s romladozó épületeit rajzunk mutatja.

A krónika irja, hogy a budai gazdag meleg-források tövébe a törökök, különösen Musztafa basa, több malmot épitettek, s ez épitményeket erődített kőfalakkal keritették be. A fennmaradt két torony is afféle védműnek látszik. Itt áll a mai császármalom, melynek kerekeit a fürdőből kifolyó meleg viz hajtja, mielőtt a Dunába omlanék.

Ezen császármalom parkká alakitott tágas udvarában van a *Lukácsfürdő*, mely a császárfürdői forrásokkal megegyező vizzel birván, ennek tőszomszédjában ujabb időben igen nagy látogatásnak örvend. Az utóbbi években tulajdonosa sok gondot forditott a fürdő kicsinositására, tisztán tartására s a fürdőt magába foglaló ker ápolására. A sokáig pusztán állott hely most már évenkint számos látogatónak örvend, s Budapest fürdőintézetei között méltán foglalja el megillető helyét.

A képünk hátterében látható ujszerü tornyos épület a császárfürdő tulajdonosainak, az irgalmas-szerzetnek zárdája, melynek nagy részét nyáron fürdővendégek lakják. A legszélső háttérben Werther-féle gőz- és maláta-fürdő magas kéményét látjuk füstölni. Fürdők dolgában Buda nem panaszkodhatik.

Egyveleg.

— *(Méregvölgy Jáva szigetén.)* A hirhedett méregfa Jáva szigetén, melyet „*Upas*“-nak hivnak, csak rege, de a „*Guva Upas*“ méregvölgy rettenetes igazság. *Balur* közelében fekszik. Közel ezen völgyhöz utálatot gerjesztő szag üti meg az ember orrát, de a völgy szélén nem érezhetni semmit. A völgy kerülete mintegy félmérföldet tesz, hosszukás, 30—35 láb mély, talaja egyenes, sik, növényzet nélkül, de emberek, tigrisek, lovak s egyéb állatok csontvázaival elözönölve. Az ember sem gőzölgést, sem nyilást nem vesz észre a völgy alján, s ug látszik, hogy ez keményedett homokból áll. Utazók rövid idővel ezelőtt a völgybe 18 lábnyira hatoltak le, hol még ugyan vehettek lélekzetet, de amaz utálatos szag annyira elkábitá őket, hogy kénytelenek voltak visszatérni, s a kisérletet saját életük veszélyeztetése nélkül tovább nem folytathaták. Tehát egy kutyát dobtak a völgybe, mely 14 másodpercz után összerogyott, de még 18 perczig lélekzett. Egy szárnyas állat, melyet kisérlet végett szintén ledobtak, másfél percz mulva megfuladt. — A völgybeli lég ezen rettenetes hatását az abban nagy mennyiségben kiömlő szénsavnak tulajdonitják. — *A. B.*

— *(Böngészetek.)* *Cladius* császár (uralkodott 41—54 Kr. u.) halála előtt nehány évvel egy nagy üstökös csillag járt fel sok ideig, és véreső esett; a Praetorianus, vagy testőr-katonák zászlóját a mennykő megütötte. A győző Jupiter templomának ajtaja magától kinyilt, és mindenik tisztviselői rendből egy-egy ember meghalt Rómában.

— *Nero* császár (uralkodott 54 – 68. Kr. u.) születésnapja rettenetes volt. Ugyanis kora reggel, naptámadat előtt, napfényhez hasonló világossági sugár vette körül; és midőn a jósok azt mondották, hogy császárrá lesz, de anyját, Agrippinnát meg fogja ölni, anyja ezt mondotta : „nem bánom, hadd öljön meg, csak uralkodjék!“

Nero halálát a következő jelek előzték meg : először, hat hóig járt fel egy üstökös csillag — szokáson kivül; másodszor : Nero asztala előtt lecsapott a mennykő és poharát kezéből kiütötte; harmadszor : a földindulás sok várost megrongált, s Rómában nagy éhség uralgott; negyedszer az Augusztus császár temetőjének ajtaja magától megnyilt, s szózat jött onnan ki, mely Nerót hivta.

— *Jeruzsálem* veszedelmét megelező jelek ezek voltak :

1) Az égen. Egy kard forma fényes csillag egy álló esztendeig a város fölött állott.

2) A holdban, melyben tizenkét egymásután következő éjjelen volt fogyatkozás.

3) A levegőégben. Naplemente előtt szekerek és négylovas szekerü hadakozók látszottak annak egész vidékét össze-vissza futkosni, és a felhőkben fegyveres seregek verekedni.

4) A templomban : *α*) A pogácsák ünnepén (Husvétban, pascha ünnepén) mely akkor april 8-ára esett, különös fényesség vette a nagy oltárt körül, ugy hogy azt gondolták, hogy maga a nap. *β*) A templomnak keleti rézkapuja, melyet húsz ember nagy nehezen birt bezárni : éjjeli hat órakor, azaz éjfélben magától kinyilt, ámbár erős pléhvel és rézkilincscsel volt bezárva. *γ*) Az áldazatra vitt tehén a templomban bárányt ellett. *δ*) A papok Pünkösdben a szent szolgálat végett a belső pitvarba menvén, először zörgést, azután zengést, végre ilyen világosan érthető szózatot hallottak . „*Költözzünk el innét.*“

— Kr. sz. u. 84-dik esztendőben felette sok bor és élet teremvén, az akkor uralkodó *Domitianus* császár azt vélvén, hogy a szőlőmunkálat miatt fel fognak hagyni az emberek a szántásvetéssel; tehát megtiltotta, hogy Olaszországban senki többé szőlőt ne homlitson, se ne ültessen; egyébütt pedig a római birodalomban mindenütt parancsolta a szőlőtőkék kiirtását és helyébe gabona vetését; de mivel ezen tetteért kicsufolták : parancsolatját visszavonta. — *G. B.*

Vas. Ujs. 1864.

vállalatot terveznek, s ez nem lesz más, mint egy roppant alagut, mely ha elkészül, az eddig létező alagutakat nagyságban háromszorta fölülmulja; de még évek hosszu sora kell hozzá, hogy a már megkezdett müvön mozdony mehessen keresztül.

Az utazó Olaszország bármely pontjáról Susáig vasuton is eljuthat, s addig csak a közönséges vasutazás élményeit találja; itt azonban már a vonal megszakad, s utját egészen más körülmények közt kell folytatnia, más kocsikon, más emberekkel, más tájak között.

A Cenis hegyen át leginkább éjjel és korán reggel történik az átszállitás, mert a vonal Turinból rendesen éjfélkor érkezik Susába, midőn az agg város már álomban szendereg. De alig hangzanak el a mozdony füttyei, az indóházzal az egész állomás megélénkül. Az utczákon lovak és öszvérek végtelen serege vonul végig; hordárok, postakocsisok sürögnek mindenütt, mig a fogadó belsejében az éji utra készülő vendégek kávéval, borral, s egyéb szeszes italokkal melengetik előre reszkető tagjaikat.

Miután a málhák el vannak rendezve, az utasok nehéz postakocsikba helyezkednek, s fáklyavilágnál, ostorcsattogás és kürtrivalgás mellett megindul a menet. Minden kocsiba előfogat gyanánt nem ritkán tizenhat, sőt husz ló, vagy öszvér is van fogva. Minden kocsinak megvan a maga kormányzója, előkocsisa és vezetője. — A fogadó csakhamar eltünik szem elől, az ut egy szikla alatt elkanyarul, melyen egy vár van épitve, s csakhamar elérni a hidat, mely alatt a középkorban a mostanihoz hasonló ut vezetett el.

Innen kezdve az utazás igazán vadregényes.

Elől minden kocsin két nagy lámpa van kifüggesztve, melyek fénylő sugárt hintenek szét a lovak és öszvérek között, s az ut mindkét szélét megvilágitják. E keskeny fényoszlopokon kivül jobbról és balról koromsötétség, vagy legfölebb egyes szikláknak és fáknak kisértetes alakjai tünnek elő, vagy a távolból előszürkéllik egy-egy hóboritotta hegy s homályosan sejteti az utazóval, hogy itt egész nagyszerüségében szemlélhetné a természetet, ha a sötétség mindent el nem takarna.

Az ut a hegynek mindig meredekebb, s a postakocsi lassabban halad. A vezetők kiáltozva, s ostoraikat pattogtatva mennek a lovak mellett két oldalon, mig ez állatok nyakán vidáman szól a csengő. A lámpa fényénél meg-meg fehérlik néha a kanyargó ut, s nem utolsó látvány, midőn a vezetőket előttünk és fölöttünk magasan, — s a száz lépéssel utánunk jövő kocsit mélyen alattunk veszszük észre. Többnyire esik a hó, s ilyenkor az uton nem könnyü a tárgyakat megkülönböztetni; de könnyen kivehető, hogy az ut mily meredeken nyulik előre, s hogy egyik oldalon rézsut álló sziklák függnek fejünk fölött, mig a másikon veszélyes mélység tátong, melytől csak egy kis alacsony kőfal vagy fakorlát választ el bennünket. Koronkint a hegyi patakok zuhogását is hallani a mint a sziklákról a völgyekbe alázuhannak.

De e borzasztó jelenségek az utasokat legkevesbbé sem nyugtalanitják, mert kocsisaik ügyességében, s a kormányzó éberségében biznak; legtöbben alusznak, meleg vizzel töltött vaskorsókat tartván lábaik alatt, mert ez utazás eszközlésére vállalkozók elkövetnek mindent, hogy azt lehetőleg kényelmessé tegyék.

Egy idő mulva megállnak a kocsik, fölébrednek az utasok, s azon veszik észre, hogy a Cenis hegy teteje felé sikabb térre értek, hol a kocsikat változtatni szokás. Kiszállanak, de térdig sülyednek a hóba, a mi annyival meglepőbb, mert elinduláskor a völgyben a hónak nyoma sem volt.

A jelenet, mely a szük és meleg postakocsikból kilépve elénk tárul, megragadó. Sürü hó alattunk és fölöttünk, s mint az egész messze vidéket, ugy az embereket és állatokat, a kocsit a málhákkal együtt vastag hó takarja. Egy nagy ház áll előttünk, kivilágitott ablakokkal, de senki sem ohajt bemenni, félve, hogy a hó ott rekeszti. Körül emberek sürögnek, mind megannyi mozgó jégcsapok. A lámpák és fáklyák világa még kisértetiesebbé teszi e valóban szokatlan látványt. A fölzavart utasok rémülve hiszik, hogy valami baj történt, valami hógörgeteg szakasztotta meg a menetet; de pár percz alatt rendben van minden; az utazók rudakkal ellátott omnibuszféle apró szánkákba helyezkednek, s négy vagy hat öszvértől vonva, könnyen és zaj nélkül haladnak el az apró korcsmák és vedéglők előtt, melyeket oda az uttal együtt Napoleon épittetett, hogy az arra járóknak a hideg és fáradság ellen menedéket nyujtson.

Végre egészen megvirrad, midőn a menet a Cenis hegy csucsát eléri. Az öszvéreket kifogják s csak egyetlen lovat állitanak a szánka elé. Vágtatva halad ez lefelé, az egész menettől kisérve. Apró kunyhók előtt halad el az ut, a honnét jószivü emberek ki-kitekintenek, a vészes uton oly gyakran elhaladó kocsist üdvözölve. Az ut gyakran veszélyesnek látszó gyors kanyarulatokat tesz, és oly lejtős, hogy azt hinné az ember, a kik hátul jőnek, egy pillanat alatt lábaink elé omlanak, pedig több száz lépésre maradtak el. Néha, mélyen alattunk falvakkal és hóval boritott völgyeket pillantunk meg, de csak a torony teteje s egy-egy nagyobb épület vehető ki. Itt gyakran látható, hogy a mérhetlen magasságu hegyekről lehömpölygő hógörgeteg egy pillanat alatt mint tesz semmivé egész falvakat, de a borzasztó jelenet egy percz mulva alig zavarja a csöndet jobban, mint ha a szél szárnyain csak egy könnyü tollpehely lebegett volna.

A rohanó szának csakhamar elérik a végső állomást, áthaladnak a keskeny fahidon s a lans-le-bourgi országutra térnek, a hol egész nagy embercsoport, férfiak, asszonyok, gyermekek, katonák, s egyházi atyák fogadják az érkezőket.

A fogadóban jó meleg étkek kinálkoznak, s a ki éjjel a hóban és hidegben a Cenis hegyen keresztülutazott, az a lans-le-bourgi egyszerü emberek szives fogadását nem fogja feledni.

Itt ujra elhagyják az apró szánakat; postakocsikba ülnek ujra, s az Alpesek aljában buja völgyeken keresztül visz az ut tovább, mig végre St.-Michel városnál ismét vaspálya-állomásra jutunk. Itt véget ér a Cenis hegyi ut. A vonat a gyönyörü szavojai völgyön visz keresztül, s ha épen arra van dolga, másnap már Párisban lehet az utazó.

Hire jár, hogy mig az alpesi alagut elkészül, vasutat szándékoznak készitni a Cenis és Simplon hegyen keresztül, az előbbit ideiglenes, az utóbbit állandó használatra, s mint a német lapok irják, e terv kivitele nagyon valószinü. Angolországban két hegyen keresztülvezető vasuttal tettek közelebbről kisérletet, s az eredmény igen kielégitőnek mutatkozott.

Ott, a hol két nagy szomszédország közvetlen érdeke forog szóban, s a hol annyi szellemi és anyagi erő s vállalkozási készség, az illető kormányok támogatása mellett, rendelkezésre áll: ott még az ily kivihetlennek hitt tervek előbb-utóbbi valósulása és jó sikere felett sem lehet kétségünk.

Meglehet, hogy nemsokára e tárgy ujabb fejlődéséről fognak tudósitani a lapok.

A külföld technikai haladása e téren már alig ismer lehetetlenséget. **

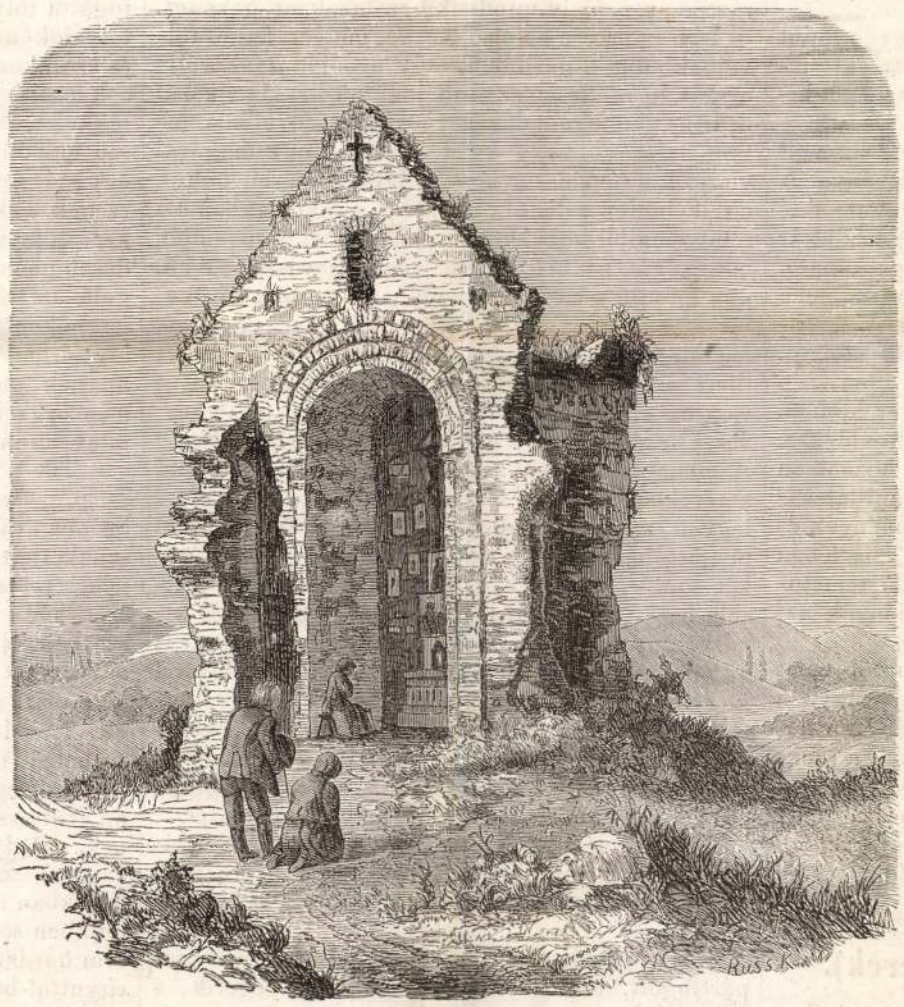

Mária-Széplak rommaradványa. — (*Miskovszky Gy.* rajza után.)

Máramarosi oláh népviselet. — (Lásd „A Tisza bölcsője“ czimü czikket.)

Mária-Széplak rommaradványa.

Tolnamegyében, Bonyhád várostól délfelé egy mérföldnyi távolságban, Czikó helység határának nyugati részén látható az ugynevezett *mária-széplaki* rom.

Igen meglepő, itt ezen török s tatár-pusztitotta vidéken, történeti becscsel biró régi épitményekkel találkozni. Bár e nevezetes rom az idő vasfoga által nagyon meg van rongálva, mind-

amellett, kivált a keleti részén, még jelenleg is a régi byzanti (román) épitészeti modor ékitvényei igen szépen és tisztán kivehetők.

Épitésmodoráról itélve, sz. István királyunk idejében épült, mert különösen a X. és XI. században a román byzant styl volt az uralkodó. — A mint még jelenleg is ki lehet számitani, e rom egy nagyobb épitménynek csak egyrésze, és pedig a régi templomnak vagy zárdának szentélye (sanctuariuma), mert nyugat felé tisztán kivehetők a templomnak alapfalazatai.

Az anyag, melyből épült, nem egyéb, mint jól kiégetett erős tégla, s a fennemlitett ékitmények szintén téglából igen szépen és tartósan kirakvák.

A hagyomány szerint cistercita apátság volt e helyen, mint szt.-István király alapitványa. A rom még fennálló részében, mely nyugat felé tágas fülkét képez (a régi sanctuarium) egy oltár látható, feszülettel, több ujabbkori szentképpel. E helyre napjainkban, kivált szombatnapon, néha ezrekre menő népség messze vidékről is elzarándokol, és igy ez jelenleg bucsújáró helyül szolgál.

A romnak emelkedettebb ponton igen szép fekvése van, szántóföldekkel körülvéve, honnan gyönyörü kilátás nyilik az alatta elterülő vidékre.

Sokan állitják, hogy e templom közelében valaha helység is létezett, mit bizonyitani látszanak a szántásközben talált háziszerek, edények és alapfalazatok is. A templom közvetlen közelében régente (mint minden régi templomnál) temetőhely volt, a kiásott csontvázak s koponyák azt eléggé bizonyitják.

Czikó helységet, (mely most a romtól kelet felé, kis távolságban innen, egy kies völgyben fekszik), jó módu svábok lakják, határa termékeny; különösen jó veres bora terem, mely a szekszárdival vetekedik. A svábok és átalában a vidék lakói e romot „*Maria Siebnek*“ nevezik, mely elnevezésnek aligha nem a magyar *Mária-Széplak* szolgált alapul. *M—y Gy.*

Londoni tolvajok (garotterek).

London, márt. 1-én.

Amaz éji megtámadások, miknek Londonban oly sokszor van kitéve bennszülött és idegen, az angol sajtót a vagyon elleneinek tanulmányozására birták. mely tanulmánynak eredménye a „*Cornhill-Magazin*“ nyomán, a következőkben van vázlatban letéve.

A fiatal colporteurök, fiuk és leányok, a szó szoros értelmében tolvajokká neveltetnek. Eleinte ha kisértetbe jőnek, oly érczdarabokat vagy egyebet csennek, miket azon házakhoz látnak hordani, hol áruiknak keletet akarnak szerezni, s ha egyszer megkezdették, folytatják. Egy tolvaj például ezeket irja :

„Estéimet sör- és borkocsmákban töltém el, más tolvajok társaságában. Ha jó kedvünk szotyogott, azon módról beszélgeténk, mikép eszközöltük legelső tolvajlásunkat, vagy csábittattunk el annak elkövetésére, s nem egy fájdalmas történetet hallottam erre vonatkozólag. Sokan mondák : „soha más mesterséget nem űztem, teljes életemben mindig loptam, s igy éltem én mindig, igy fogok meghalni!“ Másik meg ilyképen nyilatkozott : „Első elitéltetésem után soha sem birtam munkát kapni; senki sem méltatott figyelmére, s hogy éhen ne veszszek, kénytelen voltam lopásra adni magam.“ — „Én,“ mondá egy harmadik, „midőn utczagyerkőcz valék, avval kezdém, hogy narancsokat, vagy az idény szerint, egyéb gyümölcsöt áruljak, s midőn el nem adhatám többé azokat, magam evém meg. Miután azonban szülői házamba pénz nélkül nem volt szabad megtérnem, mindent loptam, a mit láttam, s egy tengerészeti szállitónak vivém oda, s az potya áron megvevé tőlem. E férfiu továbbra is fölbátoritott, hogy hozzak neki akármit, ő mind megveszi. Miután ily módon könnyü szerrel kereshetém meg kenyeremet, elhagyván szülői házamat, rövid idő alatt igen nagy tapasztalásokat szerzék magamnak a lopásban.“

Rendesen a gyermekek veszik magukra a lopást, ha a nagyok gondoskodnak öltözetükről. Gyermek nem követhet el két tolvajlást, anélkül, hogy ez valami tapasztaltabb vén gazember tudomására ne jutna. A szinházba tolakodók seregében, a boltban, különösen pedig az utcza tömkelegeiben, hol föl-alá sürögnek az emberek, vizsgálja az öreg a kezdőt. Ha a fiu merész, jó külsejü, s vállalkozó, az öreg tolvaj hozzája csatlakozik. Nemsokára kész a szerződés, s a fiu e percztől kezdve uj barátjánál lakik. Az első, mire gazdája tanitja őt, az, hogy jól öltözködjék, udvarias legyen s a finom modort elsajátitsa. „Mi mindent megteszünk, mi erőnkben áll, hogy jó családbeli tanulónak tüntessük elő, s ez csakugyan a legjobban is sikerül. Soha sem boldogulhatnánk ha durva héjjában hagynók meg; ha külseje a „közönségre“ nézve nem volna megnyerő, az emberek vigyázatosabbak lennének. Ez irányban sokszor fényes sikert aratunk, s reánk nézve misem nyereségesebb, mint ez üde, gömbölyü, rózsás arcz, mely mindenkiben bizalmat gerjeszt. A zseb kiüritése az első leczke, melyet fiatal tolvajnak adunk, gazdáján, vagy urnőjén gyakorolja magát, ki rendesen az utóbbinál lakik.“ Ha sikerül neki uj pártfogóinak zsebéből ügyesen elkalabintani erszényt vagy kendőt, az asszony magával viszi őt, s legelőször is a leglátogatottabb boltok egyikébe lép vele. Ha egyideig a raktárakban s a tömegben jól begyakorolta magát, mi a növendék bátorságát és biztonságát nem kevéssé növeli, ugy mindig urnője társaságában vegyül a járókelők közé, kiknek aztán zsebéből mindent kilop, legyen az bármi. A fiu nevelésében az asszonyt illeti az oroszlán-rész. Ha föladata teljesitve van, az asszony visszavonul, s ekkor „mestram“ veszi kezébe a fiut, s együtt indulnak el „keresni.“ A suhancz soha sem működik nyilvános utczákon, s téreken, anélkül, hogy két tolvaj-professor ne legyen mellette, kiknek egyike előtte, másika mögötte megy, hogy kezeiből az erszényeket, miket lopott, átvegyék, s hogy a zavarból kisegitsék, ha gyanut találna ébreszteni. Táplálják és ruházzák őt, semmiben sem szenved hiányt. Pénzt is adnak neki, de nem sokat, jogosan attól tartva, hogy valami bolondot találna elkövetni, s a rendőrség kellemetlen figyelmét magára vonná. A börtönben természetesen mindamellett is megfordul egy párszor, s ha innen kikerül, azon tolvaj, kinek „nevelését“ köszönheti, ismét magához fogadja.

Azon mértékben, hogy a fiu növekedik, urától és mesterétől emancipálja magát s elhagyja őket, hogy már most saját „öklére“ dolgozhassék.

Ha idejekorán igyekezik lerázni magáról pártfogóit, ezek a rendőrséggel fenyegetik, s hébe-korba nem igen veszik lelkükre, fenyegetésöket beváltani. A leányok neveltetése csekély eltérésekkel ugyanaz. Fogalmat szerezhetünk magunknak azon contingensről, melyet a fiatalság a bünvádi esetek évkönyveinek számára szolgáltat, ha meggondoljuk, hogy az 1860-ki kimutatás szerint 4208 fiut és 1467 leányt — mind 16 éven alul látunk belajstromozva.

Minden nagy városban van egy, kiválólag tolvajoktól lakott s a rendőrség által jólismert városrész. Az egész negyed csak zsibárusokból, kávéházakból, sör-mérésekből, pálinka-csapszékekből s legény-embereknek szánt vendégfogadókból — „hôtel-garnikból“ áll, s ha nappal e városrészen áthaladnak, az itt tartózkodó népség jellege azonnal szemünkbe ötlik. Ott nem játszanak a gyermekek ugy mint egyébütt szokták; az utczákban ácsorognak; arczkifejezésük mesterkéltebb semmint az ily zsenge korban tapasztalni szoktuk s mozdulataik már is gyanusak. Az idősbek külseje lankadt és álmos, mintha az egész éjet ágyon kivül töltötték volna, s avval szórakoznak, hogy kezeikkel zsebökben, a boltok előtt kóválygonak. Azonban nem e városrészekben követtetnek el a tolvajlások, legalább jobbadán nem itt; ez csak akkor történik, ha valami idegen koczkáztatja az ide jövetelt, s ha megraboltatása ellen elég biztosnak érzi magát.

E tájakon sokszor perpatvar is támad, s nem egy véres verekedésnek voltunk már tanui; de távolról sem oly gyakran, mint egyelőre gondolnók. A rendőrök folytonos s fáradhatlan éberséggel őrködnek; hol oly izgatottak, mint a lesben álló vadász, hol unottak és fáradtak, ha vad nem akar mutatkozni.

E városnegyedbe délután látogatnak el a tolvajok, kik Nagy-Britannia minden vidékéről érkeznek ide; sokszor frissében Ausztráliából, Gibraltarból vagy a Bermudákból került fegyenczek ezek.

Itt minden egyes ház, békességes, sokszor szomoru külsejének daczára, zsivány-barlang. Ha idegen lép a korcsmába, s egy pohár alet parancsol, kedvetlenül, savanyu, csaknem haragos arczczal szolgálnak neki, s ha — miután sörét kiitta, — nem ügyekezik mindjárt odább állni, a tolvajok egyike töláll, csufolja, élczeli, szóval összetűz vele s kényteti a távozásra, vagy a korcsmároshoz fordul s kérdi : „Ki ez az ember? A mieink közől való?“ — „Nem.“ — „Ugy hát küldd el, nincs rá szükségünk, nem akarjuk látni. Ha ily fajta emberek előtt nyitod meg ajtódat, itt hagyunk, ostoba méregkeverő.“

Sokszor azonban megtörténik, hogy az idegent játszani hivják föl; természetesen telhetőleg igyekeznek őt megcsalni, s ha minden pénzéből kifosztogatták, kivetik az utczára. Az ily korcsmák birtokosai csaknem kivétel nélkül oly egyének, kik ezelőtt a tolvajok egyik testületéhez tartoztak. Az 1860-ki törvényszéki statistika szerint 4938 sör- és borházat számitanak, melyeknek látogatói tolvajok és elvetemedett nőszemélyek. A tolvajok az ily házakban társaságot, biztosságot és szórakozást keresnek. Délután többnyire ittasok és idejüket koczka- kártya- vagy dominojátékkal üzik. Időnkint két titkos rendőr lép be; szemeikkel végig futnak a szobán vagy termen, s egy szót sem szólnak. Ha észreveszik azt, a kit keresnek, vállára ütnek s azt mondják neki : „Önt keressük; kövessen bennünket.“ — A tolvaj rendesen megadja magát e fölszólitásra minden zúgolódás nélkül, s csak utközben kérdi a rendőrügynököktől elfogatásának okát. Ha a teremben oly férfiu van jelen, kit a titkos rendőrök nem ismernek, megparancsolják neki álljon föl, hogy máskor ráismerhessenek, s a tolvaj szót fogad, mint katona a szemle vagy inspectió alatt.

Ha a tolvajok nem „dolgoznak,“ többnyire szegényesen és piszkosan vannak öltözve; ha azonban távoznak hazulról, hogy munka után lássanak, tisztességes, sokszor választékos ruhát öltenek, s telhetőleg finom modorral lépnek föl. Ritka eset, hogy zsákmányukat házukban vagy e városrészben rejtik el; azon szerszámokkal sem igen járnak, miket betöréseiknél használnak : mindezt valami más, sokkal gyanutlanabb városrészben rakják le. Ha valamely tolvaj a lopott tárgygyal zsebében társai által látogatott vendéglőben jelennék meg, azonnal kikergetnék, hogy általa el ne árultassanak. De a tolvajok tudják ezt és sietnek, mihelyt valami csinyt követtek el, azon órát vagy lánczot, melyet elcsentek, orgazdának eladni. Játékban csalni előttük dicsőség és egy ültőhelyükben sokszor 14—15 fontot veszitenek. Sohasem hordanak sok pénzt magukkal; a korcsmáros egyuttal bankárjok is, s ez rendesen nem röviditi meg őket. Bármilyen legyen is mesterségük utáni nyereményök, a tolvajok nem mondanak le róla; folytatják a meddig lehet, azaz mig a rendőrség kezébe jutnak, s innen a börtönbe vándorolnak.

(Vége következik.)

Okuljunk.

„Boldog más kárán ki okul, és lesz ovatossá.“
S. G.

A közelebb mult esztendő utolsó — és a jelen év első havában történt két borzasztó esemény, tanulságos leczkéül s intő például szolgálhat. Amazt Dél-Amerikában a sz.-jagoi templom meggyuladása — emezt itt, a magyar fővárosban, Pesten, a váczi utra dülő Muraty-féle háznak szétrobbanása idézé elő. A mi pedig egyszer megtörtént, hasonló oknál fogva ismét megtörténhetik.

I. A templomnak ugyan olyankori kigyuladása, mikor áhitatoskodó néppel tele van, ritkábban történhetik; mert keresztyéneknél, rendesen nappal szokott az isteni tisztelet tartatni : és csak az elsőbb századbeli keresztyének áhitatoskodtak — üldözőik előli elvonulás tekintetéből — mécs, lámpa, vagy fáklya világánál, éjjelenkint, a barlangok s sziklák setét üregeiben. Azonban Dél-Amerikában, a chilii köztársaság Sz.-Jago nevü fővárosában történt, hogy 1863-ik évi decz. 8-án, egy november 8-tól decz. 8-ig tartott, és épen ennek estéjén bevégzett ünnepély alkalmával, a „La Compania“ nevü régi jezsuita templom, esti 8 órakor, a lámpagyujtó vigyázatlansága miatt kigyult, s körülbelől 2000-en, kik ép akkor a templomban voltak, a lángok áldozatai lettek. Az egész gyülekezet a főajtók felé tolongott, de ott annyira összeszorultak, s torlaszokká zsufolódtak, hogy a menekülhetés lehetlenné lőn. — Ha ily borzasztó szerencsétlenség templomban történhetett, mennyivel inkább történhetik az, *szinházakban*, hol mindenféle olajosan avagy firnáczolva festett függönyök, rámákra feszitett vásznak, könnyüded diszitvények stb. szóval több hamar gyuladható anyagok léteznek; majd lövöldözések, ütközet, ördög, pokol, villám és más lobbanási utánzások, tűzrohamok, görög-tüzek, s egyéb tűzjátékok, ismételve jőnek elő : m jd a világitásul szolgáló mécsek, lámpák folytonosan kisebb-nagyobb lánglobogással égnek, melyektől kivált a női szereplők hosszu s krinolinos ruhái

Vas. Ujs. 1864.

időt a szabadban mozgásra, s egyéb testgyakorlásokra.

Vegyük fel *ellenemben* először azt: a gyermek ötödik és hatodik évében megtanul irni, olvasni, számot vetni, s képessé teszszük őt az I. gymn. osztályba léphetni. (Itt főkép a házi neveltetést kell értenünk, miután ily korban nem léphetnek a gyermekek gymnasiumba.) Ez nem fog minden megerőltetés nélkül történni, mert — mint már mondottuk — mind a szellemi mind a testi fejlődés szenvedni fog; de tegyük fel az esetet, hogy a gyermek megbirja azt *látszólag* minden hátrány nélkül. Mindenesetre a gyermekre nézve a munka teherré fog válni, melyet csak a büntetéstől való félelem miatt teljesit, s oly sokszor lerázza magáról, a mint csak lehet; gyülölni kezdi a szellemi foglalkozást, s vele együtt tanitóját, a kiben csak kinzóját látja. Ettől eltekintve azonban, a gyermek tehát 7 éves korában gymnasiumi tantárgyakra adatik. Tegyük fel, hogy szellemi ereje ezen időelőtti megerőltetés miatt nem szenvedett, s az osztályokat szerencsésen átfutotta, tehát 15 éves korában bevégezte a tanfolyamot, s az életbe kilép.

Lássuk most már az én elvemet.

A gyermek hét éves kora előtt semmit sem tanul. — Az agy e korban már annyira kifejlett, hogy magának jö kedve a tanulásra. — Minthogy a léleknek szükséges érettsége megvan, a 8 éves gyermekre nézve csak játék fog lenni az, a mi az 5 évesnek elviselhetlen teher vala, s igy naponkinti 3—4 munkaóra mellett a 9-ik év betöltése után elég érett fog lenni arra, hogy gymnasiumi tanulmányokat lehessen vele elővétetni.

A test e mellett a folytonos mozgás által eléggé megedződött; a lélek is e könnyü gyakorlatok mellett hasonlókép élénkült, élesedett; a gyermek nem fél tanitójától, mint kinzójától, hanem ugy szereti azt, mint barátját. — Az alsóbb osztályokban nem siettetjük, 4 év helyett 5-ig végzi be azokat, és mint 15 éves ifju lép a felső osztályokba.

Itt azt vetik szememre, hogy az első ily korban már végzett. Igenis; de lássuk meg, melyik részen van az előny?

Az első 15 éves korában végzett. Tehát oly korban tanult, melyben — mint még tökéletesen gyermek — a tanulás becsét nem képes belátni, tehát csak gépszerüen, kényszeritve tanult, a mint kiskorától fogva szokva volt. — A másik 15-ik éve betöltésével oly korba jutott, melyben az ember rendesen kezd önmagáról gondolkodni; terveket csinál jövőjére nézve. Az ifju belátja, hogy nem tanitóinak, hanem magának tanul; tanul nem azért, mert *kell*, hanem mert *akar*, és épen ezért kedvvel és észszel, azaz gondolkodva.

Melyik tanult jobban, alaposabban, nem nehéz elhatározni.

De menjünk tovább.

Bevégezvén az iskolákat, a két ifju az életbe lép Folytatják tanulmányaikat felsőbb tanintézetekben; ügyvéd, pap, művész, vagy akármi lesz, egyremegy. A ki 15 éves korában végzett, örül, hogy megszabadult az iskolától; tulajdonképen még gyermek, ki mindent inkább ismer, mint a világot, de a ki most a szabadságnak öntudatával bir. Tanitóinak semmi köze hozzá; távozik a szülői háztól, maga ura lesz. — Hogy fogja szabadságát felhasználni? Mint rendesen a hol hosszu elnyomatásra hirtelen felszabadulás következik. A korlátlan ifju mellőz mindent, a mi eddig szabad, s elkövet mindent, a mi eddig tiltva volt; annyival inkább, mert e korban már az ébredő férfiui ösztön is mintegy a kicsapongásokra ingerli. Az az egészség, a mi még az iskolából megmaradt, most a zabolátlan életmód által végkép elvesztegettetik; a kevés tudomány oly hamar, a mint csak lehet, feledékenységbe megy. Könyvet persze szándékosan nem vesz kezébe, de a sör- és borkancsót annál szorgalmasabban forgatja.

Lássuk most másik ifjonczunkat, ki 19 éves korában lép ki az iskolából. Ránézve az iskola soha sem volt kényszer; az évek, melyekben a gyermekből ifju lett, a szülők és tanitók éber felügyelete alatt folytak le. Kilépésekor az iskolából nem gyermekszemekkel tekinti már az életet. Ő is örül szabadságának, mivel belátja, hogy közelg az idő, melyben magának kell sorsát alakitania, azért vigyáz magára.

De ezzel nem akarjuk az ifjui életkedv minden nyilvánulásait elkárhoztatni. Ellenkezőleg azt mondjuk, hogy ne legyen az ifju kezében az élet pohara bágyadt, szintelen, hanem gyöngyözzék, habozzék az, ha mindjárt tulhabzik is néha. De igen nagy ám a különbség a vidám, gondtalan ifju élet és a zabolátlan nyers érzéki élvek között; igen nagy a különbség, midőn a pohár vidám baráti körben kering, hol a barát a barátságért iszik, vagy midőn dicsőségnek tartják, ha minél több kábitó italt tudunk felhajtani, mignem végre az asztal alá bukunk.

Egy másik fontos körülmény az iskolából való kilépés után: a pályaválasztás. — Tizenöt évvel az élet-ismeret sokkal csekélyebb, semhogy a gyermek önállólag tudna magának czélt tüzni ki, mely után teljes biztossággal s erős akarattal törekedjék; a hajlam egyik vagy másik pályához még igen bizonytalan és ingadozó, és igy a fiu — legtöbbször belső hajlam nélkül — a szülők akarata szerint határozza el magát e vagy ama pályára, a melyről csak évek után győződik meg, hogy nem neki való. — De a körülmények rendesen kényszeritik őt azon megmaradni, a minek természetes következése lesz aztán az elégedetlenség, az elhibázott élet, minthogy nincs kedve, elöszeretete pályája iránt. — Ez is elkerültethetik, ha a tanuló csak 19 éves korában hagyja el az iskolát; ekkor már ő bizonyosan gondolkozott magáról, s megcsinálta terveit jövőjére nézve; hajlamai kifejlődtek, s bizonyosan meg tudja választani a helyes életpályát.

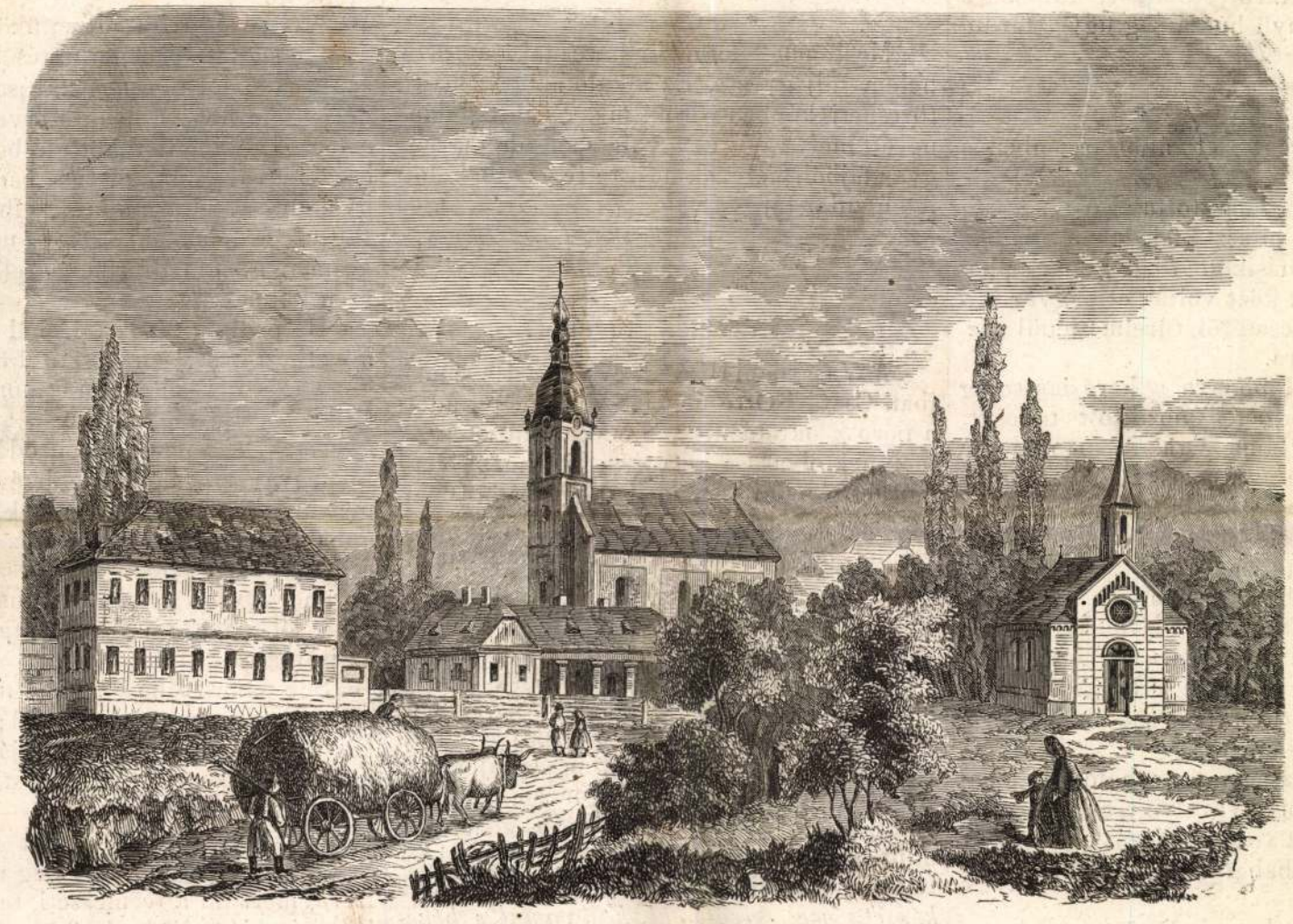

Kölesd. (Tolnamegyében.) — (*Miskovszky Gy.* rajza után.)

Mi idáig főképen csak figyermekekről szóltunk. Valaki azt a kérdést tehetné: „hát a leányok? Vajjon ezek is 19 éves korukban lépjenek-e ki az iskolából?“

Nem, nyájas olvasó, az épen nem szükséges. — A leányoknak lényegesen kevesebbet kell tanulniok, mint a férfiaknak. Görög, latin, felsőbb mathematika itt elesnek, s ez által a tanfolyam lényegesen megrövidül. Ha a leányka a 7-ik évtől a 9-ig megkapja az első oktatást, és azután megy egy 6 éves tanfolyamra: ez tökéletesen elég, és ez esetben 15 éves korában lép ki a nevelő-intézetből, s még ezután elég ideje marad a sovárgva várt bálokat s társaságokat látogatni; valamint otthon a háztartásba beletanulni, hogy 20 éves korában — ha ugy hozza a sors — önálló háztartást tudjon vezetni.

Fel nem nőtt s éretlen ifjonczokban, kik máris a bálokban szerepelnek, s a felnötteket a kaczérkodásban s kotnyeleskedésben felülmulni igyekeznek, kik az obligát thea-társaságokban Garibaldiról s Napoleonról fecsegnek: saját szüleik által fojtatnak el erőszakosan a kedély nemesebb csirái; oly leányok pedig, kik 16 éves korukban férjhez mennek, nem csuda, ha szerencsétleneknek érzik magukat, midőn a házas életben nem az álmodott paradicsomot, hanem a komoly valót látják maguk előtt, melynek ily korban megfelelni teljesen képtelenek.

— Kis gond, ám menjenek vissza az önkéntesek, a zsoldosok dijáról holnap gondoskodva lesz.

A cseh vezér Nyári oltalma alatt pihent azon éjszaka, s másnap reggel az ösz vezér szabott rendet a rakonczátlankodó csehek közt, illendő zsoldot osztott ki közöttök, s ezzel nagyobb részét az ügynek megnyerve tovább folytatta utját. A leleményesség s az áldozat a legkedvesebben fogadtatott a királyi személyek előtt, kik *Éger*, vagy *Egra* városa alatt fogadták a megérkezett magyar-cseh tábort.

A fővezéri kardot maga az öreg király Ferdinánd nyujtotta át a derék magyarnak.

Még azon nap szemlét tartott Károly császárral a csapatok felett, s rendre megmutogatta a huszár lovasságot, kik csinosan felöltözve az akkori szokás szerint különféle szinekkel megfestett dárdákkal, paizsokkal fegyverzetten, jóféle sáfrányszinnel kitarkázott lovaikon ültek.

A fejedelmi személyek előtt hadi mozdulatokat mutatott az ösz vezér csapataival, melyet egész megelégedéssel s helybenhagyással nézett Károly császár, különösen kiemelvén a könnyü huszárság ügyes fordulatait, s daliás tartását.

* * *

Mühlberg városa alatt állott szemben a két ellentábor.

Az Elbe folyó választotta el őket. A tulparton a szász választó-fejedelem *Fridrik János* serege, a másikon *Károly* császár hadai állottak, ezek közt voltak a magyar huszárok is, égve a csatától, türelmetlenül néztek az ellentáborra.

Fridrik megdöbbenve a harczias sereg láttára, Vittemberga felé mozditotta táborát.

Jel adatott a támadásra. A spanyolok a vizre vetették magukat, puskájokat szájukba fogva, az ellen tüzelésétől vissza nem rettenve, uszni kezdettek.

Ezt látva a huszárok, neki hajták lovaikat, a sebesen rohanó folyamnak, s az egész sereg neki rontott a folyó árjainak. A huszárok nyakig usztak a vizben, s mig a hidászok a gyalogság számára hidat készitettek, már a huszárság tulpartra vergődve harsány kiáltással üzte az ellent.

Nyári Ferencz nem osztozhatott a diadal örömeiben, szokott nyavalyája annyira erőt vőn rajta, hogy a vezéri pálczát oda kellett adni a nyerendő babérokkal egyben Bakics Péternek.

Bakicsé lett a harczi dicsőség, azon magyar huszáré, ki ott a tulparton átázva, a harag, és düh érzésével száguldott amaz aranyos sisaku vitéz után, ki a csata fergetegében menekülni vágyott. Minden huszár választott magának egy ellenharczost, Luka hadnagy az aranyos sisakot választá.

— Vagy halok, vagy győzök, de ha lehet, az az aranyos kard az enyém lesz! kiálta a bátor lovag a menekülő után repülvén.

A szász herczeg Fridrik, mert ő volt az üldözött, látva hogy a huszár már már beéri, megáll . . . s vele csatára kél.

A herczeg kétségbeesetten küzd, látva a huszár előnyét felette, megvillan a kard a huszár kezében, s az aranyos aczél a levegőbe repül, csak az aranyos hüvely fénylik a herczeg oldalán.

Luka uj vágást intéz ellene arcza élére s Fridrik eszméletlenül bukik alá. A huszár villám sebességgel ugrik le lováról, felöleli a herczeget s visszaigyekszik nagybecsü zsákmányával.

A spanyolok látva e hős tettet, a herczegi foglyot magukénak mondják

— Nem oda Buda! a foglyot ám vigyétek, de az aranyos kard az enyém, mondá haraggal Luka, s a ritka müvet birtokába vevé. A spanyolok dicsekedve vivék a herczegi foglyot Károly császár elé. Luka követte a lelkesült tömeget.

— Ki fogta el Fridriket? kiálta az öröm hangján a császár.

A spanyolok hallgattak.

— Én fogtam el, szólt egy hang a tömegből, s Luka alakja az előtérbe nyomult.

— Ugy van, ez a vitéz foszta meg szabadságomtól, de egyszersmind éltemet is megmenté, szólt a herczegi fogoly.

A spanyolok szégyenkedve vonultak vissza.

— Nagy érdemed van előttem, vitéz, te nagy kincset adál nekem, mert a tökéletes győzelem árán a béke olajágát nyujtád: emlékül fogadd el tőlem ez arany lánczot, mától fogva aranyos vitéz legyen neved, s e rendet alapitsd hősi tetted által, szólt Károly császár, s leövezvén nyakáról a drága éket, azt Luka mellére akasztá . . . Luka aranyos vitézzé lett, s az ajándokot, a nyert karddal és lánczczal emlékezetnek okáért maradékainak hagyományozá.

* * *

Mi kimenetele lett a harcznak, a történelem följegyezte. Ez alkalomból ezen kis történeti képben örökitjük a jeles bajnok nevét, mert ez is egy volt azon daliás magyar fajból, melynek hősi tette az ellen előtt is bámulat tárgya vala.

Bocskai Papp Lajos.

A nevelés köréből.

A Vasárnapi Ujság f. évi 17—19 számaiban Csatári Otto úr jeles közleményt adott a porosz oktatás-ügy s nevelő-intézetekről, melynek olvasása csak egy fájdalmas sohajt kelthet a nemzete müvelődését s előhaladását szivén hordozó hazafi kebléből, ha arra gondol, hogy hol állunk mi, s mikor dicsekedhetünk az ott előadottakhoz hasonló egyénekkel és intézetekkel!

„A népnevelésnél, s minden tanintézetnél — irja derék hazánkfia, — legfőbb kellék, hogy *alkalmas, jó tanárok* vezessék és kezeljék. A német nemzet fiainak épen a tanárkodásra van kiváló, szerencsés hajlamuk, s ezért van aztán, hogy egy országban sincs annyi kitünő tanár, annyi sikeres köziskola, mint Németországban. Itt feles számmal találkoznak alkalmas egyének, kik a tanitásra *képzettséggel, hivatással, hajlammal s béketüréssel birnak, s arra jó módjuk s módszerök van.*“ Kétségkivül a tisztelt hazánkfia által itt elősorolt tulajdonok azok, melyekkel egy tanitónak, — vagy ha ugy tetszik: tanárnak okvetlenül birnia kell, hogy a tanitás czélszerü s eredménydús legyen.

Ez alkalommal egy oly derék német nevelőnek — Herman urnak — nevelési nézeteivel s módszerével akarjuk az olvasó-közönséget megismertetni, ki a fenn elősorolt tulajdonokkal birni látszik, s Csatári Otto urnak fennebbi állitásait igazolja.

Vajha érdeme szerint méltányolnák e derék fejtegetéseket a szülők, valamint a magán s nyilvános tanitók.

I.

A gyermekek koraérése.

„A gyermeknek iskolába kell menni, hadd tanuljon. Olvasni már meglehetősen tud, az irásban is gyakorlá magát, most komolyan hozzá kell látnia a tanuláshoz.“

„Mennyi idös a gyermek?“ kérdém.

„A nyárra lesz öt éves.“

Vajjon ritkák-e az ily esetek? Épen nem; a kinek alkalma van a szülőkkel azon nézetek és tervek felől beszélgetni, melyeket azok gyermekeik nevelése körül követnek, az majd mindennap hallhat ily nyilatkozatokat.

Amint a gyermek negyedik évét betöltötte, elkezdik az abc-t bemagoltatni vele, s kimondhatlanul örvendenek a gyermek sokat igérő eszének, ha azt hat éves korában már képessé tették az I. gymnasiumi osztályba léphetni.

Ha az volna czélunk, hogy a gyermeknek minden szabadabb szellemi fejlödését megakadályozzuk: nem választhatnánk ennél czélhozvezetöbb utat.

Vegyük elöször is a dolgot tisztán physiologiai szempontból. Minden értelmes orvos azt fogja mondani, hogy az emberi agyvelő a 8-ik év előtt rendesen kevéssé van annyira kifejlödve, hogy megfeszitettebb szellemi munkásságot saját kifejlödése s megerösödése kára nélkül megbirhatna. Korábbi megerőltetés tehát okvetlen az agyvelő kiképződésének megakadályoztatását s elsatnyulását vonja maga után, mely káros következmény rendszerint nem is szokott elmaradni.

Az ilyen idő előtti agymüködtetés a nemi részek siettetett megerötetéséhez volna hasonlitható, söt tán még károsabb hatásu ennél; s minthogy a nemi szervek az agygyal a legszorosabb összeköttetésben vannak, az eredmény is mindkét esetben hasonló. Elgyengülése, elsatnyulása, elbetegesedése a testnek és léleknek, szokott ugyanis következménye lenni a természet ellen elkövetett ezen bünnek.

Ha pedig a tapasztalásból származtatott következtetések alapján itéljük meg a dolgot: ezek is tökéletesen a mondottakat erösitik. — Nevelök, kiknek alkalmuk volt gyermekek szellemi kiképződését kiskoruktól fogva azoknak érettebb éveig figyelemmel kisérhetni, egyet fognak velem érteni abban, hogy átalában nem azon gyermekek a legtehetségesebbek és legeszesebbek, kik korán tanulni kezdtek, hanem azok, kik mint jól felnött s eröteljes ifjoncok léptek az iskolába.

Sok panaszt hallhatni a mai nemzedék gyengesége, satnyasága felöl; s testi munkásság hiányából származtatják azt, s a rosznak testgyakorlatok, vivás stb. által igyekeznek elejét venni.

Kétségkivül ezzel sokat segithetünk a bajon, de ennek gyökere még mind nincs kiirtva, mert mi a természeti, testi erő s tevékenység hiányának oka? A szellemi munkával való tulterhelés! — Hat óra az iskolában, három-négy az otthoni készületre; ehhez még itt-ott több magán tanóra; egy óra evésre, öltözködésre stb. számitva: mennyi ideje marad a gyermeknek a szabadban mozgásra? Semmi! —

Látom, mint vonogatja boszankodva némely olvasóm a vállát, s felkiált: „Könnyü neked predikálni! A papiron mindez igen jónak látszik, de hát mi lesz igy a gyermek szellemi neveléséből? A hetedik év betöltése *előtt* semmit se tanuljon a gyermek? s még a hét év után is csak futkosson? Hátra felé menne igy az emberiség, nem előre, s utoljára megint oda jutnánk, hogy semmi egyebet ne tudjunk, mint irni és olvasni!“

Nem ugy kedves olvasó! Hogy kimondott elvem valósittassék, épen nem szükséséges a gyermekkel kevesebbet tanultatni.

Megkisértem ezt bebizonyitani.

Az én kivánságom tehát ez: a hetedik év előtt — bezárólag — ne szoritsuk a gyermeket tanulásra; s még azután is, különösen az első pár évben, ne halmozzuk tul szellemi munkákkal, hanem hagyjunk nek

*

Vas. Ujs. 1864.

A foglyok helyzete Oroszországban félszázad előtt.

(Vége.)

Egy reggel végre meghallottuk lengyel fogolytársainktól, hogy tovább szállításunkra uj paraszttömeg érkezik. — Ily ruszinok vagy vadnikok mindig vállalkoztak, csak hogy hazájokat ne kelljen messze elhagyniok; de ennek aztán mi ittuk meg a levét. Minden ujabb osztály boszu- s zsákmány-vágygyal közeledett felénk s minél kevesebbet rabolhattak el tőlünk, annál jobban dühösködtek. — Midőn a czár népeit fegyverre szólította, a papok azzal fanatizálták őket, hogy idegen rablók törtek be, kik szétszórják oltáraikat, a népet kifosztják s járom alá hajtják. S valóban nem csudálkozhattunk, ha ezen félvadak nem neveztek máskint, mint „Franzuski Sabacki“ azaz franczia kutyák. — Ezek parancsnokai nem kiszolgált tisztek [illegible] földesurak, kik jobbágyaikat vasruddal ellátva, a melynek mindkét végével akaratunk ellenére gyakran kellett barátkoznunk.

Ily barátságtalan csapat kisért tovább bennünket sept. 8-án, tehát csak hat nappal Napoleon bevonulása előtt, hogy még többet szenvedjünk. Moszkva külvárosain keresztülmenve, jobbra hagytuk az óriás várost, két nap hat német mérföldet haladtunk s a csuda várost még mindig láttuk. Alattunk terült számos aranyzott iveivel s ormai-

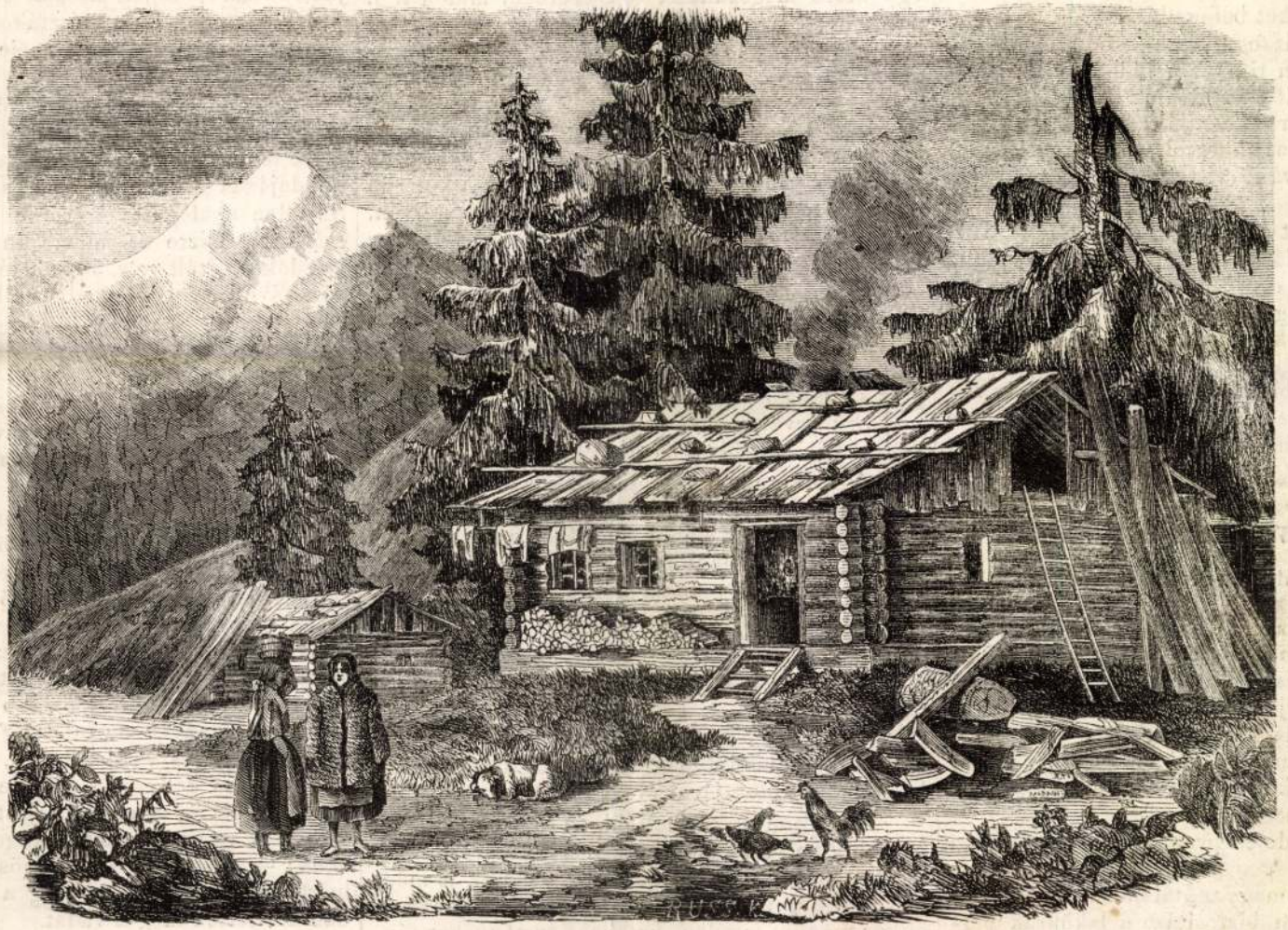

Ruthén paraszthaz. (Lásd „A Tisza bölcsője“ czimü czikket.) — *Miskovszky* után *Greguss* János.

len beállt sötétség gátolta, hogy a kitüzött helyre érjünk, nem kaptunk kenyeret, mig vezetőinkről a legjobban gondoskodtak. Ezek főztek — mit kaphattak — tüzeik mellett, mig mi éhezve, dideregve a földön fetrengtünk. Gyakran ért hó- és esőzivatar s könnyü, elviselt egyenruhánk egy pillanat alatt átázott. A vihar zugása nem tudta felülmulni a jajs panaszhangokat s a csapat minden reggel fogyott, holtak s haldoklók jelölvén a rémitő állomáshelyeket.

A hideg oly fokra hágott, hogy kisérőink a vastag bundában s tüzeik mellett is alig állhatták ki s azért esténkint udvarba hajtottak. Az állatokat kieresztették ólaikból s elhagyott helyöket mi foglaltuk el, hova szalmát s egy hordó vizet adtak. De jaj volt annak, ki nem volt vigyázó, helye megválasztásában! A viz nem üdithetett föl, mert felszine éjszaka jéghártyává fagyott s a halál minden reggel rémitően aratott. —

Igy haladtunk Wladimiron át, érintve Murum, Arsamas, Ardatow és Sasra pontokat s ez alatt csak egyszer szállásoltunk üres laktanyában.

lötté fekvő falvak voltak befogadásunkra szánva, s nem tudom mi szükség volt arra, hogy bennünket ily messzire hurczoljanak. Bár a határt kozákok őrizték, mégis nem minden aggály nélkül gondoltunk a rabló kirgizek közel szomszédságára. Midőn november 14-kén Busuluk kis városba értünk, az orosz tél egyszerre egész szigorával beköszöntött. Éjszaka annyi hó esett, hogy nem mehettünk tovább s a városnak és környékének kellett bennünket befogadni.

Itt a nyomorult fogolysereget bódultság lepte meg, mely gyorsan tifussá fejlődött. Ezen nyavalyában sokan hulltak el társaink közül s gyakran gazdáik be sem várták a halált, hanem a haldoklót éjjel szabad ég alá hurczolták s reggel a megmerevült hullát tovább vitték; vizsgálatra senki sem gondolt.

Végre meglett a béke s mart. 29-kén 1814-ben ütött szabadulásunk órája. Hanem a barátságtalan országban orosz ápolás mellett a kemény télen át számunk nagyon megfogyott. 9—10000-en hajtattunk Smolensk alól e vad tájékra s most csak 90-en voltunk s ezek közt egy őrült. Julius 14-én értünk vissza Simbirskbe s én oktober 13-án Rigában szálltam tengerre s november 13-án találtam föl ujra az apai s anyai ölelő karokat. *X. X.*

Házbér-jövedelem-biztositás

az első magyar átalános biztositó-társasagnál.

Az első magyar átalános biztositó-társaság a tűzkár elleni biztositást, a nagyobb városokban, a szilárdan épült és ekként fedett *lakházak bérjövedelmére* is kiterjeszté, kártalanitást nyujtván a biztositott háztulajdonosoknak oly esetekben, midőn a tűz a háznak lakhelyeit egészen vagy részben lakatlanokká teszi s azok bérétől a tulajdonost egy időre megfosztja.

A házbér-jövedelem programmja e napokban már szétküldetett.

Midőn az első magyar átalános biztositó társaság a tűzkárelleni biztositást a lakházak bérjövedelmére is kiterjeszti, (a gyárak és iparvállalatok kivételével,) egy átalánosan és rég érzett szükségen segit, s midőn e biztositás által módot nyujt a háztulajdonosoknak, hogy házuk jövedelmét minden megszakitás nélkül folytonosan élvezhessék, bizonyos [illegible]

A tűz sokszor nemcsak a tetőt nemcsak az éléghető egyéb részeket pusztitja el; gyakran a ház lakhelyeit is egy időre lakatlanokká teszi. Igy az egy időre megszünő jövedelem arányában egy időre megcsökken a ház becse is, mert ily esetben a fedél, az éléghető többi rész megtéritett árában még viszsza nem kerül a teljes kár.

A házérték e csökkenése, a házjövedelemmel egy időre megszünése, sok esetben, midőn t. i. az elégett és egészen vagy részben lakatlanná vált ház a tulajdonosnak egyedüli vagy fő jövedelmi forrása, elviselhetlen csapássá válik reá nézve, ki, hogy a háza helyreállitása ideje alatti szükségeit fedezhesse, adóssággal kénytelen házát terhelni. E csapás még sujtóbbá válik, ha a ház már adóssággal van terhelve, s ha a kölcsön kamatai magából a ház jövedelméből fedeztetvén, a jövedelem megszünése miatt a kamatok fizetése is egy időre lehetlenné vált, ha a kamatfizetés kénytelensége ujabb kölcsönre kényszeriti a tulajdonost.

E jótétemény azonban leginkább érezhető, legszembetünőbbé lesz oly esetben, midőn az elégett s egészen vagy részben lakhatlanná vált ház kis korú árváké, kiknek egyetlen vagy főbb jövedelmi örökségük a ház.

A tüzkárelleni biztositásnak a házbér-jövedelemre való kiterjesztése folytán a ház egy pillanatra sem veszit előbbi értékéből, mely sokszor jelzálogi biztositékul is szolgál a ház becse ép a házjövedelem folytonosságától függvén.

Az idei rendkivüli időjárás.

N.-Oroszi (Nógrád), május 10.

Ugyan mondja meg, szerkesztő ur! Önök felé is oly furcsa idők járnak?

Husvét előtt két héttel igen kellemes tavaszi napjaink voltak, s mert huzamosaknak lenni látszottak: a fák is megindultak, kerteink is megelevenültek; vetettünk, ültettünk, plántáltunk. S mikor meglőn minden, hatalmas reményeket tápláltunk esőről, szebb jövőről.

Aprilis végeig csak tűrtünk; de itt már elfogyott türelmünk is, megbukott reményünk is. Tessék meghinni, hogy nem vagyunk képesek, a rendkivüli időjárásba [illegible] mert az idő [illegible]

Legveszélyesebb azonban dúvadat, farkast vagy rókát nevelni fel a háznál. Tudok eseteket, hogy a bennük sokáig rejlett vadság aztán annál nagyobb mérvben tört ki. Nőrokonaim egyikének rókája volt, melyet még vak kölyökként vett át valamely vadásztól, ki anyját meglőtte s fiait kiásta. A rókakölyök különös jó ápolásban részesült, rokonom maga nevelte fel tollszáron át szájába bocsátott tejjel, később sem adott neki sem nyers, sem főtt húst; tésztákon élt a kedvencz s gondosan megfésülve, urnője mellett hevert a pamlagon.

Igaz, hogy ennél szebb rókát nem igen látott még valaki. Termete nyulánk, villogó szeme tiszta, szőre fényes volt s bajos lett volna meghatározni, bundájának fekete vagy veres részei szebbek-e? Szeliden nyalogatta a grófné kezét, mintha csak csókolná, őrizte őt mint a kutya, morgott a közeledőkre, sétált vele, 50—60 lépésnyinél továbbra nem távozott, szóval kedves állat volt.

Egyszer azonban a kerten tul a tarlón egy ürgét rezzent fel; — üzi, elkapja s felfalja a róka. E percztől kezdve minden szelidsége eltünt, s visszatérve már az udvaron a csirkék leharapott fejeit ropogtatta, s urnője parancsszavára vicsorgatta fogait. Szabadon kellett bocsátani, mert megtartani nem volt többé tanácsos.

A legborzasztóbb eset azonban egy farkassal történt. Ezt is még csak kölyök korában hozták egy ismerősöm házához. A cselédek tejjel nevelték fel, szabadon járt a kopókölykökkel, velük tökéletesen összepajtásodott; mire megnőtt, az öreg ebek is fraternizáltak vele s hozzájuk hasonló gyanánt annál inkább megszenvedték, mert velük járt ki vadászni és sokkal finomabb szaglásával a rengetegben könnyebben találta fel a vadat. A házi ur szenvedélyes vadász levén, a háziasitott farkast nagyon kedvelte s nélküle ki sem ment kopózni. A farkas rendesen hajtott a kopókkal, csaholt is a vad után, más hangon ugyan mint az ebek; — mindenki, de különösen a kopók jól ismerték e hangokat s mindig a farkas társaságában keritették meg a vadat.

A vadászatról hazatéréskor minden kiáltás és kürtölés daczára sem jelent meg a farkas. A házi ur megunván a várakozást, kocsira rakatta az ebeket s hazatért vadászvendégeivel, mondván: „Haza talál az, vagy talán már otthon is [illegible]

Ezt a mostani karácsonyt, a fiatal János mesternél ünnepelték meg, a kinél az öregek is laktak, — s a hová e boldog órákra, Mihály mester is megjelent szép kis feleségével pontban hat órakor.

Ki akarná leirni e család csendes örömeit, melynek tagjai csak egygyel, csak a fiatal asszonynyal, szaporodtak; — ezen örömek ma is ugyanazok, ma is ugyanoly tiszták, mint tizenhat esztendővel ezelőtt, mikor *mindnyájan* gyermekek voltak!

Gyermekek ők még most is, — hiszen a jó emberek, bizonyos tekintetben, — a mi az ártatlan, csendes, örömeket illeti : ebben mindig gyermekek maradnak.

Nem akarjuk elmondani, milyen kedélyes derültségben költötték el az izletes estebédet, — nem akarjuk elmondani, milyen enyelgő tréfák között kártyáztak dióra, — s hogyan kapták rajt a tréfás Mihály sógort, mikor furfangosságból csalt a kártyán, — s a veres disznót magának sandsirozta, — nem akarjuk elmondani, hogy milyen csintalan czélzások, hamiskás enyelgések füszerezték e boldog estnek hamar elreppenő óráit : csupán egyet akarunk emliteni, egy komoly, ünnepélyes pillanatot, — melyben az öreg János mester annyira elkomolyodott, hogy tisztes arczának e változása, megállitotta egyszerre mindenek ajkain a mosolygást.

És ezt az ünnepélyes, — sőt igazán megható pillanatot a Mihály feleségének azon kérdése idézte elő, — hogy mit jelent az egész utczahosszat szerteszét hintett szalma, a min a kocsik olyan lassan, olyan zajtalanul haladnak át?

Az öreg János mester ekkor komolyodott el egészen, s mielőtt leányának kérdésére felelt volna, csendes komolysággal igy szólott hozzá :

— Hozd ide, édes leányom, azt az öreg bibliát!

Csodálkozva nézett az öregre mindenki.

De Juliska, a ki egész életében megszokta a hüséges engedelmességet szülei irányában : most is szótlanul felkelt ülőhelyéből, — s egészen tiszteletteljesen tette oda édes atyja elé a szentirást.

Az öreg János mester pedig kivette a mellénye zsebéből az ókulát, — felnyomta orrára, — ajkait egy kissé szétnyitotta, azután felnyitva a biblia tábláját, — odamutatott egy helyre, — s ezt mondá :

— Olvassátok ezt!

Azok pedig mind egyhangulag olvasták :

— „*Karátsony estvéjén. Meglássuk, ki lesz az boldogabb.*“

Az egész társaság csodálkozva tekintett az öregre. Nem értettek az egészből egy szót sem.

— Az a szalma, mely ezen az utczán szét van teritve — mondá azután az öreg mester komolyan, ismét mellénye zsebébe dugván az ókulát — az a szalma azt jelenti, hogy halálos beteg van a szomszédban. Ez a halálos beteg pedig senki más, mint egy áldott, jószivü, gazdag asszonyság, a kinek a szive szakad meg keserves bánatában. Pedig selyem párnákon fekszik! Két gyermeke volt, — a kiket nem adott volna a világ minden kincséért. S tudjátok-e, azok mivel hálálják meg szegény jó anyjuk áldott jóságát? Ugy viselték magukat, hogy az anyát a sirba fogják vinni. Tegnap hallottam. Az anyáról a doktorok mind lemondtak. A fia, haszontalan sihederré lett, — a ki még ugy szólván gyerek korában elpazarolta fele örökségét, s mikor az atyja ezért dorgálni kezdte, a tulajdon atyját fenyegette mindenféle istentelenséggel. Aztán világgá ment, az ur Jézus tudja, hová! A leányukat férjhez adták egy derék, gazdag emberhez, s alig volt vele másfél esztendeig, — egyszer csak a hült helyét találták, — csufosan elszökött valami szeretőjével. Az édesanya szive ezt a bánatot nem tudta elviselni, s mig mi itt mulatunk, édes gyermekeim, örömmel, boldogan : az az áldott jó asszonyság, talán most adja ki árva lelkét! — Ezt jelenti az a szalma, édes leányom!

Pillanatnyi csend állott be. Senki se merte megzavarni.

— Isten jóvoltából több huszonötesztendejénél, mióta édes anyátokkal együtt gázolom ezt a világot — folytatá az öreg csendes komolysággal — s ez alatt az egész idő alatt, csak egyszer okozott anyátok nekem igazi fájdalmat, — és itt nyájasan rátekintett csodálkozó hitvesére, a ki mindezeket, ugylátszik, réges régen elfeledé — és ez akkor volt, — mikor ezeket a szavakat irtam ebbe a bibliába, — e mái napon épen tizenhat esztendeje, — mikor a szegény vargamesterné, ki még most is egészen helyre egy menyecske, — irigylette annak a szegény gazdag asszonynak sorsát, — ki többet szenved most, mint mi életünkben valamennyien szenvedtünk. Tisztelem és becsülöm én igaz szivből a becsületes gazdagságot, hiszen a gazdag ember ad a szegénynek kenyeret : de gyerek koromban tanultam én meg ebből a szent könyvből, nem tudom biz én, Lukácsnál van-e feljegyezve vagy Jánosnál : „*Mert ha bővölködnek is valakinek az ő gazdagságai, — nem azokból vagyon annak az ő élete!*“ Volt nekünk egy drága gazdagságunk, és ez ti vagytok édes gyermekeim. A mig ti egészségesek és hozzánk jók vagytok, nincsen addig nyomoruság és szomoruság a mi életünkben! A mig kicsinyek voltatok, mi ápoltunk, mikor megöregszünk, ti ápoljatok, hogy majd egykor ti is hasonlóban részesüljetek. Ha egyszer meghaltunk, sirassatok meg igaz szivből, a mint mi tudtunk volna sirni, ha titeket el kellett volna temetnünk! Szegény embernek se nyomoruság az élete, ha jókedve, szorgalma — és gyermekei vannak. Látod, édes anyjukom — folytatá az öreg, csendesen könyező felesége felé fordulva — odaát a szomszédban egy gyermek sincs, a ki szegény anyját vigasztalná, — nekünk pedig kettő helyett négyet adott az Isten. Kedves gyermekeim, csak mi szeressük egymást, s meglássátok, mi leszünk mindig a legboldogabbak!

A szép özvegy asszony.

(Nép-ballada.)

Kiáll a kapuba barna kis menyecske,
A legény csak sétál arra minden este.
Bólingat a rózsa virágos fa mellett,
Mosolyog a kis lány a menyecske mellett.

— Hallod-e galambom barna legény jer, jer . . .
Özvegy asszony igy szól, csalogatja szemmel.
— Hátha befordulnál egy kicsike szóra! . . .
Özvegy asszony ajkát szedi mosolygóra.

Lehajlik a rózsa virágos fa mellett,
Elpirul a kis lány a menyecske mellett.
— Hátha befordulnál, itt maradnál mára . . .
Be is megy a legény csak egy minutára.

Barna kis menyecske csak sürög, csak forog,
Szégyenlős leányka félve besompolyog.
Barna kis menyecske csak kerül, csak fordul,
Kinálja a legényt a szép piros borbul.

Elmulat a legény a leányka mellett,
Az a szép piros bor neki nem is kellett.
Barna kis menyecske hej ne süsd a fánkot,
A legény odabenn elszereti lányod.

— Ne szeresd azt a lányt, szivem barna legény,
Csókollak, ölellek, jobban szeretlek én.
Kikergeti lányát, maga meg ott marad;
Sir, zokog a lányka az eperfa alatt . . .

Egyszer szombat este özvegy asszony monda :
Elmegyünk leányom tiszai malomba.
Elmentek sietve szép, gyönyörü este,
Hazajött egyedül reggel a menyecske.

Kiáll a kapuba, a legényt becsalja,
Szerelmes beszédit de az meg se hallja.
Kerüli kinálja a szép piros borral,
Keresi a legény : a leányka hol van?

Egyszer csak behozzák a leánykát halva,
Nagy — hegyes tüskéktől arcza megszabdalva —
Tiszai malomnál csak az imént lelték . . .
Mentsd meg uram Isten bünös asszony lelkét!

Özvegy asszony háza borult siralomba,
Sirást követ rivás este reggel nyomba.
Költögeti lányát nagy-eszeveszetten :
— Jaj hova gondoltam, jaj mit cselekedtem!

Sürű sötét éjjel megyen a menyecske,
Vérzi lábát a kő, marja kezét tüske.
Kóborol, barangol mesgyéken, kopáron . . .
Vérbe-fagyba lelték reggel a határon.

Komáromi Kálmán.

Magyar hegedősök.

Ha a történelem lapjait azon szándékkal vizsgáljuk, hogy ismereteink tárházát a magyar zene multjának ismeretével gazdagitsuk : sajnosan tapasztaljuk, aránylag mily kevés az, mit történetiróink e tárgyra vonatkozólag feljegyeztek. — Csak itt-ott elszórt egyes jegyzetek s adatokra akadunk, mi tanusága annak, hogy a magyar nemzet már a legrégibb időkben is a zenekedvelő s mivelő népek közé tartozott. — Nemzeti ünnepélyek s áldozatok alkalmával hymnusok zengtek a nép ajkairól az Isten dicsőitésére, a lakomákat a zene bájos hangjai mellett tartották meg; az elhunytakat gyászénekkel kisérék nyughelyökre a rokonok, s az egész napot énekléssel töltötték végtiszteletökre; a táborban a tárogató szivrázó hangja harsogott s buzditá csatára a vitézeket. — Legnagyobb szerepet játszottak azonban a történeti énekek. — Ezek szerzői s fentartói külön dalnoki rendet képeztek, melynek működése s érdemeiről, virágzó s hanyatló koráról lehetőleg röviden szólani feladatunk.

A történeti énekek a nemzet megható s nevezetesb eseményeit, valamint a hősök bajnok tetteit tárgyalták, s kezdetben valósággal a nemzeti történelem helyét pótolták.

E történeti énekeket egy külön dalnoki rend szerzette s tartá fenn, melynek tagjai hegedősöknek neveztettek, azon húros eszközről, melyet a későbbi magyar irók hegedü néven emlitnek fel. — E hangszer kisérete mellett adák elő a hegedősök énekeiket a fejedelmi udvaroknál, a lakomák, ünnepélyek alkalmával, a főurak házaiban, sőt még a csárdában is, s a nép is sajátjává tevén ezeket, dalolá az egész hazában szerteszét.

De sajnos! ezen énekek már rég elnémultak a nép ajkain s krónikásaink fel nem jegyezték számunkra, vagy ha tevék is, viszontagság-teljes századokon át nyomtalanul elvesztek; pedig, hogy Erdélyi szavaival éljek : „Mit nem adnánk egy dalért, mely ezer év előtt zenghetett atyáink ajakán. Nem a legmélyebb egyesülés volna-e, ha dalolhatnók, mit ők? Talán éreznénk mindent, mit ők érzettenek.“

Hogy e dalnoki rend nemcsak az Árpád vezérek korszaka, de a királyok országlása alatt is folyton virágzott : arról krónikásaink irataiból meggyőződhetünk. Az uj vallás felvételével, midőn a magyar nemzet ősi erkölcse is sokban módosult, nyelve s szokásai sok változáson mentek keresztül, a történeti énekek is sokat vesztettek keleti sajátságaik s eredetiségökből. Az ősvallási Istent dicsőitő hymnusok még ezután is sokáig éltek ugyan a nemzet emlékezetében, de végre, erős gyökeret vervén az uj vallás, a keresztyén egyházi énekek által végkép elnyomattak. — Ezen énekek eleinte, az egyház idegen fejei által készittetve, épen nem magyar rhytmusuak s szellemüek valának. — De már a keresztyénség átültetésének első századában is találkoztak papok, kik vallási ihlettség, s költői érzés által elragadtatva, nemzeti szellemü egyházi énekeket költének, s betanittatták a néppel.

A dalnoki rend, valamint az ókorban, ugy akkor is hű kisérője volt a nemzet életének, győzelmeit s veszteségeit énekkel örökité meg. — A királyok udvaraiban ugy, mint a főurak palotáiban, külön hegedősök valának, kik a lakomák s ünnepélyek alkalmával énekeikkel mulattaták a

*

Vas. Ujs. 1864.

vendégeket, s azok közé olykor vig, tréfás dalokat is szőttek.

Hogy mily nagy pártfogásban részesültek a nemzet dalnokai a magyar királyok részéről, erről III. Endre egyik okleveléből is meggyőződhetünk, melyből a többek közt az is kiviláglik, hogy a dalnoki rend fentartására még külön jószágok is valának rendelve. — Ezenkivül a táborban is ők lelkesiték a harczba menőket; a csatáknak maguk szemtanui voltak, s a győzelmet vagy veszteséget, valamint egyesek hőstetteit versekbe foglalva, a haza minden részében elterjeszték.

Ily átalános virágzásban találjuk a dalnoki rendet, mint a történeti énekek szerzőjét, s a nemzeti zene majdnem kizárólagos mivelőjét, egészen 1417-ig. Ez időtájban tünnek fel hazánkban a czigányok, kik megkedvelvén a magyar zenét, művelni kezdették s csakhamar oly nagy hirre tettek szert, hogy számos előkelő udvarába jutván, a lakadalmak s ünnepélyek elöntői levének; sőt még az 1525-iki rákosi és hatvani viharos gyüléseken is ők viditák fel hegedű s czimbalom-szóval az ország nagyjait. — Ez által a dalnoki rend virágzása hanyatlásnak indult ugyan, de még további fenállása mellett is számos tény tanuskodik. — Igy Hunyady János és Báthory váczi püspök udvarában még nemzeti dalnokok éltek. — Mátyás király dalnokairól pedig Galeotti mint szemtanu emlékezik s irja, hogy a nagy királynál a lakomák alatt, vagy tudományos vitatkozás folyt, vagy vig beszélgetés, vagy pedig a dalnokok énekei zengettek. — II. Ulászló udvarában szintén voltak dalnokok, kiknek évi fizetése 200 aranyból állott. De a nemzet vészteljes napjaiban, a török nyomasztó járma alatt, a dalnoki rend lassankint megszünt létezni, a hegedősök nem énekelhették többé a hon dicsőségét s nem a hősök bajnoktetteit. — Sötét felhők tornyosultak a nemzet egére, melyek csak hosszas, viszontagság teljes évek sorával oszlottak szét. — A haza e végromlásnak indult korszakában látjuk még feltünni az utolsó magyar dalnokot, Tinódy Sebestyént, ki szive mély érzelmét, s aggó fájdalmát a nemzet sorsa felett, mélabús, megindító dallamokba önté, s ezeket — járva kelve a hazában — az urak termeiben éneklé lantkiséret mellett. — Ő volt a századokon át virágzó dalnoki rend utósó képviselője. És bár halálával a történeti énekek is tán örökre elnémultak a nép ajkán, s bár ezekből mondhatni misem maradt ránk, de azért él azok szelleme nemzeti zenénkben, melyben Gerando szerint a magyar nép nagy gondolatai vannak letéve, megszentelve s kifejezve; azon zenében, mely eredetiségéből ki nem vetkőztetve, már a természettől a legbűbájosabb s legművésziebb a maga egyszerűségében, mely élni akar s élni is fog, nem hagyva el a keleti panaszos, valamint az itt-ott felvillanó örömhangokat sem, mig csak egy magyar lesz e földön. *Zelenka János.*

Szegszárd főpiacza

(a megyeház és r. kath. templom).

A Stájerországból hazánk dunántuli részébe átcsapó nagy hegyláncz, mely Vas-, Zala-, Somogyvármegyéket átfutja, Tolnamegye kebelébe is átcsap, s számtalan ágra oszolva, az egész *Sárviz* és *Kapos* közt fekvő vidéket kellemes hegyekkel, völgyekkel boritja el. E szép, és hires vörösbort termő nevezetes hegyláncz tövében fekszik Tolnamegye fővárosa Szegszárd, melynek főpiaczát a szép megyeházzal és a r. kath. anyaegyházzal mutatjuk be mellékelt rajzunkban az olvasónak.

Szegszárd neve hajdan *Z-wkzard* és *Zugzard*-nak iratott, de még mai nap is többféleképen irják, némelyek *Szekzárd*, mások *Szegszárdnak*, mi *Szegzárd*-ot tartanók leghelyesebbnek, minthogy igen valószinüleg a *Szeg* és *zár* szavaktól veszi eredetét, mely elnevezésnek hihetőleg a hajdani folytonos harcz, és háboruskodásban fontos strategiai helyzeténél fogva jutott birtokába, miután itt a természet egyfelől a hegyek, másfelől a folyóvizek által mintegy *szeg*-et (zugot) képez, melylyel igen alkalmas volt az ellenség tovább nyomulását elzárni.

Régi történetbuvárunk, Thuróczy azonban, bár ugyanazon szavaktól, de mégis másképen származtatja e név eredetét. Azt állitja ugyanis egy helyen, a hol az I. Béla király által alapitott szent Benedek rendü szegszárdi klastromról szól, hogy Béla király adta volna neki e nevet, ki kopasz és barna arczszinü volt, s e tulajdonságait mintegy megörökitendő, kedvencz klastromát saját rendeletére *Zewkzárd*-nak hivatta. És ebből világos — ugymond Thuróczy — hogy a *Szegzárd* szónak egyik része barnát, másik pedig kopaszt jelent. A régi kiejtés szerint ugyanis — folytatja tovább — a barnát *Zwg* vagy *szeg*-szinünek, mondták, a kopaszt pedig *zár*- (?) nak. Ugy hogy ha a mai kiejtés szerint akarnók e két szót kimondani, már nem Szegszár-nak, hanem „barna kopasz"-nak kellene mondani.*)

A képünkön jobb felől, emelkedett helyen látható csinos megyeház épülete hajdan a szent Benedek rendi szerzet egyik jeles klastroma volt, mely apátságot I. Béla király 1061-ik évben, uralkodása kezdetében alapitot a. Kár, hogy nem birunk semmi eredeti okmányra akadni, mely e kolostor alapitását bövebben leirná, és arra nagyobb világot vetne. E baj miatt már Katona is panaszkodik egy helyen, pedig a benczéseknek szokásuk volt, a nagyobb eseményeket, mozzanatokat hiven leirva az utókor számára a főapátsági levéltár őrködésére bizni, de a szegszárdi kolostor alapitó oklevele abban nem találtatik.

*) Hic enim Bela erat calvus, et in colore brunus, propterea suum monasterium ad suam dispositionem Zewkzard appellavit. — Atque hinc patet, compositae vocis Zewkzard altera parte brunum, altera calvum significari. Hodierna dialecto brunum=barna, et calvum=kopasz dicimus, olim vero brunus=zewg, et szeg szinü: calvus=zár dicebatur. Ut adeo, si hodie brunus et calvus in unam vocem Hungaricam componentur, non diceremur Zewkzá sed barna-kopasz.

Szegszárd főpiacza. — (*Myskovszky* rajza után.)

Béla király Tolnamegyének ugyszólván legkellemesebb helyét választá ki a klastromnak, mely sem mélyen, sem felette emelkedetten nem fekszik; déli és nyugati oldalát magas hegyek köritik, melyeken a legtisztább vörös bor terem, kelet és északra pedig nehány mérföldnyire terjedő tágas és termékeny sikság terül el, melyre a kilátás gyönyörü. E legjelesebb zárdát is a mohácsi vész hamvasztá el, s bús romjainak szétszórt köveit a 18-dik században gróf Trautsohn János szalzburgi kanonok és szegszárdi apát szedette össze, és egy kellemes és költséges palotát épittette belőlök, s ez épület, melynek rajza előttünk fekszik, most Tolnamegye közönségének és törvényszékének székhelyül szolgál.

Béla király kedvelt kolostorát kétségkivül nagy birtokkal, javadalmakkal és jogokkal is ellátta. A szegszárdi apátnak saját szabadosai vagyis nemesi önkéntesei voltak, kiknek kötelességük volt katonáskodni, különösen az apátság védelmezésében, ha az ország helyzete ugy hozta magával. Ezek a Sárköz vidékén laktak, melyet a Duna és Sárviz folyó ágai vesznek körül, és a vidék háromszögü szigetet képez azon a helyen, hol a Sárviz folyó Batta városnál a Dunába szakad. Ezekhez tartozott még Faisz helység is Soltmegyében, melynek lakosai régi szabadságaikkal még a legujabb időkig is éltek. A jelenlegi szegszárdi uradalmat Mária Terézia a Nagyszombatból Budára 1777-ben visszahelyezett m. kir. egyetemnek ajándékozta, melyről az ünnepélyes adománylevél 1780-ik évi junius 25-kén adatott ki.

A szegszárdi apátság, daczára annak, hogy a pécsi püspöki megye területében feküdt, eleitől fogva kivétetett annak egyházi fennhatósága alól, és egyenesen az esztergomi érsekségtől és a sz.-mártoni főapátságtól függött. A mohácsi vész után történt elpusztulásával is a volt birtokaiban felállitott lelkészségek betöltése nem a pécsi, hanem az esztergomi érseki megye jogaihoz tartozott.

1780-ik évben azonban, a midőn a magyarországi számtalan hasonló egyház e kivételektől megfosztatott, ezek is természetes egyházkerületeiknek adattak át.

A megyeház előtti téren, attól nehány ölnyire áll a hajdani klastrommal egyidejü s szintazon sorsban részesült, I. Béla király által alapitott és a Megváltó tiszteletére szentelt diszes anyaszentegyház, mely nagysága és belsejének gazdag festése által vonja főképen magára a figyelmet.

Jelenlegi csinos alakját az 1795-ki nagy tüzvész után nyerte, midőn ez is a város nagyrészével együtt a lángok martaléka lett.

A szilárd anyagból épült templom diszes menynyezetét belülről két sorban álló faragott kőből készült támoszlopok tartják.

Az előadottakból tehát kiviláglik, hogy a képünkön látható diszes megyeház, melyben most Tolnamegye törvényhatósága székel, nemcsak arról nevezetes, hogy hajdan váralakban épült, s erős falakkal keritett jeles zárda és apátlakás volt, hanem főképen azért, hogy itt Árpád-házi királyain[illegible] I. Béláné[illegible]

nelyén azon kis lajlékot, hová 1063-ban bekövetkezett halála után hült tetemei kivánsága szerint, örök nyugalomra tétettek. *)

Zombory Gusztáv.

S azzal visszament a csatába. Az első nyilat ujjára fekteté s a zászlótartó karját lötte vele keresztül, ki Tamás vezér mellett a lobogót hordta. A zászló aláhanyatlott.

Akkor a másik nyilat röpité utnak, s az Tamás vezér szemét ütötte ki.

Egy nagy jajkiáltás zendült fel a damaskusiak harczsorában, midön zászló és vezér egymásután leomlott. De percz mulva ismét fölemelkedék mindakettő. Tamás vezér bekötteté kilött szemét s maga emelte fel a zászlót; s igy sebesülten végső erőfeszitéssel rácsapva az ellenre, visszaüzte azt, mig Kaled tartalékjai előjöttek. Csak az est vetett véget a csatának.

Az éjféltől estig tartott dühös harcz után az arab vitézek aludni mentek. Bizton hihették, hogy a visszavert ellen, a kifáradt keresztyén, a sebesült hadvezér szinte örülnek az éjszakának, mely sebeket hegeszteni, ernyedt izmokat felüditeni jö. Alusznak azok is.

De azok nem aludtak.

Az előálom idejében, mikor minden élő halott, megkondult a harang; s egyszerre, mint a felhötlen zivatar, rohant elő a görög sereg az alvó szaraczénokra.

Most nem várták őket kész hadsorok, mint a mult éjjel, most nem állt pánczél pánczél ellen, lovas lovas ellen; álmaikból felugráló félmeztelen alakok kapkodtak elszórt fegyvereik után, s gyalog maradt vitézek kerültek a görög pánczél-lovak patkói alá; a kaszás harczszekerek odarohantak a vezértelen hadgomolyok közé, s a kétélü pallos nem harczolt, hanem aratott közöttük.

A hadicsel kárhozatos volt a szaraczénokra nézve. Legjobb vitézeik védtelen hullottak el a mészárlásban; Tamás bég kegyetlen árt vett elvesztett szeméért; ezrek friss vére fizetett meg érte.

„Oh Allah! ki soha nem alszol! kiáltá Kaled kétségbeesetten, ne hagyd el, álmukban meglepett szolgáidat!“ Csak egy gyapot-kaftán volt rajta, csak egy kard volt a kezében, ugy rohant nyergeletlen lovon oda, hol legnagyobb volt az öldöklés. Nem volt vele több, mint vagy négyszáz lovas.

Hanem a maroknyi had csodatettei, az Isten kardjának legyőzhetlen harcza megállitá Tamás vezér rohamát, s mig e kis csoport az egész haddal elfogadá a csatát, azalatt a bölcs Abu Obeida rendbeszedé a szétzavart hadsorokat; az örjöngő Derár oldalt furta magát a kitörök hadoszlopába, s félóra mulva megfordult a hadszerencse. Mire a göncziil az égen elérte a láthatárt, Tamás vezér serege is vissza volt verve Damaskus bástyái mögé, csak a kő-vető gépek a falakon feleseltek még az üldöző szaraczénokkal.

(Folytatása következik.)

Az érzékek kölcsönös helyettesitése.

(Folytatás.)

Kétségtelen azon tapasztalás, hogy vakoknál a tapintás helyettesiti a látást. A sötétben is, hol nem látunk, tapintás által tájékozzuk magunkat. Sok vak megérzi, ha magas épületek és falak közelébe jut, s ekkor aggasztó, nyomó érzés foglalja el bensejöket, vigyázatra intvén őket. Albani biboruokot, noha öreg és vak volt, Rómában tapintása finomságánál fogva érmek és köszörült kövek legnagyobb ismerőjének tartották.

A vakon született, hires arabs költő Abu el Itella el Maari ugy tanult meg irni, hogy a betüket gőzfürdőben hideg vizzel iratta hátára.

Ágostában 1837. junius 30-án temették Windprecht Sebestyén antiquariust, ki a városos nevezetességei közé tartozott. Vakon születvén, előbb a takács mesterséget tanulta; azután pedig régi könyvekkel és rézmetszetekkel való kereskedésre adván magát, ötven éven át ritka irodalmi ismereteket szerzett és bámulatra méltó tapintási finomsága által annyira kitünt, hogy csaknem valamennyi hangszeren egyenlő ügyességgel játszott. Fáradhatatlanul vezette egész hetven éves koráig könyvkereskedését; csaknem minden keresztülutazó tudós meglátogatta, és majd 30,000 kötetnyi könyvgyüjteményt hagyott maga után.

A vakok tapintásuk által képesek a kártyákat megkülönböztetni. Vannak vakok, kik tarokot játszanak. Robertson Liverpoolban egy vak lányt ismert, ki ujjai hegyeivel minden szint megismert.

Kersting udvari fő-lóorvos példája is megérdemli a fölemlitést. A hannoverai udvar szolgálatába állván, mint gyógykovács, ifjukorában gyakran kellett megbizatások következtében éjjel bizonyos földalatti sötét folyosón át járnia. Természeténél fogva nagyon félénk levén, ez utat erősen behunyt szemekkel tette. Igy azon tapasztalásra jutott, mely később bekövetkezett vakságában egészen bebizonyult, hogy valahányszor valamely kemény tárgyhoz közeledett, bizonyos meleget érzett egész testén. Most gyakorlá magát a behunyt szemekkel való járásban, miközben a kemény tárgyhoz közeledve mindig ugyanazon meleget tapasztalá; mi által oly ügyességre tett szert, hogy sötétben soha semmibe sem ütközött, s később, miután megvakult; mindenhol veszély nélkül járhatott. Későbbi kiképzése a physiologra és lélekbuvárra nézve nagyon tanulságos. A ló-boncztan az ember-boncztanra vezette őt. Valóságos autodidacta volt, s beszédben és irásban világos előadása által tüntette ki magát. Mint gyógykovács, a hesszeni tartomány-gróf kiséretében 1757. Sziléziában a porosz hadseregnél volt. A kocsi, melyen ment, felfordulván, fején oly ütést kapott, hogy eszmélete elhagyta. Magához tért ugyan, de megvakult, s az őrültség bizonyos neme szállta meg, környezőit folyvást horvátoknak tartván. E lelki megháborodás nehány nap mulva eltünt ugyan; de vakságához a hallás és beszélés elvesztése csatlakozott. Szerencsétlensége utáni hatodik hétben a beszélés, félév mulva pedig a hallás is visszatért. Azonban vak két évig maradt, midön egyszer, miután éjjel azt álmodta volna, hogy látását vissza fogja nyerni, reggel tökéletesen látva ébredt föl, s ezután érzékeit háboritlanul használta.

Vaksága közben annyira vitte, hogy egyedül tapintásának finomsága által nagy betükkel nyomtatott könyveket olvashatott. Midön szemevilágától meg volt fosztva, akkor irta a korában annyira becsült könyvét a lópatkolásról. Idejét jáczintok és tulipánok ültetésével töltötte; továbbá kertjében gyümölcsfákat szemzett és oltott, virágokat ápolt stb. minden reggel fölkereste fácskáit és növényeit, pontosan megtapogatta őket, és tapintás által meghatározta virágai szineit, valamint fácskái minden szemét és bimbóját megkülönböztette. „Senkinek nem tanácsoltam volna — mondá egyik barátjának — hogy fáimról csak egy levelet vagy egy bimbót leszakitson, melyeknek számát a mindennapi tapogatás folytán határozottan ismertem.“

Nevezetes e rendkivüli embernél azon körülmény, hogy ugyanazon reggel, midön szemevilágát visszanyeré, e finom tapintás végkép eltünt. Ujjai hegyei eltompultak, söt viszketést érzett bennök, mint a behegedt seben, ugy hogy visszanyervén látását, semmit sem mert megfogni, kezeit folytonosan dörzsölnie kelle, és csodálkozva tapasztalá, hogy eddigi finom tapintatának egészen vége.

Legnevezetesebb azonban, mi süketsége közben történt vele, s ezt örömest és gyakran beszélte el barátjainak. Egy reggel ébren felesége mellett feküdt az ágyban. Emez véletlenül vállát érinté szájával. Ugyane pillanatban lépett a hálószobába a szolgáló, s a nő ily helyzetben kezdett hozzá beszélni. Kersting e beszélgetés közben különös borzongást érzett karjaiban. Különös, egymástól különböző rángások, érzések, reszketések jelentkeztek, majd csupán a karban, majd az egész testben, majd erősebbek, majd gyöngébbek, aszerint, mint a feléje elmondott szavak különbözők voltak. Ezáltal figyelmeztetve, meztelen válla felé beszélteté nejét, és ugyanazon hatást érzi. Ezután kérte nejét, hogy kezét szájához téve, az egész ABC-ét, előbb minden betüt sorban, utóbb azonkivül is mondja el. Minden betü más hatást eredményezett testében, s ezeket megfigyelve, tapasztalta, hogy e hatás ugyanazon betü ismétlésénél ugyanaz. Ekkép idő folytán a betük ismeretének oly tökélyére jutott, hogy süketsége daczára nejének csak kezére kellett tennie száját, és ugy beszélnie, hogy vele társaloghasson. „Midön nöm — mondá — első izben mondta el kezemen az ABC-ét, szájának némely mozdulatainál ugy éreztem, mintha mindjárt meg kellene fuladnom. Szivem elszorult, minden tagjaim rezkettek, s ijedten mondám: Istenem, mit csinálsz velem? Épen az **r** betüt mondta, és valahányszor ezután is e betüt kiejtette kezem felé, ugyanazon ijedelem szállt meg, ugy hogy azt lehetőleg kerülnie, vagy pedig minél halkabban kellett kiejtenie.“ Miután hallását visszanyerte is, némi ellenszenvvel viseltetett e betü iránt.

Továbbá elbeszélte, hogy egy izben több barátja volt nála vacsoránál, kik őt egészen süketnek ismerték. Neje észrevétlenül szájához teszi férje kezét, mire Kersting azonnal hangosan felel: „Igen, igen, hozass abból a jó borból!“ Barátjai meglepetve néztek egymásra, azt hivén, hogy jól hall. Ekkor felfödözte előttök titkát, s ők is meggyőződtek, hogy csak akkor hall, midön keze felé közelről irányozzák a beszédet, máskép a leghangosabb kiáltásra nézve is süket.

E történethez egy másik csatlakozik, mely az érzékek teljes felbomlását mutatja, s melyről 1829-ben sokat beszéltek a hirlapok. Egy gazdag, cholericus, élénk korszikait, rögtön fekete hályog lepvén meg, ennek folytán rövid időn nem volt képes a nappalt az éjtől megkülönböztetni. De azért szellemi tehetségei épek maradtak. Azon fontos hivatalt, melyet viselt, tovább is ellátta. Pontosságánál és rendszereteténél fogva annyira ment, hogy különféle iratait fiókos szekrényében megrendezte, hogy a kellőket mások segélye nélkül kivehesse. Tapintása oly finom lett, hogy különböző nyomásokat hasonlithatott össze egymással, hogy a réz- és fametszeteket s választóvizzel és vésüvel készitett lemezektől meg tudta különböztetni. Kártyázott, társaságokat látogatott s igen szeretetreméltó volt. Megvakulása után egy évvel nagyot kezdett hallani, s ez utoljára tökéletes süketséggel végződött. Ekkor mozgó féldomboru betüket csináltatott, melyeknek segélyével másokkal értekezhetett. Emléke rendkivül élénk és erős volt. Végre a tapintást is elvesztvén, az izmok összehuzódása elenyészett. A dombormü-jeleket nem volt képes többé megismerni. Nem létezett eszerint többé semmi mód vele értekezhetni. Testének egész felszine elveszté érzékenységét és tagjai egymásután megbénultak. A beteg azonban be-

*

Vas. Ujs. 1864.

szélni képes volt és folytonosan jó étvággyal birt. Legfájdalmasabb volt rá nézve, hogy családjától ugy szólva egészen el volt szakasztva, melyhez ő maga szólhatott ugyan, de annak szavait nem érthette. Ekkor neje és gyermekei észrevették, hogy orczáinak egyike még érzékeny. A beteg élénk képzelme azon gondolatra jutott, hogy arczának e részére irasson betüket, s igy lehetett vele nehány mondatot megértetni. De szellemi ereje oly tevékeny volt, hogy már első napokban az arczára irt szó első tagjánál többnyire az egész mondatot kitalálta. Ezuton tudósitották az akkori politikai nagy jelentőségü eseményekről, sőt XVIII. Lajosnak visszatérte utáni első beszédjét fia betüről betüre arczára jegyezte.

(Vége következik.)

Duna-Földvár.

Duna-Földvár Tolnamegye legnagyobb városa, közel 15,000, nagyobb részt r. kath., magyar ajku lakossal, Tolnamegyének legfelsőbb részén, Fehérmegye szomszédságában a Dunajobbpartján, az itteni dunai vidék egyhanguságaközött, meglepőleg kies fekvéssel bir.

Daczára annak, hogy fekvése igen alkalmas a kereskedésre, hogy határa termékeny, hogy heti vásárjai élénkek és népe munkás; az összes lakosság mégis kevésbbé mondható vagyonosnak, legalább az itteni magán és középületek s intézmények igen korlátolt jóllétre mutatnak. A nőnem öltözködési fényüzéséből azt lehetne ugyan következtetni itt is, hogy átalános vagyonosság, jó mód uralkodik, azonban a külszin csal. A roppant tűzvészek, melyek e várost az utóbbi évtizedben ismételve pusztitották, sokat rontottak az itteni nép vagyoni állapotán.

A házak czélszerütlenül vannak épitve, alacsonyak, setétek, nádfedelesek, de mégis feltünően tiszták. — A tűzvész óta történt épitkezések az uj házak csinosságára s kényelmére nézve is befolyással voltak. Mindkét nem sokat ad a csinos külsőre, erős testtel, s vig kedélylyel van megáldva; régi szokásaikhoz ragaszkodók, házi ünnepeik, mint például lakodalmaik eredetiek s festőileg szépek. A földváriak többnyire föld- és szőlőmivelésből élnek, de sokan e mellett kézműiparral, hajózással, s különösen hajó-vontatással is foglalkoznak.

Mint képünk is mutatja, Duna-Földvár nehány halom oldalán s az azok által képezett völgyben fekszik. Annyi bizonyos, hogy Földvár igen régi város, s oklevelek bizonyitják, hogy már 1199-ben Imre király a sz. Benedek-rendi szerzeteseknek ajándékozta. A birtokosok azután gyakrabban változtak, azonban Földvár mégis mindenkor papi birtok maradt, hol egy szerzet, hol egy főpap kezében. Csak midőn József császár több szerzetesrendet eltörlött, akkor szünt meg papi birtok lenni. Ez idő óta Földvár a pesti kir. magyar egyetem tulajdona s jövedelme nagy részének egyik forrása.

Hogy Földvár a török hadjáratok idejében is kiváló szerepre volt hivatva, az már fekvésénél fogva sem lehetett máskép. Egyik főszállóhelyök volt ez a törököknek, ugy annyira, hogy a XV. században egy erős várat is épitettek ide. E vár maradványa gyanánt most már csak amaz idomtalan, messzire ellátszó nagy torony áll fenn, mely képünk hátterében is látható. (Külön rajzát s leirását már a V. U. 1860. évi 49. száma hozta.) — E torony azelőtt börtön volt, ujabb időkben magtár.

Duna-Földvár. — (*Miskovszky Gy.* rajza után.)

A hamburgi állatkert.

Többször fölmerült, meg ujra elnémult az eszme, hogy Pesten állatkertet kellene felállitani. A hon határaitól távol élő magyarok már gyüjték számára a külföld ritkaságait, mig itthon az ügy a legegyszerűbb okoknál fogva hajótörést látszott szenvedni. A város kijelenté, hogy oly tetemes összeget, milyenbe ily állatkert fölállitása kerül, nélkülözni nem képes, s a jelen körülmények között e czélra ezreket és ezreket nem áldozhat.

Ez volt a pesti állatkert ügyének állása a mult év derekán.

Sokan sajnálva, de szótalan nézték, mint küzd és mint bukik el az eszme; mig Amerikában élő hazánkfiának, Xantusnak keserü felszólalása tettre ébreszté a vágyakat, s a lelkesülés egy szerencsés pillanatában nem üzérekből, hanem honfiakból részvény-társulat alakult ez eszme kivitelére.

Ez volt a pesti állatkert ügyének állása a mult év végén.

A szükséges összeg maig sem gyült ugyan még össze, de a hol komoly szándék erős kitartással párosul, a czél el van érve. A társaság csöndben bár, de észrevehetőleg müködik. A város tanácsa a legkedvezőbb helyen, a városligetben megajánlá a szükséges tért, s ha a még hátra levő összeg egy pár ügybarát buzgósága folytán összejő, a legközelebbi tavasz a virágokkal együtt reményeink egyik szebbikét, a pesti állatkertet is meghozza, s igy nemcsak a főváros, hanem hazánk egy hasznos intézettel lesz gazdagabb.

Ez az ügy állása jelenleg.

És most, midőn a pesti állatkert nem puszta ábránd többé, — annak létesülése, gyarapodása és haszna felől némi tájékozásul, nem árt a külföld egyik hasonnemü jelesebb müvére, a *hamburgi* állatkertre pillantanunk, habár eszünkben sincs reményleni oly ritka szerencsés körülményeket, mint a minök még alig egy éve megnyilt intézetet már eddig, az ilynemü intézetekben különben is gazdag külföld egyik legszebb müvé alkoták.

Épen három éve, hogy a hamburgi állatkert eszméje megpendült. Részvény-társulat vette azt is kezébe, s bár hasonlithatlanul tetemesb pénzösszeggel rendelkezett, mint a mi részvénytársaságunk: mégis több akadálylyal kellett küzdenie, mint nálunk.

A várostól alig tiz percznyire, épen a temető mellett egy puszta tér, eddig használatlan mező terült el, közepén egy kis tóval, melyben nyáron át a gyermekek fürdeni szoktak. Sokan e fürdőhely átengedését nem akarták. Mások halottaikat féltették a közel hyenáktól, állitván, hogy azok afrikai természetükhöz hiven, — a halottszagot érezve, — még ketreczeiket is széttörik. Sokan pedig a vadállatoknak oda hurczolása által a közbátorságot látták veszélyeztetve.

Mind e kifogások később legfölebb csak mosolyt idéztek elő; az alapitás pillanatában azonban oly komolyan voltak fölhozva, hogy az engedély megadása előtt jónak látszott különös nyomatékkal emelni ki, hogy a hyenákat és egy pár ragadozó szárnyast kivéve, holttesttel egy állat sem él, s azért azokra a halott-szag izgató hatást nem gyakorol.

A másfél millió négyszög lábnyi nagy, de igen szabálytalan alaku téren, másfél év alatt a szükséges épületek nagy része be volt fejezve, s az allatkertet 1863 május 16-ikán már átadták a nyilvánosságnak. Az azelőtt sik tért oly rövid idő alatt, valóságos hegyvölgyes vidékké változtatták. Itt sziklákat halmoztak egymásra, amott folyót vezettek keresztül, s még mesterséges vizesésről is gondoskodtak. Sok költséggel és fáradsággal bokrokat, fákat ültettek, s a vadak számára többnyire egyszerü, de izlésteljes épületeket hoztak létre. Különös gondot forditottak az állatok sajátságaira, s azok kielégitéseért iparkodtak hiven utánozni a természetet.

Hogy a hamburgi állatkertben az állatfajok mily gazdagon lehetnek képviselve, már a város szerencsés fekvéséből is következtethető. Hamburg Európa kereskedésének életütere a tenger közelében. Minden nagyobbszerü szállitmány ott jő és megy keresztül, mint az élet-eren a vér, s minden ujabb lüktetés ujabb táplálékot nyujt a többek közt az ottani állatkertnek is. Alig érkezik hamburgi hajó, mely a még zsenge intézetnek a külföld ritkaságaiból valami érdekes ajándékot ne hozna; — alig mulik el nap, hogy az ügyszeretet vagy jóakarat ez állatkertet egy-egy szép adománynyal ne gazdagitaná. Eddig 1200 állattal körülbelől 300 faj van képviselve, s némely ketreczek annyira tul vannak tömve, hogy a közel rokon fajokat egymáshoz kellett rekeszteni. A szemlélőnek mulattató látványt nyujt a majmok, farkasok, medvék, továbbá egyéb ragadozó állatok csoportja. Itt egy méltóságos elefánt sétál, mig amott az amerikai bizon méregeti hatalmas korlátait. — A gólyák és darvak szelid egyetértésben az afrikai ibissel, a tó tükrében pedig a hatytyu a vadkacsákkal tanyázik együtt. Ezeket tojásból költve, szabadon nevelték, s ugy szoktatták a kis tó vizéhez, melynek most állandó hű lakói. Átalában a nem épen ritka, s kevés munkával megszerezhető fajoknak több szabadságot engednek; a vadász csodálkozik a vadruczák különböző fajain, midőn szeme előtt egész seregben kanyarodnak föl, s néha egy negyedóráig tartó légi ut után szeliden visszatérnek a mindig népes és zajos kert vizébe, mintha nyugalmasabb tanya nem is volna számukra a világon.

MDK

Miskovszky-né Greguss Gizella, iparm.

Divald K: Az Ipm Társulat karácsonyi kiáll.
Mücs. 1898, dec. 11. 180. 1.

MDK

Misley Sándor és néh.lovag Ybl Miklós

okl.épitészek.

VIII.ker. Rendőrkapitányság, Vig-u. 26.

Modern épitőmüvészet. Pesti Hirlap nagy naptára.
193o. 99 l. és képek.

MDK

Misley Sándor okl.épitész

Székesfehérvári M.kir. csendőrlaktanya

Modern magyar épitőművészet. Pesti Hirlap nagy naptára. 1930. 99 l. és képek.

Misley Sándor, épitész MDK

Bélapátfalvi mészégető tervezője.

2 repr.

MagyÉp 1945-55.

Misley Sándor, építész MDK

Az inotai erőmü, vezénylőterem tervezője.

2 repr.

MagyÉp 1945-55.

Misley Sándor
épitéo

l.

Gosztpécsbelvt

47. l.

Misley Sándor
épitész

l.

MMÉEÉvk

1934. 229-l.

ók K

r 23

it ki
so
zbı
ak,

VII.

ok

e
rá
zé

a

etik.

dő,

la a

ági

Magyar ken-
Elsinger M. J.
őgyár és házi-
györgy), Klinger

állanak.
ntalemezek,
kszállitása.)
lagazdászati hivatal
ést tartott a posta-
években szükséges

Vasbeton épitésben já

több pallér

1909. év január hó elejére kere
Deutsch B, vasbeton épitési váll
Budapest, Rákóczi-ut 80.

RISZTIÁN SÁNDOR szobrász

rem : VI. KMETTY-UTCA. 20. Telefon 24—6

500 kor., 18-24-18 cm.-es 250 kor., 18-18-13-14 cm.-es 248 kor. és 18-27-n.-es 372 kor, R o h e i m Alfréd fej-.000 db. 18-18-14 cm. 26 kor., 18-27-14 9 kor. ebből 2% engedéssel, B r u c s i (Köbölkut) tégla köz. 31 kor. nyers fal cserépre homoru 24 kor., M a g y a r n i a i g y á r r. t. téglára köz 30 kor., l 50 kor. ab Kőbánya alsó pályaudvar, s ü l t t é g l a é s c e m e n t á r u r. t. zönséges ab Kőbánya 32·50 kor., ab ujfalu 29 kor., B e c k Sámuel (Erdő-terméskőre 10 kor. és 4·50 kor. ab gát, durva műkőre 74 k., 80 k. és 90 n kidolgozottra 100 kor., faragott vagy kőre 45 kor., fedéllemez durva 16 kor., 8 kor., H o f b a u e r és L e h n e r ockakőre 40 000 db. 18-18-18 cm.-es , 10.000 db. 18-27-18 cm.-es 710 kor., b. fejkő 744 kor., 10.000 db. 18-18-27 őre 366 kor. ab Somoskőujfalu, B a-n yi bazaltbánya r. t. terméskőre (3000 kor. és 3 kor. ab Badacsony-Tomaj, zaltra 18-18-18 cm.-es (10.000 db.) 18-27-18 cm.-es (8000 db.) 720 kor., 8-18-13-15 cm.-es (100.000 db.) 230 yanaz 27-13-15 cm.-es (20.000 db.) 345 r.-m a g y a r á l l a m v a s u t t á r-oltatlan fali mészre 3 kor. ab Brassó metbogsán, K ő s z é n b á n y a é s r v á r téglára köz. 30 kor. nyers-

a kőfaragó munkár kor. 25 fill., (bánatpén József r. t. (műkő) 5. m e r l e és tsa (mű B e c k Sámuel 9878

a vasmunkára: V a s i t ó r. t. 20.421 ko

az ács munkára: P kor. 75 fill., G r e g e kor. 60 fill.;

a cserépfedő munka r é p f e d ő r. t. 242 m ü v e k 6904 kor.;

a bádogos munkára 40 fill.;

a burkoló munkár 8580 kor. 70 fill., T e kor. 80 fill., ifj. W a fill., C r i s t o f o l i

a padozati munkár mentes padlógyár 30 az asztalos munkáv fill., E g y e s ü l t kor. 20 fill.;

az asztalos, lakat C s e p r e g h y Ján fill., S t o l l Béla 32

a szobafestő munk F r a n k Mihály a 4448 kor. 87 fill;

Misley Sándor

épitéz

irod

?

MÉ. 1941. 309.l

Wien
Alfred Hölder
1876

Misley Sándor

a miskolci vágó-
hid és hűtőház
tervpályázatán

II. díj

MMÉE Közl.
1941. 104. l.

Misley Sándor

OTI Károly-király
utí bérház terop.
díjazás

MMÉEKözl

1941. 109. l.

Misley Sándor

OTI Rumbach Sebestyén utcai bárház terop megvétel

MMEEKözl

1941. 109. l.

Misley Sándor

a műépítési szakosztály
elnökévé választották
1945-re.

MMÉE Közl.
1944. 171. l.

Misley Sándor

az Építőmesteri Képzettség Megvizsgálására Szervezett Bizottság tagjává nevezték ki.

MMÉEKözl

1943. 46. p.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Misley Sándor

a műépítési szakosztály
elnökévé fentit
v. alkostottak

Értekezések, Beszámolók

1943. V. f. 73 l.

Misley Sándor

a műépítési szak-
osztály elnökévé
választottak

MMÉEKözl
1942. 152. 1.

I.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Misley Sándor

Csanád vármegye szék-
házának szárnyépüle-
tére hirdetett terop.

MAGYAR ÉPITOMÜVESZET

1928. 5-6 sz. 27 l.

6

Kat. Bruno hv.
Prot. Bruno

Izr.: Markh.

CSÜTÖRTÖK

7

Kat. Rozsa Özér
Prot. Amálla

PÉNTEK

8

Kat. Magy. Nagy.
Prot. Etelka

SZOMBAT

9

Kat. Dénes pk.
Prot. Dénes

Izr.; S. Noakh

41. HÉT • 1937. OKTÓBER HÓ • 31 NAP

Misley Sándor

Zachári László

nincs
Cód

Jeriheagyi repülőtér
forgalmi épületé-
nek tervpályáza-
tán III. díj

MMÉEKözl

1940.8.l.

Misley Sándor

OTI pécsi tüdőbeteg-
szanatorium szerop.
megvetel

MMÉEKözl

1940. 8. P.

MMÉKÖZI

Misley Sándor

Bpest – Baross-téri
ref. templom tervp.
megvétel

MMÉE Közl

1940. 117 l.

Kat. Miklós pk.
Prot. Miklós

23 Amfilok

CSÜTÖRTÖK

7

Kat. Ambrus
Prot. Ambrus

24. Kelemen

PÉNTEK

8

Kat. Szeplőtl. f.
Prot. Mária

25. Katalin

SZOMBAT

9

Kat. F. Péter
Prot. Natália

50. hét

1944 DECEMBER 31 nap

26. Nikon

Misley Sándor

a soproni vágóhid zárt-
körű tervpályázatán
legjobbnak minősített
terv

MMÉE Kösl
1940. 179. l.

5878

40.214. — K. M. E. Ny.

Misley Sándor

az ózdi kórház zárt-
körű terep. I. díj.

MMÉEKözl

1939. 211. l.

ubrikolt és himzett diszitéssel: pávák. Szélén horgolt csipke.

1200. TÁSKA, petite point himzés, egyik old

1201. CSIPKEGARNITURA, fekete brüss
kendő 350×93, 1 csipke sáll 110×

1202. HIMZETT LEPEDŐ ÉS KÉT PÁ
himzéssel: két összehajló levél köz
Bethlen István, Bethlen Gábor öcs

1202a. KÉT PÁRNAHÉJ fehér vászon
csokor granátalma tulipán és levél
tulajdonából származik.) Erdély X

1203. GOBELIN szines gyapjuból szőtt. T
és gyalogos alakokkal. Az előtérben
teszkalakok, közben kis kerek méd
310—255 cm.

1204. KAUKÁZUSI SZŐNYEG, piros tük
128—205 cm.

1205. KAZAK-SZŐNYEG, kék tükrében
125—310 cm.

1206. KAZAK-SZŐNYEG, négyzetes méd
145—190 cm.

1207. KAUKÁZUSI SZŐNYEG, tükrében
160—245 cm.

Misley Sándor

a békéscsabai közvágó-
hid terop.
megvétel

MMÉEKözl

1939. 328-l

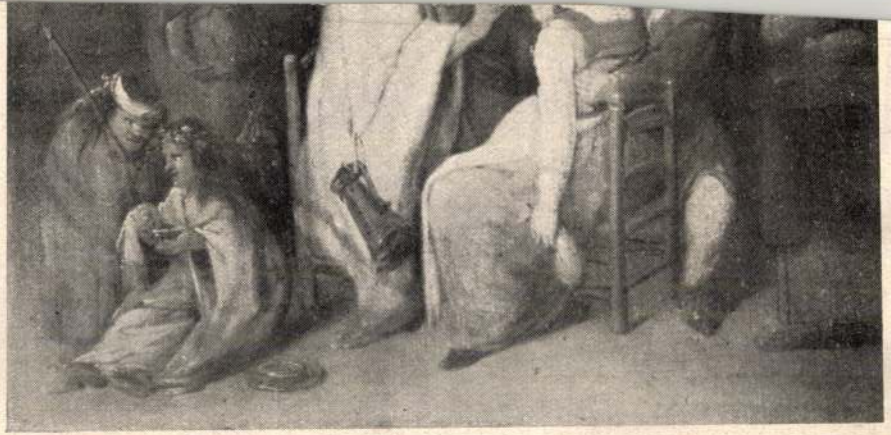

144.

Mísley Sándor

Tér és Forma
1939. 180 — 181. l.
(Debrecen város
műtörténete, képekkel)

Tervezte fenti

2242. SÓTARTÓ, ezüst. XVI. Lajos korabeli. 158 gr. 2 drb 50
2243. CIGARETTASZELENCE, ezüst, zománcozott díszítéssel és arany lemezzel. 140 gr. 30
2244. UTAZÓÓRA, ébresztőszerkezettel és világítószámokkal. Bőrtokban 30
2245. VÁZA, aranyozott ezüst, zománcozva. 2 drb. Tokban 100
2246. BONBONTARTÓ, ezüst, vésett díszítéssel, rubinokkal és gyöngyökkel kirakva 180
2247. KERESZT, ezüst, rubinokkal díszítve. XVIII. század eleje 18
2248. ÉKSZER ÉS KARD, díszmagyar ruhához, aranyozott ezüst, ékkövekkel kirakva és domborított díszítéssel. Tokban 500
2249. ORSÓS ZSEBÓRA, arany, ütőszerkezettel. (Hibás) 40
2250. SÓTARTÓ, ezüst, Bécs, 1865. 176 gr. 2 drb . . . 36
2251. BURNÓTSZELENCE, ezüst, vésett díszítéssel, 82 gr. 16
2252. KOSÁR, ezüst, 438 gr. 55
2253. MELLTŰ, arany, ékkövekkel díszítve. 1860 kör. 15 gr 45
2254. RETIKÜL, ezüst, zománcozott díszítéssel, 116 gr. 25
2255. FAGYLALTKÉSZLET, aranyozott ezüst. (12 kanál és 1 merítőkanál.) 162 gr. Tokban 28
2256. NÉGYÁGÚ KAROSGYERTYATARTÓ, ezüst, alakos díszítéssel. Egypár, 2550 gr. 500

Misley Sándor

okl. építészmérnök

tervezte a vasbeton

szerkezetet az alábbi

palotánál

Tér és Forma

1940. 57. l.

(M. kir. pénzügyigaz-

gatóság Zalaegerszegen, képekkel.)

Kath. Ágoston pk.
Prot. Ágoston

CSÜTÖRT.

29

Kath. K. sz. J. fejv.
Prot. Ernesztin

Izr. 30. Ros Khodes

PÉNTEK

30

Kath. L. sz. Róza
Prot. Rózsa

Izr. 1. Elul R. Kh.

SZOMBAT

31

Kath. Rajmund
Prot. Erika

Izr. 2. S. Soffim 6. P.

Misley Sándor

épitész

A Budapesti vm. Erületi
(Vig-utcai) Rendőr-
kapitányság épülete
Fenti terverte
Repr.

Karczag magy állam

lapszám nincs.

Mikley Sándor

épitéri

[illegible]

Lásd

Mivénet.

1940. 88. l.

35. 4.

Krisztus-test. Limoges, 1250 körül

Misley Sándor

építész

lásd böélet.

Karczagmagyállám

742, 743. l.

ɔrázolt Szeraf kissé visszanéz. Rövid
lóg, szeme barna. Fejét dicsfény
ɛrjesztette, a többieket pedig kette-
A háttér díszét csillagok képezik.
3 cm. — Lelt. sz. 1202. — Vétetett
ɪantinitől 500 lirán (452 K). — El-
ɪus 31-én (246–95). — Az elszámo-
7–95 és az 1895 november 28-iki
i ívet. — Az elszámolást elfogadta az
81 (635–900) és az 1901 augusztus
(464–901).
ɪtkozó adatok az Orsz. Képtárban.
. *di Pietro lo Spagna:* Szeraf-fej.
)6-iki lajstr. 11. l. — Verzeichniss
51.

III. 50

III
50 (1202)
650 (784).

Misley Sándor
építész.

Szül. Németújvár 1893.
Oklevelet nyert 1920.

Néjegyzem műegyetem 14. l.

Konstantinápoly.

A MER NOIRE és a MER DE M
vidéket feltüntető térképhez ⌊jo
rata a fölül balra lebegő kendő

LE BOSPHORE
DE THRACE
Aujourduy le Detroit
Canal de
CONSTANTINOPLE
Dresse sor les Memoire
Gallant et de plusie
Par le P. Coronelli
etc.

leiró szövegének kezdete: CONST
Metropolitains etc.

Rm., mér. a vk. 11: 19.4 cm.

⌊a melyen balra CONSTANTINOPLE t

140-9

Misley Sándor

épület

lásd

Ambrus és Hajnaly

alatt.

Levelem alján

összeköttetésben állok é

az Önök rendelkezésére.

Kedvező érte

Misley Sándor

épitéz

Életr. arck.

Váljubal

209. l.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

14842 szám.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben
Díj átalányozva.

sen figyelmet fordítva a csatlakozások mikéntjére. De ezt a térképet a demológiai, a közlekedési adatok, a gazdasági tényezők statisztikai grafikonjaival kellene kiegészíteni.

Hogy külföldön e tekintetben minő méretű előmunkákat végeznek, arról képet kaptunk, mikor Stockholm város egy városrendezési tervpályázatára vonatkozó előmunkáit gyüjteményt tanulmányozhattunk.

Még egyszer hangsulyozzuk, hogy e műveleteknek csak bizonyos vázlatos jelleggel kell egyelőre birniok s nem szabad a végső szabatosságnak ezek előkészitését megakadályoznia.

II. Nagy-Budapest problémája.

A legfőbb s legelsősorban eldöntendő kérdés Budapest jövendőbeli telepedése, ha tetszik, Nagy-Budapest kérdése, az extenziv vagy intenziv telepedés problémája: beépüljön-e a periteria kis kertes házakkal, vagy maradjon az beépitetlen, mezőgazdaságnak szánt terület, s a lakosság részben a beépült városrészekben és házagaiban, részben a környező községekben helyezkedjék-e el. *Ez a kérdés elvi alapon nem dönthető el*, ehez ismerni kell a demologiai tendenciákat, a gazdasági és közlekedési szempontokat, a pénzügyi részleteket. Dönteni csak ezek alapján lehet s *igen nagy baj lenne, ha a döntés csak közigazgatási szempontokra épülne fel.* Ezért kellenek a fent részletezett előmunkálatok.

A kérdés jogi megoldására dr. *Härrer* javaslatot *is tesz:*

„A megoldások közül legmegfelelőbbnek tartom a törvényhatósági kapcsolatot,

Épitőmesteri és kőmüvesmesteri vizsgára előkészitenek nagy gyakorlatu épitőmesterek. VII., Szent Domonkos u. 19 I. 9. Jelentkezés: d. u. 3-tól 7-ig.

nem talált. A kivezető galma aránylag egysz kinthető, annál nagyo tart igényt a *lakóutak lása:* belterületi lakóut lakóutak, ezek pedig d *hozzávezető utakig*, an galmi utak arteriális szálerek szerepét hiv lakóutakon átmenő *hozzávezető utak csak*

Majd
Ingy
lakásfüté
Marabu
kétaknás k
és a beszerzés
Városi kályhaüz
MAGYAR RAD

a leggazdaságosabbak

i költségeket a legrövidebb idő alatt

a fűtőanyagmegtakarításból fedezi.

let: V., Kálmán-ucca 18. Számos referencia.

Díjtalan mérnöki látogatás és költségvetés.

IÁTORGYÁR R.-T. BUDAPEST, X., Gyömrői-ut 76-78.

Marabu-kazánok

Baby vándorrostéllyal

Ichor

ályhák

sher

a budapesti Egyetemi Atl

...felrajzolva, az épületmagasságoknak megkülönböztetésével, az udvari szárnyak, kertek stb. feltüntetésével. Bizonyosra vesszük, hogy sokan ugy vélik majd, hogy óriási munkáról van szó. De mi nem gondolunk műszakilag végsőkig szabatos felvételre, hanem csak egy vázlatos, csupán az áttekintést szolgáló műveletre, amely számításaink szerint igen kis költséggel néhány hónap alatt elkészithető.

Hasonló módon, ugyancsak az 1:5000 léptékü helyszinrajzi lapokon a polgármesteri ügyosztályok felfektethetnék a közmüvek: utak, viz, csatorna, gáz- és villamosvilágitási vezetékek általános áttekintési tervét, amely ma hiányzik. Végül felrajzolandó volna a középületek terve.

A meteorológai adatok között fontos volna a napbecsési szögek görbéjének megállapitása, hogy uccaszélességek, házsorok közti távolságok megállapitása tudományos alapon történhessék.

A Nagy-Budapest probléma tárgyalásához, még vázlatosabb formában elkészitendő volna a

mégy egy városfejlesz
met kifejezéssel szőlv
regionális terv, — s bi
Ferenc felfogása, hogy

ennek előkészitésér
volna

Azonban a magunk ré
kiiráshoz a szükséges
munkálatok még hiány
a megoldandó kérdése
már egy *előzetes terv*
a Nagy-Budapest kér
oldandó.

III. Forgaln

Minden szakembern
vözölnie azt, hogy
végre — legelső alkalo
is szerepel a *kivezető*,
utak megkülönböztetés
sürgettünk, amely gor

Misley Sándor

épitész

l.

Szefelslex. 328. l.

Életr. n. o. 858. l.

Lencsó Mihály.

Th-B.(e.)

Misley Sándor

épitész-mérnök

1937 nyarán renoválta a bpesti Calvin-téri ref. templomot.

Műemlékek O. Bizotts irattára 429/1937.

SZÜ

FORDULJANAK BIZALOMMAL GYERME

TANK

BESZERZÉSE MIATT AZ EST KÖNYVI

VII. ERZSÉBET KÖRUT 18-20. T

Misley Sándor

okl. épitész

dr. Méhes Emil okl.
mérnöktel a MMÉ Egylet
megbízásából ista a kör.
tanulmányi jelentést.
A magyar nemzeti sta-
dion elhelyezésének
kérdése. (Bpest 1936)
Megjelent a MMÉE Közl.
1936. 11–12.
szám mellett.

A LAPJA
óhivatala
ÖRUT 56. SZÁM.
TELEFON:
1-249-92.

os Bizottsága

Budapest IX.
Högyes Endre u. 10.

Misley Sándor

B.E.A.C. sportpalota,
serv.

Repr.

Györgyi újmagy ép. II.

15. l.

Misley Sándor

Misley Sándor okl. építészmérnök,
törvsz. hites szakértő, II Zsigmond
király-útja 7. 155-073

Bptávb 1940 szept.

Wesley Smith

Misley Sándor

építészmérnöki szakértő

Bptavb. 1940. nept

Fiume.

A három emeletes tanintéze
szekér halad balra, az őrházo
hölgy sétál. A háttérben a te
hajó látszik. Felirata:

Collegio Nautico Commerc

Kny., mér. a vk. 5.8: 10

Miss Martin

ötvös

1722 mestere' lett
1769 meghalt.

BRASSO
RE.
22 l

F. Missák Edith

Munczarnok Byrd

1918. tav. Eiáll 3

1921. őszi Eiáll 320, 335

arczk.

Szalay Imre dr. / III. 145.

Misley Sándor, építész M.D.K.

terve 500 p-ös megvételben részesült a békéscsabai körvágó-lúd pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

nov. 8. sz. 5. old.

M.D.K.

Misley Sándor, építész

terve a 15. egyenként 1200 p-ös díjak egyikét nyerte el az OTI pécsi tudóbeteg-szanatóriumá nak pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

jan. 11. sz. 6 old.

M.D.K.

M.D.K.

Miskey Sándor, építész

Stumm Lajos és Sipos Gyula közös terve 4200 p-ös második díjat nyert a miskolci vágóhíd pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf. jun. 11. sz. 5' old.

M.D.K.

Illés Sándor, építész

és Hübner Tibor közös terve 5000 p-ös nagydíjban részesült az új Központi Városháza pályázatain.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.
jun. 27. sz. 4. old.
+ jul. 4. „ 3. „

Π.Δ.Κ.

(Misley Sándor)

építész könyvt

(-) Jelentés a majki gr. Esterházy kastély, egykor kamaldúli remeteség építészeti emlékeivől Felmérte és írta —.

Bp. 1946.

Gépelt kézirat számos átrával a MOB könyvtárában.

BIZOTTSÁGA
034

Ellennyugt

.....84..... Pengő.....63.....fillér, azaz:..

.....63.....fillérről, mely összeget a Bu

ut~~ca, tér~~..18..szám alatt fekvő.....

donát képező és müemléki jellegü épül

után a m.kir.pénzügyminister urnak 19

valamint a Müemlékek Országos Bizotts

kiadott engedélyirata alapján, a Müem

%-os járulék fejében a Müemlékek Orsz

zettem.

Budapest, 1934.....jár

Misóka László

textil

1919 – 1922

Éimisk 1930. 86. l.

Thury László dr. X. 54.

Misley Sándor

épitész

Gentrüneml

80. l.

Misley Sándor, építész M.D.K.

terve 2.50 p-ös meg-
vételben részesült a pécsi
belvárosi r.k. templom
pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.
márc. 17. sz. 8. old.

~~Hübner Tibor~~ K

Misley Sándor

munci
céd.

a bpesti íj központi
városháza terop.
megvétel

MMÉE közl
1940. 148. l.

M.D.K.

Misley Sándor, építész

és Zachári László hö-
zös terve az egyik 1500
P-ös harmadik díjat
nyerte el a feriheegyi repü-
lőtér forgalmi épületeinek
pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1939. Lx. évf.

dec. 28. sz. 5. old.

Antipodes Berlin, Bd. 1859, Nr. 941.

Anz. 28. 22. Okt.

Misli János

Kőműves 1770-1804 között szerepel neve. Kolozsvárott.

D. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben. Bukarest, 1970.

317 l.

Misly János

Kolozsvári Könnyes

l

Arch. Ért

1934. 124. l.

Csontvár, emberi VIII. 131.

Missley Gergely

lakatgyártó

nem ír, Kassa
volt orás

Pritz 19. l.

Misley Józsefné, Molnár Eszti
Sárospataki fazekasmester

Pufti (fekete festés, nincs virágozás)
Magyar Nemzeti múzeum. 53.61.243
magosság: 12,5 cm
1900 körül
Fekete-fehér repr.

Román János: Sárospataki kerámia Bp. 1955.
45.o.

Missley Lakatgyártó
Gergely

l.

Pritz 19.l–

szükségessé, mely f.évi juliu
1/2 1 órakor lesz.

Erre a helyszini
sét vagy képviselőjének kikül
Liszt Ferenc térnek az András
szökőkut mellett.

B u d a p e s t,

Mislei Károly építész

Pro Tata díjat kapott az Öreg
Tó Lösnyéki üdülőtelep tervéért

N.N.: Tanácsülés Tatán

Dolgozók Lapja 1971 VI. 29

Misley Károly M.D.K.

10 000 Ft-tal jutalmazva a pályázaton

Társtervező: Teőke László- Bornemisza Tiborné

Eldőlt a Miskolc- Tapolca üdülőhely tervpályázata

Magyar Nemzet 1964. december 18. 3.1.

.

Mesley Sándor építész

Tér és Forma 180-181.

Debreceni kütőkár

[illegible]

[illegible] 1810-1811

[illegible]

M.D.K.

Nisley Sándor, épitész

A pécsi Várostemplom bővitésére 1938-ban kiirt pályázaton szerzett megvásároldár.

Gosztonyi Gyula: A városstemplom épitéstörténete. Pécs müemlékei. Pécs, /1942/. 47.old.

Misley Sándor

MDK

Calvin téri ref. templom.

Épitette H o f r i c h t e r József 1816-30.
A főbejárat portikus H I L D J ó z s e f. 1848.
P o g á n y Móric és T Ő R Y Emil renoválta 1926-ban.
1946-ban M i s l e y Sándor tatarozta.

Kpr. 264. képl.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

/6/9/ 169.1.

M.D.K.

6. sz. cédula. Előzmény az 1.-5. cédulán

Misley Sándor

A bizottság megvásárolta pályamüvét Möller Károly és Schall József pályamüvével együtt.

Gosztonyi Gyula: A Városstemplom épitéstörténete. Pécs. 47. l.

M.D.K.

Misley Sándor, építész

tervét 250 p-ért megvetlér a pécsi belvárosi templom át-építésének pályázatain

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

márc. 17. sz. 8. old. +

" 24. " 4. "

M.D.K.

Misley Sándor, építész

Hübner Tiborral közös tervre 5000 p.-ös megvételben részesül a Központi Városháza pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.
jún. 27. sz. 4. old.

MDK

Misley Sándor és Hübner Tibor

Negyvennyolc pályázó...a Közp.Városháza ujjáépitésére.
Magyarország 1940. márc. 13. 10.1.

MDK

Misky Sándor fazekas

Mázas cserépedények. Készitette Misky Sandor /Mármaros-Sziget/ és Staig Flórian / Szekszard/ Tervezte Horti Pál. Repr.

Magyar Iparművészet, 1901.évf. 267.l.

Misley Sándor, építész

M.D.K.

és Zachári Vörös terve dicséretben részesült a feri-hegyi repülőtér felvételi épületének pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.

jan. 18. sz. 4. old.

M.D.K.

Mislay Sándor, építés

és Zachári László hőrös terve a három egyenkint 1500 p-ös harmadik díj egyikét nyerte el a ferihegyi repülőtér tartalmi épületének pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1939. LX. évf.

dec. 28. sz. 5. old.

MDK

Misley Sándor és vitéz Magyar Győző, ép.-k a biráló bizottság megvételre ajánlotta "Tabán 1933" jeligéjü közös terfüket.

Döntés a tabáni tervpályázat ügyében.
Nemzeti Ujság. 1933. dec. 17. 17.1.

MDK

Misley Sándor és vitéz Magyar Győző,ép.-k
a biráló bizottság megvételre ajánlotta
"Tabán 1933" jeligéjü közös terveket.

Döntés a tabáni tervpályázat ügyében.
Nemzeti Ujság. 1933.dec. 17. 17.1.

MDK

Mihály Sándor és vitéz Magyar Győző,ép.-k

a birálóbizottság megvételre ajánlotta "Tabán 1933" jeligéjü tervét.

Megtörtént a döntés a Tabáni tervpályázat ügyében.
Pesti Napló.1933.dec.17. L8.1.

M.D.K.

Misley Sándor, építész

és Mager Györö körös terve megvételben részesült a Tabán rendezésére kiírt pályáraton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1934. LV. évf.

jan. 11. sz. 4. old.

MDK

Misley Sándor építész

A Parádon épitendő fürdő tervpályázat döntése.
Vállalk. Lapja, 1934. febr. 7. 5.l.

MDK

Misley Sándor épitész

Terve szótöbbséggel megvasarolva.

Halász.....? városháza kiböv.Tervp.
20.1. 54-55.1. 1940.

MDK

Misley Sándor épitészmérnök

A Lónyay-utcában épülő uj ref.gimnázium alapkőletétele. A remeknek igérkező alkotás egyik tervezője Misley Sándor.

Cikk: Ünnepélyesen elhelyezték az uj Lónyay-utcai gimnázium alapkövét.

Esti Kurir 1941.máj.30. 6.old.

M.D.K.

Misley Sándor épitész

A bpesti új központi városhaza tervp. tervét megvették.

MMÉEKözl. 1940.148.1.

MDK

Mislei Sándor, Möller Károly és
Schall József épitészek i.ll. ép.mérnökök.

a biráló bizottság a fentiek pályamüvét megvásárolta.
/ A pécsi belvárosi templom kibövitésére kiirt pályázat./

A pécsi templompályázat eredménye.
Magyarság. 1938. III.13.

M.D.K.

Misley Sándor, építész

tervét fogadták el az ózdi kórházra kiírt zárt-köri pályáratban.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egyet Közlönye, Bp.
1939. 73. köt. 170. old.

M.D.K.

Misley Sándor, építész

a soproni vágóhíd pályázatán első díjat nyert

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1940. 74. köt. 179. old.

M.D.K.

Misley Sándor, építés

tervei nerint épülő kiskunhalasi polgári fiú-iskola épületére kiírtak a versenytárgyalást

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.

márc. 5. sz. 5. old.

tozók kivánsága szerint helyezi el az Egyesület. d) A szülőnőket és gyermekeiket a terhességi és szoptatási idő alatt az Egyesület támogatja és segélyezi, ugyszintén a házasságon kivül született gyermekeket és azok édesanyját is. e) Betegség esetén a tagok ingyenes orvosi kezelésben részesülnek és a lehetőség szerint ingyenes, vagy kedvezményes orvossággal is elláttatnak. f) A vidékről feljövő, vagy munkanélküli tagok, amig elhelyeztetnek, az Egyesület szállásain ingyen szállást kapnak. g) A tagok gyermekeinek iskolába járhatását az Egyesület elősegiti elhelyezéssel. h) A munkakereső tagokat az Egyesület ingyen helyezi el ipartelepeken, háztartásokban és gazdaságokban. i) Ha kellő számu irni-olvasni tanulni akaró tag jelentkezik, azok részére az Egyesület ingyen oktatást biztosit. A tagok az Egyesület által rendezett továbbképző tanfolyamokon, felállitandó olvasó-körökben, mozi- és műkedvelői előadásokon ingyenesen, vagy kedvezményes áron vehetnek részt. j) Az Egyesület még további kedvezményeket is igyekszik kieszközölni a tagok részére, amiről, esetről-esetre az Egyesület ujságjában nyernek értesitést. k) Az Egyesületnek van dalosztálya, közművelődési osztálya, temetkezési osztálya és kiházasitási osztálya. Az Egyesület irodája: Budapest, VI., Nagy János-u. 27. I. emelet. Ide kell fordulni szóval vagy levél utján tagoknak ügyes-bajos dolgaikban. Az uj tagok is itt vétetnek fel. Alapitó tagjai azok lehetnek, akik az Egyesület céljaira egyszersmindenkorra legalább 500 koronát fizetnek. Rendes tagok azok, akik évente 12 korona tagsági dijat fizetnek. Pártoló tagok azok, akik évente 6 korona összeget fizetnek.

ÜZENET ERDÉLYBŐL.

Nagykároly. (Szatmár-vm.). Március végén a Kossuth szobrot másodszor is ledöntötték és az összetört részeket beszállitották a városházára. A tettesek kinyomozását a rendőrség megindította, de eredménye nincs és nem is lesz, mert oláhokról van szó. A nagybirtokosokat ötletszerüen felosztották. A Kölcsey magyar egyesület működését megakasztották, ugy hogy előadásait nem tudja megtartani. Az előadáshoz szükséges engedély megadását céltudatosan halasztgatják, sőt előreláthatólag meg sem fogják engedni. Gönczy Sándor ref. lelkészt 2 hónappal ezelőtt letartóztatták hazafias magatartása miatt, a himnusz elénekeltetése miatt és hazafias beszédjéért többször meghurcolják, s a legtöbbször kemkedéssel vádolják. Néma Gusztáv volt polgármestert egy a magyarság érdekében irott memorandum kibocsájtása miatt a hadbiróság elé állitották, Szilágysomlyóra vitték át, de a hadbiró a memorandumban nem talált semmi okot arra, hogy őt szigorubb büntetésben részesitsék, és igy szabadon bocsájtották, állásától megfosztották és most egy banknál mint tisztviselő keresi kenyerét, Péchy István, Péchy László, Szabó Antal, Madarassy Gyula, Domahidy Elemér egészségesek. Dr. Kallós Pál ügyvéd, Opitz László p. ü. főfelügyelő, Schuszterich Ignác, Kőszeginé, Dáni tábornok rokona meghaltak.

Ferenc András az oláhok besugói, ugyszintén Kóródi Béla földbirtokos is nagyon beadta a derekát — Bartha Lajost az utcán agyonverték, Imecs Péter korcsmárost záróra tullépésért este 1/2 8 orakor az ablakon át lőtték a csendőrök. Veres Andrásné, Éltes Ferenc, Pál Jánosné és Ferencz Antalné meghalt. — Ifj. Miklós Márton feleségül vette Domokos Annát. Anda Géza r. kat. plébánost a Himnusz miatt több izben elfogatta a jegyző, de mindig sikerült kiszabadulnia a fogságból azon figyelmeztetéssel, hogy „javuljon meg.“ De biz ő nem igen javul, mert ez év március 15-én is gyászmisét tartott az elesett hősökért.

Kézdivásárhely. Dávid Dezső, Bándi Béla, Zsögön és Benkő, volt magyar tisztviselők, akik a fegyverelrejtés vádja miatt voltak elfogva, ez év elején kiszabadultak a fogságból. Az áruló Benkő Jánosból az oláhok alatt sem lett más, mint egyszerü fuvaros. — A fiatalság által rendezni szokott táncmulatságon az oláh katonák is megjelennek s előszeretettel táncolják a magyar csárdást. — A város „bevételének“ évfordulója alkalmából nagyméretü ünnepélyt hirdettek az oláhok. Összecsődítették a vidéken lakó mócokat, de nem történt más, mint sok trombitálás, kiabálás és zsukátázás. — Zsilinszky, szálloda tulajdonos és Fehér Lukács kereskedő meghalt. — Fekete András képviselő, Herepey Iván szenátor, Hász Aladár törvényszéki elnök sok kellemetlenséget okoznak a székelyeknek, különösen Fekete András kellemetlenkedik sokat. A gimnáziumban és polg. fiu-iskolában a tanitás folyik. Dr. Péter János, Fodor János, Dr. Szilveszter Ferenc, Török Sándor, Tóth Balázs, Dr. Asbóth Viktor, Márty Lajos egészségesek.

Gyimesközéplak. 42 éves korig mindenki szemlevizsgán jelent meg, még Ignác Károly béna embert is besorozták az oláhok azzal a biztatással, hogy „Ignác jó lesz szakácsnak.“ Érdekes, hogy itt, ha valakit „tetten“ érnek, sorozzák be s viszik katonának. Gonda János nem biró már, mert nem törődik a közügyekkel, utóda Ferenc Ödön a birói székben. — Balázs Dénes jegyző letette az esküt. Orbán István kántor-tanitó rendesen végzi leendőit a r. kat. felekezeti iskolában. Szervezni akartak az oláhok oláh tannyelvü iskolát is, de a lakósság hazafias magatartása meghiusitotta azt. Főcze István feleségül vette Ferencz Katát, Főcze Imre Főcze Katát és Főcze Béla Molnár Annát. — Tankó György és Márton János meghalt — Néma András György olaszfogságból szerencsésen haza érkezett. A marosvásárhelyre bevonult katonák nagy része nem birja ki a sok verést és éheztetést s ezért vándorolnak kifelé. Csonka-Magyarországba. Az oláhok készséggel engedik őket azzal, hogy „bár már mind mennének, ne látnánk egy magyart sem“.

ÜZENET ERDÉLYBE.

Özv. lovag Knauer Károlynénak üzeni fia, hogy egészséges, Pesten el van helyezkedve, szeretne levelet kapni és megtudni Cziáky Jánosék cimét. Lovag Knauer Zoltán Kőbánya, Maláta-gyár, osztályirnok.

Magyváradra Daday József pósta főszámtanácsosnak, üzeni rokona lovag Knauer Zóltán, hogy Budapesten van, egészséges, az egész családot ugyszintén Mártonffyikat üdvözli, Jucika kezét csókolja. Lovag Knauer Zoltán Kőbánya, Maláta-gyár.

Üzenet Amerikából.

Amerikai Magyar Nóták szövegét irta Szécskay György, a zenét Serly Lajos és Waltner Péter szerzették. Tartalom: 1. Búsak nappalaim. 2. Messze földről. 3. Várnak-várnak . . . 4. Rozmaringos kis kertetek zongoráira szöveggel ára 1 dollár. Kiadja a Minerva Publishng Company 825 E. 163 rd. Str. New-york N. Y. Megrendelhető Amerikában, fenti cimen. (Részletes kritikát lapunk következő számában adunk.)

ÜZENET AMERIKÁBA.

Halálozás. Lukács Jánosné szül. Vajda Mária, Lukács János new- brunswicki (északamerikai) gör. kath. misszionárius lelkész neje, ujszülött gyermekével együtt folyó hó 7-én Nyiregyházán rövid szenvedés után elhunyt. Temetése 9-én szombaton reggel kilenc órakor lesz a helybeli gör. kath. templomból, előzőleg pedig a megboldogult földi maradványait fél kilenc órakor a Vecsey-utca 19. szám alatti gyászházban az egyházi szertartások szerint beszentelik. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja.

Sebestyén Endre Dukvesne-i cikkeit és leveleit két hónap óta nélkülözöm. Vajjon nem vesztek el a postán? — Szivből üdvözlöm Márky.

Ki tud róla?

Knauer Margit Nagyvárad- Aggódva kérdi fivére igaz-e, hogy 10 évre elitélték. Aki valami bizonyosat tud, sziveskedjék alábbi cimre megirni. lovag Knauer János Maláta-gyár Kőbánya.

Bende Márton gazdálkodó, **Zabola** és családja sorsáról kér hirt fiuk Bende Géza, (Doma Gyula vendéglős cimén.) Nárai Szombathely.

ORSZÁGOS MENEKÜLTÜGYI HIVATAL KÖZLEMÉNYEI:

Szolnokra megérkezett kiutasitottak névsora. 1921. február 19.

Bogdán Kálmán irnok, 5 cstr. Vajdahunyad

Szolnokra megérkezett kiutasitottak névsora. 1921 március 10.

Keresztes István fákező, 2 cstr. Tarnaszár, Gyár-

Vágó János váltókezelő, 4 cstg. Öthalom—Ujszász.
Vágási Sámuel rendőr, 7 cstg, Kolozsvár—Budafok.
Wallandt Ilona háztartb. Németpereg—Hidasnémeti.

1921. március 21.

Balázs Andor vasesztergályos, 1 cstg. Lupényból.
Bognár Ferenc ács, 4 cstg. Lupényból.
Bata Imre szertárnok, 2 cstg. Marosvásárhelyről.
Balázs János gépl., 2 cstg. Nagyváradról.
Özv Barabás Sándorné mag., 3 cstg Marosvásárhelyről.
Czanner Andor mag. tisztv. 4 cstg. Nagybányáról.
Dedk Károly főell., 2 cstg. Aradról.
Décsi Mária magánzó, 6 cstg. Nagybányáról.
Günther József főerdőt., 4 cstg. Nagybányáról.
Huszár Kornél főerdőmérnök, 4 cstg. Nagybányáról
Habina József erdőaltiszt, 2 cstg. Nagybányáról.
Jeszenszky Kálmán főerdőmérnök, 7 cstg. Nagybánya.
Kovács István Acsev. hiv., 4 cstg. Aradról.
Kovács János fékező, 1 cstg. Piski.
Komoroczy Gizella mag., 8 cstg. Nagybányáról.
Misota József műépitész, 3 cstg. Kolozsvárról.
Magyar Lajos iroda kez., 3 cstg. Aradról.
Mémet Imre fékező, 4 cstg. Piskiről.
Szenik György kéménys., 1 cstg. Lupényból.
Szabó Jenő gazd. szak. tan., 5 cstg. Nagybányáról.
Tóth Ferenc főkalauz, 5 cstg. Aradról.
Zselezny István kárpitos, 4 cstg. Aradról.
Allodiatorisz Károly máv. főmérn, 4 cstg. Aradról.
Apáthy József törv. biró, 2 cstg. Kisjenő—Nagymárton.
Balázs Lőrincné házt., 3 cstg. Gyergyóremete—Bpest.
Báthory Margit hárt., 1 cstg. Gyulafehérvár—Budapest.
Benedek Aladár tanár, 6 cstg. Dicsőszentmárton—Abony.
Bruck Ottó tanitó, 1 cstg. Kolozsvár—Hódmezővásárh.
Berta Lajos áll. tan., 1 cstg. Mezőpaninról—Budapest.
Bálint László jogsz., 1 cstg. Nagybányáról—Budapest.
Bereczky Mihály gépl, 1 cstg. Nagybányáról—Bpest.
Batár István földm., 1 cstg. Zilahról—Ócsára.
Balla Mihály fékező, 2 cstg. Aradról—Budapestre.
Benedek Antal máv. felügy., 6 cstg. Kiskapuról—Bpest.
Benedek Ilona pénztár k., 1. cstg. Nagyszeben—Bpest.
Bőhm Mór főkalauz, 3. Aradról—Keszthelyre.
Bőhm József cipész, 3. cstg. Aradról—Keszthelyre.
Csók Lajos gépl., 1 cstg. Egrespatakról—Diósgyőrbe.
Dobos György máv. fékező, 7 cstg. Aradról—Bpestre.
Debreczeni Róza házt., 1 cstg. Nagybányáról Bpestre.
Dull Ilona magánzó, 3 cstg. Nagybányáról—Budapest.
Esztegár Gyuláné házt., 4 cstg. Deésről—Budapestre.
Fusch Filomena házt., 1 cstg. Gyulafehérv.—Magyaróv.
Fára Anna házt., 1 cstg. Gyulafehérvár—Magyarovár.
Furász András málházó, 1 cstg. Aradról—Kelenföldre.
Felszeghy Ferenc házt., 2 cstg. Kolozsvár—Felsőgöd.
Farkas Béla droguista, 3 cstg. Kolozsvárról—Győrbe.
Fábián Gyula cipész, 1 cstg. Nagyváradról—Budapest.
Filep Berta házt., 1 cstg. Marosvásárhely—Kecskemét.
Faragó Menyhért p. munk., 3 cstg. Nagyvár.—Boldogh.
Ferenczy Albert v. szer., 1 cstg. Marosvásárhel.y—Bpest.
Fischer Margit házt. 2 cstg. Nagybánya—Gályamocsár.
Faragó István kereskedő, 1 cstg. Nagybánya—Marczali.
Fehér Mátyásné házt., 8 cstg. Soborsinról—Tápiószele.
Garay István pályaőr, 8 cstg. Dévárói—Tápiószecsőre.
Gyarmathy Antal iroda kez., 2 cstg. Aradról—Bpestre.

HIRDETÉSEK.

Az Országos Menekültügyi Hivatal Keletmagyarországi főosztálya által:

Csemertási Ferenc névre		11036	törzsk.	sz.	a.
Magdó Barabás	„	1691	„	„	„
Veres Mihályné	„	639	„	„	„
Krausz János	„	12463	„	„	„
Szász Miklós	„	1279	„	„	„
Simon György	„	3499	„	„	„
Kapás János	„	4354	„	„	„
özv. Siposs Gézáné	„	4289	„	„	„
Zavecky Lajos	„	5548	„	„	„
Lieber Géza	„	8871	„	„	„
Tóth István	„	10834	„	„	„
Kovács János	„	3951	„	„	„
Fetter Gyula	„	8675	„	„	„
Vidder László	„	1937	„	„	„
Kiminich Roalandné	„	3344	„	„	„

kiállitott igazolókönyvek elvesztek. Ha a fenti nevekre kiállitott igazolókönyveket megtalálják, azokat az O. M. H. keletmagyarországi főosztályához (VI. Nagy János-utca 27) szolgáltassák be.

Budapest, 1921. április hó 1.

Főosztályvezető.

Tarnay Gyula, az O. M. H. északmagyarországi főosztálya által kiállitott 1160/E. sz. igazolókönyvét elvesztette.

Ha a fenti névre kiállitott igazolókönyvet megtalálják, azt az O. M. H. északmagyarországi főosztályához (VI. Nagy János-utca 27. szolgáltassák be.

Budapest, 1921 április hó.

Gobelin szövés és Raffia cipőfonás, könnyü munkával nagy kereset. Az Auguszta Menekült Telepen Gobelin szövőmühely és Raffia-strand cipőfonó üzemek állittatnak fel.

Tandij nincs! Néhány nap mulva naponta 40—50 koronát kereshet játszva, aki az iparágakat megtanulja.

Jelentkezni lehet egész nap a „Telepvezetőségi irodában". — Pongrác-ut 10.

Karácsonyi Kálmán, férfi szabó (Budapest, Felsőerdősor 52. sz.) értesiti az érdekelteket, hogy elvállal bármily munkát, ruhaátalakitást, uj öltöny készitést, javitásokat gyors és kedvezményes feltételek mellett.

Tanárnő, vidéken lakó polgári iskolai és gimnáziumi tanulók javitóvizsgára való előkészitését — teljes ellátás ellenében — nagyszinidőre vállalja. (Budapest, VIII., Főherceg Sándor-utca 19. III. em. 14.)

Budapest közelében lakó földbirtokos keres 13—14 éves fiut gazdaságába, marhák őrzésére, ha megfelelő, jóravaló árva fiu kerülne, ugy azt esetleg örökbe is fogadná. Jelentkezni lehet Orsz. Menekültügyi Hivatal elhelyezési osztályánál, VI., Nagy János-utca 27. I. em.

Népies Irodalmi Társaság

(BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 55. szám II. em. 2. ajtó. Telefon 144-92)

Kiadványai:

Jancsó Benedek: **Az oláh irredentista mozgalmak története** 200 K

Makoldy: **Pictures of Transylvania,** angol nyelvü kiadás, Apponyi előszavával, diszkiadás, képekkel . . 30 K

A magyar-oláh békeszerződés magyarázata ... 10 K

Az amerikai unitárius egyház jelentése Erdélynek az oláh uralom alatti helyzetéről. (Angol és francia nyelven is megjelent ... 15 K

A Református Presbiteri Világszövetség jelentése Erdélynek az oláh uralom alatti helyzetéről. (Angol és francia nyelven is megjelent.) ... 30 K

Az erdélyi történelmi egyházak és Románia ... 30 K

Az erdélyi r. kath. egyházmegye és a a román imperium ... 15 K

Erdélyi Magyarok Könyvesháza:

1. Csaba Királyfi ... 5 K
2. Székely nóták ... 5 „
3. Bálványos vár ... 5 „
4. Szent Anna tava ... 5 „
5. Székely népballadák I. ... 5 „
6. Két történet a régi székely világból 5 „
7. Székely népmesék I. ... 5 „
8. Székely népballadák II. ... 5 „
9. Székely népmesék II. ... 5 „

Fenti müvek könyvkereskedésekben is kaphatók, de a feltüntetett árak előzetes beküldése esetén portómentesen küldi meg a

„Népies Irodalmi Társaság"

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 55. II. em. 2

és az

„Erdélyi Hirek" kiadóhivatala

(Budapest, X., Pongrác-ut, Auguszta Menekült Telep)

Legujabb irredenta költemények és zeneművek

Bölön. (Háromszék-vm.). Löfy Ödön unitárius papot egy oláh nemzeti ünnep alkalmából letartóztatták azért, amiért a harangot nem huzatta meg, egy napi ide-oda való hurcolás után szabadon engedték. — Özv. Rédiger Gézáné volt unitárius pap özvegye márc. 7-én meghalt. — Czell Ignác ref. pap jól van. — Löfy Jenőt kéri Löfy Ödön, hogy hogylétét és cimét tudassa vele. Dr. Alberr Áront, Bölönben lakó leánya Nusika kéri, hogy intézkedjék róla. — Id. Albert Lőrinc és fia dr. Albert Lőrinc, Kis György Tamás igazgató tanitó, Tama család egészségesek. — Péterffy Sándor tüdővészben nagycsütörtökön meghalt. — Boda Gyula erdőőr felesküdt. — Az elöljárósági tagok a régiek, csak a biró oláh ember, Koalcse Györgynek hivják.

Gyimesbükk. (Csik-vm.) Az elöljáróság tagjaitól követelik az oláh nyelv tudását. A biró mindakettő oláh: Molnár Gergely és Bokor Péter. A jegyző és az esküdtek magyarok. A jegyző Kovács Gábor. Uj kath. pap van a faluban, Tusnád községből jött át, a régi pap kitelepitette magát. Az uj pap az egyik tanitó helyett a magyar nyelvet tanitja az iskolában. A felekezeti iskolában is követelik az oláh nyelv tudását, a tanitók esküt tettek de magyarul tanitanak. A tanitóknak juniusba vizsgázni kell az oláh nyelvből. Élteś János volt ig. tanitót az eskü megtagadása miatt nyugdíjától megfosztották és lakásából kitelepitették, jelenleg megtakaritott vagyonkájából él, az egyik leánya varrásból keresi meg kenyerét. Görbe Péter oláh gazdálkodónak a foglalkozása az, hogy rémhireket terjeszt Magyarországról. Gyoga Jánosból oláh képviselő lett és a magyarok ellen izgat. A volt magyar csendőröket üldözik, minden ok nélkül elfogják bezárják és megverik. 1900 évfolyambeli férfiakat már besorozták. A katonákat Beszarábiába szállitották. Április 3-án Gyimes felől egy 20 kocsiból álló katona vonatot Zilahra szállitottak. Mádéfalván keresztül sok hadianyagot szállitó vonat jár. Liszt hiány van. A vasutasokat nem látják el élelmi szerrel, csak a hire van meg annak, hogy kapnak. Nagy Bolánka György megjött Amerikából. Nagy Miklós, Nagy János, Füleki tanitó. Szőcs György, Nagy Gábor egészségesek.

Csiktusnád. Az oláhok kegyetlensége miatt már szólni sem mernek a község lakói. Nicora Niculaj csendőrörsparancsnok nem tür semmi ellenmodást, legkisebb büntetés a 25 bot. A Sobert-családot ez évben háromizben verette meg Nicora, ki elnéző is tud lenni, ha sokat fizetnek neki. Borbély Félix és Sobert Dezső katonai szolgálatra vonultak be. — Sobert Jánostól fegyverkutatás alkalmával öt öltöny ruhát vittek el. Itt történt, hogy a 10 éves Sobert fiucskát akarták kényszeriteni, mondja el, hogy hová rejtette el édes apja a fegyvert, de a fiu minden fenyegetés dacára bátran felelte: „Ha megölnek sem mondhatok semmit.“ Székely Lajos jző besugásaira rendeznek mindegyre házkutatást. A jegyző kérésére helyeztek ide oláh tanitót az oláh nyelv tanitására. Sobert Ferencet is a jegyző vádolta be az oláhoknál, hogy „katonai kém“, mire lefogták, elvették 10.500 koronáját, ruháját, elzárták, de onnan szerencsésen megszabadult. Özv. Ravasz Albertné és

Bogdan Kalman Iriol, [illegible]g. Vajdahunyad.
Bodor Sándorné p. mester, 2 cstg. Csikszdomonkos.
Füleki Miklós váltókezelő, 4 cstg. Örváralja.
Gábor Péter mechanikus, 5 cstg. Kudzsir.
Gadó Ferenc cipész, 2 cstg. Kolozsvár.
Körösmezey Etel pt. ellenőr, Szatmár.
Kövár István szabó, 6 cstg. Temesvár.
Kálmán János asztalos, 5 cstg. Lugos.
Majthényi Elek gazdász, 6 cstg. Bándról.
Nagy Sándor máv. fütő, Zombor.
Nyilas János erdőkezelő, Csikszentandrás.
Pandula Árpád utazó, 3 cstg. Besztercze.
Péterfy József rk. lelkész, Petrozsény.
Sütő Pál kovács, 6 cstg Kudzsir
Soós Jánosné háztb., 4 cstg. Segesvár.
Szarka János vaseszlergályos, Déva.
Veress Gusztávné tan. neje, 5 cstg. Kolozsvár.
Zárai Ödönné háztb., Déva.
Albert Tamás máv. fékező, 2 cstg. Nszeben—Besaba.
Balla Lázár máv. munkás, 2 cstg. Aradról—Budapestre.
Beteg Lajosné mag., 4 cstg. Csikszentmárton—Bpest.
Bakosy Gyuláné háztb., 2 cstg. Kolozsv—Sátoraljaujh.
Czeglédy Domonkos főbiró, 5 cstg. Érmihalv.—Sztendre.
Czentya Gyula áll. felv., 2 cstg. Branicska—Czegléd.
Fejcsák Mihály bányász, 10 cstg. Temesvár—Tatabánya.
Kelemen István máv. munkás, 3 cstg. Arad—Budapest.
Kercó Zoltán gyógysz., Petrozsény—Budapest.
Kovács Mihály máv. fütő, 2 cstg. TeMesvár—Rákos.
Magyar József máv. fékező, 2 cstg. Arad—Rákosrendező.
Simon Sándor máv. fékező, 2 cstg. Arad—Rákosrendező.
Sárkány Ferenc máv. fékező, 4 cstg. Nagszeben—Győr.
Szabó Árpád irodakez., Kolozsvár—Budapest.
Zalányi Farkasné áll. tan., Nagyenyed—Nagymaros.
Grünfeld Henrik cuk. gyár., 3 cstg. Kolozsv.—Biharker.
Kili Miháln munkás, Biharkeresztes—Kolozsvár.
Szácz István munkás, Bkeresztes—Kolozsvár.
Todorán János kárpitos, 1 cstg. Bkeresztes—Kolozsvár.
Burián Jánosné háztb. Kolozsvár—Bkeresztes.
Téglás Sándor szakács, Koloszv.—Bkeresztes.
Flórián Lajos cipész, Kolozsv.—Bkeresztes.
Tichy Géza vasutas, Kolozsv.—Bkeresztes.
Máté Gergely földm., Nagykárolyból—Bkeresztes.
Bandi Mihály földm., Nagykárolyból—Bkeresztes.
Bárdos Cézár igazgató, Nagykárolyból—Bkeresztes.
Kricshófer János keresk., Nagykárolyból—Bkeresztes.
Deák Sándor pék, Szucsádról—Bkeresztes.
Téglás József asztalos, 1 cstg. Szamosujv.—Bkeresztes.
Mera György munk. vez., 7 cstg. Biharker.—Szeged.
Klein Ottó egyet. mag., 3 cstg. Kolozsvár—Szeged.
Dr. Kaufman Béla pü. titk., 2 cstg. Iglóról—Bgyarmatra.
Pilly Péter kat. főszámvevő, 1 cstg. Lőcse—Szécsény.
Borsitzky Árpád őrmester, 4 cstg. Lőcse—Hajmáskér.
Pusztahelyi János aljegyző, 2 cstg. Eperjesről—Hevesre.
Jechter Vilmos főhadnagy, 2 cstg. Eperses—Miskolcra.
Bodnár József vas. fékező, 5 cstg. Iglóról—Szikszóra.
Pecely Pál ellenőr, 2 cstg. Lszentmiklós—Nagytétény.
Hrudik Julia, Érsekujvár—Rákosrendező.
Hrudik Nariska, Érsekujvár—Rrendező.
Hrudik Annus, Érsekujvár—Rrendező.

Keresztes István fékező, 2 cstg. Temesvár—Győr.
Klein Ottó mech., 4 cstg. Kolozsvár—Szeged.
Kiss Sándor gépl., 2 cstg. Nadrág—Bpest.
Kirchgesner J. körj., 3 cstg. Nagykast.—Kaposvár.
Kocsis János pályaőr, 5 cstg. Othalom—Ujszász.
Kardos Árpád kormbiz., Déva—Sopron.
Kőmüves András máv. fék., 2 cstg. Temesvár—Győr.
Kérdő Tándor máv. fékező, 10 cstg. Temesvár—Győr.
Kamogyai István keresk., 4 cstg. Kolozsvár—Salgótarján
Kaziczy Kálmán rakt., 6 cstg. Temesvár—Kelenföld.
Lakner Lajos könyvelő, 3 cstg. T. murány—Ikkervár.
Litánszky Jángs cs. őrm., 3 cstg. Karánsebes—Kiskörös.
Ladányi István fékező. 7 cstg. Temesvár—Győr.
Lénárt Sándor rendőr, 2 cstg. Kolozvár—Budafok.
Magyary Mátyás fékező, 4 cstg. Piski—Keszthely.
Molnár István pü. tan., Kolozsvár—Budapest.
Mezey György m. felügyelő, 8 cstg. Sz-ujvár—Szeged.
Movák Adolf gépl., Nadrág—Budapest.
Maczkos Feéenc földmives. Sz-udvarhely—Budapest.
Mátyás József cipész, Sz-udvarhely—Budapest.
Molnár József kőmüves, Kolozsvár—Sárbogár.
Molnár András málházó, 3 cstg. Temesvár
Nagy Beláné püör. neje, 3 cstg. Orsova—Mezőkövesd.
Nagy Fábián bognár. Sz.-udvarhely—Budapest.
Nagy Sándor kalauz, 5 cstg. Arad—Tápiószecső.
Nagy Sándor fékező, 4 cstg. Temesvár—Rákos.
Nagy Józsefné földm., 4 cstg. Medgyes—Nagykáta.
Ötvös Akos földm., Szudvarhely—Bpest.
Oláh Dezző máv. ell., Öthalom—Ujszász.
Ökrös Antal pályaőr, 3 cstg. Temesvár—Győr.
Orosz József pályaőr, Máriaradna—Jászberény.
Pék János gépész, Resicabánya—Győr.
Pál Traján pályafelvigyázó, 2 cstg. Zám—Vácz
Pisák Bálint hiv. szolga, 4 cstg. Arad—Nagyvisnyó.
Posevits Berta postames., Gyorok—M. ny. Ladháza.
Pethő Miklós rendőr, 2 cstg. Kolozsvár—Budafok.
Puskás Ilona kezelőnő, 3 cstg. Kolozsvár—Budapest.
Sófalvi Lajos jogh., Szudaarhely—Budapest.
Sipos Albert raktárnok, 4 cstg. Arad—Hajdusámson.
Schreiber István borbély, Resicabánya—Budapest.
Schopf Kálmán árv. eln., 6 cstg. Lugos—Albertirsa.
Szathmáry Sándor e. hallg. Lugos—Budapest.
Szalai Lajos pályaőr, 5 cstg. Govasdia—Albertirsa.
Szilágyi Domokos földm., Szudvarhely—Bpest.
Szegedi Árpád kovács, Szudvarhely—Budapest.
Szabó Istvánné háztb. Karánsebes—Aszód.
Szunyogh Sándor ács, 2 cstg. Kolozsvár—Szeged.
Todorán Sándor kárpitos 2 cstg. Kolozsvár—Budapest.
Téglás Sándor szakács, Dés—Budapest.
Torma Imre fékező, 3 cstg. Arad—Szolnok.
Takács András pályaőr, 6 cstg. Ruszkab.—Jászberény.
Tóth István fékező, 5 cstg. Temesvár—Győr.
Turi János fékező, 5 cstg. Temesvár—Győr.
Tegyei Károly mozd. vez., 6 cstg. Karánsebes—Rákos.
Talamin János borbély. 5 cstg. Déva—Erzsébetfalva.
Ungár József máv. hiv.. 5 cstg. Temesvár—Győr.
Veress Gusztávné tan. neje. 5 cstg. Kolozsvár—Szolnok.
Varga Béla mérnök, Arad—Budapest.
Vajna Gergely gépkov., Kisbacon—Budapest.

Gyarmathy Antal hoda kcz., 2 cstg. Aradról—Bpestre.
Godán Imre máv. hiv., 3 cstg. Alvincről—Kiskunhalas.
Gödöllő Józsefné mag, Nagyszalonta—Gödöllő.
Hadzsite Stefánia pt. k., 1 cstg. Aradról—Budapestre.
Hallay Mihály fütő, 2 cstg. Temesvár—Szeged.
Hévizy Ferenc pincér, 5 estg. Tövisről—Kispestre.
Hajdu István fékező, 1 cstg. Aradról—Bpest-Kelenföld.
Herczeg Károly fképész, 2 cstg. Kolozsvár—Győr.
Horváth Balázs fékező, 4 cstg. Piskiről—Jászapátira.
Huszár László cipész, 1 cstg. Nagyvárad—Budapest.
Horváth Antal pt. szolga, 1 cstg. Alsóbarlatyén—Bpest.
Harasztkó László molnár, 1 cstg. Nagybánya—Bpest.
Herchenrötter S. géplak., 1 cstg. Nagybánya—Budapest.
Illés János fékező, 4 cstg. Piskiről—Jászapátira.
Jákó Pál törv. biró, 3 cstg. Marosvásárhely—Budapest.
Kádár Andor pályafelv. 3 cstg. Lugosról—Budapestre.
Kauntr Mici házt., 3 cstg. Gyulafehérvár—Magyaróvár.
Kelemen Sándor rendőr, 3 cstg. Kolozsvár—Budafok.
Koncz Béla vill.-szerelő, 1 cstg. Lupény—Nagymányok.
Dr. Kerekes Ede ügyvéd, 4 cstg. Marosludas—Bpest.
Kelemen József pályaőr, 6 cstg. Sofronyáról—Ujszászra.
Kispál Jánosné magánzó, 2 cstg. Nagyvárad—Szentes.
Kupás Mihály tanuló, 1 cstg. Nagybánya—Budapest.
Keresztessy Árpád tanuló, 1 cstg. Nagybánya—Bpest.
Korbita Pál droguista, 1 cstg. Nagyváradról—Bpestre.
Kert Sándor lakatos, 3 cstg. Nagybányáról—Aszódra.
Kenyeres Kálmán tanuló, 1 cstg. Egrespatak—Bpest.
Kotrocza Ferenc fékező, 4 cstg. Aradról—Bpestre.
Kiss János kalauz, 3 cstg. Marosvásárhely—Budapest.
Kandra Albert szerelő, 2 cstg. Petrozsényból—Bpestre.
Lénárd Sándor málházó, 4 cstg. Temesvárról—Győrbe.
László Lajos fütő, 3 cstg. Gyulafehárv.—Pestszentlőrinc.

Biharkeresztesre megérk. kiutasitottak névsora. 1921. március 8.

Czauner Ándor m. tisztv., 3 cstg. Nagybánya—Budapest.
Guether József erd. tan., 5 cstg. Nagybánya—Budapest.
Bálint László jóg. szig., 2 cstg. Nagybánya—Budapest.
Grasincs Viktor tanuló, Nagybánya—Budapest.
Smilki János tisztv., 3 cstg Nagybánya—Budapest.
Szőcs Lajos tanuluó, Nagybánya—Budapest.
Debreczeny Péterné, Nagybánya—Budapest.
Faragó István, Nagybánya—Budapest.
Jeszenszky Kálmán erd. mérn, 6 cstg. Nagyb.—Bpest.
Komoroczy Péter árv. sz. titk., 7 cstg. Nagybánya—Bpest.
Babiler József, 2 cstg. Nagybánya—Budapest.
Huszár Károly erdész, 3 cstg. Nagybánya—Budapest.
Szabó Jenő ig tan., 4 cstg. Nagybánya—Budapest.
Kert Sándor tisztv., 1 cstg. Nagybánya—Budapest.
Haraszty László tanuló, Nagybánya—Füzesgyarmat.
Silay Árpád tanuló, Nagybánya—Füzesgyarmat.
Gerdenics Ilona, 3 cstg. Nagyváradról.
Jausz János máv. kalauz, 2 cstg. Nagyvárad
Balázs János magánzó, 3 cstg. Nagyvárad—Budapest.
Hawat Antal magánzó, 3 cstg. Kőrösladány

Hidasnémetire megérk. kiutasitottak névsora. 1921. február 18.

Figát Ferenc vm. hivsz., 5 cstg. Kassa—Forencsre.

Mindenes menekült nő kíséretet keresztettk VI. ker., Rózsa-utca 44. szám, 4. ajtó. Jó ellátás, jó fizetés.

Erdélyiek kalendáriumának bizományosoktól visszaérkezett példányai, melyek táblái már nem teljesen kifogástalanok, darabonként 10 koronáért kaphatók kiadóhivatalunkban.

Szilágyi Béla költő uj cime Debrecen, Royal-szálló. Oda kér minden levelet és megrendelést.

Sütődémet és pékmühelyemet Augusztatelepen, Kolozsvári-téren megnyitottam. Mindennemü kenyér- és tésztasütést vállalok. Mérsékelt árak. Szives pártfogást kér, tisztelettel Müller Márton.

Fehérneműket ujjat és használtat: jelesen ágyhuzatokat, női ingeket, lepedőket, vásznakat, asztalnemüket, szövetet és szőnyeget legmagasabb árban veszek. Szenttamássy Kornél VIII., Kölcsey-utca 2. sz., Omnia-Mozgó melletti fehérnemügyüjtő-irodában. — (Keresztény bej. cég.) Telefon József 1—23.

Felelős szerkesztő: MÁRKY ISTVÁN
Kiadja az Erdélyi Hirek Lapkiadó Társaság

„Bocskay"-nyomda Budapest, VII., Jósika-utca 7
Telefon: József 81—10

Fővárosi Serfőző
részvénytársaság kőbányán

Ajánlja elismert kiváló minőségü
Mátyás király-, Nádor-,
Király- és bak-söreit

Költemények:

Végvári: **Zu Hilfe.** Német müfordítás, Jekel Pétertől ... 15 K
Szilágyi Béla: **Meghalt az Isten,** melodráma ... 10 K
Székely Gyöngyök, versfüzet ... 15 K
Mit sir a Hargita? versfüze ... 30 K
Székely könnyek, III. kiad. (sajtó alatt)

Dalok, zeneművek:

Szilágyi Béla, legujabb irredenta dalai I. füzet: **Kolozsvári Szamos partján, Levél ment a kaszárnyába, A gyimesi havasalján, Őszi alkonyatkor, Huszonegy, huszonkettő, huszonhárom** ... 30 K
Murgács Kálmán: **Irredenta dalok** (csupán szöveg) ... 15 K
Legujabb irredenta dalai, zongorára, szöveggel, I. füzet: Édes anyám ablakára, Költözik a daru, Elnémult a magyar nóta, Négy folyó közt, A kassai dómon ... 30 K
II. füzet: Csikországi fenyvesekbe, Millió a csillag, kenyeret süt az én rózsám ... 30 K
III. füzet: A pozsonyi sétatéren, Ezer esztendeje, Adjatok bort ... 30 K
Bathó János: Legujabb irredenta dalai, I. füzet: Kárpáti hegyeken, Ne add bunak. 30 K
P. Molnár Kálmán: **Székelyek siralma** I füzet: Erdélyországban ... Verje meg a nagy Uristen ... 30 K
III. füzet: Irom ezt a levelemet, Ne sirjatok székely lányok ... 20 K

Kaphatók az ERDÉLYI HIREK kiadóhivatalában a pénz (5 korona portóval) előzetes beküldése mellett.

Hirdetések.

Ezentul **apróhirdetéseket és üzleti hirdetéseket** is fölveszünk lapunkba, rendkivül mérsékelt dijakért. **Apróhirdetések ára:** szavanként 4 K, vastagabb betüvel 8 K. **Üzleti hirdetések ára:** megegyezés szerint, de átlag 8 négyzetcentiméterenként 120 korona. Állandó hirdetőink árkedvezményt kapnak!

Üzenet: Erdélybe, Amerikába, Északmagyarországba, Délmagyarországba és

Ki tud róla?

rovatainkban nem előfizetőink ugyanazon árakat fizetik, mint az **apróhirdetésekért.** — Előfizetőink és az **„Erdélyi Otthon Önsegélyző Egyesület"** tagjai minden hirdetésért a dijak felét fizetik. Hirdetések szövegével együtt a dijak is előre beküldendők

Főkiadóhivatalunkba: AUGUSZTA MENEKÜLT-TELEP, X., KERÜLET PONGRÁC-UT
Telefon: József 93—41

Misszák Edith

festő

lásd

Tatz Lászlóné

Misszák Edith

alatt is

nyújtó nő

ók, fa, olaj, átm. egyenkint 35 cm.

LAND FESTŐ, XVII. század

irárus férfi

égárus nő

ın, olaj, egyenkint 47×36 cm.

r prímás vásárolta a brünni Volavy-gyűjteből.

-ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Maszlaghy II., 157—158. szám.

LAND FESTŐ, XVII. század

lom belseje

ın, olaj, 110×140 cm.

urálta Nikássy Lajos, 1934.

LAND FESTŐ, XVIII. század

zek

laj, 46×35 cm.

SSENS, ABRAHAM (flamand festő, 1575 körül —1632)

on, olaj, 106×100 cm.

Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

ent család pihenése

on, olaj, 68×50 cm.

Z.: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 201. szám.—Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. (Abraham Janssens.) — Lepold—Lippay 56. l.

Missák Edit festőművésznő.

MDK.

Képzőművészeti Társulatnak tavaszi Kiállitásán vett részt a Szépmüvészeti Muzeumben.

Müvészet, 1918. 1.1.

MDK

T. Missák Edith

Önarckép, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 17.l.

MDK

T. Missák Edith

Anyám arcképe, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 17.l.

MDK

Missara Zsigmond, Parád

O. Iparm. és Házipari kiáll. Magyar Iparművészet, 1929. 133. l.

358

Nr. 320
+333

Carolus Missbrenner, M 1841, e. —1848. (1848—1868 a pesti céh tagja. — *Mitglied d. Pester Innung.*)
Evőeszközök. — *Tafelsilber.*
Friedmann Izidor, Bp.

Misbrenner Károly

Ötvös

58562. KANÁL. Ezüst, 199 gr. 3 darab. Pesth, Miss-
brenner Károly 1850. . . . . 18.—

Árverési Közlöny

1938. 3. sz.

zerű javítását és átalakítását garanciával vállalja
gy János kárpitos és díszítő
ermeier és minden más stílű bútorok állandóan raktáron
apest, IV., Cukor-utca 5 ● Telefon: 1-832-74

sorrend.

ékszerek	Porcellán- és üvegtárgyak	Textiliák	Vegyesek	Szőnyegek	Hangszerek, fényképezőgépek, látcsövek, fegyverek	Bútorok
015– 4325	10484– 41659	10487– 54850	12626– 48548	—	—	3004– 55471
326– 4147	44236– 54831	55141– 59533	48549– 59769	—	—	55541– 60579

Misbrenner Károly

budai ötvös

. Pesti céh-
tag volt, de Budán dolgozott *Misbrenner Károly*, akitől ritka
tárgyat, csinosalakú *gyömbérreszelőt* mutatunk be, 1845-ből
(1160).

1160. GYÖMBÉRRESZELŐ. Ezüst. Buda. Misbrener,
1843. . . . . 40.—

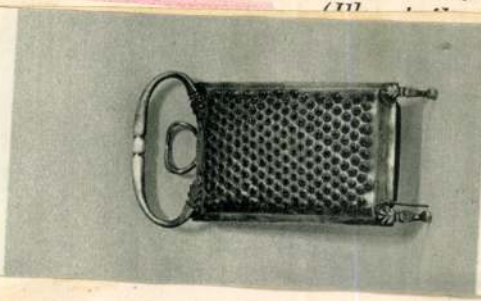

1157. 1160. 1157.

Árverési Közlöny

1937. 4. rk. sz.

YAR
biztosító
SÁG

		Kikiáltási ár pengőben
1071.	NYAKLÁNC ÉS EGY PÁR FÜLBEVALÓ. Gránát, arany csattal. XIX. sz. közepe. Tokban	25.—
1072.	KIS TÁNYÉR. Ezüst, 975 gr. 6 darab . . .	100.—
1073.	VAJTARTÓ. Ezüst, domború díszítéssel. 770 gr.	80.—
1074.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, alakos díszítéssel. 1437 gr.	115.—
1075.	TEJSZÍNKANNA. Ezüst, vésett díszítéssel. 285 gr.	38.—
1076.	KÁVÉSKANNA. Ezüst, vésett díszítéssel. 362 gr.	48.—
1077.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, alakos díszítéssel. 1506 gr.	125.—
1078.	CUKORTARTÓ. Ezüst, vésett díszítéssel. 312 gr.	32.—
1079.	KÁVÉSKANNA, Ezüst, domború díszítéssel .	85.—
1080.	SERLEG, TENISZLABDA-VERŐKKEL DÍSZÍTVE. Ezüst, 372 gr.	40.—
1081.	FAGYLALTKANÁL Ezüst, Mária huszasokból kovácsolt. 6 drb. Pest, Missbrenner K., 1857 és 6 drb. Lemberg, 1846	20.—
1082.	MELLTŰ. Arany, gyémántokkal díszítve, női képmás miniatürrel. XIX. század	25.—
1083.	FÜLBEVALÓ. Fehérarany, zafirral és brilliánsokkal	350.—
1084.	GYŰRŰ. Fehérarany, zafirral és brilliánsokkal	180.—
1085.	CUKORTARTÓ ÁLLVÁNY. Szemcsés üveg, festett dísszel, ezüst talapzaton. (Hibás.) . .	18.—
1086.	GYŰRŰ. Fehérarany, egy brilliánssal . . .	430.—
1087.	NAPOLEON SZOBROCSKÁJA. Ezüst, 143 gr	25.—
1088.	MELLKERESZT. Fehérarany, brilliánsokkal, fehérarany lánccal. Tokban	300.—
1089.	PECSÉTVIASZTARTÓ ÉS NYOMÓ. Ezüst, 54 gr. Angol	8.—
1090.	GYŰRŰ. Fehérarany, rubinnal és brilliánsokkal	320.—
1091.	CUKORSZÓRÓ. Ezüst. Bécs, 1853.	20.—
1092.	ASZTALI TÜKÖR. Ezüst keretben	130.—
1093.	PIPEREKÉSZLET. Csiszolt üveg, ezüst fedővekkel. 6 drb.	75.—
1094.	KÉZITÜKÖR. Ezüst keretben	45.—
1095.	CUKORSZÓRÓ. Ezüst, domborított díszítéssel. Bécs, 1850.	18.—
1096.	GYŰRŰ. Fehérarany, gyémántokkal . . .	80.—
1097.	MOSDÓTÁL ÉS VIZESKORSÓ. Ezüst, vésett díszítéssel. 1150 gr.	130.—
1098.	FAGYLALTKANÁL. Ezüst, díszes nyelekkel. 6 drb. 146 gr. Tokban	18.—
1099.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, üvegtállal. 245 gr. Bécs, 1855.	40.—

Árverési Közlöny 1938. 8. sz.

		Kikiáltási ár pengőben
1100.	HÁROMLÁBÚ CUKORTARTÓ. Ezüst, 127 gr.	18.—
1101.	CUKORFOGÓ. Ezüst. Bécs, 1844	7.—
1102.	FÖDELES SÓTARTÓ. Ezüst. Esztergom, XVIII. század	35.—
1103.	KUPA FEDŐVEL. Ezüst, gömblábakkal, vert és alakos díszítéssel. 425 gr. A XVII. század ízlésében	140.—
1104.	PORCUKORKANÁL. Ezüst	8.—
1105.	TÖLTÉNYTÁSKA. Ezüst, domború díszítéssel. Török, XIX. század eleje	8.—
1106.	HAT POHÁRTARTÓ ÉS OVÁLIS TÁLCA. Aranyozott ezüst filigrán. 1440 gr	200.—
1107.	GYŰRŰ. Fehérarany, zafirral és brilliánsokkal	250.—
1108.	FÜLES TÁLCA. Ezüst filigrán. 400 gr. Stuttgart, XIX. század eleje . . .	50.—
1109.	FÜLBEVALÓ. Fehérarany, brilliánsokkal. Egy pár	270.—
1110.	DÍSZFÉSŰ ÉS 12 DÍSZTŰ, Ezüst filigrán. Tokban. Velence, XIX. század	25.—
1111.	GYŰRŰ. Fehérarany, egy brilliánssal . . .	200.—
1112.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. 555 gr. .	55.—
1113.	MELLKERESZT. Fehérarany, brilliánsokkal .	120.—
1114.	TOJÁSPOHARAK ÉS KANALAK ÁLLVÁNNYAL. Ezüst, 372 gr.	37.—
1115.	GYŰRŰ. Arany, egy brilliánssal	300.—
1116.	SÓTARTÓ. Ezüst, áttört díszítéssel. Olasz, 1800 körül. 2 drb.	36.—
1117.	BORSSZÓRÓ. Ezüst, XIX. század eleje. . .	15.—
1118.	FÜLBEVALÓ. Arany, brilliánsokkal. Egy pár	300.—
1119.	PECSENYETÁL. Ezüst, domború peremmel. 1300 gr.	150.—
1120.	TÁLCA. Ezüst, hólyagosan vert peremmel. 1320 gr.	158.—
1121.	GYŰRŰ. Arany, egy brilliánssal.	2400.—
1122.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, alakos díszítéssel, üvegtállal. 600 gr.	60.—
1123.	HALVILLA. Ezüst, gyöngyház nyelekkel. 12 drb. Tokban.	20.—
1124.	NŐI KARÓRA. Arany	20.—
1125.	KEREKTÁLCA. Ezüst, domború peremmel, hozzá gazdagon csiszolt üvegtál. 1185 gr. . .	150.—
1126.	FÜLBEVALÓ. Aranyba foglalt gemma, korall keretben. Egy pár. Olasz, XIX. század második fele	20.—
1127.	KOSÁR. Ezüst, 215 gr.	40.—
1128.	FÜGGELÉK. Ezüst, gyémántokkal és gyöngyökkel	45.—

Miszbrenner Károly

czüstnüvés

Pestrol, 1821–23. rezin-
tauf.

Fleischer Bées 69. l.

NICOLA TANEFF

Missbrenner Karl

ötvös

Kömagyötvj. 358

554.17

A B C D E F G H I J K

A B C D E F G H I J K

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

I II III IV V VI

Párkány

1935.

IV.	4.	1352. oz. zárula	S
"	15.	1811. " "	H.
"	29.	Tegnél	H.
V.	27.	Tegnér	H.
VI.	1.	—"—	H.
VII.	4.	2621. o. zrla	S.
	12.	2656. " "	S.
VIII.	10.	2788. " "	S.
	13.	2146. " "	H.
	19.	2915. " "	S.

Miszbrenn (ler) Károly

ötvös

1828 Vác

Kapmagyarorszötvösök 41

2198. A. Gaul.

Macska.

A dörömbölő és magát felkonyitja. Jelzése oldalt H. Noack Friedenau.

Broz-szobor márványta
Vétetett az 1902: IV.
ronán. (372-902-23)

Missbrenner Károly
Ötvös Pest

554		**CM** Carolus Missbrenner, M 1848, e. —1868.
	Nr. 432	Keresztelőérem foglalata. — *Fassung einer Patenmedaille.*
		Mus. Nat. Hung. (Numism.)

Kőmagyötvj. 88. l.

154. Jp.

154. Hans Schülein és Bartholomeus Zeitblom (?).

Éltek Ulmban a XV. sz. második s a XVI. első felében.

Szt. Gergely, szt. János és szt. Ágoston.

A mückenhauseni oltárkép ezen szárnyán középütt ev. szent János áll jobb kezével a kelyhet áldva, melyből kigyó emelkedik ki. Fejét dicsfény veszi körül e szavakkal: »SANCTVS JOANNES ORA PRO NOBIS«. Öltözete piros köntös s fehér köpeny. Balról teljes ornatusban apostoli kettős kereszttel és tiarával szt. Gergelyt látjuk nyitott könyvvel s lúdtollal; mig jobbról egyházi díszben szent Ágoston van és jobb kezében nyíllal átdöfött szivet, baljában pedig pásztorbotot tart. Fejöket szent fény ékesíti. Az előtérben virágok és földi eper tünnek szemünkbe. Az aranyos háttér mintázott. Alól e felirat olvasható:

I. 461.

Miszbrenner Károly

Ötvös Pest

1848. mester

1860 as évek emlitve.

Horváth-Szentpéteri

255. l.

Missbrenner Károly

pesti ötvös 1861

Keresztelő érem, ezüst keretben.

M. Nemzeti Muzeum

Érem Heubergertől

A Eret fentitől

Repr.

Huszár +

19. l. - 20. l.

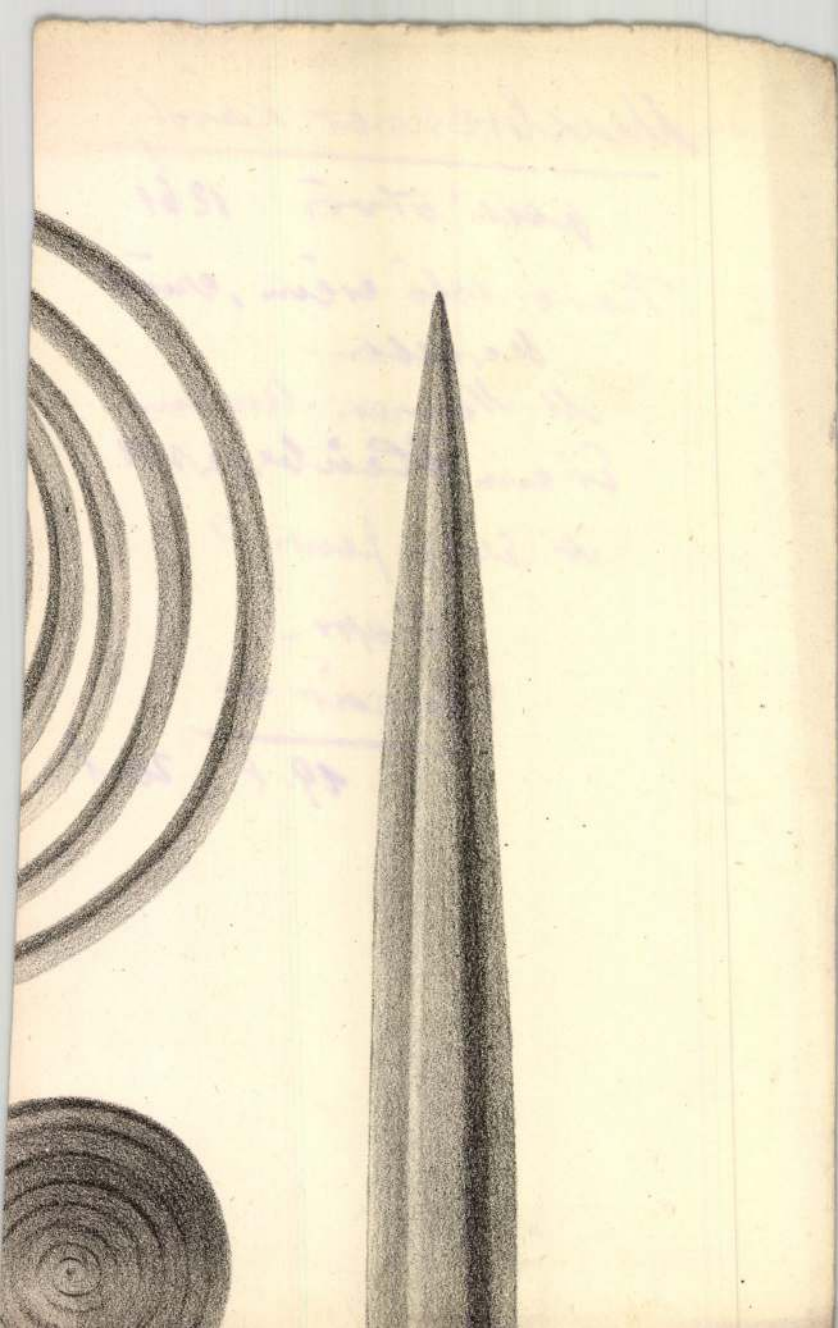

MEGHÍVÓ

A

MissionArt Galéria

szeretettel meghívja
budapesti galériájába
(1055 Budapest, Falk Miksa u. 30.)
az 1999. február 5-én,
pénteken 17h-kor
kezdődő

állófogadással
egybekötött
jubileumi ünnepségére.

Jurecskó László
művészettörténész

Kishonthy Zsolt
művészettörténész

MISSE PÉNZVERŐ

Emlitve:-23.-1692.II.16."Census annualis...Platea Kis Pénzverő...ibidem Misse Pénzverő/24.-Census extra ord.Platea Kis Pénzverő,Misse nevü pénzverő /48." 1693."Első kettős adó.Platea Kis Pénzverő Misse Pénzverő/48." 64.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1660-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LX-LXI,évf. 1961-1962. Akad.Kiadó,Budapest,1962

Missen Márton

brassói ötvös XVII. sz.

l.

Almásy-Teleki IV. 1940

464. sz.

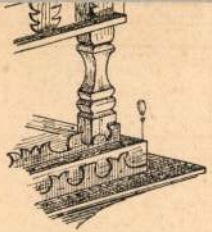

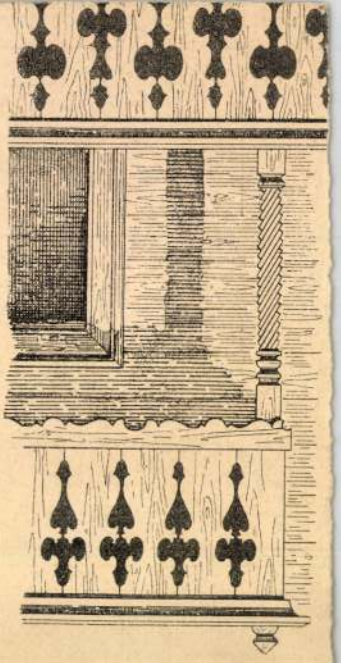

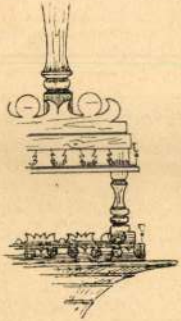

A MISSIONART GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt
1992. május 11-én 17 órára a Galéria új helyiségének felavatására
és az azt követő állófogadásra.

Megnyitót mond:

TÓTH LAJOS
a BÉM - Sajó Vállalatcsoport
elnök vezérigazgatója

Új címünk: 3530 Miskolc, Széchenyi u. 14.
Telefon/fax: (46) 326-906

A MissionArt Galéria fennállása óta eltelt két évben a magyar képzőművészet legrangosabb művészeinek munkáit forgalmazta. Mind a kortárs, mind a klasszikus festészet körén belül ezentúl is csak kiemelkedő kvalitású alkotásokkal kívánunk foglalkozni, arra törekedve, hogy Galériánk a régió mértékadó, meghatározó kulturális és kereskedelmi vállalkozásává váljon. A műkereskedelmen kívül a növekvő igényeknek megfelelve szakértői tevékenységet is végzünk. Igazságügyi szakvéleményt adunk ki, egyedi műtárgyakról, gyűjteményekről, hitelfedezethez, vagyonbevalláshoz, biztosítási szerződésekhez.

Bízva abban, hogy a megnyitó napján vagy a közeljövőben személyesen találkozhatunk.

Üdvözlettel:

Jurecskó László
művészettörténész

Kishonthy Zsolt
művészettörténész

Missura Zoltán

1927/28

Férkèpzomfoiskèvk

194. l.

gótok és a bizánci exarchátus korából (VI—VIII. sz.) a két nagyszerű háromhajós bazilika: S. Apollinare nuovo és S. Apollinare in Classe, a centrális épületek közül Theodorik impozáns mauzóleuma s a ravennai építészet remeke, a bizánci minták után induló nyoleszögű S. Vitale, mozaikokkal borított, kupolás interieurjével. Teljesen bizánci jellegű a velencei S. Marco (XI. sz.) s a torcellói dómok, ó-keresztény oszlopos bazilikák. Fölöttébb érdekesek a longobardok Adria-vidéki, főleg friauli építkezései, amelyek lényegükben ó-keresztények ugyan, de germán szellem érvényesül rajtuk, különösen az ornamentikában. Cividale, Aquileja (baptisterium), Parenzo (bazilika), Zara (S. Donato) tartoznak e csoportba.

A *román művészet* sem hozott létre egységes jellegű alkotásokat Itáliában. Északon a longobárdok révén germán elemek jutottak a román építészet formakincsébe s ezek különösen a részletformákban jutnak érvényre. A templomok rendszerint háromhajós, a XI. sz. óta keresztboltozatos, pilléres bazilikák; a torony izoláltan van elhelyezve (campanile, l. ott), a homlokzatot, amely egységes vagy háromosztású, ormos lezárás és hatalmas kerékablak jellemzi s architektonikusan a kapuzat van legerősebben hangsúlyozva. A főművek a X—XIII. sz. közé esnek (Verona: S. Zeno, Milánó: S. Ambrogio, Pávia: S. Michele, Modena, Parma, Piacenza, Cremona, Ferrara és Verona dómjai). Közép-Olaszországban elevenebbek a késő-római és ó-keresztény hagyományok, ami döntően nyilvánul meg a formanyelvben; a templomokat, amelyek három- vagy többhajós bazilikák, lapos famennyezettel födik, a homlokzatok anyaga nemes, gyakran inkrusztált, architektúrájuk gazdagon tagozott, sokszor arkatúrákban feloldott (Pisa,

Missura Zsigmond

üveggyári igazgató

Parád

ha kell lásd

Elektr. arch.

Békéssy Hevesom

313. l.

Manninger Margit III. 144.

M. D. K

MISTÉT Endre építész

Részvétel a pályázaton

Társtervező ~~Lász~~ Mondok László - ~~Mistét~~

~~Víztorony~~

Rácz Péter: Gázhőbméteres víztorony terapályázata

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 2. sz. 46-48.

Mistéth Endre

A Bihar megyei Berettyóhid /1942/ részletterveit Mistéth Endre, az Állványterveket Hilvert Elek készitette. A központi irányitást Dr. Haviár Győző végezte. A vállalkozó Wanner János volt.

112.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépitéstörténete. Bp. 1960.

MDK

Mistéth Endre

A szolnoki felüljáró helyreállitási /1947-48/ részletterveket Dr. Menyhárd István és Mistéth Endre, az állványtervek t Hilvert Elek készitette. Közp nti irányi tó és vezető Dr. Haviár Győző.

12⁰.⁰.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Mistéth Endre - MDK

A szolnoki felüljáró hidat Menyhárd István és Mistéth Endre tervezte. A miniszteriumi központi irányitást Dr. Haviár Győző végezte. Wanner Henrik volt a vállalkozó.

115.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépitéstörténete. Bp. 1960.

MistÉth Endre

A miskolci Vay uti betonhid /1941/

Minisztériumi felügyelő: Harkányi János
Részlettervek készitője: Mistéth Endre
Épitési vállalkozó: Wanner Henrik.

20-21.o.

Dr. Mihailich György: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1980.

MISTÉTH Endre építész

A Kossuth híd terveröje

94 éves korában †

Nsb 2006. július 20-21.

Mistéth Endre

A maradandó alkotások közül talán a különböző építmények mondanak el a legtöbbet alkotójukról és a korról, amelyben készültek. Mistéth Endre szaktudását számos építmény tanúsítja szerte a világon. Csak néhány példa: a heluáni Nílus-híd Egyiptomban, az Orontész-völgyhíd Szíriában, a Garmat-híd Irakban, a Kossuth híd vagy a valahavolt Manci híd, az Erzsébet híd, a mármarosszigeti Tisza-híd, a kiskörei vízlépcső, a bős–nagymarosi vízlépcsőrendszer. Nem a látványos megjelenési formánál „bábáskodott", hanem főstatikusként azért felelt, hogy ezek a roppant építmények „állják" a sarat, néha a szó szoros értelmében is. Mistéth Endre azon kevés kiváló szakemberek közé tartozik, akik nagyívű politikai pályát is befutottak; 1945–46 között iparügyi államtitkár, 1946-ban újjáépítési miniszter, 1946–47-ben építés- és közmunkaügyi miniszter volt a Kisgazdapárt tagjaként. A diktatúra törvénye szerint 1947-ben egy politikai perben elítélték, és csak 1955-ben szabadult.

Az erdélyi Buziásfürdőn született 1912-ben. A József Nádor Műegyetemen szerzett építőmérnöki diplomát. Kutatási területe a szerkezetek méretezéselmélete valószínűségszámítással. Szakkönyvei közül 1982-ben jelent meg az Építészmérnöki szerkezetek tervezésének néhány kérdése.

A Széchenyi-díjat „kiemelkedő mérnöki alkotó életművéért, a méretezéselmélet fejlesztésében nemzetközileg is elismert eredményeiért, példaértékű oktató-nevelő munkásságáért" ítélték neki.

Magyar Nemzet 1996 III. 16.

– Ez *iszonyú tévedés*. Ugyanis az biztos, hogy az elnökválasztás után kivált volna a pártból az MDF 25-30 százaléka, amely magával viszi a szavazókat is. Ma a legfőbb gond Magyarországon az, hogy az emberek fele egyáltalán nem választ pártot. Ha a Néppárt ezeknek az embereknek a 25-30 százalékát meg tudja szólítani, akkor ezzel is bővítjük az ellenzék szavazóbázisát.

– Az ellenzék más pártjai is számolnak az úgynevezett „nemszavazók" voksaira...

– Az elmúlt két évben a pártot nem választók köre egyre nőtt; az ellenzéki pártoknak le-

---

kség több

nyugdíjemelésről, a vez

sam. Megfelelő szakmai anyag birtokában megfelelő politikai döntéseket lehet hozni. Ha csak politikus volnék, alkalmatlan lennék erre feladatra.

– Már a megválasztása pillanatában kiderült, az önkormányzat és a kormány teljesen más álláspontot képvisel például a nyugdíjkorhatár emelésének ügyében. A kormány és a parlament az önkormányzat eddigi három évében rendre lesodorta az asztalról az önök javaslatait. Mit gondol, most sikerül keresztülvinni a képviselők akaratát?

– Az önkormányzat létének legitimációja abból fakad, van-e önálló elképzelése, akarata, és ezt tudja-e érvényesíteni, vagy csak arra

M.D.K.

Mistrovovics József ötvösmester

1764-1775 között, mint ujvidéken működő mester volt a budai ötvösök céhében bejelentve.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

269. old.

MISZLAI SÁNDOR

QUIETUS

A SYDNEYI MAGYAR MŰHELY KIÁLLÍTÁSA / EXHIBIT BY THE HUNGARIAN WORKSHOP AT SYDNEY

1994. Október 22 – November 13. / October 22 – November 13, 1994

A Sydneyi Magyar Műhely néhány fiatal alkotóművész kezdeményezésére jött létre 1989-ben.

A Dorottya Galériában most a Műhely tagjai közül Bodonszky Imre – 1979-ben a párizsi Malakoff alternatív művészcsoport tagjaként kezdte pályáját –, Miszlai Sándor – 1987-ben végzett a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, sokszorosító grafika szakon – s Novák Emil, a Műhely alapítója – 1982-ben végzett a Magyar Színház- és Filmművészeti Főiskolán, operatőr szakon – művei láthatók.

Gelencsér Rothman Éva, a kiállítás rendezője

Upon the initiative of a few young artists, Sydney's Hungarian Workshop was set up in 1989.

In the present show, works by Imre Bodonszky, who started as a member of the Malakoff alternative group in Paris in 1979, by Sándor Miszlai, who graduated from the Academy of Fine Arts in Budapest in 1987 in multiple graphics, and by Emil Novák, the founder of the Workshop who obtained his diploma as a cameraman at the Hungarian Academy of Film and Theatre, are on display.

Éva Rothman Gelencsér, curator

Megnyitó: 1994. október 21-én 16 órakor / Opening: 4 p.m. October 21, 1994
Megnyitja: Illés György, filmoperatőr, a Színház- és Filmművészeti Főiskola tanszékvezető egyetemi tanára
Opened by: professor György Illés, cameraman, head of department at the Hungarian Academy of Film and Theatre
Gelencsér Rothman Éva 1994. november 12-én, szombaton 11 órakor tárlatvezetést tart
Éva Rothman Gelencsér guides a tour of the exhibits on Saturday, the 12th November 1994, at 11 a.m.

MISZLAI SÁNDOR

A Műcsarnok meghívja Önt
a Sydneyi Magyar Műhely

■ ■ ■ ■ QUIETUS

című kiállításának
megnyitására
1994. október 21-én,
pénteken 16 órára

A kiállítást megnyitja
ILLÉS GYÖRGY
filmoperatőr

Megtekinthető november 13-ig
vasárnap kivételével 10-18 óráig
Dorottya Galéria
Budapest V. Dorottya utca 8.

A megnyitót támogatja a Törley

AURELIO MISTRUZZI, szobrász

Pándi Kiss János szobrászművész, aki Pándon 1905-ben született, rómában a Képzőművészeti Főiskolán Aurelio Mistruzzi tanítványa volt 1929-32-ben. 12/300/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Pándi Kiss János szobrászművész érmei és plakettjei 12/300/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XVII. 1961. 17.sz. pp.

Mísz Márton
(Asztalos Mísz
Márton)

1816-ban készítette
a málomi (Szolnok-
Doboka om) ref. tem-
plom szószék koronáját.

Kádár Szol Dob

V. k. 117. l.

vegyes

f. 69

1 Rót. 4r

Ouvaroff,

Le comte A.

Étude sur les peuples primitifs de la Russie.

Les Mériens.

Trad. du Russe par Mr F. Malaqué

MISZBRENNER Károly budai ötvös

MÉrt. 1995 118.

MISZKIEVITZ Gyula antalos

Sopron, Oroszlán-patiko neovolodó
fereuderére 1878

Vida 1996 88. és ill

31, 80
80

173, 489

n 267
484

57

Kolozs vm

mdk

Miszla Környéki esztergályos

készítette azt a kettős belsejű kulacsot u. n. betyárcsutorát amelyet Farkas József paraszt ember padlásán találtak s a nagyapjáé volt. 1850-ben sikerült felfedezni ezt a ritkaságot.

Takács Lajos: Betyárcsutora.
Néprajzi Muzeum Évkönyve 1956, 164–165 l.

Miszlai István

Ezüstgerely-díj — Testnev. és Sportmúzeum

Képszám
1986. V. 9.

Miszlay István

A kecskeméti Katona József Szinházban bemutatták Raffai Sarolta: "Vasderes" c. szindarabját. Az előadás szin_padképeit tervezte a müvész.
A kritika kiemeli a diszleteket.
Szinház c. rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. márc. 8.
XIX. évf. lo. sz. 12. lap.

BADONSZKY IMRE

MISZLAI SÁNDOR

NOVÁK EMIL

A Műcsarnok meghívja Önt
a Sydneyi Magyar Műhely

■ ■ ■ ■ QUIETUS

című kiállításának
megnyitására
1994. október 21-én,
pénteken 16 órára

A kiállítást megnyitja
ILLÉS GYÖRGY
filmoperatőr

Megtekinthető november 13-ig
vasárnap kivételével 10-18 óráig
Dorottya Galéria
Budapest V. Dorottya utca 8.

A megnyitót támogatja a Törley

MISZLINGER Antal egri kőműves. 1785. évi adókönyv emliti.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

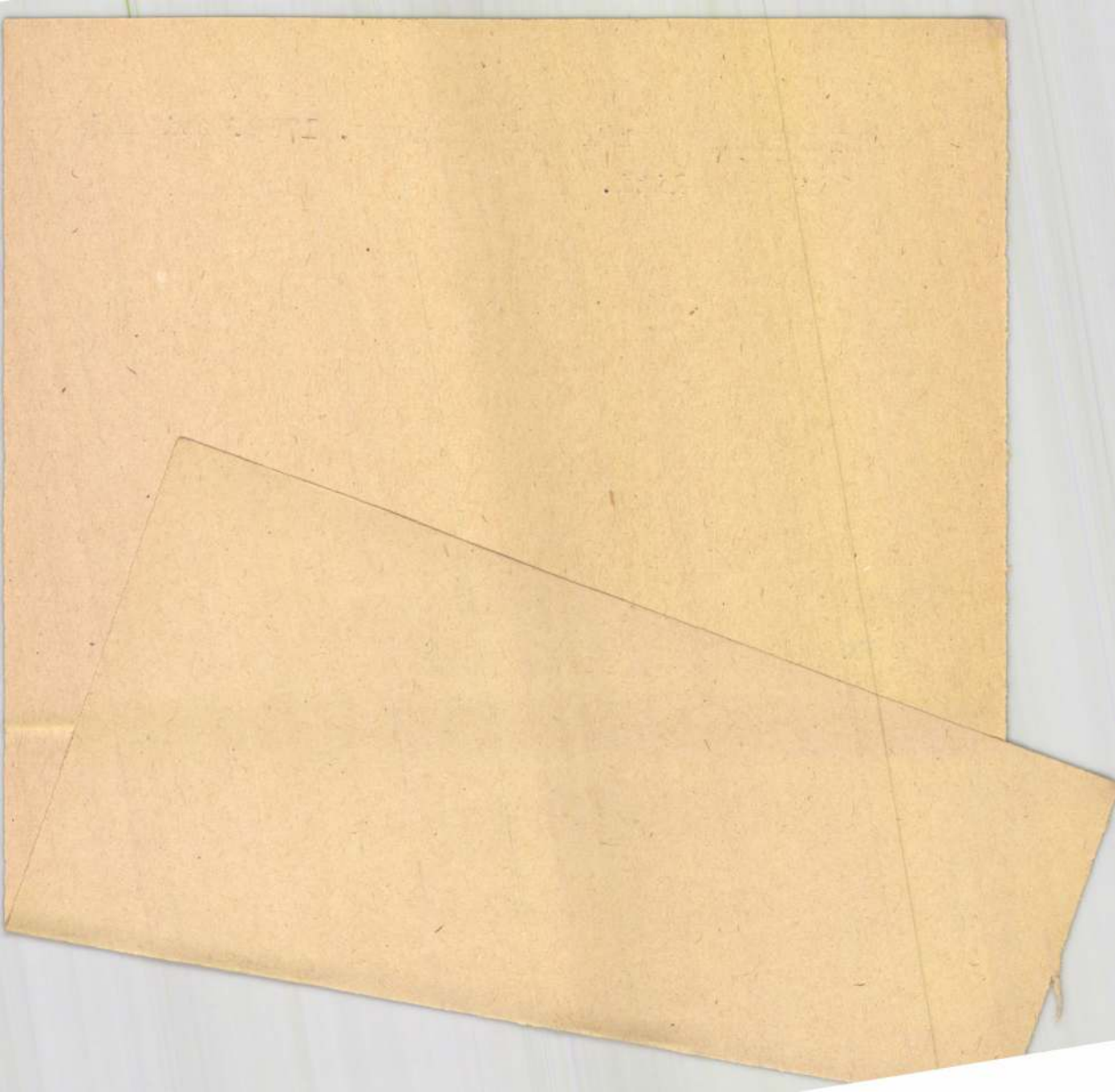

M.D.K.

Miszlinger Antal, kőműves

nevét az 1785-ös egri adóösszeírás említi.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 369. old.

MISZLINGER Antal egri kőmüves. 1785. évi adó-
könyv emliti.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MISZLÓKA.

Myzloka részben abaúji várföld volt, tehát királyi birtok, részben az Aba nemzetségé, magyar történelmünk első századaiban. A 14. században mint német település Deutschendorf elnevezés alatt is előfordul. 1317-ben Ujfalu, másként Németfalva alakban találjuk, ahol a Szentkereszt tiszteletére emelt templom állott, amelyet később úgylátszik lebontottak, mert 1373-ban újonnan épült kő-anyaszentegyházáról van feljegyzésünk. 1395-ben malma is volt. Ebben az időben a Csirke-család volt a földesura. 1427-ben 11 porta volt Miszlókán. E században Kassa város nyerte el a helység egy részét, másik részét 1444 körül a Perényiek, akik első Ulászlóhoz való pártolásért kapták birtokaikat Mizslókán. 1491-ben II. Ulászló megerősíti Kassát Miszlókán birt javaiban. Miszlóka lakosai 1540 körül már áttértek az új hitre. Kegyura, Kassa városa, protestáns tanítókat rendelt a helységbe, akik terjesztették az evangéliumot. 1715-ben a népesebb helyek közé sorolható 12 jobbágy és 8 zsellérháztartással. Ezek közül azonban 9-nek magyar, 11-nek már tót anyanyelvű a háznépe. Ugylátszik németek és tótok is költöztek a helységbe a 18. század folyamán, mert 1786-ban már tót-német falu. 1828-ban 119 háza, rk. temploma és plébániája és 911 rk. vallású lakosa volt. Német lakosai 1880-ra már eltótosodtak és csupán 17 német lakosa volt. A lélekszám 1869 és 1920 között 1030-ról 1390-re emelkedett.

Kisközség a kassai járásban. Területe 1135 k. hold, lakosainak száma 1695, akik közül 68 magyar, 1624 szlovák, 2 rutén, 1 egyéb anyanyelvű; 1665 rk., 17 gk., 3 ref., 4 ev., 6 izr. vallású. Az őstermelők mellett nagyszámú iparos lakosság is van. Lakóházak száma 298. Rk. templom van a községben. Közoktatásügye szolgálatában áll 1 állami népiskola. Vasútállomása, u. p. és u. t. Kassa.

megszállás idején Fülek eleste után meghódolni kényszerül a töröknek. 1637 körül már csak 21 lakosa volt, rövidesen elnéptelenedett és sokáig pusztán állott. 1720-ban kuriális hely, jobbágyrészében lakatlan. 6 év mulva már 5 család igazolta nemességét Kupán. A 18. század közepén népesült be ismét rk. és ref. vallású magyar lakosokkal a Dezsőfi-család földesurasága alatt. Ref. temploma 1786-ban már állt, de valószínűleg régibb építmény. 1828-ban 48 háza és 576 lakosa volt, 141 ref. és 347 rk. 1869 és 1920 között 402-ről 446-ra növekedett a lakosság.

Kisközség a szikszói járásban. Hozzátartozik Fecsketanya és Lencsés-tanya. Területe 1358 k. hold. Lakóinak száma 363, mind magyar és 156 rk., 60 gk., 143 ref., 1 ág. ev., és 3 izr. vallású. Jobbára őstermelők. Lakóházak száma 79. A reformátusoknak templomuk van. Iskolái 1 rk. és 1 ref. népiskola és 1 rk. és 1 ref. ált. továbbképző. Vasútállomása: Szikszó 17 km-re. Postaügynökség. U. t.: Homrogd

LENGYELFALVA.

Lengyel a hatalmas Aba nemzetség birtokai közé tartozott történelmünk első évszázadaiban. Első Lajos adományából került (1350 körül) a Czudar-család birtokába, több abaúji faluval együtt cserébe Bártfa városáért. 1416-ban a család újra beiktatta magát e birtokba s 1440-ben ugyanezeket elzálogosítja a Rozgonyiaknak. Az 1427. évi portális összeirás 26 adózó portát tüntet fel Lengyelfalván a Czudarok birtokában. E században Kassa városa is szerzett itt részeket, amelynek tulajdonjogában II. Ulászló 1491-ben megerősítette a várost. 1470 körül a Perényi-család szerezte meg a helységet. 1479-ben egy lengyelfalvi Kántor-családról van említés. Mint a Perényiek minden birtokán, a lakosság a 16. század első felében Lengyelfalván is áttért az új hitre. 1608-ban szervezett ref. egyháza volt. 1715-ben 7 jobbágy háztartását irták

Miszlókai vh. templom

MISZLÓKA (Abauj)

R. K. tpl

Ráth Károly: Az egri püspöki megjében fekvő templomok a XVII-ik század végén. Magyar Sion, VI- Esztergom, 1868, 277 l.

Miszlóka i rk templom

MISZLÓKA. /Atanj./

R. k. templom.

Gerecze, 1906, 86, l

Miszlókai ötvös Tanós

1554-ben neve egy körben fordul elő. Lehet, hogy a Kassához közel levő Miszlóka nevű faluból származott, ~~de~~ vagy Miszlókán mivelő ötvös volt.

Mihalik József. Kassavárós ötvösségének története. Brest 1900. 166. l.

Szegedi Kövesi Mihály

Ötvös

XVII. 27.

Miszlovits Ernő

műfaragás

1886

Éimisk 1930. 86. l.

Téglás Gábor nekr. X.56.

MISZNER György antalo

1866

Mikéri Szik Csaba:
Bánffyhunyad - Ref.-tpl. Kolozsvár, 1999 7.

441. l. „Visitatio Ecclesiae in pos-
n. Est tota ruinosa, operta, et des-

l.
ioecensis Sabariensis. 1-9. 30. cs.

, Győri egyházmegye, Vas várme-

91. l.
73.
adt, 1985. 31.

32.
1952. 96., 311., 314. és 78. kép
ád és a salomvári római katolikus
ulmányok. Szerk. Lővei Pál. Bp.,

LS.

L9

206. p. alján

A templom
helyreállítása

napig nincs befejezve. Nem
pontosabban a kész, befeje-
zzük, másról van szó. Ked-
ltött szép és küzdelmes kö-
negalakulásától részt vállal-
nak feladatok, amelyek sok
érdekében azonban mégis
akkor sem, ha közben az

i eredetű plébániattemplom
s, hetvenes években, bár a
yen volumenű emlék felújí-
ló nagyságú templomaink.

Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Miszory Ferenc
a hg Esterházy hitb.
főmérnöke

l MMÉEÉvk
1934.230.l.

i, ga
eton

et és v
eti hiva
ajánla
ltételek
erezhet
.) A B
khoz v
ból a
ban j
versen
z előirá
l egyen
ajánlat
atok te
vagy
. A mí
tételek
ta nev
hetők,
erezhetők. Az ajánla-
5 %-ának bánatpén-
adóhivatali nyugta

vités.) A szilágy-
emelendő téli tan-
19.727 kor. 17 fill.
munka biztositása
. e. 10 órára a zilahi
talban tartandó ver-
z ajánlathoz az en-

mun
kor s
rodál
rona

npl
özség
ozik é
31-éi
vujtan
tudha
reál
védő
tási m
leásás
l, vag
kozó
kőnel
beszerz

ből, szállitásából és beépitéséből állanak
ujvidéki m. kir. folyammérnöki hivatalnál
nuár 8 án d. e 11 órakor versenytárgy
fog tartatni. A feltételek, tervek, a szerzó
tervezete, valamint az általános és részletes
tételek az ujvidéki m kir. folyammérnöki h
talnál megtekinthetők és ugyanott szerez
meg az ajánlati minta is. Az ajánlatok, me
ket az előirt minta felhasználásával kell ki
tani, a fenti napon d. e. 10½ óráig az u
déki m. kir. folyammérnöki hivatal főnök

Aszfalt és tetőfedési vállala

vállal tetőfedést, aszfalt és kátránylemezzel facementtetőt több

: : jótállás mellett **Nedves falak szárazzá tétele.**

PERLMUTTER SAMU, épüle

Budapest, VII. Rózsa-utca 1. szám.

gyalási hirdetésben kiirt a Széchenyi-tér, cskay-u. Szentgyörgyvári-u. stb. bazalt kis- burkolati szállitások és munkálatokra." Az nlatok posta utján vagy közvetlenül a tanácsi tóba adandók be. Benyujtási határidő n u á r 28-ik napjának d. e. 10 órája. Bá- pénz gyanánt 3150 korona a versenytár- lási hirdetés ügyszámára való hivatko- sal a városi pénztárba a tárgyalás határ- éig befizetendő vagy oda beküldendő és erről szóló letéti nyugta vagy posta fel- vevény az ajánlathoz csatolandó. Az álta- os szállitási és munkafeltételek, részletes nkafeltételek, költségvetés, tervek és szer- és-tervezet a városi kiadóhivatalban meg- nthetők, ugyanott az ajánlati minta dijtalanul ható. Ajánlatok csakis az összes munká- kra és szállitásokra együttesen tehetők.

zászsebes. (L a k t a n y a é p i t é s.) A szsebesen épitendő lovassági dandárlaktanya ési munkáinak árlejtés utján való biztositása ából j a n u á r 12-én d. e. 9 órakor szó- és irásbeli árlejtés fog Szászsebes város csánál megtartatni.

öltségelőirányzat szerint tesznek:

a föld- és kőmüves munkálatok --- --- ---	368,089 K	26 f.
a kőfaragó munkálatok	14,661 „	80 „
az ács munkálatok ---	138,811 „	08 „
a bádogos munkálatok	28,759 „	86 „

Szabados. (Óvod állami óvodai épület 72 fillérrel előirányzo 20-án d. e. 10 órako nak helyiségében tart dettetik. Versenyezni ajánlataikat a kitüzöt vezett előljáróságho az ajánlati összeg 5 pénznek az államp igazoló nyugta csato és részletes feltételek ságnál megtekinthető

Csáktornya. (I s k ál. elemi iskola ép erejéig engedélyezte tása céljából j a n u csáktornya vidéki kö senytárgyalás hirdet gedélyezett összeg 5 pénz csatolandó. A tés, általános és rés tervezet nevezett körj

Kunhegyes. (A r t hegyes község előljá tén egy artézi kutat előljáróság által vál küldetnek. Az ajánl adandók be az előlj

Baránda. [Torontá ránda község előlj

Misztarka György

mühimző

Bp.

l.

Ezredevéskiáll

XIV. c. 52. l

GLASER DEZSŐ

Glade

NADRÁGTARTÓ, HARISNYATARTÓ ÉS BOKAVÉDŐ ÜZEME

BUDAPEST, VII.,
ROMBACH-UCCA 13. SZÁM.

KÉPVISELI:

TELEFON: 35—5—98.

151. **Misztice**, g. k. fatemplom.

1733. „ligneum". (O. L.; C. P. D. A. 1733. jan. 26.)

1737. „Ecclesiae vero structura est status boni, alias lignea." (O. L.; C. P. D. M. 1737. szept. 4. No. 1.)

1738. „Lignea status boni." (O. L.; C. P. D. M. 1738. máj 14. No. 7.)

1747. az összeírásban maga a község sem szerepel.

(Bereg m.)

Domfacép

Misztice (Bereg m)

Gör. kath. templom

l.

Lebereglelkészsejek

127, 128. l.

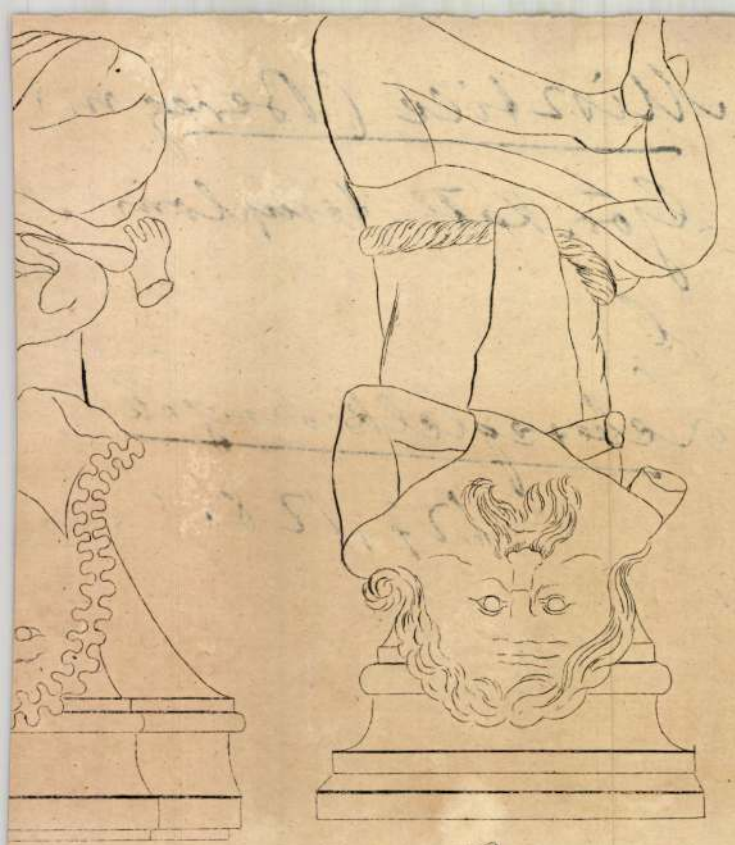

MVK

Misztótfalusi Kiss Miklós
tipografus betümetsző

H. Carter angol nyom dásztörténész véleménye, hogy a Jansen elnevezésű Antikva és kurzív betűsorozat M. Kiss Miklós munkája.

Szántó Tibor: A nyomtatott betű művészete. Magyar Grafika, 1958, 2-évf. 3. sz. Melléklet

MDK.

Misztotfalusi Kis Miklos
tipografus, tudos, betümetsző

„nyomdásztörténeti fontossága" a betü
metszés.
Legszebb betüi 17 sz. Melléklet (szöveg)
M. Kis Miklos: Könyvcimlap 17 sz. Ábra

Szantó Tibor: A nyomtatott betü művészete
Magyar Grafika 2. évf 1958 3-sz Melléklet

MDK

Misztótfalusi Kis Miklós, tipográfus

Megemlítve.

Szíj Rezső: Keleti Artúr

231-233.

A KÖNYVTÁROS B.P. 1963. április

XIII/4.

Misztótfalusi Kis Miklós

Székely Artúr, Misztótfalusi Kis Miklós élete és munkássága a magyar irodalom tükrében. - Magyar Grafika, 1966. 10. évf. 3. sz. 157-161.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

261. l.

Miszkolcfalusi Kis Miklós

által

Ligeti Ernő

Erdélyi emlékiratok.

Pásztortűz

1940. 10-11. sz.

ú keretbe foglalja a motívumot. Ez
b alakításban fordul elő.[1] A bazili-
ékeken ugyane motívum más for-
k: töveikkel összeillesztett három-
ényt. A motívum további fejlődé-
ár egész palmettacsokrok díszítik,
yezőszerű leveleket. Mindkét moti-
teret, hanem a főhelyet három,
kivirágzó szeszélyesen kanyargó
utóbbi motívum teljes hangszere-
larabon. A leggazdagabb változatát
snek nagyméretű ív- és kisebb pil-
. sz.). Többször olyan változatban
indák szintén palmettalevelekben
nak legpompásabb darabja az a
külső részét sakktáblaszerű dísz,
keretelt, élesen metszett levélsorok
ár ismert palmettába végződő hár-
p.) Hasonló lehetett ép állapotban

ívumainak eredetét szintén a pécsi
yai között találjuk meg.[3] Így a
a pécsi népoltár maradványai kö-
ajló és palmettába végződő dísz-

Misztótfalusi

Kis Miklós

sírkövei

Balogh Kolozsvár

27. l. / 66. kép.

(28. l.)

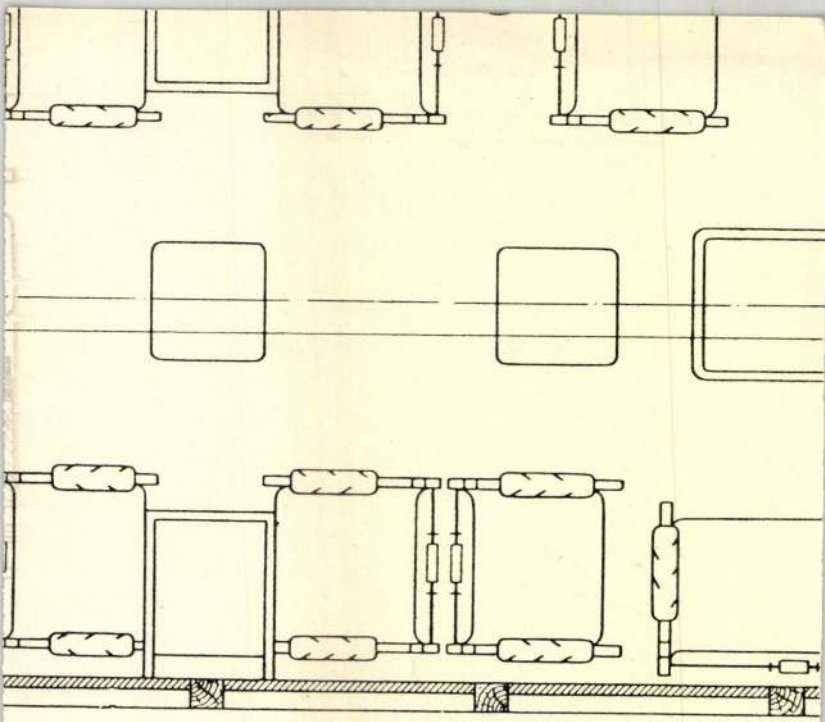

losztó szekrény; *B* Főkapcsoló; *C* Indító készülék; *D* Rövidrezár

Kikiáltási ár pengőben

3146. PÁZMÁNY PÉTER, Imadsagos Könyv. *Nagy-Szombat, Akadémiai nyomda, 1701.* K. 4r., régi bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 1640.
Eleje, vége csonka. Rendkívül ritka! Szabó e kiadásból csak egy példányt ismert . . . . . 50.—

3147. PERESZLÉNYI PÁL. Grammatica lingvae Ungaricae. *Nagy-Szombat, Srnensky Mátyás, 1682.* 8r., modern félpergamentkötés.
Teljes példány . . . . . 40.—

3148. PETSCHIUS, PETRUS, Malleus Penicvli Papistici, Adversus Apologiam Solnensis Synodi editi. *Kassa, Fischer János, 1612.* K. 4r., modern bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. II. 347.
Igen szép, széles margójú, teljes példány . . . 80.—

3149. PRÁGAI ANDRÁS. Feiedelmeknec Serkentő Oraia. *Bártfa, Klösz Jakab, 1628.* Kis folio, régi bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 566.
Címlapja hiányzik, első levelei sérültek . . . . 16.—

3150. SÁMBÁR MÁTYÁS, A' Három Idvösséges kérdésre, a' Luther és Calvinista Tanítók mint felelnek? *Kassa, 1667.* 8r., régi pergamentkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 1056.
Teljes példány . . . . . 60.—

3151. SARTORIUS, JOHANNES. Die wohl verschlossene Ruhe-Kammer... *Lőcse, Brewer Sámuel, 1670.* K. 4r. Félvászonkötés.
SZABÓ K. RMK. II. 1242. . . . . . 30.—

3152. SEELMANN, CHRISTIANUS, Geistliches Gesicht aus der Offenbar. Johan, XX. 12.... *Lőcse, Brewer Sámuel, 1667.* 4r., modern fvkts.
SZABÓ K. RMK. II. 1106. . . . . . 20.—

3153. STAINWILLE, JOHANNES STEPHANUS COMES DE, Quandoquidem tante, & totius reiterate querelae, ab Inclytis Statibus Provinciae hujus Transylvaniae, ad me deferentur... kezdetű egy oldalra nyomatott hivatalos hirdetmény kelt *Gyulafehérvár, 1711*-ben, nyomatott valószínűleg Szebenben.
SZABÓ NEM ISMERTE . . . . . 16.—

Kikiáltási ár pengőben

3138. MILES, MATTHIAS. Sibenbürgischer Würg-Engel. *Szeben, Fleischer Andreas, 1670.* K. 4r., egykorú préselt bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. II. 1256. . . . . . 60.—

3139. (MISSOVICZ, MICHAEL). Europa Comico-Tragica. *(Lőcse, 1706.)* K. 4r., 2 lap (négy helyett).
SZABÓ K. RMK. II. 2252.
Szabó a Nemzeti Múzeumén kívül több példányt nem ismert. A legkorábbi hazai színlapok egyike, amely a szereplők teljes névsorát tartalmazza . . . 16.—

3140. MOLNÁR ALBERT (SZENCZI), Szent David Királynak es Profetának Száz-ötven Soltári. *Kolozsvár, M. Tótfalusi Kis Miklós, 1701.* 12r. Modern félpergamentkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 1629.
Elején 2 levél hiányzik, rongált példány. . . . 10.—

3141. PÁRIZ FERENC (PÁPAI), Pax Animae, Az az, A' lelek bekessegeről, es az elme gyönyörüsegeről való Tracta . . . *Kolozsvár, Szentyel Mihály, 1680.* 8r., mod. félvászonkötés.
SZABÓ K. RMK. 1246.
II. Apafi Mihálynak ajánlva . . . . . 20.—

3142. PÁRIZ, FRANCISCUS (PÁPAI), Ars Heraldica. *Kolozsvár, 1695. Misztótfalusi Kis Miklós.* 12r., pergamentkötés.
SZABÓ K. RMK. II. 1797 . . . . . 16.—

3143. PÁZMÁNY PÉTER. A setet haynalcsillag-utan budoso Luteristák Vezetője. *Bécs, Formica Máté, 1627.* K. 4r., modern félbőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 1246.
Igen szép tiszta és teljes példány! . . . . . 120.—

3144. PÁZMÁNY, PETRUS, Dissertatio An Vnvm Aliquid, ex Omnibus Lvtheranis Dogmatibvs, Romanae Ecclesiae adversantibus, Scriptura Sancta Contineat. *Pozsony, 1631.* Kis 4r., félbőrkötés.
SZABÓ K. RMK. II. 472.
Igen szép példány, egykorú bejegyzésekkel . . . 70.—

3145. PÁZMÁNY PÉTER. Hodoegus. Igazsagra Vezerlő Kalauz. *Pozsony, 1637.* Kis folio, régi bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 675.
Szép, teljes és tiszta példány . . . . . 45.—

rikai függetlenségi harc között, a porosz-francia háború és az 1914—18-as világküzdelem között csak a módszerek és a méretek tekintetében volt különbség; a lényeg mindig ugyanegy volt: a vesztesnek fizetnie kell.

EURÓPA SZEGÉNY VILÁGRÉSZ

volt, — már ősidők óta — és pusztán a maga erejéből **ma is legföljebb az ókori nomádok színvonalán tud** ná eltartani magát. Európa javainak, kincseinek, egész gazdagságának **túlnyomó része a többi világrészből származik.** Európa végeredményben csak **eszével uralkodott a többi világ fölött;** ha most ezt is elveszíti, mije marad? Achilles és Agamemnon még aránylag kis befektetéssel jó üzletet csináltak, mikor Trójáját kirabolták; Nagy Sándor kézzelfogható kincseket hozott haza Ázsiából, Attila jó aranyban és értékes drágakövekben kapta meg a legyőzött népek adóját, sőt még Poroszországnak is sikerült olyan ötmilliárd aranyfrankot kapnia, amely akkor még valódi gazdaggodást jelentett.

Már az első világháború után kitűnt, hogy valóságos jóvátel még a legyőzöttek terhére sem lehetséges. Mi, ha kell, vállaljuk ezt a második világháborút is, — írja Bloomfield, — de **tudni fogjuk, hogy csak áldozatra és veszteségre számíthatunk győzelem esetén is.** A modern nagyipari civilizáció korában egy nagyhatalmi háború olyan vállalkozás, amelynél a befektetés mindenesetre jóval meghaladja a lehetséges „üzleti" eredményt. A modern világgazdaság a modern világháborút egyszerűen már nem bírja el. A háború, írja Bloomfield, gazdaságilag ma már tulajdonképpen lehetetlen, hiszen a háború célja a győzelem, a modern háborúban pedig a győzelem gazdasági tekintetben értéktelenné válik.

*

Amint látjuk, az amerikai közgazdász végeredményben ugyanolyan megállapításokhoz jut, mint annakidején az angol **Norman Angell**, aki már a század elején megjósolta, hogy a **háború „rossz üzlet" lesz.** Bloomfield azonban nem szól bele a politikába és nem kifogásolja az Egyesült Államok eddigi magatartását; a közgazdász hideg szemével nézi a tényeket. (es. i.)

KÖNYVEK

MISZTÓTFALUSI KIS MIKLÓSNAK MENTSÉGE. (Gyoma, 1940.) A kérdés az: lehet-e becsülete magyar földön egy mesterembernek? Lesz-e teljes becsülete még akkor is, ha áldásttermő könyvnyomdászat a mestersége és a prédikátor urak tudományát már elébb is alaposan magába szedte? Ezen a kérdésen meditált el meddő éveket *Misztótfalusi Kis Miklós* Erdély végnapjaiban, amikor *Apafi Mihály* ingó kormánya és a Leopoldi diploma kegyének idején rengett a föld az ország alatt. Ám ő ilyen időkben is nem akart egyebet, mint „hogy könyvekkel bővítsem s oltsositsam e hazát." A hazának azonban kard kellett, nem könyv s az aranyos Bibliából, Misztótfalusi legszebb alkotásából, botránypör lett. S hiába bizonygatta, mily kevés a hasznos mester-ember a hazában, egyre fogyadozott az ő becsülete is. Támogatást, szeretetet, megbecsülést hiába várt itthon és növekvő bajai közepette micsoda keservvel sóhajtott föl *Mentségében:* „mert én akármelly szegletibe mennék a keresztyén világnak, mindenütt jobb állapotom és betsületem volna, mint e háladatlan hazában.". De ha sóhajtott is, sosem hűtlenkedett: a hálátlan hazát, ahová sok évi távollét után a tudományok és ügyességek teljében s a külföldön szerzett megbecsüléssel iszákjában visszatért, soha többé el nem hagyta. Csapás és baj el nem kergethette Erdélyből s ott halt meg elhagyottan elszegényedve, mert a bérces kis *hazát még önmagánál is jobban szerette.*

Ezer esztendeje folyik a nagy per Európában és Magyarországon is: a mesterségek és a tudományok pereskednek a megbecsülésért. Egykor csak a rabszolga írt s a betűkkel úr nem foglalkozhatott. Később a polgárok mesterséggé emelték a nyomdászatot. Misztótfalusi is azért perlekedett, amiért egykor *Aldus Manutius*, az *Elzevirek*, a *Griphiusok* küzdöttek: a betű megbecsüléséért és Hunniának bizonnyal szüksége volt erre a hosszú ideig tartó perre. Ha elbukott is Kolozsvár nagy nyomdásza, sorsa nem maradt hiábavaló: csontja elkeveredett a földdel és megtermékenyítette. Megmaradt Misztótfalusi emléke és a betűk szerelmesei évszázadokon át hittel, hűséggel, bizakodva őrizték. Mélton járt el a gyomai Kner-nyomda, midőn a tipográfia minden szépségével *Tolnai Gábor* tudományos gondozásában közreadta az első kiadás betűhív másolatát és a nagy mester emlékét továbbplántálta a feledésre mindig kész utódok között. *(Kósa János)*

PÁLFFY JÁNOS: MAGYARORSZÁGI ÉS ERDÉLYI URAK. A magyar prózának talán legértékesebb, legerősebb ága a memoárirodalom. Hazája Erdély, s oly kiváló műveket, oly izgalmas vallomásokat, korképeket adott irodalmunknak, amilyen például *Bethlen Miklós* híres önéletírása. A műfajnak nagy és nemes hagyományai vannak. *Pálffy János* emlékezése ennek a memoárirodalomnak egyik jelentős terméke. A mult század magyar történelmének szinte összes alakjai fölvonulnak gazdag arcképcsarnokában, s még azoknak az arcához is hozzá tud tenni egy-egy éles vonást, akikről írók, tudósok, kortársak, utódok sokat és sokszor írtak. *Miniatür portréi az éles megfigyelés, a találó stílus megannyi remeklése:* olykor a történelmi föltedezés ízével hatnak. Külön érték maga a hang, ahogyan Pálffy János jellemez és leír, — vallomásaiban ez a hang *külön vallomás.* Emlékiratai 1939-ig kézirat formájában hozzáférhetetlenek. Az erdélyi közélet e számotlevő alakjának rengeteg ismerőse akadt a *„két magyar hazában"*. A kor intimitásait, társadalmi és politikai életének kulisszatitkait mind kitűnően ismerte — s ebből a nyersanyagból *remekművet formált.*

ERDÉLYI JÓZSEF: EMLÉK. Csaknem 600 oldalas könyv: *Erdélyi* József összes versei. Akik közkézre bocsátották, aligha végeztek még e kiadásnál érdemesebb munkát. Egyben egyébirányú propagandájukkal ellentétben aligha adtak maradandóbb jelt magukról. Igazolták azt is, hogy a költő *nem* éppen az övék — amint hogy nem is csak az ellenfeleiké —, hanem *mindnyájunké*, örökre oszthatatlanul. Igaz, nem egészen saját szándékuk szerint igazolták ezt, hanem *Erdélyi József a teljes költő igazolta helyettük kíméletlen őszinteségével.*

Kinek ne fájna a költővel együtt, hogy az ősi Iszter, a Duna „partjain egymástértő, boldog, erős, kacagó népeket" még ma sem látunk. S ahogyan megboldogult *József Attila*, úgy ő sem meri rendnek nevezni azt, amit jelszavak és illuziók rendnek általtanak:

„Én nem hiszem, hogy ez a rend,
s nem, hogy ez az elrendelés,
a végzet, — én nem akarom
Bíztat egy földöntúli rés,
súgja egy csillag a reménység,
a hit szép hajnalcsillaga,
hogy lesz még ünnep a világon,
hogy nem lesz mindig éjszaka..."

Ki meri megbotránkoztatni azt a „korszerűtlenül" gyermeki hitet, mely *Kossuth* szobra körül így buzog szavakba:

„Miért nem viszik? Miért hagyják ott?
Gyászolni a szabadságot? —
Felesleges azt gyászolni:
fel fog az még világlani!"

Politikai idomítást, a szellemtelen szellemcsonkítást próbálták végezni az utóbbi években a költőn. Velük szemben e két idézet éppen azt mutatja, hogy *Erdélyit* nem lehetett még politikailag sem léprecsalni: az örök gyermek egészségesebb volt benne a múló indulatok emberénél.

NAGY TIBOR

SZERKESZTŐI ÜZENET: Jelen számunkban több cikk részlet. A **katolikus írók új magyar kalauza** címen, szerkesztőbizottságunk tagjának, **Almásy József** dr.-nak szerkesztésében megjelent nagy munkából. A mű ismertetésére visszatérünk.

JELENKOR

Társadalmi, politikai és kulturális lap

Megjelenik minden hónap 1-én és 15-én. — Minden cikkért írója felel. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-út 28. III. 23 - Telefon: 114-478. - Postatakarékpénztári csekkszámla 11.870. — Szerkesztőségi és kiadóhivatali órák: minden d. e. 10—2. A szerkesztő fogad: kedden 12—2. — Előfizetési díj: egy évre 4 P, félévre 2 P, jogi személyeknek évi 40 P. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadó: KATONA JENŐ.

TEMPS PRÉSENT. Revue sociale, politique et culturelle. Directeur: EUGÉNE KATONA. Rédaction et administration: Andrássy-út 28. Budapest VI.

Hunnia-nyomda kft. Budapest, VII. Hársia-u. 36. Tel. 222—404. Fel. üzemv. Hunyadi László

1941. jan. 1.

A HÁBORÚ KÖLTSÉGEI ÉS AMERIKA

E problémáról figyelemreméltó tanulmányt írt Chester Bloomfield amerikai közgazdász a Denvérs Economist című folyóiratba. A háború ugyan elsősorban mint erkölcsi és politikai probléma izgatja Amerika közvéleményét, de szakkörökben újabban mind élénkebben vitatják az esetleges beavatkozás gazdasági és különösen pénzügyi kihatásait is.

BLOOMFIELD IGAZI AMERIKAI REALIZMUSSAL

vizsgálja a kérdést. Szándékosan nem foglal állást — írja — az eszmei, erkölcsi, lélektani, sőt a politikai problémákkal szemben sem, hanem pusztán azt a kérdést veti fel, hogyan lehet a háborút finanszirozni, illetve lehet-e egyáltalán? Az amerikai átlagpolgár nyilván nem örülne annak, ha Amerika belesodródnék az európai viszályba, egyébként azonban szentül meg van győződve arról, hogy éppen pénzügyi tekintetben semmilyen zavartól sem kellene tartania. Az átlagpolgár Amerika óriási aranytartalékjaira gondol, amelyekkel hovatovább az amerikai gazdasági élet nem tud mit kezdeni; arra a könnyűségre gondol, amellyel az immár 40 milliárd dollár lölé emelkedett államadósságot a belföldi pénzpiacon el lehetett helyezni és aggályai közben is reménykedve gondol a nehézipar háborús föllendülésére, amelynek jelei már a készülődés mai stádiumában is érezhetők.

Bloomfield óva inti polgártársait ily derülátástól. Az európai háborúk — írja — pénzügyileg eddig mindig papírpénzinflációval szoktak végződni. Az Egyesült Államok, a világ monetáris aranykészletének ma már legalább kétharmadrészét tartván kezükben, ezt a veszedelmet valószínűleg el tudnák kerülni ugyan, de ez távolról sem jelent annyit, hogy az infláció káros hatásaitól egészen megmenekülhetnének. Nemcsak papír-, hanem arany- és hitel-infláció is van és ezeknek hatásai Amerikában aligha lennének enyhébbek, mint a papírinfláció Európában jól ismert következményei. A huszas évek viharos prosperityje, — írja — tulajdonképpen egy arany- és hitelinflációs boom volt és hogy ez az álkonjunktura mennyire aláásta az Unio közgazdaságát, az ma már eléggé köztudomású.

DE AZ UJ ARANYLÁZ

sokszor elátkozott évtizedében Amerika népe mégis a valódi értékek óriási tömegét termelte; nemcsak irreális, blöffre vagy spekulációra alapított vállalatok tenyésztek, hanem fölpezsdült az egészséges üzleti élet is. Ma már mind általánosabb az a vélemény, hogy az 1929-es összeomlást nem annyira sui generis gazdasági okok váltották ki, mint inkább az, hogy az amerikai szociális fejlődés nem tudott lépést tartani a gazdasági nekiiramodással.

Ma a helyzet lényegesen más. Ha az Unio holnap hadat üzenne, a háborús álkonjunktúra jobb szociális körülmények között indulna meg, hatása mégis sokkal veszedelmesebb lenne, mint a húszas esztendők hamis, de békés virágzásáé volt.

A hadüzenet másnapján, írja Bloomfield, egymillió, vagy kétmillió amerikai állampolgár, de hamarosan talán öt vagy tízmillió, aki addig termelő munkájával eltartotta magát és másokat is, egy csapásra olyan gazdasági egyeddé válik, aki nem termel, csak fogyaszt. Mégpedig kétszer, ötször vagy tízszer annyit fogyaszt, mint eddig: normális szükségletein felül rengeteg mennyiségü vasat, acélt, olajat, szenet, ekrazitot és egyebet. Arról ne is beszéljünk, hogy ebben a „fogyasztásban" hathatósan segítségünkre lesz — az ellenség is. Mindazonáltal ezt a rengeteg javat, amelynek az a rendeltetése, hogy a háborúban elpusztuljon a természeti kincsekben gazdag és majdnem egészen autark Amerika — amin ma már nemcsak az Uniot, hanem az egész kontinenst érthetjük — tizenkét vagy tizennégymilliónyi mai munkanélkülijével aránylag könnyen megtermelheti, erről az oldalról tehát nem kellene zavaroktól tartani.

A LÉNYEGES KÉRDÉS

nem is az, hogyan lehet a háborúhoz szükséges eszközöket megtermelni, hanem hogy ki és hogyan fizesse meg ezeket? Ez pedig nem egyszerűen állampénzügyi vagy jövedelemeloszlási kérdés, hanem sokkal mélyebbre nyulik. Minden jószággal, amelyet a békegazdaság termel, végeredményben a társadalom gazdagodik, akármilyen hibás vagy tökéletlen is a gazdálkodás módja és akármilyen egyenlőtlen vagy igazságtalan is esetleg a javak elosztása. A fogyasztás javai az emberek életerejét, egészségét szolgálják, általuk életörömben gazdagodunk s a harmincas évek amerikai problémája csupán az volt, hogyan lehetne ezt a gazdálkodást minél igazságosabban elosztani, hogyan lehet minél több embert a mindennapi életnek minél több értékében részeltetni. A továbbtermelésre szánt javakkal pedig az amerikai társadalom tőkeereje gyarapodik, tekintet nélkül arra, hogy ezek a tőkék kinek kezében vannak és mennyiben célszerű vagy célszerűtlen az adott jogrend, amely a tőke tulajdonosának gazdasági és politikai hatalmat biztosít.

A szociális politikának ezekben a kérdéseiben Chester Bloomfield épp úgy nem foglal állást, mint az esetleges amerikai beavatkozással kapcsolatos erkölcsi és politikai kérdésekben, csak arra mutat rá, hogy a mozgósítás első percétől fogva ez a — jól vagy rosszul elosztott — gazdálkodás megáll és akkortól fogva az amerikai társadalom egésze mindenesetre szegényedni fog.

KI ÉS HOGYAN VISELJE

ennek az általános szegényedésnek terhét? Hogy milyen arányban kell ezt a terhet az amerikai állampolgárok között felosztani, az megint társadalompolitikai kérdés — előbb azt kell tisztázni, hogy egyáltalában hogyan tudja az állam ezt a terhet előteremteni, előlegezni, vagyis milyen módon képes a háborút finanszírozni?

A szakemberek — írja — általában két módszert ismernek. Az egyik az adók emelése; ez a drasztikusabb és realisabb modszer, amely azonban a modern háború méreteit tekintve rendszerint nem kielégítő. A másik a kölcsönök útján való finanszírozás; ez annyit jelent, hogy a háború pénzügyi terhét több nemzedék között osztják meg. Ez a módszer kétségtelenül logikusabb, mert a modern háború, írja Bloomfield, aránylag rövid idő alatt annyi értéket semmisít meg, amennyit egyetlen nemzedék munkája és lemondása nem képes potolni. Viszont épp ezért ez a módszer kevesbbé erkölcsös; a szerző szerint az lenne igazságos, hogy mindenik nemzedék maga viselje politikai vétkeinek vagy esztelenségeinek következmenyeit. Egyébként is a jövő nemzedékre való áthárítás nagyrészt csak fikció; mi, mai amerikaiak, írja, azzal áltatjuk magunkat, hogy unokáinktól veszünk fel kölcsönt, holott unokáink még meg sem születtek és így e pillanatban pénzük sem lehet. Tehát nem létező emberek nem létező pénzét költjük; de minthogy csakugyan költünk, ez csupán úgy lehetséges, hogy valójában mégis csak a magunkét költjük.

UNOKÁINKRA BÖLCS ELŐRELÁTÁSSAL

semmit sem hagyunk, de szigorúan kikötjük, hogy ebből a semmiből majd fizessék vissza nekünk mindazt, amit mi az ő elszegényítésük érdekében a háborúba befektettünk — még pedig akkor fizessék ezt vissza nekünk, amikor mi már nem leszünk. Végeredményben tehát csak a tényleg meglévő javakat költhetjük el a háborúban és így nem is nagyon fontos az a kérdés, hogy adóból vagy kölcsönből finanszirozzuk-e a háborút. A hadviselő államok a gyakorlatban mind a két módszert egyaránt alkalmazzák és a szakértők vitája inkább akörül forog, hogy milyen arányban kombinálják a kettőt.

De vajjon, — kérdi Bloomfield, — az a két módszer együttesen is elegendő-e egy modern nagyhatalmi háború finanszírozására? Szerinte nem. Minden háborút, mondja, valójában mindig csak utólag tudott finanszírozni — a győztes.

A háború bármily ridegen hangzik is ez, gazdasági oldaláról tekintve egyszerűen egy nagyszabású befektetés, amely csak a győztes számára térülhet meg és pedig kizárólag úgy, hogy a legyőzöttet valamilyen módon — hadisarc, jóvátétel, rákényszerített kereskedelmi szerződés, kizsákmányoló vámpolitika segítségével — kifosztja. A trójai háború és az ame-

SZABÓ PÁL:

BÖLCSŐ

A nagy parasztíró regényciklusának — Lakodalom — Keresztelő — Bölcső — nagy érdeklődéssel várt befejező kötete ez a regény. Önmagában is kerek egész, az előző részektől függetlenül élvezhető alkotás, de benne teljesedik ki a nagy vállalkozás végső értelme, mondanivalója is. A színes és vonzó történet már az előző kötetekben is a paraszti magyarság nagy sorskérdései köré sűrűsödött, a Bölcső pedig most már félreérthetetlenül és félremagyarázhatatlanul bizonyítja, hogy Szabó Pál nemcsak jótollú krónikása osztályának, hanem elfogulatlan bírálója és tisztánlátó tanítója is. A Bölcső mozgalmas cselekményei során a parasztság közösségi életének fenyegető szakadékaiba pillantunk, de felcsillan a jobb és igazabb közösségi élet lehetősége is. A regényciklus hőse kisleányainak bölcsője mellett Kertmagyarország bölcsőjét faragja: a maga példájával mutatja meg, hogyan teremthet magának — menekülés helyett — szebb és jobb életformát ősi földjén a magyar paraszt.

TURUL KIADÁS

TURUL KÖNYVEK

ADY ENDRE:
A TEGNAPI PÁRIS
levelek

ÁDÁM JENŐ:
A SKÁLÁTÓL A SZIMFÓNIÁIG
zenekönyv

AMBRUS GÉZA:
AZ ÉLET MEGY TOVÁBB
regény

BÖZÖDI GYÖRGY:
A TRÉFÁS FARKAS
népmesék

ERDÉLYI JÓZSEF:
VILLÁM ÉS VIRÁG
versek
A HARMADIK FIÚ
önéletrajz I.
FEGYVERTELEN
önéletrajz II.

FÁY ALADÁR:
A MAGYARSÁG DISZITŐ ÖSZTÖNE
400 ábrával

GOMBOS GYULA:
ÁLOM AZ ORSZÁGRÓL
új magyar írók

GYÖRFFY ISTVÁN:
NAGYKUNSÁGI KRÓNIKA
néprajz
MAGYAR NÉP — MAGYAR FÖLD
néprajz
MAGYAR FALU — MAGYAR HÁZ
néprajz

JANKOVICH FERENC:
IRÁNYTŰ A MAGYAR IRODALOMBAN I.—II.
irodalomtörténet
ELÉGIA
versek

ARVI JÄRVENTAUS:
KERESZT ÉS VARÁZSDOB
regény

KÁRÁSZ JÓZSEF:
ASZTAGOK
regény

KODOLÁNYI JÁNOS:
RÓKATÁNC
elbeszélések
SUOMI
utirajz
CSENDES ÓRÁK
tanulmányok

MÁLYUSZ ELEMÉR:
A MAGYAR TÖRTÉNETTUDOMÁNY
tanulmány

MIKECS LÁSZLÓ:
CSÁNGÓK
történetpolitikai tanulmány

NÉMETH LÁSZLÓ:
MÓRICZ ZSIGMOND
emlékezések
LÁNYAIM
tanulmány
SZÉCHENYI
tanulmány
MAGAM HELYETT
önéletrajz I.

PÁLÓCZI HORVÁTH LAJOS:
NÉPÜNK DALAI

SZABÓ PÁL:
LAKODALOM
KERESZTELŐ
BÖLCSŐ
regény

SZIJ REZSŐ:
MISZTÓTFALUSI KIS MIKLÓS

SZŰCS SÁNDOR:
A RÉGI SÁRRÉT VILÁGA
néprajz

TURUL SZÖVETSÉG KÖNYV- ÉS LAPTERJESZTŐ KFT.
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 20.
Telefon: 424—922.

Felelős kiadó: HARTYÁNYI ISTVÁN
Attila-ny. rt. Budapest, II., Szász Károly-u. 3—5. T.: *150—080.

SZIJ REZSŐ: MISZTÓTFALUSI KIS MIKLÓS

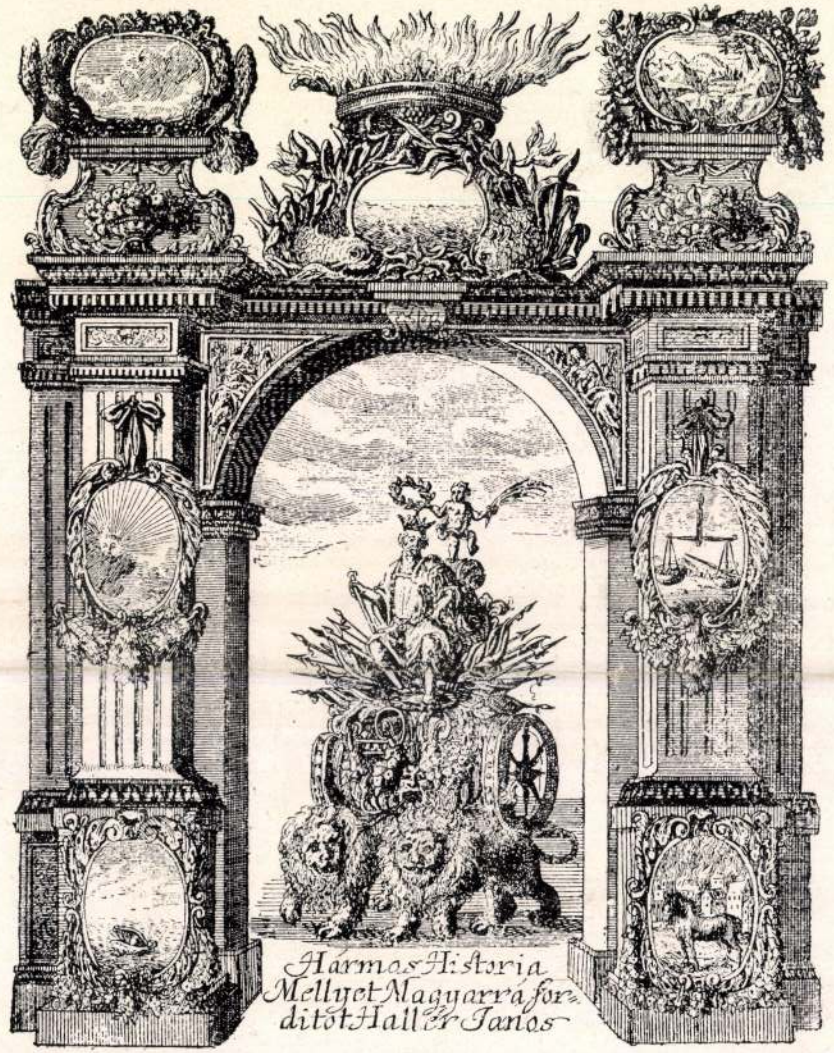

SZIJ REZSŐ

MISZTÓTFALUSI KIS MIKLÓS

TURUL

SZIJ REZSŐ

MISZTÓTFALUSI KIS MIKLÓS

Misztótfalusi Kis Miklós a magyar nyomdásztörténet mindmáig legnagyobb alakja, s a magyar kultúra legtragikusabb hőseinek egyike. Együtt szokás említeni Apácai Csere Jánossal és Szenci Molnár Alberttel, mint a triász harmadik tagját, kiknek sorsában annyi hasonlóság van s kik valamennyien ugyanazt akarták a maguk módján a nékik felülről adatott ajándékok szerint. E könyv célja: élete művét magunk elé állítani, hogy példaképen szolgáljon.

A könyvben írója közrebocsátja Misztótfalusi Kis Miklósnak egyik fennmaradt költeményét, a Siralmas panasz-t is.

8 műnyomólapon Misztótfalusi Kis Miklós kiadványaiból közlünk illusztrációkat.

TURUL KIADÁS

4r. (Szabó, RMK. I. 1654. alatt felvett mű = 16 levél = A—D ív. 40.—

TÓTH ENDRE: Mándi Márton István élete. Pápa, 1931. 4.—

TÓTH FERENTZ: A magyar- és erdélyországi protestáns ekklésiák históriája. 1. darab. [Több nem jelent meg.] Komárom, 1808. Pk. 10.—

TÓTH MIHÁLY debreceni akadémiai tanár: Ker. egyházszónoklat- és ker. egyházszertartástan. Leírta Dávidházy János. 1862. Kéziratos jegyzet. 4r. Fvk. 3.—

TÖMÖRKÉNY ISTVÁN: Ne engedjük a madarat... s más holmik. Bp., 1911. Vk. 5.—

TÖRÖK ISTVÁN: A kolozsvári ev. ref. collegium története. 3 k. Kolozsvár, 1905. 25.—

TÖRTÉNETI LAPOK. Szerkesztette K. Papp Miklós. 1. évi. 1. félév. Kolozsvár, 1874. 5.—

TRATTNER ÉS KÁROLYI NEMZETI KALENDÁRIOMA, 1853-dik esztendőre. Pest, 4r. 4.—

TSEETSI, JOH. fil.: Aphorismi. In quibus antiquitates veterum Hebraeorum brevissime exhibentur. In usum scholasticae juventutis editi. Bernae Helvetiorum, 1726. Rong. kötésben. 5.—

TURUL. A Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság közlönye. 1883: 3, 1884: 1, 1900: 3, 1907: 3, 1909: 1, 1910: 3, 1913: 3—4. Bp., 1883—1913. à 2.—
4r. 8 füzet.

UHLHORN, GERHARD: Der Kampf des Christentums mit dem Heidentum. 7. Aufl. Stuttgart, 1924. Vk. 5.—

Közönséges UTASITÁS a gyámoltalanokra, és árvákra, ezeknek [tutoraikra, curátoraikra] gyám-atyáikra, gondviselőikre, az árvák székire [sedes orphanales] és a tisztviselőknek kötelességekre nézve. [Az Erdélyi Nagyfejedelemség számára kiadott végrehajtási utasítás.] H. é. ny. n. (1461—1806. et 1428—1829.) 4r. 5.—

ÜSTÖKÖS. Fel. szerk. Jókai Mór, 1866, 1867, 1868, 1869 [5. sz. nélkül.] 1870, 1871, 1872 [az első szám utolsó levele nélkül], 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879 [+ Rab Ráby], 1880 [az 1. számból az 1—2. l. hiányzik], 1881. à 12.—
évf. 4r. Kötve.

suggerisce una poesia encomiastica a Antonio Costanzi da Fano il quale probabilmente fu compagno di studi di Janus Pannonius.[39] Allora l'Europa avverte il gran capitano evertore del turchi, il figlio di Giovanni Hunyadi, espugnatore di Belgrado, — nel quele scorge già il salvatore della cristianità e da cui si attende la scacciata dei turchi dall'Europa. Nel Plauto dell'arcivescovo Vitéz il miniatore ferrarese ha voluto esaltare la vittoria di Mattia, anziché con alate parole, dipingendo sul frontispizio lo stemma di Bosnia. Quando Janus Pannonius si reca ambasciatore in Italia, Giovanni Vitéz era già arcivescovo eletto, e Janus deve sollecitare presso Sua Santità la conferma dell'elezione. È possibile che Janus Pannonius abbia ordinato il codice a Ferrara per incarico del re stesso. Comunque, il codice non vuol essere il regalo del sovrano all'arcivescovo di Esztergom, bensi un segno di affetto del discepolo all'amato suo maestro. (Nelle iniziali del Plauto ritroviamo

A TISZÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET STATISZTIKAI ÁLLAPOTÁNAK KIMUTATÁSA.
1849, 1853, 1857, 1858, 1859-ről. à 6.—
1852. à 4.—
1862, 1864, 1865, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1875. à 5.—
1877, 1879. à 2.—
1883, 1884, 1890, 1893. à 2.—
1896. à 1.—
TOMPA MIHÁLY összes költeményei. Rendezték barátai: Arany János, Gyulai Pál, Lévay József és Szász Károly. Bp., 1870. 4r. Bordázott ibőrk. 12.—
Halotti beszédek TÓTFALUSI KIS MIKLÓS felett. [Csepregi Mihály, Szatmár-Németi Mihály és Enyedi István beszédei.] Kolozsvár, 1702.

Misztótfalusi Kis Miklós

Turul kiadás
1943. márc.

Misztótfalusi Kis Miklós

Magyar Kultúra

1943. jún. 15. (6. sz.)

135. l.

Szíj Rezső: Misztótfalusi Kis Miklós. Turul. 166 lap. (Fűzve 6.—, kötve 8.50.) Misztótfalusi Kis Miklós a 17. században élt; amszterdami nyomdász korában európai híre volt, „néha targoncával tolták a pénzt" szállására, itthon pedig az értetlenség, sőt rosszakarat tönkreteszi. Az „irígyek" elhomályosítják világhíres nevét, végső elbúsultában írja meg könyvét, a „maga személyének, életének és különös cselekedetinek Mentségé"-t. „Nem egy magánember sorsa, hanem egész művelődésünk számos fájdalmas, máig megoldatlan problémája tárul elénk megrázó, őszinte emberi vallomás formájában", írja e műről *Kodály Zoltán*. Ennek a szimbolumszerűen jellegzetes magyar életnek történetét beszéli el Szíj Rezső, becsületes gonddal követve hősét a fáradsággal kiharcolt dicsőségtől a méltatlan alkonyig.

BOD PÉTER: Szent írás értelmére vezérlő magyar leksikon. Kolosvár, 1746. 4r. Sérült fbörk. 9.—

—: Győr, é. n. Streibig. Börk. 7.50

—: A szent bibliának historiája. Szeben, 1748. [Címlap s az ajánlás két levele, valamint az utolsó (egy) levél hiányzik. A szöveg teljes.] Börk.

—: Az Isten vitézkedő anyaszentegyháza állapotjának rövid historiája. Basilea, 1760. 4.— v

—:—. [+Verzeichnis dererjenigen Büchern, welche Joh. Rudolph Im—Hof Buchhändler in Basel, theils selbst gedruckt, oder aber an sich erhandelt, und in Menge bey ihme zu haben seyne. = 16 Ss. — Több magyar könyv is szerepel a jegyzékben.] 1 fbörk. 8.—

—: Synopsis iuris connubialis. Seu tractatus de iure connubiorum. Cibinii, 1763. Pk. 16.—

—: Smirnai Szent Polikárpus, avagy sok keserves háborúságok között magok hivataljokat keresztyéni szorgalmatossággal kegyesen viselő erdélyi református püspököknek historiájok. [H. ny. n. 1766.] 8.—

—: Erdélyi Féniks Tótfalusi Kis Miklós avagy Profes. Pápai P. Ferentznek a könyv-nyomtatás mesterségének találásáról, és folytatásáról, a Tótfalusi Kis Miklós emlékezetére irott versei. [H. ny. n.] 1767. (Címlap fele hiányzik.) 15.—

—: Szent Heortokrates avagy a keresztyének között előforduló innepeknek és a rendes kalendáriómban fel-jegyeztetett szenteknek rövid históriájok. Ujjalag ki-adatott Szatsvay Sándor költségével. Posony, 1786. Fbörk. 6.—

— nyomán BENKŐ LÁSZLÓ: Megujjitott egyházi törvénykeztető vagy a törvénykezés módját tanító könyv. Kolosvár, 1833. Fvk. 7.—

BODOLA SÁMUEL: Kátéchismus, vagy is kérdések és feleletekbe foglalt tanítás, a keresztény vallás főbb hit czikkelyeiről a helvécziai valástételt követők értelme szerént. 3. kiadás. N. Enyeden, 1843. Fbörk. 4.—

BOGA KÁROLY és SZENTGYÖRGYI LAJOS: **A jótékonyság könyve. Kiadta a bánffy-hunyadi** 5.—

Bisticci fornisce i libri ordinati ed in parte già pagati da Janus Pannonius. Petrus Cenninus esempla nel 1467 il Curtius Rufus (Budapest, Bibl. Naz. Széchényi Cod. Lat. 160), ed anche in seguito incontriamo frequentemente nei codici corviniani i nomi di copisti fiorentini. Gli studiosi forestieri che insegnano nell'Università di Pozsony, fondata nel 1467, quali : Gatti, Brandolini, Ilkush, Regiomontanus, danno sviluppo sempre maggiore all'umanesimo ungherese. Essi dedicano le loro opere a Mattia ; così Regiomontanus, nel 1467, le sua «Ephemerides Budensis», e contemporaneamente dedica al Vitéz le «Tabulae directionum» che aveva scritto a Esztergom. Nel 1468, Martino Ilkush dedica a Mattia un lavoro che aveva composto a Buda.[41] Non molto dopo sono attesi a Buda Argyripylos, Barrholomeus Fontius con altri umanisti italiani. Il grandioso progetto di Giovanni Vitéz e di Janus Pannonius, il trasferimento in terra ungherese della cultura umanistica italiana, sta per essere realizzato in piena misura.

[BIBLIA, újszövetség, szánszkrit nyelven.] The new testament of our Lord and Saviour Jesus Christ, in sanscrit. Calcutta, 1851. 8ork. . 12.—

BIESE, ALFRED: Pädagogik und Poesie. Vertmische Aufsätze. Berlin, 1900. 5.—

BIHARI PETER: Egyetemes és részleges esztitika. Bp., 1886. Er. vk. 5.—

BIHAR-VÁRMEGYE. Szerkesztette Nádányi Zoltán. Bp., 1938. Vk. 9.—

BINDING, KARL: Strafrechtliche und strafprozessuale Abhandlungen. 2 Bde. München u. Leipzig, 1915. 2 er. fűrk. 16.—

BINTERIM, A. J.: Pragmatische Geschichte der deutschen National- Provinzial- und vorzüglichsten Diöcesanconcilien von Trient. I. II. hundert bis auf das Concilium zu Trient. I. III. Bd. Mainz, 1835—37. 3 pk. [A XI. századig.] 4.—

BITNICZ LAJOS: Magyar nyelvtudomány. 2 rész. Pest, 1837. Pk. 6.—

KÖNYVEK

Harsányi Lajos: Fejjel nagyobb mindenkinél. (Révai). Szent László király születésének kilencszázadik évfordulóján jelent meg ez a történelmi regény. Hódolatnak időszerű, emlékezésnek figyelmeztető, az ősi magyar erények kapnak koszorút vele s szózat hangzik egyúttal népünk európai rangjá[ra]. A ha[gy] resztény hűség hőse s a legvi[tézebb] gyar egyszerre két tájat egy[esít] ban, a nyugatot és keletet, [és] az ő lovagi élete tette faj[unk] magyart és európait, Szent Is[tván] benne érlelődött kielégítő [egy] érdekeink és természetünk c[ím]jutottak egyensúlyba. Az á[ldás] katona Róma szentjeinek a [ma]feje körül száguldja végig a [tör]zadokat, amit életével állít, [ma]mondatunk lehet. Harsányi L[ászló] egy feladatra utal, mely nem[csak] ténelmi tudatának fejlesztése [a] hivatalosainkra, a legmagya[rabb] népszerűsítésével. Szent Istv[án] már némileg jogtörténet, L[egenda] sége viszont „legendák és j[ogtörténet] sága, merész mese, szociális [igaz]tunknak, a néplélekhez [közel] lehetne mint Toldi Miklósna[k]. Lajos már tett ezért valam[it] nelmi álromantika helyett a [tör]beszélést választotta, kihü[tve] helyett élő alakot írt meg, [a] mélyes közösséget lehet vall[ani].

Karácsony Benő: Utazás folyón. (Révai). Ez az író [a] és félreérthetetlen erőfeszít[ése] irodalmat, minden új könyv[ével] dési fokot jelent, művei egyre j[obb] terv szerint, haladványszerűe[n] színvonaluk. Megnyugtató [a] mai litteratúrai életünkben, [az] írók munkássága tele van [ki]ségekkel, kínos meglepetésel[ek] művészi pályákról mint foly[ó]ritkán lehet beszélni, s a [leg]nyérkereset és baráti cink[ek] alkotja a szerzők esztétikájá[t]. Benő flaubert-i türelemm[el] irodalmi makacssággal fejles[ő] henye mozdulatai, elegáns r[ím]a végén szigorú szerkesztés[ben] külnek, minden látszólagos [ki]merész képzettársulásnak, [a] térőnek oka van, előkészítő [szik. Apró fintorai, szerte nyüzsgő alakjai, fanyar bölcselmei, fonák jellemei kiegyensúlyozott egésszé állnak össze, mint ahogy az impresszionista festők színpontjai is egységes látomásként olvadnak egybe a szemben. Karikírozó keserűsége, könnyed utalásai, mellékes megjegyzései az összképben rendezett alkot-

Misztótfalusi Kis Miklós

Misztótfalusi Kis Miklós. *(Szíj Rezső munkája.* A magyar kultúra legtragikusabb hőseinek egyikét állítja a mai magyarság elé, példaképül a szerző. Az ébredező magyar öntudat sokat tanulhat Misztótfalusi Kis Miklóstól, a magyar nyomdásztörténet legnagyobb alakjától. Az irodalmi értékű életrajz közli Misztótfalusi Kis egyik fennmaradt költeményét, a Siralmas panasz-t is, s nyolc műnyomólapon érdekes illusztrációkat közöl a nagy nyomdász kiadványaiból. A *Turul* szép hivatást teljesít az ilyen hasznos, szép irodalmi életrajzok közrebocsátásával.

Esti Magyarország
1943. máj. 28.

(Révai). A szerzőnek ez már az ötödik könyve, amellyel azt bizonyítja, hogy ha valaki jól ír, nem kell föltétlenül unalmasat írnia. Mesterségbelileg sokan megfelelnek az írás követelményeinek, hiszen egy kis érzékkel és gonddal meg is lehet tanulni írni, viszont kevesen vannak, akik ezt az ügyességet fel is tudják használni. A tehetséget egy idő óta nagyrészt a szorgalom pótolja az irodalomban, tudás helyettesíti a hivatást, okoskodás az alkotást, az írók mostanában egy kicsit mindig értekeznek, folyton elemeznek, szinonímákkal bajlódnak és nyelvészeti bűvészmutatványokkal leplezik erőtlenségüket. Nagyiványi Zoltán is hibátlan szöveggel dolgozik, de ezt meg tudja tölteni változatossággal, kalanddal, izgalommal; azon kevesek közé tartozik a stílművészek közül, akik tényszerűen és eseményszerűen adnak elő történeteket, a regényt szakadatlan betűvetés és magas oldalszám helyett inkább elbeszélő műfajnak tekintik, nem íveket, sorokat és hasonlatokat gyártanak, hanem cselekményt bonyolítanak. A Párbaj Keleten heves epikai mű, a képzelet, találékonyság és élmény izgatott mesélőkedvvel egyesülve formálják a helyzeteket és meglepetéseket, olyan regény, amely jó is, irodalmi is, s amellett még történik is benne valami. Hogy kitűnően van megírva, azt észre se venni, az alaki biztonság és hajlékonyság az előadást teszi simává, folyamatossá, sokoldalúvá, ilyen szövegkezeléssel fűtöttségben és moz[gás]n semmi sem lehetlen. Fino[m]azni eszerint eszköz és fel[adat] m arra, hogy érdekesen és [ne] óljon a szerző, munkája le[gyen] meggyőzzön. Vannak írók, [akik] atokat írnak, öncélúan és [nem] de csak mondatokat, fordu[latok]id és fukar kijelentéseket, s [van]k, akik műveket írnak. Ez [is] kezdésenként is kifogástala[n]nek, viszont az egész lévén [az] igekötők nagyszerűsége nem [ér]Nagyiványi Zoltánnál se kell [a] részletek jó minőségét, mert [az]gészben véve jelent rangot, [a] lkép, mozdulat vagy jelző jó [is]em a tárgykör és a regény, [ha]gy a jelzők és jelképek is [jók]. Mindezt megmagyarázza az, [hogy]nek tartalma is van.

Lajos: A savonai fogoly. [Révai]). Ez az elmemű megint arra [is] a történelem nagy változásai [és] zellem, a tett és gondolat ki[egé]zött folynak le. VII. Pius [a] avonai fogoly és Napoleon [ma]se is ezt az ellentétet pél[dá]rök eszmék és politikai hely[zet]elmét, mely a szembenálló [fe]tes különneműsége miatt a [tra]nőrlés tragikus következ[mé]jár. A lelki értékek hatalma [né]olykor a lármás események [ár]hogy azonban mindent túl[ha]azt sok történelmi tény mel[lett]us igaza is bizonyítja. Perlaky [Ba]lmas tanulmánya a kultúra [és] a politika gőgjén át szűri [a] világról, a mult század első [fe]a forrongásában mutatja [be]lem végső tisztaságát, mely [a] méltatlanságok közepette is [ra]ító fénnyel ragyog. Lételmé[le]n lehet ennél vigasztalóbb: [az]éleké az utolsó szó.

bert: Csaba. (Révai). A hún királyfi az elmult huszonkét évben reális mezbe öltözött, a legendás hős kard helyett ekét és szerszámot ragadott, harc helyett munkával mentette a magyarságot. Sok-sok fiatalember vállalta, kisebbségi Csabaként, a nemzetmentés elszánt, kitartó, munkás hivatását, mely a történelemnek ebben a változatában nem volt kacagányos, tejutas parádé, csupán szürke, mindennapos, önfenntartó küzdelem a létért. Ez az alkalmazkodás a körülményekhez, ez őrizte meg a magyar népet az idegen uralom évtizedeiben; ahogy a régi idők álmainak csalképeiből a való élet feladataira döbbentek egyesek, az az elszakított magyarság mentségévé vált a jövőre. A fellegekből leszálltak a földre, melyen ha megveti valaki a lábát, minden vihart kiállhat. Szövetkezetek, kultúrházak, gyüjtőívek szervezték meg az elnyomottakat, szociális kezdeményezések, közös összefogások révén vészelték át a csapá-

MAGYAR ELEKTRA

Sophokles tragédiája
Az első magyar színdarab
Írta:
BORNEMISZA PÉTER 1558
Mai színpadra átírta:
MÓRICZ ZSIGMOND 1929

Ára **50** fillér

Beküldhető a 33-1-33 postacsekken

sokat, csodákat ezek a népi erőfeszítések teremtettek, hőstetteknek a társadalmi gondoskodás eredményei számítottak. A történelemnek erről a különös relativitásáról számol be Wass Albert új könyve, mint szabadítja föl a kisebbségi sors reménytelensége alól Fileki Ferkó ifjú földbirtokos vállalkozásokkal, szervezéssel a környék magyarjait. Stílusa megfelel ennek a makacs prófétaságnak, mely nem a zengő szó bűvölete, hanem a kérlelhetetlen kitartás, fáradhatatlan újrakezdés egyhangú messianizmusa. Kicsit mereven, a naplószerű hűség ridegségével érzékelteti a magyarságmentés végtelen türelmét, a leíró próza rendíthetetlensége tükrözi vissza a mostohán kezelt magyarság próbálkozásainak a nehézségeit. A könyv maga is inkább a kemény következetesség terméke, nem műfaj, csak emlékezés, beszámoló egy szomorú, de hősi korszakról, mely dolgozni tanított. Irodalmi műnek ritkán jutott osztályrészeül, hogy ilyen tanulságos legyen, az egyetértés és sorsvállalás példái a veszély szűntével is intenek.

Pőg.

Márai Sándor: Szindbád hazamegy. (Révai). Márai Sándor új regénye olyan világot támaszt életre, amelyet az újabb idők mindenestől eltemettek. Emlékeit lebontották, házait, korcsmáit és fogadóit egyenlővé tették a földdel s utcáinak sincs már nyoma. Krudy Gyula világa ez. Márai az ő emlékének ajánlja könyvét. Krudy Gyuláé, aki a század végének és a háborúelőtti évek Budapestjének volt nagy írója, akinek művében hitelesebben él ez a Budapest, mint bármilyen fényképalbumban, vagy tudományos leírásban. Márai műve hódolat a nagy elődt előtt s egyben bravúros életrekeltése egy szemünk előtt meghalt világnak. A nagy író minden *kivételes* értéke, fölénye, csodálatos művészete ott csillog ennek a munkának lapjain. Uj irodalmunk legszebb regényei közé tartozik.

M. Tótfalusi K. Miklós „Mentsége"

(Franklin-kiadás)

A XVII. század szomorúsorsú nagy magyar nyomdászának védekező iratkáját adta ki a Kner-nyomda, Tótfalusi Miklós emlékéhez méltó kiállításban, amelynek gondossága oly jólesően üt el fényűző „bibliofil" kiadványaiktól. A kötet végén *Kner* Imre számol be a könyv nyomdai munkálatairól, azzal a megható szakszerűséggel, amellyel a régi mesterek bocsátották útra kiadványaikat. M. Tótfalusi K. Miklós, a magyar művelődés eltaposott értékei közül való, helye ott van a század másik két nagy magánosa, Szenczi Molnár Albert és Apáczai Csere János mellett. Könyvét ma sem lehet felháborodás nélkül olvasni; megdöbbentő az ellene koholt vádak együgyüsége és kicsinyessége. Ki csudálja tehát, — hogy mi is kedves szavajárásával éljünk, — ha megírta panaszoshangú, szenvedélyes válaszát, amely szándéktalanul is inkább vádirat, mint védőbeszéd? — „Mennél nagyobb *devotioval* vóltam eleinten Nemzetemhez, annál nagyobb *aversioval* lészek ezután és a' Magyarnak még a' hírétől is futok." Ez Zrínyi századának hangja, — a *Mentség* a magyar művelődés *Siralmas panasz*-a. — A kis munkát *Tolnai* Gábor rokonszenves pátoszú, szép tanulmánya rekeszti be, amelynek lapjain fájó elevenséggel, közvetlen emberi vonásaiban támad új életre „Erdély főnikse".

(—n).

Elindult szeptemberben

(Darvas József — Dante-kiadás.)

Kevés fiatal írónak egyengette útját nagyobb szeretettel a kritika, mint a Darvasét, — s eddigi pályája mégis csupa zökkenő, legtöbb könyve bizalmatlan visszahúzódás, meghúvás, vagy váratlan fellobbanás. Mintha tiltakoznék az író-szociológus szerepe ellen, amelyre egy felületes irodalmi köztudat akarja kényszeríteni. Könyvében sokan ma is leltározó krónikákat keresnek s eleinte maga is igyekezett hozzáidomulni a róla alkotott tetszetős, de igaztalan képhez. Mondanivalója súlyos volt és eredeti; a faluszéli szegényparasztságot szólaltatta meg, de szava félszegül vagy éppen tudálékosan hangzott. Első írásai szociológiai adalékgyüjtemények voltak, mert csak a külső, esetleges valóság megmutatásáig jutott el. Igazságainak nem volt lélektani hitele.

Annál meglepőbb az a tudatosság, amelylyel legutóbbi könyveiben újraformálja eszközeit, elmélyíti szemléletét. Nem itt a helye s talán még az ideje sem jött el, hogy írói fejlődését megrajzoljuk. Új regénye minden ízében érett mű, talán első gátlástalan megszólalása. Mint minden könyvének, ennek is van megfogalmazható alaptétele: a társadalom mélyéből jött ember beleütközik a rámeredő falakba s akarva sem tud szabadulni elhagyott környezetétől, a szegénységtől, amely mint lehúzó erő ott kísért egész életében. Darvas ennek a lehúzó erőnek a működését figyeli meg egy fiatal diákon, valami puritán és könyörtelen tárgyilagossággal, az önkínzás szenvedélyességével. Csak egy hangja van, a protestáló, újjongó fájdalomé, amely egyszere vádol és véd. Németh László regényeinek van hasonló szenvedélyességű atmoszférájuk, de Darvas nemcsak jó megfigyelő, hanem merész kísérletező is; regényének vannak részei, amelyek tudatos stílus- és — érzélemgyakorlatok. Írói magatartása nagyon bonyolult elemekből tevődik össze: különös kéjjel engedi át magán a legszélsőségesebb érzelmeket, mintha értéküket és erejüket akarná kipróbálni. Néha talán vissza is él a fiatalság adományával, a hangváltás készségével.

Könyvének elsősorban lélektani értéke van, egy társadalmi neurózis természetrajzát leshetjük el benne. S megjelenik a regényben az a közösség is, amely ilyen súlyos örökséggel küldi harcba fiait. A regény — talán önkéntelenül — a görög drámák szerkezeti kettősségét utánozza: a sorsfordulóknál itt is megszólal a kórus, a közösség hangja, amely talán sietteti a tragikus kibontakozást, de helyes útra is tereli az egyént. — Darvas egyforma erővel tudja felidézni a társadalmi valóságot s egy megingott lélek céltalannak látszó izzását. A fojtogató, aprólékos naturalizmustól megszabadult; rekedtes pátosza, egy-két váratlan képe többet mond minden részletezésnél. Széles, nyugodt lebegésű mondatai néha hirtelen alábuknak, máskor meghökkentő hasonlatok szárnyán fölcsapnak, — stílusa sokszor kelt zenei képzeteket. Vannak elsietett részei, kisiklásai (főleg a szerelmi jelenetekben), környezetrajza — különösen az internátusnál — sokszor levegőtlen, a regény alaphangulata sem egészen egységes, — mintha a lehúzóerő helyenként magát az írót is megbénította volna. De hibáival együtt is igen gazdag mű Darvas új regénye, — csúcs, ahonnan már nyugodtabb, tisztább tájakra nyílik kilátás.

Kelemen János

Magyar gyári munkásság

Szociális helyzetkép

Még a folyó évi könyvnapon jelent meg a Magyar Közgazdasági Társaság kiadásában a fenti címet viselő munka: 10 fiatal szociológus közös munkája. A műhöz Surányi-Unger Tivadar egyetemi tanár írt előszót. Ebben hangsúlyozza, hogy olyan tőkében szegény és jelentékeny jövedelemelosztási különbségektől sujtott országban, mint Magyarország, a gazdasági élet vezetői fokozott mértékben ismerjék a dolgozó osztályok problémáit.

A munkaközösség irányítója *Rézler Gyula*. Ő a szerzője a művet bevezető és a magyar munkásosztályt általában bemutató terjedelmes tanulmánynak s a textilgyári és cukorgyári munkásságról szóló részlet-tanulmányoknak is

A vas-, fém- és gépipari munkásság *Nőtel Rudolf*, az üveggyári munkásság *Urbán János*, a fűrészipari munkásság *Olti Vilmos*, a bőrgyári munkásság *Csikós-Nagy Béla*, a cipőgyári munkásság *Hegedüs Dániel*, a papírgyári mun-

Kelet Népe 1940. dec. 1.

Misztótfalusi

Kis Miklós

wód

z

Steinhofer I.

29-33 l.

Misztótfalusi Kis

Miklós

zvod

Marki Sándor dr

II. Rákóczi Ferenc

II. k. 1707–1708.

Magy. Tört. Elet.

Bp. 1909. 321. l.

Káppel

plasztikában, a toszkán templo
gyülnek és a római szobrászat
tidásukat a középkor művészei.
a somogyvári tövishuzó, vagy a
mutatja. Délolaszországban pe
római jogot, de a római művész
zőkészségét is utánozzák.

Az antikitás nem hom
ből a középkor is mindig mást
roly a késő császárkort akarja
neszansz inkább Augusztus kora
különösen a szobrászatban, a
tres-i kattedrális apostol sz

Misztótfalusi Kis
Miklós

Szünyei Magyar
Török
Tótfalusi Kis
Miklós alatt
Közli életrajzát.
Lásd

PÉNZTÁR

Kelet	Összeg	
	Bevétel	Kiadás

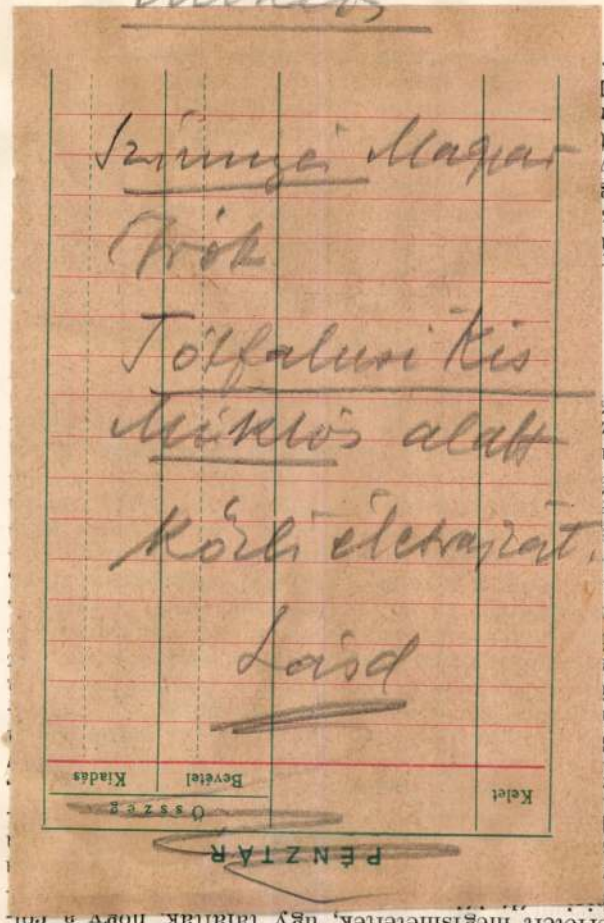

nyekről adtak számot. Ez, tekintettel arra a szük korlátra amely a colchicin gyógyító és mérgező hatását elválasztja, könnyen érthető.

Az sem meglepő, hogy a bőr colchicines kezelésével precancerozus jellegű papillomát váltottam ki patkányokon és, hogy *Harde* (54), ugyancsak patkányokon a szer rákkeltő hatását bebizonyíthatta. Hiszen az adagtól és más körülményektől függően hasonló reakciókat válthatnak ki a rákgyógyító sugaras és más kezelések is.

b) Növényeken.

Havas (18) a Bacterium tumefaciens okozta növényi rákot colchicinnel kezelvén a daganatok súlyának kb. 50 százalékos csökkenését érte el, míg *Solacolu* (55), *Brown* (56), *Dermen* és *Brown* (57), akik kísérleteit megismételték, ennél is jobb eredményeket értek el, ez utóbbiaké különösen úgyszólván teljes sterilizációval érvén fel.

Havas ezen eredményeket a colchicinnek a növényi hormonok képződésére és polaritására gyakorolt hatásával magyarázván, megkísérelte minden vegyi kezelés nélkül a rákkal inficiált növényeket pusztán endogen hormonjaikra gyakorolt hatásokkal befolyásolni. E módszerek egyike volt a tenyészkúpok elsötétítése, a másik a növény sexuális szerveinek, a virágoknak kiirtása. Mindkét kezelési módszer a tumorok hasonló mérvű gyógyulását eredményezte, mint a colchicin (18).

Csakúgy azonban, sőt még fokozottabb mértékben mint az állatokon, a colchicin daganatkeltő hatása sem hanyagolható el, mert hiszen a tipikus colchicin-tumorok a gyökércsúcsokon és a hypocotyledonokon, amelyek koncentráltabb colchicin

Misztótfalusi Kis Miklós

László

Tótfalusi Kis
Miklós alatt
is.

alan-féle Női arcképet
megbízásából és az ő
ez alkalommal a
pengőt Erfüllten
gm. 20.

Dr. Rosenthal Mórné.

<Mistótfalusi Kis Miklós>

Szij Rezső < > Bp

1943. Turul 166 l.

Ism. Schulek Tibor

Uj Magyar Museum

1944 IV. kötet I (IX) füzet

122 l.

Misztótfalusi Kis Miklós

cred
Z
Magyar Nemzeti
Nyomtatvány Kiállitás. Bp. 1937. 17. l.

MAGYAR

1—4. Magyar ónmázas edények és kályhafiókok a XVI

Misztótfalusi Kis Miklós

lásd Tótfalusi Kis Miklós

Szinnyei: Magyar rök. IX. 37. h.

Fenti módon utalja át a T. betűbe

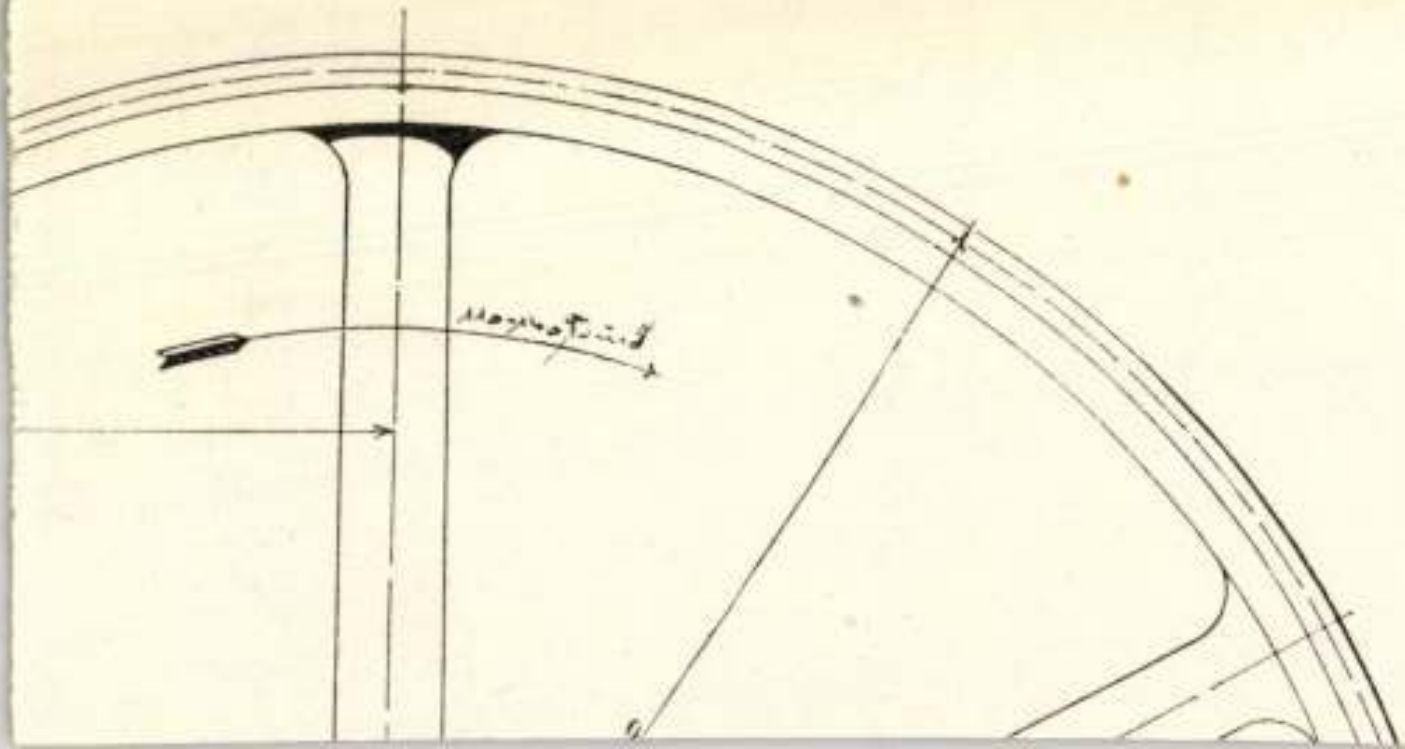

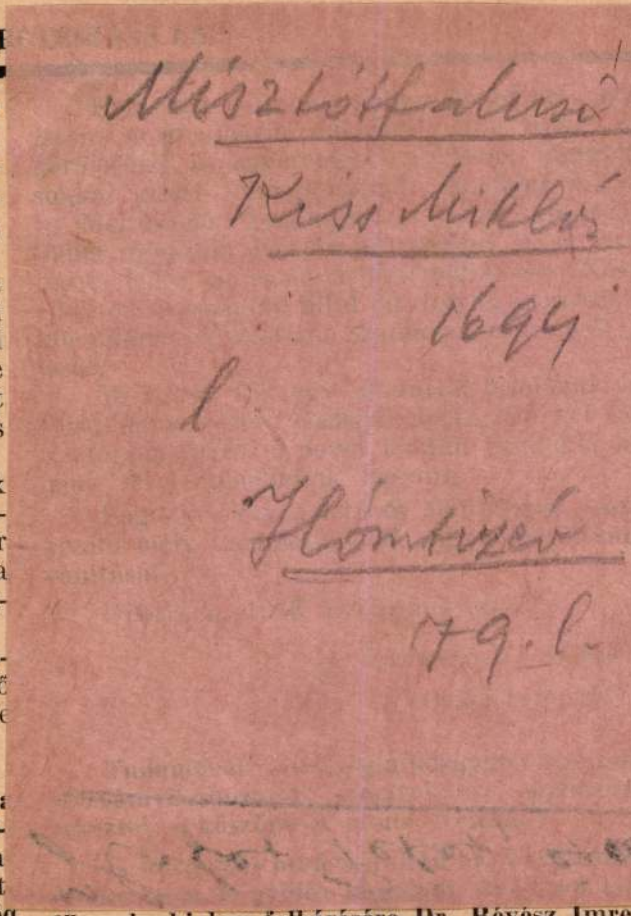

főgondnoki kar felkérésére Dr. Révész Imre a megüresedett püspöki szék elvállalására nézve levélben nyilatkozott. A nyilatkozat így hangzik :

itt, hogy szegénységének tanulói pályáján lett gazdag a bölcseségben és ismeretben, amint egybeköti a nappalt és éjszakát, hogy iskolájának mindig első tanulója, dísze legyen ; látom, hogy verejtékcseppjei fesznek a komoly kötelességtudásnak drágagyöngyei : ez a Makláry Károly gyermek- és ifjúkorának menynyei meglátása.

Hű akarok lenni Istenhez dicsőült testvérünk lelkéhez s mondom Zakariással : megtére az angyal, ki énvelem szól vala s kérdezi tőlem : mit látsz?

Felelem mondván : Látok négy évtizednek meszszeségében egy ezernyi ambícióval telt ifjú embert Átányon, Tiszanánán, Nyékládházán, majd Kunhegyesen, ki odaáldozza életét azért, hogy a lélekben csonkabonkákat tegye épekké, a vakokat látókká, a jajgatókat diadalmas énekeket zengőkké, a könnyezőket és sírókat hallelujákat éneklőkké ; látom amint e nagy kálvinista községben megépíti a népnevelés egyik legmodernebb hatalmas épületét, menyasszonyi díszbe öltözteti a kunhegyesi csodaszép katedrálist ; látom, hogy megbecsülést, tiszteletet szerez a munkás magyar kálvinista papiéletnek egyházmegyéjében, község és vármegye életében ; látom ahogy fáradhatatlanul szolgálja a szolgálat kimagasló értékével egyházmegyéjét s vitetik feljebb, holott munkáját igénybeveszi Konvent és törvényalkotó Zsinat s magához öleli a történelmi magyar kálvinizmus fellegvára Debrecen, majd a lélekzsibbasztóan szörnyű veszteség után, melyből ma sem tudunk és nem is akarunk felocsudni, midőn elveszítettük a századok bölcsőjében is kivételesen született, az életében csudaerőset és nagyot, a szeretetben és bölcseségben oly sobe

(Mistótfalusi Kis
Miklós)

( ) Maga mentsége.
Kiadta Gyalui Farkas,
Kolozsvár 1902.
és Tolnai Gábor
. Lyoma 1940. 5
Cs. Szabó László és
Makkai Laszlo
Erdély öröksége.
VII. Kötet.

Misztótfalusi Kis

Miklós

l. Biró Erdkast

118. l.

elkészítette a finnországi egyetemi magyar nyelvoktatás céljait szol-

väskyläi pedagógiai fő-

i szemeszterben az észt

. kat.), bölcsészdoktor,
könyvtári munkatárs,
t filozófiai, közelebbről
tein professzor). A leg-
k mint legjellemzőbbet
inyozta s az Athaeneum
51. Foglalkozott továbbá
gyes felfogások megvál-
éseinek okait igyekezett
nem áll elég anyag ren-
k sajtó alá rendezésében
z Athenaeum 1935—37.
a Magyar Tudományos
szítette. Lélektani kuta-

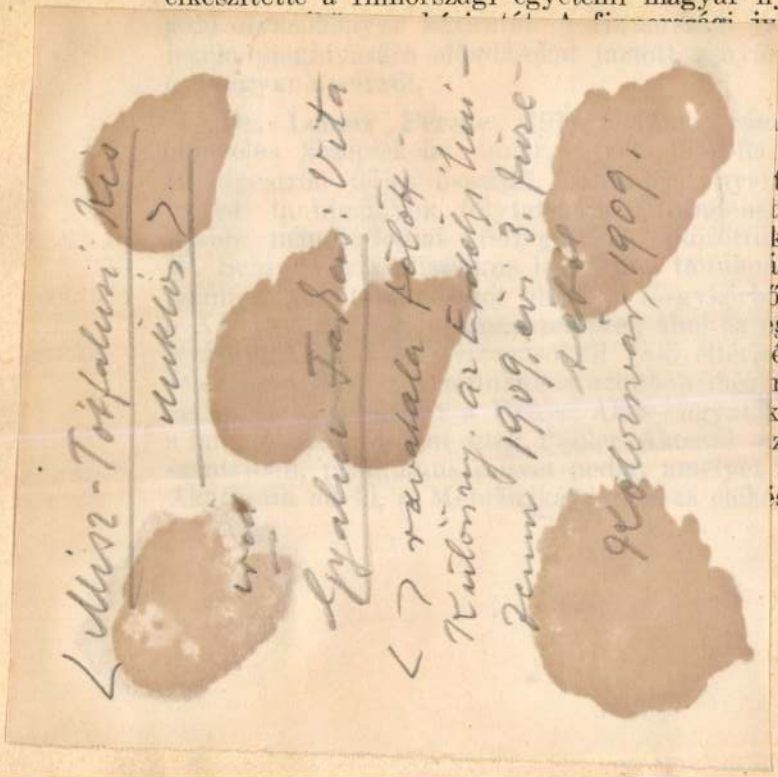

és sajtó alá rendezte „A Farkas-erdő a XVIII. században" című dolgozatát. Ebből a körből jelent meg „Sárvár mezőváros viszálya a Draskovich grófokkal" című értekezése (Domanovszky-emlékkönyv, 1937), amelyben a Mária Terézia-féle úrbérrendezés előzményihez hoz adatot. Ezen cikkhez kapcsolódik a csepregi XVIII. századi lázongásokra vonatkozó kutatása, amellyel e nyugatdunántúli parasztmozgalmak hátterét és összefüggéseit igyekszik megvilágítani.

Dr. Kampis Antal (1903, Arad, ref.), c. egyetemi tanársegéd (prof. Hekler), félösszegű belföldi ösztöndíját a középkori faszobrászat terén végzett kutatásainak befejezésére fordította. Több fényképfelvételt készíttetett és főképen a Dunántúlon kisebb utazásokat tett, amelyek során több eddig ismeretlen anyagot sorozott be az emlékanyagba. A gyüjtött anyagot egy előreláthatólag 14 ívnyi terjedelmű nagyobb munkában foglalta össze, amely megjelenés előtt áll. Munkájának eredményéből egy-egy részlet már megjelent az Archaeológiai Értesítő 48. kötetében „Adatok a középkori magyar faszobrászat történetéhez", a Domanovszky-Emlékkönyvben pedig „A Szent Anna oltárok mestere" címen.

Misztótfalusi Kis Miklós

vod

Máté Károly: A magyar önéletírás kezdetei (1585–1750)

Minerva. 1926. V.

cf. 150–154. l.

lásd Meg a Minervában

1923. II. 172.
1928. VII. 106–108
1929. VIII. 285.
1930. IX. 254. 299. l.

Misztótfalusi
Kis Miklós

l.

Tolnai: Régi
magyar főurak
103. l.

Vasárnap 16 Karm. B.-A.		**Protestans** Valter **Görög** Atenog. **Izraelita** Thamus 22
Hétfő 17 Elek hv.		**Protestáns** Elek **Görög** Margarita **Izraelita** Thamus 23
Kedd 18 Kamill hv.		**Protestáns** Frigyes **Görög** Emilián **Izraelita** Thamus 24
Szerda 19		**Protestáns** Emilia

Misztótfalusi Kis

Miklós

l.

Kampis Antal

Erdély iparművesetéről

Bp. 1936.

30 l.

893-894.
Ismeretlen festő.
XVIII. Századból.

893. Pálffy Károly [illegible] hg.

Derékon alól, kissé jobbra [illegible] áll. Jobbkezével [illegible] zöld bársony[illegible]ját hátratette. Szürke parókája egyszer f[illegible] arcza leberetvált. Ingének gallérja lehaj[illegible] mellfodra [illegible]látszik. Öltözete: prémes ati[illegible] szolgálati öv szoritja, oldalán kard lóg.

Vászon, méretei 45; 36 cm.
Vétetett 1899: X. 25-én Ken[illegible]
Elszámoltatott 1900: XII. [illegible]
Az elszámolást elfogadta [illegible]

(135/901.)

904:V.4.

Misztótfalusi Kis Miklós

Ívód
2

Dézsi Lajos dr.

Pápai Páriz Ferenc.
(Magyar író és könyvnyomtató a XVII. században.) Magyar Tort. Életrajzok: 1898. V. füzet. Bp. 1899. 269. l.
315. l. és kv. ll.

Megjegyzem hogy a követel
türhetek pontatlanságo

A „strassburgi" *Relation* és a wolfenbütteli *Aviso*, leggyakrabban Prágából, Bécsből, Kölnből, Velencéből és Rómából beérkezett jelentések alapján, az 1609. év európai eseményeit adja hírül. Az egykorú semestrális vásári újságok nemcsak üzleti érdekű, hanem a vásári tömegeknek szánt, igen változatos tartalmú híreivel szemben, tudósításaik határozottan politikai jellegűek. A két újság híranyagának tervbevett synoptikus vizsgálata lesz hivatva megállapítani, hogy jelentéseik közös forrásból származtak-e és hogy a közös forrásból eredő híreket a más környezet, a közvélemény és szóbeszéd mily módon befolyásolta. Ez az összehasonlítás általános hírlaptörténeti tanulságain kívül elsősorban mindkét hetilap igen gazdag, magyar vonatkozású híranyaga miatt érdekelne bennünket. A jelentések átolvasásával azt már megfigyeltük, hogy magyarországi híreik csak részben egyeznek. Bár több híradás szószerint azonos, mások meg csak részleteikben, vagy az előadás módjában térnek el, sok olyan hír is akad, amely csak az egyikben, vagy másikban olvasható. A *Relation* általában jobban tájékozott és a magyarországi, vagy magyar vonatkozású eseményekről határozottan többet tud. De előadási módja meglehetősen szűkszavú. Így pl. a II. Rudolf császárhoz érkezett török küldöttség prágai tartózkodásáról és tárgyalásairól a *Relation* csak a politikai fontosságú híreket hozza. Az *Aviso* ezzel szemben a török küldöttség tagjainak a prágaiakat megbotránkoztató életmódjáról, a császári kihallgatás minden részletéről, az ajándékokról és a lakosság hangulatáról — nyilván szem- és fültanú elbeszélése alapján — kimerítő tudósításokban számol be.

Az első két német hetilap nemcsak a német birodalomban, hanem a szomszédos országokban is számos követőre talált. Antwerpenben a *Nieuwe tidinghen* (1619), Londonban a *Weekly Newes from Italy etc.* (1622), Amsterdamban a *Courant* (1623), Párizsban a *Gazette* (1631), Lissabonban a *Gazeta* (1641) nyitotta meg a XVII. században igen elterjedt hetilapok sorát. A *Mercurius Veridicus* (1705—1710) — a legelső magyarországi hírlap — a Rákóczi-felkelés eseményeit kezdetben szintén hetenként adta hírül. HUBAY ILONA.

M. Tótfalusi K. Miklósnak maga személyének, életének és különös tselekedetinek mentsége. *Mellyet most ujjolag kinyomtattak Tolnai Gábor bérekeſztő-beſzédével. Gyomán, Nyomtattatott Kner Izidor betűivel 1940. eſztendőben [2] 123 [3] l. — 8°.*

„Amikor elhatároztuk — írja a kiadó KNER IMRE —, hogy a könyvnyomtatás feltalálásának 500-ik évfordulójára újra kiadjuk a Mentséget, ... úgy éreztük, hogy az ünnepi alkalomhoz is, a Mentséghez is méltóbb, ha az új kiadás az ősi mesterség eredeti eszközeivel, kéziszedéssel készül s betűről-betűre haladván végig az egész szövegen,

Magyar Könyvszemle
1940. IV. füzet.

el lehet mélyednünk annak minden részletébe." Talán az egyetlen helyes szempont a mesterségét (bízvást mondhatnám: művészetét) szerető, annak multja iránt érdeklődő vérbeli nyomdász számára, de tagadhatatlanul szubjektív szempont, a nyomtató *művész* szempontja, akinek inkább az újrakiadás, az újraalkotás artisztikumában telik kedve, mintsem a bibliográfus tökéletes hasonmásra törekvésében. Természetes, hogy a két felfogás között óriási a különbség még akkor is, ha az eredeti szöveg helyesírásához ragaszkodik a nyomdász, amint ezt KNER tette. A bibliográfus azonban ezúttal bocsásson meg a kiadónak! Az ízléses kiállításért, a gondos nyomtatásért és azokért a megállapításokért, amelyeket TÓTFALUSI nyomtató eljárásáról a kiadó utószavában elénk tár s amelyek csak így, ilyen sorról-sorra, betűről-betűre haladó újraszedés és nyomtatás közben világosodhatnak az elmélyedő nyomdász előtt, valóban csak elismeréssel adózhatunk. A rideg nyomtatott lapok csak rosszul palástolják azt a szeretetet, amellyel KNER tragikus sorsú nyomdászelődje önvallomásainak újranyomtatását végigkísérte.

A kötethez TOLNAI GÁBOR írt fínom, meleghangú utószót TÓTFALUSI pályájáról, külföldi dicsőségéről s arról a szélmalomharcról, melyet a megnemértés és kicsinyesség ellen idehaza folytatott, míg az irigyek és rágalmazók keze belé nem fojtotta a szót.

Bibliofil körök bizonyára örömmel fogadják a *Mentség* új kiadását, s a mindössze két példányban ránkmaradt mű gondosan készült betűhű szövegének közzététele, úgy hisszük, tudományos szempontból sem volt haszontalan. VARJAS BÉLA.

Szentkúty Pál: *Régi hazai nyomdák mintakönyvei. Adalékok a magyar betű és a nyomdai „cifra" történetéhez. Budapest, 1940. A Magyar Bibliophil Társaság kiadása. 114 [2] l. — 2°.*

A nyomdászat- és könyvtörténet egyik legfontosabb stúdiuma a nyomdai betűmintakönyvek vizsgálata. Különösen az újkori könyvnyomtatás összefüggéseinek és kapcsolatainak megvilágításánál könnyíti meg a kutatást, hiszen külföldön a XVI. századtól kezdve a betűk és nyomdai cifrák tömkelegében eligazodni s ezek eredetének kérdését kibogozni igen nehéz feladat. Ebben a munkában jó szolgálatot tehet, sőt a vizsgálódás eredményét döntően befolyásolhatja egy-egy nyomda betűmintakönyvének ismerete. SZENTKÚTY PÁL régi hazai nyomdáink mintakönyveiről szóló kitűnő összeállítását és fejtegetéseit éppen ezért csak hálásan fogadhatja a tudomány.

Munkájának élvezetesen, széles perspektívával megírt bevezető fejezetei a külföldi mintakönyvek első jelentkezéséről és a magyarságnak már kezdetben a latin betű, a latin szellem mellett történt állásfoglalásáról, valóban a kiváló bibliográfus és könyvtári szakember ava-

tott tollára vallanak. Nem hagyhatom azonban szó nélkül azoknak az adatoknak bizonytalanságát, amelyeket Magyarországnak a könyvnyomtatás áldásait a Balkán felé vállalt közvetítő szerepéről felsorol. Erről így ír: „Az egész balkáni szláv tér, a török hódoltság alatt nyögő bolgár, román és szerb nép „liturgia slavona"-szükségletét erdélyi könyvnyomtató-műhelyek elégítik ki a XVI. század derekától. E korban 9 ószláv, 11 román, 16 szerb, 16 görög kiadvány jelenik meg magyar nemesek és szláv patriciusok jóvoltából". Nem értem, hogyan illik ebbe a sorba a „16 szerb" könyv adata? Mert, ha a XVI. századra vonatkozik, akkor nyilvánvaló tévedés, ha pedig nem, akkor nincs helye a kivétel nélkül XVI. századra vonatkozó adatfelsorolásban, illetőleg ez esetben meg kellett volna mondania, hogy milyen időből való. „Szerb" könyvet ugyanis sem Erdélyben, sem a királyi Magyarországon a XVI. században nem nyomtattak. A XV—XVI. század folyamán Zenggben, Fiumében, Zágrábban és Varasdon kiadott szláv (részben horvát) egyházi könyveknek, melyek a nemzeti ritusú, de a római egyházhoz tartozó horvátok számára készültek, édeskevés közük van a keleti kereszténység szerbjeihez. De a 16 görögnyelvű könyv sem tartozik ebbe a felsorolásba, minthogy ezek hazai használatra készült tankönyvek (szövegek és nyelvtanok). — A gyulafehérvári oláh könyvek nyomtatójának nevét Szentkúty nyilván a román Lorint = Lőrinc-alak elírása alapján írja tévesen Loránntnak.

Ezek után térjünk rá a mintakönyvek kérdésére. Ilyeneket nálunk a nyomdák igen későn kezdenek készíteni. Ha ismerjük a mintakönyvek célját és rendeltetését, akkor ezen alig fogunk meglepődni. M. Tótfalusi Kis Miklósig Magyarországon egyetlen nyomdászról sem tudunk, aki hivatásos betűmetsző is lett volna. A nyomdák betűkészletüket, illetőleg azok matricáit külföldről szerezték be, s idehaza legfeljebb kiegészítésképen készítettek egy-egy betűt a garnitúrához, általában azonban a már készen kapott matricákból öntötték ki a szükséges betűmennyiséget. Rendszerint egyetlen nyomtatványukra rászedték betűkészletük összes fajtáit. A brassói nyomda például saját összeállításom alapján a XVI. században 60 évi működése idején az ismeretes kiadványai szerint összesen 18-féle szövegbetűt használt. A betűk gyors elhasználódását figyelembe véve, a nyomtatványok tanúsága szerint is egyszerre 6—8-fajta betűnél többje a nyomdának sohasem volt. Ezt a kis készletet a nyomdász könnyen a fejében tarthatta s kisszámú megrendelője számára akár egyetlen nyomtatványán is bemutathatta. Nem volt tehát szüksége mintakönyvre. Ugyanez a helyzet ekkortájt a szedhető könyvdíszekkel is.

Az első hazai mintakönyveinket megelőző itthoni viszonyokkal az említett értelemben Szentkúty nem foglalkozik, ellenben megkísérli

felvázolni azt, hogy a magyarországi nyomdák a XVI—XVII. század folyamán honnan szerezhették betűkészletüket. Sajnos, részletmunkák hiányában, mindez sötétben való tapogatódzás. Vajjon HONTERUS — például — csakugyan HENRICPETRITŐL vásárolta-e ismeretes kurzíváját, ahhoz mindenekelőtt tudni kellene, hogy a típus valóban HENRICPETRITŐL származik-e? De a GULYÁS-féle összehasonlítással, amelyre SZENTKÚTY hivatkozik, baj van. A HONTERUS által 1535 óta használt kurzíva ugyanis nem azonos (emennek betűi egyenetlenebbek és sokkal több a ligatúrája), csak hasonlít HENRICPETRI SENECA-kiadványának (1550) kurzívájához. HENRICPETRI 1550-ben használt típusa azonban valóban feltűnik a brassói nyomtatványokon WAGNER BÁLINT idejében 1554-től kezdve. Eredete azonban mindezideig kétséges, mert HENRICPETRI kiadványain kívül más külföldi könyvekben is megtaláltam. Különben a brassói nyomdával kapcsolatosan tévesen állítja SZENTKÚTY, hogy ott 1594-ig magyarnyelvű könyv nem jelent meg, mert hiszen a *Fons vitae, az életnek kútfeje* című munka 1580 táján Brassóban is napvilágot látott.

A brassói betűkön kívül éppily ingatag alapon állunk a többi XVI. századi nyomdáink típusainak származását illetőleg. SYLVESTER *Új testamentumának* típusára hamarosan külön tanulmányban is visszatérek, annyit azonban már most bízvást állíthatok, hogy ABÁDI szavait SZENTKÚTY és mások is tévesen értelmezték, azt állítván, hogy az *Új testamentum* ékezetes betűit ő készítette. Ezek már kivétel nélkül megvannak a STRUTIUS által nyomtatott részben is. Ellenben igenis metszett ABÁDI néhány ékezetnélküli új betűt és ligaturát s az ékezetes betűk egynémelyikét is megújította.

Amint ezekből a kiragadott példákból látható, a XVI—XVII. századra vonatkozó nyomdásztörténeti rendszeres kutatás nálunk valójában még alig indult meg s az eddigi eredmények csak óvatosan használhatók. SZENTKÚTY is tele van panasszal részben az előmunkálatok hiánya, részben a kutatás anyagának hozzáférhetetlensége miatt, amint azt munkája folyamán minduntalan tapasztalnia kellett.

Az eddig ismert legrégibb hazai mintakönyvet a kolozsvári ref. nyomda felszereléséről M. TÓTFALUSI KIS MIKLÓS utóda, TELEGDI PAP SÁMUEL adta ki *Specimen typorum* ... címen 1723-ban, amely még mindig a TÓTFALUSI betűit tartalmazza. Sajnos, az első hivatásos hazai betűmetsző típusait felsoroló mintakönyv egyetlen példánya a M. T. Akadémia könyvtárában ma már nem található meg s így SZENTKÚTY kénytelen volt TÓTFALUSI nyomtatványai alapján összeállítani az általa metszett betűket.

TÓTFALUSI után hosszú szünet következik. Nemcsak a mintakönyvek megjelenésében, hanem még magyar betűmetszőnk sincs egészen

BIKFALVI FALKA SÁMUELig, aki a XIX. század elején az egyetemi nyomda szép betűit készítette. SZENTKÚTY méltó módon részletesebben foglalkozik FALKA személyével és a magyar betűművészet terén elért eredményeivel.

Az említett első hazai mintakönyvünkön kívül, 1770-től 1824-ig terjedő időből, SZENTKÚTY 12 nyomdánk mintakönyvét ismerteti. Időrendben ezek a következők: LANDERER JÁNOS MIHÁLY 1770. évi pozsonyi, özv. LANDERERNÉ 1770. évi budai, a jezsuiták 1773. évi nagyszombati, az ENGEL-nyomda 1773. évi pécsi, PATZKO FERENC 1777. évi pozsonyi, WEBER SIMON 1783. évi pozsonyi, MÜHLSTEFFEN 1787. évi nagyszebeni, ODERLITZKY 1782. évi pozsonyi, ZOCHER ANTAL 1795. évi pozsonyi, az egyetemi nyomda 1814. évi budai, ZOCHER ANTAL 1817. évi pesti és az egyetemi nyomda 1824. évi budai mintakönyvét.

SZENTKÚTY gondosan összevetette ezeket a mintakönyveket. Jeles munkája rendkívül tanulságos és eredményét tekintve abban csúcsosodik ki, hogy hazai nyomdáinkat betűkkel főként a Habsburg-monarchia területén egyedül privilégiummal bíró bécsi TRATTNER s részben ezt a privilégiumot megkerülő nagyszombati jezsuita, illetőleg a későbbi egyetemi nyomda látja el. A nagyszombati nyomda azonban nemcsak azáltal játssza ki TRATTNER privilégiumát, hogy betűket és cifrákat ad el hazai nyomdáknak, hanem TRATTNERen kívül más, eddig még kiderítetlen külföldi nyomdáktól is vásárol matricákat.

A nyomdai szedhető cifrák történetét SZENTKÚTY munkája végén külön fejezetben tárgyalja. Amint a betűmetszés terén, éppúgy a cifrák terén sem teremtett a magyar könyvnyomdászat ebben az időben sajátosan magyar stílust. Élt a megszokott, nemzetközi díszítőformákkal, illetőleg azok korszerű változataival úgy, amint ezt készen kapta. Hazai elterjedésük útja SZENTKÚTY megállapítása szerint a betűkével azonos.

Kár, hogy SZENTKÚTY munkája az ismertetett mintakönyvekből csak egy-egy oldalnyit nyujt illusztrációképen. A BIBLIOPHIL TÁRSASÁG, amely SZENTKÚTY művét igen költséges, szép formában kiadta (a kiállításért a gyomai KNER-nyomdát illeti a dícséret), azzal tett volna igazán nagyszerű szolgálatot a magyar nyomdászat- és könyvtörténet kutatóinak, ha a nehezen hozzáférhető, egyetlen példányban fennmaradt mintakönyveket egészükben, pontos hasonmásban mellékelte volna. Így SZENTKÚTY könyvében értékes leírásai és eredményei ellenére is bizonyos ürt érzünk, amelyet éppen a mintakönyvek hasonmás-kiadásának elmaradása ébreszt bennünk. VARJAS BÉLA.

Diermanse, P. J. J.: *Renout van Montalbaen. Uitgegeven en toegelicht door —. Inleiding en Teksten.* Leiden, E. J. Bril, 1939. (20* + 331 + [1] lap, 5 tábla.) Mellékletként vitatételek: STELLINGEN [4].

Kevesen tudják, hogy a németalföldi szépirodalom egyik legrégibb emléke a jelen század első éveiben Kőszegen került napfényre és onnan a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Könyvtárának kézirattárába. Ezért a Magyar Könyvszemle olvasóit bizonyára érdekelni fogja, hogy a fenti című könyv, többek között ennek a „*Kőszegi Töredék*"-nek[1] az összes korszerű műszaki vívmányok felhasználásával eszközölt gondos filológiai kiadását is adja.

A németalföldi szépirodalom tudvalevőleg a XIII. század közepén kezdett kialakulni. Világi tárgyú termékeiből csupán töredékek maradtak fenn, majdnem mind francia verses regények fordításai. Ez emlékek közül a legterjedelmesebbek és legfontosabbak a RENAUD DE MONTANBANról szóló chanson középalnémet, illetőleg középnémetalföldi nyelvre való fordításainak töredékei. A szóbanforgó könyv az első része egy ezekről szóló nagyobb tanulmánynak és bevezetésképen a fennmaradt töredékek ismertetését, majd szövegüknek mintaszerűen gondos filológiai kiadását tartalmazza. A szép kiállítású kötet a szerző doktori értekezése.

A költemény terjedelmét és teljes tartalmát egy későbbi felnémet fordításból ismerhetjük meg. A töredékekben fennmaradt németalföldi szöveg ennek körülbelül csak egyhatod része: kereken 2500 sor. Ebből a legnagyobb rész (2009 sor) Berlinben van 10 pergamenlevélen és két nagyobb (kereken 600 soros), meg négy kisebb (kereken 200 soros) töredékre oszlik. A 10 levélen lévő 2—2 hasábos szöveg három különböző kéz írása, de kétségtelenül ugyanegy könyvből való és aránylag jó fenntartású. Terjedelemre ezután a *KT* következik 320 sorral egy belső, vagyis a füzet közepét alkotó, kettős pergamenlevélen. Majd 132 egymásután következő verssorból 86, amelyek többnyire csonkán, könyvtáblából kifejtett nyolc pergamenszeleten kerültek napfényre Rigában. (A szövegkiadás az értelem kedvéért itt a fenn nem maradt közbeeső versekre is kiterjed, míg a nagyobb töredékek között prózával hidalja át a tartalmat.) Végül 80 sort tartalmazott két összeillő pergamenszelet. Ezek egy kéthasábos kódexlap aljáról vágattak le és valamelyik löweni könyvtár egyik könyvéből kerültek elő, de a szerzőnek nem sikerült megtalálni őket. Nem lehetetlen, hogy Löwen 1914. augusztusi égésénél elpusztultak. Szerencsére ennek a kis töredéknek 1903-ban történt kiadása korszerűbb és megbízhatóbb, mint a többieké.

A szövegek közül az írás után ítélve a rigai szeletkéken fennmaradt töredék a legrégibb. Ennek korát a leghivatottabb németalföldi írásismerő a XIII. század második felére teszi. Ezután a *KT* jön a

[1] Ez a magyar megjelölés a németalföldi könyv 26. lapján is olvasható. Rövidítve ezentúl: *KT*.

Misztótfalusi Kis

Miklós

wód

z

Drescher Pál

A nép magyar könyv.

1473–1938.

Officina képes könyv.

Bp. 1938.

18, 19. l. 20, 21. l.

KRISZTUS ÉS A HÁZASSÁGTÖRŐ NŐ
Dombormű.
XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 6 cm.

KRISZTUS OSTOROZÁSA
Dombormű.
XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 6 cm.

KRISZTUS A SZÉGYENOSZLOPNÁL
Szobrocska.
XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 25 cm.

KRISZTUS A SZÉGYENOSZLOPNÁL
Szobrocska.
XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 14 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

MADONNA
Dombormű.
XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 11·5 cm.

SZENT SEBESTYÉN
Dombormű fakeretben.
Német munka, XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 18 cm.
Egyhműv. kiállítás 1930., 18.5 szám.

Vas. Ujs. 1870.

azokba, hogy csak a bányász gyakorlott szeme tudja feltalálni. A bányászok régi spanyol szokás szerint cargu (teher) számra dolgoznak; a társulattól kapnak szerszámot, lőport, aczélt, s előlegül egy dollárnyi napdijat, mit a végleszámolásnál kivonnak a keresett összegből.

Ily módon a munkás érdekében állván minél kitartóbbnak és szorgalmasabbnak lenni, nyereménye ügyességével áll arányban, mig a társulat a felügyelők meggazdálkodásában nem kis előnyt talál. A bányában dolgozó személyzet két részre oszlik, t.i. bányászok és érczhordókra; az elsőbbek csákány-, lapát-, furó- és kalapácscsal dolgoznak, mig az utóbbiak feladata a nyert érczkövet azon helyre felvinni, hol azt a fölhuzó vasládába rakják, hogy a napvilágra vonják. E munkások kiválólag izmosak és erősek, az érczkövel rakott durva rövid zsákot vállaikon emelve, lépcsőről-lépcsőre lankadatlanul haladnak fölfelé, a mélységek felett hidul szolgáló egyetlen deszkán, sikamlós lejtőn, keskeny göröngyös lépcsőn, bámulatos zerge fürgeséggel léptetnek keresztül. Szerencsétlenség igen ritkán történik, az egyedüli emlékezetes ezelőtt két évvel esett, midőn a mélységből történetesen felfelé illó bányaleg két munkást elkábitván, ezek a padlóról menthetetlenül alázuhantak. A bányák átalában egészségeseknek és biztosaknak tartatnak, mit a dolgozók pirospozsgás kinézése is igazol; a választó-kemenczénél dolgozók azonban sápadt vázalakok, és valamennyie inylágyulásban szenved.

New-Almaden népessége, mint állitják, egy 27 nemzetből álló vegyülék, legszámosabb azonban a mexikói és irlandi; hogy ily különnemü elemek között nem a legpéldásabb egyetértés létezik, feltehető, mig azonban a szóváltások és viszálkodások tettleges komoly alakot nem öltenek, a felügyelők közönyösen viselik magukat. Fenn a hegy tetején gondtalanul összetákolt faházakból uj helység kezd épülni, hol a bányászok nagy része lakik. Az alant eső csendes helységnek fizetési napokon egészen más szinezete van, akkor mindenfelé a legzajosabb élet, zsibongás hallható; alig kapja verejtékkel szerzett keresményét kezéhez a bányász, azonnal a whisky- és grog-bódékba tesz látogatást, hol kártya, zene, fandangó, mi hamar megfosztja a legutolsó dollártól. — A bánya-igazgató állitása szerint, ezelőtt nehány évvel, az ily aranjuezi nap kellő dalidóval leendő megünneplésére a san-joséi gyorsszekér több tuczat mindkét nembeli hivatlan vendéget szállitott az együgyü bányászok mulattatására, a lakoma nem ért véget, az elmámoritott s kicsapongásba merült bányászok oly terhes adósságba bonyolódtak, miből csak hónapokig tartó sanyaru s nélkülözésekkel teljes munkával tudtak nagy ügygyel-bajjal kilábolni. Ily esetek ismétlődése ellen azonban erélyes rendszabályok tétettek, de azért a kellő takarékosságot egy bányász sem akarja zsinórmértékül venni.

A higanynak az érczből kiválasztására átalában véve az Idriában követett módszert használják; de tekintetbe véve a higany sajátságát, a mi az illékonyságot és sűritést illeti, czélszerübbnek látták, öntöttvas görebek használatát hozni alkalmazásba; a higanygőz egy 16 osztályra elkülönzött szobában sűrittetik meg, melyek mindegyike vékony tégla-falzattal van egymástól elválasztva, ezen emeletszerüleg egymás felett levő különzékek teteje és alja át van lyukgatva. A léghuzam ezeken keresztül hajtja a higanygőzt.

A higany legnagyobb része ezen különzékekben sürüdik meg, s harmatszerüleg tapad a falakhoz, vagy hull cseppenként a padolatra alkalmazott csatornába alá A különzékeken átillant gőzt egy hideg vizzel töltött nagy szobába vezetik, hol tekercs alaku csöveken kelletvén átsurrannia, csaknem az egész higany-mennyiség hátramarad, ártalmatlan csekélység jutván igy a szabad légkörbe. A hütőkészlet tökéletesen meghidegülvén a korom- és vermilion-részeket gondosan eltávolitják, s a falakat óvatosan lekefélik.

Az igy nyert gyári terményt vas korsókba töltik, a vas levén egyike azon anyagoknak, melyekre a higany mi hatással sincs. Minden korsóba hatvanhét és fél font fér, s minden font 65 centnyi értéket képvisel. Egy tonna érczkőből átlagosan 153 fontnyi higanyra számitanak. Néhány év előtt a new-almadeni bányákban 48,000 korsónyit termeltek évenként s 1025 embert foglalkoztattak, ez évben azonban csak huszezer korsónyi lett a termelék, 450 munkás müve.

1861-ben az egész világon készitett higany-mennyiség e következő volt: Kalifornia 1775 tonna, Almaden (Spanyolországban) 1000 tonna, Peru 150 tonna, Németország, Ausztria, Francziaország 125 tonna, öszveg 3050 tonna. Mely kimutatás szerint Kalifornia ötszáz tonnával gyártott akkorában többet, mint a világ többi higanybányái együttvéve.

Az almadeni (Spanyolországban) érczkő áll 36—41 százalék higanyból, 16 százalék kénből és 43—48 százalék idegen részből.

Az idriai érczkő áll 51% higanyból, 8% kénből, és 41% idegen részből.

A kaliforniai érczkő áll 70% higanyból, 11% kénből és 19% idegen elemből.

A japáni érczkő csaknem csupa czinober, és áll 84% higanyból, 14% kénből és csak 2% idegen elemből. *Sarlay Pál.*

Egy kitünő magyar nyomdász emléke.

Egy szegény iparos emlékét ujitjuk fel, kit két század előtt mondhatni egész Európa ismert, a kit fejedelmek hivtak udvarukba, kitüntetésekkel halmoztak el, de a kit a dicséretek tömjéne nem tudott elkábitani annyira, hogy legutolsó perczéig *magyar* ne maradt volna.

Ez ember *Tótfalusi Kis Miklós* kolozsvári nyomdász volt. Neve ma már ismeretlen; csakis az irodalom részleteinek buvárai tudnak róla, pedig ez egyszerü iparos maga többet tett nemzetünknek a külföld előtt való megismertetésére, mint p. o. akkori főurainknak legnagyobb része, pedig ezeknek kezében volt a gazdagság, müveltség és nagy összeköttetések előnye.

Tótfalusi a nagyenyedi iskolában elvégezte a hittudományokat, ott egyideig segédtanár, majd három évig Erdély egyik egyházában iskolatanitó volt; eléggé képzett tehát arra, hogy a lelkészi pályán is működjék, de ő Pápai Páriz Ferencz enyedi kitünő tanár és iró ösztönzésére kiment Belgiumba s ott a nyomdászat megtanulására vetette magát. Hosszu ideig — $9\frac{1}{2}$ évig — volt künn, mi alatt a nyomdászatban, betü-öntésben és betü-minta metszésben annyira kiképezte volt magát, hogy dicsekvés nélkül mondhatta magát e téren kora legelső emberének.

S hogy ez állitása való: az kitetszik egy jól fogalmazott röpiratából, melyet „M. Tótfalusi K. Miklosnak maga személyének, életének és különös tselekedetinek Mentsége. Mellyet az Irégyek ellen, kik a közönséges Jónak ezaránt meggátolói, irni kénszerittetett. Kolosváratt, 1698. Esztendőben“ (51 levél 8-rétben) czim alatt halála előtt négy évvel bocsátott ki, s melyben ellenfeleit, — Bánffi György kormányzón kezdve az erdélyi ref. főconsistorium legutolsó tagjáig mindenkit — megczáfolja öntudata tisztaságából származó érveivel és metsző dialecticájával.

E mű meg is tette hatását, mert olyannyira elevenre talált, hogy a gubernátor parancsából minden példányát be kellett szednie a szerzőnek, s e miatt ma ez egyike legnagyobb ritkaságainknak. A nemzeti muzeum Jankowich-féle könyvtárában azonban van egy példánya, melyből — az utókor előtt való némi igazoltatása szempontjából — érdekesnek vélünk egyes adatokat közölni.

Igy szól egy helytt a többek között Tótfalusi „Azt irja nékem Belgiumból egy elővaló Professor ember, a ki legtöbbet tudott ott is eleitől fogva az én dolgaimban: Dicebant te superare omnes Belgas in arte Fusoria et Sculptoria. Tuus olim magister conquirebatur, te sibi panem eripere, praeteribant typographi ipsius aedes et te quaerebant, qui literas sculpi volebant. Macte igitur, et ostende coram toto mundo, te velle patriae tuae inservire etc. (Azt mondják, hogy te fölülmultál minden belgát az öntés és metszés mesterségében. Ezelőtt a te mesteredet keresték fel, de te elvetted kenyerét s a nyomdászok az ő műhelyét elmellőzik és tégedet keresnek, a kik betüket akarnak metszetni. Nosza tehát, — mutasd meg az egész világ előtt, hogy te hazádnak akarsz szolgálni stb.) Minthogy pedig ez a mesterség ott floreál leginkább, annyira hogy csak Amsterdámban mondanak — mert felszámlálták — annyi typographiát lenni, mint egész Németországban vagyon, és ezekért oda, mint a vér a szivbe, confugiálnak e világon majd mindenünnét. *A kiről azért a testimonium ez, hogy azzal a mesterséggel minden Belgákat fellyül haladott: méltán hiheti az el, hogy e világon mindeneket fellyül haladott.*“ Továbbá: „hogy én nem csak a szomszéd országoknak, Lengyelországnak, Svéciának, Angliának, Németországnak, Olaszországnak szolgáltam sokat, hanem hiremet hallván a messze való országok is requiráltanak engemet szolgálatom iránt. Hol vagyon Amsterdámhoz képest Armenia? Azoknak sokat szolgáltam. Hol vagyon Georgia ad radices Caucasi (a Kaukáz hegyei aljánál)? Azoknak soha nem lévén nyomtatások, hanem mint a törökök csak manuscriptummal élvén, reá vötte magát a királyok, és maga leirván az alphabetumot és valami contextust, ugy küldötte nékem Amsterdámba. Én pedig nem approbálván azt a formát, más módosabb betüket csináltam nékiek: melyen igen örültenek. Ha azért ilyen méltóságok olyan messzéről is megkerestek engemet: avagy nem gondolhattam-e, hogy hazámnak (sőt akármely Országnak, a hova esem) dicsőségére leszek? . . . . . Harmadszor ez innét tetszik meg: miért a florentiai nagyherczeg, mint generosus ember, reá gondolván magát, hogy mivel az egész Italiában jó typographia nincsen, egyre reáverje az országot. E végre emberei által egész Európában majd esztendeig circumspiciáltatott, ha hol effélékre verhetné magát. Sohol szert reá nem tehetvén, úgy akadtak végre én reám, ki nékiek szükségeket kedvek szerint töttem. (NB. Csak ezt is nagy gloriának tarthatná a magyar nemzet, hogy mi, a kik annak előtte Italiából vöttük a Bötüket, a honnét a romana és italica nevezetek, most azt megértük, hogy ők szorultanak mi reánk betü végett.) Negyedszer ez innét tetszik meg: mert az én specimenemet Bécsbe felvivén, ott mind a betükészitő, mind derék jezsuiták és egyéb tudós emberek admirálták és megvallották, hogy szebbet affélét soha nem láttak. Pedig én azokat nagy sietséggel készitettem, még éjtszaka is (a mi hallatlan dolog, holott mások még a napok között is a tiszta napokat választják meg erre a munkára) rajta voltam.“ stb.

Keserüen panaszkodik ezután, hogy saját hitfelei sohasem pártolták annyira, mint „a más renden valók“ s kiemeli a bécsi, nagyszombati jezsuitákat, a róm. katholikus idegen fejedelmeket stb. De keserüségei között elismeréssel is találkozott, midőn Holland tudósai, Páriz Ferencz, Bethlen Miklós stb. minden erejökkel támogatták. Utóbbi egyebek között azt irja neki egyszer: „Csak lopd el Hollandiának mesterségeit, és csináljunk Erdélyből egy kis Hollandiát.“

Hazaszeretetéről jellemző tanuságot tesz, midőn a következőket irja: „Nekem Belgiumban olyan állapatom volt, hogy ha pénzgyüjtésben gyönyörködtem volna, és czélul fel nem töttem volna azt, hogy hazámat, valamint lehet, segitsem . . . . , annyi idő alatt könnyen 40,000 vagy talán 500,000 forintot is gyüjthettem volna, és ha eddig ott maradtam volna, azt merem mondani, kevés erdélyi ur volna, a kivel cserélnék pénz dolgából. Ha ott a házasságra vöttem volna magamat, a melyet el nem távoztathattam volna semmiképen, ha még tovább is ottmaradtam volna, akkor is kináltak engem olyan leánynyal, kivel 60,000, azaz: hatvanezer forintot adtanak volna, mert observálták igen, hogy néha targonczával tolták a pénzt szállásomra“, akkor még gazdagabbá lehetett volna, de neki mindig hazája lebegett szemei előtt s maga mondja, hogy néha egy holnapig is bort nem ivott, s hogy sokszor kenyérvételre is egy poltrája nem maradt, „csak hogy véghez vihesse azokat, a mikhez kezdett Istene inditásából.“ E czél pedig nem volt más, mint a magyar biblia kinyomtatása, a mit igen szép kiállitással véghez is vitt

*

mert a bibliát kiadta 3500, a zsoltáros könyvet 4200, uj testamentomot külön 4200 példányban, s ezt a lehető legolcsóbb áron terjesztette az azon kapvakapó magyar közönség között.

Azonban itthon nem tudott közkedvességet szerezni magának. Önérzetes ember rendesen összeütközésbe jön a nála kisebb emberekkel. Igy történt itt is. Tótfalusi érezte, hogy ismereteinél és multjánál fogva elismerést érdemel, de ezt nem akarták figyelembe venni Erdély akkori befolyásos egyénei, a kik csupán csak egy nyomdászt, tehát mesterembert, és nem az akkori európai műveltség szinvonalán álló embert láttak benne. Ez elkeseritette, s méltán! Áldozatkész, képzett és hazáját öntudatosan szerető iparost még ma is gédelgetni kellene; hát akkor, midőn az ország ki volt pusztitva, a nyugoti polgárisultsággal való közvetlen összeköttetés meg volt szakitva, nemzetünk ismeretlen, s magunk elmaradottak voltunk?! De a jogfeladások és nemzeti hanyatlás átmeneti korszakának kezdetén nem lehetett egyebet várni.

Tótfalusit papok, tanárok, a kormány emberei uton-utfélen kisebbitették; ösvényére akadály után akadályt hengeritettek, mig végre azon tudatra kellett jutnia, hogy tevékenysége végkép el van zsibbasztva s küzdelme eredménytelen.

Ekkor, midőn látta, hogy a harcz csak őt fárasztja ki, de ellenfeleit nem ébreszti öntudatra: végső fegyveréhez, a tollhoz nyult, s lelke keserüségében kiméletlenül tárta fel ugy saját sorsát, mint ellenei működését és hazája szerencsétlen helyzetét. Ez volt egyuttal utolsó működése is. Nyomdája még fenállt 1702-ben bekövetkezett halálaig, de ő szélhüdés miatt tehetetlen lett.

Valóban tragikus vég! Egy ember küzd, fárad egész életén át csak azért, hogy hazáját erejéhez mérten segitse; elkövet mindent, a mit egy önzetlen hazafi megtehet a legdrágább kincsért, a nyelven figyelemre méltó javitásokat tesz, az irodalmat istápolja, mások munkáit nyomdász létére irály tekintetében is átjavitva adja ki s mindezekért elismerés helyett irigység, gáncs és rágalom mérgezik meg kebelét.

De Tótfalusinak még volt ereje előszámlálni 38 pontban ellenei vádjait s visszavágni ugy, hogy ő tisztán áll most mindenki előtt; s mig egyrészről egy határozott, valódi jellem hű képét hagyta az utókorra, másrészről meg egy oly művet is adott „Maga mentségé“-ben, melyet azon kor társadalom történelmének megirója nagy haszonnal forgathat. Valóságos korrajz, mely tiszta képét tükrözi vissza Erdély akkori társadalmi és müveltségi mozgalmainak.

Az utókor azonban igazságot szolgáltatott Tótfalusinak. Pápai Páriz Ferencz a halálára irott gyászversekkel, Bod Péter ezek kiadásával s irodalomtörténészeink nyelvészeti munkásságának méltánylásával oly elégtételt adtak neki, mely őt megillette.

Eötvös Lajos.

Dickens Károly utolsó és búcsuzó felolvasása.

E lapok közönsége talán több érdeklődéssel fogja venni a kitünő angol regény-iró képét, mely őt a felolvasó asztal előtt mutatja, mint a pesti közönség szokta a szépirodalmi felolvasásokat. A Kisfaludy-társaság havi és évi ülése, mely egyedüli alkalom arra, hogy szépirodalmi müveket halljon az ember felolvasni, Pesthez képest nagyon is gyér közönséget szokott összegyüjteni, még télen is; nyáron? — akkor még a tagok sem igen mennek ülésekre. Nagyobb érdekkel fogadja itt a közönség a német felolvasásokat, hiszen *Vogt* Károly példája már egy másodrangu aestheticust is ide csábitott hozzánk, s a lapok nagy zajt ütnek *Eckardt* Lajos nevével, ki a mi fővárosunkat, a többi német városok sorában, szintén szerencsélteti. S ugyanekkor nálunk semmi sincs s még Jókai is zárt körben, politikai pártfelek előtt tart szépirodalmi felolvasást. De hagyjuk a panaszt! szerkesztő ur talán nem zárja el az utat vörös ceruzájával e sohajtás előtt, mely a közönség elé kivánkozik, mikor ugy is olyan kevesen vannak, a kiknek ez fáj. Pedig bár inkább ez fájna, mint sok egyéb, a mi fölött jajveszékelünk!

Térjünk át Dickens Károly országába, hol az iró és felolvasó hazája nyelvén és az egész közönségnek szól minden pártkülönbség nélkül. A ki egy telet angol földön töltött, tudhatja, hogy mennyi mindenféle felolvasás, előadás, tudományos mutatványok és nyilvános vitatkozások gyönyörködtetik ott a közönséget. Alig van a közönségnek egy-egy kedvencz irója olyan, a ki tisztelőitől megvonná azt az örömet, hogy élő előadását is hallhassák. A németek egész irigységgel irják angolföldi élményeikben, hogy a mit náluk a katheadrákon, az egyetemekben szük körben tanitanak, annak egy jó nagy részét az angoloknál már az utczákon, filléres klubbokban s a házak szegletein hirdetik. S minden felolvasásnak van hallgatója, ha arra érdemes. A közönség, mely nyomtatványokból is olvassa a müveket, élő szó után is meghallgatja s az a meggyőződés, melylyel az iró eszméit elbeszéli, nagyobb és erősebb hitet kelt benne az eszmék iránt. *Bunyan* János „Zarándok utazásán“ és *Goldsmith* „Wakefieldi lelkészén“ kivül alig van munka, melyet az angol közönség jobban ismerne, mint épen *Dickens* könyveit, melyeknek hosszu sora nem szaporodhatik akkorára, hogy belőle a közönség még többet ne kivánjon. Olvassák ujra és ujra, a nélkül, hogy megunnák, a nélkül, hogy bele fáradnának. S e könyv nélkül is tudott munkák szerzője egyszer, mintegy tizenöt éve, azon gondolatra jő, hogy ugyane munkákból felolvasásokat tartson. Az ember egy olyan irónál, kinek mindig van valami dolgozata félben, azt tartaná természetesnek, hogy uj, még nem hallott dologgal csábitsa a közönséget, holott Dickens épen ellenkezőleg azokat szokta müveiből felolvasni, melyeket a közönség leginkább szeretett, s igy leginkább is ismert. Humoros, tragicomicus vagy egészen comicus jeleneteket; érzékeny, borongós, néha megdöbbentő s mégis egyszerű, de annál igazibb szenvedélylyel ecsetelt képeket választott regényeiből, beszélyeiből, s a közönség tapsokkal fogadta, versenyezve vásárolta a belépti jegyeket, gyönyörködött kedvenczében, s most tizenöt év után is épen oly lelkesedéssel hallgatják, csupán egy különbséggel: akkor előadása végén mindenki reménylette, hogy a következő idény alatt ujra meghallgatja, mig a mostani hallgatóság azon szomoru tudattal hagyta el a termet, hogy ez volt az utolsó felolvasás.

Dickens Károly búcsu-fölolvasása

Márczius 15-dikén, kedden este tartotta Londonban a St. James (Szt. Jakab) teremben utolsó felolvasását, s isten tudja már hányadszor olvasta fel a *Pickwick-clubb* egy részét s a „Karácsonyi dicséret“ czimü kis életképét, mely igen bájos kis történet s mindig mély figyelmet szokott kelteni. Dickens kiváló kedvteléssel szokta e két darabot felolvasni s gyakorlott ügyességével mesterien tünteti fel a különböző jellemeket. Épen ez volt az előadásban, a mit a közönség annyira szeretett. Keresetlen egyszerüséggel szokott asztala elé állni, vagy ülni, minden merevség, vagy önerőltetés nélkül felállt, vagy leült, könyvbe nézve, vagy könyv nélkül mondta, a mi épen következett, ugy, a mint azt a szöveg leghűbb magyarázójának vélte. Kifejező arcza, szemei, taglejtése, kellemes hangja, érző szive s tréfás jeleneteknél ugy, mint érzékenyeknél tuláradó kedélye verseny esetén nem minden színésznek engednének. Kivált bohózatos jelenetek előadásánál, melyekben pedig mint iró is leginkább tündöklik, az előadó tán még az irót is felülmulta. Általán véve nem kis mértékü szinészi tehetségekkel van megáldva és zártkörü szini előadásoknál, barátai és tisztelői örömére, nem egyszer vett részt s olykor nevesebb szinészekkel versenyezett. Angol- s Skótország s Észak-Amerika nagy városai zsufolt termekben hallgatták előadásait, számtalanszor ismételtették vele egy és ugyanazon felolvasását s a bámulókat sokszor zavarba hozta, mert rájok bizta a választást: ismételje-e előbbi felolvasását másnap, vagy még nem hallott, más részletet jobban szeretnének?

Búcsu-felolvasása után, melyet képünk ábrázol, maga is meg volt hatva, nemcsak a közönség, melyhez, mint várni lehetett, nehány szót intézett. Nem akar — ugymond — képmutatóskodni, vagy érzéketlenkedni, mert az haszontalan is volna, hanem megvallja, hogy éltének e szakaszát nagy fájdalommal zárja be. Mintegy tizenöt éve, hogy e teremben és más hasonló helyeken szerencséje volt tulajdon kedvencz eszméit a közönség elé tárni, melytől elismerésben részesült, s minthogy szorosan megfigyelte, miként fogadja azokat a közönség, annyi müvészi gyönyört és tanuságot élvezett, a mennyiben részesülni kevés embernek

Itt van a másik rejtély: *Misztótfalusi Kiss Miklós.* A tizenhetedik század nagy protestáns betűmetszője. Raboskodó, nyomorgó, gutaütött vértanuja a maga kemény hitének. Világhíres, külföldre csalogatott szegény magyar könyvnyomtató. Tudós. Magyar helyesíráson töprengő elme. Agitátor. S ugyanakkor héber, örmény és ázsiai népek betűinek metszője. „Úgy jár vala tudós keze az

GRAFIKA

acélban, Mint másnak a könnyen engedő viaszban" — írja róla a régi ének. De betűvetését alig ismerjük, betűire pedig csak holland tanulóéveiből következtethetünk. A magyar Elzevirnek nevezték, de korunk számára alig maradt fenn munkásságából valami.

Misztótfalusi Kiss Miklós
Nádai Pál: Az Universitas Nyomdája Magyar Grafika
1928. 60 l.

IRODALOMTÖRTÉNETI

KÖZLEMÉNYEK

SZERKESZTI

BALLAGI ALADÁR.

*

MÁSODIK ÉVFOLYAM.

BUDAPEST.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KIADÁSA.

1893.

Az Athenaeum r. t. könyvnyomdája.

TARTALOM.

Lap.

A Pannóniai Ének. *Széchy Károly* 273, 433
Calanus és Aretinus Athilája. Uj adalék régi plágiumok történetéhez. *Ballagi Aladár* 146
Pelbárt és a verses Katalin-legenda. *Dr. Horváth Cyrill* 35
A humanismus jelleme. *Rényi Rezső* 1
Szék Imre kath. pap, iró a XVI. század elejéről. *Békesi Emil* 32
A felsőmagyarországi kryptokálvinisták hitvitázó irodalmáról. *Ráth György* 310
Istvánffy Miklós históriája ismertetése és birálatáról. *Kerékgyártó Árpád* ... 324
A nyelvtörténeti szótárból kimaradt szavak (II. közlemény). *Szeremlei Samu* 152
Attila-e vagy Atilla? *Ballagi Aladár* 165
Milotai Nyilas István. *Bakóczi János* 176
Eszterházy Pál nádor versei. *Dr. Merényi Lajos* 129, 340
Eszterházy Pál nádor verseiről. *A szerkesztő* 522
Eszterházy Pál nádor Litániái. *Ballagi Aladár* 177
Cserei-e vagy Rozsnyai? *Ballagi Aladár* 70
Adalékok Kocsi Csergő Bálint életéhez. *Mokos Gyula* 358
Kocsi Csergő Bálint életéhez. *Révész Kálmán* 484
Adalék ifj. Tsétsi János élete történetéhez. *Király Pál* 71
Siegwart. *Dr. Lázár Béla* 50
Helyreigazítás (Barczafalvi ujításaira vonatkozólag). *Nagyszigethi Kálmán* 179
Honnan ismerte Arany János Páris itéletét? *Dr. Rupp Kornél* 73
Arany János összes műveiből kimaradt egyik verséről. *Kara Győző* 158
Jókai Mór a finn irodalomban. *Chalupka Rezső* 160
Ipolyi Magyar Mythologiájáról. *Révész Kálmán* 471

KRITIKAI ROVAT.

Levél a szerkesztőhöz. *Bodnár Zsigmond* 73
Nemzeti irodalmunk a reformáczióig. Irta Horváth Cyrill. *Balassa József* ... 80
A magyar szépirodalom története. Irta Kardos Albert. *Széchy Károly* ... 180
A reformáczió Kassán. Irta ifj. Kemény Lajos. *R. K.* 485
Listi László. (Válasz Heinrich Gusztáv és dr. Váczy János uraknak.) *Dr. Komáromy András* 88
Petőfi és a természet. Irta dr. Lenkei Henrik. *Dr. Lázár Béla* 83
A protestáns pátens és a sajtó. Irta Ballagi Géza. *Széchy Károly* 373
A Philologiai Közlöny és a kritika. *Ballagi Aladár* 95
A Philologiai Társaság és védnöke. *Ballagi Aladár* 193
»A Philologiai Társaság és védnöke« stb. (Nyilatkozat.) 432

ADATTÁR.

Lap.

Atilla bibliographiája. Kéziratok és nyomtatványok (a XVIII. század végéig). *Ballagi Aladár* 229, 410
»Attila« a kutya-fajzat. XVI. századi olasz költemény. *Ballagi Aladár* 204, 379, 487
Milotai Nyilas István végrendelete *Dr. Illéssy János* 98
Pápai Páriz Ferencz naplója 1649—1691. *Koncz József* 388, 499
Kocsi Csergő Bálint levele gályarabságából. 1675. *Mokos Gyula* 223
Némajáték 1695-ből. *Dr. Rupp Kornél* 101
Ez világi hivságos gazdagság szereteti. Jezsuita iskolai dráma-tervezet 1705-ből. *Ballagi Aladár* 108
Misztótfalusi Kis Miklós végrendelete. *Barabás Samu* 109
Szatsvay Sándor aphorismái. *B. A* 270
Péczeli József két útlevele a külföldi akademiákra. *Illéssy János* 225
Sigvárd. Népmese. *Ballagi Aladár* 120
Versegi védekezése Szeitz és Alexovits ellen. *Dr. Merényi Lajos* 112
Farkas András Hódmezővásárhely pusztulásáról Kis Trója czím alatt írt művének költségeit kéri a város tanácsától s értesíti ezt a személyén esett bántalomról. *Szeremlei Samu* 398
Kazinczy Ferencz három levele (1811, 1816, 1826). *Szinyei Gerzson* ... 401
Kazinczy Ferencz az iskolaügyről. *Szinyei Gerzson* 525
Pázmándy Dénes levele Somogyi Gedeonhoz. *Kara Győző* 528
Kérdés Zsombori László jegyzetei tárgyában. *Király Pál* 431
Nagy Ignácz önéletrajzi adatai. *Szily Kálmán* 227
Egy becses Kossuth ereklye. *K. Karlovszky Endre* 515
Szigligeti önéletrajzához. *Szily Kálmán* 114
Tompa összes műveiből kimaradt forradalmi vers. *Kara Győző* 430
Szemere Miklós két levele Pajor Istvánhoz. *Szilágyi Sándor* 117
Hunfalvy Pál a Nagyszótárról. Két levél Moenich Károlyhoz. *Róna Béla* 408

Uj könyvek 271
Olvasóinkhoz. *Ballagi Aladár* 528
Szerkesztői üzenetek 128, 272, 432

Teleki Pál és Csáky István Németországba utaztak

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Teleki Pál gróf miniszterelnök és Csáky István gróf külügyminiszter kedden délután 6 órakor különvonaton Németországba utaztak hivatalos látogatásra, hogy a német birodalmi kormánynál rövid látogatást tegyenek. A miniszterelnököt és a külügyminisztert elkísérte Erdmannsdorff Ottó budapesti német követ is s velük ment Ghyczy Jenő rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, a külügyminisztérium politikai osztályának vezetője, Nickl Alfréd rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, a külügyminisztérium gazdasági osztályának vezetője, Bartheldy Tibor rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, a külügyminiszter kabinetfőnöke, Ullein-Reviczky Antal követségi tanácsos, a külügyminisztérium sajtó- és kulturális osztályának vezetője, Incze Péter miniszteri osztálytanácsos, a miniszterelnök személyi titkára, Ujpétery Elemér miniszteri titkár, a külügyminiszter személyi titkára és Rónai András miniszteri titkár, a statisztikai társaság államtudományi intézetének helyettes igazgatója.

A miniszterelnök és a külügyminiszter bucsuztatására a Keleti-pályaudvaron igen sok előkelőség jelent meg a miniszteri váróteremben. A miniszterelnököt és a külügyminisztert, valamint Erdmannsdorff német követet kikísérte a pályaudvarra felesége is. A megjelent előkelőségek soraiban ott voltak vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter, Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter, Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter, vitéz Teleki Mihály gróf földmívelésügyi miniszter, vitéz Bartha Károly honvédelmi miniszter, Varga József iparügyi és kereskedelemügyi miniszter, Radocsay László igazságügyminszter, a felsőház képviseletében Széchenyi Bertalan gróf elnök, a képviselőház elnöksége részéről Szinyei-Merse Jenő alelnök és Putnoky Móric háznagy, Zsindely Ferenc, bárczaházi Bárczy István, Antal István államtitkárok, Vörnle János rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, a külügyminiszter állandó helyettese, vitéz Thuránszky László miniszteri osztályfőnök, a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetője, Szép László miniszteri osztályfőnök, a miniszterelnökség elnöki osztályának vezetője, Szent-Ivány Domokos miniszterelnökségi miniszteri tanácsos, Zilahi-Sebess Jenő miniszteri titkár, a külügyminisztérium sajtóosztályának helyettes vezetője, s a miniszterelnökség és a külügyminisztérium több más vezető tisztviselője. Ott voltak még Bárczay János alelnök vezetésével a magyar élet pártjának képviselőtagjai közül számosan.

Német részről megjelent a bucsuztatásra Strachwitz gróf követségi tanácsos, ügyvivő és Fütterer ezredes, légügyi attasé, továbbá Esp, a magyarországi német birodalmi állampolgárok nemzetiszocialista pártszervezetének országos csoportvezetője, olasz részről pedig Talamo márki követ, Panza és Farace követségi titkár s Garigioli ezredes, katonai attasé.

Teleki Pál gróf miniszterelnök és Csáky István gróf külügyminiszter szívélyes bucsut vettek a megjelent előkelőségektől s 6 óra előtt néhány perccel Erdmannsdorff követtel és kíséretük tagjaival felszálltak a két szalónkocsiból és egy másodosztályú Pullmann-kocsiból álló különvonatra, amely pontosan 6 órakor a megjelent előkelőségek és az összegyülekezett közönség lelkes éljenzése közben kigördült a pályaudvarról.

Róma, július 9.

Az olasz lapok hírt adnak Teleki Pál gróf miniszterelnök és Csáky István gróf külügyminiszter németországi utazásáról. A külföldi ujságírók keddi értekezletén az olasz külügyminisztérium szóvivője felhívta az ujságírók figyelmét a magyar kormányelnök és külügyminiszter útjára.

A Giornale d'Italia budapesti tudósításában hangsúlyozza, hogy a magyar miniszterelnök és külügyminiszter látogatásának nagy jelentősége van. Budapesten úgy látják, hogy a látogatást az tette rendkívül időszerűvé, mert Berlinben előzőleg már megvitatták a dunai és kárpáti Európa problémáját.

Bukarest, július 9.

Teleki Pál gróf és Csáky István gróf németországi útjának hírét a bukaresti délutáni lapok feltűnő helyen, ritkított szedéssel közölték, de a hírhez egyik lap se fűzött kommentárt.

Ez a néhány centiméteres piros szegély

teljesen tönkretette a szép, kézzel himzett áthuzatot. Igy a sok fáradságos munka teljesen hiábavaló volt. Már az első mosás után szétfutott a szegély piros szine. Ilyen csalódást elkerülhet, ha ily csekélységek vásárlásánál is ügyel az indanthrenfestésre. Ha igy tesz, úgy biztos lehet abban, hogy a vásárolt holmi felülmúlhatatlanúl mosható, szintartó, időjárásnak ellentálló.

Az angolok ismét végrehajtották a franciák ellen „fájdalmas kötelességüket“

London, július 9.

Alexander tengerészetügyi miniszter az angol alsóházban bejelentette, hogy *az Oránban megsérült Dunkerque francia csatahajót az angol repülők ismét megtámadták és hat találatot értek el.* A *Richelieu* 35.000 tonnás francia csatahajó a nyugatafrikai Dakarban állomásozott. Ez a nemrégiben épült páncélos a világ egyik legerősebb csatahajója volt. *Az angol kormány elhatározta, hogy használhatatlanná teszi a francia haditengerészetnek ezt a fontos egységét.* Július 7-én hasonló feltételeket intéztek az angol tengeri haderők a páncélos parancsnokához, mint Oránban tették. A *Richelieu* parancsnoka a feltételeket nem fogadta el, ezért július 8-án korán reggel *az angolok végrehajtották „fájdalmas kötelességüket“.* A támadás két irányban indult meg. Egy vízalatti bombákkal megrakott bárka behatolt a kikötőbe és közvetlenül a *Richelieu* mellé állt. A víz alatti bombák a csatahajó hátsó része alatt robbantak, megrongálták csavarjait és kormánylapátját. A mótoros bárkának aztán sikerült kijutnia ismét a nyilt tengerre. *A főtámadást a repülők hajtották végre:* több torpedójuk eltalálta a páncélost, állítólag öt találat történt. A felderítő repülők jelentették, hogy a csatahajó baloldalára dőlt és fara a vízbe merült.

Alexander ezután „elismeréssel“ szólt a vállalkozásban résztvevő angolok bátorságáról. Amikor a fegyverszünetet aláírták, Franciaországnak nyolc sorhajója volt. Ezek közül három angol kézen van, egy elsüllyedt, egy harcképtelenné vált, kettő Oranban zátonyra futott, egy elmenekült Toulonba, de ezt is torpedó érte, a nyolcadik pedig a Richelieu volt. Épités alatt van még egy francia sorhajó: a Jean Bart.

Néhány kérdésre adott válasz után Alexander kijelentette, hogy még több cirkáló van francia fennhatóság alatt és ezekre ügyelni kell.

Az alsóház a továbbiakban zárt ülésen folytatta a gazdasági háború fölötti vitát.

UMD

Büntetőitéletek a zsidótörvény kijátszása miatt

A zsidótörvény végrehajtása körül tapasztalt mulasztások és visszaélések miatt az első fokon eljáró rendőrbirróságok a következő ítéleteket hozták:

A budapesti V. kerületi rendőrkapitányság büntetőbírája *Hennefeld* Ignác jégszekrénygyár rt. budapesti cég ellen indított kihágási ügyben Hennefeld Ernő igazgatót *1000 pengő pénzbüntetésre* ítélte, mert az 1939. IV. t.-c. 17. §-ának 6. bekezdésében foglaltak ellenére két zsidó ügynököt foglalkoztatott.

A budapesti VII. kerületi rendőrkapitányság büntetőbírája a *Schreier* Béla kereskedelmi rt. budapesti cég (VII. Izabella-utca 34) kihágási ügyben Schreier Pál ügyvezető igazgatót *60 napi elzárásra átváltoztatható 2000 pengő pénzbüntetésre* ítélte egyes értelmiségi munkakörben foglalkoztatott alkalmazottainak be nem jelentése miatt. A két ítélet jogerős.

Ugyancsak a VII. kerületi rendőrkapitányság büntetőbírája a *Bleyer és Weisz* kender-, len- és jutaárukkal kereskedő budapesti cég igazgatóit, Kálmán Jenőt *3000 pengő*, Neuwirth Bélát pedig *500 pengő pénzbüntetésre ítélte*, mert 12 értelmiségi alkalmazottat nem jelentettek be és az alkalmazottak évi juttatását 14.183 pengő 97 fillérrel kevesebb összegben jelentették be.

Nyolc pengő

napi biztosított keresetet nyujtunk napilap előfizetés gyüjtőknek

UCM

A francia képviselőház megszavazta az alkotmányreformot

Vichy, július 9.

A Havas-iroda jelenti: A francia képviselőház megtartotta történelmi ülését négyszáz képviselő jelenlétében. *Herriot* elnökölt, a megjelentek között ott volt *Reynaud* is bekötött fejjel. A szavazás nyiltan folyt: 395 szavazattal 3 ellenében elfogadták a határozati javaslatot, amely szó szerint így hangzik: *„A képviselőház kijelenti, hogy ok van az alkotmánytörvények megváltoztatására.“* A javaslat ellen egy radikális és két szocialista képviselő szavazott. Vitára szerdán kerül a sor, majd *Laval* helyettes miniszterelnök választ ad minden kérdésre és minden ellenvetésre.

Berlin, július 9.

A keddesti berlini lapok vezetőhelyen foglalkoznak azokkal a feltünést keltő leleplezésekkel, amelyeket *Bonnet* volt francia külügyminiszter a francia képviselők előtt Vichyben tett. Ezeknek a felelős francia helyről tett leleplezéseknek fontossága már a lapok címfeliratain is kifejezésre jutnak, amelyek így hangzanak: *„Bonnet megerősiti a német fehérkönyvet“*, *„Bonnet beismeri Franciaország háborús bünösségét“*, vagy pedig *„Leleplezések Franciaország háborús bünösségéről“.*

A *Berliner Börsenzeitung* a következő megjegyzéseket fűzi a leleplezésekhez: Bonnet közölte, hogy 1939 szeptember 1-én a francia kormány nevében hozzájárult a német-lengyel viszály elrendezésére olasz részről javasolt értekezlet megtartásához. Szeptember 2-án, amikor Németország és Lengyelország már hadban állt, fáradhatatlanul folytatta fáradozásait a béke helyreállítására. Beleegyezett abba, hogy az elkövetkező hetekben tartsanak értekezletet. *Ezt az értekezletet a lengyel és az angol kormány* — mint Bonnet kiemelte — *lehetetlenné tette azzal, hogy Németországtól a már megszállt lengyel terület előzetes kiürítését követelte.*

Ezzel teljes egészében megerősítik azt, — állapítja meg a Börsenzeitung, — amit már az 1939 szeptember 5-én kiadott első német fehérkönyv is közölt a világ közvéleményével: *Az angolok és az ő jószalagjukon levő lengyel kormány meghiusította Mussolini közvetítő javaslatát* és sikerült nekik a francia kormány kezdeti beleegyezését reá gyakorolt nyomással francia „nem“-mé változtatniok.

A *Lokalanzeiger* így ir: Ha Bonnet a tényeket most Vichyben előadja és azt hiszi, hogy ezzel bármiképpen leszállíthatja saját felelősségét, akkor *végzetesen téved.* Nemcsak az utolsó három napról volt szó, hanem az egész előzetes francia politikáról is legalább 1939 első hónapjaitól kezdve, amelyekben a franciák a keleteurópai kérdésekben vallott érdekeltlenségüktől eltérve — mint ismeretes — csatlakoztak az angol irányzathoz.

— **A természetes „Ferenc József“ keserüvíz** régóta kitünően bevált háziszer megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél: biztos, enyhe és gyorsan ható hashajtó, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. Kérdezze meg orvosát!

Erdélyi arcok

Írja: Illés Endre

A kolozsvári vasműves

Két kolozsvári diák — alig hatvan éve — koporsóalakú sírkőbe botlik a házsongárdi temetőben. A síremlék régi lehet, talán többszázéves is. A kőbe valamikor verset vésték, a két fiú akadozva betűzi:

Sietsz boldog lélek: de mi nem bocsájtunk,
Numidiából is köveket hozatunk,
Példára azokból oszlopot csinálunk,
Emlékezetedre arra így irunk.

A sorok ismerősek, Kolozsváron számontartják a multat és a szellemet. Ezt a verset Páriz-Pápai, a szótáríró írta, úgy illik, hogy ezt minden értelmesebb diák tudja. A száraz, egymásmellé rendelt mondatok abból a verses életrajzból valók, amely a legkedvesebb barátnak, Misztótfalusi Kis Miklósnak életét bontja ki. Így találták meg a „kolozsvári vasműves" — háromszáz éve ismeretlen — sírját.

*

Ki volt Misztótfalusi Kis Miklós? „Kicsiny Erdélyben" ellenségei így csúfolták: „A vasműves".

Nem is vassal dolgozott, — *ólommal.* Vas? Az ő féme nemesebb volt az aranynál is: *betű* lett belőle — könyv, szellem, biblia, szótár, hármas história. Ez a hit úgy éget, mint a tenyéren tartott parázs; vagy kiejted, vagy csontodig vájja magát. Misztótfalusi Kis Miklósnak éppen ez a csontot pörkölő hit kellett.

A legszebb betűket metszette Európában. Református volt, de XI. Ince pápa egyik munkájához nála rendelte meg a különleges betűanyagot. Medici Cosimo herceg arra biztatta, hogy költözzék Firenzébe és telepedjék meg udvarában. A bécsi jezsuiták nem győztek betelni betűinek formájával — „ezeknél szebbet sohasem láttak". Még Ázsiából is érkezett hozzá rendelés. Minden betűjéért egy tallért fizettek. Feljegyezték, hogy azalatt a néhány év alatt, amíg Amszterdamban élt, „néha targoncával szállították a pénzt szállására".

S amikor azután idehaza, a kicsi pátriában átveszi a kolozsvári református egyház nyomdáját és egyszerre hiábavaló minden erőfeszítése: könyveit alig vásárolják, portékájával sokszor hetivásárokra szorul, — kollégiumbeli tanár-ellenségei azzal is megvádolják, hogy egyházát megkárosította, száz betűért huszonöt dénárt számított.

A fordulat így durva és olcsó.

De ilyen durva, olcsó, szögletes valóság idehaza élni.

Mégis az Apáczai Csere Jánosok, a Misztótfalusi Kis Miklósok élete a legnemesebb jelkép: csak idehaza lehet élni.

*

Páriz Pápai, az osztálytárs ezzel a nyugtalanító mondattal fordul barátjához, az enyedi teológushoz:

— Prédikálni bőségesen sokan vagyunk már itt Erdélyben. Könyvnyomtatónk még nincs. Ha szolgálni akarod hazádat, szándd magad rá e mesterségre.

Misztótfalusi Kis Miklós éppen 30 éves, amikor Amszterdamba ér. Utiköltségét püspökétől kapta, biztatást Bethlen Miklóstól, — az emlék, amit útjára magával visz: a sülyedő Erdély, a kirabolt, rongyosodó Tündérkert. Odahaza szalmával kitömött, levágott rokonfejeket visznek szekereken Konstantinápolyba, itt Amszterdamban béke van. Az a nyugati béke, amely oly fínom, kínzó mérgekkel sebzi meg évszázadokig a külföldre került magyar vándorokat. Az a különös, harcos béke, amely a tudományoknak, a gondolatnak, a szabad áramlásnak békéje.

Kilenc évig él a megrekedt enyedi teológus Amszterdamban, napjait a harmadik hídnál emelkedő hatalmas épületben tölti, az öreg Bloeu világhírű nyomdájában. Drágán él itt. Félévre kétszáz tallért fizet, csak azért, hogy tanulhat. Szerszámait maga veszi, lakását, élelmét — ha tudja — maga fizeti. Mindez olyan szorítás, hogy könnyű legyen később a valóságon diadalmaskodni. Hogy keményebb legyen a test és lélek, görcsberándultabb a szándék és akarat.

Mit is akar a fiatalember? Odahaza a bibliát szeretnék újra kinyomatni, Károli Gáspár vizsolyi bibliáját. Gyüjteni is kezdik a pénzt, kettőezerötszáz tallér kellene hozzá. De a pénz csak nem gyűlik soha, vagy a török viszi el sarcba, vagy más inség apasztja el. És ekkor az egykori enyedi kollegista hazaír: „Hozzáfogok én, a szegénylegény, és megmutatom, hogy a szegénylegénynek odaadása többre visz, mint egy országnak immel-ámmal való igyekezete". Csak az édesfiú beszélhet ilyen keserűen. Első pénzeit szerzi éppen, s ezentúl minden pénz arra kell, hogy kinyomhassa, egyedül ő nyomathassa ki immel-ámmal igyekvő kis hazájának a bibliát. Az igazi bibliát, a megigazítottat, a hiba nélkül valót.

Amikor ezt odahaza meghallják, megbotránkoznak. Teleki Mihály, a kancellár ugyanazt mondja, amivel Apáczai Csere Jánoson is végigvágott néhány évvel előbb :

— A tengerbe vetni ezt a hitvány embert!

*

De Misztótfalusi Kis Miklós mégis kinyomatja bibliáját. Maga metszi betűit, maga faragja ducait. Háromezerötszáz példányt nyom, s a Zsoltárokból, az Ujtestamentumból még külön ezret. Előbb hazaküld egy-két könyvet, — odahaza kinyitják és megenyhülnek. Jöjjön haza, szükség van Erdélyben ilyen férfiakra, — ezt üzeni még Teleki Mihály is.

Kilenc amszterdami év után Misztótfalusi Kis Miklós hazaindul. Európa legelső betűmetszője, — a pápához, fejedelmekhez mehetne, ő Erdélyt választja. És ebben a választásban nincsen semmi hivalkodás, mártír-önteltség, inkább üzöttség és öröm fűti, összekeveredve hajtják: minél több könyvet kinyomatni odahaza, magyar könyveket, művelődést, erőt adó könyveket. A megszállottak tesznek így s e megszállottság ellen nincs mentség. Nem is jár érte elismerés.

Kis Miklós útitársa sokezernyi bibliája, ezeket viszi magával haza. És ez az útitárs majdnem bajba sodorja. Súlyos, nagy ládáit útközben egy lengyel főúr felnyittatja, azt hiszi, hogy eretnek bibliákat csempésznek, az egész rakományt pincéibe záratja. Egy rablócsapat vágja ki Misztótfalusi Kisnek a bibliákat.

*

Ami idehaza történik, az már alig érdekes. Száznyi példából ismerős. Először megbecsülik a vándort, azután megmarják. Misztótfalusi Kis Miklós előtt az a néhány magyar betű úgy mászott könyveinkben, akár a *teknősbéka,* olyan is volt a formájuk. Az ő kiadványai ma is remeklések, Haller János Hármas Istóriáját — az ő tervezésében — csak gyönyörködve és ámulva lehet nézni.

De persze itt az irigyek. Felesége szebben öltözik, mint némely tanáré. Ő maga kis házat vesz. A nyomdájába került kéziratokban írtja a hibákat. A tanárok felhorkannak, mindezt alig lehet tűrni.

Aki tengerbe esik, vagy megissza mind, vagy kiúszik, másként belehal, — írja az üldözött.

Ő megkísérli mindkettőt. Meginni ezt a kicsiny, házsártos, irígy Erdélyt. És amikor ez nem sikerül, hát ki akar úszni a sok mocskolódásból: könyvet ír, ez a könyv a híres *Mentség.* Rekedt vád ez a könyv, szembefordulás a kiméletlen kopókkal, magyarázkodás is, de még inkább visszavágás. Személyeket érő sokféle vágás. És méltóságteljesen, sorra megharagszanak a papok, a tanárok mind, megsértődik Bánffy György, a nagyúr is. A vádlót zsinat elé idézik. És Kis Miklósnak itt bocsánatot kell kérnie. Fiatalon fáradt és rokkant ember. Beteg. A sok munka elgyengítette. Vándorútra különben is csak egyszer mehet az ember. Mit tehetne?

Négy év alatt száz könyvet jelentetett meg eddig. Még négy évig vezeti nyomdáját, de ezalatt már csak harminc az új kiadványok száma. Saját könyveit el kellett égetnie. Reformátori kedvét, újító szellemét megkötözték. Aki negyven évig dacot és kalandot formált életéből, az most kiégve, megfélemlítve, elgyötörve, kis ügyekben is alázatos kérvényeket ir előljáróinak. Olyasmiket kér, ne legnagyobb ellenségeit tegyék meg cenzoraínak.

*

Ötvenkét éves, amikor meghal. Sirjánál hárman beszélnek. A három szónok közül kettő ellensége. Bosszú ez? Vagy csak ostobaság? A három beszédet könyvben is kinyomtatják és titkos kezek csakhamar az összes példányokból kitépik a harmadik szónok, a jóbarát beszédét. Az utókorra csak a két ellenség búcsúztatója marad.

A kérdőjelre — így kellett ennek lenni? — megint csak Páriz Pápai verse felel:

Édes hazájának, minek kormos füstje,
Világosabbnak tetszik, mint más nemzet tüze,
Honnyában a keserű édesb, mint más méze,
Vágyakozik haza forró szeretete.

Julius 10

Numerus nullust vezet be Bukarest a sajtóban, legalább így igéri a legújabb román kormány ambiciózus propagandaminisztere. Domnule Crainic az ujságíróknak adott nyilatkozatában megállapította, hogy azok a göndör hirlapírók, akik eddig a bukaresti lapok hasábjain oly nagy lelkesedéssel szolgálták Romania Mare ügyét, — alapjában véve „sohase tudtak a románság eszményeibe belekapcsolódni" . . . Nem tudjuk, mit ért ezen a súlyos vádon Crainic Nikifor, mert mi húsz esztendő alatt innen csak azt láttuk, hogy a bukaresti zsidó zsurnaliszták jobban lelkesedtek Nagyromániáért, mint a legtősgyökeresebb regáti bojár, sőt jobban, mint a moldvai községi irnokból lett erdélyi prefektus, vagy élet-halál felett uralkodó sziguranca-főnök. Ezek az izraelita szerkesztők minden reggelire elfogyasztották Magyarországot, szidták a gaz fasisztákat, öklöt ráztak a náci Németország felé s csöpögtek a demokrácia imádatától, barátai voltak az angoloknak, — egyszóval szolgálták a mindenkori hivatalos román politikát. Persze, elhisszük, hogy most, a nagy pálfordulás idején kellemetlenné váltak, hogy hasznavehetetlenek már s tán kicsit csalódott is hittestvéreiben a történelmi végzet kapujához érkezett Románia s hogy szeretne szabadulni tőlük. Hogy a tisztogató feladat könnyű lesz, valószínűleg maga Crainic miniszter úr se hiszi, hiszen a román sajtót még jobban kezében tartotta a zsidóság, mint valaha a miénket s ez a judeizálódott ujságírás ezer meg ezer szállal füzte a maga érdekeit a skrupulusokat közismerten nem nagyon érző román politikai és gazdasági hatalmasságokhoz. A zsoldos kétségtelenül kompromittáló ma már a gazda oldalán, de kérdés, hogy engedi-e majd magát csak úgy egyszerűen eltávolítani a megszokott pozicióból s kivált — végkielégítés nélkül?

A kard becsülete az igazi katonának mindig többet jelentett magánál az életnél s tán kétszeresen többet a tengerésznek, aki úszó acélvárba zárkózva, örökké ellenséges mélységek felett hányódva kora gyermekségétől megtanulja a legszebb férfivirtust. A tengerész büszkesége, bajtársiassága, lovagias gondolkozása mindig közmondásos volt s kétszeresen gentlemannek érezte magát a brit impérium flottájának legkisebb kadettje is, hiszen a világ legnagyobb, leghatalmasabb tengeri armadájában szolgált, olyan lobogó alatt, amelyet az óceánokon vereség ritkán ért . . . Vajjon milyen érzésekkel olvassák most ezek a katonák, ezek a lovagias férfiak a kemény szavakat, amelyeket Darlan tengerészeti miniszter, a francia flotta főparancsnoka intézett hajóhadához? Mit éreznek, amikor hallják, hogy a minap még szövetséges nemzet államférfia messzehangzó szóval gyilkosoknak nevezi őket napiparancsában, amely az orani támadásnál elesett francia tengerészekről emlékezik meg. „Mély tisztelettel üdvözlöm a hazáért hősi harcban elesett bajtársaimat — mondja a flotta-főparancsnok megrendült szózata —, akik bizonyára szivesebben haltak volna meg becsületes ellenség fegyverétől, mint gyilkosok kezétől" . . . Maguk az angol tengerészek is bizonyára tudják, mennyire igazak e keserű szavak s mennyire találóak arra a módszerre, amelyet nekik engedelmes eszközökként parancsra alkalmazniok kellett. Bizonyosan ők is osztják Darlan miniszter véleményét, hogy a világtörténelemben páratlan sötétségű tettért a história ítélőszéke előtt Churchill, a parancs kiadója viseli a felelősséget s az ő nevét bélyegzi meg a „gyilkos" szóval az az utókor, amely igazságot szolgáltat, felméri az eseményeket, mérlegre veti a tényeket és felkutatja egy-egy cselekedet indító okát.

Kövér könnycseppeket hullatnak a Hungária professzionista futballcsapat csendes kimúlása fölött azok, akik a „kék-fehérek" együttesét a maguk külön büszkeségeként dédelgették s mint valami saját nemzeti ügyüket ünnepelgették a csapat egy-egy győzelmét. Természetesen ügyes célzások olvashatók a meghatott nekrológokban arra, hogy már labdát rúgni is csak azoknak szabad Magyarországon, akiknek rendezettek a felekezeti viszonyai s hogy a Hungáriának azért kellett tizenötesztendős mult után működését felszámolnia, mert a vezetők keresztlevelei körül akadtak hibák . . . Holott az igazság az, hogy a csapatnak nem volt elég pénze, anyagi gondokkal küzködött azóta, amióta a Lipót- és Terézváros népe, a mecénások, e „bőkezű" zsidók inkább a zord időkre tartalékolják pénzüket, mint hogy saját külön zsidó-futballcsapatot tartsanak el belőle. A Hungáriával nem volt baj mindaddig, amíg a labdarúgás kizárólag üzlet volt Magyarországon, még pedig nem is olyan rossz üzlet. A nehézségek csak akkor kezdődtek, amikor a kalmárszellemtől megtisztított MLSz nem engedte többé a boltosszempontokat érvényesülni és azt akarta, hogy ez a népszerű sportág valóban arra szolgáljon, amire természettől fogva való: a nagy magyar tömegek nevelésére. Arról aztán igazán a nemzeti és keresztény alapon átszervezett labdarúgó szövetség s a közvélemény tehet legkevésbé, hogy az efajta célkitűzések nem lelkesítették többé se a Hungária-drukker gazdag zsidókat, se magát az egyesületet. Nem történt itt semmi égbekiáltó sérelem, semmi igazságtalanság, pusztán csak annyi, amennyi mondjuk egy Dohány-utcai rőfösüzlettel, ha a vevők hűtlenné válnak hozzá s tulajdonosa lehúzza ajtaján a redőnyt. Egy zsidó üzlettel kevesebb van Budapesten, de eddig az ilyesmiből nem volt szokás „nemzeti" gyászt rendezni . . .

A repülőgépanyahajó

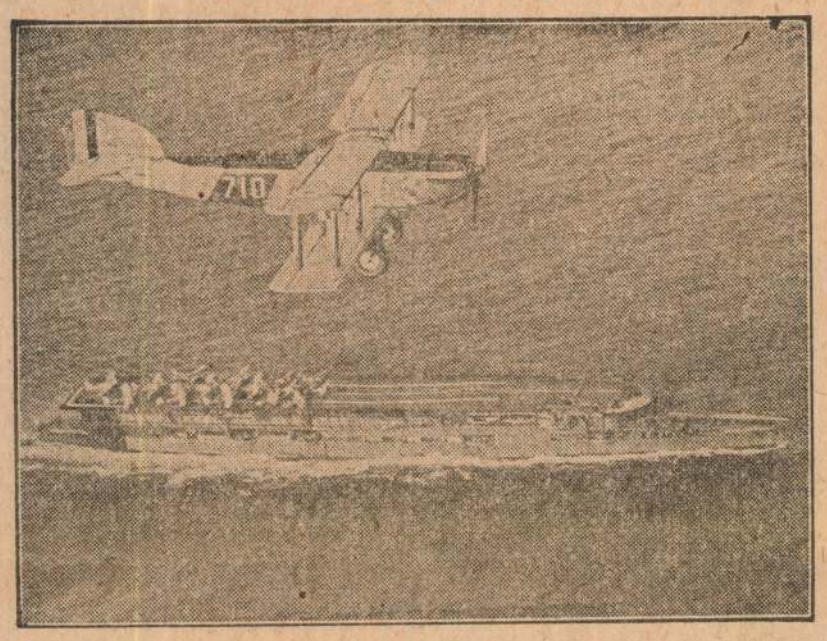

A repülőgép elhagyta az anyahajót

Az angol tengerészetnek az 1939-ben kitört háború elején összesen 7 repülőgép anyahajója volt. Ezek közül 3 az anyaországi vizeken, 1 a Földközi-tengeren, 1 a keletázsiai tengereken teljesített szolgálatot. Egy repülőgépanyahajó iskolánál oktatási célt szolgált, 1 pedig tartalékban volt.

A németek a 7 közül tudvalevőleg elsülyesztették a *„Courageous"* anyahajót, mely 48 repülőgépet és 1360 személyt vitt. Az *„Ark Royal"* (kb. 70 repülőgépet vitt és 12 cm-es modern légelhárító ágyuval volt felszerelve) annak idején szintén súlyosan megrongálódott. A megmaradt *„Glorious"*, a Courageoussal azonos teljesítményű. Az *„Eagle"* repülőgépanyahajón 21 repülőgép és 800 személy számára van hely. A *„Victorious"* és *„Illstrious"* anyahajókat legújabban bocsátották vízre, így a legkorszerűbb építésűek. Az *„Argus"* iskolaanyahajó 20 repülőgép és 490 fönek ad helyet.

Az angol birodalomnak tehát 5 repülőgépanyahajója van. Ezekről összesen mintegy 300 repülőgép látja el a légiflottai szolgálatot. Más csatahajón és cirkálókon még 100 repülőgépet tudnak elhelyezni.

A franciáknak csak egy repülőgépanyahajójuk van, a *„Bearn"*. Ez 40 repülőgépet visz. Ujabban 4 anyahajó építés alatt áll.

Postagalamb, amely megnyomja a csengőgombot

A modern hadviselésben újabban még az állatoknak is rendkívül nagy szerep jutott. Elsősorban a postagalambokról kell megemlékezni, *„akik"*

akár 1500 kilométer távolságból is hazatalálnak a rájuk bízott híradásokkal.

A hadigalambok idomítása már *kéthónapos korukban* kezdődik, amikor egy-két-három-hat kilométer távolságra viszik el őket a galambductól. Szabadonbocsátva a galambokat, minden fiatal galamb mellé egy betanított kísérőt adnak, hogy megmutassa a tanulatlan ujoncnak a hazafelé vezető utat. Az idomítás hatodik hónapjában már *száz-kétszáz kilométerről is hazatalálnak a gálambok.*

A legújabb találmányok azt is lehetővé teszik, hogy a galambok megérkezéséről azonnal értesülést szerezzenek. Ügyes feltalálók

olyan galambducokat építettek, amelyek párkánya villamoscsengő szerkezettel áll összeköttetésben.

Ha a postagalamb a fontos híradással megérkezik, már leszállása pillanatában testsúlyával megnyomja a csengőgombot és így jelzi érkezését.

Sokat vitatkoztak már azon, hogy a postagalambok milyen ösztön révén találnak haza. Egyes feltevések szerint a postagalambok *látják* útjuk célját. Ez a feltevés azonban helytelen, miután

a postagalamb legfeljebb kéthároms száz méter magasban repül, ahonnan semmi körülmények között sem láthat be

ezerötszáz kilométer távolságot.

A tudósok azután abban egyeznek meg, hogy a postagalamb rendkívüli érzékenysége megérzi a levegőben lezajló *időjárási és villamossági változásokat.* Az utat hazafelé ezeknek a változásoknak alapján találja meg. Az sem lehetetlen azonban, hogy a galambok ugyanúgy, mint némely vademberfajta, akiket *„ember-iránytűnek"* neveznek,

természetes adottságaik révén találják meg az otthont.

Lehetséges, hogy nekünk magunknak is megvolt valaha ez a képességünk és csak a civilizáció fejlődése folytán vesztettük el.

Unghváry László r. t. faiskolái
Cegléd-Cinkota-Kerény-Budapest
szállításait megkezdte!
Árjegyzék ingyen.
Budapesti iroda: IV Veres Pálné-u. 8. Tel. 18—83—31.
Budapesten házhozszállítás

Rejtélyes robbanás egy amerikai állami fegyverraktárban

Newyork, március 23.

A *newjerseyi Doverben* lévő állami fegyverraktárban rejtélyes robbanás történt, amelynek 17 sebesültje közül kettő haldoklik. Egy hónapon belül ez a negyedik robbanás az említett fegyverraktárban. *(MTI.)*

Húszfokos hidegben is hat fok meleg egy német tó vize

Berlin, március 23.

Az elmúlt tél óriási hidegei mellett *Németország* valamennyi folyója *befagyott*. Egyetlen kivétel a *Hamburg* melletti *Mühlenberg-nél* elterülő kicsiny tavacska, *amely a legkeményebb hideg dacára sem fagy be sohasem.*

A tó vizének hőmérséklete — minusz húszfokos hideg mellett, egy méterrel a felszín alatt — *plusz hat fok Celsius.* A különös jelenségnek nincsen kémiai oka. A magyarázat rendkívül egyszerű. Bár a tó vizében nincsenek melegvízforrások, mégis vannak állandó forrásai, amelyek *heves áramlása mozgásban tartja a tó vizét.* Így a víz sem lehűlni, sem pedig az állandó mozgástól befagyni nem tud.

A felszínen természetesen ebből semmit sem látni s így a titokzatos jelenségnek állandóan számos **bámulója akad.**

Valótlanok a Funk és Göring ellentétről terjesztett hírek

BERLIN, március 23.

Az amszterdami **Telegraaf** című lap közölte az egyik külföldi hírszolgálati iroda jelentését, amely arról adott hírt, hogy **Funk** birodalmi gazdasági miniszter egészségügyi okokból le fog mondani. Ezenkívül olyan híresztelések láttak napvilágot, hogy **Göring** vezértábornagy és **Funk** miniszter között állítólag régebbi idő óta ellentétek állnának fenn.

Ezzel kapcsolatban német illetékes helyen kijelentik, hogy ezek a jelentések teljesen **légből kapottak. Funk** birodalmi gazdasági miniszter február közepe óta beteg ugyan, de egészségi állapota közben annyira javult, hogy a husvéti ünnepek elmultával ismét el tudja látni teendőit. (MTI.)

A VILÁGHÁBORÚ HŐSEI

MARCIUS 25.

A volt 20. honvédhadosztály 1914-ben ezen a napon Mezőlaborctól délnyugatra vívott harcai alatt a volt debreceni 3. honvédgyalogezred keleti szárnyát 12 orosz század megtámadta. Támadásukat a Terstyánszky Ödön főhadnagy parancsnoksága alatt volt 1. század visszavetette. Erre az oroszok hajnalig nyolcszor megismételték a rohamokat, de sikertelenül. Az oroszoknak mintegy 400 halottja maradt vissza és 120 embert ejtettünk foglyul. Ezzel szemben a saját veszteségünk csak 21 főt tett ki. E kimagasló fegyvertényért Terstyánszky Ödön főhadnagy kiválóan vitéz és bátor magatartásáért a Vaskoronarendet kapta jutalmul és egyúttal századossá való soronkívüli előléptetéssel is jutalmazták. Terstyánszky főhadnagyot 1922-ben Kormányzó Urunk vitézzé avatta. Ez a kiválóan vitéz tisztünk volt az, aki 1928-ban az amsterdami olimpiászon, mint honvédalezredes, honvédségünk és a magyar vívósport örök dicsőségére: a kardvívás világbajnokságát harcolta ki kardjával.

Dohánytudományi iskola Brémában

A brémai Nemzetközi Dohánytudományi Társaság új intézetet nyitott meg, amely az élvezeti cikkek általános és összehasonlító vizsgálatával foglalkozik. Egy másik, ugyancsak újonnan megnyílt intézet a dohányiskolák számára való tananyag előteremtését tűzte ki céljául.

Védett nemzeti parkokká nyilvánítják a legszebb német vidékeket

Berlin, március 23.

Németország legszebb tájait *védett nemzeti parkokká* nyilvánítják. A német nemzeti parkok a magas *alpesi vidékeken,* Középnémetország *erdős hegyeiben* és a *tengerparti síkságokon* létesülnek. A védett területeket megkímélik az *autóforgalomtól,* viszont gyalogutakkal szelik át és menedékházakkal látják el.

SZINHÁZI MŰSOR

Operaház (3, 1/4 8): Vas. d. u.: János Vitéz, este: Denevér, hétfő d. u.: Nincs előadás; este: Faust; kedd: Nincs előadás; szerda (2): Bánk bán; csütörtök: Pillangókisasszony; péntek: Bűvös vadász; szombat d. u.: Denevér; este: Nincs előadás; jövő vas. d. u.: Tosca; este: Simone Boccanegra.

Nemzeti Színház (1/4 4, 1/2 8): Vas. d. u. és este, hétfő d. u.: I. N. R. I.; hétfő este, kedd, csütörtök (VII.), péntek (N2): Új haza; szerda: Hamlet; szombat (I.) és jövő vas. este (VIII.): Északiak; jövő vas. d. e. (10): Velencei kalmár (munkaelőadás); d. u.: Sasfészek.

Nemzeti Kamaraszínház (4, 8): Minden este, vas. és ü. d. u.: Feleség.

Vígszínház (1/4 4, 8): Vas. d. u. és este, kedd (B), szerda (C), csüt. (K), szombat és jövő vas. este (T): Első szerelem; péntek és jövő vas. d. u.: Fenség, fizetek.

Pesti Színház (d. u. 4, este 8-kor): Minden este, vas. és ü. d. u.: Nem vagyunk házasok.

Andrássy Színház (1/4 4, 8) Minden este, vas. és ü. d. u.: Mandragóra.

Magyar Színház (1/4 4, 8): Minden este, vas. és ü. d. u.: Tokaji aszú.

Belvárosi Színház (4, 8): Minden este, vas. és ü. d. u.: Espresso.

Fővárosi Operettszínház (4, 8-kor): Minden este, vas. és ü. d. u.: Handabanda.

Royal Színház (4-kor, este 1/2 9-kor): Minden este és vasárnap d. u.: Bombaüzlet.

Városi Színház (4-kor, 1/2 8-kor) Minden este, vas. és ü. d. u.: Marion.

Pódium Színpad (1/2 5, 9) Minden este vas. és ünnepnap d. u.: Ami az élőtárlatból kimaradt.

Komédia Orfeum (1/2 5-kor, 1/2 9-kor): Minden este, csüt., szomb. és vas. d. u.: Hendy-Bendy.

Kamara Variété 1/2 6. 1/2 9. vas- és ünnepnap 3 6. 9): Mozi a színházban.

Erzsébetvárosi Színház (1/2 6. 1/2 9. vas 1/2 4, 6, 1/2 9): Eltörött a hegedűm; hétfő, kedd: A farsank tündére.

Józsefvárosi Színház (1/2 6. 1/2 9. vas 1/2 4, 6, 1/2 9): Pozsonyi lakodalom.

Kisfaludy Színház (1/2 6. 1/2 9. vasárnap 1/2 4, 6, 1/2 9): Hol voltál az éjszaka.

Számláló

szerkezetek: óragyár, Tömő-u.

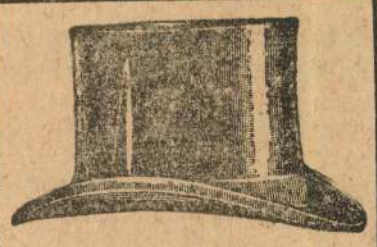

tavaszi
KALAP
újdonságok megérkeztek
nagy választékban
a 43 éve fennálló
BARAKER
cégnél
VI., Andrássy-út 27
Operaházzal szemben
V., Lipót-körút 27

Werbőczi nyomdásza

A kormányzó őse: nagybányai Horthy István erdélyi püspök fedezte fel a leghíresebb magyar könyvnyomtató mestert

Gutenberg születése félévezredes fordulójának évében érdekes jubileumhoz érkezett a magyar könyvnyomtatás is. *Ebben az esztendőben ünnepelhetjük ugyanis a 19. század leghíresebb, legtevékenyebb magyar könyvnyomtatómesterének, misztófalusi Kis Miklós születésének 290 esztendős évfordulóját.* A jubileum alkalmából érdemes egy kissé fölelevenítení ennek a nagytudású, szorgalmas magyar embernek az életét, aki egyik úttörője volt a ma már világhírű magyar könyvnyomtatásnak.

Misztófalusi *Kis Miklós* a Nagybánya melletti *Alsómisztófaluban* született 1650-ben. Szülei szegény jobbágyemberek voltak, akik így természetesen nem tudták gyermeküket tanítani. Ki tudja, talán örökre el is veszett volna a könyvnyomtatás számára, ha az alsómisztófalusi kálvinista lelkész fel nem ismeri a szegény jobbágyfiú ritka képességeit.

Alsómisztótfalu akkori lelkésze a a kormányzó egyik őse,

nagybányai Horthy István, Erdély későbbi kiváló püspöke volt, akinek jóvoltából a kis jobbágyfiú az országoshírű nagyenyedi kollégiumba került diáknak.

A nagyenyedi diákévek után *Kis Miklós* Fogarasra került kálvinista tanítónak. *Horthy István,* aki közben szintén Fogarasra költözött, továbbra is élénk figyelemmel kísérte pártfogoltjának minden lépését. *Az ő közbenjárására figyelt fel a tehetséges ifjúra Tofeusz Mihály erdélyi kálvinista püspök is.*

Végre 1680-ban 350 tallérjával a fejedelem kívánságára *Amszterdamba* utazott, hogy theológiai tudását minél szélesebb alapokra helyezze. Utravalóul megbízást is kapott a fejedelemtől.

Kis Miklós lett ugyanis megbízva azzal, hogy a Hollandiában nyomandó biblia javításánál felvigyázzon.

Kis Miklós örömmel utazott Amszterdamba, ahol egészen más életpálya várt rá. Itt ugyanis minden idejét a nyomdá foglalta le s ezért

megfogadva egykori tanárának, a hírneves Pápai Páriz Ferencnek tanácsát, abbahagyva theológiai tanulmányait, minden erejével a könyvnyomtatás tanulmányozásához fogott.

A betűöntés elsajátítása után megtanulta a betümetszés mesterségét is, amelyet külön mestertől lesett el. Ezért a tudományáért *nem kevesebb mint 200 forintot fizetett félévenként mesterének.* Az idegenbe szakadt magyar ifjú most már szerette volna a bibliát saját betüivel kinyomatni s ezért 2500 aranyat kért Erdélyből.

Kis Miklós neve a betűöntés terén egyre elismertebb lett Hollandiában.

Fényes jövővel, vagyonnal kecsegtették, de Kis Miklós szíve hazavágyott.

Hamarosan útra is kelt s Lengyelországon keresztül *Kolozsvárra* érkezett, hogy átvegye a kolozsvári református kollégium nyomdáját.

Hollandiából magával hozta a saját költségén és saját betüivel nyomatott Bibliát, az Ujtestamentumot, és a két kiadást ért Zsoltárokat, amelyeknek az értéke meghaladta a 40.000 forintot is.

Kolozsvárott nagy lelkesedéssel és örömmel várták a tudós könyvnyomtatómestert, aki hamarosan *újra metszette és öntötte a kolozsvári nyomda betüit. Kis Miklós* azonban *Kolozsvárott* nemcsak könyvnyomtatással és betümetszéssel foglalkozott, hanem *élénk irodalmi tevékenységet is folytatott.* Mint a kálvinista egyház hivatalos könyvnyomtatójának főleg protestáns imádságos könyvek, halotti beszédek, zsoltárok és katekizmusok hagyták el a nyomdáját. Ezeken kívül

számos magyar- és latinnyelvü tudományos müvet, iskolai tankönyvet is nyomtatott.

Nevezetesebb müvei közül megemlítendők *Werbőczi István „Hármaskönyvé"-nek* egyik négyrétü kiadása, *„a Haza fiainak szükségekre és hasznokra, deákul s magyarul kinyomatva"*, továbbá *Haller János: „Hármas Istória"*ja, szintén négyrétben és egy tizenkétrétü *„Arithmetika"* menyői *Tolvaj Ferenctől.* Ennek az utóbbinak különösen szép volt a kiállítása. *Kis Miklós* több müvét nyomatta ki egykori tanárának, *Pápai Páriz Ferencnek* is. Ezek közül különösen *„Az emberi test nyavalyáinak okairól, fészkeiről"* és az *„Idvességes és szükséges elmélkedés arról, mikép kellessék keresztyén embernek élni"* című müvek voltak az ismertebbek.

Hiába alkotott azonban maradandókat, hiába hozott áldozatokat,

Kis Miklós munkásságát mégsem kisérte általános elismerés Erdélyben.

Önérzetes fellépése, a Biblia helyesírásán tett kisebb-nagyobb javításai miatt sok éles összeütközésbe került az egyházzal. Különösen az *„Apologia Bibliorum"* és *„Maga személyének Mentsége"* című müvei keltettek felháborodást ellene. *Az utóbbi müvét kénytelen is volt Enyeden nyilvánosan visszavonni és megsemmisiteni.*

Misztótfalusi *Kis Miklós* ettől kezdve visszavonult életet élt. Megtörten írta *„az igazgatásnak változásával bejött sok huzás-vonds"*. Ereje egyre gyengült s nemsokára, mint az irodalom mártírja, 1702-ben Kolozsvárott elhúnyt.

NYARY PÁL br.

Nincs többé sovány

nő, sem férfi, mert lesoványodott hölgyek és legyengült férfiak telt s egészséges testalkatot, új életerőt nyernek a prof. Bang - féle **Malaton** erőtápszer használata által. Hatásos szer a testi és szellemi kimerülés, álmatlanság leküzdése ellen, mely kellemes ízénél fogva szívesen vett tápszer sápkóros és vérszegény gyermekeknél, betegségből lábadozóknál, Vitamindús tartalma visszaadja az elvesztett erőt és gyors súlyszaporulatot idéz elő. Serdülő lányoknak különösen ajánlva. G. Márta írja: „... Hálás vagyok, mert a **Malaton** 4 hetes használata után 5 kilót híztam". Ára 1 üveg 2.20, három üveg 4.50. „Cosmolabor" kozm. laboratórium **Kassa 1, postafiók F. 1. F.**

Fejlesszük a magyar repülést!

Adakozzunk a Horthy Miklós nemzeti repülőalapra!

Postatakarékpénztári csekkszámla: 65080

HIREK

KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA. CSAK VALASZBÉLYEGGEL ÉS MEGCÍMZETT BORITÉKKAL ELLATOTT LEVELEKRE VÁLASZOLUNK.

— **A FÜGGETLENSÉG legközelebbi száma a husvéti ünnepek után, szerdán reggel a rendes időben fog megjelenni.**

— **Tanulmányi segélyben részesülnek a felvidéki főiskolai hallgatók.** Ungvárról jelentik: Az iskolai tanév első felében a magyar kormány nagy áldozatokat hozott a kárpátaljai főiskolás hallgatók tanulmányainak anyagi megkönnyítése érdekében. Ösztöndíjakra, tanulmányi segélyekre, internátusi és menzadíjakra, valamint beiratkozási és tandíjakra majdnem 30.000 pengőt fordított a kultuszminisztérium. A kormányzói biztosi hivatal a második félévre eddig 54 kárpátaljai főiskolai hallgató részére ítélt meg tanulmányi segélyt, 17 részére pedig menzasegélyt, összesen 7948 pengő összegben.

A 28 éve fennálló

BODNÁR

cég az 1939—40. évi **RADIÓ** újdonságokat díjtalanul bemutatja

Árjegyzék ingyen. RÉSZLET — CSERE VILMOS CSÁSZÁR-UT 60.

— **A Magyar Tartalékos Tisztek Lapja,** a tartalékos tisztek és tisztjelöltek félhavi folyóiratának húsvéti száma a szokott értékes tartalommal jelent meg. A magyar értelmiség katonai szaklapja a korszerű katonai továbbképzés szolgálatában áll. Közérdekű közlemények és szerkesztői üzenetek egészítik ki a lap színvonalas tartalmát. A lap évi előfizetése 2.40 P, tehát olyan mérsékelt, hogy mindenki különösebb megterhelés nélkül megrendelheti. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal (Budapest, VIII., Reviczky-u. 4/b).

Gyárövezetben, a vasút mellett, kerítetlen út mentén,

2500 □-öl üres telek

esetleg további **1200 □ öl** hozzácsatolásával ELADÓ.

Leveleket „X. kerület" jeligére Singer hirdetőirodába, Wesselényi-utca 35. sz.

Toronyóra

Gyár, Tömő-utca

A magyar teák koronája

a „Királyhágó" R. magyar tea

a Gellért-szállóban megtartott teakóstolón a legjobb eredményt érte el. Kérje mindenütt. 50 gramm ára 54 fillér. Telefon: 138—267.

Biztos megélhetést és szép jövedelmet szerezhet

magának, ha szorgalmas munkával kívánja azt elérni. Választ „Dolgozni akarok" jeligére Haasenstein és Vogler R. T.-hoz, Dorottya-u. 8.

Rákospalotán

házhelyeim nagy választékban sürgősen olcsón eladók, részletekre is. KÖZVETITŐT díjazom. Budapest, Éva-utca 19., Király-utca 1. öt órakor, Grünspan.

Rendkívül kedvező birtokvétel

Közel 200 magyar hold prima búzatermő föld tanyával, szép gyümölcsössel eladó, Tisza felső mentén, fővonali vasútállomástól 2—3 km. Tanyán köves út vezet keresztül. Vételár fele most, másik fele 8 éven át, havi törlesztéssel, 4%-os kamat mellett fizetendő. „Részletfizetéses birtok" a kiadóhivatalba.

— **Meghívó.** Az ujságkiadó tisztviselők nyugdijegyesülete és halálozási segélycsoportja 1940 április hó 1-én este fél 7 órakor tartja L. évi rendes közgyülését, amelyre a tagokat ezúton is meghívja az elnökség. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Évi jelentés. 3. Zárószámadások előterjesztése és a felmentvény iránti határozathozatal. 4. Jelentés a halálozási segélycsoport müködéséről. 5. A halálozási segélycsoport zárószámadásának előterjesztése. 6. Alapszabálymódositás. 7. Az elnökség és igazgatóság választása. 8. Indítványok. (Indítványok az alapszabályok szerint legalább 3 nappal a közgyülés előtt irásban benyujtandók

— **Nők nemzeti véráldozata.** Húsvét az isteni véráldozat ünnepe — a háború a nemzet férfilakosságának véráldozata — az önkéntes véradás a társadalom nemzeti véráldozata! Erre hivja fel a Magyar Fajvédők Országos Szövetségének Női Tábora a magyar nőtársadalom 18—40 éves tagjait, hogy a vércsoport megállapitását és a véradáshoz szükséges előzetes orvosi vizsgálatokat még időben elvégezhessék az illetékes szervek. Önkéntes véradásra magánosoknak és testületeknek jelentkezni lehet a Szövetség helyiségében: Budapest, IV., Apponyi-tér 1. III. 17. sz. alatt, ahol a kérdésről április 1-én d. u. 6 órakor Petróczy Miklós dr. tisztifőorvos előadást tart.

— **A teherárufelvétel kiterjesztése a hajózási forgalomban.** A *Magar Királyi Folyam- és Tengerhajózási R.-T.* igazgatósága közli, hogy a *teherárufelvétel* Regensburg, Passau, Obermühl, Linz, Wien, Pozsony (Bratislava), Ujpest és Budapest (összes rakodóhelyek), Novisad, Zemun, Beográd, Orsova, Turn-Severin, Lom, Russe, Giurgiu, Braila és Galac állomások egymásközti forgalmában *március hó 26-án megnyilik.* A forgalom lebonyolitása egyelőre menetrenden kivüli járatokban történik. Az árufelvétel további kiterjesztéséről külön közlemény fog megjelenni.

— **A Gépészek Országos Szövetségének közgyülése.** A Gépészek Országos Szövetsége, amely testületileg belépett a *Nemzeti Munkaközpontba,* most tartotta évi rendes közgyülését a *Nemzeti Munkaközpont* székházában, ezzel is kifejezésre juttatva azt az együttmüködést, amely az egyesület és a *Nemzeti Munkaközpont* között fennáll. A közgyülésen megválasztották az új tisztikart. Elnök lett: *Csizmarek* József, ügyvezető elnök *Gila* István. Kimondotta a közgyülés, hagy teljes erővel támogatja a Nemzeti Munkaközpont országos szervező munkáját és ebből a célból résztvesz a Nemzeti Munkaközpont által rendezendő országos vas- és fémtipari kongresszus előkészitésében.

— **Kétezeréves falmaradványok a Maginot-vonal alatt.** Londonból jelentik: Az egyik tudományos társaság estéjén Lord *Lloyd* felolvasást tartott a Maginot vonalakról. Az előadó nem annyira az erődítmények hadi berendezését, mint azoknak vonalvezetését és épitkezési megoldásait ismertette. Előadásának legérdekesebb része az volt, amidön elmondta, hogy a Maginot-vonal alapmunkálatainál *több mint kétezeréves védőfalmaradványokra találtak.* Az angol tudós szerint ez azt bizonyitja, hogy *a Rajna vonala már Európa legrégibb történetében is fontos stratégiai szerepet játszott.* Az épitkezések formája arra mutat, hogy a gallok és a germánok egyformán emeltek ezen a vidéken erődítményeket. A jelek szerint itt húzódott végig az európai ősidők „kinai fala".

— **A derék- és hátfájás** azon esetei, amelyek a bélmüködés elégtelenségére vezetendők vissza, a természetes **„Ferenc József"** keserüvíz használata által — reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve — rendszerint hamarosan megszünnek. Kérdezze meg orvosát!

— **Luganóban tart tanácsülést az interparlamentáris unió.** Az interparlamentáris unió a háborús viszonyokra való tekintettel ezévi szokásos értekezletét *nem tartja meg.* Ehelyett a március 27—30. között *Luganóban* megtartandó tanácsüléssel kapcsolatban az unió több bizottságot összehivott, hogy az unió tagjai megtárgyalják az időszerü politikai és gazdasági kérdéseket. Az ülésekre magyar részről *Láng* Boldizsár báró, az unió magyar csoportja elnökének vezetése mellett *Radvánszky* Albert báró és *Szüllő* Géza felsőházi tagok, *Szterényi* József báró v. b. t. t., *Gratz* Gusztáv v. b. t. t., *Balás* Károly, *Donáth* György, *Turchányi* Imre és *Zichy* Nándor gróf országgyülési képviselők, valamint *Görgey* István és *Lakatos* Gyula országgyülési képviselők utaztak ki Luganóba.

HÚSVÉT

Húsvét pirosbetüs napjai jelentették mindig — tál a hivő lélek vallásos, áhitatos ünnepén — a

zuzmarás hóemberek eltakarodását, a vizek jégpáncéljának elolvadását, egyszóval a téli hideg és fagy végét, a napsugaras, fecskeszárnyú tavasz kezdetét. Amikor végre sutba lehetett dobni az ólmosan súlyos télikabátot, az arcunkat birizgáló prémes gallért, meg a lábmelegitő kamásnit és friss, fiatalos tavaszi kabátban, vadonatúj tavaszi cipőben sétálgathattunk a verőfényben. Ebben az évben majdnem szakadásig nyüttük a téliholmit és tegnap még havazott a Kékesen, — csoda-e, ha nehezen várjuk Húsvét vasárnapjának didergéstől megváltó, napsütéses reggelét...

Húsvét nagy tisztálkodások, nagytakarítások, nagy megújhodások ünnepe. Végre lemoshatjuk a lepergett napok, hetek és hónapok minden kormát, füstjét; végre újra rendezhetjük, újra csinosithatjuk szobánkat, szivünket, házunk és lelkünk táját. Most különösen tele van a szivünk gonddal, bajjal, keserüséggel, aggodalommal, — csoda-e, ha türelmetlen vággyal kivánjuk Húsvét mindent feloldó ünnepének erőtadó, megnyugtató és csillapító tisztaságát...

Gyönyörüséges, szép ünnep ez a hamarabb érkezett, mégis oly nehezen várt Húsvét. Uj ruhában, uj szándékokkal, uj hittel lestük és reméljük: hátha megkezdi azoknak a régi, békés ünnepnapoknak hosszú sorát, amikor bővelkedtünk

örömben, bizalomban és szeretetben, amikor még a tavaszi bimbófakadás volt a legsürgősebb, a tapsifüles nyuszi a legizgalmasabb és az illatos locsolóviz a legszükségesebb...

VÁSZON-ASZTALNEMŰ

ágynemű fehérnemű

Fendrich Imre cégnél IV., Calvin-tér 2.

— **Mire tanitják a kanadai repülőujoncokat?** Newyorkból jelentik: Az angol rádió többször bejelentette, hogy Kanada területén hatalmas arányú repülőkiképzés folyik az angol hadsereg számára. Ezzel kapcsolatban érdekes hir jelent meg a newyorki lapokban. A hir szerint az ellenzéki képviselők nagy támadást intéztek a hadügyminiszter ellen, megkérdezve, hogy a repülő ujoncok mivel foglalkoznak? Az ellenzéki szónokok azt állitották, hogy a behivott legénységgel felesleges munkákat végeztetnek. Többet tisztitják a padlót és fényesitik a kilincseket, mint ahányszor repülőgép közelébe jutnak. Az interpellációt a kanadai lapoknak nem volt szabad közölniök.

BALATON partján

Alsóörsön 9 szobás villa, gyümölcsössel és szőlővel együtt (kb. 1000 drb gyümölcsfa és 2 hold szőlő) évi bérletként kiadó. (Hosszabb időre is.) Érdeklődők „Balaton" jeligére irjanak a kiadóba

— **Egyházi kitüntetések.** Virág Ferenc pécsi püspök *Várkonyi* János pécsi szemináriumi lelkiigazgatónak a papnevelés és az egyesületi élet terén kifejtett érdemei elismeréséül, *Mayer* Ferenc pécsi énekiskolai igazgatónak pedig az egyházi énekmüvészet terén kifejtett buzgó munkálkodása elismeréséül a *püspöki tanácsosi* címet adományozta és számukra a *vörös öv* (cingulum) viselését engedélyezte.

— **Döntő pillanat.** Mindnyájunk életében döntő pillanat lehet az az időpont, melyben megvesszük a legújabb m. kir. osztálysorsjátékra érvényes, nagy nyerési esélyt nyujtó sorsjegyet. Török A. és Társa Bankház R. T. (Budapest, IV., Szervita-tér 3.) mai lapunkhoz színes kartonnyomtatványt mellékelt, melyen az új sorsjátékra felhivást közöl. Ajánlatos a sorsjegyrendelést sürgösen eszközölni, mert Török sorsjegyeit hamar megveszik. Sorsjegyárak: Egész 28.—, fél 14.—, negyed 7.—, nyolcad 3.50 pengő.

— **Házasság és eljegyzés.** Behyna Klára és Pintér Imre okleveles épitészmérnök jegyesek. — Hortobágyi Jenő és Krause Amália (Budapest—Békéscsaba) Budapesten házasságot kötöttek. — Bodóbaári Mészáros Mariannet eljegyezte Küpry László dr. — Elmer Dezső dr. ügyvéd (Bácsalmás és Fenyvesi Olga úrleány (Nagyszöllős) jegyesek. (Minden külön értesités helyett.) — Szegedi Kató és Horváth Károly dr. március 25-én d. u. fél 6 órakor tartják esküvőjüket a debreceni Szent Anna-utcai róm. kat. templomban. — Tarr Mária és Bernáth József március 25-én tartják esküvőjüket a kerepesiúti kis Szent Teréz-templomban. — Nagy Boriskát eljegyezte Dévényi (Drexler) Antal, Pilisczaba. (Minden külön értesités helyett.) — Rimóczy Mária Jászfényszaru és Tolnay Mihály Budapest, jegyesek. (Minden külön értesités helyett.) — Vass Elvira és Kazal Zoltán jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Palugyay Győző Viktor szűcs (IV., Bécsi-u. 5.) kölcsön ad hermelinbelépőt, bundát, keppet, csekély dijért.

GYÓGYÍTHATÓK-E A TÜDŐBAJOK?

Mindazok, akik **asztmában, tüdőcsúcshurutban, idült köhögésben, elnyálkásodásban, régóta tartó rekedtségben, náthában szenvednek és eddig nem találtak gyógyulást, kapnak tőlünk felvilágositás céljából teljesen ingyen és bármentve** egy könyvet sok ábrával, a következő címmel:

„Gyógyithatók-e a tüdőbajok?"

Irja meg egy 16 fillérrel bérmentesitett levelezőlapra a pontos címét a következő névre: **PUHLMANN & Co., BERLIN, 491. Müggelstrasse 25-25/a.**

— **A „Magyar Katonaujság",** a katonai nevelés, kiképzés és nemzetvédelem szolgálatában álló és egyre népszerübb kitünő folyóirat húsvéti száma képben és irásban feleleveníti az egy évvel ezelőtt történt eseményeket: Kárpátalja visszafoglalását, amely a Magyar Feltámadás útján valóban jelentős állomásunk volt. Érdekes képes riportban számol be a lap az ungvári hősi emlékmü leleplezéséről. Ugyancsak képes cikk mutatja be a magyar honvédet a belföldi árvizek ellen vivott küzdelemben. A változatos tartalmú és eleven szellemü hetilap előfizetési ára egy évre 5 pengő, mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal (Budapest, VIII., Reviczky-u. 4/b).

Vesekőbántalmaknál MOHAI AGNES

— **Munkáslakóház épül az Uj Szent János-kórházban.** Kórházépitési és modernizálási programja keretében a főváros az *Uj Szent János-kórházban* hatalmas munkáslakóházat létesit. A tervek elkészitésével *Szendy* Károly polgármester *Kollár* Gyula okleveles épitészmérnököt bizta meg. Az egyemeletes munkáslakóház költségelőirányzata 165.000 pengő.

ESŐ-, BALLON-lodenkabát raglán Márton és Szász V., Bálvány-utca 3

— **Az ethióp egyház sohasem szakadt el a római egyháztól.** Az *Osservatore Romano* legutolsó számában érdekes cikket közöl az ethióp egyházról. A cikk bebizonyitotta, hogy — legalább is elméletileg — az ethióp egyház *sohasem szakadt el a római egyháztól.* Liturgiáik régi kézirataiból minden kétséget kizáróan bebizonyosodik, hogy az ethióp egyház mindenkor elismerte *Szent Pétert* és annak utódait, *a római püspököket.* Azonban az ethióp klérus messzemenő tudatlansága és az évszázados elszakitottság mégis bizonyos *különválást* hozott létre közte és a müvelt *Nyugat* között. Ez a szakadás azonban *aránylag könnyen helyrehozható.*

— **442.533 pengő értékü lábbelit rendelt a főváros.** A főváros egyenruhával ellátott alkalmazottai, továbbá az árvaházak gyermekei és a szeretetotthonok ápoltjai részére a főváros ebben az esztendőben összesen 17.800 pár cipőt, bakancsot és csizmát vásárolt. A közjótékonysági ügyosztály a lábbelik szállitására már megtartotta a versenytárgyalást, melynek eredménye szerint a 442.533 pengő értékü közszállitást mintegy 100 budapesti cipészipáros között osztották szét.

— **Háromhónapos tanfolyamok nyilnak** nők számára április 3-án az Állami Nőipariskolában (Rákóczi-tér 4.) fehérneművarró és ruhavarró, fehér-, színes- és géphimző, kézi kötés és horgolás, iparosok részére felsőruha szabás, modellkészitő tanfolyam, valamint háztartási tanfolyam a délutáni és esti órákban. Egy-egy tanfolyam dija: 31 pengő 80 fillér.

VIZÁLLÁS

A földmüvelésügyi minisztérium vizrajzi osztálya jelenti:

A Duna Hofkirchen—Linz és Pozsony—Budapest közt árad, máshol apad, Passau—Dunapentele közt magas, máshol igen magas vizállású. Mai dunai vizállások:

Schärding 326, Passau 325, Aschach 468, Struden 816, Stein 616, Bécs 640, Pozsony 547, Komárom 571, Budapest 522, Dunapentele 466, Paks 504, Baja 600, Mohács 600.

A Rába Szentgotthárdnál 66. A Dráva Barcsnál 9, Drávaszabolcsnál 140.

A Tisza Tiszafüred—Szolnok közt árad, máshol apad, Tiszaujlakig igen alacsony, Vásárosnamény—Záhony közt közepes, lejjebb magas vizállású. Mai tiszai vizállások:

Tekeháza —6, Tiszaujlak —20, Vásárosnamény 375, Tokaj 590, Tiszafüred 568, Szolnok 604, Csongrád 577, Szeged 604. A Tisza jege Vásárosnamény—Szolnok közt áll, Csongrád alatt szórványosan zajlik.

A Szamos Csengernél 402. A Bodrog Sárospataknál 396. A Sajó Bánrévénél 130. A Hernád Hidasnémetinél 70. A Körös Körösszakállnál 59. Békésnél 566, Gyománál 634. A Maros Makónál 205.

A Balaton 8 fokmű 33.

• **Főzőtanfolyamok.** A Népmüvelési Bizottság háztartási telepén a *Gázmüvek* mintakonyhájában (VI., Vilmos császár-út 3.) az alábbi főzőtanfolyamokra lehet jelentkezni: *Mit főzzünk betegeinknek.* Betegélelmezés a családban. Április 3-tól 10 héten keresztül minden szerdán délután 5—8-ig. Tandij 12.— P. Anyaghozzájárulás esetenkint 1.20 P. — *Mit főzzünk tavasszal.* Időszerű, könnyü, olcsó ételek készitése, április 8-tól 6 héten keresztül minden hétfőn este 6—8-ig. Tandij 5.— P. Anyaghozzájárulás esetenkint 1.— P. — *Főzzünk jobban! Háztartási alkalmazottak főzőtanfolyama,* április 4-től 5 héten keresztül minden hétfőn és csütörtökön délután 4—7-ig. Tandij 5.— P. Anyaghozzájárulási költség nincs. — Minden kedden és pénteken délután 5 órakor bemutatóelőadás a takarékos gázfőzésről. Belépődij nincs. A legközelebbi előadás 26-án, kedd délután 5 órakor lesz.

Adómentes **1-2-3**

szoba **HALLOS ÖRÖKLAKÁSOK,** gyönyörü kilátással a **VÁR DUNAI** oldalán, **600 ÖLES PARKBAN,** luxus kivitelben épülő házban, garázshasználattal **ELADÓK.** Felvilágositás hétköznapon: Bálint és Sándori müépitészek, telefon:

140-995

ÍRÓGÉP részletre, kedvező feltételekkel

Készpénzért **nagyon olcsón! KOVACS ALADÁR,** Budapest, VII., Nagyatádi Szabó (Kertész)-utca 46. Tel.: 142-861.

BÚTOR ASZTALOSNÁL

mindig legolcsóbb. Keményfaháló 7 darabból 215.—, simaháló 7 darabból 295.—, ebédlő 9 darabból 360.—. Konyha 6 darabból 140.—. Vidékre csomagolás. — Sztopka, asztalosmester

KIRÁLY-U. NYOLCVANKETTŐ

HASZNÁLT MŰBUTOROK!

LINGEL-féle intarziás cseresznye hálók, Mária Terézia intarziás ebédlő és ugyanolyan háló, Chippendale ebédlő, olasz renaissance úriszoba és egyéb márkás bútorok és olcsóbb használt bútorok nagy választékban Jókai-u. 36.

10 RAKTÁRBAN 100 KÉSZITŐ 1000 BÚTORA

UNIVERSAL

VII., Wesselényi-utca 8. szám

Telefon: 137-842 és 135-880.

Misztótfalusi Kiss Miklós

életrajza

Lásd

Bod Péter: Magyar Athenas. 1766. Nagyszeben.

Bod Péter: Erdélyi Fénix. ∓1767. Nagyenyed.

Fentiről szóló Kis munka.

Lásd

Szinnyei József Magyar Irók.

Φ és folytatásáról írott versei.

∓ Tóthfalusi Kis Miklós, avagy prof. Papai P. Ferencnek a könyvnyomtatás [illegible] terjesztésének találásáról Φ

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter

9.570/1940.III. szám.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben
Díj átalányozva.

Budapest IX. Hőgyes E.u.

Misztótfalusi Kis Miklós

Irod

Fitz József:

A Könyv útja
Erdélyben. Erdély
1940. II. tábla -

FELDOL

Gerevich: Egyházm
Gerevich: Régi m. műv
Gerevich: M. m. jél.
Gerevich: L'arte antica
Gerevich: Romanher
Gerevich: Sz. Istvan
Gosztonyi: Pécs
550 Grailich: Pressburg
Grandpierre: Kolozsvár
Gross: Rosenau
Gusbeth: Kronstadt
Guszman: Budai Sz. János
Gyárfás: Brassói ötv
Győrffy: Esztergom
Győrffy: Geschichte
György: Kolozsvár
Győry: Evangelikus tpl. műv Bp.
560 Győry: Bp. Állandó híd.
Haiczl: Érsekpt. Pozsony.

Benedek professzor a Nobel-díjas Wagner-Jaureggről

Wagner-Jauregg halála nagy vesztesége az egész tudományos világnak. Felkerestük dr. *Benedek* László egyetemi tanárt, a budapesti ideg-klinika igazgatóját, aki *Wagner-Jauregg* életmunkájának elismertetését még akkor szolgálta, amikor *sokan voltak, akik kétségbevonták kutatásának értékét.* Az idegrendszeri szifilisz gyógyításáról *Benedek* professzornak 1926-ban Berlinben megjelent könyve szabatos értékítéletekben mérte le *Wagner-Jauregg* malária-kezelésének egyetemes jelentőségét. Ezekben a kísérletekben Benedek professzor a saját klinikáján szerzett kiterjedt anyagra hivatkozhatott.

Gyógyító betegségek

— Tisztán áll-e az ideg- és elmegyógyászatban ma már Wagner-Jauregg jelentősége? — kérdeztük először.

— Julius Wagner von Jauregg professzor kutató munkásságának fontossága a modern ideg- és elmegyógyászatban *a legáltalánosabban elismert* — hangzott *Benedek* tanár válasza. Szinte példa nélküli az a következetesség, amellyel a negyedleges vérbaj által okozott idült elmeés idegbajokat, így főleg a paralízis progresszivát — az agylágyulást — és a tábeszt — a hátgerincsorvadást — gyógyítani célba vette 1887-től 1917-ig, tehát

harminc éven át folytatott kísérleteiben.

Az általa ajánlott lázas és fertőzéses, főleg malária-kezeléseknek lényegét a szervezet immun-biológiai, a fertőzéssel szemben védekezőképességének *áthangolása* alkotja.

— Voltak-e korábbi orvosi megfigyelések, amelyek őt felfedezésében irányíthatták?

— Voltak egyedi adottságok, amelyek azonban az ő zseniális intuicióját, eredetiségét, konstruktív képzeletét, a gyógytani megismerés igazságértékébe való belátni tudása mélységét nem kisebbítik. Hogy *a betegségek kölcsönösen befolyásolják egymást*, azt az orvosi tapasztalat többizben igazolhatta. *Rostos tüdőgyulladás után észlelni lehetett az arcidegzsába és isiász megszűnét. Agyhártyagyulladás kanyarót gyógyított meg.* Egyik háborús esetben egy orvosnak súlyos köszvényrohamai *várhas után multak el.* Influenza után észlelhető volt *a vérsavó vérbajra pozitív reakciójának negatívvá válása.*

Az első kísérletek

— Még régebbi az észlelet és

már Hippokrates is ismerte az elmebetegségeknek lázas megbetegedések után való javulását.

A mult évszázad közepén olyan közlések is láttak napvilágot, hogy *maláriás vidékeken lévő elmegyógyintézetekben az elmebajok jobban gyógyulnak.* Az egyik odesszai elmegyógyintézetben 1874-ben 22 elmebeteget kísérleti célra felhasználtak a visszatérő lázban szenvedő egyének vérének fertőzőképességének tanulmányozására. A kísérleti »áldozatok« közül 11 elmebajából meg is gyógyult.

— Ezt a bizonytalan és inkább a természet játékos kísérleteinek nevezhető tapasztalati anyagot használta a helyes kutatási irány ösztönös megérzésével Wagner-Jauregg további kísérleteinek alapjául. Eleinte *a Koch-féle tuberkulinnal próbált létrehozni* javulásokat, majd az összes baktérium-tenyészeteket, vaccinákat, amelyek célszerűen adagolhatók voltak, felhasználta a fertőzéses anyag pótlására. 1917-ben pedig rendszeresen malária-plasmodiumokkal: bőrbe, bőr alá és vérérbe végzett oltásokat és kiváló munkatársaival *a gyógyításnál szereplő tényezőknek, feltételeknek egész rendszerét dolgozta ki.* Az egész világon gyüjtött klinikai tapasztalatok Wagner-Jauregg optimizmusát igazolták.

A vezetésem alatt álló klinikákon

malária-kezeléssel 58—70%-ban lehetett javulást elérni.

Ezek között az esetek 30—40%-ában *a gyógyulással felérő remissiót.* A gyógyulás annál mélyebbre ható és gyorsabb, minél korábban kezdik a kezelést.

Wagner-Jauregg életműve

— Az ideg- és elmegyógyászat más területein is hasonlóan eredményes volt Wagner-Jauregg professzor tevékenysége? — kérdeztük.

— Kiemelkedik Wagner-Jauregg professzor kutató munkásságából a kretinizmus származástanának, az endémiás golyvának, a myxödémának prophylaxisa, megelőzése minimális jódadagokkal,

az ivóvíz jódozásával

— mondotta *Benedek* László. — Ezenkívül, mint törvényszéki elmegyógyász, számos úgy elméleti, mint gyakorlati szempontból fontos kérdésnek hatolt mélyére és segitségére volt a törvényalkotónak. Már a század elején rámutatott arra, hogy *a különböző társadalomellenes ösztönagressziók ugyanazon egyéneknél csoportosan lépnek fel.* Már harmincöt évvel ezelőtt figyelemre méltatta az álmok tartalmát és összefüggéseit a kóros ösztönrendellenességekkel. Az alvással szerinte *a perszonális tudat bénul és az álom az ősi ösztöntörekvéseknek activátorává lesz.*

— Már huszonkilenc év előtt a beszámítási képesség elbírálását *a bűntettel való kölcsönösségben kívánta eszközölni.* Már négy évtizeddel ezelőtt az elmebeteg bűntevők számára olyan átmeneti állami elmegyógyintézeteknek felállítását sürgette, amelyek *lehetővé teszik a bíróság ingerenciáját a bűnöző elmebetegekre.*

— Az elmebaj miatti terhesség-megszakítás kérdésében nagy óvatosság jellemezte. Először foglalkozott az önakasztás után beálló következményes kórlélektani tünetegyüttessel: a zavartsági állapotokkal, kóros meseszövéssel párosult emlékezetkiesésekkel. Nagyon időszerű és általános érdekű volt 15—20 év előtt

Wagner-Jauregg fellépése az avatatlanok által űzött hipnotizmus, továbbá a meta- és parapszichológiának tévelygéseivel szemben,

amely különösen a világháború után várakozási feszültségben tartott és nagyfokú hiszékenységgel jellemzett tömeglélekben a realitás-értékükre nem ellenőrzött eszméket szándékolt implantálni.

— A hadi idegességekről szóló munkáiban az úgynevezett célidegességeket és azoknak helyzeti és szociális feltételeit éles lényegmegragadó képességgel jellemezte. Ugy az ideg-, mint elmebajoknál már korán hangsúlyozta *a betegség előtti, praemorbid személyiség jelentőségét.* A társadalom-elmegyógyászati körben is szolgálni kívánta az emberi közösség jólétét, és az eugenikai, egészségpolitikai tevékenységben az ideg-elmegyógyász egyik legfontosabb hivatását látta. Egyben óvatos vezérelvformulázásaiból ránknézve is levonható az a tanulság, hogy *az eugenikai eszközök kiválasztásában a magasabb erkölcsi, szociálethikai szempontok nem kerülhetők meg.*

Végezetül *Benedek* professzor számos munkát és levelet mutat, amelyek Wagner-Jaureggtől erednek.

Wagner-Jauregg írása hű tükre markáns egyéniségének.

Az egyik levélben, amelyet Wagner-Jauregg professzor *Benedek* Lászlóhoz közvetlenül a Nobel-díj elnyerése után, 1927 november 19-én, írt, a következőket olvasom szóról-szóra:

— Önnek különösen köszönet jár, mert Ön volt az egyik legkorábbi előmozdítója a maláriakezelésnek.

TÖBB VÉRT!

Irta: Gróf Haller Gábor

Több vért, természetesen több magyar vért nemzeti életünk ütőerejébe, melynek ritmusa a sok tennivaló miatt gyorsabban és lendületesebben kell hogy verjen, mint valaha. Egyre gyorsabban hallunk tennivalókról, kormányzatunknak egyre több közhelyesléstől kísért, okos intézkedése jut elvileg érvényre. A munkák jórésze szinte percekre sem halasztható sürgősséget kívánnak. A munka elvégzéséhez munkás kell, a feladatok elvégzése dolgos embereket igényel. Van belőlük hála Istennek sok, de sohasem elég. Ebből a szempontból is, de főként a magyar nemzet hazafias és familiáris ösztönében és ki nem hunyó szeretetvágyában élő oknál fogva fölvetem újra a gondolatot, most már sokkal reálisabb nemzeti helyzetünkben: hozzuk haza az Erdélyből a regátba elvándorolt erdélyi magyarjainkat.

Ezeket a szegénységük, munkanélküli helyzetük miatt kibujdosott erdélyi magyar és székely testvéreinket, akik közismerten a világ legjobb munkásai. Ne engedjük, hogy a »maroknyi székely, porlik, mint a szikla« elve és ténye határainkon kívülrekedt dolgos tagjaiban továbbfolytatódjék. Bukarestben magában csaknem 120.000-re becsülik a magyar emberek számát. Ezen kívül szerte-széjjel szóródva, hűséges csángóinkat nem is számítva, kiknek visszahozatala egyik legnemesebb történelmi feladatunk — mennyi és mennyi él!... A magyar kormányzat bizonyára gondol erre a fontos, összmagyarságunkat vitálisan érintő problémára, de mindenképpen üdvös volna, ha megoldása hic et nunc a mai helyzetben lenne keresztülvihető.

A székelység, amelyiket a volt román kormányzatok különösképpen szerettek volna elpusztítani, szegénységükben Bukarestben Amerikájukat látták. Gondolták, dolgos kétkézi munkájukból ott meggyarapszanak s hazamennek. Hányan rekedtek ott, pusztultak el névtelenül! Még statisztikát sem lehetett vezetni róluk, csak hiányosat. Most itt volna az ideje annak, hogy a szabad magyar földön munkába állítsuk őket nagyobb magyar kenyeret juttatva számukra. Megérdemelnék ezek a derék, dolgos emberek és megérdemelné a székelység, az örök virrasztás és őrtállás népe, melynek immár a lelki és öntudatbeli őrtállás fegyvertelen magatartását fegyverressé lehet alakítani.

Sohasem felejtem el. Nemrégiben történt. Egy gyönyörű nyári éjszaka. Pető Gerő, egy székely falu Konstanzába rakodómunkásnak elszegődött fia a nagy hajóból való fárasztó kirakodása után Giurgiu Pepinával, a szép román leánnyal találkozott a hosszú móló végén. A román leánynak nagyon tetszett a nagyszerű székely fiatalember és mégis valami útját állta egybekelésüknek. Igy beszéltek. Érdekes: magyarul.

— Itt laknánk az Ovidius-utcában. Anyámék mellett.

— Nem lehet. Itt partra tett hal volnék. Én mondtam már, csak otthon a falumban tudnék élni...

De szép volna, ha a Székelyföldön valahol egyszer találkozhatnék Pető Gerővel és a sok-sok Pető Gerővel. Megismerném. Mert azt az öntudatos szép székely arcot, melyre rátűzött a csillagos, holdsugaras konstanzai éjszaka, magyar ember, kétszeresen közülük való nem felejtheti el...

Az Alpesekben lehullott az első hó

Milánó, október 1

Trentino tartományból olyan hírek érkeznek, hogy *az időjárás hirtelen hidegre fordult* és az Alpesek nyulványaiban már leesett az első hó. Az Adige folyó felső szakaszának völgyében az utóbbi napokban a nagy esőzések sok földcsuszamlást idéztek elő. A Brenner-hágón át vezető vasútvonalat Tires környékén elborította a földomlás és egy arra haladó tehervonat beleszaladt a törmelékbe. A mozdony és hét teherkocsi kisiklott. Azóta a pályát már szabaddá tették. Triesztben a bóra számos fát gyökerestől kitépett.

Magy. Kir. Osztálysorsjáték
A—B—C-sorrendben a következő főárusítók ajánlják sorsjegyeiket
BÁNHEGYI IMRE Falk Miksa-u. 5 Telefon: 125-901.
BENKŐ BANK R.-T. Andrássy-út 36. Tel.: 128-647.
DELEJ BANK Erzsébet-krt 16 Telefon: 220-697.
DR. FÓRIS BANKHÁZ Teréz-krt 62. Nyugatival szemben Telefon: 120—091.
KULLMANN Vilmos Teréz-körút 19 Tel.: 128-743 Azelőtt ITTNER ÉS TSA
LENGYEL Gábor Andrássy-út 82. Tel. 128-219
Lotto Részvénytársaság Erzsébet-körút 15 Telefon: 221—888.
OCSKAY SÁNDOR ÉS TÁRSA Dorottya-utca 3 Wurm-utca sarok Telefon 181-435
vitéz Scheftsik és társa Rákóczi-út 26. — Telefon: 137-723. Cégtulajdonos: Dr. vitéz Scheftsik György.
vitéz Scheftsik és társa József-körút 26. — Telefon: 142-377. Cégtulajdonos: Kalotay (Kaletsky) Árpád.
SUCHTÁR BANK Üllői-út 6. (Kálvin-tér mellett) Tel. 132-293
TEODOROVITS TÓDOR VIII., Rákóczi-út 51 Telefon: 141-393.
Feladta: Leopold Gyula hirdetővállalata Erzsébet-körút 39. (Alapítva: 1896.) Tel.: 422—308
Meg kell hallgatni ma és minden este a budai FLÓRIÁN KÁVÉHÁZBAN Margit-körút 40. Telefon: 151-888.
UTRY ANNA magyar nótaestjét GÁSPÁR LAJOS és zenekarának kíséretével.

LÓSPORT

Favoritnap lesz a mai ügetőn?...

A mai ügetőversenynapra újból jól sikerültek a nevezések. A sorra kerülő 10 futamra kerek 105 résztvevőt jelentettek be, vagyis futamonként tizes átlaggal számíthatunk. Sportnak nem rossz, kérdés, hogy mennyire lesz szerencsénk a győztesek eltalálásában.

Az esélyeket mérlegelve, meglehetős *favoritnapra* van kilátás. (Már ugyanis amennyiben derék ügetőink is abban a hitben vannak, hogy illik az úgynevezett »papírszámításhoz« igazodni.) Majdnem minden futamban találunk egy-egy, az időeredmények alapján kimagasló esélyű pályázót. Ennek megfelelően valószínűleg minden futamban egy-egy reás odds-hoz is szerencsénk lesz.

A »VERHETETLENEK«...

Kezdjük a *»verhetetlenek«*-kel. A negyedik futamban szereplő *Gazsi utolsó* startjakor *28.6-ot* a *Nevadian*díjban starthozálló *Csongor* utoljára *25.7-et* ügetett. Ezzel a formával — amennyiben nem feledkeznek meg hirtelen legutóbb elárult tudásukról — *vereségük valósággal elképzelhetetlen.* Meglátjuk... meglátjuk...

TIZ NEMZETKÖZI ÜGETŐ A PÓTVERSENYBEN

A hetedik futamként kiírt *Nemzetközi hendikep kellőszámú nevezés hiányában elmarad.* A *BÜE* vezetősége *segített a bajon* s gyorsan kiírt egy 2100 méteres *pótversenyt,* melyre trénereink nagysietve bejelentettek tíz lovat. Az újonnan alakult verseny résztvevői között egy-két igen jó ügetőt is találunk. *Uzsorás* legjobb formája (igaz, hogy heat-versenyben érte el) 22.7, *Echo fiáé* 26, *Peter Piloté* 26.4, *Epilogé* 27. Egyszóval szép versenyre van kilátásunk, melyben a hendikep-felállítás az élről induló *Peter Pilotnak* és *Oculinak* kedvez, megjegyezzük azonban, hogy *Echo fiát* elvitathatatlan klasszisa könnyen az élvonalba segítheti.

Jelőtjeink:

I. Futár S.—Gyöngyös. II. Batu Khan—Bob. III. S. Irmus—Fegyenc. IV. Gazsi—Mausi H.—Fegyenc. V. W. Aladár—Thymian—Detto. VI. Csongor—Mangán—Ripacs. VII. Oculi—Echo fia—Peter Pilot. VIII. Fekete Barát—Bakony—Mir. IX. Bokréta—Maya—Tisza. X. Villám—Marschall id.

„Hitelfogadások" helyett „bon-fogadások"

Érdekes tervről hallunk rebesgetni bukmékerkörökben. Arról szól a jama, hogy derék könyveseink a közelmúlt időkben történt »fogadási események« után a jövő évtől kezdve megszüntetik az úgynevezett »hitelfogadásokat«, melyeket egyszerű bemondásra — hogy is mondjuk csak: »becsületre«« — fogadtak el. A hitelfogadások helyett, külföldi mintára, »bon-fogadásokat« akarnak életbelépteni, vagyis: amikor valaki hitelre fogad, az illetőtől a hitelösszegnek megfelelő bont kérnek, amely írásbeli kötelezvény lévén, peres úton is érvényesíthető.

A gondolat Angliában, a lóversenyzés őshazájában, már régóta kivitelezésre került. Angliában a bukmékerek az úgynevezett »Tattersall-club« tagjain kívül hitelfogadásokat bárkitől csak bon ellenében fogadnak el. Természetesen a Magyar Lovaregylet, vagy Nemzeti Kaszinó, Park Klub tagjaitól a bukmékerek nálunk sem kérnek a jövőben sem bonokat.

felhívjuk a figyelmet

FUTÁR S. első szereplésekor a könnyen nyerő *Teklus* mögött második lett. Elért ideje 1:35.3 volt s amellett a célegyenesben galoppba ugrott. Minden joggal feltételezhetjük tehát, hogy ma javulást hoz. **GAZSI** 28.6-os idejével verhetetlennek látszik. Kérdés, hogy ezt a formát míting elején is futja-e. **W. ALADÁR** ma egy hete 30.2-t szaladt. Következő formája ennél az időnél pontosan 2 mp-cel rosszabb volt, azonban akkor a két futás között mindössze egy nap telt el.

SPORT

Változások a Németország ellen kiálló atlétikai és futballcsapatokban

Kolozsvári atléta és nagyváradi futballisták meghívása

Benne vagyunk a válogatott mérkőzésekben. A finnek és a jugoszlávok után következnek most szombaton és vasárnap *a német atléták és futballisták.* A két mérkőzés érdekessége az, hogy *vasárnap egy pályán* bonyolítják le küzdelmüket: *az ETC üllői-úti pályáján,* míg szombaton ugyanott az atléták egyedül rendezik az első napot.

Megtörtént

a kétnapos válogatott viadal beosztása

a következőképpen:

Szombaton délután 3 órakor: 110 m gátfutás, 400 m síkfutás, magasugrás, 100 m síkfutás, hármasugrás, 1500 m síkfutás, súlydobás, távolugrás, 10.000 m síkfutás, 4×100 m staféta, kalapácsvetés.

Vasárnap délután félkettőkor: 400 m gátfutás, rúdugrás, 800 m síkfutás, diszkoszvetés, 200 m síkfutás, gerelyvetés, 4-szer 400 m staféta. Délután félnégy órakor: futballmérkőzés I. félideje, félidőben 5000 m síkfutás, negyedórás lebonyolítása után a futballmérkőzés II. félideje.

Hétfőn este az Atlétikai Szövetség nemzetközi bizottsága elkészítette

a válogatást,

amely a következő eredményt hozta:

100 m: Gyenes, Korompai (tartalék Sándor). 200 m: Gyenes, Sándor (Regős, Korompai). 400 m: Polgár, Góbi (Vadas). 800 m: Szabó, Harsányi (Iglói, Hires). 1500 m: Szabó, Harsányi (Iglói). 5000 és 10.000 m: Kelen, Szilágyi (Németh). 110 m gát: Dr. Szabó, Nádasdi (Kiss). 400 m gát: Polgár, Kiss (Nádasdi). 4×100 m: Szigetvári, Korompai, Sándor, Gyenes (Regős, Nádasdi). 4×400 m: Sándor, Góbi, Vadas, Polgár (Gyenes, Jagica). Magasugrás: Cserna, Gáspár (Tordai). Távolugrás: Gyuricza, Vermes (Zajki). Rúdugrás: Zsufka, Kovács (Szinyéri). Hármasugrás: Dusnoki, Somló (Somogyi). Súlydobás: Dr. Darányi, Németh (Rákhely). Diszkoszvetés: Kulitzy, Horváth, (Remecz). Gerelyvetés: Várszegi, Rákhely (Bényi). Kalapácsvetés: Biró, dr. Rácz (Németh).

Az atletikai összeállítás érdekessége *a kolozsvári Biró beválogatása.* A finnek elleni csapat gyengült dr. *Sirrel* és *Hidassal,* akik sérüléseik miatt nem jöhetnek számításba. Viszont hármasugrásban, kalapácsvetésben és a két stafétában *új erők is* szerepelnek. Kimaradt a legutóbbi csapatból *Pelsőczi, Vadas* és *Németh,* a távfutó.

Tegnap közölte új válogatott keretét vitéz Ginzery Dénes futballkapitány is.

Ő *kibővítette* a legutóbb szerepelt válogatott keretet, amelybe meghívta a vasárnapi diósgyőri 4:1 arányú nagy győzelem nagyváradi csatárait, *Bodolát* és *Spielmannt,* azonkívül a szegedi *Tóthot* és *Pázmándit* is. Felmentette ellenben *Toldit* és *Palatinust,* akiknek a csapatai vasárnap Erdélyben vendégszerepelnek és nem akarja őket meggyengíteni.

A teljes válogatott futballkeret tehát: Boldizsár és Tóth kapusok, Pákozdi, Polgár és Biró hátvédek, Pázmándy, Lázár, Sárosi III., Pósa és Balogh I. fedezetek, Kincses, dr. Sárosi, Finta, Bodola, Kiszely, Spielmann, Gyetvai csatárok.

A válogatott futballkeret *első tréningjét* ma, kedden délután félnégy órakor a népligeti diák-sporttelepen tartja meg, amely azonban csak *futásból és ruganyossági gyakorlatokból* fog állani. *Szerdán délután lesz kétkapus válogatott tréning* az üllői-úti pályán a Fiat Művek csapata ellen.

Október 1 és 3-án d. u. ½3 órakor

ügetőversenyek

Hölgyteniszezőink 3:2-re legyőzték Jugoszláviát

Pénteken kezdjük Németország ellen a döntőt a Mária Kupáért

Az esőzés miatt vasárnap félbeszakított *magyar—jugoszláv hölgy teniszmérkőzést* hétfőn délután fejezték be. *Körmöczi* Zsuzsi elég nehezen, 6:4, 6:3 arányban győzte le a jugoszláv színekben szereplő *Kovács* Hellát. Körmöczi győzelme folytán a *magyar csapat 3:2 arányban megnyerte a Mária királyné serlegéért folyó elődöntőt* és bekerült a *Németország* ellen vívandó döntőbe, amelyet *péntektől* kezdve játszik le a két csapat *Berlinben.*

Marosvásárhely—Budapest, Debrecen—Nagyvárad

Nagyváradé volt a dicsőség, hogy először indított »felszabadulási« futóstafétát Budapestre. A szép példát most követi: Marosvásárhely, amelynek futói október 6-án Budapestre hozzák el Erdély üdvözletét és Debrecen, ahonnan ugyancsak október 6-án indul staféta Nagyváradra, amely Nagy Sándor tábornoknak, a nagyváradi származási aradi vértanúnak emléktáblájához fut be, amelyet megkoszorúz.

SVÉD MEGHÍVÁST kapott Bóbis Gyula, a MAC nehézsúlyú birkozója október végére Stockholmba.

—•—

ERDÉLYI FUTBALLNAPOT rendez vasárnap az MLSz, amelynek során a B. válogatott, a Törekvés, a Gamma és a Szolnoki MÁV csapatai fognak a különböző erdélyi városokban vendégszerepelni.

—•—

NEM LESZ TÖBB KERÉKPÁRVERSENY, a dán Danhold és a bécsi Wölfl és Bösch hazautaztak.

—•—

DR. GIDÓFALVY PÁL, az MLSz miniszteri biztosa ma délután 5 óra 40 perckor futballelőadást tart a rádióban.

— **Az inséges Sárvár példamutatása.** A *Pest* szombathelyi tudósítójától: Sárvár nemcsak Vas megye, hanem az egész Dunántúl egyik legínségesebb városa. Elvesztette gyárait és a 8000 lakosú város lakosai esztendőkön keresztül csak nehezen tudtak megküzdeni a gyármegszünések következtében beállott ínséggel. Ennek ellenére *a nagyközség vezetősége olyan jól gazdálkodott, hogy az ínség enyhítésében példát is mutathat.* A mult évben a zöldkeresztes tejakció során 40.000 liter tejet osztott ki a csecsemők, a gyermekek és az arra rászoruló anyák között és emellett még háztartási költségvetésében *57.000 pengőt takarított meg.*

— **Az »Ungarn«** októberi számát a visszatért erdélyi részeknek szenteli. *Makkai* Sándor az erdélyi lélek kialakulását ismerteti, Kolozsvár jelentőségét, történelmi és emberi értékeit *Tavaszi* Sándor erdélyi püspökhelyettes tárja fel, míg *Gáldy* László egyetemi magántanár a magyar szellem befolyásáról értekezik a román történelem utolsó évszázadainak vezető egyéniségeire. *Fitz József* az európai hírű misztótfalusi *Kiss* Miklósnak, a legnagyobb magyar nyomdásznak tragikus életét tárja a közönség elé, *Szilády* Zoltán múzumi igazgató pedig *»A magyarság lova«* című tanulmányában a magyar ember lovas mivoltát fejtegeti. *Hannes Razu* düsseldorfi színházi főrendező *Vörösmarty Csongor és Tünde*-jének első németországi bemutatójáról ad számot. A cikkeket nagyon szép képanyag egészíti ki.

A Sajtókamara elnöke a cenzúra enyhítését kérte a miniszterelnöktől

Gróf *Teleki* Pál miniszterelnök hétfőn délben kihallgatáson fogadta vitéz *Kolosváry-Borcsa* Mihályt, az Országos Magyar Sajtókamara elnökét, aki a Kamarának azt a kérését terjesztette elő, hogy a ma érvényben lévő cenzurarendelkezések a lehetőség határain belül enyhítessenek. A miniszterelnök megértéssel hallgatta meg a sajtókamara elnökének előterjesztéseit és kilátásba helyezte, hogy a cenzura-kérdésben megfelelő intézkedés fog történni.

Szombaton nyolcezer telefonállomás száma megváltozik

Szombaton este 8000 távbeszélő állomás kapcsolási száma megváltozik. A téves kapcsolások elkerülésére a postavezérigazgatóság kéri a közönséget, hogy október 5-én este 8 órától kezdve csak a most kiadott új távbeszélő névsort használja. Az új budapesti névsor már átvehető. Az 1939. évi névsort a közönség október 7-ike után szolgáltassa be.

RÁDIÓ

Kedd, október 1.

BUDAPEST I.: 12.00 Harangszó. Hímnusz. Időjárásjelentés. — 12.10 Balalajkazenekar. — 12.40 Hírek. — 13.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. — 13.30 Lakatos Tóni és Lakatos Misi cigányzenekara. — 14.30 Hírek. — 14.45 Műsorismertetés. — 15.00 Árfolyamhírek, piaci élelmiszerárak. — 16.10 Gyermekdélután. — 16.45 Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. — 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. — 17.15 Magyar táncelemzések. — 17.40 Előadás a Magyar Labdarúgó Szövetség 1940—41. évének feladatairól és munkájáról. — 18.10 A rádió szalónzenekara. — 19.10 Hírek magyar és román nyelven. — 19.25 Az erdélyi rádiócsoportok munkájának beszámolója. — 20.00 Hírek német, angol, francia és olasz nyelven. — 20.25 Hírek és időjárásjelentés.

BUDAPEST II.: 17.15 Ruszin félóra. — 18.20 Francia nyelvoktatás. — 18.40 A földmívelésügyi minisztérium rádióelőadássorozata. — 19.10 Brahms f-moll zongoraötös. — 20.00 Hírek, ügetőversenyeredmények hírek szlovák és ruszin nyelven. — 20.25 Kisvárosok írója. — 20.55 Időjárásjelentés.

KASSA: 12.00 Azonos Budapest I. műsorával. — 15.25 Katonazene. — 16.10 Azonos Budapest I. műsorával. — 18.10 Francia nyelvoktatás. — 19.10 Azonos Budapest I. műsorával.

— **Egyetlen Raffay sem oláhosodott el.** A *Pest* tegnapi számában *Hanuszik* Elemér *»Az erdélyi nemesség és népiség«* címen igen érdekes cikket közölt és a végén felteszi azt a kérdést, hogy bizonyos családok leszármazói közül vajjon hányan értenek még magyarul. A családok között említi a csókfalvi *Raffay*-családot is. Személyesen többször jártam Csókfalván és megállapíthatom, hogy az *összes Raffayak, akik a tatárjárás óta ugyanazon a helyen laknak, valamennyien megbízható, kemény székelyek, egytől-egyig magyar nyelvűek és nincs is tudomásom arról, hogy az Erdélyben több helyen lakó Raffayak bármelyike is elolahosodott volna.* Ezt a cikkíró megnyugtatására közlöm. *Raffay Sándor püspök.*

— **Orvosi hír.** Dr. *Schieberna* Kálmán kórházi főorvos, belgyógyász katonai szolgálatról visszatért, rendelését újból megkezdte. II., Margit-körút 46. Tel.: 355—355.

— **Választmányi ülések a Sajtókamarában.** Az Országos Magyar Sajtókamara kiadói főosztályának választmánya október 8-án, déli 12 órakor a Sajtókamara tanácstermében (VI., Andrássy-út 43., II.) ülést tart. Tárgy: Folyó ügyek, tagfelvételek, esetleges indítványok. Az Országos Magyar Sajtókamara ujságírói főosztályának választmánya október 8-án déli félegy órakor a Sajtókamara tanácstermében ülést tart. Tárgy: Folyó ügyek, tagfelvételek, esetleges indítványok.

— **Bajtársi találkozó.** A volt cs. és kir. 4. és 18. hegyitüzérezredekbe tartozott bajtársak október 4-én, pénteken este tartják összejövetelüket Budapesten, VIII., *József*-utca 26. sz. a. *Csákódi*-étteremben.

De a belga földön szerzett minden dicsősége sem elégité ki vágyait. Visszakivánkozott honába, hol a maga által nyomott bibliát elterjeszté olcsó áron, bár ezért „eleget kiáltottak — ugymond — reám a compactorok, hogy azzal mind nekik, s mind magamnak kárt teszek.“

Korjellemző azon nyilatkozata, hogy bár az aranyos zsoltárt egy tallér helyett tiz sustákon (husz garason), az aranyos bibliát tizenkét forint helyett ötön adta: e művek még sem váltak kelendőkké — *szabott áruk* miatt; „mert ez a nemzet semminek limitált árához nem szokván, nem állhatja meg, hogy mégis el ne kunyoráljon benne: ugy hogy, ha a bibliát két pénzen tartanám, mégis a magyar egy pénzen kérné.“

Tótfalusinak sajátkezüleg vésett gyönyörü betüivel saját műszaki vezetése alatt létesitett amsterdami magyar bibliája inkább tekinthető magyar műipari terméknek, mint a legtöbb, bár a hazában, de idegen készletekkel nyomatott bibliánk.

Maga Tótfalusi is, tetőtől talpig magyar és protestáns, ki hazája s vallása üdvét tartva szem előtt, kereken visszautasitotta a toskanai nagyherczeg meghivását. Inkább vonult Erdélybe, inkább szenvedte a nyomoruságot, üldöztetést bibliája revisiójáért, csakhogy nemzetének s felekezetének használhasson.

A nemes szándék balul ütött ki. Kolozsvári tartózkodása gyötrelem és pokol volt lelkének. Sok keserüség, durva elnyomatás sulya alatt görnyedve, a kálvinista papság által megtörve, a guta által megbénitva, élőhalott volt már, mikor 1702-ben könyörült rajta a halál.

„Hogy Tótfalusi Miklós ritka nagy mesteremberből — irja Bethlen Miklós — a lelket kihajtá a bálványos-várallyai tőle elvont malom és a Csepregi Mihály professor üldözése, szükségesnek itélők azt az ő mesterségének typographiához való drága eszközeit maga testamentoma szerint is, megvenni az özvegyétől az ecclesia számára. Küldők inventálása és kézhezvételére Kaposi Sámuel fejérvári professort * Kolozsvárra, mene, jöve, kell érte 3000 magyar forint, noha többet is megért volna. A guberlók azt fel: kérjünk kölcsön gubernátor urtól; vagy a bogdánházi jószágot, melynek az ur és a compossessor Bánfi urak tisztei miatt a collegium mondani semmi hasznát sem veheti, adjuk el az úrnak . . . Két főembert felküldenek az úrhoz, de azt izené: nincs pénze, és igy ebbe semmi sem telék.“

Ezek mentek végbe a függönyök mögött. A világ előtt az erdélyi ref. egyház igazolta a benne vetett reményeket. Bod Péter jegyzetei között olvassuk, hogy a Tótfalusi által 3000 forintban reá hagyott műhelyből, nem tudjuk egész árán-e vagy sem, 1703. május 15-én az öntődét (fusoria) részben átvette az erdélyi ref. ekklézsia, a nyomdát pedig 75 magyar forinton Telegdi Sámuelnek adta ki árendába.

Tótfalusival bezárul nyomdászatunk első, dicső korszaka. Nálunk közel háromszáz évig tartott azon időszak, melyben fejedelmek, főurak, főpapok vetélkedve pártfogolják, kegyeikkel halmozzák el a nyomdát.

A sajtó befolyása tetőpontján a világ uj királynőjeként tiszteltetik, egyfelől bálványozva, másfelől gyülölve, — mint ahogy a nagyhatalmakat szokás tekinteni. S valóban annak is tartják. Üdvözlik mint uj, jótékony hatalmat, mely azért jelent meg a földön, hogy a világot kiragadja a tudatlanság éjjeléből.

Férfiak a legjavából, mint Aldus, Estienne, az Erasmus irataiban oly szép világitásban bemutatott Froben, Abádi, Heltai, Tótfalusi lépnek a nyomdászok soraiba, kiknek lelkiismeretesen készitett termékei vagy nagy sikert aratnak, vagy kárhozat a bérök. Középut nincsen.

Még a fékező rendszabályok, mint a censura s a királyi szabadalom is, csak azt bizonyitják, hogy a koronás fők is tartanak az uj hatalomtól s szükségesnek látják azt a menynyire lehet korlátozni vagy a maguk javára forditani.

Tótfalusi nálunk utolsó képviselője a dicsőitett vagy üldözött, de mindenkép tudós és lelkesült nyomdászoknak. Utódai már egyszerüen üzletemberek, kiknek kezében a nyomda is többé-kevésbé üzleti czéllá válik.

Dr. Ballagi Aladár.

* Bod Péter szerint, Kaposin kivül még Vas György, Rédei Pál és Enyedi István tanár voltak az erdélyi generalis ekklézsia kiküldöttei ez ügyben. *B. A.*

Kalifornia óriás fái.

(Képpel.)

Kalifornia világhirü nagy fáit az angolok „Wellingtonia“-nak nevezték el és ezáltal tengeren tuli törzsfeleikkel szemben jó adag udvariatlanságot tanusitottak. Wellingtonnak semmi köze sem volt Amerikával, melynek az óriási fák eme faja kizárólagos tulajdonát képezi, s ha minden áron valamely nevezetes hős nevéről akarták elnevezni a természet e bámulatos csudáit, sokkal inkább nevezhették volna Washington-ról. Azonban erre az uj elnevezésre nem is volt semmi szükség, mert a fák ugy a népies, mint a tudományos keresztségen már jóval előbb keresztül mentek, mielőtt „Wellingtonia“ névvel megtisztelték őket. Ugyanis volt Kaliforniában, még az óriási fák fölfedezése előtt, egy átalánosan ismert fa, melyet szinéről „Redwood“-nak (vörös fa) neveztek; az amerikai növénytudós pedig „Sequoia sempervirens“ tudományos névvel ruházta fel. E név egy Cserokiz-fajbeli félvér indiántól származott, kit a nép George Guess-nek, indián rokonai és barátai pedig Sequoyah-nak neveztek. Mikor a nagy fákat fölfedezték, minthogy azok is a redwood-fajhoz tartoztak, természetesen ebbe az osztályba sorozták és Sequoia gigantéaknak (Óriási sequoia) nevezték el s akárminő néven emlegetik mások, ezt kell igazi nevöknek tartanunk.

E fák méltán ébresztették föl a müvelt világ csodálatát. Eleinte csak két csoportot ismertek közülök, t. i. azokat, melyek Kaliforniának Mariposa és Calaveras nevü grófságaiban fedeztettek föl; azóta más csoportokat is találtak és irtak le. E fák kisebb-nagyobb csoportot képeznek, s magukra egyenként sehol sem találhatók; a mariposai erdő körülbelől 200 óriásból áll. A Yosemite-völgyben, az Egyesült-Államok „nemzeti parkjában,“ egyetlen ily fát sem találtak, de a mariposai csoport csak 16 angol mfldnyire van délfelé a Yosemite-völgytől, az utazók, kik az emlitett völgyet fölkeresik, az óriási fákat is meglátogatják s a

lyen megállt s érdeklődéssel szemlélte az egyes képeket, némelyeknek jelenlevő szerzőit bemutattatván magának, s elismerő és buzdító szavakat intézvén hozzájok. Hosszasabban nézte Zichy Mihálynak „XV. századbeli orgiáját“ és az „Eretnekek elégetését“, Madarásztól a „Királyné koronáztatását“, Paczka „rosz hireit“, elismerését fejezte ki Matejko „kegyetlen Ivan“-ja, Meissonier „lovagja“, Munkácsi „ujonczai“ és „festőműterme“, Ligeti „egyptomi utja“, kivált pedig Beaugereau gyönyörü „Pictá“-ja iránt.

Innen a műcsarnok első helyiségeiben elhelyezett *iparmuzeumot* látogatta meg, elismerését fejezvén ki Pulszky Károlynak a kitünő rendezésért, — majd átment a szomszédos *mintarajztanodába*, hol Keleti Gusztáv igazgató fogadta a tanári kar élén. Megtekintette az egész épületet, bejárván annak minden termét, hol a tanitványok asztalaiknál vagy állványaik mellett állva fogadták az uralkodót, ki végül a növendékek festő termét nézte meg. A látogatás három óra felé ért véget, a mikor is Ő Felsége budai palotájába kocsizott.

*

A műtárlatról magáról lesz még alkalmunk tüzetesebben szólani. Ezuttal csak annyit, hogy az méltóképen járult egy ily nagy horderejü intézet megnyitásának ünnepélyéhez. Mintegy 250 kép van ott kiállitva 130 festőtől és pedig 120 magyar kép 50 festőtől. Pedig a magyar festők legjelesebbjei sincsenek még itt mindnyájan képviselve, igy a többi közt kitünő tájképfestőnk, Keleti Gusztáv, kinek a mintarajztanoda vette igénybe minden idejét, Lotz Károly, Székely Bertalan, továbbá Benczur, Wagner, Litzenmeyer, s több mások hiányoznak a kiállitók közül, kik között Vastagh György 12, Than Mór 10, Pálik Béla 10, Paczka Ferencz 6, Böhm Pál szintén 6, Valentini 5, Mészöly Géza 4, Greguss Imre, Feszty Árpád, Nemes Eliza, Molnár József szintén négygyel szerepelnek. Van aztán kiállitva Markó Károlytól, Ligeti Antaltól, Orlaytól, Aggházy Gyulától, Bródszky Sándortól 3, Madarász Viktortól, Barabástól, Greguss Jánostól, Spányi Bélától 4 s még többtől kettő-kettő. Munkácsy és Zichy szintén kettőt-kettőt állitottak ki. Miskovszky Viktor 26 műtörténelmi képet állitott ki, Morelli Gusztáv 9 szép fametszetet, Haske aczélmetszeteket. Látunk még festményeket b. Mednyánszkytól, Szoldaticstól, Beszédes Kálmántól, Somogyi Dánieltől, Tölgyessy Arturtól, Golz Sándortól, Gundelfingertől, Irinyi Sándortól, Csillagi Lajostól, Hörmantól, Ebnertől és Buzintól, mely álnév alatt buzini Keglevich Béla gróf rejlik. Szász Gyula, Huszár Adolf, Engel József több szobrot és mintázatot állitottak ki. Tilgner szintén több szobrát leküldte Bécsből, Strobel pedig agyagmintázatokat.

A külföldiek közül első sorban kell megemlékeznünk Tedesco gyüjteményéről, melyben jelesebb franczia festők vannak képviselve, igy Bonguereau, Corot, Diaz, Bonheur Róza, Belcourt, Meissonier, Fromentin, Troyon, Dupré, Delacroix, Moreau, Plasaut stb. — Matejko szintén kiállitotta egy szép, de kisebb méretü képét, mely a kegyetlen Iván czárt ábrázolja, a mint udvari bolondját megégetteti, Makart egy ragyogó szinezésü Velenczei nőt. — Továbbá van itt egy értékes Calame, Chorlemont egy szép csendélete, Rusz Róbert két tájképe. Wengleintől téli tájkép, s a többi érdekesebbek közzül Kaulbach (Hermann,) Friedländer, Lanceretto, Zuccaro, Kratzer, Brunetto, Carlini, Ruben, Cecchini, Decamps, Ciardi, Pezzutti, Chavete, Dargelas, Bestraud, Bourlard, Kozakievicz, Ciardi, Gegerfelt, Dreux, stb.

*

A műcsarnok megnyitása alkalmával kiállitott képek és szobrok lajstroma diszesen kiállitott füzetben jelent meg a Franklin-társulat nyomdájában, s a teljes sorozatra nézve arra utaljuk az olvasót. Ugyane füzet tartalmazza az emlékiratot is, mely a képzőművészeti társaság s illetőleg a műcsarnok történetét sorolja elő, alakulásától kezdve a mai napig.

Az iparmuzeum szinte kiadott ez alkalomból egy „Kalauzt az iparművészeti muzeum gyüjteményeihez.“ Ez is a Franklin-társulat nyomdájában nyomatott s a tárgysorozaton és előszón kivül érdekes leirásban adja, egész müvészeti resuméeban a különböző műiparok fejlődését, nevezetesen a fém-, a zománcz-, az üveg-, a fa- és csontfaragás-, a bőr-, a lakk-, a berakott munka- és az agyagiparét. A füzet csinos boritékba van füzve, melynek czimlapján az iparmuzeum egyik kiváló érdekeltségü tárgyának: Pierre Raymond 1560 ban készült zománcz-tányérjának ama rajza látható, melyet ez alkalommal itt mi is bemutatunk olvasóinknak.

A magyar Elzevir.*

Műszaki tekintetben, a XVII. században európaszerte sülyedett a nyomdászat. A hanyatlás észrevehető hazánkban is. De az általános technikai hanyatlás ezen korában ragyogó kivételt képez nálunk Misz-Tótfalusi Kis Miklós kolozsvári sajtója.

E lelkes és avatott nyomdászunk, kortársait hirben, képzettségben, ügyességben, messze tulszárnyalta. Irodalmunkban nagy az ő neve, mint nyelvészé, de még kitünőbb mint nyomdászé. Méltán nevezte el Bod Péter „Erdélyi Féniksznek — Phoenix Daciae“, wadasi Jankovich Miklós „magyar Elzevirnek“, Toldy Ferencz „régibb nyomdászatunk nagy mesterének.“

A holland földön tudományban és nyomdászatban kiképezvén magát, Tótfalusi rövid időn mint betűvéső és -öntő európai hirre tett szert. Nálunk azt tartották róla, hogy:

Mindenféle nyelvben és minden formában
Betűt metszhet vala nagyobban s apróbban;
Ugy jár vala tudós keze az aczélban,
Mint másnak a könnyen engedő viaszban.

Tótfalusi hirneve annyira kiterjedt volt, hogy nemcsak Svéd-, Olasz- (a római pápa nyomdájából) és Angolországból, hanem az e művészetben előhaladottabb Belgium és Franczia országból is, egymásután kapta a megrendeléseket. A lengyel- és németországi zsidók általa vésették négyszögbetűiket. Sőt Ázsiában is az örmények és georgiaiak első nyomdáikat általa szereltették föl a könyvsajtótól az utolsó betűig. Meg is énekli érte Pápai Páriz:

— — — — — — — —

Becses szép munkája Ázsiára mene;
Georgia országnak nagy fejedelme
Ily szándékkal lőn, hogy uj dolgot kezdene.

Tudniillik állitna egy typographiát,
Szemlélvén idegen nemzetek példáját,
Metszené ki az ő betűjök formáját,
Követvén született nyelvének mivoltát . . . .

Futtyák levelei széllyel Hollandiát
Minden felé viszik azoknak a párját;
Kis Miklós megértvén király akaratját,
Betűk metszésére meginditja ujját.

Uj dolgot próbála, de véghez is vivé,
Idegen betűknek formájokat vevé,
Király kivánságát dicsérettel végzé,
Melyért hirt, nagy nevet, jutalmát is nyeré.

Maga Tótfalusi Apologiájában igy ir e tárgyról: „Hol vagyon Amsterdámhoz képest Arménia? Azoknak sokat szolgáltam. Hol vagyon Georgia? ad radices Caucasi. Azoknak soha nem lévén nyomtatások, hanem mint a törökök, csak manuscriptummal élvén, reá vette magát a királyok, és le irván az alphabetumot, és valami contextust, ugy küldötte nékem Amsterdámba. Én pedig nem adprobálván azt a formát, más, módosabb betűt csináltam nékiek, mellyen igen örültenek.“

* Mutatvány, szerzőnek: „*A magyar nyomdászat történelmi fejlődése 1472—1877.*“ czimü, s a Franklin-társulat kiadásában e héten megjelenő munkájából.

*

nyek.) Bp., 1940. Reval. Kötve ..... 3·60 P

Török Sophie: Értem és helyetted. (Versek.) Bp., é. n. (1940.) Cserépfalvi. Fűzve 3·60 P

M. Tótfalusi K. Miklós maga személyének, életének és különös tselekedetinek mentsége. Gyoma, 1940. Kner. Kötve ..... 4·— P

Dr. Kibédi Varga Sándor: Magyar és német filozófia. Bp., 1940. Egyetemi Nyomda. 24 l. Fűzve 1·— P

KÖNYVESBOLTUNK
BUDAPEST IV, KOSSUTH LAJOS-U. 18.

TÉRKÉPEK

irodák, turisták, autósok, szervezési és propaganda célra is

KÓKAI LAJOS

ÁRJEGYZÉK INGYEN!

Budapest IV, Kammermayer Károly-u. 3.

Telefon: 189—444, 189—464.

A M. Kir. Honv. Térképészeti Int. főbizományosa.

KÖNYVBARÁTOK – ZENEBARÁTOK

MINDEN NYOMTATÁSBAN MEGJELENT ZENEMŰ
MINDEN HANGSZERRE KAPHATÓ

BÁRD FERENC és FIA ZENEMŰKERESKEDÉSÉBEN

BUDAPEST IV, KOSSUTH LAJOS-U. 4. TEL.: 389-103, 189-210

SZÉPMŰVÉSZET

MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

Kérjen mutatványszámot, a kiadó

KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDÁTÓL

Dicsmun 1940. 9. 22

Mísztótfalusi Kis Miklós

2. *Tangl Harald:* **A táplálkozás**

Az orvosi, egészségügyi zárt világból az általános érdeklődés körébe került táplálkozás kérdéseire ad a kiváló tudós népszerű feleletet.

---

3. *Bognár Cecil:* **Mi és mások**

A mindennapi élet pszichológiájáról ír rendkívüli érdekes könyvet a kiváló professzor. A lélek közreműködését figyeli meg a mindennap apró-cseprő dolgaiban.

---

4. *Dercsényi Dezső:* **Nagy Lajos kora**

Nagy Lajos király 600 esztendős koronázási évfordulója kötelességgé teszi alkotásainak számbavételét. Dercsényi elsősorban művészeti szempontokkal, de valójában kultúrtörténeti igényekkel rajzolja meg a magyar nagyhatalom fénykorát.

MAGYAR KÖNYVBARÁTOK előfizetői évi 20 pengős előfizetési áron kapják a kb. 50 pengős bolti árú könyvsorozatot.

Kérjen részletes ismertetést és szerezzen új előfizetőket!

(Miskolcfalusi Kis Miklós)

Szij Rezső ( ) c.
könyvének ism. Nagy
Tibortól.
Az Országzászló
1937. 96. l.

NT. R.T. BUDAPEST.

Csepel-Kertvárosban
Királyerdőn
Pestszenterzsébeten
Soroksáron
Dunaharasztin
Szigetszentmiklóson
Taksonyban
Majosházán
Áporkán
Tökölön
Horthyligeten
Szigetcsépen
Kiskunlacházán
Szigetújfalun
Szigetszentmártonban
Ráckevén
Peregen
Szigetbecsén
Dömsödön
Dabon
Makádon
Lóréven
Tasson

képesség megbecsülésére, gazdasági, észszerű felhasználására?"

Tótfalusi Kis Miklós sorsán keresztül égető fájdalommal fellobog az ő mártirumát követők tragédiája. Azoké, akik nem tehetségüknek megfelelő helyen vívtak fogcsikorgató küzdelmet — sohasem önmagukért, hanem mindig nemzetükért. S azoké is, akiket tengerek, idegen országok választanak el hazájuktól, nemzetüktől, tőlünk.

Segítség? Keserűségünkön túl azt is észre kell vennünk: a betegség belső baj is, a Tótfalusiak is betegek, de ha ő föláldozta magát, tanuljunk áldozatából. Tanuljon elsősorban az a nemzettartó középosztály, mely „hovatovább egyre nyárspolgáribb lett: a fixfizetéses elem túltengésével erőt vett rajta a hivatalnok-gondolkodás, a középszer kultusza... Ez a szellem írtózik az egyéni kezdeménytől és a felelősségtől". S tanuljon tőle az a másik véglet is, akiben az egyéniség annyira duzzad, hogy nem látja önmagától — a nemzetet, aki egyéniségének kultuszával akarja menteni az országot.

Vegyük Kodály Zoltán szavait az utolsó pillanat intőszavának. Ne tékozoljuk önmagunkat. Fejezzük be a Tótfalusiak, a Mikesek sorának szaporítását. *K. I.*

PUR-KÓRSÁGOS, javasolja szellemes megrovással a mindenáron magyarító purista szó „magyar" elnevezéséül *Zolnai Béla* a Magyar Szemle legutóbbi számában feleletül arra a hallatlanul érdekes kortünetre, mely Pellengér címmel jelent meg, s a nagyhorderejű *Mi a magyar?* kötet szerzőit oktatta ki helyes magyarságra. E folyóirat hasábjain, a nagylendületű magyarító nyelvmozgalom elején közöltünk egy fölvilágosító cikket, melynek szerzője, Gombocz Zoltán legkiválóbb tanítványa, figyelmeztető különbséget tett a valóban kicserélésre váró idegen szavak és az egészséges áthasonulás útján élő idegen szavak között. Most Zolnai Béla erélyesebb mondatokkal megismétli ugyanabból a szemléletből kiindulva ezt a komoly figyelmeztetést: ne a szavakat irtsuk, s vele nyelvünk kifejezőkészségét nyirbáljuk meg, hanem az idegen mondattani szerkezetek és fordulatok ellen forduljunk, de aztán tűzzel-vassal. A dilettáns purifikátoroknak egyszersmindenkorra a szemük elé kellene kötni: ne nyúljanak avatatlan és tájékozatlan kézzel a nyelv szentségéhez! Mert megelégedni az „enyém feleség hagyta övét téli felöltő igazítani" szerkezetek színtiszta magyar szavaival, de a „plébánosunk megreparáltatta templomunk ablakait" kifejezést föllháborodva ostorozni, azért, mert ahány szó, annyi idegenből jött *magyar* szó szerepel benne, érthetőleg még azok előtt is nevetséges, akik nyugalommal nézik a napilapok és folyóiratok állandó magyarítóit, s várják a nyelv felfrissülését a csendben, de magyar lélekkel dolgozó irodalom munkájától. Jó lenne, ha a pur-kórságos fogadatlan prókátorok nem a mások esetleges szálkáit faragcsálnák, hanem saját gerendáikat, íznélküli, erőtlen, nyekergő — óh bocsánat: — szimpla stílusukat („irály", hogy szót értsünk) edzenék a ragyogóan gazdag és ékes magyar irodalom remekein, s hozzálátnának talán jóindulatú dilettantizmusuk tudományos alapokra való helyezéséhez. Zolnai Bélával mondjuk: „Nem neológia vagy ortológia, hanem mind a kettő". *K. I.*

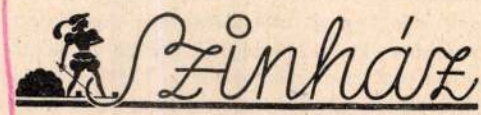

SZENT BORBÁLA CSODÁJA.

Nemzeti Színház.

Már láttunk régebben *Ortnertől* színdarabot a Nemzeti Színházban; akkor laza szerkezetével, széteső cselekvényével nem talált sikerre. Mostani műve, mely Keresztúry Dezső fordításában a Szent Borbála csodája címet kapta, nagy ellentétek szembeállításában keresi a drámai alapot, de inkább csak megindít, mint tisztít, érzelgőssé tesz a katharzis ereje nélkül. Vallásos szellemű munka, a jámbor Wunderlich Tóbiás esetlen tisztasága hozza létre Szent Borbála csodáját: a szent lelép az oltárról, s szolgálóul szegődik a derék vargához. Külön szigeten élnek a hullámzó közönségesség közepett. Sorra elvonulnak a kalmár szellemek, a prófán kispolgárok, értelmetlenek és avatatlanok. Nem hús-vér figurák, vagy megszemélyesített lelkiállapotok, a szerző bőségesen beéri a karikatúrával, amivel maga is prófánul viselkedik Szent Borbála csendes, halk, tartózkodó lényével szemben. Igen, úgylátszik, az író nem érzi jól magát Wunderlich Tóbiás kifakadásai alatt, mert égi igazságszolgáltatást sem szolgáltat: megmarad kiki eredendő bűnében, a csoda — senkin sem változtat.

A rendezés sűrűbb és határozottabb hangulatot igyekezett kipréselni a sovány lehetőségekből, de a darab nem engedett, pedig olyan segítői voltak, mint Kiss Ferenc és a kivételesen egyszerű eszközű Szeleczky Zita.

Kenyeres Imre.

KALAND.

Nemzeti Kamara Színház.

Régóta előzött meg várakozás színdarabot úgy, mint *Márai Sándor* bemutatkozó színművét. Márai regényírói munkássága, szinte iskolát-alapító írói modora, hite, ragaszkodása a tiszta irodalom kereteihez és formáihoz, irányították a várakozást, s irányítják a bemutató óta az állandó táblás ház érdeklődését. Mi volt várakozásunk mélyén? Talán egy kis utolsó reménység arra, hogy — irodalmat kapunk. Alaposan ránkfért az utóbbi esztendők színházi botladozásaiban. Már-már azon a ponton vagyunk, hogy „átértékeljük" hitünket és felfogásunkat a színház hivatásáról. A gyakorlat látszik kényszeríteni rá.

Márai most egyszerre nagy elhatározással viszamutat az irodalomra. Nem szószéknek használja a színpadot, mint az irodalmibb drámák javarésze az utóbbi években. Egyszerűen irodalmat kínál. Problémái így az irodalmidráma problémái közül valók; a lélekben kutat. Nem az eseményekkel, a cselekvénnyel hódít elsősorban, hanem a kibontakoztatott lelki háterekkel, lelki történésekkel.

Talán nem okvetetlenkedés, ha a Kalandot ebben az elhatározásában a görög sorstragédiákhoz hasonlítjuk. Nem is lehet irodalmi szándékkal más mintát követni. Nem utánzás ez. Egyetlen lehetőség. A megoldásban aztán közbeszól a regényíró, Márai regényeinek világára ismerünk, s szinte vissza tudunk következtetni rájuk: színpadi valóraválásukkal mutatják meg igazi önmagukat.

A külső cselekvény nem sok, s mint általában a Márai-regények, itt-ott már közel van, hogy lehulljon a tátongó giccs torkába. Ám mindez csak játék az érzékeny néző idegével, Márait irodalmi biztonságában semmi sem ingatja meg. Éppen a „köznapi", motiválatlan „regényszerű"-ből csiholja ki az élményt, a viszontszolgálatot a nézőnek; a szinte már romantikus regényfigurák lelki valóságából tár föl oly lelkivilágokat, melyek távlata messzemutat a színpad határain: az irodalmi végtelenség birodalmába tartoznak.

Miről van szó? Az ünnepelt orvosprofesszor életének csúcspontján, legnagyobb ünnepén, szembetalálkozik a lélekkel. Először lelkiismeretével, régi orvostársának képében, aztán környezetével. Feleségével, aki szökni készül aszszisztensével. S egy kicsit önmagával is, mert megtudja: sok mindenen nem tud már változtatni. Nem tud felesége gyógyíthatatlan betegségén, s önmagán sem, mert szintén gyógyíthatatlanul beteg: a hivatásába. Csak egy kis „kaland" az egész, amint a cím mondja, de a kaland itt olyan társakkal indul, mint az Élet és a Halál. Az asszony keresi a kalandot, mert menekül a halál elől. A professzor megbonthatatlan kapcsokkal fűzi magát robotjához — a valóságos élet elől menekül. Kettőjük nagy szembefordulása, egymásraismerése a darab lényege: a második felvonásban csak ők ketten vannak jelen.

A darab nem oly egyenletes, mint elképzelésének ihlete. Apró színpadi zökkenők indítják. A kontúrokban hagyott mellékszereplők nem simulnak a főcselekvényhez, s néhol teljesen regényszerű — hogy ne mondjuk: papirosízű — a dialógusok menete, amihez hozzájárul a három felvonás más-más dimenzióba tartozó ritmusa. Az első a színek fölrakása (a két orvos párbeszédére túl sok festék került), a második a nagy szembenézés fölösleges realizmussal, a harmadik némi engedmény a színpadnak: a cselekvény javára.

De ezek a zökkenők majdnem eltűnnek a színészek alakításában. Rajnay Gábor művészete társként szegődik Márai mellé. Alakformálása egyenesen Márai regényeiből lépett ki. Márai azt mondja valahol, hogy hősei mindíg a valóság fölött lebegnek, közönséges mértékkel alig mérhetők. Rajnay érzi és tudja ezt, s érezteti is hőse emberfölöttiségét. Szívóssága, nyugalma, lélekjelenléte, választékossága, a monológok ritmustagolása és fokozása, mozdulatainak egyszerűsége, nagy átélést mutató arcjátéka, magasfokú emelője a darab élményének. Ugyanezt mondhatjuk Tőkés Annáról is, akit régen láttunk ennyire önmagának. Meglepett Jávor Pál kamarai egyszerűsége, amiből csak a harmadik felvonásban zökkent ki. Gobbi Hildát mindíg ilyen szerepekben szeretnénk látni. A darab a fínom és választékos Makay Margit és Makláry szerepéből rajzol a legkevesebbet.

Külön meg kell említenünk Németh Antal rendezői és Táray Ferenc játékmesteri munkáját.

KENYERES IMRE

MŰKÖNYVKÖTÉSZET
antik, modern, vagy tömegmunkák
izléses bekötése
ZAGORA ZOLTÁN
VIII., Eszterházy-u. 20. Tel.: 136–911

Miszlótfalusi Kis Miklós

Wód

Magyar Könyvszemle

1937. 363. P.

Misztótfalusi Kiss Miklós

lásd

Egyetemes Philologiai Közlöny

1900. 24. kót

37 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Misztótfalusi

Kiss Miklós

Ebernek

Kiss Miklós

alá vettem be

Én megírtam, de

Eber ügyláttsik

Kidobta.

PANTHEON IRODA

BUDAPEST V, VILMOS CSÁSZÁR-Ú

PANTHEON LITERARISCHE ANSTALT A.-G. ·
PANTHÉON S. A. SOCIÉTÉ D

SOROZATOS KIADVÁNYOK: A REGÉNY MESTEREI — MAGYA
ISMERETTÁRA — MŰVÉSZETI PA

Budape

IGAZGATÓSÁG

Nagyságos

Dr. Rózsaffy Dezső u

Misztótfalusi Kis

Miklós

XVII. sz.

1.

Vas. Gyó

1877. 713,

714 l.

BUDAPEST 93. MÁR. 27. 11. LKb

BUDAPEST 93. MÁR. 27. 11. LKb

PEST-PILIS-SOLT-KISKUN

Budapest

ad. I. 77

Műemlékek

Misztótfalusi Kiss Miklós

rézm-

ipód

Gerevich Tibor —

Gunthon István: A magyar történelem képeskönyve. Bpest, 1935.

XXXI. l.

Hungarian Gen.Coal Mining
Zoltan utca 2,
Budapest, Hungary.

DO NOT FOLD OR BEND

Misztótfalusi Kis Miklós

Dézsi L.

Magyar iró és könyv-
nyomtató a XVII.
században.
Misztótfalusi Kis Mik-
lós. Papai Páriz
Ferenc

Petrik 1886–1900

gyáról, a beérkezés keltéről, a beadó fél, illetőleg a hatóság nevéről, az ügyirat eredeti és főfelügyelőségi, illetve tanácsi számáról, legutolsó előiratának számáról és a véleményezés végett kiadott ügydaraboknál azok hollétéről felvilágosítást lehessen nyerni.

22. §.

Iktatás alkalmával az ügyiratokhoz csatolt mellékleteknek száma pontosan megállapítandó s a tényleg meglévő mellékletek száma a beadvány felzetére felirandó, úgyszintén följegyzendők a mellékletekre az iktatókönyvi számok s az esetleges hiányok is, melyek az iktatókönyvbe is bevezetendők. Az előiratokra az utóirat száma is rávezetendő.

23. §.

Táviratok és a főfelügyelő vagy helyettese, az elnök, avagy az előadó által sürgősnek jelzett ügyiratok soron kívül iktatandók s iktatás után, további intézke-

Miszlótfalusi Kis Miklós

Csoá
2

Balogh Jolán dr.
Kolozsvár műemlékei.

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942. 52. l.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

<Miszlóffalusi Kis Miklós>

Sajó Géza: <> nyomán
felfedezett egyik legrégibb
kolozsvári nyomtatványunk.
Magyar Könyvszemle
1937. 157–160. l.

8. Catavasier grecesc şi românesc, Sibiiu 1817. (Cyrillbetűs görög szöveg.) 8°, 270+1. Cf. Bibliografia Rom. III. 183.

9. Αὐτὴ ἡ σύντομος προσευχὴ εὑρέθη εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον. Ἥτις πρὸς ἡμᾶς μετεκομίσθη, νῦν δὲ προτροπῇ καὶ δαπάνῃ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἱερομονάχου Κυρίου Ἰγνατίου Καλλονᾶ, τοῦ ἐξ Ἄνδρου, τύποις ἐξεδόθη εἰς χρῆσιν τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν. Ἐν Πατάκῳ. 1818. Törpe fólio. 7·5 × cm. 19 l. Kecskeméti görög könyvtár.

10. Catavasier, Buda 1818. (Cyrillbetűs görög szöveg.) 8°, 4+311. Bibliogr. Rom. III. 216.

11. Νέον Ἀλφαβητάριον ἤτοι Σύντομος καὶ ἀκριβὴς μέθοδος νὰ μανθάνωσι τὰ παιδία εὐκόλως καὶ ὀρθῶς νὰ ἀναγινώσκωσι. ἐν Βούδᾳ, 1818. 8°, 16. E.

12. Μικρὰ Κατήχησις ἢ Σύντομος Ὀρθόδοξος Ὁμολογία εἰς χρῆσιν τῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τέκνων ἐκ τρίτου ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Δημητρίου Νικολάου Δαρβάρεως. Δαπάνῃ Αὐταδέλφων Δαρβάρεων Ἰωάννου καὶ Μάρκου. Ἐν Βούδᾳ ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ πανδιδακτηρίου. 1825. 16°, 95. Kozányi municipális kt.

13. Μέθοδος εὔκαρπος τὸν τοῦ σέβεσθαι Θεόν, ὑπεραγίαν τε Παρθένον Μαρίαν, καὶ τοὺς ἁγίους, Φιλελλήνων ἕνεκα ἐξ ἀλλοίων συνειλεγμένη. Methodus fructuosa Deum, B. Virginem, et Sanctos colendi. In gratiam Graecophiorum ex variis collecta. Posonii typis haeredum Belnay 1837. (Latinul és görögül.) 12°, 71. M.

Végül egy bécsi nyomtatvány:

14. Εἰς τὴν ἀποβίωσιν τοῦ προηνοῦς καὶ φιλογενοῦς Δημητρίου Ἰωάννου Τακιατζῆ κατὰ τὴν 21. 7 βρίου (3. 8 βρίου περὶ ὥραν $9^1/_2$) $2^1/_2$ ἑσπέρας. Ἐν Βιέννῃ 1819. Γεώργιος ὁ Ρουσιάδης τοῖς Συγγενέσι καὶ Συμπολίταις αὐτοῦ. 8°, 37. M.

HORVÁTH ENDRE.

A nagyszombati szakácskönyv. E szakácskönyv címlapján ez áll: *Szakáts Mesterségnek Könyvetskéje*, Mellyben Külömb-külömb féle válogatott tzifra, jó, egésséges, hasznos, tiszta és szapora Etkeknek meg-készétése, Sütése, és Főzése, mint egy Elés-kamarában, rövideden leirattatik, és kinek-kinek hasznára le-ábrázoltatik. Melly most megbővittetvén. I. Több szükséges, és hasznos Etkek nemeinek készítésével. II. LIKTARIOMOK 's egyéb holmik tsinálásáról egy jeles Tractával: A' Gazdaszszonyoknak nagy könnyebbségekre e' kis formában ki botsáttatott. *Nagy-Szombatban*, Az Académiának betűivel, 1742. Esztend. — A címlap tehát bővített és kis alakban újra kiadott szakácskönyvről beszél. Valóban ez a szakácskönyv, mint ez az első pillanatra megállapítható, csak lenyomata a MISZTÓTFALUSI KISS MIKLÓS híres könyvnyomtató műhelyében 1695-ben készült Szakáts mesterségnek könyvetskéjének. E művet a RMKT nem említi, de SZABÓ KÁROLY a MKSzemle 1882. évfolyamának 92. lapján hírt ad róla, ahol azt írja, hogy a kolozsvári unitárius kollégium és a kunszentmiklósi református gimnázium könyvtárában van egy-egy példánya. E folyóirat

Magyar Könyvszemle
1940. 74. P.

Legrand munkájának méltó folytatása az athéni Akadémia kiadásában megjelenő „Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800—1863 . . . Ὑπὸ Δ. Σ. Γκίνη καί Β. Γ. Μέξα . . . Τόμος πρῶτος. 1800—1839. Ἐν Ἀθήναις 1939", mely — mint alapos és rendszeres kutatásokra támaszkodó könyvészeti összeállítás — nélkülözhetetlen segédeszköze lesz mindazoknak, akik a XIX. századi görög szellemi élettel kívánnak foglalkozni. A 3 kötetre tervezett munka több mint 9000, a most megjelent I. kötet 3250 nyomtatványt tartalmaz. Ez utóbbiak közt 19 olyan magyarországi újgörög nyomdatermék szerepel, melyeket máshonnan nem ismertünk. Tekintettel arra, hogy ezeket az új és értékes adalékokat a közel jövőben megjelenő könyvészeti munkánkban közölni fogjuk, itt csak a számokra hivatkozunk: 331, 654, 1367, 1395, 1691, 1692, 1694, 1695, 1696, 1698, 1778, 1780, 1782, 1851, 1882, 2316, 2568, 2722, 2867. — Ezzel az eddigismert magyarországi újgörög nyomtatványok száma elérte a 91-et.

Az athéni Akadémia könyvészeti összeállítását a mi gyüjteményünkből az alábbiakkal egészítjük ki:

1. Τὸ Μέγα Ἀλφαβητάριον καὶ σύντομος Χριστιανικὴ Διδασκαλία. Νῦν τὸ τρίτον τύποις ἐκδοθέντα, ἀναλώμασι τῶν χρησιμωτάτων ἐμπόρων κυρίων Γεωργίου καὶ Διαμαντῆ πελεγκάδων, τῶν ἐκ Καστορίας. ϛω'. Ἐν πέστῃ 1800. Τύποις φραγκίσκου πάτζκου. 8°, 99 l. M (= Széchényi könyvtár).

2. Γεωργίου Ζαβίρα (?), Ἱερὰ ἱστορία τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης, ἐν Βούδᾳ 1801. (L. Ναοὺμ Τζετήρη katalógusát a pesti görög egyházközség könyvtárában.)

3. Catavasier grecesc şi românesc, Sibiiu 1803. 8°, 3 + 232. Cf. Bibliografia Românéscă (Bianu—Hodoş) Bucureşti 1910, II. 445. Görög szöveg: 3—43. l.

4. Νέον Ἀλφαβητάριον, ἤτοι Σύντομος καὶ ἀκριβὴς μέθοδος νὰ μανθάνωσι τὰ παιδία εὐκόλως καὶ ὀρθῶς νὰ ἀναγινώσκωκωσι. Νῦν πρῶτον τυπωθὲν καὶ ἐκδοθὲν πρὸς χρῆσιν τῶν κοινῶν Σχολείων τοῦ γένους δαπάνῃ τῆς τιμιωτάτης Ἀδελφότητος τῶν ἐν Ζέμονι Ῥωμαίων, Ἐν Βούδᾳ, τύποις τοῦ κατ' Οὐγκαρίαν Βασιλικοῦ Πανδιδακτηρίου 1804. 8°. 16. M, E (= Egyetemi kt).

5. Καθρέπτης τοῦ ἀνδρογύνου, ἤτοι Πλουτάρχου Χαιρωνέως Λόγος περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνδρογύνου. Μετενεχθεὶς ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν καθ'ἡμᾶς κοινοτέραν διάλεκτον ὁμοῦ δὲ καὶ εἰς τὴν Σλαβωνικὴν ὑπὸ Γεωργίου Ζαχαριάδου καὶ ἐκδοθεὶς φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ ἐντιμοτάτου κυρίου Μάρκου Ἰωάννου ἐκ Ζέμονος. Ἐν Βούδᾳ, τύποις τοῦ κατ' Οὐγκαρίαν Βασιλικοῦ Πανδιδακτηρίου 1808. (U. a. szerbül is.) 8°, 101. M.

6. Catavasier grecesc şi românesc, Sibiiu 1812. Cf. Bibliogr. Român. III. 56.

7. Σύνοψις Ἱερὰ διηρημένη εἰς Β'μέρη. ὧν τὸ μὲν Α' περιέχει τινὰς Ἀκολουθίας ἑκάστου Χριστιανοῦ, τὸ μινολόγιον. Πασχάλιον καὶ ἄλλα πρὸς τούτοις ὠφέλιμα. Τὸ τὲ Β' περιέχον Ἑβδομαδευχάριον, καὶ ἑτέρας εὐχὰς ὡς ἐν τῷ πίνακι φαίνεται. Μέρος Α'. ϛως' ΕΝΕΤΙΜΕΙΝ, 1816. Ἐν Πέστῃ τῆς Οὐγγαρίας. Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ Τ. Ἰωάννου Τράττνερ. 12°, 256. M. Cf. Petrik II. 721, félreértésen alapuló „Meros, A." címszó alatt.

1884. évfolyamának 115. lapján viszont azt írja, hogy a kunszentmiklósi példány 1698-ban jelent meg. Tudakozódásom alapján meg kell állapítanom, hogy a szóbanforgó példány ma nincs meg a gimnázium könyvtárában, s nem is tudnak róla, hogy valaha meg is volt. Pedig meg kellett lennie, mert HERMANN OTTÓ, mint *A magyar halászat* könyvének 132. lapján megírta, használta azt a példányt, amely 1698-ban jelent meg. Két példánya nem lehetett a könyvtárnak e műből, tehát ott az 1695-i kiadású példány nem lehetett meg. A MKSzemle 1882-i közleménye eszerint tévedés, SZABÓ KÁROLY bizonyára nem is látta azt a példányt. Az 1884-i közlemény azonban nyilvánvalóan helyes, s az előbbi hiradás helyesbítésének tekintendő, bár ott nincs meg ez a megállapítás.

Hová tűnhetett mármost ez a példány? A szegedi Polgáriiskolai Tanárképző könyvtárában van egy 1698-i kiadású szakácskönyv, amely KISS ÁRON könyvtárából került oda. Valószínűnek tartom, hogy ez a példány volt eredetileg a kunszentmiklósi ref. gimnázium könyvtárának tulajdona, s onnan került valamiképen KISS ÁRON ref. püspök könyvei közé. Ez a kiadás eszerint unikum, több példányról egyelőre nem tudunk. Így a kolozsvári unitárius kollégium 1695-i kiadású példányának is unikumnak kellene lennie, mert a SZABÓ KÁROLY idézte másik példány nem létezik. Azonban az 1695-i kiadás mégsem unikum, mert másodpéldánya megvan a Nemzeti Múzeum Széchényi Könyvtárának Todoreszku-gyüjteményében. Sajnos, ez a példány nem teljes, mert a második ív (17—32. l.) hiányzik belőle.

A teljesség kedvéért megemlítem, hogy a budapesti Egyetemi Könyvtárban is van egy kéziratos szakácskönyv, melynek címe: Szakátskoenyvetske Mellyet Elsőben a' Csiki Clastromban irtanak. Jelzése: E. 73. A könyvbe STEPH. KAPRINAI híres jezsuita atya neve is be van írva, s az előszó végén ez olvasható: „Colosvarott 1693." Ez a kéziratos szakácskönyv is csak egyik másolata a tárgyalt szakácskönyvek ősének. Azonban ez sem teljes, mert a szakácskönyvnek csak mintegy háromnegyedrésze van lemásolva, azután már csak néhány étel neve szerepel. BEKE ÖDÖN.

Versbe szedett XVIII. századi könyvtár. A XVIII. századból számtalan kéziratos magyar könyv: „omniarium", „polihistóriai jegyzetek", „jegyzőkönyvecskék", versek, prózai szövegek tarka gyüjteményei, vagy régi szövegek, sőt egykorú könyvek teljes másolatai maradtak reánk közkönyvtárakban és magán-gyüjteményekben. A XVIII. század művelődésre szomjazó magyar papjának, tanítójának, kisbirtokos nemesének olykor nyilván nem állott módjában megvásárolnia mindazokat a könyveket, amelyeket olvasgatni akart s ezért a

kölcsönkért könyvekből lemásolta magának azokat a részeket, amelyek különösebben megtetszettek neki, vagy ha az egész művet bírni akarta, lemásolta az egészet. Ezért e XVIII. századbeli kéziratos könyvek legnagyobb része teljesen értéktelen régi lom, a nyomtatott szöveggel szemben többé-kevésbbé megbízhatatlan másolat, könyvtörténeti szempontból jelentéktelen.

Ilyen furcsa, kézzel írott, másolt könyvekből álló könyvtára volt a XVIII. században BÁNYAY ISTVÁN laki református prédikátornak, aki versben megírta önéletrajzát (*Cursus vitae meae.* STEPHANI quippe I. BÁNYAY, Praedicantis Eccl. H. C. addictae K. T. Lakiensis. Ao. D. 1740, die 29 Febr.). Ez a negyvenhárom strófából álló verses önéletrajz túlnyomórészben szerzőnek a könyvekhez való viszonyáról szól: „Enyeden laktomban írtam csak egy könyvet, — Itt Magyar Országon pedig negyven egyet, — Mellyek közül mások bírnak némellyeket, — Nagyobb része pedig tecámban férkezett," — írja a 6-ik strófában, az azután következő strófákban pedig elmondja, hogy a prédikációknak száma, „az mellyeket irtam", igen könnyen felmégyen nyolcszázra, az azokat előző papszék imádságok száma lehet háromszáz, közönséges napi könyörgést háromszázat írt, „... az mellyeket — Nagy részint könyveim között elszemlélhet, — Ha ki irásomban erről kétes lehet". Hogy ezeket BÁNYAY nem *szerezte*, hanem írta, *leírta*, *másolta*, az kiderül a következő sorokból is: „Hires Herodotost olvastam 's leirtam, — Filep Melanctont is kezemre ugy birtam, — Cronologiáját irtam 's elolvastam, — Cornelius Nepossal szintén igy bántam. — Olvastam Kalauzt, leirtam summáját — S refutatióját Igazság istápját, — Augustinus könyvét az Isten városát — Leirtam, 's Livius nagy Historiáját. — Olvastam 's leirtam a Summum Bonumot, — Hármas Históriát, a kis Keskeny Utot, — Az Apocriphus könyv tőlem leiratott, — Leirással kezem Justinushoz jutott."

Így másolta le Scharpius János Symphoniáját, Apáczai Csere János kis Encyclopaediáját, Josephus Flavius „Antiquitás"-át, Flaccus Illyricus Igazság tanúját, Lisznyai Chrónikáját, Hondorff Theatrumát, a Democritus Ridens-t, Rolandus Antiquitás-át, Csécsi János Aphorismus-it, Lampe-t, Komáromi Csipkés Györgyöt, a Praxis Pietatis-t, Ács Mihály: Boldog halál szekerét, Matkó Görcsös botját, Sámbár X ut tökjét, Káldi Postilláját, Pázmány Dominicáját, Gelei Katona István két Praeconiumát, Dares Phrygiust, Valerius Maximust, Ravanellus Pétert, Worcius Jánost, Vittichius Christophot, Wolf Tamást, Hulsius Henriket, Frobesius [!] Jánost, Coccejus Jánost, Otrokocsi Fóris Ferencet stb. stb., — mindez „Tőllem leiratott 's így jutott tecámba".

A versezet többi szakaiban Bányay önéletrajzát mondja el.

Mintótpalusi Kis Miklós, tipográfus, könyvnüvész!

Jakó Zsigmond Mintótpalusiról

írt könyvének, az Erdélyi féniksnek

ismertetése.

Vekerdi László: Jakó Zsigmond Erdélyi

fénikse 83–85.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. január XXIX/1.

Mintőrpalusi Kis Miklós, tipográfus

l.: Kondor Béla

Németh Lajos: Kis Miklós Lajos és Kondor Béla... 243-247

Jelenkor, Pécs, 1976. márc. XIX./3.

Mintótfalusi Kis Miklós, tipográfus

Az első grúz nyomdai betűket
a „magyar mester kénilette",
„metszette őket Grúziának"...

Bársony Éva: „Költőkkel társalgok ..." 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1976. júl. 22.

Mintótfalusi Kis Miklós, tipográfus

A nemzet csinosodása

Kedvez

Az idén 380

POLI

(-k): A nemzet csinosodása 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976 márc. 10.

Misztótfalusi Kis Miklós, Typográfus

A Schola Rivulina növendéke volt.

dr Paczolai Gyula : Bánffihunyadi János. 2516-2517

Élet és Tudomány, Bp., 1975. dec. 30. XXXI/53

Mintótfalusi Kis Miklós, tipográfus

L.: Hess András

Rókás S.: fél .... 7.

Népszabadság, Bp. 1977. jan. 28.

Mintótjuluni Kis Miklós, tipográfus

Megemlítve.

Vekerdi László: „Azért ... csak tanítton tanítás" 47–54.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. június

XXIX
6.

Mintót Jalusi Kis Miklós, tipográfus

Születése 325. évfordulója alkalmából előadás volt művészetéről a Postás Műv. Központban.

— : Műgyűjtők és műbarátok műsoros találkozója 8,

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. máj. 22.

Mintótfalusi Kis Miklós, tipográfus

Németh Andor életrajzi
regényt írt róla

Pomogáts Béla: Huszonöt év magyar prózája ②
99-104

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. febr - XX/2.

Mintótfalusi Kis Miklós, tipográfus

L.: Keleti Artúr

Szi R.: Egy nagy könyvművén ... 174-175

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. márc. XX/3.

Mintótfalusi Kis Miklós, könyvművén

Szij Rezső: Mintótfalusi Kis Miklós c. kötete.

—: Bibliográfia a bibliofiliáról

409-410.

XXI

7.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1971. július

Misztótfalusi Kis Miklós, tipográfus

Megemlítve.

Németh László: A Gandhi-dráma napléja
724-732.

Jelenkor, Pécs, 1975. augusztus

XVIII
8.

Mintőtfalusi K

Gon

Ma és holnap: a nyomdászok hagyományos János-ünnepe.

Nyomdászok: metszők, öntők, szedők, nyomók. Így sorolta, összegezte a szakmát — nemcsak a techno-

Mágnes

Babona vagy g

Az utóbbi időben mind többen viselnek *mágneses „gyógykarpercet”*. Hatásáról megoszlanak a vélemények: mégis tény, hogy az üzletekben több száz forintért megvásárolható karperec viselete mind nagyobb divat.

SZÉDELGÉS KERESZTTEL

Ezzel kapcsolatban érdemes felidézni — olvassuk az Orvosi Hetilapban — egy *75 év előtti* belügymi-

bérjellegű juttatás, a túlóra, a prémium, a részesedés és a jutalom is. A nyugdíj megállapításakor figyelembe vehető legmagasabb havi átlagkereset 10 ezer forint maradt.

Előfordul, hogy egy munkás, aki legalább tizenöt évet szakmunkásként dolgozott — egészségi vagy más okokból — utolsó, munkában töltött évében nem marad a szakmájában. Ilyen esetben — ha ez neki kedvezőbb — kérésére nyugdíjösszegét annak a keresetnek az alapján kell megállapítani, amelyet ott elért volna, ahol előzőleg szakmunkásként dolgozott. Különösen a bányákban gyakori, hogy az idő múltával nehézzé válik a föld alatti munka s ezért

Polgár Tamás: Gondolatok Katnai 3.

EST I HIRLAP Bp. 1975. jún. 28.

sokan kisebb keresetért is inkább másra vállalkoznak.

niszteri rendeletet. Az Országos Közegészségi Tanács 1899. évi működéséről

MISZTÓTFALUSI KIS MIKLÓS

Haiman György: Miklós Tótfalusi Kis, Designer of the Type "Janson". = Hungarian Book Review, Vol. XXVI. No. 4. 1984 8-9. p

[rec] Haiman, György: Nicholas Kis...
Bp. Akad. K., 1983

A Bauhaus története azt is nagyon világosan demonstrálja, hogy bizonyos teoretikusnak tünő müvészi megnyilatkozásokat nem szabad feltétlenül ekként is kezelnünk - legalábbis addig, amig eredeti kontextusában nem vizsgáltuk meg az adott szöveget. Moholy-Nagy László, Walter Gropius, Johannes Itten és mások sok sürün idézett mondatáról derül ki, hogy elsődleges funkciójuk, leirásukkor vagy kimondásukkor egy adott, konkrét helyzetben elfoglalt pozició tisztázása volt, s nem valamely filozófiai nézet kifejezése. Például a személyiség versus kollektiva, foto versus festészet teoretikus köntösbe öltöztetett vitái szinte mind "pártküzdelmek" csatazaja az iskolán belül, legalábbis elsődleges szerepük szerint.

Dolggzatomat abban a reményben készitettem el, hogy hozzájárulhatok egy, a XX. századi müvészetben olyan fontos szerepet játszó alkotóközösség pontosabb és hitelesebb megismeréséhez, és a sorsából levonható tanulságok megfogalmazásához.

Budapest, 1991 május 14.

Forgács Éva

Misztótfalusi Kis Miklós és kiadványai a Kolozsvári Egyetemi Könyvtárban

Háromszáznegyven éve született Misztótfalusi Kis Miklós, Erdély egyik legtragikusabb sorsú személyisége, a hazai és egyetemes könyv- és nyomdatörténet kimagasló alakja. Kolozsváron élt és dolgozott több mint tíz éven át, nyomtatta könyveit, vívta egyenlőtlen harcát az erdélyi feudalizmus maradi uraival, majd rokkant bele a küzdelembe, s itt hunyta le örökre szemét alig 52 éves korában. Itt pihen a Házsongárdi temetőben. Halálának kétszázadik évfordulóján (1902) magas talapzatra emelt koporsó alakú sírköve ma is zarándokhelye a nyomtatott betű szerelmeseinek.

A Kolozsvári Egyetemi Könyvtár állományában (a Díszművek osztályán) e ragyogó betűművész és tipográfus számos munkája fellelhető, közöttük nem egy unikum. Szerény dolgozatunk célja tisztelegni M. Tótfalusi Kis Miklós emléke előtt, ismertetni röviden a rá vonatkozó kutatások legújabb eredményeit és néhányat bemutatni az Egyetemi Könyvtárban őrzött kiadványaiból.

1650-ben született a Nagybánya melletti (Alsó)Misztótfaluban (Tăuți-Măgheruș). Szülőfalujának iskolájában, majd a nagybányai kálvinista *Schola Rivulina*ban töltött évek után a Nagyenyedi Kollégiumban folytatta tanulmányait az 1666—77-es évek között. Az enyedi évtized döntő jelentőségű Kis Miklós egyénisége, világszemlélete, egyszóval egész életprogramjának kialakulása szempontjából. A hollandiai tanulmányutat már határozott szolgálatnak fogta fel, amelyet a hazáért, a haza kulturális felemeléséért tett. Több mint egy évtized óta húzódó és pénzhiány miatt mindig elhalasztódó nagyfontosságú művelődési kérdést kellett megoldania: kiadni Hollandiában, a könyvnyomtatás középkori fellegvárában az új magyar nyelvű bibliát. Hazai kiadása a nyomdászat elmaradottsága miatt reménytelen volt. M. Tótfalusi tehát teológiai tanulmányai mellett a magyar biblia kiadását is ellenőrzi és felvigyázza, barátai és mesterei buzdítására igyekszik megismerni a nyomdászat minden csínját-bínját, hogy tudását az otthoni viszonyok tökéletesítésére fordítsa.

1680 októberében érkezett Amszterdamba s a Blaeu család nyomdájába szegődött tanulni. Fél év alatt nemcsak a nyomdászmesterséget tanulta meg, hanem a betűöntést és betűmetszést is, sőt különleges tehetséget és rátermettséget is mutatott. Rövidesen túltett mesterein, számos megrendelése volt, s elhatározta, hogy ezzel a munkával egymaga teremti elő az anyagra és a nyomtatáshoz szükséges pénzt, a nagy feladat végbevitelére. Célját azonban csak úgy érhette el, ha félbehagyja egyetemi tanulmányait, s teljesen a nyomdászmesterséget választja, melyet nemcsak elsajátított, de egyenesen művészévé vált. És 1685 júniusára, óriási erőfeszítéssel, áldozatkészséggel megvalósította egymaga azt, amit az egész erdélyi református egyház évtizedek óta nem tudott megoldani, kész volt 4200 példányban a magyar nyelvű *Biblia*, és ugyanannyi a *Zsoltárok*ból is - teljesen saját költségén, gyönyörű kivitelben. A Kolozsvári Egyetemi Könyvtár két példányt is őriz ebből a munkából. (1909-ben került a könyvtár birtokába az amszterdami bibliakiadásnak az a példánya, amelyben nem az ismert, 1685-ből datált rézmetszetű címlap van, hanem szedett szövegű, 1683-as évszámmal. A kötet papirosának vízjegye, belső tipográfiája teljesen azonos, tehát csak a címlap tér el. Valószínűleg próbanyomat ez, címlapvariáns, egyben Tótfalusi legrégibb fennmaradt nyomtatványa, két évvel korábbi az ismerteknél.)

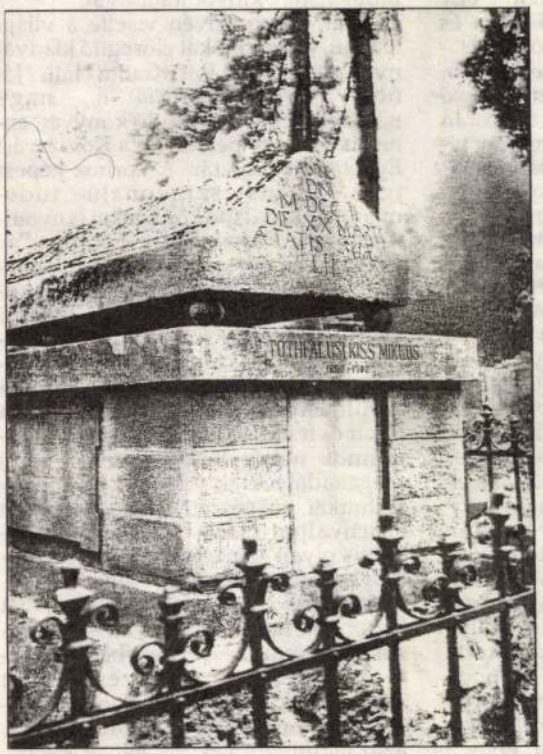

M. Kis Miklós sírja a Házsongárdi temetőben

A fentiekben leírt bibliakiadás egymaga elegendő lenne ahhoz, hogy M. Tótfalusi neve kitörölhetetlenül bevéssődjék a népe felemeléséért küzdő hősök sorába. Hát még ha tudjuk, hogy munkáját és áldozatkészségét nem az őt természetesen megillető elismerés és segítőszándék, hanem ellenségeskedés és kicsinyes gáncsoskodás övezte.

Tótfalusi a nyomtatás munkálatai közben veszi észre, milyen sok hibát tartalmaznak a korábbi kiadások. Részben a fordítás sem kifogástalan, másrészt a különböző újrakiadások alkalmával állandóan nőtt a nyomdai hibák száma. Az egyház mereven ragaszkodott azon nézetéhez, hogy a Biblia szent és sérthetetlen, s már a sajtó- vagy fordítói hibák kijavításában is eretnekségét látott. Tótfalusit a Biblia szövegének önkényes megváltoztatásával vádolta, készülő bibliájának kiadását a szöveg hivatalos ellenőrzése előtt minden eszközzel gátolta. Ám ő nem kételkedett abban, hogy az általa kiadott szentírás majd minden ellenvéleményt leszerel. Bízott munkája külső és belső kvalitásaiban, bízott önmagában, szándékai igazában, munkájának értékében. Hiszen néhány esztendő alatt, idegen létére, Hollandia legelső betűmetszőjévé küzdötte fel magát, nagy tekintélynek örvendett a világ nyomdászati központjában. A hollandon kívül lengyel-, svéd-, német-, örményországi, angliai, grúziai megrendelők részére metszett latin, görög (rabbinikus és német), héber, német, szír, szamaritánus, kopt, örmény és grúz betűket, 1686 és 1689 között. A legnevesebb betű- és nyomdászattörténészek bizonyították be, hogy a könyvnyomtatásban ismert különleges Janson-betűk, amelyeket mindmáig az angol nyelvterületen megjelenő legigényesebb könyvek nyomtatásához használnak, az erdélyi mester alkotásai, hogy az angol "two-line English Italick" elnevezésű betűtípus tőle származik, hogy az oxfordi egyetemi nyomda mintalapjain az ő betűi találhatók, hogy karcsú, elegáns örmény betűi a 18. században a velencei San Lazzaro nyomdába kerültek, és kb. két évszázadon át velük nyomtatták ezen a nyelven a legszebb könyveket.

A példákat még sokáig sorolhatnánk, hiszen Haiman György kitűnő betűtörténész aprólékos gonddal és tudományos igénnyel gyűjtötte egybe

MISZTÓTFALUSI KIS MIKLÓS
Könyvtáros 1991. 2.

ORTH ISTVÁN rézkarca

1972-es kiadású könyvében (*Tótfalusi Kis Miklós, a betűművész és tipográfus*) a kutatások legfrissebb eredményeit is. Konklúzióként elég annyit elmondani: a betűtörténészek kideritették, hogy a 17. századi hollandiai betűművészet eredményei az egész modern betűfejlődés megtermékenyítőjévé váltak. Az újabb kutatások legjelentősebb megállapítása éppen az, hogy a nyomdai betű megújítói sorában, a "hollandi antikva" és "kurzíva" egyik nemes változatának megalkotása révén előkelő hely illeti meg az erdélyi : M. Tótfalusi Kis Miklóst. A mai magyar nyomdai betű elődei tehát a holland átmeneti típusok. M. Tótfalusinak döntő szerepe volt ennek a betűtípusnak a megalkotásában, ami azt jelenti, hogy ő a mai modern nyomdai betű egyik legjelentősebb megteremtője. De nemcsak ennyi. Levelezésében talált kijelentései arra engednek következtetni, hogy M. Tótfalusit foglalkoztatta a szedett szöveg rögzítésének gondolata, a sztereotípia valamely változata. Sajnos elgondolásainak technikai leírása nem maradt fenn, legalábbis mindmáig nem került elő, de kétségtelen, hogy a sztereotípia alapötletét magába foglaló új módon akarta a könyvnyomtatást olcsóbbá tenni Erdélyben.

Amszterdami évei alatt tehát olyan rangra emelkedett a nyomdászatban és betűmetszésben, hogy Toscana nagyhercege felkéri, firenzei nyomdája számára ne csak betűket készítsen, de maga menjen, rendezze be a műhelyt, tanítsa a nyomdászokat abban az országban, melynek nyomdászata valaha világviszonylatban az élen járt. A betűket elkészítette, de Firenzébe nem ment. Úgy érezte, hogy amit a polgárosult Hollandia tudásban és anyagiakban nyújtott neki, hazája javára kell kamatoztatnia, olcsó és jó könyveket kiadni, népét írni és olvasni tanítani, ezáltal lehetővé tenni a tudományok elsajátítását. Az enyedi évek alatt ezt tervezték társaival, tanáraival, s a haladó református főurak közül néhánnyal. Amikor Amszterdamban úgy érezte, anyagi alapja is megvan a hazatéréshez, egész vagyonával könyveket vásárolt, nyomdai felszerelést készített, és 1690-ben 12 000 kötet könyvvel — ezek főleg saját amszterdami kiadványai — és több nyomda felszerelésére elegendő betűkészlettel hazaindul Erdélybe. A hazatérő Kis Miklós az európai nyomdászat központjából tapasztalat és munkaeszköz formájában mindent magával hozott, amivel az itthoni könyvkiadást korszerűsíteni lehetett volna. A feudalizmuskori erdélyi nyomdászat számára soha többé ilyen alkalom nem kínálkozott a lemaradás behozatalára. Sajnos mindaz, aminek megvalósítására Kis Miklós egész életét feltette, a hatalom urait nem érdekelte komolyan. Lényegében egyedül, csak önmagára támaszkodva kellett megkísérelnie a lehetetlent.

De M. Tótfalusi nem volt a meghátrálások embere. Ellenkezőleg, a nehéz feladatok mindig is serkentették. Ám az erdélyi feudalizmus realitásaival való találkozása, majd összeütközései fokozatosan ráébresztették a valóságra. Tíz évvel korábban ő, a nyomdászatban teljesen járatlan szegénylegény, külországi teológus diák, Amszterdamban 4—5 év alatt mesterséget tanul, s annyit dolgozik, hogy önerejéből, egyedül megteremti egy 4200 példányban megjelenő *Biblia* és ugyanannyi *Zsoltár*ok kinyomtatásának anyagi feltételeit. Tíz évvel később, 1690-ben, a már világhírű betűmetsző és nyomdász — noha az utazás során könyvei és felszerelése jórészét Lipcsében és más európai városokban kellett hagynia — hazai viszonyokhoz mérten még mindig könyvtárnyi könyvvel és műhelynyi felszereléssel érkezik, de négy év alatt saját házájában alig tud eljutni oda, hogy 1694-ben végre az első könyv elhagyja sajtóját. Amint viszont ezt sikerül elérnie, egyik könyvet a másik után adja ki. Íme egy kis összehasonlító statisztika: 1667—1693 között, tehát 26 év alatt, Szabó Károly *Régi Magyar Könyvtár*a szerint egész Erdélyben 86 könyv jelent meg magyar nyelven; M. Tótfalusi nyomdáját az első 5 évben (1694—1698) 31 magyar kiadvány hagyta el. Tervszerűen igyekezett a könyvek számát szaporítani és olcsóbbá tenni. A közérthetőséget az élő nyelvben gyökerező, új és egységes helyesírással szolgálta. Az "írástudatlanság mocskától" akarta megszabadítani népét azzal is, hogy saját költségén kinyomatta és ingyen szétosztotta *Szőnyi Nagy István: Magyar oskola* című munkáját. Átlátta, hogy a legsürgősebb feladat az oktatást ellátni jó tankönyvekkel. Latin nyelv és teológiai tankönyvek mellett számtan könyvet is kiad, és közzéteszi Comenius háromnyelvű (latin—német—magyar) szótárszerű művecskéjét, a szemléltető nyelvoktatás első, s Erdélyben igen népszerű, sok kiadást megért dokumentumát. De nem érte be a korábbi nyomdászokhoz hasonlóan csupán a tárgyi és sajtóhibákkal teli régebbi kiadványok változatlan újranyomásával, hanem fáradságot nem sajnálva igyekezett kigyomlálni a mintapéldányokba becsúszott "vétkeket".

A református egyház és az iskolai oktatás könyvszükségleteinek kielégítése után az államvezetés, a közélet számára szükséges munkákat tesz közzé: *Compilatae Constitutiones* (1695), *Approbatae Constitutiones* (1696), Werbőczy *Decretum Latino-Hungaricum*ja (1696) stb.

Fontosnak tartja a társadalom felkészítését a reá váró változott feladatokra. Ezt a célt szolgálja Pápai Páriz Ferenc: *Pax aulae* (1696) című kötetének kiadása. Igyekszik bővíteni a közönség olvasmányainak sajátos körét. Sajtója alól (esetleg éppen saját fordításában?) kerül ki 1694-ben az első magyar nyelvű könyv Amerikáról. Vállalja új tudományszakok meghonosítását és népszerűsítését is. Pápai Páriz: *Ars Heraldica* vagy Mikola László: *Genealogia* című munkáinak kiadásával új történelmi stúdiumokat alapozott meg az erdélyi történelemkutatásban. Ugyancsak az ő nevéhez fűződik a magyar könyvnyomtatás első héber betűs kiadványának megjelentetése 1698-ban, továbbá a héber nyelvoktatás korszerűsítése, *Kaposi Sámuel* professzor két munkájának kinyomtatásával.

Különösen szívén viselte a világi témájú, világi célokat elősegítő kiadványok megjelentetését. Kiadta Haller János: *Hármas História* c., nagy népszerűségnek örvendő könyvét, ennek is őrzi egy példányát a Kolozsvári Egyetemi Könyvtár. A korhoz képest igen magas színvonalú tudománynépszerűsítő könyveket is nyomtatott, pl. Pápai Páriz Ferenc: *Pax Corporis*a az egyszerű emberek számára írott orvosi könyv. Kis Miklós kolozsvári műhelye a világi jellegű kiadványok nagy számával messze kiemelkedik a 17. századi magyar nyomdák sorából. Bár a mostoha erdélyi körülmények (állandó papírhiány, a papír és festék silány minősége, a szerszámok nehéz beszerezhetése stb.) megakadályozták abban, hogy könyvtechnikai művészete olyan magasan szárnyaljon mint Hollandiában — mégis olyan színvonalra emelte az erdélyi könyvnyomtatást, amilyen az korábban soha nem volt. Modernségét bizonyítja, hogy kiadványait — kezelésük megkönnyítése érdekében — ellátta gondosan megszerkesztett mutatókkal, jól tagolt tartalomjegyzékkel, meghonosította az impresszumot, azaz feltüntette a kiadás helyét, évét és saját nevét.

Mit tudott volna alkotni ez a kiváló ember és nyomdász, ha törekvéseiben támogatják! Vagy ha nem is segítik, csak egyszerűen hagyják dolgozni! De nem hagyták. Hovatovább be kellett látnia, hogy terveit — erőfeszítései ellenére — nem valósíthatja meg. A pozícióikat féltő egyházi vezetők nem szüntetik be a harcot ellene, sőt fokozzák, hiszen ez a "tudós tipográfus" arra vetemedett, hogy nagytekintélyű papok kéziratát kijavítsa! Újra támadják Bibliáját is, az annak idején végzett "javítások" miatt.

Tótfalusi végül is könyvben védi meg igazát. 1697-ben megjelenteti latinul *Apologia Bibliorum* (*A Biblia védelme*) c. munkáját, itt közli a még 1684-ben Tófeus Mihály erdélyi püspökhöz írott magyarázó levelét, kiegészítve a hibák jegyzékével. Ám az Apologia érvelése nem győzte meg, és nem fegyverezte le ellenségeit, sőt fokozta dühüket. Ugyancsak 1697-ben jelenik meg M. Tótfalusi másik könyve, a *Siralmas panasz*, a Kolozsvárott azon év májusában pusztító rettenetes tűzvészt írja le. Versében felrója a város urainak tobzódásukat, pénzimádatukat, hitszegéseiket, ártatlanok vérének ontását, irigységüket, áskálódásaikat. Fejükre olvassa, hogy a szegényt nyomorítják, az özvegyet, árvát mindenéből kiforgatják, hogy a bíráskodás is felrúgja az igazságot, és hogy vesztegetések árán a bűnös a törvényszéken megmenekülhet. Elképzelhető, milyen reakciót váltott ki a város világi és egyházi uraiból ez a Panasz, s hogy ezután minden eszközzel, anyagilag, erkölcsileg lehetetlenné akarják tenni.

Tótfalusi újból a betű fegyveréhez nyúl, védekezik, de egyben támad is. Mivel ellenségei a közvéleményt igyekeznek ellene uszítani, maga is a nép előtt leplezi le őket, s annak védelmét kéri. Ismét tollat ragad, de most magyarul ír. Így születik meg a régi magyar irodalom legdrámaibb írása, Tótfalusi *Mentsége*. Ebben a tények hosszú sorát 39 pontba szedve mondja el. Munkásságának eseményein, küzdelmein át felsorakoztatja ellenségei minden támadását, kemény érvekkel válaszolva is azokra. Így tárja fel a könyvért, a kultúráért folytatott küzdelmét. Abban reménykedik, hogy *Mentsége* elégtételt szerez neki, de csak helyzete súlyosbodik. Bánffy György gubernátor nyilvános bűnbánatot, eklézsiamegkövetést kíván. 1698-ban Nagyenyeden — fiatalkori nekibuzdulásainak, nagyratörő álmainak, készülődéseinek színhelyén — tartott zsinatot a lázadó Tótfalusi fölött immár diadalmas egyház. Ott közölték vele, hogy bocsánatot kell kérnie, visszavonnia "alaptalan" vádjait. Az ítélet azt is kimondta, hogy a *Mentség* összes példányát el kell égetni, a benne foglaltakat újabb írásban, a nyilvánosság előtt vissza kell vonnia. A csapás súlya alatt megtört és összeroskadt embert nemsokára ágyba dönti a szélütés, megbénul. Szelleme azonban ép maradt, végig kellett néznie, hogy nyomdája hovatovább a többi műhely színvonalára csúszik vissza. Mégis dolgozott így is, műhelyében még halála évében, 1702-ben is jelent meg könyv.

Összegezésül mondjunk még el annyit, hogy Haiman György 1972-ben kiadott bibliográfiája alapján 5 amszterdami és 100 kolozsvári M. Tótfalusi nyomtatványt tartunk számon. Ebből ma még megvan, illetve hozzáférhető könyvtárakban vagy magángyűjteményekben 90. Nyolc nyomtatványról a szakirodalomban sincs pontos leírás, csupán a *Mentség*ben találunk rájuk utalást. A megmaradt 97 kiadvány közül 3 már a múlt században sem volt meg, Szabó Károly is csak a szakirodalomban talált feljegyzések alapján ismerteti. Négy továbbinnak 1944 óta veszett nyoma. A Kolozsvári Egyetemi Könyvtár a mindmáig létező 90 kiadványból 51-et őriz, amiből 9 unikum, némelyik pedig több példányban is megvan.

Noha gyűlölködő kortársai — akik fölött géniusza magasan világított — megsemmisítették munkáinak legnagyobb részét, az Egyetemi Könyvtár őrzi az éppen ezért nagyon ritka *Mentség*nek egy olyan példányát, melyben kézirásos jegyzet magyarázza, miért is olyan ritka ez a könyv. Sajnos, ellenségei nem elégedtek meg a *Mentség* elégetésével, kiterjesztették az ítéletet az *Apologiára*, a *Siralmas panasz*ra és az *1697. évi kalendárium*ra is, sőt a Tótfalusiról szóló halotti búcsúztatót is megcsonkították.

Az utókor viszont elégtételt szolgáltatott neki. Nálunk is megjelent 1954-ben, a bukaresti Állami Tudományos Könyvkiadó gondozásában, Tordai Zádor bevezetőjével *M. Tótfalusi Kis Miklós* címmel egy tartalmas válogatás, húsz évvel később, 1974-ben pedig Jakó Zsigmond igényes, szívetlelket melengető könyvét, az *Erdélyi Fénikset* tette a Kriterion Könyvkiadó a hazai olvasók asztalára. És lám, 1991. szeptember 7-én szülőfalujában múzeumavató ünnepségre kerülhetett sor: megnyílt a *Miszlótfalusi Kis Miklós Gyűjtemény*.

BÁLINT JÚLIA

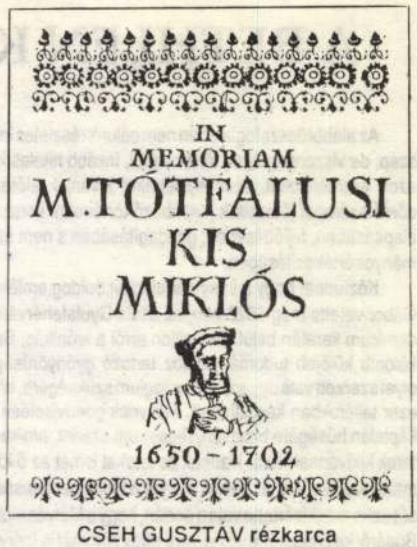

CSEH GUSZTÁV rézkarca

BUDAY GYÖRGY fametszete

A BETHLEN KÖNYVTÁR MÚLTJA ÉS JELENE

Az alábbi összefoglalóban nem célunk részletes képet adni a Bethlen Könyvtár szép, de viszontagságos történetéről, inkább hiteles kordokumentumok tükrében azon eseményeket, személyiségeket kívánjuk előtérbe helyezni, amelyek/akik döntő szerepet játszottak különböző történelmi korszakokban e becses könyvtár alapításában, fejlődésében, gazdagításában s nem utolsó sorban hasznos, tudományos értékesítésében.

Köztudott, hogy a könyvtár alapjait boldog emlékezetű fejedelmünk, Bethlen Gábor vetette meg 1622-ben, az általa Gyulafehérváron létesített Collegium Academicum keretén belül. De valljon erről a krónikás, Szalárdi János: "Bibliothecát, külömb külömb tudományokhoz tartozó gyönyörűséges jó könyvekkel rakottat, olyat szerzett vala ugyanazon collegium szükségére, amelynek is megszerzése sok ezer tallérokban készülhetett. Mellynek gondviselése erős hit alatt egyik ott való káptalan hűségére bízatván, regestrum szerint, amikor minemű könyveket a mesterek kikívánnak vala, kiadnák és azokat ismét az ő idejében bészednek szorgalmatosan, minden kár nélkül, melyre a bibliothecariusnak ugyan fizetése is jár vala, sőt azt is megkísértette vala a portán, hogy a Mátyás király híres neves bibliothecáját Budáról kiszerezhette volna, arra nagy summát is ígérvén, de a babonás nemzettől nem obtineálhatta, meg nem nyerhette volt."[1]

A könyvtár kezdeti állományáról nincsenek hiteles adataink. Hozzávetőleges becslések szerint mintegy 2000-3000 kötetből állhatott, főleg teológiai tartalommal. Minthogy Bethlen Gábor komoly nyugat-európai lateiner volt, bizonyosra vehetjük, hogy személyi könyvtárában a görög és római klasszikusok munkái mellett ott voltak a korabeli művek legértékesebb példányai is. Ezek mellé próbálta megszerezni — mint láttuk — az igen értékes Corvinákat is, sajnos eredménytelenül. A könyvek helyes kezelésére a fejedelem könyvtárost is állított Békácius János személyében, aki egyszersmind a fejedelem történetírója, titkos tanácsosa s fontos ügyekben külföldön többször szerepelt követe is volt, s akinek számára, természetesen utódai számára is, a következő eskümintát szabta meg a bibliotheca-alapító: "Én [...] azoknak, akiket illet, törvényes szavazatával könyvtárosnak szavaztatván, ígérem szentül, hogy ezen tisztemet híven fogom betölteni; a könyveket mocsoktalan-tisztán tartom, senkinek úgy oda nem adom, hogy aztán kellő időközönkint épen, tisztán vissza ne követeljem; személynek való kedvezés nélkül kinek-kinek szüksége szerint adom azokat ki, s követelem ismét pontosan be; a felsőbbek iránt kellő tiszteletadással viseltetem; továbbá, ha elkövetkezik, hogy tisztemtől megváljam, mindennel, amit rám bíztak, s bíznak még — híven beszámolok. A Szentháromság Isten engem úgy segéljen!"[2]

Következett azonban a siralmas 1658-as feldúlás, amikor a török-tatár hadak Gyulafehérvár városát csaknem teljesen elpusztították, s vele együtt a Bethlen Kollégiumot, valamint annak könyvtárát is. Erről hadd beszéljen újra a krónikás:

"Ó nagy isten! Szíve szakadásával, siránkozó szemmel nézhette volna itt akárki is, mind szentséges és isten tiszteletére tartozó, s mind világi külső nagy pompára temérdeki sok költséggel építtetett friss épületeknek rettenetes romlásokat! Midőn a dühös ellenség a templomnak, tornyoknak, fejedelmi szép házaknak minden szegelyukait felbújván, az egyházakbeli minden temetéseket felrontván s a fejedelmek s nagy emberek tetemit koporsójokbul kihányván, valamint azok körül haszonra és prédára valót tanálhatnának, egymásközt felosztván, feltött zászlójokat letépvén, szaggatván, minekutána mindent feldúltak, prédáltak volna, a tornyokbeli minden harangokat, az isten népének s keresztyénségnek nagyon való jádzására s csúfoltatására, rettenetesen megvonván, annakutána mind a két szép torony alá a csúnya kegyetlen pusztító nép az egyházbeli székeket behordván s tüzet vetvén alája, minden egyházakat, tornyokat, azokban levővel együtt, majd hallatlan szép harangokkal, órákkal, collegiumot, oskolát, fejedelmi drága épületű házakat s az egész nagy rakott épületű házakat s az egész nagy rakott épületű külső belső várost porrá és hamuvá tevék. Pápai János ottvaló egyik káptalan a bibliotheca és conservatorium, levél- és könyvtartóházak, amely segestyéjében az egyháznak dél és a vár felől való oldalában igen alkalmatos helyen tartanának, noha annak a templomból bejáró ajtaját kővel berakattatván, hogy onnanbelől az ajtóhely majd meg sem tetszenék, jó módjával bemeszeltették vala, ahova maga is kívülvaló ablakon bebújván, azon könyves levéltartó házakban elrejtezett vala. De a fütyörész, prédáló nép megsajdítván a segestyét, könnyen ráhágák, s magát hogy jó szabású, termetes és ifjú ember is volna, rabbá tevék, a sok munkával, költséggel szereztetett sok szép könyveket s leveleket is és protocollumokat, avagy fejedelmi könyveket, valamelyeket Toroczközi Ferenc nevű egyik káptalan magával Szebenbe el nem vihetett volna, azon könyvtartóháznak közepire rakásra hordván, úgy gyújták és égették meg rettenetes és becsülhetetlen kárral."[3]

1662-vel kezdődőleg a Bethlen Kollégium, valamint könyvtárának története Enyeden folytatódik. Apafi Mihály erdélyi fejedelem rendelete folytán a kollégium az alapító fejedelem vagyoni donációjának a középpontjába kerül. Most már a könyvtári anyag gyarapításában Csernátoni Pál, Bisterfeld s maga a fejedelem szorgoskodik ügyesen s tele eredménnyel, oly módon, hogy már első enyedi éveiben a könyvtár mintegy 1600 kötettel rendelkezik. Viszont következett a néhány évtizednyi nyugalom után a második pusztulás az 1703—1711 között zajló kuruclabanc háború idején, amikor "...az egész Város porrá és hamuvá tétetett, a' midőn szép Kastéljunk Tornyaival abban lévő szerszámaival, sok szép jókkal, Temploma is Tornyával, három szép harangjaival, a' keríttésben levő Kamarákkal, azokban lévő sok szép jokkal, sok esztendőkre le tett számtalan buzájával, hordó boraival, le tétetett pénzbeli sok költségével meg emésztetett, kegyetlen fegyver miatt el hullottak, meg ölettek sok sírásra és jajgatásra méltó, szép és jó reménységű Ifjú Déákjaink, 's Városi betsületes Ifjaink, közép és öreg rendű Atyánkfiai, némelyek pedig tüz által meg égtek, sokan a' füst mián megfuladtanak. Vajha a' nagy kegyelmü szent Úr Isten, többé illy keserves csapását reánk nem botsátaná."[4]

E súlyos csapást követően újabb békés évek következnek, minek eredményeként a könyvtári állomány jelentős növekedést mutat. A gyarapodásnak hű tükre az 1752-ben összeállított kéziratos könyvtárkatalógus, amely több mint 4000 címet foglal magában. Szerzőjéről csak annyit tudunk, hogy 1750—51. évben Szilágyi Márton volt a tékárius, viszont nem tűnik ki az, hogy 1752-ben is ő lett volna.[5]

A könyv alakú (20,5 x 30,5 cm nagyságú) és 146 levélből álló katalógusban a könyvek leírása betűrendben következik. A címfelvétel általában a szerzői rendszót követi (a vezeték- vagy keresztnevet, illetve a könyv címét, amikor hiányzik a szerző), majd a raktári jelzet szerepel, amely betűkből és számokból tevődik össze, pl. Th.2 Sept. ord. 6 lib. 2. Ebből megtudjuk a műnek a polcon való pontos elhelyezését. Pl. a szóban forgó könyv — a jelzet alapján — az északi (septentrionális) oldalon levő 2. állványon (thékán), alulról számítva pedig a 6. polcon a 2. könyv. A katalógus lapjaiból kitűnik többek között, hogy Alstedius pld. nem kevesebb mint 20 munkájával szerepel, melyek közül a *Septem artes liberale*. Herbornae 1620, *Thesaurus chronologiae*. 1637, *Encyclopedia*. Herbornae 1630, *Prodromus religionis triumphantis*. Gyulafehérvár 1635, kibírván az idők viszontagságait, ma is az enyedi könyvtár igen becses értékei közé tartoznak. Piscator 14 művel, Bisterfeld 7-tel, Arisztotelész 20-szal (melyből 14 ma is megvan), majd Plinius (*Historia populi Florentini* c. munkája), továbbá a pedagógiát, filozófiát Comenius 13 művel, Cocceius 15-tel, Ramus 11-gyel, a teológiát Calvin 26-tal, Luther 12-vel, stb. képviseli, a magyar kultúrát pedig Pápai Páriz Ferenc 8 munkájával, Németi Sámuel szintén 8-cal, hozzájuk csatlakozván Medgyesi Pál, Nadányi János, Geleji Katona István, Köleséri Sámuel, Kereszturi Pál, Vásárhelyi Tőke István és természetesen sokan mások, akiknek a munkái által az enyedi bibliotéka a XVIII. század derekán a legnagyobb erdélyi iskolai könyvtár volt.[6]

A XVIII. század második felében a könyvtár újabb adományokkal gyarapszik. Ezt tudjuk meg a Benkő Ferenc tudósprofesszor által szerkesztett *Parnassusi időtöltés* c. folyóiratból is, mely az 1800-as évfolyamában többek között így számol be minderről:

"Méltó hogy emlékezetre által irattassék a Bibliothéka szaporitásában a következendőknek nevezetes jótétemények a közönséghez.

1. Méltóságos Báró Bánfi Sigmond Úr ajándékozván igen feles számú Juridikus könyveket, ma is azon Théka Bánfiana Thékának neveztetik.

2. Méltos. Grof Teleki József Urnak, a Grof Bethlen Kata Asszony férjének és a Kollégiumnak sok ideig volt kurátorának ajándéka, az ugynevezett Telekiána Théka.

3. A Borosnyaiána Théka neveztetik Med. Doct. Borosnyai Mártonról, akitől adatott.

4. Néhai Doktor Zágoni Gábor által igen megneveltetvén a nagyobbik Médika Théka jóltevője nevét viseli. Ezenkivül minden könyveit a Kollégiumnak adta volt Tsernátoni Pál professzor; sokasították azutánis a könyvek számát sok Professzorok, mint közelebbről néhai Ajtai Mihály és Kováts József professzorok is."[7]

A donációk közül igen értékes volt a Bethlen Kata által adományozott magyar könyvállomány mintegy 520 kötetével, melyről a tulajdonos így nyilatkozott adománylevelében: "Feles számú, magam szorgalmatosságával sok helyekről egybegyűjtött könyveim lévén, mindazokat is hagyom és adom a nagyenyedi református kollégyomnak, aminthogy nagyobb részint bé is adtam már; amelyek pedig az én halálamkor házamnál találtatnak azokat is hagyom azon nagyenyedi kollegyomnak, s ezen rendelésem szerint, akárki vegye kezeihez, küldje be önként az említett kollégyomba mindjárt az én halálom után. Írtam Hévizen, magam udvarházamnál, Kisasszony havának tizennyolcadik napján, Ezerhétszázötvenhetedik esztendőben. Árva Bethlen Kata."[8]

A múlt század első felében az adományozók listája Benkő Ferenc, Herepey Ádám, Hegedűs Sámuel, Benke Mihály, Kovács József, Báróczy Sándor, Bethlen Elek ajándékával lesz gazdagabb, változatosabb.

Misztótfalusi Kis Miklós és kiadványai a Kolozsvári Egyetemi Könyvtárban

Háromszáznegyven éve született Misztótfalusi Kis Miklós, Erdély egyik legtragikusabb sorsú személyisége, a hazai és egyetemes könyv- és nyomdatörténet kimagasló alakja. Kolozsváron élt és dolgozott több mint tíz éven át, nyomtatta könyveit, vívta egyenlőtlen harcát az erdélyi feudalizmus maradi uraival, majd rokkant bele a küzdelembe, s itt hunyta le örökre szemét alig 52 éves korában. Itt pihen a Házsongárdi temetőben. Halálának kétszázadik évfordulóján (1902) magas talapzatra emelt koporsó alakú sírköve ma is zarándokhelye a nyomtatott betű szerelmeseinek.

A Kolozsvári Egyetemi Könyvtár állományában (a Díszművek osztályán) e ragyogó betűművész és tipográfus számos munkája fellelhető, közöttük nem egy unikum. Szerény dolgozatunk célja tisztelegni M. Tótfalusi Kis Miklós emléke előtt, ismertetni röviden a rá vonatkozó kutatások legújabb eredményeit és néhányat bemutatni az Egyetemi Könyvtárban őrzött kiadványaiból.

1650-ben született a Nagybánya melletti (Alsó)Misztótfaluban (Tăuți-Măgheruș). Szülőfalujának iskolájában, majd a nagybányai kálvinista *Schola Rivulina*ban töltött évek után a Nagyenyedi Kollégiumban folytatta tanulmányait az 1666—77-es évek között. Az enyedi évtized döntő jelentőségű Kis Miklós egyénisége, világszemlélete, egyszóval egész életprogramjának kialakulása szempontjából. A hollandiai tanulmányutat már határozott szolgálatnak fogta fel, amelyet a hazáért, a haza kulturális felemeléséért tett. Több mint egy évtized óta húzódó és pénzhiány miatt mindig elhalasztódó nagyfontosságú művelődési kérdést kellett megoldania: kiadni Hollandiában, a könyvnyomtatás középkori fellegvárában az új magyar nyelvű bibliát. Hazai kiadása a nyomdászat elmaradottsága miatt reménytelen volt. M. Tótfalusi tehát teológiai tanulmányai mellett a magyar biblia kiadását is ellenőrzi és felvigyázza, barátai és mesterei buzdítására igyekszik megismerni a nyomdászat minden csínját-bínját, hogy tudását az otthoni viszonyok tökéletesítésére fordítsa.

1680 októberében érkezett Amszterdamba s a Blaeu család nyomdájába szegődött tanulni. Fél év alatt nemcsak a nyomdászmesterséget tanulta meg, hanem a betűöntést és betűmetszést is, sőt különleges tehetséget és rátermettséget is mutatott. Rövidesen túltett mesterein, számos megrendelése volt, s elhatározta, hogy ezzel a munkával egymaga teremti elő az anyagra és a nyomtatáshoz szükséges pénzt, a nagy feladat végbevitelére. Célját azonban csak úgy érhette el, ha félbehagyja egyetemi tanulmányait, s teljesen a nyomdászmesterséget választja, melyet nemcsak elsajátított, de egyenesen művészévé vált. És 1685 júniusára, óriási erőfeszítéssel, áldozatkészséggel megvalósította egymaga azt, amit az egész erdélyi református egyház évtizedek óta nem tudott megoldani, kész volt 4200 példányban a magyar nyelvű *Biblia*, és ugyanannyi a *Zsoltárok*ból is - teljesen saját költségén, gyönyörű kivitelben. A Kolozsvári Egyetemi Könyvtár két példányt is őriz ebből a munkából. (1909-ben került a könyvtár birtokába az amszterdami bibliakiadásnak az a példánya, amelyben nem az ismert, 1685-ből datált rézmetszetű címlap van, hanem szedett szövegű, 1683-as évszámmal. A kötet papirosának vízjegye, belső tipográfiája teljesen azonos, tehát csak a címlap tér el. Valószínűleg próbanyomat ez, címlapvariáns, egyben Tótfalusi legrégibb fennmaradt nyomtatványa, két évvel korábbi az ismerteknél.)

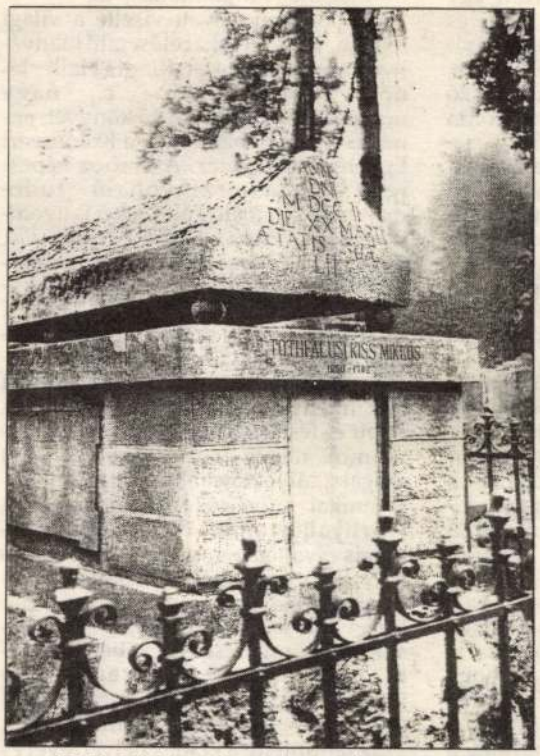

M. Kis Miklós sírja a Házsongárdi temetőben

A fentiekben leírt bibliakiadás egymaga elegendő lenne ahhoz, hogy M. Tótfalusi neve kitörölhetetlenül bevésődjék a népe felemeléséért küzdő hősök sorába. Hát még ha tudjuk, hogy munkáját és áldozatkészségét nem az őt természetesen megillető elismerés és segítőszándék, hanem ellenségeskedés és kicsinyes gáncsoskodás övezte.

Tótfalusi a nyomtatás munkálatai közben veszi észre, milyen sok hibát tartalmaznak a korábbi kiadások. Részben a fordítás sem kifogástalan, másrészt a különböző újrakiadások alkalmával állandóan nőtt a nyomdai hibák száma. Az egyház mereven ragaszkodott azon nézetéhez, hogy a Biblia szent és sérthetetlen, s már a sajtó- vagy fordítói hibák kijavításában is eretnekségét látott. Tótfalusit a Biblia szövegének önkényes megváltoztatásával vádolta, készülő bibliájának kiadását a szöveg hivatalos ellenőrzése előtt minden eszközzel gátolta. Ám ő nem kételkedett abban, hogy az általa kiadott szentírás majd minden ellenvéleményt leszerel. Bízott munkája külső és belső kvalitásaiban, bízott önmagában, szándékai igazában, munkájának értékében. Hiszen néhány esztendő alatt, idegen létére, Hollandia legelső betűmetszőjévé küzdötte fel magát, nagy tekintélynek örvendett a világ nyomdászati központjában. A hollandon kívül lengyel-, svéd-, német-, örményországi, angliai, grúziai megrendelők részére metszett latin, görög (rabbinikus és német), héber, német, szír, szamaritánus, kopt, örmény és grúz betűket, 1686 és 1689 között. A legnevesebb betű- és nyomdászattörténészek bizonyították be, hogy a könyvnyomtatásban ismert különleges Janson-betűk, amelyeket mindmáig az angol nyelvterületen megjelenő legigényesebb könyvek nyomtatásához használnak, az erdélyi mester alkotásai, hogy az angol "two-line English Italick" elnevezésű betűtípus tőle származik, hogy az oxfordi egyetemi nyomda mintalapjain az ő betűi találhatók, hogy karcsú, elegáns örmény betűi a 18. században a velencei San Lazzaro nyomdába kerültek, és kb. két évszázadon át velük nyomtatták ezen a nyelven a legszebb könyveket.

A példákat még sokáig sorolhatnánk, hiszen Haiman György kitűnő betűtörténész aprólékos gonddal és tudományos igénnyel gyűjtötte egybe

MISZTÓTFALUSI KIS MIKLÓS
Könyvbarát, 1991/2.

ORTH ISTVÁN rézkarca

1972-es kiadású könyvében (*Tótfalusi Kis Miklós, a betűművész és tipográfus*) a kutatások legfrissebb eredményeit is. Konklúzióként elég annyit elmondani: a betűtörténészek kideritették, hogy a 17. századi hollandiai betűművészet eredményei az egész modern betűfejlődés megtermékenyítőjévé váltak. Az újabb kutatások legjelentősebb megállapítása éppen az, hogy a nyomdai betű megújítói sorában, a "hollandi antikva" és "kurzíva" egyik nemes változatának megalkotása révén előkelő hely illeti meg az erdélyi : M. Tótfalusi Kis Miklóst. A mai magyar nyomdai betű elődei tehát a holland átmeneti típusok. M. Tótfalusinak döntő szerepe volt ennek a betűtípusnak a megalkotásában, ami azt jelenti, hogy ő a mai modern nyomdai betű egyik legjelentősebb megteremtője. De nemcsak ennyi. Levelezésében talált kijelentései arra engednek következtetni, hogy M. Tótfalusit foglalkoztatta a szedett szöveg rögzítésének gondolata, a sztereotípia valamely változata. Sajnos elgondolásainak technikai leírása nem maradt fenn, legalábbis mindmáig nem került elő, de kétségtelen, hogy a sztereotípia alapötletét magába foglaló új módon akarta a könyvnyomtatást olcsóbbá tenni Erdélyben.

Amszterdami évei alatt tehát olyan rangra emelkedett a nyomdászatban és betűmetszésben, hogy Toscana nagyhercege felkéri, firenzei nyomdája számára ne csak betűket készítsen, de maga menjen, rendezze be a műhelyt, tanítsa a nyomdászokat abban az országban, melynek nyomdászata valaha világviszonylatban az élen járt. A betűket elkészítette, de Firenzébe nem ment. Úgy érezte, hogy amit a polgárosult Hollandia tudásban és anyagiakban nyújtott neki, hazája javára kell kamatoztatnia, olcsó és jó könyveket kiadni, népét írni és olvasni tanítani, ezáltal lehetővé tenni a tudományok elsajátítását. Az enyedi évek alatt ezt tervezték társaival, tanáraival, s a haladó református főurak közül néhánnyal. Amikor Amszterdamban úgy érezte, anyagi alapja is megvan a hazatéréshez, egész vagyonával könyveket vásárolt, nyomdai felszerelést készített, és 1690-ben 12 000 kötet könyvvel — ezek főleg saját amszterdami kiadványai — és több nyomda felszerelésére elegendő betűkészlettel hazaindul Erdélybe. A hazatérő Kis Miklós az európai nyomdászat központjából tapasztalat és munkaeszköz formájában mindent magával hozott, amivel az itthoni könyvkiadást korszerűsíteni lehetett volna. A feudalizmuskori erdélyi nyomdászat számára soha többé ilyen alkalom nem kínálkozott a lemaradás behozatalára. Sajnos mindaz, aminek megvalósítására Kis Miklós egész életét feltette, a hatalom urait nem érdekelte komolyan. Lényegében egyedül, csak önmagára támaszkodva kellett megkísérelnie a lehetetlent.

De M. Tótfalusi nem volt a meghátrálások embere. Ellenkezőleg, a nehéz feladatok mindig is serkentették. Ám az erdélyi feudalizmus realitásaival való találkozása, majd összeütközései fokozatosan ráébresztették a valóságra. Tíz évvel korábban ő, a nyomdászatban teljesen járatlan szegénylegény, külországi teológus diák, Amszterdamban 4—5 év alatt mesterséget tanul, s annyit dolgozik, hogy önerejéből, egyedül megteremti egy 4200 példányban megjelenő *Biblia* és ugyanannyi *Zsoltár*ok kinyomtatásának anyagi feltételeit. Tíz évvel később, 1690-ben, a már világhírű betűmetsző és nyomdász — noha az utazás során könyvei és felszerelése jórészét Lipcsében és más európai városokban kellett hagynia — hazai viszonyokhoz mérten még mindig könyvtárnyi könyvvel és műhelynyi felszereléssel érkezik, de négy év alatt saját hazájában alig tud eljutni oda, hogy 1694-ben végre az első könyv elhagyja sajtóját. Amint viszont ezt sikerül elérnie, egyik könyvet a másik után adja ki. Íme egy kis összehasonlító statisztika: 1667—1693 között, tehát 26 év alatt, Szabó Károly *Régi Magyar Könyvtár*a szerint egész Erdélyben 86 könyv jelent meg magyar nyelven; M. Tótfalusi nyomdáját az első 5 évben (1694—1698) 31 magyar kiadvány hagyta el. Tervszerűen igyekezett a könyvek számát szaporítani és olcsóbbá tenni. A közérthetőséget az élő nyelvben gyökerező, új és egységes helyesírással szolgálta. Az "írástudatlanság mocskától" akarta megszabadítani népét azzal is, hogy saját költségén kinyomatta és ingyen szétosztotta *Szőnyi Nagy István: Magyar oskola* című munkáját. Átlátta, hogy a legsürgősebb feladat az oktatást ellátni jó tankönyvekkel. Latin nyelv és teológiai tankönyvek mellett számtan könyvet is kiad, és közzéteszi Comenius háromnyelvű (latin—német—magyar) szótárszerű művecskéjét, a szemléltető nyelvoktatás első, s Erdélyben igen népszerű, sok kiadást megért dokumentumát. De nem érte be a korábbi nyomdászokhoz hasonlóan csupán a tárgyi és sajtóhibákkal teli régebbi kiadványok változatlan újranyomásával, hanem fáradságot nem sajnálva igyekezett kigyomlálni a mintapéldányokba becsúszott "vétkeket".

A református egyház és az iskolai oktatás könyvszükségleteinek kielégítése után az államvezetés, a közélet számára szükséges munkákat tesz közzé: *Compilatae Constitutiones* (1695), *Approbatae Constitutiones* (1696), Werbőczy *Decretum Latino-Hungaricum*ja (1696) stb.

Fontosnak tartja a társadalom felkészítését a reá váró változott feladatokra. Ezt a célt szolgálja Pápai Páriz Ferenc: *Pax aulae* (1696) című kötetének kiadása. Igyekszik bővíteni a közönség olvasmányainak sajátos körét. Sajtója alól (esetleg éppen saját fordításában?) kerül ki 1694-ben az első magyar nyelvű könyv Amerikáról. Vállalja új tudományszakok meghonosítását és népszerűsítését is. Pápai Páriz: *Ars Heraldica* vagy Mikola László: *Genealogia* című munkáinak kiadásával új történelmi stúdiumokat alapozott meg az erdélyi történelemkutatásban. Ugyancsak az ő nevéhez fűződik a magyar könyvnyomtatás első héber betűs kiadványának megjelentetése 1698-ban, továbbá a héber nyelvoktatás korszerűsítése, *Kaposi Sámuel* professzor két munkájának kinyomtatásával.

Különösen szívén viselte a világi témájú, világi célokat elősegítő kiadványok megjelentetését. Kiadta Haller János: *Hármas História* c., nagy népszerűségnek örvendő könyvét, ennek is őrzi egy példányát a Kolozsvári Egyetemi Könyvtár. A korhoz képest igen magas színvonalú tudománynépszerűsítő könyveket is nyomtatott, pl. Pápai Páriz Ferenc: *Pax Corporis*a az egyszerű emberek számára írott orvosi könyv. Kis Miklós kolozsvári műhelye a világi jellegű kiadványok nagy számával messze kiemelkedik a 17. századi magyar nyomdák sorából. Bár a mostoha erdélyi körülmények (állandó papírhiány, a papír és festék silány minősége, a szerszámok nehéz beszerezhetése stb.) megakadályozták abban, hogy könyvtechnikai művészete olyan magasan szárnyaljon mint Hollandiában — mégis olyan színvonalra emelte az erdélyi könyvnyomtatást, amilyen az korábban soha nem volt. Modernségét bizonyítja, hogy kiadványait — kezelésük megkönnyítése érdekében — ellátta gondosan megszerkesztett mutatókkal, jól tagolt tartalomjegyzékkel, meghonosította az impresszumot, azaz feltüntette a kiadás helyét, évét és saját nevét.

Mit tudott volna alkotni ez a kiváló ember és nyomdász, ha törekvéseiben támogatják! Vagy ha nem is segítik, csak egyszerűen hagyják dolgozni! De nem hagyták. Hovatovább be kellett látnia, hogy terveit — erőfeszítései ellenére — nem valósíthatja meg. A pozícióikat féltő egyházi vezetők nem szüntetik be a harcot ellene, sőt fokozzák, hiszen ez a "tudós tipográfus" arra vetemedett, hogy nagytekintélyű papok kéziratát kijavítsa! Újra támadják Bibliáját is, az annak idején végzett "javítások" miatt.

Tótfalusi végül is könyvben védi meg igazát. 1697-ben megjelenteti latinul *Apologia Bibliorum* (*A Biblia védelme*) c. munkáját, itt közli a még 1684-ben Tófeus Mihály erdélyi püspökhöz írott magyarázó levelét, kiegészítve a hibák jegyzékével. Am az Apologia érvelése nem győzte meg, és nem fegyverezte le ellenségeit, sőt fokozta dühüket. Ugyancsak 1697-ben jelenik meg M. Tótfalusi másik könyve, a *Siralmas panasz*, a Kolozsvárott azon év májusában pusztító rettenetes tűzvészt írja le. Versében felrója a város urainak tobzódásukat, pénzimádatukat, hitszegéseiket, ártatlanok vérének ontását, irigységüket, áskálódásaikat. Fejükre olvassa, hogy a szegényt nyomorítják, az özvegyet, árvát mindenéből kiforgatják, hogy a bíráskodás is felrúgja az igazságot, és hogy vesztegetések árán a bűnös a törvényszéken megmenekülhet. Elképzelhető, milyen reakciót váltott ki a város világi és egyházi uraiból ez a Panasz, s hogy ezután minden eszközzel, anyagilag, erkölcsileg lehetetlenné akarják tenni.

Tótfalusi újból a betű fegyveréhez nyúl, védekezik, de egyben támad is. Mivel ellenségei a közvéleményt igyekeznek ellene uszítani, maga is a nép előtt leplezi le őket, s annak védelmét kéri. Ismét tollat ragad, de most magyarul ír. Így születik meg a régi magyar irodalom legdrámaibb írása, Tótfalusi *Mentsége*. Ebben a tények hosszú sorát 39 pontba szedve mondja el. Munkásságának eseményein, küzdelmein át felsorakoztatja ellenségei minden támadását, kemény érvekkel válaszolva is azokra. Így tárja fel a könyvért, a kultúráért folytatott küzdelmét. Abban reménykedik, hogy *Mentsége* elégtételt szerez neki, de csak helyzete súlyosbodik. Bánffy György gubernátor nyilvános bűnbánatot, eklézsiamegkövetést kíván. 1698-ban Nagyenyeden — fiatalkori nekibuzdulásainak, nagyratörő álmainak, készülődéseinek színhelyén — tartott zsinatot a lázadó Tótfalusi fölött immár diadalmas egyház. Ott közölték vele, hogy bocsánatot kell kérnie, vissza-vonnia "alaptalan" vádjait. Az ítélet azt is kimondta, hogy a *Mentség* összes példányát el kell égetni, a benne foglaltakat újabb írásban, a nyilvánosság előtt vissza kell vonnia. A csapás súlya alatt megtört és összeroskadt embert nemsokára ágyba dönti a szélütés, megbénul. Szelleme azonban ép maradt, végig kellett néznie, hogy nyomdája hovatovább a többi műhely színvonalára csúszik vissza. Mégis dolgozott így is, műhelyében még halála évében, 1702-ben is jelent meg könyv.

Összegezésül mondjunk még el annyit, hogy Haiman György 1972-ben kiadott bibliográfiája alapján 5 amszterdami és 100 kolozsvári M. Tótfalusi nyomtatványt tartunk számon. Ebből ma még megvan, illetve hozzáférhető könyvtárakban vagy magángyűjteményekben 90. Nyolc nyomtatványról a szakirodalomban sincs pontos leírás, csupán a *Mentség*ben találunk rájuk utalást. A megmaradt 97 kiadvány közül 3 már a múlt században sem volt meg, Szabó Károly is csak a szakirodalomban talált feljegyzések alapján ismerteti. Négy továbbinak 1944 óta veszett nyoma. A Kolozsvári Egyetemi Könyvtár a mindmáig létező 90 kiadványból 51-et őriz, amiből 9 unikum, némelyik pedig több példányban is megvan.

Noha gyűlölködő kortársai — akik fölött géniusza magasan világított — megsemmisítették munkáinak legnagyobb részét, az Egyetemi Könyvtár őrzi az éppen ezért nagyon ritka *Mentség*nek egy olyan példányát, melyben kézirásos jegyzet magyarázza, miért is olyan ritka ez a könyv. Sajnos, ellenségei nem elégedtek meg a *Mentség* elégetésével, kiterjesztették az ítéletet az *Apologiára*, a *Siralmas panasz*ra és az *1697. évi kalendáriumra* is, sőt a Tótfalusiról szóló halotti búcsúztatót is megcsonkították.

Az utókor viszont elégtételt szolgáltatott neki. Nálunk is megjelent 1954-ben, a bukaresti Állami Tudományos Könyvkiadó gondozásában, Tordai Zádor bevezetőjével *M. Tótfalusi Kis Miklós* címmel egy tartalmas válogatás, húsz évvel később, 1974-ben pedig Jakó Zsigmond igényes, szívetlelket melengető könyvét, az *Erdélyi Fénikset* tette a Kriterion Könyvkiadó a hazai olvasók asztalára. És lám, 1991. szeptember 7-én szülőfalujában múzeumavató ünnepségre kerülhetett sor: megnyílt a *Miszlótfalusi Kis Miklós Gyűjtemény*.

BÁLINT JÚLIA

BUDAY GYÖRGY fametszete

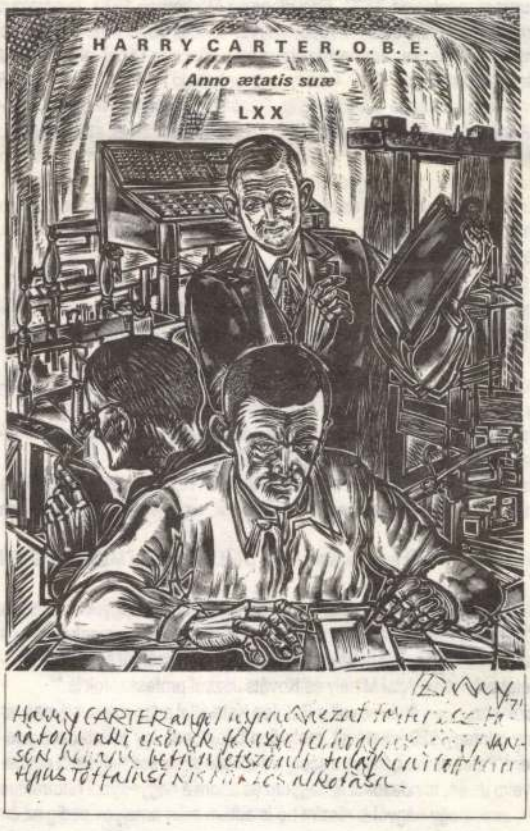

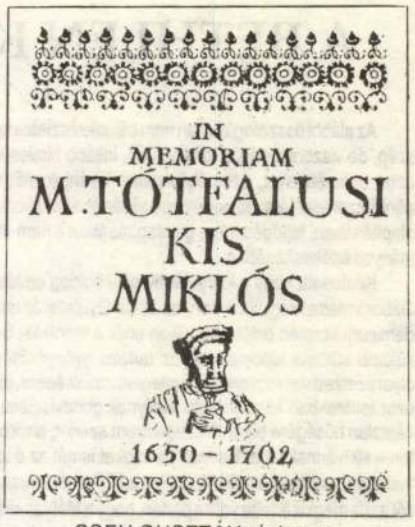

CSEH GUSZTÁV rézkarca

A BETHLEN KÖNYVTÁR MÚLTJA ÉS JELENE

Az alábbi összefoglalóban nem célunk részletes képet adni a Bethlen Könyvtár szép, de viszontagságos történetéről, inkább hiteles kordokumentumok tükrében azon eseményeket, személyiségeket kívánjuk előtérbe helyezni, amelyek/akik döntő szerepet játszottak különböző történelmi korszakokban e becses könyvtár alapításában, fejlődésében, gazdagításában s nem utolsó sorban hasznos, tudományos értékesítésében.

Köztudott, hogy a könyvtár alapjait boldog emlékezetű fejedelmünk, Bethlen Gábor vetette meg 1622-ben, az általa Gyulafehérváron létesített Collegium Academicum keretén belül. De valljon erről a krónikás, Szalárdi János: "Bibliothecát, külömb külömb tudományokhoz tartozó gyönyörűséges jó könyvekkel rakottat, olyat szerzett vala ugyanazon collegium szükségére, amelynek is megszerzése sok ezer tallérokban készülhetett. Mellynek gondviselése erős hit alatt egyik ott való káptalan hűségére bízatván, regestrum szerint, amikor minemű könyveket a mesterek kikívánnak vala, kiadnák és azokat ismét az ő idejében bészednek szorgalmatosan, minden kár nélkül, melyre a bibliothecariusnak ugyan fizetése is jár vala, sőt azt is megkísértette vala a portán, hogy a Mátyás király híres neves bibliothecáját Budáról kiszerezhette volna, arra nagy summát is ígérvén, de a babonás nemzettől nem obtineálhatta, meg nem nyerhette volt."[1]

A könyvtár kezdeti állományáról nincsenek hiteles adataink. Hozzávetőleges becslések szerint mintegy 2000-3000 kötetből állhatott, főleg teológiai tartalommal. Minthogy Bethlen Gábor komoly nyugat-európai lateiner volt, bizonyosra vehetjük, hogy személyi könyvtárában a görög és római klasszikusok munkái mellett ott voltak a korabeli művek legértékesebb példányai is. Ezek mellé próbálta megszerezni — mint láttuk — az igen értékes Corvinákat is, sajnos eredménytelenül. A könyvek helyes kezelésére a fejedelem könyvtárost is állított Békácius János személyében, aki egyszersmind a fejedelem történetírója, titkos tanácsosa s fontos ügyekben külföldön többször szerepelt követe is volt, s akinek számára, természetesen utódai számára is, a következő eskümintát szabta meg a bibliotheca-alapító: "Én [...] azoknak, akiket illet, törvényes szavazatával könyvtárosnak szavaztatván, ígérem szentül, hogy ezen tisztemet híven fogom betölteni; a könyveket mocsoktalan-tisztán tartom, senkinek úgy oda nem adom, hogy aztán kellő időközönkint épen, tisztán vissza ne követeljem; személynek való kedvezés nélkül kinek-kinek szüksége szerint adom azokat ki, s követelem ismét pontosan be; a felsőbbek iránt kellő tiszteletadással viseltetem; továbbá, ha elkövetkezik, hogy tisztemtől megváljam, mindennel, amit rám bíztak, s bíznak még — híven beszámolok. A Szentháromság Isten engem úgy segéljen!"[2]

Következett azonban a siralmas 1658-as feldúlás, amikor a török-tatár hadak Gyulafehérvár városát csaknem teljesen elpusztították, s vele együtt a Bethlen Kollégiumot, valamint annak könyvtárát is. Erről hadd beszéljen újra a krónikás:

"Ó nagy isten! Szíve szakadásával, siránkozó szemmel nézhette volna itt akárki is, mind szentséges és isten tiszteletére tartozó, s mind világi külső nagy pompára temérdeki sok költséggel építtetett friss épületeknek rettenetes romlásokat! Midőn a dühös ellenség a templomnak, tornyoknak, fejedelmi szép házaknak minden szegelyukait felbújván, az egyházakbeli minden temetéseket felrontván s a fejedelmek s nagy emberek tetemit koporsójokbul kihányván, valamint azok körül haszonra és prédára valót tanálhatnának, egymásközt felosztván, feltött zászlójokat letépvén, szaggatván, minekutána mindent feldúltak, prédáltak volna, a tornyokbeli minden harangokat, az isten népének s keresztyénségnek nagyon való jádzására s csúfoltatására, rettenetesen megvonván, annakutána mind a két szép torony alá a csúnya kegyetlen pusztító nép az egyházbeli székeket behordván s tüzet vetvén alája, minden egyházakat, tornyokat, azokban levővel együtt, majd hallatlan szép harangokkal, órákkal, collegiumot, oskolát, fejedelmi drága épületű házakat s az egész nagy rakott épületű házakat s az egész nagy rakott épületű külső belső várost porrá és hamuvá tevék. Pápai János ottvaló egyik káptalan a bibliotheca és conservatorium, levél- és könyvtartóházak, amely segestyéjében az egyháznak dél és a vár felől való oldalában igen alkalmatos helyen tartanának, noha annak a templomból bejáró ajtaját kővel berakattatván, hogy onnanbelől az ajtóhely majd meg sem tetszenék, jó módjával bemeszeltették vala, ahova maga is kívülvaló ablakon bebújván, azon könyves levéltartó házakban elrejtezett vala. De a fütyörésző, prédáló nép megsajdítván a segestyét, könnyen ráhágák, s magát hogy jó szabású, termetes és ifjú ember is volna, rabbá tevék, a sok munkával, költséggel szereztetett sok szép könyveket s leveleket is és protocollumokat, avagy fejedelmi könyveket, valamelyeket Toroczközi Ferenc nevű egyik káptalan magával Szebenbe el nem vihetett volna, azon könyvtartóháznak közepire rakásra hordván, úgy gyújták és égeték meg rettenetes és becsülhetetlen kárral."[3]

1662-vel kezdődőleg a Bethlen Kollégium, valamint könyvtárának története Enyeden folytatódik. Apafi Mihály erdélyi fejedelem rendelete folytán a kollégium az alapító fejedelem vagyoni donációjának a középpontjába kerül. Most már a könyvtári anyag gyarapításában Csernátoni Pál, Bisterfeld s maga a fejedelem szorgoskodik ügyesen s tele eredménnyel, oly módon, hogy már első enyedi éveiben a könyvtár mintegy 1600 kötettel rendelkezik. Viszont következett a néhány évtizednyi nyugalom után a második pusztulás az 1703—1711 között zajló kuruclabanc háború idején, amikor "...az egész Város porrá és hamuvá tétetett, a' midőn szép Kastéljunk Tornyaival abban lévő szerszámaival, sok szép jókkal, Temploma is Tornyával, három szép harangjaival, a' keríttésben levő Kamarákkal, azokban lévő sok szép jokkal, sok esztendőkre le tett számtalan buzájával, hordó boraival, le tétetett pénzbeli sok költségével meg emésztetett, kegyetlen fegyver miatt el hullottak, meg ölettek sok sírásra és jajgatásra méltó, szép és jó reménységű Ifjú Déákjaink, 's Városi betsületes Ifjaink, közép és öreg rendű Atyánkfiai, némelyek pedig tüz által meg égtek, sokan a' füst mián megfuladtanak. Vajha a' nagy kegyelmü szent Úr Isten, többé illy keserves csapását reánk nem botsátaná."[4]

E súlyos csapást követően újabb békés évek következnek, minek eredményeként a könyvtári állomány jelentős növekedést mutat. A gyarapodásnak hű tükre az 1752-ben összeállított kéziratos könyvtárkatalógus, amely több mint 4000 címet foglal magában. Szerzőjéről csak annyit tudunk, hogy 1750—51. évben Szilágyi Márton volt a tékárius, viszont nem tűnik ki az, hogy 1752-ben is ő lett volna.[5]

A könyv alakú (20,5 x 30,5 cm nagyságú) és 146 levélből álló katalógusban a könyvek leírása betűrendben következik. A címfelvétel általában a szerzői rendszót követi (a vezeték- vagy keresztnevet, illetve a könyv címét, amikor hiányzik a szerző), majd a raktári jelzet szerepel, amely betűkből és számokból tevődik össze, pl. Th.2 Sept. ord. 6 lib. 2. Ebből megtudjuk a műnek a polcon való pontos elhelyezését. Pl. a szóban forgó könyv — a jelzet alapján — az északi (septentrionális) oldalon levő 2. állványon (thékán), alulról számítva pedig a 6. polcon a 2. könyv. A katalógus lapjaiból kitűnik többek között, hogy Alstedius pld. nem kevesebb mint 20 munkájával szerepel, melyek közül a *Septem artes liberale*. Herbornae 1620, *Thesaurus chronologiae*. 1637, *Encyclopedia*. Herbornae 1630, *Prodromus religionis triumphantis*. Gyulafehérvár 1635, kibírván az idők viszontagságait, ma is az enyedi könyvtár igen becses értékei közé tartoznak. Piscator 14 művel, Bisterfeld 7-tel, Arisztotelész 20-szal (melyből 14 ma is megvan), majd Plinius (*Historia populi Florentini* c. munkája), továbbá a pedagógiát, filozófiát Comenius 13 művel, Cocceius 15-tel, Ramus 11-gyel, a teológiát Calvin 26-tal, Luther 12-vel, stb. képviseli, a magyar kultúrát pedig Pápai Páriz Ferenc 8 munkájával, Németi Sámuel szintén 8-cal, hozzájuk csatlakozván Medgyesi Pál, Nadányi János, Geleji Katona István, Köleséri Sámuel, Kereszturi Pál, Vásárhelyi Tőke István és természetesen sokan mások, akiknek a munkái által az enyedi bibliotéka a XVIII. század derekán a legnagyobb erdélyi iskolai könyvtár volt.[6]

A XVIII. század második felében a könyvtár újabb adományokkal gyarapszik. Ezt tudjuk meg a Benkő Ferenc tudósprofesszor által szerkesztett *Parnassusi időtöltés* c. folyóiratból is, mely az 1800-as évfolyamában többek között így számol be minderről:

"Méltó hogy emlékezetre által irattassék a Bibliothéka szaporításában a következendőknek nevezetes jótétemények a közönséghez.

1. Méltóságos Báró Bánfi Sigmond Úr ajándékozván igen feles számú Juridikus könyveket, ma is azon Théka Bánfiana Thékának neveztetik.

2. Méltos. Grof Teleki József Urnak, a Grof Bethlen Kata Asszony férjének és a Kollégiumnak sok ideig volt kurátorának ajándéka, az ugynevezett Telekiána Théka.

3. A Borosnyaiána Théka neveztetik Med. Doct. Borosnyai Mártonról, akitől adatott.

4. Néhai Doktor Zágoni Gábor által igen megneveltetvén a nagyobbik Médika Théka jóltevője nevét viseli. Ezenkivül minden könyveit a Kollégiumnak adta volt Tsernátoni Pál professzor; sokasították azutánis a könyvek számát sok Professzorok, mint közelebbről néhai Ajtai Mihály és Kováts József professzorok is."[7]

A donációk közül igen értékes volt a Bethlen Kata által adományozott magyar könyvállomány mintegy 520 kötetével, melyről a tulajdonos így nyilatkozott adománylevelében: "Feles számú, magam szorgalmatosságával sok helyekről egybegyűjtött könyveim lévén, mindazokat is hagyom és adom a nagyenyedi református kollégyomnak, aminthogy nagyobb részint bé is adtam már; amelyek pedig az én halálamkor házamnál találtatnak azokat is hagyom azon nagyenyedi kollegyomnak, s ezen rendelésem szerint, akárki vegye kezeihez, küldje be önként az említett kollégyomba mindjárt az én halálom után. Írtam Hévizen, magam udvarházamnál, Kisasszony havának tizennyolcadik napján, Ezerhétszázötvenhetedik esztendőben. Árva Bethlen Kata."[8]

A múlt század első felében az adományozók listája Benkő Ferenc, Herepey Ádám, Hegedűs Sámuel, Benke Mihály, Kovács József, Báróczy Sándor, Bethlen Elek ajándékával lesz gazdagabb, változatosabb.

MISLTÓTFALUSI KIS MIKLÓS ?

Kama Mária: Csak nyomorgott házában...
= Művelődés, XXXVII. évf. 6. sz. 1984 39-40. p.

Cartulaire, de l'abbaye de St. André le-Bas de Vienne éd. U. Chevalier (1869).
— de l'abbaye de St. Pierre de Chartres (1840 f.)
— de l'abbaye de la Trinité de Vendôme éd. Ch. Métais (1893 f.).
— de l'abbaye de St. Trond éd. Piot (1870 f.).
— de l'abbaye d'Orval éd. Goffinet (1879).
— de l'abbaye de St. Victor de Marseille éd. M. Guérard (1857 f.).
— de l'abbaye de Notre Dame Baugency éd. G. Vignat (1879).
— du comté de Ponthieu éd. E. Prarond (1897).
— des comtes de Bourgogne (1908).
— de l'église cathédrale de Grénoble éd. J. Marion (1869).
— du Morbihan éd. L. Rosenzweig (1895).
— des Guillaumes de Montpellier (1884—86).
— Normand éd. L. Delisle (1852).
— de Paray-le-Moncil éd. U. Chevalier (1890).
— du prieuré de St. Leu éd. E. Müller (1900).
— de St. Omer éd. Giry (1877).
— de la seigneurie de Fougères éd. J. Aubergé (1913).
— de St. Vincent de Mâcon éd. A. M. C. Ragut (1864).
Carutti, Regesta comitum Sabandiae (Bibl. stor. ital. 5. 1889).
Charrière, L. de, Les dynastes de Grandson (1866).
Chatelain, V., Le comté de Metz du 8. au 13. siécle (Jb. f. Lothr. Gesch. 10, 72 f. 1898).
Chazaud, Étude sur la chronologie des sires de Bourbon (1864).
Codex Astensis (1887).
Cohn, A., Stammtafeln zur Geschichte der europäischen Staaten. Bd. 1 (1871).
Cokayne, The Complete peerage of the United Kingdom. 2. Aufl. Bd. 1—8.
Colliette, Histoire de Vermandois.
Correto, La famiglia di Giuglelmo III. march. di Monferrato (Riv. stor. Ital. 1, 445 f.).
Crollius, G. Ch., Die Grafen von Veldenz (Acta acad. Palat. 4, 315 f.).
Curschmann, F., Zwei Ahnentafeln (Mitt. d. Zentralst. f. Dt. Familiengesch. 27). 1921.
Daris, J., Hist. de Looz. 2 Bde. (1864—1865).

MDK

Misztótfalusi Kiss Miklós,
erdélyi tipografus.

Kolozsvári nyomda az ő nevéhez füzödik.

Tóth Ervin: A régi magyar fametszés művészet története.
Debreceni Szemle. 1940. 317-334.l.

Miszlótfalusi Kiss Miklós tipografus
tudós

helyesírási zábalyainak az „Apologia-Bibliorum"nak (1684)

ciuclapja.

Abra a 355. l-on

Székely Artur: Helyesírásunk kezdeteiből az ny 50 vés helyesírási szótárig.

Magyar Grafika, 1961, 5 cóf. 5 sz. 351–357. l.

MDK

Mistotfalusi Kis Miklós

Gulyás Pál: A könyv sorsa Magyarországon a legrégibb időktől napjainkig. Magyar Könyvszemle, 1923, 58 laptól 61 l.

MDK

Misztótfalusi Kis Miklós

nyomdász

(Mellékesen említve.)
(Kolozsváron működött.)

Szekely János: Még egy jubi-
leum.
Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 164. l.

MDK

Kis Miklós, Misztótfalusi

Ml.: Misztótfalusi Kis Miklós

Alföld, Debrecen 1961. 3. sz.
162. l.

M

1104

Misztótfalusi Kis Miklós

nyomdász

(Az amszterdami [redacted] Blaeu-nyomdában tanult.)

Szekely János: [redacted] Még egy jubileum.

Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 162. l.

Misztótfalusi Kis Miklós, tipográfus MDK

Külföldi szakemberek is a XVII. sz. legnagyobb tipográfusai közé sorol=
- ják.
„Legszebb Kolozsvárott metszett betűi"

Repr.

Artner Tivadar: A nyomtatott betű művészete
[A Könyvtáros] 405=406.1 [693-94.l]
Bp. 1958. szeptember VIII/9.

KÖNYVBARÁT

Misztótfalusi Kis Miklós, typográfus 70 h

Tótfalusi mediaevalnak nevezték el azt az új magyar betűtípust, amelyet az Első Magyar Betűöntőde több évi munkával, Misztótfalusi hajdani betűinek alapulvételével készített el.

Betűminta, Ibsen: Terje Vigen c. művétől

Repr.

Szíj Rezső: Új magyar Betűtípus 18.l

Könyvbarát, Dz. 1959. január IX/1.

Misztótfalusi Kis Miklós, typografus MOh

Kolozsvárt 1701-ben nyomtatott munkája:
Szenci Molnár Albert Ziegler: Jordítása
bemutatásra Kerül Lipcsében.

–: A lipcsei nemzetközi könyvművészeti
kiállítás előkészületei

405. l

A Könyvtáros
[Könyvbarát], Bk. 1959. június

IX/6.

Mintótpalusi Kis Miklós, tipográfus MDK

Ibsen: Terje Vigen-jét a Mintótpalusinál elsőnegett új magyar betűtípussal nyomatták.

Szabó Tibor: Két emlékkönyv a Magyar Helikon 112–13. l.

KÖNYVBARÁT, Bp. 1959. március IX/3.

MDK

Misztótfalusi Kis Miklós

Kner Imre: A régi magyar betütermelés önállóságáról. Magyar Grafika 1928. 3-4. sz.

Mintótfaluzi Kis Miklós 2

Kolozsvári rej. nyomdo vezetője lett. Egyrége helyesszást akarta meg tezemteni 1702: meghal

Vietorisz:
Mit tanítanak egyetemünkön nyomdáinkról
magyar grafika 1964 I. 67 oldal

Misztótfalusi Kis Miklós nyomdász

Szül: 1650 ben. Nagyenyeden tanult. Majd néhány évig tanító. 1680: Amsterdamba ment, s kitanulta a nyomdai és betűmetző mesterséget. Művei: Károlyi Biblia (1685) Szenci Molnár zsoltár könyve (1686) A első grúz abc kénitője. 1689: Harakér-sa

Vietorisz: Mit tanítanak egyetemünkön nyomdáinkról
Magyar grafika 1964 I. 67 oldal

Mixtótfalusi Kis Miklós

Nyomdán gríz betűéről

Székely Artúr: Újabb adatok
Mixtótfalusi K. M.
gríz betűéről

Magyar Grafika 1965. 5 n. 395. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányute

. . . . . .

Misztótfalusi Kis Miklós,

tipográfus

MDK

Az Iparmüvészeti Múzeum Kiállításán látható Misztótfalusi Kis Miklós 1684-ben, Amszterdamban nyomtatott ezüstveretes bibliája is.

– : Kulturális hírek 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. márc. 31

M.D.K

Misztótfalusi Kiss Miklós
nyomdája

A kolozsvári nyomdász műve
az un. Janson-betűtípus.

Tóth Ernő: Buday György hatvanéves.
Művészet, 1967. június - 19 lap.

MDK

Misztótfalusi Kis Miklós

Várdai Béla: Szatmári képek. Budapesti Szemle 1936. okt. 107.l.

Misztótfalusi [Kis Miklós], tipografus M Dk

Az egyik tárlóban az úttörő magyar nyomdász arcképe látható.

A. G.: Szem és szív öröme 2.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jún. 1.

MISZTÓTFALUSI KIs Miklós

SZIJ Rezső: Uj magyar muzeum Misztótfalun. =
Református Lapja, XXXV.évf.41.sz. 1991.
okt.13. 6.p.

Misztótfalu, M.Kiss Miklós Muzeum

ár könyvtárközi kölcsönzése által
ól.
rra kérjük, hogy a célnak meg-
jegyzéket, tegyék lehetővé a
sóik segítségére a könyvtárközi

l a pénzügyileg mind nehezebbé
ánti igények kielégítését is
juk mozdítani. Ugy gondoljuk,
artani jegyzékünkért az évi 100.-,
díjat, ami tartalmazza a posta-
NB 232-90144-7213 csekkszámlaszámon.
ítását megelőzően azonban tájéko-
dányszámról, ezért kérjük,
zaküldésével jelezzék igényüket.

MTA Könyvtár Olvasószolgálat
H-1361 Budapest, Arany János u.1.
Pf.7

MISZTÓTFALUSI KIS MUKLÓS

BÁLINT Julia: Misztótfalusi Kis Miklós és kiadványai a Kolozsvári Egyetemi Könyvtárban. = Könyvesház, 1, 1991, 2. 5 - 7., ill.

ÉPITÉSZET

GY

. állás: .....
..... tel.: .....
.....
.....
.....
.....
eményében .....
üjteményében .....
ül kutatásokat végezhessen.
kérésre fel kell mutatni.
ok publikálásához az intézmény
ll kérni.

MIZSER Pál

BAKONYVÁRI M. Ágnes: Mizser Pál mühelyében. =
Müvészet, XXV.évf.6.sz. 1984 17 - 21.p. ill.

Mintótfalusi Kis Miklós, tipográfus
itó

Megjelent egy válogatás műveiből.
(Kriterion kiadása.)

— Jelet hagyni

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974 dec. 23.

08

Mintótfalusi kis Miklós, tipográfus

Szabó Lajos drámát írt róla.
A mű megjelenik a Kriterion
Könyvkiadónál.

A. – ó : Szályka Rózsa sinatói

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. okt. 12.

Misztótfalusi Kis Miklós

Hagyatékának feldolgozásában szerepe van Szij Rezsőnek.

Losonci Miklós - Látogatás Szij Rezsőnél; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 31.l.

MISZTÓTFALUSI KISS MIKLÓS, betüöntő,

Az általa öntött betük, erősen Janson-tipusu betürajz, elsőként 1695-ben szerepel Páriz Papai Ferenc: Pax corporis..." cimü ,Kolozsvárott kiadott munkajában. 163.old

KOMÁROMI JÓZSEF: Az első miskolci nyomda betükészlete 160.old

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, I. 1957. Miskolc

Misztótfalusi Kis Miklós, könyvművész, tipográfus

Megemlítve a Kner Imréről szóló cikkben.

Kass János: A könyv mestere 121-122. old.

Új Írás, Bp. 1970. május

X/5

b

~~ESTI HIRLAP~~

Misztótfalusi Kis Miklós, tipográfus

„Erdélyi fénike" címen „öröksége"

↓

—: Most jelent meg 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 12.

múltban (és ...
voli múltban), hogy ...
erény, a tehetség, a közjó-
ra törekvés védekezésbe
szorult az irigységgel, gya-
nakvással, az agresszív kö-
zépszerrel szemben, s vé-
gül is: összetöretik.

A magyar történelem
„nehéz embereinek" végte-
len, s aligha elfogyó sorá-
ban ilyen fényes és szomo-
rú személyiség az erdélyi
Örök Város, *Róma*, s Észak
Velencéje, *Szentpétervár*...
Írtak, dátumoztak eleink
akkor a múlt század hetve-
nes-nyolcvanas évei sze-
rint; az ország, s a fejlődés-
nek éppen hogy nekilendü-
lő fővárosa még a millen-
niumra sem készült. De
már ismerték itt is a cso-
dát, az elektromosságot, s
Ganz Ábrahám gyárát tu-
dós *Mechwart András* igaz-
gatta. Elhatározásának cen-
tenáriuma 1978: pontosan
évszázaddal ezelőtt rendel-
kezett, hogy *a Ganz gyár-
ban külön villamos osztály
működjék*. Vezetésére *Zi-
pernowszky Károly* gépész-
mérnök kapott megbízatást.

Bronz, ezüst

...ésinyesség, az értetlenség,
az erőszakos konzervati-

...Ganz gyár. S
néhány hóna
világelsőség:
a nagy hárm
thy—Ziperno
szerkeszti és
tatja a villan
egyik legfont
nyát, a t
Nem kevesel
hogy általa,
sával a veze
bármilyen tá
gyék a fényt
ben már a s
mében: az él
lamos energi
Ez: *magya*
kapunyitás a
dern ipari f
kis gyár, an
rábban leég
lyén falaztal
világítani
transzformá
maztatása u
alatt 216 me
generátort

M... s Miklós, könyvművén

Fonesik ... követés 8.

Esti Hírlap, Bp. 1978. ápr. 2.

Misztótfalusi Kis Miklós, tipográfus

Megemlítve.

Vekerdi László: Jakó Zsigmond: Írás, könyv, értelmiség 98-101.

Tiszatáj, Szeged, 1977. november XXXI/11.

Mintótfalusi Kis Miklós, tipográfus

Az Eklérsia-meghívető c. nincsmű (Németh László műve) a könyvművész tragédiájának ábrázolása.

Bécsy Tamás: Színházi előadások Budapesten 706-711.

Jelenkor, Pécs, 1978. júl.-aug., XXI/7-8.

Misztótfalusi Kis Miklós, könyvmű vén

megemlíthe

Székely András: A barokk

14

Nincszabadság, Bp. 1978 ápr. 23.

Mintójalusi Kis Miklós:

Könyvillusztrátor, aki a nyomdászatot is kitanulta

Szij Dezső: Könyvdíj, illusztráció, reklámgrafika

Rajztanítás 1971/6

Mintót falusi Kiss Miklós, tipográfus

Ő metszette és öntötte ki az örmény ábécét. (XVII. n.)

Kósa Csaba: Jerevánni magyarok 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. júl. 22.

Misztótfalusi Kis Miklós, tipográfus

Megemlítve

↓

Pomogáts béla: Sztána és a nagyvilág
45-49.

TISZATÁJ, Szeged. 1973. december XXVII/12

Mintótfalusi Kis Miklós, könyvművész, tipográfus

Czétényi Vilmos kénített

„Mintótfalusi Kis Miklós emlékére, a betűk elegáns dekoravitását is felhasználó monotipiát."

Székely András. Kulturált grafika

7.

Népszabadság, Bp 1972. nov. 22.

Misztótpalusi kis Miklós, typographus

megemlítve

Bata Imre: könyvemlék 7

Népszabadság, Bp. 1979 júl. 31

- Az Európa Könyvkiadó kiadványaival nap mint nap találkozik a magyar olvasóközönség. Könyvesboltok kirakataiba, könyvtárak polcain. Az 1978-as évre a Kiadó közel 230 könyv megjelentetését igéri. Ez egy akkora mennyiség, amelyről részletesen beszélgetni reménytelen vállalkozás lenne. Domokos Jánost, az Európa Könyvkiadó igazgatóját arra kérem hogy emeljen ki néhány olyan könyvet amely külön figyelmet érdemel. Ha javasolhatnám kezdjük talán a kétnyelvü költő Vitkovics Mihály verseinek gyüjteményes kötetével, mely a költő születésének 200. évfordulójára jelenik meg.

- Hadd kezdjem talán azzal, hogy a kiadó életében az évek nem határolódnak szigorúan el egymástól, mert hiszen jelen-

-

Jegyzőkönyv.
Beszélgetés a könyvkiadók 1978-as évi tervéről.
1977. dec. 29. VRH 19.33 : M.

leg 1977-et irunk, de már az 1979-es tervünknek a nyers vázlata is készen van. Mégis minden éves tervnek teljesnek kell lennie a szónak abban az értelmében, hogy fel kell készülnünk minden évben a nevezetes alkalmakra, a könyvhétre, a karácsonyi könyv-vásárra, minden sorozatot, könyv-tipust folytaznunk kell, stb. Ez amit emlitettél a Vitkovics Mihály nemcsak önmagában érdekes, hanem azért is, mert egy új sorozatnak az első kötete. Ez egy egészen rendkivüli vállalkozás, ha szabad ezt mondanom mert két kiadó a budapesti Európa Könyvkiadó és a Novi Sad-i Matisza Sz. Könyvkiadó közös vállalkozása. Egy sorozat elindításáról van szó, nevezhetnénk igy, hogy "kapcsolat-történeti sorozat." A nagy Vitkovics kötet után néhány cimet megemlitek, akkor a hallgatók számára világossá válik, hogy miről van szó. Tehát jövőre megjelenik Vitkovics Mihály kötete, nemcsak a versek, hanem prózai irásaiból is egy kisebb válogatás. A kötet nagyjából azonos időben és teljesen azonos tartalommal jelenik meg nálunk magyarul és szerbül Novi-Sadon. Ezt követi még 1978-ban egy másik, egy emlékirat-kötet, magyar utazók török vazallus szerb fejedelemségben. Ebben Széchenyitől kezdve a XIX. század számos emlékirat irója szerepel és egy rendkivül izgalmas képet ad a múlt századi Szerbiáról. Visszatérve arra, hogy ez egy hosszabb időre tervezett közös vállalkozás, el kell mondanom, hogy a tervek között szerepel egy kötet 1848- 49-ről. A cim amit most mondok nem végleges, csak jelzi a szándékot a válogató és a Könyvkiadó szándékát. Közös forradalmunk 1848. Ez a munka cime ennek a kötetnek és abban a közös forradalmunk tulajdonképpen a közös szándék és a cselekvés közös lehetősége rejlik. Gondolom, hogy ez a három cim is rávilágit arra, hogy ez a kapcsolat történetisorozat elsősorban azokat a kapcsolati pontokat emeli a történetéből ki, ezeknek az irásos és képi dokumentumait, amelyek valamiképpen pozitivan hatottak, vagy pedig meg lett volna a pozitiv folytatásának a lehetősége 1848 után.

- Milyen más könyvkiadóval van még hasonló kapcsolatuk, vagy esetleg melyikkel terveznek hasonló kapcsolatot létrehozni?

- Több külföldi könyvkiadóval is van hasonló kapcsolatunk, a legelőrehaladottabb a pozsonyi Tatran Könyvkiadóval. Itt is egy elég szép tematikába sikerült már megállapodnunk és ez a sorozat 1979-ben kezdődik. De hasonló sorozatot próbálunk elinditani egy bolgár kiadóval és talán utána még más kiadókkal is.

- Az Európa Könyvkiadó egyik legnépszerübb sorozata a Bibliotika Historika. Mit igér ez a sorozat 1978-as évre?

- Ez egy egyre népszerübb sorozat az Európa Könyvkiadónak és méltán azt kell mondanom, hogy itt egy bizonyos feltáró munkáról van szó, arról van szó, hogy azt a nagy érdeklődést amely a magyar múlt és egyáltalán a múlt iránt felélénkült és feltámadt ezt objektiv, tárgyilagos, a korszak eseményeit, nagy eseményeit jól tükröző müvekkel elégitsük ki. Tulajdonképpen forrás-értékü kiadványokról van itt szó. 1978-ban tervünkben

három ilyen könyv szerepel. Szalády Jánosnak a krónikája a XVII. századról, tehát 1640-es, 1660-as évek Erdélyéről. Tudjuk, hogy az a tatárdúlásnak iszonyú időszaka Erdélyben. Ez magyar nyelvü. Egy másik, ennél sokkal kisebb terjedelmü Kotaner Jánosné xxxxxxx emlékirata, ez német nyelvü, a Szent Korona ellopásáról. Ez a nevezetes esemény 1740-ben történt mégpedig azért kellett ellopni, hogy a csecsemő V. Lászlót Székesfehérváron megkoronázzák. Ugyancsak ebben a sorozatban szerepel Zay Ferencnek a Nándorfehérvár-i harc, csata egyik résztvevőjének az emlékirata 1521-ben kelt Nándorfehérvár elestéről. Ez is magyar nyelvü mü. Ez megint egy olyan vállalkozás Bibliotika Historika, amely hosszú időre szól és a kiadónak természetesen 1978-ra, 1979-re, 1980-ra és a további évekre is vannak tervei és elképzelései.

- Másik népszerü sorozata a kiadónak a Századok, emberek.

- Az 1978-as évben ha jól számolom hat könyvünk fog a Századok, emberek sorozatban megjelenni ezek közül néhány mint Lukrécia Borgia, Goethe és kora, ezek utánnyomások. Érdemesebb tehát néhány szót szólni az új forditásokról. Az első ezek között Aybeck-nak Ne várj cimü müve, a közelmúltban elhunyt üzbég iró, a XV. század nagy üzbég elbeszélőjéről, epikusáról és lirikusáról irt életrajzi regényéről van szó. Egy másik és véleményem szerint igen izgalmas és érdekes problematikát feszegető könyv az Arjam Brandisz lengyel irónak a könyve. Napóleon és a lengyel tragédia. Arról van szó nevezetesen, hogy tudjuk a XIX. század folyamán Európa különböző hadszintterein lengyeleket találunk. Ott találjuk őket a Napóleon elleni háborúban csakúgy mint a francia komünn eseményeiben. A napóleoni háborúban nagy tömegek vettek részt, lengyel tömegek és többek között a spanyol hadjáratban. A spanyol hadjárat sikere részben a lengyelek áldozatának köszönhető. No ennek az áldozatnak a kérdését, az áldozat vállalásnak a problematikáját vizsgálja az iró egy nagyon izgalmas és történelmileg abszolút hü regényben. Egy másik, azt mondhatnám, hogy majdnem hasonló témájú könyv egy bolgár irónak a könyve, éspedig Zararisz Sztojanovnak a müve: Feljegyzések a felkelésről. A XIX. század, tehát 1875/76-os bolgár felkelésről van szó, amely tudjuk, hogy sikertelen volt és többféle következménye volt, az egyik az, hogy iszonyatos mészárlást végeztek a törökök, de következményeként kell számontartanunk mégis csak azt a hatalmas érdeklődést, amellyel Európa különböző népei és kormányai a bolgár kérdés felé fordultak. Hiszen ezeknek a fölkeléseknek többek között éppen ilyen figyelemfelkeltő céljuk volt. Ennek az esemény-sorozatnak a hiteles krónikája Sztojanovnak a könyve. Végül megemlitek egy negyedik cimet is éspedig egy nálunk még ismeretlen irónak Torkild Hansen irónak, dán irónak Jelszmunk cimü könyvét. Ez egy XVII. századi hajósnak, feltalálónak az élettörténete.

- A sorozatokon kivül számos egyedi kiadványa is megjelenik az Európa Könyvkiadónak pl. a régi magyar irodalomból Heltai Ezópusz mesék, vagy Károlinak a Vizsói bibliája. Mi vezérli a kiadót amikor ilyen müvek megjelentetésére vállalkozik,

köztudott, hogy rendkivül költséges vállalkozás és ezt néha a vásárló is megérzi. A Vizsói Bibliánál pl. ha jól emlékszem 850 Ft-os árat láttam.

- A Két cim önmagában is jelzi, hogy a kiadónak mi a szándéka ezeknek a müveknek a kiadásával. Tulajdonképpen nyelvünk emlékeiről, becses emlékeiről van szó mind a két esetben, tehát Heltai Gáspár lol fabulájának az esetében is. Tulajdonképpen a Felszabadulás óta megjelent már új kiadában, de még inkább erről van szó a Vizsói Biblia, tehát Károli Gáspár biblia forditása esetében. Tudjuk, hogy Károli Gáspárnak a szövegét már a következő kiadáskor, a nagyváradi kiadáskor javitották, utána Misztótfalusi Kiss Miklós kiadásában megjelent szöveg újabb változtatásokat tükröz és ez igy mnet végig egészen a XX. századig ennyire fokozódó ütemben, különböző egyházi filológusok és más személyek befolyására ez a szöveg elég erősen megváltozott. Na most a kiadó vissza akarja állitani, ill. az eredeti szöveget veszi alapul a kiadásnál és csak azokat a legminimálisabb változtatásokat végzi el a szövegen, amelyek okvetlenül szükségesek pl. annak következtében, hogy Mancskovics Bálint, aki a könyvnek a tipográfusa és nyomdásza volt nem tudott magyarul, de nemcsak hogy nem tudott magyarul nem is rendelkezett magyar matricával, betükkel. Ezek lengyel betük tulajdonképpen, tehát nincs Ü és nincs ö, de nagyon sok olyan betü van amely jelenleg is a lengyel nyomdászatban használatos. Nos, nyilvánvaló, hogy ezeket ki kell cserélnünk. Tehát tulajdonképpen egy abszolút szöveghü és nemcsak szöveghü, hanem formahü kiadásról van szó, értem ez alatt azt, hogy tipográfiailag is a betü nagysága és tipusa, a soroknak a tördelése pontosan követi az eredetit.

- Bizonyára ettől ennyire költséges ez a vállalkozás, nem?

- Ettől is roppant költséges, meg attól, hogy ez egy nagyon nagy terjedelmü könyv, nem tudom látta-e a szöveget, tehát a Mancskovics Bálint által szedett szöveget, ez egy igen szépen és jól olvasható nagy betüs szöveg, úgy hogy a könyv maga és nem tudom most pontosan hogy hány ezer oldal lesz, tehát nagyon nagy terjedelmü könyvről van szó. Meg kell mondanom hogy amikor ezt a kicsit első pillanatra ijesztő árat mondom, hogy ezer Ft fölött, itt szó nincs arról, hogy a kiadó ezen a vállalkozáson nagyon sokat keresne. Semmiképpen sem, nem ráfizetéses, de sem nem nyereséges vállalkozás, hiszen itt ismétlem kultúrpolitikai erlgondolások vezetik a kiadót a Károli szövegnek a kiadásában.

- Az eddig fölsorolt sorozatokon, müveken kivül, melyek azok a könyvek amelyeket még fontosnak tartassz megemliteni?

- Hát erre a legnehezebb válaszolni, mert hiszen az, aki a kiadói munkával foglalkozik és a terv születésének minden fázisában réstvesz és végigkiséri, minden könyvet fontosnak tart, hiszen ha nem tartaná fontosnak, akkor ezek a könyvek nem szerepelnének a tervben. Tehát a sok fontos és érdekes és szép könyv közül néhányat kiemelni ez igen kockázatos dolog. De tudom, hogy mást még sem tehetek, ezért hadd emlitsem meg pl. Jul Olsejának a könyvét. Emlékszünk, hogy Illyés Gyulának az orosz deka-

meronjában találkoztunk a nevével, majd az 5o-es években jelent meg az Irigység cimü kisregénye külön egy kötetben. A Szovjetunióban is reneszánszát éli az iró és ez adott inspirációt ahhoz, hogy egy kötetben bemutassuk ezt a rendkivül eredeti újitó irót. A másik, akit megemlitenék a nagy horvát iró Miroszláv Klezsa, akinek számos könyvét adtuk ki magyarul. Most egy olyan könyvéről van szó, amely magyarul csak részben jelent meg 'és pedig a Bankett Britvában. Ennek a teológiának talán a fele, esetleg 2/3-a látott eddig magyarul napvilágot a Fórum kiadásában vagy 2o évvel ezelőtt és minimális példányszámban került magyarországi terjesztésre. Most a teljes mü kiadásáról van szó, ez egy kitünő szatira kelet-európai országok marakodásáról. Végül mit emlitsek még meg? Csak érdekességként megemlitem, hogy szerepel terveink között és már nyomdában is van egy XII.- XIV. századi kinai dráma, antológia. És végül a Nobel-dijas svéd irónak Ewin Johsonnak Kegyes urunk Carolus cimü történelmi regényét hadd emlitsem meg.

Misztótfalusi Kis Miklós, tipográfus

Egy idézet Bethlen Miklósnak

Misztótfalusi Kis Miklóshoz intézett leveléből.

.... Erdélyben 2.

Dankonits Ádám: Városok, tér, idő 944-947.

Élet és Tudomány, Bp. 1980. júl. 25.

Mintótfalusi Kis Miklós, tipográfus

Megaulítva.

Pomogáts Béla: Kölbi morál és történeti hagyomány
48 – 52

Alföld, Debrecen, 1978. september XXIX/9

Miszlótfalusi Kis Miklós, tipográfus

L.: Zichy Mihály

Lukács Ákos: Múzsája: Grúzia

Esti Hirlap,

Bp. 1978 aug. 19.

10

Misztótfalusi Kis Miklós, Típográfus

Megemlítve.

Szalay Károly: Szatíra és humor a magyar irodalomban 3-12.

Tiszatáj, Szeged, 1978. aug. XXXII/8

Misztótfalusi Kis Miklós, Tipográfus

Molnár József Misztótfalusi Kis Miklós kitűnő ismerője, több tanulmányt írt róla, ennek köszönhető, hogy az Auróránál kiadott könyvek egy részét Tótfalusi–Janson betűkből szedik, szemet gyönyörködtető, szellős formában. Az Auróra nyomdájában készül az Új Látóhatár című folyóirat. Intézményi szerepet sikerült kivívnia az egykori *Magyar Élet* kiadójának, Püski Sándornak, aki 1970-ben telepedett le az Egyesült Államokban és New York magyar kolóniájának kellős közepén, a Második Avenuen nyitott könyvesboltot, amelyet a hasonló célú vállalkozások sorában legjobban működővé fejlesztett. A *Püski-Corvin* a kinti és hazai könyvek terjesztésével lát el felbecsülhetetlenül hasznos feladatokat, de újabban könyveket is megjelentet (legújabban, 1980-ban, Faludy György *Összegyűjtött verseit*), és részt vesz a hazai írók amerikai előadókörútjainak szervezésében.

683–706

Bellácki M.: Bevezetés a nyugati magyar irodalomba

Jelen kor, Pécs, 1981. júl–aug

XXIV/7–8.

Mintótfalusi Kis Miklós, tipográfus

Szabó Lajos Mentség c. drámáját kiadta a Kritérion. A mű Mintótfalusi Kis Miklósról szól.

— : Tolmács nélkül

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. febr. 23.

Misztófalusi Kis Miklós

nyomdász

Londonban Bogdány Jakab segítségére volt jó összeköttetési révén. Bogdány Jakab így emlékezik meg Misztófalusyról: A magyar Biblia uj kiadásainak bekümet-"szője".

Gál István: Bogdány Jakab angliai pályakezdete.

Müvészet, 1971. julius - 9.oldal

Misztótfalusi Kis Miklós

A betűkultúrát illetően a Misztótfalusi írás megalkotása óta alig történt valami.–

N. Duonszky Hedvig: Az Iparmüv. Főisk. nőverdékeinek kiállítása; Ipari Művészet, 1971. 2. sz. 39. l.

Mezőtúrfalusi Kis Miklós

Mentségét Kner Imre Kodály Zoltán bírtatásá-
ra adta ki.

Szíj R.: Kner Imre, a könyv mestere; Ipari Művészet, 1970. III. 35. l

Misztótfalusi Kis Miklós, nyomdász

– haláláról és működéséről, előzményeiről: Pápai Páriz Ferenc Életnek Könyve c. műve 1702.

Fitz J.: A magyar nyomdászat, könyokiadás és könyokeresk. tört. 1. k. Bp. 1959.

37. l.

MDK

Mártonfalusi [Kis Miklós], tipográfus

A francia könyvkiállítással kapcsolatban megemlítve.

Képző művészeti napló
Rózsa Gyula: Hasonlóságok

7.

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 16.

Misztótfalusi Kis Miklós, könyvnüvész MDK

Buday György és Harry Carter angol történész közös kutatásai kiderítették, hogy „az Angliában eddig Janson nevű egykori betűmetszőnek tulajdonított ... betűtipus ... az erdélyi Misztótfalusi Kis Miklós amszterdami műhelyéből kikerült... betűformáknak egyik változata."

Galambos ferenc: Buday György 1215-1219.

Élet és Tudomány, Bp. 1970. VI. 26. XXV/26.

Tótfalusi Kis Miklós

Berepei János: Tótfalusi Kis Miklós temetése. - Magyar Könyvszemle, 1967. 83.évf. 2.sz. 160-164. l.

Megjegyzés: a cikk szerzőjének neve valószínüleg sajtóhibával szerepel, helyesen: Herepei

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / MTA Művészettört. Int. 1970. 1.sz. 68-107. l./

85. l.

Misztótfalusi Kis Miklós

A 2 ő hozzá kapcsolódó írás megalkotása óta alig történt valami a betűkultúra terén, s akik foglalkoztak is betűtervezéssel, hamarosan hátat fordítottak neki.

Kass János: Nyomdaipar. – Iparművészet, 1967. 3. sz., 30. l.

Misztótfalusi Kis Miklós

Kitanulta a nyomdászatot.

Szíj Rezső: Könyvdísz, illusztráció, reklámgrafika. — Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 52. l.

Misztótfalusi Kis
Miklós
nyomdász

l.

Kozocsa Sándor dr.:
Fejezet a magyar
könyvnyomtatás
hőskorából.
Őserő. 1936. II.
évf. 7. sz. 3—5. l.

Bizottság!

z általános mozgósitás folytán Wagner
itkezés épitésvezetője is bevonult,
allér és a munkások szine-java miért
lehetetlen folytatni. Ennek következ-
nesen beszüntettem,a félben maradt
ámok gondos megőrzéséről intézkedtem.

Mély tisztelettel

-én.

Misztótfalusi Kiss Miklós

Siralmas panaszát és Mentségét kiadta dr. Gyalui Farkas.

Lásd Szinyeit.

Pásztortúz. 1936.
567. l. (J. A.: Gyalui Farkas hetven éves, arcképpel.)

s megvizsgáltatván, elfogadhatónak

. december hó 29-n

számv. igazgató.

kat. A terraszos parton vezető országúton Fenék pusztára igyekszünk, hogy megtekintsük az itt feltárt római castrum maradványait. A Balaton

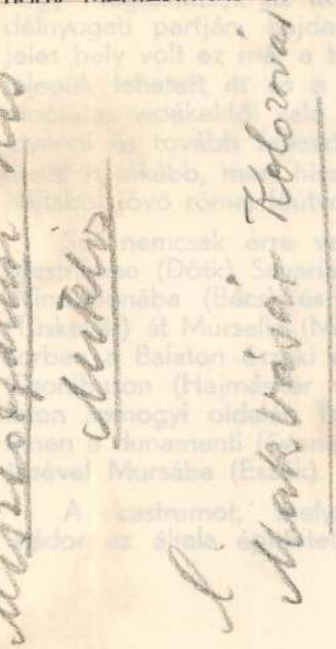

Az akadémia épületének megtekintése után, az Iskola-utcán visszatérünk a reálgimnázium előtt kiszélesedő s remekül parkírozott Andrássy-térre, melyen Keszthely újjá teremtőjének gr. Festetics Györgynek (1754—1819) Lukácsy Lajostól készített szép bronzszobra áll. Innen a Kossuth és Festetics-utcák a város egy nem kevésbbé nevezetes épületéhez, a Festetics hercegi kastélyhoz vezetnek, melynek szépségéről, fejedelmi pompájáról, parkjának nagyszerűségéről sajnos, csak leírásokból és képekből lehet tudomásunk, mert az idegenek részére hozzáférhetetlen.

Mielőtt balatonmenti vándorlásunkat folytatnók, egy kis kitéréssel keressük föl az immár európai hírűvé lett Hévíz fürdőt.

A telep Keszthelytől északnyugatra, a pannoniai agyagból, homokból és lőszből felépített földháton, kőris, éger, nyár és fűzfák árnyas koszorújától körülvéve fekszik. Területe csaknem 10 kataszteri hold. Hosszúkás (tojás alakú) alakú medre 5—6 méter mély tőzegbe vájódik. A tőzeg alatt vékony dolomitkavics-réteg, ez alatt viszont a geologiai középkor triaszdolomitjára telepedett tekintélyes vastagságú pannoniai agyag és homokréteg fekszik. Legnagyobb mélysége 35 méter. Keresztmetszete részaránytalan tölcséralakú. Vize átlag 33 Cel-

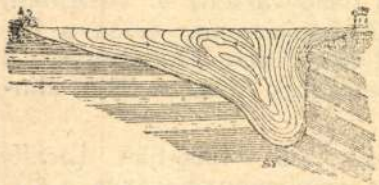

A hévizi-tó hydrogeologiai szelvénye.

Mésztótfalusi Kis
Miklós

l

Rad 1943
81. l

Nagyenyedi Bethlen-Kollégium

IX. 27.

Miszlótfalusi Kis
Miklós

erőd

Barabás Tibor = Egy nép
nevelői. Bp. 1947.

Ismertetve. Köznevelés
1947. ápr. 15. 169. l.

:/ lakás és születési év pontos
pest székesfőváros központi vá-
folyó évi március hó 5-ig küldje be.
ebruár 28.

er rendeletéből:

K. Lippich
min. tanácsos.

s Bizottságának

Budapest.

Misztótfalusi Kis
Miklós

l.

Szentkúty Pál:

Régi harai nyomdák
mintakönyvei.
Bp. 1940.

24. l.
26. l.
27. l.
28. l.
29. l.
32. l.

kir.járásbiróságtól.

).sz.

esnek-özv.Aigner Sándorné és t.alpe-
megkeresem, sziveskedjék a selmeczbá-
vonatkozó és felperes által készitett
árképeket és rajzokat, melyek a per-
voltak, megküldeni.

íjus 6-án. Sztrehárgzky.s.k.kir.járás-

Dézsi Lajos dr

Misztótfalusi Kis Miklós.
(1650–1702.)
Magyar Történeti Életrajzok.
1898. dec. XIV. évf. 4. füzet.
Budapest, 1898. Franklin társulat.
8-r, 208 l, rámos ábrával és képmelléklettel, fűzve.

Misztótfalusi Kis Miklós

I. 4. p. h.

5.—

~~Dinéky József~~

Mistótfalusi Kis Miklós

tovább

Molnár C. Pál

Morelli Gusztáv

Riedl fametsző

l.

Szabad Művészet

1947. 202. l.

11. sz.

M. Kiss P: M. fametszők

X

M.D.K.

Misztótfalusi Kis Miklós,nyomdász/1650-1702/

Kolozsvárott müködött,Bőrkötéseinek dizse virágokból font,füzér,vagymellképek.118.o.

M.Kiss Miklós: Müvészetről mindenkinek,Corvina,Budapest,1966

Miszlókfalusi Kis

Miklós

1650 — 1702

nach

Bielz Graphik

12, 28. l.

469 szám.

19

Műemlékek Ors

Tárgy:

A bead

Mellékle

Egyúttal

Előirat

Utóirat

Másolta

Összeol

Miért leszünk ott a Magyar-Szovjet Társaság kongresszusán?

Beszél egy a sokszázezer mozilátogató közül

EGY ASSZONY MENEKÜL. Haja csapzott, ruhája nyűtt. Nyomában — az erdő rengetegében — SS-kopók, rendőrkutyák. Fák vén törzse mögé bújik, azután a folyóba veti magát. Pedig jéghideg a víz, késő ősz van. A kopók megtorpannak a vízparton. Az asszony — a német koncentrációs táborból megszökött Hanna Lichta, csehszlovák kommunista — megmenekült.

Fordul a kép. Hanna Lichta a felszabadulás után helyettes miniszterelnök lesz. A nép azt hiszi, hogy elérkezett felszabadulása ideje. De Hanna Lichta annak a falunak a főterén, ahol bujdosása után rejtegették, a szovjethősök emlékművének lelepleződése során többek közt ezt mondja:

— Még nem győztünk végérvényesen. Még sok harc áll előttünk.

Sok harc: a hatalom kettős, a kormányban még benne ülnek a nép ellenségei, a bárok félhomályában gyanús üzleteket kötnek, a feketézők pezsgőt isznak, a nép búzáját külföldre csempészik.

Mellettem azt mondja *Havér* János géplakatos:

— Nálunk is így történt.

•

A KÖZÉLETBEN még sok a gyanus elem. A nemzeti párt által a kormányba küldött közélelmezési miniszternő az amerikai követtel tárgyal, hogy az ország aszálysujtotta esztendeje után megmaradt kis gabonakészletet Titónak szállítják ki s visszahozzák, mint — Marshall-segélyt.

— Nem akarják elfogadni a Marshall-tervet? — kérdi az amerikai követ.

— Nem. A nép ellenzi.

— Akkor ki kell éheztetni a népet. Majd elfogadja.

S ehhez a bűnös játékhoz a „baloldali" közélelmezési miniszter segédkezet ad.

A jobboldali szociáldemokrata államminiszter, mikor a kommunisták felhívják figyelmét, hogy az ország katolikus érseke összeesküvést sző, így válaszol:

— No, de egy ilyen öreg ember?

S nem tesz semmiféle intézkedést.

A kormányban a nép árulói, külföldi imperialista követségek cinkosai ülnek, a kulák elrejti a gabonáját, a katolikus érsek összeesküvést sző az ország államvédelmi miniszterének tudtával.

Akkor adja ki a jelszót a kommunista párt:

— Ki az utcára! A nép elé!

S az ország minden részén megkezdődnek a rögvülések: a nép a kommunisták közléseiből megtudja az igazat. És megindul, hogy elsöpörje ellenségeit.

Havér János megjegyzi:

— Csakúgy, mint nálunk.

•

EZ A KÉT MEGJEGYZÉS vasárnap délelőtt hangzott el a Vörös Csillag moziban, Budapesten, ahol a Magyar-Szovjet Társaság szerdai kongresszusa alkalmából bemutatták olcsó helyárakkal a Kárhozottak összeesküvése című szovjet filmet. Vasárnap délelőtt a város legnagyobb filmszínházai szovjet filmeket vetítettek, hogy a dolgozók erőt merítsenek új harcainkhoz és emlékezzenek arra, mit nyújtott nekünk a szovjet film.

Havér János géplakatos az egyik váciúti üzemből ezt mondja:

— Engem a szovjet filmek azért ragadtak meg, mert olyan egyszerű, dolgozó emberek a szereplői, mint amilyen én vagyok meg a többiek. Azután megtanítottak arra, hogy az igazi filmművészet a dolgozó embert segíti harcaiban. A Micsurin-filmnél arra gondoltam, hogy az igazi tudós csak az lehet, aki a nép életét segíti, viszi előbbre. A Tanítónőnél azt láttam, hogy a néphez hű értelmiség vállal minden nehézséget, súlyos munkát, áldozatot, csakhogy a nép javát szolgálja. Az a tanítónő még a cári időkben elment egy kis szibériai faluba, hogy tanítsa a gyerekeket. Az Első-osztályosok-at is láttam a kislányommal. Milyen derűs a szovjet gyerekek élete. Azután láttam Sztálingrádot, a Sztálingrádi csatát: a hősöket, akiknek mi a mi szabadságunkat köszönhetjük.

•

PEREG A FILM. Parlament. Rendkívüli ülés. A Marshall-terv elfogadása vagy elvetése felett szavaznak az országgyűlés tagjai.

Hanna Lichta áll fel: a Marshall-terv szolgaságot jelent. Az amerikai tőke betörését. Még keresebb kenyeret, mint az aszálysujtotta évben.

A parlament elnöke — jobboldali szociáldemokra — rácsenget:

— Az ön ideje lejárt!

Hanna Lichta visszavág:

— A mi időnk csak most kezdődik!

S szavai nyomán kivágódik a képviselőház súlyos ajtaja s betódul a nép.

A katolikus érsek, a „liberális" miniszterek, az ájtatos, szemforgató államférfiak, akik csak hazudják a nép szolgálatát, de titokban az amerikai követtel tárgyalnak — rémülten néznek a fekete ruhába öltözött bányászokra, parasztasszonyokra, földművesekre.

S a nép győz, elsepri ellenségeit.

Havér János azt mondja:

— Nálunk is így történt. Mikor a Váci-útról a parlament elé vonultunk...

•

EZ A SZOVJET FILM képzeletbeli államban történik, de meséje mégis oly rokon a mi politikai fejlődésünkkel.

— Nálunk is bent ültek a kormányban a nép ellenségei — mondja Havér. — Nálunk is a nép seperte ki a jobboldali szociáldemokratákat. Nálunk is nélkülözött a nép, míg a feketézők dőzsöltek.

Ez a film is — mint minden szovjet film — fegyver a kézben. Fegyver, hogy legyünk éberek. Fegyver abban a harcban, hogy felismerjük ellenségeinket. Fegyver és útmutatás, hogy a döntő pillanatokban a nép találja meg a helyes utat.

— Ott leszek a kongresszuson — búcsúzik *Havér*. — Ott leszek, mert drága nekem a szovjet kultúra, amelyet a mi hazánkban először a Magyar-Szovjet Társaság népszerűsített.

•

KEDVESEK NEKÜNK a szovjet könyvek, a nagy orosz klasszikusok, amelyekből végtelen részvét és szeretet árad az ember iránt, drágák Gorkij művei, amelyek feltárták a vaksi multat és utat mutattak a jövőbe, drága Solochov Csendes Donja, amely csudálatos művészettel mutatta be a kort, amelyben megbukik a régi és a földből kidugja fiatal fejét az új vetés. Drága Alexej Tolsztoj Golgotája, amely megmutatja az utat, amely az értelmiséget visszavezeti a néphez; felejthetetlenek Puskin sorai, Erenburg lángoló szavai a békéről, Fagyejev kemény prózája, a szovjet filmek mélységes embersége, a nagy Gorkij-színdarabok társadalomrajza, szovjet tudósok bátorsága, amellyel a jövő számára nyitnak utat; drága nekünk Obrazcov, ez a nagy művész, aki eljött hozzánk tanítani és szórakoztatni a mi kis gyermekeinket, a szívünkbe zártuk Bikovot, a szovjet vasesztergályost, aki gyorsabb és könnyebb munkára tanította a mi vasasainkat, megbecsült, szeretett vendégünk Pudovkin, aki a filmrendezés merész útjait oktatja Budapesten és kedves, nagyon kedves a magas, kissé őszülő Tyihonov, a költő, aki Petőfit szavalt nálunk a Zeneakadémián.

•

EZÉRT VÁRJUK a Magyar-Szovjet Társaság kongresszusát. Ezt akarjuk elmondani. Ezt akarjuk megköszönni.

A Magyar-Szovjet Társaság kongresszusa

Pár nap múlva összeül a *Magyar-Szovjet Társaság* kongresszusa. A magyar dolgozók mindenütt készülnek erre a kongresszusra, sorra megválasztják küldötteiket. Munkások és dolgozó parasztok, fiatalok, nők, a magyar dolgozók minden rétege felsorakozik erre a kongresszusra, hogy hitet tegyen a Szovjetunió iránti barátságról, a felszabadított magyar nép hűségéről és szeretetéről *Sztálin* iránt, hogy megmutassa és bebizonyítsa népünk nevében, miként értékesítettük a Szovjetuniótól nyert mérhetetlen segítséget, tanácsot és tapasztalatokat. Valóban, az ország egyik legnagyobb tömegszervezete sorakozik itt fel, amely dolgozó társadalmunk, egész népünk, egész felszabadított hazánk minden rétegét áthatotta működésével — a *Magyar-Szovjet Társaság* olyan hatalmas tömegszervezet, amelyben ott van minden magyar dolgozó helye és amely a maga üdvös és hasznos hatását érezteti összes egyéb tömegszervezeteinkben, a dolgozó magyar társadalom minden részében.

Ez a kongresszus számot ad majd arról, hogy a *Magyar-Szovjet Társaság* miként töltötte be szép hivatását 1945 óta. Nagy korfordulón született ez a társaság, a felszabadulás időpontjában, mikor a magyar népet a Szovjetunió seregei megmentették történelme legsötétebb szégyenétől és végzetétől, a fasiszta-hitlerista elnyomástól, a hazai nyilas rémuralomtól és egyáltalában mindattól, amit a régi feudális-kapitalista kizsákmányoló klikkek készítettek elő hosszú ideje népünknek. Nemzetünk felismerte, hogy milyen hálával tartozik a Szovjetuniónak és ez a hála, szeretet, hűség hívta életre a *Magyar-Szovjet Társaságot*, amelynek taglétszáma azóta is egyre jobban növekedett.

A felszabadulás gyönyörű élménye irányította a *Magyar-Szovjet Társaság* első lépéseit. A Szovjetuniót, a világ leghaladóbb élenjáró országát megalakulása óta — 1919 hősi erőfeszítésének kivételével — valósággal eltitkolták az uralkodó rétegek a magyar nép, különösen a parasztság és az értelmiségiek elől. Az ipari munkásság és annak vezetői — különösen az illegalitásban a dolgozók felszabadulásáért küzdő hősi emberek — azonban közben is mindent megtettek, hogy a feudális-kapitalista urak szovjetellenes magatartása ne járjon sikerrel. Vágyakozva, rokonszenvvel és szeretettel tekintettek a magyar munkások és a velük együtt működő értelmiségiek — szellemi emberek, írók, tudósok, művészek — a Szovjetunió felé és illegális módon, összejövetelek, olvasmányok és megbeszélések útján igyekeztek terjeszteni a Szovjetunió ismeretét. Ezt a nemes és nagy munkát folytatja 1945 óta megújult erővel a *Magyar-Szovjet Társaság*.

1944—45 előtt is rendkívüli fontos lett volna, ha népünk alaposabban ismeri a Szovjetuniót, annak vívmányait, politikáját haladó és élenjáró eredményeit, szüntelen küzdelmét az emberi igazság és a béke érdekében. Akkor kevésbbé járt volna sikerrel az árulók és tudatos gazok tevékenysége, amellyel elbódították és belehajszolták országunkat a háborúba. Most a *Magyar-Szovjet Társaság* pótolja az elmulasztottakat: állandóan arra törekedett az elmúlt évek során, hogy megismertesse és népszerűsítse dolgozóink minden rétegében a Szovjetunió eredményeit, vívmányait, szellemi és politikai magatartását, amelyet a legtisztább emberi és társadalmi igazságosság vezet. Különösen a mai nemzetközi politikai helyzetben nagyon fontos népünknek, hogy még alaposabban megismerje a Szovjetuniót, hiszen a *Szovjetunió békepolitikája az egész haladó emberiség érdekében gátat emelt az imperialista üzelmeknek, tehát ez a békepolitika segíti és védelmezi népünk biztonságát, a dolgozók hazájának szabad országépítését is.* Éppen ezért kell, hogy a békemozgalom óriási arányaival együtt a *Magyar-Szovjet Társaság* működése is minél szélesebb rétegekig terjedjen ki és még nagyobb tömegmozgalommá váljék — aminek különben is minden előfeltétele már eleve megvan dolgozó népünk mindennapi életében, rendíthetetlen békeakaratában, a békefronthoz való öntudatos odatartozásában.

A magyar dolgozók tudják jól, hogy a magyar-szovjet barátság egyet jelent a nemzetközi, világméretekre tágult békemozgalom sikerével és jelentőségével. Népünk jól tudja, hogy nemzeti szabadságunk és függetlenségünk visszaszerzése, valamint országépítésünk fejlődése, életszínvonalunk emelkedése, a szocialista társadalmi termelés felé való haladásunk tekintetében mi mindent köszönhetünk a Szovjetuniónak. Munkásságunk a Szovjetuniónak köszönheti ipari termelésünk fokozását, a sztahanovista mozgalom kiváló teljesítményeit és nagyszerű emberi példáit: ipari munkásaink hálával gondolnak a szovjet kiváló munkások, sztahanovisták ösztönzéseire, tapasztalatainak átadására, tanácsaira. Dolgozó parasztságunk többszörös küldöttségjárás során meggyőződött a szovjet mezőgazdasági szövetkezetek nagyszerű vívmányairól, a szövetkezeti mozgalom, egyáltalában az egész szovjet mezőgazdaság élenjáró jelentőségéről; a világ leghaladottabb mezőgazdaságának példáján sokat tanult a haladás ütemébe bekapcsolódott magyar dolgozó parasztság. Munkásságunkat, parasztságunkat, szellemi embereinket, természettudósainkat egyaránt csodálattal töltik el és a mi magyar méreteink között megfelelő követésre serkentik a *Sztálin* nagyszerű ösztönzése nyomán létrejött természetátalakító munkálatok. A Szovjetunió tehát a mindennapi munka terén éppenúgy utat mutat, mint ahogy utat mutatott népünknek a felszabadítás óta államéletünk, társadalmunk szocialista átalakítása tekintetében is.

Parasztságunk és munkásságunk mellett az értelmiség is rengeteget köszönhet a Szovjetuniónak Magyarországon és a magyar szellemi dolgozók, írók, művészek, természettudósok is csodálattal és hittel tekintenek a Szovjetunió felé, — az ő munkájukat is segíti, támogatja a Szovjetunió megismertetésével a *Magyar-Szovjet Társaság*. Hiszen a magyar értelmiség is egészen új szerepet kapott a nép országának építésében a felszabadulás óta. Eddig alig ismert távlatok nyíltak meg a magyar értelmiség előtt a népi demokráciában, amelyet tudományos és irodalmi téren is állandóan segített a Szovjetunió. Értelmiségünk, tudósaink és mérnökeink serege lelkesen és hittel támogatja a Szovjetunió példája nyomán nálunk is fellendült országépítő munkát: az értelmiség, különösen a műszaki értelmiség tervező és segítő szerepe akár az új technikai eszközök, gépek, munkamódszerek, akár pedig mezőgazdasági átalakításunk, növénynemesítésünk, talajmunkálataink, a *Micsurin—Liszenko-féle* vívmányok átültetése terén is igen jelentőssé gyarapodott Értelmiségünk is hálával fogadja a Szovjetunió soksok ösztönzését és a *Magyar-Szovjet Társaság* munkájának keretében is egyre nagyobb lendülettel segíti a dolgozók országépítését.

A kongresszus előkészítésének munkálatai tehát dolgozó társadalmunk minden részét áthatották, óriási tömegeket mozgósítottak; az egész ország lelkesen készülődik erre a kongresszusra. A különböző szervezetekben, üzemekben, mezőgazdasági termelőszövetkezetekben lezajlott küldöttválasztó gyűlések sorra azt bizonyították, hogy dolgozó népünk megértette a *Magyar-Szovjet Társaság* kongresszusának óriási fontosságát, amely újabb megnyilatkozása lesz népünk békeakaratának, hitének, a békefronthoz való odatartozásának, a magyar-szovjet barátságnak

Beszél a multról és a jövőről a győri MSZT béketábor egyik katonája

Győr, december hó

(A Kis Ujság kiküldött munkatársától)

Győr egyike azoknak a magyar városoknak, amelyekben legtöbb pusztítást okozott Hitler háborúja. Itt aztán mindenkinek tudnia kell, hogy dolgozni, építő munkát végezni csak békében lehet és a béketábor élén a Szovjetunió halad. Tudja ezt Dombóvári Lajos is, *azért lépett be nyomban az MSZT-be, amikor a győri szervezet megalakult. A szervezetnek most ő az egyik kongresszusi küldöttje.* Dombóvári Lajos lelkes és öntudatos fiatalember. A Magasépítési NV asztalosüzemének dolgozója. A tagok bizalma azért fordult feléje, mert a szervezeti munkából mindig derekasan kivette a részét, ezért is választották meg kongresszusi küldötté. 28 éves, nős, két gyermeke van. Amíg azonban idáig eljutott, sokat kellett küszködnie. Beszélgetünk ifjúságáról.

— *Csak 12 éves koromig járhattam iskolába,* mert akkor nem volt, aki a szegények gyermekeivel törődjék. Kifutó lettem, 14 éves koromban pedig kárpitosinas. 17 éves koromban szabadultam fel. Apám ekkor meghalt és úgyszólván *gyerekfejjel családfenntartó lettem.* — Elgondolkozik és megsimítja homlokát, amint visszaemlékezik. — Voltam gyárimunkás és minden alkalmat megragadtam, hogy segítsek hozzátartozóimon.

A felszabadulás után új élet kezdődött számára. *Elragadtatott hangon beszél az újjáépítési munkáról, amelynek szemtanúja és részese.*

— Két éve alakult meg nálunk a Magasépítési NV. — mondja —, *tizenöt* emberrel indultunk, abból *hét* volt asztalos. *Kézikocsival* jártunk az anyagért. *Ma már 2700-an dolgozunk az NV-nél,* van négy tehergépkocsink, több motorkerékpárunk, 35—40 vagon az átlagos faanyagkészletünk, 170 munkahelyen dolgozunk. *Építünk a falukban iskolákat, kultúrtermeket, bölcsődéket, óvodákat, a tsz-ek-nek gazdasági épületeket, munkásöltözőket, lakóházakat.* Vállalatunknál most építettünk dolgozóinknak *munkásszállót* 70 férőhellyel.

A felszabadulás tette mindezt lehetővé, ezért vállalt önként munkát szabad idejében a magyar-szovjet barátság megerősítése érdekében. Megkérdezzük, milyen az élet a győri MSZT-ben.

— Az MSZT-ben először kultúrpropagandista voltam, most szervező vagyok. A Magasépítési NV dolgozói között 700-an tagjai a Magyar-Szovjet Társaságnak. *Az asztalosüzemnek 70 dolgozója van, valamennyi tag.* Van kultúrtermünk, könyvtárunk, vállalati zenekarunk, rendszeresen tartunk kultúresteket, amelyeken *filmek, előadások ismertetik meg a dolgozókkal a Szovjetuniót,* a szovjet kultúrát, a munkamódszereiket átadó sztahanovisták munkáját.

— Örülök, hogy küldöttnek választottak — mondja végül —, az a szándékom, hogy *felszólalok a kongresszuson.* Beszélni akarok ott vállalatunk fejlődéséről, Győr újjáépítéséről, életszínvonalunk emelkedéséről, a győri dolgozók munkafelajánlásairól, munkamódszer-átadásairól és *mindarról, amivel ötéves tervünket teljesítjük, sőt mondhatom, túlteljesítjük a béke érdekében.*

Minderre a Szovjetunió adta meg a példát, a Szovjetunió, amely a béke híveinek élén küzd a dolgozó népek békés, nyugodt életéért. Dombóvári Lajos MSZT-szervező, *tehát a béketábor egyik öntudatos katonája.* Búcsúzik, mert — *békegyűlésre* indul.

Lelkes békenagygyűlések voltak vasárnap is az ország minden részében

A békenagygyűléseken vasárnap is az ország minden részében ezrek és ezrek vettek részt és hallgatták végig a beszámolókat a varsói Békevilágkongresszusról. A küldöttek beszámolóinak nyomán a nagygyűlések résztvevői mindenhol *egyhangú lelkesedéssel tettek hitet elszánt békeakaratuk mellett és adtak kifejezést annak, hogy több és jobb munkával kívánják a béke frontját erősíteni.*

Várpalotán *Prieszol* József közlekedésügyi államtitkár hívta fel a békenagygyűlés közönségét, legyenek bátor harcosai a nagy Sztálin vezette béketábornak. Körmenden *Kenéz* István, a Szabadságharcos Szövetség főtitkára hangoztatta: népünk egységesen áll ki a békéért. Tatán *Gosztonyi* János, a DISZ Központi Vezetőségének tagja kiemelte: a békét meg lehet védeni, mert a békeharc élén a hatalmas Szovjetunió áll, amelyet az emberiség reménysége, a nagy Sztálin vezet. A kapuvári békenagygyűlésen *Rinka* Gézáné, az egyik varsói küldött beszámolt arról, milyen lelkesedéssel fogadta a békésen építő lengyel nép a béke küldötteit, akik különböző nyelven beszélnek ugyan, de abban mindnyájan egyetértenek, hogy együtt kell harcolnunk a békéért.

A kecskeméti békenagygyűlésen *Keresztes* Mihály földművelésügyi államtitkár azt mondotta, a varsói történelmi jelentőségű tanácskozáson elhangzott hozzászólásokból kitűnt, hogy az emberiség döntő többsége a béke mellett áll. Székesfehérvárott *Horváth* Richárd, a Katolikus Papok Országos Békebizottságának titkára számolt be a varsói világkongresszusról és a békeharc soron következő feladatairól. Minden békegyűlés, minden a béke érdekében elhangzó szó hozzájárul ahhoz, hogy korunk legnagyobb mozgalmát győzelemre vigyük — mondotta és hozzátette: Békeharcunkban nem állunk egyedül, a békéért küzdő Szovjetunió vezette hatalmas tábor megfélemlíti az imperialista uszítókat.

A pécsi Nemzeti Színházban *Lukács* György számolt be a varsói békekongresszusról és vázolta a külpolitikai helyzetet. Kiemelte, hogy a békemozgalomban világhírű tudósok járnak az élen, mint például *Joliot-Curie*, de nem szabad elfelejteni, hogy az atom- és baktériumháború fizikusok, vegyészek, mérnökök, értelmiségiek nélkül nem lehetséges. Nem győzöm eléggé hangsúlyozni azt a bűnrészességet, amelybe az értelmiségi juthat — mondotta —, ha nem harcol szilárdan a békéért, ha nem csatlakozik a tömegek nagy mozgalmához. Bűnös bűnrészes minden értelmiségi, aki nem foglal aktívan állást a béke ügyében.

Zalaegerszegen *Barcs* Sándor országgyűlési képviselő tartott beszámolót. Rámutatott arra, hogy a háborús veszély megnövekedett, a Wall Street profitéhes kapitalistái agyafúrt gonoszsággal készítik elő az újabb világégést. A Wall Street bűnszövetkezete hadjáratot indít a haladószellemű, békebarát politikusok ellen és rabszolgatörvénnyel akarja guzsbakötni a munkásságot. A varsói Békekongresszus kiszélesítette a békéért folytatott mozgalmat és olyanokat is megnyert, akik a kongresszus előtt még nem ismerték fel a békeharc jelentőségét. Nálunk is el kell mélyíteni a békeharcot, aktivizálni kell minden becsületes embert a békeharc mellett és ennek a fegyelmezettebb, minőségi munkában és a magasabb munkateljesítményekben kell megnyilvánulnia.

Angol szakszervezeti vezetők a koreai kérdés békés rendezése mellett

A moszkvai rádió jelenti Londonból, *hogy száztizenöt szakszervezeti vezető és más angol személyiség* levelet intézett *Attlee* miniszterelnökhöz. *A levélben az atombomba betiltását és a koreai kérdés békés rendezését követelik.* Követelik, hogy az angol kormány *kezdeményezzen tárgyalásokat* a koreai hadműveletek beszüntetése, a koreai kérdés békés rendezése érdekében és *jelentse ki, hogy nem kíván részt venni semmiféle hadműveletben a Kínai Népköztársaság ellen.*

— **A francia békeharcosok** Franciaország minden részében tüntettek Nyugat-Németország újrafelfegyverzése ellen.

A román művészegyüttes búcsúestje

Vasárnap este rendezték a Városi Színházban a Magyar-Román Baráti Hét ünnepi záróestjét. A hangversenyen megjelent J. D. *Kiszeljov*, a Szovjetunió magyarországi nagykövete. Ott voltak Aurel *Malnasan*, a Román Népköztársaság magyarországi követe, a baráti országok külképviseleteinek vezetői és a román kultúrdelegáció tagjai. Az ünnepséget *Mihályfi* Ernő, a Kultúrkapcsolatok Intézetének elnöke nyitotta meg. A magyar nép forró köszönetét tolmácsolta a román küldötteknek és annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy most, az ünnepnapok után egymásiránti szeretetünkben megerősödve, közös utunk helyességéről újra meggyőződve folytatjuk a magyar-román barátság dolgos hétköznapjait. Népeink együttdolgoznak és harcolnak a nagy Szovjetunió vezette béketáborban. Beszédét a román és a magyar nép megbonthatatlan, örök barátságának éltetésével fejezte be.

Mihail Rosianu, a Román Népköztársaság minisztertanácsa mellett működő Kulturális és Tudományos Alapítványok országos elnöke válaszolt az üdvözlésre. A román kormányküldöttség nevében köszönetet mondott a meleg fogadtatásért. A Rákosi Mátyás Művek, a Kistext, az Almásfüzitői Timföldgyár, a termelőszövetkezetek, művészeti és kulturális intézmények meglátogatása alkalmával megismertük a magyar népet, amely nagy lendülettel építi a szocializmust — mondotta. — Láttuk azt a szeretetet és hálát, amellyel a magyar dolgozók viseltetnek a felszabadító Szovjetunió és népeink legjobb barátja, a nagy Sztálin iránt. Biztosak vagyunk abban, hogy a Magyar-Román Baráti Hét jelentősen elmélyítette országaink kölcsönös barátságát a kultúra, a tudomány emberei és termelőmunka hősei közötti testvéri kapcsolatok továbbfejlesztésével.

Az üdvözlőbeszédek után következett a díszhangverseny. Az Országos Szaktanács vegyeskórusa *Vieru dalát* (Dal Szálinnak) szólaltatta meg elsőnek. A lelkesítő, poétikus, őszinte érzésektől fűtött szerzemény mindjárt megnyerte közönségünk szívét. Alfréd *Mendelssohn* kórusműve: Aratók hajnala, a pezsdülő élet, a békés teremtő munka örömét zengi. Ismét *Vieru* szerzeménye következik: Új fogadalmat teszünk! A stockholmi békefelhívás nyomán született ez a dal s a román nép elszánt békeakaratát fejezi ki.

Ujra tapsban tör ki a nézőtér, mikor a nagyszerű dálosok *Szerjozsáról*, a traktoristáról énekelnek, s a felismerés öröme közöttni *Novikov* szerzeményét (Az én hazám). Ezt náluuk „Szállj te büszke ének" címmel éneklik. S mikor *Vass* Lajos táncdalát magyarnyelvű szólista magyarnyelvű kísérettel adja elő, a siker ismét fortissimóba csap s a táncdalt meg kell ismételni.

Táncosaik teljesítménye elsőrendű. Mozgásuk ösztönös, friss, rugalmas s ehhez megjelenésük varázsa is járul, mikor leányok és legények színes népviseletbe öltözve megjelennek a fényárban úszó színpadon. Orosz népi táncukban olyan fergeteges iram, olyan dinamika jelentkezik, mintha a táncosok megszabadították volna magukat a nehézkedés fizikai törvényeitől.

A műsor befejeztével az egész művészegyüttes és vezetőjük: *Sandu Eliad* a *Lenin, Sztálin, Georghiu Dej, Rákosi Mátyás* képeivel, román és magyar zászlókkal feldíszített színpadra vonult és úgy üdvözölte a közönséget. Forró tapsok közben búcsúztak el a magyar dolgozók a nagyszerű román művészektől.

A magyar-román barátsági hét befejeződött, de a két testvérnép kapcsolatát tovább munkáljuk dolgos hétköznapjaink közben.

Melegen ünnepelték Kodály Zoltánt, a nagy zeneszerző 68. születésnapja alkalmából

Díszhangverseny a Zeneakadémián

Kodály Zoltán, a legnagyobb élő magyar zeneszerző jó egészségben érte meg *68. születésnapját*. A magyar muzsika világnagyságának műveiből az ünnepi alkalommal nagyzenekari és énekkari *díszhangversenyt* rendeztek a Zeneművészeti Főiskola nagytermében és *Kodály-kamaraestet* a Bartók-teremben. Az ünnepélyen megjelent a Magyar-Román Baráti Hét alkalmából Budapesten tartózkodó két román karmester: Alfred *Mendelssohn* és Constantin *Silvestri* is. Meleg ünnepi hangulatban zajlott le mind a két koncert, a magyar közönség *forró ünneplésben részesítette Kodály Zoltánt, akinek oly sokat köszönhet zenekultúránk.*

*

A Zeneakadémián rendezett díszhangversenyen *Ferencsik* János vezényelte a *Rádiózenekart*. Közreműködött a *Rádióénekkar*, a *Fővárosi Énekkar* és *Rösler* Endre, aki a *Psalmus Hungaricus* tenorszólóját énekelte. A Psalmuson kívül a *Galántai táncok* és a *Nyári este* képviselte *Kodály* nagyzenekari muzsikáját, az *a capella* vegyeskar pedig *a Liszt Ferenchez* írt Vörösmarty-dalt, az *Esti dal*-t és a *Mátrai képek*-et adta elő, *Székely* Endre karigazgató vezetésével.

A díszhangverseny valamennyi résztvevője tudása javával tolmácsolta *Kodály* legnépszerűbb alkotásait s az előadás magas művészi színvonala méltó képet adott *zenekultúránk nagy nesztorának el nem múló értékű életművéből.*

*

A Bartók-terem *Kodály-estje* kiegészítette a díszhangverseny műsorát a nagy komponista és népdaigyűjtő népdalfeldolgozásaival, népi játékaival, a *Marosszéki táncokkal*, s végül az *I. vonósnégyges* előadásával. *Sándor* Judit, *Solymos* Péter, *Melis* György, a Thaly Kálmán-utcai *Tanítónőképző és általános iskola* énekkara, s a *Tátrai-vonósnégyges* szerepelt az ünnepi estén nagy sikerrel. A maradandó emlékű hatáshoz *Hajdu* István zongorakísérete is hozzájárult.

A szovjet kórusművészetről előadást tart az MSZT a Zeneakadémián

Hétfőn, december 18-án a *Magyar-Szovjet Társaság* zeneművészeti szakosztálya és a *Magyar Zeneművészeti Szövetség* rendezésében dr. *Maróthy* János, az *Új Zenei Szemle* szerkesztője előadást tart a *szovjet kórusművészetről*.

Közreműködik a *Honvéd Központi Művészegyüttes* énekkara, *Vásárhelyi* Zoltán *Kossuth-díjas* karnagy vezényletével és a *Zeneművészeti Főiskola DISZ-kamarakórusa*, *Simon* Zoltán vezetésével.

Az előadást vita követi, amelyhez *Vásárhelyi* Zoltán és *Csenki* Imre, az *Állami Népi Művészegyüttes* vezetője is hozzászól.

Az előadás nyolc órakor kezdődik a Zeneművészeti Főiskola kistermében. A kórusok kilenc szovjet szerzeménnyel illusztrálják *Maróthy* János dr. előadását, a szólókat *Kenderessy* Zoltán énekli, zongorán *Maklári* László és *Varasdy* Emilia kísér.

Lelepleztek Failoni Sergio síremlékét

Az Operaház elhúnyt nagy olasz karnagyának, *Failoni Sergionak* sírján a Kerepesi-temetőben a tisztelet és szeretet emlékműve áll tegnap óta: *Tar* István szobrászművész alkotása. A *relief* hárfázó nőt ábrázol, a hárfán elpattant a húr. Failoni Sergio síremlékét — amelyet barátai és tisztelői állítottak — vasárnap délben bensőséges ünnepség keretében leplezték le.

Az ünnepségen megjelentek az *Operaház* tagjai, nagy számmal. Képviseltette magát a népművelésügyi minisztérium. Megjelent az olasz követség küldöttsége.

A sírnál *Tóth* Aladár, az Operaház igazgatója, mondott magas szárnyalású emlékbeszédet, majd a különböző zenei *intézmények, egyesületek* küldöttei koszorúzták meg az emlékművet.

Failoni Sergio síremlékének leleplező ünnepségén a híres karmester tisztelőinek nagy tömege jelent meg.

Nyomdászok, írók, ujságírók Misztótfalusi Kis Miklós-emlékünnepélye

Vasárnap a Magyar Irók Szövetsége és a Nyomda- és Papíripari Dolgozók Szakszervezete *Misztótfalusi Kis Miklós*, a nagy magyar nyomdász és nyelvújító születésének 300. évfordulója alkalmából emlékünnepélyt tartott. Sok nyomdász, író, újságíró jelent meg az emlékünnepélyen.

Kozsik János élmunkás betűmetsző elnöki megnyitója után dr. Klanitzai Tibor egyetemi magántanár mondotta el ünnepi beszédét. Ismertette Misztótfalusi Kis Miklós életét, küzdelmeit, majd beszédét így fejezte be:

— Misztótfalusi Kis Miklós példájából és írásaiban egész dolgozó népünk tanulhat. A hazaszeretetnek, a haladás és a nép ügyéért való áldozatvállalása példaképp lehet mindenki számára. Küzdelmes életét megismerve, megtanulunk még elszántabban harcolni azok ellen, akik népünk felszabadult alkotó erejét ismét gúzsba akarják kötni. A nagy nyomdász tiszteletet és megbecsülést várt kortársaitól, nekünk jutott osztályrészül, hogy ezt megadjuk számára.

Galló Ernő, a Nyomda- és Papíripari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára arra mutatott rá azután, milyen tanulságokat vonhatnak le a mai nyomdászok Misztótfalusi Kis Miklós példájából.

Barabás Tibor, a Szépirodalmi Könyvkiadó vezérigazgatója javasolta a magyar írók és nyomdászok közös munkájukkal adják ki Misztótfalusi Kis Miklós munkáit.

Vadász Ferenc, az Ujságíró Szövetség főtitkára hangsúlyozta: a mai ünnepség is igazolja, hogy csak mi becsüljük meg igazán azok munkásságát, akik saját korukban a haladást szolgálva példát mutattak utódaiknak, gazdagították népünk haladó hagyományait.

A megjelentek végül megtekintették a *Misztótfalusi Kis Miklós életét és munkásságát bemutató kiállítást.*

Színházak hétfői műsora

Operaház: Diótörő (7). — **Nemzeti:** Figaro házassága (7). — **Magyar:** Ármány és szerelem (7). — **Madách:** Ilja Golovin (7). — **Belvárosi:** Diplomaták (7). — **Fővárosi Operett:** Aranycsillag (7). — **Vidám:** Házasság hozománnyal (7). — **Ifjúsági:** Az apák ifjúsága (7). — **Ut-törő:** Haza akarok menni (fél 8). — **Állami Bábszínház:** A nyúl meg a kandur (3, 5). — **Fővárosi Varieté:** A Sziget rózsái (8). — **Kamara Varieté:** Akinek nem inge... (7).

Mozi

KIS KATALIN HÁZASSÁGA: (új magyar film) VÖRÖS CSILLAG (Lenin-körút 45) ½5, ¾7, 9. v. ½3. — DÓZSA (Róbert K.-krt. 61) ½5, ¾7, 9. v. ½3. — MÁJUS 1. (Mártírok-útja 55) ½5, ¾7, 9. v. ¾3. — MUNKÁS (Kápolna-u. 3b) ½6, ¾8, v. ¼4. — TÁNCSICS (Csepel) 5, ½8. v. ½3. — TÁTRA (P.-erzsébet) ½6, 8. v. 3. **ZENG A VÖLGY:** (román film) DUNA (Fürst S.-u. 7) 5 7. 9. v. 3. (prologgalva!) — FORUM (Kossuth L.-u. 18) ½5, ½7, ½9. v. ½3. (prol!) — ROYAL (Kispest) 6, ½9, v. ¾4. — BRIGÁD (P.-lőrinc) ½6, ½8, v. ¼4. — KOSSUTH (P.-erzsébet) ½6, ½8. v. ¼4. **KÁRHOZOTTAK ÖSSZEESKÜVÉSE:** (magyarul beszélő színes szovjet film) SZIKRA (Lenin-körút 120) ½5, ¼7, 9. v. ½3. (prol. 4. hétre!) **LEGÉNY A TALPÁN:** (Szimonov színműve) FELSZABADULÁS (Flórián-tér 3) ¾4, 6, ½9, v. ¾2. — KOSSUTH (Váci-út 14) 4, ¼7, ½9. v. 2. **A TRUBADUR:** (Verdi operája filmen) SZABADSÁG (Ujpest) 6, ½9, v. ½4. (prolongálva!) **MINDENNAPI KENYERÜNK:** (a háború utáni Németország új élete) KORZÓ (Ujpest) ½4. 6, ½9. **ERDEI TÖRTÉNET és ARTYEK** (színes szovjet filmek) FÁKLYA (Lenin-krt. 88) d. u. ½5-től este 11-ig és vas. d. e. ½11-től este 11-ig folytatólag. **ARANYKULCSOCSKA:** (zenés, magyarul beszélő bábfilm) ÜTTÖRŐ (Bajcsy Zs.-út 38) 4, 6, vas. 10, 2, 4, 6. (prolongálva!) **KASZLINI MESTEREK:** (kísérőfilm a BOGRÁF-moziban. **Semmelweis:** (az anyák megmentője) SAVOY (Üllői-út 4) ½4, ¾6, 8. (prol. 3. hétre!) TINÓDI (Nagymező-u. 8) ½5, ½7, ½9, v. ½3. — BETHLEN (Bethlen-tér 3) 4, ½7, ½9, vas. 2. (prolongálva!) — UGOCSA (Ugocsa-u. 10) ½4, ¾6, 8. **ISTENEK TANÁCSA: (film az amerikai imperialisták és a fasiszták szövetségéről)** BÁSTYA (Lenin-krt 8.) ½11, 1. ½4, 6, ½9. (prol. 3. hétre!) — SZABADSÁG (Bartók B.-út 64) 4, ½7, ¾9. (prol.!) **Egy élet muzsikája:** (Glinka élete) ÁRPÁD (Kerepesi-út 146) ½6, ½8, v. ½4. **Magas jutalom:** ELDORÁDÓ (Népszínház-utca 31) 4, 6, 8. **Szerencse fel:** (bányászfilm) TÁTRA (Üllői-út 63) ½5, ½7 ½9. v. ½3. **Legény a tajgáról:** ALKOTÁS (Alkotás-u. 11) ½5, ½7, ½9. v. ½3. **Szerelmem:** (zenés vígj.) UJLAKI (Bécsi-út 69) 4, 6, 8, v. 2. **Tűz:** OTTHON (Beniczky-u. 3—5) 4, 6, 8. — PARTIZÁN (Üllői-út 101) ½5, ½7, ½9, v. ½3. **Dr. Kovár esete:** (orvosfilm) HAZÁM (Váci-út 150) 4, 6, 8, v. 2. **Dalolva szép az élet:** (zenés vígjáték) STUDIO (Akácfa-u. 4) 4, ½7 ½9, v. ¾2. — ELIT (Szent István-krt. 16) ½5, ½7, ½9. vas ½3. (prolongálva 4. hétre). **Ezerarcú hős:** BODOGRÁF (József-körút 63) ¼4, ½6, ½8. — VESTA (Lenin-krt. 39) 10 12, 2, 4, 6, 8. (prol. 3 hétre!) **Katka:** (vígjáték) GLÓRIA (Thököly-út 56) ½5 ½7, ½9. v ½3. **Makacs menyecskék:** (vígjáték) KRISZTINA (Krisztina-krt. 155) 4, 6, 8. **HIRADÓ MOZI:** (Lenin-krt. 13) 1. Magyar híradó 2. Szovjet híradó. 3. **Női korcsolyabajnokság** (sportfilm). 4. **Jó munkánk jutalma** (üdülés). 5. **Rendet a műhelyben** (cseh film). 6. **Elefánt és a hangya** (színes szovjet rajzfilm). Reggel 9-től este 11-ig folytatólag. **FÉNY (Ujpest):** 1. Magyar híradó. 2. Szovjet híradó. 3. **Szabad német ifjúság** (színes film) (prolongálva!) D. u. 5-től este ½10-ig folytatólag és vas. d. e. ½11-kor és d. u. ½4-től este ½10-ig folytatólag.

A MÁV SZIMFÓNIKUSOK *Koródy* András vezényletével második bérleti hangversenyüket adták a Zeneakadémián. A koncert *Mozart* ifjúkori *A-dur szimfóniájával* kezdődött, majd *Bach* oboára és hegedűre írt kettős versenyét szólaltatták meg *Szentlőrinczy* Marianne és *Pados* Jenő. Szünet után *Beethoven Pastorale* szimfóniáját játszotta a zenekar.

Egy nyomdász emlékére

Irta: Szalatnai Rezső

Háromszáz év siet a kolozsvári híres temetőbe s körülállja a szépmíves kősírt, amely kősírban egy nyomdász nyugszik. Hiába akarták letörni, míg élt, és hiába bántották gonoszkodó, sárkánykodó, rossz szívek és nyelvek, a nyomdász halhatatlan lett, csak megbántói múltak el nyomtalanul. Ha *Misztótfalusi Kis* Miklós most körülnézne, nehezen találná meg ellenségeit, urak és papok sírjelét a szomszédságában. Nincsenek ott és nincsenek sehol, csak a halhatatlan nyomdász védekező mondataiban élnek még, hogy éltessék a halálon is túl Kolozsvár világhírű nyomdászművészét. A háromszáz év most úgy áll ott a házsongárdi temető monumentális sírjánál, mint háromszáz nyomdász. Világíthatnának neki égő fáklyával is, a nagy mesternek, de nem fáklyával, könyvvel állják körül. Ez a legméltóbb hozzá, aki szép könyvvel, hibátlan magyar szöveggel hívta versenyre magyar földről a világot és győztes lett, mert senki sem csinált olyan ízléses és technikailag is tökéletes nyomtatványokat, mint Misztótfalusi Kis Miklós.

Abból a faluból jött, amelyet nevével népszerűsített. Szatmárból, ahol 1650 karácsonya előtt egy héttel született. Szegény emberek gyermeke volt, a népből lépett fel, nagyenyedi diák lett, s a szabályos lelkészi pálya várta. Mi más legyen az, akinek a betű és a műveltség terjesztése az igazi eleme? Akkor még nem különültek el nálunk a hivatások foglalkozások szerint. De Kis Miklós nem volt éppen papnak való kedély és vérmérséklet. *Páriz Pápai* professzor, a híres tudós szótáríró, már a kollégiumban észrevette, hogy a fiú nem papnak való. A tótfalusi diák szívesen elbíbelődött a rajzzal, betűket metszett, minduntalan könyvet próbált csinálni. „Menj el, fiam, betűszedőnek és könyvkészítőnek, ez a te szerelmed, nem a pásztorkodás!" — mondta a tanár. S Kis Miklós, bár egy ideig a fogarasi iskolában rektorkodott, elég bátor volt hozzá, hogy a tanácsra hallgasson. Annál is inkább, mert a szíve is ugyanazt sugallta. Elindult hát világot látni, messze szülőföldjétől, ahol a legszebb könyvek teremtek, a rokonhitű hollandusok közé, egyenesen Amsterdamba.

Akkortájt, aki írástudó volt, nagyon törődött írásművei külső formájával is. Volt, aki maga nyomtatta könyveit. A protestáns pap olykor hordozható nyomdát cipelt a hátán vándorlás közben. *Bornemissza* Péter, *Heltai* Gáspár egy időben csak nyomdájának és kiadványainak élt. A protestantizmusban egykor politikát és szépirodalmat is pótló feszítő erő volt. A nép nyelve hódított a nyomtatványokkal. Ékesszavú, újdonatúj, népi nyelvű biblia és zsoltáros könyvek, históriák és tudományos művek jöttek elő sorba. Maga a nyomtatás is friss volt és a széles tömegeket mozgásba hozta, míg a kézzelírott pergamen-könyveket, a kódexeket, csak gazdag nemes úr szerezhette meg. Misztótfalusi Kis Miklós tudta, mekkora erő és életfejlesztő igényesség van a szép könyvben. Hátha szebbet készít majd bárkinél s használ véle a magyaroknak.

Amsterdamban nekilátott a tanulásnak. Ujból átvett mindent, amit csak félig tudott: a betűmetszést, betűöntést és szedést. Veleszületett ízlése, grafikai tehetsége, tanulékonysága hihetetlen gyorsan vitte előre a könyvnyomdászatban. Olyan nyomdát rendezett be magának a hollandus fővárosban, hogy híre gyorsabban járta be a világot, mint bármi más. Híres urak és gazdag polgárok rendeltek nála könyvet, a pápa és a fejedelmek egész sora tartozott üzletfelei közé, még ázsiai uralkodók is hozzátartották ügynökeiket, hogy nyomdájának egy-egy kiadványát megvásárolják s eldicsekedhessenek vele, mert ennél szebbet nem láttak. Volt rá eset, hogy targoncával tolták a pénzt az erdélyi diák szállására. Kiadta többi közt Amsterdamban a Károlyi-bibliát is, 3500 példányban.

Kis Miklóst azonban hazahúzta a honvágy. Látta odakünn elmaradt hazáját, érezte, ott kell segítenie, felvirágoztatnia a hazai könyvnyomdászatot. Dicsőséget és pénzt otthagyva 1689 őszén hazajött és Kolozsvárt a református egyház könyvnyomdájának vezetését vette át. Visszatért, hogy „könyvekkel bővítse és olcsósítsa e hazát". Roppant munkakedvvel látott neki a dolognak. Úgy érezte, megmozdítja a hegyeket is. De a hegyeket nyilván könnyebben megmozdította volna, mint azt a társadalmi rendet, közízlést, világszemléletet és egyéni rosszindulatot, mely a hazatérő újítót és valóban művelt embert otthon várta. Eleinte mosolyogva fogadta a gáncsvetést, fel se vette. Alkotni akart. Keze alól kerültek ki a század legszebb magyar nyomtatványai, melyek máig is a magyar nyomdaművészet remekeinek számítanak. A kezdetleges, békamászásforma hazai betűminták helyett ragyogó szépségű, tiszta formájú magyar betűket metszett. Kitűnő minőségű papírt szerzett, művészi metszeteket készített címlapnak. Színben, formában, minőségben összhangba hozott mindent a könyvön. És nem volt szíve ahhoz, hogy hibás mondatú, rossz helyesírású, döcögőszavú kéziratot adjon át szedőinek. Irástudó ember volt, szeretettel kijavította hát a pongyola stílust s szép magyarságú, hibátlan szöveget adott át az olvasóknak. Nemcsak a szép könyvről voltak határozott és kitűnő elvei, hanem a szép mondatról is.

Kolozsvárt azonban akkoriban sem az egyik, sem a másik igyekezete nem tetszett. Erdélyben már kihűlt a vallásbéli forrongás, az egyházak parcellái megmerevedtek, a református személyiségek emléke csak halványan égett. A pénzes urak megváratták, hiszen csak nyomdász volt, üljön az előszobában, ha azt akarja, hogy kérését elintézzék. Pletykák és rágalmak surlódtak hozzá. Adókedvezményt kér? Ime, nézzük csak, a nyomdászmester felesége úri ruhát mer viselni! Kicsinyes emberek között volt, fojtogatni kezdték. De Kis Miklós nem hagyta magát. Nem alkudott meg, nevelő szándékát a szép könyvekkel megtartotta; váljék az olvasóközönség művészivé, ne a művész közönségessé.

Ekkor elszigeteltték. Nem vásárolták könyveit. A kijavított rossz írástudók, főleg teológusok, akik tudtak írni, dühösek voltak rá, féltékenyek írói tehetsége miatt. Kis Miklós kénytelen volt kalandáriumokból és ponyvaízű históriák terjesztéséből a nyomdát fenntartani. E válságos helyzetben tollhoz nyúlt és megírta s mintaszerűen kinyomatta a *„Maga személyének mentsége"* című könyvét, mely 1698-ban jelent meg.

A könyvben önmagáról beszél, elmondja életét, hazatérésének célját, üldözését, nyiltan feltárja ellenségeinek minden aljasságát s megvallja jóhiszeműségét, fenköltt felfogását a jó nyomdai munkáról és annak népnevelő értékéről. Egy haladó, művelt, erkölcsi beállítottságú magyar vallomása ez a könyv a 17. század végéről. Keserű szavakat szedett gyönyörű sorokba, s minden szó igaz és őszinte cselekedet. Kis Miklós nem tudott hazudni és nem akart köntörfalazni. Igy szól:

„Mindazt valamit ennyi esztendők alatt annyi költségemmel és véres verejtékemmel a Haza hasznára készítettem, mind összerontván még a port is leverjem lábamról, mondván: Nem méltó ez a hely énhozzám. Azután ahová a végzet visz, bujdosásra indulván, az Erdélyi Méltóságoknak hitlevelüket, mint Amurates a Lengyel Lászlóét a kopja hegyébe függesztvén, valahol járok-kelek Európában, tele szájjal hirdessem ezt: Ez az erdélyieknek hitük, igy és igy nyomoritották meg a haza javára teljes lélekkel igyekező szegény legényt. Az én életem szüntelen való halál, midőn lelkemnek szüntelen való fájdalmával, a véghetetlen sérelmek alatt eszem kenyeremet és a szám nélkül való meggyőzhetetlen akadályok célomtól felette igen messze vetnek."

A nevezetes röpirat, mely mint kortörténeti okmány is nagyszerű, olaj volt a tűzre. Vad hajsza indult meg ellene. Végül is az eklézsia előtt kellett megkövetnie az állítólag megbántottakat. Meghajolt s elmorogta a bocsánatkérést. A könyvet elkobozták. Mert bírálni merte a közállapotokat, akárcsak *Apáczai Csere* János, a nagy nevelő. Hát ez tűrhetetlen volt azoknak, akik azt hitték, a világ már elérte a fejlődés tetőfokát, nyugodtan megállhatunk, nincs már szükségünk haladásra.

Misztótfalusi Kis Miklós azonban olyan volt, mint nagy jelenetében az inkvizició előtt álló *Galilei*. Elvett fenntartotta, nemzetnevelő művészi munkáját tovább folytatta. Irt még két munkát, megjelent egy verskötete is, könyvtárra menő szép könyvet adott ki. De a szív, a szíve, bármenynyire is leplezte az arc, nem bírta el a sok fájdalmat. Korán tűnt el munkája mellől, 1702-ben, március 20-án, ötvenkétéves korában. Helyesírási szabályait jónak találta és kiadta *Toldy* Ferenc 1866-ban. Védirata többször is megjelent, legutóbb, néhány évvel ezelőtt, *Knerék* adták ki hasonmásban Gyomán. Kis Miklós tovább harcolt. Halálakor özvegye méltó szépségű és szövegű gyászjelentést adott ki róla, s olyan kőlapok közé helyezte koporsóját, hogy látható legyen, mint a vezér a sereg élén, száz év múlva, sőt háromszáz év után is. Kis Miklós kiadványai ma a magyar műveltség kincsei közé tartoznak, akárcsak a nagy versek, regények és drámák. Mert az igazi műalkotásnak, mely nemzetet nevel, olyan ereje van, mint a rádiumnak. Bármely formában jelenik meg, érezhető a sugárzása.

Miszkolczfalvai Kis Miklós

1650-1702

l.

Entz Géza. A Farkas-
utcai templom
Cluj, 1948.

46 l.

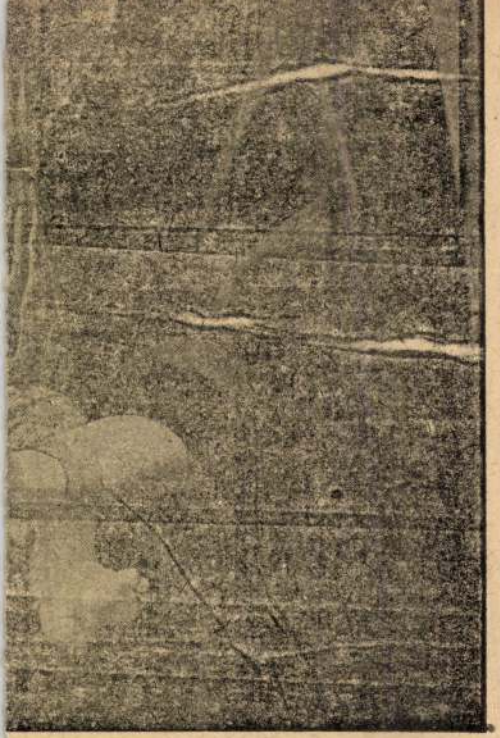

?) : *Madonna a kis Jézussal.*

Miszlóttfalusi Kis
Miklós

l.
Szabad Művészet
1949, 402. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
413/909 V/14
Lh.

Misztófalvai templom

MISZTÓFALVA

Templom, szentségház

Henszlmann Imre: Hon. műemlékeink hivatalos osztályozása. AE, VII – 1887, 265 l.

Misztrik Ernő

szül. 1905 máj 11. Austerlitzben. Magyar származásu osztrák születésü festő. Tanulmayait Budapesten végezte 1923-27 ig itt az akadémián Rudnayról tanult. Szegeden Makón kiállitott, Pesten még nem. Piombo után elég ügyes másolatot készitett a Szépművészeti Muzeumban 1927-ben.

Sajat Erzlése

1927 XI 11.

Ezeiny agzagból, római VI. 131.

Misztrik Ernő

festő

lása

E. G. II. Bol

nek vagyunk tudon
hogy ösztöndíjjal hossz
Párizsban, bár ennek
nek sem Gionohoz, sem
hez semmi köze — Ve
két megértette volna,
hogy Veres Péter első
beckről ír. Csak mell
meg, hogy Gionotól is
kedik, mert Giono is, m
és Steinbeck, fantor
operál; a természetb
csinál; a parasztot és
csak kívülről látja; s
benne nem él.

Én is hosszú időt tö
ciaországban; olvastan
cia írót — nemcsak s
hanem szakirodalmat
elég nincstelen franc
kis- és nagygazdával
paraszti munkáról, de
olyanokkal, amilyenek
nem találkoztam, me
raszt nincs. De egy lén
séget a magyar és a fr
közt megállapítottam:
parasztnak hihetetlen
árán sikerül párszáz f
kuporgatnia, akkor
nem ismer mértéket,
gazdáink, még zsellé
gavallériája is közism
lenül akad a faluban

Misztrik Ernő"

1923/24 - 1926/27

mutogatnak rá és a n
vül állandóan gúny
nevetik.

A tanár úr és eszme
hetik és nagyrabecsü
a világirodalom nagy

AZ OLVASÓ

Válasz P. K. tan

Őszinte csodálkozáss
nám megdöbbenéssel o
jus 22-iki számukban
nár úr levelét.

Bámulatos az a félr
és mellébeszélés, ahogy
mult heti krónikájának
Giono kritikájával fog

Nem az én dolgon
Veres Pétert. Elég ke
raszt ő, akár az ekét,
fogja is. Azonban sen
sult Veres Péternek va
sonló kaliberű írónak
még nagyrabecsülésbe
drazsírozott rendreutas
egyszerűen kioktatni,
mi legyen a véleménye

Ha a tanár úr — ak

maira jellemző a soks
koszorús szentély, vagy
kereszthajóba nyíló ki
sorozata a kóruskápoln
balra. A késői gótika
Itáliában a bolognai
páviai Certosa templon
szerű milánói dóm;
XIV. sz. végén kezdté
olasz csúcsíves építész
Közép-Olaszország. Itt
nagyrészt bazilikásak é
tel vannak fődve. Firen
a S. Trinità, a S. Cro
Cambio műve, a S. M
a XIV. sz.-ban épül a
három főműve: Siena,
renze dómjai. A csúc
több nevezetes profán
tott, így Lombardiába
színvonalú tégla-gótika
(Milánó: Ospedale), eg
házak, loggiák és pa
mindenfelé (Velence: Cá
pás Doge-palota, Firenze
Vecchio, Arnolfo di
Loggio dei Lanzi, Siena
nale és Nápoly: Castel
lági gótika jellege vidé
zik: Velencében könny
áttört, Firenzében kom
dacos, várszerű.

A *renaissance* nagy sz
mai a XVI sz. első évti
teljesen átalakítják Itá
túráját s vele együtt
gazdag és virágzó váro
pompaszerető kényurak
ben a művészetek lelkes
mecénásokat találtak. A
lasztikus szellemét kiszo
szikus kultúra, a sejtelm
antik művészet tiszta der
cento ragyogó századába
vezetés Firenze kezében
nagy *Brunelleschi, Miche*
Benedetto da Maiano,
Sangallók dolgoznak. U
rana épít. Lombardiában

Mitcseling Matild, tanuló

A zánkai gyermekalkotások galériájában sorban a falra kerülnek a hőgyészi pajtások képei: Mitcseling Matild, a Mezey testvérek, Mohay Károly, és még többek képei szerepelnek és a jutalom a zánkai üdülés.

Czakó Sándor: Hőgyész – Új-Delhi.
Népújság (Tolna), 1978. jul. 9.

MITEK, Franz, pozsonyi asztalossegéd

F.M.,Tischlergesell,
† 49 évesen, 1844 nov.4. [1844, 799 l.]

Pr.Z.

MITEK, Franz, pozsonyi avztalonegéd

F. M., Tischlergesell, + 49 éves korában, 1844 november 4. (1844, 799 l)

Preuburger Zeitung
(Geuthon)

Mitarszka György

mühímző

áll. ezüst érem

Közlezrkiáll

1234. f

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mitelli, Giuseppe
(Gioseffo) Maria

l.

Bpgrafábr, 238, Az.

A békebeli »Z« minőségű könyvpapiros még fokozottan jobb kivitelben ismét állandóan raktárunkon lesz

Elkészült és kapható:

52× 84 — 60 kilós ára 1.60 P pr kg
54× 76 — 60 „ „ 1.60 P „ „
60× 87 — 75 „ „ 1.60 P „ „
87×120 — 150 „ „ 1.60 P „ „
63× 95 — 80 „ „ 1.60 P „ „
70×100 — 90 „ „ 1.60 P „ „

továbbá 2 specialitás:

63× 95 — 110 kilós ára 1.75 P pr kg
70×100 — 130 „ „ 1.75 P „ „

Útban van:

42× 68 — 36 kilós
68× 84 — 80 „
50× 80 — 48 „
47× 60 — 35

Mitelli, Giuseppe

Maria

l.

Kel Bpgrafabr

238-27

Mitelli G.

bolognai rézkaroló

cred

Jajczay János dr

Buda vízzafogtalásának emlékei.

MAGYAR MUVESZET

1936. 337 l

Kaleidoszkóp

(Kapolcsi kaleidoszkópunk megjelentetését az indokolja, hogy a július 16–20. között rendezendő Kapolcsi–Petendi Művészeti Napok idején a Magyar Napló munkatársai írják-szerkesztik a Völgyfutár – Kapolcs és Vigántpetend lapja – különszámait. Ezen a két oldalon részletek olvashatóak a Magyar Völgyfutár-Naplóban július közepén megjelenő írásokból.)

OTTHON, KAPOLCSON

Két eszendeje stoppal érkeztünk Veszprém felől. Nem sokáig meszeltünk az út szélén – tornacipő, hálózsák, összetekert szivacs, szóval egyből látszott, hová tartunk. „Kapolcsra?" – kérdezte alkalmi sofőrünk, „Kapolcsra" – bólintottunk. „Hát persze" – nyugtázta ő mosolyogva. Bámultunk kifelé az ablakon, erdővel borított dombok közt kanyarogtunk, aztán már ott is voltunk. A kapolcsi kocsma előtt. Az udvaron por és tömeg. Meleg volt, izzadtunk, vettünk sört. Odabenn Galkó Balázs Rákosi pajtásról nótázott, a helyi banda kitartón húzta hozzá a talpalávalót. Körben a falakon plakátok, köztük a híres jelenet, amint Erich és Leonyid ajkai csókban forrnak össze (ajkak pirosra színezve). Régi szép (két évvel ezelőtti), illúziókkal teli idők!

Átugrottunk egy pillanatra Tapolcára is, megnéztük P. újszülött gyermekét (P. már nem él, Zánkáról, egykori úttörőtáborból tartott hazafelé, amikor elütötte őt a vonat), aztán vissza a faluba. A templomban a Mandel-quartett zenélt, sokan voltunk, kapolcsiak és nem kapolcsiak együtt.

Később a faluban bóklásztunk. Kicsi patak, malmok, Márta Pista háza, udvara. Pista egyik kezében walkie-talkiet szorongatott, időnként vezényszavakat kiáltozott belé, másik kezével mutogatott, miközben magyarázott a szobákról, a konyháról, az eredeti kemencéről stb. Büszke volt, és persze várta a dícséretet.

Sötétedett. Irdatlan sor igyekezett kifelé, ki a központból a Magtárszínpad felé. A falu kiürült. A kocsmánál pislákolt még a fény, nem tudhatom meddig, hiszen magam is elindultam a többiek által már kitaposott ösvényen. Ültünk aztán a domboldalon, sokszázan. A színpadon Karnyóné, Lázár, Lipityloty és a többiek játszódtak, majd balról – ha nem is a háborúból, de a közeli erdő felől beszamaragolt az öreg Karnyó. A szamár kicsit makacskodott, de gazdája – ki az idén ha jól tudom szájtszlingre viszi a vállakozókedvűeket – meg-megböködte őt hátulról és így a játék Csokonai által előírt véget érhetett. Aztán Cseh Tamás énekelt, tán még Csengey-féle dalokat, hátradőltünk a magas fűben, bámultuk a csillagokat – az egyedüllét és az együttlét egységében otthon voltunk akkor este.

Valószínűleg ezt keressük ezen a nyáron is, mi, Magyar Naplósok, kik leköltözünk néhány napra, hogy vendégek és vendéglátók is lehessünk egyszerre. Nap mint nap írjuk majd a Völgyfutár-Napló különszámait, Napló-Kertestre várjuk régi és új barátainkat, ahogyan bennünket is várnak a kapolcsiak és a vigántpetendiek, vár Kocsis Zoltán, Hobó és a többiek.

Találkozzunk hát Kapolcson július 16–20. között, utazzunk el ebbe a kicsi falucskába, hogy így együtt otthon legyünk néhány napig! (Ha Veszprém felől jössz, már a kocsma előtt néhány házzal megállhatsz: az óvodaudvaron találod a Napló-Kertet. Ülj le nálunk, olvasd el lapunkat és/vagy igyál velünk egy pohár sört.)

Bérczes László

Nyugati pályaudvar

– Még énekled az Új dalokat, de már új műsorodra készülsz, melyet ősszel mutatsz be a Katona József Színházban. Kapolcson mit hallhatunk majd?

Még nem tudom, elképzelhető, hogy mindkettőt. A Nyugati pályaudvar – ez az új műsor ideiglenes címe – is elkészült már, Bereményi Géza megírta a dalok és a történet szövegét. (A Frontátvonuláshoz hasonlóan újra lesz történet és a régi hősök – Vízi és Ecsédi – megint felbukkannak.) Most (június végén) tanulok, de az bizonyos, hogy július közepén még nem állhatok a nagyközönség elé ezzel az esttel. Ugyanakkor néhány embernek szeretném megmutatni, hol tartok, hiszen a reakcióikból sokat tanulhatok. Valószínű tehát, hogy zárt körben – negyven-ötven embernek – eléneklem-elmondom-felolvasom az új műsort is.

– Szeretném, ha felidéznéd a történet valamelyik jellegzetes epizódját, amelynek alapján az egészről képet kaphatunk.

– Nehéz ezt kiválasztani... A pályaudvar környékét idézhetném fel, azt a helyet, ahol a zsibárusok nyüzsögnek. Itt viszont éppen nincsenek jelen a fontos szereplők: az angol kémek, Vízi és Ecsédi, a csauszok, az arab tevecsapat, a tatár kán... és hiányzik innen a kulcsszereplő, Tímea is. Úgy érzem, nincsen olyan epizód, ami önmagában is megállja a helyét, hiszen minden mindennel összefügg, ahogyan kibogozhatatlan az is, hogy Tímea majdani gyermekének hét apja közül ki is az igazi, a szerb menekült, az autós német, a vásáros János, a szovátai ikrek, a horvát csempész vagy a zöldhatárról érkező perzsa. Az epizód, a részlet tehát nem segít, ezért Kapolcson sem adhatok elő részletet az új műsorból. Rákényszerülhetek arra, hogy az Új dalokat énekeljem, amiket még mindig nagyon szeretek. De valószínű, hogy addigra már annyira a szívembe férkőzik a Nyugati pályaudvar, hogy nehéz lesz korábbi dalokhoz visszatérni.

– Másfél évtizeddel ezelőtt a Keleti pályaudvar volt a helyszín, most pedig a Nyugati. Mi a különbség?

– Óriási a különbség. Vízi és Ecsédi akkor vonatindulásra vártak, vonatok persze nem indultak – végül egy álomvonat zúdult ki a Keletiből. A mostani Nyugatit – a névválasztás nyilván nem véletlen – ellepi a pénz és már nem is az a lényeges, indulnak-e vonatok (noha gyanúm szerint most sem indulnak). De ami a döntő: akármilyen mocskos kelet-európai zsibvásár van is a pályaudvar körül, egy lány, egy Tímea nevezetű szülni fog itt. Azon a helyen, ahol mindenki Marlborót kiáltozik, és vesznek-árulnak-zsizsegnek-javakat hajszolnak-igazoltatnak-előléptetnek-karriereket futnak be... és itt megszületik egy gyermek.

– Annak idején azért rohantunk a Keletibe, hogy onnan tovább mehessünk. Most a Nyugati végcélnak látszik, „helyben vagyunk", ha oda megérkezünk.

– Igen, most mindenki azért hajt, hogy bejusson a pályaudvarra. Mert az látszik megoldásnak...

b. l.

Pokoli disznótor

Beszélgetés Csiszár Imrével

– Mióta veszel részt a kapolcsi rendezvényeken?

– Néhány évvel ezelőtt, amikor a Kapolcsi Művészeti Napokat először megrendezték, megkeresett Márta István, aki szellemi atyja e kezdeményezésnek, hogy nincs-e kedvem ott dolgozni. Igent mondtam és a Karnyónét választottam. Ebben az évben fogok ott másodszor rendezni.

– Most mit választottál?

– Egy nagyon furcsa darabot, Remenyik Zsigmond Pokoli disznótor című egyfelvonásosát, amelynek, ha én adnám műfaji meghatározását, azt mondanám: paraszt szürreál. A darab paraszti milliőben játszódik, de áthatja Remenyik költőisége, erős drámaisága és karakterteremtő ereje. A magyar drámairodalomban kuriózumnak számít.

– Bizonyos vagy benne, hogy ez az a darab, amelyre Kapolcsnak szüksége van?

– Két ok miatt vettem elő a darabot. Egyrészt az előadás nemcsak Kapolcsnak készül. Emlékszem, amikor a Karnyónét játszottuk, volt olyan este, hogy ötezren nézték az előadást, holott Kapolcson körülbelül félezren laknak. Másrészt a darab csodálatos költői játék, amely meggyőződésem szerint bármilyen közönségrétegnek szépséget és érdekességet tud nyújtani.

– Mit lehet ezzel a furcsa szimbolikájú Remenyik darabbal mondani?

– A mű az emberi jóságról és gonoszságról szól, mint oly sok más színdarab. Egy ember arra teszi föl az életét, hogy magának egyre több pozíciót szerezzen, gazdagságot nyerjen és ezt leg-

vejev elemzői szinte mindig. A közel azonos időben és tárgykörben készült *Weekend* minden kockájáról elmondható, érvényesebb, mint valaha. Viszont a könnyező Marx inkább mosolyt fakaszt, filmmúzeumi tárgy. A tabuk ellen harcolni kell, na jó, bár magam elégségesnek tartanám nem észrevenni őket, nem törődni velük. (Makavejevvel szólva: le vannak szarva.) De ha harc, hát legyen harc! A célravezető stratégia ezek után nem a döntögetés, dühös nekibuzdulás, sokkal inkább eredményesnek látszik nevetségessé tételük, kigúnyolásuk. Ugyan kit tart vissza, kit rémít elvek, eszmék röhejes baktere? Magyarán, ha eszmékkel eszméket szegezünk szembe, álljunk bármelyik oldalon (jobbon, balon, jón, rosszon), azok menthetetlenül maguk alá gyűrnek, betemetnek. Az embernél – hittük – nincs múlandóbb, romlandóbb a málnánál vagy a halnál. De még romlandóbbak az eszmék. Ez már nem emberi. Kit érdekel a tegnapi újság, kit érdekel a délelőtti tézis?

Amiért mégis, és még ma is iszonyúan érdekes Makavejev ezen filmje, az szinte magánügyünk csupán, s különben is ott van a névjegyén. Hogy ilyesmit, így, csak földink csinálhat. Így csak a kelet-európai szem lát. Jancsó Miklós szelleme lebeg Amszterdam fölött, fényes szelek borzolják magánbűnök és közerkölcsök csatornáinak vizét. Csak mi játszunk mindig, még legártatlanabb játékainkban is, ilyen veszekedetten nagy tétekben. Csak nekünk van minden korban egy, vagy többszáz test, amiről tudjuk, nincs sehol. Erre vannak azok a sírok, amikbe a történelem botrányait, s(z)arát elásták, hogy legyen miről hallgatni. Mi küldözgetjük videokazettán a diktátor lemészárlásának egy lehetséges verzióját. Itt a mai napig is dalokban fogalmazódik meg a világ. A megszólalás maga a maradéktalanul érvényes tehát. Marx sírása – bőgjön bár mint a záporeső – feledhető. Makavejevé aligha.

Húsz év – hét film. Hét kelet-európai levél. Hét zöld levél az ágon. S kétségtelen (film)történeti jelentőségén túl ez a fontos.

Turcsányi Sándor

Színház

SZ. SZ. PODSZEKALNYIKOV FELTÁMADÁSA

Forgách András: Vitellius

Roppantul élveztem az estét Koltaival. Figyeltem apró rezdüléseit, koncentráltságát, elevenségét, báját, vásottságát. Clownságát, mert Koltai született clown.

Ezen az estén a Pécsi Nemzeti Színház Forgách András *Vitellius* című darabját játszotta a Gödöllői Művelődési Központban. A színlap tanúsága szerint „A címszerepben: Koltai Róbert". Az állítás több szempontból is igaz. Egyfelől Koltai az előadás vitathatatlan fő- és címszereplője, közönségcsábító „húzóneve", lelke és motorja. Másfelől Koltainak még huszonhét (27) játszótársa kellene, hogy legyen, ő azonban egyedül játssza végig az előadást, talán Bánky Gábor (Titkár) a pillanatokra üdítő kivétel.

Vajon a Vincze János (a pécsi Harmadik Színház vezetője) által rendezett előadásban vagy a tizenkét évet vajúdó darabban keresendő a hiba? A drámát elolvasva azonnal világossá válik, hogy Forgách egy aránytalanul hatalmasra növesztett főszereplővel manipulál, míg a többi figura elsorvad Vitellius szélárnyékában, sem önálló személyiséggel, sem saját „cselekvési kényszerrel" nem rendelkeznek. Vitellius történelmi alak, Nérót követte a trónon néhány hónapig, majd eltűnt a történelem illemhelyének lefolyóján. Mai lexikonok általában nevét sem említik, Tacitus még jól emlékezett rá. Forgách drámájában Vitellius egyedül van, nincsenek társai, barátai, szeretői (a Titkár valaha az volt) és nincsenek ellenfelei sem, ellenfelek hiányában pedig nem jön létre semmiféle konfliktus. A darab nem más, mint dialógusokba oltott monodráma. Monodráma, amelyet csak egy Koltai-típusú színész képes önmaga jutalomjátékaként életre lehelni.

Koltai Vitelliusa lenyűgöző: tragikus pojáca, komikus vergődő, kegyetlenül aljas és meglepően puhány, megmosolyognivalóan hátborzongató zsarnok. Az előadást Koltai pillanatról pillanatra ragasztja össze és fantasztikus technikával tartja a vitatható szerkezetű darabot a levegőben, megóva a végleges „lezuhanástól".

A gödöllői előadás alatt történt egy számomra megmagyarázhatatlan dolog. A második rész végén megjelenik három öregasszony, nos én várom ezt a jelenetet, ez az átka, ha valaki előre(újra)olvassa a darabot, ám a jelenet elmaradt, holott a színésznők neve is ott állt a plakátokon. A kihagyás több, mint érthetetlen.

Figyelem a játékot a sötétben, és két és fél órán át gyötör egy megmagyarázhatatlan érzés. Fürdöm Koltaiban, és ez a névtelen ördög néha belémkap. Nem figyelek rá. Hazatérve véletlenül (?) kezembe kerül Nyikoláj Erdman két remek darabját tartalmazó kötete. Megdöbbenek. A borítólapról Koltai néz vissza rám. De hiszen ez...? Nem, Koltai a képen nem Vitellius! Ő Szemjon Szemjonovics Podszekalnyikov, Erdman *Az öngyilkos* című darabjának főhőse. A névtelen ördög szemtelenül kacsint, majd távozik. Sok a rokon a világtörténelemben.

Bóka B. László

Irodalmi tisztségviselők

a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete irodalmi tagozatában

A MAOE irodalmi tagozatában a volt Alap-tagok közül (770 fő) eddig 647 író jelentkezett át az Egyesületbe. Az alapszabály szerint összehívott taggyűlésen (1992. június 12-én a Filmmúzeumban) megjelent – 147 író. Mivel a taggyűlés így nem volt határozatképes, kis szünet után az elnöklő Bertha Bulcsu új taggyűlést hívott össze, amely a megjelent létszámmal már határozatképes volt.

A taggyűlésen *Dr. Batta János*, az Alap jogtanácsosa és *Funk Miklós* szakosztályigaztató adott tájékoztatást az átalakulással kapcsolatos kérdésekről.

Fodor András, a Jelölő Bizottság elnöke javaslatokat tett a megválasztandó tisztségviselőkre.

Titkos szavazással az alábbiakat választották meg az Egyesület Választmányába:

Baka István, Bárány Tamás, Bertha Bulcsu, Bertók László, Bodnár György, Csukás István, Gerő János, Jókai Anna, Kertész Ákos, Kis Pintér Imre, Lázár Ervin, Ördögh Szilveszter, Sándor Iván, Szakonyi Károly.

Az egyesület irodalmi tagozatának új vezetőségébe a szavazás eredményeként az alábbiak kerültek:

Albert Gábor, Csiki László, Görgey Gábor, Ilia Mihály, Mezey Katalin, Módos Péter, Szakonyi Károly, Szepesi Attila és Vathy Zsuzsa.

Az Egyesület Választmánya 1992. június 15-én (FÉSZEK Klub) tartotta első ülését, amelyen az egyesület Felügyelő Bizottsága tagjának *Bárány Tamást* választották meg.

A Magyar Alkotóművészeti Alapítvány író kurátorainak az alábbiakat választották:

Bodnár György, Bertha Bulcsu, Csukás István és Ördögh Szilveszter.

Az Egyesület új elnöksége is megtartotta első ülését, amelyen ideiglenes elnöknek *Miticzky Gábor* képzőművészt, alelnöknek *Bodnár György* irodalomtörténészt választották meg. Az egyesület Felügyelő Bizottságának elnöke *Bárány Tamás* lett.

Az Egyesület akkor kezdi meg tényleges működését, ha az Alapítvány létrejön, s kellő anyagi háttérrel rendelkezik, addig a Művészeti Alap az eddigi szabályok szerint, a régi testületekkel (várhatóan október 1-ig) tovább működik.

MITICZKY Gábor

Népszabadság,1992.jan. 23.1o.p.

TEXO

TÁN

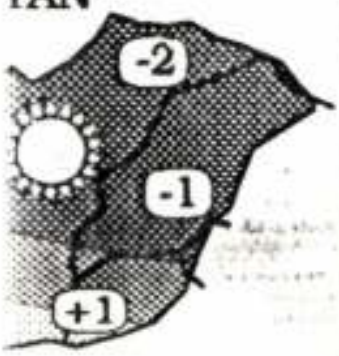

ır hó szél napsütés

erősen felhős borult

DŐJÁRÁS :

idő. Az ország egyedén szürt téli es, szép idő, borongós ég, néha ató. A hőmérséklet rül lesz.

zében is csendes, l mentes, nagyrészt 5, -10, napközben 0 nyhe időjárásra

és sikeressége: 5

a nagyvárosok NŐ

Mennyi a hatezer?

Koppány László, a mintegy 300 tagot számláló Képzőművészek, Iparművészek Érdekképviseleti Egyesületének elnöke bombázza a hírközlő szerveket a Művészeti Alap átalakításával kapcsolatos tervek ügyében.

Nyilatkozataiba tévedések és csúsztatások kerülnek. A korrekt vitát mi soha nem hárítottuk el, de a megtévesztő, hamis adatok és elferdített tények ártanak az egész művészeti életnek. A Népszabadság január 20-án megjelent, az MTI munkatársának adott Koppány-nyilatkozatban az alábbiak tévesek:

1. A Képzőművészek és Iparművészek Érdekképviseleti Egyesületének nincs hatezer tagja, hanem papíron is csak 325. Hatezer-kettőszáz tagja a jelenlegi Művészeti Alapnak van. (Írók, zenei alkotóművészek, képző-, ipar- és fotóművészek.)

2. Az előkészítő bizottság által megfogalmazott, a 15 legjelentősebb művészeti szervezet által is támogatott, reálisnak tartott átalakulási tervek nyomán megalakult a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete. Sem az elökészítő bizottságnak, sem a megalakult egyesület elnökségének nem tagjai a Művészeti Alap jelenlegi, kinevezett vezetői. A testületek választott művészekből állnak.

A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete nevében

Miticzky Gábor
elnök

MITICZKY Gábor formatervező

FEKETE Judit: Lépésről lépésre, Átalakul a Művészeti Alap.
=Magyar Nemzet, 1992. január 11. lo.p.- nyilatkozatok

Miticzky Gábor ipari formatervező:

– Az Alap átalakítása során egyetlen szerzett jogot ismerünk el: *az alaptagsági nyugdíjsegélyre való jogot.* Ezt viszont akkor is, ha valaki nem lép be az Alapítvány kedvezményeit élvező egyesületbe. Az egyesületi formára azért van szükség, mert a jelenlegi szabályok szerint egyetlen alapítványnak sem lehetnek tagjai. Tagjai csak egyesületnek lehetnek. Az Alapítvány vagyonából művészek az egyesületen keresztül részesülhetnek. Ha a mostani alaptag nem lép be az egyesületbe, megteheti, a *megszerzett jogait nem veszíti el.* De valamilyen felvételi formában később meg kell egyezni: ki legyen új tag, ki részesüljön új tagként abból a vagyonból, amit a korábbi tagság szerzett.

on-the-spot archaeologica
gations. So the most impo
ture, the Acropolis in A
in the spring of 1833, t
fortress only as late as

Since the king and
among the newly arriving
predominated.[2] The post
for instance, went to Lu
with the uncovering and
But other people were al
reconstruction of this g

Miticzky Gábor, [ ]

L.: Karmarsin hánlé

Miticzky Gábor;

209

Látóhatár, Bp. 1978. ápsilis

Miticzky Béla

ékszerei eléggé eklektikusak, és a komersz jellegtől csupán négy nyakbavaló. ja tér el az I. országos zománcművészeti biennálén.

Bojár Iván: Két országos kiállítás.

Magyar Hírlap 1971/128 10 old.

Miticzky Gábor

Részt vesz a kiállításon, játékterem

Jubileumi Fotóművészeti Kiállítás
1975. Miskolc, jún – júl.

Miticskyné Siniglo Mária
divattervező

A Budapesti Finomkötöttáru
gyár modelljeit tervezte.

f.é.: Korszerűsítés
Nők Lapja, 1978. június 24 - 19. lap.

Miticzky Gáborné
divatterveió

Ruhaterek

— Elegáns, divatos kényelmes.
Nők Lapja, 1974. május 4 - 19 oldal.

Miticzky Gálomé

A modellehet a B.F.K. gyár-
egység kollektívája tervezte.

—: A lapszukától a parasztszokmyáig.
Nők Lapja, 1977. jún. 23.–18 oldal.

Miticzkyné Siniglai Mária

A Budapesti Finommechanikai Vállalat modelltervezője

f. h.: Tél '78

Kőbánya, 1977. dec. 31-19 lap

Miticzlugné Sinigla Mária
divattervező

Miticzlugné modell terveit bemu-
tatták a BFK modellbemutató-
jan.

f. b. Bemutatjuk . . .
Nők Lapja, 1976. julius 24-16 oldal

Cs. Mitelli

rézkarca illusztrálja Zolnay László cikkét:

Buda és Pest első felszabaditása.

BUDapest, 1971. 9. sz. 38-39.1.

MDK

Mitelli, Giuseppe Maria
bolognai rajzoló, festő, rézmetsző
16.o.

Rézkarc: Chi Vol Il Torbantin Mascherarsi.
Sign: Gn.Mitelli I.e.F.

A budai turbánvásár képe. Az sztal oldalán felirás: Il Ciarlatano venuta da Buda Vinta Li Setembre 1686.

74.o. 238. szám.

/dr.Kelényi B.Ottó/: Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában. 1683-1718. Bp. 1937.

Mitchell

festő 1870-e, évek

l.

Manszdebskiall

85. sz. 86, 108. sz.
109. sz 123 sz.

Sz. Bolognában 1569-ben

A szent áldozás.

Assisi szt. Ferencz életé
midőn a térdig látható, jobb
szent egy, pálma előtt álló,
áldoztat, a miben neki két,
segítségére. Az áldoztatónak f
és hosszú szakálla ősz; ölt
A csupasz arczú és gyér haj
takarja. Fölül a megnyílt felh

Bádoglemez, méretei 19·5 :
Becsértéke 500 K. — Néhai g
1907 november 14-én (1429–
átvétel jóváhagyására vonatkoz
számnál. — Bejelentetett 1913

Kifüggesztésére vonatkozó
ban. 1913: 73. *Lucio Massari*

Jegyzet. Az e festményre v

a) a törzsleltárban (1920
von Carracci: Ein Priester, eine
vier Engeln darüber. Ölgemälde,
vergoldeten Rahmen, aus einem
zogenem Brette (I. Salon);

b) a leltári kivonatban
Schule des Carracci von Mass
von Assisi das Abendmahl einem
1847. 19 hoch, 13 breit (Salo

c) a hagyományi jegyzék
Massari Bolognese: Assisii szt.

d) az átvételi okmányban
Massari Bolognese: Assisii szt. F

Hag. 1912.
Palffy

Mitelli

rézmetző

Pugna có'l Ciel chi
mantien la fede / E da
seme d'error piantosi coglie: /
Tal fù 'l Tecli; ma le
superbe uoglie / Han lacci al collo,
e le catene al piede. /
Tökölyt ~~[illegible]~~ bör-
töne ablakánál, le lán-
czolva ábrazolja. Telz.
Mitelli. F. Rézm.
folio.

Mikelli vérin

Gyurkép Thököly Imre elfo-
gatására.
Egykorú olasz vásári vérin.

Repr.

Magyar Művelődéstörl

IV. 15, 633. l

M. M. Mitelli. I-eF.

BUDA. Buda 1686
vurafoglala ennlik se
kiszüll. nagy betü
amblemakkal s jele-
netekkel dissztve-
rezin. folio
fenti jelzés

MDK

Miterlechner Adam ötvös

Mihalik, Háromszáz év M.Kvt.Ért. 1911. 123-124 l.

Mitelli F

Thököly Imre a börtönben:

Ez vasrács mögött földön ülve látjuk a börtönben sinlődő Thökölyt, ki nyakán és lábain van vasraverve. Jobb kezével homlokát fogja, baljával a vaskarikára mutat, a melyhez láncolták és egyik ~~lábával~~ lábát felemeli. Haja hosszú, bajusza lelóg, szakálla leberetvált. Öltözete: atilla s vállra vetett mente. Felirata a kép alatt négy sorban:

Pugna co'l Ciel chi non mantien la fede,
" E da seme d'error pianto si coglie:
Tal fù'l TECLI; mà le superbe uoglie,
Han lacci al collo, e le catene al piede"

s alól a jobb sarokban: „Mitelli F."

Rézmetszet, méretei a vonalkeretnek 19·9:30 cm.

9409

140/95 № 312

Miticzky Bertalan
özvegy

Részt vett a tárlaton.

Kovács Gyula: I.Országos Zománcművészeti kiállitás.....
Művészet, 1971.augusztus - 42.oldal

Mititzky Bertalan M.D.K.

ötvös

rekeszzománcos magyaros diszitésü cukros dobozkái a „mult hagyományaitól inspirált ornamentirát tüntetnek fel."

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1963. XII.évf.

1. sz. 6. old. Mihalik Sándor:

Magyar zománcmüvészeti törekvések.

MDK

Miticzky Gábor, formatervező iparművész

„Lámpaszerű lámpákat" tervez

K. J.: Pesti Kandeláberek

3

ESTI HIRLAP Bp, 1967, jan. 6.

MITHAY Sándor

Mithay Sándor munkáinak válogatott bibliográfiája. Összeéll. IlinGábor. = Pápai Múzeumi Értesítő 3-4. (1992) 17 - 18. ill. G

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Bajza György út 41

szövarch.135 II.r.1.ó

Miticzky Bertalan
az Ötvösművészek alkotóközösségének tagja

Major István kikérdezése.
kikérdező:Kéry Bertalan

Müv.Tört.Dok.

Kerényi Jenő

szövarch.131

Mitfelder Elias

XVI

l.

Pasakivárép

122 l.

(Mittel)

Miterlechner, Johann Adam, pozsonyi ötvöslegény V. 123, 124.

Miterlechner Johan Adam

ötvöt 1736
1742

laid

Mih. Pors. 123

MDK.

Miticzky Gábor

Kiállitási kritika.

Magyar Nemzet 1965 juni.26.lap 4.

Kiticzky Gábor

ip. formatervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás Kecskemét, 1975. jún–júl.

Mitteczky Gábor

FEKETE Judit: Lépésről lépésre : Átalakul a Müvészeti Alap. = Magyar Nemzet, LV.évf. 9.sz. 1992. január 11. 10.p.

többek között nyilatkozik benne:

Mittelholcz Mihály keramikus
Simonffy Mária iparmüvész
Mitteczky Gábor iparmüvész
M.NOvák András festő

[illegible] in den Händen russischer, nur in [illegible] Publicationen sind für die Masse d[illegible] Vaterland beschränken müssen, mag es uns [illegible] Westen nach Westen hinübergespült worden [illegible] Aufgabe gelingen, griechische und aben[illegible] Werke des Westens, die Versuche [illegible] Nach der Wiedergeburt der freien K[illegible] in sich vollendete Gestalt des Vorwurfs, in[illegible] höchsten Blüthe reifen.

Nun wird sich als der wesentliche U[illegible] bilder zeigen, dafs sie sich auf verschiedene [illegible] die für die Darstellung mafsgebenden Andeu[illegible] wird sich die Frage aufwerfen, wie die Li[illegible] Jüngsten Gerichts dem bildenden Künstler über[illegible] Dann erst ist für die unbefangene Würdigung

---

[1]) Um so dankbarer wird man das ange[illegible] miniature byzantine, Paris, librairie de l'art.

MITICZKY Gábor

Képzőművészek és Iparművészek Érdek-képviseleti Egyesülete vezetőségének nyilatkozata. = ÉS XXXVI. évf. 2.sz. 1992. január 10. 8. p.

a Művészeti Alap átszervezéséről

[illegible]
válasz: MITICZKY Gáboe: Egy "nyilatkozat " háttere. = ÉS XXXVI.évf.3.sz. 1992. január 17. 4.p.

Magyar Alkatóművészek Országos ERgyesülete

tely díszterme és az „Ebedlö a vagy a kis Palota", azután a vendégház. Mindezeket „bolt folyosóról", tehát valószínűleg oszlopos-árkádos és az összeírás szövege szerint egymás felett többszintes folyosóról lehetett megközelíteni. A nyugati szárny felett második emelet is volt, az azonban olyan rossz állapotban, hogy a bizottság nem mert felmenni. A kastély zsindelyfedése teljesen elkorhadt, falai helyenkint kidőltek, s azokat gerendákból és font sövényből pótolták. Ablakai, ajtajai nagyobbrészt hiányoztak, padlói tönkrementek, a födémek gerendái és az azokon levő deszkázás elkorhadt, az udvari folyosók összeomlással fenyegettek.[21]

A szerkezeteiben elavult kastélyon az 1694-es záloglevél értelmében Hevenessyéknek joguk volt építkezni, adatok hiányában azonban nem tudható, ezzel a jogukkal milyen mértékben éltek. Egy 1719-ben készített hivatalos szemle szerint még akkor is olyannyira romos volt az egész épület, hogy teljes újjáépítésére lett volna szükség.[2]

A Rákóczi-szabadságharc ezután bekövetkezett eseményei az újjáépítést nem tették lehetővé. A kastély név szerinti birtokosa, Telekesi Török István a fejedelem szenátoraként birtokaitól távol élt, egyébként is politikai és hadi ügyekkel volt elfoglalva. A kastély 1708 júliusában egy ideig a Dunántúlon parancsnokló Eszterházy Antal kuruc generális székhelye volt, a falu melletti mezőn táborozott a dunántúli kuruc sereg.[23]

A szatmári békekötés után Hevenessy János és Török Julianna akkor már felnőtt gyermekei szereztek királyi megerősítést a szüleik által zálogba vett Telekesi Török javakra, az 1711 augusztusában Török István és Julianna között a kastélyban kötött családi egyezségre való hivatkozással.

Két évvel később Török István, családjának utolsó élő férfitagja a családi egyezség ellenére mégis úgy döntött, hogy birtokait eladja. 1713 augusztus utolsó napján Vas megye elöljárósága előtt „Schilson Mihály János Uramnak és eö Kegyelme Felséghinek" adta át „az Szécsényi Kastélyban, azon nevö Szécsényi faluban" és tartozékaiban levő birtokait. Nem egészen fél év múlva, 1714. január 29-én, az Szécsényi

Budapest. T. 5298.

Ezen a pápa, Ausztria és Velencze czimerével ékesitett allegorikus lapon Buda visszafoglalása alkalmából a hit diadala van ábrázolva a hitetlenség fölött. Az egyes betüket és a lobogókon levő szavakat összeállitva e szavakat kapjuk: LEGA, BUDA és BUDA UINTA// DALLI AVSTRIACI. Az első betün pedig, a talapzaton, e szöveg olvasható: PRESA DA SOLIMANO LI 2 SETTEM: 1541, RIPRESA LI~ SETTEM: 1686. Jelzése alól balra: C.M.M./ Mitelli I. e// F.

Rm., mér. a vk. 26.3 : 67.8 cm.

140-95.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Mitesz Adél
PAJTÁS
1965. NOV. 4.

20 ELŐRE ÚTTÖRŐK A HAZÁÉRT

1021

Kapolcsi színek

Barnák, sárgák ilyenkor ősszel a kapolcsi dombok. Az őszi erdőt, és Kapolcs község életét örökíti meg képein Mitesz Adél festőművész. Esztendők óta él ebben a Veszprém megyei faluban. Jó barátság fűzi az úttörőkhöz. Gyakori látogatói: a pajtások, gondozzák a kertjét, vizet hordanak a forrásból. Adél néni az ecset használatára, s a festés fortélyaira tanítgatja őket. Munkájának eredményeképpen a megyei rajzkiállítás három első díját idén kapolcsi gyerekek kapták. Legszorgalmasabb látogatói, az Árvácska őrs nemrég tiszteletbeli őrsi taggá választották. (-ó -n)

Kilenc malmot tartanak számon Kapolcson. Ez a legöregebb 100 esztendős és „nyugdíjas" már. Rajztémának viszont kiváló!

— Keverj a barnához egy kevés okkersárgát, szebb, melegebb lesz! — Színeket, fényhatásokat mutat és magyaráz Adél néni az „árvácskáinak"

...ős?

st egész csapat veszi
galeri vezére — aki
tagja volt az őrsnek
indent megvalósíta-
ezető elmúlasztott. A
t titkos földaltti bú-
Cipődobozból készí-
tte össze az őrhely-
l. Hosszú portyákra
ket. Törvényeket al-
n vett részt teljes
munkájában, azt ki-
kat azonban az út-
volodva nem tudták
lcsöztetni. Hiányzott
dejüket értelmetlen
egénykedésekre pa-
őrség olykor a ház-
őket, mert a szédí-
a tető gerincén sé-

ja meghalt. Édesap-
kat dolgozott, hogy
esse fel családját.
megfelelően ellen-
ulást is elhanyagol-
kapta az egyeseket.
y vége felé már öt
bukásra.

átyja motorja tar-
a motorkerékpárért.
zre, szétszedte, gon-
t mindent. Ilyenkor
ültek tőle a banda
em feledkeztek meg
ő velük csatangolt

tová
az
Kis
gély
ampullákat. Pista nem vett részt a pusztításban, de betyárbecsületből védte társait a rendőrség előtt. S ez egy lépés volt a következő betöréshez, amelynek már ő is tevékeny tagja volt. A siker megrészegítette őket. Behatoltak a Textilhulladék- és Fonalfeldolgozó Vállalat telepére.

— Pénzt loptatok?

— Nem. Ruhát. Én egy farmer nadrágot hoztam el.

— Édesapád nem vette volna meg?

— De igen. Ő szeretett engem. Majdnem sírt amikor megtudta, hogy mit követtem el. Mégis azt mondta, ha jól viselem magam egy év múlva kivisz az intézetből.

Nagy barna szeme könnybe lábad. Igazán nem érti, hogy milyen veszélyes volt az út, amin járt. De az édesapjának okozott bánat őszinte könnyeket csal szemébe.

Most jó kezekben van. A gyermekotthon nevelői szeretettel segítik, hogy becsületes ember lehessen belőle. Én mégsem tudom nyugodt szívvel letenni a tollat. Arra gondolok, lehet, hogy más iskolában is vannak Pistához hasonló gyerekek, akiknek jó lenne idejében segíteni, mielőtt a bűn útjára lépnek.

Újra és újra felmerül bennem a kérdés: Pista esetében ki a felelős? Saját maga? Az őrsvezető? Tanulótársai vagy talán mások?

Faragó György

Miticzky Gábor

Egy absztrakt szobor: Miticzky Gábor műve

Esperanto lapok
1963 febr 23

ZAT

okna

akor

(2) Tanulmányi Osztály egy szobája, ahol az utóvizsgajegyeket és egyéb büntetőpénzt fizetik. Első diák gépiesen számolja le a tízes, húszas bankókat. Másik diák kíváncsian megkérdi: *Mibul??* Mire az első széttárja a kabátját. Alatta csak Ádám-kosztüm. Pénztárosnő és a többiek: — *Óóó! (gong).*

Jean

Egyetemi Lapok

AZ EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM LAPJA

Az Eötvös Loránd Tudomanyegyetem lapja
Megjelenik minden szombaton
Felelős szerkesztő: Arkus József
Szerkesztőség:
Bp. V., Egyetem tér 1—3.
Telefon: 185—207
Kiadja: Hirlapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Csollány Ferenc
Bp., Blaha Lujza tér 1.
Terjeszti az ELTE KISZ és SZE
Negyedévi előfizetési díj:
6 forint
Szikra Lapnyomda

Мирјана Лесек

ИКОНОСТАС ЦРКВЕ СВ. БОГОРОДИЦЕ У МОРОВИЋУ

Изузетну пажњу привлачи иконостас у православној цркви сремског села Моровића. Већ на први поглед се примећује да се иконостас састоји од стилски различитих икона, што значи да је припадао старијој цркви као и да је приликом постављања у нову грађевину допуњен новим деловима. Стара црква је вероватно грађена на самом почетку XVIII века, јер већ 1729. године канонска визитација печујске бискупије спомиње православну капелу у тврђи[1]. За исту цркву визитатор карловачке епархије оставио је 1733. године следеће податке: „Црква скорашња од плетера, покривена шиндром, звоница изведена из крова са 1 звоном, свод од дасака".[2] Моровићка црквена општина била је вероватно доста сиромашна, јер је поменута црква од плетера коришћена све до средине XIX века, када је замењена новом. Мата Косовац је данашњу цркву погрешно датовао у 1834. годину[3]. Та иста грешка у датовању касније се провукла и код Е. Гашића, који је њену изградњу такође везао за 1834. годину[4]. Из сачуваног писма шидског проте Антонија Лонгиновића упућеног карловачком митрополиту 28. маја 1836. године, види се да је стара црква сасвим дотрајала и да је потребно градити нову. Међутим, подизање нове цркве омета моровићки свештеник Стефан Поповић који стално наглашава да је народ сиромашан и да за њену изградњу нема могућности[5]. Пуковник Петроварадинског пука, барон Јовић, такође је послао писмо митрополиту у коме је дао детаљан опис старе и дотрајале моровићке цркве, као и предлог да се почне са градњом 1838. године и то у селу, пошто се тадашња налазила издвојена у капетанском дворишту, тј. у срушеном старом граду[6]. У истом писму је обавестио митрополита о спору који је избио између њега и свештеника Стефана Поповића поводом предлога за зидање нове цркве.[7] Из касније преписке моровићке црквене општине са митрополијом сазнаје се, да није одмах приступљено изградњи нове цркве. Године 1842. моровићки свештеник Арсеније Поповић послао је писмо митрополиту са кратким описом цркве уз напомену да је иста затворена за време покојног митрополита Стефана Станковића. Такође је свештеник Поповић тражио упутство од митрополита шта да учини са иконостасом и трпезом уколико дође до рушења старе цркве[8]. Највероватније да је 1842. године црквена општина у Моровићу почела градити цркву која је могла бити завршена до 1844. или 1845. године.

Средином XIX века, после завршетка грађевинских радова, иконостас из старе цркве пренесен је у нову[9]. Како иконостас старије мање цркве није више одговарао димензијама нове грађевине, допуњен је стилски различитим деловима. Целини иконостаса не припадају две табле са стојећим фигурама апостола, зографски рад прве половине XVIII века (уклопљене у трећу зону иконостаса). Деизис који чини стилску целину са апостолима налази се у Музеју црквене уметности у Сремској Митровици[10]. Крст са сликаним Распећем из прве половине XVIII века такође се чува у овом Музеју[11]. Крајем XIX века настале су мале двери и Тајна вечера.

Иконостас у цркви села Моровића припада мањим олтарским преградама што је сасвим и разумљиво с обзиром на чињеницу да је сликан за старију и мању цркву. У првој зони су престоне иконе; Св. Никола, Богородица са Христом, Христос и св. Јован. Испод престоних икона у соклу су: Св. Никола враћа вид Стефану Дечанском, Мојсије на Хориву, Жртва Аврамова и Усековање главе св. Јована. На царским дверима су медаљони са Благовестима и четири јеванђелиста. Изнад двери је Рођење Богородице, Св. Тројица и Рођење Христово. У другој зони је Деизис са стојећим фигурама апостола и по један медаљон са допојасном фигуром пророка на крајевима. У трећој зони је Распеће са медаљонима Богородице и св. Јована Богослова. Лево и десно налазе се по три медаљона са допојасним фигурама пророка. Као што се из распореда види иконостас припада типу старијих олтарских преграда са зоном престоних икона, апостола и пророка. Овакав распоред иконостаса карактеристичан је за прву половину XVIII века. Све доскора је био сачуван комплетан иконостас из прве половине XVIII века у цркви сремског села Сибача, који је некада припадао цркви Св. Петра и Павла, тзв. Доњој цркви у Сремским Карловцима[12]. Сличан распоред имао је и иконостас цркве манастира Петковице, данас познат само по фото-

графији. У цркви манастира Бођана такође се налази иконостас из прве половине XVIII века, само што су медаљони са пророцима слободније распоређени у барокним сплетовима гранчица[13]. Исто тако слободно распоређене медаљоне са апостолима и пророцима налазимо на малом иконостасу гробљанске капеле манастира Раковца, сликаног вероватно средином шесте деценије XVIII века[14]. Сачуване табле са представом апостола и пророка на импровизованој олтарској прегради у цркви Св. Преображења у Шатринцима показују да су иконостаси и у шестој деценији XVIII века имали једноставнији распоред[15].

На иконостасу моровићке цркве новину представљају сцене у соклу. За сада најстарије сликане парапете налазимо на иконостасима цркава св. Николе у Вогњу (1761)[16] и Земуну (1762)[17], док ће се касније све чешће појављивати на олтарским преградама[18]. Занимљиво је да на иконостасу моровићке цркве међу сценама у соклу срећемо композицију Св. Никола враћа вид Стефану Дечанском. Култ српских владара и светитеља био је доста раширен на територији карловачке митрополије током XVIII века. Српски владари и светитељи најчешће су приказивани у унутрашњости цркава као поворка владара у крушедолској припрати[19], или на појединачним иконама[20]. Доцније у појединим црквама владари добијају своје место на иконостасима (црква манастира Јаска)[21]. У црквама посвећеним св. Сави као у манастиру Кувеждину, Черевићу и Марадику, овај светитељ је приказан на престоним иконама[22]. На иконостасу у цркви сремског села Шуљма, у медаљонима изнад малих двери насликане су допојасне фигуре кнеза Лазара Кефалофора и Стефана Штиљановића[23]. Исто тако, рано се појављује тема Св. Никола враћа вид Стефану Дечанском. Појаву ове сцене на иконостасима објаснио је проф. др Медаковић пишући о иконостасу цркве Св. Николе у Мартинцима, на којем се она такође налази у соклу испод престоне иконе Св. Николе[24]. Царске двери су издељене у шест медаљона који су међусобно повезане барокном и рококо резбаријом, и такође су занимљиве по својој иконографији. У средњим медаљонима су Благовести (лево Богородица и десно арханђел св. Гаврило), док су у горњим и доњим, фигуре четири јеванђелиста, што подсећа на украјинске иконостасе XVII и прве половине XVIII века[25]. Медаљони са представом Четири јеванђелиста, срећу се на дверима иконостаса у цркви у Слатинском Дреновцу, који је такође дело руског уметника Василија Романовића из 1758. године.[26]

Крајем XIX или почетком XX века иконостас је претрпео већа обнављања[27]. Том приликом најтеже су страдали медаљони на царским дверима, док су престоне иконе премазане само делимично. Остали делови иконостаса обновљени су више или мање тако да се у извесној мери може запазити рад бољег мајстора друге половине XVIII века. На основу стилске анализе непресликаних делова, као и иконографије царских двери, слике на иконостасу могу се приписати Василију Романовићу,[28] руском уметнику који је одиграо значајну улогу у развоју српске уметности XVIII века[29]. Сем рукописа и карактеристичних стилских елемената за Василија Романовића, и забелешка у фрагментарно сачуваној књизи прихода и расхода из друге половине XVIII века, такође иде у прилог овој атрибуцији. Међу приложницима за 1765. годину спомиње се мајстор Василије, молер који је даровао мараме моровићкој цркви[30]. То свакако да неће бити нико други него Василије Романовић, руски уметник који је дуже време боравио на територији карловачке митрополије. Иако је у то време већ и Василије Остојић имао развијену сликарску радионицу у Новом Саду, мало је вероватно да би се овај податак из књиге прихода и расхода моровићке цркве могао односити на њега. Недавно откривени Остојићеви иконостаси у црквама Св. Николе у Иригу и Нерадину[31], по својим стилским особинама се у толикој мери разликују од иконостаса моровићке цркве, да се овај рад уопште не може приписати његовој руци. Сасвим је извесно да се стилске особине као и непотпуни архивски податак, могу везати за име Василија Романовића.

Школовање и почетна сликарска фаза Василија Романовића везани су за Русију. Сликарство је учио у Кијевопечерској Лаври[32]. Године 1737. живописао је у Кијеву Претеченско-Берисоглебску цркву[33]. Живопис ове цркве пропао је приликом пожара, а за овај рад данас се зна само из архивских докумената и литературе[34]. Да ли је у Русији још нешто радио за сада није познато. Према Тихомиру Остојићу, Романовић је 1758. године дошао у Хопово[35]. Проф. др Павле Васић претпоставља да је Василије Романовић дошао у Војводину већ са Јовом Василијевићем и да је са њим учествовао у сликању иконостаса цркве манастира Бођана, у времену између 1745. и 1748. године[36]. Др Динко Давидов сматра да је Василије Романовић припадао групи руских сликара која је декорисала наос цркве манастира Крушедола 1756. године[37]. У манастиру Хопову он је имао своју сликарску радионицу[38]. Из Хопова је Романовић отишао у Славонију и за цркве у Слатинском Дреновцу и Костајници сликао иконостасе[39]. За пакрачког владику Софронија Јовановића радио је

Сл. 1 — Василије Романовић, Богородица са Христом, Моровић

три портрета 1759. године[40]. Почетком маја 1766. године Романовић се вратио у Хопово и заветовао да ће до смрти остати у манастиру а временом примити и монашки чин[41]. Последње вести о њему су из 1769. године када се жалио на неисплаћене дугове покојног владике Софронија Јовановића[42]. За сада није познато шта је радио на територији Војводине. Учествовање у изради иконостаса цркве манастира Бођана и зидних слика у наосу цркве манастира Крушедола још није испитано и потврђено. Уколико је тачна претпоставка проф. Васића да је Романовић дошао из Русије 1745. године са Јовом Василијевићем — што би значило да је он на територији карловачке митрополије боравио четврт века — његов опус би морао бити знатно већи него што је то данас нама познато. Он је, свакако, у то време као сликар имао известан углед.

На жалост, најмање је сачувано уметничких дела баш из пете и шесте деценије XVIII века. Цркве од плетера и дрвета, током друге половине XVIII века, у већини случајева, замењене су великим барокним грађевинама којима више нису могле одговарати старе и мале олтарске преграде. Иконостаси старијих цркава најчешће су распарчавани, а ређе продавани сиромашнијим црквеним општинама које нису биле у могућности да за своје нове цркве израђују и нове иконостасе[43]. Стога је сасвим сигурно да је Василије Романовић за време свога боравка на територији карловачке митрополије, сам или са својим ученицима, морао извести знатан број радова и то не само у већим и познатијим црквама већ и у мањим, о чијем постојању данас знамо из архивских докумената или шематизма Димитрија Руварца.

Као што је већ речено, иконостас цркве у Моровићу показује све особине стила Василија Романовића. За жаљење је, што га је готово немогуће упоредити са осталим Романовићевим делима. Иконостас у Слатинском Дреновцу је страдао за време другог светског рата и данас је познат само по фото-

Сл. 2 — Василије Романовић, Христос, Моровић

VENDITUR
MTA KÉPZŐMŰVÉSZETI KUTATÓ CSOPORT
KÖNYVTÁRA

Сл. 3 — Василије Романовић, св. Јован, Моровић

графији коју је пред рат начинио др Иван Бах[44]. Што се тиче костајничке цркве, према др Баху, апостоле и пророке је сликао Василије Романовић, док су остале делове иконостаса радили непознати мајстори, такође Руси.[45]

Атрибуција иконостаса доста је отежана због каснијих обнављања која су вршена крајем XIX или почетком XX века. Иако је иконостас приликом реставраторских захвата претрпео веће измене, ипак се сасвим јасно на непресликаним површинама примећује карактеристичан рукопис Василија Романовића. На Романовићев стил највише упућују престоне иконе са монументалним фигурама, реалистичким третманом ликова и богато орнаментисаном одећом. Богородица на моровићкој престоној икони има сличности у концепцији, распореду маса и начину обраде са фигуром Богородице на иконама из Дреновца и Костајнице. Ликови су доста слични, мада је на моровићкој икони Богородичино лице нешто више проширено у горњем делу према челу. Набирање Богородичине одеће шрафирањем и богато орнаментисани огртач опточен траком на ивицама и пребачен преко Богородичине главе, готово је изведено идентично на наведеним иконама. Облик руку са елегантно издуженим прстима такође се подудара на иконама. (сл. 1)

Фигуре на осталим престоним иконама (св. Николе, Христа и св. Јована), својом монументалношћу, реалистичким третманом психолошки издиференцираних физиономија, фином моделацијом и богато орнаментисаном тканином одеће опточене украсним тракама на ивицама, подсећају на сликарство Василија Романовића. (сл. 2—3)

Стојеће фигуре апостола такође су монументалне, наглашеног волумена и сигурно постављене испред ниског пејсажа. Спретном изменом ставова, покрета и гестова приказао је апостоле у различитим положајима. Сви ликови су добро психолошки обрађени. Смењују се светитељи различитих доба старости и различитих карактерних особина: седокоси са тамнокосим, ћелави са бујном косом, старачке благе физиономије са средовечним робустним или нежним младалачким. Одећа је такође на различите начине обрађена. Истина хаљине су једноличне драпиране и у крутим наборима се спуштају

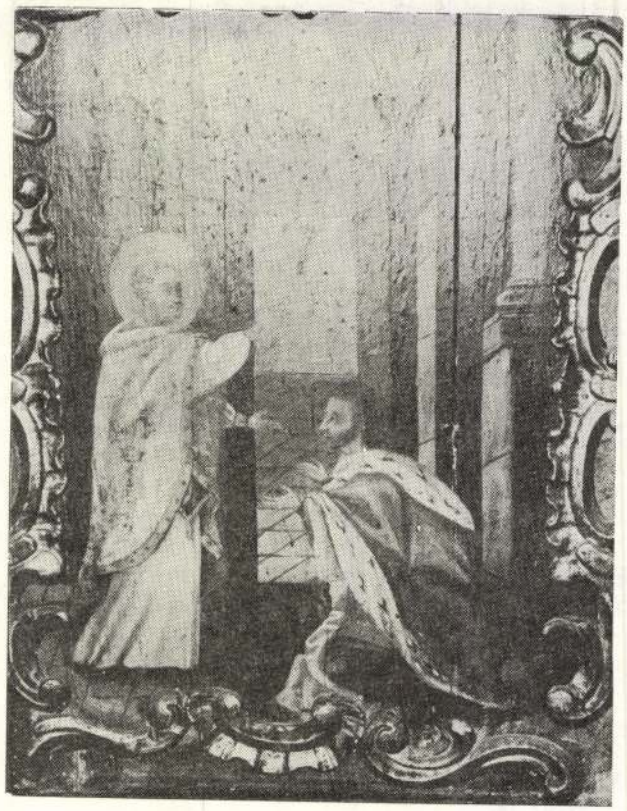

Сл. 4 — Василије Романовић, Св. Никола враћа вид Стефану Дечанском, Моровић

Сл. 5 — Василије Романовић, Мојсије на Хориву, Моровић

низ тела апостола. Међутим њихови огртачи разбијају монотонију, падају низ леђа уз лако лепршање, или су пребачени преко једног или преко оба рамена. Занимљиво је да се приликом сликања одеће изгубила златна шаблонизирана орнаментика која је редовно коришћена код сликања одеће Богородице, Христа, св. Николе и св. Јована. Колорит је фини и оплемењен. Састоји се углавном од црвене, плаве, ружичасте, смеђе и зелене боје. Редовно, иза сваке фигуре апостола, у позадини је низак брдовит пејсаж са понеким стаблом или лиснатим дрветом, архитектуром постављеном лево или десно, али коју никада не понавља. Обично смењује цркве, куле и зидине града, што је карактеристично и за позадину стојећих фигура апостола на костајничком иконостасу[46].

Медаљони са допојасним фигурама пророка показују исте особине. Ликови су психолошки издиференцирани са ознаком карактерних особина. Моделација лица је изведена у најфинијим преливима ружичастих и зелених тонова, а на одећи се више не појављује шаблонизирана орнаментика.

У сценама у соклу и изнад двери, фигуре имају издужене ликове сликане у профилу,

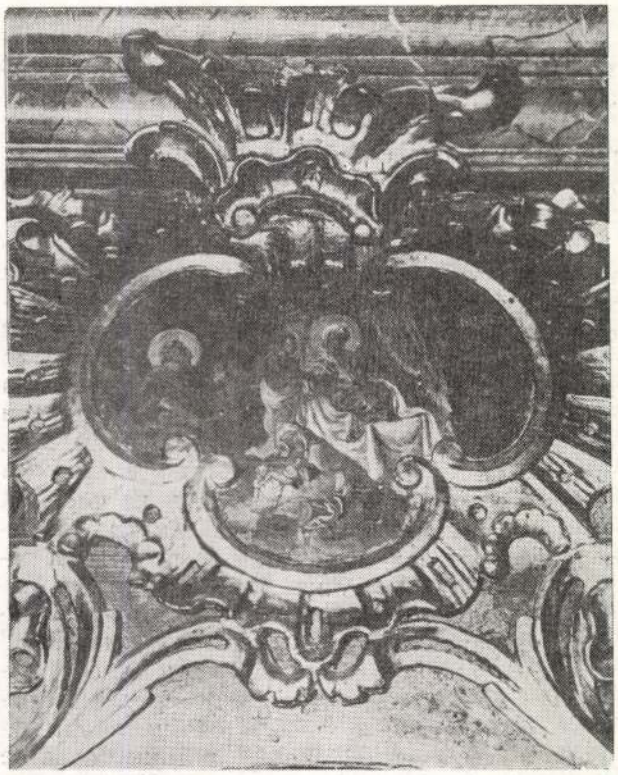

Сл. 6 — Василије Романови. Рођење Богородице, Моровић

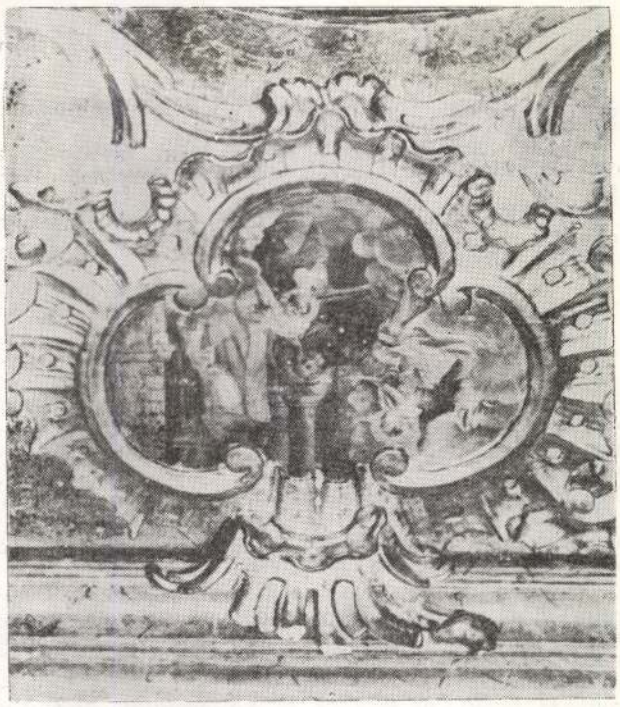

Сл. 7 — Василије Романовић, Рођење Христово, Моровић

наглашених јагодица и суженi према брадi (Св. Никола враћа вид Стефану Дечанском, Мојсије на Хориву, Рођење Богородице). (Сл. 4—6)

Сличне ликове налазимо у композицијама празника костајничког иконостаса које су сликали помоћници Василија Романовића[47]. Покрети лебдеће фигуре анђела у композицији Рођење Христа такође подсећају на покрете анђела у композицији Благовести на костајничком иконостасу. (сл. 7)

Анализирањем појединих икона са иконостаса моровићке цркве и упоређивањем са фотографијама икона дреновачког и костајничког иконостаса, може се закључити да су стилски елементи и рукопис толико карактеристични за Василија Романовића да се без двоумљења овај рад може приписати његовој руци. Захваљујући срећном случају, што су сачувани фрагменти књиге прихода и расхода моровићке цркве баш из периода када су вршена исплаћивања сликару за израду иконостаса, данас нам је позната и година његовог настанка. Исплаћивања у намирницама упућују на могућност Романовићевог боравка у Моровићу у годинама 1765.[48] и 1766.[49] Готово редовно сликари су обављали послове у местима за чије су цркве радили иконостасе, а ређе у својим радионицама или атељеима[50]. Већ је истакнуто да се Василије Романовић вратио у Хопово почетком маја 1766. године. На основу овога би се могло закључити да је Романовић до маја завршио сликање иконостаса. Истина, у књизи прихода и расхода је тек почетком јануара 1767. године забележено да је мајстор завршио дело у цркви[51]. Међутим, овај податак не мора да се односи на завршетак сликарских радова на иконостасу. Исто тако, Василије Романовић је могао још неке мање значајне радове да изводи у цркви, као сликање целивајућих икона или бојење црквеног мобилијара. Податак да је црква у Моровићу освећена у јуну 1766. године[52], такође иде у прилог претпоставци да је Романовић насликао иконостас пре свога повратка у манастир Хопово. Исплаћивања мајстору вршена су још у јуну 1767. године[53]. Из даље забелешке се сазнаје да сликар више није боравио у Моровићу него да му је паре носио епитроп, али на жалост место његовог боравка се не спомиње.

Такође је за жаљење, што је иконостас моровићке цркве највећим делом премазан, па се данас не може у потпуности извршити анализа његовог стила. Тек после скидања новијих слојева, биће више могућности да се испита овај иконостас који би за сада био једино дело Василија Романовића на територији Срема.

НАПОМЕНЕ

[1] Е. Гашић: Повијест жупе и мјеста Моровић, Баково 1936, 367.

[2] Д. Руварац: Српска митрополија карловачка око половине XVIII века, Сремски Карловци 1902, 98.

[3] М. Косовац: Српска православна митрополија карловачка, Сремски Карловци 1910, 340.

[4] Е. Гашић, н. д. 368.

[5] Конзисторијални архив, бр. 102/1836.

[6] Исто.

[7] Исто.

[8] К. а. бр. 39/1842.

[9] Доста ретко су стари иконостаси преношени у нове грађевине, сем у случајевима када су у време зидања цркве били скоро нови као у Голубинцима (М. Лесек, Иконостас цркве Ваведења у Голубинцима, Зборник заштите споменика културе XIX, Београд 1968, 119) и Добринцима (М. Лесек: Прилог проучавању Теодора Крачуна, Богословље, св. 1 и 2, Београд 1971, 106—109).

[10] Друштво музејских радника Војводине, Секција историчара уметности, Попис сликарских и вајарских дела у музејима и галеријама слика Војводине, Нови Сад 1965, 92, бр. 72; Попис сликарских и вајарских дела у музејима и галеријама Војводине II, Нови Сад 1972, сл. 72. Композиција Деизиса је занимљива по свом доста ретком мотиву Богородице са крилима. Исти иконографски мотив, приказан је на икони Деизиса из прве пол. XVIII века у Музеју српске православне цркве у Београду и на икони, такође са претставом Деизиса, која се чува у Галерији Матице српске у Новом Саду. Богородица са крилима среће се у руској уметности XVII века. (И. Кирпичников, Деизусъ на Востоке и на Западе и его литерарния паралели, Журнал Министерства народнога просвещения, Петербург 1893, 1—26.)

[11] Попис сликарских и вајарских дела у Музејима и галеријама Војводине, Нови Сад 1, Београд 1965, 92, 71; Попис сликарских и вајарских дела у музејима и галеријама Војводине II, Нови Сад 1972, сл. 71.

[12] М. Лесек: Првобитни иконостас Доње цркве у Сремским Карловцима, Вести Музеја Града Новог Сада, бр. 3, Нови Сад 1972.

[13] Л. Мирковић и И. Здравковић: Манастир Бођани, Београд 1952, 69—70.

[14] Капела манастира Раковца сграђена је 1751. године. У опису манастира из 1753. године овај иконостас се још не помиње, што значи да је настао нешто касније. (Д. Руварац: Опис фрушкогорских манастира 1753. год. Сремски Карловци 1903, 411.)

[15] М. Лесек: Иконостас цркве св. Преображења у Шатринцима, Саопштења IX, Београд 1970, 243, сл. 1.

[16] М. Лесек: Аксентије Остојић, Рад војвођанских музеја 20, Нови Сад 1971, 370, сл. 1.

[17] Д. Медаковић: Мојсије Суботић, Зборник за ликовне уметности 7, Нови Сад 1971, 126—130.

[18] Д. Медаковић: Христове параболе на иконостасу Николајевске цркве у Земуну, Зборник Народног музеја IV, Београд 1964, 381—389.

[19] Д. Медаковић: Зидно сликарство манастира Крушедола, Зборник Филозофског факултета XVIII, Споменица Михајла Динића 2, Београд 1964, 602.

[20] Л. Мирковић: Црква у Старом Сланкамену, Зборник за друштвене науке 11, Нови Сад 1955, 126; П. Васић: Карактеристике стила Николе Нешковића, Грађа за проучавање споменика културе Војводине III, Нови Сад 1959, 64—65.

[21] Д. Медаковић: Мојсије Суботић, 134.

[22] М. Лесек: Прилог проучавању Николаја Петровића мало познатог сликара друге половине XVIII века, Гласник — Службени лист српске православне цркве 4, Београд 1971, 95.

[23] Исто.

[24] Д. Медаковић, н. д. 131—134.

[25] С. Таранушенко: О Украјинском иконостасу XVII и XVIII века, Зборник за ликовне уметности 11, Нови Сад 1975, 135—136.

[26] I. Bach: Prilozi povijesti srpskog slikarstva u Hrvatskoj od kraja XVII do kraja XVIII st. Historijski zbornik, 1—4, Zagreb, 1949, 197, t. III, sl. 5.

[27] У медаљону са претставом кнеза Лазара, који се налази изнад северне певнице потписан је Крцалић. Вероватно је овај сликар обнављао иконостас.

[28] М. Лесек: Непознати рад Василија Романовића, Вести Музеја града Новог Сада 11, Нови Сад, мај 1976.

[29] И. Бах: Прилози повијести српског сликарства у Хрватској, 185—208; П. Васић: Сликари иконостаса манастира Бођана и Крушедола, Старинар, н. с., књ. XII, Београд 1961, 111—121; М. Јовановић: Руско-српске уметничке везе у XVIII веку, Зборник Филозофског факултета, књ. VII—1, Београд 1963, 393—394; Д. Медаковић: Зидно сликарство манастира Крушедола, 602—616; Д. Давидов: Украјински утицаји на српску уметност средине XVIII века и сликар Василије Романович, Зборник за ликовне уметности 5, Нови Сад 1969, 125—133.

[30] Књига прихода и расхода цркве Св. Богородице у Моровићу (сачувано је неколико листова од 1765. до 1767. године). За 1765. годину под бројем 4 пише: Мараме приложи мајстор Василіе маленъ. На књигу прихода и расхода скренула ми је пажњу колегиница Оливера Милановић-Јовић кустос Покрајинског завода за заштиту споменика културе у Новом Саду, на чему јој се најлепше захваљујем.

[31] О. Милановић-Јовић: Аутор најлепшег иконостаса прелазног доба, Дневник од 30. IV 1966; P. Vasić: The Iconostases of Vasa Ostojić, Painter from Novi Sad, Serbian orthodox, church its Post and Present, pol II, No. 2, Beograd, December 1966, 53—57. О. Милановић-Јовић: Иконостас Николајевске цркве у Иригу. Зборник за ликовне уметности 5, Нови Сад 1969, 167—170, сл. 2—8.

[32] Т. Остојић: Доситеј Обрадовић у Хопову, Нови Сад 1907, 283—284.

[33] Д. Давидов: Украјински утицаји на српску уметност средине XVIII века и сликар Василије Романович, 127—128.

[34] Исто.

[35] Доситеј Обрадовић у Хопову, 283—284.

[36] П. Васић: Сликари иконостаса манастира Бођана и Крушедола, Старинар, н. с., књ. XII, Београд 1961.

[37] Д. Давидов, н. д. 131.

[38] П. Васић: Сликари иконостаса Бођана и манастира Крушедола.

[39] I. Bach: Prilozi povijesti srpskog slikarstva u Hrvatskoj od kraja XVII do kraja XVIII st., Historijski zbornik 1—4, Zagreb 1949, 208.

[40] Д. Давидов, н. д. 129, сл. 1.

[41] Т. Остојић: Доситеј Обрадовић у Хопову, 284.

[42] Д. Давидов, н. д. 129—130.

[43] Иконостас који се данас налази у моловинској цркви првобитно је припадао цркви села Товаришева у Бачкој (М. Лесек: Стара српска црква у Сремској Митровици и њен иконостас, Рад војвођанских музеја 6, Нови Сад 1957, 271. Исто тако, иконостас цркве у Сибачу некада је припадао цркви Св. Петра и св. Павла у Сремским Карловцима (М. Лесек: Првобитни иконостас Доње цркве у Сремским Карловцима, Вести Музеја града Новог Сада, бр. 3, Нови Сад, мај 1972).

[44] М. Јовановић: Руско-уметничке везе у XVIII веку, Зборник Филозофског факултета, књ. VII—1, 394.

[45] I. Bach, н. д. 200.

[46] Упоредити са V. Borčić: Zbirka Odjela Srba u Hrvatskoj, Katalog muzejskih zbirki X, Zagreb 1974, сл. 15.

[47] Упоредити са Д. Давидов, н. д. сл. 5—7.

[48] Рачуни исплаћени до 11. фебруара 1765. године:

Молеру за зејтин — 234	21
Пак молеру за вино 2 акова 4	32
Пак молеру пола акова ракије 4	—
Пак молеру за зејтин теже 3 : 2/5	18
Соли молеру 6 ока по .4. хи чини	42

Рачуни исплаћени после 11. фебруара 1765. године:

Молеру за једну оку зејтина	36
На 13ти Априла мајстору молеру церквени. нов.	7 ф 56.
Пак 13ти Априла Мајстору молеру от таса приход	5. 14 х
Пак 13ти Априла Мајстору от различнии прихода	16. 15 х
Пак 13ти Априла от звона мајстору дадо	41 х
Пак 13 Априла дадо мајстору 4, 1/2 лота жежена злата црквена и новац	19. 18 х
Пак 13ти Априла дадо от таса мајстору шчоје покојни гн. Хакман дао прајски новац Мајстору; и није могао потрошити, веће натраг . . . . . новац	1
Пак Молеру от пешкира 3	27
Пак от таса Молеру	1.3
Пак Молеру дадо шчер за . . . . . дао	30.
Пак дадо Мајстору Молеру	7.20

Целокупни расходи од децембра 1764. до јануара 1766.

1. За управљеније Темпла и проча	136,68

[49] Целокупни расходи од почетка 1766. године до 22. новембра:

2. Мајстору Молеру за описанија темпла	39,17

[50] Крачун је дуже време боравио у Нештину за време сликања иконостаса (Л. Мирковић: Теодор Крачун, Нови Сад, 1953, 26).

[51] 1767. Пак када је Молер свершио дело црквено потрошено 1.8

На 23ти фебр.: Мајстору Молеру	33 — —

[52] Д. Руварац: Српска митрополија карловачка око половине XVIII века, Сремски Карловци, 1902, 48.

[53] На 2= Јунии даде се Мајстору Молеру	24 — —
Пак Епитрону на трошак када је Молеру носио Новце	50 — —

Целокупни расходи од 22. новембра 1766. до 20. . . . . 1767.

1. На Исплаћивање Молера	57

Фрагменте књига прихода и расхода моровићке цркве љубазно ми је ставио на располагање господин Светозар Радовановић, свештеник у Моровићу, на чему му се најлепше захваљујем.

Mirjana Lesek

THE IKONOSTAS OF THE CHURCH OF THE VIRGIN AT MOROVIĆ

The Eeastern Orthodox church in the village of Morović, in the Srem region, built in the mid-nineteenth century, has an ikonostas dating from the second half of the eighteenth century which formerly belonged to the old church, the existence of which is known today only on te basis of documents in archives. Although the ikonostas was restored at later dates, stylistic analysis of the parts not covered with later coats of paint still makes it possible to attribute this work to Vasilii Romanovich, a Russian artist who lived and painted for a period of time in the monastery of Hopovo in Fruška Gora. Apart from the handwriting, and the characteristic stylistic elements (monumental figures, realistically treated faces and richly ornamented dress), the note in the preserved fragment of the late eighteenth-century ledger, referring to Romanovich, also supports this assumption. Among the donors to the Morović church in 1765, the name of Master Vasilii, painter, is recorded. Bills for painting the ikonosts were paid to the artist from February 1765 to June 1767.

MITROVIC
DAD 24/12

UJ SZÉPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ KIADVÁNYOK

FRANCIS HACKETT:

BOLEYN ANNA.

Anglia és Németország halálos párbajának idején egész különös aktualitást nyer HACKETT két történelmi regénye: *VIII.* HENRIK és a most megjelenő *BOLEYN ANNA*. Tudvalevőleg Anglia nagyhatalmi állását Európában VIII. Henrik alapította meg és az ő vaskezű, nyugodt lélekkel mondhatjuk, zsarnoki országvezetésének tulajdonítható, hogy a kis szigetországból az a világbirodalom lett, amely hatalmát Európától Ausztráliáig kiterjesztette. Viszont nem vitatható el, hogy éppen BOLEYN ANNA-hoz való lángoló szerelme távolította el a pápától és ezáltal az európai kontinenstől. Bátran megállapíthatjuk tehát, hogy Boleyn Anna történelmi szerepének utóhatásai még ma, többszáz évvel hirtelen feltűnése, Anglia királynőjévé való felemelkedése és tragikus kivégeztetése után sem szűntek meg. Sok könyvet írtak már VIII. Henrikről és szerelmeiről, köztük külön Boleyn Annáról, de Hackett: VIII. Henrik c. könyvének és az ennek nyomán készült filmnek világsikere óta minden olvasó feszült érdeklődéssel várta a felséges szerető és a felséges kivégzett regényét, amelyet íme, kitűnő magyar fordításban nyújtunk át a magyar olvasóközönségnek.

Ára egészvászonkötésben 7.— pengő.

BÉKEFFI LÁSZLÓ:

KÖZÉLETI TANKÖNYV.

1940. nyarán jelent meg a nagyhírű konferanszié pompás könyve, amely azóta az egész ország olvasóközönségét megnevettette. Mindig szellemes és csípős, de sohasem bántó Békeffi humora. Ennek köszönhető, hogy megjelenése után néhány hét alatt többezer példány fogyott el belőle. — A könyv foglalkozások szerint mutatja be, hogy 1940-ben a szerző által elénk tartott görbe tükörben hogyan karrikíroződnak embertársaink.

Ára kartonálva P 4.—

MITROVICS GYULA:

A MŰALKOTÁS SZEMLÉLETE.

A debreceni »Gróf Tisza István« Tudomány Egyetem rektora, a kitűnő esztétikus egész életének főművét alkotta meg fenti című magyar esztétikájával, amely nagy, quart alakú kiadásban, sok többszínű műmelléklettel és több, mint 50 illusztrációt tartalmazó, 18 egyszínű műmelléklettel díszítve, az 1940. év őszi, illetve karácsonyi könyvpiacának egyik legfontosabb és legértékesebb újdonsága. Nemcsak az egyetemi hallgatóság által kitűnően használható ez a nagyszabású munka, de a nagyközönség körében is régen érzett hiányt pótol, mert a GREGUSS-féle, ma már klasszikus számba menő mű elfogyta óta nem jelent meg népszerű hangon írt magyar esztétika. Minden intelligens ember hamar észreveszi, hogy amikor olvassa, a magyar kultúrfölény egyik értékálló dokumentumát tartja kezében, ugyanakkor, amikor saját lelki műveltségét is hathatósan kiépíti.

Egészvászonkötésben, tokban, előjegyzési ára nov. 15-ig 10.— P, megjelenés után bolti ára 15.— pengő.

Rózsavölgyi 1940. őszi újdonságai
és karácsonyi ajándékkönyvei.

F. J. BAIN:

HINDU REGÉK.

A »HAJNAL LEÁNYA« és a »BUBORÉKOK AZ ÉLET TENGERÉN« című két Bain-kötet nagyobb alakú, egybekötött, új kiadása.

A magyar olvasóközönségnek még élénk emlékezetében él az a hatalmas könyvsiker, amely a húszas években Bain könyveinek Baktay Ervin-féle, költői szellemű fordításainak megjelenését kísérte. A hindu legendák végtelen kincsesbányájából merített Baktay Ervin, amikor a misztikus Keletnek ezt a két gyöngyszemét magyarra átültette.

Bolti ára egészvászonkötésben kb. P 4.—.

Mitrovics Gyula:
A műalkotás szemlélete

Mitrovics Gyula debreceni egyetemi tanár *„A műalkotás szemlélete"* címen összefoglaló esztétikai kézikönyvet írt, amellyel a több, mint félszázaddal ezelőtt megjelent Greguss Ágost-féle hasonló rendszeres mű után az újabb tudományos elméletek eredményeit felhasználó hézagpótló munkára vállalkozott. Mitrovics professzor könyve roppant nagy területet ölel fel és azt fölényes anyagismerettel, tudományos felelősségtudattal és nem utolsó sorban világos szerkezeti beosztással taglalja. Műve, ismeretelméleti alapvetések után, amelyekben a művészet lényegéről és az esztétika feladatáról ír, sorra veszi az építészet, festészet, szobrászat, az iparművészetek, a zene, az irodalom és a mozgásművészetek különböző ágait és velük kapcsolatban teljes részletességgel tárgyalja az esztétikai megértés speciális problémáit, végül az esztétikai érzelmek természetéről szól. A szerző célja nemcsak tudományos rendszeralkotás volt, hanem az is, hogy az esztétikai elveket a művelt közönség szélesebb köreibe is bevigye s ezzel az egészséges, nemzeti irányú művészet további fejlődését és zavaros gyakorlati és elméleti törekvésektől való megtisztulását is elősegítse. Igy a tudományos szempontok megőrzése mellett lehetőleg könnyen érthető olvasmányt is akart a közönség kezeibe adni. A könyv közel 400 oldalon, előkelő külsőben jelent meg. (p. z.)

Uj Magyarság
1941. január 19.

SOMLYÓ (Kézprém)

Várrom

Képe VV 1865, 185 l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
1975 FEB 23
Magyar Nemzet

Mitró Jolán

1021

Az AESZ miniszteri értekezlete

Merre tart Afrika?

A FÖLDÜNK KIALAKULÁSÁT kutató tudósok egy részének véleménye szerint az amerikai és az afrikai kontinens valamikor, évszázezrekkel vagy -milliókkal ezelőtt egységet alkotott. Nagy földmozdulások, a Nap vonzása és jégtömegek olvadása, tehát a természet változása szakította ketté idővel ezt a földrajzi egységet, közéjük nyomult a tenger, majd az óceán, fokozatosan távolodtak egymástól és alakultak különkülön önálló világgá. Sokan vitatják ezt a feltevést, de fel lehetne sorolni mellette is biológiai, néprajzi és földrajzi érveket, hiszen ha a térképre pillantunk és „kivágjuk" az óceánt, majdhogynem pontosan össze lehetne illeszteni a két kontinenst, Európát is ideszámítva. E vitán túl marad azonban a lényeg: Amerika és Afrika egyre távolabb került egymástól. Nemcsak földrajzilag, hanem politikailag is.

Ez a folyamat különösen most érzékelhető, a második világháború utáni korban, amikor ez a földrész átlépte a fejlődés küszöbét, és ha megrázkódtatásokkal, ellentmondásokkal is, de megkezdte a maga arculatának kialakítását. Hajdan rabszolgáknak vitték el e népek férfiait és asszonyait Északra és Délre, azután az európaiak hódították meg őket. Ennek a világnak vége. Afrikában megrendültek a gyarmatosítás bástyái, egyik a másik után, s az elmúlt negyedszázadban újabb és újabb országok jelentek meg a térképen. Számuk már majdnem negyven, Rhodesián és a Dél-afrikai Köztársaságon kívül, ahol egyelőre még a nyugat-európai telepes kisebbség uralkodik legalább tízszer annyi fekete bőrű lakos felett, átültetve a gyakorlatba a „felsőbbrendűség" faji eszméjét. És nemcsak földrajzilag, de egyre inkább politikailag is ide tartoznak a földrész északi részén elterülő arab államok, amelyek valaha ugyancsak hódító szándékkal terjeszkedtek Dél felé, ma már azonban egyre inkább elmosódik az arab és a fekete Afrika között a határ. Valamennyien az Afrikai Egységszervezetbe (AESZ) tömörültek, amelynek miniszteri tanácsa éppen a napokban tartotta ülését Addisz Abebában, Etiópia fővárosában.

E FONTOS SZERVEZET és együttműködés kialakítása részben Houari *Boumedien* algériai elnök érdeme, aki 1973 augusztusában a korábbi laza szövetség helyett szoros akcióegységet hirdetett meg. Alapja tömören: az arab országok támogatják a még gyarmati uralom alatt élő afrikai népek felszabadulási harcát, fellépnek a faji megkülönböztetés ellen, az afrikai országok pedig síkraszállnak az arab országok igazságos ügye mellett, a közel-keleti válság mielőbbi rendezése érdekében. Ez a koncepció a realitásokon alapult, és nem is járt eredmény nélkül.

Nem véletlen, hogy ez a két fő kérdés szerepelt az Afrikai Egységszervezet Addisz Abeba-i miniszteri ülésének középpontjában, részben a belső afrikai ügyeket és a további együttműködés módozatait vitatták meg, részben pedig a Közel-Kelet válságának politikai rendezéséről hoztak határozatot, ami összhangban áll a rabati arab csúcsértekezlet állásfoglalásával, különösen ami a palesztinai nép önrendelkezési jogát illeti. Az AESZ miniszteri tanácsa leszögezte, hogy „a palesztin probléma afrikai téma is, éppen ezért ezt a kérdést külön napirendre tűzik a miniszteri konferencia következő, kampalai ülésén".

Ez nemcsak azt jelenti, hogy egyre szorosabbá válik az afrikai egység, de részben választ ad arra a kérdésre is, hogy hová, merre tart ez a földrész. Mindenekelőtt: az afrikai országok a harmadát alkotják az ENSZ tagállamainak, s a szocialista, valamint a fejlődő ázsiai, latin-amerikai országokkal együtt túlnyomó többségben vannak. E földrész országainak egységes akarata nélkül ma már semmi sem történhet a világszervezetben. Afrika bizonyos mértékig felborította a korábbi egyensúlyt, megváltoztatta az erőviszonyokat a nemzetközi politikában, s a jövőben egyre inkább számottevő tényező lesz a világ sorsának alakulásában.

A történelem menete meggyorsult, ennek ellenére hosszú volt az út, amelyen végig kellett menni, hogy az arab vállalkozó szellem és a fekete Afrika képzeletgazdagsága ritmikusan párosulhatott a közös ügy érdekében. És e tekintetben nem hagyható figyelmen kívül a művelődési

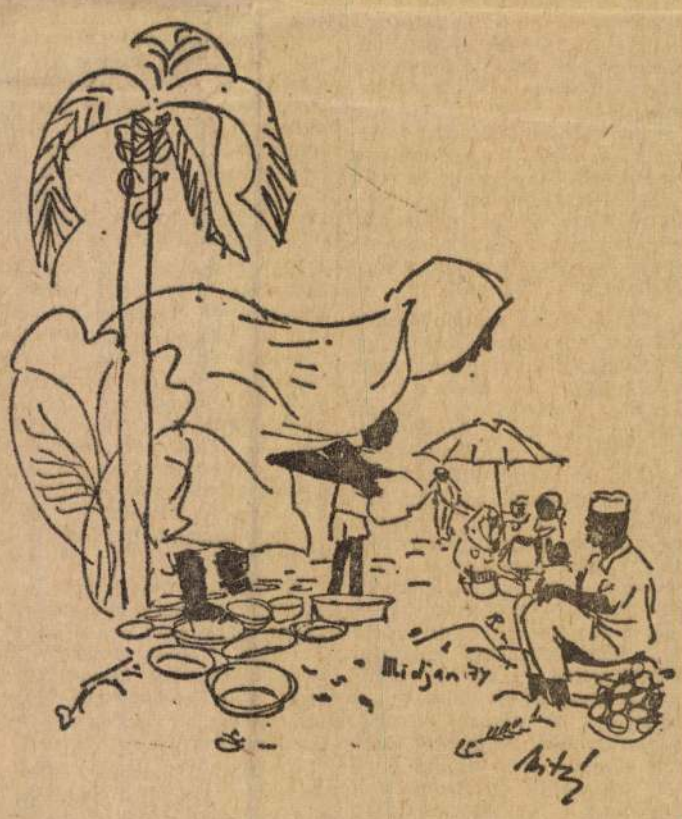

Képzelet és valóság Afrikában
(Mitró Jolán rajza)

szint. A primitív és a modern forma ötvözete jellemzi e népek képzőművészetét, ez alakítja politikájukat is. Aki Afrikában járt. Északon vagy Délen, személyesen meggyőződhetett erről.

EZ A MEGÚJHODÁST jelenti egyszersmind, amely a hagyományokra támaszkodik. Hosszas vajúdás jellemezte az új helyzet kialakítását és az egység megteremtését vagy legalábbis az erre való törekvést ezen a földrészen, a második világháború után. A gyarmatosítás maradványaként fellángoltak a törzsi viszályok, az ősi ellentétek. Számos esetet sorolhatnánk fel. De ugyancsak tanúi lehettünk annak, hogy a gyarmatosító hatalmak elleni harc olyan alapvető tényezője az afrikai történelemnek, amely elősegítette a helyi viszálykodás megszüntetését is. A legjobb példa erre talán Angola, ahol három felszabadítási mozgalom is magának igényelte az ország irányítását, gyakran egymás ellen harcolva 1961 óta, de amikor arra került a sor, hogy megnyílt a lehetőség az önálló állam megteremtése előtt, mind a három párt és partizáncsoport vezetője ellentéteiket félretéve jelent meg a dél-portugáliai Alvaróban, ahol a lisszaboni kormány képviselőivel megállapodtak országuk függetlenségének időpontjában.

Portugálián kívül elsősorban Anglia, Franciaország és Belgium kényszerült feladni afrikai gyarmatait. (A régi német császári birodalom az első világháború után elveszített megszállt területeit, elsősorban Togót, Zanzibár szigetét pedig elcserélte az angolokkal Helgolandért.) A gyarmatosítás felszámolása különféle módon történt. Anglia tudomásul vette a tényeket például Kenyában, ahol a Mau-Mau mozgalom *Kenyatta* elnök vezetésével évekig harcolt, míg kompromisszum nem jött létre. A franciák csak Algériában ragaszkodtak fegyveres erővel a hatalomhoz, míg *de Gaulle* tábornok véget nem vetett az évekig tartó kilátástalan vérengzéseknek. Az Elefántcsontparton és Szomáliában, egy ideig Madagaszkár szigetén, s még néhány országban azonban igyekeztek megtartani befolyásukat az *„Eurafrique"* — az Európai Afrika — jelszavát hirdetve. A legszörnyűbb függetlenségi harcra Belga-Kongóban került sor, ahol nemcsak a gyarmatosítók ellen folyt a harc, hanem a szakadár Katanga tartomány ellen is. Belga-Kongó, a mai Zaire állam itt rendelkezett a legnagyobb réz- és uránlelőfölddel. Ez a harc sok százezer ember életét oltotta ki, amelyben nemcsak az új állam vezetője, Lumumba, hanem a szakadár vezér *Csombé*, de *Hammarskjöld*, az ENSZ akkori főtitkára is belepusztult.

A nyugat-európai tőkés hatalmakat ugyanis ama vezérelv, irányította, hogy Afrikában minden megtalálható, ami Nyugat-Európában hiányzik. A nyersanyag. A réz, az urán, az olaj, a vasérc és a mezőgazdasági termékek. Ezek megszerzése érdekében mindent elkövettek, politikai, gazdasági és erőszakos módszerekkel egyaránt.

A KONTINENS kiállta azonban ezt a próbát. Elsődlegesen — nagy áldozatok árán ugyan — a maga erejéből harcolta ki viszonylagos függetlenségét. A jelzőt azért említjük, mert kétségtelen, hogy az egykori gyarmatosítók *gazdasági* befolyása még mindig érvényesül az egyes afrikai országokban. A tőkés világ még mindig nem mondott le az ott lelhető kincsekről és haszonról. Az is kétségtelen azonban, hogy az Afrikai Egységszervezetbe tömörült országok nem vívhatták volna ki jelenlegi függetlenségüket, és nem teremthették volna meg állami függetlenségüket a Szovjetunió és a többi szocialista ország politikai, diplomáciai és gazdasági támogatása nélkül.

Egyre inkább felismerik mindenütt azt, amit Mozambikban mondott a portugál Fegyveres Erők Mozgalmának egyik vezetője az április 25-i hatalomátvétel után az angol és a nyugatnémet tudósítóknak: *„Csak egyetlen igazi barátunk van, és ez a Szovjetunió"*. (Idézet a hamburgi *Die Weltből.*)

A lényegre tapintott. A szocialista országok mindig és mindenütt támogatták a felszabadítási mozgalmakat, s következetesen síkraszálltak a gyarmati uralom megszüntetéséért. Az Afrikai Egységszervezet miniszteri tanácsának értekezlete is bizonyítja, hogy a „fekete földrész" nemcsak földrajzilag, hanem politikailag is eltávolodott a mai Amerikától.

Vámos Imre

Harci zászlók alatt

Írta Vaszilij Csujkov, a Szovjetunió marsallja, a Szovjetunió kétszeres hőse

Most, a Szovjet Hadsereg és Haditengerészeti Flotta születésének 57., és a fasiszta Németország fölött aratott győzelem 30. évfordulójának küszöbén nem mint a Szovjetunió marsallja, hanem mint kortárs idézem fel a múltat. Részt vettem valamennyi háborúban, amelyeket a fehérgárdisták és az imperialista területrablók kényszerítettek a szovjet népre. Több mint 56 éve teljesítik katonai szolgálatot, csaknem annyi ideje, amennyi ideje a Szovjet Fegyveres Erők léteznek.

Az 1917. évi Nagy Októberi Forradalom és a második világháború kitörése közötti időszakban a tőkés világ nemegyszer próbálta szuronyokkal megpróbálni a Szovjetunió erejét és mindannyiszor vereséget szenvedett. A szovjetország hadserege, amelynek minden tagja a közlegénytől a marsallig dolgozó ember, önfeláldozóan védelmezi hazája szabadságát és függetlenségét, a szocializmus vívmányait.

A Szovjetunió a háború előtti években határozott intézkedéseket foganatosított, hogy elállja útját a fasiszta agressziónak, biztosítsa az európai békét. Először: a Szovjetunió már 1935-ben kölcsönös segítségnyújtási szerződést kötött Franciaországgal és Csehszlovákiával. Ám a müncheni egyezmény felborította a megkötött megállapodásokat. Másodszor: 1939 augusztusában a Szovjetunió kezdeményezésére angol—francia—szovjet katonai tárgyalásokat tartottak Moszkvában azzal a céllal, hogy egyezményt kössenek a hitlerista agresszió együttes visszaverésére. A szovjet katonai misszió már akkor bejelentette, hogy a Szovjetunió hajlandó a fasiszta agresszió elleni harcra kijelölni 120 gyalogos és 16 lovashadosztályt, 5 ezer közepes és nehéz löveget, 9—10 ezer harckocsit, 5—5,5 ezer harci repülőgépet. Az angol katonai misszió ugyanakkor kijelentette, hogy Anglia csupán 5 gyalogos és 1 gépesített hadosztályt tud kiállítani.

Az angol és a francia kormány, ahogy az katonai küldöttségeik moszkvai tárgyalásainak menetéből kitűnt, azt a célt követték, hogy megmutassák a hitleri Németországnak, hogy a Szovjetuniónak nincsenek szövetségesei és meg lehet támadni. Chamberlain kormánya pontosan abban az időben egyszerre két tárgyalást folytatott: egyet a Szovjetunióval, egyet Németországgal. Az angol kormány ugyanakkor hajlandónak mutatkozott „átengedni" a hitleristáknak Lengyelországot, amelynek nem is olyan régen Anglia „garantálta" a függetlenségét. Ilyen körülmények között a Szovjetunió kénytelen volt elfogadni Németország javaslatát és 1939. augusztus 23-án megnemtámadási szerződést kötni vele. Ez a szerződés lehetővé tette, hogy időt nyerjen az ország védelmének megszilárdításához.

Széles körben propagálja a reakciós burzsoá történetírás a fasiszta Németország „preventív háborújáról" szóló mítoszt, mely szerint ezt a háborút azért robbantották ki, hogy „megvédjék" Németországot és a többi nyugat-európai országot a Szovjetunió részéről való fenyegetéssel szemben. A „preventív háborúról" terjesztett hazugságot leleplezik azok a most nyilvánosságra hozott titkos dokumentumok, amelyeket azok dolgoztak ki, akik ezt a háborút előkészítették. Maga Hitler a katonai vezetők 1941. március 30-i megbeszélésén, amelyen a Szovjetunió elleni háború céljait és terveit dolgozták ki, kijelentette: „feladataink Oroszország vonatkozásában: szétzúzni fegyveres erőit, megsemmisíteni az államot. Az Oroszország elleni háború két ideológia harca. A bolsevizmus halálra ítélése. Megsemmisítő harcról van itt szó."

1941. június 22-én a hitlerista hadsereg hitszegően betört a Szovjetunió területére. 1418 napon és éjszakán át tartott a hihetetlen méretű harc. A háború első időszakában, amikor a fasiszta hadsereg túlszárnyalt bennünket emberanyagban, de különösen fegyverzet és haditechnika tekintetében, a szovjet harcosok szívóssága, bátorsága és hősiessége számos frontszakaszon feltartóztatta az ellenséget.

A Szovjet Fegyveres Erők sztálingrádi, majd kurszki győzelme alapjaiban rengette meg a hitleri Németországot, gyökeres fordulatot hozott nemcsak a szovjet—német fronton, hanem a második világháború menetében is.

A Vörös Hadsereg miután átvette a stratégiai kezdeményezést, megnövelte csapásainak erejét, megindult nyugat felé. Kiűzte a fasiszta megszállókat szovjet földről és felszabadított egy sor európai népet a fasiszta iga alól.

Emlékszem, hogy az 1945. április 30-ról május 1-re virradó éjszaka megérkezett parlamenterként berlini parancsnoki harcálláspontomra Krebs tábornok, a német szárazföldi csapatok vezérkari főnöke. Közölte velem, az „első nem német emberrel", hogy Hitler öngyilkos lett és átnyújtotta Hitler személyes politikai végrendeletét.

Krebs Goebbels és Bormann nevében a „szovjet nép vezéréhez" fordult, hogy megteremtse a kapcsolatot „az olyan hatalmak közti béketárgyalásokhoz, amelyek a legnagyobb veszteségeket szenvedték". A szovjet kormány utasítására közöltük Krebs-szel: szó sem lehet semmilyen fegyverszünetről, sem tárgyalásokról. Mi csak a feltétel nélküli kapitulációt fogadhatjuk el. Körülbelül egy órára rá, hogy Krebs elhagyta parancsnoki harcállláspontunkat, ahogy azt később megtudtuk, agyonlőtte magát.

A német fasiszta hódítók fölött aratott győzelemhez hozzájárult számos nép. A háború alatt létrejött a hatalmas erejű Hitler-ellenes koalíció. De a háború fő terhét a szovjet nép és hadsereg viselte; ők játszottak döntő szerepet a győzelem kivívásában, az európai népeknek a fasiszta iga alóli felszabadításában. A tények tények maradnak: a háború folyamán a Szovjet Fegyveres Erők szétzúztak 607 ellenséges hadosztályt, ugyanakkor a szövetségesek csak 176 hadosztályt. A 13,6 millió katona és tiszt közül, akiket a fasiszta Németország vesztett halottakban, sebesültekben és eltűntekben, 10 milliót a keleti fronton veszített el.

Ezek az adatok nem szorulnak kommentárra.

A fasiszta Németország szétzúzása ismételten megmutatta, hogy az imperialistáknak azon kísérletei, hogy fegyverrel semmisítsék meg a szovjethatalmat, kudarcra vannak ítélve.

A háború tüzében született és pecsételődött meg vérrel a Szovjet Fegyveres Erők és a szocialista fejlődés útjára lépett testvérországok hadseregeinek harci együttműködése és barátsága. A háború utáni időszakban a szocialista világrendszer fejlődésével és megszilárdulásával, a testvéri szocialista országok gazdasági, politikai, tudományos és kulturális együttműködésének fejlődésével együtt szilárdul a Varsói Szerződésben részt vevő országok hadseregeinek harci szövetsége is. A szocialista vívmányok védelme közös, internacionalista üggyé vált.

A Szovjet Hadsereg és Haditengerészeti Flotta egységeinek harci zászlóin a következő fennkölt szavak olvashatók: „Szovjet hazánkért!" E szavakra jól emlékeznek a polgárháború és a Nagy Honvédő Háború veteránjai. E jelmondat jegyében nevelkednek a szocialista haza védelmezőinek új nemzedékei.

(APN)

ORSZÁGOS HATÁSKÖRŰ
BELVÁROSI TERVEZŐ VÁLLALAT

felvételre keres

gyakorlattal rendelkező, információt kibíró általános és építő-, valamint földmérő mérnököket,

statikus mérnököt,
mélyépítő és geodéta technikusokat,
szerkesztő-rajzolókat,

Gazdasági igazgató mellé
közgazdasági technikumot végzett,
gyakorlattal rendelkező titkárnőt,

valamint pártszervezetünkhöz
gyors- és gépírni tudó önálló adminisztrátort,
gyors- és gépírókat,

Számítástechnikai csoportunkba
általános mérnöki oklevéllel rendelkező számítástechnikai munkatársat,

Elektronikus gépek kezelésében jártas operátort.

Érettségizett, gyakorlott, magas szintű programnyelvet tudó (Fortrán, esetleg Fokal, Slang) programozót

Műszaki osztályunkra könyvkötőt

XI. kerületben levő műszaki telepünkre, gyakorlattal rendelkező, információt kibíró autószerelőt csoportvezetői beosztásba,

továbbá
autószerelőket, autódukkozót,

asztalosokat és raktári kiadót

JELENTKEZÉSEKET:

Életrajz beküldésével, fizetési igény megjelölésével a Magyar Hirdetőbe (Felszabadulás tér 1.) kérjük

„INFORMÁCIÓKÉPES MUNKAERŐ 4860" jeligére

lpartelepek

ra

T HIRDET!

nkás
t munkás
kás
ésére

termelő üzemekben — I., II.,
. Kedvezményes étkeztetést,
munkaköri továbbtanulási és
ségeket, továbbá sportolási és
állalat biztosít.

töltött munkakörtől függően
történik, a vállalati
szerint

ést

'EK
osztály
14 óráig
—132, 36—133

Mitró Jolán, festőművész

dr. Takács László: Békés megyei képzőművészek kiállítása Battonyán.

Békés Megyei Népújság, 1977. okt. 9.

Mitró Jolánt is foglalkoztatja ez a probléma. „*Atom*" című képe térben jól elválaszthatóan két szinten mutatja meg, hogy az emberi értelem lehetősége hogyan válhat a pusztítás puszta eszközévé. Elegendő ehhez az atommag szépen piros színét összehasonlítani a kép alján látható vérvörös folttal. Mitró képeiben feltűnő a zenei megfogalmazások képzőművészeti visszaadásának igénye. „*Bartók*" és „*Nyitány*" című képeiben érezzük a „disszonancia harmóniájának" megnyugvást kereső igényét.

Mitis Ignác

l.

Viszota Lanckid

20. l.

Második példány

[illegible]ckáról 5.44

[illegible]na 44 filiáré felvetteny

[illegible]315 aug. 7-én

Huszár Jenő v.k.

MITLAU, Gabriel, pozsonyi asztalossegéd

G.M.,Tischlergesell,
3 éves fia megh. [1808, 325 l.]

Pr.Z.

Mitró Jolán festő

bélyegeztetniük.

— **Mitró (Mijóka) Jolán** magyar származású festőművésznő kiállítását Jean-Marc Prouteau nyitotta meg Párizsban, a Pondorly Rif. S. A. termében.

MN. 1980. V. 6.

Magyar Nemzet 1980. V. 6.

MDK

Mitkovics J. festőm.

Vidéki centrumok. Képzőművészet, 1929. 25.sz.

238.1.

Szombathely

MITROVICZ, cipészmesetr

Mohácson dolgozott. Leány Évának mostoha apja Fleckenstein "fazekas" volt. Éva 1894-ben ment férjhez Scheidler Alajos fazekashoz. 258.old

KRESZ MÁRIA: Egy mohácsi fazekasműhely termelése /1904-1912 / 257.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XVI. évf. 1971. Pécs, 1972

MITROVICS Gyula

SÍRKÖAVATÁS

Mitrovics Gyula akadémikusnak, a debreceni egyetem egykori professzorának és rektorának Stuttgartból hazahozott hamvait emlékműavatással egybekötvee 1991. október 12-én 14 órakor helyezzük örök nyugalomra a Debreceni köztemetőben (XIII–B tábla, 16. sor 31. sír) a református egyház szertartása szerint. A család. (80 270/ 1K)

Nepszabadság okt. 11
1991

edménye a remekmű, amely egyet-
galmazása egy adott koron be-
ól való művészi felfogásnak"[8]/
re, igyekszik fontos műveket,
vet az Ars Hungarica könyvso-
zik betartani. A Genthon Ist-
orozat célját Oltványi így je-
magyar művészettörténetté /.../
az élő művészekkel foglalkoz-
yi számára kik fontosak az élő
jében válaszoló Ugy értékeli,
nt "az a nyilvánvaló értékát-
nemzedékét mostanában az él-

Mitkovics Viktor

Berzsenyi Társaság dunántuli őszi tarlatán Szombathelyen szerepelt.

PH. 929 X. 16.

Mitrovics Viktor

szerepelt a nemzeti kiállításon.

PH 1933. IV. 20.

MITL, Franz, pozsonyi márványozó

F. M., Marmorier, 3 éves és hat hónapos lánya meghalt. (1791, 704/1)

Freiburger Zeitung
(Gentkon)

MITLAU, Gabriel, pozsonyi avztalonegéd

G. M., Tischlergesell, 3 éves fia meghalt. (1808, 325 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Mikosini kastély

Liptó vm. XVII. 27

Div Felsom

110 l

Hrvatsko.

IV. Az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület könyvtárkezelői:

1. *Jobbágyi*. [illegible] r. kath. [illegible]	50	K
2. *Barczaujfalu*. Nagy Sándor tökimívelő	50	«
	100	K

V. A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület ajánlatára:

1. *Chinorán*. Lahvicska József kath. tanító	50	K
2. *Czabaj*. Blahó Antal áll. isk. igazgató-tanító	50	«
3. *Felsőrakoncza*. Kordos Emil ev. tanító	50	«
4. *Folkusfalu*. Ligó László áll. tanító	50	«
5. *Kövesfalva*. Kizák Miklós kántortanító	100	«
6. *Panyarcz*. Tátrai János tanító	100	«
	400	K

VI. Az Orsz. Magyar Iskola-Egyesület ajánlatára

1. *Budafok*. Kolb Lajos áll. polg. iskolai tanár	100	K

VII. A Julián-Egyesület ajánlatára:

1. *Cakovci*. Lénárt Imre igazgató-tanító	100	K
2. *Gaciste*. Wirth Julia tanítónő	100	«
3. *Lipik*. Oslay Márton igazgató-tanító	50	«
4. *Nikinci*. Megyimóri István igazgató-tanító	50	«
	300	K

3. Az eperjesi Rákóczi-ház ügyében *előadó* elő-
ször ismerteti Varju véleményét, azután dr. Hül
Dezső és Szmrecsányi Miklós véleményeit terjesz

ZLEMÉNYEK.

14. *Krizba.* Kerekes István áll. tanító ... 50 K.
15. *Kuntapolcza.* Terray István ág. h. ev. tanító ... 50 «
16. *Marosvásárhely.* Hints Sándor áll. polg. iskolai igazgató ... 100 «
17. *Moson.* Özv. Garami Béláné ... 50 «
18. *Nagyberezna.* Mandula Sándor áll. tanító ... 50 «
19. *Nagybuttyin.* Némethy János áll. igazgató-tanító ... 50 «
20. *Nagylucska.* Czapáry Endre áll. tanító 50 «
21. *Nagyszeben.* Kis Sámuel áll. tanító ... 50 «
22. *Pazdics.* Molnár Gyula áll. tanító 50 «
23. *Pécs.* Raák János kórházi ellenőr ... 75 «
24. *Pozsony-Schulpe-telep.* Chrasta Ignácz munkafelügyelő ... 50 «
25. *Sajókaza.* Palcsó Sándor ev. ref. tanító 100 «
26. *Szarvas.* Szvák Pál segédiktató ... 50 «
27. *Szeged-felsőtanya.* Wéner Lajos áll. tanító ... 50 «
28. *Torda.* Róth Lajos ... 50 «
29. *Ungvár.* Takáts László áll. isk. igazgató-

MITRÓ Nathalie

Á.É.: Riviérai magyar festők.
= Magyar Hírek, 1989/13.
47. ill

53. Scruton, Roger: The Aesthetics of Architecture. Princeton, Princeton Univ. Press, 1979 **rec.** SIMON Mariann: Építészet és erkölcs. = Építés- Építészettudomány, 18, 1986, 3-4. 461-463.
54. SCHNELLER István: Indulat és látomás az építészetben. Gondolatok L. Krier munkái kapcsán. = Magyar Építőművészet, 1986, 3. 12-15. ill.
55. SZERDAHELYI István: Gondolatok a művészetkritikáról. = Fotóművészet, 29, 1986, 2. 45.
56. THEOPHILUS Presbyter: A különféle művességekről. A történeti bev. írta Takács Vilmos. Bp., Műszaki, 1986 172 p., ill. **ism.** PEREHÁZY Károly = Műemlékvédelem, 30, 1986, 4. 303-304.
57. VÁMOSSY, Ferenc: A Self-Made Scale of Values for the Environmental Culture. = Periodica Polytechnica. Architecture, 30, 1986, 1-4. 235-248.
58. VENTURI, Robert: Összetettség és ellentmondás az építészetben. Utószó Batta Imre. Bp., Corvina, 1986 212 p., ill. **ism.** VADAS József: Ellentmondás az ellentmondásban. = Könyvvilág, 31, 1986, 4. 26.
59. VIDOR Ferenc: Technika, architektúra, urbanisztika. A technika tágabb értelmezése az építészetben és az urbanisztikában c. doktori értekezésének vitája, 1985. május 21. Bonta János, Hajnóczi Gyula, Kőszegfalvi György opponensi véleménye, Vidor Ferenc válasza valamint Ferencz Csaba, Fehér József András, Ranschburg Ágnes, Magyari Beck István, Jeszenszky Ferenc, Hajnal Albert, Schneller István hozzászólásai. = Építés- Építészettudomány, 18, 1988, 1-2. 255-285.
60. WESSELY Anna: A tudászociológia mint interpretáció-elmélet. A tudásszociológia Mannheimi programja. = Janus, 1, 1986 ősz, 11-35.
61. WITTKOWER, Rudolf: A humanizmus korának építészeti elvei. Bp., Gondolat, 1986 195 p., ill.

MITROIU Constantin M.D.K.

1927-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954 336.1.

M. D. K.

MITROIU Constantin

Nagybányán a ~~Szabiskola tagja~~ Szépmüvészeti Iskola tagja 1928.

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 339. l.

MITROIU Constantin M.D.K.

1929-ben Nagybányán a Szépmüveszeti

Iskola tagja

Réti: Nagybanya... Bp. 1954. 339.1.

Mitrovic Sándor

Hobrász

1892

Éimisk 1930. 86. 1

Trencsén h. n. K. 56.

Métrovica

(Sirmium)

Püspöki székhely volt alighanem négy bazilikával.

Három cella trichora nyomai.

Feliratos ókeresztény tirkövek.

Nagy Lajos: Pannonia sacra, Serkent István

I. 100–103. l. 118. l.

/193 szám.

gyméltóságu
éltóságos
gyságos

Műemlékek Országos Bizottságának

Budapest.

u. p. XI., Hőgyes Endre-u.10.

Hivatalból.

i átalánvozva.

vármegye

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

T. Mitró Jolán
1966 AUG 1 4.

1021

VIRÁGCSENDÉLET
(T. Mitró Jolán rajza)

ejét a trázsafának:

— Tán csak nem jön ...

Amikor megpirkadt rezte, az öregségéből i gyott valami az éjszak Komótosan felcihelődött iekiindult a dinnyetábl élúton se járt, amikor átta a nyomot. Az abr nélyen belevágott a hor a. Nézte a patanyomoka. A ovak belerágtak a kövér tuzdinnyékbe, a maradék a orban csúfoskodott. Felvett gy szétmarcingolt darabot, a agacsos, homokos lé befolyt z inge ujjába. A krisztusát, — áromkodott. Megint nagyon regnek, semmirevalónak érez- magát. Már másodszor lop- k meg a héten, kocsikkal ázsaszám. Ahogy végiggon- olta, reszketni kezdett az ina. ült egy akáctuskóra, bele- unyorgott a felcsúszó Nap- a, majd a tanyát leste. Az em- ereket is odaképzelte az ud- arba, a Fazekas gyereket, az lnököt, ahogy odaszólt neki étfőn reggel:

— Maga ne menjen már zénát gyűjteni. Balog bátyám anem váltsa föl esténként a innyést. Könnyebb lesz...

Az a hétfő valahogy be- folyt ebbe a péntekbe, min-

— Megnézte, mennyit vihettek el? — nézett a dinnyeföldre a másik.

— Felpakoltak két lóval... — motyogta az öreg.

Az elnök a cigarettáját morzsolgatta, aztán megfordult, elindult, de hármat se lépett:

— Hát... sejti-e, hogy ki volt?

Az öreg nekitámaszkodott a tuskónak:

— Kocsis-féle lehetett! Ki csinálna más ilyet!

A nagydarab férfi hümmögött, hallgatott, mondani is akart valamit, meg nem is, aztán csak kibukott belőle a szó:

— Jó szimatja van. Balog bátyám. Az volt, Sinka, a fuvaros.

Az öreg ember a botja után kapott:

— Megfogtátok? Hé, megfogtátok?!

— Meg — bólintott az elnök és elindult.

Mitrovský Milan
festő

zül. 1875 Turóczent-
mártonban

A prágai képzőmű-
vezeti akadémián, majd
Firenzében Zamra-
zilánál tanult.
Tvoří obrazy vázu
romantického. „Sobo-
tienka", Nedel'a a j.

Toman
455. l.

Mitrovský Milan

l.

Wagdej

212. l.

1484. J.C. Bourgignon:

Lovascsata a XVIII. század

Az előtérben török és kere
A szürke lovon ülő vértes kezéből
csavarni, melyen a kétfejü sas lá
rül el, hol heves küzdelem. Az eg
dön, három sebesült fekszik.

Vászon, méretei 51.: 80 cm
A Nemz. Muzeumból. (Szilá

A Tört. Képcsarnokba helye

Mitrovský Milan

l.

Wagner Profil

39. l. 15. t

und der darüber sich erhebenden

stilistischer nachfuhre

enster, ein ~~Stil-Akömmling~~ der 1671

genwärtig Premonträerkirche, einer

Denkmäler ist, und ~~ganz nahe verwandt~~

Kaschauer

g der ~~Kassaer~~ Kirche, der etwas frü-

- 1715 - erbauten Eperjeser Fran-

chauer fensters/ ganznahe steht

~~Kassaer~~ Thornyossy János. Es ist

ister auch die Klausenburger Piari-

pastelle

nbürgischen Barock~~schlösser~~ findet

Barockstil ~~der Schlösser in~~ der

el u.a.m./, der sogenannte Grassal-

ll. An erster Stelle zu nennen ist

, Stilreinheit das zwischen 1772-

schweifte

rbaute, mit zweifach ge~~bogenem~~ ho-

kastell

r ~~Schloss~~ des Grafen Dominik Teleki.

Mittelrisalit

em ~~mittleren Teile~~ das an die

Mitrophán

mester, a szignatúra szerint ö rénitette a ráczevei freskóratja XVI. sz.
legjobb műhelyet egyidében tanult mestersegét. Illusztráció:
Istenszülő egyszerűbb, Jézus életéből vett jelenetek, a 4 evang. és a mentek (ö?) ikon arany hátterrel, felz.: Mitrofan, XVI. sz. A szigetszépi templomból

Régi szerb egyházművészet. (szentendrei szerb, E. Gyűjt. anyaga) Kiállítás, összeáll. Somogyi Árpád. Bp. 1965.

M.D.K.

MITROVICH Miktor

1927-ben Nagybányán a Szabadiskola tája

Rési: Nagybánya..... Bp. 1954 338.1.

Mitrovich Viktor

~~Müvenet~~ Muçarnok ferto
1927/28 téli kiáll 256

~~Appony Sándor gróf VI. 68.~~

Mitrovský, Th.

Milán

szlovák művész

Tilkovszky, Vojtech:

Mitrovský e sbierke „Súčasné slovenské umenia. Bratislava 1944

Gent (2201.)

Tilkovszky, Vojtech:

Vytvarná pozostalosť Milana Th. Mitrovského. Bratislava, 1943

(Gent 2200)

nek érvényesítése iránt a
összeget a nevezett ügyvéd r
kifizettetni méltóztassék

Miutány ped
értesítés szerint az ugyane
nov. 21.-én 12373/1916. sz. a
költségjegyzék, valamint a
említett és részére megité
az ügyigazgatóság tiszte
hogy úgy a régebbi, vala
felmerült díjjak érvényes
megsürgetni méltóztassék
het az, ha az itteni helye

MITROVSKÝ

Nevét Benka, Kovácsik, Kern és Hanulával kapcsolatban említi.

Slovenské pohľady 1922. 38. 451.

Mitrovský

1922. jún. 11-én tobb művésszel közös kiállítása volt Losoncon.

Slovenské pohľady 1922. 38. 451.

MITROVSKÝ

Nevét Kern, mallý, Guerk, Hernaly, Galanda, Kernné?, Ruttkay és Kovácsikkal kapcsolatban említi.

M. Th. M., Slovenské pohľady 38. 183-184. 1922.

MITROVSKÝ

1922. III. 2-án tott művésszel közös kiállítása volt Kassán.

m. Th. M., Slovenské pohľady 1922. 38. 184.

MITROVSKÝ

Kiállításáról hír jelent meg: Mitrovský M. TH., Výstava Spolku slovenských umelcov v Košiciach. ~~Zr~~ Slovenské pohľady, 38, 184, 1922.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 36. l. szélj.

Mitrovský Th.

Tilkovský, Vojtech:

Výtvarná pozostalosť Milana Th. Mitrovského. Bratislava, 1943.

Gent (2200)

175. TSUBA. Bronz. Japán, XVII. század . . . 10.—
176. TSUBA. Bronz. Japán, XVII. század . . . 10.—
177. TSUBA. Bronz. Japán, XVII. század . . . 10.—
178. TSUBA. Bronz. Japán, XVII. század . . . 10.—
179. TSUBA. Bronz. Japán, XVII. század . . . 10.—
180. TSUBA. Bronz. Japán, XVII. század . . . 10.—
181. FEJTÁMASZ. Bronz, rekeszzománcdísszel, lakkbetéttel. Kína, XVIII. század . . . . . 50.—
182. ÍRÓSZEKRÉNY, miniatűr kivitelben. Fa, vésettdíszű csontborítással. Perzsa, XVII. század . 50.—
183. FÉRFI LAMPIONNAL. Netsuke. Elefántcsontfaragvány. Japán. Mesterjegygyel . . . . 20.—
184. ELEFÁNTCSONTFARAGVÁNY. (Színész.) Netsuke. Japán . . . . . 10.—
185. ÁRUS. Netsuke. Elefántcsontfaragvány. Japán . 20.—
186. GYÜMÖLCSÁRUS. Netsuke. Elefántcsontfaragvány. Japán . . . . . 20.—
187. NŐ MAJOMMAL. Netsuke. Elefántcsontfaragvány. Japán . . . . . 20.—
188. HÁROM ÜLŐ ALAK. Netsuke. Elefántcsontfaragvány. Japán. Mesterjegygyel . . . . 20.—

EDA

Mitrovics Antal

pécsi ácsmester

179o. felszabadult Pécsett

Cserguti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló, 1915. nov. 3o. 3-4. l.

Mitrovics Miklós

fekő néhai

a szerző fia.

A kácsárdi szőlőhegyen c. kéje repr-

Mitrovics Gyula:

A műalkotás szemlélete. Bp. 1940. 43. t.

ja. E határozathoz képest
hogy e munkában résztvenni
keresebbé tétele érdekében
selőit kiküldeni, a kiküld
cimeiket velünk mielőbb kö
ságnak az ősz folyamára te
többi üléseire is a meghiv
tenként megküldhessük.

Végezetül a
leendő megkezdhetése érdek
ves válaszát lehetőleg ez
tatni méltóztassék.

Fogadja a m
letünket.

MAGYAR M
E

főtitkár.

Mitrovich Viktor, festőm.

Cluj festőművész:

256. Tabán.

Szolnoki festők.
Képzőm. Társ. 1927-28 téli tárlat. Kat. 17.l.

Mitrovich Viktor MDK

Tabán, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Mitrovsky M.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1896.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Mitrovsky Th.

Tilkovsky, Vojtech:
Mitrovsky v sbierke
„Sucasné slovenské
umenie". Bratislava,
1944.

Gent (2201)

ÉS ELEONÓRA HÁZASSÁGI ÉRME.
st, füllel. 80 gramm . . . . . 50.—
YÖRGY TALLÉR. Ezüst, fémfoglalat-
llel. XVIII. század . . . . . 10.—
REM. Turnuszeverin bevételének emlé-
). Aranyozott bronz . . . . . 6.—
ET. Bronzplakett . . . . . 3.—
TERMÉSZETBÚVÁROK BÉCSBEN
TOTT XXXII. ÖSSZEJÖVETELÉ-
LÉKÉRME. Bronz . . . . . 5.—
T. Egyszerű fakeresztre illesztett
testtel. Elefántcsontfaragvány. Német,
ázad . . . . . 500.—
ARKANGYAL. Tölgyfaszobor. Franco-
1500 körül . . . . . 500.—
(Illusztrálva a VI. táblán.)
ÉNY KÖLTŐ. Puszpángszobrocska,
ázad első feléből. Francia . . . . 150.—
(Illusztrálva az V. táblán.)
TLEN SZENT. Puszpángfaragvány.
XVII. század . . . . . 50.—
KINOZTATÁSA. Puszpángfaragvány.
XVI. század? . . . . . 50.—
ROK IMÁDÁSA. Terrakotta dombor-
, XVIII. század. Korabeli faragott
. . . . . 30.—
ZÓ NŐ. Festett faszobrocska. XVI.
. . . . . 25.—
Elefántcsontszobrocska, fatalapzaton.
VII. század . . . . . 25.—
NZO, II. Mohammed szultán. Nagy,
nzérem. Velence, 1481. (Lásd az 1911-ben
Lepkénél elárverezett Lanna-gyüjte-
atalogus-szám 71.) . . . . . 75.—

 M. D

Mitrovský Tomka Milán 1875-1943

feleleveriti képein „Emlékozás Velencére".
1923 körül. Előszeretettel másolta a re-
neszans nagy mestereit Rembrand, Feuer-
bach, Makart és Böcklin képeiről is ké
szitet másolatokat, akiknek mytologiai
szimbolizmusa közel állt, bonyolult
intelektuális tehetségéhez. Előszeretettel
festett archépeket szellemi előkelőségek-
ről.

Marian Váross: Slovenské výtvarné
umenie 1918-1945.

48.-49.-50. old.

1960

 M. D. K.

Mitrovský Tomka Milán, festő, 1875–1943

ban kiadja novelás kötetét „Helén asszony-
nak". 1931-ben állami díjjal jutalmaz-
zák. Képeinek témáját is gyakran az
irodalom köréből választja. Ritkán fe-
jezi be képeit. Irodalmi és filozofiai el-
képzeléseit simbolikus csendeletek ben
fejezi ki, maszkok, szárnyak, gyöngyök,
száraz ágak. Régi uti emlékeit is

Marian Váross: Slovenské výtvarné
umenie 1918–1945.

1960. 48.–49.–50. old.

 m. D. K.

Mitrovský Tomka Milán, festő, 1875–1943

a prágai és a müncheni akadémián tanult hosszabb ideig tartozkodott Olaszországban. Széles látókörrel irodalmi műveltséggel rendelkező művész. A filozófia, a reneszánsz művészet, a klasszikus, (okori) irodalom és a festészet közötte vándorol. Irodalmi sikerei is vannak, 1930–

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.

1960. 48.–49.–50. old

 m. D. K.

Mitrovský Tomka Milan, 1875–1943

Korai archépei, lágyak szinesek, későbbi archépei mindég kemenyebbek szinte-szeborszerűek, a kubizmus felé mutato monochrom szinekkel. Az irodalom és a képzőmüvészet között vándorló tulfinomult egyénisége, a kisvárosi környezetben (Turocszentmárton) nem tudott igazán kifejlődni. „Don Quijote a vizuél." olaj 48 és 49 old. közötti szines kép tábla. „a festő kislanya," olaj, 1921. 49. old.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945. 48.–49.–50. old. 1960.

MITROVSKÝ (MITROVSZKY)

1922-ben a Sklovár művészegyüttes ziállításán vett részt, Polkoráb, Svehl, Ruttkay-Hedecký, Augusta, Benk., Hanula, Hermely, Jurkovics, Kern, Kern., Kovácsik, mallyi és milan ~~mal~~ művészettel együtt.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 35. l.

MDK

Mitschka József
1900. Páris, elism. okl.

Az Iparm. Társ. kiállításainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 154.l.

MITSÁNYI György pallér. A nagyvisnyói ref.templom tornácát /szélfogóját/ építi 1785-ben. /Voit 1958./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Mitschke József
fafaragó

Modor

Művészi Ipar
1891. 182. l.

mely összegből 125.000 korona a seg
lik meg:

K ÁLLAMSEGÉLYEINEK
NEL VALÓ FEDEZÉSE.

JÓZSEF.

s TANÁCSA a legutóbb mult évi április hó
foglalkozott a főfelügyelőségi építkezé-
ekkel s konstatálta, hogy az építkezé-
g dívó gyakorlat szerint történő, azaz
l, az esedékes összeg utolsó részletét
érdekelt múzeumok jelenlegi tisztviselői-
ni tagjainak bevárniok aligha lehetséges.
a tarthatatlan helyzetre a békéscsabai
ona rendkívüli állami segélyt engedélye-
gy a 80.000 koronát 2000 koronás évi
um fölépítésére szánt emez államsegély
sszegét, az épület létesítése tehát csakis
rt ha az építkezéshez már most akar-

KARL MITSCHKO, textilfestőmester

Az eperjesi céhhez 46 helységből 88 mester tartozott, t
több Galiciából is, 1701-1848 közt. Mesterjegyzék nem ma-
radt. Levelezés és "Protokol farbiarskeho cechu. 1801-186
1864" alapján ismerjük őket.
E mesterek egyike volt:
72.- Karl Mitschko, 1824. Bártfa. 154.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textil-
festés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr,
1974

ANDREA MITSKO, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
245.- Anrea Mitsko, Bartfeld, 1802. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

MEGHÍVÓ

INVITATION

Roy Mittelman is a free-lance photographer living in New York City.

An exhibit of his work is currently on tour internationally for five years. Mittelman came to Esztergom two years ago to explore André Kertész's old town.

This exhibit is dedicated to his memory . . .

Roy Mittelman független fényképészként él és dolgozik New Yorkban.

Fotóit már öt éve láthatja számos ország közönsége különböző vándorkiállításokon. Két évvel ezelőtt látogatott el először Esztergomba André Kertész nyomait kutatva.

Az ő emlékének ajánlja ezt a kiállítást . . .

90-382 Dorogi Nyomda – KPT

AZ ESZTERGOMI KERESZTÉNY MÚZEUM
SZERETETTEL VÁRJA ÖNT ÉS KEDVES CSALÁDJÁT

ROY MITTELMAN

AMERIKAI FOTÓMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁN
1990. JÚNIUS 10-ÉN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

THE CHRISTIAN MUSEUM HAS THE HONOR OF INVITING YOU
ON THE OPENING OF THE AMERICAN PHOTOGRAPHER

ROY MITTELMAN'S

EXHIBIT ON JUNE 10TH, 1990 AT 5 O'CLOCK

M.D.K.

Mitsányi György, pallér

a nagyvizsnyói ref. templom tornácát (szélfogóját) építi 1785-ben.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 369. old.

MDK

Mitschka József, Modor

Elismerő-oklevelet nyert a párisi világkiállításon./Kerámia oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállításon.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

MDK

Mitschka József

1900-ban a párisi kiállításon elismerő oklevelet nyert.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 154.l.

MITSUI SEN

Magyar Építőművész
1979/4.

művészet

Mitsui Sen szobrai

Mitsui Sen is azok közé a szobrászok közé tartozik, akiknek művei a fotózás szándékos arányváltása révén mutatkoznak meg igazán.

25—30 centiméteres kis bronzai, ha kézbe veszem őket, erőteljesen formált jelek. Rejtélyes, élő formák, amelyeket mégsem tudok kibetűzni, és legkényelmesebb azt gondolnom, hogy valamiféle japán szimbolika részei, amelynek szuggesztivitása mindenképpen hat, megfejteni azonban csak ismerői tudják.

Ha azonban ugyanezeket a bronzokat városképpel fényképezik, arányaikat monumentálissá növesztve, egyszerre minden megváltozik. Olyan nagyvonalú, nagy formátumú plasztika áll előttem, amelyről az anyag formába kényszerítésének nehézségét és a nagy erőfeszítésből keletkezett formai könnyedséget egyaránt leolvasom. Ilyen értelemben drámaiak ezek a plasztikák: magukon viselik az anyaggal való megküzdés jegyeit — de a formák mégis könnyeden és elegánsan kerülnek ki ebből a küzdelemből.

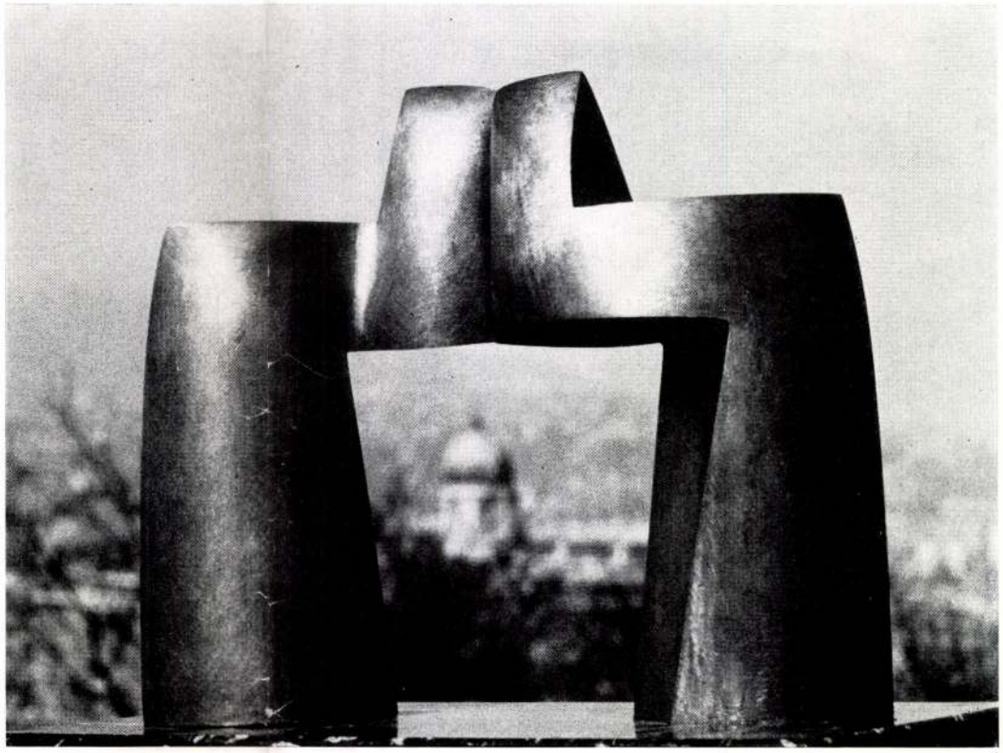

3 1

2

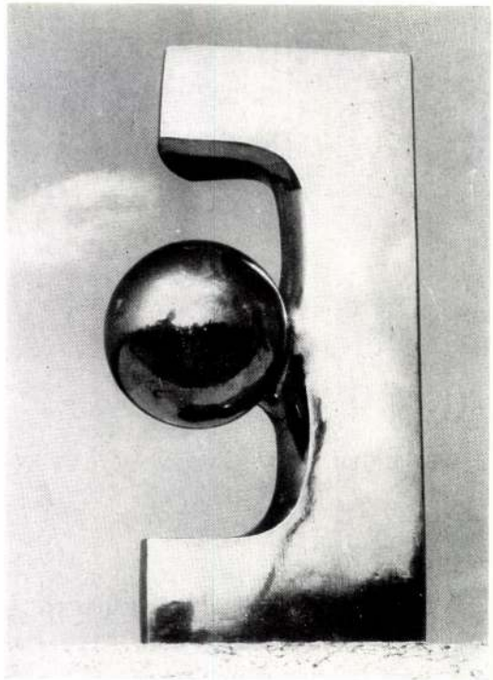

1. Diadalkapu, bronz, márvány, 18×21 cm, 1978
2. Kétalakos emlékmű, bronz, 32×34 cm, 1978
3—4. Bronz, 30 cm. Magyarországi emlékműterv, 1977
5. Kompozíció, bronz, 15 cm, 1978
6. Élet, bronz, 20 cm, 1978

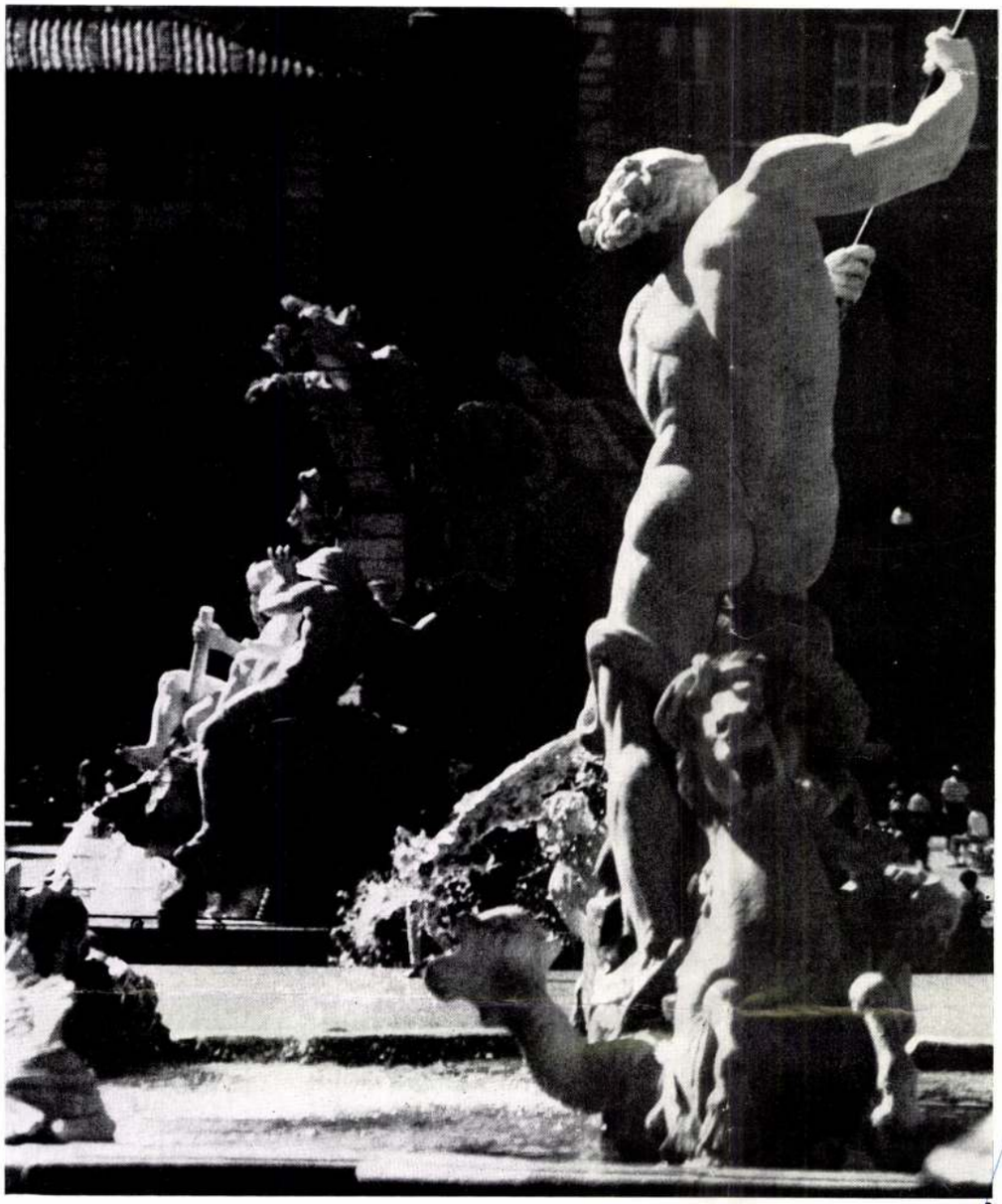

3

tűnik, ez is társadalom-, vagy ha úgy tetszik, művészetkritika; a környezetalakításban szélesebb alapú, új rendet kereső mai építész művészetkritikája.

Tillai ugyanis — tudjuk jól — nemcsak építészeti magatartásában szigorúan céltudatos. Képei, fotói némi iróniát is hordoznak, és ez az irónia, éles kritika itt is jobbító célú. Talán csak akkor oldódik fel igazán, és tűnik el képeiből az egzakt, végsőkig átgondolt, de gyakran kissé hideg, helyenként éles racionalitás, amikor Dél-Itália népi építészetének emlékeiben a valódi emberi közösség egyszerűségével találkozik (régi, híres képén, a villánykövesdi pincesorról készült felvételen is ez a humánus egyetértés, az emberi munkában értéket becsülő magatartás érvényesült). A „Kikötő (Cefalù)" hangulatát a fehér épületek, a szikla háttér és a csónakok mellett az előtérben álló figura barna hátán megcsillanó izzadságcseppek együtt teremtik meg. Az emberi munka szépségéről, eredményességéről beszél az „Alberobelloi utca" képe is. E különös varázsú népi építészet csábítja Tillait újra és újra Itáliába, s ezekben a képeiben összegeződik Itália-szeretete. A múlt látványa, egy átalakulás előtti állapot világa bontakozik ki Tillai képein. A másik Tillai, a fotó művésze a múlt látványait keresi. De ezekben a látványokban mintha fel-feltűnnének az építész Tillai mai környezetet teremtő gondolkodásmódjának előképei is. Hiszen minden művészre-építészre is áll, csak áttételesen, nem a kreativitás gátjaként, hanem egyik feltételeként: „Nihil est in intellectu, quod non fuerit in sensu". Vagy úgy is mondhatnánk: az absztrakt gondolkodású, hidegen racionális, teret szervező, panelekkel építő építész, az egyik Tillai, és a képi látványból, az érzéki benyomásokból építkező fotóművész, a másik Tillai nem két személy: csupán agya mindkét oldalát használó egy és ugyanaz az ember.

Dr. Vámossy Ferenc

4

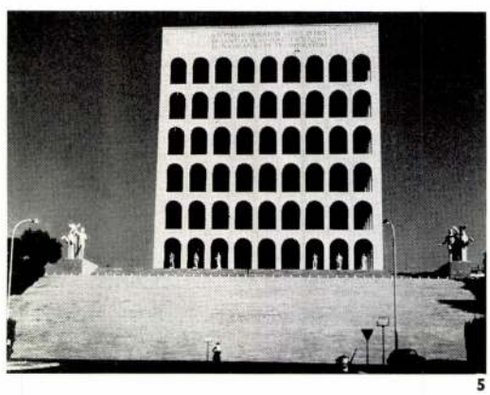

5

1. Az EUR árkádjai
2. Kikötő, Cefalù
3. Piazza Navona, Róma
4. Velence
5. „Columbarium" EUR, Róma

1. Les arcades de l'EUR
2. Port de Cefalù
3. Piazza Navona, Rome
4. Venise
5. Colombaire, EUR, Rome

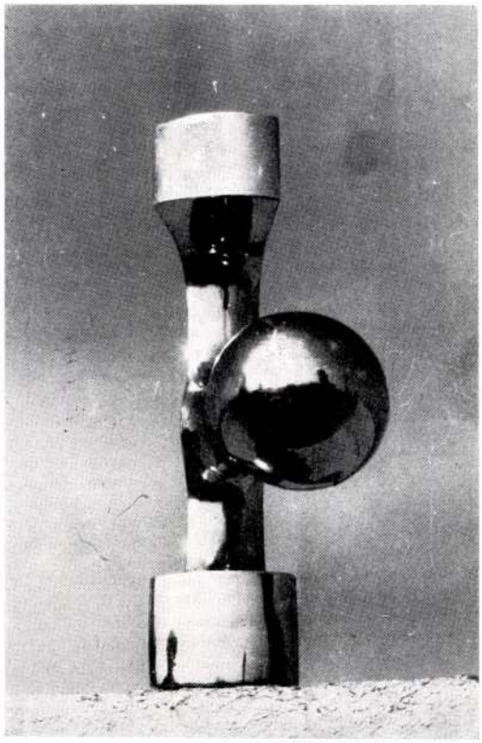

6

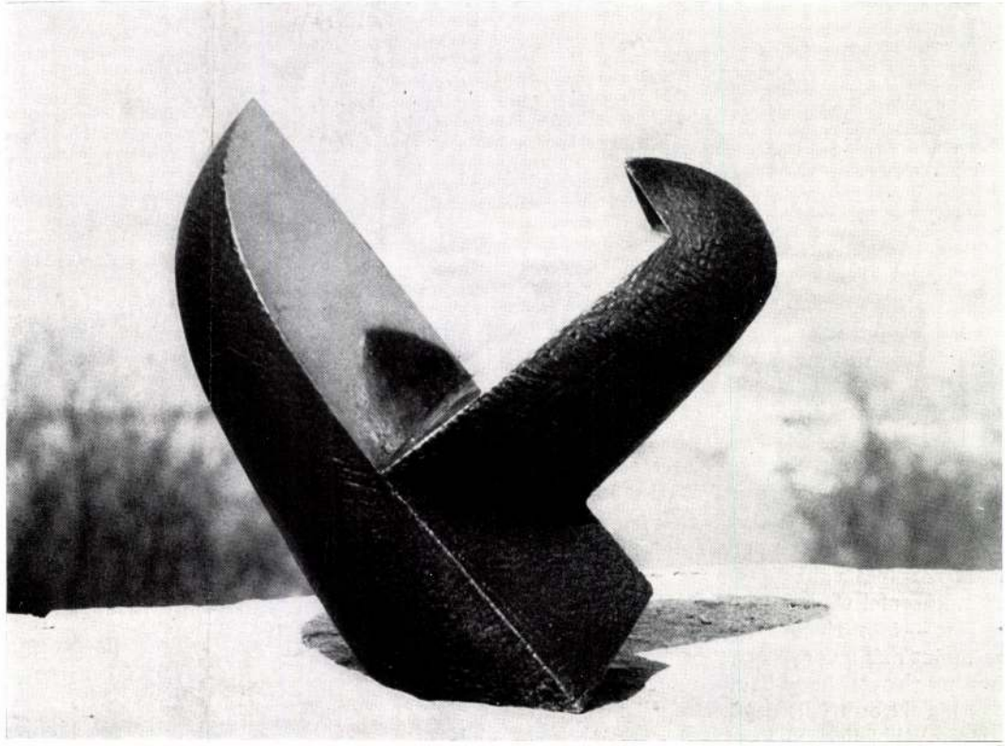

4

5

Mitsui Sennek pontos érzéke diktálja az anyagából megteremthető plasztika tömegének és súlyának megválasztását és létrehozását.

Különösen nagyszabású *Élet* című plasztikája (1978), ahol bravúros az, hogy az üres teret körülfogó bronzszalag milyen óriási súllyal, megingathatatlan biztonsággal „ül" a földön. A *Kétalakos emlékmű* (1978) ugyancsak súly- és légiesség biztosan eltalált ellentétén nyugszik, míg a *Diadalkapu* (1978) robusztusságát stílustörés nélkül oldja a kapuív közepén felfelé mutató kettős forma — amely egyúttal tiszta építészi szemléletet is jelez, amennyiben a kapu architektonikus szerkezetét fedi fel.

A néhány éve Magyarországon élő japán szobrász talán azért is fordult a bronz anyagához, mert nélkülöznie kell a korábban Olaszországban rendelkezésre álló márványtömböket. Ezzel a közvetlen faragástól is távol került (kivéve néhány fából készített makettet), de talán új tanulságokat nyert: lágy, természeti formákhoz közelítő, óriáskavics-szerűen mintázott márványszobrai után most a bronzszoborban koncentrálható erő és anyagintenzitás vált központi témájává.

Forgács Éva

1. Arc de triomphe en bronze et marbre, 18×21 cm, 1978
2. Monument à deux figures, en bronze, 32×34 cm, 1978

3—4. Projet d'un monument hongrois en bronze, 30 cm, 1977

5. Composition, bronze, 15 cm, 1978
6. « Vie », bronze, 20 cm, 1978

krónika

Gottfried Semper
1803—1879

1979. május 15-én emlékeztünk meg Gottfried Semper, a múlt század egyik legjelentősebb német és európai építésze halálának 100. évfordulójáról. Tudatosan nevezem Sempert német és európai építésznek. Az 1848-as forradalomban Richard Wagnerrel és másokkal együtt a liberális német polgárság eszméiért, szabad és egységes Németországért harcolt. Építészként pedig egyik első és magas szintű művelője volt az eklektikának, ami a kor polgári Európájának általánosan elfogadott formanyelve lett.

Nem feladatom Semper életét és munkásságát bemutatni, mert azt kiváló építészettörténészek már megtették, csak néhány gondolatot szeretnék Semperről elmondani. Mint a Drezdai Műszaki Egyetem volt építészhallgatója, kézenfekvő, hogy — évfolyamtársaimmal együtt — intenzívebben foglalkoztam Semperrel, mint más műegyetemek hallgatói. Kezdetben meglepett, hogy Semper már milyen korán kialakította építészeti felfogását, amit azután továbbfejlesztve konzekvensen végigvitt. Egyik első jelentős művét, a (Drezda bombázásakor elpusztult) neoreneszánsz Villa Rosá-t már 1839-ben építette, amikor még a klaszszicizmus dominált, bár kétségkívül nem ő a legelső, hiszen például Leo von Klenze a müncheni Ludwigstrasse egyik épületénél reneszánsz formákat használ. Semper felhasználta Palladio villáinak térrendszerét és formanyelvét, az olasz reneszánsz méreteket redukálva azonban valóban lakható és nem elsősorban reprezentatív belső tereket alakított ki, mintegy adaptálva a német polgári igényekhez és a németországi klimatikus viszonyokhoz Palladio koncepcióját. Ha megvonjuk a párhuzamot az olasz és a német reneszánsz között, azt tapasztaljuk, hogy a német reneszánsz belső terei általában jóval kisebb méretűek, intimebbek, mint olasz megfelelőik, ez is egyik jele annak, hogy Semper, 300 évvel korábbi elődeihez hasonlóan, önálló szellemben recipiálta és nem utánozta itáliai példaképeit. Azt hiszem, hogy az eklektikával szemben korábban gyakran felhozott elvi ellenvetést, hogy az a múltba, annak másolásába szorítja vissza az építészetet, a fenti gondolatokkal legalábbis részben cáfolni lehet — hiszen Semper nem utánoz, hanem az építészet történeti tapasztalatait kiértékelve, felhasználja azokat.

Újító szellemű formaalkotó képességének egyik jelentős példája a drezdai Zwinger barokk tömegéhez csatlakozóan épült képtár.

A képtár tömege jóval súlyosabb a barokk épületénél, néhány lépcsőfokkal szintben is feljebb van emelve annál, a két sarokcsatlakozás pedig szervetlen, megoldatlannak látszik, mégis, a képtár épülete egyáltalán nem teszi

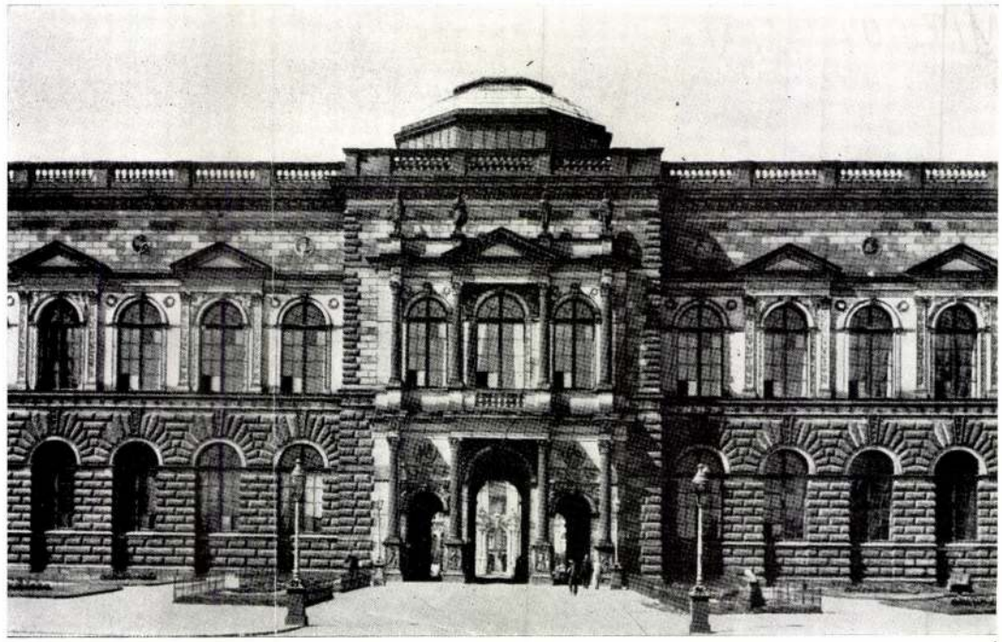

2 1

3

Bildhauer und Maler Mitsyin Szen

Das Budapester Frühlingsfestival bietet den Rahmen für den Versuch Rechenschaft abzulegen, was die Maler, Bildhauer, Grafiker und Medaillenr Ungarns in den vergangenen zwei Jahren schufen — Bereit auch die Kleinplastik „Entstehung des Lebens" von Mitsyin Szen, symbolhaft verkürzt und in östlicher Weisheit formuliert.

K. Röschke: Spiegel des Hier und Heute?
Daily News, 1984. márc. 24.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mitsui Sen, japán szobrászművész, hazánkban él.

DOLGOZÓK LAPJA
1980 AUG 3

1021

Mitsui Sen szobrai

Hazánkban élő japán művész alkotásaiból rendeztek kiállítást a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében. Képeink a kiállításon készültek:

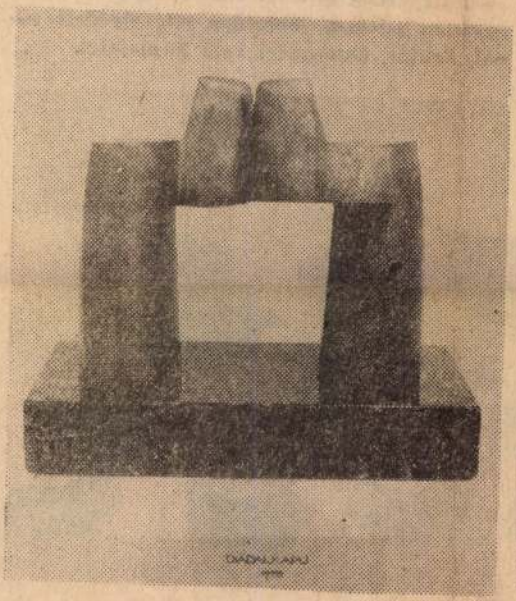

Diadalkapu

Kétalakos emlékmű

LAPJA

Széptevő tá[illegible]

Mind gyakrabban „teszik a szépet" közönségünknek hétköznapi tárgyak kiállításokon. Kiállítjuk, tetszéssel nézegetjük — általános elterjesztésükkel még adósak vagyunk. Pedig gyorsan köthető barátság, aminthogy örömteli a találkozás egy tárlat tárgyaival, amelyek jórésze valahol már kezekhez, tekintmutató után több vidéki városban is láthatja a közönség. Mindketten edényeket gyártó üzemek tervezői, és kiállított munkáik már sorozatgyártást is megértek. Tárgyaikon nincs egyetlen játékos, öncélúan eltévelyedett vonal, kontúr, önmagáért való formaötlet.

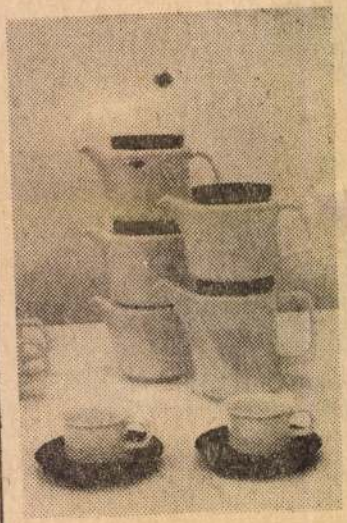

Kisegítő tanfolyamok: korrigálás. Arab, görög, orosz, német kéziratok olvasása és szedése. Linotype- és Monotype-szedés.

II. *Könyomdászat* (négy szakma): kőrajzolás, kromolitográfia és betűrajzolás, kőkarcolás, kőnyomás (kéziprésen is).

III. *Vésnökség* (négy szakma): fametszés, nyomdabetű, nyomdai és könyvkötészeti (aranyozó) díszítőanyagok vésése, dombormetszés, dombornyomás.

IV. *Fényképészet és klisé-ipar* (három szakma): fényképészet, vonalas klisék előállítása, szemcsés klisék előállítása és színes klisék.

Kiegészítő tanfolyamok: fényképészeti fizika és kémia.

V. *Könyvkötészet* (két szakma): könyvkötés, aranyozás."

„Az École Estienne előadásai ingyenesek a pályázaton felvett növendékek számára. A növendékek künnlakók. Reggel 8 óra 25 perckor az intézetben tartoznak lenni és csupán este 6 órakor hagyják azt véglegesítés esetén az iskola egy más szakmájához osztatnak be, avagy — szükség esetén — a hozzátartozók megfelelő felvilágosítása következik, avégből, hogy a növendék még idején megválhassék egy nem az ő képességeihez mért ipartól."

„A fölvétel előfeltétele, hogy a jelentkező legalább 13 és legfeljebb 17 éves francia gyermek legyen. Maga a fölvétel azonban pályázathoz van kötve, mely egy tollbamondott dolgozatból, két számtani feladatból és egy szabadkézi rajzból áll."

„Befejezésül még annyit, hogy az École Estiennenek mintegy 500 növendéke van (összes szakmát beleértve), évenként kb. 100 új növendéket vesz fel s kiképzésének jóhírneve majdnem teljesen fölöslegessé teszik állásközvetítő intézményét az intézetet elhagyó munkások elhelyezkedését illetőleg."

*

Pont.

A hivatali és irodai problémák a Magyar Grafikát nem érdeklik, az olvasót az École Estienne érdekli. Kerüljünk hát egészen belül. Itt küldöm

akarva nem akarva ki kellett böknöm —, hogy szakiskolánk az — nincsen.

De nem fogok mindent elmondani, amit beszéltünk. Sok volna a jóból. A Magyar Grafikát csupán a lényeg érdekli.

A lényeg? Összevont mondatok.

*

„Egy szakiskolának nem lehet célja közmunkások, napszámosok és géprabszolgák nevelése. Nem képezheti növendékeit mindennapi és unos-untalan tiehne csupán technikai oktatásával is megelégedne és az elméleti oktatás munkáiban csak ímmel-ámmal vesz részt."

„Ezek kiegészítő kiképzése nagyon gyakran akaratuk ellenére történik — legalább is a kezdetben. Meg kell értetnünk ezekkel, hogy a magasfokú technikai tudás előfeltétele egy középfokú általános tudás. Hogy szakmai tudásuk teljességben javukra válhassék, kiegészíteni kényszerítjük helyesírási, nyelvtani, történelmi, földrajzi, számolási ismereteiket és fizikai és kémiai oktatást is kapnak. És

Szignetek Miskovits Istvántól

Magyar Grafika
1929. 71. l.

M.-D.K.

MISKOVICS Zsigmond szobrász
szobrász fia Zsolnáról
1799-ben 20 éves korában iratkozott
be a bécsi Akadémiára

Szogháry. Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 243.

M.D.K

MISKOVICS, Joseph szobrász

1789. Zsolna, Nep. Szt. János-szobor-hoz Cereszavázlata maradt

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 243. II. 317. l.

Miskovics

L.

Rath I 508.

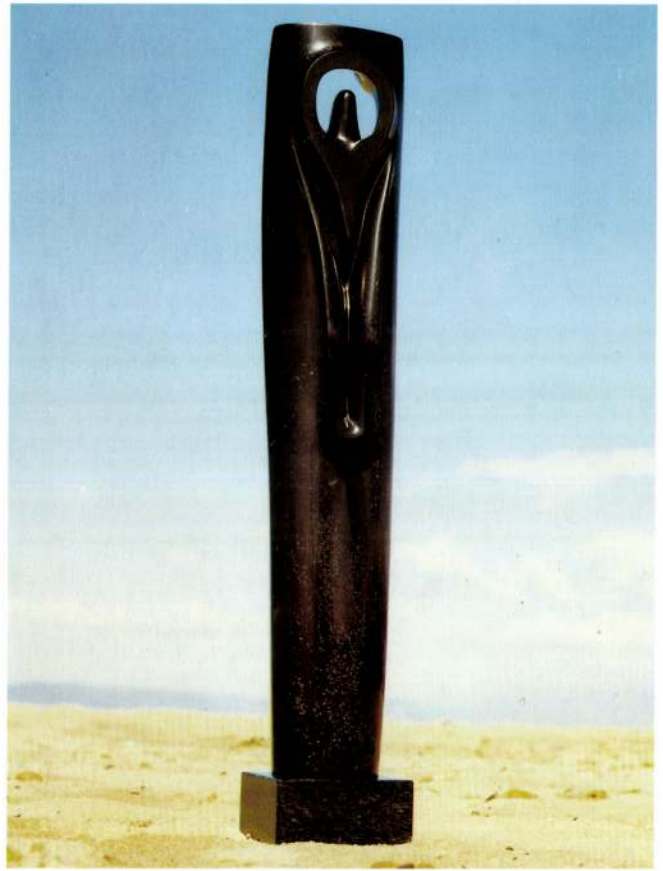

三井　泉

ÉLETRAJZ

1939-ben született Japánban. Művészi tanulmányait Tokióban végezte. Szobrász és japánkerttervező mestere NOGUICHI ISAMU, fametszet mestere MUNAKATA SHIKO volt.

1969-től 1976-ig Olaszországban, Pietrasantában élt és dolgozott. 1976-tól Budapesten él, szobrokat, grafikákat készít. A japán kultúrát népszerűsítő, origami foglalkozásokat tart.

1987-ben jelent meg „A japán kert titkai" című könyve.

Tanizaki Junichiro „A kulcs" című regényéhez készített illusztrációit 1990-ben adták ki.

1994-ben főszerepet vállalt Szaladják István rendező „Tosai utazás" című televíziós filmjében, amely a 10. századi világhírű japán könyv, a „Tosaniki" alapján készült.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

1965 Kawasumi Gallery, Tokió
1966, 1967, 1968
Shirota Gallery, Tokió
1969 Tamura Gallery, Tokió
1975 Maki Gallery, Tokió
1976 ME Gallery, Tokió
1977 Magyar Építőművészek Szövetsége, Budapest
1978 Fővárosi Művelődési Központ, Budapest
1978 Mosonmagyaróvári Múzeum
1978 Művelődési Ház, Ózd
1979 Dózsa György Művelődési Ház, Budapest
1980 Műcsarnok, Dorottya utcai kiállítóterem, Budapest
1981 Miskolci Galéria
1981 Esztergomi Vármúzeum
1982 Bartók Galéria, Szeged
1984 Gabbiano Galeria, Firenze
1986 Kiállítóterem, Kiskunmajsa
1988 Kölcsey Galéria, Debrecen
1989 Dunaújvárosi Galéria
1990 Művelődési Ház, Kaposvár
1990 Petőfi Ifjúsági Ház, Győr
1991 ME Gallery, Tokió
1992 Budapest Galéria
1993 Árkád Galéria, Budapest
1994 Budatétényi Galéria

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK

1972 Nemzetközi márványszobor kiállítás, Carrara – Itália
1973 Nemzetközi modern szobrászati kiállítás, Lucca – Itália
1979–1981–1983–1985
Kisplasztikai Biennálé, Pécs
1985 Nemzetközi grafikai kiállítás, Várna
1989 Első Országos Szobrászrajz Biennálé, Budapest
1977-től résztvesz a Magyar Képzőművészek Szövetsége kiállításain

DÍJAK

1972 Michelangelo aranyérem, Carrara
1989 Művészetbarátok díja, Első Országos Szobrászrajz Biennálé, Budapest

KÖZTÉRI MUNKÁK

1974 Olimpiai emlékmű, Tokió
1984 Ugró, Hajdúszoboszló
1984 Japánkert, Veresegyház
1985 Kapcsolat, Veresegyház
1988 Mobil térplasztika, Nyomdaipari szakközépiskola, Budapest
1989 Japánkert, Budapest Bank, Budapest

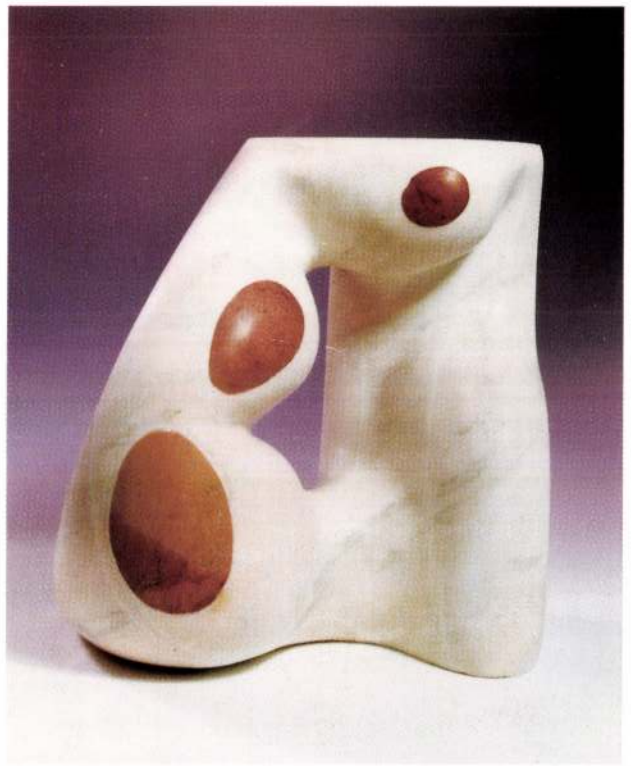

MITSUI SEN
SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

GÖDÖLLŐI GALÉRIA

A GÖDÖLLŐI GALÉRIA
tisztelettel meghívja
1994. május 28-án 17 órára

MITSUI SEN
szobrászművész
KIÁLLÍTÁSÁRA

Megnyitja:
Őexcellenciája TSUTSUMI KOICHI,
Japán magyarországi rendkívüli és
meghatalmazott nagykövete
és
NAGY T. KATALIN
művészettörténész

Közreműködik:
A VERESEGYHÁZI CANTEMUS KÓRUS

Vezényel:
VADÁSZ ÁGNES
karnagy

Címoldal: Elmúlás, 1994., márvány, 35 cm

A megnyitó után:

Sougetsu ikebanát készít:
KAYAMA SUMIKO

Origami bemutatót tartanak:
MITSUI SUMIRE
és
MITSUI SAKURA

A BUDAPESTI BONSAI EGYESÜLET
bemutatója

Támogatók:
JAPÁN ALAPÍTVÁNY
ORSZÁGOS JÁTÉK ALAP

„...25 éve érkeztem Európába, Pietrasantába, a kőfaragás egyik olaszországi központjába. Itt dolgoztam 7 éven át, a márvány bűvöletében.

De európaiakkal első kapcsolatom jóval korábban, negyvenegynéhány éve kezdődött.

Fiatal koromban, Tokióban Nagy József tanáromtól sok jót tanultam, és Magyarország kezdett érdekelni.

Magyarországi életem folyamán a szobrászaton kívül a magyar-japán kulturális kapcsolatok építésén is fáradoztam. Most Veresegyházán a honfoglalás 1100 éves évfordulójára magyar-japán emlékparkot készítek.

Közel műtermemhez, Gödöllőn örömmel állítom ki 25 éves európai munkásságom egy részét. Boldoggá tenne, ha sok elfoglaltságuk ellenére időt szakítanának kiállításomra is."

Mitsui Sen

Helye:
GÖDÖLLŐI GALÉRIA
PETŐFI SÁNDOR MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
Gödöllő, Szabadság út 6.

Nyitva:
1994. JÚNIUS 30-IG
hétfő kivételével hétköznap 15–19 óráig,
szombat és vasárnap 10–18 óráig

„Mitsui Sen, a Japánból hazánkig vándorolt szobrászművész, előbb csodálkozott rá az európai plasztika szépségeire, az ősi organikus formákra és az alapképletekre redukált térgeometria vonzerejére, mint a saját gyermekkorában és akkori környezetében beléivódott tradicionális plasztikai példákra, a középkori Japán szűkszavúan fogalmazott színházi álarcaira és mesterien sematizált portrészobraira. Az európai plasztika modern irányában indult el, de – akár akaratlanul – a legértékesebb saját hagyományaihoz jutott el szobrászi önmegvalósításában. A megmunkálás gondossága persze nem csak a japán tradíciókban gyökerezik – ez minden jó plasztikának erénye. S talán még az is, hogy az organikus és a geometrikus formákban egyaránt valami magasabb értelmet, jelképi értékű fogalmat akar elénk állítani. De itt már – ismétlem, talán akaratlanul – saját hagyományainak szellemében jár el: a japánok ősi hite szerint minden természeti tárgynak, fának, kőnek, víznek megvan a saját szelleme, »kami«-ja –, nos, Mitsui Sen az anyagokból a bennük rejtező szellemeket, »kami«-kat bontja ki gyengéden. Amint szülőföldjén a természet műveiben – sziklákban, homokban – feltételezik a szellemet, s metaforákkal, költői nevekkel életre is keltik azokat, úgy kelti ő életre az anyagokban megbúvó szellemeket plasztikai metaforákban. Elnevezései esetlegesek, nem mindig igazítanak el, de a plasztikai formák jelképi ereje igazi mondandót tár fel. A természet és az emberi gondolat csodáit fogalmazza újjá..."

Miklós Pál kandidátus,
az Iparművészeti Múzeum ny. főigazgatója

Hátoldal: Fekete angyal, 1974., márvány, 90 cm

Mitsui Sen, japán szobrász- és festőművész

a Bartók Béla Művelődési Központban jelenleg három tárlat látható: Mitsui Sen, - aki hazassága révén került hazánkba - jelplasztikái egy sajátos távoli világba vezetnek, úgy, hogy korunk legfontosabb mondandóit - örömeit és szorongásait is - e jelképpé formálják.

|említve|

Dél-Magyarország, 1982. júl. 24. 5. old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MTI
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Mitsui Sen, szobrászművész, hazánkban él.
NAPLÓ (VESZPRÉM)
1980 AUG 2

MITSUI SEN SZOBRAI

1021

KETALAKOS EMLEKMÜ

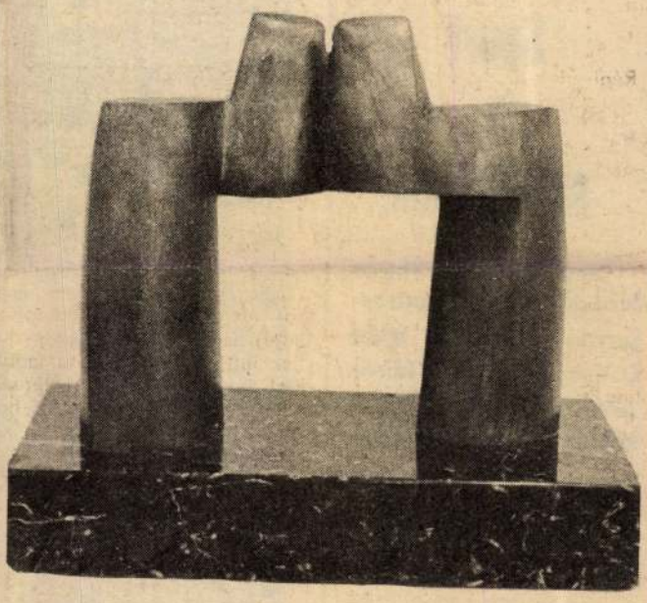

DIADALKAPU

Hazánkban élő japán művész alkotásaiból rendeztek kiállítást a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében. Képeink a kiállításon készültek.

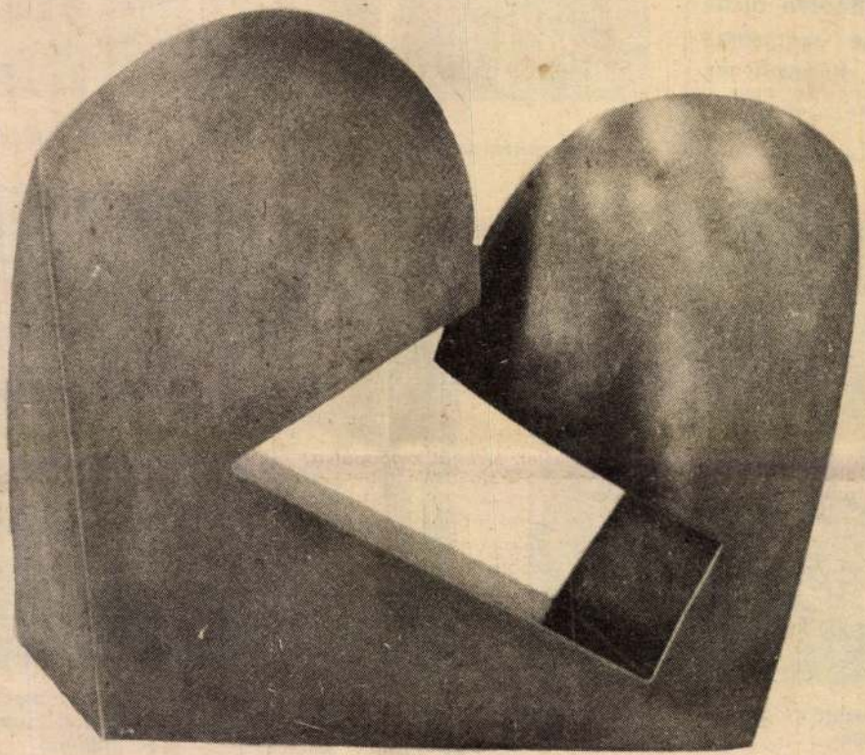

IKREK

MI ÚTTÖRŐK

Sport a szünidőben

Még a szünidő végén hirdette meg sportversenyeit, túráit az ajkai Latinca Sándor Úttörőház. A nyári programok közül ezek voltak a legsikeresebbek, amit többek között az is bizonyít, hogy a kispályás labdarúgásra 15 csapat nevezett. Az alkalmilag szerveződött közösségek nemrégiben tartották meg a döntő küzdelmeit, a Kossuth Lajos Általános Iskola pályáján. A versenyek szervezésében és lebonyolításában sok részt vállaltak a Videoton ajkai gyáregysége szerszámüzemének dolgozói és a szülők is.

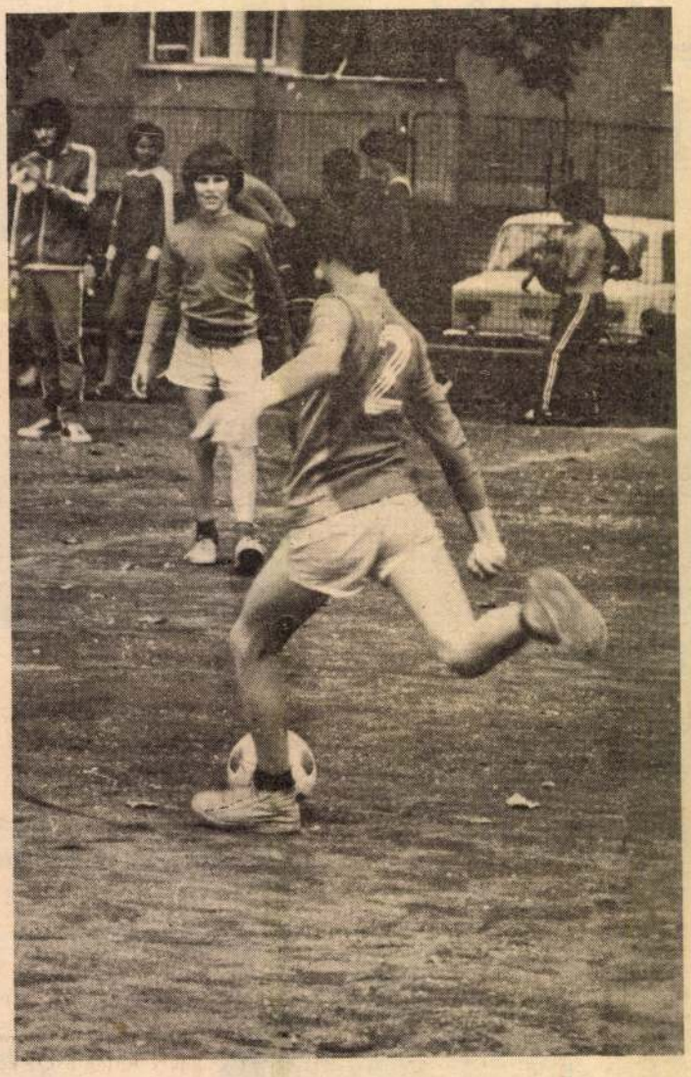

Izgalmas csaták színhelye volt a Kossuth Lajos Általános Iskola

Az első helyezett csapat az Alumínium színeiben versenyzett

A csapatok felkészítésében a szülők is segédkeztek. Képünkön a harmadik helyezett csapat és edzőjük, Király László apuka látható

Tíz nap Bulgáriában

Veszprém testvérmegyéje, Haszkovó tíznapos vendégszereplésre hívta meg az ajkai Latinca Sándor Úttörőház néptánccsoportját. Az aranyérmes csoport tagjaiak izgalmas készülődését hosszú autóbusz-utazás és csodálatos vendégvárás követte. A 42 gyermek még ki sem pihente magát, s másnap máris, eddig soha nem látott majálison való fellépés élménye következett. Haszkovó 360 parkjának egyikében négy színpadon zajlottak a műsorok, s az egyiken húszperces műsorukkal feledhetetlen sikert arattak gyermekjátékaikkal és néptáncaikkal az ajkai úttörők is. A siker örömét az is fokozta, hogy a Hazafias Népfront éppen ott tartózkodó küldöttsége is megtekintette, és a fellépés után azonnal tolmácsolhatták a vendéglátók elragadtatását is.

Az első fellépés után még kettő következett, melyek az országos és a városi ünnepségek keretében zajlottak le, szintén hatalmas sikerrel. Utolsó fellépésükről a bolgár televízió felvételt is készített.

A tíz nap természetesen nemcsak hivatalos programból állt, hanem a magyarul nagyon szépen beszélő és a magyar irodalmat szenvedéllyel és sikerrel fordító *Gencso Hrisztozov* fölülmúlhatatlan kedvességű kíséretével történő kirándulásokból is. Alig hiszem, hogy a 42 gyermek és a kísérők emlékezetéből valaha is ki lehetne törölni Neszszebár csodálatos élményét, a rilai kolostor látomásszerű valóságát, a Fekete-tenger éppen szénfekete (esőben mindig ilyen) tükröződését a variációkban mérhetetlenül gazdag biborcsigákat-csigaházakat, a Vitosa hófedte csúcsait, a bolgár városok feddhetetlen tisztaságát.

Ajkai amatőr úttörőcsoport első alkalommal szerepelt testvérmegyénkben, s nyugodt szívvel mondhatjuk, hogy nem hoztunk szégyent amatőr művészeti életünkre.

Gáspár János

VSZM KÖZÖSSÉGI HÁZ
Bp. XI. Fehérvári út 120.

ARAI OSAMU (akvarell)

SZEDER KATALIN (vers)
MITSUI SEN (grafika)

kiállítása

Megnyitja: 1992. június 5-én 18 órakor
dr. KANBE TAKENORI a Seikei Egyetem Bölcsész Karának professzora

Közreműködik: a Veresegyházi Cantemus Kórus
vezényel: VADÁSZ ÁGNES
Versmondó: TÓTH GYÖRGY

ARAI OSAMU

LIÁNHÍD

Tövislétra
hinta liánhíd

mélyből magasba
sárkánygerinc

SZEDER KATALIN

MITSUI SEN

Sen MITSUI

ARAI OSAMU

1938. született Tókióban.
1952. Keio Egyetem Vegyészmérnöki Karát elvégzi, közben művészi tanulmányokat folytat.
1970. Shinkaijushia Művészcsoport tagja.
1974. a Firenzei Akadémián folytat művészi tanulmányokat.
1976. Első egyéni kiállítása Tókióban.
1976-tól rendszeresen kiállít Tókióban és Firenzében.

SZEDER KATALIN

1940. született Budapesten.
1960. óta jelentek meg versei, írásai lapokban, folyóiratokban.
1968. Az Első Ének c. antalóbiában szerepel.
1981. Padló és Önérzet önálló kötet.
Művei alapján Weöres Sándor tanítványának tartják.
Ő maga szellemi apjának Áprily Lajost valja.

MITSUI SEN

1939. született Tókióban. Művészi tanulmányait Tókióban végezte.
1965. Első Önálló kiállítása Tókióban.
1969-76-ig Olaszországban dolgozott.
1976-tól Budapesten él és dolgozik. A Magyar Képzőművészeti Szövetség tagja. Rendszeresen kiállított: Tókióban, Olaszországban, Magyarországon.

A kiállítás megtekinthető: 1992. június 5-21-ig, 14^h - 18^h-ig.

Megközelíthető: 18, 47-es villamossal, 3-as autóbusszal.

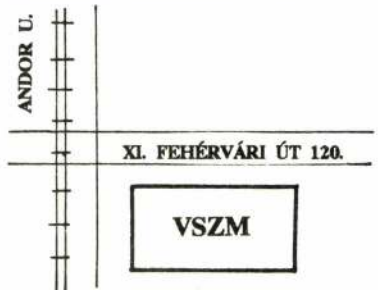

1021

Mitsui Sen japán festőművész kiállításáról

1980. VII. 25. Kossuth 17,32 Áné

Láttuk, hallottuk...

- Mitsui Sen, Magyarországon élő japán festőművész kiállitását a Kulturális Kapcsolatok Intézetében Székely András látta.

- A keleti és nyugati kultura összekapcsolódása az valóban egy rendkivül érdekes dolog, és különösen most, amikor egyre inkább lehet számolni egyszer egy egységes világkulturával, másfelől viszont a helyi tendenciáknak az erősödésével. Visszatérve magára a kiállitásra. Mitsui Sen elsősorban szobrász. Rendkivül szép plasztikáit láthattuk, amikben engem elsősorban az anyagnak az áhitatos tisztelete ragadott meg, ez persze egy ilyen fellengzős kifejezés, amit mástól nem szivesen hallok tulajdonképpen, de valóban volt abban valami szivbe markoló hogy a fát, a követ, a klasszikus szép anyagokat mennyire szeretettel dolgozta fel a kompoziciókban ez a müvész, aki ugyanakkor kiállitott egy portré cimü belül üregesnek látszó realista, hát mondjuk idézőjelben is lehet mondani persze itt a realizmust, fejplasztikát, is fejszobrot, ami arra vallott, hogy itt egyáltalán nem arról volt szó, mintha a klasszikus vagy hagyományos formanyelven nem tudna mit kezdeni, mert annyira tömör, szépen kidolgozott, megfogalmazott szobor portré volt, hogy ez egyszerüen vitathatatlanná tette az olyan kompozicióknak a szakmai hitelét is, amikre esetleg azt mondaná a néző, hogy ez micsoda? ez egy darab fa.

- Mivel magyarázható, hogy a nonfigurativ szobrászok is nagy előszeretettel adnak olyan cimeket a müveiknek, amelyek egy furcsa ellentétet, egy furcsa feszültséget jelentenek a nem naturálisan ábrázolt valamilyen tárgy és a fogalom között, tehát ha végigszaladok akkor látok ilyeneket, hogy Élet, hogy Repülés, hogy Madár, Galamb, Hangya stb. stb. tehát eltekintenek ugyan attól, hogy a hasonlit nem hasonlit primitivségén mérjék a müvet, de ugyanakkor mégis szükségét érzik, hogy fogalmilag is meghatározzák ezt a tulajdonképpen tiszta formákban jelentkező nonfigurativ alkotást.

- A kérdés nagyon jó, és egy nagyon lényeges dologra tapintrá, csak azt hiszem, hogy nem ők érzik szükségét, hanem ez egy rossz hagyomány, mankónak is lehet talán nevezni, de inkább arról van szó, hogy másképp nemveszik meg, most a megveszik-et idézőjelbe mondva, lehet ugy is mondani, hogy nem eszik meg, nem veszik be a kiállitásra, rettentő rossz hagyomány, tudniillik ezeknek a plasztikáknak voltaképpen se arra a cimre nincs szükség, hogy faplasztika, se arra a cimre nincsen szükségük, hogy Madár, vagy Anyaság.

Tudniillik teljesen valójában szervetlenül kötődnek ezekhez a szobrokhoz, és a dolognak az abszurd jellegét az bizonyitja a legjobban, ha látunk valahol egy felállitott szobrot, akkor nemhogy cimet nem látunk rajta általában, hanem még az alkotó nevét sem lehet legtöbbnyire kideriteni, ami aztán végképp abszurdum, de cimet szinte soha. Tehát nyilvánvaló, hogy mondjuk Borsos Miklósnak, azt hiszem Borsos Miklós a O-kilométerkőnek az uj plasztikai bemutatása az, hát mit kéne odairni, hogy O-kilométerkő? Üresség? vagy körforma, vagy... semmi értelme, hát ha akarom, anyaság. Bárminek nevezhetem. Tehát a cimeknek valójában legfeljebb ilyen azonositó szerepük van és nem kell azt hiszem nagyon komolyan venni őket.

Mitsui Sen, japán szobrász és festőművész, Magyarországon él.

a Hatvani Galéria tárlatot rendezett Parádon. a „Kortársaink" c. portrékiállítás nov. 10.-ig látogatható.

Népújság (Heves), 1981. nov. 4.

Mitsui Sen: Fiatal keleti lány (bronz)
(Fotó: Kőhidi Imre

Micuki Son, Magyarországon élő japán szobrászművész

A művész alkotásait már láthattuk korábban a Kulturális Kapcsolatok Intézet kiállítótermében. Egzotikus, konfiguratív szobrokat vitegattak a ma nyílt tárlatra is, mely a Dorottya u.-ban lesz látható

Déli krónika

1980. júl. 19. Kossuth 12.00 /VG/.

Mitsui Sen, szobrász- és festőművész

Megnyílt a Nyári Tárlat Szegeden, melyen szerepelnek Anna Margit festményei, Mitsui Sen szobrai, Gerle Margit kerámiái (említve). Mitsui Sen japán művész, Magyarországon él.

Magyar Ifjúság, 1982. aug. 6.

Mitsui Sen, Magyarországon élő japán szobrász- és festőművész

Mitsui Sen és Csutoros Eduárd szobrai
(riport)

Valóság, 1982. 11.

Mitsui Sen szobrai

A művész már megyénkben is bemutatkozott. Legutóbb Kazincbarcikán a Városi Galériában láthattuk alkotásait.

Fotó: Vajda János

Sárospatak (ÉM) – Mitsui Sen japán szobrászművész alkotásaiból nyílik kiállítás november 14-én, pénteken délután 5 órakor Sárospatakon A Művelődés Háza Galériájában. A tárlatot Dusza Éva, a Miskolci Galéria igazgatóhelyettese ajánlja az érdeklődők figyelmébe.

Mitsui Sen 1939-ben született Japánban, művészeti tanulmányait Tokióban végezte. 1976-tól Budapesten él, szobrokat, grafikákat készít, valamint a japán kultúrát népszerűsítő origami foglalkozásokat tart. A japán kert titkai című könyve 1987-ben jelent meg. Taniziko Janichiro A kulcs című regényéhez készített illusztrációit 1990-ben adták ki. Négy évvel később főszerepet vállalt Szaladják István rendező Tosai utazás című televíziós filmjében.

HIRDETÉS

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG 1997 nov. 12

A szembeszomszéd

A kereskedők bevételkiesést emlegetnek, s egy

Mezőkövesd (ÉM – CSKA) – Kilenc vállalkozó írta alá azt a folyamodványt, melyben egy megállni tilos tábla leszerelését kérték. Az önkormányzat azonban csak decemberi ülésén tárgyalja – a város forgalomtechnikai tervével együtt – a nemrégiben kihelyezett tábla ügyét. A vállalkozók egyike viszont jogi útra kívánja terelni az ügyet, mivel úgy érzi: a tábla komoly forgalomkiesést jelentett üzletének.

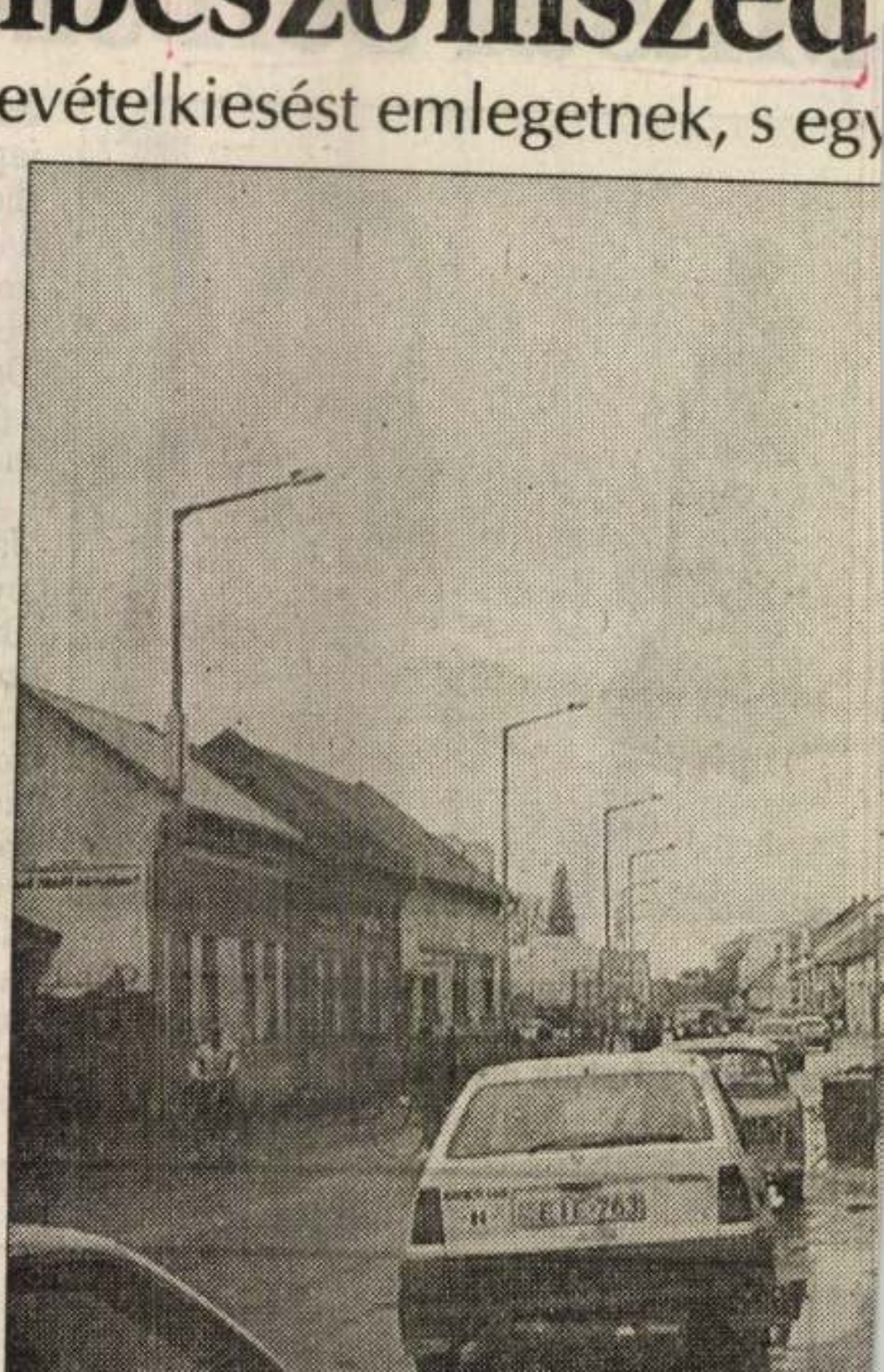

Mezőkövesd főutcáján, a posta és a rendelőintézet között kilenc vállalkozó működteti üzletét. A boltok előtt mintegy féltucat gépkocsi tud parkolni, de a vásárlók többnyire az út másik szélén álltak meg

Mitsui Sen, szobrász- és festőművész

A Műcsarnokban rendezték meg az országos tárlatot, melyen szerepel, a Magyarországon élő-japán Mitsui Sen plasztikái. /említve/.

Wagner István: Elményre várva.
Magyar Hírlap, 1982. máj. 1. 4. old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mitsui Sem, itt élő japán szobrász- és festőművész

SOMOGYI NÉPLAP

1983 MÁJ 7

1021

Kétalakos emlékmű. Mitsui Sem japán művész szobra

yt az alku, ő fölszedett pár
s eszegetett. A nyolcvan év
zda meglátta, rászólt: „Nem

Mitsui Sen, itt élő japán szobrász- és festőművész

A Pécsi Galériában aug. 14-ig látható a 8. Országos Kisplasztikai Biennálé. —

E cikk írója mondja: „Miért nincsen szervezett műkereskedelme a legrangosabb kiállítási fórumoknak? Ott, helyben! Nem hiszem, hogy olyan tökéletesen megcsinált rovnó műtárgyaknak, mint Mitsui Sen bársonyosan csiszolt köve, vagy Friedrich Ferenc tiszta, szellemes, technikailag is bravúros acélplasztikája, nem akadna vevője, értékére büszke gazdája..."

Csenkey Éva: Kisplasztikai Biennálé.
Dunántúli Napló, 1983. júl. 23. 8-old.

Mitsui Sen

In der modernen Galerie von Pécs auf dem Széchenyi-tér in der Innenstadt war bis Mitte August die VIII. Ungarische Kleinplastik-Biennale zu sehen. Auch viele andere der Kunstwerke sind dazu prädestinierte, die Umwelt, das Heim des Menschen zu verschönern, was ja Aufgabe und Bestimmung der Kleinplastiken ist. So der wunderschön bearbeitete rosafarbene Stein „Lauer Wind" des in Ungar lebenden japanischen Bildhauers Mitsui Sen.
(eulitvel).

Ortolya Gállos: VIII. Ungarische Kleinpasztik-Biennale. Budapester Rundschau, 1983. aug. 15. 10-old.

Mitsui Sen, magyarországon élő japán szobrász-kőtőművész
Fábián László: Absztraktok. (Bartók 32 Galéria, 1988. XI.)

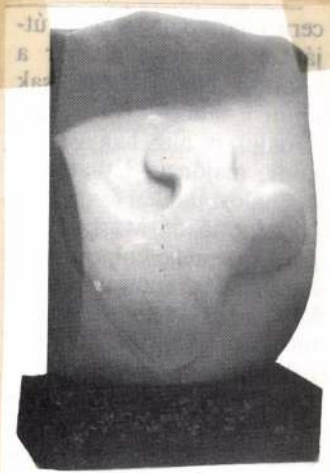

Mitsui Sen: Forma, márvány, 40 cm, 1988
(fotók Sulyok Miklós)

Művészet, 1989., 2., 3-old.

Mitsui Sen, válunk élő japán szobrász – festőművész

Vadász György: XIX. Salgótarjáni Szoborkiállítás.

Mitsui Sen „Tavaszi szellő" – je láthatatlan, az érintés utáni mozdulatlanná dermesztő szuggesztő pillanatát idézi csupán.

2

„Tavaszi szellő", 100 × 140 × 140 cm, 1988.

Művészet, 1989., 11–12., 78-old.

Mitsui Sen, Magyarországban élő japán szobrász- és festőművész
Közterületi alkotások. Összeállította: Hollósi Éva.
1988. szeptember.

Bpest XV. Kavicsos köz 2-4., 54. sz. Ságvári Endre Nyomdaipari Szakmunkásképző Intézet aulája:
Mitsui Sen szobrásznűvész – Somorjai László grafikusművész: „Térbe függesztett mobil", fa, papír, fémhuzal, befoglaló méret: 2 x 3 x 8 m. (emlíve).

Művészet, 1989., január, 64-old.

Mitsui Sen

nohránműrén

muntái, műtűdése a hajdúmohosztói

műrénteleyen

Hajdu-Bihari Napló

1984 aug. 19.

Mittag

Liszt Ferencz. 10195.

Derékig, balra. Nyakkendőjébe tü van szurva s begombolt kabátja kettős elejü. Felirata a kép alatti két soros kotta után aláirásának másakép:

F. Liszt.

balra: C. Mittag.
és jobbra: Kön. lith. Institut zu Berlin.

Kny., chp. mér. a vk. 25.6:21.3 cm.

Szn. 53-99
135-99-3.

economic conditions is far better served by a wise acknowledgement of common natural, historical and ethnographic relations and needs than by a rigid denial of these life-conditions on the basis of brute force and power.

each other. The uniform chain of eventless days brought us ever closer together. We hired a boat and spent long days on the water or lying stretched out on the sand, sometimes hardly exchanging a word; or we climbed the wooded slopes to the deserted shooting-box at the top, whence we could gaze down on the water beneath us and to the hills and clouds beyond it. There was about all this the sort of romantic flavour which gives one a better opinion of oneself than there is actually ground for. If you stay a long time in an appropriate pose thinking of nothing in particular, you end by being convinced that you have been thinking profoundly and are well on the way towards the fount of all wisdom. If, in addition, you can convey this illusion to your fellow-men — well, many a sage has built up a reputation on less.

For the rest we enjoyed ourselves and our intimacy ripened apace. Whichever of us was dressed first in the mornings would

Mittag C.

körajzoló

l.

Mag. N M Liszt

21. l.

22. l.

MDK

Mittag litografalta

152. Prof. Fr. Krüger rajzát. Tölalak Zöllner nyomása. Kiadó Schleisinger Hangjegy faksimilia. Weimar: Mirus. Valóminüleg azonos: „Nach der Natur ger. v. Fr. Krüger. Sch. v. C. Mittag. Bpest. Museum.

Dr André Csatkai: Versuch einer Fr. Lint Skonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 60.

MPIK

MOK

Mittag C.

Mellkép. Törzsét balra fordítva. Litograf.
Hatással volt rá Ary Scheffer képe.
(Mindjárt az elején említve A. Scheffer.)
Nyomás: Kön. Lith. Institut zu Berlin.)
Faksim. Langjeg, példa, 2 taktus.
Faksim. Budapest, Muzeum.

D. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt-Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 60.

MGK

Mittai Aladár

szobrász, Mücsarnok

1932. tav. kiáll. 259.

Mittai Aladár

Vágy, gipsz

24—75. DIVALD graf. műintézet

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

Mittai P. Aladár

nobrait

l.

A P. Madách

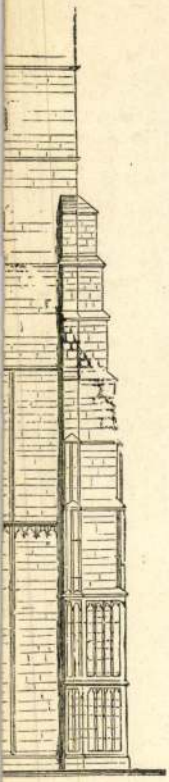

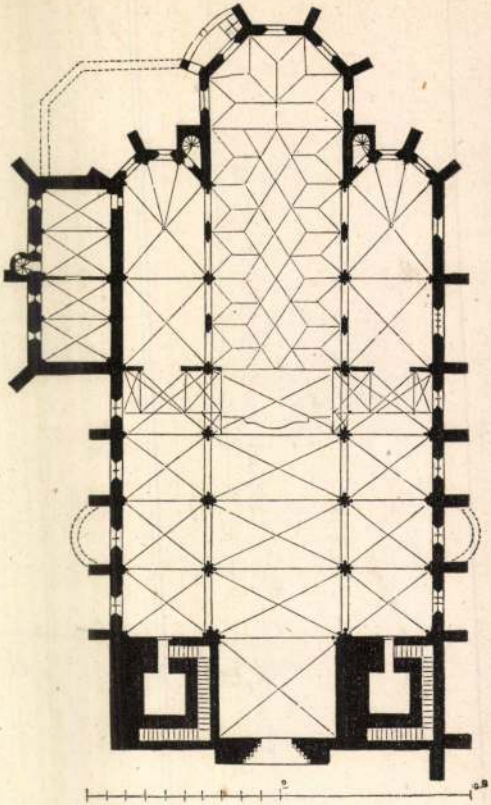

3.

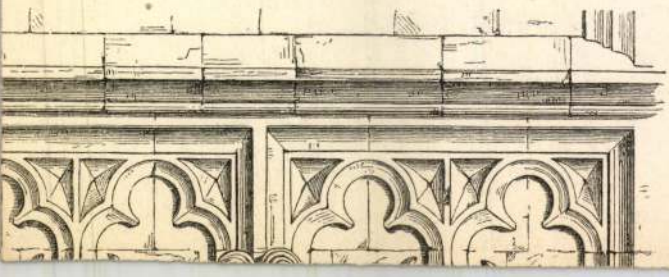

Mittai Aladár P.

Nobrán

Kasa, női mell-
nobor

Repr.

Holl Hu

34. l

11040

kezében félholdas buzogányt
tamaszkodik. A háttér hegyes
rata a kép alatt:

Ofen Gefangenen Bassa

vk. 28.6:22.4 cm.

30-906
906-1

Mittai P. Aladár

szobrász

Női arttanulmány

vept

Hoffm

39. l.

Andrássy Gyula gróf:

Térdig, kissé balra fo
sel. Jobb kezével az asztalra
baljával pedig kardjának mark

Julius Gr

alól balra: Nach einer Photog
jobbra: Stich u. Druck v.
legalól középütt: Verlag der

Am., mér. 19.6:

Szn. 6-907
544-907-1

MITTAI ALADÁR: NAPSUGÁR
A Nemzeti Szalon téli tárlatáról

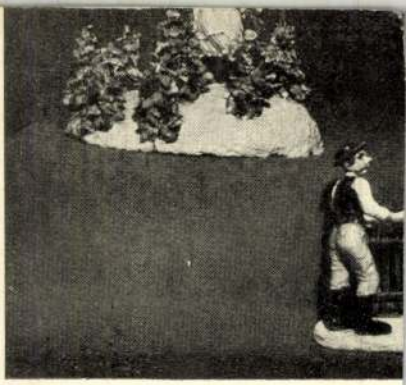

KÁLMÁN IMRE:

A Nemzeti Sz

amint egy élet csak egyszer folyik le és egy életszakasz is csak egyetlen egyszer futja ki magát, egy mozgás, ritmus és hang is csak egyetlen egyszer mutatja meg magát, mint valami „égbe visszaröppenő súgár". Amióta élet van a földön, azóta tart a szinház, mert az ember legtermészetesebb ösztönében rejlik a hang, a mozgás és a ritmus és mindez egybefogódik a nagy, csodálatos vággyal, a játék kivánságával. Hiszen ez olyan emberi lélekmélységből felszakadó valóság, hogy majdnem azt merjük irni, hogy az élet egyenlő a játékkal. Szinház mindig volt, Polinéziában és Uj Caledoniában, a gyermek és a felnőtt világában egyaránt.

Képzőművészet és alakitóművészet is örök, mert a művészet általában örök, az anyaguk azonban sub specie aeternitatis nézve a dolgokat, szélsőségesen elhatárolja egymástól. A képzőművészet anyaga nem volt örök, de örökké lesz, az alakitóművészet anyaga pedig örök volt, de aztán elmulik. S ez nem paradoxon. A képzőművészet alkotásai az emberi végesség keretei közé szoritva mindig egyek és változatlanok. Az Ecce homo is anyagában és lényegében mulhatatlan. Más kérdés azután az, hogy ugyanezt a képet

Mittai P. Aladár

szobrán

Részlett a bpesti Madách-szobor első pályázatán 1938 febr.

Mittai Aladár

szobrász

Műcs. kiáll. 1932 tól
Pipics 117 (.

SÁTOR
OVIKA AKADÉMIA KERTJÉBEN

MIKLÓS akadémikus felvétele

Mittai Aladár

Akt c. honorműve repr.

Képzőművészet

1932. 51. sz.

rdultan és sima karimájú, de
van ábrázolva. Fürtös haja
rött, szakálla leberetvált. Öl-
ndő, kivágott mellény hajtó-
abát. Felirata kettős körben
LÁSZLÓ«.

ője 4 cm. — Lelt. sz. 1174. —
h) Emil ajándéka 1907 április
az 1909 november 24-iki 5395
ki 656 (351–910) és a 3211–910
10 január 10-iki (2095–909) és
) sz. jegyzékek alapján. — Be-
1–908).

Mittay P. Aladár MDK

Torzó, gipsz

Uj Szalon 1934. máj.
Tavaszi kiállitás

MDK

Mittai P.Aladár, szobrász.

Integritás. Gipsz.

Az Uj Szalon Szent István-i kiállitása. 1934. a ug.

Katal.

Mittai P. Aladár MDK

Tékozló fiu, gipsz

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

MD K

Mittai Aladár, szobrász

Gipsz.
Vágy.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1932. junius. Kat.

MDK

Mittai Aladár, szobrász

Napsugár. Bronz szobor.

Nemzeti Szalon.-Téli Tárlat. 1932. dec. Kat.

MDK

Mittai P.Aladár

Dr.Pechány Adolf m.wir.kormánybiztos képm. gipsz

Kata, gipsz

Tav.tárlat, N.Szal. 1934. jun. 6 l.

Eddigi kiállításai között legsikerültebbnek találjuk az Új Szalon Tavaszi Tárlatát. Úgy a rendezés tekintetében, mint a résztvevő művészek kvalitása szempontjából ez nyújtja a legegységesebb képet. *Bokor* Vilmos egy friss gyermekportrét állított ki. *Farkas* Béla Náray Aurél festőművész mellszobrával igazolta erős karakterlátását. *N. Fodor* Olga ismert kvalitású akt-kompozicióin kívül egy nagyon komoly tanulmányfejet hozott. *Forgács Hann* Erzsébet egész gyüjteményt állított össze ügyes kisplasztikai munkáiból. *Kasalowsky* Lucy rézkarca a bécsi operaházról meglepően artisztikus. *Kern* Andor olaszországi tanulmányútjáról számol be néhány kitűnően sikerült vászonnal, *Király* Endre az akvarellben mutat elmélyedést. *Náray* Aurél egy tanulmányfejjel képviseli egyéni művészetét. *Négely* Rudolf spachtlival készült olajfestményei meglepnek hatalmas világító erejükkel. *Ócsvár* Rezső Homokos szekér című vízfestménye bravurosan jó tanulmány. *Remsey* György olajfestményei egyéni színlátásukkal hatnak. *Tóbisch* Ilonka minden megjelenésével komoly, művészi elmélyedésről ad bizonyságot. *Csányi* Lajos tanulmányfeje igen becsületes, jó studium. *Borbáthné Barabás* Anna, *Dobay* Ferenc, *Dimits* Sándor, *Dull* Lajos, *Hajgató* Ferenc, *Hepke* Elemér, *Heverdle* Rudolf, *Halasi Horváth* István, *Szatmári Horváth* Kálmán, *Idrányi* Tibor, *Kató* Márta, *Lovass* Piroska, *Martosné* Kamilla, *Novinszky* Jenő, *Csabai Rott* Margit, *Pécsiné Rónay* Kynga és *Vajda* Ferenc művei járultak a kiállítás színvonalához.

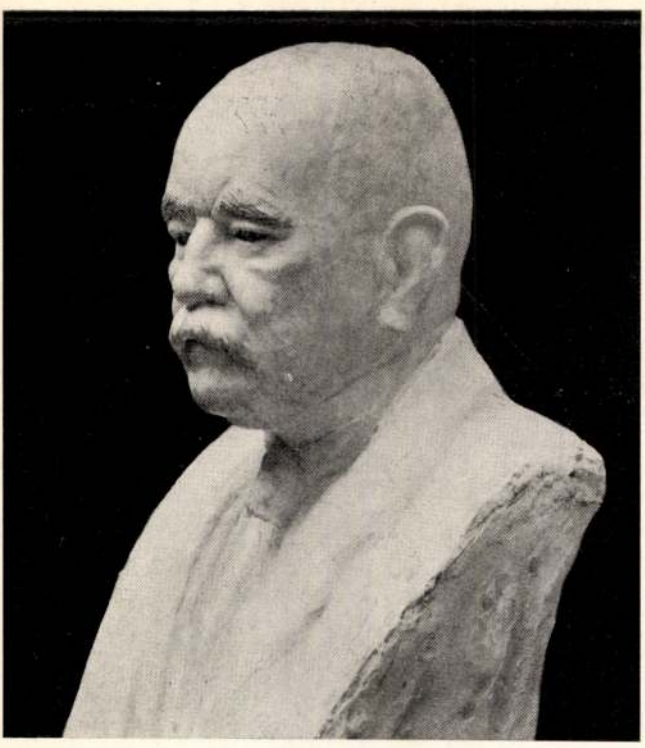

Mittai P. Aladár: Dr. Pechány Adolf

Foto Röckel **A Nemzeti Szalon Tavaszi Tárlatáról**

Képzőművészet
1934. VIII. évf. 7-9. sz.
144 l.

A NEMZETI SZALON TAVASZI TÁRLATA. A megújhodott Nemzeti Szalon tagjainak seregszemlélejével egy tavaszi tárlat formájában zárja művészeti eseményekben változatos szezónját. Ez a kiállítás inkább egy megbékítő gesztus a Nemzeti Szalon művészeti egyesület tagjai felé. Ismét egy bizonyíték arra, hogy az ilyen intím kiállítási helyiségek inkább alkalmasak egy zárt csoport erőkifejtésére, vagy egy meghatározott téma kimerítésére, mintsem művészeink szélesebb köreinek felvonultatására. Nem állítjuk, hogy ez a tavaszi tárlat nem ölelhette volna fel művészeink elitjének díszes sorát, de ez esetben ismét nem talált volna helyet a vezetőség azon művészek részére, akik jogot formálhatnak tagságuk révén

Andrejka József
A T. E. Sz.

arra, hogy a Nemzeti Szalon legalább egyszer egy évben helyet adjon munkásságuk eredményeinek. Ha ebben a beállításban nézzük a Szalon tavaszi tárlatát, meg kell állapítanunk, hogy a zsüri becsülendő munkát végzett, amikor egy elegáns, levegős rendezésben csoportosította a Szalon ismertebb tagjainak nagyobbrészt kvalitásos műveit. Mindenesetre megállapítható, hogy az előző évek tavaszi tárlatainak vásári zűrzavarához képest, ez a kiállítás haladást jelent.
Almássy István Veronika c. akvarelljének érdekes a beállítása és tartalmas a festőisége. *Bayor-Bayer* Ágost a kiállítás egyik legéretebb művét szolgáltatta, finom festőisége és választékos ízlése teszi értékessé olasz tájképét. *Demeczkyné Volf* Irma, a jól ismert akvarellista, ezúttal is kvalitásos vízfestményekkel

Miltai Aladár

Szerepelt a Nemzeti Salon téli tárlatán.

EK 1932. XII. 25.

MDK

Mittai Aladár

A Nemzeti Szalon téli tárlata. Képzőművészet 1933. 57. sz. 38.l.

MDK

Mittay P. Aladár

Torzó, gipsz

Uj Szalon tav. kiáll. 1934. máj.

Mittai Aladár

Vágy, bronz

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április 1.

Réz, mag. 21·5 cm.
Az Ipolyi-gyűjteményből.
I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 519. l. —A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem, 7—8. l. — Radisics Ipolyi 49. szám. — Szendrei: Néhai Ipolyi Arnold gyűjteménye. AÉ., VII., 1887., 344. l.

EREKLYETARTÓ-LÁDA,
zománcos, vésett angyalokkal és jelenetekkel, egyik oldalán IHS. Limogesi románstílű munkák untánzata.
XIX. század.
Réz, mag. 21·5 cm.

KRISZTUS-TEST,
XIV. századi mű utánzata.
XIX. század.
Réz, mag. 8·3 cm.

ÚRMUTATÓ,
talpas, fenn hengeres résszel. Renaissance-stílű olasz mű utánzata.
XIX. század.
Réz, mag. 33 cm.

MDK

Mittai P. Aladár

Képzőművészet 1934. VIII. 74. sz. 143.l.

Mittai Aladár

Szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

E.K.932.IV.24.

Miejski Szpital

Mittai Aladár

Szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

PH. 1932. XII. 25.

Mittai Aladár

Vágy, bronz

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállítás

Mittai P. Lánló

szerepel az Uj Szolon Szent
István Szeti Kiállításán.

[redacted]

Ujsáj, 934. VIII. 15.

MART. MITTALLER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 90.- Herr Mart. Mittaller
Felvétel ideje: 1793. 16. Sept.
Hová vették fel: Rothenthurm, /Vörösvár/. 156.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, a Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Mittaller Péter

Kőnüves

1774-ben az aradi

szellérek közt

emlitve -

Lakatos Arad

II k. 233 l.

Mitté, Charles

Gobelinszövő

Nancy 1705.

Mühárát 1921. 7. l

az itt ismertett
Gobelin a téesi
Habsburg grupt be.

Turócz folyó VI. 10.

~~6 10~~

7 — 10 v

70 v — 700 v

700 v 1.000 v

1400 v 2000 v

1470 v — 2100 : 128 = 16

7 — 82 : 7 = 7

— 52 : 7 = 7

— 11 v

1463

Mitté, Charles
resin

l'Hendviselet
141 l.

Mitte, Charles

1705

d.

Hadtört. Közl

1933, 262. l.

Vallás- és közokt. minisztér

VII. 284, 285, 286, 287

MDK

Mittel Johan Adam ötvös

Mihalik, Háromszáz év H.Kvt.Írt. 1911. 123-124 l.

JOH.MICHAEL MITTEL, textilfestomester

Az 5.függelékben a kőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.-A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
171.-Joh.Michael Mittel,Bojnitz,1766.--152.old

DOMONKOS PTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974.

Mittelholcz Mikóly

Kollár Sándorral fürdőszobát tervezett a Budapesti Porcelángyár kiállításában. Az 1966-os Legszebb Terv-ek pályázatán „miniszteri dicsérettben" részesültek.

Ipari Művészet, 1967. 3. sz., 40. l.

Mittelholcz Mihály, iparművész 2.) Folytatás

Munkái egyebek között a Royalban, a Duna Intercontinentálban, a Hiltonban, a Szikra mozíban láthatók, tarsolyában sok-sok díj; itt, a gyárban régebben háromszor lett kiváló dolgozó. A művész elmondja, hogy a gyárban olyan hangulat alakult ki, hogy a művészi itt felesleges. A művész tervezte falburkolat és mosdó a Szikra mozi emeletén. (repr.)

Tükör, Budapest, 1978. jún. 11. 12. old.

Mittelholcz Mihály, iparművész.

1) Folytatás

a Budapesti Porcelángyár iparművésznői januárvégén otthagyták gyárukat. Pontosabban Semsey Gabriellának a gyár igazgatója mondott fel, az indok „felesleges ennyi iparművész a gyárban", a másik két művész Mittelholcz Mihály és Török Márta maga szüntette meg munkaviszonyát. — Mittelholcz Mihály a magyar szecessziós porcelángyártás legjelentősebb formatervezője.

Tükör, Budapest, 1978. jún. 11

Mittelholcz Mihály

Edénytervező, részt vesz a kiállí-
táson.

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1975: jún – júl.

Mittelholzer Mihály

Formaterező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
(Műcsarnok), 1975. jún-júl.

Mittelholcz Mihály

A Budapesti Porcelángyár
iparmüzésze maga szintet-
te meg munkaviszonyát.

Balogh Elemér: Művészki a gyárból!?
Új Tükör, 1978. június 11-12. lap.

Mittelholcz Mihály

Mittelholcz munkái egyebek között a Royalban, a Duna Intercontinentalban, a Hiltonban, a Szikra mozikban láthatók.

Balogh Elmicz: Művészki a gyárból!?
Új Tükör, 1978. június 11-12. lap.

Mittelholcz Mihály

Falburkolat és mosdó a
Szikra mozi emeletén.
(vegyro)

Balogh Elemér: Művész ki a gyárból?!
Új Tükör, 1978. június 11 - 12. lap.

Mittelholcz Mihály, ipari formatervező

L.: Kerényi József

Tamás Ervin: Kerámiastúdió Recskeméten 7.

Nipszabadság, Bp. 1978 aug. 12.

MITTELHOLCZ Mihály keramikus

PETERS Judit: Lépésről lépésre, átalakul a Művészeti Alap. =Magyar Nemzet, 1992. január 11. 10.p. - nyilatkozatok

Mittelholcz Mihály keramikus:

– Amikor jó másfél-két éve a művésztársadalom elérkezettnek látta, hogy „*visszatársadalmasítsa*" azt a vagyont, amelyet a saját munkájával, befizetéseivel hozott létre, elsősorban a *mecenaturára* gondolt mindenki. A huszonnégy tagú előkészítő bizottságnak a megalakulásakor is erre szerettük volna a vagyont elsősorban fölhasználni. A későbbi munkák során derült ki, hogy sokkal súlyosabb kötelezettségeink is vannak, hiszen a *hatezer ember többségének nincs az alaptagságon kívül más társadalmi biztosítása*. Úgy döntöttünk tehát, hogy a visszatársadalmasításban elsősorban ennek a társadalmi biztosításnak adjuk meg a prioritást, s a mecenaturáról, az alkotóházak működtetéséről csak akkor tárgyalunk, ha már a társadalmi biztosítás gondjait megoldottuk. Múlt év novemberében a választmány átalakult egyesületté, amely fogadni tudja az Alapítványt, vagyis mindazt a korábban állami tulajdonban lévő vagyont – alkotóházakat, galériákat, üzlethálózatot –, amelyről az állam lemond a *Magyar Alkotóművészeti Alapítvány* számára. Ennek az alapítványnak a vagyonát s nak felügyeletét pedig a művészek, tezer alaptag veszi át.

üle van, és gyöngysorral koronázott
cenben az ilyen görbe orru, szoros
alpat, a kanna alját és vállát dombo-
isziti. A váll alatt körben a
5-ös évszám: "EGREGII LAURENTII: NAGI:
IRAL E AR OzHAEREDES VSI BVS: SACRIS:
NSEGRARVNTZ PAST ECCLAE: GASP GELEI:
an ujabb felirat és a kanna aranyo-
ható: "AURO ORNAVIT IOAN 1639 MUSZKA:
áns, szép forma, a finom kidolgozás,
orrott, magas szinvonalon dolgozó
Bálintnak nem kellett volna
tvöscéh legjobb mesterei között sem,

Kor barátja az Európai Közösség és

Mittelholcz Mihály

Részt vesz a kiállításon

Jubileumi Zalaművészeti Kiállítás
1979. jún – júl.

Mittelholcz Mihály, [keramikus ?]
[ipari keramikus ?]

A forma tervező-műhely helyettes vezetője a Bpi Porcelángyárban. (Simó József „felfedezettje."). Díjnyertes művei vannak.

Málé György: Agyagformálók, emberformálók
4–5. o.

Népszabadság, Bp. 1971. szept. 9.

Mittelholcz Mihály formatervező

A Budapesti Porcelángyár dolgozója, vallomása szerint akkor jó az ő munkája, ha az elkészített berendezési tárgy minél egyszerűbb és rendeltetésének teljesen megfelel.

Némethi György: Új színek, új formák, új célok.

Ország Világ, 1969. febr. 12.

Mittelholzer Ágoston

1915

Ki tud róla?

A Rajztanárok Egyesülete.

MÜEMLÉ... ...SÁG
259 22
Ltk.: 922 VI/3 w.

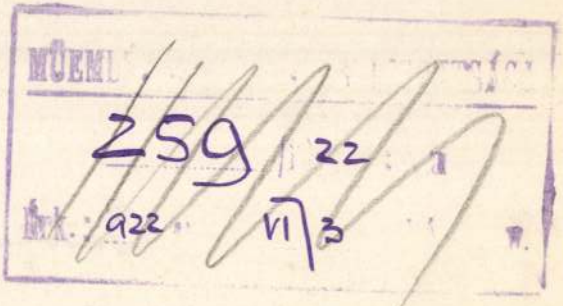

Ó-BUDA
FÖLD-U.61.

A Műcsarnok

Tekintes

Csatolva ./.

Nagrand

elfálmolás

házi kep

A 2

[illegible]

Mittelholczer Ágost

1911/12 - 1914/15

Ferképzőintézeti könyvtár
114. C.

1887). Rómára: *Letarouilly*, Les édifices de Rome (Párizs, 1840). U. a., *Le Vatican* etc. u. o., 1882). *Barát.*

II. A *szobrászat* később bontakozott ki a korai középkor elvont, a természet ábrázolását elhanyagoló stílustörekvéseiből, mint az Alpoktól északra fekvő országok plasztikája. Bár Itáliában mindig lappangott az antik művészet iránt való hajlandóság, mégis nehezebben tudott úrrá lenni a különböző oldalról jövő befolyásokon. Legelőször Észak-Olaszországban indul meg a szobrászat fejlődése. A bizánci befolyás itt érvényesült legkevésbbé, helyébe frissebb északi hatások léptek. Ez a szobrászat még teljesen az építészettel kapcsolatos. Míg azonban az északi román és gótikus székesegyházak kapubéletein a szobrászat — kötöttségéből fokozatosan kiszabadulva — újra ráeszmél külön életére és monumentálissá nő, addig az olaszországi román és gótikus templomok ajtónyílásai körül csak kisméretű domborművek szerepelnek. Egyedül a luccai dóm homlokzatán levő Szt. Márton-lovasszobor csoportja állhatja ki velük a versenyt. Dél-Olaszországban, különösen Capuában, II. Frigyes uralma alatt ugyan szintén a régi római monumentális szobrászati törekvések felújítására törekedtek, de ez csak kivételes és rövidéletű jelenség volt. A délolaszországi, szicíliai és pisai, bronzból való templomkapuk is (Barisanus és Bonannus művei) mind az elefántcsontfaragások és kódex-illusztrációk stílusát követik. A XII. sz.-ban a toulousei és még közvetlenebbül a provencei szobrászat gyakorol a lombardiai képfaragásra befolyást. Benedetto Antelami művészetében az utóbbi hatások kétségtelenül kimutathatók. A legelhatározóbb lépés a középkori olasz szobrászat fejlődésének történetében Pisában történt. A nagy Ni-

Mitteli J. N

vezin

l Fek Bptörök

40. tabla

Nagytekintet

Bátor vagyok a fólyó évi
vajdahunyadi vár és gyulafeh
költségeiről tiszteletteljes
A kiadások fedezésére bát
ideiglenes nyugtákat csatoln
helyeztem, azzal a kéréssel,
méltóztassék.

Egyidejüleg bátor vagyok
felelve a gernyeszegi épitke
700.- korona tiszteletdij ré

57/915

Mittelmann Jakab

szül. Turócszentmárton

1870. Izr. Reál. érettsz.

1889/90 I. I. osztály

1889/90 II " "

1890/91 I-II II. " "

1891/92 III "

1892/93 I IV. "

1892/93 II " "

1893/94 I. fest. osztály

1894/95 II. " "

Kreta V. 262.

Mittelmann Jakab

1889/90 – 1894/95

Ferkèpzomfoiskèvk

114. C.

A XVI. sz. végén a renaissance művészetének klasszikus nyugalma megbomlik, a vonalak meghajlanak, a formanyelv szeszélyessé válik s a festői elem elhatalmasodik. A XVII. sz.-ban bontakozik ki az új művészet, elsősorban Rómában, ahol a gazdag és mozgalmas homlokzatú és pompás belső kiképzésű templomok egész sora épül. A barokk templomoknak széles főhajójuk van, kétoldalt kápolnasorokkal vagy keskeny mellékhajókkal; dongával vagy kupolákkal vannak födve. E művészet mesterei a két *Fontana, Maderna*, a Szt. Péter-templom homlokzatának építője, *Borromini, Cortona, Rajnaldi* s mindnyájuk közt a legerősebb, *Bernini*. A többi olasz város nem produkál kiválóbb tehetségeket, kivéve talán az egyetlen Velencét, ahol *Longhena* művészetében tiszta és nemes tűzzel lobog a barokk szelleme. Nápolyban *Fansaga* dolgozik, Torinóban a zseniális, de szertelen *Guarini*. Sokoldalú fejlődés szempontjából azonban igen fontos jelenségeket mutat Felső-Olaszország, kivált Piemont.

Az olasz művészet, amely már a XVII. sz. 2. felében határozott dekadenciát mutat, a XVIII. sz.-ban végleg elhanyatlik s Itália kénytelen a művészeti hegemóniát Franciaországnak átengedni. Akad ugyan még egy-két erősen dekorativ és festői érzékű mester, így a torinói *Juvara*, a római *Galilei* és a nápolyi *Vanyitelli*, de az építészet általános nívója erős elsekélyesedést mutat.

A XIX. sz. olasz építészetében sem mutatkozik javulás. A század elején itt is, mint Európa többi országaiban az új-klasszicizmus lesz uralkodó irányná; jellemző alkotása *Cagnola* híres milánói diadalíve. Később a neorenaissance nem mindig szerencsés formáiban épitenek, de egyes rekonstrukciós feladatoknál a régebbi történelmi stílusok is feltámadnak, így a gótika

Mittelmann Jakab

Pest

M. I. Művészi Ipar

1892.220.l.

716.

I

332.

716. Balthasar Beschey.

Sz. Antwerpenben 1708-ban. † ugyanott 1776-ban.

Mária mennybemenetele.

A nyitott sír körül, melyen gyolcslepedő és virágok láthatók, tizenkét apostol és három asszony van, a kik ég felé tekintenek, hol Mária angyaloktól körülvéve fölfelé emelkedik. Az angyalok pálmát és virágkoszorút nyujtanak a kibontott hajú Madonnának, ki rózsaszinű ruhát és kék palástot visel. Az apostolok közül egy rojtos piros terítőt tart, egy térdel és egy kezeit összetéve imádkozik. A földön könyvek hevernek és hátul jobbra a getszemani kert sziklája köti le figyelmünket, melyben a sírüreg van.

Réz, méretei 56 : 42 cm. — Mündler: VI. 3.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: XII. 28. *Schule*

Mittelmann Jakab

festő

l. Művészi Ipar

1891. 217. l.

Westminsterben 75·7, Stepneyben 77, Finsburyben 77·1 és Hammersmithben 79·8% volt a kikölcsönzött szépirodalmi anyag. Természetesen, ha a helybeli használatot hozzávesszük, a viszony a tudományos művek javára módosul. Pl. Westminsterben 75·7%-ról 49%-ra csökken a szépprózai és ifjúsági irodalom használata, Chelseaban pedig 71·1%-ról 46·24%-ra.

Az egyes tudományszakok közül, a vegyes tartalmú folyóiratok szakját nem tekintve, legnépszerűbbek a történelmi és földrajzi szakok, melyekből Westminsterben 73.934 (45.434) kötet,[1] Chelseaben 30.586 (18.486) kötet és Hammersmithben 28.497 (11.738) kötet kölcsönöztetett ki; csupán Finsburyben áll legelső helyen a természettudomány, ipar és művészet 23.789 (13.583) kötettel, míg a történelem és földrajz itt 14.069 (8.427) kötetes forgalmával a második helyre kerül. A természettudomány, ipar és művészet körébe tartozó művekből Westminsterben 39.114

[1] A zárójelbe tett számjegy a helyi használatra vonatkozik, mely az első számjegyben is benne foglaltatik.

Mittelmann Jakab

l.

Művészi Ipar

1894. 67. l.

71. l.

100. l.

R 85

HAZAI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

VATERLÄNDISCHE BANK
ACTIENGESELLSCHAFT

BANQUE DE LA PATRIE
SOCIÉTÉ ANONYME

Sürgönycim : — Telegramm-Adresse :
HAZAIBANK.

Telefon { számok / Nummern
61—01, 61—02, 61—03, 61—04, 61—21, 61—22
Interurban telefon B—41.

Nagyságos d

"Kamat és költ
külön szla"

Tisztelettel értesitjük, hog

4,500.000.- koronával, f

árunknál lefizetett összegér

H. B. «Levelezés» 8. sz. 20.000. 1923. VIII. — Hauptmann

Mittelmann Jakab

raptanár a festő
(utóbb Márton Jakab)
megfestette, az alábbi
intézet vezére
Schröder Károly
intézeti igazgató
arcképet
1896-ban.

Illatky 1906

47. l.

Folyószám	elküldés előtt a katonai szerv, polgári szerv vagy magánüzem	
	Név	az egyéni értesítő lap folyószáma
1.	2.	3.

t ö l t i

visszaküldés előtt a városi, budapesti kerületi népmozgalmi nyilvántartó

egyéni értesítő lap		a csatolt honvédelmi munkajegy száma	Megjegyzés
visszaküldve mikor	megküldve lakásváltozás miatt melv népmozgalmi nyilvántartónak		
5.	6.	7.	8.

Mittelmann (Márton)

Jakab festő

rajztanár a
kaposvári áll. fögymná-
riumtól 1896-ban került
az alábbi intézethez s
1897-ben ezen intézet rendes
tanárává lett. 7 éves
munkádott itt s sarutan
saját kirelmére a székesfe-
hérvári áll. főreáliskolá-
ban helyeztetett át.

Hlatky 1906

50, l.

Mittelmayer Erzsébet

pécsi festő

részt vett az alábbi kiállitáson

Orosházi Friss Hírek

1943. aug. 19.

(Pécsi művészek Orosházán.)

ott programm szerint felöleli az
seket /Gyüjtés, csere a háborus
rások gyakorlati bemutatása stb.
hazai, mint a külföldi grafikus
sztül.

unkában eltöltött 10 éves jubileu-
zt a munkatervet, melyet alakulása-
en is lelkiismerettel és fokozott
csak akkor tudja 100%-ig teljesite-
még fokozottabb mértékben kapcsoló-
masan látogatja összejöveteleinket.
ó.

dr Arady Kálmán
ü.v.alelnök

MDK

Mittelmayer Erzsébet festő

Pécsi művészek Orosházán. Orosházi Friss Hirek 1943. aug. 19.

Mittenlehner Mihály
(Michael)
hegedükészítő
Treissenben (Tyrol)
született. 1807. nevezett
polgárjogot Sopronban.

Csatközl

ı Philoſophen.

lde von Guſtav Süs.

Mittenlehner Mihály

hegedükösztő

Sopron

1807. pil. 8.

polg. cskü

Hári

Szuvatróg VIII. 172

Mittendorfer
ereki könyvtár
1786.

l.

Magy. Könyvtár
1927. 108. l.
109. l.

Pannonia III. 204.

M. v. Mittendorfer

K. K. priv. Hermanetzer
mch. Papierfabrik bei
Neusohl
Kryat. folio, sarge
diagonalisal
~~[illegible]~~
Nach d. Natur gez.
v. Fenster.

Mittendorfer

könyvkötő Eszék

XVIII.

l.

Romhányi

86. l.

Mittendorfer

erzéki könyvkötő

1786

cvád

z

Gárdonyi 1917

52 l.

Mittendorfer

iszéki könyvkötő

1780-asevek

l

Magyar Könyvszemle

1926. 297. l

M.F.I.

MAGYAR FILM IRODA
CZVEK GYULA

Telefon 145-510 BUDAPEST, VIII, SÁNDOR-UTCA 7 Pikiári csekk: 35710

Müterem és laboratórium. Mütermi, müszaki és egyéb fényképfelvételek. Reprodukciók. Másolások. Nagyitások. Diapozitivek. Filmdiapozitivek. Amatörmunkák kidolgozása

Felveszünk mindennemü megrendelést néma- és hangosfilmfelvételek, cimfeliratok, reklám-, Trick-filmek és laboratóriumi munkák készitésére

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága,

B u d a p e s t.

JOS. M I T T E N H U B E R , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: KÖNIGL: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 283.- Herr JOS. M I T T E N H U B E R
Felvétel ideje: 1811. 16. Sept.
Hová vették fel: Nagy VASCHAN,/Nagyvázsony/. 159.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974

Az IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
kortárs iparművészetet bemutató sorozata . 1993 március

MŰHELY SAROK

Balogh Eleonóra és **Mitter Imre**
üvegtervező művész ötvösművész

Quartz Design Stúdió
1026 Budapest, Guyon köz 5. Telefon: 155-0262

LÁMPÁK

Három rétegű, anyagában szinezett, fúvott üveg (a kivitelezésben közreműködött: Tokodi Üveggyár, Hamza György üvegfúvó mester és munkatársai), arannyal futtatott sárgaréz fémrészek.
A lámpákat forgalmazza: FARAM kft. (Budapest, XII. Istenhegyi út 81. Tel.: 175-8309),
RAUSCH Hungaria Kft. (Budapest, XIV. Vezér út 106-108 . Tel.: 164-3030)
FIS Galéria (Budapest, VII. Kálmán Imre út 16. Tel.: 111-3051)

Első alkalommal fiatal iparművész házaspár közös stúdiójának legújabb munkáit mutatja be a " MŰHELY-SAROK", kortárs kiállitási sorozat az Iparművészeti Múzeumban (Budapest, IX. Üllői út 33-37.).

Balogh Eleonóra és Mitter Imre a közelmúltban egyedi világitótestek egész sorát készitették el. Közéjük tartoznak a bemutatott asztali és állólámpák. Rokon jellegű, függeszthető és mennyezetre, falra szerelhető világitótestek prototipusai teszik teljessé a kollekciót. Egy-egy belső tér, akár teljes épület egységes és artisztikus világitását teszik lehetővé, harmonizálva hasonló szellemben készitett üveg-, és fémtárgyaikkal.
A lámpák egyszerű, mértani alapformákból állnak. A henger, gömb, kúp alakú üvegrészeket egyedi készitésű sárgaréz elemek tartják össze. Az alig mutatkozó fémrészek 24 karátos aranybevonat fényében ragyognak. A hűvösen elegáns tárgyak látványosságát az üveg anyaga maga kinálja. Az opál és kristályréteg között húzódó fém-oxid szinezés mozgalmas világa: a habzó viz, felhőjáték, fantasztikus tájak képzetét keltik. A hagyományos, fából készitett, negativ formákba, egyenként fújt réteges üveg, a tervezőművész szándéka szerint irányithatóan különféle rajzolt, irott, festett mintázatot hordoz. A kivitelezés körülményeitől függően darabról darabra változnak a sorozatok egyedei . Geometrikus alakzatokba dermedten is mindegyik őrzi az üvegfúvó pipán táncoló, lélegző, forrón kavargó üvegbuborék szuverén történetét.
A Quartz Stúdió ékszer-foglalatú üveglámpái a XX. századi kézműves iparművészet legkiválóbb hagyományait folytatják, megnemesitik napjaink enteriőrjeit.

Csenkey Éva

A Műhelysarok következő, 1993 áprilisi bemutatója:
Vásárhelyi János belsőépitész, Balaton Bútorgyár - SZÉKEK

Balogh Eleonóra

Tanulmányok

Budapest, Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola, üvegszak, 1976-1980. Magyar Iparművészeti Főiskola, üveg szak és mesterképző, 1983-1989.

Kiállítások, díjak

Egyéni bemutatkozás - Tatabánya, Népház, 1981
Évfolyambemutatkozás - Budapest, Lajos utcai Galéria, 1984.
Csoportos kiállítások - Szilikátipari Formatervezési Triennálé, Kecskemét,1988, TRIENNÁLÉ DÍJ. Debrecen, Elan Galéria, 1989. Üveg Triennálé, Tihany, 1990, Fiatal Iparművészek Stúdiója ösztöndíj, 1990. Az üveg, Budapest, Árkád Galéria, 1991. Fiatal Iparművészek Stúdiója kiállítása, Budapest, Magyar Nemzeti Galéria, 1991.

Épületdíszítő munkák

Budapest, János kórház, Rendelőintézet, térelválasztó üvegfal,1988. Budapesti Elektromos Művek székháza, üvegajtók, 1990. Magyar Országos Levéltár, ólmozott üvegablak rekonstrukció, 1990. Magánvillák egyedi üvegmunkái, 1990-92.

Mitter Imre

Tanulmányok

Budapest, Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola, ötvös szak, 1976-1980. Magyar Iparművészeti Főiskola, ötvös szak, 1982- 1987.

Kiállitások, díjak

Fiatal ötvösök kiállítása, Csongrád, 1987. Ünnep, Budapest, Vigadó Galéria, 1987. IDEA DÍJ. Fiatal Iparművészek Stúdiója ösztöndíj,. Stúdió ösztöndíjasok kiállítása, Budapest, Ferencvárosi Pincegaléria, 1988. MNH kiállítása Nagykanizsa, Kaposvár, 1988, MNH DÍJ. Közlekedés a művészetben, művészet a közlekedésben, Budapest, Közlekedési Múzeum, 1989. Fiatal Iparművészek Stúdiója kiállítása, Budapest, Magyar Nemzeti Galéria, 1991.

Épületdíszítő munkák

Világítótest, Budapest, Probaby Áruház, 1990. Címer, Budapesti Elektromos Művek székháza, 1990. Portál, Budapest, Diplomáciai Testületeket Ellátó Igazgatóság, 1991. Üzletportál, Sonator Delicatesse, Bécs, 1991. Magánvillák fémműves munkái, 1990-1992.

MITTER Imre

Mitterdorfer

Hermanecz.
~~[illegible]~~

T.5654.

Az előtért a papirgyár épületei foglalják el, melyeknek kéményei füstölögnek. Az udvaron balra szökőkút ugrik, a patakon innen pedig földre telepedett fiú vigyáz egy lóra és csikóra. Felirata:

K.K. PRIV.
HERMANETZER MECH. PAPIERFABRIK BEI NEUSOHL.

alól balra: Nach d. Natur gez. v.M.v. Mittendorfer.
jobbbra: Artist. Anst. v. Reiffenstein & Rösch in Wien.
legalól középütt: Verlag u. Eigenth. der mech. Papierfabrik.

Kny., alányomással, mér. a vk. 26.4: 40.2 cm.

Szn. 567-98.
112-98-1650.

Mitterdorfer Antal
építész

MMÉE Évk
1914. 84. l.

bringen. Wir sind ihnen hiefür sehr dankbar. Wenn aus allen Gauen unseres Volkes alle Stimmen ihre Klänge ertönen liessen, wenn, wie in der Schweiz nun schon seit acht Jahren geschieht, alle Stände und Berufszweige mithülfen an der Sammlung unseres Sprachgutes, an der Hebung dieses oft tief versteckten Schatzes, dann, aber auch nur dann würden wir im Stande sein ein Wörterbuch unserer Mundart zu schaffen, das neben dem eben neu begonnenen schweizischen, wenn auch nicht ganz ebenbürtig, so doch nicht ohne Ehre sich dürfte sehen lassen.

Bist du, mein Volk, solcher rührender Begeisterung für deiner Sprache Heiligtum fähig? *R.*

Kleine Mitteilungen.

I. Allerlei sprachliche Kleinigkeiten.

1. Zu *zetwertseom* (Jahrgang X. S. 104 des Korrespondenzblatts) erhält d. R. von Dr. Breckner aus Agnetheln und Prof. Alb. Rheindt aus Kronstadt die Aufklärung, dass Zitwersame und Zitwerwurzel keinen Zusammenhang mit einander haben. Zitwerwurzel ist der Wurzelstock von Curcuma zedoaria Salisb; Zitwersame ist der Same von Artemisia contra L., sächsisch überall *Zetwertsôm* genannt, also eine Übersetzung aus hochd. Zitwersame.

2. Namen. Gottschling. Die bisherigen (mir bekannten) drei Erklärungen dieses stark verbreiteten sächsischen Familiennamens: 1. von Fr.

M.D.K.

Mitterdinger Adám ötvösmester

Nyitra 1771-es jelentése szerint a város ban dolgozó ötvös volt, körönséges darabokat készitett és unziánként 15 krajcár munkábért számitott fel.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

279. old.

sőségének felmérésére

irányában Oláhláposig és Kápolnokmonos

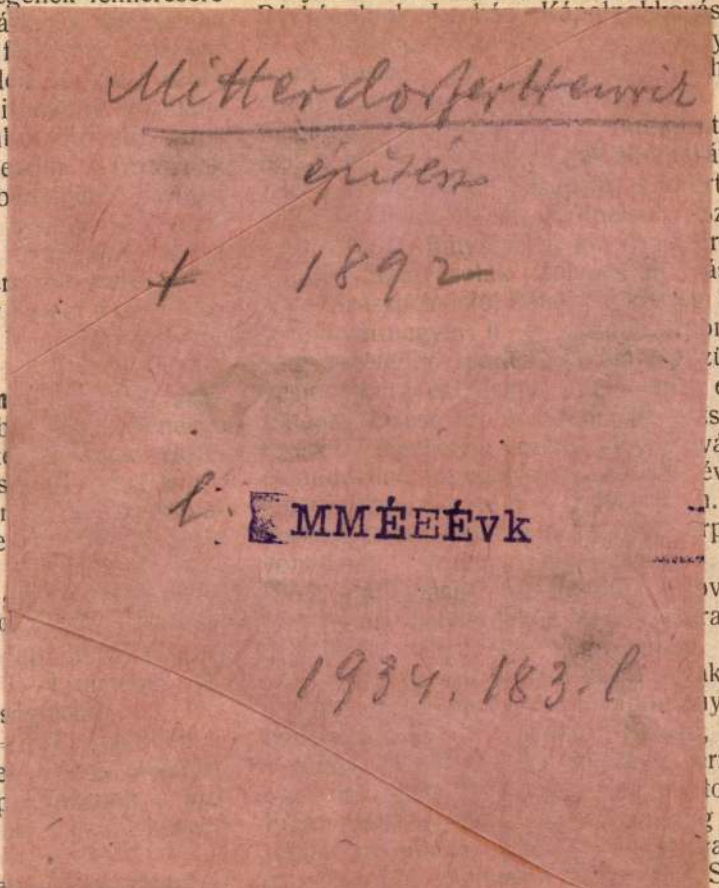

ókban és ezenkívül az
ozásaival felvéve.
z- és keresztszelvényei
hasonlóan szerkesztve.
ım, melyben az eme-
özlétesitmények vannak

iparvasutvonalra; a magyar délk
h. é. vasut részvénytársaság
vasutvonalának Buziás állomásától H
Rakovica, Kistopolovec és Nagytopolove
ségek határain át a m. kir. államv
Topolovec állomásáig, esetleg ugyancsak

yszerütől a legfinomabb
észitek. Nagy raktár a
ból. Kivánatra mintákkal
házhoz is küldök.

Rehberger Géza
szobafestő és tapéta diszitő

és üzleti megfelelő berendezéséhez szük-
tényleges tőke 910.000 kor. átalányösz-
n állapittatott meg.

gykanizsa—alsólendvai h. é. vasut köz-
ási bejárását dr. Képessy Árpád
osztálytanácsos vezetése alatt február
). napjain tartották meg. A vasutvonal a
sut budapest—pragerhofi fővonala Nagy-
állomásának Budapest felőli végéből
ki és északnyugati irányban a Mura,
pedig a Kerka- és Lendva patakok
en haladva a dunántuli h. é. vasutak
csáktornyai vonalának Alsólendva állo-
z csatlakozik. A vonal érinti Nagy-
város, Szepetnek, Petri, Tótszentmárton,
ely, Póla, Letenye, Béc, Rátka, Hodosán,
menye, Felsőszemenye, Csörneföld, Ker-
király, Dobra, Kerkaszentmiklós, Lendva-
Pince, Völgyfalu, Csente és Alsólendva
ek határát. Kereken 50 km. hosszu;
sikföldi, részben dombos jellegü pálya,
egnagyobb emelkedéssel és 300 m. leg-
kanyarulati sugárral. Mintegy 11.5 km.
an jelentékeny földmozgósitás és nagyobb
mények szükségesek. A bejáráson meg-
ott 107 hid és áteresztő, mely közül
esztőnek a nyilása 0.6—10.0 m. között,
nyilása pedig 10—45 m. közt váltakozik.
munkálati engedélyes dr. Weszely
budapesti ügyvéd, a tervezetet Paget
és Szalay Károly mérnökök készi

rákosszentmihály—rákospalotai villamos
A budapesti h. é. vasutak rt. által terve-
kosszentmihály—rákospalotai h. é. villa-
asut engedélyezési feltételeit az állandó
gedélyezési bizottság a kereskedelem-

vágányu gőzüzemü b
épiteni. A tervezetre
bejárásról felvett jegyző
ügyi minister változatl
épitési engedélyt mege

A kraljevcani—dodos
rer, Schoch és G
vállalkozó cég az első
h. é. vasut részvénytárs
vrginmost—károlyvárosi
állomása tájékán való
patak völgyében Dodo
utat tervez. Ennek a vá
a Susnjar és Cremusnj
föltárandó széntelepek s
állomásból kiágazólag é
vontató vágány fog vez
nak a meglevő vona
Cuntic elnevezéssel uj
meglevő Kraljevcani
hagyatni. A vonal 13.6
dombos jellegü pálya a
az ellenkező irányban
gyobb emelkedéssel, 2
ral. A felépitményt renc
nehéz sinekkel, 6000 kg
zik. A vasutra február
lyező tárgyaláson az ép
ronával, vagyis kilómét
nával hozatott javaslatb
épitési tőke abban tal
egyrészt a vasut nehéz
hogy az aránylag rövid
más épitendő, a melyel
személyzet részére lak
845,600 koronát tevő tő
vasut engenélyesei akké

tóságilag engedélyezett villamos világitási és erőátvite

Tyttmann Ferenc

ktrotechnikus és műszerész Budapesten. Iroda: Irány

Mitterdorfs Tsener

epitheta

laid

Stinyei IX. 43. l.

Mitterdorfer Ferenc

mérnök és építész ki huzamos
idény mint Pest városának
mérnöke működott s mint
ilyen hivatalos megbízásból
a külföldet bentatva, tapasz-
talatait terjedelmes jelentés-
be foglalta, sez alapon
a főváros szépítésebe jelenté-
keny munkásságot fejtett ki,
hosszas szenvedés utan 1878
december második felében
meghalt

Lvod

Az építési ipar

1878. 390 l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mitterdorfer Ferenc

München 1902 281

hellen tragikus szóképeivel foglalkozó tanulmányainak. — E két felolvasást is elismerés kisérte.

A hirlapirók nyugdijintézete május elsején tartotta közgyűlését. Dr. *Falk* Miksa elnökölt, s a közgyülés rövid volt, mert a mult évről is kedvezők az adatok, az intézet egyre gyarapodik, van jól jövedelmező szép palotája, tőkéje szaporodik, s a tagsági díjak és évi kamatok is tekintélyes összeget tesznek.

Az intézet vagyona 367,456 frt, tehát 28,948 frttal több, mint az előző évben. Az erőgyüjtésnek szentelt első tiz év letelte után bekövetkezett az idő, melyben az intézet már kötelezve van, hogy szükség esetén rendeltetésszerü feladatait teljesítse. A 386,095 frt vagyonnal szemben a nyugdijosztályok követelése 248,871 frt, az alapszabályok szerint érinthetetlen alapvagyon 110,000 frt és tartalékalap 30,219 frt. vagyis együttvéve 389,090 forint. A Bródy Zsigmond alapból négy hirlapiró összesen 350 forint segélyt kapott. A király ő felsége kegyéből a nyugdijintézet 5585 frtot kapott az államsorsjáték jövedelméből; Wekerle Sándor pénzügyminiszter állandóan jóindulatot tanusít az intézet iránt, Bischitz Dávidné urnő közbenjárása pedig báró Hirsch Mór 2000 frtos alapítványt tett az intézetnél. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette, és az igazgatóságot utasította, küldjön ki bizottságot, mely szinházi előadások, mulatságok, sat. rendezésével gondoskodjék a nyugdijalap gyarapításáról.

A képzőművészeti társulat legutóbbi választmányi ülésén a *müncheni nemzetközi műkiállitás* jött szóba. Ez juliustól októberig tart, és 56 magyar művész összesen 104 magyar művet jelentett be s igy a kiállításon nemzeti művészetünk méltóan lesz képviselve a magyar osztályban. Ezután a magyar mérnök- és épitészegyesület átirata került a választmány elé, mely átirat felszólítja a képzőművészeti társulatot, hogy adjon véleményt, czélszerü-e épitőművészeti és városrendezési szempontból az Andrássy-ut torkolatának méltó befejezését — kapcsolatosan az Andrássy-szoborral — esetleg pályázat utján, legalább tervben, már most megoldani. A választmány ez átiratot jelentéstétel végett a művészi bizottsághoz utasitotta.

Fénykép után.

MINT «GAUTHIER MARGIT.»

MINT «FEDORA.»

Fénykép után.

MINT «CLEOPATRA.»

R. Hirsch Nelli rajza.

DUSE ELEONORA.

MI UJSÁG?

A csodaszép május, mint a hogy a költők éneklik, falusi helyeken a szemet és lelket gyönyörködteti, de a városokban sem kevésbbé örülnek neki, mert meghozza a pezsgő-életet, kivált a nagyvárosoknak. A jour fixek megritkulnak, a társaság a szabadba vágyik. Az utczák és promenádok fái kizöldülnek, s friss és üde elhatározással indulnak neki a nyárnak, hogy zöldet mutassanak és árnyat adjanak, a mi azonban soha sem sikerül nekik, de most még csakugyan úgy festenek, mintha nagyon jó körülmények — és nem magas falak közé — került fák volnának. A kik majd hat hét múlva menekülnek a perzselő forróság és tikkasztó levegő elől, még mind együtt vannak, s az úri fogatok újra fénymázozva és új szerszámokkal ellátva dübörögnek végig az Andrássy-úton és a Stefánia-úton, a szemlélődések és mutogatások e börzéin. A vasuti vonatok pár nap óta mindig hoznak nehányat a közeledő napok hőseiből, a versenyparipákból. Vasárnap kezdődnek a lóversenyek. E sport közönségéhez tartozik az *agancskiállitás* is, mely e hó 5-ikén nyilt meg a redout kis termében s Nimród hívei nagy érdeklődéssel nézik. Sokkal terjedelmesebb az eddigieknél s pompás példányokat lehet látni. A *virágbazár* is tősgyökeres májusi alkalom volt e hó 5-ikén. Hölgyek rendezték jótékony czélra a redout előtti kioszkban. Már mult vasárnap meg kellett volna tartani, de a kellemetlen idő miatt elmaradt, mert az idei május még mindig oly szeszélyes, mintha április volna. A kioszkot feldiszitették, s a fehér-kereszt egylet hölgyei (ez egylet javára rendezték) árulták a virágbokrétákat. Szép, elegáns társaság gyűlt össze, a zene játszott, a vásár jól folyt, a bokréták kapósak voltak s a jótékony czélra vagy másfél ezer forint gyűlt be. Estére azonban megint neki hűvösödött az idő, s a mulatság 9 órakor véget is ért. Még egy kis meleg és verőfény, s Budapest májusa is teljesen kifejlődik.

A koronázási jubileum. A juniusi ünnepélyek egyik színgazdag képe lesz a főúri lovasok bandériuma, kik ő felsége bevonulásakor vesznek részt a menetben. A nemzeti, az országos és a kolozsvári kaszinó rendezi ezt, s napról napra többen jelentkeznek. Díszkocsikról is gondoskodnak, hogy a menet e része is festői legyen.

A városi hatóság által kiküldött bizottságok már részletesen megállapították az ünnepélyek sorozatát, s fokozódó arányokban folynak az előkészületek. A város azt is elhatározta, hogy a régi lehordott koronázási domb helyén szobrot állít, melyet a milleninum alkalmával leplez le. A diadalkapuk fölállításával több nagyobb budapesti czéget fognak megbízni. A legnagyobb diadalkapu a váczi-körútnak a magyar államvasutak nyugati pályaudvarához legközelebb eső részén lesz fölállítva. Azt az eszmét, hogy a bevonulás a Teréz-körúton s az Andrássy-úton történjék, egyelőre függőben hagyták. A vidékről feljövő felsőbb iskolai tanulók költségeinek fedezésére 500 frtot szavaztak meg. A polgársággal külön nyomtatott értesítőkön és falragaszokon tudatják az ünnepély programmját. Az emlékérmet hazai művész fogja készíteni.

Stefánia özvegy trónörökösné utazása. Girgentiből jelentik, hogy *Stefánia* özvegy trónörökösné több nap óta Szicziliában van, a hol meglátogatta Messinát, Szirakuzát és Porto Empedalet. A főherczegasszony naponkint nagyobb kirándulásokat tesz udvarhölgyével és mindenütt nagyon barátságosan érintkezik a néppel. Az özvegy trónörökösné kirándulásaira rajzoló eszközöket is visz magával és az érdekesebb tájképeket lerajzolja, minthogy egy sziciliai lap értesülése szerint, afrikai és sziciliai utazásairól könyvet készül kiadni.

A győri püspök jubileuma. Zalka János győri püspök huszonöt éves főpásztori jubileumának mozzanatai már e hó első napján kezdődtek, mikor a jótékony főpap a győri Orsolya-rendi apáczáknak a jubileumra elkészült szép iskoláját megáldotta és rendelteté-ének átadta. A fölszentelésnél jelen volt Győr városa minden rendü küldöttsége. Zalka püspök e napot Győr város katholikusságára nézve emlékezetessé tette azzal is, hogy *huszezer forintnyi* alapítványt tett a győri katholikus elemi iskolák javára. Az Orsolya-rendi új leányiskola fölszentelésére dr. Németh Antal kir. tanácsos «*Emlékkönyv*»-et szerkesztett. Kép és szöveg az iskola épitésének történetét ismerteti meg, valamint az Orsolya-apáczák kolostorának másfél százados multját. *József* főherczeg, ki Fiumében időzik, meleg hangu táviratban üdvözölte a főpapot s a főherczegi család képviseletében *László*

főherczeg jelent meg az ünnepélyekre, *Steiner* székesfehérvári püspök és *Holdházy* apátkanonok kíséretében. A jubileumi ünnepek e hó 4-ikén kezdődtek a küldöttségek tisztelgésével. Ezek fogadtatásánál László főherczeg is jelen volt. Az egyházmegyei papság arany pásztorbotot és díszes albumot nyujtott át; a káptalan pedig 10,000 frtos alapítványt tett a püspök nevére. Este fáklyásmenet volt.

E hó 5-ikén kora reggel katonai zenekar járta be az utczákat. Kilencz órakor volt a hálaadó isteni tisztelet. A püspök 300 pap kíséretében gyalog ment a templomba. Mise után tisztelegtek nála a törvényhatóságok és a bíróságok küldöttei, a benczés-rend az új főapát vezetése alatt, az evang., református és izraelita hitközség, stb. A kath. hívek 12 ezer aláírással ellátott albumot nyujtottak át. A püspök örömmel fogadta a kath. hívek üdvözletét és mély benyomást tett, midőn válaszában hangsúlyozta, hogy *keresztény vallásfelekezeti különbséget nem ismer* és mindazt, a mit tett, az emberiség javára tette, nem tekintve a felekezeteket. Délután 2 órakor több helyen díszebédet tartottak, melyekre 600 meghívót küldtek szét. Az első felköszöntőt a püspöki palotában a jubiláns püspök mondotta a királyra. Este a szinházban tartott díszelőadásra gyűlt össze a város előkelősége.

Irodalmi estély volt e hó elsején *Feszty* Árpád jeles festőművészünk és neje *Jókai* Róza úrnő Bajza-utczai házában. Czóbel Minka k. a., ki újabban tünt föl költeményes és elbeszélő köteteivel, fővárosunkban időzvén, ez alkalommal megismerkedni óhajtott szépirodalmunk több képviselőjével s ez óhajtás teljesítése végett adták a kedélyes és érdekes estélyt. A meghívott írókat és művészeket *Jókai Mór* mutatta be, ki együtt lakik lányával és vejével.

Jótékony előadás. A budapesti ref. főgymnázium nagytermében két fővárosi ref. templom javára (budai és zuglói) estélyt rendeztek *Tisza* Kálmánné és *Hegedüs* Sándorné urnők vezetése alatt. Nagy számu közönség gyült össze.

Kuliffay Izabella k. a. és *Káldy* Gyula élénk tetszés mellett adtak elő zongorán négy kézre régi magyar dalokat Káldy érdekes gyüjteményéből. *Csiszér* Irén k. a. is elismerést aratott a Tinódi-féle énekkel, melyet két szép magyar dallal toldott meg. A sikerült estély műsorán szerepelt még *Konkoly Thege* Miklós egy érdekes előadása «A fotografia a csillagászat szolgálatában» czimen, mutatványokkal egybekötve. Mintegy 80 képet mutatott be a napról, holdról, bolygókról és egyéb égi jelenségekről. Dr. *Hegedüs* István hatással szavalta el «Veronika-kép» czímű költeményét, melyet szintén tetszésnyilatkozatok jutalmaztak. Az estély jelentékeny összeget jövedelmezett a jótékony czélra.

A felvidéki inségesek javára a «*Felebarát*» pénztárába, a magyar földhitelintézetnél április 30-dikáig *100,483 frt* folyt be. *A fővárosban* eszközölt gyűjtésekből április utolsó öt napján az elöljáróságok 12,700 frtot szolgáltattak be.

Aranyemberfalva. A Jókai Mór regényéből mint «Senki szigete» ismeretessé vált Osztrova temesmegyei község képviselőtestülete — mint a Délm. Közlöny jelenti, — közelebb elhatározta, hogy a község nevét Aranyemberfalvára változtatja.

Emléktábla Petőfinek. *Erdődön* (Szatmármegyében) pünkösd másodnapján fogják ünnepélyesen leleplezni a Petőfi emléktáblát azon a helyen, hol Petőfi egyik szép dalát költötte. Az ünnepélyt az uradalmi tisztikar és főszolgabiróság rendezi.

Dr. Závori Sándor fürdőorvos orvosi működése helyére, Gleichenbergbe elutazott. Dr. Závori már 23 év óta működik e látogatott fürdőhelyen.

Az országos dalünnep. Az országos dalárünnep az idén Budapesten lesz. Baross Gábor miniszter megadta az engedélyt, hogy az ünnepélyt a városligeti iparcsarnokban tarthassák.

A tavaszi lóversenyek. A budapesti tavaszi lóversenyek első napja vasárnap, e hó *8-ikán* lesz. Az első versenynapon dől el: az egyesített nemzeti és hazafidíj 15,000 frankkal és a májusi handicap 3000 frankkal. A második napon, *10-én*, kerül döntésre az asszonyságok díja 600 arany díjjal, *12-én* a kancza-díj és az 5600 méteres városligeti akadályverseny 3500 frint díjazással; *15-én* lesz a gróf Károlyi Gyula emlékversenye 20,000 frt díjjal; *17-én* az állvány-díj és az ivadékverseny, minkettő 3000 frt díjazással; *19-én* az államdíj 10,000 frt díjjal s a Szent-Gellért handicap 3000 frtos díjjal, végül *22-én* a zár-handicap, 3000 forinttal.

* **A délutáni thea-összejöveteleken** Londonban szokásba jött, hogy a theát, sőt esetleg a levest és más felszolgált ételeket is nem a cselédek készítik el, hanem maguk az úrhölgyek a vendégek jelenlétében s e czélra a szalonban csinos apró forraló készülékeket tartanak.

* **A chicagói világkiállításra** 38 külföldi állam már megalakította a rendező bizottságot és 18 országban meg is kezdték a szervezést.

* **Moltke szórakozottsága.** A hires német hadvezér emlékiratainak legújabb kötetében több érdekes jellemvonást találunk. Többek közt nem igen szeretett napközben öltözködni s ha valamikor szalonruhában kellett megjelennie, azt már kora reggel felvette s egész nap magán hordozta. Egy alkalommal rábeszélték, hogy frakkját ideiglenesen uti táskájába tegye. A marsall megjelent a Szent-János-rend gyülésén s midőn az inas levette felső ruháját, úgy találták, hogy egy ingujjban maradt; a frakkot ott feledte hálószobájában a fogasra akasztva.

* **Károly Tivadar** bajor herczegnek Meranban szobrot állítottak fel szemgyógyászati működéséért, hálából.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: gr. Esterházy Andor, kamarás, a budapesti athletikai klub alelnöke, jeles gazda, ismert sportsman, 1884—91-ig a ráczalmási kerület képviselője, Fehérmegye bizottsági tagja, 47 éves, Sárosdon, hol szélhüdés vetett véget életének. — Gyárfás Lajos, Sepsi-Szentgyörgy város nyug. főjegyzője, a szabadságharczban vitéz honvéd, a miért négy évi várfogságot szenvedett, később a közügyek és népnevelés derék támogatója, 74 éves, Sepsi-Szentgyörgyön. — Zalay Ferencz, királyi ügyész, 1848/9 honvédszázados, Ipolyságon. — Platthy György, Zólyommegye választmányi és közigazgatási bizottsági tagja, 50 éves korában, Nagy-Szalatnán. — Bally János, kereskedelmi miniszteriumi nyug. osztálytanácsos, Budapesten, 45 éves. — Ponyiczky György, szarvasi földbirtokos, a kiterjedt Ponyiczky-család tagja, élete 47-ik évében, Szarvason. — Csipkés Albert, nyug. honvédszázados és egyháztanácsos, Maros-Vásárhelyt. — Mutterdorfer Henrik, okl. építészmérnök, építőmester, birósági hites szakértő, 48-ik évében, Budapesten. — Józsa Károly, városi árvaszéki ülnök, 41 éves, Kunhegyesen. — Dr. Pongrácz Oszkár, földbirtokos, 65 éves, Bécsben. — Halász Péter, nyug. főelemi tanító, ki félszázadnál tovább fáradozott a népoktatás ügyében, 86 éves, Veszprémben. — Babó Imre, tekintélyes aradmegyei földbirtokos, Aradon. — Ugyanott Dengl Miklós, városi képviselő. — Sümeghy István, megyebizottsági tag, 1848/9-diki honvéd, Kisvárdán, 69-dik évében. — Virágh József, 1848/9-diki honvédhadnagy, több évtizeden Szegedváros rendőrtisztviselője, 63-dik évében. — Szabó Károly, ügyvéd, Székely-Udvarhelytt, 54-ik évében. — Szabó Adolf, ügyvéd, Berettyó-Ujfaluban. — Dr. Schuller Simon, ügyvéd, a zombori kaszinó egyik alapítója, Zomborban. — Popovics-Desseanu János, aradi ügyvéd, 61 éves korában. Régebben jelentékeny szerepet játszott a megyei közéletben s a görög keleti egyházi ügyek terén. — Zilahi Moldovai Ferencz, Székely-Udvarhelyt, 51 éves. — Horváth Dániel, nyug. alezredes, Bécsben, 83-dik évében. — Pap István, szegedi polgár, Pap Jánosnak, a kegyesrendiek szegedi társháza főnökének édes atyja, 76-dik évében. — Marton Péter, Borsodmegyének egykori útbiztosa, Finkén, 80 éves. — Polonyi Béla, honvéd-főhadnagy, Alsó-Kameneczen, 25-dik évében. — Jelenffy Kornél, a debreczeni törvényszék elnökének fia.

Grünwaldné Janka, Grünwald Béla néhai országgyülési képviselő és jeles publiczista édes anyja, 77 éves korában, Bártfán. A mult év május 4-ikén lőtte agyon magát Grünwald Párisban, s most ugyane napról érkezett édes anyja halálos hire. Fia halála óta, noha a halál okát titkolták előtte, a szerető anya megtört, s a beszterczebányai családi házból egy rokonához, Markup Nándor mérnökhöz vonult Bártfára. — Özv. Kabós Lászlóné, sz. Gidofalvy Szabina, Kabós képviselő anyja, Szász-Kis-Almáson, életének 66-ik évében. — Özv. Szabicsné, szül. Masirievics Julia, néhai ezredes özvegye és Masirievics kuriai biró nővére, Temesvártt, 55 éves. — Möckeln Jozefina, Möckeln Károly ezredesnek leánya, Lugoson, élete 29-dik évében. — Sülyok Miklósné, szül. Korossy Karolina, Nagy-Váradon, 32 éves. — Frecskay Mariska, Frecskay János szakirónak és a keresk. miniszterium szabadalmi levéltárnokának 9 éves leánykája, Budapesten. — Özv. Moll Gusztávné, sz. Nánássy Eszter, 64 éves, Debreczenben. — Özv. Vagyon Antalné, szül. Majtényi Lujza, Szeniczen, 72 éves. — Soldos Ferenczné, szül. Vay Vilma, Pozsonyban, 70-dik évében. — Laszgallner Kálmánné, szül. Jakobs Berta, Debreczenben, 41 éves. — Özv. Kopp Sándorné, szül. Németh Etelka asszony, Vannay János aradmegyei árvaszéki elnök sógornője, Aradon, élete 47-dik évében.

Szerkesztői mondanivalók.

Május-fa. A népszokások ismertetése mindig érdekes, — ha tüzetesben, s a hazaiakat *jobban* tekintetbe véve vannak leírva. *Jobban* kidolgozva e czikk is sorra kerülhet — a jövő évben.

Hiába is titkolgatom. Talán egy vers-cziklus kiszakított darabja s ép ezért nem eléggé érthető. Az olvasónak, hogy igaz érdeklődésre ébredjen s a költő lelkiállapotába képzelhesse magát, ismernie kellene az előzményeket.

Mult és jelen. Alkalmi költeményét az alkalom elmultával kaptuk.

Emlékezés, 1. 2. Mariska. A 2. számú eshetőleg közölhető. A tehetség mind a háromban meglátszik.

A kis sípládás fiú. Költőileg van elgondolva, de a száraz, prózai nyelv s a nehézkes, formátlan verselés szárnyát szegik a költői gondolatnak.

Nem közölhetők: Czím nélkül. Egy fiatal leány emlékkönyvébe. — Zúg a szélvész. Lantomhoz. Atyám sírjánál. Jön a tavasz. — Eljen a jó király. Segítség. Hazaszeretet. — Szülei fájdalom. A vándor hazaszeretete.

SAKKJÁTÉK.

1718. számu feladvány. Heathcote G.-től.

A «Hackney Mercury» feladványtornájában első díjat nyer

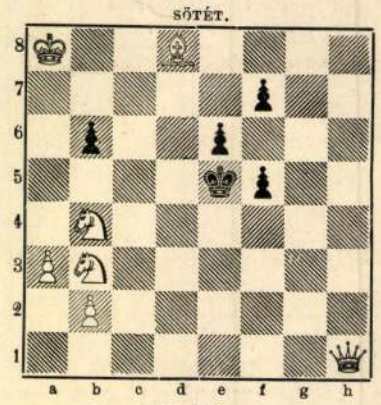

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1712. számu feladvány megfejtése.

Heathcote G.-től.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*
1. Ka1—b2	t. sz.
2. He3—†	K lép.
3. F matot ad.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Ung-Tarnóczon:* Németh Péter. — *Kecskeméten:* Balogh Dienes. — *Nagykőrösön:* Kovács L. — *Tiszafüreden:* Fischer Soma. — *A pesti sakk-kör.*

Hibaigazítás: A multheti 1717. sz. feladványban g8-on sötét futár áll világos futár helyett.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 17-ik számában közölt virágrejtvény megfejtése: *Fölvevé a hajnal piros köpönyegét, s eltakarta vele az égboltnak felét.*

Heti naptár, május hó.

Nap	*Katholikus es protestáns*		*Görög-Orosz*	*Izraelita*
8 V.	B 3 József olt.	B 3 Arzén	26 D Vazul pk.	11
9 H.	Naz.Gerg. pk.ed.	Naz. Gergely	27 Sim.Jéz.rok.	12 Schen
10 K.	Antonin pk. hv.	Antonin	28 9 vértanu	13
11 S.	Mamertus pk.	Mamert	29 Józon pk.	14
12 C.	Pongrácz vt.	Pongrácz	30 Jakab ap.	15
13 P.	Szervácz pk.	Szervácz	1 Máj. Jerem.	16
14 S.	Bonifácz vt.	Bonifácz	2 N. Atan. hal.	17 S. Em.

Holdváltozás. ☽ Holdtölte 12-én 0 óra 15 pk. regg.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Menyasszonyi selyem ruhákra való selymeket fekete, fehér és crême szinekben, simát és damastot méterenként 45 krtól 16 forint 65 krig (mintegy 300 különböző fajtában) szállit egyes öltönyökre, vagy egész végekben is postabér- és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udv. szállitó) **selyemgyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldetnek. Svájczba intézett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (9)

iró és műfordítót, *Némethy* Géza filologust. A B) — *széptudományi* — alosztályának kijelölő bizottsága tekintettel azon irodalmi fajra, melyet az elhunyt Csiky Gergely művelt, *Rákosi* Jenőt, mint drámairót jelölte ki. A *II. osztály* A) alosztályába *rendes tagokul* ajánltatnak az üresedésben levő négy helyre: *Láng* Lajos lev. tag. nemzetgazdasági iró, (államtitkár,) *Matlekovics* Sándor l. tag, nemzetgazdasági iró, *Plósz* Sándor l. tag, jogtudományi iró, *Wlassits* Gyula l. tag, jogtudományi író. *Levelező tagokul:* (üres hely van tizenkettő,) *Alexander* Bernát philosophiai iró, *Asbóth* János publicisztikai iró, *György* Aladár paedagogiai iró, *Kolozsvári* Sándor jogtörténész, *Lánczy* Gyula államtudományi iró, *Nagy* Ernő államjogtani iró, *Nagy* Ferencz jogtudományi iró, *Óvári* Kelemen jogtörténész, *Réthy* László ethnografus, *Vargha* Gyula, mint nemzetgazdasági iró, és a Kisfaludy-társaság tagja. A B) — *történettudományi* — alosztályban üresedésben levő két *rendes tagsági* helyre: *Hampel* József lev. tag, a hazai archeológia terén kifejtett működéseért. *Pór* Antal l. tag, kivált az Anjou-kor történetének beható műveléséért. Az üresedésben levő négy *levelező tagsági* helyre: első sorban: *Fröhlich* Róbert, az epigrafia műveléséért; *Marczali* Henrik, a történetirás terén kifejtett munkásságáért; *Nagy* Gyula az elméleti és gyakorlati oklevéltan műveléséért; *Demkó* Kálmán, a régi városi intézmények tanulmányozásáért. Másodsorban ajánltatnak; *Óváry* Lipót külföldi levéltári kutatásaiért; *Márki* Sándor a történetirás terén nagy szorgalomról tanuskodó működéséért. — (A *III. osztály* A) — *mathematika, phyisikai, khemiai, tekhnikai,* — alosztályába ajánltatnak; az üresedésben levő *tiszteleti tagsági* helyre *Hieronymi* Károly országgyűlési képviselő, a magyar mérnök- és épitész-egyesület tiszteleti tagja; az üresedésben levő *rendes tagsági* helyre Heller Ágost l. tag, a m. természettudományi irodalom tevékeny munkása. A *levelező* tagsági helyekre: *Czógler* Alajos, *Hankó* Vilmos főreáliskolai tanárok és természettudományi irók; *Liebermann* Leó a fiziológiai kémia tevékeny buvárát; *Rados* Gusztáv műegyetemi tanár az algebra művelője; *Zipernovszky* Károly, a Ganz-gyár elektro-tekhnikai osztálya igazgatója. A B) *alosztálya — természetrajzi, földmüvelési és orvosi tudományok* — körébe tartozó tagajánlások: egy *rendes tagsági* helyre dr. *Klug* Nándor, a budapesti egyetemen az élettan rendes tanára. A hat levelező tagsági helyre: *Fekete* Lajos selmeczi erdő-akadémiai tanár, dr. *Genersich* Antal kolozsvári egyetemi tanár, a kórboncztan terén kifejtett munkásságért; dr. *Schwimmer* Ernő budapesti egyetemi tanár, a bőrgyógyászat terén kifejtett tevékenységeért; dr. *Staub* Móricz budapesti gymnáziumi tanár, ki a növénypalaeontológia terén sikeres működést fejt ki; *Tormay* Béla miniszteri tanácsos, kinek szakvéleményét az akadémia is ismételten igénybe vette; dr. *Török* Aurél budapesti egyetemi tanár, ki az anthropologiában elismerésre méltó munkásságot mutat fel.

A magyar tud. akadémia e hó 25-ikén összes ülést tartott b. *Eötvös* Loránd elnöklete alatt, ki az ülés elején indítványt tett, hogy a király megkoronázásának jubileumára tüzzön ki az akadémia jutalmat *egy jubileumi ódára.* Az indítványt egyhangulag elfogadták.

Nagy Iván tartott ezután emlékbeszédet Kacskovics Lajos levelező tag fölött, a kit a mult év deczemberében vesztett el az akadémia. A szép emlékbeszédet élénk figyelemmel hallgatták. Az ülés további részét a folyó ügyek foglalták el, melyeket *Szily* Kálmán főtitkár terjesztett elő, legelőször is Budenz József halálát jelentvén, s felolvasván ezzel együtt a helsingforsi finn tudós-társaság, a dorpati ezt tudóstársaság, a helsingforsi finn irodalmi társulat, több német és olasz tudósnak részvétiratát. *Rakovszky* István, a pesti hazai első takarékpénztár igazgatója, értesíti az akadémiát, hogy a Fáy-alapítványból ez idén 7000 frt áll az akadémia rendelkezésére s kifejezi az alapítvány-kezelő bizottságának azt az óhajtását, hogy mindaddig, mig Magyarország teljes története el nem készül, az alapítványból történeti pályakérdések legjobb megirói jutalmaztassanak. Az *orsz. magyar malom-egyesület* elnöke Burchard Konrád, 1650 frtot küldött az akadémiának, mint a hazai malmok gyűjtésének eredményét, az akadémia falába illesztendő Széchenyiemléktábla költségeire. Az elnök örömmel konstatálja, hogy ez összeggel az emléktábla költségei teljesen fedezve vannak s indítványára Burchard Konrádnak köszönetet szavaztak. A *pesti magyar kereskedelmi bank* átküldte az akadémiának 5000 frtos jubiláris alapítványát, melynek 5—5 éves 1000 frtnyi kamataiból az időközben megjelent legjobb közgazdasági vagy pénzügyi munkát jutalmazzák. A történelmi bizottság jelentését mutatta be ezután a főtitkár, a millenium alkalmából kiadandó nagy munka tervezetére vonatkozólag. E szerint a honfoglalásra vonatkozó mű magában foglalja majd Anonymust, a Nemzeti krónikát, Julián tudósitását Nagy-Magyarországról; a görög kutfőkből Leo császár tudósítását, Konstantinust s a többi görög, arab, szláv és nyugati kutfőket. A nagy munkán Marczali Henrik, Salamon Ferencz, gróf Kuun Géza, dr. Thallóczy Lajos, Hajnik Imre, Hampel József dolgoznak. Az akadémia ki fogja adni *Verbőczy* Tripartitumát is új magyar fordításban, melyet dr. Csiky Kálmán készit.

A Kisfaludy-társaság április 27-ikén tartotta havi ülését, s *Gyulai* Pál elnökölt.

Beőthy Zsolt titkár bemutatta Négyessy László tanár művét «A mértékes magyar versel éstörténetéről,» mely a Lukács Krisztina-féle jutalommal kitüntetett munka; bemutatta még Bajza József arczképét, melyet Zilzer festett a társaság megbizásából. A felolvasók sorát *Bayer* József tanár nyitotta meg, s a Katona Józsefnek tulajdonított «Tündéralma» szinműről értekezett. Ezt Katona kezeirásában találták s azért 1886-ban ugy adták ki mint «Bánk bán» szerzőjének művét. Keleties meséjén azonban ugy látszott, hogy vagy fordítás, vagy átdolgozás. Bayer rá talált egy 1804-iki szinlapra, s abból kiderült, hogy Ernyi Mihály erdélyi színész irta, s 1803-ban kinyomtatva is árulták Kolozsvártt. — *Endrődi* Sándor ismét több költeményt mutatott be Heinetől, a kinek lyrai verseit oly előszeretettel és sikerrel fordítja. Ugyane jeles német költőről szólt a következő felolvasás is, melyet *Vargha* Gyula mutatott be *Szüry* Dénestől, ki «Heine, angol világításban» czimen fordította le Arnold Máté tanulmányát. Az angol itélet nagyrabecsüli Heinét, ki német műveltséggel franczia világosságot párosit, kiben egyesült az ó-görög szellem bája és az ó-héber szellem fensége. Végül *Beőthy* Zsolt olvasta föl *Pekár* Károly vendégtől egy régi franczia költő Fr. Villon három költeményét. A hallgatóság tetszéssel fogadta a felolvasásokat.

MI UJSÁG?

A képviselőház az ünnepi pihenő után megujult erővel fogott a költségvetés tárgyalásához. A belügyminiszterium budgetje zajos kereszttüzön ment át. Kivált a főispánokra meg a zsandárok fekete-sárga kardbojtjára folyt gyors tüzelés s a kardbojtot csak 35 szónyi többséggel tartották meg továbbra is. Most pedig az *indemnity* járja, vagyis ujabb két havi felhatalmazás a kormány számára, miután a költségvetés nem lesz törvénynyé május végére. A költségvetési vitának lesznek azonban — nagyon valószinüleg — rövidebb fejezetei is. Ilyen a kereskedelmi miniszterium budgetje. *Baross* Gábor miniszter nem lehet jelen, mert beteg, az erőfeszített munkásság a «vas miniszternek» is megártott. Már a Vaskapu szabályozásai munkálatainak megtekintésére is betegen utazott le, de visszatartani nem lehetett. Visszajövet kénytelen volt lefeküdni, hanem se orvosa, se családja nem birhatták rá, hogy teljes nyugalomban maradjon. Most már jobban van, de üdülésre sem akar eltávozni. Tárczája költségvetésének tárgyalásán azonban részt nem vehet. A pártkülönbség nélkül nagy tiszteletben álló miniszter budgetjénél alkalmasint nem is lesznek viták, mint nem voltak akkor sem, mikor néhai Pauler miniszter betegeskedett igazságügyi budgetje tárgyalásakor.

A koronázás jubileuma országos ünnep lesz, s megüléséhez minden törvényhatóság hozzá járul. A megyék és városok közgyűlései most hozzák meg erre nézve a határozatokat, s mindenik igyekszik, hogy erejéhez mérten jótékony és közművelődési alapítványokkal is ünnepélyessé tegye a koronázás és a magyar alkotmány visszaállításának emlékezetét. *Aradmegye* például 40,000 frtos alapítványt tesz a megyei közkórház kibővítésére. A megyék, városok feliratban üdvözlik a királyt s ezenkivül küldöttségileg képviseltetik magokat Budapesten, hol jun. 8-ikán fogadja ő felsége az ország minden részéből összegyűlő küldöttségeket. A koronázás évfordulóján az iskolákban mindenütt szünet lesz és a templomokban isteni tiszteleteket tartanak.

A *nemzeti szinházban* jun. 7-ikén díszelőadást rendeznek az intézet csaknem egész személyzetének közreműködésével. Az ünnepi előadásra Váradi Antal ír alkalmi darabot, a szinház igazgatóságának megbizásából. A mű több képre oszlik s a Habsburgháznak a magyarok történetével összefüggő mozzanatait állítja össze. Az *operaszinházban* pazar kiállitásu képek sorozatából állitják össze a díszelőadást. A szinrehozandó jelenetek Magyarország nép-életét fogják visszatükrözni énekben, tánczban, öltözetben és mindabban, a mi jellemző vonásokat kiván. A magyar népjellemet arató-ünnepély tünteti föl, az erdélyi szásznépszokásokat lakodalom; itt Ney, az opera kitünő basszistája, nászdalt énekel. Szerb, oláh, tót és horvát-csoportok is lesznek, megfelelő zenekisérettel és dekorációkkal. A balletnek és a karoknak nagy részük lesz az előadásban, de a magánszereplők közül is többen működnek közre. A legutolsó kép az lesz, hogy a király szobra fölött megjelenik a magyarok első királya, Szent-István, fényes felhők közt lebegve, kezében a koronával. Ez az apotheozis fogja befejezni a csillogó részletekben gazdag előadást.

Az ünnepélyek junius 7-ikén kezdődnek s négy napig tartanak. Az országgyűlés testületileg mutatja be hódolatát a királynak. A fővárost kivilágítják. A Gellérthegyen óriás lángbetükkel lesznek e szavak: «Éljen a király. Éljen a haza, éljen az alkotmány.» A budai hegyeken nagy máglyákat égetnek. Tüzjátékot pedig három helyen is rendeznek. A kivilágitás junius 7-én lesz, a fáklyásmenet 8-án. Vagy 2000 fáklyavivő vonul föl a vámpalotától a Dunaparton végig a királyi lak elé, zenekarokkal, dalárdákkal.

A királyné már elhagyta Korfu szigetét. A tavasz ott is szeszélyes és hideg volt. Ő felsége április 24-ikén négy napi kirándulást tett hajón a közeli szigetségek közt. Április 28-ikán hagyta el Korfut és Trieszt felé utazott.

Szent László király ünnepe. N.-Váradon junius 26. és 27-ikén ülik meg szent László király szentté

ESTÉLYI ÖLTÖZÉK.

avatásának és a város törökkézből visszafoglalásának emlékünnepét. Az ünnepélyen, hír szerint, a király is képviselteti magát *József* főherczeg által.

Rákóczi hamvainak hazaszállítása. A történelmi társulat május 15-ikén fenállásának 25-ik évét ünnepélyes közgyüléssel üli meg. Ez alkalommal *Thaly* Kálmán másodelnök szóba hozza II. Rákóczi Ferencz hamvai hazaszállításának ügyét. Teljesen kész javaslattal fog előállani és előterjeszti a módozatokat is, melyek az ügy jelen stádiumában olyanok, hogy semmi sem állhatja többé utját a régi kegyeletes kötelesség lerovásának.

Szép hála. Az ápril 4-ikén Veronában elhunyt *Kreil Mária* Antonia tízezer forintot hagyott a budapesti Rókus-kórháznak, néhai atyja Kreil Antal Ferencz volt budapesti egyetemi bölcsészettanár nevére. A végrendelet melegen emlékezik meg Magyarországról, mint a hagyományozó atyja szeretett hazájáról.

A pannonhalmi főapát bevonulása. *Fehér* Ipoly pannonhalmi főapát ápril 28-ikán tartotta bevonulását Pannonhalmára. Délelőtt érkezett Győrbe, hol a megye, a város hatósága, a győri káptalan, a Benedek-rend székháza üdvözölte. A küldöttségek hosszu

kocsisorban a város határáig, Kismegyerig kisérték, a hol Győrmegye banderiuma várta. A közbeeső községek fel voltak lobogózva. Pannonhalmán nagy vendégsereg várakozott s itt Halbik Ciprián monostori perjel üdvözölte. Az erre következett lakomán folytatták tovább a köszöntéseket.

A rozsnyói püspök aranymiséje. *Schopper* György rozsnyói püspök április 24-én, vasárnap reggel Budapesten, a belvárosi templomban tartotta meg aranymiséjét. Az agg főpap keült minden ünnepeltetést, ugy, hogy a rokonain kivül alig tudták, Rozsnyón vagy a fővárosban tartja-e meg az aranymiséjét. Ötven évvel ezelőtt, mint fölszentelt pap ugyanebben a templomban mondotta primicziáját. Schopper püspök aranymiséje alkalmából 22,500 frtot adott egyházmegyéje több iskolája, tanitók alapja és szegényebb sorsu papok segélyezésére.

Ybl szobra. Ybl Miklós szobrára a mérnök- és épitész-egylet eddig 10,000 frtnál többet gyüjtött. Mindössze 15,000 frt van már együtt.

A római magyar történelmi és művészeti intézet. Fraknói Vilmos püspök már elkészítteté Rómában az általa alapított «magyar történelmi és művészeti intézet» palotájának terveit. Közelébb már hozzá is fognak építéséhez, Fraknói Vilmos azonban gondoskodott, hogy addig is, mig az új épület elkészül, az intézet már a jövő őszszel életbe léphessen. E czélra az építkezés közelében alkalmas házat bérelt ki, hol a kiküldöttek (tudósok és tanítványok, öten-hatan) megkezdhessék működésüket. A kiküldendő buvárok megállapításánál Fraknói Vilmos a tud. akadémián, nemzeti muzeumon, Szent-István-társulaton, az esztergomi érsekségen és nagyváradi püspökségen kivül befolyást enged a budapesti tud. egyetemnek is.

Egy belga művész kitüntetése. A műcsarnok kiállításán évek óta részt vesznek a legkiválóbb belga művészek, kik közül például *Vestraete* Teodor szembetünő hatással van fiatalabb tájképfestőinkre. Műveikből a nemzeti muzeum képtárának is többet megvásároltak, igy Abry Leontól, ki egyik festményével a kormány arany érmét is elnyerte. *Abry* az, ki tizenegy év óta nemcsak legszebb alkotásait küldi el hozzánk, hanem nagy érdeme van benne, hogy a legelső belga művészek állandón megjelennek kiállításainkon. Ez érdemei elismeréséül ő felsége Abry Leont a Ferencz József rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Nagy szinházi katasztrófáról érkezett hír Amerikából. A *filadelfiai* nagy szinház április 27-ikén este kevéssel az előadás kezdete előtt kigyúlt. A közönség nagy része már összegyűlt, s a tűz kitörésekor rémülten igyekezett menekülni. Egy ember úgy tört utat magának, hogy zsebkésével leszúrta az előtte levőket. Hat szinész oda veszett, hetven néző megsebesült, közülök többen súlyosan. A szomszédságban levő «Filadelfia Times» helyiségei is leégtek. A kárt egy millió dollárra teszik.

Névmagyarosítások. A budapesti névmagyarosító egylet elnöke, Telkes Simon kimutatást tesz közzé a mult évi névmagyarosításokról. Tavaly 722 folyamodás érkezett a belügyminiszterhez névmagyarosítás végett. A legtöbb névmagyarosítás Budapesten történt, de még külföldön élő honfitársak is igénybe vették a névmagyarosítást. Leginkább az intelligencia változtatja meg idegen hangzású nevét, a földmíves osztály és nép közt az eszme nehezen hódít. A legbuzgóbban az izraeliták vesznek föl magyar nevet, igy tavaly 430.

— Mai számunkhoz mellékelve van a Korytnyiczai Gyógyfürdő ismertetése.

HALÁLOZÁSOK.

Csernovics Péter, az utolsó temesi gróf, ki a magyar közéletben és társadalomban is jelentékeny szerepet vitt egykor, meghalt Nagy-Becskereken, 76 éves korában. Dús vagyon maradt rá, s bőkezűn is élt, pártolva művészeket, irókat és kedvelvén a vidám, nagyuri életet. A negyvenes években egyszerre tartott házat Pesten, Aradon, Pozsonyban. Nagy utazásokat tett külföldön. A szabadságharcz alatt a magyar kormány őt nevezte ki temesi gróffá, s a szerbek közé is elküldte már előbb királyi biztosnak. A szabadságharcz végén sok bujdosót (ezek közt volt gr. Teleki Sándor is) segített menekülni. Maga azonban szintén fogságba került. Az aradi vértanuk közül Damjanich és Leiningen tábornokok holttestét ő vitette el titokban s mácsai parkjában temetteté el. Az ötvenes években Budapesten tartott uri házat s támogatója volt a nemzeti szinháznak, a hazafias ügyeknek. A hatvanas években országgyűlési képviselő is volt, majd a szerb egyházi ügyekben kezdett részt venni. De a dúsgazdag ember vagyona egyre apadt, s Csernovics is elszakadt a nyilvános élettől. A karloviczi patriarkha dályai uradalmának igazgatója lett egy darabig; aztán egészen a magánéletbe vonult s több évig N.-Váradon lakott. Az utolsó időkben már nem emlegették s csak most érkezett halálhire eleveníti föl az egykori nábob, bőkezű gavallér és derék magyar ember emlékezetét.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Dr. Szabados József, pécskai plebános, czimzetes kanonok, életének 70-ik évében. A bölcselet tanára volt a temesvári papnevelő-intézetben és mint honvéd végig harczolta a szabadságharczot. M.-Pécskán szép templomot építtetett. — Böszörményi Károly, a málczai ref. egyháznak harminczöt éven át lelkésze, 61-dik évében, jeles egyházi szónok volt, hosszu időn át egyházmegyei főjegyző, utóbb tanácsbiró és pénztárnok, s tagja a megye törvényhatósági bizottságának is. — Pál Mózes, unitárius lelkész, 72 éves, Vargyason. A megboldogult mint magyar honvédtüzér szolgálta végig az 1848—49-iki szabadságharczot. — Id. Mészöly László, földbirtokos, 1848/49 évi honvéd százados a Nádor-huszároknál, a bogárdi Mészöly család Nestora, Sár-Bogárdon, 72 éves korában. — Moser Samu, Zalavármegye alsó-lendvai járásának orvosa, megyeszerte becsült férfiu, 73 éves, Budapesten. — Dietrich Ignácz, ügyvéd. 60 éves korában, e napokban Pécsett. Egykor keresett ügyvéd s egy izben országos képviselő is volt, s most a pécsi szegények házában fejezte be változatos életét. — Mitterdorfer Henrik, budapesti épitész mérnök és birósági szakértő, Abbaziában. — Dr. Magoss Károly, bánffy-hunyadi orvos és megyebizottsági tag, 63 éves. — Báró Prónay István, Péczelen, élete 75-dik évében. — Horváth István, újmoldvai plébános, 30-dik évében. — Fülöp Lajos, földbirtokos és 1848/9-diki honvédszázados, Budapesten, élete 78-ik évében. — Klemm Jusztin, csendőr százados, a legjobb csendőrtisztek egyike, ki a Ráday-féle szegedi királyi biztosság idején is kiváló szolgálatokat tett, Zomborban. — Bidermann Herman, gráczi egyetemi tanár, ki a Bach-korszakban a kassai és pozsonyi jogakadémiákon működött, s az osztrák összbirodalom dicsőítésére röpiratot is irt. — Puskás Lajos, aradvárosi segédlevéltárnok.

Baross Mechtéldisz, a magyar vörös kereszt-egyleti budai Erzsébet kórház apáczafőnöknője, a szent Vincze szerzet tagja, élete 43-ik évében, s nagy részvét közt temették el. — Kállay Viktória, Kállay Viktor és neje Patay Katalin 19 éves leánya, Budapesten. — Maizner Jánosné, szül. Hilóczky Ottilia, kolozsvári nyug. egyetemi tanár neje, 59-dik évében. — Teöreök Vilma, k. a., a miskolczi evang. nőegylet elnöke, 65 éves. — Özv. Frusa Milutinné, szül. Rácz Zenóbia, Rácz Gerasim aradi egykori gör. keleti püspök leánya, 70 éves. — Fényes Károlyné, szül. Gautner Alojzia, széles körben tisztelt nő, 62 éves, Aradon. — Fogarassy Károlyné, szül. Almássy Lujza, 21 éves, Budapesten. — Engelné, Krausz Jozefa, Engel József pécsi nagykereskedő édesanyja, 75 éves, Pécsett. — Tordai Mari, vidéki kedvelt szinésznő, 26 éves, Székesfehérváron. — Özv. Nagy Józsefné, szül. Vikus Leonóra, Nagy Imrének, a nemzeti szinház művészének édes anyja, Budapesten, élete 78-dik évében. — Özv. Bay Ferenczné, szül. Ujvárossy Rozália, Nagy-Váradon, 73 éves; ugyanott Csapdáry Gizella, Csapdáry Sándor 24 éves leánya.

Szerkesztői mondanivalók.

Atyám sirjánál. Mindenkinek. Az elsőben van egy kis hangulat, a mennyi magából a tárgyból önként fakad. A szerző, saját lelkéből érzést, gondolatot nem igen tudott hozzátenni, sőt a csendes, egyszerű hangot sem tudja mindvégig megtartani, vagy olyan affektált, modoros kifejezésekkel rontja meg, mint a második versszak két első sora, majd mint a negyedik versszak második sora, majd pedig oly prózával, mint az egész utolsó strófa. A *Mindenkinek...* kezdetű vers még kevésbbé sikerült.

Kis csolnakom. Őszi kép. Kikelet. Szép kedvesem. Valamennyi elárulja az öntudatos irót s az első, némi simitással (különösen a második strófa két első sora szorul javitásra) közölhető is volna. A többi háromban sok a mesterkéltség, mi felületes olvasásra, a csinos verselés mellett, talán föl nem tünik, de a figyelmes olvasót bántja. Gondolat sem igen van bennük s annak hiányát az a sejtelmes hangulat sem pótolja, a mi annyira megvan a «Kis csolnakomon» kezdetüben.

Báthory Boldizsárné. A szökevény menyecske. Nem tudott életet, lelket önteni a történetbe. A száraz krónikás elbeszélés, minden alakítás nélkül, gyarló versekbe öltöztetve, nem költészet.

Szálló felhők. Nem épen rossz, de nem is jó; elcsépelt gondolat s a kidolgozás is sok kivánni valót hagy.

Kigyúlt már. Az én babám. Szőke leány. Bontogatja. A magyar rythmus élénk lüktetése a dalokban figyelmet és elismerést érdemel, de a tartalom az elkoptatott szerelmi líra lomtárából került.

Nyilt titok. Elég ügyesen van megirva, csak az a kár, hogy kissé tartalmatlan.

Kis gyermek bölcsőjénél. Akkor és most. Meg nyugvás. Van bennük némi formaérzék és egy kis lendületesség, de általában még nagyon zsengék.

A futár sólyom. Maga a költemény, kivált magyar vonatkozásánál fogva, érdekes terméke a délszláv nép költészetnek, a fordítás azonban nehézkes.

Izsák. Sz. B. Pontosan megkaptuk.

Nekem nem volt. Még önképzőköri kisérletnek is gyenge.

SAKKJÁTÉK.

1717. számu feladvány. Weinheimer R.-től.

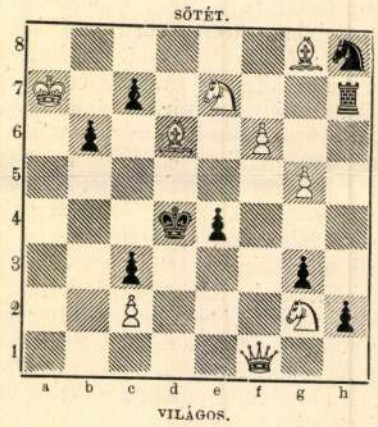

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1711. számu feladvány megfejtése.

Arnell A.-tól.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Fg3—e5	... Kd3—d2 : (a)	1. ...	...	... Fh6—d2 :
2. Vh8—g8	... t. sz.	2. Vh8—d8	...	Kd3—c4
3. Vg8—g1—a2†	t. sz.	3. Vd8—d4†	...	Kc4—b3
4. V—e2—d1—a6 mat		4. Vd4—a4 mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Ung-Tarnóczon:* Németh Péter. — *Kecskeméten:* Balogh Dienes. — *Nagykőrösön:* Kovács L. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 16-ik számában közölt virágrejtvény megfejtése: *Faust — Tomba — Algir — Romeo — Orkán — Néger — Rucza — Adolf.*

Heti naptár, május hó.

Nap	*Katholikus és protestáns*		*Görög-Orosz*	*Izraelita*
1	V.	B 2 Misericord	B 2 Fülöp s Jak.	19 D Bafnucz	4
2	H.	Atanáz pk.	Atanáz	20 Teodor hv.	5 Scheni
3	K.	Sz. ker. megt.	Ker. föltal.	21 Január	6
4	S.	Florián vt.	Florián	22 Syc. Teódor	7 T. u. f.
5	C.	V. Pius pp.	Gotthárd	23 György	8 Scheni
6	P.	Olajba főtt Ján.	Olajba főtt Ján.	24 Szaba vt.	9
7	S.	Szaniszló pk. vt.	Szaniszló	25 Márk ev.	10 S. A. M

Holdváltozás. ☽ Első negyed 3-án 8 óra 28 pk. este.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Selyem-grenadineket fekete és egyéb szinekben méterenként 95 krtól 9 frt 25 krig (18 különféle fajtában) szállit, megrendelt egyes öltönyökre vagy egész végekben is póstabér- és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udv. szállitó) **selyemgyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldetnek. Svájczba czimzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (7)

Horgony-Pain-Expeller.

Ezen **rég jónak bizonyult bedörzsölést csúz, köszvény, tagszaggatás** stb. ellen legjobban ajánlhatjuk a t. cz. közönség figyelmébe. Egy üveg ára 40 és 70 kr. és a legtöbb gyógyszertában kapható.

Csak horgonnyal valódi!

Mitterdorfer Henrik

épitesz

1881; Budapest.

Cím és lakjegyzék Franklin

Mitterdorfer Henrik

budapesti épitész, mérnök
és bürösági szakértő †
1892. ~~Abbaziában~~
ben 48 éves
Korában Budapesten

Vas Ny 1892 318 l
és 334 l

Mitterdorfer Heinrich

Münsterl 1902 281.

8

L Kilátós Buccarizza

fele 198 (615), 1784 (206). —

Mittermann György

poprádi ácsmester

épitette a kézsmárki ev.

fatemplomot 1717-ben

Vörösfenyő gerendáról

Képe repr.

Magyarmuvelődtört

IV. 445, 648. l.

Először emlitve:

Buchholcz Jakab:

Historischer Geschlechts-

bericht c. muvében

Lesujtva a végtelen fájdalomtól, megtört szi
a sziv, mely a legtisztább szeretetet sugározta.

DR. TÓT

**orvos, m. kir. kormányfőtanácsos, v. országgyülé
Magánbetegbiztositó Egyesület igazgató főorvosa,
a Szarvasi Hitelbank r. t. elnöke, a Szarvasi Gimn
ügyvezető o**

Mittermann György

poprádi ácsm.

A szeperbélai sz. templom huszártornyát (? Seeger-Thurm) amely legégett volt, 1713-ban ugyaépitette. Munkájáért 53 forintot és ellátást kapott, továbbá „Bier sovil er will".

Weber, S.: Geschichte der Stadt Béla. Igló 1892. 99. l.

127

. 1570 körül.

L, kereit öfrietette

ol ~~egy nagy város és~~ épületromok
k a felvértezett szentet, ki ágas-
dító sárkányt ~~dárdájával~~ dóp keresztül.
gtatja. Kissé odább Asra áll L és ~~ösz-~~
vitéz tettét. A szőke királyleány fe-
kendőt visel. Jobbról a szikla tövében
rnek koponyája hever. Az égbolt felhős.

1894: X. 22-én 400 márkán(230 frt.) 131/95
-én (~~135/95.~~) 153/95)
34149/95 min. számot.

MDK

Mitterdorfer Ferenc, mérnök

Drasche Henrik, dunai csatorna és vízlip

Lipóto, Feldmarsor 31.

1866. - Alapraj.

MDK-A-II-1/2522.

Mitterdorfer László Péter

Pesten Marasztominál tanult festeni, utóbb gépkimzőgyáros és nagykereskedő lett Berlin-ben. A család pesti-Orczehötteterben volt Munkácsy-val lázd rendelt-Malonyay Dezső.

Munkácsy Első kepe-Művészet 1902. 28 l.

Mitterdorfer Ottó, iparművész

Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanarai,tanársegédek,/segédtanárok/,-Mitterdorfer Ottó,-1940-1944.-Textilkémia 53.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-6944/ oktatasi rendszere és ~~formai~~ forrásai 37.old

Müv.Tört.Ert. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

MITTERHOFER Simon Ráfaragó

MÉrt 1995 303.

ROLLIN, [Charles] (Kerszteuer + Brunetböl

Histoire alter Zeiten und Völcke

Chartegineifo Asyer Babilonier

Maccedona und Grichen, 2. Th.

Dresden - Leipzig, 1746. Walther

O Oe = ö

œ

ŏ

Kerszteuer

AUGUSTINUS

[AGOSTON] AUGUSTIN[US], Aureli[us]

munkanyelien

Opuscula. Quibus institutio Theol

Ratisbonae et Viennae, 1752.

MIK

Mittermajer Erzsébet

A pécsi festőművészek kiáll. Dombóváron.

Tolnamegyei Hirlap 1943. okt. 2.

Mittermayer Ferenc

arangmives Pest

1857-ben emeltve

Horváth - Szentpéteri

255. l.

Mittermayer Lipót

pénzverőmester.

1674

lásd

Erdélyi Museum

1911. 329 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühel

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

LEOPOLDUS MITTERMAJER, Vardain/próbálómester/

Emlitve: 10.-167?,-1674.III.13.A szepesi kamarának a városi tanácshoz intézett levelében"...posteaquam xxrx certos in domo hac cusoria Nagyban substituerimus officiales et quidem egregium dnum Leopoldum Mittermajer minear,inceptorem et Vardain seu metallor,separator,et alterum Nicolaum Henricum Hartungh in Conservator,Domus Cusoriae,seu proventuum exinde subveniendor perceptorem..."- 62.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1660-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LX-LXI.évf. 1961-1962.
Akad.Kiadó,Bpest. 1962

ADAM MITTERMEIER, pintér

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,319 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt osztályba való sorolást jelzik. ~~263.old~~

/.1,2./ V. pintér. 265.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum.Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68- Székesfehérvár

Mittermayer János

a zágrábi rajziskola elsőtanítója 1781-93-ig működik ott.

Kabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18. 19 század fordulóján, Budapest, 1972

671

Mitterpmayer János

a zsámbéki rajziskola rajztanítója.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi építőművészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

LEOPOLD MITTERMEYER, vésnök

Ujkori pénzeink verdejegyeinek feloldása:
L M /1673-1687/.=Leopold Mittermeyer/Nagybányán/
64.old.

DR. HUSZÁR LAJOS: Ujkori pénzeink verdejegyeinek feloldása 63.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIX. 1963. 25.sz. Bp.

LEOPOLD MITTERMAYER, vésnök

Rövidítések az erdélyi pénzeken és emlékérmeken:
B./-Mesterjegyek:
L M Leopold Mittermayer /Nagybánya, 1675-1687/. 69.old

SZIGETI ISTVÁN: Rövidítések az erdélyi pénzeken és emlékérmeken 68.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------ XIX. 1963. 25.sz. Bp.

MITTERMAYER LIPÓT, vésnök

A nagybányai vereteken a Patrona Hungariae egész alakban jelenik meg a Mittermayer Linót, Österreicher Péter jegyeit viselőkön, valamint Block János H. évszámnélküli vésetein. 1694-től a negyedtallérokra 1/4 jelzést vernek 7./97/.old.

HARSÁNYI PÁL: Magyar tallérveretek 1./9./.old

AZ ÉREM, V. évf. BP. 1927. jan-jun

mDK

Mitterszky és Örkényi
mesterszedőt

közös munkája. Tanműtelyi
munka. Ujévi kártyák

÷ Mellékleteink.

Grafikai Szemle 1911 évf 1 z 20 l

Millerszky József MOK.

nyomdász

Magyar motivumok: könyvdíz

Melléklet

—: Mellékleteink

Grafikai Szemle 1895 évf. 6 z 104 l.

MITTERSZKY JÓZSEF nyomdász (?–?)

A Pallas mesterszedője volt. Elvégezte az Iparművészeti Iskolát. Uj technikai eljárásokat dolgozott ki.

Magyar könyvművészeti törekvések a századfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod Muz.közös kiadványa Bp.1975.

MDK

Mitterszky József
tervező nyomdász

magyaros motivumok mint
Melléklet

— Mai mellékleteink

Grafikai Szemle 1895 évf 10 z. 171 l

MDK

Mitterszky József
mesterszedő

Tervezte és szedte a linoleum-
metszetet.

÷ Mellékletünkről

Grafikai Szemle 1911 évf 6. f. 139.

mDK

Mitterszky József és Bárány Nándor
mesterzedő rajzoló
kozósmunkája
150 K-s díjat nyert (tarmadikdíj)

÷ Falrogaszkiállítás.

Grafikai Szemle 1910 évf 12 sz
374 l.

MDK

Mitterszky József
nyomdászsegéd

első díjat nyert a gyűjteményes kiállítás
XV. csoportjában.

— A segédek és tanoncok kiállításán
Grafikai Szemle 1896 cóf 8 z 128 l.

MDK

Mitterszky József és Örkényi István
mesterszedő festő

közös munkája a Gr. Sz borítólapja

÷ Zapunk e havi melléklete

Grafikai Szemle 1911 évf 3 z 66 l

MDK

Mitterszky József
nyomdász (Pallas-nyomda)

nyerte el pályamunkájával a 70 K. díjat.
„Ízlesés zedés megfelelő szinezés magasfokú ízlésre
vall" (bírálat)

Radnai Mihály: Bírálati jelentés a tagsági-
jegy pályázatra beérkezett munkákról
Grafikai Szemle 1900 évf 10 sz. 145 l.

MDK

Mitterszky József

nyomdai mesterszedő

nyomtatványainak, rajzainak, kezdőbetűinek festményeinek válogatott gyűjteménye, a nyomdai szakkör kiállításai. Ábrák 1.) Magyaros stílusu iniciálik 2.) Borítékdísz. 3. könyvdísz.

÷ Mitterszky József munkáinak kiállítása Grafikai Szemle 1904 évf. 12 sz. 234–239 l. és 242 l.

Mitteilung

Ungarländische Amerikaner-Gesellschaft

Montag, den 5. Februar 1923, abends 7 Uhr findet im Vereinslokale, Restaurant Zum Deutschen Kaiser, Wien, VII. Neubaugasse 3, eine Monatsversammlung mit folgender Tagesordnung statt:

1. Mitteilungen des Präsidiums.
2. Vortrag des Herrn Dr. Ludwig Hatvany über: Ungarn und Amerika.
3. Allfälliges.

Wien, am 1. Februar 1923.

Der Präsident:
Dr. Ludwig Hatvany.

Mitterdorfer Gusztáv MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899 évi rendes közgyülésen vett részt.

Mücsarnok 1899. 215. l.

Mitterdorfer Henrik

ejtőernyős

† 1892. jún. 23

1406 fl

1910

A Müem

zottsága

nök

Hivatkorássa

átirataira valamin

lettel értesítjük, hog

de küldött pénz mái

M.D.K.

Mitterszky nyomdász

Oktató az iparművészeti iskolában.

Cikk: Iparművészeti Oktatás.

Magyar Iparművészet, 1911. 37.l.

MDK

Mitterszky és Bárány

müve 6o Kr-ért megvásárolva

Az áll.sorsjáték plakátja... Magyar Iparmüvészet,

1911. 8o. 1.

MDK

Mitterszky József

Czakó Elemér: Az O.M.Kir.Iparművészeti Iskola évkönyve 1913-14. Bp. 1914.

MDK

Mitterszky József
nyomdász

mesterzedő rajzmotivumai a Gr. Szben
ábrák 2., 3. és 7. oldalon

÷ Borítékunk, ábráink és mellékleteink
Grafikai Szemle 1907 évf 1 z. 16 l.

MDK

Mitterszky József
nyomdász

mesterszedő két naptár tervezete és rajza „Pallas nyomda naptárain. Magyaros és empire motívumok, harmonikus zinezés." Az egyik naptár magyaros díszítését a „Deutscher Buch und Steindruck" c. lap is bemutatta.

÷ Naptárak és üdvözlőkártyák

Grafikai Szemle 1906 évf 1 sz 7-8 l.

Mutter

mVk

Mitterszky József
mesterszedő

üdvözlőkártyája négy színnel
készült

– Kalendáriumok még újévi üdvözlő-
kártyák

Grafikai Szemle 1908 évf. 1 sz 13 l.

mDK

Mitterszky József

nyomdász

mesterszedő rajzai: homloklécek,
magyarstílusú motívumok stb ábrái
a Gr. Sz ben

÷ ábráink és mellékleteink

Grafikai Szemle 1906 évf. 2 sz. 29, 32, 33 l.

MVK

Mitterszky József
mesterszedő

dekorátiói (250, 251, 252 l)

÷ Bovitékunk és mellékletünk

Grafikai szemle 1907 cof 11 z. 241. e.

MDK

Mitterszky József
munkássága

ex libriszei. Ábrák

Mitterszky József: Beszámoló a külföldi utamról
Grafikai Szemle 1907 évf. 11 sz. 250, 251 l.

MDK

Mitterszky József
nyomdász

rajzolta a Magy. Nyomdázok 1906 ra zoló Évkönyvének összes díszeit. „Bonték és néhány fejlés figyelmet érdemlő alkotás" Magyar Szarmuveszetből idézet.

÷ Magyar Nyomdászok Évkönyve
Grafikai Szemle, 1905 évf 12 sz 270 l.

MDK

Mitterszky József, müvezetö

vezetése mellett mühelygyakotlat folyt a nyomdában és a litografiában. Néhány grafikus közremüködött a zománcozó és üvegfestö tanfolyamon is.

Iparmüvészeti Iskola Értesitője. 1911-12.
Jelentés az 1911-12-iki iskolai évről. 9-12.l.

MDK

Mitterszky József és Bárány Nándor
grafikusok

az egyik harmadik dij nyertesei.

/A vas- és gépipari ujdonságok kiállitásának plakát-pályázatára 202 terv érkezett./

? : Kitüntetések.
? ?

MDK

Mitterszky József /ip.müv/ -graf.

Nemzetközi vas és gépipari ujdonságok és szabadalmak kiállitása. 1911. máj. 15
jul. 15.
Budapesten a városligeti Iparcsarnokban.

Részt vett a pályázaton. Nyert - e ?

Plakátpályázat.
Magyar Iparművészet. 1911. 35.l.

Mitz Béla

Mitz Béla. Irta Felvinci Takács Zoltán. Nyugat, VIII. 9. szám..

1915

(Művészet 1915, 287. l.)

Mitzka Ferdo

Kőfaragó szobrász

Zagrab. Az 1896. mill. kiállítás
horvát építési ipar csoportjá-
ban Márvány szerelék (7230 zł)

H 134 (.

MIXKOVSZKY Frigyes ötvös (Bentercebaija)

Mért 1999. 12.4.

hier den Sinn, den Ballast von Bildung und Geschichte abzuwerfen, der sich in der europäischen Moderne angesammelt hatte. So wollte Newman den Europäern das veruntreute Erbe der Moderne (man könnte genausogut Romantik sagen) entreißen, als er den Glauben an das Erhabene erneuerte. In dem berühmten Essay ‹The sublime is now› (es ist immer jetzt, wenn es überhaupt da ist), griff er die europäische Abstraktion an, welche in einer oberflächlichen Geometrie die Metaphysik verjagt habe. Die «erhabene Kunst», die er schaffen wollte, müsse vom Betrachter und seiner Vorstellung statt vom Werk Besitz ergreifen. Das kleine Gemälde ‹Onement I› (also gerade nicht Ornament, und deswegen eine mystische Titelerfindung für *das Eine*) schien die erste moderne Ikone des absoluten Subjekts zu sein, von denen es jedoch schon viele gegeben hatte. Man könnte das Bild eine unmögliche Verkörperung absoluter Kunst nennen, wenn solche Begriffe nicht schon in historischen Fesseln lägen (S. 426).

Mikkovszky Károly

Otvös

1852-1870

Bentercebanya

Mihalik S.

Muz. és Kat. Ért.

1918. 140. l.

A

Müemlékek Ors

tekintetes

Igaz nagyra

tisztelettel kérem a teki

megengedni, hogy folyó é

Zsámbékon, az 1222-ben épü

előtt szabadtéri ünnepi já

rendezhessünk.

Bemutatásra

Legendája" c. ünnepi misz

zemények.

MARX MITTNER
Maurergesell

MDK

P.tjkv.I.k.361.f. 1696.ápr.17.

Mitzmandorfer N., Kömüvesegéd,
1768, Possony.

Pressburger Zeitung
1768, 39. sz.

Mitterszky József

a grafikai szakosztályban a betűszedést és könyv nyomdászatot tanította és a tipografiai műhely gyakorlatot vezette. A korán elhunyt Bárány Nándor után ő lett a betűvetés szakoktatója, mely tantárgyon nagy szeretettel csüngött s melynek tanításával szép eredményeket ért el.

Éimisk 1915/16. 13. l.

30. l.

Mitterwky Josef

Münchner 1910-430

Mitterszky József

és Bárány Nándor

Nemzetközi vas- és gépipari ujdonságok és szabadalmak kiállításának plakát pályázatán III. díj.

Repr.

Magyar Iparmüvészet

1911. 35. l.

Cédulaírás.

periodusokban váltakoznak,aminek
stiluskorszak,nem kellett kiküzde
ták,enciklopédiai könyvekből össz
voltak kapcsolatai a müvészettel.
nem átvette a világi müvészet sti
neoromán,neogotikus,stb.templomok
neoklasszizmus müvészete nem az e
forradalomnak,Napoleonnak,s a fra
közéletnek az allürjeiből.A régi
utánozták,s igy az antik müvészet
náz,mint stilusalkotó megint csak
hogy a modern müvészetnek a kiala
nagy szerepe volt és van az Egyhá
tészet és szobászat kialakitásaba
mint az épitészetébe.Mi ennek az
materializmusával szemben megint
kor is.A legujabb filozófiában na
tal uj utjai és lehetőségei nyilt
esztétika,az a modern müvészet és
mechanizált életéből menekülést k
a müvészet.Igy kerül egymással ok
a vallás és a müvészet.S igy jut
irányitásának vezető szerepe.A mo
vései vannak,s mi sem természetes
náz spiritualizmusával.A mai müve
tezés első fázisait.A kisérlet so
izléstelenséget hoz magával.Az E
védekeznie kellett és védekezett
esetleg muzeumba valók,de nem va
amit az Egyház a müvészettel szem
házi,vallásos müvészi alkotás fe
nek.Az a müvész,aki az Egyház sz
liturgiai előirásokat,nem jutnat
müvész fantáziája szabadon csapon

Mitterszky Józef

1908–1915. a typographia mü-vezetője

Éimisk 1930. 78.l.

Mitterszky József

mesterszedőt az igazgatóság a létesítendő grafikai szakosztályhoz grafikai műveretőnek alkalmazta.

Értimisk 1908/9. 8. l.

Soliman.

Mellig, jobbra
korona emelkedik
és fülbevalójáról gyö
újjú brokát palástjának

Fadombornu
Ajándékorta: Bo

Mitterszky József

az iskola grafikai szakosztályának mű-
vezetője meghalt Bpest
1915. dec. 20-án. A
Pallas nyomdából, ahol
szintén művezetői állást
töltött be, került az isko-
lához 1910-ben, mikor a
grafikai szakosztály megala-
kult. Czakó Elemér dr. hiv-
ta meg a művezetői állás-
ra, meget halálig a leg-
nagyobb odaadással töltött
be.

Éimisk 1915/16. 13. l.

Mitterszky József

az iparművészeti iskola
grafikai osztályának
növendéke, meghalt
Przemyślben 1915 dec.
18-án.

Magyar Iparművészet
1916. 68. l.

gitettek magukon,hogy mindentől és
minnenkitől független vállalkozások-
ba fogtak.A 20-as évektől kezdve egy
másután jelennek meg a litografált
táj- és arckép-,valamint a dicső nem
zeti mult,vagy a jelen nevezetes ese
ményeit ábrázoló sorozatok,amelyek
nagy példányszámuknál és olcsóságuk
nál fogva széles rétegekben terjedt
el,s alkalmasak lehettek arra,hogy a
művészek és a közönség között össze
kapcsolatokat teremtsenek,hogy a kö
ségben esztétikai vágyat ébresszene

Az összes grafikai sokszo
sító eljárások között a legolcsóbb,
XVIII.század végén átalak
társadalom igényeinek legjobban meg
lelt a litográfia.Nem kivánt nagy t

MITTMESSER (Wittmesser) Hans szobrai

1612 Stupava
1613 „Keller geban"

Ars 1996/1-3. 238.

Heinczmann András utcza

334. szám

Zipser ház. Ferencz Károly főherczeg 1821. évi J
Mária Dorottya főherczegnő 1822. évi itteni
emléktáblájával.

Szent István tér

Négy tímár ház, emeletének deszkafalán nagy
nyílásokkal.

Rákóczi Ferencz utcza

100. szám

Mixkovszky Karol

lásd

Muz. eskojet. ért.

1913.236 l

Mixkovszky Károly

otvos

Kőmagyótúj 126 a

Egyenleg | X | Követel | Tartozik

Tartozik	Követel	X	Egyenleg
76.-			
	38.-	T	38.-
142.-	170.-	T	10.-

M IX Kovszki Karól

1 ásd

Mur. és Kőgyt. ért

19/3. 238. 1

zky, M 1852, e. —1869. 1828—1852-ig
déki mester. — *Von 1828 bis 1852*

- *Salzfässer auf rundem Fuß.*
, Radvány.

Derselbe.

nschöpfer.
ztercebánya — *Neusohl.*

huszasokból. — *Kaffeelöffel aus*

pos. 1927: 766.

die Kunstschätze und schon be-
s für die Goldschmiedearbeiten,
es materiellen Wertes wegen den
n Gefahren ausgesetzt sind, war
armung des Landes unter den
nen und die anderthalb Jahr-
e der Türkenherrschaft ver-
d gewesen. Wenn sie nicht
ünderung oder der Geldnot zur
ielen, wurden sie ins Ausland
, und von dem, was in den von
aber nicht von Kriegsverwüs-
freigebliebenen Landesteilen
en wurde, blieb auch kaum das
n Lande.

eingehende, auch die kleinsten
einer Sonderart beachtende
ng kann noch manche, bisher
chtig beurteilte Arbeiten den
nieden Ungarns zuweisen. Bei
Werken muß man sich, wenn
kundlichen Beweise der Her-
rliegen, auf die Merkmale der

Mező Kanál, Mix Kovszky Károly ötvös műve

Muz. és Kvt. Ért.

VIII. 41.

Mix Kovszky Károly

Mixkovszky Károly radványi ötvös

Muz. ès Kvt. Ert.
VIII. 41.

lapján hol szent. Német, XVI. s
nenbild, auf der Rückseite Hei

978. TOILETTEKÉSZLET, ezüst,
London, XIX sz. — Toilette-G
Schuhlöffel, 1 Kamm. London,

979. UTAZÓ TEÁSKÉSZLET, ezüs
Angol, XIX. sz. — Teeservice f
posförmiges Gestell. Englisch, X

980. SÉTABOT, rokokó stilusu ezüst
im Rokokostil. Deutsch, XIX.

CUKORTARTÓ, ezüst, gerezdes
mig, gerippt. Wien, 1860. 36

ALPAS SÓTARTÓ, ezü
ei Salzbehälter mit

983. KE ARTÓ, ezü
Fuss, ffenes G

984. TALPAS CU ïs
und Rubinglas.

766. HAT ÉRMES KIS KANAL, mezőjét egy-egy 1848-as
huszas alkotja. Karcsu nyéllel. H. 14·5 cm. MIX-
KOVSZKI mesterjeggyel. Beszterczebánya, 1855. —
Lehoczky Borbála.

Csarnyi végi ezüst

Mix Kovszki
ötvös Beszterczebánya

estell mit vier geschweiften Füssen. Wien, XIX. Jh.

tén két fül, triposzos lábbal. Bécs, 1857. — Kaffee-
e Leibung mit zwei Henkel und Triposfuss. Wien,

mén akantuszleveles disz. Bécs, XIX. sz. — Grosse
thusblätter. Wien, XIX. Jh. 2200 gr.

remmel és vésett neorokokó diszitéssel. Bécs, 1852.
pptem Rand und Gravierung. Wien, 1852. 170 gr.

, oldalából kinövő csappal és kengyeles fogantyu-
triposförmigem Gestell, mit Bügelgriff. Wien, 1836.

gillosirozott diszitéssel, két füllel. Pest, 1862. —
dekor und zwei Henkeln. Pest, 1862. 680 gr.

gerezdes alak, két füllel, trébelt neorokokó diszi-
orb, Silber, gerippt, mit Henkeln und getriebenem

l, vésett neobarok diszitéssel. Bécs, 1870 k. — Ovale
raviertem Neobarockdekor. Wien, um 1870. 480 gr.

Mixkovszky Károly /Mixkovszky Carl, Mixszky, Kixkovski/ 1852-187o

1828-ban mesterré akarja magát felvétetni a céhbe, de elutasitják.

1852 máj 24. iktatják a céhbe

1861-ben második céhmester

1866-ben második céhmester

1869-187o második céhmester

[illegible] Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX. sz.-ban. Muzeumi és Könyvtári Értesitő, 1918, 2.sz.

14o-141 1.

évszám: 1773. Szentélye négyzetes, ko-
ekkel.
Imre, olajfestmény, XIX. század vége.
, XIX. század eleje. Puhafapadok, XIX.
érre festett és aranyozott fa, copf,

gye történeti névtára. I.kötet, Vác,

lyében épült, négyzetes alaprajzu, egy-
en oldalán két-két mélyitett falmező-
ajtóval, fent négy félkörös nyilás, több-
ány. Hagymaalaku zsindelyes sisakját leg-
tetőre cserélték.

garangláb és a templom közötti térségen,
s talajon a kereszt lábánál kőből fara-
ez, mint a corpus vidékies munka. A
n: 1795.

MDK

Miykovszky Viktor **építész**

kiállitási nagy éremmel kitüntetve.

A képzőm. kiáll. kitüntetései. Vasárnapi Ujság. 1885. 32.sz. 520 l.

M.D.K.

Mizel András, kőművessegéd

1752-ben Valner egri kőművesmester legényeként dolgozik.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 369. old.

MIZEL András egri kőmüves segéd. 1752-ben †
Vallner egri kőmüvesmester legényeként dolgozik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK.

Mizó Mihály

Kiállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1967 ápr.8.

MDK.

Mizó Mihály

Kiállitásának hirdetése

Szocaiàlista Müvészetért 1965 juni.

Mizó Mihály M.T.K.

Művei a kiállításon

Tárlat Békéscsabán

Pedagógusok Lapja 1965. január 20.

MDK.

Mizó Mihály

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 nov.

Mizó Mihály

kiállítása. Békéscsaba, TIT Ismeretterjesztő Klubja. – Ism: Beck Zoltán, Békés megyei Népújság, 1967. jan. 3.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o.1.sz. 68-1o7. l./

92. 1.

Mizel Fáros, kőműves

Egerben 1814-ben szerepel az adózók névjegyzékében.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 369. old.

MIZLER János kőmüves. Egerben 1814-ben szerepel az adózók névjegyzékében.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Mizerák István
munkája

Novemberi reggel Ózdon

Észak-Magyarország 1972/263 4 old

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mizó Mihály

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1967 FEB 20

1021

Zakopánéban

Mizó Mihály (Békéscsaba) rajza

Helyfoglalás: Dunat

Korányi Sán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Mizó Mihály
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1965 APR 11
1021

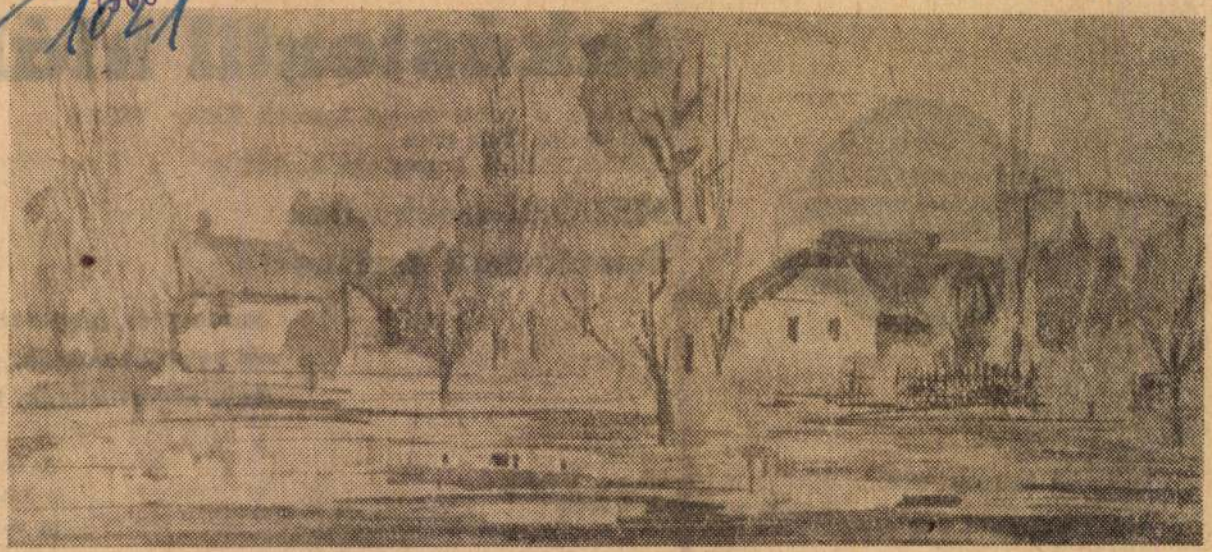

Mizó Mihály

Falu széle

lak

rendez a Bé
1965. április 12-t
BÉKÉSCSABÁN [illegible] utca 4. alatt, a

MEDOSZ-székházban

Bemutatásra kerülnek:

modern és hagyomán
és gyapjútakarók, pa
tek, étgarnitúrák, ab

A kiállítás naponta délelőtt 10-től délután 1 óráig,
délután 4-től este 7 óráig
tekinthető meg.

A bemu
a **LAKA**
(a volt

Mizó Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1964 OKI 5

Pedagógus képzőművészek munkájából

1021

Mizó Mihály: A Csorba-tó

— Tetszik tudni, tizennyolc éves koromban nősülni szer

EGNŐNEK A GYEREKEK

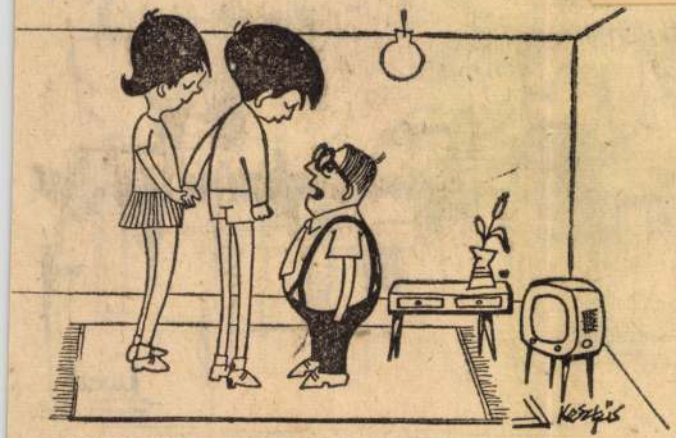

— Nézd, kisfiam, te ehhez még kicsi vagy!

Dr. Kesztyús Ferenc karikatúrái

FÖLDJÉN

Színes, szélesvásznú nyugatnémet útirajzfilm Görögországról.

Csak a moziban láthatják, a TV nem közvetíti.

Bemutató: október 15.

MOKÉP

Mizó Mihály M.D.K.

Müvei a kiállitáson

/ 11. kép /

Őszi táj, Csabai táj, Tetők és kémények,
Freskó -terv

Sass Ervin: Elgondolkoztató kiállitás

A pedagógusok képzőmüvészeti tárlata Békés csabán

Békésmegyei ~~Ujság~~ Népujság, január 14.

1021

MIZÓ MIHÁLY: VÍZPARTON, NAPSÜTÉSBEN

* ŐRINCZ LÁSZLÓ:

Boldogok találkozója

Heten voltunk. Huszonkettőből mindössze heten.

Hontert Jenő, a találkozó szervezője sorba vette a távollévőket, hogy ki mit tud róluk.

— Hervai kimentette magát, sajnos éppen most lett beteg.

— Hlavács Csehszlovákiában lakik. A címét nem tudja senki.

— Herman még 45-ben disszidált a szüleivel, állítólag Nyugatnémetországban van.

És a többiek?

A többiek vagy meghaltak, vagy eltűntek nyomtalanul. Tragikus körülmények között lettünk nagykorúak. A háború és a fasizmus tomrongásait. Valahányszor a fogamat húzzák, én is mindig szorítom a kezemet. Én azonban az ölemben szoktam tartani. Ez a biztosíték arra, hogy a fogorvossal szemben hős leszek, hogy nem fogok kiáltani, nem fogok jajgatni. Én ezt mindig ösztönösen csináltam, de Mácsa, úgy látszik, tudatosan. Egy pillanatra sem vette ki kezét a térdei közül. Amikor szóltam hozzá, akkor sem.

Ült és maga elé bámult a pricscsen, csak a két szeme villanásából láttam a felismerést és a kíváncsiságot, hogy vajon miképpen kerültem én oda. Egészen közel nem mehettem hozzá, de külön kegynek szá-

— Aljasok! vagytok! — sza kiáltás.

A két kezét és beléjük teme

Mondhattam tét sem láttam

Sohasem fogo gamnak, hogy rosszul olvastan amit akart. Hog dezzek tőle se nyithatja ki a egyetlen fegyve Ez a konok, el összeszorított h

Csak utólag soha, egyetlen nyitotta ki a s tás ellenére sen sítani magát ar sok során még jon el senkit.

A történet úg ratlanul kinyíl én cellám ajtaj na rajta Mácsa volna, hogy Gi tudni szeretné, Mácsa nem lép büntetőszázadbo ték a frontra.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Munkácsy Mihály

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1965 ÁPR 28

Csabai festő kiállítása a megyei múzeumban

A megyei tanács művelődésügyi osztálya és a megyei múzeum patronálásában április 25-én, vasárnap délelőtt Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban Mizó Mihály alkotásaiból kiállítás nyílt. A megnyitó beszédet Püski Gábor, a megyei művelődésügyi osztály népművelési csoportjának vezetője tartotta.

A Képző- és Iparművészeti Lektorátus bíráló bizottsága által válogatott kiállítási anyagban olyan akvarell és olajfestmények, valamint tusrajzok szerepelnek, melyek témájukban — többségükben — Békés megye tájait, embereit tükrözik, ennek a vidéknek az életét tárják a nézők elé.

—ő—

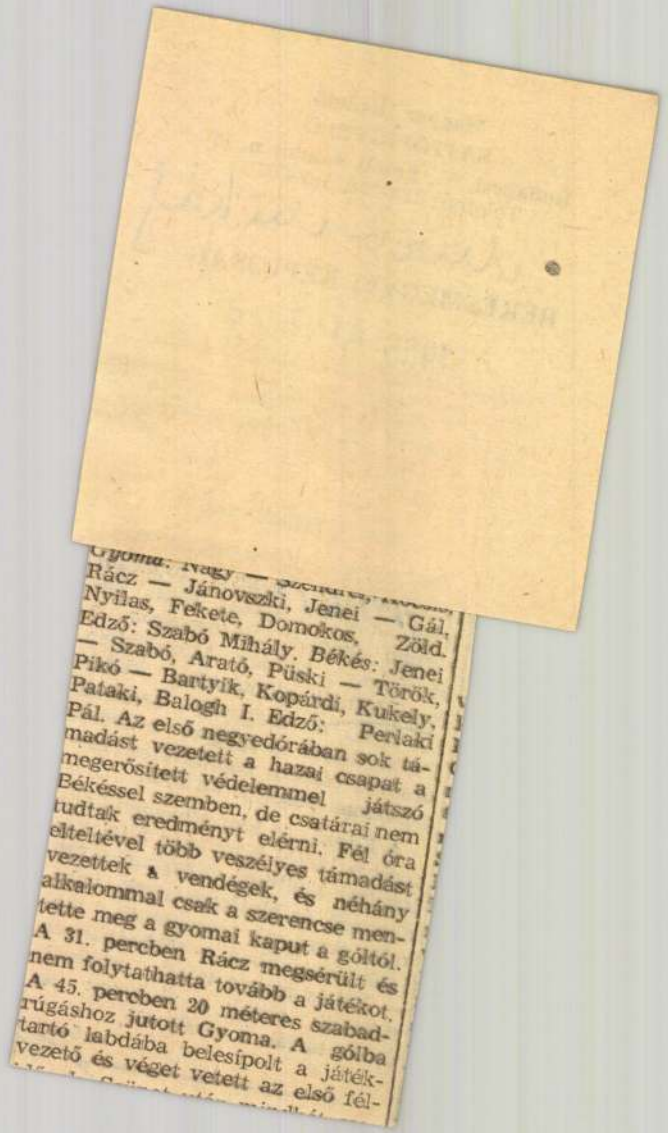

Rácz — Jánovszki, Jenei — Gál,
Nyilas, Fekete, Domokos, Zöld.
Edző: Szabó Mihály. Békés: Jenei
— Szabó, Arató, Püski — Török,
Pikó — Bartyik, Kopárdi, Kukely,
Pataki, Balogh I. Edző: Perlaki
Pál. Az első negyedórában sok tá-
madást vezetett a hazai csapat a
megerősített védelemmel játszó
Békéssel szemben, de csatárai nem
tudták eredményt elérni. Fél óra
elteltével több veszélyes támadást
vezettek a vendégek, és néhány
alkalommal csak a szerencse men-
tette meg a gyomai kaput a góltól.
A 31. percben Rácz megsérült és
nem folytathatta tovább a játékot.
A 45. percben 20 méteres szabad-
rúgáshoz jutott Gyoma. A gólba
tartó labdába belesípolt a játék-
vezető és véget vetett az első fél-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mizó Mihály

1965 MÁJ 1

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1021

Mizó Mihály rajza

1966 JUN 13

diai csapatok kénytelen
kiüríteni két őrállomá
Bet és a „84. pont" ne
ményeket. A szóvivő
hogy Biar Bet mintegy
méternyire van a paki
tártól indiai területen,
pedig hét kilométerny
fekszik Biar Bettől. A
séget egyetlen indiai század ve-
delmezte a számbelileg nagy fö-
lényben levő pakisztáni katona-
sággal szemben. A pakisztániak
most Biar Bet-től délnyugati
irányba nyomulnak előre. Végül a
án jelentette be, hogy Pakisztán
visszaél az Egyesült Államoktól
kapott fegyverzettel, amikor India
ellen veti azt harcba a határ-
konfliktus során. A nagykövet

Amerikai ágyúnaszádok indulnak a vietnami vizekre

Washington

Az Egyesült Államok 17 parti őrhajót küld a vietnami vizekre — jelentette be a washingtoni külügyminisztérium.

A hivatalos közlemény szerint a húszmilliméteres ágyúkkal felszerelt naszádok „segítséget nyújtanak a dél-vietnami haditengerészetnek a Vietcong utánpótlási vonalak felszámolásában".

Az ágyúnaszádok vietnami vizekre küldéséről az amerikai katonai vezetők Honoluluban megtartott tanácskozása hozott döntést. Ezen a tanácskozáson dolgozták ki az Egyesült Államok vietnami agressziója fokozásának további terveit.

A Vietnami Demokratikus Köztársaság fölött folyamatos kalóztevékenységet kifejtő amerikai repülőgépek — a legújabb jelentések szerint — csütörtökön újabb támadást intéztek hidak és országutak ellen.

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front röplapokon szólította fel az amerikaiakat és dél-vietnami kiszolgálóikat, hogy bocsássák szabadon Nguyen Van Thai vietnami hazafit, akit azon a címen ítéltek halálra, hogy részt vett az amerikai nagykövetség ellen a múlt hónapban végrehajtott támadásban.

A röpcédulák figyelmeztetnek, a Nemzeti Felszabadítási Front az ítélet végrehajtása esetén kivégzi Gustav Hertz amerikai kémet, aki több bűnt követett el a dél-vietnami nép ellen. (MTI)

Jelentés a VDK fölött lelőtt amerikai repülőgépekről

Hanoi

Mint a Vietnami Tájékoztatási Iroda jelenti, a

kozott a vietnami nemzeti fel
ügyelő bizottságnál az ellen, hogy

MDK

Mizsei László
munkásfestő

jászberenyben mutatja be műveit.
(Fémmy. és Lemezgyár)

Mozaik: Munkás-festők
Népszava, 89 évf 233 sz. 1961. okt 1.

Mizser István

MDK

cserépfalui faragó

a matyószövetkezet tagja.

B. F. : Borsod megye népművészeti kincsei.
ÉSZAKMAGYARORSZÁG. 1957. JUL. 11. 5.la.

Mezser Pál
festő

M.D.V.

Vácon a művelődési házban
volt kiállítása.

Művészeti életünk.
Művészet, 1961. április – 4 lap.

Mizsér Pál MDK

Uszályok, olf.

Miccarnok 1960. Képző-és Diszitőművészeti körök kiáll.

MDA.

Mizser Pál

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 dec.

Mizser Pál MDK

Résztvett a Dr. Végvári Lajos által vezetett egy hónapos nyári gyakorlaton.

/farkas/: A Mester és tanitványai.
Hevesmegyei Népujság. 1964. jul. 28.

Mikser Pál
festő

„Apáne hanatéres"-e, az „Ünnep"
"annak művei szerepeltek a tárlaton

Vidos Zoltán: A "Studio 70" -
Müvészet, 1970.november - 34.lap

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mizser Pál

19/III DEC 6

PEST MEGYEI HÍRLAP

az ifjúsági klubban.

★

Mizser Pál váci festőművész egyéni kiállítását rendezi meg e hónap elején a Híradástechnikai Anyagok Gyára klubbizottsága. A tárlatot 8-án délután két órakor nyitják meg a gyár kultúrtermében.

★

1021

[illegible] 900 évfor-

a cigarettát

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

Mizser Pál

1968 OKT 11

Szentendre és Vác után: Mizser-tárlat a fővárosban

Mizser Pál váci festőművész a harmadik önálló tárlatára készül. 1965-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, és egy év múlva már Szentendre ismerkedett alkotásaival. A következő kiállítást 1967-ben szülővárosában, Vácott rendezte. Novemberben következik a harmadik tárlat, mégpedig rangos helyen, Budapesten — a Képcsarnok Mednyánszky-termében.

zásban az új gazdaságirányítási rendszer rövid idő alatt orvosolja a népgazdasági struktúrával is szorosan összefüggő problémát, s már az idén alapvető változások történnek. Azzal viszont számoltunk, hogy a javulás jelei, a

---

ZI RÓZS

Mizser Pál

Kiállítása volt a Hiradás-technikai Anyagok Gyárában

b.: Kiállítás a HAGY-ban

Pest magyar Hirlap 1970 XII. 18

Mirser Pál festőművész

a zebegényi szabadiskola

egyik alapítója

Pestmegyei Hírlap 1969 július 24
4. old

Mirser Pál

„Szomjúság"
„Szekér" c. lépei említve
a megyei lépőművészek szentendrei tárlatán

Pestmegyei Hírlap 1968 december 1
9. old

Kiczer Pál, festő

- a Fiatalok Képzőművészek Stúdiója festőszakosztályának vezetőségi tagja.

Simon Gy. Ferenc: Új lehetőségek a Fiatalok Stúdiója előtt

Magyar Ifjúság, 1969. X. 24. 12. l.

Mizsér Pál

„In memoriam"

„Est" c. művével

szerepel a Pestmegyei Tárlatos, Szentendrén

Pestmegyei Hírlap 1969 május 11

9. old.

Mirser Pál

Szecsata, graf. 60×80

Duna-Művek '70
Vác, Madách Imre Műv. Központ
1970. aug-sept.

Mirser Pál

Alászáll a holt, oltemp. 80x120
Előttünk egy új világ, -"- 100x120

Duna-Mühely '70.
Vác, Mostoch Imre Mův. Körpont
1970. aug-sept.

Mirser Pál

Ünnep, oltemp. 90 x 160
Pannóra Váci MSZMP tanácstermében
oltemp. 83 x 180

Duna-Mühely '70.
Vác, Mostoch huna Mův. Központ
1970. aug-sept.

Mirser Pál

In memoriam I. II graf. 60x80
A falu ellenáll -"- 60x80

Duna - Műhely '70
Vác, Madách Imre Műv. Központ
1970. aug - sept.

MDK

Mizser Pál

olaj:

Beszélgetők

9. szegedi nyári tárlat, Móra F. Muz.
1968. aug.

Pálosi Judit: A magyar gobelinszövés húsz éve. 1960-1980
Tevan 1994

0 x 190 cm, 4-es
E., alatta védjegy.
Ágnes, Szentgyör-
al. Helye Újdelhi
ség.

4 x 400 cm, 5-ös
+ védjegy. Szőtte
a, Tímár Katalin.
Nyugat-Dunántúli
g.

ok, 1973. 173 x
es. J.j.l. Szily.
szky Erzsébet.
Szekszárd.

):

978. 130 x 195
b.f. HL CM
t
on.

0 x 600 cm, 4-es
4. Szőtte Hidvégi

Tibor Kórház.

zsef:

4 cm x 464 cm,
IJ SZE, szőtte
lye Kiskunhalas.

sef:

ációit készítették:

-XII., XIV., XVIII.,
XXX.-XXXI., XXXIII.,
y: XIII., XV.
XXIV., XXXVIII.
in Gyula: XXVI.

18., 19., 23.-25., 29.,
tván: 3., 5., 8., 10.,
anosné: 4., 12., 13.,
32. id.
cs Ferenc: 2.
Susits László: 17.
nyi Gyuláné: 35.

Névmutató

Adnet, Jacques 17
Attalai Gábor 28, 37
Bán István 7, 21, 46, 47
Belmonte, Leo 4, 82, 83, 85
Boucher, Francois 76
Braque, Georges 76
Calder, Alexander 76
Coypel, Charles-Antoine 12
Cságoly Klára 27
Czakó Margit 78
Domanovszky Endre 6, 7, 19, 48, 57-60, 78, 82-86
Erdélyi Eta 27, 28
Estève, Maurice 24
Ferenczy Noémi 6, 7, 25, 76, 82, 83, 85, 86
Fett Jolán 44, 45, 47, 82, 84, 85
Fóth Ernő 60, 63-65
Fürtös Ilona 44, 78, 82, 84, 85
Gadányi Jenő 7
Goubely 12
Goya, Francisco 10
Hajdu László 68, 78
Hajnal Gabriella 12, 19, 37-39, 77
Hartung, Hans 76
Hauser Beáta 77
Hidvégi Valéria 70
Hincz Gyula 7, 57, 58, 61, 66, 82, 84-86
Honty Márta 66, 67, 69, 78
Kádár György 7, 20, 21
Kecskés Ágnes 20, 39, 82, 84, 85
Kórodi György 6
Körösfői Kriesch Aladár 5, 82-83, 85
Korzim Erika 19-20, 39, 43, 46
Kun Sándorné (Luca) 78
Lakatos Artúr 6, 82, 83, 85
Le Brun, Charles 76
Maillol, Aristid 5
Máriási Iván 75
Matégot, Mathieu 27
Matisse, Henri 76
Mizser Pál 18, 69, 70
Nagy Judit 41-42, 77, 82, 84-85
Nagy Sándor 5
Németh József 70
Oláh Tamás 19
Oudry, Jean-Baptiste 76
Pápai Lívia 77
Pécsi László 18-19, 42, 45, 82, 84-85
Pekáry István 6, 82-83, 85
Péreli Zsuzsa 39-40, 77, 82, 84-85
Picasso 76
Pintér Éva 40, 42
Plesznivy Károly 6, 45-46
Polgár Rózsa 77
Prepelicza Katalin 26, 42, 78, 82, 84-85
Redő Ferenc 63-66
Rippl-Rónai József 12, 82-83, 85
Schubert Ernő 6
Solti Gizella 25-26, 77-78, 82, 84-85
Szántó Piroska 70, 75
Széchenyi Lenke 11, 26, 77, 82, 84-85
Szily Géza 68-69
Szkok Iván 68-69
Szőke Erzsébet 41, 43
Szurcsik János 59-60, 62-63, 78
Szurcsikné Sárkány Anna 78
Tassy Klára 65-67
Tury Mária 22-24
Ungár nővérek 78
Vörös Rozália 63, 65, 68, 78

Mizser Pál

Mizser Pál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 NOV 16

PESTMEGYEI HÍRLAP

Mizser Pál váci festőművész kiállítása ma nyílik meg Budapesten a Mednyánszky-teremben.

1968

M.D.K

Mizsor Pál
festő

„Műterem" cinni képével
„hívta fel magára a fi-
gyelmet. Emlék Jánosékról"
cinni műve is szerepel.

Losonci Miklós: A Stúdió festői
Művészet, 1969. január - 24 lap.

M.D.Y

Mizser Pál
festő

A Medugánszky Terembe rende-
zett kiállítást.

— Kiállítások

Művészet, 1968. november – 44 kap.

Mizsev Pál
festő

M.D.K

Házak (repro)

Élet és Irodalom, 1962. október 20 – 2 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mizser Pál

MAGYAR NEMZET

1960 NOV 16.

Mizser Pál festőművész műveiből nyílik meg kiállítás ma egy órakor a Medgyánszky-teremben. Megnyitó beszédet Somogyi József szobrászművész mond.

1094

PEST MEGYEI
HÍRLAP

SZERDÁN

1021

MIZSER PÁL TÁRLATA — A TV-BEN

A Pest megyei képzőművészek vasárnap *Szentendrén* megnyílt kiállításán találkoztunk *Mizser Pál* festőművésszel. Ezen a kiállításon egy nagy vászonnal szerepel. Alatta ez olvasható: *eladva.* A vevő a Pest megyei Tanács végrehajtó bizottsága.

A Mednyánszky-teremben még nyitva van saját önálló kiállítása, melynek szép sikere van. Erről tanúskodik a vendégkönyvbe írt sok elismerő bejegyzés — és az, hogy *képei közül néhány már gazdára is talált.*

A képzőművészetben kivívott művészi rangját jelzi az is, hogy *szerdán este — a televízió a „Képről képre" sorozatában* — a Mednyánszky-terembeli kiállítására kalauzolja el nézőit.

len esetben az *Eg*
namenti Tsz minte
tagjának várható
ről, az év gondja
ról — de hál' ister
is — sikereiről —
Lengyel György

— Termékeinke
képpen adtuk el.
államnak, pontosabb
lami vállalatoknak, s csak a kisebb részt értékesítettük szabadpiacon. Ebben az évben már az új felvásárlási árakkal számolhattunk, s ez sokat segített rajtunk is. Megnőtt a termelési kedv, ám valljuk be, nagyobb örömmel kötünk szerződéseket is a jö-

is elvünk helyességet igazol-
ják. Pedig még olyan csapás is érte szövetkezetünket, hogy 65 holdas kitűnő öntözéses kertészetet vettek el tőlünk. Kisajátították. Az új kertészet öntözőberendezése késik. De még elkészülte után is évekbe telik, mire a régi talajerejével rendelkezik majd az új terü-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BESTMEGYEI
1988 NOV 3

Nizser Pál

rajza
Fiatal lány

Pest megyei Hírlap, 1967. dec. 24. (Vác)

Kürsei Pál

Képei: Agresszió, 1966.
Drapéria
Tűzhelyiző
Család

Végh Ferenc: Kürsei Pál kiállítása
Pest megyei Hírlap, 1967. júl. 25 (Vác)

Kiss Pál

A művén látója Agresszió c. képe előtt

Végh Ferenc: Kiss Pál kiállítása
Pest megyei Hírlap, 1967. júl. 25. (Vác)

Mizser Pál

képe:
Vörösmellényes nő (fotó)

A kiállítás-megnyitója júl 8-án lesz a váci
Madách Imre művelődési Házban

Egy kiállítás 60 képe
Pestmegyei Hírlap (Vác) 1967. júl. 7.

Kertén ~~Lóuló~~

~~Karikatúrája~~

Pestmegyei ~~Hírlap~~, 1967. júl. 13.5.o.

Mizser Pál

festőművén kiállítása nombaton
nyílik a váci Madách Imre
Művelődési Házban

Pestmegyei Hírlap, 1967. júl. 5. 5'o.

Dürer Pál

Naprogorgókja az egyik váci díj nyertese lett Vácott a Pest megyei képzőművének kiállításán.

Túlmutat a megye határain
Pest megyei Hirlap: 1967. nov. 16. (Vác)

Kizser Pál

váci festőművén, rént vesz Vácott a Pest megyei képzőművének kiállításán.

Dr. Losonczi Miklós: Pest megyei képzőművének kiállítás

Pest megyei Hírlap, 1967. nov. 19. 8. o.

Kisser Pál

vári kiállítása júl. 29-én. zár.

Part megyei Hírlap, 1967. júl. 27. 5-ik

Mizser Pál
festő

M.D.Y

„Emlék Jánosékról"
(repro)

Losonci Miklós: A Stúdió festői
Művészet, 1969 január - 24 lap.

Mirser Pál

festőművén fotója

Galambos Ferenc: Festőművén és tanácstagjelölt
Petneházi Hírlap (Vác) 1967. febr. 17.

MDK

Mladonyiczky Béla, [szobrász]

Dombormüvével jelölik meg Szeghalmon azt a helyet, ahol 1718-ban megégették az utolsó sárréti boszorkányt.

– Pákász-szobor 8

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. márc. 10.

41.
+ 4

Mirsek Pál

Szomorúság c. műve (eml.)
és Szekér " — "

szerepel az alábbi táslatban

Psuknek Pál: Szentendre. Magyar
Képzőművészek Táslata

Pestmegyei Hirlap 1968 XII.1

MIZSER PÁL / festő

műveivel résztvett a „Dana Drúhely" kiállításán (visegrádi Salamon-torony, 1968. aug.)

illusztráció: Emlék – olajfestmény

Pest Megyei Hírlap (Váci Napló.)
1968. szept. 1.

/7

Mirsek Pál festő

A Pest megyei Tanács I. díját kapta a Pest megyei művészet) szentendrei tárlatán

N.N.: Művészeti események országszerte

Magyar Hírlap 1969 J. 5

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MIZSER PÁL /

munkássága elismeréseként 2000 Ft-ot kapott az 1968 novemberében rendezett nevtendrei jubileumi képzőművészeti kiállításon

Pest Megyei Hírlap, 1968. nov. 26.

/2

MUZSER PÁL / ②

részvett a visegrádi Salamon-toronyban rendezett „Duna Kincsei" nevű képzőművészeti csoportosulás festőinek és szobrászainak kiállításán

---

Pest Megyei Kilap (Váci Napló)
1968. aug. 27.

/4

MIZSER PÁL /

Szomjúság és szekér c. alkotásaival vett részt a 14. mezei tárlaton (Szentendre, 1968.)

Pest Mezei Húlap, 1968. dec. 1.

/9

MIKSER PÁL / váci festőművész

1965-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, egy évvel később kiállított Szentendrén. 1967-ben Vácott volt kiállítása. 1968 novemberében a budapesti Vrednyánszky-körben rendezték meg tárlatát

---

Pest Megyei Hírlap (Váci Napló)
1968. okt. 11.

/4

MIZSER PÁL /

festőművész, Dániel Kornéllal ~~együt~~ együtt „értékes linometnet sorozatot ajánlottak fel a Vietnam megsegítését célró mozgalom javára."

Pest Megyei Hírlap (Váci Napló) 1968. aug. 18

/4

Mezsei Pál
festő

Részt vett a tárlaton

D.Vehér Zsuzsa: A SZOT kiállítás.
Művészet, 1971. január - 25.lap

MIZSER PÁL /①

Naprafogó c. művével résztvett a
Pest megyei képzőművészek váci tárlatán

Pest Megyei Hírlap (Váci Napló)
1968. aug. ~~17~~ 25.

/7

Mirser

Szerepel a Studió tárlatán a Műcsarnokban

Tasnádi Attila: A Kilencek és a Studió

1969

Kortárs IV. n. 666 old

Mirser Pál

„In memoriam" (linó) és Est c. műve (mul.)
szerepel az alábbi tárlaton

Psukner Pál: Kertendre. Pest megyei tárlat, 1969

Pestmegyei Hírlap 1969 V. 11

Mirser Pál
festő

M.DK.

A Kertészeti Főiskola secco pályázatára kuldott művét dyarássa javasoltak.

Egyel István: A Sorokszár-péteri secco pályázatról
Művészet 1969. majus – 24 lap.

Mizser Pál
festő

M.D.Y.

A Kertészeti Főiskola seccojának pályázatára beadott művét az expresszív hangsúly fesziti és formálja.

Eigel István: A Sorokszár-péteri secco pályázatáról
Művészet, 1969. május - 24 lap.

Nizsek Pál

Szerepel a Pestmegyei művészek
tárlatán

Ridep Gábor: Három tájegység
művészete

Magyar Hirlap 1969 V. 11, 9old.

Dinsar Pál

festőművén a modern képzőművészetről
tart előadást Vácott, a Kötöttárugyár-
ban

Pest megyei Hírlap, 1968. febr. 24. 5.o.

Mizser Pál

festőművén
réntvén a stúdiumon.

p. p.: Festőművészek stúdiuma Szentendrén
Pestmegyei Hírlap, 1966. júl. 9. nombat 3.o.

Mizser Pál

A XII. megyei képzőművészeti kiállítás megnyitóján (1966. aug. 20.) 3000 Ft-s jutalmat kapott

XII. megyei képzőművészeti kiállítás
Pestmegyei Hírlap 1966. aug. 20. 5.o.

Dürer Pál

Kiemelkedik a váci megyei tárlaton.
Műteremben, Anya gyermekével c. művei.

Pruckner Pál: Gondolatok a megye képzőművészeti életéről

Pestmegyei Hírlap, 1966. szept. 4. 8. o.

Mizser Pál

festőművén
26 éves
a váci gimnázium képzőművészeti körében
kezdte működését
a Pest megyei Képzőművén Stúdió vezetője
Tagja a Stúdió 66-nak.
Ez az első megjelenése nyilvánosság
előtt

horányi: Művészet és béke
Pestmegyei Hírlap (Gerstendre) 1966. okt. 5. 4. o.

Mikser Pál

és dr. Berecz Ferenc kiállítása a 6. kamarakiállítás a szentendrei József Attila Művelődési Házban

horányi: Művészet és béke
Pestmegyei Hírlap (Szentendre) 1966. okt. 5. 4. o.

Mizser Pál

Szerepel a váci nyári társlatok

N. N.: Kiáhítás Vácott

Pestmegyei Hirlap 1969 VIII. 17.

Mizser Pál

Szerepel az alábbi tárlaton

Iván Bojás: Fünfte grafische Biennale in Miskolc

Budapester Rundschau 1970 I. 9

Mirser Pál

Emlékre

Szabó Endre: A X. Szegedi Nyári Tárlatról

Szegedi Napló 1969. aug. 17.

G. L.

Mirser Pál

Emlitve

Brukner Pál: Pestmegyei Hírlap '70.

Pestmegyei Hírlap, Jo. 1970, ápr. 24.

G. l.

Mirser Pál festő

Vácott él

„Szerep él és „[illegible]" [illegible]

szentendre. Tóslatók

Vigilia 1969 Tu. s. 273 old.

Mizser Pál
grafikus

Résztvett a Stúdió 58-68 kiállításon a Műcsarnokban

M. Kiss Pál: Ilkazi kiállítások
Látóhatár, 1969. V-VI. 554.

Mirser Pál grafikus.

Szerepel a „Studió 58-68" c. táslatban a Műcsarnokban

M. Kiss Pál: Harai kiállítások

Látóhatár 1969 VI. sz. 553 old.

Mirser Pál

Stúdiótag

Tarácsbírás: Fiatal Képzőművészek Stúdiója

Magyar Hajnóság, Bp. 1970. ápr. 10.

Mirser Pál

II. díjat nyert a rendezhei kiállítása

Horváth György: Pest megyei képzőmű-
vészek kiállítása

Magyar Nemzet, Tp. 1970, ápr. 10.

Mirser Pál

Resztvesz az Ernst Múzeum
kiállításán

Trentel képzőművésze) tárlata
a vörös kiállítótermében
Pestmegyei Hírlap, Bp. 1970. úg. 26

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mizser-tól

PESTMEGYEI HÍRLAP

1967 JUL 11

1021

Három kiállítás

A hét végén három kiállítás nyílt Pest megyében. *Vácott*, a Vak Bottyán Múzeumban a *múzeum régi és új képtári anyagából* nyílt kiállítás szombaton délben. Szombaton délután ugyancsak Vácott, a művelődési házban nyitották meg *Mizser Pál festőművész* kiállítását. Vasárnap délben *Szentendrén*, a Ferenczy Károly Múzeumban Oelmacher Anna művészettörténész nyitotta meg *Ámos Imrének*, a fiatalon, ezerkilencszáznegyvenötben elhunyt grafikusművésznek, harmincnégy rajzából álló tárlatát.

volt elég a szégyen, amikor rebes-
nekem, hogy Amálka, csak
, biztos volt benne valami. Jenő
an volt, látni se' nagyon szeret-
ha nem felejtem el, hogy zavart
bából, amikor bementem, hogy
a fésűmet...! Miket mondott
nek elment az esze! És ez a Haj-
van az anyjával, apjával, test-
k. Mert ehhez a félbolondhoz
iratos lehetett, csak engem za-
ány is! Biztos takarónak kellett,
kodjanak arra a vén bakkecské-
n, hiszen olyan sokfélék az em-

Mirser Pál

Emlékre /Stúsko 70/

Sabestistő

Magyar Ifjúság, Br. 1970. ápr. 3.

Kuczer Pál

Kiállított a tárlaton

Rozvány Márta: † X. Szegedi Nyári Tárlatról
Tiszatáj, Szeged 1969. XI. 1017.

Mizser Pál
festő

Lenin műve szerepelt a Bizottság
előtt.

Kovács Gyula Lenin portré pályázat.
Művészet, 1970. ápriles - 12 lap.

Mezser Pál
grafikus

Szines linoleumvetszeti szerepelnek
a tárlaton.

Borbely László: Az V. Miskolci Országos . . .
Művészet, 1970. március – 19 lap.

Mixser Pál

Szerepel az alábbi távlatok

Borbély László: Az V. miskolci grafikai biennálé

Napjaink 1970 I. sz. 4 old.

Mizser Pál

162. Vörös virág ünnepe II. színes lino 63×82 (repr.)

163-4. In memoriam 1919. II-III. " " 63×82.

V. Miskolci Országos Grafikai Biennale. Miskolci Galéria 1965. Kiáll. kat. Ism.: B. Supka Magdolna

Mizser Pál

Páva-variáció 2 III. színes lino 60×80 cm
" " IV. " " 80×60 "

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat
Bev.: Bereczky Loránd

A MISKOLCI GALÉRIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

Mizser Pál

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1972. JANUÁR 23-ÁN,
VASÁRNAP DÉLI 12 ÓRÁRA
A MISKOLCI GALÉRIÁBA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
DR. LUKÁCS FERENC
VÁC VÁROS TANÁCSELNÖKE

MŰVÉSZETI BEVEZETŐT MOND
SOMOGYI JÓZSEF
KOSSUTH DÍJAS ÉRDEMES MŰVÉSZ,
A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK
SZÖVETSÉGÉNEK ELNÖKE

A kiállítás megtekinthető
február 6-ig
hétfő kivételével 11—19 óráig

BMi

Meghívó

Mizser Pál

Ünnep olajtempera 90 X 160 cm (repr.)
Apám hazatér " 80 X 160 "
Előttünk egy új világ
olajtempera 120 X 110 "

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll.
kat. Ber.: Bereczky Lóránd

Mirser Pál

Kiállít Dunakeszin

Dunakeszi művészeti napok
Pestmegyei Hírlap, Bp. 1970. sep. 18.

Mizser Pál

Kiállítása volt a Medgyánszky-teremben.

B. S.: A Medgyánszky-terem; Műgyűjtő, 1970. 1. sz., 4. l.

Mizser Pál

1. Páva variációkból III. rézkarc 60×80
2. — " — — " — IV. — " — 60×80
3. — " — — " — V. — " — 60×80

Szegedi nyári hárlat

Kiszer Pál

1. Érkező olaj 80x120

2. Alászáll a Hold repr.
olajtemp. 90x120

Szegedi nyári tárlat

Mirser Pál

Szerepel az alább. tárlatón

Tasnádi Attila: Fiatalok kiállítása
1970

Kortárs 1970 VIII sz. 1172 old.

Mirse/Pál

"Puttonyos" vepr.

Merőgazdaság a Répszörmüvé-
szetben
Képes Újság i Bp. 1970. sep. 12.

Mirser Pál

szerepel az alábbi tárlaton

Bojás Iván: Ossi grafikai
biennale Miskolcon

Magyar Hírek 1969 XII. 13

Mizser Pál

Szerepel a Fiatal Művészet Studiója
táblatár az Ernst Muzeumban

Perneczky Géza: Fiatalok?

Élet és Irodalom, 1970 IV. 18

Mizser Pál

1. Virágzó ház olaj 90x120
2. Árnyak olajtemp. 70x80

V Balaton Nyári Tarlat
1970 Keszthely

Mirser Pál festő

művéből nyílik kiállítás ma

egy órakor a Medvyánszky teremben

Magyar Nemzet 1968 nov 16

– Napló –

Mizser Pál

festőművén és Berecz Ferenc szobrászmű-
ben tárlatát hentendrén Fodor Ákos
költő nyitja meg.

Két fiatal művén kiállítása hentendrén
Pestmegyei Hírlap, 1966. okt. 2. vasanap, 6.o.

Mizser Pál

és dr. Berecz Ferenc nentendrei kiállítását megnyitotta fásiai Béla művelődési felügyelő és Fodor Ákos költő

korányi: Művészet és béke
Pestmegyei Hírlap (Nentendre) 1966. okt. 5. 4. o.

Mirser Pál

a Szentendrei Művelődési házban 24 képét állítottak ki.
Csendélet, Műteremvénlet, Portré, Agresnió, 1966
2 linoleummetnet. a „Vietnám" Sorozatból
Mirser Pál Vácott is be szeretné mutatni a 24 képet.

Végh Ferenc: Mirser Pál kiállítása – Szentendrén
Pestmegyei Hírlap (Vác) 1966. okt. 14. 4.o.

Mirser Pál

Váci festőt Végvári Lajos mutatja be a Művészet decemberi számában.

Képzőművészeink diszérete
Pestmegyei Hírlap, 1966. dec. 3. (Váci Napló

Mirsek Pál festő

Kiállítása nyílt a Medvyánszky teremben

Szocialista Művészetért 1968 XII.

Mirsek Pál

Komjuság (testmény, szapró)

Nagyművelés 1969 I. n.

MDK

Mizser Pál

$K_i$látás, o.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely
Balatoni Muz. 1968.

MDK

Mizser Pál

Ülő nő, o.

11. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

MDK

Mizser Pál, festő

Szerepel a miskolci országos kiállítá-
son.

Rózsa Gyula: Harmincévesek művészete 7.

Népszabadság. Bp. 1968. dec. 12.

Mizser Pál

rajza
Názlat

Pest megyei Hírlap, 1968. jan. 14. (Nác)

MDK.

Mizser Pál

Kiállitási hir

Hajdubiharmegyei Népujság 1967 máj.11.

Mirsek Pál

Három műve

szerepel a „Vietnam" c. kiállításon a Medvyánszky teremben

Ujvari Béla: Fiatal kép. műv. Studiója grafikai kiáll. a Medvyánszky teremben

Magyar Ifjúság 1966 IX. 24

MDK

Mizser Pál

Ülő nő, o.

Studió 67. Fiatal képzőm. kiáll. Ernst Muz.1967.

MDK

Mizser Pál

Giganthomachia I.:Szörnyisten, lito

" III. Kiüzetés "

Studió 67. Fiatal képzőm. kiáll. Ernst Muz.1967.

Mizser Pál

Ülő nő, o.

9. miskolci o. képzőm. kiáll. 1966.

Mirsek Pál

Szerepel az alábbi tárlatok

Bojás Iván: X. Szegedi Nyári Tárlat

Magyar Hírlap 1969 VIII. 6

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mizser Pál

PESTMEGYEI HÍRLAP
Budapest
1969 AUG 9

Műteremlátogatás

Csütörtökön délután felkeresték *Mizser Pál* Vetési utcai otthonát *Balogh László*, a járási pártbizottság első titkára, *Buzás Istvánné*, a városi pártbizottság titkára és *Lukács Ferenc* tanácselnök. Elbeszélgettek a fiatal művésszel és megtekintették készülő munkáit, a többi között a Lenin úti pártház tanácskozó termének falfestménytervét.

BONTÁS

Mirser Pal

M.D.K

Az iskola tanarsegéde

Supka: Zebegény, szabadiskola 1969

Pestmegyei Hirlap, 1969 jul 24.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Mirser Pál

Derkovits öntöndíjas festőművész

fulfestményen dolgozik, felszabadulásunk

25. év.fordulójára. A művet Vácott

helyezik el.

Pestnagyei Hírlap 1970 március 20

4. old.

Mizser Pál festőművész

„Egy fiabal művész" - c. cikk

a 4. oldalon - emlitve

Pestmegyei Hirlap 1970 január 11

Mirser Pál

„Szomjuság"

„Szekér" c. Lépei

szerepelnek a Pest megyei Képzőművészet

tárlatán a szentendrei múzeumban

– említve

Képzőművészet

Vigilia 1969 április

273. old.

Mizser Pál, ~~szobrász~~ festő

– a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja

Takács István: FKS
Magyar Ifjúság, 1970. IV. 10. 12. l.

Mizser Pál, festő

- Kapások c. képe az Új művek kiállításán a Műcsarnokban

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1971. máj. 342. l.

Mozser

Említve

Tasnádi Attila: A Kilencelés a Studió
Kortárs, 1969/4. 667-668. l.

Mirser Pál

Szines linóleummetszetei szerepelnek az V. mistolai grafikai biennálén

Nápszava 1969 december 16
2. old.

Mirser Pál

Emlitve

Tasnádi Attila: Fiatalok Riallítása
1970.
Kortás, 1970/7. 1173. l.

Mirses Pál

művei szerepelnek a Dunaharsi József Attila-Művelődési Ház Viállításán

Postmegyei Hirlap 1970 szeptember 18 4. old.

Mizser Pál

Szepények szabadulása (elmé)

Szerep el Vácott az alábbi tárlatom

Losonci Miklós: Duna Mihály '71

Pest megyei Hírlap 1971 VIII. 25

Mizser Pál

Kiállítása lesz a váci gösögtemplomban.

Kismartoni Ferenc: Tizenyolc kiállítás öt hónap alatt

Pest megyei Hírlap 1971 V. 11

Mirser Pál festő

Falképeiből és szőnyegterveiből kiállítása nyílik a váci görög templomban

Pest megyei Hirlap 1971 VI. 26

Mirsek Pál festő

Kiáhitása nyílik Vácott mo.

Pest megyei Hirlap 1971 VI. 27

MKK

Mizser Pál
négy uj alkotásával
Szerepelt a Vak Bottyán Muzeumban rendezett
kiállitáson.

--: Képzőművészeti kiállitás - kamarahangversennyel
egybetkötve.
Pestmegyei Hirlap. 1964. jun. 10.

~~Mizser Pál~~ MÍZSER PÁL

Szentendrei Múzeum XIV. Magyar Tárlat, 49 alkotóművész 80 mű az élet, a munka, az ember szeretete, a realizmustól a konstruktivizmusig. Jelentékeny: Szomjúság, Szekér

Pestmegyei Hírlap 1968. dec. 1. 9. o. Prukner Pál: Magyar Művészek Tárlata Szentendrén

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K

Mizser Pál

festő

A sebegényi nyári szabadiskola festőtanszékének volt a tanársegédje.

Vegvári Lajos: Az öntevékeny képzőművészeti mozgalom
Művészet, 1969. junius – 35 lap

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Mirser Pál festő

A fiatal képzőművészek Stúdiójának
vezetőségi tagja

Simon Gy. Ferenc: Új lehetőségek a
Fiatalok Stúdiója előtt.

Magyar Ifjúság 1969 X. 24

Mizser Pál

A zebegényi szabadiskola tanára

Tardy Aliz: Kétszer, Zebegényben

Fejér megyei Hirlap 1969 VII. 20.

Mirser Pál

A zebegényi szabadiskola tanársegéde

-V- : Képzőművészeti szabadiskola.

Pestmegyei Hirlap 1969 VII. 15

Meiser Pál
festő

M.D.K.

„Csend" - jét mutatta be.

Vidos Zoltán, A Fiatal Képzőművészek..
Művészet 1969 okt.19.lap

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Merser Pál

M.DK

Kulisztikus „Várakozás"-át
mutatta be.

Vidos Zoltán, A Fiatal Képzőmüvészek
Müvészet 1969 okt 19.lap

Mizser Pál .

"Fiatalok?" cimmel Perneczky Géza ir a Fiatal Müvészek Studiójának kiállitásáról az Ernst Muzeumban.
A kritika megállapitja, hogy majdnem minden kiállitó müvész munkáján Kokas Ignác hatása látszik. Müveiket külön nem elémzi, csak neveik megemlitése mellett, "technikailag felkészült együttes"-nek ismeri el a kiállitókat.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. ápr. 18.
XIV. évf. 16. sz. 12. lap

M.D.V.

Mizser Pál
festő

Legjobb olajképe a „Lány babával" kiállításán bemutatta réhány Gerdéldét, valamint archépsorozatát.

Végvári Lajos: Mizser Pál nyabb képei Vácott
Művészet, 1967. november - 45 lap.

M.D.Y

Mizser Pál

festő

Korunk embertelenségei elleni tiltakozás'at hőrajz műfajban tette. Felhasználja az abszurditás eszközeit, valamint a mesek szorongató-, de végül optimista hangulatát.

Végvári Lajos: Mizser Pál ujabb-képei Vácott Művészet, 1967. november - 45 cap.

Mizser Pál

– 1. folyt –

Vácott él, 27. éves. Első rajztanára Kiss Béla, a képzőművészeti Főiskolán Kmetty János, Fónyi Géza 1966-tól Studiótag, három Pestmegyei első díj birtokosa. Szentendrei és Váci tárlata után 1968. nov.-ben a Mednyánszky terembe izgalmas kollekciót állított ki. Munkácsy Mihály volt első élménye, majd az orosz ikonok, a magyar népművészet, Masaccio a budapesti, leningrádi és firenzei tárlatlátogatások során. Műveinek forrás anyaga számbaveszi az asszír szobrászat és Picasso információs anyagát. Számára a környezet mindig az

Pestmegyei Hírlap 1969. febr. 6. 4. o. „Mizser Pál" Losonczi Miklós írása

Mizser Pál

-2 folyt-

ember. Van Gogh és Jincsey ujjongásával jelenítimeg az esti csöndet (Küspök 1968). A spinekre bizza festői mondandóját (Egyedül, Emlék Jánosékról) Litográfiái, grafikái igényesek (Ősanyaság) Termékenység, spongalom és fegelem jellemzi.

Reprodukálva: Udvar (olajfestmény)

Az írást a kortárs januári számából vettékát.

Festmegei Hírlap 1969. febr. 6. H. O.

Mizser Pál

A Figelő Sajtószolgálat meghúldte fővárosi önálló kiállításainak kritikáit. Resztvesz jan. 3-án a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola soroksári mintagazdaságának főépületébe kerülő nagméretű szecco-pályázaton. Miskolcon 2 képét állítottak ki, feleségének eget. A Múcsarnok Studiotársulatán 6:1 arányban vesznek részt.

Pestmegei Hírlap 1969. jan. 3. 4. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MIZSER PÁL / festőművész ①

váci születésű, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának KISz-kongresszusi küldötte, a megyei tanács egyik népművelési szaktanácsadója, városi tanácstag. Ha[redacted] szadik önálló kiállítása 1968. november 16-án nyílt meg a budapesti Mednyánszky-teremben, ahol hamincz olaj és olajtenyszán (folyt.)

Pest Megyei Hírlap (Váci Napló)
1968. nov. 14.

/4

MIZSER PÁL / ②

kívül bemutatásra került tú grafika a Gigantomachia litográfiasorozatából.

Pest Deppei Hulap (Váci Napló)
1968. nov. 14.

/4

Mizser Pál

festőművén
1941-ben műletett
1957-ben önarcképet kénitett
Főiskola elvégrése után Pest megyei képsrőmű-
véneti kiállításokon kelt feltűnést.
Állam költségen volt Franciaországban, Olanország-
ban, Szovjetunióban.
Kisvácott él.

Galambos Ferenc: Festőművén és tanácstagjelölt
Pestmegyei Hírlap (Vác) 1967. febr. 17.

Mizser Pál

II. díjat Zapott a „Pest megyei tanács és a megyei múzeumok igazgatóságának pályázatán

„Pestmegyei Képzőművészet Ziállítása Szentendrén"

Magyar Nemzet 1970 április 16
4. old.

1021 Mizser Pál

Balatoni levél

Mit lehetne tanulni a Balatontól — kérdezem magam, meg ismerőseimet, akikkel itt egybevert a véletlen, s akik a Dunánk mellől jöttek el egy-két hétre, sőt, egy-két napra. *Siófokon* vajmi *keveset:* fővárosi hangulat uralkodik, tolongás, a divatos helyek mustrálgatása, egyfajta nosztalgia a „külföldi" iránt. A *Beszédes József Múzeum* sem mutat újabb anyagot; kiállítás is nyílt, de nagyon *provinciális* jellegű.

Balatonfüred — nyugodt, békés és csendes városka. Érdemes benézni a Jókai Múzeumba, amely valóban szép anyagot mondhat magáénak. Aztán *Tihany*, az orgonaversenyeivel, *Kőröshegy*, szintúgy remek dolgok és csudálkozik magában az ember, hogy *Vácott*, a Fehéreknél

miért nem rendszeresítjük, a bérletrendszert is bevezetve,

az ilyen típusú hangversenyeket. Éppen ebben a városban nevelt és még most is nevel *Kisfaludy Pikéthy Tibor* professzor, ide jár haza *Lehotka Gábor*, hát itt ne lenne tűzhelye a művészet eme ágának?

Külföldiekkel is töltöttem együtt egy napot Keszthelyen: volt közöttük barátom, ismerősöm, és még sohasem látott, de most már ismerőssé lett hírünk hordozója. Egy kivételével mindannyian *voltak Vácott*. A Balatont szeretik a vizéért, a lehetőségekért: kirándulások, hajóutak, az ő viszonyaikhoz mért olcsóság vonzza őket. És még egy: *a könnyű letáborozás lehetősége.* Amikor annak idején átmentünk a Pokolba,

mindannyian a kemping után érdeklődtek.

Most már az is meglesz, meg a kisáruház, talán több zöldség és gyümölcs kerül a pultjára, *de hol lesz* a figyelő szemek számára olyan fontos *szellemi ellátás?* Ami itt, a Balatonnál megvan. Ezért kell a szabadtéri, ezért az orgonahangverseny, ezért a Poklot nem elviselhetővé, de *érdekessé* tevő csónakos szigetparádé.

Keszthelyen, a festők tárlatán láttam, hogy nagy művészek igen szép dolgai között mennyi Duna-menti kép van. A váci *Mizser Pálnak* is találkoztam képeivel. Noha a Balaton az elsődleges téma, mégsincs megkötöttség: éppen a két Mizser-kép bizonyította ezt. Vácott sem kellene *elaprózni* a kiállításokat, hanem meghívott művészekkel valóban

reprezentatív Duna-képet kellene bemutatnunk egyetlen, de minden évben visszatérő nagy kiállítás keretében.

Emellett, természetesen, helyi művészeinknek *önálló* kiállításai bőven szerepelhetnének. Nem is tudom, mikor láttam már *Végh Dezső* vagy *Lipovniczky László* önálló kiállítását...

R. T.

Pénzügyek

Az összevont járás KISZ-szervezeteinek vezetői szerdán értekezleten vettek részt, ahol a pénzügyi feladatokról kaptak tájékoztatást *Rácz Istvánnétól*, a KISZ járási bizottsága munkatársától.

PESTMEGYEI HÍRLAP
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 AUG 1

HÍREK + HÍREK
+ HÍREK + HÍR
HÍREK + HÍREK
K + HÍREK + HÍ

MA: 1970. augusz
szombat, Péter
A Nap kél: 4.21, ny
19.20 órakor. A Ho
3.02, nyugszik: 19.15

— **Kitüntetés.** A Nép
ság Elnöki Tanácsa
Jánosné Sárfi Rózsinak, az Orvosegészségügyi Dolgozók Szakszervezete titkárának eredményes munkássága elismeréséül, nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Vörös Zászló Érdemrendje kitüntetést adományozta.

— **A negyedik 5 éves tervben** mintegy két és fél milliárd forintot költenek a főváros vízellátásának javítására. Továbbfejlesztik a Szentendre-szigeti parti szűrésű kútrendszereket, s újabbak építését tervezik a Csepel-szigeten.

— **Pénteken elbúcsúztak Esztergomtól** a Dunakanyar művészeti nyári egyetemének 13 országból érkezett hallgatói. Bezárta kapuit a 6. évfolyam, amelyen tovább folytatták a Kodály-szellemben szervezett magyar zenei nevelésről szóló sorozatot.

— **Augusztus 4-én Agárdon,** 7-én Komáromban, 11-én a szolnoki állami gazdaságban mutatják be a

ged, Temesvár — vidéken játszott, majd a fővárosba került, ahol majdnem valamennyi színházban játszott. Sok film is megörökítette művészetét. 1937-ben lett a Nemzeti Színház örökös tagja. Művészi alkotásának csúcsát Hauptmannak, a Vígszínházban 1932-ben bemutatott Naplemente előtt című drámájában, mint Clausen tanácsos érte el. Utolsó fellépte a Nemzeti Színházban volt 1945. május 5-én. Csehov A medve című vígjátékának főszerepében. A krónika sok olyan történetet örökített meg Csortos Gyuláról, amelyek színészi nagyságát, emberi magatartását tükrözik. Tekintélyeket nem ismert, a nyilas uralmat megvetette, a megalakult színészkamarát dilettánsok gyülekezetének nevezte. Szegeden Az ember tragédiájára készültek, Csortos Lucifert alakította. A kezdés előtti utolsó percben a szegedi rendőrkapitány közölte, hogy az előadás kezdetét el kell halasztani, mert Horthy Miklósné bejelentette részvételét. Eltelt egy negyedóra, amikor felharsantak a kürtök, jelezve a kormányzóné érkezését. Az ügyelő jelzésére mindenki a színpadra sietett, Csak Csortos nem mozdult. A rendező lesietett öltözőjébe, aki nyugalommal az órára pillantva megszólalt: „A pontosság a királyok udvariassága. A kormányzóné engem megváratott 15 percig, most ő várjon énrám

1971 SEP 16

Mizser Pál

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG 4

Tanácskozás Miskolc képzőművészeti életéről

Szabadtéri szoborbemutatók, állandó kiállítások

Beszélgetés dr. Végvári Lajos művészettörténésszel

Szerdán délután kibővített munkaértekezletet tartott a Miskolci városi Tanács népművelési csoportja. A téma *a város képzőművészeti életének alakulása* volt. *Batár Zsolt* népművelési főelőadó vitaindítója átfogó képet adott a város képzőművészeti életének legfőbb gondjairól, majd több hozzászóló egészítette ki azt néhány vonással. Érdemes feljegyezni például, hogy *bővülnek a tárlati lehetőségek a városban, az új Szentpéteri kapui könyvtárban is egy 143 négyzetméteres kiállítóhelyiség szolgálja majd a képzőművészeti kultúra terjesztését. Szabadtéri szoborkiállítást terveznek Tapolcán és a diósgyőri várban.*

A tanácskozás igen sokrétűen közelítette meg a város képzőművészeti gondjait, és adott számot a tervekről. Itt mutatták be a *Miskolci Galéria* és a *Képtár* jövő évi kiállítási tervét is. A terv elkészítésébe már tevékenyen bekapcsolódott *dr. Végvári Lajos*, a Képzőművészeti Főiskola művészettörténész professzora, Miskolc város művészettörténésze.

A Galériában a decemberben nyíló és januárra áthúzódó *grafikai biennálén* kívül 11 tárlatot terveznek. Időrendben *Mizser Pál* munkáit, a *„Prizma 13" iparművészeti csoport* kiállítását, *Kunt Ernő* jubileumi tárlatát, *a kassai képzőművészek* kiállítását, a *miskolciak rajzbemutatóját, a biennálék nagydijaival kitüntetett grafikák* gyűjteményét, *Borsos Miklós* szobrait (a várban), a *siklósi kerámikusok* munkáit, *Gy. Szabó* erdélyi grafikus műveit, *Lukovszky László* gyűjteményét láthatják az érdeklődők. A tárlatok sorát a december 2-án nyíló *téli tárlat* zárja. A *Miskolci Képtárban* alapvető munka az állandó kiállítás rendezése lesz. Ettől függetlenül februárban *dr. Tompa Kálmán* gyűjteménye, májusban *Berény Róbert* rajzai, júniusban a *Néprajzi Múzeum* egy gyűjteménye, októberben a *Balló-gyűjtemény*, novemberben pedig *Kernstok Károly* rajzai kerülnek bemutatásra. Tervezik a néhány éve elhunyt *Ficzere László* emlékkiállításának megrendezését is.

A jövő évi terv ismertetése után dr. Végvári Lajos a művészetek barátainak és a tanácskozás részvevőinek jó szándékú támogatását kérte munkájához. Ahhoz a munkához, amellyel Miskolc képzőművészeti életének jobbá, elevenebbé tételén kíván fáradozni. Elmondta azt is, hogy *jogos a miskolci művészek kifogása, mert a központi megbizatásokból viszonylag kevés jut nekik.* Jogos a törekvés, hogy az országos munkákban részt vegyünk, de legyen ez kétoldalú, igyekezzünk mi is jobban kapcsolódni országos művészekhez, azok tevékenységéhez.

A tervekkel kapcsolatban elmondta, hogy a jövő évben a Miskolci Képtárban létrehozzák az *állandó kiállítást*, amely a miskolci művészeti élet alakulását is bemutatja. *Ez az alapja, hogy a képtár a népművelési életbe bekapcsolódhassék*, és egy jobb tárlati élet alapjait megvessük. *Miskolc realista, közérthetőségre törekvő hagyományáról* is szólt, mint a város képzőművészeti életének olyan vonásáról, amelyről lemondani nem lehet. A tárlatokon magnós ismertetőket tervez, amely a kiállító művész munkásságát lesz hivatott bemutatni. A tervek között szerepel, hogy a képtár *az iskolákban baráti köröket szervezzen*, így is nevelje a fiatal leendő látogatókat.

A tanácskozás befejeztével arra kértük dr. Végvári Lajos professzort, mondja el lapunk olvasóinak, hogy az értekezleten vázolt terveken kívül milyen gondolatokkal jött Miskolcra.

— Miskolccal nagyon régi a kapcsolatom — mondotta. — A művészek között régi barátaim vannak, és *igen sok fiatalabb művésztanítványom volt.* Amikor a miskolci művészettörténészi státus megüresedett, volt tanítványaim hívtak. Hosszas töprengés után, *főiskolai katedrám megtartása mellett* elvállaltam a megbízatást. Örömmel is jöttem, hiszen az utóbbi másfél évtizedben igen sok volt az elméleti munkám, vágytam a gyakorlati, múzeumi munkára. Korábban a fővárosi népművelés munkatársa voltam, majd a Fővárosi Képtár igazgatója, később a Magyar Nemzeti Galéria egyik megalapozója. 1954-től vagyok a Képzőművészeti Főiskola professzora. *Miskolcon a képzőművészeti intézményekben, a képzőművészeti élet irányitása a feladatom, a képtár múzeumi kialakitása, hogy az a vizuális kultúra középpontja legyen.* Olyan intézmény, ahol az ifjú tárlatlátogatók is megismerkednek a XX. század művészetével, és *ott nevelődnek a Galéria majdani felnőtt látogatóivá.* Budapesten a főiskolán is fontos elfoglaltságom van most, mert az intézet 100 éves jubileumát ünnepli, s ennek előkészítésében van szerepem. Folytatom tudományos művészettörténészi munkásságomat, s már Miskolcon fejeztem be új kötetemet, amely *a XX. századi lakáskultúra néhány kérdésével* foglalkozik.

(bm)

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
ESZAKMAGYARORSZÁG

kák
z-ben

koricából. De ez annak is köszönhető, hogy korán vetettünk. Április 12-én fejeztük be a kukorica vetését.

Cukorrépát 260 katasztrális holdon termel a Hernádvölgye Tsz. Ide is betört a teljes gépi művelés. 160 holdon kapálás nélkül, vegyszeres gyomirtással termesztették a cukorrépát. Száz holdon még kapáltak. De a vegyszeresen termesztett cukorrépa éppen olyan jó, mint a kapás. Átlagosan megadja a 200 mázsát holdanként. És a költségek! Vegyszeresen, teljes gépi műveléssel 1550 forint egy hold cukorrépa termesztési költsége (betakarítási költségekkel együtt). A kapás termesztés költsége — kézi betakarítással együtt — 3550 forint holdanként. Könnyű kiszámítani a különbséget és a hasznot.

A cukorrépa betakarításához francia gépsort vásároltak. Ennek főpróbája október 1-én kezdődik. Bíznak a gépben. Ha ez a betakarító gépsor beválik, jövőre megnövelik a cukorrépa vetésterületét.

A Hernádvölgye Tsz-ben van elegendő munkaerő. Mégis mindent gépesítenek.

— Előre is nézünk — mondta az elnök. — Az emberek többsége idős. Néhány év múlva nem győznék fizikai erővel a rengeteg munkát. Ezért időben gépesítünk. Így olcsóbb is, könnyebb is a termelés.

Indulnak a vetőgépek

Nem véletlenül, beszélgetésünk során utoljára hagytuk az őszi vetés témáját. A vetőszántás ugyanis már hetek óta kész — 1652 holdon. A búza alá 260 kiló műtrágyát szántottak be holdanként — 40 százalékos hatóanyaggal. A magágy eddig ülepedett. A búza vetését — ha nem esik az eső —, ma, szeptember 15-én kezdik. A gépek mind kijavítva, üzemképesen, indulásra készen álltak, amikor a tsz-ben jártam.

Ezzel be is fejeztük a beszélgetést. Elindultam a laposra apadt, csendes folyó partján Gesztely felé. A Hernád két partján, a Hernádvölgye Tsz határában csak szépet és jót láttam. S megint eszembe jutott a múlt. A régi kínlódások, civakodások, gondok. Akkor az emberek dolgozni sem akartak. Ma mindenki dolgozik, mindenki nagyon szorgalmas. A Hernádvölgye nagy és gazdag. Bizonyos, hogy minden...

az Avas bútorg

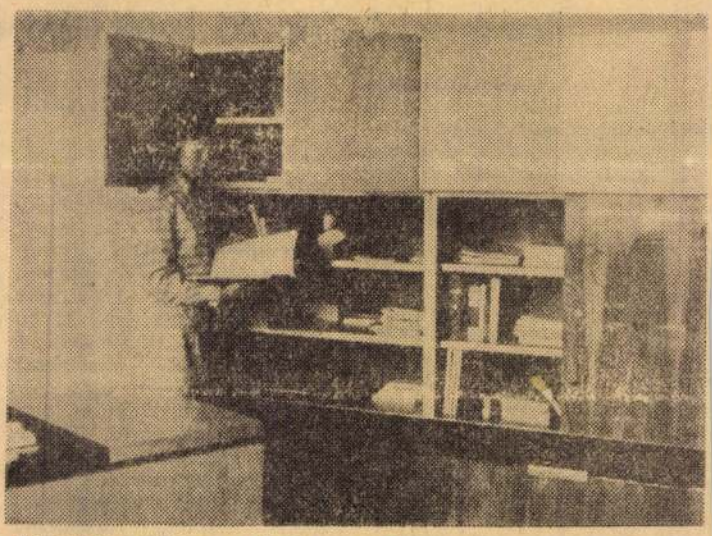

Kísérleti példány: a Barbara-szekrénysor

Az elmúlt hét végén Otthon — 1972. címmel nagy bútorkiállítást nyitottak Budapesten a BNV pavilonjában. Ez közelről érinti a miskolci Avas Bútorgyárat, mivel két lakószobáját: a Tapolca, valamint az Avas Lux nevű szekrénysorát állította ki.

— Az eddigi tapasztalataink szerint — mondja Szalai István, a vállalat igazgatója —, az Avas Lux iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg. Számunkra szeptember 16, csütörtök lesz az érdekes, mert akkor tartjuk a kiállításon a szakmai napot. És ami a „hazai" keresletet illeti, ebben Nagy István főmérnök közlése szerint az Avas II. szekrénysor vezet. Az igény erősödő tendencia. Az elmúlt három év alatt 50 százalékkal nőtt az üzem termelése. Idén az elmúlt év hasonló időszakához viszonyítva 15 százalékkal több bútor készült. Mégis kevés. Az említett Avas II-ből például negyedévenként 240 darabot készítenek, de sokan már előre lekötik a szekrénysort.

Mi a fejlődés magyarázata? A munkát nagymértékben gépesítették, ügyesen szervezik a munkát. Kicsit nőtt a létszám is, de ennél többet mond: nagymértékben csökken a fluktuáció. A több bútorban benne van a dolgozók szorgalmas, jó munkája, a sok között a Csillag, a Ságvári, a Delta, az Avas...

A talp

Az Ózdi járásban tavaly — jórészt a kedvezőtlen adottságok és a rossz időjárás miatt — több termelőszövetkezet érzékeny veszteséggel zárta a gazdasági évet. Az arlói, a szentsimoni, a sátai, a kissikátori és a nagybarcai tsz-ekben megjelentek a szanálási bizottságok is, amelyek felmérték az említett gazdaságok helyzetét, és kidolgozták javaslataikat a veszte-

1968 NOV 9

1021

FEST MEGYEI Hí

Ésszel és ecsettel

„A festő is ott járt a csatában; nem sokkal utána egy képet festett, ábrázolva, amit látott: Az előtérben haldoklók feküdtek, belük kibuggyant a felhasított testből, s holttetemek, amiken tankok és lovak gázoltak át... Hátrább az egymással szemben álló erők katonái rohamozták egymást, bemocskolt egyenruhában, félelem torzította arccal. Ez volt a képen."

Az ecset útja biztos a vásznon. Nem remeg a kéz, akaratosan, erőszakos-sárgára húzza ki az öregasszony fejkendőjét. Alig süt már a nap, az alkonyati órák a legroszszabbak, a villany még kellemetlen a szemnek, a sötétség éppenhogy szürkés félhomállyal árasztja el a műtermet. A fehérre meszelt falak beisszák az árnyékot, csak a terem sarkában feketéllik egy régi orosz ikon. A levegő szálkásan áttetsző, nyugodt harmóniával illeszkedik a csendbe. A festő szobájának falán nincsenek festmények; ősrégi, népi használati tárgyak, öreg, pattogó mázú, fazekasminták díszítik a mésztenger kopár fehérségét. Büszke rájuk: sok barangolás, vándorút, emléke fűződik hozzájuk.

A festőnek nincs bozontos szakálla, kinőtt, könyökén lyukas pulóvere, s vállig legöndörödő hosszú haja. Bajusza sincs. Zöld garbóban, sárga kordbársony nadrágban jár, mint más. Huszonhat éves, extra,

„művész hobbyk" nélkül.

— Ugye rossz, ha az embert nem értik meg? — a rosszízű kérdés mosolyra olvad. — Mikor valamit csinálsz, valamit, ami szerinted új és azt vád éri. Sokan formalistának neveznek, Picasso-plagizátornak, miközben a képedet nézik, mert nem gondolkoznak, nem figyelnek és nem mélyednek a vászon szálai közé, az anyagba. A sznobok két kategóriát állítanak: szép és nem szép. A modern képzőművészetben a szépnek óriás-tartalom kell, s ez teszi sokszor „csúnyává".

Lapokat terít a padlón végigfutó, bordó szőnyegre. Grafikák — sorozat, címe: *Gigánthomachia*. A *„laikus"* tényleg Picasso lábatlan szörnyeire, Salvador Dali fiókos lángoló zsiráfjára gondol. Gigantikus erők zűrzavaros összevisszasága, extázismarta alkotások: emberi testek keverednek péppé nyurga csápokkal és izomkötegekkel.

— Ellentétet akarok kifejezni

— letakarja a rajz egyik felét. — Nézd, nem lágy és harmonikus hangot áraszt magából ez az oldal? — visszahúzza a kezét: a *„kísértés"*, a gonosz, a rádöbbent valóság erejével ható grafikacsattanó — minden emberben egyfajta szörny lakozik. Minden szörny: ember. Emberi léptekkel, emberi tulajdonságokkal ruházom fel tehát a figurát, miközben el is durvítom a disszonancia erejével. Érzéstömeg, mint Picassóé és Dalié, de ahogyan a szerelem is újrafogalmazódik az irodalomban, úgy alakítja ki *szubjektivitással* saját véleményét a grafikus, a festő, arról, amit már előtte többen is átéreztek.

Másik grafika. Az ördögi szöny egy mérleget tart. Az egyik serpenyőben a technika vívmányai, a másikban az ember, fölötte hatalmas körben baktériumvonalak. Sok kérdés, temérdek probléma kavarog a képen. Utána az agyben.

— *Realizmus?*

— Konkrétan ábrázolni egy tárgyat, vagy élőlényt, annyit jelent, hogy a kép mondanivalója zárt, egy gondolatot felvető alkotás. Itt nagyok a korlátok, nem működhet a fantázia. *A modern képzőművészetben a szemnek, az szívnek és az agynak is dolgoznia kell.* Egy festményen, grafikán belül, a korlátlan szabadságnak élve, sokkal többet elmondhatok másnak, mint a valóságábrázolás *„ketrecével"*.

— Kiiktatni az igazat?

— A biológiainak vett valóságot.

— Helyette elmerülni komplexumok közé?

— Nem. A biológiai valóságot egy képzőművészeti *második valósággá* formálni, ahol a biológiai valóság kiegészül, szubjektív érzéstömeggel. Mindegyik kép novella: a poén és az előzményhalmaz összefolyik: meg- és rádöbbentő képzőművészeti valósággá.

Festményeiben

már nem buzog annyira az avantgarde irányzat gátakat, korlátokat döngető lázadása.

— Igen, itt már tűrök korlátokat. A grafikában a rajznak kell magyaráznia, a festményben ez kiegészül a színhasználattal. Hidd el, a realizmus *nem bír el* annyi tartalmat, mint amennyit a formabontó irányzatok.

— Nem válik öncélúvá ez a tartalom?

— Eldönti a jövő.

Lehajol, a lemezjátszó korongjára ráteszi *Bartók* Koncertóját. A zenében visszhangzik az érzés, a mardosó honvágy. Védőbeszéd a vitához. *„Látod, igazam van."*

Mizser Pál, váci festőművész érvekkel győz meg, nem indulattal. Funkcionárius: a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának KISZ-kongresszusi küldötte, városi tanácstag, a megyei tanács egyik népművelési szaktanácsadója, kulturális állandó bizottsági tag. A Képzőművészeti Főiskolát színjelesen végezte annak idején.

— Politikus művész?

— Tudom honnan jöttem.

— Nem akar Budapestre költözni?

— Itt születtem. Innen festek.

Tömondatokkal válaszol, sűrű, összetett mondatokkal alkot. Nevetve mondja, hogy majdnem mindenhol megbecsülik képeit (hármat a Nemzeti Galéria is megvett), *csak a váciak idegenkednek tőle.* Egy képet vásárolt tőle a tanács, több nem kelt még el szülővárosában. Házasember: felesége is festő — Budapesten.

Önálló kiállításra készül. November 16-án nyílik tárlata a Mednyánszky-teremben. A képek kereteit is maga készíti. Sorakoznak a vásznak: becsomagolva várják az elszállítást. *Dr. Végvári Lajos* művészettörténész így jellemzi: *„Jövőbe vetett hite fűti át műveinek különösnek látszó formavilágát"*. Eltűnődik:

— Nem modellt festek. *Gondolkozom.*

„...Ez volt a képen. Ott függött a festő műtermében, amikor megjelent egy vevő, s egész lénye, viselkedése elárulta, hogy egy idős tábornok. Megrettent a képtől.

Nem ilyen volt a csata, nem, soha, kiáltotta, hazug a kép! Hunyorgó tekintete keresztül-kasul pásztázta a festményt, míg egy holttest széthasadt koponyája mögött észre nem vett egy parányi alakot, aki dobolva, énekelve, hetykén félrecsapott sisakkal rohant a csatamezőre. Ezt a részt a tábornok kivágatta a képből és bekereteztette."

(Günter Kunert novellájából: **Tamás Ervin**)

Mizser Pál

...írlap

PESTMEGYEI HÍRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Alvó alvóváros

Az új postaépületnél állunk *Dunakeszin*, s néhány öregúr beszélgetését hallgatom arról, miként is volt valamikor... Valamikor, azaz legénykoruk idején, amikor még a dunakeszi meg az alagi házak nem értek egybe, amikor még nem futott át több kilométer hosszan a betonszalag a községen, s rajta óránként autóbuszok, amikor... Egyikük azután közbeszól: szép falu volt ez. Most meg — rábök a postaépületre — épül ez is, az is, azután *semmi nem elég*. Mert jön a nép mindenhonnét, de a faluval nem törődik egyik se'. Itt — folytatja — valaha nagy pénzeket tettek le a pógárok, ha akartak valamit. Most meg!? Vagy ad az állam, vagy szidják az anyja istenit...

Dunakeszinek 1891-ben a népszámláláskor 1561 lakosa volt. Ma *több mint húszezer*. Évente mintegy hétszáz fővel növekszik lakossága, s ezzel a megye három listavezetője — *Érd, Gyál* és *Dunakeszi* — között van.

I.

Maradjunk *Dunakeszinél*. Néhány, látszatra nem összefüggő adat: a kiskereskedelem több mint százmillió forint értékű árut ad el a községben. *A vendéglátóipar évi forgalma huszonötmillió forint*... Az újonnan épített lakások kétharmada kétszobás, de fürdőszoba még tíz százalékukban sincsen. Harmincháromtanteremben ezernyolcszáz gyerek tanul, tehát — elnagyolt átlagot számítva, figyelmen kívül hagyva a több műszakos tanítást, a szükségtantermek korlátozott befogadóképességét stb. — tantermenként több mint ötven. Évente háromezer ember költözik a községbe, s több mint 2200 költözik el... (Csak adminisztrációban micsoda munka!) Művelődési otthonaiban kilencszáz ember fér el, a könyvtári kötetek száma feleannyi, mint a lakosság. Az 1961—1965 közötti években ezer lakosra 29 újonnan épített lakás jutott, de ennek ellenére száz lakásra még mindig 427 lakos jut, s ezzel egyike a sereghajtóknak. (Pest megyében ez az átlag 338, országosan pedig 318. (Hagyjuk most már a számokat, sőt, a dunakeszi példát is, s próbáljuk megragadni a tendenciákat. Már csak azért is, mert *Dunakeszi*, s a hozzá hasonló községek — a távlati tervekben — a fővárost övező, ún. alvóvárosokként szerepelnek, olyan helyekként tehát, ahová munkájuk végeztével pihenni, szórakozni, aludni járnak az emberek.

Ami biztos: az alvóvárosok *ma még sokkal inkább tetszetős teóriát képviselnek, mintsem terveinkben, elképzelésekben megfoghatóan rögzített feladatokat*. Erről persze nem az érintett községek, falvak tehetnek. Sőt, elsősorban maguk szenvednek tőle.

II.

Az a leglényegesebb ezekben a fönti számadatokban, hogy világosan tudtul adják a gondok, problémák *újratermelődését*. A lakosság növekedésének számsora egyre jobban elszakad az épített lakások szerény számsorától, s a távolság növekedése egyben a lakáshelyzet súlyosbodását is kétségtelenné teszi. A lakosság növekedése tovább nehezíti a közoktatási helyzetet, s a nehéz körülmények között képzett gyermekek tagadhatatlan hátránnyal indulnak más társaikkal szemben, tehát csökkennek esélyeik arra, hogy kvalifikáltabb munkát végezzenek, azaz *továbbörökítik* szüleik életmódját. (Az életkörülmények minimumát is alig elérő albérletek, drága pénzért, kulturális igénytelenség, az átvitt értelmű ágyrajárás, azaz semmiféle kötődés a lakóhelyhez stb.) Nehogy félreértés essék: igen alaposan végigböngésztem más községek hasonló adatait, s ugyanúgy véleményt cseréltem azokkal, akik ismerik a helyzetet, mint Dunakeszin. *Másutt is ugyanez a helyzet. (Budaörsön* 437 lakos jut száz lakásra, *Gyálon* 447. *Halásztelken 491.)* Azaz valóban *tendenciákról* van szó, s leginkább megfordítandó, vagy legalábbis befagyasztandó tendenciákról, mert máskülönben nem az alvó városokra vonatkozó tervek valósulnak meg, hanem — sajnos — olyan mérvű *slumosodás* indul meg, amilyet ugyan világméretekben tapasztalni lehet, de amely, lévén sokféle baj és bűn hordozója, aligha tűrhető el.

A tavasszal a Szakszervezetek Pest megyei Tanácsa Elnöksége aktívaülést rendezet, ahol — csakis az *albérletek* szempontjából — sok szó esett a fővároskörnyék gondjairól. E tanácskozás szünetében mondta valaki némi malíciával, hogy a gondok megoldásához egyetlen valami kellene: öt-hat milliárd (!) forint. Hatalmas pénz, de több t... egészs... de a valóság a szó szoros értelmében leírhatatlan, nem tűrvén a nyomdafestéket!) És ugyanakkor föl kell figyelni egy másik, megyén, járáson *belül* is észrevehető tendenciára: *a kiesőbb települések elnéptelenedésére*. (Telki, Budajenő, Csemő, Pusztavacs, Perőcsény, Acsa lakossága például évről évre fogy.) Innét is a fővároskörnyéki községekbe, tehát „közelebb" törekednek az emberek, nem véletlen, hogy a *ceglédi járás* valamennyi községében *csökkent* a lélekszám, ám a *monori járás* tizennyolc községében csak abban a hétben, amelyek vasúttól, autóbusztól nehezebben közelíthetők meg, mint *Bénye, Csévharaszt, Vasad*.

III.

Valaki, akinek társadalmi munkája alapján joga van erre, némi ingerültséggel mondta, hogy a községek társadalmi szervezetei nagyobb energiát fordítanak egy-egy ünnepség előkészítésére, az énekkar biztosítására, mint arra, hogy a település kilábol-e mai bajaiból, vagy csődbejut-e? Igaz, van néhány kivétel —, mint *Pécel* —, ahol a népfrontbizottság a községben lakó szakemberek összefogásával aktívan tevékenykedő csoportokat — munkabizottságokat — hozott létre, de igen sok helyen a község távlati fejlesztési terve csupán arra jó, hogy az építési engedélyek kiadásakor rápillantsanak, lesz-e ott valami, vagy sem. Holott e tervekből —, ha centiről centire haladva is — már napjainkban megkezdhető néhány feladat végrehajtása. (Pl.: a vízműtársulat szervezése, létrehozása.) A törvényadta keretek ugyanis jóval tágasabbak, mint ameddig a tanácstagok többsége mozogni mer, s ez érthetően fékezi a haladást. A helyi erőforrások ugyanis igen sok esetben jóval gazdagabbak, mint azt feltételezik, de föltárásukhoz — *kutatni kell!* Ez a kutatás — s itt térek vissza a bekezdés elejére — valóban *meghaladja* a tanács erejét, ehhez a település *minden közösségi* emberének összefogása kell: szakszervezeti szakmaközi bizottsága, népfronté, termelőszövetkezeti vezetőké, ipari üzemek irányítóié stb. Ez az összefogás azonban ma még kívánalom inkább, legalábbis e kérdésben, mintsem tény. És persze kívánalom az is, hogy az alvóvárosok ügye, s mindaz, ami ezzel összefügg, ne maradjon „Pest megyei, jaj", hanem — a párt Politi-

ti, sőt kiáltja, de tu- ...főlem vária a választ.

Elhivatottság és tehetség

1021 Gondolatok Mizser Pál pesti kiállításáról

SZOMBAT DÉLUTÁN egy órakor nyílt meg *Mizser Pál*, fiatal váci képzőművész önálló kiállítása a budapesti *Mednyánszky-teremben*. E rövid hír a maga tárgyilagosságában is sokat mond: egy kisváros paraszt-környezetéből fölnőtt tehetséges ember befutását jelzi a *„szent, nagy Óceánba"*. De aki részese lehetett a megnyitó meleg ünnepélyességének, azt is örömmel tapasztalhatta, hogy — ismét Ady szimbólumához nyúlva — az útra bocsátó *„Ér"* sem hagyta cserben Mizser Pált: *a nevelő város számos képviselője jelent meg a tárlaton*. Pedig a szombat déli időpont nem látszott túl szerencsésnek a megnyitó számára, az eső is szakadt, mégis alig fértünk el a Mednyánszky terem kiállítási helyiségeiben. S ott voltak — a rokonokon, barátokon művésztársakon és a betérő érdeklődőkön kívül — a város, Vác városa vezetői, a városi tanács és a pártbizottság képviselői is, s ahogy hírlik: *nem üres kézzel, hanem vásárlási szándékkal.*

A TÁRLATOT MEGNYITÓ SOMOGYI JÓZSEF, Kossuth-díjas szobrászművész, a Képzőművészek Szövetségének elnöke meleg, baráti szavakkal *méltatta Mizser életútját, töretlen művészi eltökéltségét, eszközeinek keresetlen egyszerűségét, a képi kifejezés magas színvonalát, a színkultúra gazdagságát.* S szavait a kiállított művek sora támasztotta alá, csattanós érvekkel.

A Váci Napló ott volt Mizser szentendrei és váci önálló kiállításain, beszámolt a Dunakanyar-tárlatokon látható Mizser-képekről, így hát *jogosan* állapíthatjuk meg: *az eddigi Mizser-művek ismerőit is meglepte a pesti kiállítás gazdagodása, az előzőekhez képest.* Mintha a művész túllépett volna korábbi korszaka *szürrealista* ízű alkotásain, s ha a litósorozat képi megfogalmazása még emlékeztetett korábbi vásznai Picasso-hatást tükröző konstrukcióira, *olajtempera képei a művészi egyszerűsödés, letisztulás, határozott kifejezés-jegyeit mutatták.* Mizser grafikáinak nem a *tartalmával* lenne *vitánk*, hanem a kevesebb eredetiséget mutató *formai* oldalával, bár kétségtelen, hogy a nála mindig háborús fenyegetés képében jelentkező, embertelen szörnyeteget a hagyományos művészet eszközeivel nem rajzolhatta volna meg olyan riasztónak és eleven veszedelemnek, mint a fekete-fehér ellentétben és elrajzolt formákban.

MIZSER VÁSZNAI azonban — s ezt a kiállítás első órájában mutatkozó vásárlókedv is bizonyítja — már *közelkerültek a közönséghez.* Igaz, ezek némelyike sok hasonlóságot mutat a népszerű költői művekkel. S nemcsak címében, bár a *„Fákat felhangoló némaság"*, a *„Számüzetésem mosolya"* kétségkívül a költészet és képzőművészet rokonvonásaira utal. Ami ebből Mizser kifejező ábrázolásmódjának varázsa: a művész azonosulni tud témájával, s minden esetben megtalálja a megfelelő *szín-kompozició-tárgy* egységet, amely nélkül elképzelhetetlen lenne a művészet. A korábbi vásznak harsány színei és egyhangúnak tűnő szürkéi után *új képei inkább a sárga-barna őszi színek eluralkodását mutatják, s Mizser érdeme, hogy e két szín változataival minden érzését ki tudja vetíteni.* Ezért marad meg a szemlélőben az *„Egyedül"* riasztó magánya, a *„Várakozás"* szomorúsága, a *„Dunánál"* végtelensége vagy a *„Tüzsökzene"* szelíd derűje.

MINDIG BIZTOSAK VOLTUNK *Mizser elhivatottságában, tehetségében.* Tudtuk, azt is, hogy a művészet útja nem mentes a kanyargástól, buktatóktól, — *az ő útja sem volt az.* Annál nagyobb örömmel szemléltük pesti kiállítása képeit, mert *igazolta várakozásunkat*, s a fiatal művészt most már *kiforrott egyéniségként* mutatta meg nekünk.

Végh Ferenc

a mondat.

sen vezet az út... Láttuk, tapasztaltuk, hogy az édes gyümölcsű narancsfák alatt szebb holnapról álmodik a nyomor.

Még csak nem is a haladó olasz polgárság neorealizmusát akarom beszámolóm alapelvének megtenni — hanem azt a szemszöget, amellyel egyedül lehet és érdemes, sőt értelmes nézni ma egy országot, különösen, ha a néző egy szocializmust építő országból érkezik — kapitalista viszonyok közé. De legyünk igazságosak: ha akartunk volna, se nézhettük volna más szemszögből az olaszhon mai életét, egy olyan országnak az életét, ahol két és fél évezred kövein járva, mindenütt és minden időben találkoztunk az új kor kovácsaival: a kommunistákkal.

Kevés volt az idő: száz hónap is kevés lett volna. Ezért hát teljességet se kívánhat tőlem senki, csak benyomásokat, amelyek azonban — remélem — meghatározó értékűek, lényegre mutatóak.

...És most, kedves olvasó, induljunk útra, a vonat már robog, már elbúcsúztunk a bécsi Süd-Bahnhoftól is: még húsz perc és feltűnnek az Osztrák-Alpok első nyúlványai...

(suha)

(Folytatjuk)

ujjáépítést, mikor indították meg az első gépeket, stb. Sem a szakszervezeteknek, sem a gyárak műszaki könyvtárának nem terjed ki ilyen fontos kérdésekre a figyelme, s a múlt ezernyi emléke kallódik el, tűnik a múltba, azok emlékével együtt, akik erejük tehetségük javát építették be a gyár történetébe. Nincs gyári múzeum, ahol — nehogy reprezentatív tárlókra és helyiségekre gondoljon bárki is — szerény körülmények között legalább megőriznék egy-egy jelentős műszaki emléküket, terméküket, annak modelljét, a tervezők nevével, a rövid születési krónikával. Erre sem idő, sem pénz, sem ember... Erre. Mert ne tűn-

A választ az a két írásos [illegible] amelyeket

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
PESTMEGYEI HÍRLAP
1968 NOV 21

vetkezeti üzletkombinátját: a *Ceglédi Áruházat.*

BUDAPEST

A KGST könnyűipari állandó bizottságának ülése

Szerdán *Budapesten* megkezdte ülését a KGST könnyűipari állandó bizottsága. A tanácskozáson részt vesznek *Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Mongólia,* a *Német Demokratikus Köztársaság, Románia* és a *Szovjetunió* képviselői, s megfigyelőként jelen van a *Koreai Népi Demokratikus Köztársaság* képviselője.

Az ülést *Apró Antal,* a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnökhelyettese, a KGST végrehajtó bizottságának állandó magyar képviselője nyitotta meg. Az ülésen *B. Machacsova,* a KGST könnyűipari állandó bizottságának elnöke, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság fogyasztási javak ügyeinek minisztere elnököl.

rendkívül nagy apparátust igénylő teljes feldolgozását. Csupán néhány sajátosságot elemzett a verssorok palatális-veláris hangrendjének, a tagadó nyelvi elemeknek, a jelző-statisztikának, a megszemélyesítő költői képeknek vagy a képek és nyelvi elemek kompozíciójának összefüggéseiben.

Dolgozata így valójában nem hozott új eredményeket, inkább a szakirodalom eddigi megállapításait igazolta egy egzaktabb vizsgálatot ígérő módszer érveivel. Végszavában ő is ebben az igazolásban látja könyve értelmét; mint írja: „a külterjes megismerés mindegyre új és újabb, eddig teljesen ismeretlen jelenségeket hódít meg, a belterjes a részlegesen már ismert jelenségekről szerzett tudásunkat mélyíti el, teszi gazdagabbá." Talán kissé visszavonulásnak is látszik e vélemény, legalábbis ahhoz a polémikus szenvedélyhez képest, amelylyel fejtegetései során módszerének igazságát igyekezett bizonyítani. A módszer ugyanis ígéretesnek tetszik, s nem pusztán az „igazolás" erejéig, hanem a költői mű mondanivalójának teljesebb megismerésében is. Legalábbis erre vallanak azok a verselemzések, melyeket Török Gábor mintegy függelékben közöl, s melyek – úgy tetszik – az eddigi magyarázatokhoz képest a választott versek teljesebb értelmét derítik fel.

POMOGÁTS BÉLA

Mizser Pál

1021

képzőművészet

Mizser Pálról

Él Vácott egy nagyon fiatal és nagyon tehetséges művész, Mizser Pál. Petőfi-korú, alig huszonhét éves, s máris tekintélyes művek álnak mögötte.

Története a szívós akarat folyamatos teljesítménye, mellyel művekké sorakoztatta áradó invencióit. 1941-ben született, Sejcére, kapákra, lóra, kaptatós mezőkre emlékezik, ahol földműves-apával küzdöttek a család kenyeréért. Kalendáriumok, könyvek kerülnek elő, összefirkált rajzos lapokkal, ahol először jelződik Mizser Pál tehetsége a gyermek göcsörtös vonalainak friss és ősi ámulatot felvonultató alakzatában.

Művészetre ébresztő első nagy tanára Kiss Béla, később a Képzőművészeti Főiskolán Kmetty János, Fónyi Géza erjesztik és növelik benne a festészetté alakuló energiákat. 1966-tól stúdiótag, és három Pest megyei első díj jelzi a művészetébe vetett bizalmat. Szentendrei és váci tárlata után 1968 novemberében a főváros Mednyánszky-terme fogadta izgalmas kollekcióját.

A külső sikereket hosszú készülődés előzte meg. Rejtett alagutakon Munkácsy Mihály indító értékei közelítettek Mizser Pálhoz festmények és gombási rőzsehordó nénikék formájában. Számára Munkácsy volt az első boldogító döbbenet, mely a magyar népművészet, az orosz ikonok, Masaccio művészetének eredményeivel társult a budapesti, leningrádi és firenzei tárlatlátogatások alkalmával.

Műveinek forrásanyaga számbaveszi az asszír szobrászat és Picasso információs anyagát, másrészt elhagyott tanyák, üres istállók, rozoga létrák, szénaillatú padlásnyílások, és kacatokkal zsúfolt, emberi sorsokat jelenítő udvarok elfeledett és használhatatlannak ítélt halmazát gyűjti művészetté.

Mizser számára a környezet mindig az ember, hűséggel őrzi és alakítja képekké a Duna nagy vonulata mellett rejtőző Kútvölgy, Vetés utca ismeretlen intimitását. Jól érzi magát e gazdag szegénységben, művészete azokat a téri központokat vizsgálja, ahol a tömörült formák lassan fellazulnak a vízparti házakban, mezőkezdő tanyai istállóban.

A gyermekkor kapás, kaszás hétköznapjai jó szolgálatot tesznek ma is – a látás frisseségét és a töretlen munkabírást építik. Nappal kószál, hosszú sétáiban gyűjti és egyezteti a táj – és a fantázia kezdeményezte motívumokat, és az éjszakák csöndjében festészetté véglegesíti élményeit.

Képmondatai a színek, rájuk bízza a festői mondandót. Sárga dinamikával jeleníti Van Gogh és Jimenez ujjongásával az esti csöndet, a küszöb felfedezett artisztikumát. (Küszöb 1968) Festményeinek domináns színe hangulatot fejez ki, lélek- és állapotjelző. Szürkékre bízza a tartalmas magány kifejtését (Egyedül), barna tónusok ábrázolják a föld népének lassú méltóságát, (Emlék

szerkesztőségek történetét. Az eseményeknél is jobban érdeklik azonban az események hősei: Szerb Antal, Gelléri Andor Endre, Hevesi András, Hajnal Anna, Bóka László, Karinthy Gábor és a többiek. Örvendetes, hogy ezúttal nemcsak íróportrékat kapunk, hanem a magyar tudományos élet néhány kitűnő mesterének – Kerényi Károlynak, Honti Jánosnak, Marót Károlynak, Huszti Józsefnek – arcmását is megismerhetjük.

A könyv tehát portrégyűjtemény, legfőbb erénye az eleven, írói módon átélt, hiteles emberábrázolás. A tanulmányokat az emlékezés szervezi, személyesek tehát. Szerzőjük nem irodalomtörténészi becsvággyal dolgozott, értékelése személyes ízlését tükrözi; nem elemzéseket és ítéleteket kínál, hanem emlékeket, történeteket, anekdotákat. Könyvét az olvasóközönségnek szánta, nem a filológusoknak. Ennek ellenére ez utóbbiak is használat vehetik: nemcsak az emlékanyagban rejlő tárgyi értékek miatt, hanem esszészerűen feldolgozott fejezetei következtében is. Azok a fejtegetések, melyeket Babits és az antikvitás viszonyának, Kosztolányinak, Karinthy módszerének vagy filozófiájának szentelt, az irodalomtörténetírást is bizonyára továbbgondolásra fogják serkenteni.

Héra Zoltán könyve: a *Jó ellenfelet* kritikusra vall, noha széles körű műfaji változatosságot mutat. Vitacikket, kritikát, publicisztikát, tárcát, sőt jelenetet találunk e lapokon. Az írásokból kibontakozó magatartás és szenvedély azonban mindenütt a kritikusé. Az érvelő fogalmazás, a tárgyalt jelenségek megítélésére irányuló szándék, az irodalmi események és az elvek szembesítése: a napi tréningben levő kritikus erényei. Hérának szigorú híre van, s a puritán erkölcsökről szólván ő maga is a szigor, a zárt személyiség mellett nyilatkozik. Megállapításai mégis arról vallanak, hogy az elvi következetességet napjainkban egyéb erényekkel is ki kellett egészíteni. Azok a cikkek, melyeket mintegy nyílt levél formájában az irodalmi élet egészségügyének kérdéseiről írt, az értékek elismerésére, a stílusirányzatok belső vizsgálatára, a „jó ellenféllel" folytatandó termékeny és méltányos vitára szólítanak. Héra a stílusváltozatok és az irónia jogosultsága mellett érvel, arra biztat, hogy megértő szóval, segítő szándékkal közeledjünk az írók válságaihoz. S arra figyelmeztet, hogy kritikai életünkben gyakran kész formulák helyettesítik a gondolkodást, hogy túl kell jutni a hamis alternatívák („individualizmus" és „kollektivizmus", „idealizmus" és „realizmus") körén. A „levelekben" kialakított módszert alkalmazza azután Illyés Gyuláról, Déry Tiborról, Benjámin Lászlóról, Sánta Ferencről, Franz Kafkáról vagy a „sztoikus" Gorkijról szóló portréiban és kritikáiban.

A harmadik tanulmánykötet, *A kentaur és az angyal* szerzője, Hegedüs Géza: tanár. Nemcsak polgári foglalkozását tekintve (a Színművészeti Főiskolán), hanem módszerében és előadásmódjában is. Íróportréi – Liviusról, Ovidiusról, Dantéről, Byronról, H. G. Wellsről, Feuchtwangerről és másokról – a magas fokú ismeretterjesztés színvonalán vezetnek be bennünket hőseik életébe, a művek történeti és esztétikai problémáiba. Vitacikkei vagy műfajtörténeti összefoglalói (a történelmi és a detektívregényről) szintén azzal büszkélkedhetnek, hogy a tájékozatlanabb olvasóval is meg tudják ismertetni a kérdés természetét és történetét. Hegedüs Géza, a tanulmányíró, racionalista módon gondolkodik, világos fogalmakkal dolgozik, szellemesen ad elő. Néhány tanulmánya (pl. a spanyol barokk drámáról) és vitaírása (pl. a giccsről) több is, mint ismeretterjesztés: inkább eligazító és gondolatokat ébresztő esszé. Máskor azonban – s ebben irodalmi ismeretterjesztésünk nagyrészével osztozik – kozervatív ítéletekre jut, egyetlen síkon közelíti meg a műalkotást. S az is bosszantó, hogy ha egy drámaírót igazán, szíve szerint meg kíván dicsérni, akkor szinte mindig Molnár Ferencet használja pozitív példa és mérce gyanánt.

Török Gábor: *A líra: logika* című könyve kínálja ezúttal a legérdekesebb gondolatokat. A szerző a modern nyelvtudós módszereivel vizsgálja József Attila költői nyelvét és eszközeit. A nyelvészeti statisztika és a kvantitatív analízis eme stúdiumára mintha maga József Attila szólítana. „Ha kezembe veszem a tollat – idézi maga Török Gábor a könyv hősének egyik nyilatkozatát –, tudom, hogy pontosan megoldandó matematikai egyenlet előtt állok." József Attila költészete valósággal kihívja tehát a modern elemző és strukturalista vizsgálatokat. Bizonyára nem véletlen, hogy a nyelvi analízissel kísérletező irodalomtudomány többnyire éppen az ő költészetén próbálgatja a legtöbb sikerrel eszközeit. Török Gábor most a nyelvészet lehetőségeit aknázza ki, erről az oldalról közeledik József Attila verseihez. Az „osztatlan filológia" és az egzaktság elvét vallja. Vagyis egyesíteni kívánja az irodalomtörténet, a funkcionális stilisztika és a nyelvtudomány erejét; s matematikai formulákba, statisztikai táblázatokba foglalja a versek nyelvi elemeit. E műveletek eredményéből következtet azután a jelentésre, a költői információ sajátosságaira. Egy viszonylag rövid könyvben természetesen nem végezhette el József Attila költői nyelvének

J á n o s é k r ó l). Barnára, zöldre, sárgákra hangszerelt műveiben a hömpölygő élet minden lényeges mozzanatát megörökíti, a barna csöndben várakozó parasztlányt, és a sárga aktivitással telített udvart. Színeinek ökonómiája teszi pontossá képeinek egyéni hangulatát. Dicséretes az a gondosság, amelylyel felépíti minden kompozíciójának színpartitúráját, állandó megújulás érződik műveiben, a megszokottságnak, monotóniának nyoma sincs.

Szereti a formák nyüzsgő káoszát, a zsúfoltságot, bonyolult irányellentéteket, melyet rendezve dúsít maradandó műalkotásokká.

Imponálóan gazdag Mizser Pál 1968-as festői termése. A falevél tárgyakra kiterjesztett színpompájával őszi nosztalgiát jelenít, köteg zöldekkel ébreszt fel régi vizuális élményeket, homogén és halkított valeurokkal keresi a S z o m j ú s á g mohó áhítatát. Szénaillatot, tücsökzenét hangszerel és költ át nyárábrázoló termékeny zöld árnyalatok élő csoportjára. Nincs kedvelt színe, valamennyi tónus barátja, útjára kíséri a festőt, s ha szükséges, azonnal képi szolgálatra jelentkezik. Az évszakok és a fény sarjasztotta színtábor kellő szelekcióval érkezik kellemes szigetekké Mizser Pál festészetében, aki töretlen hittel hirdeti az emberi élet értelmét és a környező világ felemelő szépségét, hiszen festészete nem más, mint a természet és a történelem összegyűjtött és kiemelt artisztikuma, igazsága.

A Mizser-életmű nem ismeri az ihlethiányt. Termékenység, szorgalom és fegyelem jellemzi. Litográfiában végigpásztázza az emberiség küzdelmekkel telített útját, és próbálgatja saját rajzi- és festői lehetőségeit. E grafikák vonalrendszeres egyszerre méri a múltat, s kutatja felderítő elszántsággal az új formákat. Ez a portya Picasso ösvényen indul, de Mizser elágazásokhoz érkezik, és az élet értelmén meditál igényesen (Ő s a n y a s á g).

E lapok gomolygó alakzatai szörnyekkel küzdenek, halállal birkóznak, az életfa az atomfelhő formátumában jelenik meg, mintegy életté mentve a pusztulás nyomasztó lehetőségét, és végül a N a p v i r á g tájat és embert hordozó optimista távlatáig növekednek, hirdetve, hogy a teremtődő szépség teljes erejével szolgálja az emberiség békét őrző, kozmikus tájakra lépő alkotó többségének nagy ügyét.

LOSONCI MIKLÓS

Orosz János

székesfehérvári kiállításán a szenzualista életöröm bomlik színné és kompozícióvá. Emberi világ, melyben eggyé szabadult testtel és lélekkel éli életét az ember. Ember, aki önmagával és a természettel eggyészabadulva, középkorias – farizeus-dualista – világszemlélettől megtiszteltan, szabadon él.

Szétválaszthatatlan ember és természet. Az ember-halmaz mozdulatai gyűrűznek tovább fényben és vízben. Vagy az ősvíz örök ritmusai, fény gyűrűi mozognak tovább az emberi formákban? Elvegyül – a fehér-kék-zöld tónusokban, a szerkezeti vonalakban az ember. Kiválik – a lilából, az üvöltő hátterekből az ember. De akár elvegyül, akár kiválik, mindenképpen egy anyagból vétetett.

És ugyanakkor több az ember a természetnél: mert humanizált, öntudatra ébredt. Több: a női formával, melyről nem lehet tudni, egyedül van-e, párjával mozdul-e, és több ebből a meghatározhatatlan emberiesült mozgásból kibomló zárt tojás formájú vízióval, melynek tökéletes harmóniáját a nőiség formái feszítik, repítik, az egész felfelé igyekszik, a női forma kitárulkozása és a talaj felfelé gyűrűző ritmikája is küldi, felfelé, a halvány lilába hajítja. Öntudatos, antropomorf vágyával több az ember a természetnél.

És hol a különbség ember – ember között? Nem ember van, nem „egyember" – hanem emberi formák, amelyeket istállómeleg-bőrösztön közössége, nap-homok-tenger közössége, immár megemberiesített közösség fűz eggyé. Férfi, nő, gyermek? Emberi formák. Emberi formák, amelyeken tájvonalak tűnnek át, melyek elemekkel ölelkeznek. Emberi formák, amelyek hol szelíd tónusok nyugalmában a természetben fellelhető békét, a panteizmus békéjét sugározzák, hol a vágy amorf vörös izzásában vad reneszánsz életörömöt árasztanak. De állandóan együtt van jelen a szelídségben a vágy, a vágyban a nyugalom.

Feltűnik a másfajta ember-természet kapcsolat is: a csupa éles szögben barázdált világban az összebúvó, lágy körvonalú, de éles kontúrú emberi formák. Rács körülöttük a természet. Szántóföldek rácsai kerítik be az eredendő panteizmust. Egyazon kemény anyagból vétetett ember és természet, egyazon kemény zöldből festetett, csak éppen nem oldódásból, hanem kemény küzdelemből épül harmóniájuk. Középpontban az emberi formák, amelyek keménnyé keservülnek a táj könyörtelen párhuzamosaiba- szögeibe zártan. Az emberi munka keménysége teszi ezt az embert a természettel egyenrangúvá.

A székesfehérvári kiállítás képeinek világa a keszthelyi Balatoni Tárlat ugyancsak ebben az időben keletkezett három képével kerekül teljessé. A B ú c s ú z i k a l o v a c s k a darabos-monumentális tragikuma, a N a p h o l d á l l a t o k lírai szimbolikus népisége és a K e g y e t l e n k i r á l y üvöltő politikai allegóriája ellenpontozza, teljesíti be Orosz János művészi világképét.

SZERDAHELYI EDIT

DISPUTA:

Válasz néhány levélre

Kedves Levélírónk!

Személyes hangú levelét — melyben reflexiókat fűz Déry Tibor „Ítélet nincs" című, lapunkban folytatásokban közölt életrajzi jegyzeteinek decemberben megjelent részletéhez — a *Kortárs* iránti megtisztelő figyelmének is fölfoghatnánk, és mint minden ilyen olvasói reagálásra, köszönő levélben válaszolhatnánk. Hogy mégis a lap hasábjain kerül erre sor, azért van, mert megjegyzései nem egyedüliek; több hasonló, majdnem az Önével azonos aggodalmat kifejező olvasói jelzést kaptunk. Gondolom, nem járunk el helytelenül, ha a mi felfogásunkban félreértésnek látszó észrevételekhez nyilvánosan fűzünk néhány magyarázó sort.

Írja, hogy meghökkenve tapasztalta: Déry e bekezdésben, hogy „Petőfi-köri beszédemet mégsem vonom vissza. Azt szégyellem, hogy a Fő-utcai fogházban perem bírósági tárgyalásán megtagadtam. Persze, megismétlem, nem az én dolgom lett volna elmondani." — bizonyságát adja, hogy azt a tizenkét év előtti véleményét ma is fönntartja, ebből pedig az is következik, hogy politikánkkal nem ért egyet.

Petőfi-köri beszédének vállalása csakugyan vitatható. De az ebből levont következtetést aligha tudjuk osztani.

Nem idézhetem, sajnos, az Ön által kiemelt három mondat előtti majd kétoldalnyi magyarázó részt, melyben Déry logikusan kifejti, miért jutott később erre a megállapításra. Épp ellenkezőleg: azért szögezte le most, tizenkét év után ezt a véleményét, mert úgy érzi, ami ellen *akkor* lázadt, valóban a múlté már, s amiben hitt és amire várt, a szocializmus humánus gyakorlata hazánkban valósággá lett. Ilyen aspektusból, és önmagát is a kegyetlen önirónia ostorával suhogtatva, néz szembe épp korábbi, naiv politikai botlásaival, magát a politikában nem hogy hadnagy[illegible] gének t[illegible] fejthett[illegible] ami le[illegible] zolás[illegible] be [illegible]

Es[illegible] — jelen[illegible] zelmi hovatartozás[illegible] korlati életben kinyilvánított véleménye, magatartása szerint? Minden bizonnyal. Nos, Déry Tibor hovatartozás-érzését az utóbbi években művön kívül is nemegyszer félreérthetetlenül kifejezésre juttatta. Éspedig nem is akármilyen környezetben, külföldi útjai során is, olyan beállítások következetes elutasításával, amelyekben rendszerünkkel való egyet nem értését szerették volna tőle hallani, ugyanazt, amit Ön is vél Déry idézett passzusából kiolvasni. Az önéletrajz közlésénél mi nemcsak az önkritikus hangsúlyokra, de Déry Tibor e magatartására *is* gondoltunk.

De ez már messze vezetne, túlságosan magyarázkodónak tűnhetne föl a további részletezés egy szerkesztő részéről. Dérynek erre a védelemre nincs is szüksége. Felelőssége írói megnyilvánulásaiban mindig önmagáért beszél. Csakhogy az elmúlt hónapok körülötte, jobban mondva, írása körül támadt vihara, úgy látszik, érzékenyebbé tette a figyelmes olvasót, nagyobb kontrollal olvassa sorait. Egyébként ami a Rajk-ügyre vonatkozó megjegyzéseit illeti, az író feledékenységével kapcsolatban csak annyit mondhatok: Déry sokat emlegetett és abban az időben meg nem jelent cikkét minden bizonnyal a maga igaza mellett is fölhasználhatta volna, miért tagadta volna le tehát szándékosan. Aki olvasta ezt az írását — mint pl. szerkesztőségünk tagjai —, tanúsíthatja, és azt is érezheti, miért nem látott 19 évvel ezelőtt ez a Déry-cikk napvilágot. Éppen mert az író kételyeinek, megrendülésének is hangot adott.

Figyelmét még egyszer megköszönve,

üdvözlettel:

SIMON ISTVÁN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1969
KORTÁRS

EGY FIATAL MŰVÉSZ Mizser Pál

Korszerű – és lokálpatrióta

Csendes beszélgetés a téglakandalló padkáján

Lázas munkában találom *Mizser Pál* festőművészt. Lenin születésének 100 éves évfordulójára a Művelődésügyi Minisztérium, a KISZ KB és a Képző- és Iparművészeti Lektorátus országos pályázatot írt ki. Amíg a kinti hideget feledtető remek kis téglakandalló padkáján ülve nézelődöm, tovább szorgoskodik: a Lenin fejet ábrázoló plakát első példányait húzza le rézkarcnyomó gépén.

Csak otthon

A Duna-parthoz közeli váci házikó barátságos, kedves, egyszerű paraszthéz. A tágas műterem: a szülői ház egykori istállójának és kamrájának ügyes átalakításából létesült; tetővilágításos, kellemes és céljának megfelelő helyiséggé varázsolódott. A kemenceleheletű kályha is falusi mester kezét dícséri.

— Nem vágyik Pestre?

— A főiskolai évek alatt, mint szinte minden társam: én is úgy gondoltam, Pesten kötök ki. De bizony akkor is hazajárogattam, és bár később kaptam műtermes lakást Kecskeméten, végül megerősödött bennem, hogy én csak itt vagyok igazán otthon. Gyermekkoromban megszoktam, hogy apám két lovával, kiscsikajával együtt szántottunk, vetettünk, arattunk. Ma már tudatossá vált bennem, hogy másutt nem tudnék élni, dolgozni. A szellemi áramlatoktól itt sem maradok el, — ez nem attól függ, hol lakik az ember. Senki sem mondta még rám, hogy maradi felfogásban dolgozom —, az ellenkező oldalról inkább adódnak néha nehézségek.

— Mikor végzett?

— Négy éve, hatvanötben, *Fónyi Géza* növendékeként. Idén májusban Derkovits ösztöndíjat kaptam. Ez nagy segítség: három éven át havi háromezer forint. Óriási lehetőség arra, hogy egy fiatal művész gond nélkül, megkötöttségek, kötelezettségek nyűge nélkül alkothasson. Helyzetemben ez a segítség nem érvényesülhet maradéktalanul, hiszen feleségem és szüleim megélhetése is jórészt rám hárul, és az ösztöndíj ideje alatt új munkát nem vállalhatok.

A család

— Felesége?

— Festő ő is, 68-ban végzett. Most nyílik az első önálló kiállítása Kispesten, azaz a XIX. kerületi Ifjú Gárda Művelődési Házban. Huszonöt olajképpel mutatkozik be. Hároméves házasok vagyunk, gyerek még nincs; egyelőre még nem is időszerű: szűken vagyunk itt, átmenetileg jobbára kétfelé lakunk, — mint én, ő is a szüleinél.

Átmegyünk a házacska másik helyiségébe. A hajópadlós szoba teli kincsekkel, szép és régi népművészeti tárgyakkal, cserepekkel, hímzésekkel. Jóformán ennyiből áll a berendezés; becses holmik, és megbecsülendő igyekezet, hogy fiatal emberek előbbrevalónak tartják az ilyesmit a praktikus tárgyak gyűjtésénél.

— Ösztöndíj előtti időszakában rendszeresen festett a Képzőművészeti Alap vásárló zsűrijének. Ott nyilvánvalóan a kereslethez igazodó, azaz jobbára konzervatív, hagyományos stílusú képeket veszik át. Nem vitte el ez a szempont alkatától eltérő, kényszerű irányba?

— Nem adtam fel az eredeti elképzeléseimet. Időbe telt, de csatát nyertem. Kitartóan bombáztam a kiállításokat is — és elértem, hogy sikerült elfogadtatnom az általam kialakított festői világot. Hatvanhétben néhány társammal Nyugat-Németországban állítottunk ki: hatvannyolc novemberében önálló kiállításom volt a Mednyánszky-teremben. Ott harminc olaj- és olajtempera képem és tíz litográfiám szerepelt.

Nagy feladat

— A Lenin-pályázatot követően min dolgozik?

— Nagy fába vágtam a fejszémet: méretre és jelentőségre nézve is nagy feladatot tűztem ki magam elé. Vagy két éve feltűnt nekem, milyen üres a váci pártház egyik fala — odakívánkozik valami, ami kifejezné... De inkább nézze meg. Valóságos mérete kétszer öt méter. Megcsináltam a tervet és felajánlottam, hogy társadalmi munkában megfestem. Ujszerű felfogású pannó lesz —, de úgy gondolom, ha valahol, a pártban az új mellé kell állni. Diapozitívet készítettem a kompozícióról, kivetítettem arra a bizonyos, üresnek látszó falra. Ha eleinte nem is fogadták egyöntetű megértéssel — végül is tetszett. Most járt nálam a lektorátus — dicsérettel elfogadták és megbízásra javasolták a pannó tervét. Szeretném, ha az április 4-i ünnepi tanácsülésen adnák át.

A felszabadulás negyedszázados évfordulóját reprezentáló pannó a „Világ proletárjai, egyesüljetek" eszméjét fejezi ki erőteljes festői eszközökkel.

Sok ceruza- és tusvázlatot vesz elő, külső szemlélő számára még nehezen áttekinthető terveket.

— Az ötvenéves jubileum ünnepségét egy szürke kőfal előtt tartották. Vác határában. Szeretnék valami mást: egy felkiáltójelhez hasonló emlékművet. Ez most mindennél erősebben foglalkoztat... De nem, egyelőre ne beszéljünk róla többet, inkább nézze meg, ha készen lesz. Ha valóban lesz belőle valami...

Bizonyára sikerül megvalósítania ezt a tervét is. Huszonnyolc éves, teli ötletekkel és ambícióval.

Péreli Gabriella

Még beteg

Dolgoznak a cegléd
Amire gondoltak és

Térhatása szép, harmonikusan illeszkedik csupa üvegfala a tájba, egyáltalán nem nyugtalanítja a szemet, hogy messze környék, az egész város legnagyobb, egyetlen hétemeletes épülete az új kórház, Cegléden. Belülről is szép, tágas folyosókról betegszobák nyílnak, széles ablakukon át még borús időben is ömlik a fény.

Ágyasztal, olvasóállvány

A bútorzat nincs mindenütt a helyén, de többnyire már ott áll a szobákban, egy és más azonban hiányzik. Például a személyzeti ebédlőből az asztalok. Egyébként is baj van az asztalokkal, az írógép alá valókat sem szállították még. Viszont 1200 szék meg fotel nagyrészt egyelőre összehalmozva várja végleges elhelyezését. Valamennyi ülőalkalmatosság, akár a betegszobákba, akár az irodákba vagy a folyosókra kerül, kényelmes, kárpitozott és műbőr huzatú. A huzatok színe fekete, barna, krém vagy világoskék, és a bútorok színéhez alkalmazkodva osztják szét.

A sebészet és a nőgyógyászat krémszínű ágyai nemcsak teljesen szétszedhetők, ahogy a könnyebb tisztogatás szempontjából a többi ágy is, hanem minden ízük mozgatható, magasítható vagy leereszthető fejtől és lábtól szükség szerint. Szélükön két-két kisméretű lyuk szolgál arra, hogy ha eszméletlen vagy nyugtalan a beteg, rácsot szerelhessenek fel. S ugyancsak ezekbe a lyukakba, tehá
pokra szere
infúziós- v
készüléket

Az éjje
lábakon
tók, hog
masztha
gével f
minden
bírja
től el
masztó g
sem űzheti el a
Az ágyasztalra erősíte
csapható könyvállvány megoldja ezt a problémát is.

Az éjjeliszekrény-fiókok rekeszekre osztott fehér műanyag bélése kiemelhető, és tökéletesen tisztán tartható. Mosható a betegszobák valamennyi bútora is. Igazán sok mindenre gondoltak a kórház tervezői, építői és berendezői.

Nővérhívó telefon, orvoshívó rádió

Betegnek és ápolónőnek egyformán könnyebbséget jelent a nővérhívó berendezés, amit azonban még csak most szerelnek, és minden betegágy mellett ott lesz — talán még ebben a hónapban működik is.

A beteg nem csengővel, hanem élő szóval hívja a készüléken át a nővért, aki hogy állandó összeköttetésben legyen a felügyeletére bízott valamennyi szobával, magával viszi a hangszórós és egyben hangját is továbbító készüléket. Bárhol legyen, bekapcsolja a vezetékbe, és amikor a készülék jelez, megkérdezi, mire van szükség. Sok időt és fáradságot takaríthat meg, nem kell bemennie a betegszobába megtudakolni, hogy miért hívták, hanem azonnal viszi magával azt, ami szükséges.

Másik korszerű jelzőberendezés apró rádióvevő, orvosok és a kórház más olyan dolgozói, akikre sürgős szükség lehet, összesen százan, a zsebükben viszik magukkal. Az adókészülék a telefonközpontba kerül, oda továbbítják telefonon a megkeresést, és onnan sugározzák tovább mindaddig, amíg a keresett nem jelentkezik.

A telefonközpont volt egyébként az első, amely az új épületben működni kezdett. Kapcsolótáblája a lehető legmodernebb, kis helyet foglal el, és olyan az egész, mint valami csontbillentyűs hangszer. Az átlátszó fehér műanyag billentyűsorokon kigyúló lámpák jelzik a hívást, és másik, számokkal ellátott billentyűsor nyomogatásával kapcsolja a telefonkisasszony a kért mellékállomást. Összesen 200 mellékállomás van az új és szin-

...ád

A műtők és a ...nyha metlachi padlóburkolata, sajnos, egyenetlen. Nem tudott tökéletesen illeszkedő kockákat szállítani a gyártó vállalat állítólag azért, mert formái, amelyben a burkolólapok készülnek, elavultak. Kérdéses ... miért kellett

...arestből a magyar
...eti küldöttség

...értettek abban is, hogy a nemzetközi szakszervezeti mozgalom jelentős erőforrásokkal rendelkezik, amelyekkel hozzájárulhat a monopóliumok, az imperializmus, a kolonializmus és a neokolonializmus ellen, a béke és a népek közötti barátság ügyéért vívott harchoz. A két szakszervezeti szövetség megerősítette elhatározását, hogy a jövőben még hatékonyabban segítik a Szakszervezetek Világszövetségének a dolgozók létérdekeinek megvédéséért, a demokratikus és a szakszervezeti szabadságjogokért kibontakozott akcióit. A szocialista és a nem szocialista országok szakszervezetei...el egyaránt szükségesnek ...artják a két és több oldalú ... elmélyítését, az

PESTMEGYEI HÍRLAP
Budapest
19/0 JAN 7 4
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1021

MEZŐGAZDASÁG A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

Tíz éve rendeztek képzőművészeti kiállítást a falu, a parasztság életével foglalkozó alkotásokból. Méghozzá nem is rövid korszakra, hanem az elmúlt száz évre tekintettek vissza az akkor bemutatott művek. Ezek az alkotások, szinte kultúrtörténeti tanúként vallottak a magyar falu, a magyar parasztság örökös küzdelméről, a kemény, testet őrlő munkáról és kis családi örömeiről.

Most, egy évtized után, a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium megbízta a Magyar Mezőgazdasági Múzeumot, hogy hirdessen nyilvános pályázatot dolgozó parasztságunk életének munkájának művészi megjelenítésére.

Minden bizonnyal maradandó élményeket szerez, aki megtekinti a kiállítást, a bemutatásra került 264 művet. Több okból is. Először azért, mert igazán szép, maradandó értékű festményekben, szobrokban, egyéb képzőművészeti alkotásokban gyönyörködhet. Másrészt pedig azért, mert az elmúlt évtized a nagy változás, a mélyreható átalakulás korszaka volt mezőgazdaságunkban, a falusi ember életében. Minden kezdet nehéz — a falu átalakítása sem volt mentes gondoktól, problémáktól. Mindenkinek saját magában és saját magával kellett tisztáznia a választ, a hogyan tovább kérdésre.

A parasztság iránti szeretet, a művészi érdeklődés — érthetően — sok alkotót ihletett meg. Ezt mutatta a mostani pályázatra beküldött művek nagy száma: a zsűrinek ezer alkotásból kellett kiválasztani a kiállításon bemutatott műveket. Ezek a szobrok, képek, grafikák a nagy változás évtizedének állítanak emléket. A szó szoros értelmében emlékről beszélhetünk, hiszen az előttünk álló tíz esztendő után egészen más lesz a magyar falu és egészen másképpen alakul parasztságunk élete, még inkább korszerűvé válik a mezőgazdasági termelési mód, és ezzel együtt a falusi lakosság élete. Ám, mindehhez az alapot, a kiindulási pontot az elmúlt tíz év forradalmi változása teremtette meg.

Rohanó életünkben egy-egy szavunk fénye, ereje, csengése megszokottá vált, s ezért a krónikás valamilyen jelző megválasztásánál nemegyszer hosszan gondolkodik. De nyelvünk csodálatos gazdagsága ellenére más, jobb, kifejezőbb jelzőt nem találhatunk: történelmi változás, átalakulás következett be hazánkban: az ipari forradalom után létrejött és a megvalósulás útján van a mezőgazdasági forradalom.

A kiállítás egyben kortörténeti dokumentum is. A múlt emlékei és a jövő ígéretes jelenségei együtt éltek az elmúlt tíz esztendőben. Bizonyos, hogy a fejlődés az elkövetkező években még gyorsabb ütemű lesz, mezőgazdaságunkban még általánosabbá válik a korszerű gazdálkodás, még közelebb kerül a falu a városhoz, a falusi ember élete a városi lakosokéhoz. A közelmúlt a távolodó időben történelemmé változik. De megmaradnak az alkotások, amelyek nagy idők tanúi lesznek.

A gyönyörű tájak, a falusi ember élete minden bizonnyal új és új alkotásokra serkentik művészeinket. A mostani kiállítás kicsit mérlegkészítést is jelent abban az értelemben, hogy művészeink mit adtak és mivel tartoznak még falvainknak, dolgozó parasztságunknak.

Mizser Pál: „Puttonyos"

Tóth Béla: „Vásárhelyi mén"

Lessenyei Márta: „Kakasos lány"

Baksa József: „Lány kecskével"

Részlet a kiállításról
(Dolezsál László felvételei)

POSTÁNKKAL érkezett

Kiről szólt a riport?

Kedves Szerkesztőség!

Nagyon szeretem a Képes Újságot, évek óta előfizetője vagyok. Mindig nagy érdeklődéssel olvasom el többek között „A hónap embere" című rovat cikkeit is. A legutóbbi „hónap emberé"-nél azonban valami csalódásfélét éreztem, amikor e nagyszerű sportolóról (öttusázóról) szóló terjedelmesebb, képekkel illusztrált cikket olvastam. Ugyanis a neve nem derül ki a cikkből. A „mester" neve többször is szerepel, de a kiváló „tanítvány" is megérdemli, hogy a neve ki legyen írva.

Üdvözlettel:
Gelei Imréné
Eper, Marx K. u. 1.

*

Mindez így igaz! Hibánkért kedves olvasóink szíves elnézését kérjük. Kelemen Péter, kétszeres öttusa-világbajnokunk neve nem szerepelt a róla szóló riportban, s így érthető, ha rejtély maradt ez a cikk sok olvasónk számára. A szerkesztőség.

Emberség

Tisztelt Képes Újság!

Igen gyakran lehet olvasni arról, hogy panaszkodnak az emberek a mások durvasága, nemtörődömsége miatt. Én most ennek az ellenkezőjéről szeretnék beszámolni. Szakképzett ápolónő vagyok, de betegségem miatt sajnos ezt a hivatást tovább nem folytathattam. Négy éve kerültem a Kozmetikai Vállalathoz. Eleinte néhány kellemetlen percet szereztek munkatársaim, amikor betegségemből adódó helyzetemet nem értették meg, de később ezek mind megszűntek. A betegségem azonban tovább fokozódott, s mint 80 százalékos munkaképtelent, leszázalékoltak. A nyugdíjkorhatárt elérő embereknél is problémát jelent a nyugdíjazás, elképzelhető, milyen érzéseket vált ki egy fiatalban. A vállalat munkaügyi osztályán azonban Villámné elvtársnő mindent megtett, hogy eloszlassa, vagy legalábbis csökkentse ezt a rossz érzést. Nyugdíj-előkészítő bizottság nem működik a Vállalatnál, de mégis mindenütt eljártak, hogy nekem ne kelljen szaladgálnom ügyeim intézése érdekében. A végleges elválásnál mutatott együttérzés, segíteni akarás feledtette azt a néhány kellemetlen percet, ami az előző időkben előfordult. Köszönöm segítségüket.

S. Gáborné
Budapest XIII.

Köszönet a segítségért

Kedves Szerkesztőség!

Szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik a 26. számban közölt kérésünk alapján levélben felkerestek és segítségünkre siettek. Különösen köszönjük segítségét annak a rákoscsabai asszonynak, aki díjmentesen elküldte részemre a náluk már feleslegessé vált rokkantkocsit. Igen nagy örömet szerzett vele.

Fehér János
Mezőkomárom

Friss ke

Kedves Képes Ú

Községünk lakó szikkadt, száraz k nek, mert a Fáb Sütőipari Vállalati nak frisset. Igen elő, hogy fehér ke nak, de csak cse ségben. Ha valaki ret akar enni, an ról kell hoznia. ezen változtatni, ehessünk friss, p ha éppen arra va

D. E.
Eperjes

Hátrányos

Tisztelt Képes Újság!

A Tatabányán levő 18. AKÖV Vállalat autóbusz-megállókat szüntet meg, járatokat hagy ki. Nekünk ezek az intézkedések igen hátrányosak, mert községünkben csak vegyesbolt van, s a húst és ruhaféléket mind bent, Tatabányán kell megvenni. Oda kell utazni, ha gyógyszert kell vásárolnunk, vagy kórházi vizsgálat szükséges. A déli 12 órás járat visszaállítása igen indokolt lenne, mert akik reggel a városba mennek, nem tudják elérni a 9.30-as járatot, s jelen esetben 14.30 óráig kell várakozniuk. A vasárnap esti 22.45-ös járat megszüntetése pedig azokat hozza hátrányos helyzetbe, akik 22 órakor fejezik be a műszakot, és 10 perc alatt nem tudnak megmosdani, felöltözni és az autóbuszhoz elmenni. Kérjük az illetékeseket, vizsgálják meg, indokolt volt-e a járatok megszüntetése, s vegyék figyelembe a lakosság érdekeit is.

Környebányai lakosok
nevében Varga Lajos

kérdeztem, hogy hol és mivel kell kilyukasztani. Ő rámutatott a kocsiban levő dobozkára, s azt mondta, hogy most már késő, fizessek 100 forint bírságot. Hiába kérleltem, hogy nem tudtam erről, hiszen látja, hogy megvannak a jegyeink, ő kérlelhetetlen maradt, s a személyi igazolványom adatait felírva, a következő megállónál leszállt a jegyeimmel együtt. Erre kilyukasztottuk a visszafelé útra szánt jegyeket, nehogy még egy ellenőr jöjjön, s kifogásolja, hogy nincs jegyünk. De elgondolkodtam közben, hogy hány hozzánk hasonló embert büntethetnek meg így, akik nem tudják, mit is kell tenniük, hiszen húsz évben ha egyszer utaznak Pestre. Még nagyobb meglepetés ért azonban augusztus 21-én, amikor kaptam egy értesítést a BKV-től, hogy fizessek be 200 forintot 8 napon belül, mert ellenkező esetben a többletköltséget is nekünk kell fedezni.

Halmai József
Komló

Mezőgazdasági Kiállításról a CORVINBA

CORVIN CENTRUM
LEGNAGYOBB ÁRUHÁZ
LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK

INTER STAR TV, OTP-re is kapható — — — — — — — — — — — — — 6400 Ft
NZC—100 Supraphon Stereo lemezjátszó, OTP-re is kapható — — — — — — — 2750 Ft

CSAK A CENTRUM ÁRUHÁZAKBAN KAPHATÓ!

Albatros táskarádió H, K, R_1, R_2 hullámra, 8 tranzisztoros, OTP-re is kapható — 1480 Ft
MAMAIA táskarádió H, K, R, URH hullámra, 10 tranzisztoros, OTP-re is kapható 1610 Ft

Meziser Pál
festő

M.Dk

„Műterem" - c. képét mutatta be.

Vidos Zoltán, A Fiatal Képzőmüvészek..
Müvészet,1969 okt 19. lap

MDK

Mizser Pál

Csendélet, o.

Szegedi nyári tárlat, Mora F.Muz. 1967.jul.

MDK

Heinrich Ibsen festő

Heinrich

Mizser Pál

lito

Megkisértés

Haláltánc

Triptichon

4. miskolci o. graf. biennale 1967. Miskolci Gal.

M.D.K.

Mizser Pál festő

Család c.

müve bemutatva az Álló Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán. A Képzőművészeti Alap vásárlása.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról 5.l.

M.D.K.

Mizser Pál festő

Csendélet ,

Ülő nő c.

müve bemutatva az Álló Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán. A Képzőművészeti Alap vásárlása.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról 5.1.

M.D.R.

MDK

Mizser Pál

Hegesztő, o.

Dolgozó emberek között képzőm. kiáll. Ernst Muz. 1968. jan.

MDK

Mizser Pál

Emberpár, lit.

Nő gyerekkel, rk.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Mizser Pál

Emberpár, lit.

Nők gyerekkel, rk.

Fiatalok studiója 1966. Ernst Muz.

MTK

Mizser Pál

Kiállitási kritika

Pestmegyei Hirlap 19 7 nov.19.

M D.Y.

Mizser Pál
Jeslő

Egy évvel előtt volt kiállítása
Szentendrén. Most Vácott rendezett
tailatot a művész. — „Gigan-
to-machia" (Kiüzetés) (repro)

Végvári Lajos: Mizser Pál ugatt képei Vácott
Művészet, 1967. november - 45 lap

Mizser Pál festő M.D.K.

Műve a képpreszóban

Ladányi István: Képpreszó nyílt Isaszegen

Pest megyei Hírlap 1964. október 20. 5.l.

Mixser Pál

M.D. k.

„Lányok"

Élet és Irodalom, 1964. július 11.-Glop

Mister Pál

„Hajógyár" című művével második díjat nyert.

Pestmegyei Hírlap 1965. aug. 24.

Kiosztották a Pest megyei képzőművészek kiállításának díjait.

Kisser Pál

Szerepelt a Fiatalok Stúdiójának Viet-
nam c. grafikai pályázatán és kiállításán.

Magyar Nemzet 1966. szept. 24.

M.D.K.

Mizser Pál, festő

is részt vett az új festőanyaggal: a formakiddel készített művek debreceni kiállításán. [Lásd: Egerbiri Jurával kapcsolatos megállapításokat.]

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 6.sz. 77. old.

M.D.K.

Mizser Pál

Müve a kiállitáson

h.gy.Vietnam a Fiatal Müvészek Studiójánka kiállitás

Magyar Nemzet 1966. szeptember 24. 4.l.

Miriser Pál

grafikus

M.D.K.

A szentendrei Művelődi Házban mutalhozott be első alkalommal a nyilvánosság előtt.

Végvári Rajos: Miriser Pál és Berecz Ferenc Lialkotása Szentendrén.

Művészet, 1966. december - 11 lap

Mizser Pál
grafikus

M.D.K

Kiállítás áu bemutatta ear
„Anya és gyermeke" c. témát,
a „Madonnát", metszeteit, csend-
ételeit.

Végvári Rajcs: Mizser Pál és Berecz Ferenc . . .
Művészet, 1966. december - 11 lap

MDK.

Mizser Pál

Kiállitási hiradás

Pestmegyei Hirlap 1966 szept.4.

.

Mizser Pál

Képei szerepeltek a váci megyei képzőművészeti kiállításon.

Pestmegyei Hírlap 1965. aug. 29.

MIZSER Pál festő M.D.K.

xxxx

Mizser Pál festő M.D.K.

Táj házakkal, Hajógyár, Rakpart

Részt vett a kiállitáson

P.A.: Megyei képzőművészeti kiállitás Vázott

Pest megyei Hirlap 1965. augusztus 29. 10. l.

MDA.

Mizser Pál

Kiállitási kritika

Dunaujváros 1967 máj.23.

Mizser Pál

Váci festő.
1966 őszén a szentendrei művelődésházban rendeztek kiállitást a fiatal művész alkotásaiból, Berecz Ferenccel együtt. Egyéni művészeti arculatuk még nem alakult ki.

Vigilia 1966 XII 851.l.

Mizser Pál
festő

M.D.6
1

Csendéletet mutatta be
a tailaton.

Végvári Lajos: Pest megyei képzőművészek.
Művészet, 1967. jelen – 44 lap.

Kisser Pál

Szerepelt a II. Somalkid kiállításon.

Alföld 1966. jún.

A II. Somalkid kiállítás képei. Vonás Gyula

MDK.

Mizser Pál

Kiállitási kritkka

Hajdubihermegyei Népujság 1966 máj.14.

Mizser Pál, festőművész

Az V. országos ujári tárlat megnyílt a Kossuth Lajos Tudományegyetem díszudvarán és az egyetemi könyvtárban. – A művész alkotásai szerepelnek e tárlaton.

Szabó Ernő: Az V. országos ujári tárlatról.

Hajdu-Bihari Napló, 1946. júl. 4.

Mizser Pál, festő

A Duna-műhely idei tárlata ma nyílt meg Vácott, melyen szerepelnek a művész művei. „Szárnycsapás" (említve)

Losonci Miklós: Duna-Műhely '76.

Pest Megyei Hírlap, 1976. aug. 18.

Miser Pál

Megbízást kapott Miser Pál, hogy a vári Levéltárat dekoratív fa-burkolattal díszítse.

------:Köztéri munkák.

Művészet, 1977. május - 48.oldal.

Mizser Pál

Mizser Pál müvészete széles körű műfaji érdeklődésre, dusz adó művészi erőre, nagy szorgalomra, sokféle technikai ismeretre és kifejezési lehetőségek leghülönfelébb területeinek birtoklására vall.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó müvész.

Müvészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mizser Pál

Mizser Pál szemlélete igen messze került a főiskola szellemétől. Érdeklődése széles körű.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó müvész.
Müvészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mizser Pál

Minden alkalommal találkozik a zebegényi, nyári amatőrök számára szervezett képzőművészeti szabadiskolában Mizser Pál.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. július - 14.oldal.

Miser Pál

Miser Pál tanítványaival textil-
ékat, mintás képeket, játékokat, op-
tikai táblákat készít az egyes vá-
ci bölcsőde számára.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. július - 14.oldal.

Mizser Pál

Mizser Pál ujabban meglesvette a kis váci ovoda bútorzatát nak egy részit és így szines, esztétikus, praktikus lakáskulturát teremtett a bölcsödés generáció nak.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mirser Pál

Mióta a Főiskolát befejezte, tehát
15 óta, stílárisan Mirser Pál, 3
jól elkülönülő alkotói periódu-
son esett tíél.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14.oldal.

Maser Pál

Gobelinszövésű falikárpitjai szoros kapcsolatot tartanak kompozíciós és formai elképzeléseivel.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mizser Pál

Mizser Pál az egyes tárgy meg-
alkotásától eljutott az rendszer
alkotás stádiumába, ez ad
jelentőséget legújabb törekvései-
nek.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mizser Pál

A művész tablóképei, rajzai, grafikái a Kulturális Minisztériumban, a Honvédelmi Minisztériumban és a Pest Megyei Tanács tulajdonában találhatók.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. július - 14. oldal.

Mizser Pál

Mizser model - rendszere nem csupán dekoráció, amely külön féle műfaji, képi, tárgyi megjelenés formáját ~~ö~~ölthetiföl, hanem épitészete tirképezés.

Horváth Béla: Egy rendszer- alkotó művész.

Művészet, 1976. julius - 14. oldal.

Mirser Pál

Az Önhordó szerkezete nem csupán térplasztika, hanem olyan struktúra, amelyet épületenként is felépíthetünk.

Horváth Béla: Egy rendszer- alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14. oldal.

Mieser Pál

A modul-rendszer egész építészetünket, építészetünk és képzőművészetünk egymáshoz való viszonyát is alapvetően átalakítheatja.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó müvész.
Müvészet, 1976. julius - 14.oldal.

Miser Pál

A modul-rendszer elemeinek variál
hatóságával egyszerre valósítja meg
a belső és külső, a funkció és forma,
a tartalom és dekoráció szerves egységét

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. július - 14.oldal.

Mizser Pál

Mizser modul-rendszerére, de más munkáira is jellemző az elemek sűrítése, a forrásanyag ugyszolván 2 sűrítése, a rendelkezésre álló hely lehető teljes kitöltése

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó müvész.

Müvészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mizser Pál

Mizser Pál modul rendszerre jellemző a felületeknek minden részletében való megdolgozása, a kompozíció feszültsége és bizonyos fokú nyitottsága.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mizser Pál

Mizser modul-rendszerére jellemző a mozdulatlan nyugalmi állapot helyett szinte állandó mozgás-érez-letés, a vitmus elvensége, a szinesség-re és zenéségre való törekvés.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mirser Pál

Emberközpontú művészet Mirser művészete akkor is, ha munkái jobbára elvontaknak, netán az emberi figurát nélkülözőknek látszanak, vagy befejezetlen ilyenek.

Horváth Béla: Egy rendszer- alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mizser Pál

Mizser műmhiai mindig emberi érzések, indulatok, akaratok, vagyak elképzelések hordozói, céljuk mindig az emberi szolgálata.

Horváth Béla: Egy rendszer- alkotó müvész.

Müvészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mizser Pál

Mizser Pál 1914 április 14-én született Újpesten. 1965-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, ahol Fónyi Géza mesterének vallotta.

Horváth Béla: Egy rendszer- alkotó művész.
Művészet, 1976. július - 14.oldal.

Forrigi Géza

Forrigi Géza nevendéke volt a Fő-iskolán Mieser Pál.

Horváth Béla: Egy rendszer- alkotó művész.

Művészet, 1976. julius - 14.oldal.

Miser Pál

1961-ben állított ki először, azóta számos hazai és több külföldi kiállítás résztvevője. Miser Pál 1968-ban Derkovits ösztöndíjban részesült.

Horváth Béla: Egy rendszer- alkotó művész.
Művészet, 1976. július - 14.oldal.

Kiséri Pál

Kiséri Pálnak önálló kiállítása volt 1966-ban Szentendrén, 1967-ben Vácott, 1968-ban Budapesten, 1971-ben újra Vácott.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14. oldal.

Miser Pál

Miser Pálnak önálló kiállításai voltak 1972-ben Miskolcon, Dunaújvárosban, Rácalmáson, 1973-ban Budapesten, 1975-ben Vácott, 1976-ban Kecskeméten.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14. oldal.

Mizser Pál

A művész falképe van a váci pártházban, gobelinje a váci kórház és miskolci tanács épületében:

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó müvész.
Müvészet, 1976. julius - 14. oldal.

Mészer Pál

A művész táblaképei, rajzai, grafikái a váci Vak Bottyán Múzeumban találhatók, rendkívülinek a Magyar Nemzeti Galériában.

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó művész.
Művészet, 1976. július - 14. oldal.

Mizser Pál

Mizser Pál nevéhez kürödik a „Lugubre III", „Az ismeretlen vaios alapító emlékére" c. mü.

Horváth Béla: Egy rendszer- alkotó müvész.
Müvészet, 1976. julius - 14. oldal.

Mezser Pál

Mezser Pál, aióta, hogy 1965-ben
elvégette a főiskolát egyik legter-
mékenyebb, legsokoldalúbb mű-
vészünknek bizonyult

Horváth Béla: Egy rendszer - alkotó-művész.
Művészet, 1976. július - 14 oldal.

Mészáros Pál

A művész termékenységére jellemző hogy 15 év alatt, 10 ször lépett önálló kiállítással a közönség elé.

Horváth Béla:Egy rendszer- alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mirser Pál

1965-től szinte minden országos illetékű tárlaton szerepelt Mirser Pál egy vagy több munkával. Emellett rendszeres kiállítója volt a Képcsarnok Vállalatnak.

Horváth Béla: Egy rendszer- alkotó művész.
Művészet, 1976. julius - 14.oldal.

Mirser Pál

A művész munkássága sok-
rétű, festmények, grafikák, sőt
az utolbi időben gobelinek és
plasztikák kerülnek ki a kere
alól.

Horváth Béla: Egy rendszer- alkotó müvész.
Müvészet, 1976. julius - 14. oldal.

.-.

bb. 69. mizser pál kiállitása vácott

vid gö/fm/ká/gy/la

1021

1967. julius 8.

a váci madách imre müvelődési házban szombaton megnyitották mizser pál váci festőművész gyüjteményes kiállitását. a tárlaton szereplő több mint ötven festményt és grafikát julius 29-ig tekinthetik meg az érdeklődők./mti/

.-.

- 49 -

vid gö/fm/ká/gy/la

1967. július 9.

gödöllőn szombaton megnyitották a város és vác képzőművészeinek közös kiállitását, este pedig a kastélykerti szabadtéri szinpadon tánczenei koncertet rendeztek. a két rendezvénnyel ,,gödöllői szombatok 1967.,, cimmel kulturális eseménysorozat kezdődött a városban, amely szeptemberig gazdag programot igér. többek között gödöllőre látogat a kisz központi művészegyüttese, fellépnek a járás népművészei, a fővárosi operettszinház és a néphadsereg művészegyüttese. a gödöllői szombatok eseménysorozata szeptember 16-án nagyszabásu szüreti bállal zárul./mti/

.-.

18.25/gy

FNyV 10 15133

Mirser Pál

Mirser Pál

MEGHÍVÓ

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

MIZSER PÁL

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1968. NOVEMBER 16-ÁN,
SZOMBATON DÉLUTÁN 1 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND

SOMOGYI JÓZSEF

KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ,
A KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK ELNÖKE

MEDNYÁNSZKY TEREM
BUDAPEST V., TANÁCS KÖRÚT 26.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 187-718, 340-726
1976 DEC 15
DAILY NEWS

Pál Mizser

YOUNG ARTISTS' SHOW

The exhibition of the latest crop of works by young Hungarian artists opened in Budapest's Műcsarnok (Art Gallery) over the weekend. Our picture shows "In Memoriam-Gutted Town" by Pál Mizser

PHOTO MTI — LÁSZLÓ PETROVITS

1021

Triple Revolution

Hanoi, Dec. 14 (VNA/MTI) — The historic Fourth Congress of the Vietnamese Workers' Party opened in Hanoi today with a speech by President Ton Duc Thang. Thang, 88, the eldest delegate at the conference appealed for consolidation of last year's victory that ended 30 years of war.

The delegates from all strata of society represented 1.5 million members of the Party. Delegations from over thirty countries, including the Soviet Union and other socialist countries as well as fraternal parties from France, Japan, Italy, the United States and Sweden were also present.

Tuesday's session heard a report by Le Duan, first secretary of the Central Committee of the Vietnamese Workers' Party.

The first secretary said the scientific revolution was the paramount of three struggles vital to the unified Vietnam. Revolutions in production and cultural-conceptual affairs are also important but he stressed the "scientific revolution" is the most important task in

GE
AD
Rich

Geneva, Dec. 14 (Reuter) — The stalemated Geneva conference on Rhodesia's future adjourned today and British chairman Ivor Richard will set off after Christmas on a shuttle mission through southern Africa to prepare the ground for resuming the talks on January 17, British officials reported.

Differences over the composition of an interim government have provided a major stumbling block in the seven inconclusive weeks of negotiations and a white Rhodesian team representing Prime Minister Ian Smith's government.

The officials said Richard would visit Lusaka, Dar Es Salaam, Maputo, Pretoria

Mirser Pál

"Áttörés"

Horváth Béla: Egy rendező - alkotó műhely
Művészet, 1976. július - 14 oldal.

Mezser Pál

„Kórus" (repro)

Horváth Béla: Egy rendszer-alkotó művész

Művészet, 1976. július – 14 old al.

Mizser Pál

„Keletkezés és átalakulás"
(repro)

Horváth Béla: Egy rendszer – alkotó művész.
Művészet, 1976. július – 14 oldal.

Mirser Pál

Modul térplasztika (acél)

Horváth Béla: Egy rendhagyó művész.
Művészet, 1976. július – 14 oldal.

Pál Mizser

„Genesis und Metamorphose" (repr.)

„Aneinandergeschmiegt und schwebend" (repr.)

Von Mária Buchsbaum: Galerie der Nachbarschaft.

Pannónia, 1977) 3–4.

Mizser Pál, festő

L: Vertel Beatrix

Gerojdy Róbert: A felvonulás díszlettervezői 11.

Esti Hirlap, Bp. 1978. ápr. 29.

Mizser Pál

Siokokon

Magyar Hirlap 1977/1

Wagner:Kiállítások Siof

A rendezvény közművelődési jellegét az is hangsúlyozza, hogy a kamarateremben a *Corvina Kiadó* legfrissebb képzőművészeti termését tekinthetik, illetve vásárolhatják meg a látogatók. Ezenkívül a tárlat egész időtartama alatt — minden szombaton — grafikákat sorsolnak ki a látogatók között. *Mizser Pál* festőművésznek erre az alkalomra készült alkotásait az intézmény előcsarnokában elhelyezett postaládába dobott sorsolási lapok alapján akár a nézők által megjelölt címre is elküldik, ha az időközben elutazott volna az üdülőközpontból.

A Művészet a Művészetben idei, második kiadása remélhetőleg a tavalyinál is nagyobb — megérdemelt — sikert arat.

Wagner István

Mizser Pál festő

a váci Duna-műhely festői révén a tájat az ipari lüktetéssel egyült értelmezik s így művészi és emberi értelemben egyaránt munkás hétköznapjaink közérzetét és irányát kutatják. E festők közé tartozik a művész is.

Losonci Miklós: Hazai tájak.
Pest Megyei Hírlap, 1977. febr. 8.

Mizser Pál festő

Tíz festő és szobrász alkotása látható a Vak Bottyán Múzeumban rendezett kiállításon: Duna Műhely '76 c. – Hídvégi Valéria és Mizser Pál művészházaspár három olajtemperája szerepel a tárlaton.

(p.): Duna Műhely '76 kiállítás.

Pest Megyei Hírlap,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1970 APR 15
Mizser Pál

1021

Váci ünnep

A Duna-műhely jubileumi kiállítása a Madách Imre művelődési központban

Amikor belép az ember a most felavatott Madách Imre Munkás- és Ifjúsági Művelődési Házba; nagyvonalú egyszerűség fogadja. A képzőművészet nyitánya is méltó az építészet ünnepéhez. A váci *Duna-műhely* jubileumi kiállítása, mely április 20-ig tekinthető meg; felrázó esemény. Arról von szó, hogy a várost művészei magukénak érzik; festészettel, szobrokkal építik tovább. *Ez a Duna-műhely eddigi legjobb kiállítása;* az összteljesítmény vonzóan egyenletes, komolyság hatja át a műveket; művészi munka alaposságával kivívott fejlődés. Több festmény tiszteleg a 900 esztendős, mégis egyre fiatalabb város előtt, köszönti a barokk-múltat, a Dunát, a cementmű lüktető munkaritmusát; hagyományokat, tájat és a jelen távlatait. Ki-ki a maga erejével teszi mind ezt. *Nagy B. István* váci naplót szerkeszt képi együtthatókkal, *Monos József* ragyogó őszi kertet varázsol, *Sáros András Miklós*, színes rézkarcokkal emlékezik a háborútól, szenvedéstől is terhes múltra, *Gaál Imre*, Vác környéki tájba helyezi az átkelés és építkezés permanens történését.

Mizser Pál, hosszú küzdelem után előrelépett. Váci városképének lobogó előtere remeklés, a stilizált hátérrajz azonban nagyobb elvonatkoztatást igényelne. Művei érleltek, megoldottak, önmagukon kívül nem hasonlítanak senkire — eszközrendszerük eszmét épít. *Hidvégi Valéria*, változatlanul tartja kimagasló festői formáját. Ihletett és lelkiismeretes, érzékeny újdonsággal boldogít a *Madárdal*-ban. *Disputája* is felemelő. Teljesítménye költői rangot ér el akkor is, amikor *Remeté*-re emlékezik.

Cs. Nagy András, a Duna-műhely másik erőssége, most leginkább *Verbunkosa* győz meg értékeiről, mellyel népünk szilaj jókedvét, alkotó történelmi közérzetét kottázza az egészségesen duhaj táncosokban. *Dániel Kornél* is meglepetést okoz. *Parasztasszony*-ának búzaszíne, hegykoszorús ívei rendkívül erőteljesek, egyéniek.

Blaskó János érmei a 900 esztendős Vácott köszöntik árnyalt igényességgel, de a szobrászi anyag központi erejét *Gyurcsek Ferenc* művei képviselik. Méltán kapott Munkácsi-díjat a vállalkozási kedvében, formaújító törekvéseiben, a munkásosztály iránti elkötelezettségében oly következetes szobrász, aki most *Diadalkapu*jával- és *Szarvas* jelképével szerepel az ünnepi tárlaton. Drámai alkat, aki korunk szimbólumát keresi. Gyurcsek szobrai lelkesítőek, Munkácsy-díja is, mely egyben a Duna-műhely és Vác város sikere is. Ő az első a sorban, de az ünnepi kiállításon már azok az alkotók is szerepelnek, akik a művészeti díjak jövendő várományosai. Ez annál gyorsabban válik folyamattá, minél erősebb a város, a közönség és a művészek baráti kapcsolata. Jó úton halad a kapcsolatteremtés. Jelképes erejű az a tény, hogy a művelődési központ *első* kiállításának *első* bejegyzői a Forte-gyár Ady Endre szocialista brigádtagjai, akik tárgyilagos és pontos ítélettel szépnek tartották a képeket. Munkások és alkotók első kézfogását érzékeljük a váci húsipari dolgozók, a gépipari szakközépiskolások elismerő soraiban, akiknek tiszteligő aktivitása az első bizonyíték, hogy az új művelődési központ a munkásoké és az ifjúságé lesz. A kultúra gazdag ajándéka ezzel az ünnepi kiállítással megkezdte jótékony áramlását.

Losonci Miklós

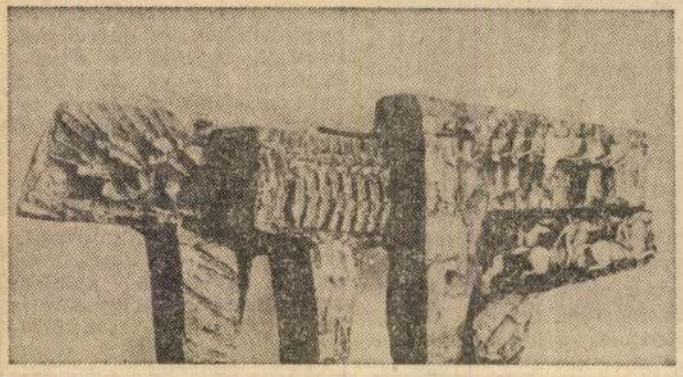

Gyurcsek Ferenc: Diadalkapu, II.

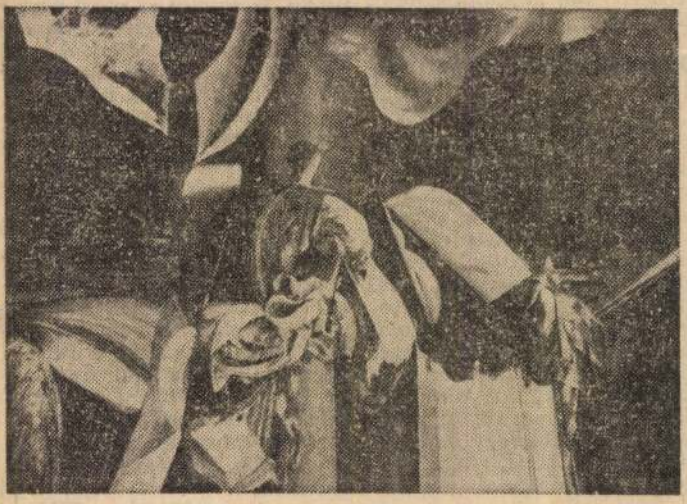

Mizser Pál: Városom.

miért keresnek tehát többet az új helyen levők? A gyár politikai és gazdasági vezetésének keservesen következetesnek kellett lennie, míg végül elfogadásra talált az az igazság, hogy a látszatra ugyanolyan munka valójában de hogy azonos.

Szó sincs tehát arról, hogy — s persze, nemcsak Ikladon — a középirányítás, az üzemés művezetők hagyományos bátortalansága kötné földhöz a differenciálás szárnyalni kész szándékát. Béklyót rak erre az amúgy is zsenge szándékra a beosztottak értetlensége is, akik nem akarják elfogadni, hogy van különbség közöttük. *A munkás-munkás, a tisztviselő-tisztviselő hamis azonosítása a legveszélyesebb közgondolkodásbeli elemek közé tartozik. Azt sugallja ugyanis, hogy a boldogulás útja a középszer. Sajnos, a bérrendszer gyakorlati alkalmazása nemcsak sugallja ezt, hanem igazolja, mármár helyesli.*

Döntés után semmi

Az alkalmazotti létszám kedvezőtlen növekedésével 1974 májusában már foglalkozott a kormány, s akkor több határozatot is hozott a Minisztertanács. E határozatok túlnyomó része azonban nem valósult meg, s így került sor a felvételi zárlat elrendelésére több mint másfél esztendő elteltével. Életbe lépett a szakmai bértáblázat is, s bár azt senki nem hitte, hogy az abban foglaltaknak rövid idő alatt érvényt lehet szerezni, az azért elgondolkoztató, hogy míg nem volt ilyen táblázat, addig mindenki sürgette, amióta van, azóta nem törődnek vele. Az elkult úgy, hogy megfeleljen a gazdaságpolitikai döntésekből származó munkaügyi, munkaerő-gazdálkodási követelményeknek. A tanácsok például formailag felhatalmazottjai annak, hogy a területükön működő termelőegységek munkaerő-gazdálkodását ellenőrizhetik. A gyakorlatban a vállalatok, a szövetkezetek — ritka kivételtől eltekintve — szóba sem állnak a tanácsokkal, nemhogy bepillantást engednének ilyesfajta ügyeikbe. S ezzel a kapcsolat be is fejeződött, mert másfajta eszköze a tanácsoknak a formális felhatalmazáson kívül nincsen.

Régi útmutatás

Szabad legyen a munkakör és a munka iránt érdeklődő olvasó figyelmébe ajánlani egy idézetet, mely így sorolja fel a foglalkozási ágak jövedelemkülönbségeinek okait: *„Az első, kellemes-e vagy kellemetlen maga a terület; a másik, könnyű-e és olcsó vagy nehéz és költséges a megtanulása; a harmadik, állandó-e a foglalkoztatottság az illető területen vagy sem; a negyedik, csak kisebb, vagy pedig nagyobb szerepet játszik-e a bizalmi elem a területen; és az ötödik, mekkora a siker valószínűsége."*

Talán itt, s így lehetne, kellene mérlegelni, természetesen mindenféle tényezőt társadalmi méretben és súlyban vizsgálva, a bizalmi elemet éppúgy, mint a tanulást, a kellemest és kellemetlent. Az idézet forrása egyébként *„A nemzetek gazdagsága"* című mű, s szerzője Adam Smith, s megjelent 1776-ban, éppen kétszáz esztendeje.

Mészáros Ottó

hogy a meghajlított fa *letesen száradjon.* Vas szorítva hűl ki, így nem vissza — magyarázza a fortályait a művezető.

Sétánkon egy kis k bemutatja a hordófené tőket. Gépen szabják, k szöggel tűzik egymáshoz a léceket, méretre vágják, a szélére árkot, úgynevezett csint maratnak rá, ettől függ a hordó aljának és oldalának összeilleszthetősége.

Alig látni kézi munkát. Csak a finomításoknál kerül elő a fabetétes kádárkalapács. Ha netán szálkás, csomós, egyenlőtlen felületű az oldaldonga, akkor gyékényt húznak a résekbe, tömörítik. Esztergálással csinosítják a hordót, végül bevasalják, *zeccelik,* hat abroncsot húznak rá, úgynevezett fej-, nyak- és hasvasat. De még mindig nem lehet megtölteni. Átkerül az enyhén illógázaktól édeskés levegőjű terembe, ahol két asszony szórópiszollyal porcelán bevonatot képző *ventúrt* fecskendez az üregekbe, a belső falra. A hordó aljának külső részét csónaklakkal vonják be, míniummal körülfestik. És jöhet a minőségi ellenőrzés.

egy akó 56 liter. Évente 37 700 hordó készül itt, 180 ezer hektó befogadóképességgel. A többi már számolás kérdése.

Nem kell cégér

Tavaly májusban kezdték meg a ceglédi gyár építését. Az 50 millió forint értékű beruházás megvalósulásával Budapesten, a Liget utcai boroshordóüzemet végleg vidékre telepíthetik. *Valóságos hordóbirodalom lesz,* száz kádárral, betanított munkással. Gyors a szakmai utánpótlás is: jelenleg húsz ipari tanulót képeznek a műhelyben.

A ceglédi hordónak nem kell cégér, már most a próbaüzemelés alatt rangos vevőjük van: a VINEX Magyar Állami Pincegazdaság ceglédi export-import üzemének vásárolja meg termékeiket.

Horváth Anita

Népfrontaktivisták tanácskozása

A mezőgazdaság és élelmiszeripar fejlesztési céljaival és módszereivel ismerkedhettek meg szerdán *dr. Kovács Imre* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes előadásában a Hazafias Népfront Országos Tanácsa falu- és szövetkezetpolitikai munkaközösségének tagjai. Az ülésen — amelyen részt vett *Patay János,* a SZÖVOSZ elnökhelyettese és *S. Hegedüs László,* a népfront országos tanácsának titkára (Pest megye 24. szentendrei választókerületének országgyűlési képviselője), — az előadó a feladatok ismertetésével együtt megjelölte a tervek teljesítéséhez — a hazai fogyasztók növekvő igényeinek kielégítéséhez, az exportképes termékek bővülő előállításához — vezető utakat, módszereket.

Mizser Pál: „Önrekötő" rendülés

Egy rendszer-alkotó művész

MIZSER PÁL ÚJABB MŰVEI ÉS MŰVÉSZI TÖREKVÉSEI

olaj-tempera, 60×80 cm, 1975,

1021

Művészet, 1976. 7.

a: bizony nagyon-nagyon kevés energia-foszlányka jut túl a forgón – előre. De próbáljuk csak meg ezúttal is megfordítani a képletet. Így egyszeriben nyilvánvalóvá válik, hogy éppen az *előre*jutás érdekében kell az energiák döntő részét *hátrafelé* lövellni. Az is nyilvánvaló lesz, hogy az energiák góca, kútfeje: ez és csakis ez a szánandóan törékeny, a figura méreteihez képest is, nemhogy a legyőzendő akadályhoz képest, túlon-túl filigrán emberfő. És az is, hogy ez a fej már nagyon-nagyon, a teljesítőképesség szélső határáig igénybe vétetett az energiaszolgáltatásra! (Ebből adódhatik, hogy a maradék erőtartalékaival nem is tud már egészen ésszerűen gazdálkodni: a jobbra kiáramló energia-hullám például tékozlón túlcsap az ostromolt sziklaperemen.)

Hogyan vetül le ez az örvénylés az elöl-, hátul-, illetve oldalnézetekre? Röviden fogalmazva: a hátulnézet egyetlen szélesen áradó energia-folyam; innen nézvést a szobor fekvő formátumúnak adódik. Az oldalnézetekben kiélezetté és egyben nyitott kimenetelűvé válik a küzdelem az előretörni, illetve visszatartani szándékozó tömegek között. A kompozíció fő tengelye itt a függőleges lesz (az egyensúlyi állapot ezáltal stabilból fokozatosan labilissá változik), amelybe sűrű rajokban csapódnak be a mozgáshordozó ferde vonalak. Végül a szembenézet harsogó, diadalmas kódaként hozza vissza a kiegyensúlyozottság fekvő tömbjét, a biztonságos vízszintes alapirányt, amelyhez viszonyítva minden maradék kuszaság másodlagossá törpül.

Megvilágítások és megvilágosodások

Egy szobornak lehetnek nézetei (láttuk, vannak is!), de a végső értelmezését a fény és csakis a fény adhatja meg. (Persze erről már jobb a saját szemünkkel meggyőződni!) Két szélső értelmezési lehetőséget hadd vizsgálantsunk fel mi is itt.

Ha az alakot világítom telibe, a rajta végigömlő fénytől testetlenné oldódik. Hátra és oldalra csapódó árnyéktömbjei a legyőzendő akadályokat súlyosbítják. Küzdelme így szinte kilátástalanná válik – viszont csakis rébe ő maga, a feladatvállalás mártírja, fel-

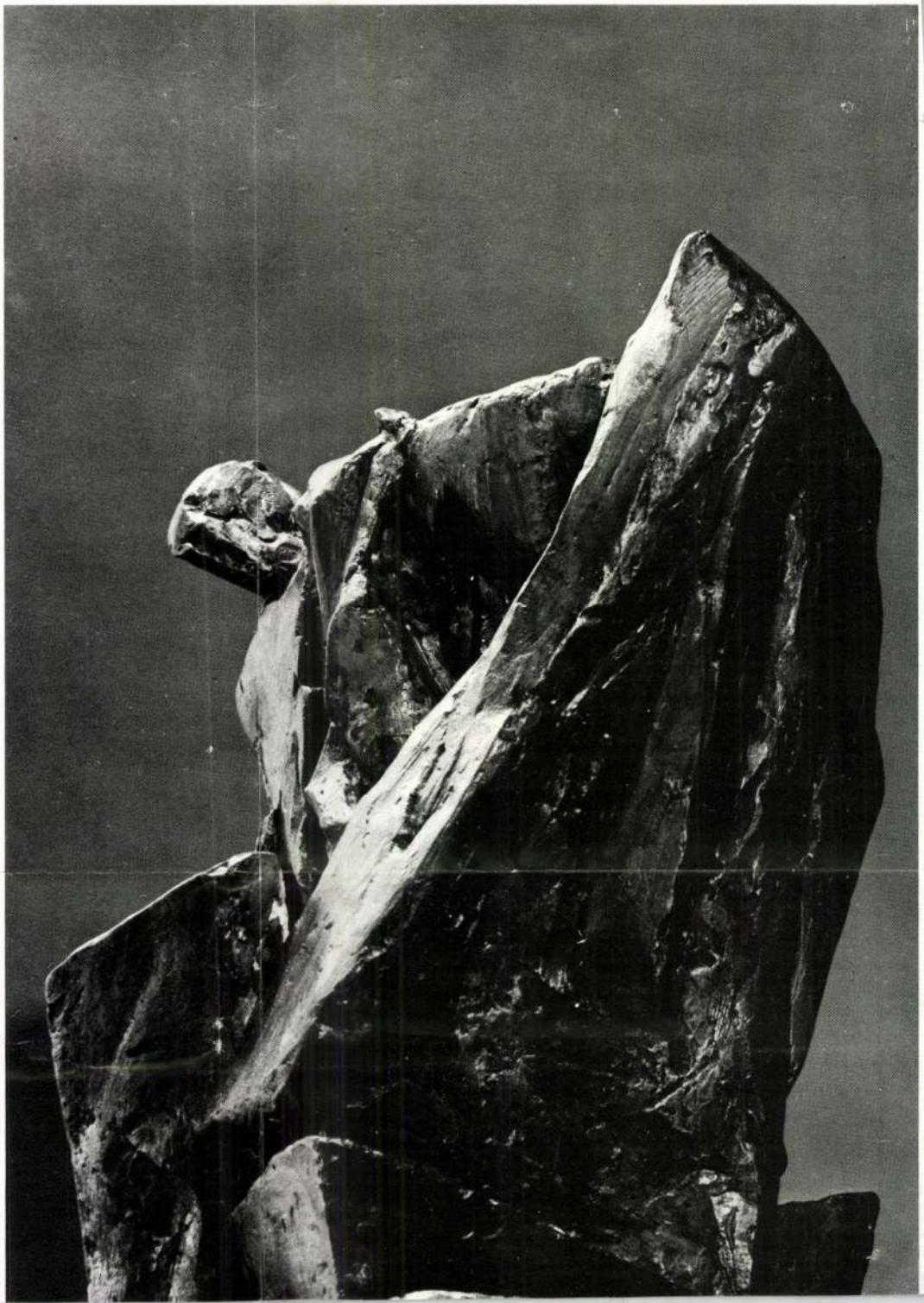

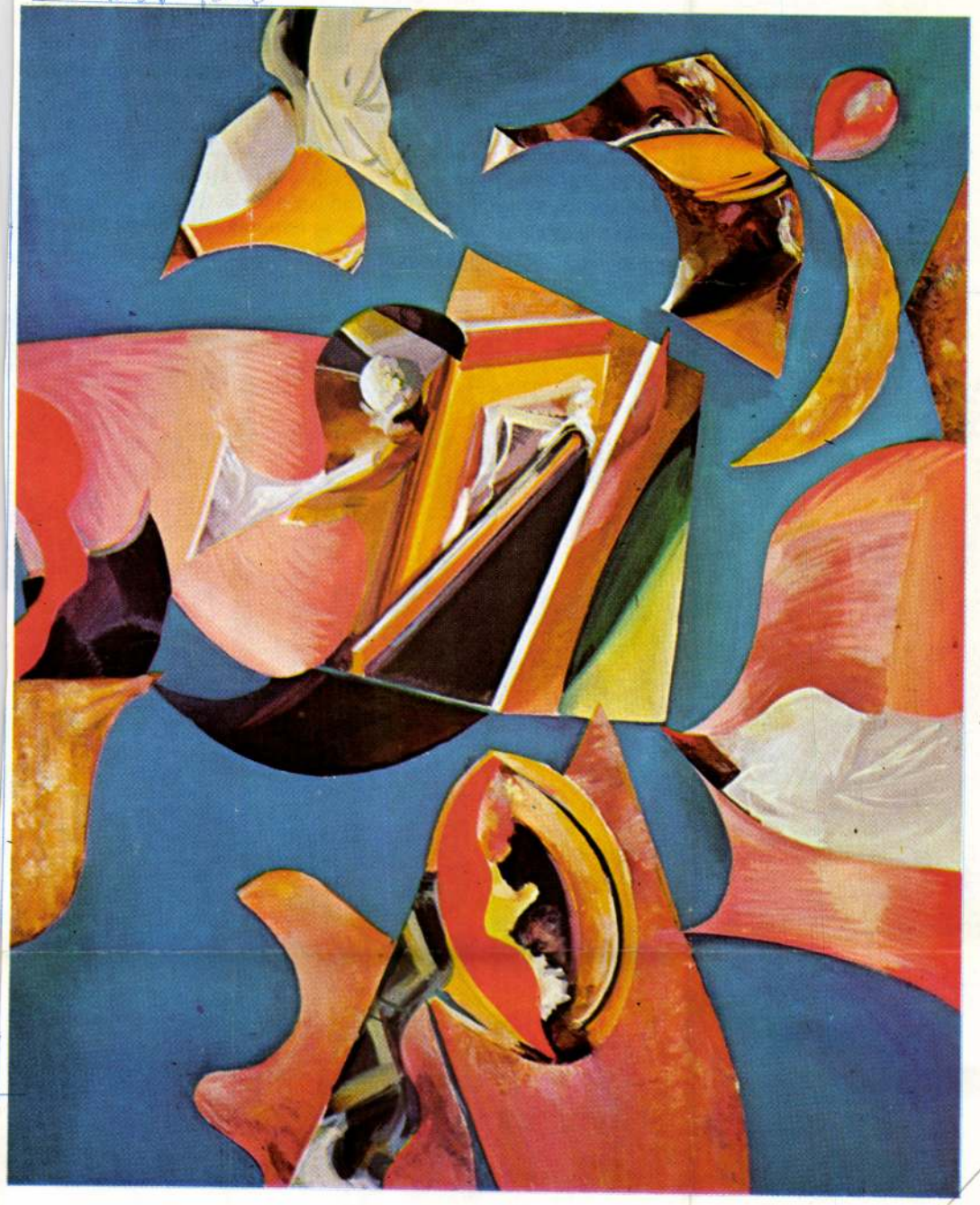

Mizser Pál: Tapadva és lebegve, olaj-tempera, 110×180 cm, 1975 (fotók Tahin)

közepén készültek, elrejtésükre a század második felében kerülhetett sor.

Ebben az időszakban Tolna város története is bővelkedett olyan eseményekben, hogy célszerű volt az értékesebb vagyontárgyakat biztonságba helyezni. 1542-ben Werbőczy Imre főispán hadai törtek a török kézen levő városra, majd 1559-ben a csurgói hajdúk. 1597-ben és 1600-ban, a hadak közeledtének hírére a lakosság Kecskemétre, Esztergomba és Komáromba menekült. Nádasdy Ferenc el is foglalta a várost és felperzseltette. Valószínűleg ekkor, a szá-

összeírt török adójegyzékekben igen sok Kádas nevű polgár szerepel. Anyagi helyzetük nem tűnik rossznak, bár nem tartoztak a vagyonos polgárság körébe sem. Mindenesetre bizonyos mennyiségű készpénzzel rendelkezhettek, amelynek egy részét – a kor szokásának megfelelően – nemesfém tárgyakba fektették. A XVI–XVII. századi végrendeletekből, periratokból az derül ki, hogy a városi polgárság főként övek, ruhakapcsok, ezüst kanalak és poharak formájában halmozta fel vagyonát.

* A találók elbeszélése szerint még két köves arany- és egy ezüst pecsétgyűrű is tartozott a lelethez, ezeket azonban az Óra- és Ékszerkereskedelmi Vállalat Kígyó utcai boltján keresztül értékesítették. Különösen a pecsétgyűrű hiánya fájdalmas, mert címere sokat segített volna a kincslelet történeti hátterének, jelentőségének kibogozásában.

Mizser Pál

„Keletkezés és átalakulás", gobelin, 600 x 200 cm, 1974, (repr.)

„Áttörés", kollázs, 47 x 34.5 cm, 1976. (repr.)

„Fel a magasba" kollázs, 40 x 34.5 cm., 1976. (repr.)

Művészet, 1976. 7. 16 old.

MIZSER PÁL festő, grafikus
Ujpest, 1941

1965-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán Fónyi Géza növendékeként. Vácott él, az itteni Duna-műhely alapitótagja. Csoportos bemutatók mellett 1966-ban Szentendrén, 67-ben Vácott, 68-ban a budapesti Mednyánszky Teremben, 1972-ben Miskolcon és Dunaujvárosban, 74-ben a Studió Galériában jelentkezett önálló kiállitással. Képei eljutottak Moszkvába, Bécsbe, Brüsszelbe és Thübingenbe. 1968-71-ben Derkovits-ösztöndijban részesült. - Művészi célkitüzése az avantgardizmus folytatása és továbbfejlesztése. Az avantgardizmus emberi magatartást, a művészet uj értelmét jelenti számára: felszámolni az esztétikai közhelyeket, megkeresni a látszaton tuli lényeget, állást foglalni napjaink problémáival kapcsolatban. Legelvontabb törekvéseiből is kitetszik az aktuális politikai szándék. Murális müfajokkal is kisérletezik.

Művészéletrajzok 1975

Mursor Pál

Dr Végvári Lajos felkérte Mursor Pál festőművészt a Zebegényi Szabadiskola festőtáborának vezetésére.

Végvári Lajos: Zebegény krónikája, 1967.-1977. Művészet, 1977. július - 10. oldal.

Mizser Pál

Mizser Pál megbízást kapott a régóta tervezett „komplex továbbképző" megszervezésére

Végvári Lajos: Zebegény krónikája, 1967-1977.
Művészet, 1977. július - 10.oldal.

Mezser Pál

Méltatás

Végvári Lajos: Zebegény krónikája, 1967-1977.
Művészet, 1977. július - 10. oldal.

Mirser Pál

Mirser Pál osztályán a Lebegényi Szabadiskolában a hallgatok nonfigurális-kompozíciós feladatokat kapdak.

Végvári Lajos: Zebegény krónikája, 1967-1977.
Művészet, 1977. julius - 10.oldal.

Mizser Pál

Mizser Pál felesége Hidvegi Valeria textilművész.

Chikán Bálint: Átváltozások.

Művészet, 1977. julius - 18. oldal.

Mizser Pál

Méltatás.

Menyhárt László: Örlelődő jövő a műhelyben.
Művészet, 1977. július - 13.oldal.

Mizser Pál Festő

a közeljövőben Pest megyei művésnek alkotásaiból nyílik kiállítás a Szovjetunióbeli testvérmegyében az omszki területen. — Vácról szerepelnek a művész képei.

Reggeli krónika III.

1976. I. 24. Kossuth 7.00 Gué

Mizser Pál festő

Omszkban rendeznek ápr. 4.-én nyíló tárlatot, ~~melyen~~ megjeink képzőművészeink alkotásai-ból, melyen szerepelni fog a művész szinekben tobzódó festménye.

Lasonci Miklós: Pest megjei alkotások Omszkban.

Pest Megjei Hírlap, 1946. jan. 25.

Mizser Pál

is szerepelt a Duna mühely 76 cimü tárlaton
Vácott

Magyar Hirlap 1976/196/8

Mizser Pál

szerepelt az V országos nyári tárlaton Debrecenben.

Alföld 1976/10/67

Szabó: Mire kíváncsi a látogató?

Mizser Pál, [ ]

l.: Reich Károly

—: Iskolagaléria — — — 2.

ESTI HÍRLAP, Bp. 1975. dec. 3.

Mizser Pál

Alföld 1976/7/3

Mizser Pál: Újkor Vénusza

Mizser Pál festő

A Stúdió Galéria évi seregszemléjén szerepelnek munkái.

Losonci Miklós: Stúdió 75.
Pest Megyei Hírlap, 1975. dec. 21.

Mizser Pál

Vácon, a volt görögkeleti templomban /Március 15.-tér 19. Mizser Pál festőművész kiállitása junius 12.-ig megtekinthető.
A Toldi Studió Moziban Timár Péter Fotóművész tárlatának megnyitója junius 3.-án Szuppán Irén iparművész a Csók István Galériában junius 5.-én nyitja meg kiállitását,- közli a Kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 31.
XIX. évf. 22. sz. 8. lap.

Mizser Pál

Távolabb a multtól cimü alkotása lényegében egy Bernárhos kompozició.

Magyar Hirlap 1974 243/6

Mizser Pál

a Jubileumi Képzőművészeti Kiállítás megnyílt a Műcsarnokban, melyen szerepel műve: „Veletkezés és átalakulás" c. (ecsetvé)

Művészeti Magazin 75/4

1975. ápr. 19. TV. 17.55 KGyné.

Mizser Pál, szobrász

Részt vett a Szeged-Tarján-szobrpályázaton.

Tandi hajos: hakótelepi esztétika

90-93.

TISZATÁJ, Szeged, 1974. március

XX VIII
3.

Mirser Pál
festő

Méltatás

Molnár Károly: Már 1075-ben város volt...
Tükör, 1974. dec. 10-16 lap.

Kizser Pál

A zebegényi "szabadiskolában" tanit.

Szőle László: Mire képes két festő

Látóhatár 73/ dec 193. old.

Mizser Pál

Ujpesten működött, s gyerekkora óta Vácon él.

Nógrád, 1973. nov. 10. 101. elf. 263 m. 8 p.

Mizsei Pál

A váci Duna-műhely alapító tagja.

Népszava, 1973. nov. 10. 101. évf. 263sz. 8p.

Mizser Pál

1973. tavasszán a Stúdió Galériában kiállítása volt.

Népszava, 1973. nov. 10. 101 erf. 263 m. 8 p.

Mizser Pál

Lány bakának (fotó)

Népszava, 1973. nov. 10. 101. évf. 263 s. 8 p.

Mizser Pál, [festő]

A zebegényi tárlaton szerepel.

— : festménykölcsönző 8

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. szept. 5.

Mizser Pál

a X. VII. tiszteletére a Kisz Kb. és a Fiatal Művészek Stúdiája pályázatot hirdetett képső művészeti alkotásokra. a Dorogon megrendezett tárlatra ráerepel műve: „Demonstráció" c. kompozíció (ecolítve), valamint több alkotása.

Csolnoki – Fiatal művészek kiállítása Dorogon.
Dolgozók Lapja Komárom, 1973. máj. 31.

Mizser Pál

festőművész tárlata csütörtökön nyílt meg Dunaújvárosban, a Műcsarnok Vasmű uti kiállítási termében. A kiállításon a művész harminc olajfestménye és grafikája tekinthető meg.

Magyar Hirlap 1972/158 8 old.

Mizser Pál festő

A X. miskolci országos tárlaton szerepelnek művei, – ő talán a legfiatalabb kiállító művész.

Kovács A. Béla: Képzőművészetünk X. miskolci országos tárlata.

Napjaink, 1968. dec.

Münser Pál

„Szomjúság" (repr.)

Komárom Megyei Hírlap, 1969. márc. 2.

Mizser Pál festő

a Studió 58-68 c. kiállításai művei szerepelnek.

Péter Imre: Studió 58-68
Népművelés, 1969. febr. 30-31. old.

Mizser Pál festő

A X. Miskolci Orsz. Képzőművészeti kiállításon szerepelnek képei.

Szeres János: X. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás.
Népművelés, 1969. febr. 28-29 old.

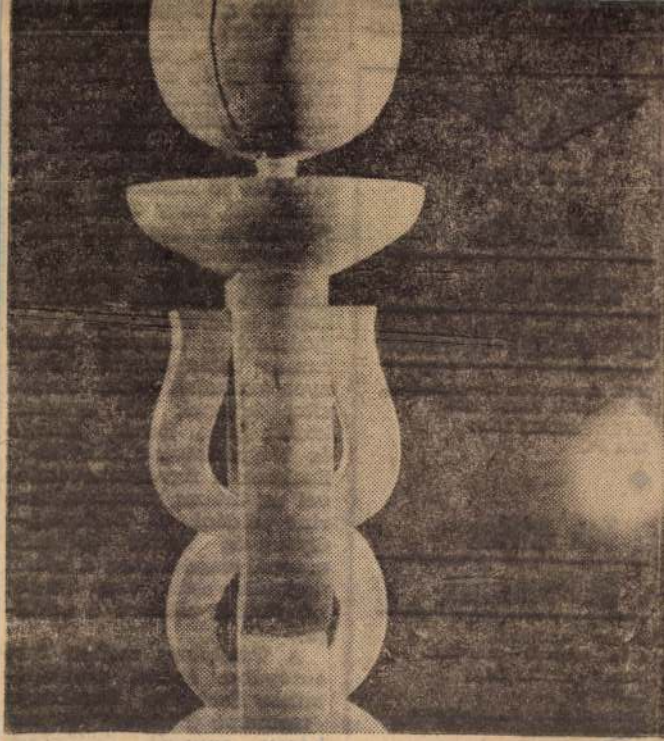

Mizser Pál

Mizser Pál

Délmagyarország, Szeged
1943. Dec. 16.

D

j

Tá'rában

—január 2.
kat.
J:

es

ban

árcius.
IJ:

részletes

ZEGED,
tér 2.
12-020.

A javaslat különösen a tófelület jó minőségét tartja fontosnak, hogy 20—30 évig ellenálljon a forgalom okozta megterhelésnek.

A vizsgálatok szerint az andezitből készült burkolat kopik legkevésbé, míg a leggyakrabban használt bazalt hamar kifényesedik, könynyen csúszóssá válik. Andezitot fejtenek ki egyebek között Szob, Recsk, Komló és Nógrádkövesd bányáiból. Ezeknek a figyelembevételével az intézet javaslata szerint például a Budapest—Gyöngyös között építendő autópályaszakaszhoz a közeli nógrádkövesdi vagy szobi bányákból célszerű a szállítás.

A Tatabánya mellett futó autópálya építési munkálataihoz Szob és Uzsabánya termelné a követ; a szob bánya anyagát különösen olcsón lehetne a helyszínre juttatni, mert a Dunán uszá-

Mizser Pál festőművész

A zebegényi Szőnyi István Múzeum vezetősége tervbe vette a jövő évre megvalósítandó „kölcsön képtár"-t, Erre a célra a művész már hozott a Múzeumba képeket.

IV. Híradó

1973. XII. 27. 19.30 D.

Mizser Pál 1.

(Studió Galéria) grafikai lapjainak egzaktsága versenyre kél a jugoszlávokéval. S ezt annál nagyobb örömmel, egyszersmind némileg tüdve állapítjuk meg, mivel ugyanennek a művésznek a fiatalok studió kiállításán szereplő festményei sok bizonytalanságról hanúskodnak.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1973/9 6 old

Mizser Pál 2

Úgy rémlik, hogy a grafika technikája kényszeriti Mizserre a célszerű és hasznos fegyelmet. Nem arról van szó, hogy ez az credendően dinamikus, expresszív formákat és tartalmakat kevélő művész itt valami higgadtabb, szigorúbb formarendnek engedelmeskedő szerkesztésre tért volna rá: mindössze annyiról, hogy az olajfesték és ecsetkezelés adta technikai „áradozás" lehetőségével szemben itt a formák kikeresettek, végig gondoltak.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Ifirlap 1973/9 6 old.

Mizser Pál 3

Bár a színek megválogatásában, a kontrasztok tudatos kialakításában még itt is marad bőven kívánnivaló: a feszültségre törekvő képek ugyanis nem mindig színesek, hanem gyakorta csupán tarkák. A mintegy két tucatnyi grafikai lap java része egy monumentalis szőnyegkompozíció előtanulmányának tekinthető.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1973/9 6 old.

Mizser Pál 4.

Mizser zenei ösztönzésekre kompanál, illetve zenei alapszituációk képzőművészeti megfelelőit keresi és szerencsés esetben meg is találja azokat. E törekvést nem tartjuk sem indokolatlannak, sem erőltetettnek. Nem hallgatjuk el azonban, hogy a cimadásban, a zenei kifejezések alasz megfelelőinek szerepeltetésében nemi misztifikálást, sőt sznobizmust érzünk.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1973/9 6 old.

Mizser Pál 5

a Vivace Homofonia, Semplice magyarul is mondhatók. Az ellenben már bosszantó-feltéve, hogy elfogadjuk az olasz szakkifejezéseket – ha képalávásként Con spirito helyett, Kon-spirito szerepel, ha Lugubre helyett Lugubrét olvashatunk, ha az Epodos Epodusna vállozik.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1973/9 6 old.

Mizser Pál festőművész

A volt váci Sztáron-diákok közül a
művész lett az idők során a Dunamü-
hely vezető alakja. – A gimnázium
helyet biztosított a képzőművészetnek az-
zal, hogy régi és mostani tanulóifjúságának
válogatott rajzaiból szervezett állandó kiál-
lítást. Mizser Pál gimnazista korában ké-
szült szinrajza szerepel e kiállításon. (említve)

L. M.: Iskolagaléria Ráckevén és Vácott.

Pestmegyei Hírlap, 1974. máj. 4.

Mizser Pál, – kobrán

Kompozíció

Repr.

Mizser Pál. Kút

Mümelléklet: IV.

TISZATÁJ, Szeged. 1974. március

XXVIII
3.

Új Port Megyei Hírlap

MIZSER PÁL

Mizser Pál kiállítása Vácott a Kassai Vidor Galériában

Meglepő tárlat szemtanúi lehettek azok, akik jelen voltak a váci Kassai Vidor Galériában nemrég megnyílt *Mizser Pál*-kiállításon. Egy Vácról indult és innen elszármazott művész visszatérését üdvözölhettük városunkban. A kiállítás anyagát *Németh Zsuzsa* festőművész válogatta, aki fiatalabb kollégaként jó húsz éve ismeri a művész munkásságát. Németh Zsuzsa annak idején, a pályára még csak készülődve, szinte gyerekként találkozott először Mizser Pál művészetével.

E kiállítás rendezésekor tudatosan nyúlt vissza a régebbi munkáihoz is. Így ez a kis kollekció megpróbál átfogó keresztmetszetet adni az utóbbi három évtized anyagából, ami természetesen nem jelenti a teljes életmű bemutatását.

A hetvenes évek elején született kollázsok közül egy lapot láthatnak itt, ez a legkorábbi ebben az anyagban.

Azután ugrás következik az időben és térben, ugyanis, ha figyelmesen tanulmányozzuk Mizser Pál szakmai életrajzát, vagyis kiállításainak sorozatát, azt vehetjük észre, hogy 1979-ben szinte megszakadt itthoni jelenléte a művészeti közéletben. A külföldi tárlatok helyszínei: Franciaország, Belgium, Japán, Dánia jelzik világ körüli vándorlásainak színtereit. Ezt az akkor és ott született – számunkra, és gondolom a

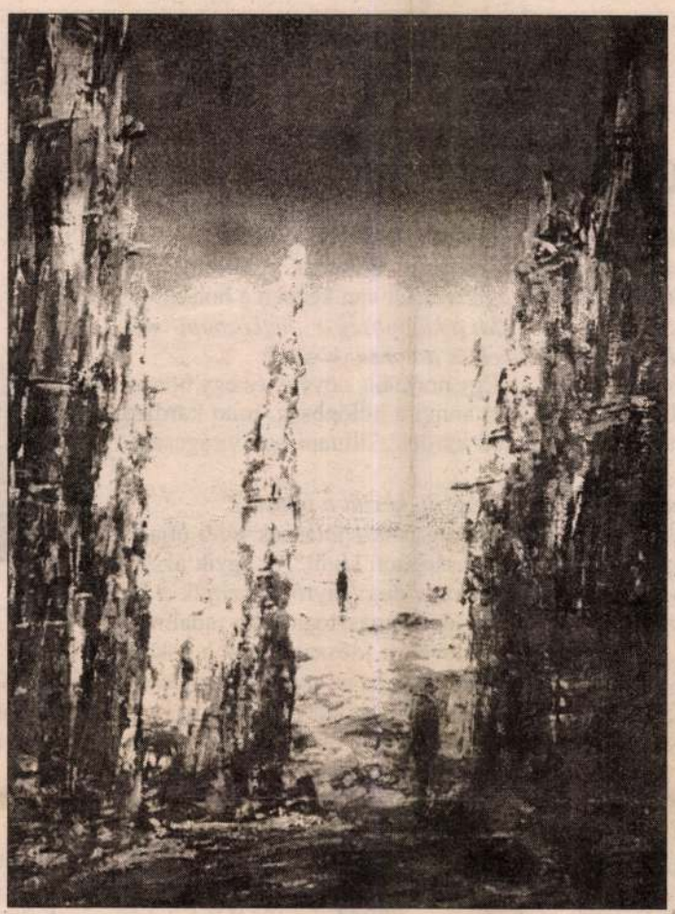

Keleti táj

látogatók számára is ismeretlen – világot szerették volna megmutatni a szervezők ezzel a kis válogatással.

Úgy tűnik, sikerült elkerülni az ilyenfajta koncepciók csapdáját, a túlzott sokszínűséget, mely vonatkozik felfogásra, technikára, és színekre egyaránt, és e veszélyek ellenére is egységes egésszé állt össze az anyag.

A tárlat központjában a három lebegő, kék, kis kép talán a legderűsebb pontja a teremnek. A Japánban készült nyomatokon kitűnően sikerült megragadnia valami nagyon lényegeset a távoli, ázsiai kultúra szubsztanciájából. Sokatmondó szűkszavúság, az elhallgatás művészete, a nagyon pontosan elhelyezett jelek, jelzések, a repülés, a légiesség érzékeltetése a „beszélő kékkel", a meg nem nevezett dolgok jelenléte. Mindezek együttesen adják a japán sorozat értékeit.

Mellettük a súlyos, tömör fából esztergált képek, a nyolcvanas évek elején indult próbálkozás darabjai, egy máig be nem fejezett kísérlet stációi. Hófehéren, csupaszon, kiáltó ellentétei Mizser Pál „színes" világának. Annak ellenére, hogy homogénnek tűnnek, mégis kontrasztokra épültek: a pozitív-negatív, a szögletes-gömbölyű formák, a női-férfi princípium ellentétére. A Hold és Nap elválaszthatatlan, kibékíthetetlen párosára. Talán valamikor színesek lesznek ezek a domborművek, még keresik végleges formájukat.

A dániai töprengések Hamlet földjén lendületes, átsuhanó formákban öltöttek testet. Állandóan változó, felbomló és átalakuló, bizonytalannak tűnő kompozíciós rendbe álltak össze.

A dinamikus, kirobbanóan színes környezet sivár formákat, szervetlen és szerves lényeket vesz körül. Tájképek ezek és egyben önarcképek. Nemcsak az „ars poeticájává" vált magányos fa az, hanem a többi is. A tájkép a romantika óta a lélek tükre, benne leplezetlenül tárulnak fel a belső én, a tudat titkai, hiszen mindannyian szüntelenül keressük önmagunkat, de ez éppoly reménytelen mint egy pont körülhatárolása, melynek nincs kiterjedése, mégis belefér „Isten és az egész mindenség" – Weöres Sándort idézve.

Mizser Pál azon kevés képzőművészek közé tartozik, akik belső késztetést éreznek arra, hogy az őket foglalkoztató problémákat szavakban is megfogalmazzák. Neki azonban e késztetésen túl az eszközei is megvannak a verbális gondolatközlésre, ezt főként pedagógiai munkásságában kamatoztatja. Egy korábbi kiállításának katalógusában mégis *Friedrich Düremmatt* köntösébe bújva üzent nekünk arról, hogy mit tart fontosnak az élet, a világ dolgairól. Innen idézve: „Felejtsd el a régi történeteket, Pannükhisz, nem fontosak, mindannyian abban a vad gabalyodásban élünk, mint azoknak a szereplői. Mindkettőnknek azzal a szörnyű valósággal kel szembenéznünk, amely éppoly átláthatatlan, mint maga az ember, aki ezt a valóságot megteremti..."

Mizser Pál is létrehozta a maga teremtésmítoszát, ezzel is bizonyítva azt, hogy az embert foglalkoztató őspróblémák, őshelyzetek szinte semmit sem változtak az évezredek során. De aki ecsetet, tollat vagy hangszert vesz a kezébe, mégis arra vállalkozik, hogy a „szörnyű és átláthatatlan valóság" sötét sarkaiba világítson, a rejtelmek szövetét felfejtse, az általa megteremtett új világgal valamilyen rendet mutasson fel. Úgy érzem, Mizser Pál is ezt tette, amikor elhozta nekünk képeit.

Köpöczi Rózsa

Márton késcsabán

ther-szobrát avatják föl május
án az evangélikus gimnázium
iraindításának ötödik s az egy-
vfordulója alkalmából, a balla-
fel tájékoztatott *Nánai László*

szobra a Békéscsabai Evangé-
ának, *Széri Varga Gézának* a
nyagi költsége majdnem egy-
ngyen készítette el a művet).

Monori HÍRLAP

II. évfolyam 19. szám | Az Új Pest Megyei Hírlap különkiadása | 1998. május 13., szerda

„Kardélre állítani a virágcserepet"

Manóerdő Monoron

Az emberek még mindig valami elérhetetlen, misztikus dolognak hiszik a bonsait. Pedig csak meg kellene tanulni bánni vele. Ez ugyan elég nehéz, sok figyelmet igénylő, de nem elsajátíthatatlan növénytartási forma – véli *Guti László,* Monoron élő kertész, aki hazánk legnagyobb bonsai-kertészetét mondhatja magáénak.

Miközben végigjártuk a manóerdőt, a mester a bonsai-készítésről mesélt. Megtudtuk, hogy több év kell az alkotás befejezéséhez, de valójában soha nem készül el véglegesen. Állandóan változik, és csak attól a pillanattól, amikor már készítője irányítja a növény tápanyagfelvételét van kézben a bonsai.

– Mi a különbség a „hétköznapi" növények és a bonsai között?

– Egy normális növény és egy bonsai között annyi a különbség, mint kardlap helyett kardélre állítani egy virágcserepet.

– Hogyan készül a bonsai?

– A bonsai-hoz jutásnak több útja is van a vásárláson kívül. Az egyik az, ha magról vagy dugványról készítjük a fákat, de ez borzasztóan hosszadalmas, mert a nevelési időszak nagyon sokáig tart. Gyorsabb, ha az ember a természetből gyűjti be a fát. Itt arra kell nagyon vigyázni, hogy ne olyan helyről gyűjtsünk, ahonnan nem szabad. Legegyszerűbb, ha faiskolából szerezzük be az alapanyagot. A bonsai az első 5-10-15 évet úgy tölti, mint a többi fa, ezután alakítjuk át az erre alkalmas fát bonsainak. Én nagyrészt hazai fajokkal, tehát európai, Magyarországon is honos növényekkel dolgozom, mert ezek könnyen beszerezhetők, télen-nyáron a szabadban tarthatók. Az egzotikus fajok – kínai, japán stb. – problémásabbak. Jó bonsai-t lehet csinálni például az apró levelű gyertyánból, szilből, a sűrű gyökérzetű kőrisből, de a tölgy, a díszalmafélék és a cseresznye díszváltozatai is remek alapanyagok. Általában a lassú növésű, kemény fák a megfelelőek erre a célra.

– Vannak ritkaságok a gyűjteményében?

– Van néhány kuriózumom. Ezek közé tartozik a pongyolapitypang, közismertebb nevén gyermekláncfű, egészen jó bonsai-t készítettem belőle, ám begóniából, egyes fűfélékből, sőt tavirózsából készültet is láttam már. Ezeket szaknyelven álbonsai-nak hívják, mert csak bonsai-jellegűen megjelenő növények. Leveles kaktuszból szintén készítettem már ilyesmit, itt maga a növény az érdekes.

A bonsai-készítés egy nagy játék. Nagyon változatos formákat lehet létrehozni. Mostanában a kedvenc formáim közé tartozik az odvasítás, a szárazulatok és az erősen csavart ágformák készítése.

Vannak még ebben a kategóriában is egészen kicsinek számító növényeim. A legkisebb másfélszer két centiméteres edényben van, lassan három éve. Van egy tíz centiméteres sziklám, azt hiszem, ennél kisebb – bonsai-val beültetett – senkinek sincs az országban.

– Ezek szerint ön a bonsai-készítés mestere...

– Én inkább kertésznek tartom magam, elsősorban a készítés művészeti, kertészeti része érdekel.

A százhúszéves buxus

Guti László gyermekkora óta foglalkozik kertészkedéssel, bonsai-t mintegy tizennyolc éve készít. A Zuglói Bonsai Klubot három éve indította. Itt felnőttek és diákok ismerkednek ezzel a növénytartási formával, Extrém Bonsai Stúdiójában pedig hozzáértők osztják meg egymással tudásukat, s közösen igyekeznek speciális problémáikra megoldást találni.

Guti úr a szabadabb, művésziesebb kínai stílust kedveli a kötöttebb, geometrikusabb japánnal szemben. Kedvenc mestere *Masahiko Kimura.*

Guti László leghíresebb alkotásának, egy 120 éves buxusnak a fotója a neves Bonsaitalia Magazinban is megjelent.

Tervei között szerepel, hogy ősszel alapfokú tanfolyamot szervez, ahol nemcsak a készítésről, hanem a növény tartásának különleges fogásairól is előadásokat tart.

Helyezések az országos tanulmányi versenyen

Kategóriájában az első

Monor méltán lehet büszke a József Attila Gimnáziumra és tanulóira, hiszen a diákok az évről évre megrendezett Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyeken (OKTV) elért kiváló teljesítményükkel öregbítik az iskola hírnevét. A földrajzosok sikeres eredménye mármár hagyomány, *Kiss Attila* növendékei szinte minden évben az élmezőnyben végeznek. Az idén...

hette az ország, *Kiss Anita* az ötödik, *Antalfi Viktória* a tizenkettedik, *Antal Zsuzsa* pedig a tizennyolcadik helyen végzett – mindhárman *dr. Pap Sándorné* tanítványai. *Szuhányiné Szappanos Éva* készítette fel a művészettörténetből ötödik helyezést elért *Nagypál Emmát* és a tizenhatodik helyen végzett *Istvánffy Ilonát.*

Az idei OKTV-n elért

A diszkó alternatívája a sport lehet

Éjféli bajnokság

Péntek este nyolctól éjfélig, az Ökumenikus Általános Iskola tornatermében tartja Éjféli sportbajnokság elnevezésű rendezvényét a Nagycsaládosok Monori Egyesülete.

A rendezvény egyik fontos célja, hogy a diszkóval szembeni alternatívát kínáljon a fiataloknak.

Az idén is gazdag kínálatból válogathat

Színvonalas rendezvén

A Monori Májusi Napok szítette fel. A nyáregyházíak a

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 [illegible]

Petőfi Népe

Mizser Pál festő-

művész

— MIZSER PÁL FESTŐMŰVÉSZNEK, a kecskeméti művésztelep tíz évvel ezelőtti lakójának alkotásaiból nyílik kiállítás ma délelőtt 11 órakor a megyei művelődési központban. A művészt köszönti és a tárlatot bemutatja Bereczky Lóránd művészettörténész.

ben fedezte fel a **mesterséges szóda előállításának módszerét** (konyhasó és

kénsav keverékét melegítve, az így

Mizser Pál

Munkái szerepeltek a Pest megyei tárlat 70-en (Szentendre, Ferenczy Múzeum). Már nem zsírosan felrakott alakokat komponál, hanem kivágott papírokból alakít. A váci MSZMP-székházban pannója van, dekoratív szellemben.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap, 1970. IV. 21. 9. l.

Mizser Pál

Vannak epigonjai a kortársak között, pedig „esztétikai egyéniség" értelmében még talajdanképpen nem is létezik (Studió 70 kiállítás, Ernst M.).

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap, 1970. IV. 7. 6. l.

Mirser Pál

Dániel Korriel festőművész, Dr. Végvári Lajos művészettörténész és Mirser Pál festőművész egy baráti beszélgetésen határozták el a Zebegényi Szabadiskola megszervezését.

Végvári Lajos: Zebegény krónikája, 1967-1977.

Művészet, 1977. julius - 10. oldal.

Mizser Pál
A miskolci Galériában január
23-án Mizser Pál festőművésznek
nyílik kiállítása.

Magyar Hírlap 1972/21 Pold.

Kiss Pál

Születés – átalakulás

olaj – acryl 170x200

Studio '73 Ernst Múzeum Bp.

Mirser Pál

Ad astra IV. alugráfia 60X80

Studio '73 Ernst Múzeum Bp.

Kiss Pál

Erőtér I. rep.

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Mizser Pál

1. Erózió I. aluminiumgrafika 60x80

2. —"— IV. —"— —"— —"—

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Mizser Pál

festő

Mizser Pál a váci Városi és Járási MSzMP Szekhán tanácsterminben elhelyezett pannót 1969-ben készítette.

-----: Körkérdés

Művészet, 1973. junius - 13.oldal

Mirser Pál
festő

Mirser Pál a Váci panoptikumát társadalmi munkában festette. Akkor Derkovits ösztöndíjas volt.

------: Körkérdés
Művészet, 1973. június - 13.oldal

Mirser Pál
festő

Vác Városi és járási MSzMP-
székház, pannó (repro)

-----: Körkérdés.
Művészet, 1973. június - 13.oldal

Mizser Pál, Jestő

Kiállít az Ernst Múzeumban.

↓

Szécsény András: Stúdió '73. 7.

Népszabadság, Bp 1973. dec. 28.

Mizser Pál
Részt vett a budapesti művészeti hetek keretében rendezett kiállításon.

Bojár Iván: Pest megyei művészek tárlata

Magyar Hírlap 1971/270 6 old.

Mizser Pál

Pannó terv a váci MSZMP tanács-termébe.

Magyar Hírlap 1971/260 II old

Mizser Pál

Részt vett a Studió 1979. évi kiállitásán.

Kortárs 1970/7 1172. old.

Mizser Pál festőművész

Első tanára Kiss Béla, majd a Főiskolán Kmetty János és Fónyi Géza voltak.

1966-tól studiótag, három Pest megyei első dija van.

1968-ban a Mednyánszki teremben kiállitása volt.

Kortárs L969/1 166. old.

Meiser Pál
festő

A vácí zeneiskola lépcsőtermének festészeti vagy plasztikus képzőművészeti ötlet pályázatán vett részt.

—: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974. március – 48 oldal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1969 JAN 3

Mizser Pál festőművész

MŰVÉSZPÁR

1024

— A Figyelő Sajtószolgálat megküldte tavalyi, fővárosi önálló kiállításom kritikáit — újságolja kérdésünkre vála-szolva *Mizser Pál* festőművész. — Január harmadikán jár le a Kertészeti és Szőlészeti Egyetem soroksári mintagazdasága főépületébe kerülő nagyméretű *szecco-pályázat*, ezen én is részt veszek. *Miskolcon* feleségemnek egy és nekem két képemet állították ki. A Műcsarnok Stúdiótárlatán 6:1 arányban veszünk részt.

KFORRADALOM

Hasonló folyamat ment végbe a bányászok körében is. Brennbergből fegyverrel kergették el az igazgatót. Salgótarjánban 1919. január 3-án a bányászok kijelentették, hogy a bánya az övék és új igazgatóságot neveztek ki. Peyer

Mizser Pál festő

A megnyílt 10. miskolci országos kiállításon művei szerepelnek.

A művész budapesti kiállítása nemrég zárult.

Rózsa Gyula: Harmincévesek művészete a miskolci országos kiállításon.

Népszabadság, 1968. dec. 13.

Mizser Pál

A Miskolci Galériában jan. 23-án dél-
ben nyitotta meg Dr. Lukács Ferenc Vác ha-
lyen

Mizser Pál

2

Az ünnepélyes megnyitás után Samogyi József, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke tartott művészeti bevezetőt e sajátosan öntörvényű világról valló kiállításhoz. Úgy érzem - mondotta - hogy ha nem is közvetlenül, de Mizser Pál művészete illeszkedik a magyar hagyományokhoz. Színeit a magyar népi művészet színeiből meriti.

Mizser Pál kiállítása

Észak. Magyarország 1972/20 4 old.

Mizser Pál

3

S képei nemcsak a szinek feszültségével hatnak, hanem mélyebb, filozofikus gondolatokat hordozó tartalmukkal is. Csak engednünk kell, hogy a festmények hassanak ránk. S ez valóban igy van. A fiatal művész alkotásait, azoknak töprengésre, elgondolkozásra serkentő hatását csak akkor értjük és érezzük, ha nemcsak futó szemlélők vagyunk.

Mizser Pál kiállítása

Észak-Magyarország 1972/20 4 old.

Mizser Pál

Ilert a képek elvont, s az élettel mégis szoros kapcsolatot tartó, igazságkereső szemléletéről tanúskodnak. Belső harcokról és belső megnyugvásról. Arról hogy e feszültségekkel teli világban hogyan keresi, s találja meg helyét nemcsak az alkotó, hanem az ember is.

Mizser Pál kiállítása

Szovjet-Magyarország 1972/20 4 old.

Misser Pál

A miskolci Galériában január 23-án vasárnap délben nyitja meg Dr. Lukács Ferenc, Vác város tanácselnöke Misser Pál festőművész kiállítását. A kiállítást megnyitása után Somogyi József a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke mond művészeti levezetőt.

Észak-Magyarország 1972/17 8 old.

Mizser Pál

A Miskolci Galériában február 6-ig látható Mizser Pál kiállítása.

Észak-Magyarország 1972/28 4 old.

Illyés Pál festő

a harmadik szombathelyi tárlaton kilenc művével körözött mutatta be lelkeit.

Bertalan Lajos: kiállítási napló.
Vas Szemle, 1942 ... 4, ??? old.

Mizser Pál, festő

kiállítása nyílik a

Stúdió Galéria rendezésében.

— : Hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. jan. 3.

Mizser Pál

„Kút" (repr.)

Tiszatáj, 1974. márc. 28.

Mizser Pál

Hátorús emlék alugrafika

49,6 x 61,5

6. Balatoni Nyári Tárlat

Mizser Pál

Magány olaj - kemp.
110×63

6. Balatoni Nyári Tárlat

Mizsner Pál

A miskolci Országos Grafikai biennálén részt vett többek között Wagner János/Kettős önarckép/, Rékassy Csaba metszetekkel, Engel Tevan István rézkarcokkal, Ágotha Margit fametszetekkel, Mizsner Pál.

Magyar Hirlap 1969/343/9

Mizser Pál

a Műcsarnokban rendezett Jubileumi Képzőművészeti Kiállításán szerepel a művész „Keletkezés és átalakulás" c. gobelinje. (említve)

D. J.: Jubiláris Kiállítás a Műcsarnokban. Vigilia, Budapest, 1975. 7. 497. old.

Mizser Pál

Végvári Lajos, Mizser Pál és Dániel Kornél 1967-ben határozta el, hogy Lebegényben kellenne egy festő szabadiskolát csinálni.

Bojár Szám: Ahol mindenki nyer.
Fülöp, 1975. aug. 19 - 16 oldal

Mizsák Pál festőművész

az 1972 évi Derkovits ösztöndíj pályázat anyagának rendezésére kapott meghívást, az Ernst Múzeumba.
A művész ebben az évben bucsúzik a Derkovits ösztöndíjtól.

Kompozíció '72,
1972. márc. 28. Televízió kl. 40 /11/ M.

Mirser Pál

Művei szerepelnek a „Dunai Mühely '71" Ziállításon Vácott

Pestmegyei Hírlap 1971 augusztus 25
6. old.

Mirser Pál

Derkovits díjas festőművész

nove emlitve

Pestmegyei Hírlap 1971 július 18
hold.

Mizser Pál

Művei szerepelnek a Pest megyei tárlaton a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1971 október 6
5.old.

Mészer Pál

művei szerepeltek az V.Miskolci
Grafikai Biennálén

Napjaink 197o január

4.old.

Mizser Pál

Szonyúság

Népmüvelés 1969/1 39 old.

Mizser Pál

festészete Kokas Ignáchoz kötödik.

Seres János X. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás

Népművelés 1969/2 28 old.

Mizser

Kiállitott a Studió 58-68 c. kiállitásan 1968-ban

Péter Imre: Kiállitásról kiállitásra

Népmüvelés 1969/2 31 old.

Mizser
iparmüren

Bibor-vörös hurkolt falszőnyeget
állította ki.

Bozóky Mária: Pest megyei tárlat.
Művészet, 1972. január - 40 oldal

Mirser Pál

Kompozíciójla szerepel a
Studió Galéria Vállitásán

Magyar Nemzet 1972 június 7
4. old.

Mirser Pál

rajza az 1. oldalon

Némava 1971 november 7

Mizser Pál „festő"

A Miskolci Galéria bemutatója
festményeit, kaliszőnyegeit, grafikáit.

—: Hallottuk

2.

EST / HIRLAP, Bp. 1972. jan. 3.

Mizser Pál, festő

Tárlata nyílt meg Miskolcon.

—: Hallottuk 2.

EST/ HIRLAP, Bp. 1972. jan. 25.

Mizser Pál

Bemutatott műve:

„Fel vörösök, proletárok VI., alu-grafika,

60 x 80 cm.

Rozványi Márta: Studió 1971.

Budapest, 1971

Mizser Pál

Bemutatott műve:

„Születés és átváltozás," olaj, 150 x 130 cm.

Rozványi Márta: Studió 71.

Budapest, 1971

Miskolc Pál

Bemutatott művei: „Epodus II", alu-
grafika, 53.7 x 70; „Epodus V.", alugrafi-
ka, 70 x 53.5; „Erato II", alugrafika, „Era-
tó", V., alugrafika, 53.5 x 70 cm.

Katona József: M. Miskolci országos gra-
fikai biennálé, Miskolc, 1971

Mizser Pál

Vác Városi és Járási MSZMP-székház, pannó. (repr.)

Művészet, 1973. jún. hó, 20. old.

MIZSER PAL, festo

Derkovits ösztöndijasok tarlata Szombathelyen 1971-ben. Kevésbé tetszett néhany képe. Ezeken elso latasra felismerheto a Gerzson utanzat. Amit Gerzson Pal otletes technikaval, raffinalt szinkeveréssel, egyéni izléssel magas szintre emelt, az Mizsernal csak ügyeskedes, nagyobb meggyozo ero és kompozidiós hitelesség nélkül. 555.old

BERTALAN LAJOS: Kiallitasi napló 554.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

MIZSER PÁL, festő

Derkovits ösztöndijasok tarlata Szombathelyen 1971-ben. Képein első látasra felismerhető a Gerzson-utanzat. De a harsany szinek halmozasa itt nem az összhatast erő siti, inkabb a szertelenséget, a ~~[illegible]~~ fegyel mezettség hianyat bizonyitja. 555.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási napló 554.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

MIZSER PAL, festő

Derkovits ösztöndijasok kiallitasa Szombathelyen 1971 ben a Derkovits Lakótelepen.-Kilenc fital müvész a tarlaton,amely a harmadik Szombathelyen.-Legujabb alkotásaikat hatan hoztak: Harasztí László,Mizser Pal,Nagy Sandor Zoltán,Szekeres Emil,Szentgyörgyi József és Tenk László.
554.old

BERTALAN LAJOS: Kiallitasi napló 554.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 4.szám, Szombathely

Mizser Pál

Bodóczky István, Kovács Péter, Topor András nevét együtt említi meg Vadas József: "Cinikus-e a kritikus?" cimmel közölt, -az Ernst Muzeumban rendezett- kiállitásról, amelyen "változatlanul gyengélkedik a festészet," de amikor ezt leszögezi, azt is kijelenti, hogy sokkal szivesebben dicsérné, mint birálná a fiatal müvészek tárlatát, ha erre oka volna. Ugyanis nemcsak ezt a négy müvészt veszi egy kalap alá Vadas József kritikájában. A többi festőt még sokkal szigorubb birálat éri, amikor szinte minden megjegyzés nélkül, csupán a nevüket sorolja föl, esetleg egy elmaraszta-ló jelzővel. Mizser Pált még figyelmezteti: gyakran váltogatott stilusa, bizonytalanságot leplez,-mondja,de ezzel utat is jelöl számára.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 28. XVIII. évf. 39. sz. 13. lap.

Mizser Pál festőművész

Jún. 30.-án nyílik meg Ráckeven Hidvégi Valéria festőművésznő körében rendezett kiállítása.

Pest m. Hírlap, 1942. jún. 20.

Mizser Pál festőművész

Ráckevén, jún. 30.-án nyílik meg kiállítása Hidvégi Valéria festőművésszel -feleségével- közösen, a Savoyai-kastélyban.

Pest m. Hírlap, 1972. jún. 15.

Mizser Pál

Hegesztő olaj 90 x 120

Dolgozó emberek között kipzőmüv. kiáll.
Ernst muzeum, 1968. jan

Kuzser Pál

Hegyoldó olaj 90x120

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Mizser Pál

mive szerepel a Studió Galériában rendezett Mozaikterv Bemutatón

Magyar Nemzet 1974 junius 26
4.old.

Mirser Pál

képei szerepelnek a X.Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitáson

Napjaink 1968 december
4.old.

Mizser Pál

Képei szerepelnek a "Pest megyei tárlaton " a N emzeti Galériában

Pestmegyei Hirlap 1971 szeptember 3o

4.old.

Mirser Pál

a 25. évfordulóra (?) pannót
Kérsített a váci MSZMP-székházba

Pestmegyei Hírlap 1971 október 3
9. old.

Mizser Pál

Az Ernst Múzeumban rendezett Studió 71 kiállításon szerepelt műve.

Láttuk, ballottuk.

1971. dec. 10. 12.00

Mizser Pál

A zebegényi Szőnyi István Emlék-múzeum baráti köre festménykölcsönzőt létesített. Az első tárlatos tíz művész alkatását – számszerint 28-t – állították ki, melyeket intézmények kölcsön vehetnek.

Északmagyarország, 1974. szept. 6.

Mizser Pál

ápr. 20.-án, a Din VIII. előcsteljén megnyílt Studio '72 c. tárlaton munkái szerepelnek.

B.i.: Studio '72

Dunaújvárosi Hírlap, 1972. ápr. 25.

Illyés Pál festő

a Miskolci Galériában rendezte meg kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1942. febr. 12.

Mizser Pál

Fel vörösök proletárok VI.
alu-grafika 60×80 cm

Studio 71

Kiss Pál

Születés és átváltozás, olaj

150 x 130 cm

STUDIÓ 71

Mizser Pál

1. Erato II. alugrafika 53x70
2. — " — V. — " — 53x70

6. Miskolci Országos Grafikai
Biennálé '71.

Kürzer Pál

1. Epodus II alugrafika 53x70
2. —"— V. —"— 70x53

6. Auskola Országos Grafikai
Biennálé '71.

Mizser Pál festőművész.

Váci műtermében történt látogatás.

Péteri Imre: Utazás útlevél nélkül.

Mezőgazdasági Mérnök, Gödöllő, 1971. dec. 4.

Mizser Pál

A miskolci grafikai biennálén halvány színezésű alugrafikái szerepelnek.

Kontha Sándor: A tízéves Miskolci Grafikai Biennálén.

Társadalmi Szemle, 1972. márc. 102. old.

Illyés Pál

a Fiatal Képzőművészek Stúdiója — mely kiállításán képei szerepelnek.

Szabó György: Fiatalok, öregek.

Élet és Irodalom, Bpest. 1941. dec. 14.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JAN 31

Esti Hírlap

Mirser Pál

□ A STÚDIÓ GALÉRIA X. kiállítását Mirser Pál festőművész alkotásaiból rendezik. A kiállítás ma délután nyílik.

□ AZ

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mirkó Pál festőművész

Esti Hírlap

1973 JAN 3

☐ A STÚDIÓ GALÉRIA X. kiállítását Mirkó Pál festőművész alkotásaiból rendezik. A kiállítás ma délután nyílik.

1924

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mizser Pál festőművész

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1972 JAN 18

A hét borsodi eseményeiből

1021

Gazdag program jellemzi a hetet. Tanácskozások, ünnepi rendezvények lesznek megyénkben, s a hét vége sokat ígér a képzőművészeti tárlatok kedvelőinek.

Komócsin Zoltán Borsodban

Megyénkbe látogat ma, január 18-án *Komócsin Zoltán*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, az MSZMP KB titkára. Ellátogat a miskolci 100. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézetbe, ahol a szakemberképzés jelenlegi helyzetéről, s a további feladatokról beszélget az intézet pedagógusaival, tanulóival. Részt vesznek a beszélgetésen a többi miskolci szakmunkásképző intézetek és ipari jellegű szakközépiskolák igazgatói, párttitkárai is. Komócsin elvtárs délután Leninvárosba utazik, s pártnapot tart a Tiszai Vegyikombinát gépgyár-lakatos üzemében.

A Vöröskereszt tevékenységéről

A Magyar Vöröskereszt Borsod megyei vezetősége ülést tart január 18-án, kedden. A Vöröskereszt megyei szervezeteinek 1971. évi munkáját értékelik, majd az 1972. évi munkatervet ismerteti *Varga József* megyei titkár.

Agrárnapok Mezőcsáton

Az elmúlt héten megnyílt mezőcsáti agrárnapok következő rendezvénye január 20-án, csütörtökön lesz. A mezőcsáti Egressy Béni Művelődési Házban dr. Szénai László docens, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem tanára tart előadást a termelőszövetkezetek belső irányításának időszerű kérdéseiről.

KISZ-programok

Három járási jogú KISZ-bizottság ülésezik a héten. Ózdon az ifjúsági ház munkáját értékelik, Miskolcon a városi tanács vb és a városi KISZ-bizottság közötti együttműködési tervre vonatkozó javaslatokat vitatják meg, az ÉÁÉV-nél jelentést terjesztenek elő a fiatalok munkaerő-vándorlásáról. A Borsodi Vegyikombinát KISZ-fiataljai 40 fős algyői küldöttséget fogadnak szombaton. A KISZ Borsod megyei Végrehajtó Bizottsága és a SZISZ Kelet-szlovákiai Területi Bizottságának elnöksége együttes ülést tart 22-én, szombaton, Kassán. Az együttműködés tapasztalatait értékelik.

Ünnepélyes századgyűlés Leninvárosban

A leninvárosi Papp József munkásőrszázad január 22-én, szombaton tartja ünnepélyes egységgyűlését. A munkásőrség megalakulásának 15. évfordulója alkalmából dr. Kovács Miklós, a leninvárosi pártbizottság első titkára mond ünnepi beszédet.

Képzőművészeti kiállítások

Január 22-én, szombaton délben nyílik a Miskolci Képtárban a hódmezővásárhelyi képzőművészek gyűjteményes kiállítása. A rangos bemutatót Tok Miklós, a városi tanács elnökhelyettese nyitja meg. Vasárnap Mizser Pál festőművész képeiből nyílik kiállítás a Miskolci Galériában.

mennyisége, egyrészt a hiányos pénzügyi ellátás, másrészt a rosszul értelmezett takarékosság miatt a kívánt szintet nem éri el. A jó termés érdekében tehát szükséges, hogy a még hiányzó műtrágya mennyiséget fejtrágyázással pótolják, majd időben és jó minőségben végezzék el a növényvédelmi munkákat. A növénytermesztésen belül *kiemelt feladat 1972-ben a cukorrépa, a dohány és a zöldségtermesztéssel való fokozottabb foglalkozás.*

...zgyűlés ...újhelyen

...aújhelyi TIT-szervezet elmúlt évi munkáját jellemezte, hogy a vállalatok, intézmények dolgozóinak igényeiből indultak ki. Ennek alapján szervezték meg az előadásokat. Különösen nagy érdeklődés kísérte a közgazdasági szabadegyetem előadásait, ahol országos hírű szakemberek adták át tapasztalataikat. A TIT segítette a hagyományos műszaki hetek megszervezését és lebonyolításukat. Dobránszki Mihály felszólalásában vázolta az új elnökség feladatait.

s. t. i.

B...

A 142 700 né... területű, 75 ... számláló Bengá... Ázsia ötödik legnépesebb országa. A lakosság 95 százaléka bengáli nyelvet beszél, 80 százaléka mohamedán, 18 százaléka pedig hindu vallású.

A népesség szaporodásának üteme évi 3,5 százalék; magasan felülmúlja az évi 2 százalékos világátlagot. Az egy főre jutó jövedelem: 1969—70-ben Nyugat-Pakisztánban 101 dollár, Kelet-Pakisztánban 63 dollár volt, egyik legalacsonyabb a világon. A lakosság 80 százaléka a mezőgazdaságban dolgozik, az ipar csak nyomokban található, mindössze 200 ezer embert foglalkoztat. Az évi 10 millió tonnás rizstermelés nem fedezi a szükségleteket, ezért a kormány erőfeszítéseket tesz a mezőgazdasági termelés fokozására. Hatékonyabb szabályozási program alkalmazásával le kívánja szorítani a magas népszaporodási rátát.

A Bangla Desh kormánya gazdaságfejlesztési terveiben a szállításnak, a nemzetvédelemnek és a mezőgazdaságnak biztosít elsőbbséget. E cél elérése érdekében állami ellenőrzés alá vonta a juta- (a világtermelés 40 százalékát adja), a teatermelő és -feldolgozó vállalatokat, a pamutipart. Államosította a nyugat-pakisztáni bankok leányvállalatait és azokat a gazdaságokat, amelyeknek tulajdonosai elhagyták az országot. A kormány a nemzetgazdasági szempontból fontos nyersjuta- és jutatermék-exportot újra szabályozta.

Az új kormány a textil-, műanyag- és petrolkémiai

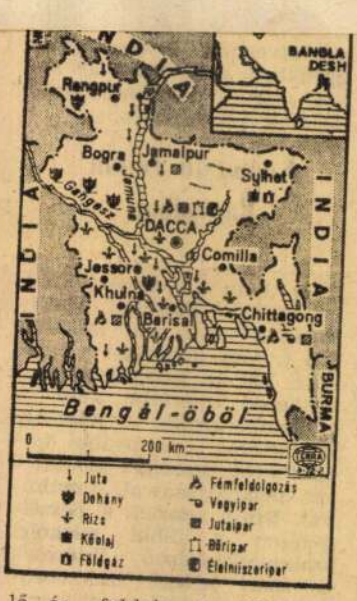

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1972 JAN 25

Mizser Pál

Mizser Pál kiállítása Miskolcon

A miskolci galéria idei tárlatsorozatát Mizser Pál, Vácott élő és alkotó képzőművész kiállítása nyitotta meg. A fiatal festő félszáz grafikáját és festményét sorakoztatta fel munkásságának, művészeti törekvéseinek bemutatására.

1021

termi festés kérdései foglalkoztatták, s ebben a műfajban is jelentőset alkotott.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Mizser Pál festőművész

1621

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

SZÁRNYALÁS

Mizser Pál festőművész kiállítása

Június 8-án, csütörtökön Mizser Pál festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás a Kiállítási Teremben. A megnyitón Szabó Sándor népművelési felügyelő mondott beszédet.

Ha a jövő fejlődésvonalát úgy akarnánk felrajzolni, hogy a jelen irányát egyszerűen vonalzóval akarnánk meghosszabbítani, önmagunkat csapnánk be a kísérlet hamisságával. Mereven kiszámított igazságot kapnánk. Természetesen minden nemzedék a múlt útjain indul el, de jogában áll leírni a legkülönbözőbb görbéket a szabad döntés jogán, míg a természetes határok leküzdése után maga is egyenesben halad tovább. Egy örökös folyamat kellős közepén állva nem tudjuk kívülről szemlélni ezt a kitérők ellenére is egyenesbe kívánkozó vonalat: szereplői vagyunk a fejlődésnek és nemcsak jogosultak, de kötelesek vagyunk a szubjektív gondolkodásra, döntésre.

Egyet biztosan tudunk, mai művészetünk nem lehet érdektelenül szemlélődő, mert ez a formalizmust szüli. A művészeti formalizmus érdektelen, passzív, s egy ilyen művészetben nem ismer magára társadalmunk, melynek fejlődési magva éppen a progresszivitás. Dinamikus világnézetünknek ellentmondana az öncélúság, tagadná a XX. század közepének feszülő idegrendszerét.

Az érdektelen formalizmustól csak néhány centivel vannak előrébb a haladás egyenesén azok a művészek, akik mindent akaró tehetetlenségükben csak apró félválaszokat, majdnem-gondolatokat adnak. A majdnemmondanivalóval, a majdnemtartalommal sajnos egyre több művészünk elégszik meg.

A probléma másik oldala a nehezebben megválaszolható: milyen legyen a társadalmilag aktív, önálló, történelmileg mégis következetes választ adó művészet, amely képes befogadni és hiánytalanul felismerhetővé tenni világunkat?

Mizser Pál festőművész egyike azoknak a hazai fiatal művészeknek, akik a fenti kérdésre szenvedélyesen keresik a választ.

Mizser első képein Picassó nyomait látjuk. A festői térnek egy olyan dimenzióját alakítja ki, mely kizárja a távolság, az űr és a súly lehetőségét, és engedi, hogy a tárgyak több nézőpontból jelenjenek meg, kinyíljanak, felmagasodjanak. A horizont vonala sűrűn elveszti vízszintességét, és a kép plasztikai követelményei szerint hajlik le és fel. E rendszerben a tárgy új lehetőségeket kínál a képen való elhelyezkedésre, és az akadémikus viszonylatoktól eltérő arányokat diktál. *(Csendélet).*

Ez a szigorú kubisztikus szerkesztési rend gyakran hajlik egy irodalmibb, kevésbé konstruktív festésmód felé *(Szárnycsapás).* Később a korai Miró-képek szertelen játékosságát idézik képei *(Szárnyalás),* majd halk tónusú mértani elemekből szerkesztett képek következnek *(Üvegfúvók),* és fáradhatatlan ötletességgel és technikai bravúrral megoldott grafikák *(Monodia, Rög a röghöz).*

Látszólag ellentmondásba keverednek ezek a művek egymással, a valóságban azonban egy igen szilárd háttér áll e képek mögött: az objektív világ. S ez az objektív világ nem statikus, nem egyhangú, hanem eleven, változó. Gyakran egyidejűleg alkalmazza Mizser eddigi stílus-tapasztalatait, egybekeverve sűrít különböző motívumokat *(Verbunk).* Sok mindent használ a tiszta absztrakt poétikából *(Éleslövészet),* de a külső világot sohasem tekinti „súlyos akadálynak", hanem csapongásai közben is a reális világ objektivitása adja művei indíttatását.

Ma a minket körülvevő természet felerészében már művi dolog, mert amint egyrészt megszüntetjük, másrészt újrateremtjük, újraalakítjuk a természetet, uraljuk. Jól érezzük magunkat ebben a művi természetben, jobban mint a vadul burjánzó erdőkben, s így egymás mellett a két természet egymást kiegészítő dologgá válik, egymást pótolják. Egy-egy kis természet Mizser egy-egy képe, dúsan kavargó színörvényeivel, vitális erejével, egy darabja az arányát vesztett igazi természetnek, melyet az emberi szükségletek átalakítottak *(Születés és átalakulás).*

És ezekhez a kubista, konstruktivista, természetteremtő szépségekhez méri Mizser my lay-i roncsait, a roncsok okkereit, barnáit, magától értetődően tudatva a művész hovatartozását, elkötelezettségének alapállását. Közéleti elkötelezettségét nem folyton bizonygató művész Mizser, de egész gondolkodásmódja újjáalakult társadalmunk újjászületető művészetének irányába fordul. Természetes számára, ha a mai ember nevében szól, mai problémákról.

Életvitelét egy új közösség új megfogalmazásának igénye határozza meg.

*

Mizser Pál 1941-ben született. 1965-ben szerezte művészdiplomáját a Képzőművészeti Főiskolán. Derkovits-díjas. Vácott él.

Birkás István

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

... (2:0)
... 0:2 (0:1)

...ajd egy hosszú labdára a ...aksi Kiss rárajtolt és beállí...otta a mérkőzés végeredmé...nyét. 4:2.

A paksi csapat veresége ellenére is jó benyomást keltett.

Lennert edző elégedett volt csapata teljesítményével. Miklós, Ajtony, Török, Takács, Földi és Tar teljesítményét, valamint Horváth néhány szép védését emelte ki.

Kiskőrös—D. Papír 3:2 (1:0)

Papírgyári pálya, 100 néző, vezette: Kacsányi.

D. Papír: Hosztafi — Hege, Oláh, Boldog, Tóth Gy., Harpakker, Fundák, Kecskeméti, Prókai, Fűr, Molnár.

Kilenc perccel a befejezés előtt a vendégek már 2:0-ra vezettek, mikor *Molnár* és *Kecskeméti* góljaival kiegyenlített a D. Papír. Két perccel a befejezés előtt egy kapura lőtt labda egy fűcsomón megpattant és a vetődő Hosztafi felett a hálóba hullt. Jók: Harpakker, Kecskeméti.

Szondy SE—Mezőfalva 0:2 (0:1)

Mezőfalva: Kulcsár — Birtner, Czékmány, Kovács II., Farkas, Horváth, Erdélyi (Tóth II.), Kovács I., Pörje, Bártfai, Tóth I., Móri.

A nagy meleg ellenére óriási volt az iram. Hatalmas

Torna

Területi úttörő-olimpia

Ma és holnap városunkban rendezik a területi úttörőolimpia torna döntőjét. Fejér, Tolna, Baranya, Zala és Somogy megye első helyezett fiú- és leánycsapatai, valamint az összetett versenyek megyénkénti első három helyezettjei léphetnek szőnyegre a kétnapos viadalon.

Az ünnepélyes megnyitót kedden, ma, fél kilenc órakor rendezik a Vasvári iskolában. Ezt követően kerül sor a fiú I. osztályú előírt csapatbajnokságra, majd a fiú II. osztályú egyéni gyakorlatokra. Délután 3 órától a leány I. osztályú csapatbajnokságot tartják, majd szerdán a délelőtti órákban a szabadon választott gyakorlatokra kerül sor.

A rendező jogán megyénk két első osztályú fiúcsapatot indíthat. Városunk és megyénk színeit a Vasvári Pál általános iskola fiú- és lánycsapatai, az egyéni számokban még egy Ságvári iskolás versenyző képviseli. Az elmúlt évi úttörőolimpián városunk tornászai jól szerepeltek, remélhetőleg hasonló, vagy még jobb teljesítménnyel rukkolhatunk ki az idén is.

*

Szülők figyelem: a székesfehérvári területi atlétikai úttörőolimpián résztvevő dunaújvárosi gyerekek programváltozás miatt nem kedden, hanem szerdán érkeznek haza.

Ma és holnap a központ

Barát ötpróba-

A középiskolás sportolók, hagyományos, immár hatodik országos ötpróba-versenyének döntőjét ma és holnap városunkban rendezik. A tizenkét résztvevő közül három — egy leány és két fiú csapat — dunaújvárosi.

A lányok minden eddigi versenyen kitűnően szerepeltek, és eddigi eredményeik alapján az első helyre most is esélyesek.

A versenyprogram a következőképpen alakul: Kedden fél kilenckor a központi sporttelepen rendezik az ünnepélyes megnyitót. Ezt

Sport

Nem jutott az Országos Serdülő Asztalitenisz Kupa döntőjébe a DVSK leánycsapata. A Bakony Vegyésztől 5:1-re, a Szombathely SE-től 5:4-re kaptak ki. Igaz, hogy Vésztő csapatát 5:1-re verték, de ez csak a csoporton belüli harmadik helyhez volt elég.

*

A DKSE labdarúgó-tartalékcsapata 3:2 arányú vereséget szenvedett a központi sporttelepen a SZEOL II-től. Mindkét Kohász-gólt Dombóvári szerezte. Rajta kívül Peltzer kapus és Ambach dicsérhető.

*

Negyedik győzelmét aratta vasárnap a D. Kohász NB II-es férfi röplabdacsapata. A Közgazdasági Egyetem együttesét verték 3:2 (9, 10, -14, -7, 11) arányban, 95 perces mérkőzésen. A Tőrös, Szélig, Mázik, Ruffing, Liszi, Barsi. Csere: Sipeki, Filla, Fülöp összeállításban játszó csapatból Sipeki játéka emelkedett ki. A csapat szomba-

Kézilabda eredmények:

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

JUN 9-

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Mizser Pál festőművész

Megnyílt Mizser Pál kiállítása

1981

Tegnap este a Vasmű úti kiállítási teremben megnyílt Mizser Pál festőművész kiállítása. A 29 kép igen sokoldalú művészt mutat, hiszen olajfestmények, textilképek, pannók és grafikák egyaránt találhatók köztük. Témái is változatosak, a csendélettől a portréig és a bonyolult fogalmakat kifejező művekig.

felvételre keres

segédmunkásokat

valamint

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

Mizser Pál
1021

(Mizser Pál rajza)

Kitüntetés

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 54. évfordulója alkalmából, eredményes munkájuk elismeréséül, különféle munkaterületek dolgozóinak kitüntetéseket adományozott. A kitüntetettek egy csoportjának *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke szombaton az Országház kupolacsarnokában nyújtotta át az érdemrendeket. A kitüntetések átadásánál jelen volt *Fock Jenő*, a Minisztertanács elnöke, *Biszku Béla*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, *Pullai Árpád*, a Központi Bizottság titkára és *Cseterki Lajos*, az Elnöki Tanács titkára.

Losonczi Pál a kitüntetések átadásakor mondott beszédében méltatta a Nagy Októberi Szocialista Forradalom világtörténelmi jelentőségét.

Az Elnöki Tanács elnöke végül a kitüntetettek kiemelkedő, példamutató munkájáról szólt, s további sikereket kívánt tevékenységükhöz.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 54. évfordulója alkalmából, eredményes munkájuk elismeréséül a MUNKA ÉRDEMREND ARANY FOKOZATA kitüntetést adományozza APRÓ ÉVÁNAK, a Társadalmi Szemle rovatvezetőjének, BARÁT KÁROLYNAK, az MSZMP Központi Bizottsága alosztályvezetőjének, BASA IMRÉNEK, az MSZMP debreceni városi bizottsága titkárának, CZINEK ISTVÁNNAK, a Hazafias Népfront Nógrád megyei bizottsága titkárának, MAROSI GYULÁNAK, az MSZMP mélykúti nagyközségi bizottsága titkárának, MÉRTEN LAJOSNAK, az MSZMP Komárom megyei bizottsága osztályvezetőjének, MOLNÁR JÓZSEFNEK, az MSZMP gödöllői járási bizottsága első titkárának, MOLNÁR JÓZSEFNEK, az MSZMP tatai járási bizottsága első titkárának, MÓNUS GÁBORNAK, a Szakszervezetek Országos Tanácsa osztályvezetőjének, MUDRICZKI JÁNOSNAK, a szakszervezetek Heves megyei tanácsa vezető titkárának, NAGY ANTALNAK, a Hazafias Népfront Komárom megyei bizottsága elnökének, NAGY LÁSZLÓNAK, a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetősége titkárának, NEHRER GYÖRGYNEK, az MSZMP Fejér megyei bizottsága osztályvezetőjének, NEMES JÁNOSNAK, a Népszabadság rovatvezető-helyettesének, NÉMETH GYULÁNAK, az MSZMP nagykanizsai járási bizottsága titkárának, DR. NÉMETH LAJOSNAK, az MSZMP Csongrád megyei bizottsága osztályvezetőjének, DR. NÉMETH PÁLNAK, az MSZMP sátoraljaújhelyi járási bizottsága első titkárának, ÖKRÖS FERENCNEK, az MSZMP berettyóújfalui járási bizottsága első titkárának, PAPP BÉLÁNAK, a Mátraaljai Szénbányák Vállalat pártbizottsága titkárának, PAPP GYÖRGYNEK, az MSZMP bajai városi bizottsága titkárának, PARZSNYIK JÓZSEFNÉNEK, az MSZMP Központi Bizottsága munkatársának, PATAKI LÁSZLÓNAK, az MSZMP Győr-Sopron megyei bizottsága első titkárának, POZSGAI ZOLTÁNNAK, a Vas népe c. lap főszerkesztőjének, REILE GÉZÁNAK, a kecskeméti városi tanács elnökének, ROSTÁSI JÓZSEFNEK, a KISZ Veszprém megyei bizottsága első titkárának, DR. RUSZNÁK JÁNOSNAK, az MSZMP Békés megyei bizottsága osztályvezetőjének, SEMSEI GYÖRGYNEK, az MSZMP ajkai városi bizottsága első titkárának, DR. SIPOS ISTVÁNNAK, az MSZMP Heves megyei bizottsága titkárának, SOMOSKÖI GÁBORNAK, a Szakszervezetek Országos Tanácsa titkárának, STERN JÓZSEFNEK, a győri Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalat párttitkárának, SCHNEIDER BÉLÁNAK, az MSZMP Budapest, XV. ker. bizottsága titkárának, DR. SZABADOS GYULÁNAK, az MSZMP győri járási bizottsága első titkárának, SZABÓ ALADÁRNAK, az MSZMP salgótarjáni városi bizottsága titkárának, SZABÓ BÉLÁNAK, az MSZMP Veszprém megyei bizottsága osztályvezetőjének, SZEFCSIK IMRÉNÉNEK, az MSZMP Baranya megyei bizottsága munkatársának, SZELES GÁBORNAK, a Szerszámgépipari Művek igazgatójának, SZENTISTVÁNYI GYULÁNÉNAK, a pécsi városi tanács elnökének, SZÉLL ANDRÁSNAK, a Balatonboglári Állami Gazdaság igazgatójának, TAKÁCS GYÖRGYNÉNEK, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottság főelőadójának, DR. TÓTH JÁNOSNAK, az MSZMP Budapest, XII. ker. bizottsága első titkárának, TÓTH JÁNOSNAK, az MSZMP dombóvári járási bizottsága titkárának, TÖMPE JÁNOSNAK, az MSZMP Budapest, XIV. ker. bizottsága titkárának, DR. UDVARDI KÁROLYNÉNAK, az Országos Gumiipari Vállalat pártbizottsága titkárának, DR. VABRIK LÁSZLÓNAK, a Legfőbb Ügyészség főosztályügyészének, VARGA GYULÁNAK, az MSZMP nyíregyházi városi bizottsága első titkárának, VARGA PÉTERNEK, az MSZMP Központi Bizottsága osztályvezeté-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1972 APR 11

Mirser Pál festőművész

Művészeti szakértő

Hasznos szerződés

Szombaton délelőtt tízfőnyi csoport jött össze a Dunakanyar Vízművek igazgatói szobájában. *Kiszel János* igazgató arról tájékoztatta a megjelenteket, hogy *a vállalat munkaszerződést köt Mizser Pál váci festőművésszel.* A fiatal művész művészeti szakértői, tervezői munkakörben dolgozik. Segíti a vállalat szakembereit gyakorlatesztétikai ismeretek megszerzésében. Támogatja a dekorációs részleg munkáját, katalógusokat, prospektusokat tervez, készít s részt vesz a szocialista brigádok kulturális tervének megvalósításában — tárlatvezetésekkel, előadásokkal.

Kiszel igazgató elmondta, hogy a városi népfrontbizottság munkaprogramjában is szerepel az itt élő alkotóművészek támogatása, a kétoldalú kapcsolatok kialakítása. Örülne, *ha más vállalatok s más művészek között is létrejönne hasonló munkaszerződés.* „Szocialista művészetet csak szocialista közösséghez kötődve lehet elképzelni" — mondotta a fiatal festő.

Dr. Monori Balázs, a városi tanács titkára reméli, hogy a szombati megállapodást hasonló szerződések sora követi majd.

(p.)

Vác, 1200 r

V. Híradá
Molnár I, N
linkás I, Kov
dás, Fedor, S
(Molnár II),

A tartalékc
csösen igyek
sok hibával
együttes egyf
tetett, de a B
dákkai indított támadásai ve-
szélyesebbek voltak. A 44.
percben Bazsánt elfutott a
jobbszélen, kicselezte a védel-

fizetnek.

Totóeredmények: 2, 2, 1, 1, 1, 1, 2, 2, 1, 2, 2, x, 2, 1.

LABDARÚGÓ NB I

Vasárnapi hat mérkőzése közül kettő hozott vendégsikert. Az Újpesti Dózsa Soroksáron, az Egri Dózsa pedig Pécsen nyert.

Újpesti Dózsa—VM Egyetértés 2:1 (2:0), Eger—Pécs 2:0 (1:0), Bp. Honvéd—MTK (1:0), Salgótarján—Diósgyőr 3:0 (1:0), Ferencváros—Szombathelyi Haladás 3:1 (1:0), Tatabánya—Komló 2:1 (2:1).

1. Ú. Dózsa	20	15	4	1	57-18	34
2. SBTC	20	10	7	3	34-20	27
3. FTC	20	11	4	5	42-19	26
3. Bp. Honvéd	20	10	5	5	29-18	25
5. Tatabánya	20	8	7	5	32-26	23
6. Vasas	20	8	6	6	32-26	22
7. Rába ETO	20	6	8	6	25-31	20
8. Komló	20	6	8	6	19-32	20
9. Egyetértés	20	5	8	7	20-21	18
10. Csepel	20	6	6	8	20-26	18
11. Videoton	20	7	3	10	20-29	17
12. Pécs	20	4	8	8	10-15	16
13. Eger	20	5	5	10	23-39	15

Mirsor Pál festőművész
1021

Fiatalokról — fiataloknak

Rólatok is szó volt...

Ifjúsági témák a parlamentben

„Rólatok is szó volt..." — mondhatta jó néhány újságolvasó apa a tizen- vagy huszonéves gyermekeinek, amikor lapjából tájékozódott a parlament múlt heti üléséről. Érdemes hát ennek témáiból néhány olyan részletet kiemelni, amely a fiatalokat közvetlenül is érdekelheti.

A családalapításért

Faluvégi Lajos pénzügyminiszter például az ország gazdálkodásáról és tavalyi költségvetésének teljesítéséről tartott beszámolójában a többi közt elmondta, hogy *az oktatási és kulturális intézmények működésére, fenntartására, felújítására 1972-ben csaknem 17 milliárd forint jutott.* Hogy ez milyen óriási összeg, azt sok tizenéves még csak el sem tudja képzelni. Azt viszont már ők is értékelhetik, hogy *az iskolai szemléltető eszközök beszerzésére 490 milliót, az előző évinél 17 százalékkal nagyobb összeget fordítottak.* Így újabb iskolákban lesz könnyebb megérteni a fizikát, a kémiát és még néhány más tantárgyat is.

A fiatal házasok figyelmét a beszámolónak arra a részére hívnánk fel, hogy *a tanácsok tavaly 1600-zal növelték a bölcsődei férőhelyek számát; az óvodai férőhelyeknél pedig 1971/72-ben már a IV. ötéves tervben előirányzott fejlesztés csaknem kétharmada megvalósult.*

A miniszter azonban nem szépítette a dolgokat, mert a gondokról is őszintén beszélt. Elmondta, hogy *az általános iskolai diákotthonok fejlesztése nem érte el a tanácsok terveiben szereplő előirányzatot.* És a betervezett új *középiskolai tantermeknek, kollégiumi férőhelyeknek* is csak alig több mint a felét sikerült megépíteni. Nem jobb a helyzet a *szakmunkásképzést* szolgáló beruházásoknál sem. Az építőipart ugyanis annyira lekötik a nagy feladatok, hogy az ilyen kisebb beruházásokra már nehéz kivitelezőt találni. De mint a miniszter megállapította: e helyzeten sokat segíthet a könnyűszerkezetes építési technológia fokozatos elterjesztése, illetve a tanácsi, szövetkezeti építőipar jobb összefogása.

A fiatalok jó részét talán már némi nemzeti büszkeséggel is eltöltheti az a tény, amit *dr. Orbán László*, a művelődésügyi miniszter első helyettese mondott el felszólalásában. Az iskolák 25 esztendővel ezelőtti államosításának eredményeivel és az évfordulóval kapcsolatban rámutatott arra, hogy *ma már nemzetközileg is az iskoláztatás élvonalába kerültünk, és magunk mögött hagytunk nem egy nálunk sokkal gazdagabb kapitalista országot. A tanulók 91 százaléka elvégzi az általános iskola nyolc osztályát, és ebben az évben is a végzettek 91,2 százaléka továbbtanulásra jelentkezett.*

Harmincmillió

Arról is szólt a miniszterhelyettes, aminek sok diák különösen örül majd, hogy *az ősszel kezdődő tanévben jelentős lépést teszünk a tananyag, a túlterhelés csökkentésére.* Természetesen ez nem azt jelenti, hogy kevesebbet kell majd tanulni, de *az alapvető ismeretek elsajátítására több idő jut majd*, tehát a pedagógusoknak is több lehetőségük lesz a tanulókban rejlő tehetség és képesség jobb kibontakoztatására.

Nemcsak a kormányférfiak, hanem több képviselő is beszélt a fiatalokat érintő kérdésekről.

Raffai Sarolta, a pedagógusból lett fiatal írónő, Bács megyei képviselő elsősorban pátriája 280 tanyasi iskolájával foglalkozott, és azzal, hogy *a tanyai kollégiumok építésével megoldották a felsőtagozatos tanulók szakszerű oktatását.* De az ötvenezer általános iskolai kisdiák közül tízezer még osztatlan tanyai iskolában nevelkedik.

Ezért széles körű társadalmi megmozdulás eredményeként *30 millió forint gyűlt össze új megyei kollégiumok építésére.* És ehhez a tanácsok, valamint a Művelődésügyi Minisztérium is segítséget nyújt. 1980-ig ugyanis az általános iskolai diákotthonokban további 2100 tanuló részére kell helyet biztosítani. És a fejlődés közeli távlataira jellemzésül elmondotta: *az UNESCO-program keretében fokozottan bevezetik a tanyai iskolákban az audiovizuális oktatást*, amelynek révén lehetővé válik több tanulócsoport intenzívebb foglalkoztatása egy nevelővel. Kifogásolta azonban, hogy a TANÉRT-vállalat a vidéki iskolák szemléltetőeszközmegrendeléseit gyakran nem veszi figyelembe.

Viselkedés, jog, kötelesség

A megye pedagógusainak nevében viszont azzal a javaslattal állt elő: a tananyagcsökkentés révén *valamilyen formában meg kellene oldani, hogy a fiatalok több ismerethez jussanak a helyes magatartással, a társadalmi érintkezés alapvető formáival, és a legfontosabb állampolgári jogokkal, kötelességekkel kapcsolatos tudnivalókról.*

Úgy véljük, ezt az ország minden pedagógusán kívül a fiatalok nagy többsége is csak helyesléssel fogadná.

A parlament legifjabb képviselője a Szolnok megyei *Burka Ilona*, a jászboldogházi Arany Kalász Tsz tagja. Természetes hát, hogy felszólalását *a párt és a kormány ifjúságpolitikai határozataiból adódó feladatok* végrehajtásának kérdéseivel kezdte. Részben az ifjúsági törvény hatásának is tulajdonította, hogy *megyéje fiatalságában is fokozódott a közügyek iránti érdeklődés.* Megmutatkozott ez abban is, hogy sokan részt vettek az idei tanácsválasztási gyűlések előkészítésében. És tömegesen hozzászóltak város- és községpolitikai kérdésekhez, mégpedig a rájuk jellemző egészséges türelmetlenséggel. Ennek is eredménye, hogy *a megyében megválasztott tanácstagok közt a 30 éven aluli fiatalok aránya 19 százalékra emelkedett.*

Bizonyította, hogy Szolnok megye fiatalsága a termelőmunkában is megállja a helyét. A mezőgazdaságban dolgozó fiataloknak például elismerten nagy szerepük volt abban, hogy a növénytermelés hozama a múlt évben nagyobb volt az előző négy esztendő eredményeinél. Ebből kiindulva a megyei családalapítók lakáshelyzetéhez és általában a fiatalok kulturális igényeihez fűződő problémákat is szóvá tette.

Persze, bármi másról volt is szó a parlament múlt heti ülésén, *közvetve minden* kapcsolódik a fiatalok életéhez és jövőjéhez. Ezért nem elég, ha a dolgozó fiatalok már az építőmunkából is kiveszik a részüket. Érdeklődniük kell az átfogóbb közügyek, például egy-egy parlamenti ülés szerteágazó témái iránt is. Az őket közvetlenül érintő kérdéseket pedig különösen a figyelmükbe ajánljuk.

Szenes Imre

Olvasótábor fiataloknak

Az olvasótábor ötlete fiatal íróktól származik, a megvalósítás pedig a *Hazafias Népfront Pest megyei bizottságának* érdeme. Célja: a hátrányos helyzetű, tehetséges munkásfiatalok segítése, az iskolai tanítástól eltérő módszerekkel.

A szobi gimnázium először adott otthont olvasótábornak. A 42 gimnazista részvételével 10 napig tartó foglalkozásokat *Nagy Bálintné* gimnáziumi igazgató, a tábor vezetője, és rajta kívül négy fiatal író: *Ratkó József, Mózsi Ferenc, Varga Csaba* és *Józsa Endre* vezették.

A feldolgozott irodalmi és történelmi művek között olyan szerzőkkel ismerkedhettek meg közelebbről a hallgatók, mint *Lermontov, Veres Péter, Sánta Ferenc* és mások.

De nemcsak irodalom szerepelt a programban, hanem hangverseny, magyarázó előadásokkal egybekötve, politikai fórumest. Nagy sikert aratott *Mizser Pál* festőművész előadása és kikapcsolódásnak jólesett a múzeumlátogatás is.

A nyári szünetben Pest megyében két másik olvasótábor rendezését tervezik. S lesznek táborok Hajdú, Heves, Borsod és Szabolcs megyében is.

H. L.

Törtelről — Berlinbe

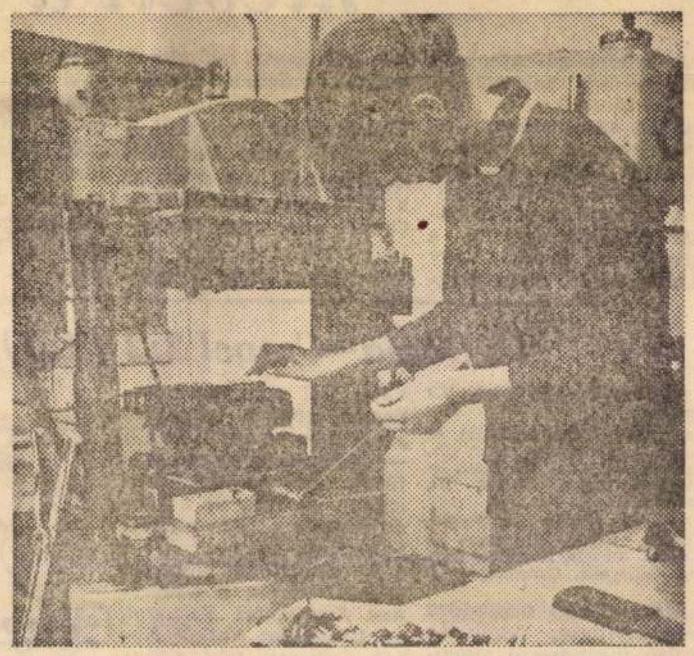

Törtelről Berlinbe indul majd a X. Világifjúsági Találkozó egyik magyar küldöttjeként Duzs Mária, a törteli Rákóczi Tsz dolgozója. Munkahelyén, a tsz műanyag üzemében (felső képünk) a bakelitprésgép forró szerszámába rakosgatja még a „tüsköket", de nagyon szívesen dolgozik a szabad levegőn is, ahol a konyhakert várja (képünk). A törteli VIT-küldött aktív tagja a Kommunista Ifjúsági Szövetségnek, nemcsak szűkebb pátriájában, a faluban, hanem a járásban is végez társadalmi munkát: tagja az Ifjú Gárda ceglédi járási parancsnokságának. Duzs Mária örömmel készül a nagy utazásra, s megtiszteltetésnek érzi, hogy hazánk képviselője lehet a világ ifjúságának nagy seregszemléjén

(MTI Fotó — Király Krisztina felvételei)

Az NB I végeredménye:

1. Újpesti Dózsa, 2. Ferencváros, 3. Vasa — kiesett a Diósgyőr és a Komló

A labdarúgó-bajnokság finisére már csak néhány kérdés maradt nyitva, így: kié lesz az ezüstérem, illetve képes-e bravúrra a *Diósgyőr Szegeden*, hogy elkerülje a kiesést?

A vasasok reménye hamar eloszlott Győrött, a ferencvárosiak pedig hogy bebiztosítsák ezüstérmüket, gólzáporos győzelmet arattak a *Salgótarján* felett a *Népstadionban*. Az újpestiek, akik szerdán, a mérkőzés után tartották meg bajnoki vacsorájukat a *Budapest Szállóban*, a *Csepel* ellen csak döntetlent értek el, de ez is elég volt ahhoz, hogy jó kedvűen koccintsanak a bajnoki győzelem örömére. *S annál is inkább jogosan tették ezt, mivel aligha volt kétséges, hogy az idei bajnokság legjobb csapata az Ujpest, tehát megérdemelten szerezték meg a bajnoki aranyérmet.*

A *Vasas* és a *Ferencváros* az egész bajnokság alatt vetélkedett a dobogós helyezésért, s végül a zöld-fehérek végeztek előbb. Mindkét együttesre jellemző azonban, hogy többre képes — a jövőt illetően — mint amit idén láttunk tőlük. *Tehát az elkövetkező bajnoki évadban már nemcsak az ezüstéremért, hanem a bajnoki címért is szoros küzdelem várható.*

A tabella alján nem változott a helyzet. A már kiesett *Komló* mellett a *Diósgyőr* mondott búcsút a labdarúgó NB I-nek, mint ahogy az már korábban is várható *SZEOL tehát nem változtatott átszállójegyet az NB I-ben, a Tisza-partiaknak sikerült megkapaszkodni az első osztályban.* S az újonc *Zalaegerszeg pedig még a vidék legjobbja címét is megpályázta, első NB I-es évadjában.* Ehhez csak gratulálni lehet.

Ú. Dózsa—Csepel 2:2 (1:0)

Megyeri út. 2000 néző. V.: Somlai.

Ú. Dózsa: Szentmihályi — Noskó, Harsányi, Horváth, Juhász — Dunai III. Tóth — Fazekas, Bene, Dunai II., Zámbó.

Csepel: Hajdu — Pethő, Gulyás, Vellai, Hunyadi — Takács, Varga, Kandi — Bartos, Szurgent, Csordás.

Már az első negyedóra bebizonyította, hogy az utolsó mérkőzésre alaposan elfáradt a bajnokcsapat, a vendégek voltak mezőnyfölényben és többet támadtak. Még gólt is lőhetett volna *Csordás*, ha a harmadik percben jobban találja el a labdát. *Zámbó* volt a folytatásban az újpestiek legveszélyesebb csatára, őt viszont Pethő többször is nagyon durván választotta el a labdától, a 23. percben megint a *Csepel* veszélyeztetett, *Csordás* lövését *Szentmihályi* ujjheggyel tolta szögletre. Bene *„puskázott"* el több helyzetet, míg a 38. percben csatártársa, *Dunai II.* végre gólt lőtt. *Juhász* átadásával ugrott ki, s a kapu bal oldalába bombázott (1:0). A hátralevő percekben még Horváth — többször is bátran felfutott és nagyvonalúan szerelt — lőtt, de a labda a jobb kapufa mellett suhant el.

A szünetben mindkét csapat cserélt, a *Csepelben Szurgentet Somogyi*, az Újpestben *Noskót Kolár* váltotta fel. A 49. percben *Takács* beadására *Szentmihályi* rosszul jött ki, és a fiatal *Somogyi a hálóba fejelt (1:1).* A *Dózsa* kapusa ezután kicsit megzavarodott, és *Harsányi* hazaadása után majdnem újabb gól született. Egyre több szabálytalanság után a 69. percben *Fazekas* is lement, *Nagy László* állt be. *Zámbónak* volt egy nagyszerű lövése a 70. percben, *majd Bene hibázott nagyot.* A 73. percben reklamálásért *Vellai* kapott sárga lapot. A 81. percben Dunai II. tálalt *Bene* elé, aki 12 méterről a kapu jobb oldalába lőtt (2:1). Nem sokáig tartott

Tóth András, az év egyik felfedezettje

a hazaiak öröme, mert a 86. percben *Kolár* kezezett a 16-oson belül, s a megítélt büntetőt Gulyás a kapu bal oldalába lőtte (2:2).

Ferencváros—Salgótarján 6:0 (4:0)

Népstadion. 10 000 néző. V.: Halász.

Ferencváros: Géczi — Martos, Páncsics, Vépi, Megyesi — Juhász, Mucha — Szőke, Branikovits, Ebedli, Engelbrecht.

Salgótarján: Magyar — Miklós, Kmetty, Varga, Vertig — Horváth, Répás, Básti — Kajdi, Kovács, Jeck.

A *ferencvárosi* rohamok már rögtön a mérkőzés elején gólt hoztak: *a 4. percben Ebedli jobb oldali beadását Magyar kiütötte, és a labdát Mucha 16 méterről a kapu közepébe lőtte (1:0). Ezután visszaesett a találkozó színvonala, egy-két említhető lehelyzet pala-*

Szőke, a mezőny legjobbja

tán 16 méterről lőtt kapufát — megváltozott a játék. Nagyszerűen játszottak a zöld-fehérek. A 23. percben *Szőke* beadását *Juhász* 7 méterről küldte a kapuba (2:0). percben újabb gólt lőttek a zöld-fehérek, *Engelbrecht* beadása után *Mucha Juhászhoz* továbbított, aki a kiinduló *Magyar mellett gurított a bal alsó sarokba (4:0).*

A szünetben *Ebedli* helyére *Albert* állt, *Vertiget Berindán* helyettesítette. *Básti* előtt adódott az első helyzet, azonban hosszan szöktette magát. Az 53. percben *Branikovits* beadását *Mucha* 5 lépésről vágta a hálóba (5:0). Jól, de visszafogottabban játszottak a budapestiek, mint az első félidőben. Védelmük néha nagyvonalúskodott, a tarjáinak

Videoton—Bp. Honvéd 3:1 (1:0)

Székesfehérvár, 15 000 néző. Vezette: Szávó.

Videoton: Kovács L. — Nyitrai, Kovács J., Fejes (a 27. percben Nagy III.) Szabó K., — Hartyáni, Burka — Wollek, Nagy II., Karsai, Szalmási.

Bp. Honvéd: Bicskei — Kelemen, Ruzsinszki, Szűcs, Lukács — Czakó, Pintér, Bódi — Füle, Kocsis, Budavári.

Pintér hagyott ki nagy helyzetet a hazai kapunál, majd *Szücs* bombázott alig fölé. A *Videoton* sem maradt adós, *Burka* aztán pedig *Wollek* lövései kerülgették veszélyesen *Bicskei* kapuját, majd *Szalmási* hagyott ki egy óriási helyzetet. Váltogatva támadott a két csapat, és a 40. percben megszületett a hazaiak vezető gólja. *A felfutó Nyitrai keresztbevágott labdáját Szalmási adta vissza a kapu előterébe és a befutó Burka 12 méterről félmagasan lőtt a kapu bal oldalába (1:0).*

Szünet után a *Honvéd* kezdett jobban, negyedórás mezőnyfölénye után percek alatt három gól esett. A 60. percben *Wollek* 20 méteres szabadrúgása után rezdült meg a *Bp. Honvéd* hálója. (2:0). Majd 3 perc múlva *Nagy II., talált 16 méterről Bicskei kapujába (3:0).* A vendégek sem maradtak adósak. *Pintér a 65. percben könnyedén játszotta át a Videoton védelmét és 6 méterről gurított Kovács hálójába* (3:1).

Nagyiramú, változatos mérkőzést vívott a két csapat. A középpálya gyors átjátszása után mindkét kapu előtt bőven alakultak ki biztató helyzetek. Ezek kihasználásában a hazaiak jeleskedtek és ez döntötte el a mérkőzés sorsát. A *Videoton* ezzel a győzelmével — fennállása óta először —, *megérdemelten jutott a vidék legjobbja cím birtokába.*

A székesfehérváriak boldogsága. Karsai az ölelő karokban

SZEOL—Diósgyőr 2:1 (0:0)

Szeged, 3000 néző. Vezette: Petri.

SZEOL: Gujdár — Várhelyi III., Bánfalvi, Zámbori, Virág — Varga, Vörös, Magyar I., (Ladányi 59. p.) — Mészáros (Wenner 64. p.) Antal, Vass

Diósgyőr: Szabó — Kovács, Salamon, Kolláth, — Gaál, Váradi — Kiss, Tatár, Horváth, Görgei, Fekete.

Az első negyedórában Tatár lőtt közelről *Gujdár* kapuja fölé. Alacsony színvonalú, elemi hibákkal tarkított, unalmas csapkodás folyt a pályán.

A második félidő szegedi támadásokkal kezdődött. Az 52. percben a diósgyőri kaputól mintegy 25 méterre jogosulatlan

Görgei lövése Gujdárról a befutó Horváth elé pattant, aki a kapu közepébe kotorta a labdát (1:1). A gyorsan esett két gól után folytatódott az első félidőben látott unalmas játék — egyre gyakrabban hangzott fel a közönség elégedetlen fütyve. A 87. percben esett

Elutazott a román sportküldöttség

Elutazott Magyarországról a Román Testnevelési és Sporttanács küldöttsége. A román sportvezetőket *dr. Szatmári István*, az OTSH elnökhelyettese búcsúztatta a *Ferihegyi* repülőtéren.

Sportegyesületek fúziója Szolnokon

Egyesülési közgyűlést tartott Szolnokon négy sportegyesület.

A Szolnoki MTE és a Szolnoki Vörös Meteor egyesülésével tizenkettőre emelkedett a szakosztályok száma az új egyesületben, amely a Szolnoki MTE nevét vette fel.

A *Szolnoki Vízügy* és a *Dózsa* fúziójával egy egyesületbe kerültek a város vízi sportolói, s a jövőben *Szolnoki Vízügy-Dózsa SE* néven szerepelnek.

Karpov felzárkózott

Leningrádban a sakkvilágbajnoki zónaközi döntőben újabb függőjátszmákat fejeztek be, s ezek eredményei alapján *Karpov* felzárkózott az első helyre. Az élcsoport: Karpov és Korcsnoj (mindkettő szovjet) 9 p., *Byrne* (amerikai) 8,5, *Larson* (dán) és *Smejkal* (csehszlovák 8—8.

Villányi második Kijevben

Szerdán befejeződött a kijevi öttusaverseny, amelyen szovjet, magyar, lengyel és nyugatnémet sportolók szerepeltek. Az utolsó napok részleteiről nem érkezett jelentés, csak az összetett végeredménye. Eszerint *Villányi*

Mizser Pál festő

A zebegényi Szőnyi István Emlékmúzeum barátai köre festménykölcsönzőt létesített, hogy elősegítsék a képzőművészeti ízlés fejlesztését. Az első tárlaton 10 művész 28 alkotását állították ki. Dániel Kornél műve is szerepel a kiállításon, valamint Mizser Pál is.

Zalai Hírlap, 1974. szept. 6.

Mizser Pál

művei is szerepelnek a szentendrei Pest megyei tárlaton. (A Tanácsköztársaság emlékére rendezték). Mizserre nagyon hatott Kokas Ignác.

Három tájegység művészete – Pest megye (Ridy Gábor)

Magyar Hírlap, 1969. május 11. 9. l.

Mizser Pál

Bemutatott műve:

"Ülő nő", olaj, 75 x 120

Zala Tibor : XI. magyar képzőművészeti kiállitás,

Budapest, 1968.

Meiser Pál
festő –

„Szülelés és átváltozás" olajképe
szerepel a tárlaton.

Vidos Zoltán: Kiszi „szalszerűtlen" szemelvényes...
Művészet, 1972. május – 42 oldal

Mizser Pál

Festményei szerepelnek a Fiatal Képzőművészek Studiójának -az Ernst Muzeumban rendezett- kiállitásán, melyekről elismeréssel ir Szabó György: "Fiatalok, öregesen" c. kritikájában.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. dec. 18.
XV. évf. 51. sz. 12. lap

Mizser Pál

a Studió Galériában
nyílt kiállítása

Nyíregyháza 1973 január 19
2. old.

Mirser Pál

2

„Vivace"

„Erato"

„Lugubre" c. litografiái
emlitve

Nápsava 1973 január 19
2-old

Mizser Pál festőművész

Vallomás január 3-án
nyílt meg a Stúdió Galériában

Magyar Nemzet 1973 január 4
4. old.

Mizser Pál festőművész

Január 3-tól 20-ig a Studió Galériában látható a művész kiállitása, -közli a Kulturális eseményeket ismertető rovat.

Vadas József egy későbbi példányban ir a művész grafikáinak tárlatáról, s képeit birálva megállapitja, hogy utánérzések és "megértés nélkül használt absztrakt jelek."

Élet és Irodalom, Bp. 1973. jan. 13.
XVII. évf. 2. sz. 2. lap.
" 3. sz.13. " " 20.

Mizser Pál

1. Spari táj. olaj-temp. 70x100
2. Magány —"— 80x120

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1972.

Mirser Pál

Hábrús emlék, alugrafika
49,6 × 61,5

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1977.

Mizser Pál

festő

„Antipolusok" 1972.
(repro)

„Női arckép" (repro)

Losonci Miklós: A Duna Mühely.
MŰVÉSZET, 1972.december - 12.oldal

Mészer Pál
festő

A művész a Duna műhely
tagja.

Losonci Miklós: A Duna műhely.
MŰVÉSZET, 1972.december - 12.oldal

Mizser Pál
festő

Dózsa György emlékezetére
készített művét mutatta be
a tárlaton.

Kovács Gyula: Studió '72
MŰVÉSZET, 1972.december - 31.oldal

Mizser Pál

a Duna Műhely '74 c. tárlaton szerepel „Távolodva a multtól" c. műve. (említve)

(papp): Vélemények a vendégkönyvben. Pestmegyei Hírlap, 1974. aug. 28.

Mizser Pál festő

a Stúdió őszi tárlatán szerepelnek művei, tűzzománcai

Losonci Miklós: Új értékek a Stúdió őszi kiállításán, Pestmegyei Hírlap, 1974. szept. 24.

Mirser Pál
grafikus

Epochus II. és V. "és az „Eradó"
"kompozicióit mutatta be.

Borbély Loltán: A VI. miskolci országos grafikai . . .
Művészet, 1972. junius -45 oldal.

Keizer Pál

Mélység és magasság

rézkarc 12×16

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Keizer Pál

1. Bucsúék olaj, fenyőra 50×60
2. Albony — " — 60×80

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Mizser Pál

Műve szerepelt a jelzett kiállításon (Epodus II.).

Horváth Béla: Magángyűjtők kiállítása a váci Vak Bottyán Múzeumban: Magyar rajz, vízfestmény és grafika a XX. szabon; Műgyűjtő, 1973/2. sz. 18 ff.

Mizser Pál

grafikai lapjait állitotta ki a X szegedi tárlaton

Mggyar Hirlap 2-évf.215/9

Mirser Pál

Studió Galéria beli
kiállításáról szóló kritika
a 4. oldalon

Magyar Nemzet 1973 január 12

Mirse Pál

neve említve

Müvészettörténeti Értesitő 1972

306. old

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mizser Pál váci festő

MAGYAR HÍRLAP

1972 JAN 21

1021 NAPLÓ

A finnországi Lahtiban élő művészek tárlatát vasárnap nyitotta meg Pécsett Martti Ingman, a Finn Köztársaság budapesti nagykövete. Hétfőn a pécsi Kisgalériában két helyi fotóművész, Kemény Miklós és dr. Lajos László kiállítása nyílt meg. Miskolcon vasárnap Somogyi József nyitotta meg Mizser Pál váci festő kiállítását. Győrött a város nyári művésztelepének lakói mutatták be műveiket a városmúcsarnokában.

A Nemzetközi Beruházási Bank egy éve, 1971 januárjában kezdte meg működését. Székhelye: Moszkva. Létrehozását Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, *Magyarország*, Mongólia, az NDK és a Szovjetunió kormánya határozta el.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

Mizser Pál festőművész

1972 JAN 22

Mizser Pál kiállítása a Galériában

1024

Mizser Pál festőművész kiállítása január 23-án vasárnap déli 12 órakor nyílik a Miskolci Galériában. A tárlatot dr. Lukács Ferenc, Vác város tanácselnöke nyitja meg. *Somogyi József* Kossuth-díjas érdemes művész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke tart bevezető előadást.

sok

a

egyik állomásának számító

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1972 JAN 21

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Mizser Pál festőművész

MIZSER PÁL KIÁLLÍTÁSA

1971

A Miskolci Galériában január 23-án, vasárnap délben nyitja meg dr. Lukács Ferenc, Vác város tanácselnöke Mizser Pál festőművész kiállítását. A kiállítás megnyitása után Somogyi József, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke mond művészeti bevezetőt.

NÉGY ÉS FÉL MILLIÓ

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

Mizser Pál festőművész

PEST MEGYEI HÍRLAP

1972 JAN 21

VOK.

— **Váci festőművész kiállítása Miskolcon.** Mizser Pál Vácott élő Derkovits-ösztöndíjas festőművész kiállítását holnap nyitja meg a Miskolci Galériában dr. Lukács Ferenc, a Váci Városi Tanács elnöke és Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművész.

Mizser Pál, festő

L. Mátis K.

Goór J. Műcsénkelen 75-89.

Forrás, Kecskemét, 1980. máj. XII/3.

MXzser

Mizser Pál

ügyében.

MIZSER PÁL festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás pénteken a váci művelődési központban.

Magyar Hirlap 1979/12/11/1o

Mizser Pál

"Moholy-Naggyal Zebegényben" cimmel Vadas József ir Moholy-Nagy László müvészetéről és ezzel kapcsolatban beszámol a Zebegényben müködő nyári szabadiskola munkájáról. A szabadiskola vezetői bemutatták az ott készült müveket, s mint a kritikus irja, olyan "módszerekkel találkozott, amelyeket annak idején Moholy-Nagy kezdeményezett." Három müvész nevét emliti meg: Bokor József, Váli Dezső és Mizser Pál.

Életv és Irodalom, Bp. 1979. aug. 25.
XXIII. évf. 34. sz. 13. lap.

Mizser Pál, szobrász

Nagyatádon, a szobrásztelepen befejezés előtt áll több munka, – mint a művész alkotása is.

Somogyi Néplap, 1978. szept. 7.

Mizser Pál

a nagyatádi szabadtéri szoborpark most a 4.-ik nyári évad kezdetén ismét a munka zajától hangos. Több nemzet szobrászai dolgoztak már az alkotótelepen. — A művész kész makettel érkezett és most keresi a megfelelő faránkát, amelyből maja esztergálással alakítja ki végleges méretben a pozitív-negatív formákból álló asz-lopszerű plasztikát. [embtve]

TV-híradó 2. kiadás

1998. VII. 15. 21.05 Televízió 2. Műsor.

Mizser Pál, szobrász

Nagyatádon megnyílt a Fegyveres Erők Klubjában három magyar szobrász kiállítása Mizser Pál, Paner Gyula, Bencsik István műveiből. Mindhárman a város művésztelepén dolgoznak és mindhárman faszobrászok. Szoborterveit, műveit láthatjuk a kiállításon.

Horányi Barna: Szoborkiállítás Nagyatádon

Somogyi Néplap, 1948. szept. 19.

Mizser Pál,

1 Mizser Pál: Tapadva és lebegve, olaj, tempera, 110x180 cm, 1975

A festőt láthatólag nem érhették kifejezésbeli kudarcok, mivel eredeti programja is a jó hangzásra, a látszódásra épül. Képének címe minden bizonnyal a formák tapadására és lebegésére vonatkozik, amik közül csak az utóbbit, a lebegést észlelhetjük a bizonytalan térszemléletű képen. E festmény attraktivitását a dekorativitás szinte teljes eszköztára erősíti.

Művészet, 1978. 9. szám.

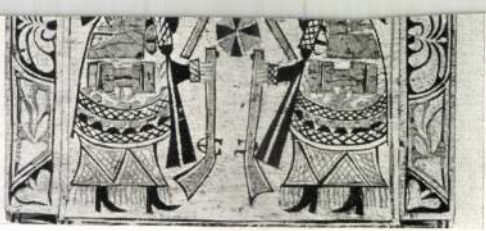

3/a

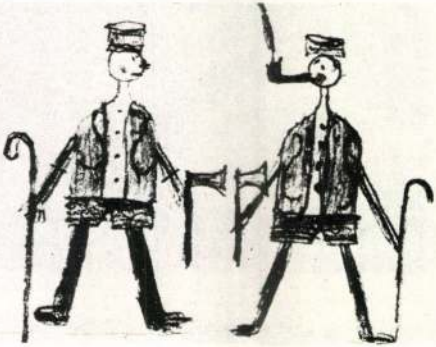

3/b

3/c

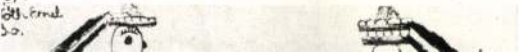

MITSUI SEN KISPLASZTIKÁI

Kulturális Kapcsolatok Intézete

A falakon körben elhelyezett fekete-fehér tusrajzok, a terem közepén többnyire nonfiguratív vagy az eredeti motívumot éppen csak sejtető kisplasztikák. A bejáratnál a kalligráfia történetét, a modern keleti művészettel való kapcsolatát magyarázó felirat — s ha Mitsui Sen munkásságának gyökereit, alapvető jellemző vonásait keressük, valóban a végsőkig egyszerűsített, ugyanakkor a valóságban, a művészetben is végtelen számú variációban felbukkanó jelhez, jelformáláshoz jutunk. A természet formavilágából kikristályosított, éppen a természet, a látható és átgondolható világ határtalanságát jelképező, minimális eszközhasználattal megformált szoborjelek így egyik oldalon a keleti művészet-gondolkodásmód hagyományaihoz kapcsolódnak, de a mai európai szobrászat problémáitól sem függetlenek.

Miről beszél a jel? Elsősorban az anyag — kő, bronz, fa —, a felület, a formák plasztikus hatásának szépségéről, illetve e szépség számtalan megjelenési lehetőségéről. Nem tudom, a művész nyugat-európai tanulmányútja után mennyi időt töl-

tött hazánkban, de néhány márványszobra Borsos Miklós műveinek harmonikus formavilágát, a legkisebb részletben is a teljességet sejtető hatását idézi. A rokonság persze nyilván véletlen — s nem is túl közeli. Néhány plasztika ugyanis Mitsui Sen művészetének korlátait is sejteti. Például az a portré, amely sem egyéniséget, sem érzelmeket nem jelez. — „minden egyben — egy mindenben" eszméje itt nem érvényesül, sőt, tulajdonképpen még az az egy is hiányzik. *(Képünkön a Fa- és Kőkompozíció.)*

P. Szabó Ernő

Mitsui Sen hazánkban élő japán szobrászművész

Tükör, 1980. aug. 3.

művészt, aki ebben a krisztusinak nevezett korban végérvényesen „beérett".

Gyulavári tiszteletre méltó módon tiszteli a szobrászat hagyományait, a reneszánsz bronzokat és az újkőkori agyag istennőcskéket egyaránt belefoglalva ebbe a hagyományba. Sőt még Bethlen Gábor emlékezetét is képes modern plasztikai nyelven felidézni. De persze a „sokfélébe" az olyan mindenáron való korszerűsködés is belefér, mint a *Homo sa-*

piens quadraticus — gondolom, a lakótelepek szobáiba tervezett „bölcs" ember — műanyag agyveleje a bürokrácia tárgyi jelképeivel (tollhegy, gémkapocs stb.). Poénnak megjárja, de nekem személy szerint a finoman kidolgozott torzócskák tetszettek a legjobban, amelyek őskori idolok nyomán az emberi élet egyik vagy talán legmélyebb jelképét, az asszonyi ölet idézik. *(Képünkön a szobrász egyik bronzplakettje.)*

Székely András

DÍJAZOTT TÁJAK ÉS BRÁDA TIBOR KÉPEI

Hatvani Galéria

Új kiállítóhelyiségében nyílt meg a Galéria; első kiállításán az eddigi magyar tájak és portrék biennáléinak díjnyertes alkotásait és Bráda Tibor festményeit vonultatja fel. Jó művek adnak egymásnak találkozót: Bernáth Aurél, Mihálty Pál, Szurcsik János, Bazsonyi Arany, Pirk János képei, Barcsay Jenő, a nemrég elhunyt Csohány Kálmán grafikái. A festmények közt ott találjuk Vecsési Sándor, Patay László és Pirk János — realizmusnak elkötelezett — képeit, Duray Tibor portréját és Chiovini Ferenc *Halászok*-ját, mely finomságával tűnik ki ebből a jó átlagból. A szobrokat Borsos Miklós, Mészáros Mihály, Somogyi József és Ligeti Erika plasztikái jellemzik.

Külön kamarakiállításon mutatkozik be Bráda Tibor. Megfontoltsága és képzelőereje különösen Madách- és Csontváry-portréján érvényesül,

Mirser Pál

Megbízást kapott Mirser Pál, hogy az „Egység" fa szobrát a nagyatádi Széchenyi téren állítsa fel.

—: Közteri munkák.

Művészet, 1979. március – 47. lap.

Mizser Pál

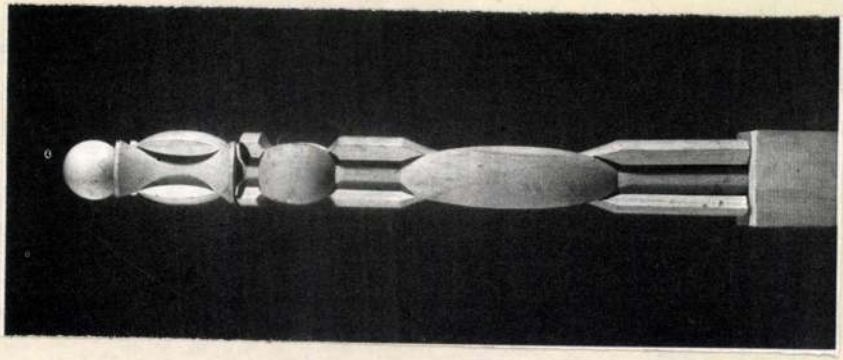

Növekedés

Menyhárt Kászló: Művészi "nyitottság" vagy célirányos tevékenység?

Művészet, 1978. november / 14.oldal.

Mészáros Pál

Méltatás.

Schenk Lea: Figuratív + nonfiguratív
Művészet, 1979. március - 18. lap:

Mizser Pál

A művész a Nagyatádi
Nemzetközi Faszobrász Al-
kotótelepen dolgozik.

Menyhárt László: Művészi „nyitottság" vagy...
Művészet, 1978. november – 14. lap.

Mizser Pál

képe szerepelt a Váci kiállítóteremben
rendezett Duna-műhely kiállításon
1970.aug.20-szept.13.

-katalógus a könyvtárban-

MIZSER Pál - festő

Új Pest Megyei Hírlap

Kitüntetések a Dunakanyarban

Hincz Gyula Kossuth-díjas festőművész 93 éves lenne, ha élne. Tárgyiasságtól eltávolodó kompozíciói nemzetközi hírűek. Szellemes rajzoló és kiváló illusztrátor volt, amit Vácott, a Káptalan utcában, a róla elnevezett gyűjtemény tablóin kiállított művek is bizonyítanak. A művész 1984-ben adta át a városnak ezeket az alkotásokat. Elhelyezésükért cserébe itt hozta létre, felesége emlékére, a Neufeld Anna Alapítványt. Emlékeztetőül itt csak annyit: Hincz Gyula volt egykor az Iparművészeti Főiskola főigazgatója, a Képzőművészeti Főiskola festőtanára.

Az alapítvány kuratóriuma minden év őszén odaítéli néhány váci és Vác-környéki művésznek a Neufeld Anna-díjat. Az idei ünnepélyes átadásra a közelmúltban került sor a Káptalan utcai intézményben. *Lábai László,* a város polgármestere itt köszöntötte a kitüntetett *Brusznyai Margitot,* a váci Harmónia Kórus, a Nagymarosi Férfikar és a váci Szivárvány Gyermekkórus karnagyát, aki együtteseivel több nemzetközi sikert ért el. Köztük tartják számon azt a belgiumi fesztivált, ahol a Harmónia, summa cum laude minősítéssel szerepelt. Lengyelországban a tengerészeti minisztérium díját szerezték meg. Nem akármilyen eredmény a BBC rádió nemzetközi kórusversenyének díja sem.

Mizser Pál festőművész, aki korábban Vácott élt és alkotott, újabban Verőcén lakik, de sokat tartózkodik Őrbottyánban, gyakorlatilag a Dunakanyar polgára és mindenütt otthon érzi magát. Vác képzőművészeti életében sok jelentős kiállítására emlékszik a közönség. Nemkülönben a polgármester úr, aki a díj átadásakor azt kérte a művésztől, Hincz egykori tanítványától: a nagysikerű Vetés utca sorozat képeit láthassa újra a város közönsége, az évente megrendezésre kerülő téli tárlaton. *Novotny Tihamér* művészettörténész 12 éve, a szentendrei Ferenczy Múzeum munkatársa.

A kortárs képzőművészetekkel foglalkozó két csoport egyik meghatározó egyénisége. Sokat tesz a fiatal magyar képzőművészek bemutatásáért. Katalógusok, könyvek szerkesztője, írója. *Orvos András* váci festőművész jellegzetes színvilágú és formájú virágfestészetével vált országos hírű alkotóvá.

Újabban a fotóművészetben is jeleskedik. Sok váci témájú munkája is készült. Vallomása szerint sok tájat bejárt már az országban és a világban, de hiába utazott el például Kanadába, a vásznon mindig csak a Dunakanyar tájait jeleníti meg. Lábai László, Hincz Gyula arspoetikájára emlékeztette a kitüntetett művészeket: „A művészet tett, szolgálat az emberiségért".

K.T.I.

APRÓHIRDETÉS

SZENZÁCIÓS AKCIÓ!

Most hirdessen az Új Pest Megyei Hírlapban!

Az Új Pest Megyei Hírlapban feladott lakossági apróhirdetések megyénként 200 forint költségtérítéssel megjelennek az egri Heves Megyei Napban, a miskolci Déli Hírlapban, a nyíregyházi Új Keletben és az Új Pest Megyei Hírlapban. Hirdetését négy megyében olvashatják naponta 300 ezren.

ILYEN MÉG NEM VOLT!

JÁRMŰ

Eladó 316i (E36) BMW 1991-es klímával. Érdeklődni: 06-36-311-701.

Törött, totálkáros és sérülésmentes személygépkocsik és tehergépkocsik vétele és eladása a Rekord Kft.-nél. Cím: Dunakeszi és Göd között a Shell kút mellett. Tel.: 06-27-348-054, 06-30-345-198.

Törött, totálkáros autót veszek magas áron 1984-estől. Tel.: 06-30-440-110.

Autóbontó (Opel, VW. stb.) korrekt áron. Tel.: 06-30-345-894.

ADÁS-VÉTEL

PIANINÓT, zongorát vásárolnék. Tel.: 06-1-302-5144.

Viszonteladók figyelem! Kannás folyóbor értékesítésére partnereket keresek. Tel.: 06-60-389-459, 06-78-310-313, 7–19 óráig.

Használtruha-kereskedők figyelem! Megnyitottam holland használtruha- nagykeresekedésemet. Minden viszonteladót szeretettel várunk. Tel.: 06-20-242-866.

FOTO PORST, Vác, Széchenyi u. 18. Fotó- és szórakoztatóelektronikai termékek, játékok nagy választékban. Fotószolgáltatás amatőr és profi szinten minden igényt kielégítve egy- és kétnapos, valamint egyhetes határidőre. Ugyanitt hirdetésfelvétel az Új Pest Megyei Hírlap számára, illetve a Vác és Vidéke Hírlapba. Telefon: 06-27-311-133.

VEGYES

Hirdetésfelvétel Nagykőrösön, az Új Pest Megyei Hírlap számára Miklay Je-

Mizser Pál: Pannó, 200×500 cm, 1969, MSZMP-székház, Vác (fotó Tahin)

Művészet, 1979. márc. 20. old.

Mizser Pál festőművész

kívántatik (növénytermelést, állattenyésztést, ipart szimbolizáló attribútumos emberi alakok: nő kalásszal, nő báránnyal, férfi kémcsővel), másrészt ami az etikai elvárásoknak idillikusan megfelel (a bárányos nő és a kémcsöves férfi emberpárként áll egymás mellett, az ölében gyermekét tartó, ülő anya alakja körül madarak repdesnek). E különnemű képi formák sokasága pedig nonfiguratív közegben sorakozik egymás mellé, egyszerű additív mellérendelésként. A figuratív képépítő formák és a nonfiguratív képépítő elemek egymást sokkoló sokaságát sem kompozíciós hangsúlyok, sem meghatározó színviszonylatok nem koordinálják, nem nyújtanak fogódzóponto-

Mizser Pál

Mizser Pál: Pannó, 200×500 cm, 1969, MSZMP-székház, Vác (fotó Tahin)

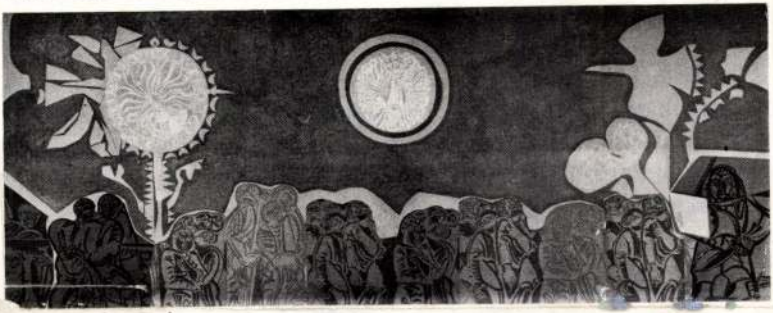

Schenk Lea: Figurativ+Nonfigurativ /Szintéziskeresés három müben /
MÜVÉSZET,1979.március /3.szám/ 18.oldal

nem koordinált

Mizser Pál, festőművész

A váci nyári tárlaton Mizser Pál művei szerepelnek. Pályakezdése után bizonyos zavar is jellemezte törekvéseit. Most takarékosabban bánik a színekkel. E bemutatkozás örömteli ténye a sok epizód, az összetartozás igényén belül a változatok bőzége és szabadsága.

Losonci Miklós: Hagyományőrző bemutatkozás. Pest Megyei Hírlap, 1981. szept. 2.

Mizser Pál pályakezdésének éveiben készült grafikákat mutat be kamarakiállításán. Ennek azonban csak részben oka az, hogy a műveknek a Hincz Gyula Állandó Gyűjtemény egyik terme ad otthont, utalva a két alkotó aktív szellemi-művészi kapcsolatának időszakára. A korai munkák időszerűségének másik oka, hogy – noha Vácott készültek – a váci közönség előtt jobbára ismeretlenek. Az általuk közölt gondolatok, élmények, érzések azonban Mizser más alkotásain, más művészi eszközökkel megfogalmazva ugyan, de nem idegenek a kiállításlátogatók számára. Hiszen Mizser művészi pályájának legszembetűnőbb jellemzője a műfaji gazdagságon, a formai megnyilatkozás sokféleségén át is mindig érvényesülő következetesség alkotói szándékában, művészi-emberi küldetéséről vallott felfogásában. Ezért munkáinak mindegyikén a látványbeli eltérés ellenére rokonítható hangulatokkal, érzésekkel, gondolatokkal találkozunk. Mizser Pál alkotói attitűdjének alapvető sajátossága a szimbólumteremtés. Ez nem csupán az egyes motívumok kiválasztásában nyilvánul meg, hanem a képek szerkezetében, az elemek egymáshoz való viszonyában, a színek, formák kiválasztásában, kezelésében is. E törekvésének alapja a vizuálisan felfogható jelenségek tartalmi összetettségének érzékeltetése, állandó és változó kapcsolatának művészi megjelenítése.
Alkotásainak bármelyik csoportját vizsgálva szembetűnik, hogy a kompozíciót mindig egy vezérmotívum rendezi, ennek rendeli alá Mizser a mű más elemeit. A vezérmotívum variációi vagy még azon a munkán, de más alkotáson feltétlenül megjelenik. A többszólamúság, a különféle valóságrétegek megszólaltatása a legelvontabban, de egyúttal a leglíraibban nyilatkozik meg a művész korai, absztrakt grafikáin.

Az érzések, hangulatok, filozófikus gondolatok képzőművészeti megfogalmazásának első lépcsőfokán az absztrakció módszerét választotta az alkotó. Ezáltal találta meg azt a legegyszerűbb kifejezési formát, melybe élményeit teljes összetettségükben belesűríthette. Ezután választja ki az élmény – a mű – egy-egy összetevőjét, hogy azt konkrétabban, esetenként az érzékszerveinkkel felfogható világ motívumainak segítségével fogalmazza meg. Színes grafikáin kezdetben ragaszkodik a határozott kontúrokhoz, majd a klisék elcsúsztatásával líraivá lazítja őket. A papírmintával kialakított kemény formákat oldószerrel teszi könnyeddé, légiessé.
A technikai eljárások azonban sohasem öncélúak. Míg a motívumok, formák egymáshoz való viszonya többszólamúságot, összetettséget érzékeltet, a technikai megoldások a művek sorozatán a keletkezés – kiteljesedés – széthullás folyamatát szuggerálják. E gondolat megfogalmazásának lehetőségei egy monumentális művön, a váci Szőnyi Tibor Kórház gobelinjén teljesedik ki, hogy más oldalról közelítve a kérdést új műalkotáscsoport teremtésére indítsa Mizsert.
Így találkozunk hasonló valóságértelmezéssel, kompozíciós megoldással a kubizmus formai jellemzőit felhasználó műveken, melyek a többnézőpontúság egyidejű megjelenítésével tárják fel a motívum jelentészónáit. Hasonló törekvésről árulkodnak azok az alkotások is, melyek szabad asszociációk alapján kapcsolnak össze bizonyos valóságelemeket, s hagyományos rendeltetésüktől megfosztva újra értelmezik őket.
A képi motívumokat belső lényeg metaforikus megjelenítéseként alkalmazó festmények azok is, melyek táji elemeket, az ég és föld nagy kiterjedésű tereit szembesítik egymással – ezzel ismételten visszatérve a keletkezés – kiteljesedés – széthullás gondolatsorához, melyben az önálló, vezető szólam mindig az életigenlésé, az értékeket őrző és újrateremtő alkotóerőé.

BAKONYVÁRI M. ÁGNES

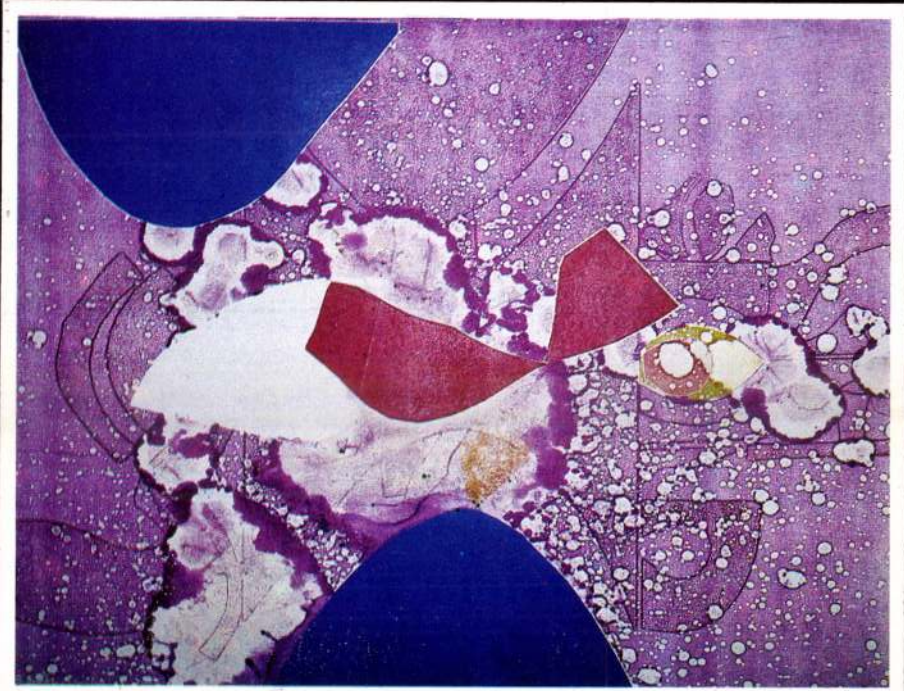

MIZSER

MIZSER PÁL festőművész kiállítása 1985. IV. 2. – VI. 30.

1941-ben született Újpesten.

1965-ben fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán.

1968-ban Derkovits-ösztöndíjat kapott.

A pályakezdés éveiben a Zebegényi Szabadiskola tanáraként tevékenykedett.

Pannója a váci MSZMP Székház falát díszíti.

Gobelint készített a váci Szőnyi Tibor Kórház részére.

A Miskolci Tanács tulajdonában van egy faliszőnyege.

Legutóbbi monumentális festménye a Paksi Atomerőmű balatonfüredi üdülőjének dísztermében látható.

Hazai kiállításai:

1966 – Szentendre, 1967 – Vác, 1968 – Budapest, Mednyánszky Terem, 1971 – Vác, Salgótarján, 1972 – Miskolc, Dunaújváros, Ráckeve, 1973 – Budapest, Stúdió Galéria, 1975 – Vác, 1976 – Kecskemét, Érd, 1979 – Vác.

Külföldi kiállításai:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Franciaország, Kanada, NSZK, Olaszország, Szovjetunió.

ENERALART Dorogi Nyomda

Hincz Gyula Állandó Gyűjtemény
KAMARAKIÁLLÍTÁSAI I.

M. D K.

MJASZEJEDOV

Pesthő

Aradi Förtfest. 206. l.

Mizser Pál, festő-szobrászművész

A Szabadság-hegyi Rege-parkban megnyílt a nagyatádi szobrász alkotótelep művészeinek fából készült alkotásai.* Az alkotótelep 1975-ben alakult; a magyar művészek mellett külföldiek is részt vesznek a telep munkájában. — Mizser Pál „Egység" c. szobra szerepel a kiállításon.
/említve/.

* alkotásainak kiállítása.

TV-hiradó 2.

1983. júl. 2. Televízió 2-műsor /S. Gy./

Pál Mirser

Mit einem ganz anderen Ziel entstand jene Ausstellung, die ein paar Kilometer weiter, in der Westberliner Galerie Ermitage zu sehen ist. Auch hier sind Ungarn vertreten: 17 Maler und Graphiker der Gegenwart, unter anderen István Nádler, Tibor Bródai, Gyula Hincz, Pál Mirser, Edit Klepp, und András Gaylek.

Gábor Nemes: Medaillen, Gemälde, Graphiken.
Budapester Rundschau, 1984. jún. 11. 9. old.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mirzser Pál,
festőművész

MŰVÉSZET

1984 JUN • 21. old.

7 „Magány" olaj, farost lemez, 65×40 cm. 1983.

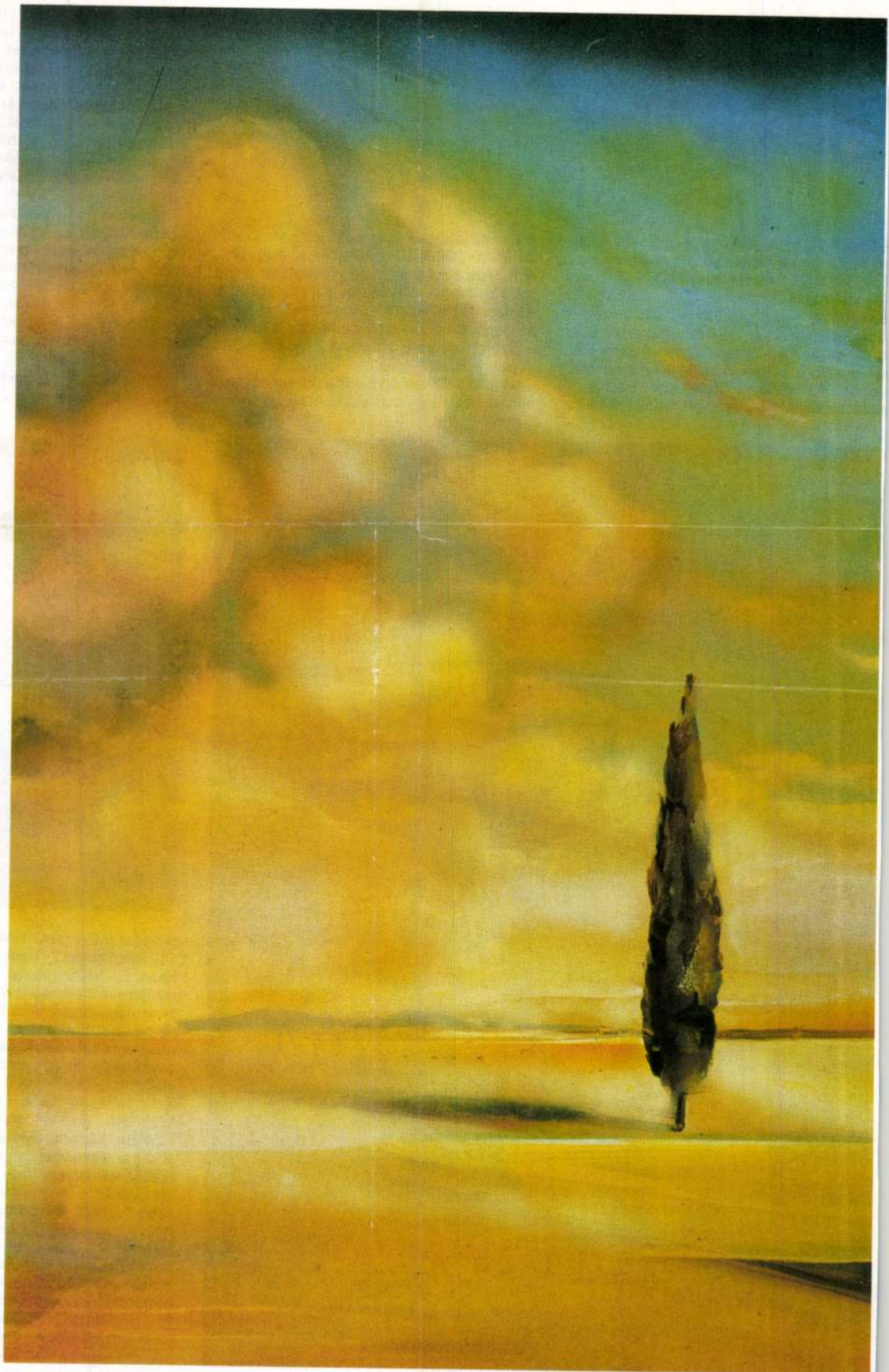

A tárgyak valósága

Prutkay Péter grafikáiról

Másfél évtized távlatából már jól megítélhető a hatvanas és a hetvenes évek fordulójának művészete. Ami az adott időszakban kuszának tűnt, tizenöt év elmúltával már kitűnően áttekinthető. Jól kirajzolódnak a posztimpresszionizmus és a neoklasszicizmus hegemóniáját megtörő új művészeti irányzatok erővonalai: a hatvanas évek első felében a szürnaturalizmusé és a vásárhelyi iskoláé, majd az évtized második felében – különösen 1966–69 között – a pop arté, az újkonstruktivizmusé, valamint több egyéni hangú művész pályája is színesíti az összképet. Sorra szerveződnek a hazai modern törekvéseket bemutató tárlatok: a Szürenon, az Iparterv, a balatonboglári kápolnatárlatok sora.

Prutkay Péter pályája is a hatvanas évek végén kezd kibontakozni. A Szürenonon nem a mozgalmak parancsolják az időnek, hanem az idő a mozgalmaknak."

Mint az újat kereső alkotók legtöbb tárlata, abban az időben a Szürenon sem volt egy egységes csoport kiállítása, inkább volt alkalmi társulás, melyet a művészek szellemi rokonsága, szemlélete fűzött egybe. Azonos nézetet vallottak arról, hogy fel kell lépni a hivatalosnak elfogadott posztimpresszionista, újklaszszicista (Bernáth és Pátzay nevével fémjelezhető) kifejezésmóddal szemben, meg kell teremteni az egyetemes és a magyar művészet szinkrónját, és fel kell vállalni haladó hagyományként a két háború, valamint az 1945–47 közötti modern művészeti törekvéseket. A Szürenon esetében például a szürrealizmust és a nonfigurációt. Ilyen és hasonló programokat megfogalmazó alkotók társaságában alakult Prutkay művészetének első, nagyjából 1971-ig tartó szakasza. Szürreális rajzokat, sci-fi-illusztrációkat készített, ezekkel szerepelt a balatonboglári kápolnatárlaton is. A Galántai György szervezte programokban a fiatal művészek olyan fórumot láttak, ahol kikerülhetik a túlcentralizált kiállítási intézményeket, és szinte minden kötöttség nélkül bemutatkozhatnak. De az egyéni kezdeményezések és az új kifejező eszközök annyira szokatlanok voltak, hogy bizalmatlanságot ébresztettek, és így adminisztratív úton megszüntették a boglári tárlatokat. A kor művészetkritikája sem közelített szerencsésen az új jelenségekhez: egy részük ex catedra a nyugati

1

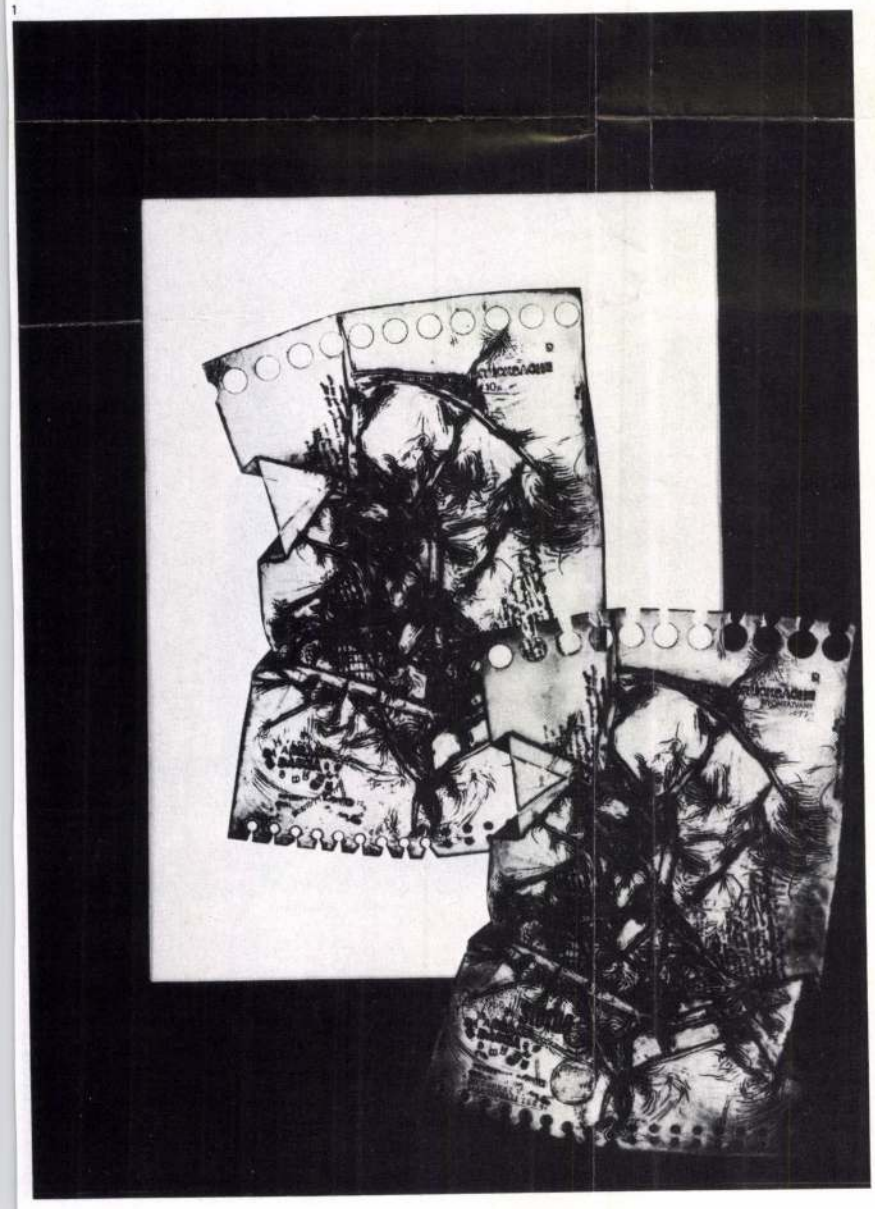

2

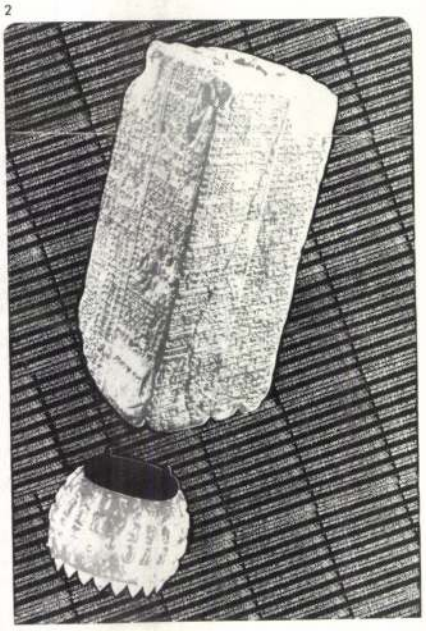

Mikser Pál, festőművész

3. „Rommező", olaj, farost lemez, 55×75 cm, 1983. | repr. |
5. „Ledőlt falak", olaj, farost lemez, 62×79 cm, 1982. | repr. |

Művészet, 1984. jún. 18–20. old.

festőművész

Mizser Pál kiállítása
A Hincz Gyula Állandó Gyűjtemény kamaratermében

Művészet 1985/11-12/94-95

A váci Hincz Gyula Állandó Gyűjtemény megnyitásának második évfordulóját újszerű kezdeményezés tette ünnepélyessé. Hincz Gyula festőművész lehetőséget adott arra, hogy a kiállítás kamaratermében olyan művészek mutathassák be alkotásaikat, akik szellemi-művészi rokonságban vagy tanítványi kapcsolatban állnak a mesterrel.

Ezeknek a bemutatkozásoknak a sorát *Mizser Pál* festőművész nyitotta meg, aki pályakezdésének éveiben készült grafikáit állította ki. A korai munkák bemutatását az indokolta, hogy ezek a két alkotó szellemi-művészi kapcsolatának legaktívabb korszakában készültek.

Mizser Pál az absztrakció módszerét választotta érzéseinek, hangulatainak, filozofikus gondolatainak képzőművészeti

MŰVÉSZET 1985/11-12/94-95

(fotók Váradi Z.)

Gáborral, Nagy Gáborral... Ennek ellenére festői világa szuverén, saját sorsának élményeit, emlékeit szembesíti mai világunkkal: alföldi életképek, színpadi szituációk adnak új dimenziót festményeinek.

A szobába zárt gondolat című képe morális érzékenységű, nagy érzések, vágyak szembesítése a realitással. A festmény középpontjában filozofikus tekintetű férfi ül szimbolikus jelentőségű tárgyak között. Festői megoldásokban talán ez a leginvenciózusabb kép, ahol a hideg, meleg zöldek, vörösek ütköztetésével használja ki a színek kifejező erejét.

A kiállított huszonkét festmény közül a legnagyobb lélegzetű a *Magángyűjtemény*. Olyan szituáció jelenik meg rajta, amely az önzés, az irigység ellen szól. A kalitka itt a kép középpontjában, benne a tulajdonos aranyhala, az ablakon sóvárgó tekintetű alakok néznek be. A festő esendő a figurák lelkiállapotának, jellemének, élethelyzetének megítélésével, amit a csillárként lógó, trombitáló kisördög gonoszkodása is sugall. A szoba zártságát itt a vörös változatos színeivel festi meg, és élénk kékkel hangsúlyoz. Paprikajancsik, egy repülőgépmodell, építőkockák, papírhajó jelzik még e kép további attribútumait.

A nemrég született művek közül való *Madarak, fák ünnepe* már idilli örömöt áraszt. Megtaláljuk rajta az Alföld zöldjében fehérlő gólyát, a díszelgő pávát és még számos madarat. Örömünnepi kör-

Tavalyi szegedi kiállításának katalógusában így fogalmazott erről: „Képeim közelítések, megfogalmazási kényszerektől indíttatva, közben sárdagonyát képezők, ám ezek realitását vállalóak. Nekem a szembenézést, egy adott időszak reméltvalós keresztmetszetét kell kiraknom, találkozásaink így reméltek, szükségesek. Kitárulkozás és szemérem, tessék átadni magát NÉZŐ ezen megkoptatott kategóriáknak."

Gyöngyösi kiállítása tehát amolyan stációféle számára, megmérettetés, önvizsgálat, erőgyűjtés és nekigyürkőzés a további teendőkhöz. A mintegy harminc nagyméretű kép híven tükrözi a fiatal festő karakteres világát. Képei zaklatottak, küzdő, tusakodó figuráktól hemzsegnek. Torz fintorok, eszelősen felajzott tekintetek meredtek ránk vásznairól. Képeinek hívságos színpadán az emberi kegyetlenség, korunk emberének kiszolgáltatottsága éppúgy főszereplő, mint az emberi kultúra értékeiért való szorongó aggódás. Tér- és idősíkokkal szétszabdalt kompozíciói tehát nem ígérnek „könnyű

Kéri László: Lent és fent, olaj, vászon, 127x137 cm, 1982 (fotó Dömötör M.)

Mizser Pál: Vivace IV, vegyes technika, 68x48 cm, 1968

megfogalmazására. Ezáltal találta meg azt a legkifejezőbb formát, amelybe élményeit teljes összetettségükben belesűrítheti. Szinte valamennyi mű címe zenei műfajt vagy előadásmódra vonatkozó utasítást jelöl. A grafikák zenéhez kötését indokolja, hogy Mizser olyan elvont dolgokról kívánt szólni a képzőművészet nyelvén, melyeket a zene tud csak megközelíteni. De míg a zene anyagtalanul ragadhat meg elvont gondolatokat, addig Mizser szem előtt tartva a festészet–grafika létének anyaghoz kötöttségét, a színt, a formákat önálló jelekké emelve közli mondanivalóját.

Műveiben a motívumok egymás közti

Mizser Pál: Vivace II, vegyes technika, 68x48 cm, 1968

kapcsolatára építve, kai eljárásokat felh legáltalánosabb mo – kiteljesedést – s

A színes grafik mindig egy felfelé szálló ív mentén re vek középpontjába esetben látható e mely jellemző részle a többi motívum, másba áttűnő színs

A sorozatok kez kodik a művész a hoz, a tiszta színek darabjain a kontúr tatásával líraivá lazítja, a papírmintával alakított kemény formákat oldószerrel teszi könnyeddé, légiessé. A technikai eljárások azonban sohasem öncélúak.

Míg a motívumok, formák egymáshoz való viszonya többszólamúságot, összetettséget érzékeltet, a technikai megoldások a művek sorozatán a keletkezés–kiteljesedés–széthullás folyamatát szuggerálják. A keményen, határozottan megjelenített elemek létüket hangsúlyozzák, míg ugyanazok lazított, légies ábrázolása szinte eltűnésüket, elmúlásukat jelzi.

E gondolat megfogalmazásának lehetőségei a grafikákon alkalmazott motívu-

Mizser Pál: Monódia, vegyes technika, 48x68 cm, 1968 (fotók Karvaly Cs.)

mokkal egy monumentális művön, a váci Szőnyi Tibor Kórház gobelinjén teljesednek ki, hogy más oldalról közelítve a kérdést, új műalkotáscsoport teremtésére indítsák Mizsert.

Így találkozunk később hasonló valóságértelmezéssel, kompozíciós megoldással a kubizmus formai jellemzőit felhasználó műveken, melyek a többnézőpontúság egyidejű érzékeltetésével tárják fel a motívum jelentészónáit. Hasonló törekvésről tanúskodnak azok az alkotások is, melyek szabad asszociációk alapján kapcsolnak össze valóságelemeket: hagyományos rendeltetésüktől megfosztva újra értelmezik őket.

A képi motívumokat metaforikus tartalom megjelenítéseként alkalmazó festmények azok is, melyek táji elemeket, az ég és föld nagy kiterjedésű tereit szembesítik egymással.

6

6 Mizser Pál: A múlt jelei,
olaj, farost lemez, 78x85 cm, 1983
(fotók Mizser)

Művészet, 1984. jún. 20. old.

elemek egységét megtörő természeti elem. De megtalálható ez a törés azokon az alkotásokon is, amelyeken a nagy kiterjedésű vízfelület az uralkodó elem. Ezeken a festményeken a különböző fényhatások, a felhők és a víz játéka, a víz fodrai és a napfény együttes hatása által kialakított jelenségek eredményezik a kép középpontjában az egységet kettéosztó festői motívumot. A képek világában a középpont hangsúlyozása más módon is megvalósul. Ennek célja nem mindig az egész részekre bontásának hangsúlyozása. Egy vulkán, a tengerből kiemelkedő domb, kisebb kőtömeg vagy a hold képének a mű középpontjában való elhelyezése éppen a kompozíció többi részének összefogását szolgálja. A festmények vízszintes tengelyét mindig az emberi szem magasságában húzódó horizontvonal adja, míg a középpontban elhelyezett festői motívum merőleges a horizont vonalára és iránya fölfelé törő.

A romok vagy sziklák tömegének egységét megbontó út, árok vagy víz sem föltétlenül olyan szétesést eredményez, amely hiányt éreztet. A festmény előteréből a háttér felé haladó út vagy árok az

eltakarják a kép más motívumai, vagy homályba vész bizonyos atmoszferikus hatások nyomán.

Ezek a hatások azonban csak egyes esetekben erednek az éjszakai fényviszonyokból, ködös homályból, gyakrabban a verőfény fátyolos jellegéből. Ezért nemcsak az egész eltörésével valaminek a megsemmisülésére utalhatnak, hanem a megújulásra is. Ezt jelzi a képek fölépítésében az a megoldás is, hogy egy fényes, derűs világba nem csupán a középen húzódó út, árok vagy víz vezet, hanem a sziklák vagy romok hasadékain is ugyanez a fényözön szüremlik át. Ennek a derűs, fényözönnel telített világnak a megközelítésére nem csak az út motívuma utal. Több képen szerepel egy csónak is.

A sziklák és templomrom tömegének egységét megtörő, háborús bunkerek motívumait is szerepeltető képeken az út, az árok vagy a víz, illetve a fényviszonyok által jelzett kétértelműség a mítosz kínálta értelmezési lehetőségek helyett egy egzisztencialista értelmezés szükségességére utal. A festmények új életlehetőségek keresését jelzik. A csónak motívuma ismét emberi léptéket ad a

Mizser Pál, festőművész

4 Mizser Pál: Katedrális a tengernél, olaj, farost lemez, 60x80 cm, 1982

Művészet, 1984, jún. 19. old.

művészet szférájába való visszamentésre. Hasonló célt szolgálnak azok a festői megoldások, amelyek a tengerparton található kavicsok formáit felnagyítják. Abban a világban, amely nélkülözi az emberi léptéket, a mérhetőség, a hatalmas méretekbe való belenövés, az ember és a környezet kapcsolatának rendezésére festői megoldásként jelentkezik az apró motívumok felnagyított változatainak szerepeltetése. E korszak gondolatvilágához köthetők azok a meleg színekből kom-

villantása után, a fényes világba vezető út előlegezte cél pontosításaként fogható fel az a változat, amelyen az út mindkét oldalán fák csoportja szerepel.

A sziklák közötti téren magányosan álló jegenye ismét a kétfajta életlehetőség szembeállítását eredményezi. A magányosan álló fa a megújulást jelképező út közepén fényben áll. A környezetéből kiemelkedő jelenség magányosságára is utalva, de kapcsolatteremtési lehetőségeit is értelmezve Mizser megfestette az egyelen hangsúlyos motívum a kép jobb oldalán helyezkedik el. Ám az emberi szem magasságában húzódó horizontvonal hangsúlyosságát ez a változat is megtartotta. A korábbi megoldásokhoz hasonlóan, erre a hangsúlyos vízszintes elemre merőlegesen rajzolódik ki a fa alakja – az egész teret betöltő fényáradatban, a levegő fátyolosságában, a vibrálásban is teljes konkrétságában, erőteljes kontúrokkal. A múltra utalás motívumai nélkül, a képen helyüket szinte üresen hagyva, a jelen olyan eleme válik uralkodóvá, amely az élet megújításával, az élet folyamatosságának biztosításával a múlt eltárgyiasult emlékeinek helyét is képes pótolni.

Mizser Pál alkotásai természeti motívumokból épülnek föl, amelyek azonban nem csupán elvont értelmükkel, jelentészónáik kiszélesítésével utalnak emberi világunkra, viszonyainkra, lehetőségeinkre. A látszólag ember nélküli, sokszor egyáltalán nem emberi léptékű tájban mindig ott van valamilyen, az ember jelenlétére vagy jelenlétének hiányára, az élet megújítására, megőrzésére utaló elem: a csónak, a lepelbe burkolt figura vagy szobor, a maszkszerűen megformált sziklák, a rom és az út motívuma. A múlt maradványa, a rom, amely emberi kéz nyomait is tükrözi, a kép terében mintegy felkiáltójelként, felhívásként helyezkedik el a fénnyel telített, az előtérből induló út egy szakaszát is magában foglaló képréteg előtt, hogy a két világ folyamatosságának megteremtésére, az értékeknek, az élet lehetőségének a megmentésére szólítson fel. A művész állásfoglalását egyértelműen juttatja kifejezésre az a kompozíciós megoldás, amikor az egész képtér fénnyel telítetté válik és ebben

Mlínek Adolf

otvoš

1882 - 87

Činnisk 1930. 86. 1

Toulouse h. n. X. 53.

Mizser Pál, festőgobelin-szobrászművész

Nyugat-Berlinben, Dahlemben, nemrég létrejött Galerie Ermitage privat galéria vezetője Leo Benjams, aki Budapesten járt, kiválogatott 17 magyar képzőművész művét és kiállította a galériájában. Látható itt Hepp Edit, Mizser Pál és több alkotó műve.

Wagner István: Berlini kisgalériák.
Magyar Hírlap, 1984. aug. 24.

MIZSER Pál

BAKONYVÁRI M. Ágnes: A váci képzőművészeti csoport. = Váci Könyvek 3. (1987) 201, 202

e 6-4. Compare this original Genigraphics illustration with the rted version shown in Figure 6-5.

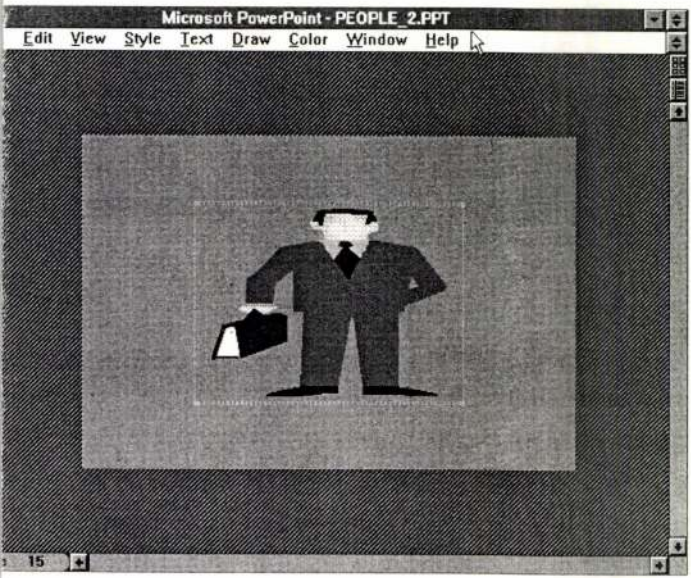

re 6-5. This is the distorted version of the original Genigraphics ration shown in Figure 6-4.

Minser Pál

festőmův. kiáll. Vác, Minser Gyula Áll. Gyűjt.
1985. IV. 2 – VI. 30. Rend. bev. Balonyvári
M. Ágnes. Vác: Tragor h. kvár. Min., 1985
[6] nell

MIZSER Pál

kiáll., Vác, Hincz Gyula Állandó Gyüjtemény, 1985
ism. B.M.Á.[BAKONYVÁRI M. Ágnes]: Mizser Pál kiállítása. = Müvészet, 26, 1985, 11-12. 94 - 95.,ill.

MLADENOVICH, C. ötvös (Pancsova)

MÉrt 1999. 131.

werk- und körperlose Idee spielte.

Es ist möglich, dieses Werkideal auf seine historischen Wurzeln zurückzuführen, an dem es sich unter Bedingungen ausgebildet hat, die sich nacherzählen lassen. Zwar ist es uns längst in Fleisch und Blut übergegangen, so sehr, daß wir sogar protestieren, wenn ein neues Werk ihm nicht entspricht: wir sagen dann nicht, es sei schlecht gemacht, sondern werfen ihm Mangel an «Kunst» vor. Trotz dieser scheinbaren Zeitlosigkeit enthüllt sich die Zeitgebundenheit des radikalisierten Werkideals rasch, wenn wir es in der Zeit um 1800, der Zeit der frühen Museen, aufsuchen, die uns näher liegt, als wir uns gewöhnlich eingestehen. Damals befreite sich die Kunsterfahrung von den Mauern der Kunstakademien, um jenseits von Regeln und Geschmack die Kunst als Morgengabe einer freien und kreativen «Menschheit» wiederzufinden. Es ist weder meine Absicht, diesen Befund bei der Philosophie der Aufklärung allein abzurufen, noch meine Zuversicht, dafür Revolution und Museumsgründung allein verantwortlich zu machen. Weder Kant, gebeugt über seinen Schreibtisch im entlegenen Königsberg, noch Vivant Denon, gejagt von der Leitung des Louvre, haben Dinge gesteuert, deren Dynamik sich schon verselbständigt hatte. Zwar war die alte Kunstpraxis, welche sich durch die Akademie-Doktrin gestützt fand, in eine Krise geraten, als die alten Autoritäten verjagt wurden, die darüber gewacht hatten. Doch wurde die

Mlatek Jos.

fegyverkovács XVIII. sz.

l.

Almásy-Tellki XIII. 1944

1420. sz.

LI.

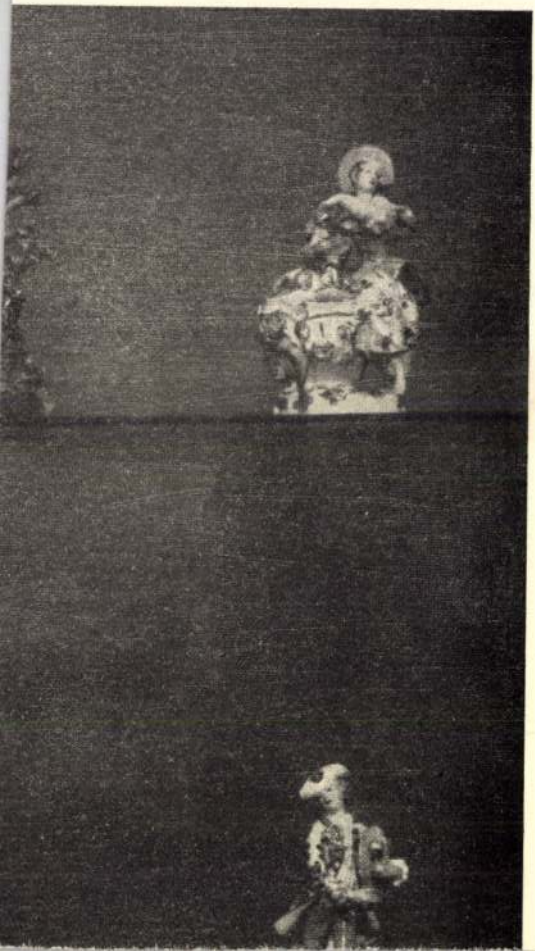

KLEMENS / Klement / JÓZSEF, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.-Józsefvárosi lakos.-Helyrajzi szám: 15.-Összeirási szám: 32.- 47.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 39.old.

Az Iparmüv, Múz.Hopp Ferenc Múz.Evkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

Mlinár Gyula /lehet Mlinák is, rosszul olvasható/

Tájkép, a levegőben régifajta repülgéppel és léghajóval.
Repr.
Hosszu időn át munkatársa a lapnak több rajzát hozza, de mindig sign.-val.
Fenti képe teljes aláírással jelent meg, de a név nem volt tisztán olvasható.

ÉLET, Bp. 191o.juni. 12. II. évf. 24.. sz.
797. lap.

Vasszerkezetek, mű- és épületlakatosság, kereskedelmi vasalások, szabadalmazott görredőnygyár.

LEPTER JÁNOS

Budapest, X., Asztalos Sándor-út 16.

Különlegességek: tetőszerkezetek, vashidak, vaskémények, ívlámpás vezetékoszlopok, díszes vasrácsok és vaskapuk stb. Telefon 55–22.

MOLNÁR LAJOS

MŰASZTALOS BUDAPEST, IX. KERÜLET, TŰZOLTÓ-UTCA 27/A. SZ. BÚTOROK MINDEN STÍLBEN MODERN PORTÁLOK, ÜZLET- ÉS IRODA-BERENDEZÉSEK.

RÁKOS MANÓ
SZOBRÁSZ

BUDAPESTEN, VII., BÁLINT-UTCA 9. SZÁM. ARÉNA-ÚT ÉS THÖKÖLI-ÚT MELLETT.

Készít mindennemű gipsz-, kő-, műkő-, stuccatur, Rabitz- és műmárvány-munkákat. Ajánl mint különlegességet: stuccomennyezeteket. Telefon 75–60.

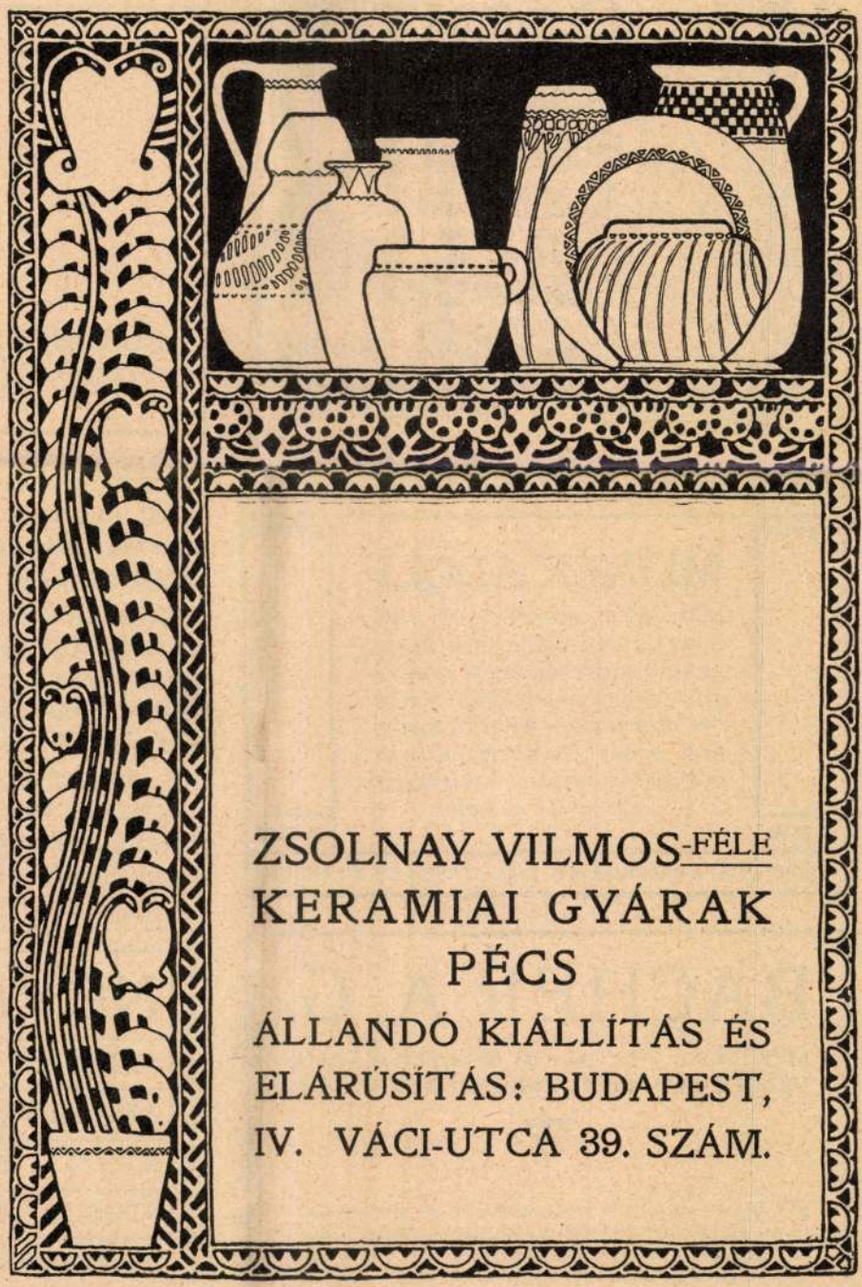

ZSOLNAY VILMOS-FÉLE KERAMIAI GYÁRAK PÉCS

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS ÉS ELÁRUSÍTÁS: BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 39. SZÁM.

BURÁNYI GYULA

KÁRPITOS ÉS DISZÍTŐ BUDAPEST, VII., NEFELEJTS-U. 17. ELFOGAD MINDENNEMŰ KÁRPITOS- ÉS DISZÍTŐMUNKÁT ÉS TELJES LAKBERENDEZÉST

HIRDETÉSEK FELVÉTETNEK A TITKÁRI HIVATALBAN, BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 33.

KISS JÓZSEF

MŰBÚTOR-ASZTALOSMESTER, BUDAPESTEN, VIII. KER. KISFALUDY-UTCA 38. SZÁM. ELVÁLLAL TELJES LAKBERENDEZÉSEKET MINDEN STILBEN A LEGEGYSZERŰBBTŐL A LEGFINOMABB KIVITELBEN.

LINDTNER JÁNOS
MÁZOLÓ-ÉS BÚTOR-FÉNYEZŐ-MESTER

BUDAPEST, IX. KER.,
TOMPA-UTCA 14.

KITÜNTETVE A MILLENNÁRIS KIÁLLITÁSON ÉS MILÁNÓBAN

MLINEK ADOLF

MŰÖTVÖS :: BUDAPEST, VI. KER., HUNYADI-TÉR 10., II. UDV. KÉSZÍT ARANY-, EZÜST-, BRONZ-IPARMŰVÉSZETI ÉS DÍSZTÁRGYAKAT, ZOMÁNCOS CÍMEREKET, EGYHÁZI SZEREKET, SPORT- ÉS EGYÉB DÍJAKAT, PONTOS ÉS SZOLID KIVITELBEN, ::: JUTÁNYOS ÁRAKON :::

KITÜNTETVE A MILLENNÁRIS KIÁLLITÁSON ÉS MILÁNÓBAN

AJÁNDÉKTÁRGYAK: MŰVÉSZI BRONZOK, FESTMÉNYEK, MÁRVÁNYOK, DÍSZBÚTORKÁK, TELJES LAKÁS-BERENDEZÉSEK. AZ IGAZSÁGÜGYI MAGY. KIRÁLYI MINISZTERIUM KASSAI IPARISKOLÁJA BŐRDÍSZMŰ-, BŐRÖNDÖS- ÉS FAIPAR ÁRÚI ::: NAK ÉS A HERENDI :: PORCELLÁN-GYÁRNAK EGYEDÜLI ELÁRÚSÍTÓI.

URÁNIA R.T.
KIGYÓTÉR 1 SZÁM
BUDAPEST, IV.

BACHER A. G.

MŰBÚTOR-, PORTÁL- ÉS ÉPÜLETASZTALOS ÜZLETE, BUDAPEST, VÖRÖSMARTY-U. 34/A.

ELVÁLLAL MINDEN E SZAKMÁBA VÁGÓ MUNKÁKAT, LAK-, ÉS ÜZLET-BERENDEZÉSEKET, IRODA-, ELŐSZOBA- ÉS KONYHABERENDEZÉSEKET. JAVÍTÁSOKAT GYORSAN ÉS PONTOSAN ESZKÖZÖL. — KÖLTSÉGVETÉSEKKEL, VALAMINT RAJZOKKAL KIVÁ:::: NATRA KÉSZSÉGGEL SZOLGÁL. ::::

NOVÁK JÓZSEF

SZOBRÁSZ :: MŰTEREM: VII. KER., AMAZON-UTCA 8. SZ. : TELEFON. KÉSZÍT: ÉPÜLET-HOMLOKZAT, STUCCO-MENYEZET, KŐ-, MŰKŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI MUNKÁKAT MINDEN STYLNEMBEN

Magyar Iparművészet
1910. 7. 7.

Mlínek Adolf

műzománcozási gyakor-
lati tanfolyam.

Kitimisk 1904/5

31. l.

Mlinek Adolf

wód

Magyar Iparmüvészet

1897/98. 166. l.

lithogr. X. S a n d m a n n.

Rösch in Wien. - 762 x 430 m/

Bedő R. ur Gyüjt

István Nádor hát

"Ansicht der Städt

/U.ez a kép oldalain magyar, c

3873. - Szinezve ltsz. 2992. -

"Buda-Pest: Ofen-P

bis Pest-Wien 1851 c. sorozatb

"Ofen-Pest". Nach

X. Sandmann. Gedr. bei J.Rauh.

402 x 263 m/m FőrMus Lenfr Gy

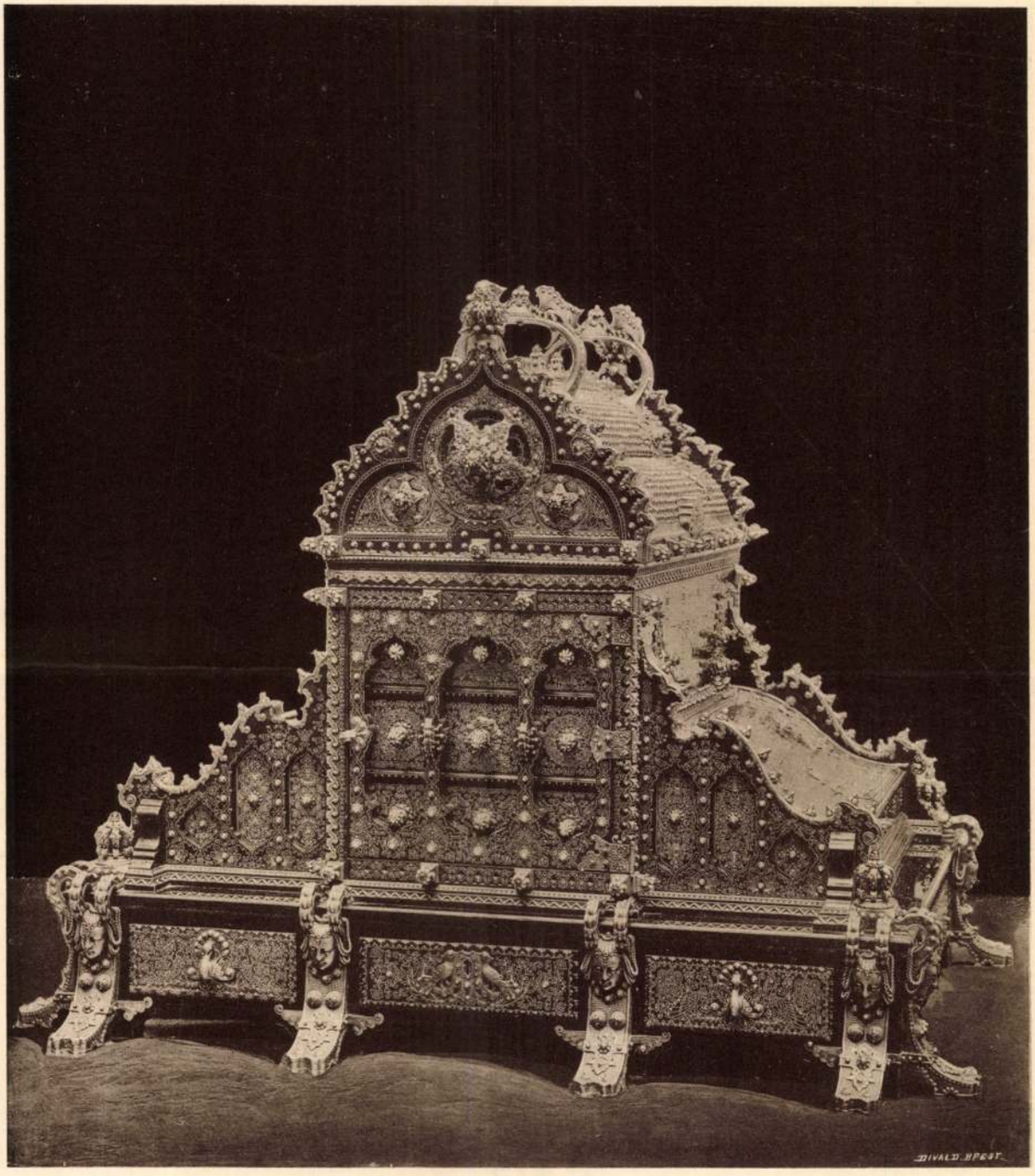

ÉKSZERSZEKRÉNY.

Tervezte NÁDLER RÓBERT tanár.

Készitette THURNHERR JÁNOS asztalos és
MLINEK ADOLF ötvös.

Mlinek Adolf

Otvös -

Mlinek

ötvös

Nadler Robert terve
szerint korintett ékszer-
láda ötvösmunkája
fentitol.

Erőd

Malkowsky

434. l. képpel

Klinek Adolf
ötvös

Fővárosi Lapok 1896. május 11., 116. sz.
(Magyar iparművészet - kiállítás.)

beszédet intéztek még az ifjúsághoz Szűcs Béla, Márton István. Végül *Kovács Jenő* milotai lelkipásztor intézett hozzájuk buzdító beszédet.

Istennek áldása legyen továbbra is ezen és minden ilyenirányú munkán, töltse ki az ő Szent-

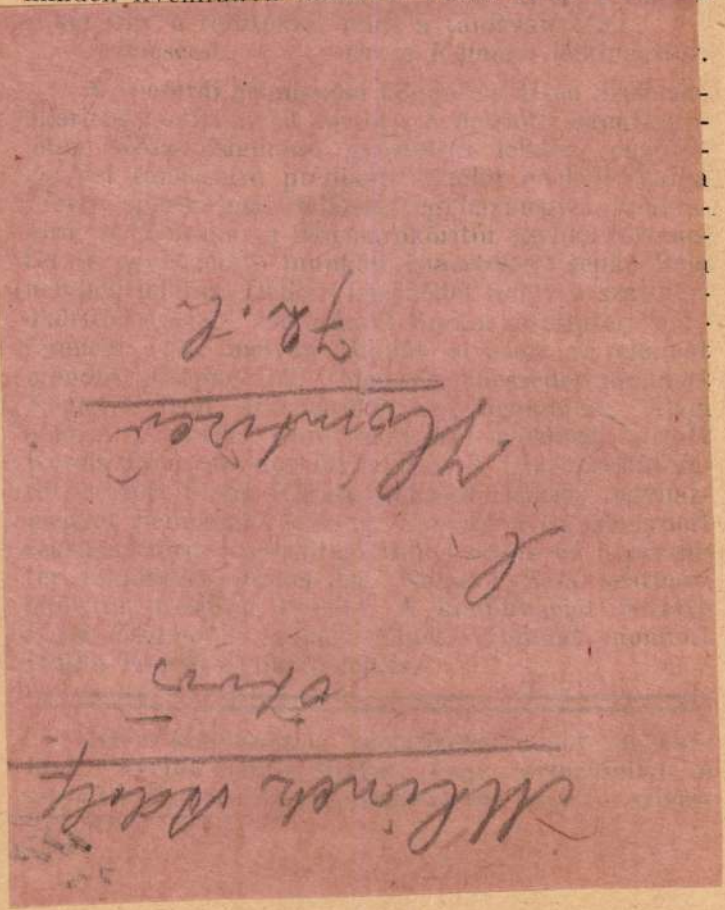

Amerikai magyarok érk

Mlinek Adolf

ötvös

l' Győr Páris I.

74. l. 75. l.

PKT LKP
PKT LKP
JAN 1 4 6

Mlinek Adolf

ciseleur

Közlezrkiáll

1429. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Mlinek Adolf

lásd

=

Bmk 79

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi min

neve ászó	címe és leírása

			Számla szerinti ár		
technikája	mérete m-ben				pénznem
	mag.	szél.			

Mlinek Adolf

Nővészet 1903. 426.

Robusti Jacopo il Tintoretto r
dora: Szent Rókus 445 (647), 2168 (
— Szent Rókus a börtönben 445 (
2169 (300).

Mlinek Adolf

ötvös

lásd modern

M. Ipanmerett

1900. 192 lap.

mellett

lévő mellék

letet

Mlinek Adolf

Otvos

Gyparisikiall

224. l.

Nemzet
te
ciadás

ÖRTÉNETE

A

MAGYAR NEMZE

TÖRTÉNETE

*

SZERKESZTI

SZILÁGYI SÁNDOR

Mlinek Adolf

Ugyancsak az Iparművészeti Társulat pályázatot hirdetett sportversenyek és gazdasági kiállítások alkalmával adható verseny-, illetőleg jutalomdíjak mintáira. A beérkezett 14 pályamű közül megvásárolta a bizottság 500 koronáért Betlen Gyulának virágtartó-mintáját és nála megrendelt egy másik pályamű nyomán egy korcsolyázó női alakot ábrázoló mintát. Ezenkívül elismerésképpen 200 koronát szavazott meg Mlinek Adolfnak.

Művészet 1903. 426. l.

Mlinek Adolf

Ötvös

l.

Fitt György

18. l.

JÓZSEF

ORSZ. FELÜGYELŐ

omott ábrával

EST

YOMDA R. T.

Mlinek Adolf

Otvös

l.

Ráth György 1896

157. l

158. l

KÉPEK JEGYZÉKE

1.	Leányfej (Pozzetto)	(40×47)	
2.	Tigrisliliomok (Stellamare)	(48×60)	400 P
3.	Virágok (Stellamare)	(42×51)	400 P
4.	Harangvirág (Stellamare)	(40×50)	400 P
5.	Kávéház (Portofino)	(48×60)	400 P
6.	Mimozák (Stellamare)	(42×50)	400 P
7.	Fiasco és Narancsok (Stellamare)	(43×51)	400 P
8.	Kikötő (Portofino)	(43×51)	400 P
9.	Pietro (Portofino)	(42×51)	400 P
10.	Virágok (Stellamare)	(42×51)	400 P
11.	Kávéház (Portofino)	(39×47)	400 P
12.	Margaréták (Stellamare)	(48×60)	400 P
13.	Halász (Portofino)	(42×51)	400 P
14.	Utca (Hampstead)	(51×61)	500 P
15.	Csendélet (Brugge)	(48×60)	500 P
16.	Kikötő (Colombo)	(48×60)	500 P

Mlinek Adolf

ciselleur

l.

Rákl György 1856

410-l

a fő Dunaágig.É-i sávhatár:116A -F
ig. A záróőv mélysége a sziget sze
A záróelemek tüzerőv
rendelt 2o/I.gp.szd.végezzék.A zár
zagot kell hagyni.
A szd.lévő záróharc
2 drb.romboló csörlő és 2 drb.moto
geten lévő Örh-nál f.hó 13 -én rend
A záróővet f.hó 15 -é
állapotba hozni,ugyancsak a vázlat
nak felterjeszteni.

Megb

1./ U-lol/fhdgy.hely

2./ U-lol/fhdgy.para

3./ U-lol/fhdgy.terv
a.A biztositás v
b.Munkaerő elosz
c.Szakasz sávok
d.Anyag és szers
e.Egyéb intézked

[illegible]

MDK

Mlinek Adolf ötvös

Magyar Iparmüvészet 1909. 8.sz.

Mlinek Adolf

aranyszivos

Bp.

l. Milano 1906

82. l.

MDK

Mlinek Adolf

György K.: Az iparművészet a párisi kiállitáson. Magyar Iparművészet 1900. 224.

M.D.K.

Mlinek Adolf dombormüves
Coupe en argent. Fénykép.

Magyar Iparmüvészet, 1909. 272.1.

MDK

Mlinek Adolf

A karácsonyi iparművészeti kiáll. Magyar Iparművészet 1906. 13.l.

Mlinek Adolf

l.

Fittler – György

A világ gyarmu-
vénete Párisban.
Bp. 1900. 18.1.

1518

2.80
2.80

All'estero
ari Lira 200.-- 50709

72.--
~~102x40x~~
92.40

Jóváirandó!

26.738. — K. M. E. Ny.

26.738. — K. M. E

Mlinek Adolf 139
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Szélafúvós elnöki csengettyű tervezője
1896

Mlinek

Ötvös Bp.

l.

Magyvicinvadkidll

129. l.

943.
nás
áso-

én.
ól:
.k.
nácsos,

TÖRMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
944/1943 szám.
év XII. hó 30. n.

A m.kir. vallás-és közoktatá
alatt a keb.számv.VII.osztál

Utasitom a Számvevőséget,
számla terhére azonnal utaljor
mérnöknek a zirci régi Árpád-
történt kiküldetésével kapcso
pidijainak megtéritése fejébe
a Müemlékek Orsz.Bizottsága c

Budapest, 1943.évi dec

Mlinek Adolf

299. ~~HENDRICH ANTAL.~~
SERLEG. EZÜSTBŐL
DOMBORÍTOTTA
MLINEK ADOLF.

COUPE EN ARGENT.

K

299.

Magyar Iparművészet
1909. 272. l.

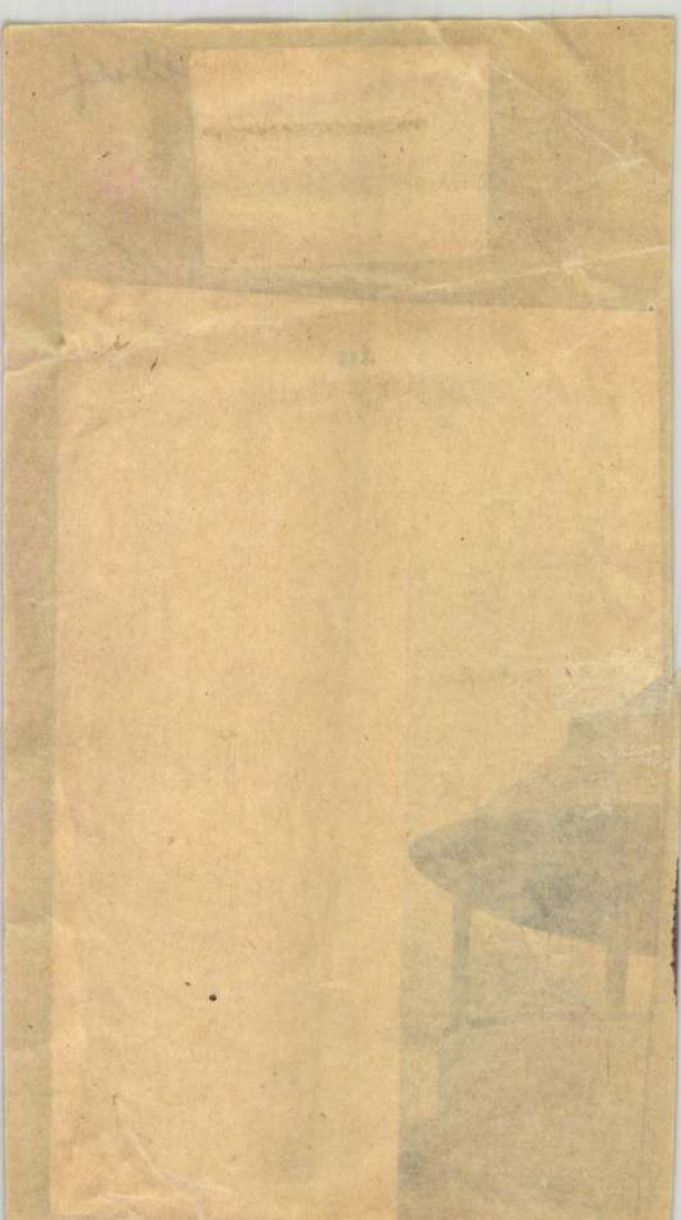

M.D.U

MNYCH János szobrász

1797. Sapron, Szentháromság emlék, restaurálás 509,24 forintért

1828. Sapronban még szerepel

Ugyanaz: Barokk szobrászat... Bp. 1859.

I. 243. II. 247. l.

Maych János, szobrász

Soproni művész. 1847-ben a soproni megyeház előtti Szen
háromság szobrot ő restaurálta. 252.old.4.jegyz

-elényi Ferenc: "Soproni ujdonságok" az életképek
1847-es évfolyamában /II.rész/ 250.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965
Sopron

M.D.K

MNYCH Miklós szobrász

M. János szobrász apja

1769.-ben Sopron polgára, megbalt

1808.-ban 78 éves korában

1773. Nagygeresd, r.k. templom, tabernakulum és oltárszobrok: László és Imre

Aggházy: Barokk szobrászat... Bn. 1959.

I. 125. 243.

Mnych Miklós és fia

Nevét ismerjük munkával kapcsolatban

Csatkai Endre: A nyugatmagyarországi barokk-szobrászat problémái
MTA II. Társ.-tört. Tud. Ont. Közl. II. köt. 1-n. (1951). 99. l.

MNYCH MIKLÓS, szobrász

Ujabban Vas megyéhez csatolt volt Sopron megyei Nagygeresd katolikus templomának tabernákulumát a soproni Mnych Miklós szobrász faragta 1773-ban. Z.jegyz. 103.o.

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

MNICH, Nicolaus szobrai

Pannonhalma 1996/2.

143.202.204

Küldi: Református Sellégi Hivatal
Nagyszekeres

Szatmár mepe

Mnych Janós

szobrász

l. Münch J.

Mnych Miklós

építész

Gentmüeml

451. l.

ueulátkei

elési díjat

148,608 Korona

Mnych Miklós festő /?/ M. D. K.

Nagygeresd r. k. templom főoltár
töredézei. 1773.

Genth. hüeml. 1959 I. 213

Mnych M.

wobraw

l.

Csatkaisopromnüeml.

III. 190. l.

plom, lebontott koronával.
irtokán.

M.O.B. 1875. 7. 13.

t. 1887. 349.

plob. története. M. Sion. 1866. 110.

MNG – LUDWIG

Öt év után újra a Magyar Nemzeti Galériában szerepelt egy válogatás a kölni *Ludwig-gyűjtemény* anyagából (október 16-tól). A pop art, a hiperrealizmus és az „új festőiség" sztárjai mellett a kiállítás tekintélyes részét — művészettörténetileg nem érdektelen, de azért nemzetközi mércével mérve mégiscsak harmadrendű — bolgár, keletnémet és szovjet „szoc-hiperreál", neoexpresszionista stb. festmények foglalták el. Felmerült egy budapesti Kortárs Művészeti Múzeum létesítésének gondolata is, melyet Ludwig úr pénzzel és ennek az anyagnak a tartós letétbe helyezésével segítene.

Művtört.Ért. 1989 1-4 179.

MIZSER Pál

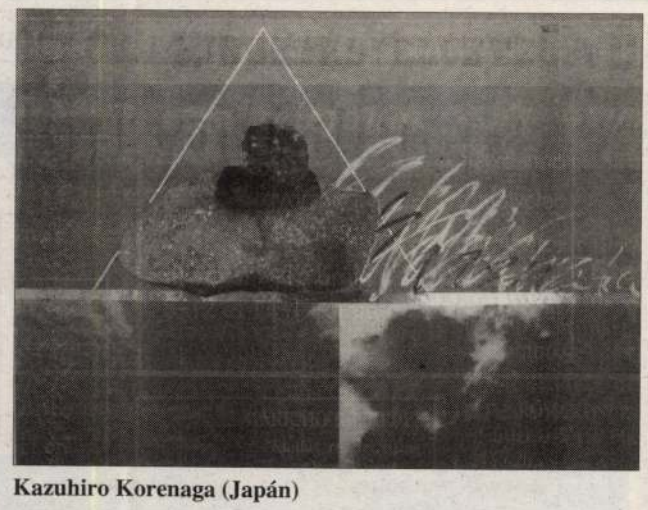

Kazuhiro Korenaga (Japán)

■ *Változó szemhatárok*

Nemzetközi kiállítás a Kálvária Galériában

Ami azt illeti: stílszerű a fogadtatás. Mindjárt a bejárat mellett mesterien sűrített corpus és kálvária-motívumok fogadják a látogatót. Mizser Pál festőművész készítette e bravúros grafikát. Mindenesetre, ha én lennék a galéria tulajdonosa, azon nyomban megvenném e művet. Pusztán csak azért, hogy méltó, korszerű emblémája legyen az üzletemnek.

Persze máskülönben nem kell félteni a Kálvária Galériát. Egyre inkább kitesz magáért. Nem elég, hogy egyre-másra felkarolja a rangosabb helyi és fővárosi művészeket, de mindemellett a külföldi alkotók bemutatására is gondot fordít. Most például belga, japán és magyar képzőművészek festményeiből és grafikáiból jött létre egy érdekes, tanulságos kiállítás.

Hogy hogyan? El sem hinnénk, milyen egyszerűen. Rácz I. Géza, a galéria tulajdonosa meglátogatta Mizser Pált. Már csak azért is, mivel az ismert festő évek óta nála készítteti a kereteit. A műteremben azután kiderült: Mizser ugyanúgy baráti viszonyban van a belga művészekkel, mint a japánokkal. Így egy kollektív meghívás következett, s máris megszületett egy nemzetközi tárlat. Ami azért mégsem mindennapos Szegeden.

De nézzük a műveket! Kiderül itt: a belgák művészi világlátása egész közel áll hozzánk. Ők is pesszimisták, dühösek és elégedetlenek. Dirk de Witte figurái például a városi emberek kietlen magányát idézik. Mintha Munch vagy Ensor szelleme folytatódna bennük. Ahogy Mon Coppens és Wem Cornelissen is megcsömörlött a civilizáció jótéteményeitől. Nem csoda így, hogy az egyik oldalon groteszk bábfigurának, a másikon meg természetpusztító szörnynek látják az embert. Innen adódik, hogy képeiken a vad, expresszív előadás dominál.

Nekem azonban a japán alkotók művei tetszettek leginkább (Fumio Wakabayashi, Kazuhiro Korenaga). Bennük finomságot, formai sokrétűséget és bölcsességet is találhattunk. Jellemző például, hogy az előbbi alkotó egyik sorozata mindössze csak egy pohár folyadékra koncentrál. Mégis kozmikus sugallatokat ébresztenek e lírai absztrakciók. Miként Kazuhiro Korenaga montázsos kompozíciója is a mindenség dimenzióival határozza meg az emberi létezést.

Ha egy kiállításon öt-hat jelentős mű szerepel: az már esemény. Azt már érdemes megnézni. Mint ahogy az sem mellékes, hogy a galéria semmiféle többletet nem tesz rá a képek művészi árfolyamára.

Szuromi Pál

■ A múlt csütörtöki közgyűlésen dr. Lippai Pál polgármester nem volt jelen, amikor a fönti határozat megszületett. Viszont végig résztvett a pályázatot elbíráló bizottság munkájában.

■ ***Egyetért Szilvásy képviselő úrral abban, hogy a zsűrinek nem volt joga eldönteni a pályázatot?***

– A közgyűlés jegyzőkönyve szerint a képviselő úr az önkormányzati törvényre hivatkozott, amely szerint a bizottságoknak nem lehetnek tagjai a hivatal dolgozói. Eszerint hoztuk létre annak idején és működnek azóta is az állandó bizottságaink. A közgyűlés által jóváhagyott összetételű, a nézőtéri pályázat elbírálására felkért ad hoc bizottság azonban semmiképpen sem téveszthető össze ezekkel az állandó bizottságokkal. A pályázatok elbírálásának folyamatában egyébként felmerült, meddig terjed

a zsűri kompetenciája:

csak minősít, vagy döntési jogköre van; akkor megnéztük a januári közgyűlés jegyzőkönyvét, mely szerint a nézőtéri beruházási programnak arról a részéről kell döntenünk, hogy ki lesz a mobil nézőtér kivitelezője.

■ ***Az elmúlt csütörtöki közgyűlésen dr. Ványai Éva egyetértett dr. Szilvásy javaslatával és többször hivatkozott arra, hogy a polgármesternek is ez az álláspontja.***

– A jegyzőkönyv szerint nem erre hivatkozott. Hanem arra, amiben valóban megegyezik az álláspontunk, hogy tudniillik a zsűri két különböző döntést hozott anélkül, hogy közben érdemben megváltoztak volna a körülmények. Mint emlékezetes, először a Compack javára döntöttünk, aztán a Nüssli javára megváltoztatta döntését a zsűri, holott az új szakértői vélemény lényegileg nem tért el az elsőtől. Személyes véleményem szerint semmi sem indokolta az első döntés megváltoztatását, de kisebbségben maradtam. Újra kezdtük a pályázatok megvitatását, végül szavaztunk és a

■ *Nézőtér, szappanopera, X. rész:*

„Háborodott elmére vall...”

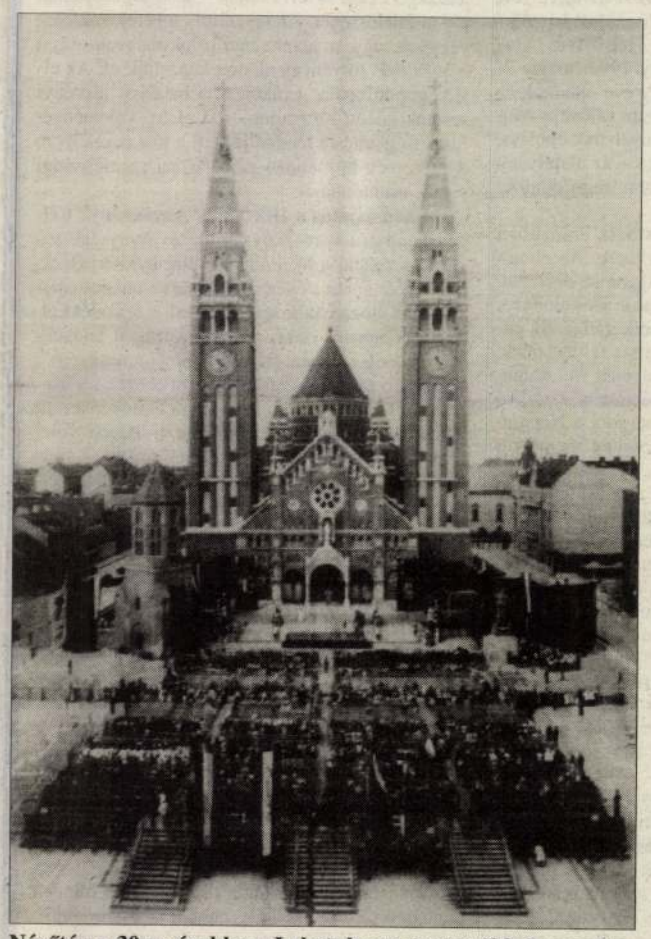

Nézőtér a 30-as években. Lehet, hogy egyszerűbb lenne visszaállítani?

Nüssli-ajánlat kapott több voksot.

■ ***Akkor végülis „jól jött” a távollétében hozott csütörtöki határozat...***

– Nem tartom szerencsésnek egy meghatározott célra létrehozott bizottság jogkörét utólag elvitatni. Hiszen ez olyan „forgalmi”

bizonytalanságot teremthet,

amelyben megkérdőjelezhetők a szegedi önkormányzat által lefolytatott, jövőbeni, hasonló eljárások. Úgy gondolom, fontosabb az önkormányzati döntések iránti bizalom, mint az, hogy egy döntési folyamatban érvényesül-e a polgármester, vagy az alpolgármester álláspontja.

Természetesen dr. Ványai Évát is megkérdeztük, ám ő ragaszkodott hozzá, hogy az ügyről teljes áttekintést adó, írásbeli nyilatkozata kerüljön nyilvánosságra; kérését – terjedelmi okok miatt – csak következő lapszámunkban teljesíthetjük.

A csütörtöki közgyűlés e napirendi témájának főszereplője, dr. Szilvásy László beszélgetésünkkor már-már megesküdött arra, hogy a zsűri több hónapos működése alatt „végig abban a boldog tudatban élt”: a döntés a közgyűlésé. (Az eskütől – kereszténydemokrata képviselőről lévén szó – eltekintettünk.) Azért nem szólalt fel a korábbi, a sajtóközleményekben is rendre döntésnek titulált zsűri-működés ellen, mert csütörtökön kapta az első olyan előterjesztést, amelyből világossá vált számára: nemcsak a sajtó, hanem a hivatal is döntéshozóként kezeli a zsűrit. Tévesen, mert a közgyűlés csak a pályázatok minősítésével bízta meg, magyarán döntéselőkészítéssel. Nem is tehetett mást, hiszen az önkormányzati törvény nem tesz különbséget állandó és ad hoc bizottságok között amikor kimondja, hogy döntéshozó bizottságoknak nem lehet tagja önkormányzati hivatali tisztviselő.

Szilvásy úr, mint mondta, hónapok óta arra várt, hogy a közgyűlés elé „rendes” döntéselőkészítő javaslat kerül, s eléggé mérgelődött is a

tehetetlenkedés, időpocsékolás

miatt. Ha a kultúrális ágazat, amelyhez az ügy tartozik, liberális felügyelet alatt állna, már régen szóvátette volna a tehetetlenkedést, de talán érthető, ha az (MDF-es) alpolgármesternőt „csak kellő mérséklettel illeti kritikával”.

Arra a kérdésre, nem érzi-e, hogy a nézőtér-ügy legújabb bonyolítójaként kárt okoz, lejáratja az önkormányzati döntési folyamatot, azt válaszolta: „Már igazán mindegy neki, korábban lejáratódott.” Arra pedig, hogy rosszhiszemű híresztelések szerint azért segít az alpolgármesternőnek az olcsóbb Compack ajánlat támogatásában, mert ígéretet kapott: a maradék pénz egyházi célokra fordítható – jóízűen nevetett. „ Jó volna a pénz, csak arra kevés volna; ami maradna, az raktár- és műhelybázisra kell, meg egy új pályázatra, amely a színházi intendatúra megvalósítását, a színházak szervezeti összevonását célozná meg.” Végül kijelentette: nem sajnálja, ha húzódik még egy darabig a nézőtér ügye, ha ez az ára egy „elmeháborodottságra valló döntés” megakadályozásának. Mert háborodott elméjű az az ember, aki két egyformán jó minőségű áru közül a drágábbat választja – közölte a városatya.

Sulyok Erzsébet

■ *Megnyílt a XXII. Szegedi Nyári Akadémia*

Konferencia a vallásoktatásról

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola dísztermében tegnap dr. Gyulay Endre Szeged-Csanádi megyéspüspök beszédével megnyílt a XXII. Szegedi Nyári Akadémia keretében rendezett valláspedagógiai konferencia. A tanárképző főiskola nagymúltú nyári továbbképző rendezvényeinek programjára idén először került fel a valláspedagógia témája. A konferencián résztvevő hazai és határon túli magyar hittanárok és hitoktatással foglalkozó szakemberek hétfőtől négy napon át a legkülönbözőbb vallásoktatással kapcsolatos témákról szóló előadásokat hallgatnak és vitatnak meg.

A megnyitó. (Fotó: Nagy László)

A konferencia megnyitójában *dr. Gyulay Endre* püspök a nevelés és a tanítás között tett különbséget, mondván: véleménye szerint a világnézetileg semleges iskolák *zátonyra futottak, mégpedig azzal, hogy „csak” oktatásra, és nem a keresztényi értékszemléletből kiinduló nevelésre törekedtek.* Mint dr. Gyulay Endre elmondta, a II. Vatikáni Zsinat, amely az egyházon belül is újító változásokat hozott, a vallási nevelés kérdésében is lefektette azokat az alapelveket, melyekre a tudományos felépítést kell megtalálni. A nevelés kérdésével foglalkozott, és előadásában – az osztrák példa kapcsán – az élményirányultságú vallásos nevelést tartotta előnyösnek *Martin Jäggle* professzor, a Bécsi Valláspedagógiai Intézet és a Bécsi Egyetem Katolikus Teológia Fakultásának hitoktatástanára. A bécsi professzor lényeglátó és rendkívül racionális előadásban foglalta össze a vallásoktatók munkájának lehetőségeit s esetleges konfliktusait a társadalomban. *Ezerhétszáz éven át nem volt valláoktatás, de keresztények mégis voltak* – kezdte a professzor, aki szerint mára a katekézis a gyerekek katekézisévé, az együttélés által való természetes keresztényi tanulás pedig egyszerű hittanítássá szűkült. Ennek oka, hogy a szülői nevelés szerepe kisebb lett – „ahogy a patikák felállítása oda vezetett, hogy a háziorvoslás leértékelődött”. Ennél fogva a korábbi hitoktatási rendszer tudásirányultságúvá vált, mintha a hit csak egy tanrendszer elfogadásán múlna. Dr. Martin Jäggle szerint a témát nem lehet csak szakemberként megközelíteni, másfelől pedig azt sem elég hangoztatni, hogy a hitoktató az egyház megbízottjaként áll a diákok elé. Ha a hittanár a vallásos tanítást mint vitán felülit, objektív igazságként tárja elő, akkor az iskolában egyszerű funkcionáriussá válik. *Istenről viszont* – tartja a professzor – *csak az életkörülmények, a hétköznapok ismeretében lehet úgy beszélni, hogy az segítsen az élet értelmének megtalálásában.*

S. P. S.

■ *Reform vagy rendszerváltozás?*

Jubilál a TIT nyári egyeteme

Hagyományosan arra törekednek a kurzus szervezői, hogy minden évben az éppen időszerű, a pedagógusokat leginkább érdeklő témák szerepeljenek, s szakmai tekintélyek álláspontját ismerhessék meg a tanárok. Az idén a „Reform vagy rendszerváltozás” összefoglaló címet kapta az előadássorozat; azokról az aktualitásokról, vitákat kiváltó témákról lesz szó, amelyek a rendszerváltás óta eltelt években nemcsak a szakmai közvéleményt foglalkoztatják. Ilyen az iskolaszerkezet változásának témája, az alaptanterv és az értékelés, a változó vizsgarendszer problematikája.

Tegnap átfogó képet kaptak a hallgatók az iskola funkcióiról az ezredfordulón, Mészáros István egyetemi docens előadásából. Ma, kedden délelőtt 9-kor Gazsó Ferenc szociológus, a Közgazdaságtudományi Egyetem tanára „Országos, regionális és helyi oktatáspolitika” címmel a politika és a közoktatás viszonyát elemzi. Az Oktatáskutató Intézet tudományos igazgatója, Lukács Péter az iskolaszerkezet változásainak szociológiai kérdéseiről tart előadást 11 órakor, az intézet főigazgatója, Kozma Tamás pedig az oktatásfejlesztési koncepció feltételrendszerét, a politikusok és a szakértők szerepét vizsgálja délután 3-kor kezdődő előadásában.

A 30. alkalommal rendezi meg a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat a szegedi pedagógiai nyári egyetemet. A tegnapi megnyitón dr. Ványai Éva alpolgármester köszöntötte a résztvevő pedagógusokat, s a jubileumi kurzust dr. Ágoston György egyetemi tanár nyitotta meg, aki évtizedekig sokat tett a nyári pedagógus-továbbképző fórum sikeréért.

A július 9-én záruló nyári egyetem előadásainak helyszíne az idén is az SZBK előadóterme.

Hitelesen a Hét Törzs Alapítványról

Minden magyar ember számára fontos, közérdekű célokat kitűzve jött létre a tiszaföldvári székhelyű Hét Törzs Alapítvány 1992. május 7-én. Egy éve működik és folyamatosan valósítja meg céljait – anyanyelvünk ápolása, történelmünk hiteles megismerése – az alapítvány tőkéjének felhasználásával, a kuratórium döntése alapján.

Az alapítványi tőke gyarapodása arányában lehetőségeink folyamatosan bővülnek. Az elmúlt évben kiírt pályázatunk megmozgatta az országot, óvodák, iskolák, falvak, városok szakemberei küldték be dolgozataikat. A beérkezett 1461 pályamű közül 698 felelt meg a kiírás feltételeinek, amiből a szakértői vélemények alapján 247 dolgozat között osztotta el a kuratórium a 7 millió forintot. A nyertesek részletes névsora a Népszabadság 1993. április 30-án, pénteken megjelent számában olvasható.

Bővítjük kapcsolatainkat a közép- és felsőfokú intézményekkel, hogy az idén kiírhassuk a határon túl élő diákjaink számára tanulmányiösztöndíj-pályázatunkat. Szervezés alatt van első anyanyelvi táborunk, amit csángó magyar fiatalok számára hozunk létre, akik írni-olvasni tanulnak majd szakembereink segítségével augusztus hónapban. Kuratóriumi döntés értelmében felépítésre kerül 1996-ig Tiszaföldváron a 70 főt fogadó „Nyelvi és történelmi műhely" alapítvány intézmény, ami nyitva áll majd hazai és határon túl élő honfitársaink előtt, magas színvonalú szakmai programokat biztosítva.

1993 júniusától folyamatos pályázati lehetőséget biztosítunk, aminek keretében a magyar nyelv és történelem megismerését és megismertetését, ápolását szolgáló sajátos szakmai programokat bírál el a kuratórium a szakértőkből álló bíráló bizottság javaslatára. Pályázni csak pályázati űrlapon lehet, ami az alapítvány címén kérhető.

Tevékenységünkről folyamatosan adunk hírt az országos alapítványi kiadványokban, országos napilapban (Népszabadság) és egyéb fórumokon. Alapítványi irodánkban személyesen, postacímünkön levélben, vagy telefonon is bárki megismerkedhet működésünkkel, eredményeinkkel, céljainkkal. Élnek ezzel nagyon sokan, de hívjuk és elvárjuk minden esetben azokat a rólunk publikáló szakembereket, akik a hiteles információk alapján igényesen kívánják ezt megtenni. Úgy hisszük, hogy nekünk – de a rólunk szólóknak is! – törekednie kell a hiteles, korrekt, indulatmentes tájékoztatásra. A mai gyakorlatban megteszik néhányan, hogy mindezt figyelmen kívül hagyva „magabiztosan" nyilatkozzanak, de reméljük az általuk leírtakért ekkor is felvállalják – akár jogi fórumon is – a felelősséget. Ahogyan mi emberek sokfélék vagyunk, úgy az alapítványi célok megvalósítását is más-más törvényes módon képzeljük el. Az eltérő gondolkodás, gyakorlat, a hatályos törvényi keretek között elfogadott. Aki eltérő véleményét feszültségkeltésre használja sérti a tőle nézeteiben, döntéseiben különböző embertársai személyiségi jogait, autonómiáját.

Miben sajátos a Hét Törzs Alapítvány? Céljaival minden korosztályt érint, tevékenysége során kapcsolatai a határainkon túlra is kiterjednek. Működése során céljait megismerve önként csatlakoztak hozzá támogatók azzal a szándékkal, hogy folyamatos önkéntes csatlakozással felépítik az „Első magyar alapítványi támogató rendszert". A kuratórium határozatban fogadta el ezt a segítséget, így 1992. 07. 07. óta gyarapítják tőkénket támogatóink. A támogató rendszert az indulás pillanatától az önkéntesség, a támogatói akarat és szervezőképesség működteti. A „Működési irányelvek" megismerésével és elfogadásával, a csatlakozó saját kezű aláírásával hitelesítve ajánlja föl támogatását az alapítvány céljaira, minden esetben 2000 Ft-ot. A támogató rendszer működése során az alapítványi célok támogatása mellett saját akaratukból a csatlakozók csekély mértékű ajándékban részesítik listájuk 7. és 1. pozícióján álló támogató társaikat. A támogató rendszerbe 10 000 Ft részvételi összeggel lép be önkéntes döntésével a támogató. Belépéskor 4000 Ft-ot közvetlenül, 4000 Ft-ot pedig a támogató rendszer központján keresztül juttat el támogató társai felé, illetve 2000 Ft-ot az alapítvány számlájára. A működés további részleteit az országos tájékoztató központok területi vezetőjétől, az általa tartott előadásokon ismerhetik meg. A korrekt tájékoztatás, a működés teljes megismerése után hozhatja meg döntését minden támogató. Az alapszabály indulás óta nem változott, minden belépő két új csatlakozót szervez a rendszerben, így épülnek a hetes láncok.

A támogatóink és az érdeklődők figyelmét fokozottan felhívjuk arra, hogy nem újsághirdetéseken keresztül épül hatékonyan a támogató rendszer, a bárhol megjelenő hirdetésekért a hirdető vállalja a felelősséget! Hiteles információt a szerződéssel megbízott területi központvezetőktől, esetleg telefonon, vagy levélben a tiszaföldvári központtól kaphat minden érdeklődő. (Kérjük felbélyegzett válaszborítékot mellékeljenek!) **Címünk:** 5431 Tiszaföldvár, PF.: 49 **Telefon:** 06–56/350-849.

Köszönjük támogatásukat és bizalmukat.

Hét Törzs Alapítvány Kuratóriuma

Még tart a használtruhavásár

30% árengedménnyel a Helyőrségi Művelődési Házban. Mellette katonai- és militaryruha-vásár! Slágerajánlat: amerikai ingek, overallok.

Megnyílt Megnyílt Megnyílt

Megnyílt Megnyílt

Éden ABC
Budapesti krt. 30/A
(Tarján bisztróval szemben)
Nyitva mindennap 6–22 h-ig.
Várjuk kedves vásárlóinkat.

Megnyílt Megnyílt

Megnyílt Megnyílt Megnyílt

1993. JÚLIUS 6., KEDD

MA ŐT KÖSZÖNTIK

Drága Anyuci!
Nagyon boldog szülinapot kíván boszorkány lányod Detti, haszontalan fiad Zoli és a méghaszontalanabb Tibi!

Önnek is van lehetősége, hogy rovatunkban köszöntse szeretteit.
Bővebb információért forduljon hirdetőirodáinkhoz személyesen:
● SAJTÓHÁZ, Szeged, Stefánia 10., nyitva hétfőtől péntekig 7–19 óráig ● EXPRESS Utazási Iroda és Szálloda Rt., Kígyó u. 3., nyitva hétfőtől péntekig 8–16 óráig ● IBUSZ IRODA, Kárász u. nyitva hétfőtől péntekig 8–12-ig és 13–16 óráig

Örülsi ütemben fejlődő **holland-magyar sörgyári részvénytársaság** a kínálkozó piaci lehetőségek további kiaknázásához *regionális értékesítési képviseleteket* hoz létre. Megbízásából a **dél-magyarországi réglóhoz**

TERÜLETI KERESKEDELMI KÉPVISELŐT

keresünk. **Angolul vagy németül beszélő**, felsőfokú **kereskedelmi végzettséggel** rendelkező, erőteljes karakterű, kitűnő szervezési és eladási készségekkel rendelkező pályázót várunk.

A kereskedő stáb kiépítésén túl egy új depot is kell létesítenie. Magas teljesítmény esetén kb. **másfél milliós** jövedelmet elérhet.

A részleteket Kunics Adrienntől tudhatja meg!

MAGIC MANAGEMENT VI INTERNATIONAL

Vezetői és Vállalkozói Tanácsadó Kft
7621 Pécs, Király u. 37.
Tel/fax:
(72) 442-720
(72) 442-740

Világhírű Italgyártó vállalat észak-magyarországi leányvállalatához, a menedzserstábot tovább erősítendő **gyártási és menedzseri tapasztalatokkal** rendelkező, a nyugati elvárásoknak megfelelni képes

FŐTECHNOLÓGUST

keres. **Angolul** tárgyalási szinten beszélő, megfelelő **felsőfokú szakképzettséggel** rendelkező, tetterős, kemény kiállású, kezdeményezőkész, kitűnő taktikai érzékkel megáldott, nagy munkabírású, lelkiismeretes vezetőt várunk egy felelősségteljes és hallatlanul izgalmas pozícióba.

Igen magas jövedelmet, külföldi képzési lehetőségeket, üzleti utakat és előrejutási perspektívát talál a mérleg másik oldalán!

Kunics Adrienn tájékoztatja Önt a részletekről!

MAGIC MANAGEMENT VI INTERNATIONAL

Vezetői és Vállalkozói Tanácsadó Kft
7621 Pécs, Király u. 37.
Tel/fax:
(72) 442-720
(72) 442-740

PRIMER
– Csiszolópapírok - vásznak
– Csiszolókövek, -porok, - paszták
– Kisgépek és tartozékok
– Gyémántszerszámok
– Rongy-, filc-, merinói korongok
– Drótkorongok
– Faipari szerszámok,
Szeged, Szentháromság sgt. 33.

GODA GÁZ SZAKÜZLET
Vásárlástól az üzembe helyezésig
Vesta és Olimpia tűzhelyek 17 800 Ft-tól 31 600-ig.
Vesta kombi, villanysütővel, grillezővel 39 400 Ft 2 éves garancia, hitel.
Konvektorok 17 300–20 600 Ft-ig.
Lidicei tér (21Y busz)
Tel.: 330-859.

1 éves, sárga tojótyúkok, 160 Ft/db ELADÓK.
Értékesítés július 10–11-én.
Szabolcski Béla, Deszk, Majakovszkij u. 14/A.
A halastó mellett.. Telefon munkaidőben 326-880.

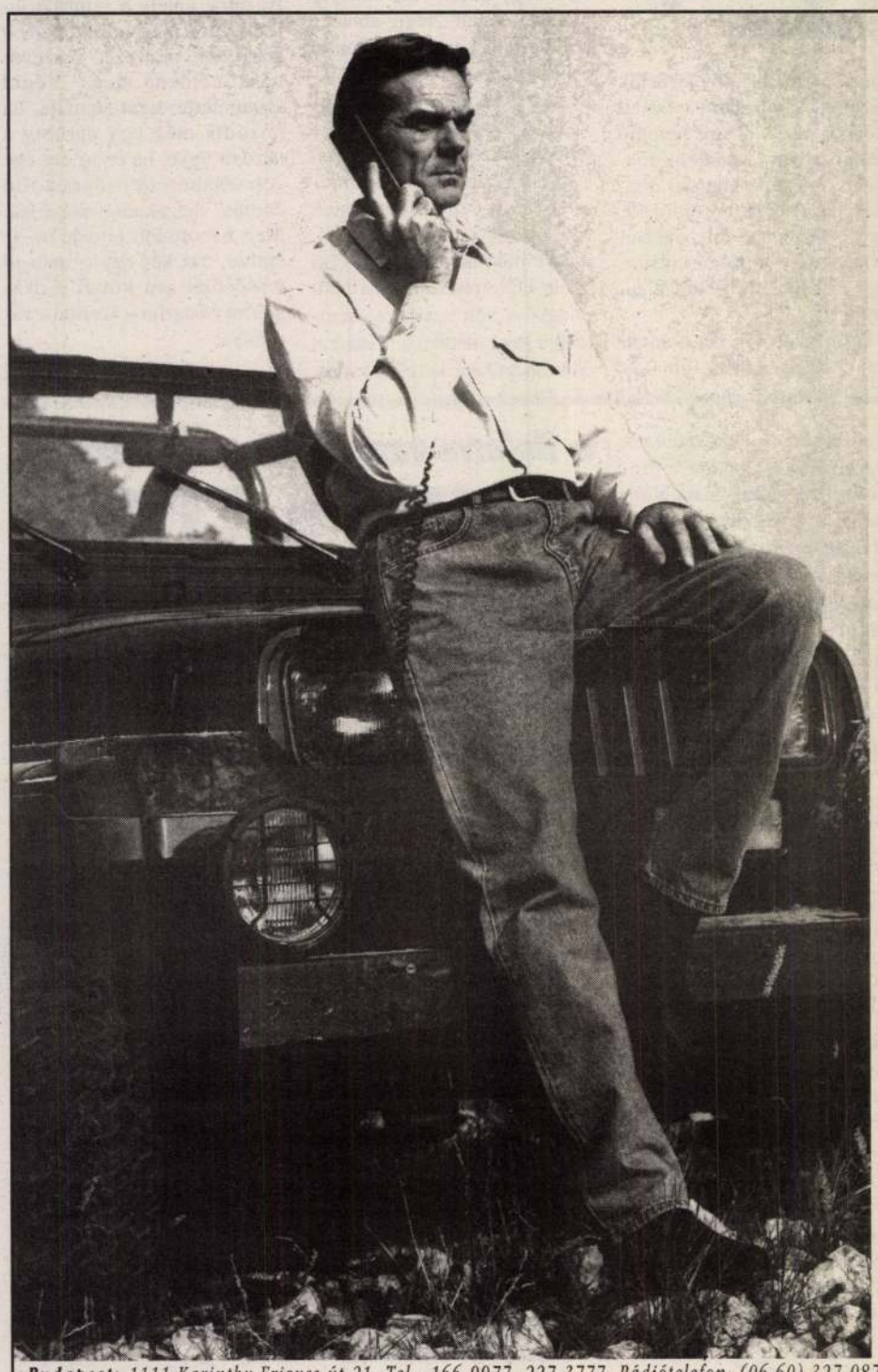

Várakozáson felül,

A Westel és a svéd Ericsson július 1-től 31-ig tartó akciójában az Ericsson Hot Line hordozható rádiótelefon **30.000 Ft**-tal olcsóbban, **99.960* Ft**-ért vásárolható meg a Westel-nél. A rendszerhez való csatlakozás díja természetesen továbbra is részletekben fizethető.

100 000* Ft-on alul.

*az árak ÁFA nélkül értendők

MOZGÁSBAN AZ ÜZLET.

WESTEL RÁDIÓTELEFON KFT.

Budapest: *1111 Karinthy Frigyes út 21. Tel.: 166-9977, 227-3777 Rádiótelefon: (06 60) 327-087, (06 60) 327-088* ***Szeged:*** *6720 Tisza Lajos krt. 2-4. Tel.: (62) 322-575 Rádiótelefon: (06 60) 327-600*

MOBIL Csoport Kiáll.

CHIKÁN Bálint: Kineteam : A MOBIL művészeti csoport kiállitása, Sopron, Festőterem, 1984. augusztus-szeptember. = Művészet, XXV.évf.12.sz. 1984 56 - 57.p. ill.

-kortárs magyar

KINETEAM vagy MOBIL művészeti csoport

Mlinek Adolf, ätrös?

Ipermüvész et 1896-ban 151.

Mlinek Adolf grafikus (?)

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

I. köf. 4. sz. 163.–166. o.

a Thék Ed.-féle zongoragyár plakátpályázatának eredménye.

MDK

Mlinek Adolf örvös

Ékszerszekrény, tervezte Nádler Róbert tanár. Készitette Thurnherr János asztalos és Mlinek Adolf ötvös, a párisi kiállitásra. Kép a M.I. III.évf. VI.mellék.-ben.

Magyar Iparmüvészet 1900. 192.o.

Mlinek Adolf

műtőös

lásd

A Zalatnai állami
kőfaragó, vakiskola
esztetőjét 1902-
1904

7. l.

Zalatna alatt.

Könyvtarmban

Peatvidéki Nyomda Vácon 2396

MDK

Mlinek Adolf

Magyar Iparművészet 1911. 12.1.

MDK

Mlinek Adolf, ötvösm.

az ötvös müvészet terén Tarján Oszkár vitte el ezuttal az elsőséget. mellette Jerouschek K. és Moser József modern zománcos ékszerekkel, Mlinek Adolf pedig Horti Pál tanár rajza nyomán készült ezüst irókészlettel szerepel.

A karácsonyi iparmüvészeti kiállitás
Magyar Iparmüvészet. 1906. 13.1.

MDK

Mlinek Adolf, ip.müv.
ötvös.

Horti Pál tanár rajza nyomán készült ezüst iró-
készlettel szerepel.

A karácsonyi ipamüvészeti kiáll. 1905.
MIP.1906. 13.1.

MDK

Mlinek Adolf cizeleur

1896-ban jó cizeleurmunkaért kiallitasi érmet nyert.

1900-ban elismerő oklevelet nyert.

Cikk: A magyar Iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet,1903. 154.l.

Mlinek Adolf

MDK

Öntött fémből való tintatartó és gyertyatartó megvételre ajánlották.

Eldöntött pályázat
Magyar Iparművészet 1901. 176.o.

MDK

Mlinek Adolf
1896. Kiáll. érem
1900. Elism. okl.

Az Iparm. Társ. kiállításainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 154.l.

M.D.K.

Mlinek Adolf ötvös-ékszerész

Ékszerdoboz veretei és zománcos szögek
Tervező: Nádler Róbert
Asztalosmunka: Thurnher János

Györgyi Kálmán: Az Iparművészet a párisi kiállitáson
A világ iparművészete Párisban. 1900. Szerk. Fittler
Kamill és Györgyi Kálmán
Klny. a Magyar Iparművészet 1900. évi folyamából 18.1.

M.D.K.

György Kálmán: Az iparművészet a párisi világkiállitson
A világ iparművészete Párisban 1900. Szerk. fittler

Ulinek Józef

reżm.

1883

Eimisk 1930. 86. l.

Tragor Ignácz dr. X. 53.

K.D.t

MLINING et. építész

Bp. Reviczky u. 1. Szabó Ervin

könyvtár

Gerő László: Építészeti stilusok

Bp. 1957. 123. l

MM szám otvár (1731)

MÉrt 1995 112–113. és ill

Blaskovich Bertalan ugya
bizonyult. Házasságkötése kap
Bajzáth családtól megvette Gy
Hermantól Királyhegyest. De t
szakértő, sőt kiváló hajtó vo
1847-ben István főherceg nádo
Vácig két hosszú postaállomás
alatt vitte el.

II. Ernő Tápiószentmártont vá

Ebeczki Blaskovich Berta
miklósi Almásy Erzsébet ötödi
letett Tápiószentmártonban. A
kisebb gyermeke volt, nemcsak

MDK .

Mnich Joannes, sculptor magr., Sopron.

Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Művt. Ért. 1952. 1.sz. 138 l.

MNICH. /Münch/T.J. Janos, szobrasz

Sopronban a Szt.Mihaly templom sekrestsségért többen pályaztak az 1700-as évek végén.Igy Münch/helyesen:Mnich T.J. janos szobrasz/Bildhauer/is.Es éppen mesterségénél fogva kulturaltabb egyén,azonkivül a templom körusanak basszistaja is volt,és Ziegler József német szabómester is.De tanitó nyerte el a tisztet. 272.old

FIRNITZ JÓZSEF: Michel Janos soproni krónikairó
271.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szam.

Mnych János, soproni szobrász.

Miklós szobrász fia, Sopron, polgár 1802-ben, † 1840. (76 éves korában). 1797-ben jezsuita a Szentháromságszobrot, 1837-ben a megyeháza régi címerét

Csatkai Endre: A nyugatmagyarországi barok 2-szobrászat problémái MTA II. Társ.-tört. Tud. Ont. Közl. II. Zöt. 1. sz. (1951). 101. l.

Mnych János

Soproni kőfaragó , szobrász. A hálálozási jegyzőkönyv-
ben mint kántor szerepel. A Szentháromságszobrot ő
állitotta helyre.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 7.l.

Mochna

Templomtorony

felsőmagyarország
renaissance sti-
lusban.

M.M.E.E. Közl

1913. 446 l.

Mochnyai rk. templom

(Városon)

gótikus

l.

Emlékszai egyház

I. 363. l.

IRODALOM

-M.o.Müeml.II.702.l.
-Ezr.é.kiáll.katal.2166.sz.

JEGYZET

KÖZLEMÉNYEK A NEMZETI MÚZEUMBÓL

A közgyüjteményekről szóló 1934. évi VIII. t.-c. a régi magyar művészeti emlékek helyes megosztásának, gyüjtésének, kiállításának új, korszerű lehetőségeit és egyszersmind a fejlődés nagy távlatait nyitotta meg. Az újonnan létesített Magyar Történeti Múzeum régi magyar szárnyasoltárait, faszobrait, táblaképeit, valamint kőemlékeinek egy részét a Szépművészeti Múzeumnak engedte át. Így a Magyar Nemzeti Múzeum épületében felállított történeti gyüjtemény elsősorban iparművészeti jelleget mutat. A Szépművészti Múzeumot illető képzőművészeti anyag összegyüjtése, átszállítása megfelelő szakaszokban, több éven át folyt és a közelmultban végzett rendezési, leltározási munkálatok során néhány újabb vagy feledésbe merült adat és emlék került elő. Ezeket még a nagyobb ismertetések előtt röviden a következőkben tesszük közzé:

1. A Magyar Művelődéstörténet II. kötetének 574. oldalán dr. Balogh Jolán a Nemzeti Múzeum kőtárából egy halvány színességű vörösmárvány faragványt közölt, mint Buda város kőcímerének töredékét. A meghatározást szíves közlése szerint a bástyafal jellegzetes kis részletéből és a címert tartó szatírkülsejű alakból következtette, melyhez hasonlók Buda egyik címeres levelén is előfordulnak. A kőtár rendezése alkalmával a címertöredéknek még két közvetlen hozzátartozó részét ismertetem fel és mindezeket most együttesen összeállítva mutatom be. (A teljes méret: 66×54 cm.) Az egyik nagyobb a szegélyt és a leveles díszítést folytatja, színben kissé sötétebb a másik és kisebb töredéknél, amely a felnyúló kart és a bástyafal első ormát egészíti ki szerencsésen. (Buda teljes egészében fennmaradt egykorú kőcímerét lásd a a halászbástyai kőemléktárban. Közölte Horváth Henrik: Budapest művészeti emlékei, 1938. I. t.) A könnyen töredező vöröses márványfajta teljesen azonos a budai vár egyéb renaissance stílű faragványainak anyagával. Sajnos, a töredék leltári adatainak mindezideig sem sikerült a nyomára akadni.

2. A magyar régészet érdemes tudósa, Rómer Flóris az Archaeológiai Közlemények VIII. kötetének 209-től 211-ig terjedő oldalain egy XV. századi vörösmárvány sírkőtöredéket publikált. A sírkövet „Budán ts. Kemény István pénzügyi minisztériumi pénztárnok úr új-utczai 696. számú házának az Albert-útra kiszögellő kertje felső részében" még Keméndi Várady Ádám buzgó régészünk találta és ugyanő hívta fel rá Rómer figyelmét. A csonka feliratot — hic·est. sepult[us]· magnific[us]· d[omi]n[u]s · ioha[n]nes· groph·de·f ... továbbá az ellentétes oldalon ... requiescat·in pace· — egészen tévesen értelmezte a szentgyörgyi és bazini család János nevű tagjára. A töredékben az egykori sírlap kisebb felső fele maradt fenn; a törés mentén a feliratos szegélyen látható utólagos levésések a márványlap későbbi rendeltetésére következtetnek. Az újabb várostörténeti ismertetésekben hiába keresünk a sírkő után, Rómer tanulmányában közölt rajz és leírás nyomán ugyancsak a Nemzeti Múzeum kőtárában találtam rá. (93 cm széles és 126 cm hosszú.)

3. Az 1905. évi kis napló okt. 18-i keltezéssel 71. sz. alatt 4 drb kőtöredéket sorol fel, melyeket dr. Karácsonyi János egyetemi ny. r. tanár közvetítésére a budaőrsi főtanító ajándékozott a múzeumnak. Az egyik kőemléket, egy oszlopfejet legutóbb Gerevich Tibor az ajándékozó illetősége nyomán, előrelátó óvatossággal csupán mint XI—XII. századból származó budaörsi leletet ismertette, Magyarország románkori emlékeiről szóló hatalmas munkájában (CII. táblán). A múzeumi régiségtár ugyanezen évi nagy naplója azonban a kőtöredékek feledésbe merült származási helyét is megnevezi. Az oszlopfej Visegrádról származik, ahol egy pincében volt befalazva. A bejegyzést méretek és rajz kísérik. A többi, három római kori töredéket pedig a budaörsi szőlőhegyen találták.

4. Az 1862. évi székesfehérvári ásatások alkalmával Henszlmann Imre közbenjárására számos kő- és érctöredék jutott a Nemzeti Múzeumba. Az 1862. évi leltárban 119. sz. alatt található idevágó bejegyzések sajnos általában a darabszám és a tárgy szerint, sőt sokszor csak csoportosan nevezik meg az emlékeket, melyekről hiányoznak az azonosításhoz szükséges leltári számok. Az anyag legnagyobb része, az irodalomban is szerepelt kőemlékek a legújabb ásatások során visszakerültek Székesfehérvárra, a helyszínen épült lapidáriumba. Számos kőemlék azonban még ma is a Nemzeti Múzeum kőtárában rejtőzhet, közülük legutóbb négyet sikerült felismernem a székesfehérvári megjelölés vagy az ásatások első publikációja alapján. És pedig egy 90 cm magas gótikus címeres oromrészlet, egy klasszicista fehérmárvány dombormű maradványát (67×65 cm), továbbá egy kis vörösmárvány töredéket (19·5×17·5 cm) és azt a nagyon

megkopott 98 cm magas baziliszk oszlopfőt, melyet mindeddig Henszlmann Imrének a székesfehérvári ásatások eredményéről szóló, 1864-ben Pesten megjelent munkájában közölt rajz nyomán ismertek (136. o.)

5. A gyüjtemények elrendezése során, 1939-ben az O. M. Szépművészeti Múzeum a Történeti Múzeum raktárából egy fametszetet is tulajdonába vett, mely a trónoló Atyaistent ábrázolja. Leltári száma a Delhaes-gyüjtemény naplójára utal. A bejegyzés szerint „XV. századi német fametszet az Atyaisten alakjával (vsz. későbbi példány)". A fametszetet egy könyvből tépték ki és vágták körül, mert hátoldalán kéthasábos német szöveg olvasható, mely a világ teremtésére vonatkozik. A betűtípusok és a metszet stílusa alapján sikerült kiderítenem, hogy a Schedel-krónika kisebb, augsbutgi kiadásából származik. Hartmann Schedel nagy krónikája a XV. század legkedveltebb és leggazdagabban illusztrált nyomtatványa volt. Az 1493-ban Anthonius Kobergernél, Nürnbergben latin és német nyelven megjelent népszerű krónikát az augsburgi Hans Schönsperger 1496-, 1497- és 1500-ban kisebb alakban is kiadta. A kérdéses lap az utolsó és pedig német kiadás egyik példányának második levelét képezte. Ennek a „b" oldalára nyomott metszete már az 1496. évi kiadásból ismeretes. Az augsburgi Schedel-krónika illusztrációival és annak mestereivel újabban Paul Wescher foglalkozott (Gutenberg Jahrbuch 1933. 62—68. o.) és L. Bärrel együtt a nürnbergi krónikához hasonlóan a kisebb augsburgit is legalább két kéz munkájának tulajdonították. A műhely nyilván augsburgi volt és a jelentékenyebb mestert, többek közt az egészoldalas metszetek szerzőjét Wescher Thoman Burgkmair festővel kísérelte meg azonosítani, a neves Hans apjával. Annál is inkább, mert az öreg Burgkmair pályája kezdetén 1460-ban Bämler könyvfestőnél és kiadónál tanult, ahol a könyvillusztrálással is megpróbálkozhatott. Az azonosítás tekintetében különösen azokra a baseli rajzokra érdemes hivatkozni, melyeket még Ernst Buchner Thoman Burgkmair munkáinak tartott (Die Augsburger Tafelmalerei der Spätgotik. Beiträge zur Geschichte der Deutschen Kunst II. 1928. 85. o.). Az augsburgi kiadás legjobb képét, a világot teremtő Atyaisten metszetét sokkal közelebb érezzük az áldó Krisztus baseli rajzához, mint a krónika többi illusztrációihoz, melyek nagy részét szintén a vezető mester munkái közé soroztak.

6. A Szépművészeti Múzeum grafikai osztályában őrzött egyik, Kálváriát ábrázoló kánon-képet egy ismeretlen pozsonyi miniator munkájának tartják a XV. század elejéről. 1936-ban ugyancsak a Nemzeti Múzeumból került a mai helyére. (Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum Évkönyvei VIII. k. 176. o. 33. kép). A leltár ez esetben is többet mond. „A kodexlap kétségkívül a pozsonyi káptalan könyvtárának egyik kéziratából van kimetszve." Ennek a bejegyzésnek hitelességet ad, hogy korábban Könyöki József poszonyi főreáltanodai tanár és városi múzeumőr tulajdonában volt. A miniaturát Zimai Jánosné, Könyöki leánya adta el 1926-ban a múzeumnak.

7. A középkori magyar faszobrok publikációiban sok szó esett Szent Istvánnak és Szent Lászlónak arról a két, 1500 körül készült faszobráról, melyek a Nemzeti Múzeum lapidáriumából kerültek elő. Adatok hiányában csupán általános felsőmagyarországi eredetükre lehetett következtetni. A királyszobrokat újabban Kampis Antal a mateóci templomból származtatta (a Szent Anna oltárok mestere. Klny. Domanovszky Sándor Emlékkönyvéből. Budapest, 1937. 9—10. o.), a bizonyításra azonban mindeddig nem terjedt ki. Éppen ezért fontosnak tartjuk a leltári bejegyzéseket, melyekre az 1875. évi naplóban sikerült ráakadnunk. A 283. sz. alatt két más, XV. századi faszoborral együtt vannak felsorolva. A részletesen leírt szobrok származásának és megszerzésének körülményei sajnos ezúttal is teljesen hiányoznak. Figyelmen kívül maradt még, hogy a királyszobrok egy nagy oltár oromzatáról kerültek le, mert a szobrok tömbje aránylag elég lapos és könnyű, hátoldaluk pedig nem vájolt, hanem egy szintre faragott. Továbbá Kampis fejtegetéseit azzal egészítjük ki, hogy a királyszobrok mesterének attribuált Szent Miklós-szobor a sárosmegyei palocsai templomból jutott a bártfai sárosi országos múzeumba (Mihalik József: Vezető a sárosvármegyei múzeum gyüjteményeiben. Kassa, 1906. 25. l.).

8. Több, nevezetes XVI. századeleji szárnyasoltárunk szekrényét, az ú. n. Szent Anna-csoport dísziti. Egy ilyen fából faragott és egykor színezett magas domborművet ismertetett Kampis Antal a szepesmegyei ménhárdi templomból. Készítését a Szent Anna oltárok mesterének (lásd erről szóló és már idézett tanulmányát) tulajdonította. A nevezett csoportot ma a Szépművészeti Múzeum őrzi. A leltári adatok szerint a sárosmegyei Mochnya templomából származik és 1916-ban vásárolták a sárosszentkereszti plébánostól. Mochnya nem messze fekszik Kisszebentől, ahol a nagytemplomot ugyanennek a kitűnő mesternek legszebb alkotásai ékesítették.

CSÁNKY MIKLÓS

Képzőművészet 1941.

Mochnauer vagy

Moczneuer József

pesti könyvkötő

1730

l.

Zoltaidebrnyomda

17. l.

bten 29-én.

48. Ereklyemuz.

l elválasztott göndör haja, szemöldöke,
rüli szakálla sötétbarna, szeme szürke.
mellét is fedi, melltüje ékköves, mel-
bélésű. Jelzése alól jobbra: »Reikara

zi emlékek muzeumából (107/95. No 19).
ki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

IX 10

664

Mocik Felician

ferences versetes festö

l.

Forum

1934. 309. l.

Mock Ferenc

Omszkban ápr. 4.-én nyíló tárlatot rendeznek, megjenk képzőművészeinek alkotásaiból, melyen a művész szerepelni fog dunabogdányi művészel. (említve)

Losonci Miklós: Pest megjei alkotások Omszkban.

Pest Megjei Hírlap, 1976. jan. 25.

Mock János

Farekas.

Sopron

1614. máj. 9.

polgárlskű

Házi

Kiss – család iratai VIII. 170.

Mocker, Josef

l.

Gereczerajztár

336. h. (tobb vör.)

~~Fokos Köböl VII. 244~~

Mocker Józef *

1863

d.

Gereczerajztár

456. h. 463. h.

457. h.

461. h.

462 h.

* nem magyar!

79	63	—	—	1883	VIII	330	1884	VIII	310	—	83	—	36
70	52	—	—	1883	VIII	354	1884	V	88	—	86	—	366
80·5	63	—	—	—	—	—	1884	VI	89	—	87	—	366
97·—	71	—	—	1883	VIII	347	1884	VI	90	—	88	—	366
135	106	—	—	1883	VIII	371	1884	VI	92	—	90	—	367
67	51	—	—	1883	VII	301	1884	VI	93	—	91	—	368
59	49	—	—	1883	VII	293	1884	VI	94	—	92	—	368
82	63	—	—	1883	VII	286	1884	VI	95	—	93	—	368
89	72	—	—	1883	VIII	337	1884	VII	101	—	98	—	369

Mockh Balázs

kőmives

Sopron

1594. aug. 9.

holg. ok.

Házi

Réday Gyuláné, tanítónő V. 305.

Moctko Pál

Harangöntő 32

1611.

trod

Kovács Harang

65. l.

11693.

tott tojásdad medaillonban van oly-
elhelyezkedett ifjú az ezredes mögött
ert fölirata szerint: Wie Meiner Mü-
n ein Französisch Bleÿ." Jelzése a ta-

niel
zel
Maje
ngarn
- Husa
ter.
i 15·6:10 cm.
1192.
20-914
914- 60.

3 K.

Joannes Mocz

Olan narin. ejtki

1578 Kassa.

irod

+ K + 78.1

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... osztályu tanuló a

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... hó.....

osztályfő.

mre Szeged.

M.D.K.

Joannes Mocz, kőműves

mint „murator italus" 1578-
ban szerepel a Kassai városi jegyző-
könyvekben.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1904. 38.köt. 78.old.

Móczár Albert

A balatonfüredi képtőnüv szokkár tárlatán résztvesz.

Balogh Elemér: A művészet előszobájába

Napló, Veszprém 1969. aug. 23.

MDK

Móczár András,

1913-ban az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 89.1.

M.D.K.

HOCZÁR András festő

1912-ben Nagybányán az Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybány.. Bp. 1954. 330.l.

Móczár András

szül. Alibunáron 1895 jul.
3. Rk. 2 közepiskola.
1912/13. I. elsőoszt beli művész-
nőv. Ferenczy K., Bosznay J., Pilch
D.
1912/13. II. elsőoszt. u. o.

Magyar Iparmüvészet VI. 302

Mocsár András

1912/13.

Ferképzőmfoiskévk

114. C.

szata is a toscanai és lombardiai eredményeket olvasztja össze. A síremlékkompozíciókban a város azonban nagyszabású és egyénit hozott létre. Külön arculata van Bologna és Modena szobrászatának. Itt Niccolò dell'Arca és Guido Mazzoni mozgalmas terrakotta-csoportjaiban az olasz renaissance-plasztikának legnépiesebb műfaja születik meg.

A cinquecento stílusa a szobrászatban nem volt olyan tartós és jelentőségteljes, mint a festészetben. Michelangelónak is csak fiatalkori művei tartoznak ide. Későbbi alkotásaiban éppen ő vezeti be a barokkot. Begarelli modenai sokalakos csoportjai Correggio hatása alatt szintén már a lazább és festőibb barokk felfogás korai térfoglalását jelzik. Michelangelo korai alkotásain kívül Andrea Sansovino és Rustici egyes művei képviselik legtökéletesebben a cinquecento ideális és még nyugalmas stílusát. A szobrászatot azonban hatalmukba kerítették azok a stílusjegyek, melyek Michelangelo zsenijéből fakadva, az egész művészetet átalakították. Míg azonban nála a szobrok mozgalmassága, a bonyolult kontraposztok a belső energiatartalommal és mély kifejezéssel voltak kapcsolatosak, addig az utódoknál a nagy mester stílusának sajátságai modorossággá váltak. Egy ideig tisztán csak formai problémák érdeklik az olasz szobrászokat. Legjobban jár Velence, hová Jacopo Sansovino viszi a firenzei eredményeket. A festészet hatása alatt itt mérsékeltebb, tartalmasabb késői renaissance, majd korai barokk plasztika fejlődik ki. Firenzében viszont egy északról jövő művész, a flandriai eredetű Giovanni da Bologna eleveníti föl a szobrászatot. Az akt vonalszépségének, a bonyolult csoportképzés formai harmóniájának továbbfejlesztésében Giovanninak nagy érdemei vannak. A XVII. században aztán Bernini művésze-

Mócsár András

Nagybányai k. k.
1912
89

Tüzverő-szerszám, szarmata VI. 133.

MÓCZÁR Károly

emlékkiállítás, Kiskunfélegyháza, Kiskun Múzeum, 1985. máj. 23. – jún. 20. Bev. szöv. Sümegi György. Kiskunfélegyháza, Kiskun Múz., 1985 [8] p.

Tulajdonosok.

Dr. Mócsár Gyula.

K. T. 586/1898.

1898. jun. 22.

M.D.K.

Mocsár Károly
festő –

Októberben lesz a Kiskun
Múzeumban kiállítása.

– napi –: Ujabb Holló képek
Petőfi Népe, 1969. ort. 7.

Mórás Károly festő

Kiállítása nyílt a Kiskún

Múzeumban

T. M.: Két érdekes kiállítás

Petőfi Népe 1969 XI. 16

Móczár Károly MDK

bejelentette részvételét abajai Képzőművész-táborba.

Képzőművésztábor nyílik augusztus 11-én Baján.

PETŐFI NÉPE. 1958. aug. 10.

MÓCZÁR Károly (festő)

Forrás, 1985/5. 96.p.

MÓCZÁR KÁROLY-EMLÉKKIÁLLÍTÁST rendeztek Kiskunfélegyházán, a Kiskun Múzeumban. A tíz éve elhunyt művész munkásságát bemutató kiállítást Sümegi György művészettörténész rendezte; a kiállítást dr. Kardos András, a kiskunfélegyházi városi tanács elnökhelyettese nyitotta meg 1985. március 23-án.

* * *

MDK

Moczár

Állat- és mozgástanulmányok a Képzőm. Főisk. kiállitásán. Magyarország 194o. dec. 4.

Mladoniczky Gyöngyné

festő

VI. Dózsa György-út

140.

MKSz 1947

M.D.K.

Mladoniczkiyné Kövessy Albi

"A Nagybányai Müvésztelep kertje" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. dec. 2-8
VI. évf. 49. sz.

M.D.K.

Mladoniczkyné Kövesi Albi

"Férjem egyenruhában" c. képének repr.-ját bemutatja a lap a Belsőlipótvárosi Keresztény Társaskör kiállitásáról.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. dec. 8-14. VI. évf. 51. sz. 38. lap

Móczer József képfaragó M.D.K.

1793. „A M.J. képfaragóval az alkut probáltam a tejcelmi Zápolnában meg kívántató képfaragói munkákról: a fő pártázattyán az oltárnak 2 ülő angyal alabástromból, négy pártázati ékességek romai mesterséggel, a kép Rámája kép metszéssel, a Ráma körül 24 Rosák

Szabó E: Adattár. Művtört. Ért. (VII.)

1958 2-3 n. 204

Móczer Josef képfaragó M.D.K.

1793 az alsó pártázati kimetszés, a Tabernaculumhoz megkivántató hat gyertyatartók, a canon táblák és a két angyal, a Prédikáló szék a Tisza-Námainak formájára 450 R ftokért a contractust megteszem

Szabó E. Adatár-hürtőrt. Ért. (VII) 1958/2-3 z
204

M.O.K.

Moczer

28. ábra: A füzesabonyi keresztelőkut, 1810 körül.
Az ábra alatti további aláirások: Prokop, Adami.

/ Magyar Müvészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ert. 1960. 4. sz. 278. old.

So.

Móczár Károly

rajztanár jelölt

l Ferkèpzomfoisk'vk

1939–41. 143: l

BUDAPEST ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
4,51 1944
1944 XI. hó 6 n.

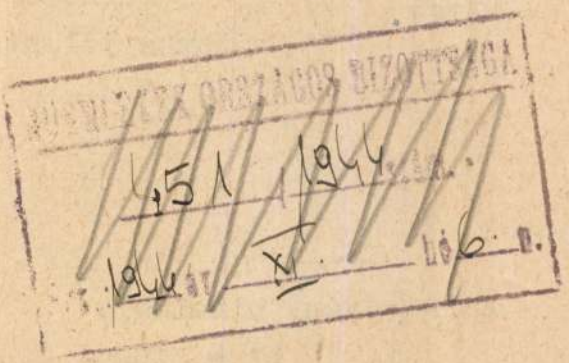

Tár

Mell

V. s

48.912/1944.

III.

Felkérem a

tomra jelentését

Budapes

A kiadvány hiteléül:

miniszteri s. hiv. igazgató.

A Müemlékek Or

Móczár Károly

rajztanár jelölt

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 150.P.

felterjentésemre [illegible]
úr ő Excellentiához meg
a feldetrői ásatások ü
Budapest 1925 márc

Cím. Terfy Béla stb.
Bpest IV Egyetem u.

Móczár Károly

...ápzomfoisk...vk

Nagytekinte

Tintelettel van neren
nentélyének helyrea
vallás és korosztálónügy
21
56.258/1943.
rendeletével kintalt
a mult évi maradvány
45763 Pengő 82 f. felh
molásomat 23 db
Kérem hogy

M.O.K.

Moczer

20. ábra: A kiskörei keresztelőkut, 1790.
Az ábra alatti további aláírások: Prokop, Adami.

/Magyar Művészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 275. old.

So.

M.O.K.

Moczer József egri képfaragó

Az egri liceumi kápolna oltárán Adami tervei nyomán a szobormüveket alkotta.

/Magyar Müvészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müvé. Ért. 1960. 4. sz. 274. old.

So.

M.O.K.

Moczer József egri szobrász

Az Eger-Heves megyei egyházmegyében szerepl
ő keresztelőkutak figurális szobordiszét mindenütt
ő készíti.

/Magyar Müvészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 274. old.

So.

M.D.K.

Moczer József, szobrász

Halblechner segédje, azi 1787-ben mesterével összevész, és mint önálló, kápfaragó vállal munkát. Mesterének szósz kikült formait az érzelmesség melegsége vel váltja fel. Sok műve körül az egri minoritár szószéke, a líceumi kápolna kerubjai (1794) zárt mintazásukkal igazoljár, hogy Moczer, azi meg a XIX. s. első évtizedeiben is dolgozir, túljutott a XVI. Lajos stílus szokvanigo fizérstílusán.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

275 old.
+282

M.D.K.

Moczer József szobrán

Művei körül szerző közli a G. Adami val körösen készített tiszanánai r.k. templom keresztelő kütját, 1790 körüli éverből.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

299. á.

274 old.
+ 278. ..

M.O.K.

Moczer

Kápolnai Keresztelőkut 1790. után. 21. ábra.
Az ábra alatti további aláírások: Prokop, Adami.

/Magyar Művészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 275 old.

So.

fényében jelennek meg előttünk. A humanista nyugalmával, tárgyilagosságával és elegáns fölényével világítja át a fölvetett kérdéseket. Megoldásai megnyugtatóan igazak és emberiek.

Ilosvay Ferenc: Jó vadászatot! Dr. Vajna és Bokor. 260 lap. (Kötve 20.—)

Egy élményekben gazdag vadászéletről számol be ez az érdekes kötet. Szerzője már gyermekkorától kezdve megismerte a vadászat szépségét, annak minden izgalmával gyakran életveszedelmével együtt. A vadászat számára nem egyszerűen a puskavégre került állatok lepuffantásában áll, hanem ennél sokkal többet, életformáló élményt jelent. Különösen figyelemre méltó a kötet abból a szempontból is, hogy nem a hegyek vadjaival, hanem a homokos szabolcsi táj vadjaival, vadászszokásaival és különleges vadászfeladataival ismerteti meg az olvasót. A kötetet sok fénykép díszíti.

Illyés Gyula: Magyarok. Nyugat kiadás. 472 lap. (Kötve 22.—)

A szerző ezt a művét élete legnagyobb vállalkozású könyvének nevezi. Naplószerű anyagából mintegy a mozaikkép technikájában kialakítva, *Illyés Gyula* megrendítő és megrázó hatású magyarságélménye bontakozik ki. Egyik méltatója szerint „a kép, ami a *Magyarok*-ból előtünik, megbénít, megdermeszt, oly kérlelhetetlen és leverő... A csillogó, lágyan hullámzó, bájjal, ruganyossággal s erővel teli mondatokból egyre sötétebb, nehezebb mozdíthatatlan tragikus magyarság bontakozik ki... Az egymást váltó, bővítő motivumokból így alakul szemünk láttára a magyarság bűneinek lajtsroma... s közben mint marasztaló magyarázat és vigasztaló reménység, a szaporodó vonásokból magyarságunk örök ismertető jegyeire, a magyar alkot vonásaira is ráismerhetünk".

Illyés Gyula: Puszták népe. Nyugat kiadás. 304 lap. (Kötve 15.—)

A könyv első megjelenésekor a magyar irodalmi élet egyik legmegrázóbb élménye volt. Az író gyermek- és ifjúkorának fájdalmas emlékeiből meríti nemcsak hangulatát, hanem könyvének mondanivalóit is. A puszták népe, a szegény zsellérek, cselédek rétege a magyarság egyik legelesettebb társadalmi osztálya. Erről rajzol könyvében telen őszinteséggel és fájdalmas tárgyilagossággal megdöbbentő képet *Illyés Gyula. Babits Mihály* megállapítása szerint „amit elbeszél, az néha a híres orosz írók legsötétebb mélységű témáival rokon". Egyik méltatójával szólva: „Kevés könyv van, amely úgy megrendítené a lekiismeretet, fölkeltené a büntudatot, fölrázná a felelősségérzést, fölmarkolná az ország kollektív kérdéseit, s oly ellentmondást nem tűrően szuggerálná a lélek pánikját — ott ahol kell — mint ez."

Jócsik Lajos: A Közép-Dunamedence közgazdasága. Magyar Élet. (Fűzve 15.—, kötve 20.—, propagandakiadásban kötve 10.—)

Ez a mű a Magyar Élet Népkönyvtár sorozat második kötete. A jeles publicista a Közép-Dunamedence négyszázéves gazdasági fejlődésével foglalkozik benne. Gondosan megválogatott és értékelt történelmi tények mozaikkockáiból építi föl azt a hatalmas képet, mely a magyarság gazdasági küzdelmeit elénk tárja. A Közép-Dunamedence épen központi fekvése miatt és természeti kincsekben való áldásos gazdagsága folytán a legkülönfélébb erők ütköző pontja volt és az ma is. Ennek a szakadatlan küzdelemnek tárgyilagosan megírt folyamatából nemcsak a gazdasági élet törvényszerűségei, hanem a Kárpát-medence bonyolult összefüggéseinek egész problematikája megvilágosodik előttünk.

Kállay Gyula: Népiség, demokrácia, szocializmus. Társadalmi könyvtár. 132 lap.

Ez a harcos szellemű könyv, ellentétes világnézeti alapon állva, a magyar népiség és a népi írók mozgalmával foglalkozik, azokról akar kemény, de a szerző kijelentése szerint tárgyilagos kritikát mondani. Könyve elején Kállay a népiesek mozgalmának keletkezését és fejlődését igyekszik megrajzolni. Majd a földkérdésről szól, ezután a népiség és szocializmus viszonyát vizsgálja. Az osztálytközösség és népközösség című fejezetben a népiesek és nemzeti szocialisták, valamint a faji kérdés problémáját fejtegeti. Végül a népiség és demokrácia összefüggéseit, történelmi viszonyát elemzi és az ipari munkásság és a parasztság szövetségéről tárgyal.

Kerekesházy József: A világ urai. Griff. 200 lap. (Kötve 14.80)

Az embereket mindig érdekelte azoknak az élete és egyénisége, akik kezében országok és világok sorsa volt vagy van letéve. A szerző, aki sokoldalú történelmi tanulmányai és változatos utazásai révén, a mult nagy eseményeit és egyéniségeit épúgy ismeri, mint a jelen kiválóságait, ebben a könyvében „a világ urairól, a letüntekről és a megmaradottakról" rajzol néhány vonásból álló, gyorsfényképszerű, de mindig találó és érdekes képet. Könyve mozgalmas jellemzések és történetek során az egész világon végig vezet bennünket s így epizódikus módon bár, a közelmult történelme tárul föl előttünk. A könyvet különösen érdekessé teszi számunkra a magyar vonatkozások gondos figyelembevétele és kifejtése.

Kiss József: Magyar helyesírás. Szent István Társulat. 324 lap. (Fűzve 4.80)

Ezt a könyvet mindenki, akinek írásbeli munkát kell végeznie, nagy haszonnal forgathatja. A szerző röviden közli a magyar helyesírás szabályait, ismerteti a magyar ábc-t, a nagy és kis kezdőbetű használatát, szól a szavak elválasztásáról, egybeírásáról és külön írásáról, az írásjelek használatáról. Függelékként tréfás helyesírási szabályokat közöl. A könyvnek legnagyobb értéke az a bőséges szóanyag, amelyet összeállított a különféle helyesírási gyűjtemények gondos figyelembevételével. A magyar szavak mellett a leghasználtabb idegeneket is közli, megjelölve magyar jelentésüket is.

Kittenberger Kálmán: A megváltozott Afrika. Franklin Társulat. 376 lap. (Kötve 35.—)

A neves vadász és utazó ezt az immár harmadik kiadásban megjelent könyvét *nagybányai Horthy Jenő* közreműködésével írta. A mű az 1923—29-ik évi ugandai és belga-kongói vadász kirándulásuk leírása. A szerzőnek nem ez az első afrikai útja, s így elég alkalma volt az afrikai élet apró és nagy változásait megfigyelni és értékelni. Elsősorban a vadász szemével nézi ezt a titokzatos, sok területén még máig is kikutatlan földet, de észreveszi az élet többi jelenségét is, annak változásait és vadászélményeinek szakszerű, kimerítő, terjedelmes és érdekes leírása mellett ezekről is szót ejt. A könyvet száznál több vadászvonatkozású vagy etnikai érdekű kép egészíti ki.

Kodolányi János: Zárt tárgyalás. Turul. 165 lap. (Fűzve 11.—, kötve 15.—)

Ez a könyv *Kodolányi* három terjedelmes tanulmányát tartalmazza. Kodolányi nemcsak regényeiben alkot maradandó értékeket, hanem tanulmányai is figyelemreméltó teljesítmények. Bennük közvetlen meglátni az író gondolatvilágát, eszméit és törekvéseit, a nagy epikus emberi arcát, egyéniségét. A címadó tanulmány különösen vallomás-erejű, jellemző jelentőségű, hisz önmagát

E. A. Johann:
Az élet sodrában
A háború, forradalom és infláció nagy regénye. Szerelem, karrier, érdekfeszítő emberek. Hertelendy István fordítása. 640 oldal.
Fűzve 20.50
Kötve 25.50

Schenzinger:
Anilin
A legelterjedtebb festék és a chemiai ipar százéves története regényes alakban. Nagyszabású tudományos regény. 384 oldal.
Fűzve 14.50
Kötve 17.50

Schenzinger:
A fémek regénye
A XIX. század nagy feltalálóinak, fizikusainak és a fémelemek népszerüen megírt regénye. Murányi Blanka fordítása.
Megjelenik rövidesen

Felkai Ferenc:
Farkasvér
Szatirikus mese a modern társadalom kerékkötőiről; a korrupcióról és bürokráciáról. Ujszerű ragyogó szatira.
Fűzve 9.20
Kötve 11.50

Németh Johanna:
Szeretni, szenvedni
Egy nagy szerelem története. A neves színpadi szerzőnő első magyar nyelvü regénye.
Fűzve 9.—
Kötve 12.—

KISGÖRGÉNYI BARTHA FERENC (UNIÓ) KIADÁSA

állítja egy elképzelt bíróság elé és ítéletet mond önmaga és a kor fölött. Másik tanulmányában Márai Sándornak a nemzetnevelés tárgyában írt röpiratához szól hozzá, a harmadikban pedig Arvi Järventaussal, a neves finn íróval kapcsolatos emlékeit idézi. Nagy író elmélyedt, elgondolkoztató alkotásai ezek a tanulmányok.

Kudász Ernő: Egy lélek tengeréből. Pátria. 158 lap. (Fűzve 8.—)

„Ma, a férfikor delén álló szerző úgy érzi, hogy nem rejtheti véka alá azokat a világító gondolatokat, amelyek az ő élete útját is besugározták és odavezették minden küzdelmének végső céljához: a boldogsághoz. Ezért bocsátja közre írásainak ezt az első részét vigasztalásul, okulásul és megnyugvásul sok vele érző, az életküzdelmekben lelki támogatásra szoruló embertársának", olvassuk az előszóban. Ezek a hosszabbrövidebb gondolatfutamok egy gondolkodó és töprengő férfi széljegyzetei, melyeket, élvén és szenvedvén, az élet margójára vetett.

Walter Kwasnik: A kémia világa. Fordította: *ifi. Jánszky Béla.* Franklin. 162 lap. (Kötve 12.40)

A kémia tudománya a legutóbbi évtizedekben szinte hallatlan feilődésen ment keresztül s a mai élet kialakításában döntő szerepe van. Ez a könyv röviden, szakszerűen s emellett mégis közérthetően a legszükségesebb kémiai ismereteket közli. A bevezetés szerint anélkül, hogy a kémiai tankönyvekben található részletekkel foglalkoznék, a kémiai tudás és a kutatás módszereiről szeretne képet adni. Szól a kémiai elemről, a vegyületekről, a kémiai reakciókról s azok kísérő jelenségeiről. Függelékként a mágneses energiával foglalkozik, végül ismerteti a legfontosabb idevágó műveket és szakkifejezéseket.

Makkai János: Politika-isten rabságában. Szerző kiadása. 400 lap. (Fűzve 18.—, kötve 24.—)

A szerző nemcsak elméletben, hanem a legszemélyesebb gyakorlatból és tapasztalatból ismeri a politikai életet és annak sokszerű, az emberi életet átmeg átfonó problematikáját. Könyve gondosan megírt és széleskörű kifeitése mindannak, amit a politika az elméletben és történelmi gyakorlatban jelentett és jelent. Könyvének első részében a politikai hiedelem vallásszerűségét feiti ki, majd az érzelem és értelem szerepét vizsgálja a politikai hiedelem kialakulásában, ezután a politikai hiedelem életét, feilődését és kóros elváltozásait ismerteti. Külön fejezetben szól a politika szélsőséges formáiról, a forradalomról és a háborúról. Könyve végén korunk és jövendőnk politikai arculatát igyekszik megrajzolni. A könyv meglepően és eredetien újszerű.

Marschalkó Lajos: Gömbös Gyula. Stádium. (Kötve 8.—)

A szerző e korszak hírlapi anyagának, politikai műveinek és egyéni élményként átélt eseményeinek pontos ismeretében írta meg Gömbös Gyuláról könyvét. Az elmult két évtized nagy magyar politikusát úgy ábrázolja, mint az öncélú magyarság és a fajvédelmi törekvés eszményeinek nagyarányú képviselőjét. Az író gondos tárgyilagossággal ismerteti Gömbös Gyula politikai működését, bemutatja az ellenforradalmárt, az elesettségből föltápászkodó csonkaország egyik harcos ellenzéki vezéregyéniségét, a faji gondolat elszánt hirdetőjét. Rámutat arra a következetes munkára, amit a magyarság külpolitikai érvényesülése és az ország belső életének konzsolidálása érdekében élete utolsó pillanatáig kifejtett.

Milotay István: Népi válság — népi Magyarország. Stádium. Kötve 30.—)

Milotay István ebben a nagyjelentőségű művében a magyar élet leglényegesebb problémáit tapintja ki. Válságkönyv ez is, de a válság-irodalom megszokott és gyakran felületes szemlélet alapján készült termékeivel szemben, a magyarság, a népi sors, a népi szellem és annak objektiválódása a magyar irodalom legalaposabb ismeretét árulja el. Fölényes életlátással mutat rá a magyar népi válság és az irodalom válságának összefüggéseire. A történeti fejlődés hű regisztrálásával mutatja be az új modern népi irodalom eredményeit, jellegzetes egyéniségeit és szerepét a modern magyar lelkiség, gondolkozásmód, életforma kialakításában. A felelősége tudatában lévő publicista objektivitásával szemléli a problémákat.

C. K. Ogden: Basic English. Anonymus könyvkiadó. (Kötve 15.20)

Mostanában több lap és folyóirat foglalkozott a szerző híres nyelvtankönyveivel, amelyeknek az a céljuk, hogy egy, nyolcszázötven szóból álló, tehát egészen lerövidített szókincsű angol nyelvvel ismertessék meg a világot. A cél nemcsupán az, hogy a különféle angolszász népeket hozza közelebb a nyelvi megértés terén, hanem általában igyekszik megkönnyíteni a nemzetközi érintkezést. A könyv segítségével csakugyan igen gyorsan és könnyen elsajátítható a mindennapi életben szükséges és használható angol nyelvtudás.

Paál Rezső: Akik százezreknek adtak kenyeret. Vörösvárv főbizomány. (Fűzve 8.60, kötve 11.60)

A munka története az emberiség életének egyik legszebb és leghősibb s ugyanakkor sok-sok szomorú mozzanatot feltáró fejezete. Ez a könyv az emberi munka történetéhez ad fontos adalékokat. A szerző érdekes és tanulságos fejezetek során a világ legnagyobb munkaadóinak életrajzait írta meg benne. A legkülönösebb sorsok tárulnak elénk: van, aki a legnagyobb nyomorból indul el, s jut föl arra a magaslatra, van, aki mérhetetlen vagyon birtokában lett sok-sok munkás kenyéradó gazdája. A könyv nemcsak érdekes emberi sorsokkal ismertet meg, hanem a karrier lélektanát is föltárja az olvasó előtt.

Perlaky Lajos: A magány lélektana. Athenaeum. 130 lap. (Kötve 12.—)

A magány az emberi életnek legnagyobb kincse és legnagyobb átka lehet: kivirulhat benne a lélek és elsorvadhat fullasztó sötétjében. A magánynak ezt a kettős arcát tárja föl *Perlaky Lajos* nagy életbölcseséggel és sokoldalú tapasztalattal megírt könyvében. Gondos lélekelemzéssel feiti ki a kétféle magánynak az ismertetőjegyeit, tartalmát és kialakulását. A könyv nemcsak tárgyilagos jelenségjellemzés, hanem nevelőszándékú alkotás is: az igazi magány, a lélek- és életépítő egyedüllét titkára akarja megtanítani az olvasót. A szerző eddigi műveiben is megnyilvánult megkapó előadásmód és stílus ebben a könyvben is hiánytalan erővel érvényesül.

K. Rédey Zoltán: Verébtől a szarvasbikáig. Dr. Vajna és Bokor. 286 lap.

A vadász-élet a maga természetes formáival és a férfi-erőt állandóan próbára tevő megpróbáltatásaival még a városlakó kultúrembert is vonzza s ha valóságban nem is, legalább könyvekben igyekszik annak szépségeivel megismerkedni. Ez a könyv, amely a szerző kora gyermeksége óta tartó vadászéletéből közöl érdekes eseteket, a vadászélet szépségének megmutatására kiválóan alkalmas. Különös embertípusokkal ismerkedünk meg benne, a vadászélet változatos lehetőségei tárulnak fel előttünk, melyek kalanddal, izgalommal épúgy szolgálnak, mint a természet szépségében való gyönyörködéssel, a gondoktól való fölszabadulással. A könyvet számos fénykép díszíti.

Reinach: A művészet kis tükre. Fordította: *Zádor Anna.* Bibliotheca. (Kötve kb. 32.—)

A művészettörténeti irodalomnak egyik leghíresebb alkotása ez az új kiadásban megjelenő könyv. A híres francia professzor könyvében igazi franciás világossággal és tömörséggel írta meg a képzőművészetek történetét. Bármilyen rövid jellemzést ad is egy-egy alkotóról, és alkotásairól, az mindig találó és eligazító erejű, mert szavaival a leglényegesebb jellemvonásokat és értékeket ragadja meg a jellemzett anyagnál. Könyve szerencsésen kerüli el a csak a szakemberek által érthető túlmagyarázást, úgy ír, hogy azt minden művelt ember megértheti és mégis szakszerű tud maradni. Az új, bővített kiadást *Zádor Anna* fordította és dolgozta át. Az albumalakú könyvet körülbelül hatszáz kép illusztrálja.

Mladoniczkiné Kövesi Albi festőművésznő képeiből rendezett jólsikerült kiállítást a Belső Lipótvárosi Keresztény Társaskör A fiatal művésznő elsősorban portréival érdemelte ki a szakkörök elismerését, de a tájábrázoláshoz is szerencsés kézzel nyúlt hozzá. Művészeti szaklapok és a napisajtó részletes beszámolót és kritikát adott.

MOCZÁR KÁROLNÉ, GULYÁS MÁRIA, csizmadiamester

Az alsónémedi vásáron árúl. Kiskunfélegyházi /Alkotmány u. 4./. Édesapja, nagyja, és dédapja is csizmadia volt. Az ura is csizmadiamester volt, akinek halála után ő most kiárúlja a készletét. 335.old

U. KERÉKGYÁRTÓ ADRIEN: Adatok Alsónémedi viseletéhez 301.old.

STUDIA COMITATENSIA, Tanúlmányok Pest megye múzeumaiból. 3. Szemtendre, 1975

M.D.K.

Moczer-Adami-Szikora-Schmidt-Spórer szobrászok közös művehéni

közli szerző az egri liceum kápolnájának 1734-ben készült márvány oltárát.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki tppográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó.

237. á. 229. old.

M.O.K.

Moczer

10. ábra: Az egri liceum kápolnájának oltára, 1794.
Azá ábra alatti további aláírások: Adami, Szikora, Schmidt, Sporer.

/Magyar Müvészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 271 old.

So.

M.O.K.

Moczer

12. ábra: A felsőtárkányi keresztelőkut 1790 körül.
Az ábra alatti további aláirások: Prokop, Adami.

/Magyar Müvészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 272. old.

So.

M.O.K.

Moczer

17. ábra:A mezőtárkányi keresztelőkut 1810 körül.

Az ábra alatti további aláírások: Prokop, Adami.

/Magyar Müvészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 273. old.

So.

A kiállítás megtekinthető

a Belső Lipótvárosi Keresztény Társaskör helyiségeiben
(V. Vilmos császár-út 50. I. em.)

November 14-től december 5-ig:

Hétköznapokon 10—19 óráig,

Vasárnapokon 10—14 óráig.

F. k.: Mladoniczkyné Kövesi Albi — ifj. Kellner Ernő, Budapest. 97754

MLADONICZKYNÉ KÖVESI ALBI

FESTŐMŰVÉSZ MŰVEIBŐL RENDEZETT

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁS

KATALÓGUSA

1943.

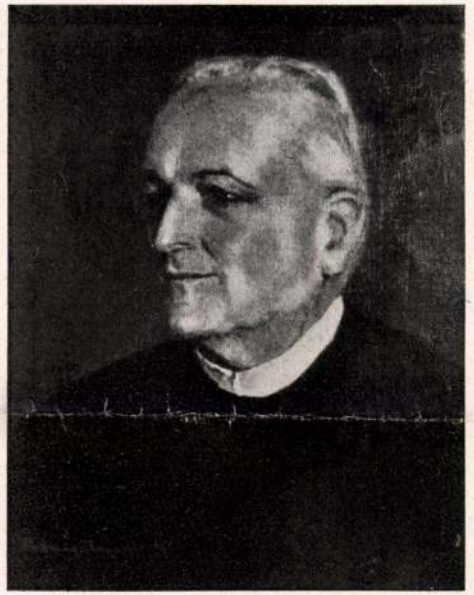

KATALÓGUS ÁRA 30 FILLÉR

MLADONICZKYNÉ KÖVESI ALBI
KIÁLLÍTÁSÁNAK KATALÓGUSA

			Pengő
1.	Anyám arcképe	olaj	mgt.
2.	Férjem egyenruhában	„	mgt.
3.	nemes Szomor Béla	„	
4.	szigethi Barthos Tivadar	„	mgt.
5.	Férjem arcképe	„	mgt.
6.	Vöröshajú lány	„	450.—
7.	Fürdő után	„	700.—
8.	Nagybányai patakmalom	„	800.—
9.	Nagybánya a Zazarral	„	350.—
10.	Alkony a Klastrom-réten	„	300.—
11.	Kazal	„	350.—
12.	Muskátlis ház	„	350.—
13.	Erdei út	„	350.—
14.	A művésztelep kertje	„	450.—
15.	Kereszthegy	„	450.—
16.	N.-bányai parkrészlet	„	250.—
17.	Zazar-híd	„	250.—
18.	Akt tükör előtt	„	850.—
19.	Virágcsendélet I.	„	250.—
20.	Pirovszky Lajosné	pasztell	mgt.
21.	vitéz Fehér Tiborné	„	mgt.
22.	Steyer Gabi	„	mgt.
23.	Zöldruhás lány	pasztell	300.—
24.	Tanulmányfej	„	280.—
25.	Lámpánál	„	200.—
26.	Cigánylány	„	300.—
27.	Táj fenyőkkel	„	230.—
28.	Napraforgók	„	230.—
29.	Fények az erdőben	„	230.—
30.	Borongós táj	„	230.—
31.	Ősz a parkban	„	230.—
32.	A Duna Szentendrénél	„	230.—
33.	Klastrom-rét	„	230.—
34.	Virágcsendélet II.	„	200.—
35.	Tanulmány	szénrajz	150.—
36.	Öreg ház N.-bányán	vízfestm.	100.—
37.	Borús Zazar-part	„	100.—
38.	Nyitott ajtó	„	100.—
39.	Tavasz a pusztán	„	80.—
40.	Ruszin templom	„	80.—
41.	Fekete fenyők	„	80.—
42.	A Hoverla felé	„	80.—
43.	Öregbéres	kréta	80.—
44.	Aktvázlat I.	„	50.—
45.	Aktvázlat II.	ceruza	50.—
46.	Aktvázlat III.	„	50.—

Mladoniczkyné

Kövesi Albi

festő

* **Gyüjteményes kiállítás.** Vasárnap délelőtt nyilik meg a belsőlipótvárosi keresztény társaskör helyiségeiben (Vilmos császár-út 50) Mladoniczkyné Kövesi Albi jónevü festőművésznö kiállítása. A gyüjteményes kiállításon portrék és Nagybányán festett tájképek szerepelnek.

Uj Magyarság

1943. nov. 10.

Mladoniczkyné Kövesi Albi kiállítása

Nagy érdeklődés mellett nyilt meg vasárnap délelőtt *M. Kövesi* Albi gyüjteményes kiállítása a Belső Lipótvárosi Keresztény Társaskör helyiségeiben. A fiatal művésznő ezúttal elsőizben lépett a nyilvánosság elé, de valamennyi képe már kiforrott tehetségről tanuskodik. Sokáig dolgozott Nagybányán, a magyar Barbizon sötétkék ege ragyog Kazal című képén és a Zazar csobogó vize frissen csillog vásznán. Tájképei levegősek, frissek, figurális vásznai, portréi elárulják kitünő rajzkészségét, akár csak pár bravúros aktstudiuma. Pasztelljei lágyak, hangulatosak. Zöldruhás lányról festett tanulmánya egyike a kiállítás legszebb darabjának. A kiállítás december 5-ig marad nyitva. *(Z. P. A.)*

Esti Magyarország
1943. nov. 15.

Mladoniczkyné
Kövesi Albi
festő

* **Festőművészeti kiállítás meghosszabbítása.** Mladoniczkyné Kövesi Albi festőművésznő nagybányai képeiből rendezett kiállítását a nagy látogatottságra tekintettel, december 12-ig meghosszabbították. A kiállítás a belsőlipótvárosi keresztény társaskör Vilmos császár-út 50. szám alatti helyiségében tekinthető meg.

Uj Magyarság
1943. dec. 5.

JEGYZÉKE

Pogány Ö. Gábor

Mladonyiczky Béla emlékkiállítása Békéscsabán

Alig több mint egy esztendővel elhunyta után Mladonyiczky Béla alkotásaiból válogatott anyagot mutat be a Szlovák Kultúra Háza. Hogy miért épp ehelyütt részesült a gazdag hagyaték egy része szíves vendéglátásban, s nem a csabai Munkácsy Múzeum tartotta kötelességének az emlékkiállítás megrendezését? A kérdést az illetékes minisztérium tisztviselői vagy a megyei, városi önkormányzatok ügyintézői, amolyan hamis próféták és sznob lelkiszegények befolyására intézkedő bürokraták talán majd megválaszolják.

A bemutató ezúttal is meggyőz minden tárlatlátogatót arról, hogy Mladonyiczky Béla a magyar szobrászat történetének jelentős alakjai közé tartozik, életműve mind mennyiségileg, mind minőségileg megfelel századunk legemlékezetesebb plasztikai termésének. Sokoldalú művész volt, aki a szobrászat valahány műfajában eredményesen dolgozott, emlékművek csakúgy kikerültek műterméből, mint kisplasztikák, arcmások, kertszobrok, érmek.

A szakmabeliek, a műértők főként azért becsülik őt, mert rendkívüli műgonddal dolgozott, különös érzéket tanúsított művei szakszerű koncepciójának kialakítása iránt. Alkotásaiban a művészi hatás érvényesülését a nemes anyagban történő megjelenítés teszi teljessé. Mladonyiczky Béla elképzeléseinek érzelmi, gondolati lényege a megformálás mesterségbeli gyakorlatával hiteles összhangban van. Kőben, fában úgy faragta ki szobrait, hogy az azokban megnyilatkozó szellemi tartalom a megmunkált anyag jellegével kap megfelelő indoklást. Ez vonatkozik bronzban kivitelezett figuráira, domborműveire, érmeire egyaránt, fémplasztikái öntött, kalapált megoldása nélkülözhetetlen része a mondanivalónak, emlékek, nézetek megbízható érzékeltetésének.

Sokszázra terjedő éremsorozatát külön is számon kell tartani, nem mintha akár eszmeileg, akár stilárisan eltérne munkássága egészétől. Tevékenységének ez a fejezete hangsúlyozottan gazdag változatban igazolja művészete intellektuális megalapozottságát, az egyetemes kulturtörténet tanulságaiból következő igényes műveltség jelenlétét.

A történelem, az irodalom, képzőművészet, zene, színház, stb. értékeinek felidézése szinte enciklopédikus bőségben sorakozik fel érmein, ám a mintázás, öntés, poncolás, patinázás olyan árnyaltságával, ugyanakkor szuggesztív kifejező erővel, ami végül is művei humánus, esztétikai érdemeit bizonyítja.

Mladonyiczky Béla pályaképének fölvázolásakor az is megemlítendő, hogy miután 1961-ben elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát, visszatért szülőföldjére, Békésmegyében, Békéscsabán alakította ki működése körét. Nem maradt a fővárosban, a könnyebb érvényesülés színhelyén, hanem a húsosfazéktól távol, a messzi vidéken vállalt környezete érdekében becses szolgálatot. Művészi alkotómunkája mellett mint pedagógus, népművelő is számottevő eredményeket ért el a Viharsarok művelődési viszonyainak regionális fejlődése terén, a művészet társadalmi jelentőségének elismertetésében.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni munkásságának ezt a regionális érdemét. Manapság, amikor európaiság címén az avantgarde elaggott epigonjainak az ízlésterrorja szemellenzősen minősíti a művészeti alkotásokat, különösen becses a helyi jellegzetesség, a genius loci megjelenítése, karaktervonásainak a kifejezése. Az egyetemes értékrendből nem hiányozhatnak a lokális vonatkozások.

Mladonyiczky Béla plasztikái éppen ezért töltenek be fontos szerepet a művészettörténeti fejlődés menetében, mert a klasszikus hagyományok figyelembevételével képviselik a jelen, a jövő igényeit, a kisebb-nagyobb közösségek szellemiségét, a szépség, a boldogulás iránti vágy jogosultságát.

---

kodó világpolgári lehetőségek: az ízlés, igény, szokások új változataival.

Évtizedek óta növekvő aggodalommal látom: elkésünk ezzel a tennivalóval is! Talán máris elkéstünk, mivelhogy a hathatós cselekvésben elsősorban esélyes országkormányzó együtteseink, kultúrpolitikusaink – pártokban és kormányokban egyaránt – süketek és vakok az ilyen jelenségek felismerésére, még inkább ellensúlyozásukra.

Így hát azzal fejezem be a ritka tehetségű és buzgalmú Béres Ferenc dalénekesünket, a magyar dal megszállott kutatóját megidézve, az ő ÉLET-ének tizenháromezer fellépésében világszerte felmutatott ÜGY-éről beszélve, hogy ha megválasztott kormányaink és megbízott ügyintézőink tétlenek, legalább mi higgyünk benne, akik még zsenge gyermek- s ifjú korunkban a falvak és kisvárosok közösségeiben szívtuk magunkba a magyar dalt, azokat igyekeztünk átadni gyermekeinknek és próbálgatjuk most unokáinkban is elplántálni. Legalább mi ne szégyelljük otthonunkban, baráti társaságokban is dalra fakadni, borital nélkül is. Akár szertartásszerűen sorra véve a magas költészet és zeneművek csúcsaival vetélkedő dalainkat. Mert ami dallamban, gondolatokban, bölcsességben és bizakodó humorban, játékosságban benne gyöngyözik mondjuk a Megyen már a hajnalcsillag lefelé, a Járás, járás, szentpéteri járás, A lovamnak nem találtam szállást, a Teremtéskor meghagyta az Úristen, Hogy a földön betyárgyerek ne legyen, a Kimegyek a doberdói harctérre kezdetű népdalban, betyárnótában, első világháborús katonakesergőben van, abban a mi őseink s a mi egyéni sorsunk: örömeink és tragédiáink mellett benne sűrűl nemzetünk történelme is. Évszázadok és évezredek távolba vesző szereplőinek és históriás eseményeinek testvéri kincseivel, üzeneteivel.

Vegyük hát magunkra minél többen példaképünk és barátunk Béres Ferenc ÜGY-ét, mert személyes és országos dolgainkban körülnézve látnunk kell, ahogyan mindenkinek egyéni erőfeszítésekkel és országos összefogásokkal kell megküzdenie a ránkszakadt bajokkal, a szegénység fenyegetettségeivel, éppen úgy dolgunk van magyar anyanyelvünk megőrzésében és a magyar dal továbbéltetésében. Mert nélküle szegényebbek vagyunk s még koldúsabbak leszünk. S ha valaha eljönne is a régtől áhított Világ-Kánaán, az általános jólét boldog birodalma, utódaink a rájuk testálódó örökség nélkül, annak könnyelmű elhagyásával boldogsághiányosak, színtelenségükben szűkölködők lesznek; a bennünket ezerszáz éven át máig elkísérő nemzeti sajátosságok többsége nélkül már nemzetként jelölhetetlenek lesznek.

A bennünket is éltető természeti környezet a nagy pusztításban megmaradó utolsó növény és állatfajáig őrzi sokfajúságát, sokszínűségét. Mert csakis mindezzel együtt képes szimbiózisban létezni. Miért éppen az értelemmel megáldott embernek, az álmai kergetésében megbokrosodott XX. század emberiségének kellene lemondani sokféleségéről, sokszínűségéről? Megdöbbentően egyedi, öngyilkos jegye legtragikusabb következményeként? – Ne tegyék! Ne tegyük, tisztelt Barátaim, mert a mi programunk százszor inkább méltó az értékismerő és értékteremtő emberhez az indokolatlanul is rontó hajlamúak rombolásainál.

(1996. december)

Hernádi Gyula és a posztmodern "marhaság"

Hernádi Gyula nyilatkozata a Népszabadság 1996. augusztus 23-i számában:

"Ez a mai pervertált hülyeség mindent tönkretesz. A mai terror talán nem is az ízlés, hanem néhány ember terrorja. Ez egyfajta nemzedéki terror, amelyet egyes társaságok gyakorolnak. Ezek a társaságok úgy jöttek létre, hogy néhány ember, bizonyos mértékadó urak elkezdtek valamihez idomulni, mondjuk a posztmodernhez, vagy az avantgardhoz. Mindkettő marhaság, mert nincs semmi értelmük. Nos, az urak elkezdték a kingmakerek, a királycsinálók szerepét fölvenni. Néhány szerencsétlen gyereket elkezdtek fölpumpálni."

Nemcsak mi mondjuk hát "marhaságnak" azt, ami valóban az. Hernádi Gyula is.

Mire e sorok megjelennek, talán lesz gazdája a magyar képzőművészetnek is. Megindult egy folyamat a "normális művészet", s ezen belül a magyar művészet rehabilitációja érdekében. Kitűnő művészettörténészek – akadnak köztük szép számmal a régi rendszerben tudományos fokozatot nyert történészek is – lépnek a nyilvánosság elé, hogy fölrázzák a társadalmat a posztmodern marhaságok harminc év óta tartó rémuralma ellen. Mert a Hernádi féle "terror" a képzőművészeti életre is vonatkozik. Hogy ne váljék rendszeressé az olyan kulturbotrányba menő kiállítás, mint amilyeneknek tanúi lehettünk a "nérayzált, jergerizált" Műcsarnok és intézményeinek keserű falai között. Hogy a Hernádi Gyula által említett slapajok segítségével kinevezett vezetők ne tehessenek egyenlőségi jelet Munkácsy Mihály és Szentjóby Tamás közé. Mert ezt a hallatlan arculcsapó merészséget csak a mai vezetés engedte meg magának, hogy ti. Rákosi alatt az egész Műcsarnok, az egész országnak vált zarándokhelyévé, amikor Munkácsy képeivel teltek meg a falak. Az ország népe kedvezményesen utazhatott megtekintésére. Utána Szentjóby semmitmondó 3265 "képével" tapétázta ki a Műcsarnok falait, amire nézve nem mentség, hogy állítólag Demszky főpolgármester állt az egész mögött. Sőt! A becsületére valamit is adó műtörténésznek tiltakozásul legalább lemondania illett volna.

A művészet fogalmának és egyáltalán, a művészetnek ily fokú összezagyválására, mint amire a Műcsarnok harminc éve a bizonyíték, még a hitleristák és a sztálinisták sem merészkedtek.

Bízni kell abban, hogy nem kevés emberben a józan értelem, a természetes szépség iránti érzék újratermelődik. "A jegenyefák pedig nem nőnek az égig" még a Műcsarnokban és intézményeiben se.

Új múzeum Szolnokon

Tulajdonképpen nem is új, csak az újjáépítés során annyira átalakult, hogy Szolnokon méltán beszélnek új múzeumról. A szolnoki művésztelep, a "Szolnoki Iskola" elfoglal olyan jelentős helyet a hazai képzőművészet történetében, hogy egy, a nevéhez méltó múzeum hirdesse történeti jelentőségét. A korábbi kiállítási területtel szemben 1500 m2-en rendeznek be négy állandó kiállítást.

Természetesen – vagy talán nem is olyan természetes? – a 20. századi anyag mellett állandó tárlat mutatja be a múlt századi Szolnoki Iskola alkotásait. Múlt és jelen művészete – Lehel kürtjétől napjainkig – ad találkozót egymásnak, bizonyítva, hogy az alkotó akaratnak a művészetpusztító jelenkori kulturpolitika sem tud mindenütt gátat emelni.

Az idők jele, hogy a Népszabadság e témára vonatkozó cikkét annak a Basilides Barnának egyéni hangú, mesés hangulatú tájképével illusztrálta, akit a Rákosi-Aczél kultúrpolitika úgy száműzött a művészeti életből, hogy egy ideig a budafoki lóistállóban kellett munkát vállalnia, hogy éhen ne haljon.

Szíj Rezső

Demeter István (1914-1977)
Madarakról prédikál, 1966

(Sajószentpéter volt esperes-plébánosa művészi hagyatékából az új Miskolci Galériában rendezett kiállítás anyagából.)

Rudnai Gábor

Tövismadár

A tövismadár egyszer énekel...
Amikor tizenhatévesen
megláttalak, ábrándos kék szemű
hajasbabát, aligha hittem volna,
hogy egy év múlva felnőtt nő leszel.
Az ég s a tenger színelváltozása
áthullámzik szemeden, de bennem
évgyűrűkké fagy a fájdalom.
A jazzbalett-vizsga után
fejed fölött a kék masnis dobozzal
– ajándékommal – szinte átrepültél
a tömegen, rám már ügyet sem vetve,
azt keresve, aki el se jött.
Kék pillangó, az álmok elragadnak,
milyen dicsőség lámpafénye vonz
s milyen szerelmek lepkegyűjteménye?
Szilveszterkor a szállodában ültél,
a munkaidő este hétig tart,
ilyenkor tán még pénzt se váltanak,
de én, a gáláns udvaronc
zuhogó esőben jártam a várost,
hogy aranypapír koronát vegyek.
Falon fényképed és szobám sarkában
a zoknifejből varrott rongybaba:
"Engem kívánsz, íme, itt vagyok!"
Igen, téged, ki nem is pillangóként,
stewardessként röpködsz a fellegekben,
tizenkilenc év fényév-távlatából
féltékenyen figyellek, mert lehúz
a hétköznapi gravitáció.
A szenvedélyek ár-apálya közben
mindig marad számodra egy sziget.
A tövismadár egyszer énekel.

Prospero

Hamuba írtál jeleket.
Egy csontvázért rajongtál.
Varázspálcádat eltöröd:
csak az elmúlás örök,
a legnagyobb Mester is kontár.

IV. Henrik monológja

*– Füst Milán drámája nyo*mán –

Szeszélyeim dobálnak, hasztalan
feszülnék ellen, úr az indulat.
A féktelenség nagyságom jele,
de nem lehet hatalmam rajtatok,
ha nem tanultok tőlem tűrni is.
Hazudnom kell, hogy jónak tartsatok,
komédiáznom kell, amíg csak élek –
nem tőletek, csak önmagamtól félek.

Mladoniczkyné Kövesi Albi

festő

— **Mladoniczkyné Kövesi Albi kiállítása.** A Belső Lipótvárosi Keresztény Társaskör helyiségeiben rendezte első kiállítását a fiatal festőnő. Az első nyilvános szereplés nem jelent mindig kezdő tapogatózást a művészetben: erről tanuskodik M. Kövesi Albi gyüjteményes kiállítása. Nagyszámu képe között alig akad olyan, amelyik ne árulna el gondos tanulmányokat. Figyelemreméltó a sokoldalusága: tájképeiben, portréiban és aktvázlataiban egyformán biztosan kezeli a szineket és a formákat. Rajztudása néhol meglepően jó. Témái még kissé konvencionálisak, de küzd az ujszerü hatásokért és hangulatokért (gy.)

Pesti Hirlap

1943. nov. 18.

Mladoniczkyné Kövesi Albi festő

Kiállítások

A belsőlipótvárosi keresztény társaskör helyiségeiben *Mladoniczkyné Kövesi* Albi festőművész mutatkozik be sokoldalú munkásságával a tárlatlátogató közönségnek. Ezt a sokoldalúságot nemcsak a többféle „festői műfaj", hanem az akvarellekben, a pasztellekben vagy az olajfestményekben mutatkozó stíluskülönbségek is képviselik, márcsak azért is, mert a művész első gyüjteményes tárlatának anyagát többéves munkásságának legsikerültebb alkotásaiból válogatta össze. Tájképei ismert formáikkal és színeikkel sok művészünk tanítómesterévé vált nagybányai iskolát idézik, amelynek stílusát szeretettel és ügyességgel sajátította el M. Kövesi Albi is. A nagybányai stílus égisze alatt született a „Nagybányai patakmalom", „Nagybánya a Zazarral", a „Kazal", a „Kereszthegy" stb. A portréfestéssel néhány nagyobb vásznon szintén megpróbálkozik M. Kövesi Albi. A gyengédebb női szemléletet tagadni nem tudó realizmus, merészebb, szélsőségesebb formákat és színezési hatásokat kerülő színezés jellemzi portréit. Az akvarellfestésben szakított Kárpátalja erdős, hegyes tájainak méregzöld színeit szárazabb, kötöttebb előadásmóddal ábrázoló régebbi stílusával s újabb akvarelljein a régebbi tehnikát lágyabb, szétfolyóbb ecsetkezelés váltotta fel. Pasztelljei közül a legsikerültebb bájos zöldruhás lánya.

1200.—

eladó.

FENYES ADOLF
57. Villa az erdő szélén, olajf.
FRANK FRIGYES

Az Magyarság 1943. márc. 24.

78. Júniusi pompa, olajf. 1200.—

HERMAN LIPÓT

79. Ólak, olajf. 600.—
80. Virágcsokor, olajf. 1400.—
81. Tájkép a Börzsönyből, olajf. 600.—

HOLMOK MARGIT

82. Sashegy, tempera 200.—
83. Parkrészlet, tempera 260.—
84. Cserjék, tempera 250.—
85. Alkonyat, tempera 200.—

HORVÁTH ZOLTÁN

86. Komp a Bodrogon Tokajnál, olajf. 600.—

ISTÓKOVICS KÁLMÁN

87. Dunapart, tempera 800.—
88. Malom, tempera 1200.—

KARÁCSONYI IRÉN

89. Erdélyi táj, vizf. 200.—
90. Koratavasz, vizf. 200.—

Mladonyiczky Béla, nobrán

Elhangzott 1978. nept. 19-én a művésznek a Kner Nyomdában rendezett kiállításán.

Dr. Beczei József: Mladonyiczky Béla kiállítása elé 146–147.

Új Auróra, Békéscsaba, 1979. ápr. 79/1.

MLADONYICZKY BÉLA
5600 Békéscsaba, Dobai u. 2205.

38

1936-ban született, 1961-ben kapott diplomát a Képzőművészeti Főiskola szobrász szakán. A közös tárlatokon való részvétel mellett több mint hatvan egyéni kiállítása volt, munkái megtalálhatók a Magyar Nemzeti Galériában, s Európa csaknem minden országában. Számos külföldi alkotótelepen dolgozott, tanulmányútjai során bejárta Európát. Jelentősebb kitüntetései: Székely Bertalan-díj, a ravennai kiállítások három Dante érme. Tizenegy köztéri szobra, két emlékműve áll itthon és külföldön.

38. Zokogó, puszpángfa, 27 cm

MÓDER REZSŐ
2400 Dunaújváros, Kohász u. 4.

39

1954-ben született. A Képzőművészeti Főiskola hallgatója 1978-83 között volt, Gerzson Pál, Sarkantyú Simon és Vecsey Csaba növendékeként. 1982-ben a Varsec-i nejzetközi művésztelepen dolgozott. Számos önálló kiállítása volt, legutóbb Kaposváron a Somogyi Képtárban, a Fészek Művészklubban, a Stúdió Galériában, a Szentendrei Vajda Lajos stúdióban, a dunaújvárosi Múzeumban, a tatabányai Kernstok Teremben.

39-45. Konstrukciós lehetőségek és eshetőségek I-VII. 1968-87. fa, ólom, 60 cm

Mladonyiczky Béla

„Arcimüllerem" Szobrainkiváni, Békéscsaba, Munkácsy M. Mir.

1985. szept. 26 - nov. 3. [6] pill

MLADONICKY BÉLA

KOVÁCS GYÖRGY: BÉKÉS-CSABA KITÜNTETETT POLGÁRAI

BÉKÉS MEGYEI NAP
1998 márc 16

3270= 1815
3330= (nach)1859
3420= Pest?
blk= b2
3001= zx095848,T,4
3100= Bründl, Károly
3140= m
3162= Schmied
3248= ungarisch
2194= Ungarn
3200= Ungarn
3270= 1822
3290= Pest
3360= 1860
3380= Pest
3420= Pest?
blk= b2
3001= zx095848,T,5
3100= Bründl, Vince
3116= Bründl, Venceslaus
3140= m
3162= Schmied
3248= böhmisch-ungarisch
2194= Tschechien &
Ungarn
3200= Ungarn &
Böhmen
3300= (vor)1814
3330= 1841.09.26.

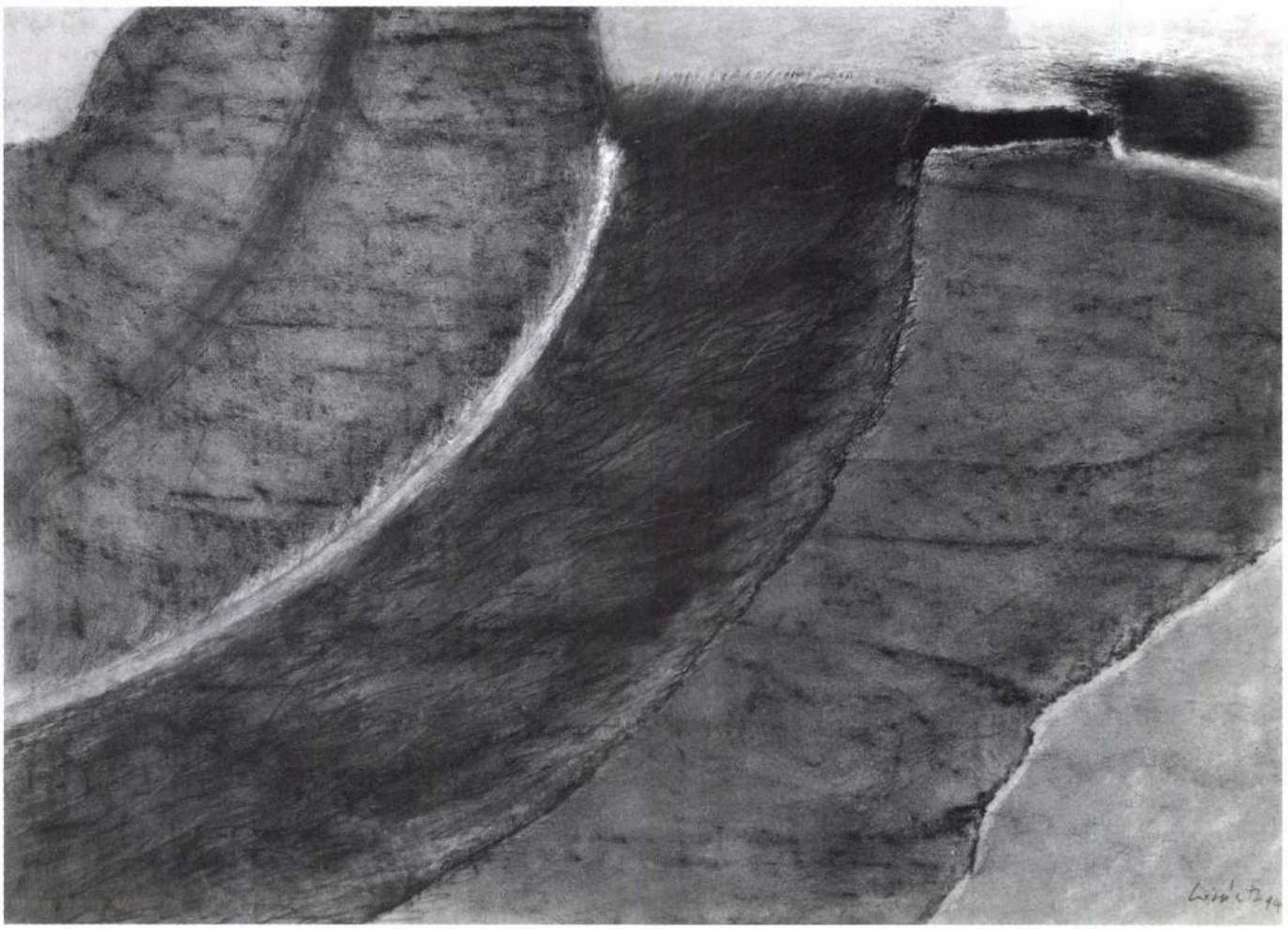

LÓRÁNT JÁNOS

(1938, Békésszentandrás)
Cím: Szeged, Szentháromság u. 17.

1959-ben végzett a szegedi Tanárképző Főiskolán, Vinkler László tanítványaként. 1962 óta rendszeresen állít ki. 1968-71 között Derkovits-ösztöndíjas volt. Számos egyéni kiállítása volt országszerte és Budapesten is. Munkáival folyamatosan szerepel a hazai regionális tárlatok és biennálék mellett a Kassai Festészeti Biennálén, a Krakkói Grafikai Biennálén, sao paulo-i Biennálén, a Capri Fametszet Biennálén. Több külföldi tanulmányúton vett részt. Egyéni kiállításai voltak többek közt Prágában, Berlinben, Linzben, Salzburgban, Bécsben, Zürichben. Díjak: gyakorlatilag minden hazai csoportos tárlaton kapott díjat. Emellett Munkácsy-díjas, Érdemes művész, Egry-díj, Rippl-Rónai-díj birtokosa.

Földek I-II-III. **pasztell, papír, 70 x 100 cm**

2

1

† MLADONYICZKY BÉLA

(1936, Békésszentandrás – 1995, Békéscsaba)

Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte Somogyi József, Vigh Tamás, Pátzay Pál és Martsa István növendékeként. Jelentősebb kiállításai: Budapest 1972; Hódmezővásárhely 1973; Gyula 1973, 1976; Gödöllő 1975; Balassagyarmat 1976; Hatvan 1986; Budapest 1987; Törökszentmiklós 1992. Számos köztéri munkát készített. A Munkácsy-emlékérem és a Székely Bertalan-díj kitüntetettje.

1 **Auschwitz** **bronz, Ø 9,5 cm**
Család bronz, Ø 9 cm
Leonardo bronz, Ø 10 cm
Csontváry bronz, 6,6 x 10,5 cm
Gyóni Géza bronz, Ø 9 cm
2 **Önarckép** **bronz, Ø 10,2 cm**
(A művek a Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonát képezik)

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-743, 340-726

Mladonyiczky Béla

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1977 NOV 27

1021

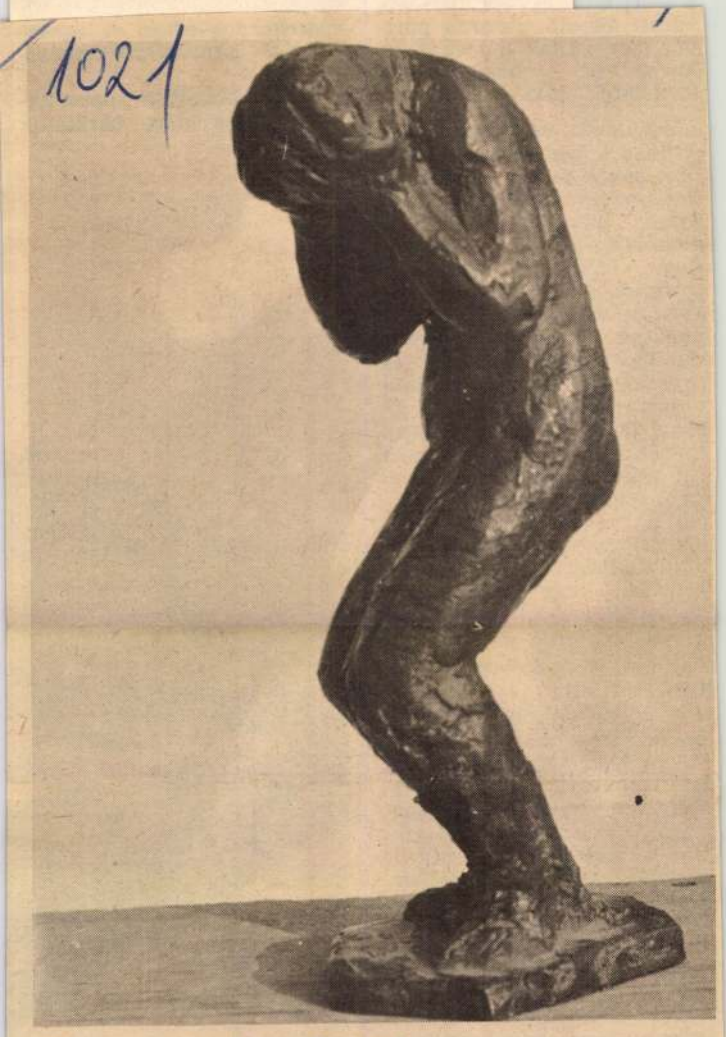

Mladonyiczky Béla: Zokogó

várost átsz
ján már ál
júsági ház
formáktól

Zrenjanir
sonlóan n
höz, megyé
mezőgazdas
ismert. Ipa
élelmiszerip
ipar mond
nyosnak. A
gyár például régóta külföldi piacokra is termel. Évente mintegy 11—12 millió női és gyermek harisnyanadrág (szerb nevén: hula-hop), illetve férfi- és gyermekzokni készül itt a kor és a piac igényeinek megfelelően. A kapacitásbővítő rekonstrukció a gyárban nemrég kezdődött meg. Az összehasonlítás kedvéért érdemes megjegyezni, hogy ez az üzem termelésében és a dolgozók számát tekintve is fele akkora, mint a gyulai harisnyagyár.

A körzet — de az egész Vajdaság — mezőgazdaságáról mondandók külön fejezetet érdemelnének. Közismert, hogy megyénk idei kimagasló búzatermésátlagában a jugoszláv búzafajták jelentős szerephez jutottak. Ezekkel a fajtákkal a jugoszláv, pontosabban a vajdasági búzatermesztők ebben az évben hektáronkénti 70 mázsás termésátlagot produkáltak. S hogy hol tart ma ezen a téren a szomszédos baráti ország, arra egy újabb

Épül az új ifjúsági ház

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1977 NOV 27

Mladonyiczky Béla
1021

NÉPÚJSÁG

Mladonyiczky Béla: Leonidász

NÉPÚ

SZOLG

Egy város múltja képekben

Legtöbben úgy éljük le az életünket, hogy alig örökítünk meg valamit magunk körül. Kevés ember vezet naplót, még kevesebb az, aki képekkel kíséri végig az időt. Aki nemcsak családi albumot lapoz fel, ha emlékezni akar, hanem szülőföldje múltját is képes lepergetni, az évtizedek alatt készített képekkel. Ez utóbbiak közé tartozik Sztaniszláv Dániel nyugdíjas kisiparos, akinek a gyűjteménye közel 50 évet fog át Békéscsaba életéből. Levelezőlapok, fényképek, diafelvételek hatalmas mennyiségben. Több mint 10 ezer darab.

— Pontosan nem is tudom mennyi, mert csak az utóbbi időben kezdtem rendszerezni az anyagot. A békéscsabai képeken kívül vannak felvételek Gyuláról, világított Csaba szálló. — Mozgalmas piaci képek a Szent István téren.

— Az első fényképezőgépet 1929-ben vettem egy eszperantó-tanfolyam tiszteletdíjából. Egyszerű kis gép volt, de nekem a mindent jelentette. Azóta volt már vagy húsz másik, mert a fényképezés szenvedélyem lett. 1935-ben kezdtem diafelvételeket készíteni. A legelsőket az eszperantóoktatáshoz csináltam: végigvittem a tanulókat a városon, kísérő szöveget mondtam hozzá és felirattal is elláttam. A cél az volt, hogy az ismerős képekről elbeszélgessünk és így érdekesebb legyen a tanulás.

Egy szekrényhez vezet, 17 polcon két sorjával dobozokban a diapozitívok. Tájak és

Mladoniczky Béla szobrász

a V. Délalföldi Tárlaton szerepelnek érmei és egy kis faragott szobra. (emlitve).

Horváth Teréz: Kiállítási kalauz.

Nepszava, 1974. jún. 14.

Mladonyiczky Béla
békéscsabai szobrászművész kiállitása kedden nyilt meg a Fővárosi Művelődési Házban.

Magyar Hirlap 1973/2 Sold.

Mladonyitzky Béla, szobrászművész

Tegnap nyitotta meg ötödik kiállítását, Békéscsabán a művész.

Békés Megyei Népújság, 1977. okt. 1.

Mladonyiczky Béla

Művei szerepeltek a "Békés megyei művészek szobrai és plasztikái"c.kiállításon,Békéscsabán 1978-ban.

-Katalógus a könyvtárban-

Mladonyiczky Béla, szobrász

Az idei Szegeden megnyitott XIII. Délalföldi Tárlaton szerepel a művész műve: fehér márvány „Kuporgó"-ja (említve), és „Almavirág" c. aktja, mely olyan, mint egy könnyű, lírai sohajtás. (említve).

Sass Ervin: Egységes, színvonalas tárlat Szegeden.

Békés Megyei Népújság, 1978. jún. 11.

Mladonyiczki Béla

Békés Megyei Népújság, 1976. Apr. 25,

Mladonyiczki Béla, Parasztfej

Új köntösbe
a vendégeket
„Tengervíz" az uszodában — Ké
— Fél hektárral nagyobl
Színvonalasabb ve

Talán hihetetlennek hangzik, de igaz, hogy a gyógy- és közönséges vízzel való gyógykezelés többezer éves múltra tekint vissza. Hazánkban már a középkorban is tudatosan használták fel gazdag hő- és gyógyforrásaink vizét, amit bizonyít többek között az a szellemes középkori egészségügyi szabályzat is, mely szerint „A fürdő, a bor árt a test egészségé-

A fizikai vagy mecha
tások közül legfontosa
felhajtó ereje és hidr
nyomása. A felhajtó er
csaknem a súlytalansá
tot idézi elő, hiszen
hogy a vízben levő t
egytizedére csökken. É
hogy a vízben könnye
zognak a testnek
beteg részei, mere
dalmas izületei, izm

7 Mizser Pál: Növekedés (Pozitív és negatív formák) makett, bükkfa, 105×∅12 cm, 1978 (fotó Bisztray K.)

zetiszocialista kultuszában. Ami magát az egyszer megállapított gyelméhez, fegyelmezetlennek *densnek* számít, noha maguk a természeti, hanem történelmi er Th. W. Adorno.)

Meg kell neveznünk tehát a natkozó feladatokat. Több lénye kísérlet történt erre az elmúlt i de – a velemi tevékenységet le így vagy amúgy, sajnos mindeg formájában. Még a Párizsból vis és a Párizsi udvarban tavaly d kilógatott magyar zászlókollek tárgyformát öltött; holott ez ese által görgetett történeti-tudati ga kenésére épp a kihívó konkréts naturalitás lett volna talán a zászló mint zászló. (S az ott művek is ezt sugallták. *Szenes* zászló az összes nemzet zászlaj

Hároméves fiam révemen pr látogató. De hogy mi a kiállítás, fogni még nemigen tudta, s p írásaimat (ezen a képen egy percek alatt megunva, minden tüntetően unatkozik, míg én sza lességem szerint a művek közt lök. A *Színtér*ben érezte magát *Keserü Ilona* kiállításán (Ip Múzeum, „Téralkotás, tárgyfor

Mladonyiczky Béla szobrász

Szegeden, a Móra Ferenc Múzeumban megnyílt a XI. dél-alföldi tárlat, melyen békési művészek művei szerepelnek. – Látjuk a művész több plakettjét.

Békés Megyei Népújság, 1976. júl. 3.

Mladonyicki Béla, szobrász

E tárlaton szerepelnek munkái. Fái-
ban a rusztikus felület erejével közvetít
jellemet, emberi lényeget: „Parasztfej"
c. (említve)

Dömötör János: A XIX. alföldi tárlat Békés-
csabán.
Békés Megyei Népújság, 1976. ápr. 25.

Mladonyiczky Béla, szobrászművész

Megnyílt a békéscsabai 20. Alföldi Tárlat, melyen szerepelnek a művész művei. A jubileumi kiállításon a művész kapta a Békés megyei Munkácsy-emlékérmet.

TV-Hírek

1977. ápr. 5. TV. 19.30 M.

Mladonyiczki Béla, szobrász

Szegeden az elmúlt héten megnyílt a 13.- dél-alföldi tárlat, melyen szerepel a művész alkotása.

Polner Zoltán: Dél-alföldi festő egyéniségek tárlata.

P Gongrád Megyei Hírlap, 1978. jún. 4.

Mladonyiczky Béla

PENZAI TÁRLAT. Szeptember 21-én kiállítás nyílik Penzában a Békés megyei képzőművészek alkotásaiból. A 23 művész 80 művét bemutató összeállítást a napokban küldték ki a Szovjetunióba. A tízéves testvérmegyei kapcsolat keretében sorra kerülő tárlaton egyebek között Bessenyei Antal, Koszta Rozália, Ruzicskay György, Schéner Mihály festményeit és Mladonyiczky Béla szobrait mutatják be Penzában, majd a megye több városában.

Magyar Hirlap 1980/9/21/12

Mladonyiczky Béla, szobrász

A békéscsabai gimnázium 125 éves

Áchim L. András, Gyóni Géza, Bajcsy-Zsilinszky Endre iskolája, a békéscsabai Rózsa Ferenc Gimnázium pénteken ünnepelte fennállásának 125. évfordulóját.

Az ünnepségen *Hanga Mária* oktatási miniszterhelyettes mondott beszédet. Az ünnepségen avatták fel *Mladonyiczky Béla* szobrászművész alkotását, a csabai gimnázium első igazgatójának, Horváth Jánosnak a mellszobrát.

–: A békéscsabai gimnázium 125 éves 6.

Népszabadság, Bp. 1980 május 10.

Uladonyiczky Béla, nobrán

A záródíneket M. B. kisplantikai fól
válogatták.

— : (— növeg —) 150.

Ki Aurora, Békéscsaba, 1979. ápr. 79/1.

Mladonyiczky Béla, [ ]

Kohán György: Napsugaras kazal c. képéről írta az elemzést.

Mladonyiczky Béla – : szöveg Hátsó-borító belső

Új Auróra, Békéscsaba, 1979. dec. 3.

Mladonyiczky Béla, Jestő

L. Holló Lánló

di Becsei J. A XXI. Alföldi Tárlat 130 - 133

Új Auróra, Békéscsaba, 1979. dec. 3.

Mladonyiczky béla, szobrász

MDK

A Gyóni Géza – plakettet készítette.

– : Gyóni – alapítvány, Békéscsabán 12

Népszabadság, 1967. jún. 4.

MDK

Mladonyiczky Béla, szobrász

A békéscsabai gimnázium volt diákjai Gyóni Géza emlékplakett – alapítványt létesítettek. A plakettet Mladonyiczky Béla szobrász művész tervezte.

– : Gyóni – alapítvány ?

ESTI HIRLAP

Bn. 1967 jún. 28.

Mladonyicszky Béla, szobrász

† Gyóni Géza - plakettet készített.

– : Gyóni - alapítvány Békésen
12

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. jún. 4.

M.D.K.

Mladoniczky Béla

bikéscsabai szobrász

„a nagy, régiek tisztelelére („Brenghel", „Szegedi Kiss István") készült emlékplakettekkel vett részt a gyulai IX. Alföldi tárlaton.

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 7. sz. 78. old.

Mladonyiczki Béla
szobász

M.D.K.

Érmekkel szerepelt a gyulai
tárlaton.

Szilágyi Miklós: A IX. alföldi Tárlat gyulán.
Művészet, 1966. augusztus – 46 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mladonyiczki Béla

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1966 OKT 16.

1021

Mladonyiczki Béla: Kisplasztika

TÁNCOSOK

-BIHARBAN

ben Bedőn Szilágyi
árs.

is kellett volna ezt
súgja oda tisztán hall-
szomszédjának egy idős

stem a szünetben ezt
és egyetértettünk ab-
tegy summáztuk: úgy
nak lennie, hogy nap-
t a munkában, hogy
ek jobb legyen, és
n, este pedig gyönyör-
gymás népének művé-
int most ezekben az
dú-bihari falukban.
tesről néhány-

lágított különautóbusz befordult egy-egy községbe, és az emberek egy pillanatra hallhatták az áradó vidám dalt — amelyet aztán elkapott és tovavitt a busz kavarta szellő —, látszott az ablakból, hogy sokan sietős léptekkel erednek az autóbusz után. S mire megállt, és a táncosok csontjukat ropogtatva kezdték lepakolni a súlyos bőröndöket, nemcsak a férfiemberek és a gyerekek, hanem még az idősebb asszonyok is segítettek a cipelésben. Hányszor hallottuk: „Adja csak ide, lelkem; hagyja csak, fiatalember, majd mink bevisszük . . .”

Uladonyiczky Béla
békéscsabai szobrászművész kiállitá-
sát Veres Mihály szobrászművész va-
sárnap nyitotta meg Oroshazán a
Szántó Kovács János Múzeumban.

Magyar Hirlap 1972/120 Pold.

Mladonyiczky Béla

1973. okt. 12-én Mezőkonácsházán kiállítása nyílt.

Népszava, 1973. okt. 13. 101. evf. 240 sz. 10 p.

Mladonyiczky Béla

Gátoldal , br.
Ég és föld , br.
Két tűz , br.

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Mladonyizky Béla.

Kendős nő, fe
Magány, tő

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Mladonyiczki Béla

Békéscsabán vasárnap nyílik a XVI. alföldi Tárlat, melyen művei szerepelnek.

Békés m. Népújság, 1943. márc. 31.

Mladonyczky Béla

Justi Zsigmond bronzérem
10,5 cm

„1917" bronzérem 10 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – sept.

Mladonyiczky Béla

Hódmezővásárhelyen megmjelt az idei Délalföldi Tárlat, melyen alkotásai szerepelnek.

Békés Megyei Népújság, 1972. máj. 11.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JAN 4

Esti Hírlap

Mladonyiczky Béla

szobrászművész

□ A FŐVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZBAN megnyílt Mladonyiczky Béla békéscsabai szobrászművész kisplasztikai kiállítása. A tárlatot Somogyi József szobrászművész nyitotta meg.

Mladonyicky Béla, szobrász

Békéscsabai művész.
Kiállítása nyílt meg a fővárosi
Művelődési Házban.

— : Hír 8.

Népszabadság, br. 1973. jan. 3.

Mladionyiczky Béla, szobrász

Békéscsabai.

Kisplasztikai kiállítása a fővárosi

Művelődési Házban nyílt meg.

—: A Fővárosi ....." 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. jan. 4.

Mladoniczky Béla

1. Kokán I. bronzérem 10 cm ϕ

2. — " — II. — " — 10 cm ϕ

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Mladonyiczky Béla

1. Kohán III. bronzérem 10 cm ϕ

2. Assisi St. Ferenc —"— 10 cm ϕ

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Mladonyiczky Béla, szobrász

A Főv. Műv. Házban nyílt meg tárlata.

– :A hét végi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp 1973. jan. 6.

Mladonyitzky Béla

1. Önportré I. bronzérem 10 cm ⌀

2. -"- II. -"- -"-

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 - szept. 16.

Mladonyitzky Béla

Önportré III. konzérven 10 cm ϕ

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Mladoniczky Béla portréja

a Hódmezővásárhelyi Medgyessy-
ferencben nyílt kiállítása

Magyar Nemzet 1973 szeptember 15
4. old.

Mladonyiczky Béla

1. Leonidas fa 46 cm

2. Súremlékterv márvány 32 cm

XIV. Szegedi Nyári Tárlat.
1973. jul. 22 – szept. 16.

Mladoniczky Béla

Resít vett a X. Délalföldi Tárlaton.

Népszava, 1974. jún. 14. 102 erf. 137 sz. 4 p.

Mladonyiczky Béla

1974. ápr.-ban a békéscsabai Munkácsy Múzeumban rendezett XVII. alföldi tárlaton vett részt.

Népszava, 1974. ápr. 26. 102 elf. 96 sz. 4p.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mladonyiczky Béla

ESTI HIRLAP

1969 MÁR 10

PÁKÁSZ-SZOBOR

1024

Sárrét helytörténetkutatói sok érdekes népszokást, ősi hagyományt és történeti adatot gyűjtöttek össze. Kiderült, hogy 1718-ban Szeghalmon égették el az utolsó sárréti boszorkányt, melynek színhelyét Mladonyiczky Béla domborművével jelölik meg. A tanácsháza előtt felállítják a pákászszobrot.

most inkább

Mladonyiczky Béla
szobrászművész

bb 11. pákász-szobor, c[illegible]

vid/fm bh ká la 1021

a sárré[illegible]t helytörténetkutatói
tásával - sok értékes népszokást, ő
neti adatot gyüjtöttek össze a sebe
térségében. kiderült többek között,
égették el az utolsó sárréti ,,boszo
városát,, szeghalmot a közeljövőben
ségekkel gazdagitják s ennek során do
egykori ,,boszorkányégetés,, szinhely
mladonyiczky béla békéscsabai szobrás
ron átadásra kerülő emeletes tanácsh
peznek ki. itt állitják fel a pákász-s
csoltvas-keritését pedig a sárrét ősi
ra emlékeztető motivumokkal diszitik.

-.-

[illegible]
üzeme[illegible]
tanak ki,
nak piacra./"

M. Hindető Sajtófigyelő

zkapu szeghalmon

1969. március 10.

- miklya jenő tanár irányi-
si hagyományt és törté-
es-körös és a berettyu
hogy 1718-ban szeghalmon
rkányt,,. a sárrét ,,fő-
idengenforgalmi érdekes-
mbormüvel jelőlik meg az
ét. a dombormüvet
szmüvész készíti. a nyá-
za előtt diszkertet ké-
zobrot, a kert ková-
imerével, a halászat-
mti/

Mladonyiczky Béla, szobrász

Kiállítása nyílik meg

Balassagyarmaton ápr. 28-án.

— : Közlemények 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 28.

Mladonyiczky Béla

A szegedi Móra F. Múzeum képtárában megnyílt nyári tárlatot 1974-ben sérít vetl.

Népszava, 1974. aug. 14. 102. erf. 189 m. 5 p.

Madarassy Béla

Hegyi élet, 1973. bronz
Ø 10,2 cm, repr.

IV. Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs, 1974

Mladonyiczki Béla

Kétegyházán több kiállítást rendeztek az elmúlt félévben, így a művész műveit is láthatták tárlatán.

Békésmegyei Népújság, 1975. aug. 9.

Mladonyiczky Béla

Képeket a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Belalföldi Tájlat I-X.
1965-1974.

Mladonyiczki Béla

Kálvária — érem bronz ∅ 9 cm

Michelangelo — " — — " —

XVI. Szegedi Nyári Tárlat

1975. Jul — Aug.

Mladonyicky Béla
Szobrászművész

Kiállítás Mezőkovácsházán
plasztikái, szobrai és számos
grafikája szerepel a tárlaton

Magyar Hírlap 1973 X. 285

Mladonyiczky Béla

Bemutatott müve:

Leányfej. 1968. mészkő 42 cm.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Mladomyšczky Béla szobrász

Művének Szállítása a
Fővárosi Művelődési Házban
nyílt meg

Népszava 1973 január 26
Zoldi

Mladonyitzky Béla
festő

Részt vett a tárlaton.

D.J. VII. Délalföldi Tárlat
Művészet, 1971. november - 47. oldal

Mladonyiczky Béla

1. Béci fa 25 cm

2. Tavasz fa 41 cm

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Mladoujiczky Béla

Önarckép II. érem 9,5 cm

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Mladonyiczky Béla
szobrász

Mladonyiczky nőalakjai a
csabai vénuszok és madonnák,
erős, szilárdan álló figurák.

Erdős György: Az ember hapát épít.
Művészet, 1972. május – 41 oldal

Mladonyiczky Béla
szobrász

Mladonyiczky szobrai közül van
amelyik fáról kontakozik ki.

Erdős György: Az ember hagót épít...
Művesút, 1972. május – 41 oldal

Mladomjicky Béla
szobrász

„Torzó I"
„Tavasz"
„Alföld"
} repro

Erdős György: „Az ember hajót épít . . .
Műveszet, 1972. május – 41 oldal.

Mladonyiczky Béla

szobrász

A bihéscsabai Munkácsy Múzeum-
ban volt kiállítása a művész-
nek.

Erdős György: Az ember hajót épít . . .
Művészet, 1972. május - 41 oldal.

Mladonyiczky Béla
szobász

A művész Pátzay tanítványa,
Medgyessy nyomdokain jár és
a legnemesebb magyar tradícióhat
folytatja.

Esdős György: Az ember hajót épít . . .
Művészet, 1972. május - 41 oldal

Mladonyiczky Béla
szobrán

A művesszo jellemző a kiérlelt formai megoldás, a természethű ábrázolás, a realista szemlélet.

Erdős György: Az ember hajót épít . . .
Művészet, 1972. május – 41 oldal

MLADONYICZKY BÉLA, éremművész

Békéscsabai művész.-Kazay Endre emlékérme.-Elő és hátoldal Fekete repr. 15.old

dr. TAPLANTI ENDRE: A legujabb gyógyszerész jutalom érmek 14.old

AZ ÉRTEM. XXVII.évf. 1.szám. Bp. 1971.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Mladonyiczky Béla
NÉPSZABADSÁG
1967 JUN 4.

1021
NÉPSZABADSÁG

Gyóni-alapítvány Békéscsabán

A békéscsabai *Rózsa Ferenc Gimnázium* és *Szakközépiskola* tanárai és diákjai az iskola egykori tanítványa, *Gyóni Géza* halálának 50. évfordulójára alapítványt létesítettek.

Gyóni Géza plakettjét *Mladonyiczky Béla* szobrász készítette. A plakettet minden évben az a végzős tanuló kapja, aki középiskolai tanulmányai során *magyar nyelvből és irodalomból* a legkiválóbb teljesítményt nyújtotta. A plakettet első ízben a napokban — a költő halálának 50. évfordulóján — adják át az arra érdemes fiatalnak.

éde

hogy a méhek a gyűjtőhely távolságát is tudják jelezni. Mennél gyorsabban táncolnak, annál távolabbi a gyűjtőhely.

Az állatok „beszéde" tehát lényegesen fejlettebb, mint ahogy azt gondolnánk, s meglehetősen komplikált dolgokat is közölni tudnak társaikkal. Valóban beszélni azonban egyetlen állat sem

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 AUG 29
Mladonyiczky Béla
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1021

Mladonyiczky Béla
Fiúfej

Mladonyiczky Béla Leányka

Mi a b

Franciaországban kitaláltak egy szellemes közmondást: „Legyünk aktívak, hogy ne legyünk radioaktívak". Na jó, de hogy jön ez a közmondás a címben jelzett kevermesi vitákhoz? Egyszerű a dolog. Kevermesen is ez a vélemény. A vitakedv, nemzetközi szóval: az aktivitás itt is nagyon megnőtt, mintegy jelezve, hogy a párt politikája egyetértéssel találkozik az emberek között, és fejleszti a szocialista demokratizmust.

Persze hellyel-közzel mi, újságírók is hozzájárulunk az aktivitás fokozódásához. Nemrégiben — hogy pontosabbak legyünk, ez év május 15-én — megjelent egy riport a Népújságban Pósa Pali bácsi címmel. Mindjárt kitört felette a vita. A kevermesiek azóta is emlegetik ezt a portrét, nem éppen a jobbik oldaláról becézve lapunkat: „Miket ír ez a mi újságunk?! Pósát Lenin után az első embernek titulálja? Hát nem tudják, ki volt az öreg...?"

Mikor most ott jártunk, vezetők és dolgozók egyaránt még mindig a fenti támadó kérdésekkel fogadtak.

Hogy ki volt Pósa, az nem számitana. De, hogy mit tesz most — ez a kérdés. Így lehet megítélni egy embert, akkor is, ha Pósa Pálnak hívják.

Nos, a kevermesiek bebizonyították: az öreg Pósa Pál nem érdemli meg a dicséretet, mert vizet prédikál és bort iszik. Nem él igazul. Tavasszal adott el 60 mázsa kukoricát, á 400 forintért. — Kérdezzük, miből? Talán az egy hold mindenkinek törvényesen járó háztájijából? A fenét! Több mint három hold háztáji-t művel. A Népújság meg azt írta róla,

bizottsági titkárnak:

— Fiam, elárulok egy titkot. Nemsokára személyesen felkeres engem a miniszter az itteni hibák miatt. Lehet, hogy majd hozzád is benéz...

A miniszter azonban nem jött el, viszont a község háromszáz öregje egyetértett Pósa Pállal, hogy sokkal több szociális juttatást szavazzon meg számukra a szövetkezet.

De miből? Azzal az egyszerű igazsággal nem törődött Pósa Pál, hogy csak azt lehet elosztani, ami van. Így aztán demagógiává váltak az öregeket felbiztató szavai.

Mikor ezt megértették a nyugdíjasok, becsapottnak érezték magukat és megváltak Pósa Páltól... Mindezt azonban nem közöltük annak idején.

...Ha már az ellentétes vélemények felett vitázunk, ismerjük el becsületesen azt is, ha valamiben melléfogunk. Nehéz dolog ez, de azért meg lehet tenni. Mosta-

meg kell jöszt
erkölcs ellen súl
az én véleménye
tágítok."

Érdekes a sz
normáinak értelr
alakult vita Ke
elvtársak a szo
leszűkítik a két
szonyra, és te
„szemétdombra"
Nem túlzás ez?
gyon is az. Más
„egyszerűen" a
kás szerint fogj
Kovács József j
aki egyébként r
ezt mondja:

— Inkább úgy
nálni a sógornal
egyszer-kétszer
tözet ruhát, de
békés családi él
tartott volna ki
másik asszony

Talán ez lett
sebb? Nem h
csomföldön össz
lött az asszonyo
érte B. Kovács

— Nincs igc
mondta Mag Pá
— „Ha már saj
tisztességesebb d
csinak őszintén
ja elé tárni a h

Gábor József,
így gondolkodik.

— Mit tudjuk
okok készítették
Biztos nyomós o
nem olyan emb
ki, aki hebehurg
szik. Ezért azt
het egyoldalúan

Ez a mi véle

Mladonyiczkij Béla, nobrán

L.: Anna Margit

Rózsa Gyula: Szegedi .... 7.

IÉPSZABADSÁG Bp. 1975. aug. 2.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Mladonyiczky Béla

Békésmegyei Népújság

1974 DEC 11

1021

Mladonyiczky Béla Leányfej

űvelődés fon

télkedők haszna

ezelőtt Lenin-
ányos felmérést
ádiós, televíziós
edőkről, Ki mit
orokról. A fel-
eit összegező ta-
T. Konrád szo-
or félig tréfá-
Cét veszély fe-
yműsorok részt-
zt hiszik, hogy
révén »kiugra-
művészek lesz-
hiszik azt".
an túlzás, de
. Nyilvánvaló,
eretes felkészü-
fokú ambíció
t. A résztvevő
atni tudását, ké-
észetes, hogy az

nem akarva akaratlanul körültekint annak környezetében is. A színjátszók nem indulhatnak úgy versenyekre, hogy meg ne ismerkedhettek volna más színjátszók — színházak — hasonló témakörű produkcióival; a szavaló egész költői életműveket tekint át; a helytörténeti vetélkedők résztvevői egy-egy tájegység múltját, a magyar történelem egy-egy metszetét, nemritkán egész korokat, kultúrákat.

Hatalmas tehát a forrásvidék, ahonnan az ismeretek és élmények származnak. A felkészülés — az igényes és nem jól-rosszul összetákolt alkalmi rendezvényekre gondolunk, mert ilyenek is akadnak — hosszú ideig tart,

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mladonyiczky Béla szobrász

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Békéscsaba

1976 FEB 12

1021

Szobrász és grafikusművész kiállítása Gyulán

Újabb kiállítás színhelye lesz Gyulán a Dürer Terem. Ez alkalommal Mladonyiczky Béla szobrászművész és Takács Győző grafikusművész legszebb alkotásaiból rendeznek tárlatot. A közös kiállítás február 13-án, pénteken nyílik meg. Ünnepi megnyitót dr. Takács Lőrinc, a gyulai Városi Tanács elnöke mond.

szállást biztosítu

fizetünk.

Jelentkezni lehet: Kőbányai

csoportnál. Budapest, X., Ma

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Mladonyiczky Béla
1021

Mladonyiczky Béla:
ÉLET ÉS HALÁL (körtefa)

res. Most már nemcsak hazai zenekarokat patronálnak, hanem a Csehszlovákiában működő magyar citeraegyütteseket is segítik.

– Kedvtelésem a muzsika. Igaz, amikor kicsi gyerek voltam, ríttam, ha a zenei hangot meghallottam. De a községben tán nem is volt ház, ahol ne lett volna citera.

tól, megtanulta

Szombatonk
talok összegyű
a muzsikájáva
szórakozásba.

– Már akko
össze kellene
nekart. Ha m
falu" vagyunk.
igazi kis közö

KÖNYVJE

A könyvből az 1810-es évek Dél-Amerikájának indulatoktól fűtött, forradalmi levegője csapja meg az olvasót.

A történet – melyet az Andok hegyes-völgyes kővilága, valamint az Orinoco folyamrendszer félelmetesen szép vizei-zuhatagai kereteznek és új Granada, Venezuela és Ecuador égő-vérző tájai és falvai világítanak meg – szinte a valóság közvetlen erejével hat képzeletünkre.

Simon Bolivar (1783–1830), a nagy, venezuelai szabadsághős, (a mai kolumbiai és bolíviai köztársaság egykori megalapítója) a spanyol elnyomók elleni harcban méltán vívta ki népétől a Felszabadító nevet. Mégis, e nyeregbe termett, kiemelkedő képességű és érdemű férfi kudarcokkal és győzelmekkel váltakozó életét számos külső és belső ellent-

V.

A

(K
Ko

mo
gyi
sel
res
ja
gá
föi,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Mladonyiczky Béla

1973 OKT 14

Békés m. Népújság

1021

Mladonyiczky Béla
Szenvedő

…a feladathoz, tanulmány-
indultunk Pécsre, a Me-
Tejfeldolgozó Vállalathoz,
igyekeztünk ennek a mun-
k minden mozzanatát el-
ítani.

gy mennyit tudok megke-
?

hoz képest, hogy még csak
ves vagyok, szép összegnek
m a fizetésemet. 1500—
forintot viszek haza ha-
a. Nem panaszkodom.

gtudtuk, hogy Nagy Piros-
mindennapi munkája mel-
aktívan tevékenykedik a válla-
KISZ-alapszervezetében,
kultúrfelelős.

mikor búcsúzásnál további
eiről érdeklődtünk, már
ka közben mondta el; azért
ozik ilyen szorgalommal,
férjhez menés előtt szeret-
megvásárolni a legszüksége-
eket, ami egy új élet indu-
hoz szükséges.

be, amikor egy adag sárréti
t bontottam, Nagy Piroska
s kezére gondoltam.

Nátor János

A Mini Magazint összeállította:

Lónyai László

MLADONYICZKY BÉLA
MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

M
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1982 AUG 7.

házba.

1021

Mladonyiczky Béla:
Csabai Vénusz

natában megőrizték egy ülő ember árnyékát. Vajon az emberiségből sem marad más, mint egy árny egy kőlépcsőn?"

A kép, amelyet az „Ambio" fest, iszonyú. Mindenesetre azóta, az ENSZ-ben, a leszerelési ülésszakon elhangzott a rendkívüli jelentőségű szovjet bejelentés: a Szovjetunió egyoldalúan lemond az atomfegyver elsőként történő bevetéséről.

Gárdos Miklós

épgyártás

város Djuro Djakovic Mezőgazdasági Gépgyárában új típusú kombájn sorozatgyártását kezdték meg. Az M—1620-as kombájn gabona, kukorica és napraforgó betakarítására alkalmas, munkaszélessége hat méter, és másodpercenként 12—14 kilogramm gabonát képes betakarítani. Motorja 167 kilowattos. Az idén 60, jövőre már 300 ilyen típusú kombájn készül a gyárban.

A mezőgazdasági gépellátás javítását szolgálják az együttműködési szerződésen alapuló közös gyártmányok is. Így például a vajdasági Stara Pazova gépgyár ötéves szerződést kötött a bulgáriai Georgi Dimitrov üzemmel, gabona- és cukorrépa-betakarító kombájnok, valamint egyéb mezőgazdasági gépek és felszerelések gyártására.

(BUDAPRESS—TANJUG)

Mladonyiczky Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

nohránműrét

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1979 SEP 16

/ 1021

Mladonyiczky Béla: Önportré

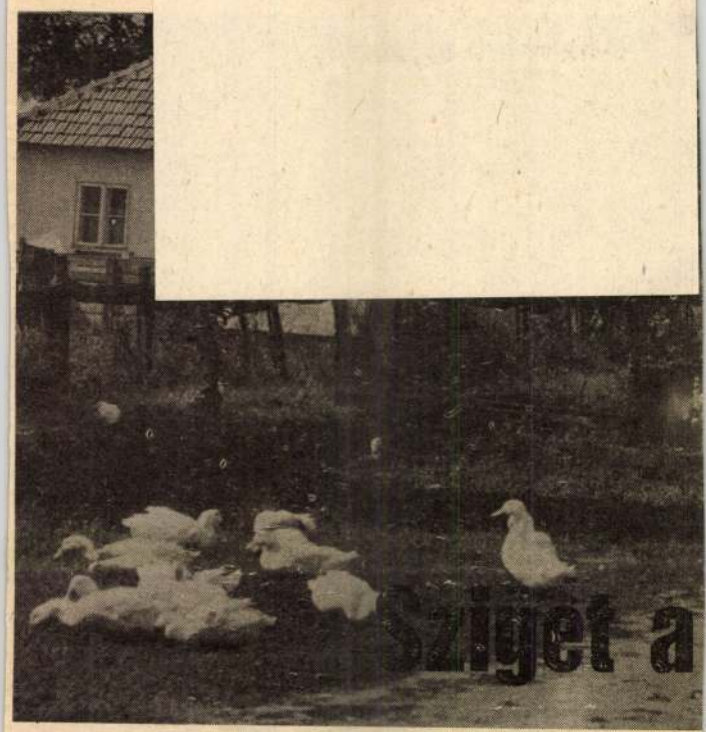

Szigét a

Jellegzetes bihari táj. A hatalmas sziki legelő mélyén gulya vonul. Az ekét soha nem látott földön juhhodályok, megroggyant gémeskút. Szemben a halastó, fölötte vízi madarak siklanak csivitelve. Távolabb, néhány kilométerre, a piros tetős házak fölé kidugta kerek, fényes fejét a zsadányi hidroglóbusz. Állok a temetődombon és kíváncsian fürkészem a végtelennek tűnő síkság piciny településszigetét: Fancsikapusztát.

(FARAGOTT FEJFÁK) Járok a vadvirággal, fűvel benőtt halmok között. Megérintem a ferdén leásott faragott fejfákat, amelyek mint megfáradt vándorok görnyedten sütkéreznek a szeptemberi napfényben. Az orgonabokrok alatt elhajított sörösüveg, konzervesdoboz. rátaink, még a szomszédunk is elköltözött. Dolgozunk, jószágot tartunk, néha beülünk a kocsiba, és meglátogatjuk a szüleinket."

(A HOLT KASTÉLY) A település központja az 1915-ben épült kastély. A harmincegynéhány ház között ma is úgy hivalkodik büsz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1976 OKT 17

Mladonyiczky Béla
1021

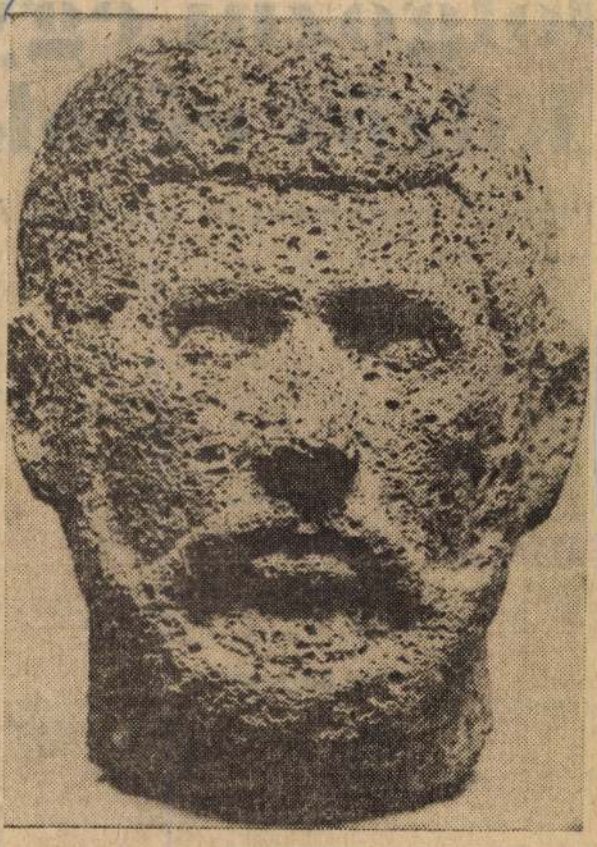

Mladonyiczky Béla Önportré

leányfej

Béci

közös célok

Ifjúsági parlament az orosházi A

parlament min-
mény, de külö-
olyan gyárban,
csaknem 50
év alatti fiatal.
földi Kőolaj- és
gyárban 467-en
ből 224 30 év
ze az, hogy fia-
lenti, hogy nem
hoszabb ideje a
törzsgárdatagok
6 és ez minden-
re méltó. Úgy-
kell a munka-
gető gondjával
lni, mint má-

sze, hogy a gyár
a fiatalokra, ha-
nben

t.

et évben például
el a közép-
os iskolát, jelen-
n tanulnak egye-
őiskolán vagy
ában. A gyár ve-
ik biztositani a
er-szükségletét is.
alnak fizet rend-
díjat és ők majd
befejezése után az
ek dolgozni.

gyakran megsérülnek. Ezt is önkritikusan elismerték a hozzászólók és rögtön javaslatokat is tettek a hiba kiküszöbölésére.

Seben Lajos érdekes kérdést vetett fel: Miért nem vállalnak szívesen vezető beosztást a fiatalok? Felszólalásában rögtön felelt is rá. Elmondta, egyrészt azért, mert fizetésük gyakran kevesebb, mintha a gépen maradtak volna, felelősségük viszont skoszorosára nő. Ugyanakkor nem mindig segítik őket megfelelően, hogy elláthassák megnövekedett feladataikat. Jellemző az élénk vitára, hogy

18 hozzászóló

után le kellett állítani a további vitát, mert nagyon elszaladt az idő. A sok-sok hozzászólásra jelentkező ötlete, javasolta, problémája persze nem merül feledésbe, hiszen ezeket írásban is eljuttathatják a gyár KISZ-bizottságához.

A gyár KISZ-szervezete is kidolgozott egy javaslatot, melyet a parlament elé terjesztettek. Ez foglalkozott a szakmunkásképzéssel, az oktatók rátermettségével. Külön kitért a közvetlen munkahelyi vezetők példa-

szüket a fiatalok
: 30-an dolgoznak
sban és a válla-
úsági szocialista
k. Közülük a Kun
a Brigád 1975-
a megye legjobb
ja címet, a Kere-
Szocialista Brigád
a megye élenjáró
lja lett. Mindkét
e már az arany-
et. Sikeres az
váló mozgalom, a
zatokat 21-en ér-
A Munka Érdem-
ozatát egy, a Ne-
Dolgozója kitün-
ó Dolgozó címet
kapott. A jó
gfelelően, állan-
k az ifjú dolgo-
Az idén 124-en
an havi 162 fo-
lést. A vállalat
llió forintot for-
att lakásépítésre
juttatott lakás-

az adatokat ab-
lóból tudhattuk
vállalat vezető-
a gyár ifjúsági
. Látható a szá-
a gyárban törőd-
al. És hogy a tö-
, azt bizonyítot-
i hozzászólások.
hogy mennyire
z idei ifjúsági
légköre a két
képest. Szabad
ttjére hirdették
tilag a vállalat
tti dolgozója ott
ások azt tükröz-
alok

pni,
is

András például
gy az ifjúmun-
állalnának több
rvteljesítés ér-
eket szervezzék
Ne legyenek
hiányok és ne
asmi például,
lyosoknak nem
adni.

emcsak a vál-
ez országos hi-
anyagbeszerzés
ör szóba kerül-
. Nem lehet
gondot, bajt az
gni, gyakran a
a hiba. Nem
man a kényes
ul dobálják a

Ezeregy előadás

A TIT idei tervei

Ezekben a napokban ünnepli fennállásának 12. esztendejét a TIT gyulai természettudományi előadóterme. Sikeresen zárták az elmúlt évadot, amikor is a városban megrendezett, ezeregy társadalom- és természettudományi előadást több mint 37 ezren hallgatták végig.

Gyulán az 1976—77. ismeretterjesztési évad szeptember 27-én kezdődött, és október 2-ig tartott, csillagászati héttel indult. Ennek során a városban 9 előadást tartottak. A Bródy Imre szabadegyetem ország-világjáró tagozata az idén is ifjúsági és felnőtt előadásokat rendez. Mozgó- és diafilmmel illusztrálva különböző országokkal, lakosságának életével, természeti adottságaival ismerkedhetnek meg tíz-tíz előadásban. Tovább folytatják ebben az évadban is az úgynevezett reprezentatív előadások sorozatát, amikor havonta egy alkalommal különböző tudományágak országos hírű szakemberei adnak tájékoztatást. Ugyancsak havonta rendeznek ismeretterjesztő filmestet, amelyen a követségektől, kulturális intézetektől kapott filmek vetítésével pillanthatnak be az érdeklődők egy-egy ország életébe. A sorozat elő filmje — „A Szovjetunió műemlékei, szovjet művészet" lesz. A tervekben szerepel öt-öt fizikai, biológiai, kémiai kísérletes est általános iskolások és felnőttek részére. Az új évadban négy szakkört indítanak: matematikát, fizikát, biológiát és ország-világjárót.

Tovább folytatják a már jól bevált orosz-szoktató nyelvtanfolyamot az iskolák negyedik osztályos tanulói számára. Lesz ezenkívül egy eszperantó szoktató nyelvtanfolyam is, valamint megalakítják a kis matematikusok és biológusok baráti körét. Az igényeknek megfelelően egyetemi felvételi előkészí-

1021

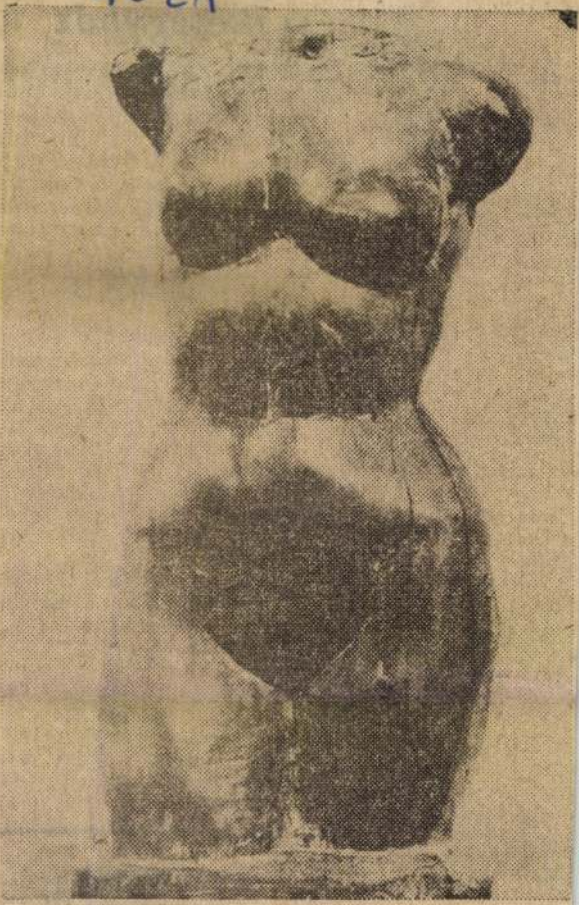

Mladonyiczky Béla Torzó

edvelték. De egy-
íntek az üzletek-

t a Terra!

gyszerű: mind
Jóval nagyo
gény, mint a
operációs szerz
ésekor úgy tű
ab Terra, illet
égesen fedezi
et. Aztán kide-
n így van, de ad-
k teljes kapacitá-
ötték. Azt még si-
hogy a jó kapcso-
ekintettel jövőre
bbal többet, azaz
tanak, de ennél
em képes az AG-

az adaptereket
épeket a Hermes
lmazza, ezért tő-
ér bárki is kis-
nondja Kiss Sán-
ersze nem azt je-
ossuk kezeinket és
vele, hogy hiány-
azai piacon ez a
rgyaltunk tehát a
kiderült, csak ak-
bb alapgépet szál-
t veszünk a mo-
kooperációban is.
ötengelyeket kell
hhoz, hogy több
–70 érkezzen Ma-

ehát egyszerűnek
gyártani a főten-

Megújul a győri

1976 OKT 17

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

... hajókban dolgoznak a restaurátorok.

A székesegyház északi, déli és középső hajójában Maulbertschnek, a több mint 250 évvel ezelőtt született világhírű osztrák származású festőművésznek kilenc híres alkotása látható, többségükben óriási méretű falfestmények. Maulbertsch festette a fekete márványba foglalt fő oltárképet is. A képek restaurálásával együtt rendbe hozzák a székesegyház belsejét, többek között befalazott, belső gótikus ablakokat tesznek szabaddá.

Itt őrzik egyébként I. László király híres hermáját, amely a hazai gótikus ötvösművészet remeke és egyik első emléke a hazai sodronyzománc-technikának. Rendkívül gazdag és nagy értékű a székesegyház ezüst- és aranykincs-gyűjteménye is.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 ÁPR 31

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Mladonyiczky Béla

1021

Mladonyiczky Béla Ülő nő

Tejet

Kil

az iskolák ellátását

PROPAGANDA anyagot tartok a kezemben az iskolatejről. Ott porosodott valamelyik iskola íróasztalán, így „népszerűsítve" azt a fontos táplálékot. Ottfelejtették. A tejet is a tejipari vállalatoknál, ugyanis az elmúlt évekhez képest csökkent az iskolatej iránti kereslet, miközben nőtt a tanulói létszám.

Ez az ellentmondás akkor lenne érthető, ha tudnánk, hogy ezek a tanulók valahol máshol isznak délelőttönként a tejhez. De ebben egyáltalán nem lehetünk biztosak. Így azután az iskolatej létjogosultságát, fontosságát kell szem előtt tartania a tejipari vállalatoknak, a kereskedelmi egységeknek, az iskoláknak és a tanácsoknak.

A napokban az utat kereső lépéseknek lehettünk tanúi. A tejipari vállalatok trösztje kezdeményezést indított el, melyből felhívás lett és ezt a megyei tanács művelődési osztálya eljuttatta valamennyi iskolához. Naivság lenne mégis azt hinni, hogy ez már önmagában is elég.

Mit tehetnek az iskolák? Békés megye 43 400 általános iskolai tanulója közül 15 ezer tanuló kap rendszeresen napközis ellátást. Ezek a konyhák azonban már most is túlterheltek, így több tanuló étkeztetéséről egyelőre nem tudnak gondoskodni. Marad még 28 400 tanuló, latok többet is tudna teni, amennyiben ig rá. Változatlanul hiá ban a tejespoharak szívószál. A Hajdú n ipari Vállalat az év részében szerződést l a területéhez tarto kal. Ezekben rögzíte lítást és a fennmara szavételét is.

Kevés az iskolákb Ennek azonban nem nya az oka. Nincs, kozzon árusításával, baj,al jár, különöse kolában nincs megf szekrény. Végül is demes lenne eldönte nek, illetve kiknek legyen ez.

Szocialista ország líthetnénk, ahol a akció szervezése, irá helyen, a tanács összpontosul. Minde egymáshoz alkalma kát igényel a tejip toktól, a kereskede gektől, iskoláktól, tól.

Sokféle megoldás A változtatás azonb pénz, szervezés, har let dolga is egyben

A TEJ KORSZE fehérjedús táplálék, gedhetetlenül szüks lődő szervezet szán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1976 OKT 17

Mladonyiczky Béla

1021

Mladonyiczky Béla Ákim

a szakszervezeti okta

Békés megyében október 18-ból 1977. május 15-ig — 830 tanfolyamon — 19 500-an vesznek részt szakszervezeti oktatásban. A legtöbben — 9200-an — a Munkahelyi élet időszerű kérdései témakört választották, nem sokkal kevesebben a Társadalmunk időszerű kérdései témakör iránt mutatnak érdeklődést. Viszonylag jelentős azoknak a száma is, akik a szocialista brigádvezetők tanfolyamára jelentkeztek.

A tavalyihoz képest csaknem ezerrel többen kezdik el a tanulást. Növekedett a 30 éven aluli fiatalok és a nők aránya. A munkahelyek szociális körülményeinek a javulásával kedvezőbbé váltak az oktatás feltételei. Előnyös az is, hogy a Táncsics Könyvkiadó valamenynyi tanfolyam propagandistái, illetve hallgatói részére időben eljuttatta a meg anyagot. Kiegészíté kulturális, agitáció gandaosztályától, SZMT központi (m 94 letéti) könyvtárá mai központoktól ket, segédleteket i

A propagandistá készültek az oktat tópropagandisták nak felső- vagy k kolai végzettsége többen közép- és litika iskolai végz lamint több éves rendelkeznek. A p közül 125-en Szeg késcsabán egyhet mon részesültek k számukra októberben és 1977 újabb felkészítőt SZMT kulturális, propagandaosztály

Nőtt a termelékeny a szocialist

Eredményes készülődés az O

TÍZ NAP MÚLVA, október | láthatóan 32—35

MLADONICZKY BÉLA, éremművész

A Magy. Gyógyszerészeti Társ. minden évben Kazay emlékér
met adományoz. Öntött, 78 mm. átmérőjü érem Mladoniczky
Béla, békéscsabai éremművész tervezete. 14.old

dr. TAPLÁNYI ENDRE: A legújabb gyógyszerész jutalom
érmek 14.old

AZ ÉREM, XXVII.évf. 1.szám. Bp. 1951

MLADONICZKY BÉLA, éremművész

A Rózsnyay Mátyás emlékérem tervezője.-91+94 mm.-Szembe
néző szakállas arcképet ábrázol, körirata:ROZSNYAY MÁTYÁS
M.B. 1831-1895.-A hátlap sima,ide vésik a verseny he-
lyét,évszámát és a kitüntetett nevét. 14.old

Dr. TÁPLÁNYI ENDRE: A legújabb gyógyszerész jutalom
érmek 14.old

AZ ÉREM, XXVKI.évf. 1.szám. Bp. 1971.

MLADONYICZKY BÉLA, éremművész

Békéscsabai művész.-Szerepel a Szegedi Nyári Tárlaton, A Pécsi Kisplasztikai Biennálén és tagja a Jugoszláviai Eckai Művésztelepnek.-A Kazay és Rozsnyay emlékérmeken kivül számos plakettet és emlékérmet készitett. 15.old

Dr. TÁPLÁNYI ENDRE: A legújabb gyógyszerész jutalom érmek 14.old

AZ ÉREM, XXVKI.évf. 1.szám. Bp. 1971.

MLADONICZKY BÉLA, éremművész

A Kazay emlékérmet tervezte.-Elől:KAZAY ENDRE M.B.MCMLXVIII.Joggra tekint.-az ábrázolt fej.-Hátul: MAGYAR GYÓGYSZERÉSZETI TÁRSASÁG EMLÉKÉRME.Alul kigyós serleg. 14.old

Dr. TÁPLÁNYI ENDRE: A legújabb gyógyszerész jutalom érmek 14.old

AZ ÉREM. XXVKI.évf. 1.szám. Bp. 1971.

MLADONICZKY BÉLA, éremművész

A Magy. Gyógyszerészeti Társ. évenként más-más városban ROZSNYAY MÁTYÁS EMLÉKVERSENYT rendez. A verseny első helyezettjei elnyerikk a Rozsnyay emlékérmet. /Elsőízben 1965-ben/. Az érem ugyancsak Mladoniczky Béla müve. 91+94 mm. kissé ovális alakú. 14.old

Dr. KÁPLÁNYI ENDRE: A legújabb gyógyszerészeti jutalom érmek 14.old

AZ ÉREM, XXVII.évf. 1.szám. Bp. 1971.

MLADONYICZKY BÉLA, éremművész

Békéscsabai művész.-Művészi munkájában a kisplasztika és különösen az érmek vonzzák a legjobban.Első önálló kiállitása Békéscsabán volt a Képcsarnok Vállalat helyi bemutató termében.-Majd több vidéki városban és Budapesten a Fiatal Művészek Klubbjában is bemutatta munkáit. 15.old

Dr.TAPLANYI ENDRE: A legújabb gyógyszerész jutalom érmek 14.old

AZ ÉRME, XXVII.évf. 1971.1.szám. Bp.

MLADONYICZKY BÉLA, éremművész

A békési "Szegedi Kiss István"gimnázium fiú-kollégiumában lett főhivatásu nevelő.-1965-ben a békéscsabai "Rózsa Ferenc" gimnázimumhoz került át,azóta is itt dolgozik.-Több gyógyszerészeti emlékérem tervezője volt 15.old

Dr.TAPLANYI ENDRE: A legujabb gyógyszerészeti jutalomérmek 14.old

AZ ÉRME. XXVII.évf. 1971.1.szám. Bp.

MLADONYICZKY BÉLA, éremmüvész

1936.május 20-án született Békésszentandráson.Az ált. iskola után Sárospatakról Budapestre került a Képzőmüvészeti Gimnáziumba.1956-ban mint szobrászhallgató kezdte meg tanúlmányait a Képzőmüvészeti Főiskolán.A tanári szakot is elvégezte és 1961-ben hazatért,vállalva a vidéki életformát,a vidéki müvészélet nehézségeit.

15.old

Dr.TAPLANYI ENDRE: A legujabb gyógyszerész jutalom érmek 14.old

AZ ÉREM. XXVII.évf. 1971.1.szám. Bp.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

Mladonyiczky Béla
szobrászművész

1972 FEB 19.

REFLEKTOR

Ma *Budapesten* a MOM művelődési házában este 7 órai kezdettel szlovák bál lesz. ✱ *Báta* községben közművelődési hét kezdődik. ✱ *Békéscsabán* megnyitják Mladonyiczky Béla szobrászművész kiállítását. ✱ *Csurgó* nagyközségben az országos diákszínjátszó napok előkészületeiről tárgyal a tanács végrehajtó bizottsága. *Debrecenben* a Kossuth Lajos Tudományegyetemen doktoravatás lesz; ugyancsak a városban nemzetközi autósbált rendeznek az Arany Bika Szállóban. ✱ *Nyírbátorban* új szélesvásznú mozit avatnak. ✱ *Pécsett* a Nádor Szállóban megrendezik a hagyományos jogászbált. ✱ *Sopronban* gazdászbál lesz.

FELVESZ
15. ÉLETÉVÜKET
BETÖLTÖTT LÁNYOKAT
SZÖVŐ, FONÓ,
CÉRNÁZÓ, CSÉVÉLŐ
betanulóknak.

Szállást biztosítunk.

Jelentkezés személyesen,
vagy levélben a gyár
munkaügyi osztályán.

Mladoniczky Béla

a Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács műtárgyvásárlásaiból rendezett „Kortárs Művészet" c. kiállítás má megnyílik, melyen szerepel műve.

Meghívó

1974. Okt. 5.

Mladonyiczky Béla szobrász

Orosházán a Gránto Kovács múzeum-ban rendezték meg kiállítását.

Kiállítási kalendárium.

Szocialista Művészetért, 1972. jún. 5.

Mladomyicskij Béla, szobrász

Több bronzszoborral szerepel a békéscsabai kiállításon.

Dér Endre: Gondolatok a XVI. Alföldi és a IX. Délalföldi Tárlat ürügyén 85–86.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július XXVII 7.

Mladonyiczky Béla, [ ]

Érmeket állított Ki.

Laczó Katalin: Kiállítási napló

– XIII. Szegedi Nyári Tárlat

93 – 96

TISZATÁJ. Szeged, 1972. október [26.] XXVI/10.

Mladonyicki Béla

A IX.-ik Délalföldi Tárlaton – mely Szegeden, 17-én nyílt meg, – szerépeltek művei, x érmei.

Láttuk, hallottuk.

1973. VI. 30. | Petőfi | 22.23 Ka.

Mladovszky Béla, festőművész

Kiállítására nyílt meg
Békéscsabán. (125 műve
látható.)

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1972. febr. 20.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Mladonyiczky Béla

szobrász

születés

NÉPSZABADSÁG

1972 FEB 20

MLADONYICZKY BÉLA szobrászművész kiállítását szombaton nyitották meg Békéscsabán a Munkácsy Mihály Múzeumban. Az alföldi művész, aki főként híres személyekről készített kisplasztikáival, domborműveivel áratott sikert, ezúttal 125 alkotását mutatja be.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mladonyiczki Béla
szobrászművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1971 OKT 5-

Utcai epizódok

A buszmegállónál két jól öltözött harminc körüli fiatal nő mondja, mondja. Fülelés nélkül is hallom, hogy valakit szapulnak. Az egyiknek papírzacskó van a kezében, kiveszi belőle az utolsó szelet nápolyit, a zacskót összegyűri és ledobja a járdára. Alig méternyire üresen ásítozik az utcai hulladékgyűjtő. Körülötte sztaniolpapír, gyufásdoboz, almahéj, gyógyszerdoboz, soksok papír.

Miért vagyunk ilyen szemetesek?

●

Régen látott ismerősömmel találkoztam. Emlékszem rá, mindig az uborkafát kereste, állandóan kapaszkodhatnékja volt.

— Szervusz, hogy vagytok, mi újság erre? — harsogja, ahogy meglátott, aztán választ sem várva, már újabb „keresztkérdéssel" traktál:

— Milyen kocsid van?

Nemleges válaszomra csak annyit mondott, „ugyan" és üres ujjfogással gyorsan tovább állott.

Ha jól sejtem, nem ütöttem meg nála a mértéket...

●

Csabán, a modern vonalú Ifjúsági Ház előtt fiatal pár állt dogál kart-karba öltve. Mladonyiczki Béla szobrászművész „Alföld" című szobrát nézegetik.

— Úgy fogja magához a kenyeret, mintha az anyaságát ölelné — mondja a szőke, szemüveges fiatal nő.

— Valóban kedvesem. — Nagyszerű kifejezése a termékenységnek.

— Szép, művészi alkotás — válaszol a férfi, aztán még hozzáteszi:

— Csak kár, hogy olyan alacsony a talapzata...

Szerintem is kár. És az illetékesek szerint?

●

Középkorú asszony kerékpározik a templom irányába, de mint akinek hirtelen más gondolata támadt, kiteszi a bal kezét és azzal egyidőben már fordul is. A mögötte szabályos előzésben haladó motorkerékpáros a gyors fékezés miatt elesik, az odasietők emelik le róla a motort. Persze rögtön csődület támad. A motoros — szerencsére nem történt baja —, csóválja bukósisakos fejét. Az asszony viszont az ijedtségtől eltorzult arccal orditozik:

— Maga alszik útközben?! Most majdnem elütött! Nem látta, hogy jeleztem?

A jelenetben csak az a szomorú, hogy az asszony meg van győződve róla, hogy szabályosan közlekedett...

●

Jó ötvenes házaspár megy előttem pár lépésre. Szembe jön velük két mini-mini ruhás és nagyon csinos lány. Az asszony a foga között sziszegi:

— Botrány!

— A férfi utánuk fordulva helyesel:

— Bizony kedvesem, ez már botrány!

Személyesen tanúsíthatom, hogy a nagy „felháborodástól" csak úgy csillogott a szeme. Mind a kettő.

OKI

összeállított festékanyagot használ fel, amely sokáig megtartja színét, nagymértékben kopásálló, és a szélsőséges hőmérsékleti hatások sem tesznek kárt benne. A legnagyobb előnye azonban az, hogy 30 másodpercen belül megköt az útburkolaton, és így a festés művelete nem akadályozza a gépkocsiforgalmat. A festőkocsi tartályában termosztáttal szabályzott melegítőberendezés tartja állandó hőfokon a festékkeveréket, amelyet sűrített levegővel, fúvófejeken át szórnak az útburkolatra.

értékesebb

— a svédek nemesen egyszerű szórakozva oktató kiállítása; — a lengyelek két háború során kétszer megmentett bölényei; — a világszerte elismert magyar vadgazdálkodás részletes ismertetése; — a természet végtelen gazdagságát és védelmének nemzetközi jellegét művészi fokon ízlésesen bemutató természetvédelmi pavilon, és a többi és a többi — mind-mind a természeti környezet nélkülözhetetlen értékét sugallta és megőrzésre, védelmére késztet.

Ezért bátran mondható, hogy nemcsak a hivatalos természetvédelem szempontjából, hanem általános értelemben is ennek a kiállításnak az a fő eredménye, hogy hazánkban eddig soha nem tapasztalt méretekben és nagyon kellemes formában tette a közérdeklődés kedvelt tárgyává magát a természetet, amelynek csodálatos szépségében csak akkor gyönyörködhetünk igazán, és csak akkor részülhetnek belőle gyermekeink, unokáink, kései utódaink, ha a természeti környezet tervszerű gondozásával oltalmunkba vesszük a meglevő értékeket.

Varga Imre

gítségével kapta amelybe betáplálta az „égi" mechanikai feladat programját, három test mozgását kölcsönös vonzás alatt.

Röntgenfelvételek a Napról

Kitűnő röntgenfelvételeket készítettek a Napról egy, az Európai Űrkutatási Hivatal által Szardíniáról ez év márciusában felbocsátott Skylark típusú rakéta segítségével.

A kísérletek célja elsősorban a Nap atmoszférájának alacsonyabb rétegeiben végbemenő folyamatok megismerése.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mladonyiczky Béla
szobrászművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1981 MÁJ 31

1021

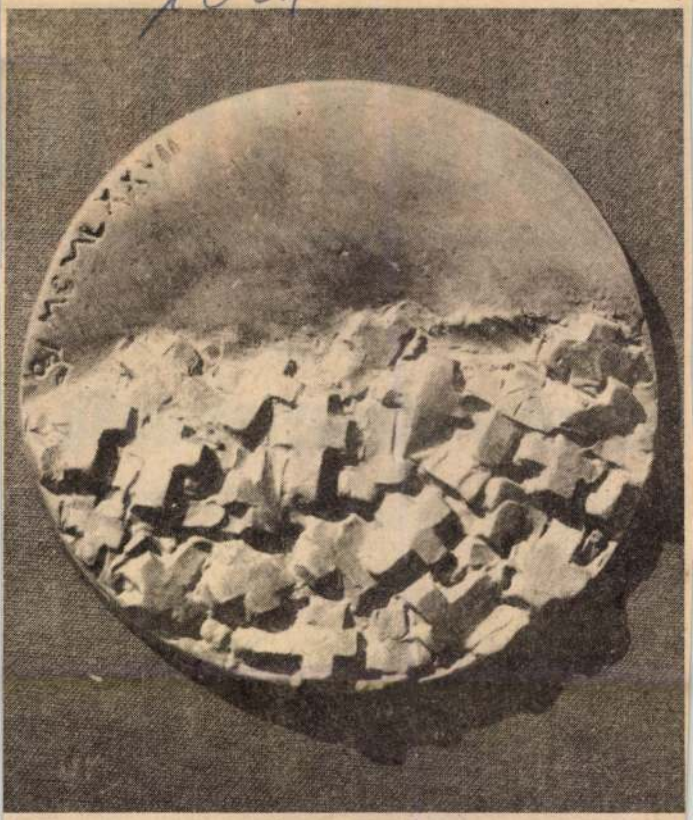

Mladonyiczky Béla: Buchenwald

N

Thaiföld — puccs után

Marad a bizonytalanság

Jó másfél hónap telt el az „áprilisi tréfának" elkeresztelt thaiföldi puccskísérlet óta, de az ország — helyi megfigyelők egybehangzó jelentése szerint — továbbra is a teljes bizonytalanság állapotában él. Ez kihat a szűkebben vett környezetre, Indokínára, s azon keresztül egész Délkelet-Ázsiára, hiszen Thaiföld helyzete és szerepe meghatározó jelentőségű a Délkelet-ázsiai Országok Szövetsége (ASEAN) és az indokínai szocialista országok elhúzódó ellentétei különösen kiéleződött, mivel elfogadtak egy, a sztrájkokat és a munkáselbocsátásokat egyaránt tiltó törvényt, amelynek a vállalkozók persze csak az első felét tartották be. A gondokat az energiaprobléma mélyíti válsággá. Az egymást követő bangkoki kormányok nem engedték, és mindmáig nem engedik teljes egészében begyűrűzni az olajár-emelkedést. Ha ezt inflációellenes szociálpolitikai meggondolások motiválnák, azt mondhatnók: üdvözlendő dolog

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mladonyiczky Béla
szobrászművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1981 MÁJ 31

1021

NÉPÚJSÁG

Mladonyiczky Béla: Ady

NÉPÚJ

A CS

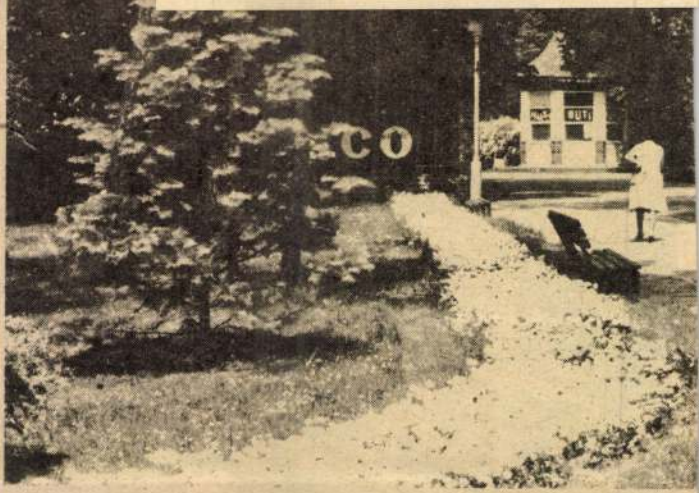

A városi forgalom zsúfoltságára, egyes, utcáink elhanyagolt, rendezetlen állapotára gondolva, az emberben jogosan fogalmazódik meg a következő kérdés: miért van az, hogy a megyeszékhelyen alig akad olyan sétálásra, pihenésre, kikapcsolódásra alkalmas Egy akkora ba, több ily zetre lenne gálhatnak a negyedek k letek.

A Panoráma sorozatban épületét vizsgált egy másik

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mladonyiczky Béla,
szobrászművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1981 MÁJ 31

1021

Mladonyiczky Béla: Nagy Balogh János

...sági, külp...
sekről tervezn...
s bizonyára ...
tenek a graf...
szeti kiállítás...
irodalmi műs...
Déry-est. A ...
számítanak a...
szerű Finn-...
ságra, amely...
ugyanebben ...
van. Egyes ...
fővároson kí...
nak majd. T...
...etnének a magyar városok...
kal testvérvárosi kapcsola-
ot ápoló tizenöt finn város-
ra. Tervezik, hogy felveszik
a kapcsolatot a helsinki is-
kolákkal. Termeiket fölajánl-
ák oktatási célokra, példá-
ul arra, hogy egy-egy ma-
gyar tárgyú zeneórát, föld-
ajzórát az intézet falai kö-
zött tartsanak meg a taná-
rok. A Kodály-társaság
máris jelentkezett.

A Helsinkibe látogató ma-
gyar turistának sem ha-
szontalan betérnie az inté-
zetbe, sok Finnországra va-
natkozó hasznos tanácsot
kaphat. És azt sem érdekte-
len látnia, miként munkál-
kodnak kultúránk északi kö-
vetei a két rokon nép közöt-
ti ősi szálak szorosabbra fű-
zésén.

Laczik Zoltán

Mongol pásztor

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1972 JAN 21

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Mizser Pál festőművész

MIZSER PÁL KIÁLLÍTÁSA

1004

A Miskolci Galériában január 23-án, vasárnap délben nyitja meg dr. Lukács Ferenc, Vác város tanácselnöke Mizser Pál festőművész kiállítását. A kiállítás megnyitása után Somogyi József, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke mond művészeti bevezetőt.

NÉGY ÉS FÉL MILLIÓ

SAJTOFIGYELO
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Mladonyiczky Béla
iparművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1984 SEP 08

1021

Mladonyiczky Béla: Dante I.

Dante II.

Bolgár vezetők megtekintik a magyar pavilont a plovdivi nemzetközi vásáron

Csúcsforgalom a Napospart

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mladonyiczky Béla szobrászművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1984 FEB 16

1021

Megyei képzőművész sikere Olaszországban

Mladonyiczky Béla egyik Ravennában kiállított plakettje

A Centro Dantesco különdíja: Emilio Greco Dante-plakettje Fotó: Gál Edit

Az olaszországi Ravennában kétévenként rendezik meg a Dante személyével és eszmei örökségével foglalkozó érem- és kisplasztikai biennálét, amelyen a világ éremművészei e tárggyal kapcsolatos alkotásaikat állíthatják ki. Az elmúlt évben már hatodik alkalommal értékelhette a világhírű képzőművészekből álló zsüri a beérkezett színvonalas anyagot, melyet márciustól októberig a nagyközönség is megtekinthetett. Több magyar alkotó munkáit kiállították, sőt, a magyar csoport alkotásait aranyéremmel jutalmazta a zsüri. Megyei siker is született: Mladonyiczky Béla, Békéscsabán élő szobrászművész, aki eddig csaknem minden biennálén eredményesen szerepelt, a napokban vehette át Budapesten a Centro Dantesco különdíját, Emilio Greco emlékplakettjét.

Békéscsaba

Népfrontvita a kereskedelm

Akár egy mini fórumnak is beillett volna az az összejövetel, amelyet a Fogyasztók Városi Tanácsa (FVT) a közelmúltban rendezett Békéscsabán. A népfront helyi székházában tartott megbeszélésen először *Banadicsné Loránd Ibolya* HNF-titkár köszöntötte a megjelenteket, majd *Blaskovits Péter*, az FVT elnöke mondott bevezetőt. Ezután azok az aktívák ismertették tapasztalataikat, akik mint vásárlók maguk is többször megfordultak a Fogyasztók Kiváló Boltja cím elnyeréséért vetélkedő kisebb-nagyobb kereskedelmi egységekben. A versenyben csupán nyolc üzlet nevezett be a megyeszékhelyen, s közülük — amint később kiderült — a továbbjutást eddig hat érdemelte ki. Valamennyi bolt megkapta a körlevelet, amelyben a különböző célokról, feltételekről már előre tájékoztatták az érdekelteket.

Egyébként — és ezt az utóbbi ülésen is megerősítette a vezetőség — nem ellenőrzésről, hanem egy-egy alkalomszerű vásárláskor rint is megemlíteni, az viszont elhangzott, hogy ez év márciusában — az értékes jutalmak kiosztása után — újabb verseny indul. Minden bizonnyal az erre utaló táblákat most már időben kifüggesztik az egyes ABC-kben és boltokban.

Most pedig válasszunk ki az elhangzott észrevételek közül néhányat, ami leginkább jellemző volt az egyes üzletekre, illetve magukra az eladókra. A legtöbb helyen megfelelő az áruválaszték és a tisztaság, higiénikus környezet fogadta a vásárlókat, kivéve egy üzletet, ahol a bolt vezetőjén piszkos köpeny volt, annak ellenére, hogy korábban már figyelmeztették őt erre a mulasztására.

Az FVT tagjai több helyen nem kapták meg azt a cikket, amely iránt nemcsak a megyében, de országszerte is nagy a kereslet. Ez különösen a megszokott, bevált és aránylag olcsó áruféleségekre érvényes (például: Otthon kávé, déligyümölcs, különböző mosóporok, szappanok

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
Mladonyiczky Béla,
szobrászművész
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1984 SEP 0 8

NÉPÚJSÁG

1021

Mladonyiczky Béla: Michelangelo

NÉPÜ

Battonya — jelkép

Szeptember hónapot írunk. Negyven éve sorsdöntő történések küszöbén állt ez a táj. A háborús események közvetlen közelségbe kerültek. Augusztus végén, Románia kiugrásával határaink közelébe ért a front. A német megszállás kétségtelenül lecsökkentette cselekvési szabadságunkat, de a felső vezetés felemás álláspontja, tettei egyenes úton vitték a tragédiába, a végpusztulás szélére a nemzetet. De a nép, a dolgozó kisemberek tömege nem volt azonos az uralkodó osztály kétségbeesett antikommunizmusával. A dokumentumok is egyre bővebben igazolják a mind szélesebb és változatos formájú, tartalmában, szándékában is sokszínű szembenállást a hivatalos politikával: begyűjtés megtagadása, munkalassítás, szabotázs, bujdosók, deportáltak mentése, hűségmozgalom, partizánok, ejtőernyősök segítése stb. S ezzel párhuzamosan erősödött a terror, a brutális megtorlás is. De mégis elérkezett az a nap,

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Mladonyiczky Béla
szobrászművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1984 SEP 0 8

1021

Mladonyiczky Béla: Földnéző

Galambok

Felszabadul

Életut

Kőbányától—Jaminái

Nehéz elfogulatlanul írni egy olyan emberről, akivel több mint másfél évtizedes kölcsönös ismeretben, munkakapcsolatban állt az újságíró. *Berki Lászlóról*, a Dél-alföldi Tégla- és Cserépipari Vállalat 1979. január elsején nyugdíjba vonult igazgatójáról van szó. Remek színben fogad békéscsabai otthonában, korát meghazudtoló a frissesége.

— Az ember igyekszik karbantartani magát. A kerti munka, a horgászat kiválóan alkalmas arra — mondja nevetve. Közben az asztalra teszi szemüvegét, amin tekintetem önkéntelenül is megakad: mintha egy-két dioptriával erősebbnek tűnne, mint a korábbi? Szóval mégiscsak telik az idő. A szobában kényelmes fotelben csevegünk, s „bemelegítőként" néhány közös ismerősről érdeklődik, majd egy füzetet lapoz fel.

— A munkásőrség felkérésére egykori századom történetét írom meg, ugyanis alapító tagja voltam a testületnek, s több mint húszéves szolgálat után szereltem le — magyarázza, s ezzel máris a közepébe vágunk. A néhai hajdúböszörményi téglagyári munkás fiának élete kortársaihoz hasonlóan nem volt könnyű. Berki László is azon korosztályt képviseli, akit az élet igencsak próbára tett. A szobafestő szakmát tanulta ki, majd segédként a fővárosban dolgozott.

— A szobafestés meglehetősen idénymunka volt, végül is 1937-től Kőbányán, a Kerámiaipari Vállalatnál segédmunkásként helyezkedtem el. Kisgyerekkoromban apám munkahelye környékén sokat ténferegtem, később segítettem is neki, így nem volt teljesen ismeretlen előttem a téglás szakma. A kerámiagyár más volt azért mégis, mint a többi téglagyár: nemcsak falazóanyagot, hanem burkolólapot is gyártott. Teljesen önállóan éltem, s egy idős kőfaragó egy alkalommal levitt a MÉMOSZ-ba — Magyar Építőmunkások Országos Szervezete —, ahol először találkoztam a szakszervezeti mozgalommal, baloldali munkásvezetőkkel. Először itt kapcsolódta követeltünk 10 fillérrel, ra ebből a radt a spo az éneklés, ismerkedte egy klubba tunk.

Aztán kö László sen Negyvenné miskolci va ban volt a megszökött

— Hami útnak. Csa a kofferjai tartozónak még a gyű dapestre, kolóniára történetet. 1945. janu foglalták a dító csapat

— Ma is 27 fokos Másnap ha tak... Jan rületben a ahova én i va már pá kezdtük a san a tégl pet a fővá lovasfogatt részébe, vi tunk.

Az ország hosszú idő egyéves ki togatott H meglepetés én újra be kus hadse maradt. S líti, próbál

Mladinyovszky Béla
békéscsabai szobrászművész alkotásai-
ból hétfőn Gyulán, a Jókai Művelő-
dési Házban kiállítás nyílt.

Magyar Hírlap 1971/54 Sold.

Mladonyiczky Béla

Mladonyiczky Béla szobrászművész gyűjteményes tárlatát október 6-án 15 órakor dr. Bereczky Loránd, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitja meg a Filmcoop Stúdióban (Budapest, V., Apáczai Csere János utca 7.).

Népszabadság, 1987. IX. 29

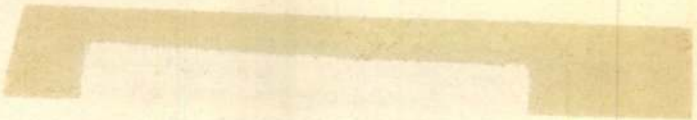

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Mladonyiczky Béla szobrászművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1978 JUL 23

1021

Pénteken délután szép számú részvevő előtt, Gyulán, a Dürer Múzeum kertjében Sik Ferenc érdemes művész, a Várszínház művészeti vezetője nyitotta meg a Mladonyiczky Béla békéscsabai szobrászművész alkotásait bemutató kiállítást

Fotó: Béla Ottó

szólva az
mondotta,
pos forg
nappal ak
Majd arr
vállalati
ből az eg
dítások
képest csa
kívánják
szövetkeze
tét tekint
lisnak.

Jelentős idei feladatok egészen belül is az egy főre jutó termelékenység meghatározása, melyet 900 ezer forintban állapított meg az igazgatóság. Ennek teljesítése a múlt évihez képest 7,3 százalékos termelékenység-növekedést feltételez. Lényegesnek ítéljük meg viszont azt az elhatározást, hogy a szövetkezet összes forgalomemelkedését alapvetően a munkaerő- és bérgazdálkodás jobbá tételében látja az ÁFÉSZ vezetése. Ezért is mondták ki, hogy a forgalomnövekedést 70 százalékban a termelékenység emelésével és csak 30 százalékban kívánják létszámnövekedéssel elérni. Amennyiben az így valósul meg, akokr a Gyula és Vidéke ÁFÉSZ dolgozóinak bérszínvonala 1978-ban 6 százalékkal emelkedik.

galom hatékonyabbá tételéhez — mint mondotta a szövetkezet elnöke — jelentősen hozzájárulhat a múlt évben létrehozott májlibahizlaló szakcsoport. A szövetkezet igazgatósága úgy ítélte meg, hogy a mind jobban szilárduló szakcsoport a felvásárlási ágazat 1977. évi eredményszintjét 3 százalékról 3,2 százalékra tudja emelni. Az eddigi eredmények azt jelzik hogy a tervezett eredményszintett teljesíteni tudja az ipari ágazat is.

Csak a jellemzőbbeket említettük itt mindabból amit a Gyula és Vidéke ÁFÉSZ vezetői és dolgozói idei üzletpolitikai tervükben a hatékonyság javításáért célként tűztek maguk elé.

Balkus Imre

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Mladonyiczky Béla

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1978 JUL 23

te dög, mondta nangosan,

1021

Mladonyiczky Béla:
Madonna

kanyargó Pece-patakról, mely ebből a tóból hozza vizét. „A Püspök- és Félix-fürdők 70 fokos meleg vize jött le idáig, s hült le nyáron 30—40, télen 24—25 fokra. S ez a víz egy kis bűzös, kedves váradi Gangespartot hazudott a város alá... Enyhe telű években lecsúszott a lótusz Szőllősig is. Lehozta a víz a magot a püspökfürdői lótuszos tóból.

Szemben a fürdőházzal, az egy

Mladonyiczky Béla, szobrász

L: Fajó János

Dömötör János: Egy képzőművész szakkor negyedszázada

123–127

Új Auróra, Békéscsaba, 1982. aug.

1982/2

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Mladonyiczky Béla

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 JUL 23

1021

Mladonyiczky Béla:
Fiatal lány

tikai adat, amelyek szembe tűnően jellemzik a ma szovjet falu életében végbe menő változásokat. A kolho zokban és szovhozokban je lenleg 4 225 000 gépkezel dolgozik (minden ötödik dol gozó a mezőgazdaságba gépkezelő). Ugyanekkor falusi építők száma 3 milli A mezőgazdaság iparosítás nak folyamatát olyan mé vű építkezés kíséri, amily azelőtt nem ismert a falu

Kialakul a falu új épít szeti képe: a főtér üzletek kel, étteremmel, klubbal, la kossági szolgáltató intézmé nyekkel, a csendes utcákbar a sétányok vagy a park kö zelében pedig az iskola, bölcsőde, az óvoda találha tó. A falu szélén van sporttelep. Ösztönzik a ked vezményes, hosszú lejáratú hitelekből finanszírozot egyéni lakásépítkezést. A állattenyésztő telepeket csirkefarmokat, takarmány üzemeket, géptelepeket magtárakat és egyéb terme lési objektumokat kiköltöz tetik a faluból. A falusi építkezést ipari alapokra ál lították át, komplex módon végzik, az éghajlat és a nemzeti hagyományok figye lembe vételével kidolgozott általános tervek alapján.

A plénum hangsúlyozta: a párt következetesen folytat ja a lakás- és kulturális szociális feltételek gyökeres javítását a szovjet falun.

F. Breusz
(APN—KS)

Mladonyiczky Béla

Mladonyiczky Béla: Kohán György emlékére, bronz, 9 cm, 1966 (fotó Balogh F.)

Művészet, 1968. júl. 21. old.

Mladoniczky Béla

Kohán György
emlékére.

Lóska Lajos: Békés képzőművészei.
Művészet, 1978. július - 18.oldal.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 MÁR 26

Mladonyiczky Béla

sét, megkérdi. ... nevetett. Sejtettük a történet végét.

1021

Mladonyiczky Béla:
Altató

Paraszt

USA-katonai
a kubaiaktól
zudozó" nev
nyilatkozata
sen, a Platt-
nak igen ke
semmi függ
maradt, s most a legfelső-
sabb, hogy keressük az *annexió* — tehát a bekebelezés — lehetőségét. Ez, kétség kívül, bizonyos időt követel, s ebben a periódusban Kuba még fenntarthatja saját kormányzatát..."

E hosszú távú szándékoknak megfelelően alakult az USA napi politikája. Tudatos *telepítés* kezdődött: csupán az első 7 év alatt 13 000 északamerikai vásárolt földbirtokot Kubában és 35 új — csak USA-állampolgárok által lakott — település jött létre.

A gazdasági és politikai nyomás eszközét felhasználva a kubai cukortermelés, a vasutak az USA kezébe kerültek, ugyanez történt a bankokkal, bányákkal, telefonhálózattal és a kikötőkkel. Kuba kiárusítása a kubai USA-barát (cukor) burzsoázia kormányainak segítségével történt, eszközük pedig az államkölcsönök voltak.

És megindult az USA-tőke is Kuba felé. 1923-ban már 1 milliárd 200 millió dollárt tettek ki az észak-amerikai tőkebefektetések.

Az Egyesült Államok Kuba szigetén cukor *monokultúrát* alakított ki, s ezzel deformálta a sziget gazdagságát. A cél meglehetősen világos volt. A hírhedt Wood fogalmazta meg: „(Kuba) ellenőrzésével, mely hamarosan birtoklássá is fog válni, ellenőrizhetjük a cukorkereskedelmet az egész világon. Azt hiszem, hogy ez...

A nép: Mondja, mister Mago elmenni Kubából?
Magoon: Mindjárt, mihelyt a

Mindez olyan helyzetben jelentkezett, amikor Kuba lakosságának 30 százalékát az afrikai eredetűek tették ki, s amikor a XIX. században az *etnikai integráció*, egy *afrokubán szellem* és *kultúra* kialakulása már jelentősen előrehaladt. Ezt a folyamatot szakította meg az USA-uralom.

Hogy Kuba XX. századi sorsa nem az Egyesült Államok uralkodó köreinek szándéka szerint alakult, a kubai tömegek *harcának* eredménye lett.

A Platt-cikkely ellen óriási tömegtüntetések zajlottak le, magát a kubai kongresszust sem tudta az USA teljesen befolyása alá vonni: itt is erős imperialistaellenes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 MÁR 2 6

Mladonyiczky Béla
szobrászművész

1021

KÖ

Mladonyiczky Béla:
Afrodite

Torzó

örténeti

Kossuth-bankók, az 1848—49-es szabadságharc papírpénzei. De láthatóak voltak a Kossuth Lajos által nyomtatott amerikai dollár és forint is, amelyet NewYork-ban illetve Philadelphiában adtak ki. A kiállítás rendjében ezt követően az Osztrák-Magyar Bank papírpénze, az I. világháború, az őszirózsás forradalom, a Tanácsköztársaság pénzei voltak láthatók. Ezt követte az 1927-ben kiadott pengő.

A felszabadulást követően a Vöröshadsereg parancsnoksága által kiadott pengő címletű bankjegyek, valamint különféle pénztári utalványok, Szekszárd, Mohács városok által kibocsátott pénzek sorakoztak a kiállításon. S az inflációs évek legnagyobb számjegyű pénzjele, amely a világon is ritkaságnak számít nagysága következtében: ez az 1 milliárd pengő. 1946 júniusában forgalomba került az új pénz, a forint. Ebből is szép kollekciót mutattak be a gyűjtők. Látható volt az első zöld-kék színezetű százas, amit 1947-ben váltott fel a ma is forgalomban lévő piros színű papírpénz. A kiállítás sorát zárta az Ady Endre arcképével díszített ötszáz forintos.

adott amerikai papírpénzek

tt bankjegyek

Kép, szöveg: Fülöp Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 ÁPR 14

Mladonyiczky Béla
szobrászművész

1021

Szerdán nyitotta meg Mladonyiczky Béla szobrászművész Békéscsabán, a Tervező Vállalat pinceklubjában a Lakatos Tibor festményeiből rendezett bemutatót. A fiatal alkotó, aki ez évben felvételt nyert a Képzőművészeti Főiskolára és évek óta tagja az ifjúsági ház képzőművész szakkörének, már több pályázaton sikerrel szerepelt. Az érdekes hangulatú bemutató április 15-ig tekinthető meg.

Fotó: Veress Erzsi

Az elmú
házi Gázip
az üveggyá
zottságának
a megyei
KISZ-vezet
Ságvári E
hallgatói.

A fiatalok azzal a céllal látogattak el a gépgyárba, hogy a KISZ-iskolán az elméletben tanultak mellé gyakorlati tapasztalatokat is gyűjtsenek. Kérdéseikre a párt-, gazdasági, szakszervezeti és KISZ-vezetők adtak választ.

A konzultációk után a hallgatók megtekintették a gépgyárban előállított termékeket, illetve az üveggyárban folyó termelő munkát, és elbeszélgettek a gépek mellet dolgozó fiatalokkal.

Közlekedési szabadegyetem kezdődik

A megyei tanács, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Békés megyei Szervezete, valamint a Békés megyei Közlekedésbiztonsági Tanács újabb közúti közlekedési szabadegyetemet indít április 14-én, pénteken.

A délelőtt 9 órakor kezdődő, első előadáson Bálint István tart tájékoztatót KRESZ-ismeretekből.

A szabadegyetemre csaknem 70-en jelentkeztek, és négy alakalommal 8 előadást hallgatnak.

ceruzát. Volt egy fiatal mezőhegyesi kollégám, szórahajló gyerek volt, az sokat segített.

Akaratlanul előrelendül a kezem, mintha egy építési rajzot terítene az asztalra. Felvillannak az ötvenes évek emlékei is.

Huszonöt év

— A begyűjtés. Reggeltől estig azt szerveztük. Ha begyűjtöttünk, mondjuk 800 vagonnal, akkor újabb annyi kellett... Egész nap bicikliztem Mezőhegyesre, Battonyára, Dombegyházára. Nagyon elfáradtam ebben, kértem, csinálhassak mást. Kaszaperen dolgoznál-e? — kérdi egyszer Boruzs doktor

Figyelmetlen egei

Zsákmányára koncentrált mesvámos határa fölött egy a Csopak-tája Termelőszöve AN 2-es növényvédő repülő

A súlycsoportbeli különbs ményeként a madár „húzta után azonban még sikerült a szövetkezet dolgozói vette pos ápolás után újból egész

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 340-748, 340-726
1978 MAR 26

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Mladonyiczky Béla

1021

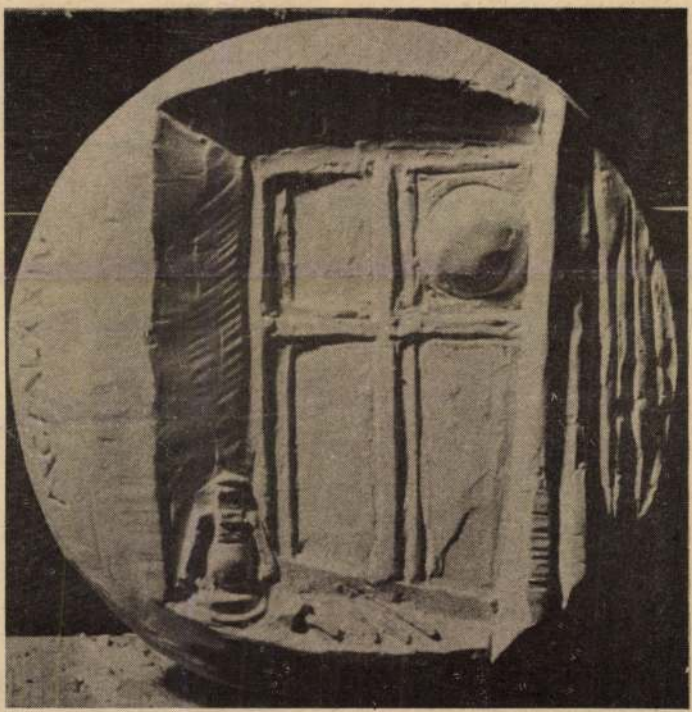

Mladonyiczky Béla: Ablakom

Barátaink éle

Prágai és tátrai képeslap

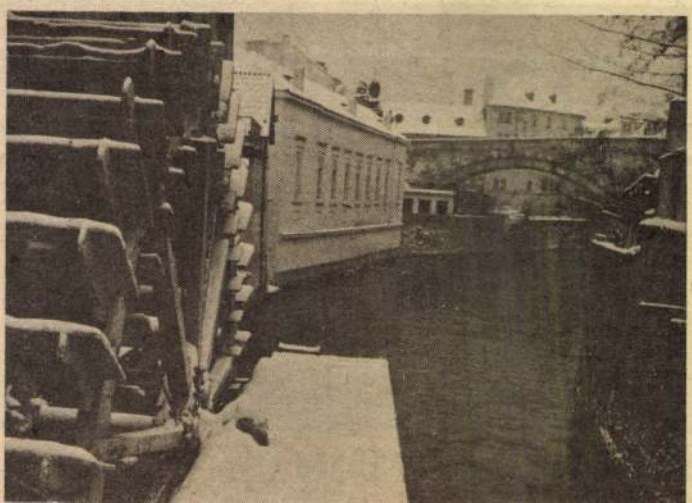

Mladonyiczky Béla, szobrón

L. Tóth Erő

Dér Andre: Új lapsa noplóban 74-80

Új Auróra, Békéscsaba, 1981 dec. 1981/3

Mladonyiczky Béla

Mladonyiczky Béla főleg erineivel anatott sehert. Érem művészetében a rusztikus, szalkás, szinte vésett anyag megmunkálás és a lágyan kezdt, hangulatos, impresszionisztikus formahépzés egyaránt fölbellvető.

Lóska Lajos: Béles i művészet, 1978.
Művészet, 1978. julius – 18. lap.

Mladomyiczky Béla
szobrász

Rendszeresen részt vesz a nu-
gyei és az országos tárlatokon.
Számos csoportos bemutatóre
szerepelt külföldön is a művész.

— Békés képzőművészei.
Művészet, 1978. július - 18. lap.

Mladomyjovszky Béla
szobrász

A művész 1936-ban született Békéscsaban. A Képzőművészeti Főiskola szobrász szakát 1961-ben végezte el.

– Békés képzőművészei.
Művészet, 1978. július – 18. lap.

Mladonyiczky Béla
szobrász

A művész csoportos kiállításon szerepelt Jugoszláviában, az NDK-ban, a Szovjetunióban, Csehszlovákiában.

– Békés képzőművészei.
Művészet, 1978. július – 18. lap.

Mladonyiczky Béla
szobrász

A művész köztéri szobra áll
Békéscsabán és Csorvás on.
Alaptag.

— Békés képzőművészei.
Művészet, 1978. julius – 18. lap.

Mladonyiczky Béla
szobrász

Jelentősebb egyéni kiállítása
Budapesten, Hódmezővásár-
helyen, Balasagyarmaton, Gyu-
lán és Gödöllőn voltak.

— Béhés képzőművészei.
Művészet, 1978. julius – 18. lap.

MDK.

Mladonyiczky Béla

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 juni.2o.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mladonyiczky Béla

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1970 MÁJ 21

1021

Új szobor Békéscsabán

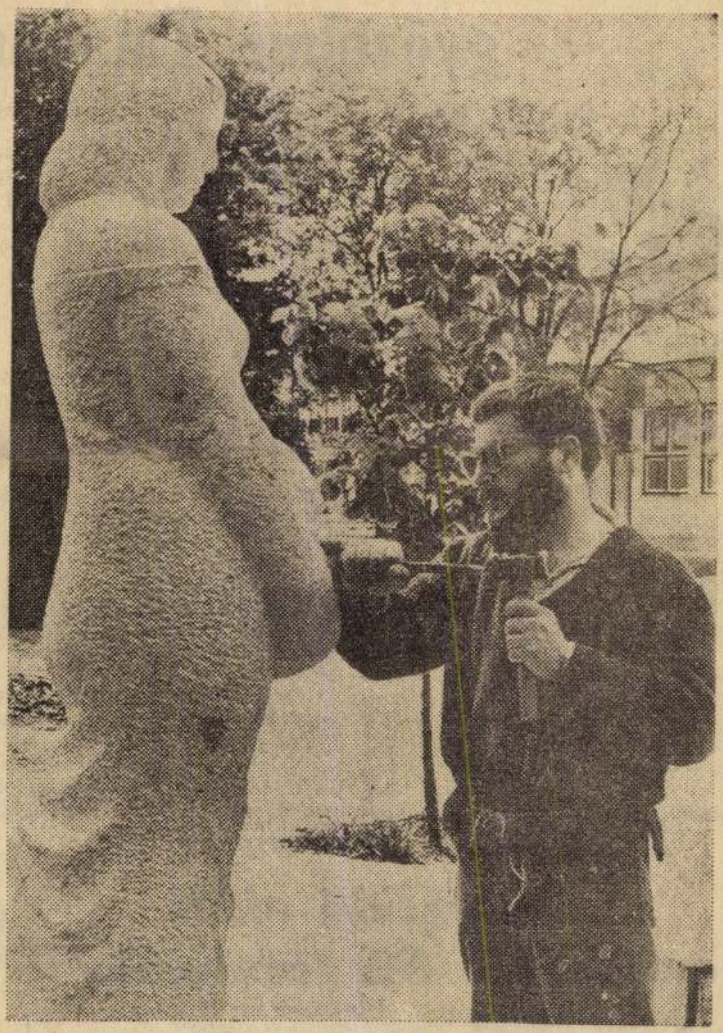

Mladonyiczky Béla szobrászművész Kenyér című köszöbrát Békéscsaba városnak ajándékozta. A szobrot a hivatalos zsüri elfogadta, és azt hamarosan felállítják a megyeszékhelyen.

A [illegible] a

[illegible]

MEZŐBERÉNYI VÖRÖS METEOR —TATABÁNYA 71:67 (34:38), női NB II. Tatabánya. V: Pásztói, Preuker. **Meteor:** Zsedényi (20), Gál (2), Nagy, Winter (6), Kokauszki (6). Csere: Túri (4), Krcsmarik (7), Tóth (18), Molnár, Székely (4), Tarnai. Edző: Molnár Miklós. A félidő elején a Meteor 4—5 pontos előnyre tett szert, majd a hazaiak vették át az irányítást. Fordulás után felváltva vezettek a csapatok. A hajrában a berényieknek sikerült jobban és lelkes játékkal nagyon értékes győzelmet szereztek. A sok jó teljesítmény közül Zsedényi, Tóth és Kokauszki I játéka emelkedett ki.

KF-HÁZI RVSC—GYULAI SPARTACUS 77:54 (45:34), férfi NB II, Kiskunfélegyháza. **Spartacus:** Varga (14), Erdélyi (16), Bagossy (6), Puskár (4), Horváth. Csere: Szelezsán (2), Christián (6), Czeglédi (4), Szűcs (2), Marhás, Antovszki, Szabó. Jól kezdett, majd sok ziccert hagyott ki a gyulai csapat.

KUNSZENTMÁRTONI TE—SZARVASI FMGT 73:65 (37:34), férfi NB III. Szarvas. **FMGT:** Markovics (11), Bakos (18), Pataki (7), Földes (2), Dénes (6). Csere: Gombos (12), Szirony (7), Megyeri, Farkas, Hudra, Csikász, Tóth. Távoli kosarakkal nyertek a vendégek. Jók: Földes, Bakos, Dombos.

SZEGEDI FÉT—BÉKÉSI VÖRÖS METEOR 91:75 (38:33), férfi NB III. Szeged. Kétszer zárkóztak fel egy pontig a békésiek, de a szokatlanul kisméretű teremben pontatlanul dobtak. Kd: Csibor (38), Korcsok (20), Takács (6), Domokos (6), Veress (3), Gábor (2).

GYULAI 613. ITSK—SZARVASI FMGT 57:38 (23:17), női, megyei. Ld: Dalmadi (28), Mazán (16), ill. Hajdú (12), Kaszanyi (10).

BÉKÉSI VÖRÖS METEOR II. —Békési Gimnázium 84:41 (36:18) megyei, női, Békés. A 40 százalékban általános iskolásokból álló szövetkezeti tartalékok egyévi szorgalmas munkájuk

---

Rangadó előtt a Szalvai SE labdarúgói

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mladonyiczky Béla

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békés m.
1983 SEP 24

1021

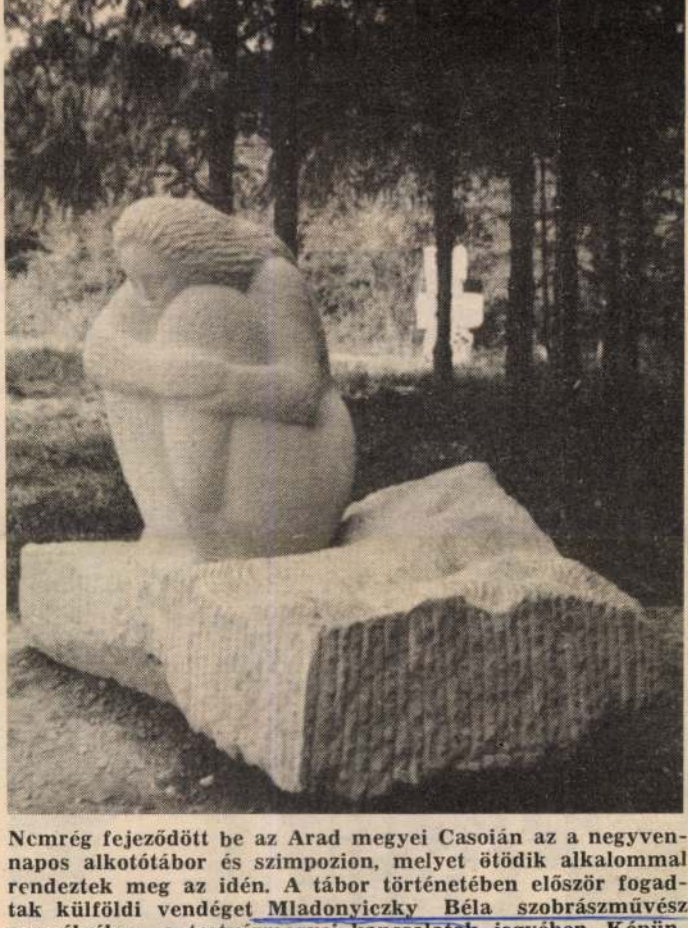

Nemrég fejeződött be az Arad megyei Csoián az a negyvennapos alkotótábor és szimpozion, melyet ötödik alkalommal rendeztek meg az idén. A tábor történetében először fogadtak külföldi vendéget Mladonyiczky Béla szobrászművész személyében, a testvérmegyei kapcsolatok jegyében. Képünkön Mladonyiczky Béla — a táborban készített és ott felállított — „Vita" című szobra látható

lószorító

esebb terméket
panyaggal

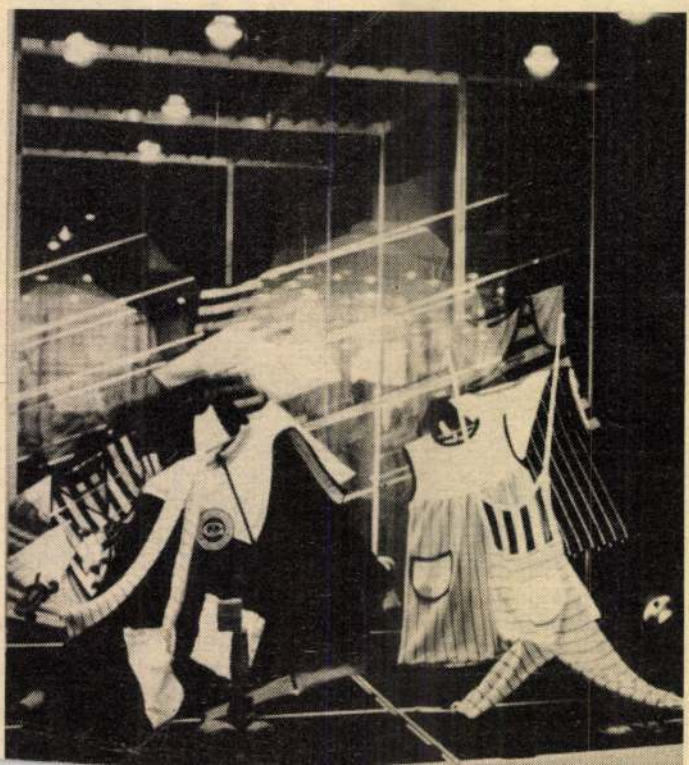

Mladonyiczky Béla szobrász

Önarcképe; Lányfej c szobra (eml.)

Szerepel az alábbi tárlaton

Dömötör János: A XII. Alföldi tárlat

Kőrösdáj 1969 IV. 27

Mladonyiczky Béla

Szerepel az alábbi tanulmán Békésszabán

N.N.: Kiállítás a Munkácsy Mihály Múzeumban

Békés megyei Népnyiság 1971 X. 10

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1971 JAN 17

Mladonyiczky Béla érméi

1021

Mladonyiczky Béla

Önarckép

Kondorosi csáida

15 éves az écskai művésztelep

ok, az

Óriási
a napok
düh sor
budapes

És ünn
ár tizen
tották m
között a
dapest f
állandó
hidat. Huszonöt évvel ezelőtt.

A felszabadult magyar nép hősi krónikájának szép fejezete az, amelyik a hídépítésekről ad számot. Különösen a budapesti hidak újraszületéséről. A jubileum megkívánja a történelmi visszapillantást: bizonyára lesz majd vállalkozó, aki megírja a pesti hidak regényét is, mert a hidak történelme valamiféleképpen Budapest történelme.

A Gellért-hegy lábánál igen jelentős átkelési hely alakult egykoron. Írásos okirat emlékezik meg a pesti révről, a Portus Pestről 1148. évi keltezéssel. De már korábban is voltak e tájékon ideiglenes, partokat kötő építmények.

A Budát és Pestet összekötő állandó híd gondolatával Zsigmond király uralkodása idején találkozunk. Egy erre járt francia lovag, bizonyos Bertrandon de la Broquiére úr útifeljegyzéseiben olvashatjuk, hogy a

narc idején többször a
vegőbe röpíteni félig
kezeteit az osztrákok.

A hidak legújabbk
nelmének szintén hősi
van. 1945 tavaszától 1
árjáig a szovjet had
tal épített ideiglenes
tett egyetlen összekö
hetőséget a partok k
nuár 18: Kossuth-híd.
gusztus 20: Szabadsá
november 16: Margit-
november 20: Lánchíd
vember 20: Erzsébet-

A hősi munkával
Kossuth-híd 1955-ig s
közúti járművek forg
sőbb csak gyalogos
engedélyeztek rajta és
lebontották.

A Kossuth-híd már
De emlékezünk rá. Ú
büszkén feszülő íveib
él, és ahányszor rág
emléke felszabadult n
kotó erejét idézi.

A televízió jövő he
műsorából

ILLÉS ENDRE: FESTETT EGEK. (Kedd, 20.00) A háromfelvonásos színmű közvetítése a Madách Színházból, felvételről. Alig egy éve múlt, hogy Illés Endre drámáját bemutatta a Madách társulata. A főszereplő egy fiatal gépészmérnök, Szűcs Ádám (Huszti Péter alakítja), aki egy népbetegségben szenved: az önértékelési túlzás kórokozója fertőzte meg, ezért hamis illúziókat tekint reálisnak, időnként — nyugodtan mondhatjuk — szenveleg, s a társadalmi értékű teljesítmények helyett csak kézzelfogható eredményei, az autó, a villa és az egyéb státusszimbólumok érdeklik. A cím Vörösmarty-ra utal, aki Merengőhöz című versében írta le a felejthetetlen sorokat: „Ábrándozás az élet megrontója, mely, kancsalul, festett egekbe néz" a dráma bizonyítja, hogy sokakban még ma is fellelhető ez a tulajdonság.

KARRIER. (Csütörtök, 18.35) Magyarul beszélő NSZK rövidjátékfilm. Milyen módjai vannak a karriernek? A film ennek egyik változatát mutatja be, s ez a változat a pókeren alapszik. A póker lényege a blöff, s a főszereplő fiatal színésznő ezt az utat választja: megrendezteti búcsúestjét, s meghívja erre az egész stábot. Elhiresztelj magáról, hogy Hollywoodból érkezett számára ajánlat, s ezért hagyja el a társulatot. S ez elégnek bizonyul ahhoz, hogy a producer főszerepet ajánljon fel neki...

SZÁLLNAK A DARVAK. (Szombat, 17.25) Magyarul beszélő szovjet film. Ma
gon 1958 nyarán muta
V. Rozov írásából Mi
tozov rendezésében k
met — akkor, amikor
már Cannes-i nagydí
Azóta többször felúj
szovjet filmművészet
sabb hagyományait fo
kotást — s mindig sik
ronika története a sz
hűség hőskölteménye,
megjelenítési módja é
lenségen keresztül tört
film őszintén ábrázolja
kot, a gyilkos háborút,
és a kisszerű kufáro
ránt. Veronikát Tatj
moljova, Boriszt Aleks
lov alakítja.

Szexi televíziós prog

*A „Chick" című szex-
kesztősége még az év
át akarja ültetni a gy
azt a tervét, hogy egy
adón keresztül „az első
szexi televíziós műsor
rozza.*

*Amint az a „Chick"
kezletén elhangzott, a
berendezések már rend
állnak. Emellett egy ille
gal televíziós program
tőivel is kapcsolatba
már rendelkezésükre
„teljes szexi film, mé
javából".*

*A lap szerkesztőségé
ménye szerint itt az
nak, hogy a félreisme
ziónézőknek a hag
„magas szintű" progr
lyett valami olyat n
ami igazi kikapcsolódá
számukra.*

Mladonyiczki Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

NÉPFRONT
Budapest

1971 - 8

ÁCHIM-SZOBOR BÉKÉSCSABÁN

1021

A nagy parasztpolitikus születésének századik évfordulója alkalmából a békéscsabai Áchim L. András utcában felavatták a város szülöttjének emléktábláját. A dombormű Mladonyiczki Béla szobrászművész alkotása. Az avató beszédet Nyári Sándor, a Hazafias Népfront megyei titkára mondta. Ezt követően a városi Árpád-soron dr. Pölöskei Ferenc egyetemi tanár avató beszédével leleplezték Áchim L. András szobrát is, Marton László szobrászművész alkotását.

csoportok között folyó *országos vetélkedőben* ebben az évben az ötödik helyen végeztek. A legutóbbi tisztújító közgyűlésen megválasztott új vezető testület erőfeszítéseket tesz a kisiparosok közéleti és társadalmi szerepének megnövelésére.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021
MI
1971 MÁJ 18

Mladonyiczky Béla

Ilja Ehrenburg

Mladonyiczky Béla

lésben
nyek
nyukn
aki ki
érzéke
kozott
port e
egymá
Bűnös
ló cse
vetek
ban.

S. K
laga 3,
élnek, nevelőapja nem szól bele a gyerek nevelésébe, így a nehéz feladat az anyára hárult. Mindkét szülő becsületesen dolgozik.

H. É. 15 éves, 3,9 tanulmányi átlaga van. Szülei vezető beosztású, becsületes emberek. A lányuk baráti köre nyugtalanította a szülőket, fogadta is, hogy szakít velük, de nem sikerült.

— Mondtam, hogy nem megyek velük lopni, ezért gyávának tartottak — mondja. vallomásában a jószándékú, de befolyásolható, gyenge akaratú lány. Ők ketten S. K.-val

radt a gimnáziumba
maradt az iskolából,
a környező iskolában
tanulmányaikat. Ilye
dés meghozatala a
értelmében szükséges

De mi lesz velük

Tudo
tanári kar, élén az
a KISZ-vezetőséggel
az ügy körülményeit
gondolom, hogy van
kelni, hisz néhány é
szintén egy diákl
tagjai ebből az iskol
ló módszerrel követt
eseiekmény-sorozatot

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mladonyiczky Béla

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba
1970 MÁJ 8-9

/1021

Kamaratárlat a szerkesztőségben

Május 6-án, délelőtt 11 órakor nyitotta meg Mladonyiczky Béla szobrászművész Tóth Valéria főiskolai hallgató textilképeinek kiállítását. A megnyitón az érdekes technikával készült alkotások nagy sikert arattak.

Képünk: Tóth Valéria és Mladonyiczky Béla, a kiállítás megnyitóján.

(Fotó: Demény)

esetben nem kísérlik m
feltéve, ha ismeretlen a
játékos — az első 7-es
A másodiknál viszont m
leznek, és gondolkodnak
várják az ellenfél cselez
dulatait. A három mp
előtt ugyanis már lőn
Közvetlenül a dobást m
kapuscselnél a dobójáték
nehezen tud változtatni
kán, így — legtöbbször
nyer.

A kapust jól segítik
megfigyelései is. Pluszt
számára a lélektani tényező,
hogy neki „nincs veszteniva-
lója". Hiszen az esetleges sikerte-
lenségért senki sem okolja! A
dobójátékosnak viszont — kü-
lönösen a mérkőzések döntő sza-
kaszaiban — a kapus zavaró te-
vékenységén kívül a nagy fele-
lősség gátló tudatával, a hibá-
zás következményeinek latolga-
tásával is meg kell küzdenie!

A 7 m-esek védése, értékesíté-
se tehát sokmindentől függ. Egy
azonban tény: a büntetődobás
hárítása bravúrnak, a 7-esek ki-
hagyása — hibának számít.

A B-CSOPORT UTOLSÓ HELYÉN

Sok csapat a várakozásnak
megfelelően szerepel a megyei
I. osztályú labdarúgó-bajnok-
ságban. A Bcs. Építők együttes-
se azonban nem tartozik ezek
közé. Jelenleg a B-csoport utol-
só helyén állnak.

kézilabda-bajnokság küzdelmeiből, de az újonc Bcs. Vízmű SC férfigárdája már két rangadón diadalmaskodott, s ezzel a bajnokság egyik — talán nem is titkos — esélyesévé lépett elő. A jó szereplés okairól a sportkör elnöke — Szarvas János főmérnök az alábbiakat mondta el.

— Az együttes remek rajtja bizonyos fokig minket is meglepett. A siker magyarázatát négy alapvető tényezőben látjuk. Ezek a következők:

— A vállalat dolgozóinak jelentős része magáénak érzi a csapatot, és minden segítséget megad a fiúknak. Nagyban hozzájárul ehhez az, hogy *Kendra János*, a vállalat igazgatója a tárgyi feltételek biztosításán keresztül részt vállal az eredményekből.

— Alapozási és felkészülési munkánk kifogástalan volt.

Mladonyicz hy Béla
nobrási

M.DK

Ó marchipe ősi hultúrak robusztus
erejét sugározza. Leányfeje lágy
és bensőséges összhatású.

D.J.: A XII. Alföldi Tárlat
Művészet, 1969. július - 47 lap.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kladovszky Béla

Leánykép 1968 mészkő 42 cm

II. Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs, 1969

Mladonyiczky Béla szobrász

Fa és ólom szobrokkal szerepel a

XI. Alföldi Tárlaton

Székelyhidi Attila: Gondolatok az idei Alföldi Tárlatról.

Tiszatáj, 1968. VIII. sz. 746. o.

MDK

Mladonyiczky Béla

Fiam, fa

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely, Szeged, Gyula, Szentes

Mlaskovyiczki Béla

Az árvízkárosultak javára
ajánlotta fel egyszerre árát.

Képaukció az árvízkárosultakért
Békés megyei Népújság, Békéscsaba
1970. jún. 7.

Mladonyiczky Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1967 DEC 24

csupán csak
elkerül.

1021

Mladonyiczky Béla Önarckép

Nyolc év alatt mindössze kétszer tévedtem e tekintetben: egyszer megbuktam történelemből, egyszer jelest kaptam magyar nyelv- és irodalomból. De az év végére mindkettőt kijavítottam elégségesre.

Iskolai tanulmányaim elvégzése után tanonc lettem egy gyógyszerárugyárban (3 hónapig), majd üzletszerző gyakornokként a Magyar—

nek is kellett nekem ide eljönnöm? Hátul néhány lakli már össze is hajol, már kuncognak is, énistenemjóistenem, szégyenszemre közröhejbe fullad majd az egész ismerkedés.

— Ne egymás között sugdolódzatok! — szól rájuk erélyesen a nevelő. — Mire vagytok kíváncsiak? Az író szaktárs mindenre válaszol!

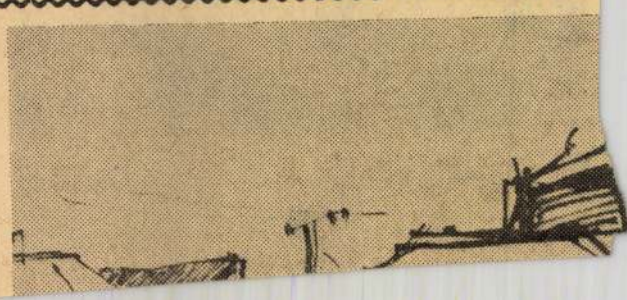

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mladinyovszky Béla

ZALAI HÍRLAP

1971 FEB 23

— **Kiállítás nyílt** hétfőn Gyulán, a Jókai Művelődési Házban Mladinyovszki Béla békéscsabai szobrászművész alkotásaiból. A tárlaton félszáznál több mórtéi dombormű és kisplasztika látható. A megnyitón Gaburek Károly festőművész mondott ünnepi beszédet.

1971

— **4907 iparvállalat**

M.D.K.

Mladonyiczky Béla
szobrán

Szerepelt a tárlaton.

Kovács Gyula: A XI. Alföldi Tárlat Béliscsabán
Művészet, 1968. julius - 35 lap

MDK

Mladonyiczky Béla

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1967 nov.

MDK

Mladonyiczky Béla

Kiállitási hir

Békésmegyei Népujság 1968 juli.14.

Uladonyiczky Béla
(Bélés Csiba)

~~of~~

Fikusz, ólomplatett, 9,5
Szegedi Kiss István, bronzpl. 9,5
P. Breughel terrakottaplatett, 9

Alföldi Tárlat, Gyula 1966
Kat. bev. Csoór István 1966

Mladonyiczky Béla szobrász

Plaka Hekkel

nekipel

a IX. Alföldi Tárlaton Gyulán

Gádoros. Vass István: IX. Alföldi Tárlat

Tiszatáj 1966 VI. n. 458 old.

Mladonyiczky Béla

Beat-fesztivál Mezőkovácsházán

1021

A hírek szerint jól sikerült megyei beat-fesztivált rendeztek az elmúlt vasárnap, a mezőkovácsházi művelődési központban. Az első ilyen jellegű megyei seregszemlén 16 együttes vett részt, s marathoni; délelőtt fél 11-től este 6-ig tartó küzdelemből végül is a Pallasz- és a Retur-együttes került ki győztesen. A beat-fesztiválon részt vevő zenekarok emléklapot és emlékplakettet kaptak. Ez utóbbit Mladonyiczky Béla szobrász készítette.

A szemtanúk szerint a Pallasz- és a Retur-együttes magas színvonalú, jó zenét produkált. A szervezés igaz, itt-ott még akadozott, de így is figyelemre méltó a mezőkovácsházi rendezők tevékenysége a megyei beat-mozgalom fellendítésének szorgalmazásában.

A továbbiakban a végrehajtó bizottság tagjai tudomásul vették a II. Tiszai Vízlépcső mezőgazdasági hasznosítása felett vállalt védnökség
ratív bizottság r
szóló tájékoztat
Amint az ismer
VII. kongresszus
ezelőtt vállalt
II. Tiszai Vízl

rendkívül biztatóak.

A csoport dr. Tarnóczy Tamás professzor irányításával

KÖRÖSVIDÉKI
MŰSZAKI BIZ

értesíti

hogy
Hárm

arankai

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPÍRÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 MAR 25

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Pákász-szobrot állítanak fel Szeghalmon

Mladinyovszky Béla

Épül, szépül a Sárrét „fővárosa", Szeghalom. Az új épületeken, parkosításon kívül képzőművészeti alkotásokkal is gyarapszik a sajátos táj központja. Többek között az új tanácsháza elé díszkertet telepítenek. A vaskerítést Miklya Jenő sárrétkutató tervei alapján készítik. A vaskerítésben a tájjellegnek megfelelően a Berettyót és a Sebes-Körös egymással ellentétes irányban úszó halak jelképezik.

A díszkertben állítják fel a pákász-szobrot, s Sárrét ősi foglalkozásának jelképét. Emlékművet állítanak a „boszorkányégetésnek" is. A Sárrét utolsó „boszorkányát" ugyanis Szeghalmon égették el 1718-ban. Az alapkőre a boszorkány domborművet Mladinyovszky Béla békéscsabai szobrászművész készíti.

Mar
igazga
helytel
gálat é
rétegű
pincék
gasság
Mokri
30 cen
érte. A lakók panasza tehát jogos.

Az OTP magára vállalta a — döntőbizottság szerint elemi csapásnak számító — talajvíz visszaszorításának költségeit. Több mint fél millióért alagcsöves vízelvezető rendszert építettek 18 épületbe. Az önműködő szivatyúk azonban még most sem működnek mindenütt, mert az időközbeni út és csatornázási munka, valamint a kivitelező ktsz „anyaghiánya" hátráltatta a műszaki átadást. Rövid időn belül az egész vízelvezető rendszert a csatorna és vízmű vállalat veszi át, így annak fenntartási költsége végül is a tanácsra hárul. Az őszi esőzések idején talán nem telnek meg vízzel a Mokri utcai pincék, ehhez azonban végre meg kellene oldani a csapadékelvezetés máig is megoldatlan problémáját, hiszen a talajvizet a lehulló és el nem vezetett csapadék is duzzasztja.

Hladonyiszky Béla

Ésmeriből, szobsaiból kiáhítása

nyílt a gyulai Jókai hűvelő-

dési Otthonban

Emi: Ünpostké; Béci; Van Gogh

(d): Táslatról táslatra

Békéscsabán és Gyulán

Békés megyei Népnyság 1971 III. 10

Mladoryiczky Béla

Szerepel a „Parasztai élet"
c. kiállításon szarvason

N. N.: Képzőművészet. kiállítások
Békésen és szarvason

Békés megyei Népnyiság 1970 X. 17

MDK

Mladonyiczky Béla

Kiállitási kritika

Művészet 1968.7.p.36.

Ügyiratszám:

Ügyintézőnk:

Budapest, 196

ORSZÁGOS TERMÉ
BUDAPEST, V.,
TELEFC

4081 66. FNYV. 9. t. (N)

Mladonyiczky Béla

Gyóni géza; Békéscsaba;
Bábjátékos napok; szegedi kiss
István c. plakettje (eml.) és
Fohász; Tovró c. kisplasztikája
(eml.)
szerepel a békéscsabai muzeum
táslatán

B. M.: Huszonötév képzőművészet

Békésmegyei Nézőjség 1970 I-9

MLADONYICZKY BÉLA

BRONZÉRMEI KIÁLLITVA ARADON.

DUNAJECZ LÁSZLÓ: BÉKÉS MEGYE KÉPZŐ-
MŰVÉSZEINEK ARADI TÁRLATA

BÉKÉS MEGYEI NÉPUJSÁG, 1970. OKT. 11.

Mlastoniczky Béla

Említve

Békés megyei képzőművészet . . .
Békés megyei Népújság, 1970. aug. 25.

Mladonyiczky Béla.

M.D. 6/1

nobrán

A Képcsarnok Vállalat békés-csabai bemutatóhermében rendezte első önálló kiállítását.

Végvári Lajos: Mladonyiczky Béla, Művészet, 1968. január - 41 lap.

M.DK

Mladomyiczky Béla

szobrász

A békéscsabai rej gimnázium-
ban tanít a művész. Kiállí-
tásán köből fenagott archaizáló
női fejt, torzói szerepelnek.

Végvári Lajos: Mladomyiczky Béla
Művészet, 1968. január - 41 lap.

Mladonyiczky Béla
Szobrász

M.D.K.

Legjobb eredményeit ezincivel
éste el. Ezincinek stílusa ki-
forrott.

Végvári Lajos: Mladonyiczky Béla,
Művészet, 1968. január - 41 lap.

Mladoryiczky Béla szobrász.

Bekészentandrásom születet (1935)
Bekészabán él - ott tanít.
Pátray Pál és Szabó Iván voltak
mesterei.
Eml: Kulich Gyula portréja
Szegedi Kiss István "

Kroki /szepkó/

D. E: Egy szál szobrász Csabán

Tiszatáj 1968 V. n. 42 old.

Mladonyiczkey Béla

1. Cezanne ólom-érem 11
2. Derkovits bronzérem 10
3. Radnóti —"— 9,5

Délalföldi Tárlat 1969. V.

Mladonyicky Béla

Altató fa 38 cm

Szegedi nyári tárlat

Mladonyiczky Béla szobrász

Aug. 20-án Békésszabán leplezik le „Alföld" c. szobrát (emlj)

Magyar Nemzet 1970 VII. 29 4old

Mladonyiczky Béla

nobrásmüvén kiállítása. Békéscsaba, Képcsarnok Vállalat. – Ism.: Békés Megyei Népújság, 1967. okt. 19.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o.1.sz. 68-1o7. 1./

92. 1.

1021 Mladonyiczky Béla

Városfejlesztési és művészetpolitikai bizottság alakult Békéscsabán

Kijelölték Mladonyiczky Béla „Alföld" című szobrának helyét

A Hazafias Népfront városi bizottságának keretében kedden délután városfejlesztési és művészetpolitikai bizottság alakult Békéscsabán. Tagjai fiatal mérnökök, ipar- és képzőművészek, a város jelentős intézményeinek képviselői. Már az alakuló ülésen igen termékeny vita alakult ki s két fontos kérdésben született határozati javaslat, amit a városi tanács vb legközelebbi ülése elé terjesztenek.

Megvitatták a Szabadság tér végleges rendezési tervét is, és a helyszínen jelölték ki Mladonyiczky Béla: „Alföld" című új szobrának a helyét.

A bizottság a legközelebbi ülésén a városközpont általános rendezési tervét vitatja meg.

zede éppen ennek a szerződés-
nek az alapján rendkívül har-
monikus és mindkét fél számára
gyümölcsöző együ
épített ki. Most, ho
vában, a két ország

Azoknak a megbeszéléseknek
a során, amelyeket a finn és a
szovjet vezetők Moszkvában

6 fő normá
kásokat, vala
ásokat

rint.
szabad szombat. Út
net:

YULA, Blanár L. u.
ASIPARI SZÖVETK

1970 JUL 29

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Mlastonyiczki Béla

Az árvízkárosultaknak ajánlotta fel egy művének árát.

Képaukció a Munkácsy Mihály Múzeumban

Békés megyei Népfiyság, Békéscsaba

1970 jún. Fb. 12.

Mlodomyiczky Béla

Résztvesz a Dél-alföldi Tárlatom

Aráčz László: Képzőművészeti napló

Délmagyarország, Szeged 1970. máj. 12.

Mladonyiczky Béla

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

JUL 29

NÉPSZAVA

Budapest

Új szobrok Békéscsabán

Augusztus 20-án leplezik le Mladonyiczky Béla békéscsabai szobrászművész „Alföld" című alkotását, november 7-én a város központjában, a Szabadság téren Lenin-szobrot avatnak.

Mladonyiczky Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 JUN 4

LUDOVÉ NOVINY
Budapest

Nová socha pre Békéscsabu

1021

Békéscsabiansky sochár Béla Mladonyiczky, profesor gymnázia Ferenca Rózsu, nedávno dokončil svoje najnovšie dielo pod titulom „Chlieb", ktoré daroval svojmu rodnému mestu. Sochu umelecká porota prijala a nezadlho ju vystavia na námestí pred novým domom mládeže.

Snímka znázorňuje umelca a jeho dielo „Chlieb".

zaia pripravenosť, voj
niku a disciplinovano
venskej armády a to,
podkopnej práci imper

Znova

Predstaviteľka J
frontu pokrokových
skych strán S. Banda
vá prevzala po pres
víťazstve frontu v parlament-
ných voľbách znovu úrad mi-
nisterskej predsedníčky, ktorý
mala už v rokoch 1960—65.
Zatiaľ čo pani Bandaranaikeo-
vá skladala prísahu v paláci
generálneho guvernéra Cejló-
nu, jej prívrženci zorganizo-
vali v Kolombii pouličnú de-
monštráciu proti porazenému
pravicovému režimu minister-
ského predsedu Dudleya Sena-
nayakeho a jeho Jednotnej

Chcel demokraciu

V Madride odsúdili na sedem mesiacov a vysokú pokutu spisovateľa G. Ariasa. Jeho vinou je to, že vlani rozoslal zahraničným spravodajcom správu o svojom úmysle prebojovať zmenu ústavy, aby hlavu štátu volili demokraticky.

Mladonyiczky Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 MÁR 8-

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

Mladonyiczky Béla
Nő virággal

enez eldönteni, hogy va-
an melyik szakaszában já-
a délutánnak: egy valami
an hajszálpontosan jelzi
5 előrehaladottságát. Négy
rövid kis tereferére gyü-
nek a barátnők: lányok
böző munkahelyekről. Né-
perc és valamennyien —
ó Erzsébet, Szlancsik Jo-
Prágai Magdolna, Zöld Ro-
—. új témáról beszélge-
Pinceklub. Varázsszó.
om. Valami, amiért lelke-
lehet és érdemes; a köz-
KISZ-élet gordiuszi cso-
léte vagy bukása sors-
fontosságú a végegyházi
k szemében. Hogy pince-
van, illetve csak lesz, hi-
a berendezés most készül,
, hogy a pinceklub lét-
az a mintegy 30 tagú
árda akaratát, következe-
ét, tenni akarását szim-
lja.

ultúrház színpada alatt
ízódó helyiséget szabad,
ben hozták rendbe; pil-
yilag úgy fest, hogy a
egy játékszobával egye-
n a legközelebbi jövőben
rílik. „Mit gondol, hol szó-
natnak a falubeli fiata-
Egyetlen helyen, a kocs-
. A presszóra gondolok,
olyan kis különbség van
ő között."

kedv kedvet csinál: meg-
ztük a „Fáklyavivők Kö-
Olyan sorozatról van szó,
a politikai kérdéseken kí-
a fiatalokat érdeklő ak-
problémákról is szó esik,
dig igen merészen és ér-
en."

válaszok egymást érik; a
észrevétlenül alakul át

Mladonyiczky Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 AUG 16

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Augusztus 20-án leplezik le Mladonyiczky Béla szobrát

A Hazafias Népfront békéscsabai városi bizottságának tájékoztatója szerint Mladonyiczk Béla szobrászművész Alföld című alkotását augusztus 20-án leplezik le a békéscsabai Ifjúsági és Úttörőház előtt. Az új szobor leleplezése, valamint a Hazafaias Népfront más rendezvényei jelentős eseményei lesznek a békéscsabai alkotmánynapi ünnepségnek. Ez utóbbiak közül is ki kell emelni azt a szakmai, politikai, kulturális témájú vetélkedőt, amelyen a négy békéscsabai termelőszövetkezet tagjai vesznek részt. A vetélkedő színhelye a Lenin Tsz lesz.

a tűzszünet életbe léptetése után állították fel, miért várt Dajan hadügyminiszter hat napig a bejelentéssel.

Tel Aviv eközben amerikai válaszra vár. A nyugati hírügynökségek megállapítják, hogy a tűzszünet megsértése körüli incidens ismét próbaköve lehet Tel Aviv és Washington kapcsolatának.

Huszonöt esztendeje, hogy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1970 DEC 25

1021

Mladonyiczky Béla

Érem

Pali bácsi 43 éve postás, évtizedekig volt rendszeresen „hajlamos". Sok érdekességet mondott a postáséletről, az alatt a néhány perc alatt is, amíg beszélgettünk. Annak idején például kérvényt kellett írnia tekintetes, méltóságos urakhoz, azért, hogy szíveskedjenek őt alkalmazni „segédszolgaként". A helyzet ma szinte homlokegyenest ellenkező. Úgyszólván a postának kell „kérvényt benyújtani". Nem vonzó ugyanis a mai fiataloknak a postás pálya. Hiszen itt kevés pénzért nagyon is felelősségteljes munkát kell végezni.

●

A hírlapkiosztók is koránkelő emberek. Az első

doljuk azt, hogy ez
lyen remek segédes
tanuláshoz, ez az
azt bizonyítja, hog
mi nagyon pezseg
nyelvtanulás utáni

●

Hajnalban kezdőd
a levélforgalomnál
zelik a „sima" és kü
lott küldeményeket,
körzetek szerint. A
kezbesítők 7 órakor
letiek fél 8-kor kez
körzetük anyagán
rendezését. A tá
meghatározott rend
kerülnek a levelek,
nyek, utalványok.

A csabai főpostán

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 MÁR 3

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

Mladonyiczky Béla

1021

Mladonyiczky Béla

Vázlat

állalatok foko-
a fogyasztói ér-
az elmúlt he-
zségei közepette
elő, azt semmi-
ad úgy felfogni,
nem tartják
asztói érdekvé-

ére biztos, hogy
rdulhatnak visz-
ulhat olyan gaz-
ég, amely végső
ztói érdekeket
ll többek között
rt kell fokozott-
enni a fogyasztói
megfelelő idő-
nd a vállalatok,
számára az
t, hogy ezek
felelősségrevo-
zdasági környe-
ozások legyenek,
hibákat meg-
asztók érdekvé-
– fejezte be tá-
minisztérium fő-

Kocskár János

A nap sugarai Mezőkovácsházán is elő

Ősi magyar földrajzi neveket gyűjtenek a sárréti fiatalok

Zala megye példájára az ország számos vidékén elkezdődött a régi földrajzi nevek gyűjtése. Békés megyében elsőnek a KISZ szeghalmi járási bizottsága kezdeményezte: a sárréti fiatalok összegyűjtik a táj régi magyar földrajzi neveit.

E vidéken a kiszesek olyan egyedülálló elnevezésekkel találkozhatnak, mint a laponyag, a porong, a sziget, az ér, s a kotu, melyek mind ősi szavak. A szeghalmi járás fiataljai többek között így is kívánnak a földrajz, a helytörténelem, az agrotechnika, s a nyelvészet számára friss adatokat szolgáltatni. Munkájukat támogatja a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete, a megyei tanács, a Gyulai Levéltár és a Hazafias Népfront járási bizottsága.

Mladonyiczky Béla

Ésmékkel, szobrokkal és dombor-
művekkel
szerepel az alábbi tárlatom
Jugoszláviában

Martinusek Gábor: Békés megyei
Képzőművészek Évkán

Békés megyei Népujság 1970 XII. 2

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-069, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1971 FEB 28

1021

Mladonyiczky Béla Bartók-érem

Mladonyiczky Béla

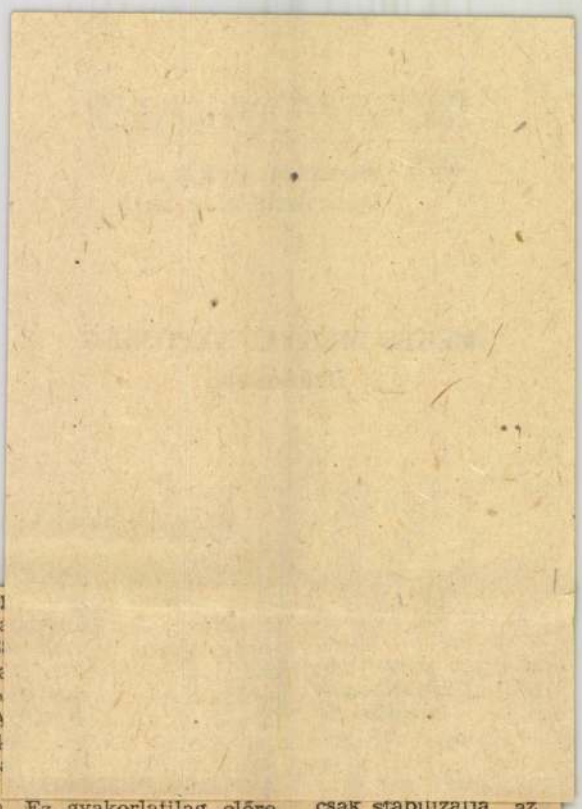

seko
valósít
az 196
szer h
építőip
ben. A
a direk
lejárój
ságok
státusa. Ez gyakorlatilag előre, az irányító hatóságoknál összeállított létesítményjegyzék utasításos jelleggel való vállalatbaadását jelentette, ami sokszor figyelmen kívül hagyta a vállalati érdekeket és a műszaki felkészültséget. Természetesen a létesítményjegyzékben levő munkák összetételének megfelelően kapták meg a vállalatok központi kiutalás formájában a szükséges anyagmennyiséget is. A műszaki fejlesztéshez szükséges gépeket is központilag disszponálták a vállalatoknak. Jóllehet, hogy a munkák összetétele sokszor nem azokat a gépeket, vagy gépegységeket igényelte, melyeket kiutalták számukcsak stabilizálja az helyzetét, hanem jelen re is viszi a tervid Ezeknek az átfogó és központi intézkedéseki sára lényeges javulás IV. ötéves tervben. Er nére sem valósul azoni kívánt mértékben a b piac és az építőipari egyensúlya országosan megyében sem.

Jogos volt tehát
írónak az a kérdése, h lesz a 600 millió forint Az illetékes megyei sz merve a helyzetet, látjá lémákat, s folyik annak kálása, hogy nemcsak a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1967 OKT 22

Mladonyiczky Béla

1021

Mladonyiczky Béla plakettjeiből

Rembrandt

Nagy István

Auschwitz

A művész alkotásaiból október 20-án nyílt önálló tárlat a Képcsarnok Vállalat békéscsabai kiállítótermében.

SPORT * SPO

Szarvason szerepel a magyar labdarúgó B-válogat

Az NDK B-válogatottja ellen készülő magyar B-válogatott szerdán Szarvason játszik előkészületi mérkőzést.

Lakat Károly fiai a németek elleni, október 28-i találkozó előtt a Békés megyei bajnokság listavezetőjével, a Szarvasi Spartacus gárdájával vívnak barátságos mérkőzést.

Az október 25-i találkozót 14.30 órai kezdettel rendezik meg, 13 órakor a mezőtúri Sz játszik a Szarvasi SC ta val.

Az érdekes, jó sportot íg csemege iránt hatalm nyilvánul meg nemcsak szarvasi járásban, hane te is.

Miért esett ki az Orosházi Spartacus a kötöttfogású NB I-ből?

Az orosházi sportemberek keserű szájízzel vették tudomásul: az Oh. Spartacus birkózócsapata kiesett a kötöttfogású NB I-ből. Az együttes, amely 1962 óta a vidék legjobbja volt, jövőre alsóbb osztályban kénytelen szerepelni.

Hallatlanul szoros volt a küzdelem a táblázat hátsó felében. Három csapat végzett azonos pontszámmal. Közülük a Dunaújvárosé volt a legroszszabb mérkőzésarány. A másik kieső kilétét már nem volt olyan könnyű eldönteni; az Oh. Spartacus és a Diósgyőri VTK pontszáma mellett a győzelmi arány is megegyezett. Végül az orosháziak lettek a kiesők, mivel összesen hét túsgyőzelmet arattak, a diósgyőriek viszont nyolcat.

Hogyan jutott ide a Spartacus?

A kiesésnek természetesen több oka van. Kezdjük sorjában.

Először is azt kell megemlíteni, hogy a szövetkezetiek 1966-ban csak azért nem estek ki az NB I-ből, mert az MBSZ hatról nyolcra emelte a csapatbajnokság létszámát.

Másodsorban problémák merültek fel a felkészülés munkájában is. Úgy tűnt, hogy a csapat vezetője, **dr. Sándor László** szakoktató egy kicsit elfáradt. Nem foglalkozott olyan ambícióval a versenyzőkkel, mint ahogyan azt az előző években megszokták tőle. Természetesen nem ez volt a fő ok, mint ahogy az sem, hogy a szakoktató munkahelyén, az orosházi állatkórházban szinte két ember helyett dolgozik, napról napra reggel 5-től késő estig végzi felelősségteljes munkáját, s ilyen körülmények között nem is csoda, hogy kevesebb időt tudott a csapatra áldozni.

De maradjunk még a felkészülésnél. A szakemberek tudják, hogy dr. Sándor Lászlón kívül még három edző működik a sportkörnél. Nincs hiány tehát szakemberben.

Az viszont súlyos hiba volt, hogy a vezető edző távollétében segítői nem tartották kötelességüknek az edzés levezetését,

hanem vártak a szakoktatóra, s ha az valami miatt nem érkezett meg, akkor a birkózók komoly munka helyett csak labdajátékokkal foglalkoztak. Sajnos, az is előfordult, hogy nem is fociztak, kosaraztak, hanem fogták magukat, felöltöztek és eltávoztak a teremből.

A harmadik okról is beszélni kell. Ez év nyarán nagy vér a csapatot. Három verse vedi Ferenc, Rácz Csaba vidékbajnok — és Vinna benhagyta szakosztályát.

A fentiek mellett ne fe sem: a birkózásban is va bírók. Nagyon sokan tudtak tárgyilagosak len tény: ebben a sportágba éleződött a vidék és a f A piros-fehér fiúknak s senyen, összecsapáson a fél mellett meg kellett kü városi bírókkal is. Bizo kes ponttól fosztották m bajnokság során az oros

De mit tettek maguk a bentmaradásért?

Most következik az ötö utolsó, de nem a legkise a legfontosabb, legjelentő

Ez a fő ok: a birkózó volt. Minden fiú saját leikesedésére volt bízva Sajnos,

egyesek — és ez volt nem tartották szívügyü moly, rendszeres muni I-es csapatbajnokság három-négy hónapban nyan háromszor-négysz edzésre.

A kiesés okainak bo ezeket a dolgokat tarto nyegesebbeknek.

És mit hoz a jövő?

Hátra van még a szab nokság, amely október 28- Most már ott kell bizonyí a fogásnemben kell kiha maradást, hogy jövőre c gásban kelljen felvenni az NB I-be való visszaju ség van az erős kezű sza tőségre is, mert máskülön a Spartacus a nagy ver régi hagyományaihoz mél ni. De emellett — és els olyan szakmai munkára dásre van szükség, mint a 65-ben volt tapasztalhat még a vidék legjobbja v

A visszakerüléshez min megvan, tehetséges, fiata állnak a csapat rendelk az oktatói gárdának és osztályvezetőségnek kell gaslatán állnia. Ha így le visszakerülés!

DIVATOS RUH

BÉKÉSCSABÁN

október 23-án, hétfőn
délután 5-kor és este fél 8-kor
a Jókai Színházban

Fellépnek:
MÁTRAI ZSUZSA
KORDA GYÖRGY

MDK

Mlednyiczky Béla, festő

Békéscsabán tárlata nyílik meg.

—: Gazdag ősz a Képcsarnok-nál 7

Népszabadság Bp, 1967. okt. 6.

M

9

Mesnárus Béla — Mesösi L.

Lé

Mladonyiczki Béla

A XIV. Alföldi Tárlaton ismei szerepeltek.

dr. Bodnár Éva: A XIV. Alföldi Tárlat Békéscsabán.

Békés Megyei Népújság, Békéscsaba, 1971. máj. 9.

Mladonyiczky Béla (Békés megye)

Műve szerepelt a VII. Délalföldi Tárlaton.

Akácz László: a VII. Délalföldi Tárlat.

Délmagyarország, Szeged, 1971. máj. 11.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1961 OKT 28

1021

Szombat

Mladonyiczky Béla tárlata Békéscsabán

Sajnálatos tény, hogy a vidéki közönség igen sokszor csak átételes formában — folyóirat, rádió, tv — ismerkedhet meg napjaink művészetével. Különösen vonatkozik ez a képzőművészetre, s ezen belül is a szobrászatra, hiszen köztereinken álló szobraink legtöbbje a század eleji romantikus stílust képviseli vagy az ötvenes évek sematikus naturalizmusának terméke. Érthető örömmel fogadtuk tehát a Képcsarnok Vállalat békéscsabai bemutatótermében Mladonyiczky Béla tárlatának megnyitását.

„A változatosság gyönyörködtet." A látogató első látásra bízvást idézheti ezt a régi mondást. Figyelmesebben szemlélődve azonban elmondhatja, hogy a művész korántsem az öncélú gyönyörködtetést tekinti feladatának.

Hézső Ferenc festőművész mondotta a megnyitón azokról a művészekről, akik a főváros helyett a vidéki életet választották: „Ezt vállalni csak az művész képes, aki hivatástudatot, felelősséget érez kora társadalma, közvetlen embertársai életének formálására." Mladonyiczky Béla kiállítása bizonyság arra, hogy ez nem puszta szó. Alkotásaiban együtt érezzük a mai élettel való szoros kapcsolatot és a történelmi múlt haladó hagyományainak értékelő tiszteletét. Palkettjein a hazai és külföldi rokonlelkű művészelődök legjobbjai láthatók — Cezanne, Derkovits, Radnóti —, de a természet megnyilatkozásai is érdeklik. (Fikusz.) „Kaszás" című szobra a parasztságban feszülő, évezredekig visszafojtott erőt jeleníti meg nagy műgonddal, „Fiam" című portréja viszont a kimunkálás tökéletességén átütő szülői szeretet jelentkezése is. Kell-e külön hangsúlyozni elidegenedéssel és neuraszténiával küszködő napjainkban e művészi és életfelfogás jelentőségét?!

Mladonyiczky alapvetően lírai beállítottságú művész. Ugyanakkor kifinomult érzékkel látja meg a jelenségek mögötti nagy tragédiákat. A „Terv" című relief a szeghalmi boszorkányégetésből (XVIII. század) meríti tárgyát. Az „Auschwitz"-érem két használt gyermekcipőn keresztül utal az ártatlanul megölt gyermekek tízezreinek pusztulására.

A kiállítás lényegében egyetlen év művészi gondolatainak kőben, fémben, fában való megjelenése. Nem lezárt életmű, amit látunk, hanem pillanatnyi keresztmetszet. Azt azonban elárulja, hogy a művész anyagban gondolkozik, és sikeresen küzd az anyaggal, amely számára nem cél, hanem eszköz.

Következetesen törekszik egyéni stílusának kialakítására, s ugyanakkor tudatosan illeszkedik a magyar képzőművészet egyetemes vonalába. Mindezt itt Békéscsabán, s ugyanakkor „középiskolás fokon" is neveli a jövő művészetértő közönségét. Hadd álljanak itt dr. Végvári Lajos művészettörténész professzor szavai, melyeket a látogatók könyvébe írt s melyekhez a recenzens örömmel csatlakozik: „Érmeid a legjobb mai színvonalat képviselik és a többi is biztató. Gratulálok!"

Mazán Mátyás

Műsorfüzet az 50. évforduló ünnepségeiről

Ízléses és színvonalas műsorfüzetet adott ki *Szemenkár Mátyás* szerkesztésében az MSZMP megyei bizottság propaganda- és művelődésügyi osztálya, a KISZ és a megyei tanács művelődésügyi osztálya, valamint intézményei a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére szervezett rendezvényekről.

Elsőnek ismerteti a november 6-i koszorúzási, valamint az esti díszünnepség programját, majd a politikai könyvhetek országos és megyei megnyitójáról és a politikai könyvek kiállításáról ad tájékoztatást.

A műsorfüzetben külön találjuk a kiállításokról szóló tájékoztatót. Ezek témája igen változatos. Pór Bertalan alkotásait Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban láthatjuk október 1—31-ig. Ugyanitt nyílik meg november 5-én a Lenini zászlók alatt 1917—1967 című kiállítás. Gyulavárban, Dobozon, Eleken, Sarkadon, Kétegyházán és Lökösházán megrendezik a Székely Aladár fotó kamarakiállítást. Endrődön a Szovjetunió gazdasági fejlődéséről, Szarvason és Békésen a helyi munkásmozgalom emlékeiből állítottak össze anyagot, ezenkívül a Szovjetunióról és a szovjet filmekről, valamint könyvekről több városban és községben lesznek bemutatók.

Tájékoztatást kapunk az ünnepi hangversenyekről, színházi előadásokról és irodalmi estekről is. Az utóbbiak közül kiemelkedik a Lenin napja című összeállítás, melyet többek között Békéscsaba művelődési otthonaiban, iskoláiban, valamint Orosházán, Gyulán és jó néhány községben tartanak meg. A szovjet költészet estje című műsor szintén gazdag élményt ígér megyénk irodalomkedvelőinek.

A műsorfüzet tartalmazza a Ki mit tud a Szovjetunióról? vetélkedő programját, a nagy sikerű szovjet filmek bemutatóinak helyét és időpontját és a baráti találkozók, valamint ismeretterjesztő előadások, rendezvények programját is.

Hálastaféta november 7 tiszteletére

A gyulai Erkel Ferenc Gimnázium és szakközépiskola tanulói a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója megünneplésére gazdag és érdekes programot állítottak össze. November 4-én műsoros estet rendeznek, és ekkor kerül sor a hagyományos Erkel-bál megtartására is, valamint a szülői munkaközösség és az első osztályosok szüleinek találkozójára is. November 5-én délelőtt hálastafétát rendeznek a pályázatot, s az ünnepi szakköri ülésen jutalmazzák meg a legjobb munkákat. Ugyancsak 6-án a Petőfi moziban kollektíven megnézik a Kronstadti tengerészek című szovjet filmet, az orosz tagozatos osztályok pedig kiállítást rendeznek szovjet levelezőtársaiktól kapott emléktárgyakból és levelekből. Ezenkívül orosz nyelvű klubdélutánt is tartanak, melyre szovjet vendégeket hívnak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1967 DEC 3

1021

Mladonyiczky Béla

Táj

Mladonyiczky Béla

ha a jövőben egy táblán vagy feliraton közölnék, kiknek a kiállítását láthatja a közönség a gyomai cukrászdában.

Munkásszállást biztosítunk, különélé
Jelentkezés a fenti címen.

IMPORT
ÉS HAZAI
GYÁRTMÁMYÚ

pb-gáztűzhely

ko
Makó, Hódmezővásárhely, Szeged, Szentes vasárudáiban.

CSM VEGYESIPARCIKK KISKERESKEDELMI VÁLLALAT
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, TELEFON: 165. 73725

Ella (F
Béla,

M.D.1

Mladonyitszky Béla
festő

Békéscsabán a Képcsarnok Vábla-
lat kiálli Sóhelyiségében rendezett
kiállítást.

—: Kiállítások
Művészet, 1967 október – 48 lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

OKT. 27.

Mladonyiczky Béla

Szombat

1021

Eddig 116 kép érkezett a Kulich Gyula emlékkiállításra

Mint már lapunkban közöltük, megyénkben az idén rendezik meg másodszor a Kulich Gyula fotó-emlékkiállítást. A korábban kihirdetett pályázat határideje október 25. A megye amatőr fotósainak érdeklődését bizonyítja, hogy már eddig is szép számmal küldték be munkáikat. Összesen 116 kép érkezett be. A legjobb fotókat értékes díjakkal jutalmazzák, melyeket a megyei tanács művelődésügyi osztálya, a KISZ és a Balassi fotóklub ajánlott fel. Az első helyezett megkapja a Kulich Gyula emlékplakettet is, melyet Mladonyiczki Béla szobrászművész készített.

A zsüri által elbírált legjobb képeket november 26-án Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban megnyíló kiállításon mutatják be.

SPORT • SPORT •

Atlétanőink az NB I-ért küzdenek Nyíregyházán

Atlétanőink ma és holnap Nyíregyházán vívják az NB I B Keleti csoportjának utolsó fordulóját. Békés megye válogatottja azonos pontszámmal áll a Keleti csoport listavezetője, a Bp. Építők mögött a második helyen. Így tehát a Szabolcs—Bp. Építők—Békés közti hármas viadal dönti el: lesz-e NB I-es női atlétacsapatunk.

A múlt héten lezajlott Csongrád és Nógrád megye elleni viadalon győztek lányaink 71:45, illetve 74:43 arányban

m: 1. Lánczi (Gy.). 51,2, 2. Medovarszki (D) 52,1. **1500 m:** 1. Lánczi (Gy.). 4:09,6. **110 gát:** 1. Medovarszki (D) 16,2, 2. Somos (Gy.). 16,2. **4x100 m:** 1. Gyulai MEDOSZ (Somos, Bandúr, Lánczi, Puczkó) 45,2, 2. Bcs. Dózsa 45,7, 3. Orosházi Kinizsi 46,7. **Távol:** 1. Puczkó (Gy.). 707, 2. Sárközi (Oh.). 647. **Rúd:** 1. Szabó (Gy.). 310, 2. Marksteiner (Gy.). 280. **Súly:** 1. Annus (Gy.). 14,32, 2. Szikszai (Gy.). 13,18. **Kalapács:** 1. Annus (Gy.). 47,44. **3000 m akadály:** 1. Oláh

Giricz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FÖLDMŰVELŐ
1967 MÁJ 3 1
Mladonyiczky Bánya
1021

Emlékművet építenek az illegális május elsejei ünnepségek színhelyén Békescsabán

Békéscsabán a várostól négy kilométernyire a Körös-csatorna mentén áll a 200 évesre becsült híres Bandikafa. A történelmi nevezetességű fát műemlékként őrzik, s mintha maga is érezné jelentőségét, ma is szépen kizöldellt, él, virul, 30 méteres lombkoronájával ékessége a környéknek, kedvelt kirándulóhelye az ifjúságnak. A Viharsarok földmunkásmozgalmi veteránjai pedig —*Betkó Pál* és mások — gyakran ellátogatnak ide, szinte zarándoklás ez már az ő részükről, emlékezés a múltra.

A felszabadulás előtt ugyanis ide jöttek május elsején az illegális pártmunkások, a velük szimpatizálók. Ha csendőr, vagy hatósági személy közeledett, társasjátékba, hangos éneklésbe kezdtek, hogy az igazi célról eltereljék a figyelmet. Sok izgalom, a szabadság kockáztatása és egyéb emlék fűződik a Bandikafához. A történelmi nevezetességű fa mellé most emlékoszlopot állítanak. A modellt már elkészítette *Mladonyiczky Béla* szobrász. Hat méternél magasabb lesz a karcsú obeliszk, öt ágú vörös-csillaggal, emléktáblával s örökké hirdeti a Viharsarok munkásmozgalmi veteránjainak harcait, bátorságát.

A nyári gyümölcs minden íze, zamata
a GYÜMÖLCSLEVEKBEN!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mladonyiczki Béla

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1965 MÁJ 9.

1021

Mladonyiczki Béla Anya

Vasárnap

AD Ó

MLADONYICZKY BÉLA, szobrász,éremművész

A Numizmatikai Társulat vidéki tagjai sokszor felhivják a figyelmet a vidéken dokgozó művészekre.Igy volt lehetséges AZ ÉREm 197i-évi 1.számában röviden bemutatni MLADONYICZKY BÉLA érem-és szobrászművészt,aki Békéscsabán él dolgozik. 44.old

dr.KÁPLÁR LÁSZLÓ: Éremművészek és éremgyüjtők hogyan tovább ? 41.old

AZ ÉREM, XXVIII.évf. 1972. 1.szám. Bp.

MLADONYICZKY BÉLA, éremművész

Békéscsabai művész.- Rozsnyay Mátyás emlékérme.-Előlap portréval. Fekete repr. 15.old

dr. TAPLANYI ENDRE: A legújabb gyógyszerész jutalom érmek 14.old

AZ ÉREM, XXVII.évf. 1.szám. Bp. 1971

MDK.

Mladonyácky Béla

Kiállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1967 ápr.8.p.4.

M.D.K.

Mladonyiczki Béla
szobrász

Szegedi Kiss István-ról készült
portréját mutatta be a tárlaton

Szilágyi Miklós: VIII. Alföldi tárlat Gyulán
Művészet, 1965. aug – 44 kap.

MDK.

Mladonyiczky Béla

Kiállitásáank hiradása

Békésmegyei Népujság 1965 szept.19.

Mladonyi czli Béla szobrán

M.D.K

A békési gim nánimban volt kiállítása

— : Hirek

Művészet, 1962. szeptember – 45 lap

MDK.

Vladonyitzky Béla

Kiállitási hir

Müvészet 1967 okt.p.47.

Mladonyiczky Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1963 MÁR 3

1021

MŰTEREMSAROK

A művész Békésen él, a gimnázium rajztanára. Kondorosi születésű, nemrég került vissza megyénkbe. „Molnár bácsi" című szobrát a megyei képzőművészek IX. tárlatán láthattuk.

A napokban készült el újabb művével, melyet Békés szimbólumának nevez. A szobrot bronzba öntik, és a község főterén állítják majd fel.

o

Mladonyiczky Béla: Molnár bácsi (gipsz)

— Várj
van egy
küldöm,
kapta Se
— Muta
hónap ut
velet? Le

vásárol

a földművesszövetk

A gépi keltetésű nap
gyorsan fejlődik, nag
képességű fajta. Tart
nyös.

Jó minőségű, egészség
csibe — **előjegyzés s**
minden községben b
mennyiségben vásárol

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mladonyiczky Béla

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1965 ÁPR 15.

1021

Leleplezték Szegedi Kis István domborművét a békési gimnázium falán

A közelmúltban bensőséges ünnepség keretében leplezték le Békésen Mladonyiczky Béla szobrászművész Szegedi Kis Istvánt ábrázoló alkotását. Az ünnepi szónok, Kováts József tanár a többek között ezeket mondotta: „A gimnázium egyik volt kiváló tanítványa, Jantyik Mátyásnak emléktáblája mellé most felkerül a másik, Szegedi Kis Istváné, az iskola alapítójáé, névadójáé. *Szegedi Kis István a tudomány, a haladás, a kultúra hőse volt. Történelmünk egyik legválságosabb szakaszában, a XVI. században élt, a megreformált vallás tanait hirdette, fellépett a társadalmi igazságtalanságok, a földesúri önkény ellen is.* Most, közel 500 év után hajtjuk tisztelgésre előtte az emlékezés zászlaját."

...ingatlanközvetítő iro...
...vagy Orosháza, Makói út 23

Orosháza, Lázár Vilmos utca 49 ...nú ház eladó. Azonnal beköltözh...

Eladók: nagy telkű ház, Panni, B... ...robogók, rádiók, műszerek, táska ...gép, zenélődoboz, hegedű, cimba... ...Virasztónál, Meszesközben, Orosháza. 44373

...00-as **Wartburg** eladó. Érdeklődni ...naponta 16 órától Orosháza, Zombai ...utca 47. 44369

Eladó Orosháza, Alsótanya 72. sz. ...anya beköltözhetően, városhoz 2 ki... ...ométerre, Lukács. 44368

Wartburg 900-as garázsban tartott, el... ...adó. Orosháza, Csokonai utca ...3. 44367

...00 kilós **mázsa** súlyokkal eladó. Oros... ...háza, Kazinczy utca 33 szám alatt. 44366

Eladó gumiköpeny Wartburgra, ...Moszkvicsra, önhajtós betegkocsi. ...Orosháza, Székács József utca 49. 44365

...rosháza, Retek utca 12 számú ház ...s Nagyhegyi utca 77 számú ház el... ...adó, azonnal beköltözhető. 44363

...adó Opel Olimpia személygépkocsi ...zembiztos; mély és sport gyermek... ...ocsi. Orosháza, Hold utca 26. 44362

...jnyertes versenykerékpár és Berva ...otorkerékpár eladó. Orosháza, Kos... ...th utca 7. 44361

...dupla ablaktok. Orosháza, Csillag utca 3. 44349

Idős férfi vagy nő eltartását házingatlanáért vállalom. „Lakás szükséges 44341" jeligére ajánlatokat az orosházi hirdetőbe kérek. 44341

Idős egyén gondozását vállalom lakásért. Érdeklődni este 7 órától Orosháza, Dózsa György út 5. 44332

Gyulán, Széchenyi u. 8. számú ház azonnali beköltözéssel és ugyanott egy fejős tehén eladó. 81648

Vennék Orosházán kétszobás, OTP-s családi házat vagy annak egy részét 60 000,— készpénzzel. „Sürgős" jeligére az orosházi hirdetőbe. 47761

15 méteres tanyaépület lebontásra is eladó. Értekezni: Orosháza, Rózsa utca 7 szám alatt. x

Özv. Fejes Imréné, Kardoskút, Aranyadhalmi dűlőben lévő 482 számú tanyája lebontásra eladó. x

Eladó Orosházán, Nádasdi utcában 350 négyszögöl **telek,** gyümölcsös, szőlő, központtól 12 percre, kövesút mellett nagy tégla melléképülettel, 46 000-ért. Érdeklődni: Orosháza, Dózsa György u. 24. szám. 44345

Eladó 30 q teherbírású gumiskocsi,

MLADONYICZKY Béla

Uj Tükör, XXIV.évf.
44.sz.1987 3

MLADONYICZKY BÉLA SZOBRAI

Filmcoop Stúdió

„A szobrász számára alapvető hűség az anyaghoz való hűség" — vallja a művész. Elsősorban fába faragott alakjain bizonyítja ennek komolyanvételét. Túl a fa anyagszerűségén, annak hibáit is vállalja. Nem, nem építi bele szervesen művébe, nem jellemzi az olcsó hatáskeresés. Ennél sokkal több történik, hiszen a tökéletesen kidolgozott felületeket esetenként és esetlegesen megszakító,

megzavaró elszíneződések, csomók vagy repedések minduntalan visszakényszerítenek bennünket a realitás talajára, s ezekben a pillanatnyi eszmélésekben mindig van valami torokszorító.

Kőszobrai láttán sem az anyaggal való küzdelem nyomai tárulnak elénk. Annak tanúbizonyságai ezek a szobrok, hogy szereti a követ, ami az ő esetében annyit jelent, hogy uralja is, segítőtársat is talál benne. Alakjaiban örök emberi tartalmak (anya, nő és a többi) ereje hat a kőre keze nyomán, mely az alázat vonásait a nagyvonalúság, biztonság alakította felületekkel gazdagítja.

A fémekhez való viszonya pedig kifejezetten önfeledt. Pontos törésvonalak mentén bomlik gazdagon tagolt térré a plakett szigorúan körrel határolt területe. Míg más műfajban készült alkotásainál az ébredés pillanata a szobor anyagának felismerésével esik egybe, itt az az első pillanatban evidens, lévén hogy a plakett fogalma a fémmel egybeforrt. Viszont már nem is fontos, hiszen egy egészen más világba visz, varázsol. Akár tájról, akár arcról legyen is szó, látomás tárul elénk, az melyre mi sem találunk pontosabb meghatározást, mint Mladonyiczky, hogy valóban a létezés egyetemes elemeiből jön létre.

Zöldy Pál

1985

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mladonyiczki Béla

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1965 JUL

1021

Mladonyiczki Béla:
Petőfi-vázlat

ések
ként
eset-
kola
géd-
nem
van
nak,
Kö-
más-
por-
hogy
gvan
eg a
Eh-
enni,
iksé-
aná-
z. P.

(2:1). V: Szarvas. **Kiniz**
— Jozó, Soós, Benkó -
Petrányi — Varjú, Sz
Árvai, Hajas. Edző: C
Előre: Sajti — Szeles,
Krivik — Szűcs II, L
berti, Köles, Bánfi, Sz
fián. Kinizsi-támadás
dődött a mérkőzés, a
apróbb termetű orosh
sen tologattak és há
rúgás jelezte fölényi
percben **Tormási** 40
nagy lövéssel megszer
tést. A következő perc
re-támadásnál a Kini
11-est vétett. Ezt **Szű**
sítette. Ezután váltako
sok következtek. A
az előretörő Fejest az
vágták fel a büntetőte

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 III 1.
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

Mladonyiczki Béla

1021

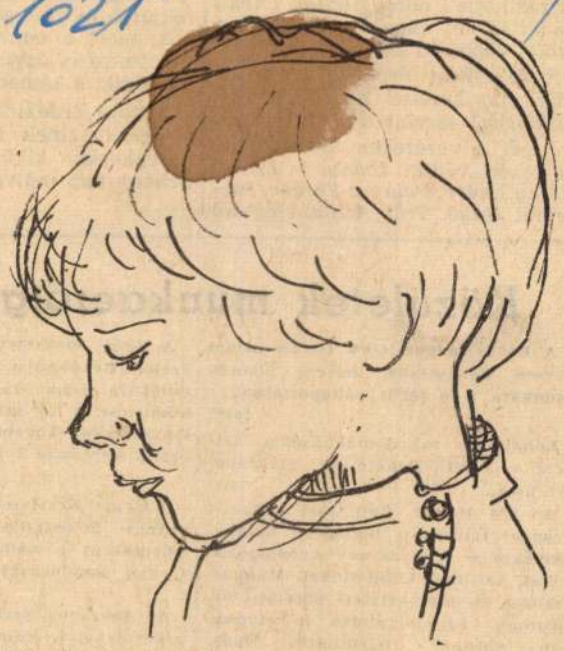

Mladonyiczki Béla Vázlat

nak. A tö
és a korab
irányításá
gyulai vári
lett felálli
edző már
gondolásai
előterét a
vetkezők
Kátay Ena
rencsi Hugo, Tyll Attila vidékről

Közületek munkaerőigén

A Békés megyei GFV István-malom üzeme Békéscsaba, felvesz állandó munkára 1 fő férfit váltóportásnak.
90492

Lóhajtó és rakodómunkásokat felvesz az ÉPFU, Békéscsaba, Szerdahelyi utca.
90493

Az ÉM 14. sz. Építőipari Vállalat azonnal felvesz — budapesti munkahelyekre — férfi és női segédmunkásokat, valamint kubikosokat. Munkásszállást és napi kétszeri étkezést biztosítunk. Tanácsigazolás és munkaruha szükséges. Jelentkezés: Budapest V., Kossuth Lajos tér 13—15, földszint.
295

A Békés megyei GFV Is üzeme Békéscsaba, felv munkára üzemi karbantar kőművest, 1 fő útkövezőt lanyszerelőt. Továbbá felv üzemi konyhára 1 fő férfi

A Gyulai Kertészeti Vállal kovács- és asztalostanulókat Jelentkezés a vállalat köz Gyula, Sándorhegy 2 szá

Az Országos Sertéshizlaló békéscsabai I. számú (Kéte telepe éjjeliőrt vesz fel. Fize Ft. Helybelieknek előnyben.

(63.sd)

Mladoniczky Béla

Képzőművész

„MTI közlemény nevezet visszavonta műveit a bélésesakai nyári kiállításról."

Jegyzet:
Rideg Gábor

Művészet
89/5

LADNYICZKY Béla szobrász

Uj Aurora, 1989.4.sz.

Körkérdések és válaszok

1. Szellemi, kulturális élet hagyományok nélkül nem létezik. Hagyományok lehetnek az évtizedek, évszázadok mélyéből eredő elszakíthatatlan helyi gyökerek, de lehetnek önként és szabadon választott, nem helyhez kötött előzmények is.

Ön szerint régiónk, Békés megye, tágabban a Dél-Alföld milyen ápolandó, folytatandó szellemi, ideológiai, művészeti örökséggel rendelkezik? Milyen progresszív kulturális hagyományokra, előzményekre, törekvésekre, kísérletekre támaszkodhat egy megújulásra vágyó szellemi élet ezen a vidéken?

Erdmann Gyula, a Békés Megyei Levéltár igazgatója

Egy futó pillantás a régió és a megye ápolásra, folytatásra érdemes, erőt és gondolatot adó szellemi, művelődéstörténeti örökségére arról győzhet meg minket, hogy az gazdagabb, mintsem hinnénk, s e gazdagság csakis leplezetlen szégyenérzetet s – remélhetőleg – változtatni akarást indíthat el azokban, akikből még nem pusztult ki teljesen a tennivágyás a közösségért, tájért és népért.

Megyénkben dolgozott és alkotott például az irodalom magyar nyelvűségéért, az egyházi élet, s azon át a társadalom és annak akkori legnagyobb része, a parasztság életének demokratizálásában oly elévülhetetlen érdemeket szerzett reformáció egyik országos érdemű jelese, Szegedi Kiss István. Ha a gyulai várra tekintünk, az épület (melyet válságba sodort korunk, a nemzet jövedelmét központosító, majd torz módon újra elosztó, és nem kis részben elfecsérlő gazdasági vezetésünk nem képes megóvni) jelképe az ország török elleni évszázados harcának, a katonai vitézségnek, áldozatvállalásnak, az idegen hódítók elleni – időlegesen háttérbe szorítható, de meg nem szüntethető – szabadságvágynak.

A török alatt zömében elpusztult, szétszóródott magyarok helyébe más magyarok, s mellettük sokan németek, szlovákok és románok érkeztek. Művelésbe fogták az elvadult földet, kiépítették közösségeiket, felépítették templomaikat, s településeiket. Különböző etnikumok éltek itt egymás mellett, eltérő szokásokkal, hagyományokkal, néprajzi jelleggel – de általában egymás iránti példás toleranciával. Értékeik feltárása, megőrzése és átörökítése, élővé tétele kötelességünk. Elődeink közösségeinek erős kohéziója, a munka, család megbecsülése – mind olyan elemek, melyeket ma nélkülöznünk kell, ám rajtunk áll, hogy meddig még? Hiányuk ugyanis erőteljesen kihat szellemi-kulturális környezetünkre is.

A dél-alföldi, békési nagy lélekszámú települések, mezővárosok társadalmában egykor döntő súlya volt az értelmiségieknek: eleinte főként papoknak és tanítóknak. Nélkülük soha nem lettek volna az újonnan települt községek közösséggé. Elég, ha Markovicz Mátyásra, Tessedik Sámuelre gondolunk – az evangélikus papság ezen, a kor európaiságával felvértezett, nagy tudású, alkotó, publikáló, de ha kellett, gazdasági szakoktatásra is vállalkozó jelentős vonulata Dedinszky Gyuláig, a ma is élő kiváló lelkészig és művelődéstörténészig tart. Nem egy közülük külföldön tanult, és ottani egyetemek kiválósága lehetett volna, ám hazajött, ide, Békésbe – mert szolgálni akart, és érezte a feladat súlyát. Hol vagyunk mi ma ettől a mentalitástól? Pedig az említetteknek is meg kellett küzdeniük az értetlenséggel, irigységgel és bumfordisággal, mégsem szöktek mindjárt Budapestre, kényelmesebb, könnyebb, és a szellemi munkához inspirálóbb környezetbe. Tartották szellemi kapcsolataikat, képezték önmagukat, és szolgáltak ott, ahol igazán szükség volt rájuk.

A már említett nagy létszámú és nagy határú községek, mezővárosok a XVIII. századtól erőteljes önkormányzati jogokkal éltek. Az önkormányzatok a közéletiség kiváló iskolái voltak. A nagyközösségeken belül az egyes rétegek is – főként a XIX. sz. közepétől – egyleteket, köröket, társulatokat alapítottak, melyekben olvastak, művelődtek, beszélgettek, együtt voltak, s így gyarapították egymást. E körök a demokrácia és az önkifejezés alapsejtjei voltak, melyek át-, illetve túlélték a Horthy-korszakot, s igazi kiteljesedésük előtt verte őket szét Rákosiék szektás, voluntarista diktatúrája. Azóta sincsenek valódi, élő kisközösségeink, nincsenek azokban iskolázott, s így helyhez, hagyományokhoz kötődő, gondolkodó helyi vezetőink, közhasznú és elismert irányító testületeink.

Oktatásügyünk múltját fémjelzi a szarvasi gimnázium, amely XIX. sz. közepi fénykorában olyan tanárokat vonzott ide, mint Vajda Péter, Ballagi Mór, Greguss Ágost. Irodalomtörté-

amely az alább olvasható tézisek és kérdések fogalmazóját „tabula raza" csinálással vádolja, még a vita szintjén sem lehet közös dolgom. Aki gúnyolódik a kíváncsi kérdezőn, korszakalkotó új gondolatok hiánya miatt kárhoztatja azt, aki többek között épp tőle szeretne sok mindent megtudni, az nem méltó a válaszra. Még akkor sem, ha Filadelfi Mihálynak abban igaza van, hogy az általa teleírt lapoktól valóban szívesen eltekintek, mert esztétikai silányságuk miatt nem tartom vizsgálandó és folytatandó értéknek azokat.

Az alább következő szövegeket nem tudatos, prekoncepciózus szerkesztés válogatta, hanem maga az élet, maguk a válaszolók. Csaknem szó szerint közöljük mindenkinek a válaszát, beavatkozásunk csupán annyi, hogy az egyes kérdések mögé összevágtuk a vonatkozó részeket. Ezzel megbontottuk ugyan az írások egységét, egy szerző gondolatainak összefüggésrendjét, de egy nagyobb kohézió érdekében, azért, hogy egymással feleselhessenek, illetve egymást erősíthessék az álláspontok.

Az eddigi vélemények, vita tanulságainak összegezését nem érezzük feladatunknak, ez az olvasóra vár, mint ahogy, ha kedvet érez magában, a kiegészítése, a folytatása is. Azaz nem kívánjuk berekeszteni, lezárni még a vitát, újabb tartalmas válaszok, konstruktív hozzászólások számára lapunk nyitva áll.

Elek Tibor

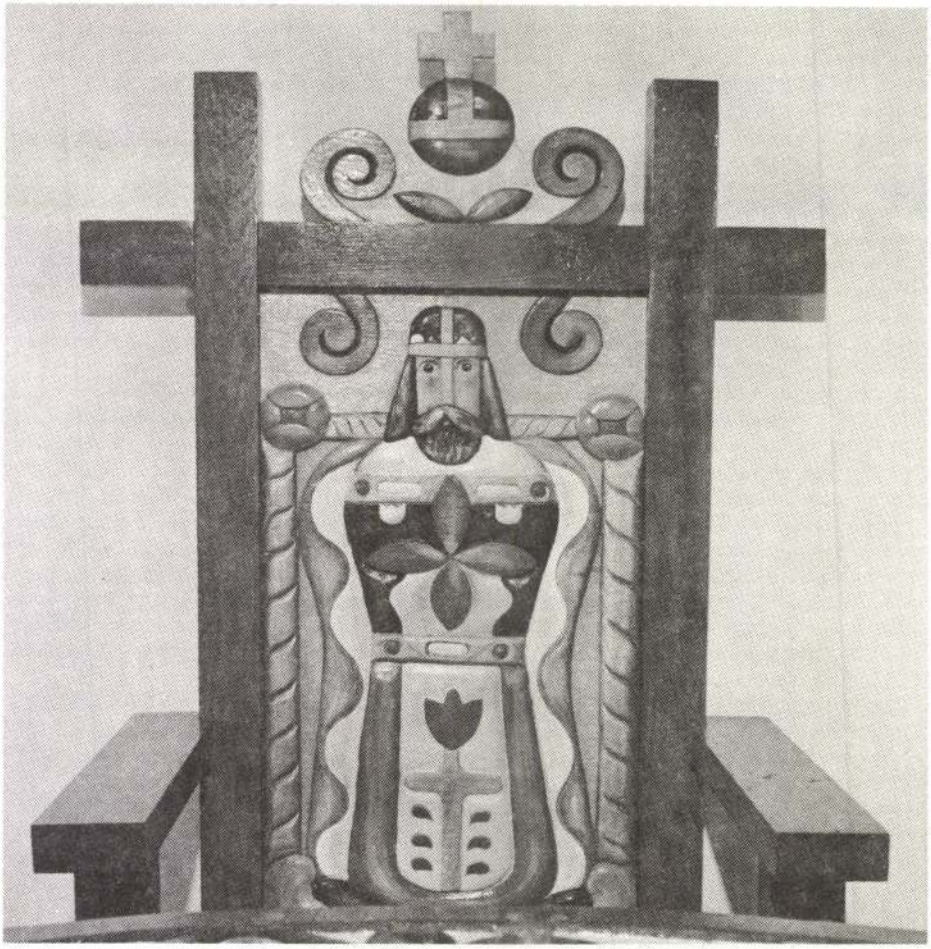

neti hagyományainkat (a teljesség igénye nélkül) Pálffy Albert, Székács József, Szakál Lajos, Justh Zsigmond, Szabó Pál, Sinka István, Darvas József mutatja, s arról sem feledkezhetünk meg, hogy Geszten tartósan időzött Arany János, a szomszédos Szalonta szülötte. Voltak olyan történetíróink (Haán Lajos, Zsilinszky Mihály, Karácsonyi János, Scherer Ferenc), akik koruk tudományának országos élvonalába tartoztak, s köteteiket ma is nélkülözhetetlen kézikönyvekként használjuk. A könyvkiadás, sőt könyvművészet olyan jelesei működtek itt, mint a Knerek, Tevan Andor. Kner Imrében (akinek születése centenáriuma közeledik) európaiság, magyarság, humanizmus, érzelemgazdagság, kiváló művészi és irodalomszervezői képesség az utódokért érzett intenzív felelősségtudattal egyesült. Megyénkben született és időnként itt alkotott is Erkel Ferenc, s Bartók Béla sem véletlenül kezdte a népzenei gyűjtést Békésben: édesapja e régióban teljesített szolgálatot. Középületeinket, kastélyainkat, templomainkat olyan mesterek építették egykor, mint Czigler Antal, Ybl Miklós.

Emlékeznünk kell az 1848 előtti évtizedekre, újkori nemzeti történetünk eddig legígéretesebb időszakára, a reformkorra. Megyénk a reformországgyűléseken végig a liberalizmus és a bécsi abszolutizmussal szembeni ellenzékiség élvonalában állt. Derekasan vette ki részét a politikai harcokból, lett légyen szó alkotmányos jogvédelemről, szólásszabadságról, a jobbágyság és a nemesség közti érdekegyesítésről, a paraszti terhek csökkentéséről, népnevelésről, a képviseleti rendszer bővítéséről, köztehervíselésről. Politikusaink – Novák Antal, Szombathelyi Antal, Tomcsányi József, Wenckheim Béla, Rosthy Albert és mások a kor ütőerén tartották ujjukat, s Széchenyi–Kölcsey–Kossuth híveként, munkatársaként tették, amit akkor kellett.

Megyénk és régiónk még ma is főként agrártermelő vidék. Szinte természetes, hogy az antifeudális jobbágymozgalmak, még inkább a nagy paraszti tömegek és az önkormányzatok ereje által támogatott paraszti – agrár – érdekvédelmi küzdelmek végigkísérik vidékünk történetét. Az agrárszocialista mozgalmak egyik gócpontja megyénk. Később – az előzmények után szervesen – itt és környékünkön bontakozik ki a földreformot, majd dán típusú szövetkezeti mozgalmat és demokráciát kívánó kisgazdapárt, ill. a demokratikus szocializmust a radikális paraszti törekvésekkel ötvöző parasztpárt. Gondoljunk csak hirtelenjében Hegyesi Jánosra, Szabó Árpádra, B. Szabó Istvánra, Szabó Pálra, Tildy Zoltánra, a gyomai rokoni-baráti kapcsolatokat ápoló Kovács Imrére, és másokra.

Tehát az örökség: a magyar nyelv védelme és gazdagítása, szabadság- és függetlenségvágy, a munka és a föld szeretete, tisztelete, szolgálni és javítani akaró áldozatkészség, önszerveződés – erős önkormányzatok, paraszti érdekvédelem, európaiság, humanizmus, örök érvényű emberi-tudósi-művészi-tanári teljesítmények, reformhajlandóság és abszolutizmusellenesség. A társadalom élcsapata koronként ezt képviselte, s nem periferikus színvonalon. Ha ma körülnézünk, világos: az örökséggel gyengén sáfárkodunk.

Timár Judit, az MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Csoportjának főmunkatársa

Olyan megyében, ahol Tessedik Sámuel tanította a parasztembereket értelmes életre, ahol önakaratból jöttek létre, s igény és igényesség mellett nem is haltak el olvasókörök, színjátszó csoportok, ahol Kner Izidor és Imre Európa-hírű könyvei testközelben voltak, ott nem a *gyökerek* hiányoznak. Más kérdés, hogy ezek ismerete nélkül sem az elszakadt szálakat nem találjuk meg, sem új hagyományokat nem teremthetünk. Örökségeink tudatosításában a tudományoknak, művészeteknek, tömegtájékoztatási eszközöknek természetesen jelentős szerepük van, mégis a legfontosabb egy olyan politikai légkör megteremtése, melyben az emberek akarnak és tudnak is táplálkozni e hagyományokból.

Pap István, a Megyei Művelődési Központ igazgatója

A dél-alföldi régió szellemi centrumai a trianoni békeszerződést követően, egy megszakított szerves fejlődést követő kényszerpályán alakultak ki.

Szeged (bizonyos szerepköröket Hódmezővásárhellyel megosztva) periferikus helyzete ellenére meg tudta tartani gazdasági és szellemi potenciáját a térségben és az országban egyaránt.

Békés megyében sajátos városfejlődés eredményeként bicentrum alakult ki, ahol is Békéscsaba gazdasági és politikai értelemben vett „megerősödése" ellenére a szellemi élet hangsú-

lyos központja Gyula maradt. (A két város rivalizálásától Békés távol tartotta magát, inkább Gyulához vonzódva. Földrajzi helyzete azonban a szorosabb kapcsolatot nem tette lehetővé.)

A sajátos szellemi, művészeti örökségek, amelyek folytatásra méltóak, két pólus körül kristályosodnak ki megyénkben:

a) A régi kultúra hagyományai nemcsak értékük, hanem eredendő demokratikus mivoltuk miatt is ápolandó szellemi és művészeti örökségként vannak jelen térségünkben. (A nép szellemi és tárgyi hagyományainak teljes körét értve a leírtakon.)

b) Az 1944 óta eltelt időszak intézményesült (intézményesített) kulturális értékei.

Időrendi sorrendbe szedve, a teljesség igénye nélkül:

TARHOS

JÓKAI SZÍNHÁZ

BÉKÉSCSABAI SZIMFONIKUS ZENEKAR

GYULAI VÁRSZÍNHÁZ

KÖNYV- ÉS FOLYÓIRAT-KIADÁS STB.

A helyi társadalmak életképességének bizonysága lehet azoknak a munkás, iparos, paraszti, polgári, egyházi, közösségi hagyományoknak az újjáéledése, melyek gazdagíthatják a régió kultúráját is.

A nemzetiségi lakosság hagyományai és újkeletű kapcsolatai a megye szellemi életének fontos elemét jelentik.

Cs. Tóth János, a Tevan Könyvkiadó igazgatója

Trianon óta Békés megye a perifériára szorult. A korábbi évtizedek szellemi élete az ország elsői közé emelte, mint azt a Békés Vármegyei Régészeti és Történelmi Társulat működése példázta.

Az első erdélyi menekülthullám segített újra eredeti szellemi izgalmat létrehozni e környéken (Új Aurora). Az utóbbi tíz, tizenöt év során az intézményi fejlesztés (Megyei Könyvtár, tanítóképző, Zeneművészeti Szakközépiskola, műtermes lakások...) a megyei lehetőségeket megsokszorozta. Mindezzel együtt igazán nagy művész itt nem vált híressé az utóbbi százötven évet tekintve. Az innen elszármazottak és befutottak listáját hosszasan lehetne sorolni. Kevés remény van tehát arra, hogy egy ennyire fővároscentrikus országban éppen a mi vidékünkön maradjon meg jelentékeny alkotó. Lokális kötődésű művészeti csoportosulás – éppen a demokrácia születésével – létrehozhat maradandó értékeket.

A protestáns puritanizmusnál progresszívabb (és konzervatívabb) kulturális hagyomány e tájon nehezen lelhető fel. Ez a mentalitás napjainkban már vallásoktól is függetlenül tovább él. A megye húsz-huszonöt év előtti viszonylagos lemaradása a Tiszántúlhoz képest – az országot nem is számítva – éppen e felfogás következtében született.

Erdész Ádám történész-levéltáros

„Szellemi, kulturális élet hagyományok nélkül nem létezik" – indítja gondolatainak sorát Elek Tibor. A megállapításhoz kétség nem fér, véleményem szerint azonban a helyzetfelmérést a mai állapotok pontos számbavételével kellene kezdeni, mert a kontinuitás jóvátehetetlenül megtört. Gyökeresen megváltozott az a gazdasági és társadalmi környezet, amely a tájegység szellemi életét kétszáz éven keresztül meghatározta. Hosszan lehetne sorolni a XVIII. századtól kezdődően azokat a személyeket, kulturális köröket, esetenként intézményeket, amelyek Békés megye progresszív hagyományait jelentik. Csak a nyugat-európai egyetemeket megjárt iskolaszervező, történész, irodalmár, politikus protestáns papok névsora kitenne egy jó bekezdést. Tessedik Sámueltől Haán Lajosig megalapozói és meghatározói voltak a megye kultúrájának. Bár nem mindegyikük hagyott hátra új kiadásért kiáltó írásokat, de saját koruk szellemi elitjéhez tartoztak. Épp ebben rejlett rendkívüli hatásuk.

Szépszámmal vannak másféle pozitív példák is: Szeghalmon egy parasztbirtokos – Péter András – alapított gimnáziumot. Kner Imre és Tevan Andor nyomdászi, kiadói tevékenységének köszönhetően Gyoma és Békéscsaba rákerült a magaskultúra központjait számba vevő virtuális Magyarország-térképre. Szorosan kapcsolódott Békés megyéhez a népi mozgalom.

A kiragadott példák mindegyike olyan hagyományt jelent, amelyhez kapcsolódni kellene, ám korántsem bizonyos, hogy lehet. Mivé lettek a megye művelődéstörténetét oly nagy mértékben befolyásoló, kitűnő iskolahálózatot működtető, autonóm protestáns egyházak? Mi maradt a jómódú, kultúrára fogékony és arra áldozni is hajlandó mezővárosok, parasztközségek demokratikus önkormányzati intézményeiből? Egyáltalán, él-e még az emléke a mezővárosi demokráciának? Egy-egy 10–15 000 lakosú mezőváros legalább három, néhol négy-öt lapot el tudott tartani, mellette kiadó(ka)t, nyomdá(ka)t. A különféle egyletek és körök feloldották az izoláltságot, ezeken keresztül ki-ki kapcsolatot találhatott az ízlésének, világlátásának megfelelő szellemi, politikai mozgalommal. Mindez valószínűleg visszavonhatatlanul a múlté, e gazdasági és társadalmi környezet kultúrája feltétlenül példa kell hogy legyen, de sajnos ma már nem erőt adó élő hagyomány. A jelen pillanatban számomra úgy tűnik, hogy nem tájegységünk múltja, hanem az ország szellemi centrumai sugároznak olyan erőt, amely segíthet abban, hogy a kultúra és a szellem nálunk is „lábra kapjon".

Varga Géza szobrász

Számomra nem válik ketté, hogy regionális és egyetemes hagyomány. Ha mégis erőlködnék, a helyi szellemi örökséget nagyon szerénynek, talán számomra nem is létezőnek (nem érzékelhetőnek) tartanám. Az a benyomásom, hogy az „őslakosság" nem rendelkezik meghatározó kulturális hagyománnyal, a „bevándoroltak" pedig nem sokat hoztak magukkal, különben sem biztos, hogy hosszú időre vertek gyökeret. Ezért ilyen arc nélküli ez a mai állapot. (Jómagam csak 13 éve élek itt, így ez is oka lehet a véleményemnek.)

A megye képzőművészeti hagyományai nagyon gyérek. A megye, illetve a Dél-Alföld kulturális peremvidék volt, s az ma is (hasonlóan az ország több, a fővárostól „távolabb" eső területeihez). Az esély túl nagy, hogy az is marad. Azok az égtájak, ahol a hűség (vagy a hűség látszata) sokszor nagyobb érték (kell hogy legyen?!), mint a művészi kvalitás, ott sok jó nem várható, csak a pangás.

2. Megyénk szellemi élete a pangás állapotában van. Érdekes, értékes jelenségek, események, alkotások elvétve léteznek ugyan, de egymással kapcsolódási, érintkezési pontokat nem keresve, nem találva, az érdektelenség légkörében elszigetelődve. Potenciális szellemi műhelyek működnek egymástól függetlenül, önnön képességeik és lehetőségeik alatt teljesítve. Irodalom, színház, zene, képzőművészet, humán tudományok és könyvkiadók élnek, dolgoznak e tájon fogékony közönségtől, a tanulóifjúságtól, általában a lakosságtól elszakadva, szervetlen egymásmellettiségben.

Egyetért-e Ön a vázolt képpel, ha igen, miben látja e lehangoló helyzet okait, ha nem, mi az Ön véleménye minderről?

Pap István

A szellemi élet állapotát veszélyes egy jelzővel meghatározni. A „pangás" a politikai zsargon újkeletű fogalmaként egy pozitív irányú változás megállítását, alkalmatlan vezetést, morális válságot stb. jelent. A megye szellemi életét vizsgálva ez a tünetegyüttes nincs jelen.

Az elmúlt időben a legnagyobb gondot a vezetés értelmiségi politikája jelentette. Nem volt vonzó a megye sem az itt élő, sem az ide „csalogatott" értelmiségiek szemében. (Bár nincs pontos adatom, de tapasztalataim szerint bizonyítható, hogy a népességfogyásban az értelmiségi és szellemi foglalkozásúak részesedése nagyobb, mint megyei átlaguk.)

A jól működő szellemi műhelyek valóban hiányoznak.

Az alkotók és a művészek jó részére inkább az egymás ellen való ágálás a jellemző, mintsem a nyugodt alkotói légkörhöz szükséges szövetség. Gond, hogy sokan Békés megyét csak „átmeneti állapotnak" tekintik.

A befogadó és az alkotó közötti kapcsolat hiánya – az érdektelenség – részben a kultúraközvetítő intézmények hibájául róható fel. Tudomásul kell venni azonban, hogy nincs valós érdekeltségük a megyei szellemi értékek közvetítésében.

Mladonyiczky Béla szobrász

A hetvenes évek végén tettem egy kísérletet az akkori vezetők felé, hogy beadványban leírjam a szellemi élettel kapcsolatos mondanivalómat. (Szellemi-művészeti.) Egyénileg és a korabeli képzőművészeti közösségek által átgondolt és megfogalmazott beadványomért nem kaptam dicséretet. A leírtakat nem kellett megváltoztatnom, mert a dolgok nem sokat módosultak azóta a valóságban. (Az elidegenedettség csak nőtt!)

Örömmel tölt el, hogy az Új Aurora szerkesztősége ilyen irányú mozgásba kezd. Ilyenfajta felmérésnek, ha azt felelősen teszik, lehet és kell mozgást hozó szellemi erővé válnia. Ennyi bevezető után hadd jöjjenek a már régebben leírt gondolataim, melyek újakkal izmosodtak, nőttek.

...A művészek, a művészeti élet determináltak a külső valóság ilyen vagy olyan mozgásától, felfogásától. Talán azt is mondhatom, a művészeti élet arculatán, mozgásán, megtorpanásain legérzékenyebben, leghamarább visszatükröződik a megye művészeti helyzete, állapota.

A kölcsönös tájékozódás vagy tájékoztatás a művészek között, illetve a művészek és a vezetés között nélkülözhetetlen. Tájékozódási pontok nélkül lehetetlen a mai fölgyorsult életünkben eligazodni. A tisztánlátás képességét kell minden szinten kialakítani. Elkerülhetetlen a tájékozottság, a tárgyilagos ítélet. A valóság helyes, elmélyült feltárása, megváltoztatása; a közösség érdekszempontjainak és egyéni megvalósítás lehetőségének összekapcsolásával oldható meg. Mint ahogy társadalmunk mozgása az utolsó években egy minőségi, új szakasz felé mozdult, az átmenet itt is, ott is új problémákkal megsokasodott kérdésekkel jár.

A változó élet új ellentmondásokat szül. Számomra az emberi társadalom önirányító rendszer, benne a művészet ennek a rendszernek egyik *észlelő* egysége. A környezetből érkező információkat, jeleket átkódolja a társadalom számára. Nemcsak tárolja, hanem (ez lényegi tulajdonsága) alkotja is a világot – átláthatóvá teszi. Tehát minél bonyolultabb helyzet van, több új helyzettel, jelenséggel kell szembenézni, tudomásul venni, feldolgozni, annál nagyobb szükség van a szellem – a művészet és a tudomány – *zavartalan* működésére.

A közérzet alapvető tényezője, hogy hogyan vagyunk megbecsülve. A megbecsülés három összetevője: a szellemi, erkölcsi és anyagi megbecsülés. E három tényező megyénkben nem érvényesül.

Azt állítom és mondom, jogunk van a nemzet kulturális talpraállítására, a születő értékek elősegítésére. A gazdasági helyzet keménységével szemben egy másik, még keményebb igazság áll. A társadalom nem mozdul előre, ha nem öntudatára, tudására, meggyőződésére, hitére, összetartozására vagy jövőjére apellálunk. Tehát a jövőnek kell szolgálatot tennünk. Nem megkerülni kell az életet, hanem elébe menni (művekkel) tettekkel.

Hiányzik a koordináló, összefogó erő a megye alkotói között, az időnkénti kapcsolattartás spontán jellegű.

A közérzetet a kultúrpolitikai mozgás nagyon rontja, például, hogy az elismerés „a messziről jöttnek" jár csak.

A vidéken élőket nyomja a helyi hatalom hozzá nem értése, érdektelensége, de ugyanilyen erővel nyomja a budapesti *akarat*. Ez a két tényező a vidéken élő művészeket, alkotókat rendkívül nehéz helyzetbe hozta, és még ma is hozza. A vidéken élő művész csak akkor érvényesül, jut elismeréshez, ha megvannak a kapcsolatai (a manipuláció érvényesül). Nem veszik észre, nem látják, hogy ez a probléma a bizonytalanságnak, a rossz közérzetnek, rossz közérzületnek egyik állandó forrása. Kiállást valaki vagy valami mellett csak kockázatmentesen tudnak elképzelni, csinálni. Pedig kockázat nélkül újat hozni, változtatni a mai viszonyok között lehetetlen.

Erdész Ádám

A mostani sanyarú állapotok kialakulását véleményem szerint három alapvető okkal lehet magyarázni. Az első éppen az ideálistól ugyan nagyon messze álló, de visszatekintve már vonzónak tűnő *demokratikus társadalmi struktúra felmorzsolásában* keresendő. 1948 után az egyházak, az önszerveződés útján létrejött körök és egyesületek, az állami és magánmecenatúra helyén egyedül az állam maradt, mégpedig egy diktatórikus, emberi és nemzeti értékeket egyaránt tagadó sztálinista állam. Ez a diktatúra a kultúrát és a művészetet egy talmi politika cselédjévé tette. A sztálinista állam nem akart sem korrekt üzleti partner, sem mecénás lenni, kenyéradó

gazdaként, szigorú, gyakorta neurotikus parancsolóként lépett fel. Eme állami „kultúrpolitika" vidéki változata tragikus következményekkel járt. A művész és a közönség teljes izolációját hozta magával, a jelentékeny alkotók külföldre vagy a nagyvárosok sűrűjébe menekültek; rövid idő alatt teljessé vált a lepusztulás. Sajnos itt nem volt olyan széles és erős a szellemi elit, hogy hallgatva, önmaga belső köreibe húzódva, de saját értékrendjét megtartva, védekezni tudott volna.

Némi fáziskéséssel, a hatvanas évek közepén vidékünkön is változott valamelyest a helyzet. A korábbi „kultúrpolitika" közvetlen kiszolgáló személyzetét irodalmi, művészeti babérokra törő szerkesztők s egyéb organizátorok váltották fel. Ez nem jelentett feltétlenül személyi változást is. A kulturális élet irányító posztjaira törvényszerűen közepes tehetségű, nemritkán sokat próbált dilettáns figurák kerültek. Szuverén alkotó személyiségekhez nem is illett a félig cenzori állás. Kiderült, hogy az új szisztéma sokkal jobban funkcionál, mint az előző. Az irodalom és a művészet helyi letéteményesei sokkal inkább vágyódtak a politika vállonveregetésére – s a nyomában járó jótéteményekre –, mintsem a szellemi élet feketepiacának elismerésére. Meg is akadályozták, hogy igazi – önnön immanens értékei szerint szerveződő – szellemi élet alakuljon ki. (Már csak azért is, mert egy ilyen átrendeződés saját jól fizetett pozícióik elvesztéséhez, pecséttel, aláírással hitelesített írói, művészi, tudósi rangjuk megszűnéséhez vezetett volna.) Az igazsághoz természetesen az is hozzátartozik, hogy a ritka elszakadási törekvéseket a politika azonnal megtorolta. Volt, amikor elég volt felvillantani a „tudunk mi másképpen is beszélni, elvtársak" alternatíváját.

A hatvanas évek végére intézményesült kulturális irányítási rendszer megyénkben – formájában és tartalmában finomodva ugyan – a nyolcvanas évek közepéig változatlan maradt. Józerivel eldönteni sem lehet, hogy a politikai irányítás vagy a konszolidáció boldog évtizedében szervesen hozzánőtt hivatásos kultúrfunkcionáriusi réteg volt-e a szellemi élet felszabadulását akadályozó gátrendszer erősebb eleme. Ami kétségbevonhatatlan tény, az az, hogy a gondolkodást alaposan megreguláz tak, s száműztek mindent, ami kockázattal járt volna. Csak néhány példa: a valóságfeltáró szociográfia nagy évtizedében Békés megyében egyetlen értékes szociográfia látott napvilágot. A félig-meddig hivatalos hagyományok közé sorolt népi mozgalom kritikai értékelése nem történt meg. Miközben a tájegységhez kötődő népi írók kevéssé érdekes szövegei szépszámmal megjelentek, addig a mozgalom szellemiségének legfontosabb eleme, a nemzet iránti elkötelezettség valahogy szép csendesen elmosódott. Még rosszabb a helyzet a népi írók demokráciához való viszonyának tisztázása ügyében. Nemigen esett szó sem a Féja Géza gondolatrendszerében meglévő liberalizmusellenes jobboldaliságról, sem a nála vagy Sinkánál jelentkező antiszemitizmusról. Ugyanígy mélységes hallgatás fedte (sőt fedi) Darvas demokratikus elveket mindenestől megtagadó 1945 utáni politikai szerepét. Hosszú idő után a nyolcvanas évek elején jelentkezett egy, az ország szellemi életével szinkronban lévő fiatal író-művész csoport. Folyóirat-kísérletük rövid úton betiltatott. Érdemes lapozgatni a hat év után megjelent *Peremvidék*et, s lehet latolgatni, hogy vajon milyen folyóirat lett volna belőle, ha a cenzor vörös ironja nem lendül meg. Ami a legszomorúbb az egészben, az az, hogy a központi folyóiratok a betiltás idején is jóval szókimondóbbak voltak, mint az itt elfűrészelt kis csemete. Megint csak nem lehet tudni, hogy a szellemi életben tájékozatlan politika, avagy a kinevezett írók voltak-e a tettesek.

A második lényeges oka annak, hogy Békés megye szellemi élete a '70-es, '80-as években sem zárkózott fel az első vonalhoz, az *értelmiség rendkívül csekély aránya*. Az 1980-as népszámlálás szerint a megye 25 évesnél idősebb népességének 3,9%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel. Az országos átlag 6,5%. (Természetesen a felsőfokú végzettség nem jelenti automatikusan az értelmiséghez tartozást, mint ahogy a hiánya sem kizáró ok.) Az egyes adatsorok összehasonlításával nem kell sokat bíbelődni, a '80-as népszámlálás 34. kötetében lévő térkép plasztikusan mutatja a különbségeket. A felsőfokú végzettség arányát mutató térképen Békés megye van a leghalványabban satírozva. A szociológiai munkák a nyitott és szellemileg érzékeny, új értékeket alkotó, az „egész"-re figyelés képességével, kritikai látásmóddal, önismerettel rendelkező, a manipulációs mechanizmusok ellen valamelyest védekezni tudó réteget nevezik értelmiségnek. E minőségi kritériumokra vonatkozóan kevesebb adatot szolgáltatnak a népszámlálások, ám a részadatok, a kisebb szociológiai vizsgálatok arra engednek következtetni, hogy a szellemi kapacitást ábrázoló térképen sem állnánk előrébb. Csak egyetlen adat: a már idézett '80-as népszámlálás szerint Békés megyében 83 művészeti főiskolát vagy művészeti egyetemet végzett személy él.

Az amúgy is kicsiny értelmiségi réteget tovább gyöngíti a vonzóbb területek felé irányuló

folyamatos elszivárgás. Nem nagy bátorság feltételezni, hogy a szellemi központok felé törekvők nem a legtehetségtelenebbek közül kerülnek ki. Ezekről írva nem lehet nem gondolni arra a széltében-hosszában mesélt történetre, hogy a hatvanas években a megye akkori vezetői azzal utasítottak el egy Békésbe tervezett főiskolát, hogy „nincs szükség huligánokra". Pedig nem lehet egyenlőségjelet tenni a tradicionális egyetemek és főiskolák nappali szakán szerzett ismeretek és készségek, valamint a különféle gyorsított eljárással szerzett végzettséget igazoló jogosítványok közé. Hiszen az egyetemek és főiskolák célja az ismeretek átadásán kívül az is, hogy a hallgató 4-5 év alatt elsajátítson egy valódi értelmiségi értékrendet és életformát. A csekély aránnyal és a szétforgácsoltsággal magyarázható, hogy a megye értelmisége a liberalizálódó '80-as években sem tudott olyan áttörést végrehajtani, mint amilyenek a szellemi központokban lezajlottak. A helyi erőkből csak kisebb központok, műhelyek és egyedi alkotások létrehozására futotta.

Egy harmadik, nem hely- és nem rendszerspecifikus okot is meg kell említeni. *Az elmúlt két évtizedben gyökeresen megváltozott a magaskultúra helyzete.* Hans Magnus Enzensberger tömör megfogalmazása szerint: „...a kultúra merőben új körülmények közé került. Az igényt, hogy a műveltség általánosan kötelező norma, amely oly sokáig érvényben volt, de sohasem érvényesült, nyugodtan elfelejthetjük. Az uralkodó rétegek, többségükben másodlagos analfabéták, érdektelenek e norma iránt." Enzensberger szerint a másodlagos analfabetizmus az ipari korszak új fázisának terméke. Az idézett, aligha vitatható megállapítás 1985-ben Kölnben hangzott el. Bár igen messze vagyunk az NSZK viszonyaitól, a szimptómákat már pontosan regisztrálhatjuk. Tehát nem annyira sajnálkoznunk, mint felkészülnünk kellene. Ijedelemre azonban mégis van ok, mert ha a mi vékony hazai – Békés megyei – kultúrabefogadó, kultúraeltartó rétegünk fog tovább csökkenni...

Rakonczai János,
a Békés Megyei Tanács V. B. Tudományos Koordinációs Szakbizottsága titkára

Véleményem szerint a megye szellemi életére nem a pangás állapota, hanem egy hosszú téli álomból lassan ébredező állapot inkább jellemző lehet. Legalább 6-8 éve tart ez az ébredezés, de még mindig egy kábultság tapasztalható. A kialakult helyzet okairól a tények és a szubjektív érzések, tapasztalások oldaláról tudok véleményt alkotni.

A tények felől közelítve: még a '70-es évek közepén készített két egykori kollégám (Táncos-Szabó László és Tóth József) felmérést a békéscsabai népesség migrációjáról. Ez számszerűen is megfoghatóvá tette azt az egyébként is sejthető tényt, hogy a megye folyamatosan jelentős szellemi erőt veszít. Maga a megyeszékhely is csak gyűjtő-szelektáló szerepet tölt be a népességmozgásban: ide jön a fiatalabb, jó munkaképességű népesség, innen pedig a nagyobb iskolai végzettségűek távoznak el. Aránylag kevés a nem megyei származású értelmiségi – s aki véletlenül idetéved, az is nehezen tud itt igazi gyökeret verni.

Az elvándorlási folyamat elég széles skálán zajlik: kezdődik azokkal a Békés megyei fiatalokkal, akik az egyetem után nem jönnek vissza (az okok: vonzó feladat hiánya, másutt nagyobb érvényesülési lehetőség, rosszabb infrastruktúra, alacsonyabb fizetés stb.), folytatódik azokkal a középkáderekkel, akikben van bizonyítási vágy (itt elsajátították egy-egy terület csínját-bínját, de egyfajta vezetői konzervativizmus miatt nem tudnak helyben érvényesülni), s befejeződik befutott szakemberekkel (ők ugyan helyben is érvényesülnek, de csábítóbb feladatokkal is ki akarják erejüket próbálni). Ki-ki ismeretségi köréből behelyettesíthet személyeket.

Az 1986-ban rendezett Békés megye bemutatkozik c. rendezvény kapcsán legalább nyolcszáz Budapesten élő Békés megyei – zömmel értelmiségi – elszármazott címét sikerült összegyűjteni. Igen tanulságos névsor.

A szubjektív dolgokról néhány gondolat: volt munkahelyem – még mindig Földrajzkutatóként van a köztudatban – 1973-ban települt a megyeszékhelyre. A lehetőség csábító volt, és legjobb szándékunk szerint meg is próbáltunk vele élni. A konkrét kutatásokon kívül nagyon sok előadást is tartottunk – s mind a két területen találkoztunk láthatatlan korlátokkal. Tudom, általánosság szintjén maradok, ha nem mondok konkrét példát: a Békéscsaba földrajza című könyvben még „nem volt időszerű" az ún. három város problémáról írni – két év múlva már politikai döntés is volt az együttműködésről –, s a KGST-együttműködés zavarait már tíz éve feltáró előadások után pedig a helyi ellenzék megtisztelő címet is megkaptuk. Szerencsére nem mindenki volt ezen a véleményen.

Visszatérve az alapproblémához: a fő gondnak azt tartom, hogy az elmúlt néhány év alatt – amikor már nagyobb volt a mozgási lehetőség – a progresszívebb erők alkalom, hely, szervezőerő stb. hiányában nem közeledtek egymáshoz, és így majdnem teljes ismeretlenségben maradtak. Én a békéscsabai városi pártértekezletre készülve tapasztaltam igazán, hogy jóval több a tettre kész értelmiségi, mint ahogyan gondoltam. A pangás már elmúlt, a pezsgés még nincs itt. A felsőoktatási intézmények nélkül hiányzott az erjedési folyamatot kiprovokáló és meggyorsító fiatal értelmiségi réteg is. A most indult főiskola objektív okok (létszám, elhelyezés, a beindulás nehézségei, nőtöbbség stb.) miatt még nem tudja igazán betölteni ezt a szerepet.

Timár Judit

Hogy kik, hol, mikor és mit rontottak el, azt nem a mindenáron való leszámolás jegyében kell elemeznünk, hanem azért, hogy pontosan körül tudjuk határolni saját cselekvésünk lehetséges színterét.

Csupán egy-két példával érzékeltetem a különböző „hatásköröket": A külterületi iskolák s ezzel a tanyaiak közösségi összejöveteleinek, művelődésének gyakran egyedüli intézményei pl. a „minél nagyobb, annál hatékonyabb" szemléletből táplálkozó országos összevonási „mánia" eredményeként tűntek el. Ha tanításra már nem is, viszont kultúrprogramok lebonyolítására maguk a helyi tanácsok is újra alkalmassá tehetnék ezeket az épületeket. Az igény jelen van (lásd Orosháza, Monori tanyák), kérdés, hogy van-e még szervezőerőként fellépni képes helyi értelmiség.

Van már néhány új, vagy feleleventett hagyományunk is, ezek mégsem váltak igazi közkinccsé a megye lakói számára. A gyulai várjátékokat vagy a békéstarhosi zenei napokat csak a helybeliek, az ott nyaralók, ill. gépkocsival rendelkezők nézhetik meg – a mai viszonyok között annyit sem lehet megoldani, hogy autóbuszjáratokat szervezzenek erre az időszakra.

Gyakran a legjobb ötletek is elhalnak a megyében. Évekkel ezelőtt megszületett pl. egy vidéki könyvkiadó létrehozásának nagyszerű gondolata. Mire azonban a tervből valóság lett, addigra az ország más pontjain már régen learatták a babérokat. E helyütt jegyzem meg, hogy igen sikeresnek tartom például a „Fekete könyvek" sorozatot, ami azonban túl kevés példányszámban jelenhet meg. (Lám, visszajutottunk a kultúra támogatásáig, az országos politikáig.)

Természetesen az előrelépést a helyi *értelmiség elszigeteltsége* is hátráltatja. A levelükben rólunk felvázolt kórképpel egyetértek, kérdés azonban, hogy ez mennyiben szubjektív tényezők függvénye, s mennyiben egy – nemcsak itt jellemző – rossz közérzet eredménye. Meg kellene tartani a megyében az értelmiséget, elhitetni vele, hogy szükség van itt rá, támaszkodni kellene az elszármazottakra, bízni a kötődésükben. Ehhez pedig korántsem csak anyagiakra van szükség. Ki kellene kérni a véleményüket a helyi politika alakításáról, lakókörnyezetünk formálásáról, be kellene őket vonni a döntésekbe.

Cs. Tóth János

Az elmúlt év őszén egy illetékesnek mondható funkcionáriussal arról beszélgettünk, lesz-e megyei pártértekezlet? A válasza: nem, mert itt az értelmiség nem jelent akkora erőt, hogy kikényszerítse. Végül is lesz, de nem az általunk elképzelt értelmiségnek köszönhetően, inkább az ipari és agrárreformerek, illetve a fiatal „apparátcsikok" önébredése által. Az értelmiséget káros csupán a humán tudományok művelőinek táborára szűkíteni, amiként ez az eset is tanúsítja. A „tézisek és kérdések" ugyancsak ebből az arisztokratikus – de nem egyedülálló – attitűdből kérdeznek rá a dolgokra.

Napjainkban zajlik a gazdaság, a közművelődési és művészeti mechanizmus centralizálását (tervutasításos, hivatalnoki) jellegének átalakulása. A szükségleteket – a piacot is szolgáló vállalkozói egységgé. A kezdeményezőképes, az önállóságával élni tudó intézmények sokaságától még messze vagyunk. A humán értelmiségnek a szellemi erőterei itt mutatkozhatnak meg. A művészek összefogásának ereje akkor fog kibontakozni – ellentétben a mai helyzettel –, ha nem csupán szakemberként egzisztálnak, hanem értelmiségként töltik be hivatásukat. Egy-egy feladatra az érdekek összekovácsolhatják az együttműködőket, ám műhelyszerű közössé-

gek kialakulása csak valódi egyéniségek vonzásában, vagy hasonló kvalitású erők kohéziójában teremtődhet.

Egyetértek a pangás állapotának megállapításával, de ne ragadjuk ki a kontextusából a dolgokat. A szomszédos megyék hasonló kínok között keresik a szellemi műhelyeket. Néhány művészeti ág néhány kiemelkedő személyisége országosan is jelentékennyé vált az utóbbi másfél évtizedet tekintve. Elsősorban a képzőművészetben, ahol közel egy tucat alkotó rendszeresen szerepel megyén kívüli kiállításon, esetenként külföldön; többen kapnak díjakat is. Egy évtizede ennek még csak a reménye derengett fel. A csabai grafikai művésztelepen a magyarországi image, a címer kérdése már akkor felvetődött, amikor erről még hivatalosan sehol nem esett szó. A csabai Bartók Leánykar sikerei, szakközépiskola létrejötte ugyancsak elismert megyén és országhatáron túl is. A többi művészeti műfajban igazán kiugró, tartósan létrehozott értéket alig találunk. A színház folyamatosan keresi helyét, önmagát a megyei publikum és hatalom elvárásai, valamint az országos mérce dilemmájával küszködve. Az Új Aurora számára a kéthavonkénti megjelenés biztosítja a tényleges részvételt a folyóiratok versenyében. A könyvkiadás eredményeit túlságosan szerényen értékeltük, pedig figyelemre méltó művek láttak napvilágot a művelődéstörténet és honismeret témakörében. A most megindult Tevan Kiadó az eddigi kezdeményezések feloldásában és kiteljesedésében tölthet be egyedi funkciót.

Erdmann Gyula

A pangással stb. egyetértek. Az értékes törekvések, produktumok elszigeteltek, légüres térben állnak. Miért? Talán azért, mert nincsenek tényleges önkormányzatok, nincsenek szervesen fejlődött, autonóm és öntudatos kis és nagyobb közösségek, nincs demokrácia. A sztálinista és posztsztálinista időszak mindezt nem igényelte, „igényelte" viszont a passzív, hallgatag, a félelemtől megbénult és állandó öncenzúrát végző és látszatcselekvések sorát végrehajtó állampolgárt. Az így kialakuló közeg mindent megbénít, s ha mégis, itt-ott létrejön egy-egy érték, az mint magányos sziget áll a langyos víz közepén. Az igazán nagy baj: leépült oktatás és sajnos zömmel leépült tanári gárda neveli és oktatja a jövő zálogát jelentő ifjúságot... Ha itt nem lesz gyors és átható változás, helyzetünk teljesen reménytelenné válhat. A költségvetési reform keretében egy igazi, közérdekű nagyberuházásra lenne szükség: az oktatásügyire!

3. Provincializmus és/vagy egyetemesség – minden vidék mindenkori alapkérdése ez. Igényes helyi érdekeltség, nemes értelmű lokálpatriotizmus és általános emberi, művészi értékek, egyetemesen érvényes szellemiség szerves együttélése, egymásrahatása – ez pedig a mindenkori eszmény.

Vajon érvényes-e mindez ma ránk, lát-e Ön konkrét példát megvalósulására? Milyen intézményes, szervezeti, emberi feltételek szükségesek Ön szerint ahhoz, hogy mind közelebb juthassunk ezen eszményhez?

Varga Géza

Nem hiszek a provincializmus és egyetemességben, csak a provincializmus VAGY egyetemességben. Az értékrendszerünkből törölni kell mindenekelőtt azt, hogy „helyi érdeklődésre számottartó". Nem tudok vidékben gondolkodni. Ezért gyűlölöm a kiskirályságokat.

Rakonczai János

A provincializmus és egyetemesség egymás mellett megvan, de az előbbi túlsúlyával. Vannak igényes helyi kezdeményezések – nem kevés anyagi áldozattal – de ezek alig-alig érik el hatásukat. Az általam ismert területről néhányat megemlítek. A kiadványozás területén országosan is kedvező visszhangja volt/van például a Goda P.–Köteles L. szerkesztette Körös–Sárréti útikalauznak (újszerűsége miatt elismerésben részesült az Ezüst gerely pályázaton), a Nyomdaipari Szakközépiskola és a Békés Megyei Tanács Tudományos-Koordinációs Szakbizottsága közös erőfeszítéseként megjelenő Fekete Könyvek sorozatnak, a hazai földrajzi

szakirodalomban ma már nélkülözhetetlen Alföldi tanulmányok c. évkönyvsorozatnak (kiadója a megyei tanács támogatásával az MTA RKK Alföldi Csoportja) vagy a Környezet- és Természetvédelmi Évkönyveknek (kiadója a megyei tanács két bizottsága), s a sort folytathatnánk. De említhetnénk több igen nívós országos szakmai tanácskozást, amelyeknek jó hazai visszhangjuk volt. Mindezekkel együtt mégis a periférián maradunk, s létezik a vidék szellemi kizsákmányolása, de ezzel együtt önmagunk kizsákmányolása is. (Nemritkán olyanért fizetünk komoly összegeket, amit helyben sokkal olcsóbban elvégeztethetnénk, s ekkor a helyi értelmiséget is jobban meg tudnánk fizetni, igaz, elesnénk *„kedvező"* kapcsolatoktól.)

Erdmann Gyula

Természetesen alapkérdés az igényes helyi érdekeltség, a fent említett hagyományokkal átszőtt lokálpatriotizmus és az egyetemes szellemiség együttélése. Konkrét megvalósulására kevés a példa, de azért létezik itt-ott, s fő gondja a fogadó fél, a közeg enyhén szólva nem inspiratív volta. – A teendők, szerintem: a már produkáló intézmények erősítése anyagiakkal, státusokkal és szolgálati lakásokkal. Törekedni arra, hogy a szellemi élgárda számban növekedjék. Ki-ki tegye a maga helyén a maximumot, és segítse a ma csírában létező szellemi központok, műhelyek kibontakozását, teljesítménynövekedését. A létező folyóiratok szerkesztői szakítsanak a provincializmussal, a lojalitásból fakadó, problémaelhárító szerkesztői módszerekkel, és nyissanak a régió, az ország és a szűkebb pátria húsbavágó, lényegi problémái irányába, bátran és agitatív erővel. Törekedni lehetne a valóban alkotó és hatni-szolgálni akaró személyek lazább vagy talán szorosabb tömörítésére legalább városi szinten.

Cs. Tóth János

Kis túlzással esztétikai és művelődéstörténeti elemzést is megérne az 1977-ben alakult – és fél évtizedig sikeresen működő – FAK (Fiatal Alkotók Köre). E közösség tagjai nemzedéki és művészeti különállást artikuláltak megjelenésükkel. Az igazi ereje azonban az önszerveződésben volt (bár a KISZ megyei vezetői és munkatársai biztatásával, mecénálásával működtek). Antológiák, kiállítások, táborok, előadóestek, rádiófelvétel stb.) jelentette a látható produkciókat. A tagok azóta felnőtté váltak, emberként, de elsősorban alkotóként. Önálló arculatot kapott művészetük, a korábbi műhelyszellem már csak nosztalgia. Megyén kívüli szekértáborokhoz kapcsolódtak többen (Hódmezővásárhely, Szentendre).

Mi az, ami mégis maradandó és máig ható értéke a kör működésének? Előre kell bocsátanom, hogy véleményem elfogult, és elgondolásom még kellő analízist kíván. Az említett alkotók műveit vizsgálva arra a megállapításra jutottam, hogy a groteszk – mint korunk életérzése – legtöbbjüknél tetten érhető. Tóth Ernő festményei, Varga Géza plasztikái, Gubis Mihály, Szereday Ilona és Vollmuth Frigyes grafikáin, vagy Sarusi Mihály, Kőváry E. Péter, Varsa Zoltán, Korin Géza és E. Szabó Ernő írásaiban nyomon követhető az ilyen felfogású alkotói szemlélet. Vajon a városi és falusi életmód megyénkben lejátszódó keveredése játssza ebben a döntő momentumot, vagy a kor művészeti ízlése? Erről célszerű lenne alaposabb elemzést is készíteni, hiszen Lipták Pál, Schéner Mihály vagy Vágréti János képzőművészeti alkotásai is idéznek hasonló alapállást. Mivel a hivatalos művészetpolitika csak nyári táborok, művésztelepek idejére tudott életre segíteni műhelyeket, ma elsősorban a kezdeményezések, a jelentkező önmozgások támogatásával fejtheti ki aktivizáló szerepét. Egyetemesség és provincializmus a fenti példa mellett szerencsésen találkozik pl. a Gyulai Várszínház esetében. A magyar dráma műhelyeként minden évben egy-két olyan produkció kerül bemutatásra, ami nemcsak színházi, hanem nemzeti érték is.

Pap István

A lokálpatriotizmus és az egyetemes szellemiség együttélésének vannak hagyományai és lesz jövője térségünkben (és az országban is!).

A helyi társadalmak öntudatra ébredése és egészséges funkcionálása csak a fentiek szerencsés együttállása esetén képzelhető el.

Jó példaként elsősorban Gyula hozható fel. A Várszínház (aminek egyik szellemi megálmodója a Békéscsabán dolgozó Miszlay István volt) születése, több mint 20 éves múltja és nemzeti eredménynek számító bemutatói, mind a helyiek istápolásával valósultak meg!

Erdész Ádám

A szellemi teljesítménynek a művészetben, a tudományos munkában csak egyféle mércéje van. Ha a mérleg serpenyőjébe vetett mű könnyűnek találtatik, s mentségként helyi szempontokra, lokálpatriotizmusra stb. kell hivatkozni, ez annyit jelent, hogy a mű provinciális – a kifejezés szótári jelentése szerint – csökkent értékű. Az egyedül érvényes értékrendnek vannak nem abszolutizálható, de nagyon jól látható jelei. Például az, hogy egy író, kutató jelen van-e saját szakterülete első vonalbeli folyóirataiban publikációit recenzálják-e ugyanitt? Közvetlen és tágabb környezete céhbeliként tartja-e számon? Sok-sok biztos visszajelzés, amelyet csak az hagy figyelmen kívül, aki nem akar szembesülni a megmérettetéssel.

A '70-es, sőt a '80-as években is dominánsan jelen volt és jelen van tájainkon a provincializmus. Még afféle védekező ideológia is született, amely a „békésmegyeiségre" hivatkozva, mint illetéktelen, hozzá nem értő idegent, elutasított minden kívülről jövő kritikát. A védekezésnek sajátos koreográfiája alakult ki; a kritikát követően a bírálat címzettje a helyi napilapban sértődött, mérges választ ír – „megadja neki alaposan". A válaszolók ritkán felejtik ki Illyés egy 1977-ben írt, tudatosan félreértelmezett mondatát: „A provincializmus felé, előre!" Ez a döntő argumentum, a kritizáló azután foghatja a fejét – ha értesül a kemény antikritikáról.

Az elvi megfontolásoknál nyomósabb érv is szól az egyetemes értékrend elfogadása mellett. Az előző pontban leírtak után egyértelmű, hogy a megyei közönség, a jelentékeny, feltételekhez egyre kevésbé kötött állami támogatás mellett sem tud eltartani egy komoly produkcióra képes alkotói réteget. Kiváltképp most, amikor a verseny egyre élesebb lesz. Legyen a példa az írásomnak helyet adó Új Aurora. A folyóirat nagyobb, megyén kívüli érdeklődésre csak akkor számíthat, ha az élvonalat megközelíti. Ha nem javul rohamosan, a megye magaskultúra iránt fogékony közönsége is inkább a Jelenkornak, az Alföldnek, az Életünknek szenteli idejét és forintjait. Létkérdés az „országos piacra való betörés".

Ez távolról sem jelenti azt, hogy ne legyen a helyi kultúra tagolt. Szükség van a helyi lap kulturális mellékletére, szükség van a helytörténeti munkákra, a falukrónikákra. Tisztelet és megbecsülés illesse a kismestereket, akik sine ira et studio ítélik meg önnön produkciójukat. (A kismester kifejezésben is benne van a mester szó, ami önmagában is céhbeliséget jelent.) – Ám az értékek hiteles mércével méressenek.

4. Az új, demokratikus Magyarország létrejötte feltehetően a helyi társadalmak közéletének, kulturális életének megpezsdülését, fellendülését eredményezi majd. Csak akkor azonban, ha az igény és a törekvés helyi szinten is létezik és megfogalmazódik, s ezáltal, autonómiájával, ugyanakkor az országos áramkörbe való becsatlakozásával, vissza is tud hatni a központi impulzusokra.

Milyen lehetőséget lát Ön arra, hogy tájékunkon a mainál élénkebb, izgalmasabb, szervesebb, nagyobb helyi érdeklődésre számottartó, de országos figyelemre is méltó értékeket létrehozó szellemi, kulturális, művészeti élet bontakozzon ki? Milyen saját elképzelései vannak ezzel kapcsolatosan?

Mladonyiczky Béla

A megoldást, a célt az összefogásban, együttműködésben, a szellemi erők együttműködésében látom. Nagyobb bátorságra, tisztánlátásra és határozott, jól átgondolt és végigvitt cselekvésre volna szükség.

A demokrácia folyamatos kibontakoztatását az ellentétek integrálásában, az egyéni kezdeményező készségben, a személyiség kiteljesedésében látnám megvalósulni.

Sokban megváltozna a helyzet, ha az érvényesülés *munkán* keresztül történne. A bírálat elfogulatlanságát biztosítani kell. Megyénkben hiányzik a hozzáértő kritika. Ha netán valami megjelenik, nem több, mint egy impresszionista megnyilvánulás. Nem is beszélve a rosszindulatú, elfogult, szakszerűtlen s félrevezető, káros cikkekről.

Nagyon nehéz szellemi, gyakorlati munkával és azzal a tudattal, meggyőződéssel, hogy az

ember az eszmék, a magatartások, a mentalitások mezején való harcra, vívódásra született a mindennapos küzdelmet vállalni. (A meddő küzdelmek szárnyszegetté teszik az embert, lásd: a 7 évig kiválóan működő közösség adminisztratív feloszlatása, vagy a Kohán Műhely „balesetbe" torkolló haldoklása.)

A létbizonytalanság érzetét kelti és a közérzetet rontja az a körülmény, hogy az alkotók közül sokan nem a tehetségüknek megfelelő munkát kénytelenek vállalni. „Szereztek" rólunk egy olyan megbélyegzést, hogy Békés megyében nincs, ill. rossz a művészet és a művészeti élet. De sajnos ebből nem tudunk kilépni. Bizonytalanságban élni az önbecsülés elvesztéséhez vezethet! Ez jóvátehetetlen!

A közösséget megszervező, illetve engedélyező intézményi forma nem bizonyult alkalmasnak az érdekek felszínre hozására, a feladatok valódi megoldására. Ez a helyzet megszüntette az egyén autonómiáját és alkotói önrendelkezését. Ahol pedig az egyén autonómiája nem lehetséges, ahol tehát az egész társadalom hierarchiájában betagoltan funkcionál, ott az emberi magatartások is ehhez a függőségi rendszerhez kapcsolódnak. Ilyen helyzetben az egyén függősége alapján s nem a demokratikus intézmények lehetőségei, kihívásai alapján fog viselkedni.

A működés alapfeltételeit nem a szervezeti szabályzat, hanem a nyilvánosság, amely a többirányú közlekedés útjait építi ki.

Rakonczai János

Ha lehetőségekről beszélünk, én nehezen tudok elszakadni a realitásoktól, ez pedig nem csupa jót ígért. Számolnunk kell azzal, hogy új típusú országos pénzügyi elosztási rendszer nehezebb gazdasági helyzetbe hozza megyénket. Tanácsaink eladósodása és az alapellátás fokozódó nehézségei nem ígérnek biztató jövőt a szellemi, a kulturális és a művészeti területeknek az elkövetkező néhány évben. Ami biztató lehet, az egyrészt a mozduló politikai élet, mely leghamarabb ezt a szférát hozhatja lendületbe, kiiktatott egy-egy személyes féket, másrészt én bízom benne, hogy néhány év alatt a főiskola is integrálódni tud a szellemi közegbe, s mint komoly mennyiségi tényező a minőségnek is egyik záloga lehet.

A megvalósítható konkrét lépések között szükségesnek látnám egy értelmiségi klub kialakítását a városainkban, egy mai élet problémáit jobban felvállaló periodika indulását (ez lehetne akár a „legújabb Aurora" is), egy véd- és dacszövetség – szellemi életünk fellendítéséért – kialakítását.

Erdmann Gyula

Reméljük, hogy lesz új, demokratikus Magyarország, s a helyi társadalmak köz- és kulturális élete pezsgésnek indul. Ennek elébe kell menni: segíteni a helyi közösségek, a demokrácia alapjai újraépítését, egyesületek, körök szervezését. Vissza kell térni oda, ahol 1946-ban álltunk, s persze a ma követelményeinek, kihívásainak és lehetőségeinek megfelelően indulni tovább, ill. kezdeni újra.

Minden erővel és minden lehető fórumon küzdeni kell a költségvetési diktatúra, a maradékelv, a művelődésellenesség ellen. A helyi, valódi önkormányzatokba olyan emberek kellenek, akik tisztelik a szellemi értékeket, ismerik azok megőrző és jövőt formáló erejét. Csak alulról indítva, hosszú és szívós munkával lehet leépíteni a jelenlegi, a nemzeti gondokkal szemben is érzéketlen és kultúraellenes pénzügyi politikát. Folyamatosan harcolni kell az értelmiségellenes (sajnálatos hagyományai és csökönyös képviselői vannak ma is, és nem is alacsony posztokon megyeszerte) megnyilvánulásaival szemben. Vissza kell utasítani a társadalmat, gazdaságot, a jövőt ész nélkül építeni (?) akaró, avas ízű demagógiát.

Végül: nagy szükség lenne – véleményem szerint – egy kétheti vagy havi lapra, amely független politikai – szépirodalmi – honismereti írásokat hozna, és a folyóiratoknál gyorsabban, frissebben reagálna a helyi és országos eseményekre, már csak a gyorsabb átfutási idő miatt is. E lap – ha valóban független – mintegy szerveződési pontja lehetne a hagyománytisztelő és reformer értelmiségnek.

Timár Judit

Az egészséges lokálpatriotizmus erősítése – sok Békés megyei településen megteremtése – az első és legfontosabb feladatunk. Ennek érdekében a tudománynak, kultúrának, politikának egyaránt támogatnia kell az új egyesületek, társaságok, pártok létrehozását. Az azonos érdekű s érdeklődésű emberek csoportjaiban természetes módon teremtődik meg a kapcsolat a szellemi és kulturális élettel. (Az ilyen közösségekben pl. nem kiküldött lista alapján választanak TIT-előadást, s így hatékony párbeszéd lehet az egyoldalú ismeretátadásból.) A köztük való közvetítésben, megteremtett értékeik továbbadásában rendkívül sokat tehet a sajtó az újraéledő helyi lapok, a kábel-tv, a Szegedi Körzeti Televízió.

Csupán Békéscsabát tekintve is, úgy gondolom, a megyei könyvtár, a művelődési központ s remélhetőleg lassan a főiskola is biztosítja a szellemi élet intézményes feltételeit. A tervezett értelmiségi klub létrehozását azonban talán ezeknél is fontosabbnak tartom. Ennek segítségével végre megismerhetnénk egymást, a szellemi, kulturális műhelyek valóban kiléphetnének az elszigeteltségből, s egy kitágult szemlélettel a megye szellemi és kulturális életének fellendítésében is jobban lehetne számítani rájuk.

Varga Géza

Lehetőségek, kibontakozás? Nekünk nem várni, de segíteni kell az új, demokratikus(abb) Magyarország megszületését, ez biztos. Nem hiszek gyors, látványos változásokban, mert ehhez egyrészt igényes közönségre, másrészt igényes alkotókra lenne szükség. Mindkettőben nagy hiányt érzek. E kettő persze ritka korokban találkozik, ez az eszménykép.

Hogyan közelíthetünk? A képzőművészetek területén maradva a legfontosabbakról:

1. Tehetséges művészek alkotásai minél nagyobb számban valósulhassanak meg.
2. A kiállítások rendezésében ne a mennyiség, hanem a minőség legyen a meghatározó.
3. A felnövekvő generációk sokkal magasabb vizuális műveltséget kapjanak.

A) Szükségesnek tartom egy vizuális kultúraközpont kialakítását. Itt koncentrálni lehetne a városban, a megyében szórványosan, többnyire egymástól elszigetelten, így nem elég hatékonyan működő efajta erőkifejtéseket. Ez magában foglalna egy kisgalériát, rajztermeket, műhelyeket, előadótermeket, klubhelyiségeket.

B) Át kellene tekinteni a régió vizuális pedagógiáját az óvodáktól a főiskolákig. Meg kellene fogalmazni az új céljainkat, s megkeresni az utakat, melyeken továbbhaladhatnánk.

4. A különböző művészeti ágak kapjanak lehetőséget az együttdolgozásra, hogy egymást megtermékenyítő hatásuk megvalósulhasson. Így talán csökkenne a veszély, hogy szellemi arculatunk egymást nem ismerő, egymáshoz nem illő töredékek zavaros, szürke egyvelege legyen.

Mindezek felgyorsítanák nemcsak a hagyományteremtést, de ezzel együtt a régiónak a kultúra nagy vérkeringésébe való minél teljesebb bekapcsolódását. Akkor talán egyetemességről (is) beszélhetnénk.

Pap István

A szellemi, kulturális és a művészeti élet fellendülésének esélyeit, lehetőségeit kell megteremteni.

– Helyzetbe kell hozni a megyénkben élő szellemi, művészeti produkcióra alkalmas embereket (tudományszervezés, műhelyek, megjelenési lehetőség stb.)

– A kedvező feltételek az elhallgatottak megszólalását, az eltanácsoltak hazatérését, a szellemi, kulturális élet fellendülését jelentenék.

Saját elképzeléseim:

a) az amatőr művészeti mozgalmak elsorvadásának minden rendelkezésünkre álló eszközzel való megakadályozása;

b) a szellemi élet termékeinek értékorientált közvetítése a művelődési otthonokban;

c) az önszerveződéssel létrejövő szellemi, művészeti közösségek intézményi hátterének megteremtése;

d) a Népfőiskolák szervezésének kiszélesítésével, a társadalmi mobilitáson kívül a hallgató szellemi nyitottságát is megteremteni.

Madonyiczki Béla

TIT SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KIADÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Békéscsaba

1991 MÁR 1

1

— KISPLASZTIKAI KIÁLLÍTÁS. A TIT művészeti klubja március 2-án rendezi meg Madonyiczki Béla kisplasztikai kiállítását, amelyet Daniss Győző, a művészeti szakosztály titkára nyit meg.

szállás biztosítva. Jelentkezés
építésvezetőségek székhe-

Mladoniczky Gy.-né, Kövesi Albi

A Stúdió tagja

A budapesti pedagógusok képzőművész stúdiója 1953–1963.
Rev. Vajkai Arvél Bp. 1963.
38. o.

M.D.K.

Móczer József, egri szobrász

a felsőtárkányi Adami márvány-faragókkal körösen sériaszerűen lászitett keresztelőkutakat, Prohop bécsi szobrász Pápára tervezett rajzai alapján. Szerző körli a felsőtárkányi templomban lévőt 1790 körüli évekből.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

235-236.old.

246. á.

samlok. 100 m: 1.

M.D.K.

Móczer József, egri szobrász

Klosterbruckból jött Egerbe és Helblechner tanítványa volt. Spörer Mihály püspöki márványfaragó örvegjét vette feleségül. Szerző körli a Bátor-i r.k. templomban levő szószék dombormüvét.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 251. old.

269. á

Mócsek József

egri képfaragó készítette a felsőtárkányi pk. templom mellékoltárát 1793-ban.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII.
Budapest 1972.

7331

Móczi Richter Zsigmond

festő

szül. Nagyszombat 1849.

Stever tanítványa Düsseldorfban, évek óta Pozsonyban tartózkodik.

Szlávy József koronaőr életnagyságu arcképe a pozsonyi városháza nagytermében.

Pozsonyi műkiállítás

1883. 31. l.

Meier. Richter. Lehmann

Berlin

Herr Kaufmann Meier
Meier Kommanditgesellschaft
Berlin, Friedrichstr. 123
Telefon 12345
Telegramm-Adresse: Meier Berlin
Postscheckkonto Berlin 67890
Bankkonto Deutsche Bank Berlin

1883. 31. 5.

Móczi Richter Zsigm.

Arckep.

Pozsonyi minkiállítás

1883. 15. l.

Móczik Felician

autodidakta tájképfestő
szül. 1861-ben
† Pozsonyban 1917-ben.

Tornan 456. l.

Mócznik Felicián

festő

nat. 1861.

† Pozsonyban 1917.

Ferencrendi szerzetes,
autodidakta, tájkép-
festő, másoló

Egy műve kiállítva
Kat. Bratislavy

298. l.

Sbierky 41. l.

Moczik Felicin Józef

Wul. Schneezbanyán 1861
Sept. 9. Rk.
1883/84. I. első szakosztály
1883 novemberében ki-
maradt és beszegődött
organistának a pozsonyi
szt. Ferencek szerzetebe.

Hajdúsámsoni bronzkincs II. 127–133.

Felician
Móczik József

szül. Selmeczbányán 1861
szept. 9. Rk 1887 be végez-
te a lévai tanítóképezde
~~[illegible]~~ 2-ik évfolyamát
1882/83 II. vendéglát.

Hodonyi lelethely II. 206.

~~itt Hodonyi nak nedvl.~~

~~Fennermegyei körség. Helység~~

~~nézetben utána nézni.~~

Moczik Felicia

U. 2203

~~brown~~)

~~Avarkori~~ (~~csattok~~ ~~VII. 242.~~

Mocrik Felician

festo

U. 2198

2199

~~Arvat bronzördüz~~ IV. 138.

Kronika Feliciána

1900/1 II.

Ferkápzomfoiskávk

114. C.

Barockskulptur. *Reymond*, La sculpture Florentine. *Ybl*, Gótikus szobrászat Olaszországban (Bp., 1923). *Ybl*, Toscana szobr. a quattrocentóban (Bp., 1930). L. még az összefoglaló munkákat, a Festészet c. szakasz végén.

III. *Festészet.* Az olasz festészet a XIV. sz. második felében hatalmas erővel indul meg Giotto művészetével, majd Masacción keresztül a XV. sz. fejlődése után Leonardo, Raffael és Michelangelóban csúcsosodik ki; Correggio, Tiziano és Tintoretto a barokkba vezetik a klasszikus művészetet. Tiepolóval pedig a rokokó könnyed fölfogása még egy utolsó hódító utat tesz, hogy azután az olasz géniusz másoknak engedje át a vezetés nagyszerű feladatát.

A keresztény festészet legkorábbi emlékei a katakombák fal- és mennyezetfestményei, valamint a bazilikák mozaikképei (l. *Ókeresztény művészet).*

A falfestés elszórt *románkori* emlékei nem adják a fejlődés tiszta képét; bizonyos nemzeti hagyományok bizánci elemekkel vegyülnek bennük. A legjelentékenyebbek Rómában a San Clemente alsó templomának falképei Szt. Cirill relikviáinak átvitelével, továbbá a St. Urbano alla Caffarella (XI. sz.), S. Pudenziana (XI. sz. vége), SS. Quattro Coronati (XIII. sz.) és a Nepi melletti S. Elia (IX—XI. sz.), Alsó-Olaszországban pedig a St. Angelo in Formis freskói (XI. sz.). A bizánci hatás alól való felszabadulást a XIII. és XIV. sz. fordulóján működött két nagy művész, *Jacopo Torriti*, még inkább *Pietro Cavallini* mozaikjai és freskói jelzik, kik mint a románkori festészet utolsó képviselői, már Giotto művészetét készítik elő. A nagyrahivatott toszkánai festészetnek megindítói a római mozaikokon nevelkedett firenzei *Cimabue* (1240?—1302 körül) és a mozaikokon kívül a miniaturistáktól befolyásolt

Moczik Felician

1907. évi kiáll. Pozsonyi képrö-
müvészeti Egyesület.
Tájkép, vízf. 100 k.
Téli tájkép, gouache, 40 k.
Téli tájkép, vízf. 200 k.
Tájkép, szenrajz 200 k
Tájkép, olaj. 50 k.
1908. évi kiáll. n. o. szerepelt.
tájképekkel
1909. Karácsonyi kiáll. n. o.
Tarpatak, vízf 300 k.
Magyarovár, vízf. 150 k.
Parkrészlet, vízf. 200 k
és még vagy 8 kép (kisebb)
1910. évi kiáll. n. o. szerepelt.

e.

III.

e.

el

Dörf

MLADONYICZKY BÉLA

Békésben születni és oda visszatérni merész és nagy vállalkozás. Ezt vállalta Mladonyiczky Béla szobrász, aki 1936-ban indult el Békésszentandrásról. Kilencéves korában vesztette el édesapját, aki bognár volt, s akit meggyőződéses kiállásáért 1945-ben Buchenwaldban likvidáltak. Népi kollégiumok vezették el Sárospatakra, az értelem és érzelem bölcsőjéhez. Itt fedezték fel adottságait és innen indult a képzőművészeti gimnáziumba és utána a főiskolára, ahonnan 1961-ben szobrász- és tanári diplomával tért haza szülőföldjére. Itt a segíteni akarás és a meg nem értés ostromló vihara fogadta, mely viharból egy kezdő, magára utalt, társ nélküli művésznek nehéz volt épen kimenekülnie.

Hosszú évek kellettek, amíg Mladonyiczky Béla magára talált, de tehetsége, elhivatottsága egy percig sem szunnyadt el benne. 1967-ben, 31 évesen állt először önálló kiállítással a békéscsabai műbarátok elé. Azóta több mint hatvan önálló kiállítást nyitottak meg munkáiból. Közös tárlatok állandó résztvevője, kül- és belföldön egyaránt. Munkáit megtaláljuk szerte a világban, Szibériától Ausztrálián át Amerikáig. Mégis legbüszkébb Piétájára, amelyet a Magyar Nemzeti Galéria őriz. Önerőből valósította meg álmai vágyát, azt a műtermet, ahol kedve szerint dolgozhat, s amire

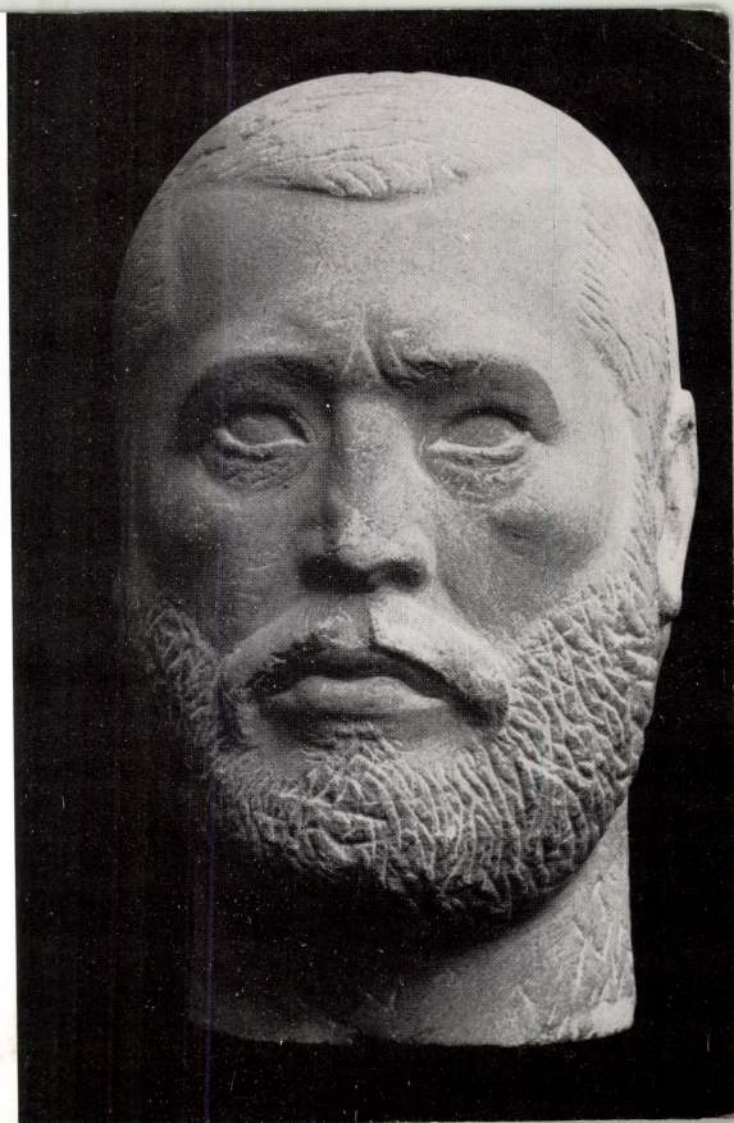

majdnem húsz esztendőt kellett várnia. És sok más hívságról lemondva jutott el tanulmányútjaira, a szép Görögországba, Olasz-, Spanyol-, Francia-, Németországba, a Benelux államokba, az észt és lett földre, a hatalmas és szép Leningrádba, az utánozhatatlan „önérzetes" Svájcba.

Volt és van miből meríteni élményeket, így nem csoda, ha az 50. születésnapját ünneplő Mladonyiczky Béla a bőség zavarában válogat. Nem virtuóz alkotó, nem pattannak ki percenként szívéből, keze alól a kész művek. Ő „fájdalommal szül", s „arca verítékével keresi meg kenyerét" . . . Kilenc köztéri munkája áll Békés megyében, számtalan portré és emléktábla került ki keze alól. Mégis legjellemzőbb tulajdonsága a munkáihoz való elszakíthatatlan ragaszkodás. Egyébként 25 éves munkássága elismerései: Székely Bertalan-díj, Munkácsy-érem, Megyei Tanács Művészeti díja, Dante-érem, Centro Dantesco különdíja, amelyek mégsem tükrözik méltón munkálkodását, eredményeit. De ő tudta, neki tudnia kellett, amikor vállalta a „vidéki" művész életét, hogy az élete harc lesz. Harc önmagával és a környező világgal.

Kocsári Péter

1. oldal: Pásztói népszokások V. — 2. oldal: Pásztó — 3. oldal: Pásztóiak (Csohány Kálmán munkái) — 4. oldal: Önportré — 5. oldal: Nagy László és Dante Alighieri — 6. oldal: Kettős portré (Mladonyiczky Béla munkái)

*

A tárlatot *Fehér Zsolt* rendezte
A katalógusterv *Takács Imréné* munkája
Felelős kiadó *Moldvay Győző,* a Galéria-Játékszín vezetője
Borsodi Nyomda — 1986

Hatvani Galéria
1986. ápr. 25 – máj. 18

M.D.K.

Mócs András, ács.

neve az 1845 évi egri adóösszeírásban fordul elő

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 371. old.

Mócs

Kőmüves (artifex)

Gamáson (Somogy vm).

Mócs fia Pécs(ő) a fiával Szemével a tihanyi apátság szolgálatában a XIII. sz. elején.

Erdtihanyi apáts

377. l.

574. l.

rhūs aromatica

illatos spömörce

Mócs

~~ref. templom~~

Klenódiumok leírása

és rajzai.

Debreczeni László.

1929. 77. l.

9
Furier Péter

Csütörtök
10
Melkiades p.

Péntek
11
Damáz p.

Szombat
12
Otília

Nap kelte 7 ó. 38 p. — Nyugta 16 ó. 09 p.

1942 • 50. hét **December** XII. hó • 31 nap

naptár
Kiszlev-Tebeth

V	27	
H	28	
K	29	
S	1	Tebeth
C	2	
P	3	S. Kh.
S	4	S. Mik.

MOCZKA Ferenc építési felügyelő XIX. szd. MDK.

Ybl Ervin: A budai várpalota helyreállítása a XIX. szd. derekán. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. köt. 307. l.

Mocznay Dezső

üvegfestő-tanonc

4 elemi

ipari festők szakrajzoláši

csoportjában 8 hónapot

töltök jó eredménnyel.

Tanár György Kálmán

Iparrajziskola 1895.

Székely Bertalan, (1835—1910).

465. TANULMÁNY V. LÁSZLÓH
Vászon (Leinwand). 40×52 c

Szemlér Mihály (Michael), (1823—

466. ERDŐBEN (Im Walde). Jele
Fa (Holz). 21×37 cm.

Szemlér Mihály (Michael), (1833—1

467. ERDEI UT (Waldweg). Jelez
Fa (Holz). 21×37 cm.

Szenes Fülöp (Philipp), szül. (geb.)

468. KÜLVÁROS (Vorstadt). Jelez
Vászon (Leinwand). 68×50 cr

Sz. J. monogrammista.

469. MÁLYVÁK (Malven). Jelezve
Vászon (Leinwand). 100×58 c

Szinyei Merse Pál (Paul), (1845—1920

470. ÖREG FÉRFI TANULMÁNYF
Szinyei.
Vászon (Leinwand). 45×32 cr

Moczka Ferenc

volt az építési felügyelő az 1946-49 közötti építkezéseknél a budai palotában. /Tervező: Ladislaus Rupp, kivitelező: Litterbarth Mátyás/.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki K., 191 l., 214 kép.

37.1

Mocznauer Antal, ács M.D.K.

1771-85 között szerepel az egri adóösszeírásban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 369. old.

MÓCS András ács. Egerben 1845-ben emliti az adóösszeirás.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

H. Mocs Tiborné bútortervező

Szabolcsi H.: Korszerűbb és olcsóbb lakásberendezés.

Szabad Nép. 1956 aug.19.(Iparmüv.Muz.kiallitasa

MOCSA (Komárom)

Mocsa

3. TÖRÖK FELIRATOS KŐ a Haraszt nevű legelőn.

1. R.K. TEMPLOM épült 1756-ban. A trinitáriusoktól származó aranyozott és ékköves kelyhet őriz.

2.

Vértes?

REF. TEMPLOM épült 1783-ban.

Mocsai m. templom

Ep. 1758

l.

Mohl Tata

223. l.

Temesvári állami gimnázium

X. 157.

Mocsai József

aranykoszorús

műanalos

l.

Ladányi II.

1981.

LORIA SZÖVETSÉGE, Budapest, IX. Üllői

lefon: 862-98.

Református Diákok Soli Deo Glor
tel értesitem, hogy felvételetek
ra.
e küldjük a szükséges irományoka
cseh, jugoszláv területről jövők
ényes utazásra jogositó igazolványt,
ra is kedvezményt nyujt.
ezték érkezésüket, a megjelölt idő-
időtteink várni fogják. Szállásáról
ődjék.
hátán jelzett szám a Biblia-köri

ankban a budapesti református nagy-
történik, hogy a nagygyülésen is
ijelölt időpontokhoz pereayi pontos-

téri templomba vasárnap reggel 3/4

M.D.K.

MOCŞAN Ioan

1925-ben Nagybányán a szabadskola tagja

Réti: Nagybánya... 337.1.

Móczik József

3 rajztanulmány
(igen gyenger)

Repr.

Rajztemlékl

1883. IV. évf

az ülés köszönetet mondva Ferenczinek, hogy e kérdést újra szőnyegre hozta, a kérdés tárgyalását a szakbizottsághoz utalja. Ezután a javaslatot némi módosítással elfogadja, de a tárgyalás során fölhangzott hozzászólások értelmében kimondja, hogy jövőben a javaslat megtételekor az előző évi segélyezések adatai is föltüntetendők; továbbá, hogy oly könyvtárakra, melyeknek létesítése és fentartása más jobban dotált tárczák körébe tartoznak, aminők a fegyintézeti, állami gyermekmenhelyi stb. könyvtárak, a Tanács a jövőben nem áldoz; végül *Emich* Gusztáv javaslatára kimondja az ülés, hogy a tisztán szocziálista tanokat terjesztő szakszervezeti könyvtárak akcziójának ellensúlyozására a jövőben a budapesti munkáskönyvtárak számát a nemzeti közművelődés érdekeit irányzatosság nélkül szolgáló tanácsi könyvtárakkal a lehetőség szerint szaporítani fogja.

6. Az új könyvtárak létesítésére a javaslatnak megfelelően elhatározott összeg fölhasználására vonatkozólag *előadó* jelenti, hogy a szekrények készítésére előirányzott összegből csak az esetben lesz a kellő mennyiség elkészíthető, ha a Tanács elfogadja a Mahunka-czég abbeli ajánlatát, hogy — miután a jelenlegi viszonyok között a szekrények anyagául eddig használt tölgyfából a szekrényeket az eddigi áron nem képes szállítani, — az Országos Tanács ké-

Moczkik Józef

1882/83

Ferkèpzomfoiskèvk

114. l.

hatnak föl, hanju tárgyat merítenek a mitológia és antik történetből, még pedig mindig a maguk korának szabad felfogásában. Természet és antik így nem ellentét, de egymás kiegészítői a renaissance művészetében és a kor műveltségének az antik műveltségtől való átitatása a művészet új fölfogásának egyik forrása. Az olasz renaissance művészete ugyanis bizonyos tekintetben formális művészet, melyben kevés kivétellel a szép, érzéki megjelenési formák játsszák a főszerepet az északi népek rútságig menő jellemző formáival szemben. A korai renaissance lépésről-lépésre folytatja a küzdelmet ez új megjelenési formákért, melyeken a cinquecento azután biztosan építi föl a maga „klasszikus" művészetét. A quattrocento nagy harcának középpontjában Firenze áll. A trecento festészetének Giotto a főoszlopa, a quattrocento nagy megalapozója pedig *Masaccio* (1401—29), a monumentális freskóstílus megteremtője, ki egyszerű és mégis nagyvonalú elosztással komponált falképein jellemző, élesen modellált alakjaival az anatómia, a testarányok, a perspektívai térábrázolás, a fény- és árnyékhatás problémáit veti föl. Mestere, *Masolino*, csak a nagy tanítványt előkészítő átmeneti művész. Mellettük *Fra Giovanni Angelico da Fiesole* (1387—1455) a középkor misztikus áhítatának kissé elkésett mestere, tanítványa, *Benozzo Gozzoli* pedig formáiban az ő nyomdokaiban haladva, a toszkánai élet gazdag képzeletű, derűs, színes elbeszélője. Masaccio realisztikus problémáit folytatják: a perspektívai térábrázolás, a rövidülések fanatikusa, *Paolo Uccello*, a perspektíva és anatómián kívül, a szobrászi plaszticitású, szinte nyers alakok ábrázolója, *Andrea del Castagno* és a fényhatások, világító, áttet-

lyezve, hogy azokat a hangversenyművésznők és művészek is könnyen megközelíthessék.

A terem felső részében legyenek páholyok, egy orgonakarzat s egy kis helység a vetítőgép és felszerelései részére.

A hangversenyterem táncteremül is legyen használható, de vele kapcsolatosan egy kisebb táncterem is tervezendő 150—180 m^2 területben kisebb mulatságok részére.

A fentiekkel kapcsolatban, de kívülről külön is könnyen megközelíthetők legyenek a szórakozásra szolgáló helységek, és pedig egy étterem 350—400 m^2 alapterülettel; vele kapcsolatban négy külön terem külön társaságok részére körülbelül 50—60 m^2 alapterülettel, de úgy, hogy kettő esetleg egyesíthető is legyen. A vendéglő megfelelő terjedelmű mellékhelységekkel és tálalóval látandó el. A kávéházi terem 350—400 m^2 területű legyen, ezzel kapcsolatban tervezendő egy billiárdszoba hat billiárd részére, egy körülbelül 120—130 m^2 területű terem más társasjátékok részére, három kártyaszoba 50—60 m^2 területtel, azonkívül kávékonyha megfelelő mellékhelyiségekkel.

Az épületben elhelyezést nyerjen továbbá egy könyvtárterem 50—60 m^2, egy olvasószoba 80 m^2, egy női salon 80 m^2, egy zongoraterem 60 m^2 és három kisebb zongoraszoba 30—40 m^2, két írószoba 40—50 m^2 területtel, egy a férfi-, egy a női termek mellett.

Az igazgatóság részére könnyen megközelíthetően tervezendő három hivatali helyiség 30—40 m^2 területtel s egy 60 m^2 tanácsterem, kapus-, szolga- és telefonfülke stb.

Ezenkívül tartalmazzon az épület kellő nagyságú díszelőcsarnokot, főlépcsőt, megfelelő kényelmes mellékbejárókat, melléklépcsőket, a megfelelő helyeken szükséges tágas ruhatárakat, toiletteket, closetteket, különös tekintettel a nemek szerinti elkülönítésre.

A kávéház és vendéglő részére a már fentebb megjelölt helyiségeken kívül gondoskodni kell hideg és meleg konyháról, kamarákról, mosókonyha, mángorló, vasaló, kazán- és mótorhelységről, 8—10 cselédszobáról, egy kapus- és három szolgalakásról, mindegyik két szoba, konyha, kamrából álljon; gondoskodni kell külön helyiségekről, ahol a vendéglői és kávéházi italok tarthatók, különös tekintettel arra, hogy az épület alá nem pincézhető

A gazdasági helyiségek az épület felső részeiben is elhelyezhetők.

Az épület megfelelő helyein tágas fedett loggiák és nyitott terrasszok alkalmazandók.

A stylus a tervezőre bizatik, de kívánatos, hogy az egészben lehetőleg a modern szerkezetek és formák jussanak érvényre.

Szükséges minden emeletsor alaprajza, az épületről legalább 2 homlokzat, 1 metszet, 1:200 mértékben, a főhomlokzat, a főmetszet, a híd és partfal egy része 1:100 mértékben, egy épületrészlet 1:20 mértékben s rövid tervleírás.

Az összes rajzok csak tussal húzandók ki s árnyék legfölebb szürke tónussal festhető. Egy rajzlap sem lehet nagyobb 1 m^2-nél.

Más rajzokat mellékelni, valamint rajzokat díszes vagy üvegezett keretbe foglalni nem szabad, az ez ellen vétők a pályazatból eleve kizáratnak.

A pályazatban részt vehet a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet minden tagja. A tervek lepecsételve, jeligével és jeligés levéllel ellátva a Magyar Mérnök- és Epitész-Egylet titkári irodájában 1911. évi január hó 9-én este 6 óráig adandók be.

Pályadíjak: I. díj az egyesületi aranyérem és a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által engedélyezett 1200 koronás utazási ösztöndíj, esetleges második díj az egyesületi ezüstérem.

A bíráló bizottság tagjai: *Berczik* Gyula, *Kommer* József, *Lechner* Jenő, *Málnai* Béla és *Schoditsch* Lajos.

A pályadíj azzal a kötelezettséggel kiadatik, hogy a pályanyertes az I. díj odaítélésétől számított egy éven belül megfelelő tanulmányútat végez.

Az utazás megkezdését előzetesen az egyesület elnökségének útiterv bemutatásával be kell jelenteni, hogy az utazási ösztöndíj kiutalható legyen. A yályanyertes az útról visszatérve, az egyesület elnökségénél jelentkezni és tanulmányútjáról a visszatéréstől számított hat hónap alatt részletes jelentésben tartozik beszámolni.

Budapest, 1910 március 20-án

Balla Pál s. k. főtitkár. *Kájlinger Mihály* s. k. elnök.

VEGYESEK.

Kinevezés. A király *Berczik* Gyula építész, címzetes miniszteri tanácsosnak a miniszteri tanácsosi jelleget adományozta.

A vasúti kinevezések. A kormánynak legutóbbi kinevezései, amik által a m. kir. államvasutak három vezető, eddig technikusok által betöltött állása, valamint a munkásbiztosító hivatal több, a technikusok számára föntartott bírói állása jogászok kezébe került, valamint a vasúti előléptetések is föltűnést keltettek a technikusok között. E dologban a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet több mint 50 tagjának kívánságára a jövő vasárnap, folyó hó 29-én d. e. 10 órakor saját helyiségeiben *rendkívüli közgyűlést* tart.

A műegyetem záró követ a király f. hó 25-én d. e. 11 órakor fogja ünnepélyesen elhelyezni.

Iparosképviselőjelöltek. Még igen rövid ez a névsor: *Jakabffy* Ferenc építőmester (Budapest, IX—X. kerület), — *Hlatky-Schlichter* Lajos építőmester (Győr), — ifj. *Krémer* József építőmester (Temesvár), — *Wagner* József építőmester (Békéscsaba), — *Kujniss* Gyula pékmester (Losonc), — *Hamerly* Imre keztyűs (Pécs), összesen hat; nem sok; remélhetőleg lesz még több is.

Az Országos Iparegyesület f. hó 29-én vasárnap d. e. 11 órakor saját helyiségeiben tartja ez évi rendes közgyűlését.

A debreceni Kossuth-szobor-pályázat, amelyet a szoborbizottság az első pályázat eredménytelensége miatt megismételt, kedden járt le. Az újabb pályázaton hét szobrászművész vesz részt: Róna József, Ligeti Miklós, Margó Ede, Istók János, Füredi Richárd, Pásztor János és Somogyi Sándor. A jury június 5-én kezdi meg munkáját.

Országos ipari kisérleti intézet. *Gerster* Miklós fölolvasást tartott a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségében: „Országos ipari kísérleti intézet és hazai iparfejlesztés" címmel. Rámutatott arra a kárra, melyet ilyen intézet hiánya, az úgynevezett empirikusoknak és a vaktában való próbálkozásnak gyárainkban a tudományos és rendszeres kísérletek rovására való túltengése okozott. Önálló ipari kísérleti intézetünk egyetlen egy sincs és csak a műegyetemmel 1886 óta, valamint a technologiai iparmúzeummal 1890 óta kapcsolatban van ma néhány iparcsoportra kiterjedő szerényebb és a közönség számára is hozzáférhető kisérleti állomás. Az utóbbit éppen újabban egészítették ki a zsiradék- és szappanipari osztálylyal, mely rövid fönnállása alatt egészen reorganizálta a szóban forgó iparunkat. Kísérleti ügyünk mai állapotának vázolása után rámutatott az alapítandó kísérleti állomás föladataira és azonkívül új irányokat is jelöl meg, melyekkel az intézmény a hazai iparfejlesztésnek, az egész közgazdaságunknak figyelemreméltó szolgálatokat tehet. Igy szükségesnek jelzi a különböző szerkezeti anyagok elavult átvételi föltételei revisioját, a különböző anyagok egységes vizsgálati módszerének megállapítását. Az ipari újdonságok, nevezetesen anyagok, szerkezetek és eljárásoknak megfelelő kipróbálása után gondoskodnia kell arról, hogy az érdekeltség ez újdonságokat fölkarolja s ebben a tekintetben szaktanácscsal is kell támogatni az iparosokat. Föladata az ezidőszerint külföldről behozott nyersanyagok helyettesítésére alkalmas hazai anyagok kipuhatolása, kipróbálása s általában ki kell dolgoznia a rendelkezésre álló anyagaink és produktumaink fölhasználásának új módjait. Kutatnia kell a titkos eljárásokkal előállított cikkek készítésének módját, eddig el nem foglalt területeket nyitván meg ezzel az ipari vállalkozás részére. Mind e kérdések fontosságát gyakorlati példák igazolják a fölolvasásban s kiegészíti az egészet részletes tájékoztatás az intézmény létesítése és fönntartási költségeiről, melyeket az előadó körülbelül 2·5 milliom, illetőleg évi 250.060 koronára irányoz elő. — Ugyanebben a dologban a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben dr. *Bresztovszky* Béla saját tanulmányútjai alapján ismertette és vetített képekben is bemutatta az általa meglátogatott angol, francia, német, dán stb. intézeteknek néhányát, kimutatván, hogy nálunk jóval kisebb nyugati nemzetek már régen túlszárnyaltak bennünket és

a keletiek közül a románok is ezen az úton vannak. Kifejtette, hogy mezőgazdaságunk szolgálatában 31 kitünően felszerelt és gazdagon dotált állami intézet áll, de zsenge iparunk számára, amely a valódi fejlesztésre oly igen rászorult, csak néhány kisebb laboratoriumunk van. Végül javasolta, hogy az egyesület teljes erejével hasson oda, hogy országos ipari kísérleti intézet állíttassék fel, még pedig sürgősen.

A békéltető bizottság. A Budapesti építőmesterek, kőműves-, kőfaragó- és ácsmesterek ipartestületének békéltető bizottsága a kifejlődött gyakorlat szerint az építőmesterek és rajzolók pereiben is bíráskodik. A Magyar Építő- és Iparművészeti Rajzolók Országos Egyesülete most elhatározta, hogy lépéseket tesz a *békéltető bizottság* szervezetének oly irányban való megváltoztatására, hogy a bizottságban, amely most felerészben mesterekből, felerészben segédekből és pallérokból áll, az utóbbiak között megfelelő számban rajzolók is foglaljanak helyet, akiket maguk az ipartestületi tagoknál alkalmazott rajzolók válaszszanak; és hogy rajzoló-perek tárgyalására a bizottságba mindig felerészben mesterek, felerészben rajzolók hivassanak be. A mai állapot mindenesetre visszás; hisz a békéltető bizottsági bíráskodás éppen az volna, hogy a bírák közvetetlenül ismerik azokat a viszonyokat, amelyekből a per támadt; másrészt, hogy a felekben a maguk választottainak, bizalmi embereinek ítélete inkább kelt megnyugvást; ma ily perekben a békéltető bizottság bíráskodásának egyik előnye sincs meg.

Megrovás. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Egyleti Tanácsa ezt a határozatot hozta: „Az Egyleti Tanács *Schodits* Lajos úr, építész, egyleti tagnak, mint a nagyváradi megyei közkórház tárgyában hirdetett nyilvános pályázaton első díjat nyert pályaterv szerzőjének *Mocsányi* Károly úr építész, egyleti tag ellen, „tisztességtelen verseny és esetleges szellemi tulajdonjog elbitorlásáért" beadott panaszát megvizsgálva, a mindkét fél részéről rendelkezésre bocsátott iratok mérlegelése után kimondja, hogy: 1. a „szellemi tulajdonjog esetleges elbitorlásáért" tett panasz alaptalan, még abban az esetben is, ha a panaszos szellemi tulajdonának tényleges felhasználása lett volna bizonyítható, mert a tervpályázati szabályzat III. *f)* 6. pontja szerint, a díjazott és megvett tervekben megnyilatkozott eszméket az építtető jogosan használhatja föl; 2. midőn azonban, miként a Tanács megállapította, *Mocsányi* Károly úr a kórház-építkezés művezetői teendőire nézve, társával együtt felhivás nélkül, az építtetőhöz ajánlatot nyujtott be: *meg nem engedett*, a pályázati intézmény szellemével és a műszaki kar etikai közfelfogásával ellentétes *oly eljárást követett*, melyre pályatervének a bírálat részéről történt megdicsérése, valamint a lefolyt pályázat eredménye s ennek feltételei, jelesen ennek 9. pontja, őt fel nem jogosította; ezért az Egyleti Tanács *Mocsányi* Károly építész, egyleti tag úrnak ezt a panaszlott *eljárását a legnagyobb mértékben rosszalja.* Budapesten, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Egyleti Tanácsának 1910 április 7-én és folytatólag 14-én tartott üléséből. A másolat hiteléül: *Balla* Pál s. k., főtitkár.

A mult évi állami segélyeknek a városok tisztviselői közt való szétosztása dolgában — amire nézve a *városi mérnökök kongresszusa* is fölszólalt, a belügyminiszter a napokban döntött — részben a városi mérnökök javára, a következőképpen: „Törvényhatósági joggal bíró városokban a főügyész és a *főmérnök* aszerint, amint magángyakorlattól el van tiltva vagy nincs, a VII. illetve VIII. fizetési osztályba soroztatik. A két osztályba való sorozás nem állapít meg az egyes városok főügyészei és *főmérnökei* között sem rangbeli, sem hatásköri, sem bárminő más lényegi különbséget. A magángyakorlattól eltiltott főügyésznek vagy *főmérnöknek* a VII. fizetési osztályba sorozása némi anyagi ellensúlyozásául szolgál azért, hogy az ilyen főügyész vagy *főmérnök* egész munkaerejét és tevékenységét kizárólag a városnak szenteli, ami különösen nagyobb városokban teljesen indokolt és kívánatos is. Igaz, hogy csupán a VII. és VIII. osztályok között levő illetménykülönbözet sok esetben nem arányos kárpótlása a magángyakorlat teljes mellőzésének, azt azonban módjában áll a városnak indokolt esetben még külön pótlék nyujtásával megfelelően kiegyenlíteni. Törvényhatósági joggal biró városokban a VI. fizetési osztályba van sorozva a polgármester; a VII. fizetési osztályba vannak sorozva: a polgármesterhelyettes, rendőrkapitány (főkapitány), tanácsnok és főjegyző, árvaszéki elnök, főügyész, *főmérnök* (műszaki tanácsos), ha a magángyakorlattól el van tiltva és a főszámvevő. A VIII. fizetési osztályba vannak sorozva: I. osztályú aljegyző (csak egy), árvaszéki ülnök, főorvos, főügyész, *főmérnök* (műszaki tanácsos), ha a magángyakorlat meg van engedve, ügyész, *mérnök*, ha a magángyakorlattól el van tiltva, I. osztályú rendőrkapitány (alkapitány, kerületi kapitány), bejelentőhivatali főnök, II. főszámvevő (főszámvevőhelyettes), főpénztárnok. A rendezett tanácsú városokban a nagyobbak csoportjában a VII. fizetési osztályba van sorozva a polgármester; a VIII-ba: rendőrkapitány, tanácsnok és főjegyző, ha polgármestert helyettesít, vagy ha a IX. fizetési osztályba tartozó állásban eltöltött legalább tizenkét évi szolgálat után a képviselőtestület közgyülése ebbe az osztályba besorozza, ügyész, *mérnök*, ha a magángyakorlattól el van tiltva, számvevő (főszámvevő), ha a IX. fizetési osztályba tartozó állásban eltöltött legalább tizenkét évi szolgálat után a képviselőtestület közgyülése ebbe az osztályba besorozza; a IX-be: tanácsnok, főjegyző, árvaszéki ülnök, orvos (ügyvezető orvos, főorvos), ügyész, *mérnök*, ha a magángyakorlat meg van engedve, alkapitány (kerületi kapitány), számvevő (főszámvevő), pénztárnok (főpénztárnok), adóhivatali főnök."

Ipari munkások jutalmazása. A budapesti kereskedelmi- és iparkamara pályázatot hirdet a kereskedelemügyi miniszter által a kamara kerülete részére létesített 30, egyenkint 100 koronát tévő állami jutalomra és elismerő oklevélre. A jutalomban részesülhetnek az oly ipari, illetőleg gyári munkások, akik magyar állampolgárok és legalább 15 évig megszakítás nélkül működtek tényleges ipari munkában, s akiknek a rendes munkabére, vagy munkakeresete 2000 koronánál nem nagyobb. Mindezeket a feltételeket hiteles bizonyitványokkal, esetleg munkakönyvvel, vagy annak hiteles másolatával kell bizonyítani. E bizonyítványok, illetőleg bizonyítványmásolatok, amennyiben kizárólag e célra állíttatnak ki, bélyegmentesek. A jutalomdíjért nem maguk a munkások folyamodhatnak, hanem főnökeiknek kell a kérvényt a budapesti kereskedelmi és iparkamarának május hó 30-ig benyujtani.

A német mérnökegyesület idei nagygyűlését június 26-án Danzigban tartja. A tudományos előadások között érdekesnek igérkezik *Parseval* őrnagyé, aki kormányozható léghajóján megy Danzigba és előadását szemléltető bemutatásokkal kíséri.

A német okleveles mérnökök szövetsége idei közgyűlését március 20-án tartotta meg Berlinben. Az előterjesztett jelentés szerint az elmult évben a következő kérdésekkel foglalkozott a szövetség: az okleveles mérnöki cím jogos adományozása és használata; a munkásbiztosító törvény és az okleveles mérnökök; az okleveles mérnökök a felsőbb közigazgatásban és a városok igazgatásában; a műszaki főiskolák vizsgálati ügye; az okleveles mérnökök viszonya a tervezett műszaki kamarához; az okleveles mérnökök mint kereskedelmi szakértők a külügyi hivatalban stb. A szövetség kiadványai és folyóiratai szép sikert értek el, épp úgy az állásnyitvántartó intézménye is.

Nemzetközi pályázat műcsarnokra. A Bernben székelő posta- és távirdaszövetség jubileumának megörökítésére állítandó emlékre hirdetett internationális pályázattal kapcsolatban *művészeti kiállítási palotára* is hirdetnek pályázatot. A palota szintén Bernben, a Helvetiatéren fog felépülni az emlékmű szomszédságában. A pályázathoz szükséges helyszíni rajzot a Műcsarnok titkársága készséggel bocsátja a művészek rendelkezésére, a pályázat feltételeit pedig a szövetség titkárságától (Bern) tudhatni meg.

Az egységes térkép. Londonban konferencia volt, melyen az összes nagyhatalmak képviseltették magukat. A konferencián azokat a módozatokat vitatták meg, hogy miképpen lehetne az egész világról egységes térképet készíteni. A konferencia tagjai a következőkben állapodtak meg: 1. A térképen a neveket latin betűkkel fogják írni, és pedig a vízrajzi neveket dűlt betűkkel, a többit álló betűkkel. 2. A betűk nagysága is különféle lesz, és minden hely nevét annak jelentősége szerint fogják kisebb vagy nagyobb betűkkel szedni. 3. Független országok helységeinek nevei úgy írandók, ahogy azokat az illető ország lakói írják. 4. Ha szükséges, akkor az egyes nevek mellett azt is fel kell tüntetni, hogy az illető nép hogyan ejti ki azt a nevet. 5. Ami a térképen a színeket illeti, kimondotta a konferencia, hogy a hegységeket kék, a fensíkokat barna, az országutakat piros, a vasútvonalakat pedig fekete színű vonalakkal kell megjelölni. 6. A dombok neve álló betűkkel, az alföldek nevei dűlt betűkkel jelölendők. Anglia tudósai Angliának és az angol gyarmatoknak a térképét már ezeknek a határozmányoknak figyelembevételével készítik.

Mérnököket keres a török kormány című multkori közleményünk kiegészítéseül tudatjuk, hogy — berlini forrásunk szerint — a kérvényeket a német birodalmi belügyminiszterhez Berlinbe kell küldeni (ez valószinűleg csak a német pályázóknak szól). Különben a mérnököket a török közmunkaügyi miniszterium alkalmazza, ennélfogva valószínű, hogy minden török konzul tud fölvilágositást adni, és legegyszerűbbnek véljük — francia levéllel egyenesen a nevezett török miniszteriumhoz fordulni.

Vrocsányi Károly

épített a Tanácsköztársaság alatt részt vett a
fővárosi műemlékek felvételében.

& Bama Géza: Műemlékvédelem a Magyar Tanács-
köztársaság idején, Bp. 1964.
453 p.

Mocsányi K.
épitész.

Pollacsek Ede vezetése.
Klauzál u. / 5 emeletes
ház

Épitő Ipar. 1912. 144.
l. (Magánépitési
engedélyek.)

Mocsányi Károly

A szombathelyi takarékpénztár r.-t. új épületére kiírt tervpályázatra 28 pályamű érkezett be, melyek közül az első díjat Mocsányi Károly budapesti és Stadler Dezső győri építészek, a másodikat Hajós és Villányi budapesti építészek, a harmadikat Barát Béla és Novák Ede budapesti építészek terve nyerte el.

Művészet 1911. 390. l.

Mocs ced.

MAGYAR-OSZTRÁK TÁRSASÁG

UNGARISCH-ÖSTERREICHISCHE GESELLSCHAFT

Belépési nyilatkozat

Alulírott ezennel kijelentem, hogy a Magyar-Osztrák Társaság *alapító / rendes / pártoló* *tagjainak sorába belépek.*

M D K

Mocsányi Károly műépitész vasuti és hajózási klub palotája pályázat, terv.

Művészet 1911. 273. l.

Mocsányi Kálmán M.D.K.

épitész

terve megvételben
részesült a Vasuti és
Hajózási Klub pályá-
zatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

máj. 31. sz. 14. old.

M.D.K.

Mocsányi Károly, építés

emelletes nyaralót ter-
verett Krauser Henrik szá-
mára az I. ker. nyári dü-
lőben

Vállalkozók Lapja, Bp. évf.

sz. old.

Mocsányi Károly

épitén. A Tanácsköztársaság idején részt vett a fővárosi műemlékek felmérésében.

Baross Géza: Műemlékvédelem a Magyar Tanácsköztársaság alatt. Bp. 1964. 443-465. l. /Kny. Épités és Közlekedéstudományi közl./

453. l.

Mocsányi Károly, bpesti építész M.D.K.

nyert megbízást a bajai közkórház terveinek elrészi-tésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

ápr. 17 sz. 6. old.

M.D.K.

Mocsányi Károly, Epesti építés

Stadler Dezsővel közös terve első díjat nyert a szombathelyi takarékpénztár székházának pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

okt. 11. szl 10. old.

Mocsányi Károly

építész

tervét a Vasuti és hajó-
zási klub palotájának
terepályázatán meg-
vették -

Magyar Építőművészet

1911. 6. sz. 30 l.

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ESZTE
EGYES FÜZET ÁRA

SZERKESZTŐSEG ÉS KI
BUDAPEST, IV. KER., VA

BUDAPEST
"PÁTRIA" IROD. VÁLL. ÉS NYOMDA
1912

Mocsányi Károly

Művészet 1911. 273, 390

ségi „Kossuth Lajos" Felsőkereskedelmi Iskola

alom		Egyenleg			
P	f	P	f	P	f

Mocsányi Károly és

nincs cíd

Stadler Dezső

épitesszek

tervezték a Szombathelyi Takarékpénztar palotáját.

Fehér Szombathely

72. l.

IRODALOM

– Rhé: Apolló és Lares szobra Veszprémben. (Muzeum Kömpt. Ért.) 121 old. 4-5 ábr. II. Kot

JEGYZET

Mocsányi Károly

Művészet 1918. 16. l

~~Bécsi~~ ~~hitelesítő~~ ~~[illegible]~~ ~~bélyeg~~ ~~1816 ból~~ ~~VII. 234.~~

Mocsányi Károly

festő, Király u. 53

A bpesti háziezred

festőnek kiáll. a Nemzeti

Halomban 1918.

Összegen, szenvaj

Varlatok, cenzurajok

173.

Seawood, I.

Gallipoli. A. Geyer utan.

Am.

123 x 182 mm.

K. 0.50

Mocsányi Károly

ápoló

1907. VI. Király utca

72.

24090 Közs

Mocsányi Károly építészet
a legújabb kor építészeti emlékeinek védelme.

6. Győr, Baross utca 17. Lakó- és üzletház (Mocsányi Károly 1898)

Magyar Építőművészet, 1986, 5, 31-old.

Ifj. Mocsáry Antal. 1826. Műve: Kalonday István Koporsó-kövének rajzolata, czinczerével együtt a könyvben: Nemes Nógrád Vármegyének Esmertetése. Pest. I. Kötet. 1826. a 166. lapon Aláírás: Ant. jun. Mocsáry del.[1])

Inlágyi István. Adalék. Tört Tár. 1880. 164 l.

M. kir. adóhivatal Eperjesen
ERK: 1904 JUL 17
7164

MOCSÁNYI Károly épületei

Siklódyi 2005. 162.

M.D.K.

Mocsáry Duci

Jaschik Álmos növendéke. Egyik ruhatervét bemutatja a lap.

Cs.Lázár Nelly: Látogatás Jaschik Álmos rajziskolájában c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. nov. 22-29.
II. évf. 47. sz.

Folyó szám	Kelet		Tárgy
	hó	nap	

Másolat

	Bevétel korona	Bevétel fill.	Kiadás korona	Kiadás fill.
ások Költségeinek				
vi december 21-én				
kintaet 759 Korona 68 fillér				
malása				
	759	68		
gyár szerint			159	68
Bevétel:	759	68		
Kiadás:	159	68		
laradvány:	600	–		
januar 19.-én				

Rigler J. E. r.-t. 1904. VII m. sz. 02793.

MDK

Mocsáry Ilona, ip.müv.

Mirkovszkyné mellett kitünnek izléses bársonyégetési munkái.

A karácsonyi iparmüvészeti kiáll. 1905.
MIP. 1906. 14.1.

Mecsáry Ilona,ip.müv. MDK

Ujabban annyira felkarolt bársonyégetési munkák javát most is a technikai eljárásnak feltalálója :Mirkovszkyné hozta a kiállitásra. Kivüle többen tünnek ki izléses munkájukkal.

Karácsonyi iparmüvészeti kiállitás.-
Magyar Iparmüvészet. 1966. 14.1.

Mocsáry Ida

itj. Csemegi Józsefné

Jaschik Álmos tanítványa, Grafikus.

~~1930~~ máj. 8.

szül. 1920. Budapest.

Plakát rajzok, illusztrációk; könyvtet illusztrált.

Férje közlése 1946. ápr. 9.

Cs. Mosáry Ida

karikatúrái a

Kis Újság

1944. évfolyamában.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mocsáry László

Jestő

Műterme Borsos-
berényben (Nógrád
vm) az 1826-ban
épült Tihanyi-kuri-
ában; képtára, nu-
mizmatikai gyűjteme-
nye és könyvtára van

Bar Bpestbalp

133-l-

~~Bacchus III. 44.~~

Mocsáry Lajos

festő

Laid

BVo 21. l.

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

yezem:

gy helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Mocsáry László, bocsári festő

cs. és kir. kamarás, földbirtokos. Szül. 1878-ban Bocsárlapujtón. Középiskoláit magánúton elvégezve, katonai pályára lépett. Két évig a 7-es, egy évig a 2-es huszárezredben szolgált. Mint hadnagy szerelt le. Azután Münchenben volt a festészeti akadémiám, majd Párizsban, Olaszországban járt. 1800 holdas birtokom Borsósbereinyben gazdálkodott

Ladányi Miksa dr.:
Nógrád és Hont vármegye. Magyar Városok és Vármegyék Monografiája. XVI. Bp. 1934.

355, 356 l.

ból:

ságának.

M. J. A.

MOCSÁRY Margit

1925-ben Nagybányán a szabadiskola tagja

ti: Nagybánya... 337.l.

MDK

Mocsáry Margit

Cserépedények, vf.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

13. 1.

MDK

Mocsáry Margit

Piros paprika, vf.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

13. 1.

Mocsáry Margit
Piros paprika, vizf.

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 13 l.

Mocsáry Margit
Cserépedények, vizf.

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 13 l.

Mocsáry Margit

1921/22 – 1925/26

Ferkèpzomfoiskòvk

114 l.

híven a trecentóban az építészeti elemekkel való együttesében találja meg leginkább önmagát. Mint dekoratív tényező, nagyszerű és szerves kiegészítésére szolgál az architektonikus kompozícióknak. Különösen a veronai Scaliger-síremlékek szolgálhatnak erre kiváló példák gyanánt, melyek a lombardiai iskola egy különleges szobrászati témájára, a lovasalakokra is felhívják a figyelmet. Ilyen szabadon álló lovasszobrokkal nem találkozunk a toscanai trecentóban. Velencében viszont a Massegnék haladnak a fejlődés élén. Stílusuk a különböző szobrászi iskolák szerencsés vegyüléke.

A Pisától átvett művészi hegemóniát Firenze a quattrocentóban még jobban kifejleszti. Páratlan sorát ajándékozza e város a művész-zsenieknek és ezek között a szobrászok haladnak a fejlődés élén. Stílusuk azonban nem jelent azonnali szakítást az előzményekkel, mint Brunelleschi renaissance-építészete, hanem a trecento eredményeinek, a természetábrázolás és a szobrászi problémák világosabb megoldása jegyében való továbbfejlesztését. A középkori értelemben vett műhely azonban, mely egy-egy építkezéssel volt kapcsolatos és amelyben a tradíciókat ápolták, elveszti igazi jelentőségét. Helyébe az egyes mesterek műhelyei lépnek. Fölszabadul a művészi gondolat, megindul a verseny a művészek között, mindegyik saját nyelvén akar megszólalni. A bágyadt szoboralakokat határozott stílust eláruló, kemény márványférfiak váltják fel. Benső szenvedély, nagyszabású formavágyak hajtják a mestereket, nagyszerű harc folyik a természetábrázolás tökéletesítéséért. Vége az egyöntetűségnek, három nagy mester, Donatello, Ghiberti és Luca della Robbia — mindhárom egymástól különálló egyéniség — küzd a művészi gárda élén, akikhez negyediknek Jacopo della Quercia csatlakozik. Mind-

MOCSÁRI Mária textilton-

Riáll Bp. Gaál Imre Galéria, 1994

ism. Kárpáti Kamill – MN 1994. márc 7 8.

The Museum of Applied Arts requests
the pleasure of your company to the opening
ceremony of the exhibition
CHINESE BUDDHIST ART FROM THE 10th TO THE 19th CENTURIES
on Wednesday, 9th March, 1994 at 16.00
at the Ferenc Hopp Museum of Eastern Asiatic Arts opened by
GÁBOR KARÁTSON

Opening hours:
10 a.m. to 6 p.m., except Mondays
Budapest VI., Andrássy út 103. Phone: 1228-476

MDK

Mocsáry Ilona

A karácsonyi iparművészeti kiáll. Magyar Iparművészet 1906. 14.1.

Mocsáry Jenő
Bécsidomb, vizf.
Soproni gazdasági udvar, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.
25-26 l.

Mocsáry Jenő

Szentháromság szobor, vizf.

Kilátás a Bécsidombról, vizf.

Sopron Képzőművészeti tér kiáll. 1927.

25 l.

Mocsáry Jenő
Soproni békató, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.
26 l.

Mocsáry Katalin

m. festő

Közlezrkiáll

1458. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Morsány Karolin
[mükedvelő] festőnő

Fővárosi Lapok 1896. aug. 23., 11-dd.
(Szana Tamás: Mükedvelők a millennáris kiállitásban.)

Kalmár

Mocsáry Katalin

Grafikus

1930–31

Iparm.Isk.Évk.

1930–34: 46. l.

MISERUHA,

alapszövete fehér, ezüstszálakkal átszőve. Hárommezős hátán domború hímzésű levélkoszorúban ötszirmú búzavirág, az oldalsávokban búzavirágos, kalászos és szőlőfürtös inda. Copfstílű.

Mag. 104 cm.

Bécsi munka, 1792-ből.

Batthyány prímás készíttette I. Ferenc koronázására.

Tört. Főcsoport, 2127. szám. — Czobor: Egyházi emlékek a történelmi kiállításon. Bp. 1898., 107. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet, Bp. 1906., 287. l. — Gerevich PA, 200. l. — Lepold Adatok, 17. l. — Csernyánszky 92. l. — Lepold Katalógus 166. sz.

KÁROLY AMBRUS PRÍMÁS ORNÁTUSA,

két miseruha, három pluviale, négy dalmatika. Arannyal átszőtt sárga selyem alapon arany és ezüst hímzéssel, ezüst pikkelydísszel és lemezapplikációval. A hímzés arany szőlő, piros virágok, oldalt búzakalászos, kékvirágos inda.

Bécsi munka, 1800 körül.

Károly Ambrus prímás hagyatékából. — Kopácsy prímás restauráltatta.

Gerevich PA, 200. l. — Lepold Adatok, 9. és 36. l. — Csernyánszky 93. l.

PÜSPÖKSÜVEG,

ezüsttel átszőtt fehér selyem alapon domború ezüsthímzéssel a tízparancsolat két táblája. Hátoldalt kereszt. Aranyroitos indás szalagok.

Mocsáry Lajos

szobrász

Esti tanf. munitárás

Értimisk

1904/5.

30 l.

Mocsáry Lajos

nőtlen

szül 1883.

Esti tanf.
tanítás

Értesítők 1902/3
68. l

Mocsáry Lajos

szül. 1883. Esti tanf.
- mintarás

Hahn J. és testv.
szobrásznál

Értimisk 1901/2. 45. l.

Nagy József dr. V. 177.

Mocsáry Lajos

zobrázi sajed

Kül. 1883. Essi lauf.

mutárás.

Értimisk 1903/4

46 l.

Budapest

IX. Ráth u.

Műemlékek bizottsága

Mocsáry Mária textilt.

Természeti örökségünk
Somogy megye földtörténetét és élővilágát bemutató kiállítás.
Rendező: dr. Ábrahám Levente–Juhász Magdolna–Nagy Lóránt –Sipos György–dr. Szakáll Sándor

A honfoglalás kora Somogy megyében
A honfoglalók és elődeik hagyatéka.
Rendező: dr. Költő László

Időszaki kiállítások:

„In memoriam Macskássy Gyula"
Rendező: dr. Varga Éva 1996. 02. 01–1997. 12. 31.

FÁS KŐR.
Húber András, Orosz Péter, Varga Géza faszobrász művészek kiállítása
Rendező: dr. Géger Melinda 1996. 10. 30–1997. 01. 25.

Mocsári Mária textilművész kiállítása
Rendező: dr. Géger Melinda 1996. 11. 13–1997. 01. 31.

Gyermekélet, gyermekjáték Somogyban
Gönczi Ferenc és Együd Árpád Emlékkiállítás
Rendező: L. Kapitány Orsolya 1996. 11. 25–1997. 04. 20.

Türelemüvegek „buritott" üvegek, üvegképek
Rendező: Imrő Judit 01. 14–04. 13.

Legyen már nyár!
Középeurópai fényműhely és baráti körének kiállítása
01. 29–03. 02.

„Zsuzsi és Andris népviseletben"
A kézdivásárhelyi Városi és Céhmúzeum kiállítása
Rendező: Szabó Judit 03. 19.–04. 20.

Honty Márta textilművész kiállítása
Rendező: dr. Géger Melinda 03. 20–06. 15.

SOMOGY MEGYEI MÚZEUMOK KIÁLLÍTÁSAI ÉS NYITVA TARTÁSA

SOMOGY MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA – RIPPL-RÓNAI MÚZEUM

7400 Kaposvár, Fő utca 10. Tel.: (82) 314-114, 314-011

Nyitva:	04. 01–10. 31	10–16 óráig
	11. 01–03. 31.	10–15 óráig
Zárva:		hétfőn

Volt Vármegyeháza, épült 1828–32 között klasszicista stílusban. Műemlék.

Állandó kiállítások:

Fejezetek Somogy néprajzából
Bemutatja a megye századvégi viselettörténetét, pásztorművészetét és népi textilgyűjteményét.
Rendező: Gáll Éva–L. Kapitány Orsolya

Kaposvár anno...
A megyeszékhely története az avar kortól az 1940-es évekig. Régészeti, képzőművészeti, iparművészeti és a városi polgárság emlékeit bemutató kiállítás.
Rendező: Bárdos Edith–Horváth János–dr. Takács Éva

Az árnyjátéktól a filmszínházig...
Mozitörténeti kiállítás.
Rendező: dr. Takács Éva–dr. Varga Éva

Válogatás a múzeum képzőművészeti gyűjteményéből
Zichy Mihály, Rippl-Rónai József, Vaszary János, Kunffy Lajos, Galimberti Sándor, továbbá a XX. század jeles festőinek művei.
Rendező: dr. Géger Melinda–Horváth János

Rippl-Rónai Ödön műgyűjtő képeiből
A gyűjtemény létrehozója Rippl-Rónai József testvéröccse. 1920-ban gyűjteményét, amely 1355 darabból állt, Somogy vármegyének ajándékozta.
Rendező: Horváth János

MOCSÁRI MÁRIA

1953-ban születtem Sióagárdon. Kaposváron szereztem tanítói diplomát. A textilkészítés világába Bakay Erzsébet, az Iparművészeti Főiskola ny. tanára vezetett.

A műfaj sokrétűségét kihasználva a gobelintől a foltvarráson keresztül a gyapjú- és rongyszövésig, a nemezelésig sok mindent készítek.

Évek óta résztvevője vagyok az SMK által szervezett nemzetközi alkotótáboroknak.

1989 óta szerepelnek munkáim kiállításokon. Sopron, Kaposvár, Barcs, Marcali, Fonyód, Vrbovec, Budapest, Balatonboglár, Szombathely, Zalaegerszeg, Székesfehérvár, Nagykanizsa közönsége láthatta már textiljeimet.

Szerepelt munkám a Közép-Keleteurópai Képeslap, a Fal, a II. Országos GROTESZK kiállításokon.

Egyéni kiállításom volt:

1992.	*Kaposvár, Bernáth Aurél Galéria*
1993.	*Kaposvár, ART Cafe*
1993.	*Fonyód, Mátyás Király Gimnázium*
1993.	*Nagykanizsa, Hyány Galéria*

Tagja vagyok a Kapos ART Képző- és Iparművészeti Egyesületnek és a Bernáth Aurél Stúdiónak.

Cím: 8640 Fonyód, Harmatos u. 13.

A Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériája
szeretettel meghívja

FARKAS BÉLA
festőművész

L. GAÁL ILDIKÓ
keramikusművész

MOCSÁRI MÁRIA
textilművész

kiállításának megnyitójára

1994. február 11-én 16 órára.

Megnyitja:

Dr. Pogány Gábor
művészettörténész

Közreműködik:

Kútvölgyi Erzsébet
Érdemes Művész

Zákányi Emőke *- ének,*
a Nemzeti Filharmónia szólistája

Ambrózy István *- gitár*

A kiállítás megtekinthető:
1994. március 6-ig
hétfő kivételével naponta 10 - 18 óráig.

Gaál Imre Galéria
1203 Budapest, Kossuth Lajos u. 39.
Telefon: 283-0031

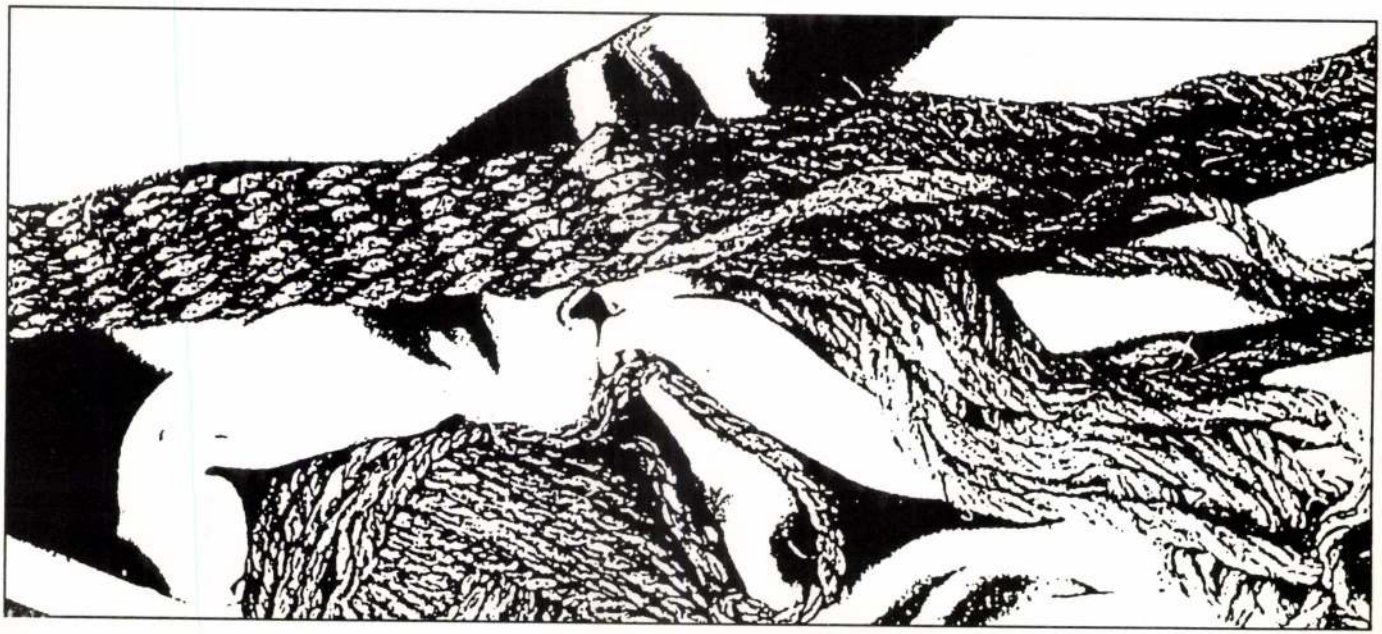

MOCSÁRI MÁRIA

A kiadvány megjelenését támogatta:
Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság
Kapos Art Képző- és Iparművészeti Egyesület

Tervezte: Bátai Sándor

MOCSÁRI MÁRIA • TEXTILMŰVÉSZ

A Rippl-Rónai Múzeum tisztelettel meghívja Önt

Mocsári Mária

textilművész

kiállításának megnyitójára,

1996. november 20-án szerdán 17 órára

A Rippl-Rónai Múzeum földszinti galériájába.

Megnyitja:

Dr. Géger Melinda

művészettörténész

Közreműködik:

Farkas Dávid (gitár, fuvola) • Ligeti Péter (gitár)

A kiállítás megtekinthető:

1997. január 31-ig, hétfő kivételével naponta 10-15 óráig.

A XX. század folyamán művészi irányzatainak egyik minduntalan fel-felbukkanó, jellegzetes típusát az ősi, archaikus szertartásosság, a pogány rítusok iránti szellemi vonzódás táplálja. Egy olyan igény ez a civilizált ember részéről, amelyben egy ősi egység, az egyszerű-egyértelmű képletek és egy naiv hit iránti vágy nyilvánul meg. A racionálisan működő világot kiegészítve ezért az ember minduntalan megteremti a maga ész és értelem-ellenes civilizáció ellenes válaszait is: transzcendens erőkkel közreműködésével fellépő tudatos visszafordulás a művészi alkotásban is az élet misztikus és mitikus vonatkozásait helyezi előtérbe.

Mocsári Mária e tartalmakat egy ősi textiltechnika feleleventésével idézi meg. Pedagógus alkotóművészként a textilkészítés világába Bakay Erzsébet, az Iparművészeti Főiskola tanára vezette. E műfaj tág határokat kínált kísérletező hajlamának megfelelően: a gobelintől a foltvarráson keresztül a gyapjú és rongyszövésig sokféle technikát kipróbált. Az utóbbi években elsősorban a nemezkészítés foglalkoztatja. Formai téren igen nagy hatással voltak rá Bátai Sándor archaikus ihletettségű grafikái. Mocsári Mária nemezei a posztmodern kor emberének kultuszok iránti fogékonyságával fordul a mitoszok szimbolikus nyelvezetéhez. Nem csupán felidézi, hanem át is értelmezi azokat. Így e hangsúlyozottan puha melegséget adó anyagban a neolitikum primitív hieroglifái elvesztik barbár nyersességüket, és az asszonyi kéz nyomán egy régmúlt misztérium, mitikus sámánvilág tárul fel szemünk előtt...

Géger Melinda

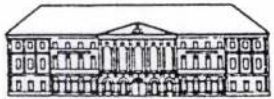

Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága
7400 Kaposvár, Fő u. 10.

Mocsári Mária munkásságában a teljesség-igény elementárisan van jelen, mindez úgy, hogy a művész személyisége is átütő erővel követeli meg a figyelmet. Mert egyedi és varázslatos az a világlátás, megközelítés, mellyel a jelenségeket és a dolgokat művészetébe emeli. Megszállottan megy elébe a gyötrelmesen gyönyörű kihívásnak, amely az alkotás; minden műve önmegméretés is, nem csak az Isten próbája.

De övé a dinamikus rejtekezés is. Ősi kultikus szimbólumokkal, mítosz-töredékekkel, az emberiség ősemlékezetének maradvány-jeleivel üzen, távlatokat világít meg visszafelé: így mutat előre.

A képzelet kontúrjait textiliába, természetes matériába örökítve megteremti a csodát: az elvonatkoztatás, a szellemiség és az anyag egymást erősítve, tapinthatóan, a mindennapi gyakorlat szintjén nemesíthet meg minket.

Határtalannak tünő befogadókészség, nagy-nagy szellemi nyitottság, újdonságra törekvés jellemzi Mocsári Mária gazdag munkásságát. A pazar sokrétűség. Lakástextilt, faliképet, gobelint sző, varr patchwork technikával, nemezzel, szitanyomatol, tárgyapplikációkat, installációkat készít. S ha kísérletező kedve úgy hozza, enged más területek – például az elektrografika – vonzásának is; művelésük különböző technikák alkalmazását, az alkotó EGO különböző megnyilvánulásait igénylik. De a lényeg ugyanaz: a teremtett világ meghódítása, önkifejezés általi birtokba vétele és diadalmas felmutatása.

Döbrentei Kornél

Mocsári Mária munkásságában a teljesség-igény elementárisan van jelen, mindez úgy, hogy a művész személyisége is átütő erővel követeli meg a figyelmet. Mert egyedi és varázslatos az a világlátás, megközelítés, mellyel a jelenségeket és a dolgokat művészetébe emeli. Megszállottan megy elébe a gyötrelmesen gyönyörű kihívásnak, amely az alkotás; minden műve önmegméretés is, nem csak az Isten próbája.

De övé a dinamikus rejtekezés is. Ősi kultikus szimbólumokkal, mítosz-töredékekkel, az emberiség ősemlékezetének maradvány-jeleivel üzen, távlatokat világít meg visszafelé: így mutat előre.

A képzelet kontúrjait textiliába, természetes matériába örökítve megteremti a csodát: az elvonatkoztatás, a szellemiség és az anyag egymást erősítve, tapinthatóan, a mindennapi gyakorlat szintjén nemesíthet meg minket.

Határtalannak tünő befogadókészség, nagy-nagy szellemi nyitottság, újdonságra törekvés jellemzi Mocsári Mária gazdag munkásságát. A pazar sokrétűség. Lakástextilt, faliképet, gobelint sző, varr patchwork technikával, nemezzel, szitanyomatol, tárgyapplikációkat, installációkat készít. S ha kísérletező kedve úgy hozza, enged más területek – például az elektrografika – vonzásának is; művelésük különböző technikák alkalmazását, az alkotó EGO különböző megnyilvánulásait igénylik. De a lényeg ugyanaz: a teremtett világ meghódítása, önkifejezés általi birtokba vétele és diadalmas felmutatása.

Döbrentei Kornél

Mocsáry Mihály

ötvös

1847–1855.

Mesterré 1847 okt 24 én
választatik. Tuxaj'a 37
fort 30 kr. 1851. 1853 és
1855. ben második céhmesteb

Mihalik József. Kassavárós
ötvösségének tört. Bpest.
1900. 313 l.

Fink János

ötvös.

XVIII. sz.

Kassa

Mocsáry Mihály, ötvös, 1847

Arch. Közl. 1899. XXI. 313

MDK

Mocsáryné festőm.

gy:Egy győri piktor. Uj Idők, 1904, X. 27.sz. 637 l.

MDK

Mocsay

Nagy S: Emlékbeszéd Györgyi Kálmánról.
Magy. Iparmüv. 1930. 95.sz. 95 l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Vegyipari dolgozó

1969. VIII.

1024

Amatőr festők kiállítása

Mocsári Tibor

A Kőbányai Gyógyszerárugyár kultúrotthonában nagy sikerű kiállításon mutatták be festményeiket az amatőr festők, akiknek munka után legkedvesebb szórakozásuk a festészet. Képünkön Mocsári Tibor, a gyár dolgozója, amatőr festő, saját festményét mutatja be dolgozótársainak, az érdeklődőknek. Középen a festő.

tak szolni, de e
lehetőség. *Ez a v*
lehetővé a mai
hogy a politikai,
gazdasági munka
zetünk és a kor
működésével a d
lyok érdekében fo

Javaslatunkra
törvénybe ik
gozók nyugdíjhoz
Létrehoztuk a M
vénykönyvét, ame
gozók bevonásáv
tünk. Elértük, hog
dió és más hírközlő szervek a

A SZAKSZERVEZETI SAJTÓ
rólad ír.
hozzád szól.
olvasd!
terjeszd!

kémiai szakfolyóirat F
indult 1882-ben, Vegytani Lap
Tartósabbnak bizonyult a mái
lenő Magyar Chemiai Folyóir
Természettudományi Társul
szakosztályának lapja (1895).

Az első világháború előtt k
tek alapítására is sor került.
alapítású intézetek elsősorba
dasági kutatást végeztek, és
dasági kémia, a talajtan is je
reket ért el. A törvényhatósá
nőségellenőrzés céljából alap
kísérleti Állomások is hozz
kémia jelentőségének növeke

A vegyiparban a kisüzem
többségben, kifejezett vegy
üzem még kevés volt: 1892-be
az egész ipar termelésének 7,2

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726
1969 JUL 29

KŐBÁNYAI GYÓGYSZER
Budapest

1021

Mocsári Tibor

Festmények és grafikák

Részlet a kiállításból

Ismét két fiatal, *Mocsári Tibor* és *Nagy László* lépett a nagyközönség elé a művelődési házban megrendezett kiállításával. Szándékosan nem írtunk művészt, festőt, grafikust, pedig talán megtehetnénk azt is, mert a Mocsári Tibor és Nagy László festményeiből és grafikáiból július 16-án megnyílt kiállítása és annak sikere alapján talán a dicsérő szavakkal sem kellene fukarkodnunk.

Ezt azért nem tesszük, mert adottnak tekintjük azt a tényt, hogy mindketten tehetségesek, és azt is, hogy mindkettőjüknél felfedezhető az a legfontosabb dolog, hogy: *látnak*. Nemcsak szemlélik, de látják, s nem egy esetben meggyőző erővel vissza is adják környezetük és az emberi élet belső és külső világának megnyilvánulásait.

Náluk nem is ezzel van baj, hanem sokkal inkább az alkotás folyamatosságával.

Vannak képek, mint például Mocsári Tibor: *Időkomplexus* és Nagy László: *Önarckép*, melyekről túlzás nélkül állítható, bármelyik kiállítási teremben megállnák helyüket. Láthatók viszont olyanok is, melyekről egyszerűen kiabál, hogy készítője épp egy hosszabb szünet után látott munkához.

Ezt viszont olyan adottságokkal, melyekkel ők rendelkeznek — elsősorban saját magukkal szemben — nem lenne szabad megengedniük.

S hogy vannak okok, melyek megnehezítik munkájukat? Hogy Mocsári Tibornak egyszerűen nincs helye, ahol megfelelően dolgozzon, s hogy Nagy Lászlót visszavetette a főiskolai felvételi kérelmének elutasítása?

Ezek kétségtelen tények.

És most oktató, vagy bátorító szavak helyett következzenek az atyaiak.

Hadd idézzük befejezésként Mocsári Tibor édesapjának a vendégkönyvbe írt mondatait: *„Mivel az egyik kiállító a fiam, elfogult kritikát nem jegyzek be. Csak annyit, hogy szorgalommal, kitartással sokat el lehet érni. Ezért további szorgalmat, tanulást ajánlok mindkettőtöknek, és akkor nem maradhat el a siker."*

Mi is úgy véljük.

ort s

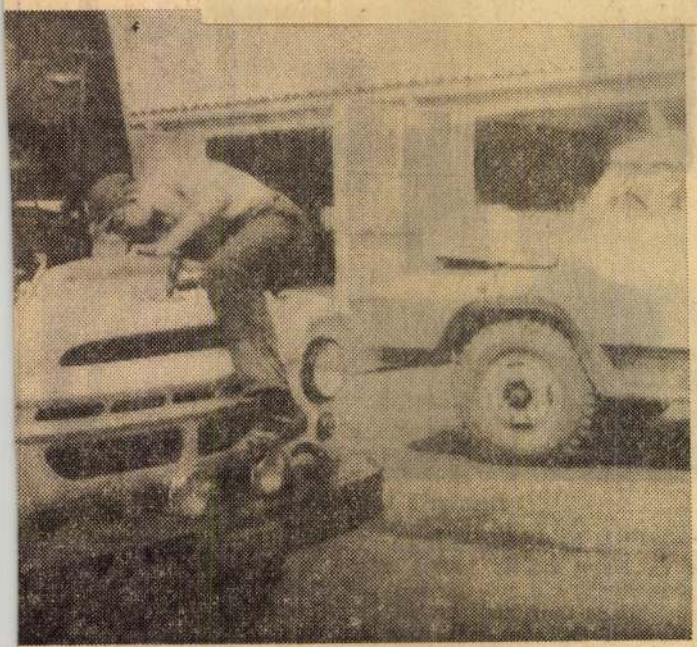

mégegyszer ellenőrzi gépkocsijának műszaki berendezéseit

A *Központi Balesetelhárítási Tanács* és a *X. kerületi Rendőrkapitányság* tart számukra KRESZ-oktatást, ahol vizsgák és vetélkedők során bizonyítják be, hogy a gyakorlat mellett elméletileg is állandóan képezik magukat.

Az idén *Sárosi György, Vigh Kálmán, Király László, Verebi József* volt a sorrend a KRESZ-vetélkedőn.

Valahogy ahhoz a fajtához tartoznak, akik feltűnés nélkül dolgoznak. Jellemző erre, hogy Raft Ernő a kérdésre, ha most kérhetnének, mi lenne az, nem a szokásos munkaerő- vagy bérkérdések adta bajok orvoslásáért szól, hanem egyet kér. Ez pedig az, hogy az illetékesek talán igyekezzenek jobban biztosítani, hogy munkájuk folyamatossá válhasson.

Arról van szó, hogy az utóbbi időben megnövekedett a rendkívüli, soron kívüli fuvarok diszpozíciója. Ez természetesen váratlanul éri őket, s munkájukat kapkodóvá teszi. A megfontoltabb fuvarsorrendi meghatározás segítené őket.

Eredményeik? Aki csak egy kicsit is járatos a szállítási dolgokban, tudja, hogy a kocsiálláspénz, s az ebből adódó kötbér a szállítási szakemberek legnagyobb ellensége. Gyakran tőlük független okok miatt válik súlyos ezrekre menővé ez az összeg.

Ők mégis ígérték a beérkezett kereskedelmi vagonok állásmentes kirakását. Vállalásukat majdnem maradéktalanul teljesítették a második negyedévben.

Nos, hát valahogy így dolgoznak a szállítási osztályon. Nem csendben, mert a gép duruzsa felveri azt, inkább halkan, mint a jó motoroké, amik biztosan haladnak előre a nagy szürke országúton.

Berta József

Megnyerte a frankcsata első ütközetét Bouisson

Szünetre megy a francia kamara, mig a kormány meggyógyítja a frankot

Párizs, június 3.

Bouisson miniszterelnöknek, hír szerint, az a szándéka, hogy *a parlamenttől csak október 31-ig akarja kérni a rendkívüli felhatalmazást.* A miniszterelnök június kilencedikétől a rendkívüli felhatalmazás lejártáig *szünetre akarja küldeni a képviselőházat.* Közben a kormány *szükségrendeletek útján* léptetné életbe a tervezett pénzügyi és valutatechnikai intézkedéseket. Ezeket a rendeleteket a kormány a képviselőház újból való összeülése, tehát október 31-e után azonnal a ház elé terjesztené *utólagos jóváhagyás végett.*

A kormány négy pontja

Párizs, június 3.

A francia kormány nyilatkozata, amellyel kedden a parlament elé lép, hír szerint *nagyon rövid lesz* és csak a következő *négy pontot* fogja tartalmazni:

1. *Az üzérkedés elfojtása.* 2. *A francia frank értékének fentartása.* 3. *A pénzügyi helyzet szanálása* és 4. *A gazdasági élet felélénkítése.*

Herriot a devalváció ellen

Lyon, június 3.

(Havas.) Herriot tárcanélküli miniszter a devalváció ügyében hozzáintézett kérdésre a következőket mondotta:

— A devalvációs politika *árfelhajtásra* vezetne és *kibillentené egyensúlyából kereskedelmünket.* Minden megfontolt embert arra kérek, hogy legyen segítségemre abban a nehéz munkában, amelyet magamra vállaltam a frank megvédésére érdekében és a pénz értékének leszállítása ellen, amely legfeljebb *hamis és látszólagos virágzás átmeneti időszakát* tudná előidézni.

London ismét bizik a frankban

London, június 3.

Az angol sajtó majdnem egyértelműen hangoztatja, hogy *Caillaux*nak a francia kormányban való részvétele *véget vet majd a frankválságnak* és reményt nyujt arra, hogy a kormány a politikai és pénzügyi helyzet javulása tekintetében jelentékeny előhaladást fog tenni.

A *Daily Telegraph* szerint *a frank helyzete azonnal nyugvópontra jut és a válság megszűnik, mihelyt a kormánynak megadják a képviselőházban a felhatalmazást.*

Lebrun elnök nyilatkozata

Párizs, június 3.

A francia nemzeti börünnepségen mondott beszédében *Lebrun* köztársasági elnök hosszabb fejtegetésekben foglalkozott Franciaország időszerű politikai kérdéseiről.

Az elnök a hadügyi kérdésekkel kapcsolatban kijelentette, hogy *Franciaország ragaszkodik légi védelméhez.*

A gazdasági kérdésekre áttérve az elnök kijelentette, hogy *Franciaország továbbra is ragaszkodik a pénzügyi szilárdság elvéhez,* mert csak ez teszi lehetővé a külkereskedelem természtes lebonyolítását.

Diplomáciai csata Locarno körül

Franciaország ma küldi el válaszát Németországnak — Laval nyilatkozata a német jegyzékről

Párizs, június 3.

(A Magyarország külön tudósítójától.) Két nap óta diplomáciai úton élénk jegyzékváltás folyik Párizs, London és Róma között a német emlékirat fölött, amelyben Németország súlyos aggodalmait fejezte ki a francia-szovjetorosz paktum miatt, mert azt összeegyeztethetetlennek tartja a locarnói szerződéssel. A francia külügyminisztérium nem akart ebben a kérdésben önállóan eljárni és súlyt helyezett arra, hogy megismerkedjék Anglia és Olaszország felfogásával, a két nyugati nagyhatalomével, amelyekkel együtt az úgynevezett *stresai frontot* alkotja.

A Quai d'Orsay tehát közölte a londoni és a római kormánnyal a Berlinnek küldendő válasz gondolatmenetét s miután meghallgatta az angol és az olasz kormány megjegyzéseit, *egyes kérdésekben a válaszjegyzék eredeti szövegén némi jelentéktelen módosításokat tett* s ma reggel végleg elkészült a német birodalmi kormányhoz intézett válasz, amely *még ma elmegy Berlinbe.*

A francia külügyminisztériumhoz közelálló körökből szerzett értesülés szerint különösen a válaszjegyzék két pontja alkalmas a francia felfogás szerint a német emlékiratban kifejtett álláspontot meggyengíteni. Az egyik az, hogy *sem Franciaország, sem Szovjet-Oroszország nem kötött hasonlót államokkal olyan szerződést, amely bármi tekintetben ellenkeznék az új francia-szovjetorosz paktummal,* vagy *a locarnói szerződéssel,* amelyre *Hitler* kancellár minden fennálló szerződés közül a legnagyobb súlyt helyezi. Másodszor, hogy a *Népszövetség alapokmánya az új paktum által nincs érintve,* annál kevésbé, mert konfliktus esetén az utolsó szót éppen a Népszövetség fogja kimondani.

Jó forrásból származik az az értesülés, hogy *a német emlékiratra nemcsak Franciaország, hanem Anglia és Olaszország is válaszolni fog* és hogy ezek a válaszok lényegileg meg fognak egyezni a francia jegyzékkel. Az angol válasz ki fogja emelni, hogy összeütközés esetén a Népszövetséget illeti a jog, hogy a támadót megnevezze, tehát éppen ebben a legfontosabb pontban nincs ellentét a francia-szovjetorosz paktum és a locarnoi szerződés között, vagyis *a német emlékirat idevágó aggodalmainak nincs alapjuk. (T.)*

Párizs, június 3.

A *Figaro Laval* külügy miniszter nyilatkozatát közli, aki kijelenti, hogy *semmi nehézséget nem okoz annak kimutatása, hogy a francia-szovjet szerződés nem áll ellentétben a locarnoi megállapodással,* sőt ellenkezőleg, kifejezetten hivatkozik erre. A francia-szovjet szerződés megkötését megelőző tárgyalások alkalmával az angol, az olasz és a belga kormány, amelyet állandóan tájékoztattak a tárgyalások menetéről, *soha nem tette a legkisebb ellenvetést sem.* Bizonyos, — mondotta *Laval* — hogy ezek a kormányok most ugyanolyan szellemben válaszolnak Németország észrevételeire, mint Franciaország.

Készül az angol válasz Németországnak

London, június 3.

A *Daily Mail* jelentése szerint *az angol kormány legközelebb jegyzéket intéz Németországhoz,* amelyben *az új francia-szovjetorosz egyezménnyel kapcsolatban kifejti az angol kormány felfogását* arról, hogy mik lesznek a jövőben a kötelezettségei a locarnói egyezményt aláírt hatalmaknak. Az angol kormány erről a kérdésről már tárgyalt a francia és az olasz kormánnyal. Sir John *Simon* külügyminiszter jelenleg a német kormánynak adandó válasz megfogalmazásán dolgozik.

Revolverharc közben agyonlőtte magát a tettenért betörő

(A Magyarország tudósítójától.) Puskár József 52 éves többszörösen büntetett betörő, aki *életének több mint a felét a fegyintézetekben töltötte,* tegnap a Kertész ucca 30. szám alatt lévő polgári iskolába akart betörni.

Az altiszt észrevette és *rázárta az ajtót a tettenkapott betörőre. Puskár* az igazgatói szoba ablakán át *ráugrott az egyik udvari épület tetejére* és onnan revolverrel lőtt üldözőire. Az egyik golyó *az üldöző rendőr füle mellett zúgott el.*

Valóságos tűzharc fejlődött. Tüzeltek a rendőrök és *lőtt a betörő is. 10—12 lövés dördült.* Végül is egy rendőr a betörő közelébe ért, megragadta őt, *de ez akkorra már halott volt.* Amikor látta, hogy nem tud menekülni, *golyót röpített a szájába.* Az igazgatói irodában megtalálták a bőröndjét, amelyben betörőszerszámok, valamint *só és paprika volt.* Pisztolyában *még három golyó volt,* a zsebében golyótárt találtak négy golyóval.

Alapos felkészültséggel indult el az iroda kifosztására.

Ha fáj a feje és szédül, ha teltséget, bélizgalmat, gyomorégést, vértódulást, szorongást vagy szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi **Ferenc József** keserűvizet, mert ez a gyomor és a belek működését előmozdítja, az epekiválasztást fokozza, az anyagcserét megélénkíti és a vérkeringést felfrissíti.

az ATHENAEUM Könyv napja

1935

Babits HALÁLFIAI KÖTVE 3·60 KÖNYVNAP UTÁN 4·80

Bródy SÁNDOR LEGSZEBB IRÁSAI KÖTVE 3 P KÖNYVNAP UTÁN 3·60

MÓRICZ A BOLDOG EMBER KÖTVE 3 P KÖNYVNAP UTÁN 3·60

Heltai IFJABB KÖTVE 2 P

Élő MAGYAR IRODALOM 30 MAGYAR IRÓ 30 LEGSZEBB NOVELLÁJA KÖTVE 3 P. KÖNYVNAP UTÁN 3·60

Kodolányi· FEKETEVÍZ

Sárközi: Viola

Tamási· SZÜZMÁRIÁS ÁRON· KIRÁLYFI

EGY-EGY KÖTET KÖTVE 3 P.

A HÁROM REGÉNY 3 KÖTETBEN DISZESEN KARTONÁZVA, TOKBAN 5 P

földi ISTENORSZÁGA FELÉ

A POKOL ANGYALA·A MEZTELEN EMBER·A LÁZADÓ SZŰZ

A HÁROM KÖTET KÖTVE 5 P.

HIREK

Melegebb, helyenként zivataros idő

A Meteorológiai Intézet jelenti június 3-án délben 12 órakor:

Nyugat- és Közép-Európában déli légáramlás uralkodik. Az időjárás a Brit-szigeteken, valamint a Rajna vidékén és az Alpok nyugati felén esős jellegű.

Hazánk északi szélén ma reggel elszórtan még szintén esett. Egyébként vasárnap reggeltől ma reggelig, különösen a Mátra—Bükk vidékén, a Dunántúl és az ország déli részein eső, Sopronban és Szombathelyen pedig zivatar is volt. A hőmérséklet tegnap általában 21—22 fokra emelkedett, ma éjjel pedig nyugaton és keleten kevéssel a 10 fok alá szállott, egyebütt 11—12 fok között váltakozott.

Budapesten június 3-án

délben a hőmérséklet 24 Celsius fok.

a tengerszintre átszámított légnyomás 760 milliméter, mérsékelten emelkedő irányzatú.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára:

Gyenge déli légáramlás. Változó felhőzet, helyenként zápor-zivatar (esetleg jég). A hőmérséklet emelkedik.

— (A képző- és iparművész vitézek köszönete a Magyarországnak.) A *Magyarország* felelős szerkesztője a következő levelet kapta: Engedje meg Főszerkesztő úr, hogy köszönetet mondjunk azért a szíves támogatásért, melyben kiállításunkat részesíteni szíves volt. Buzdítóan hatott munkásságunkra az a kritika, amely a legnagyobb objektivitással foglalkozott kiállításunk anyagával és kérjük Főszerkesztő urat, hogy ne vonja meg támogatását a jövőben sem tőlünk. Ismételten hálás köszönetet mondva, vagyunk megkülönböztetett hazafias tisztelettel, a rendező bizottság nevében: vitéz *Fehér* Xavér.

— (A tengerbe ugrott 2500 méter magasságból.) *Moszkvából* jelentik: Az ejtőernyő ugrások történetében most először fordult elő, hogy valaki *a tengerbe ugrott ejtőernyővel. Alexandrov*, az ismert ugróbajnok 2500 méter magasságból a Fekete tengerbe ugrott repülőgépéről. 1300 métert zuhant csukott ernyővel és csak azután nyitotta ki. 20 méterrel a tenger színe fölött ledobta magáról az ernyőt, fejest ugrott a tengerbe, aztán kiúszott a partra.

— (Kinevezték a budapesti bolgár követet.) *Szófiából* táviratozzák: Királyi rendelettel *Stoilov* dr. külügyminisztériumi osztályfőnököt Bulgária követévé nevezték ki Budapestre.

— (A Szabadság) új száma közli *Bajcsy-Zsilinszky* Endre nagy tanulmányát *Gömbös* Gyula külpolitikájáról. *Kodolányi* János befejező cikkét az »új szellemi front vitájáról«, riportot hoz az angyalföldi nyomorról, beszámolót minden időszerű társadalmi és politikai kérdésről.

— (Tömeges halálos katasztrófák külföldön.) Szombatról vasárnapra virradó éjszaka a *Bécs* melletti *Mauerben* egy vasárnap kirándulásra berendezett teherautó a villamosvasút végállomásán összeütközött egy közúti villamosvonattal. A gépkocsi felborult, a villamosvonat motorkocsija pedig ráesett a gépkocsira. *Öt halotton kívül öt sebesült is van.* — A mandsuriai *Mukdenben* a napokban nagy tűz pusztított, amelynek *hatvan emberélet esett áldozatul.* A halottak között van 30 katona is. — Az északamerikai Egyesült-Államok nyugati államaiban *pusztító árvíz* halálos áldozatainak száma az eddigi megállapítások szerint *hetvenhat.* Az anyagi kár mintegy tizenhétmillió dollár. — *Párizsban* a Szajna partján *felrobbant egy benzintöltőállomás.* Házmagasságú lángok csaptak fel, lángbaborult a közelben lévő négyemeletes lakóház. Tizenegy személy *súlyos égési sebeket* szenvedett. Az egyik padlásszobában lakó 75 éves öreg ember *odaégett.* — *Le Bourget* közelében egy személygépkocsi összeütközött egy tehergépkocsival. *Három ember életét vesztette,* két ember megsebesült.

— (A sportrekordok titka.) Miért nem tudnak az atléták mindig rekorderedményeket elérni? Erre a kérdésre igyekszik választ adni Upton *Lawton* amerikai orvos, a Columbia egyetem tanára. Lawton dr. szerint az atléták ereje, ügyessége és kitartása elsősorban két belső elválasztó mirigytől, a nyakban lévő parathyroid mirigyekől függ. Rendkívül érzékeny mirigyek ezek és gyakran teljesen szabálytalanul működnek. Sokszor előfordul, hogy sportemberek teljesítőképessége hirtelen meglepően csökken. Ennek az az oka, hogy váratlanul zavar áll be ezeknek a nyaki mirigyeknek a működésében. Ilyenkor kellő étrenddel lehet a dolgon segíteni. D-vitamin és mésztartalmú ételekre van szükség.

— (Göring Cetinjében.) *Belgrádi* távirat szerint *Göring* tábornok, aki több napja a jugoszláv tengerparton tartózkodik, ma feleségével és kíséretével együtt Cetinjébe látogatott el.

— (Börtön jár az ópiumszivásért.) *Nankingból* jelentik: A kínai kormány új harcot indít az ópium ellen. A legkíméletlenebb rendszabályokkal fogja letörni az ópiumkereskedelmet. Akit ópiumszíváson érnek, vagy akinél csak ópiumpipát találnak, szigorú börtönbüntetéssel sujtják. Az ópiumellenes hadjárat élére Csang-Kai-Sek tábornagy, Kína diktátora állott.

Az erős szakáll

Voinovich kormánybiztos lemondott, Németh Antal dr. lett a Nemzeti Színház igazgatója.

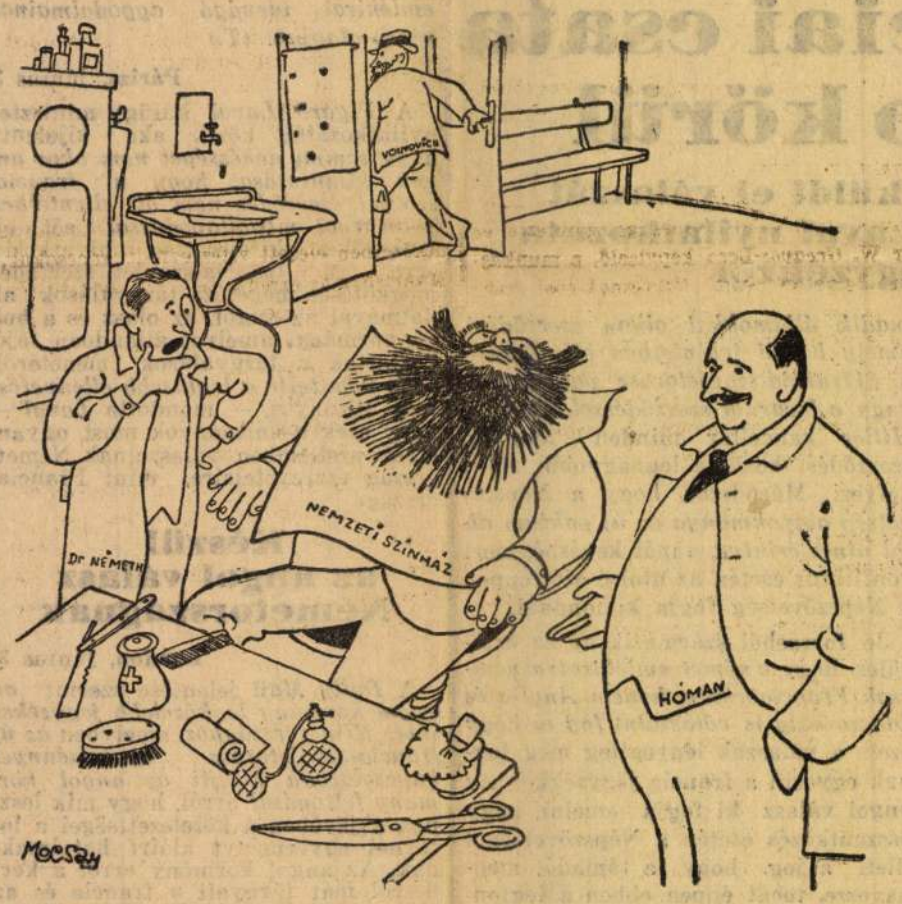

Hóman főnök úr (az új segédhez): Remélem, segéd ur, meg tudja borotválni... és nem fog oly sokáig habozni, mint az elődei...

(Mocsay rajza)

— (Munkanélküliek tragédiája.) *Londonból* jelentik: Charles Henry *White*, 73 éves munkanélküli órákig állt sorba a munkanélkülisegélyért. Amikor eljutott a pénztárhoz és leszámolták kezébe a segélyt, összeesett és meghalt. Hasonló eset történt Southamptonban is, ahol egy Thomas *Marckey* nevű 62 éves munkanélküli járt ugyanígy.

— (Az Uj Kor) aktív katolikus folyóirat legújabb számában *Túri* Béla a reformról nyilatkozik, *Korvig* Béla a totális államiságot fejtegeti, *Féja* Géza a parasztkérdésről számol be, *Pintér* László »A munkásság útja« címmel cikkezik. Számos értékes tanulmány, jegyzet, bírálat egészíti ki a lap tartalmát.

— (Meghalt a moszkvai török nagykövet.) *Moszkvai* távirat szerint *Vaszif Sina* török nagykövet a Kreml-kórházban rövid betegség után meghalt.

— (Bajtársi találkozó.) A volt cs. és kir. haditengerészet volt egyéves önkéntesei bajtársi összejövetelüket kedden, e hó 4-én a Kovacsevics-étteremben tartják.

— (Névmagyarosítás.) *Schlesinger* Roland, a Tudor Accumulátorgyár Rt. főmérnöke családi nevét belügyminisztériumi engedéllyel *Solymár*-ra változtatta.

— (A »Jó Magyarság« szótára.) Negyedik, átdolgozott kiadásban most jelent meg az Athenaeumnál Kelemen Béla tankerületi főigazgató »Jó Magyarság« című kitünő könyvecskéje. A magyar helyesírás, nyelvtan és fogalmazás gyakran elég bonyolult kérdéseiben és nehézségeiben pompás útbaigazítást ad a könyv és gazdag szótára, mely felöleli az idegen szavak mellett mindazokat a magyar szavakat is, melyeknek helyesírásába hiba csúszhatik, egyenesen nélkülözhetetlen. A kiadó a könyvet mindenki számára hozzáférhetővé tette a rendkívül alacsonyan megszabott árral: a kötet ára 1.60 pengő.

— (Iparoskongresszus Debrecenben.) A június 6-án *Debrecenben* megnyíló tiszántúli vásár és árumintakiállítás alkalmából több mint száz ipartestület kiküldöttei utaznak Debrecenbe, hogy kongresszust tartsanak. A kongresszus küldöttsége a vásár megnyitása napján memorandumot ad át a kereskedelmi miniszternek. Ebben foglalják össze az iparosság sérelmeit, sürgős kívánságait. A kiállításra eddig 320 kiállító foglalt helyet, közöttük 166 debreceni, 91 budapesti. A kiállítók közti szerepelnek az ország legnagyobb és legelőkelőbb vállalatai, a debreceni vásár tehát komoly seregszemléje lesz a magyar iparnak és kereskedelemnek. A debreceni vásár 50 százalékos utazási kedvezménye tegnap lépett életbe.

— (Deák Ferenc emléktábla Pápán.) A pápai Jókai Kör díszes emléktáblával jelölte meg azt a házat, ahol Deák Ferenc az 1812—13. évben mint a pápai bencésgimnázium növendéke lakott. Az emléktáblának vasárnap volt a leleplezése s ezen résztvett *Lázár* Andor igazságügyminiszter, több miniszteri főtisztviselő és képviselő társaságában. Az ünnepi beszédet az igazságügyminiszter mondta.

— (Az első áldozatok.) *Rómából* jelentik: Tegnap az Urania kórházhajó fedélzetén Nápolyba érkeztek *az olasz—abesszin villongás első áldozatai.* A hajó 300 beteg katonát és munkást hozott vissza Olaszországba. A katonák és munkások az abesszíniai határon *súlyos trópusi betegségeket kaptak.*

— (Megoperálják az angol király lányát.) *Londonból* táviratozzák: *Harewood* grófnő, a királyi pár leánya tegnap bevonult egy gyógyintézetbe, ahol műtétet végeznek el rajta.

— (Gyászrovat.) A magyar nőgyógyászat egyik vezetőalakját, a bábaképzés országosnevű megszervezőjét, *Lovrich* József egyetemi tanárt vasárnap délután kísérték utolsó útjára rendkívül nagy részvét mellett a farkasréti temetőben. *Burger* Károly egyetemi tanár, a budapesti bábaképző igazgatói székében Lovrich utóda búcsúbeszédében a bábaképzés úttörő harcosát magasztalta az elhúnytban. *Szénássy* József a tanítványok, *Wiesinger* Frigyes az Országos Magyar Bábaegyesület nevében mondott beszédet, végül egy névtelen asszony, a professzor volt betege zokogástól elfúló hangon köszönte meg, amit az elhúnyt kiváló doktor a szülőanyákért és az újszülöttekért tett.

Bencsik Anna székesfővárosi volt kertészeti felügyelőnő vasárnap meghalt. Temetése kedden délután 4 órakor lesz a farkasréti katolikus temetőben.

— (A volt cs. és kir. 4. tábori tüzérezred ezrednapja.) A volt cs. és kir. 4. (32.) 132. tábori tüzérezred volt tisztjei és legénysége vasárnap délelőtt az Andrássy-laktanyában ezredünnepélyt rendezett, amelyen felavatták az ezred *elesett hőseinek emlékezetére* állított márványtáblát. Reggel gyászistentisztelet volt. Az emléktábla előtt *Budahegyi Pauer* János v. százados mondott emlékbeszédet.

— (Villamos főzés és villamos készülékek bemutatása.) Az Elektromos Művek állandó kiállításán, V., Honvéd ucca 22. szám alatt e héten hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt ½10 órai kezdettel főzési bemutatót és gyakorlatot tartanak. Leveles-vajas tészta, foszlós kalács- és képviselőfánk-sütés. Ugyanott az összes háztartási villamoskészülékek üzemben is megtekinthetők. Belépődíj nincs. A szokásos szerda délutáni előadások a nyári idény alatt szünetelnek.

---

x Kezdődő ütőérelmeszesedésnél reggel éhgyomorra egy pohár természetes *Ferenc József* keserűvíz úgy az aihasi pangást, mint az emésztés renyheségét megszünteti, a rekeszizom emelkedését csökkenti és a magas vérnyomást mérsékli.

x Nagy előkészületek a debreceni kiállítás és vásár megnyitására. Debrecenben június hó 6-án, csütörtökön délelőtt 10 órakor nyitja meg *Bornemisza* Géza kereskedelemügyi miniszter a Tiszántúli Ipari Kiállítást és Vásárt. Debrecen város újabb 20.000 négyzetméter területet bocsátott a kiállítás rendelkezésére és a kiállítást sokkal áttekinthetőbben lehetett elrendezni, mint az elmúlt esztendőben. A kiállításon gyönyörűen vonul fel a textilipar és a vas- és gépipar. A kiállításnak külön érdekessége lesz a híres debreceni timáripar kiállítása. Hamisítatlan csárda is lesz a kiállítás területén. A kiállítás egyik meglepetése a virágkiállítás. A debreceni kiállításra szóló vásárigazolványok minden menetjegyirodában kaphatók.

Mocsay Béla

85. Rakodópart, tempera

Duna-Kiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó, 5 lap

MDK

Mocsay Béla

Rakodópart, temp.

Duna-kiáll. N. Szal. 1933. jan. 7 l.

a. Két kehely XV. sz. és 163o.

Ker: Bp. 1906, 208 l)

n.

és V. Bp. é. n. 1901, 43 l)

MNK

Mocsay Béla

Utca

Ernst Múz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 12 l.

MDK

Mocsay Béla

Utca

Munkácsy cőh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.

1933. márc. 12 l.

Mocsay Béla

Svizfestménye

KMTárs. Derű a
Művészetben. 1939.

KOMÁROMI KACZ ENDRE
FESTŐMŰVÉSZ ÉS
VITÉZ SZÉKELY KÁROLY
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

művészi kvalitásain felül azok szellemiségében is elmélyed, ráeszmél, hogy ezek a képek és ezek a mesterek már akkor hitet tettek a Felvidék kultúrájának magyarságáról, amikor még a balsors és a politikai cselszövények nem vonták kétségbe azt. Nem véletlen, hogy a magyar művészetnek talán legnagyobb alakjai a Felvidék szülöttei.

Szerettük volna, ha Felsőmagyarország minden művészfiának, élőknek és meghaltaknak, századokra visszamenő és minden művészeti ágat felölelő alkotásait bemutathattuk volna. Az idő rövidsége és a hely korlátai azonban ezúttal még nem engedték meg ezt és meg kellett elégednünk azzal, hogy megüthettünk egy akkordot, amely bizonyára sokak lelkében visszhangzani

Mocsay Béla

Mocsay Béla:
Sirató asszonyok

Példy 18. l.

Mocsay Béla

festő

Műcs. kiáll., 1939 tól
Pipics 117 l.

Mocsay Béla

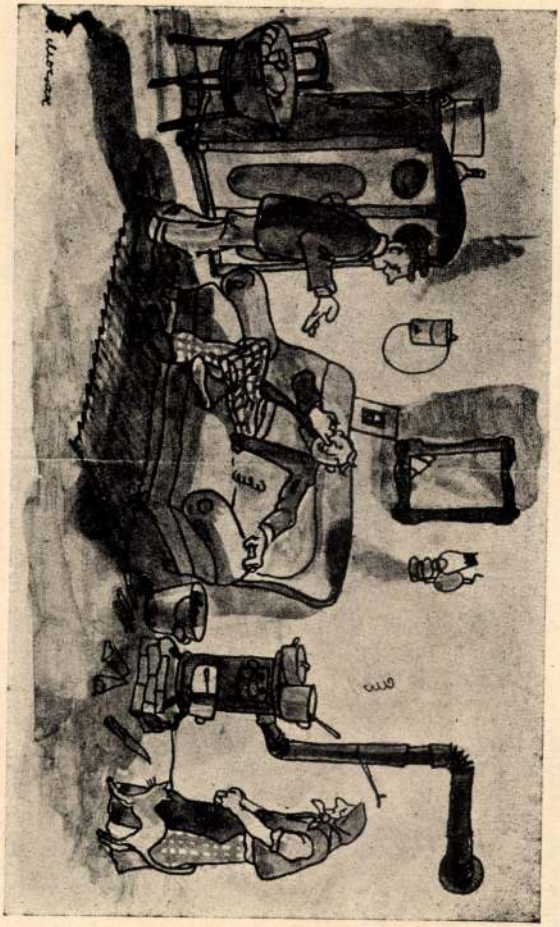

Mocsay Béla rajza

Krix-Krax 1931. 1. 7.

utolsó lovagok: az igazság gáncs és félelemnélküli lovagjai.

Közben már ellopott egy másik urat a társaságból s megmutatja.

— Hogy tetszik?

— Ez jó.

Egy agyalágyult rajz vigyorog a rajzon. Valaki, aki őszintén mulatott a karikatúrista előadásán, ezt az őszinteséget odaadta a ceruza alá. A káröröm és gonosz indulat van a képen.

Harsogó nevetés.

És senki sem veszi észre, hogy a karikatúrista saját magát örökítette meg.

Móricz Zsigmond

Fáy Dezső rajza

Mocsay Béla

38

Mocsay Béla: A bakon

Pécsi 38-1

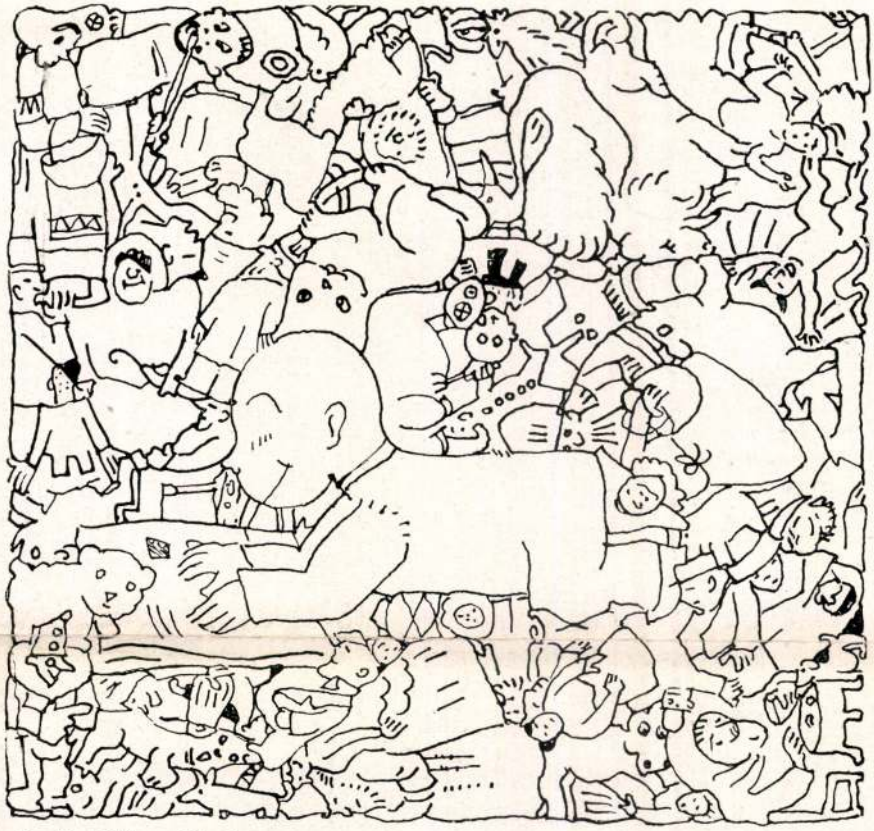

Paulini Béla : Meséim

Végül mint különlegességet elmondom azt is, hogy 1922-ben beállít hozzám egy tolnamegyei, Sióagárd tisztes magyar község derék főbírája, Komlósy János földbirtokos azzal a megbizatással, hogy a környék fehérnépe általam új népviseletet akar terveztetni, mert a mostani nagyon rácos. Azonban az egészről lebeszéltem őket, mert hogy bizony a viseletük szép és egyáltalán nem rácos.

Mindezeket pedig csak azért írtam meg, hogy milyen különös módokon keresztül öltöztettem, mint egyszerű újságrajzolóművész az egész hivatalos magyarországot ősies magyar díszbe.

88

Mocsay Béla rajza

Perchy

Lábass Ilonka szörnyű halála a családiház válsága miatt

Czeisz Lajos bíró felesége agyongázoltatta magát Kelenföldön a vonattal

(A Magyarország tudósítójától.) A végzet járt a fehérvári úti vasúti síneken tegnap este. A Budapest felé robogó tapolcai személyvonat elé vetette magát *Czeisz* Lajos dr. törvényszéki bíró *47 éves felesége: Lábass* Ilonka, az évekkel ezelőtt tragikus hirtelenséggel meghalt *Lábass* Juci operettprimadonna huga.

A Lábass-család tragédiája

A Lábass-család tragédiája ma újabb szomorú állomáshoz érkezett. Az életunt úriasszony egyik fivére *öngyilkos* lett, a másik fivére a világháborúban *eltünt*, Juci hugát *váratlanul ragadta el* egy szív-attak, *ő pedig öngyilkosságot követett el az éjjel.*

A Török Ignác ucca 46. szám alatti finom, emeletes villában, kint a Sósfürdőnél őszhajú matróna: *a szerencsétlen véget ért Lábass-gyerekek fájdalomtól összetört, vigasztalhatatlan édesanyja zokog.* Régi bútorok a kis villában, kakukos óra a falon, ripszgarnitúra a szalónban, drámai, mély csend mindenfelé.

Az új tragédia

Hogy történt az új tragédia?

Zavartalan idillben élt évek óta a törvényszéki bíró családja a Török Ignác uccai villában: Czeisz Lajos törvényszéki bíró, a felesége, özvegy *Lábassné* és Czeiszék 20 éves *Ilona* nevű *gyógyszerésztanhallgató* leánya. Az idillt *Lábass* Juci operettprimadonna halála zavarta meg. Nővére, a bíró felesége idegrohamot kapott, amikor eljutott hozzá a mindenfelé nagy megdöbbenést keltő tragédia híre. *És azóta egyre rosszabbodott Czeiszné idegállapota.*

Családja az elmult év tavaszán kénytelen volt bevitetni a *hárshegyi idegszanatóriumba.* Itt próbálták rendbehozni azt, amit az élet elrontott: a bíró feleségének feldult idegeit. *Három hónapig ápolták a szanatóriumban,* azután hazaengedték *Czeisznét.* Azt hitték meggyógyult, vége a gyötrő idegrohamoknak, a család sok szenvedésének.

Nem igy történt. Az úriasszonyon egyszer csak, szinte minden ok nélkül betegségének *veszedelmes tünetei* mutatkoztak. A tünetek középpontjában egy *fixa idea* állott: minden áron el akarta adni a villát.

alul. Semmiféle érv nem használt: az úriasszony göresösen kitartott terve mellett: el kell adni a villát.

Ez ennek a sötét drámának különös háttere. Ekörül vitáztak hónapokig a tegnapi öngyilkosságig a villában. *Az anya,* a férj és a gyerek végtelen türelemmel, jószándékkal, a beteg úriasszony egyre ingerlékenyebben, idegesebben, az idegrohamok lázas izgalmában.

Ügynök, ügyvéd, orvos

Czeiszné vasárnap délelőtt megint több ingatlanügynököt keresett fel Az ügynökök déltájban megjelentek a villában és *alkudozni kezdtek.* A bíró keserűen hallgatta a jelenetet, *de felesége annál élénkebben kínálta a villát 30.000 pengőért, 24.000 pengőért...* A szalonban szomorúan ült a család. Elmentek az ügynökök. *Czeiszne benyitott a szalonba és újra kezdődött a háborúság.* Hétfőn ügyvédet kéretett a villába Czeiszné: *jogi tanácsot, segitséget kért családjával szemben.*

Az ügyvéd észrevette a furcsa helyzetet. Mintha orvos lett volna, úgy csillapította a feldúlt asszonyt. »*Majd jövő ilyenkor újra eljövök és megbeszéljük a teendőket*«. Ezzel távozott.

Az utolsó este

Ez a sikertelen kísérlet érlelte meg a drámát. *A délutáni órákban viharos jelenetek sora játszódott le a kis villában. Az idegbeteg asszony rohamában mindenáron öngyilkos akart lenni. Felkapott egy ollót, azzal próbálta összeszurkálni magát, alig tudták megfékezni. Később kést ragadott, melyet a háztartási alkalmazott csavart ki kezéből.*

A család most már látta, hogy *nincs mentség,* elmegyógyintézetbe kell vitetni *Czeisznét.* A törvényszéki bíró elindult orvosért. *Czeiszné* megkérdezte édesanyját: »*Hová ment Lajos?*« Amikor nem feleltek kérdésére, *csodálatos módon elcsendesedett,* leült az egyik karosszékbe és percekig szótlanul meredt maga elé.

Akkor még nem tudták, mit jelent ez. Az elmebetegek ravaszsága lépett előtérbe a szerencsétlen úriasszonynál. *El akarta hitetni családjával, hogy már nincs semmi baja,* elmult a válság, nincs szüksége sem elmeorvosra, sem elmegyógyintézetre. *Csak ült szótlanul, mozdulatlanul és közben leste a hatást.*

Félhét tájban mesterkélt nyugalommal felállt és az ajtó felé indult. *Ősz édesanyja ijedten kérdezte meg tőle: »Hová akarsz menni Ilus?«*

— Megyek, megkeresem Lajost. Nem akarom, hogy orvost hívjon, vagy talán éppen a mentőket... Nincs szükségem rá...

És most idegtépően felcsattant a hangja:

— Nem engedem magam elvitetni!...

A következő pillanatban magára kapta rövid bundáját s kisietett a villa kapuján.

Félóra mulva visszatért a villába a törvényszéki bíró. Nem találta otthon az orvost. Érdeklődött, *hol a felesége?* »Hiszen utánad ment, azt mondotta.« A bíró szomorúan csóválta a fejét. *A várakozás órái következtek.* A család azt hitte, hogy talán valamelyik barátnőjéhez ment éjszakára Czeiszné. Nyugtalankodtak ugyan, de mégis reménykedtek.

A végső hajnal

Kora reggel már rossz sejtelmek gyötörték a birót. Gyorsan felöltözött és elindult felesége barátnőinek lakása felé. Kint az uccán megszólította a sarkon álldogáló rendőrőrszemet.

— Nem tudja kérem, nemt történt az éjszaka valami baj a környéken?

A rendőr nem ismerte a bírót, igy felelt:

— Bizony történt valami, kérem szépen. *Egy asszonyt elgázolt a vonat a Mohai út táján... nem tudom, ki lehet, ismerős az arca, sokszor láttam erre járni...*

A bíró megérezte a tragédiát. Autóba ugrott és a főkapitányságra robogott. Ott közölték vele, hogy *a keleti pályaudvarra befutó esti személyvonat elgázolt egy nőt a Fehérvári úton.* A mozdonyvezető a pályaudvaron vette már csak észre, hogy mi történhetett, véresek voltak a mozdony kerekei.

Rendőri bizottság ment végig még éjszaka az útvonalon a keleti pályaudvartól, a fehérvári útszakaszon és *a közelben meg is találták a halálra gázolt »ismeretlen«, jólöltözött nő holttestének borzalmasan összeroncsolt darabjait.* Személyazonosságát még nem tudták megállapitani, mindössze annyit tudtak, hogy »*Ilusnak*« hívták. Egyik zsebkendőjébe ez volt belehímezve.

A törvényszéki bíró lerogyott egy székre. *Már tudta a szörnyű valót.* Megmutatták neki az elgázolt asszonyruháit. Felismerte bennük felesége ruhadarabjait. Egy törvényszéki titkár kíséretében, aki támogatni volt kénytelen az összetört embert, kiment *a törvényszéki orvostani intézetbe és az éjszaka öngyilkos lett »ismeretlen« nőben kétségtelenül felismerte a feleségét, Czeisz* Lajosné dr.-nét, *Lábass* Ilonkát.

Zárt tárgyalás Hartmann Andor valutaügyében

(A Magyarország tudósítójától.) Ismeretes, hogy az ügyészség mult év júniusában letartóztatta *Hartmann* Andor aradi kereskedőt *valutavisszaélés* bűntettének gyanúja miatt. *Hartmannon kívül mások ellen is vádiratot adott ki az ügyészség.* A törvényszék *Horváth*-tanácsa a mult év decemberében tárgyalást tartott az ügyben. Ezt a főtárgyalást azonban *elnapolták* és elrendelték *Hartmann elmeállapotának megvizsgálását.*

Hartmann Andor ugyanis a fogházban igen különös viselkedést tanusitott. Papirt, ceruzát kért, műszereket, folyton rajzolgatott, azt hangoztatta, hogy *szenzációs találmányai vannak.* Más tekintetekben is furcsán viselkedett, úgyhogy a kirendelt orvosszakértő, *Németh* Ödön heteken keresztül vizsgálta *Hartmann* elmeállapotát. Valahányszor *Hartmannt* a fogházból felvezették az orvosszakértő elé, *minden alkalommal botrányos jeleneteket rögtönzött a törvényszék folyosóján.*

Az orvosszakértői vélemény elkészült és a törvényszék *mára tűzte ki az újabb főtárgyalást a nagyarányú valuta-bűnügyben.*

A főtárgyalás iránt *nagy érdeklődés nyilvánult meg.* Féltizenkét órakor vezették fel a fogházból *Hartmann* Andort. A 27 éves, hatalmas termetű fiatalembert *két fogházőr vezette fel. Hartmann teljes nyugodtsággal viselkedett, nyoma sem látszott rajta elmezavarnak.*

Amikor *Horváth* elnök megnyitotta a tárgyalást és maga elé szólította a vádlottakat, *Hartmannon* kivül *Löwy* Andor bankbizományost, *Abel* Béla ügynököt, *Kohn* Zsigmondot, *Elemér* Gyulát és *Stegmann* Károlyt, kiderült, hogy *Kohn Zsigmond szabályszerű idézés dacára nem jelent meg.* Az elnök intézkedésére detektívek mentek ki Kohn Zsigmond *Múzeum körút 3.* szám alatti lakására, hogy előállítsák. *Stegman Sándort Makóról idézték, ő sem jelent meg. Elemér* Gyula pedig ismeretlen helyen tartózkodik.

A vádlottak számbavétele után az elnök a megidézett tanuk neveit olvasta fel, majd kijelentette, hogy *a vádlottak kihallgatása után a tanuk közül elsőnek Lányi Béla dr. igazgatót. Tabakovics* Pál banktisztviselőt és *Nagy* Erzsébetet hallgatja ki, utánuk pedig az ügyben nyomozást végző detektíveket.

Az elnöki bejelentés után felállott *Kotsis* Miklós ügyészségi alelnök és a következőket mondotta:

— A főtárgyalás részleges zárt megtartására indítványt kívánok előterjeszteni ugyancsak zárt tárgyaláson.

Az elnök felszólította a hallgatóságot, hogy hagyja el a tárgyalótermet, mire a zsúfolt padsorok kiürültek. *Rövid,* zárt tárgyalás után az elnök kihirdette a törvényszék határozatát, amely szerint *az egész ügyet zártan tárgyalják le,* az ítéletet azonban a *nyilvánosság előtt fogják kihirdetni.*

Az *érdeklődők* elhagyták a tárgyalótermet és a bíróság *zárt ajtók* mögött kezdte meg a nagyszabású valutaügy tárgyalását.

A bíróság ezután a tárgyalást *február 22-ére elnapolta.*

Dugulás és aranyeres bántalmak,
gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, a has állandó puffadtsága és a rekeszizom gyakori eltolódása, hát- és derékfájás el en a természetadta **Ferenc József** keserűvíz, kisebb adagokba elosztva, naponta többször bevéve, hathatos segitséget nyujt Tudományos megfigyelések bebizonyították, hogy a **Ferenc József** víz alhasi megbetegedések eseteiben — túltáplált, vérbő egyéneknél is — gyorsan, biztosan és mindig enyhén hat.

Gaál Franciska
Péter
Holnap, csütörtökön premier!
Royal Apollo
Biztositsa jegyét még ma!

HIREK

Szél, hófuvás, erős éjjeli lehülés

A Meteorológiai Intézet jelenti január 16-án délben 12 órakor:

Közép- és Kelet-Európában tovább erősödött az északi szél, a Balkánon folytatódott a bőséges havazás.

Hazánkban fokozatosan megszűnt a hóesés, de a szél a bőséges hótömegekből mindenfelé torlaszokat épített.

A hóréteg magassága

a hegyeken: Budai hegyek: Rózsadomb 17, Svábhegy 17, Jánoshegy 20 cm; Pilis-hegység: Dobogókő 28 cm; Sopron-kőszegi hegyvidék: Kőszegi Óház 50, Stájer-Házak 55, Irottkő 60 cm; a Bakony: Zirc 16, Farkasgyepű 25 cm; Mecsek: Misinatető 24 cm; Mátra: Galyatető 30, Kékes 40 cm; Börzsöny: Kisinóci menedékhez 17, Nagyhideghegy 34—36 cm; Egri Várhegy 22, Szentlélek 20, Bükk fensík 25, Bánkut 25 cm. A hőmérséklet a talajmenti rétegben általában csak mínusz 4—mínusz 7 fokig, a szélvédett helyeken mínusz 10 fokig szállott le.

Budapesten január 16-án

délben a hőmérséklet —1 Celsius fok,

a tengerszintre átszámított légnyomás pedig 770 milliméter, alig változik.

Várható időjárás a következő kuszonnégy órára:

Még erős északi szél, hófúvások, néhány helyen újabb havazás, nyugaton esetleg havas eső. Az éjszakai lehülés fokozódik. A holnap délelőtti hőmérséklet bizonytalan.

— (Megsemmisítették a választást Szombathely II. kerületében.) *Szombathelyről* jelentik: A legutóbbi törvényhatósági választások eredményét Szombathely II. kerületében a vármegye igazolóválasztmánya megsemmisítette, mert Gyöngyösszőllős községnek a kerülethez való csatolásáról alkotott szabályrendelet még nem emelkedett jogerőre és így a község lakosai nem szavazhattak ebben a kerületben. A megsemmisítő végzést a szociáldemokrata párt megfellebbezte a közigazgatási bírósághoz. Az új választásokat a kerületben csak a közigazgatási bíróság döntése után írják ki.

— (Mi lesz Mr. Knox-szal?) Mr. Geoffrey *Knox*-nak, a Saar-bizottság elnökének megbizatása rövidesen végetér. Mint az angol lapok írják, *Mr. Knox* már megállapította jövendő programját. Előbb hosszú szabadságra megy, hogy kipihenje az izgalmakat és a fáradságot, ami nehéz megbizatásával járt, azután pedig visszatér az angol diplomáciai szolgálatba. Valószínűleg az első megüresedő követi állást vele fogják betölteni. *Knox* ausztráliai származású. Gyerekkorában került Angliába. Gazdag és előkelő családból származik, nagybátyja Ausztrália legfőbb bírája volt, egy másik rokona John *Brown*, a milliomos szénbányatulajdonos nagy vagyont hagyott rá.

— (A horogkereszt megrendszabályozza a viccet.) A Völkischer Beobachter érdekes cikket közöl *a nagy vicchullámról*, ami egy idő óta elöntötte Németországot. Alig volt idő, amikor naponta olyan sok vicc keletkezett volna, mint éppen ma, amikor a liberalizmusról a nemzeti szocializmusra tért át az állam kormányzata — állapítja meg. Aztán különbséget tesz az egészséges és a romboló vicc között. A jó vicc kedélyes és sohasem sértő, boldogító nevetésben foglalja össze az embereket. A »kritikaszterek« azonban értenek ahoz, hogy gyülölködésüket, állam- és pártellenes magatartásukat a vicc formájába burkolják. Ezer és ezer ilyen viccet főznek és sütnek boszorkánykonyhájukban. Ezek ellen fel kell venni a harcot... A nemzeti szocializmus világnézetében iskolázott szellemnek, a tapintatnak és az ösztönnek ezen a ponton is *meg kell szabni a szabadság határát.* Mindenkinek állhatatosan őrködni kell és segíteni, hogy *a titkos fegyverekkel dolgozó ördögi hatalmak ártalmatlanná tétessenek.*

— (Rekedtségnél), torokfájásnál: **Anacot.**

— (Az életmeghosszabbító Voronov a Gibbon-majmokat tanulmányozza.) *Londonból* táviratozzák: *Voronov* dr., a híres tudós, Batáviába érkezett, hogy a Gibbon-majmokon vérvizsgálatot folytasson. Voronov nézete szerint az emberszabású *Gibbon-majmot sikeresen lehet fiatalitási műtétek céljára felhasználni.* A tudós meg akarja határozni, hogy a Gibbon a három vércsoport melyik csoportjához tartozik.

— (Hótorlaszok a Hortobágyon.) A Tiszántúl két napja tart a szeles hóvihar. A Hortobágyon, mint Debrecenből jelentik, megállt a közlekedés, az utakat sok helyen *embermagasságú hótorlaszok zárják el.* A vasuti és a helyi közlekedésben eddig még nem voltak komolyabb zavarok, egyes községeket azonban a hó máris elzárt a közlekedéstől. Az erdőségekben magasan áll a hó, a debreceni erdőkben két kiöregedett fa összetört a hó terhe alatt. *Az őzek a hóval borított erdőkben már nem találnak táplálékot maguknak és egyre nagyobb számban keresik fel a lakott helyek környékét.* Debrecen uccáin szintén magasan áll a hó, a város egyelőre kétszázötven ínségmunkást foglalkoztat a hó eltakarításával, de számolnak azzal, hogy kétszerannyi munkásra lesz szükség.

— (Az olasz hadseregtanácss ülése.) *Római* távirat szerint az olasz hadseregtanács tegnap délután *Mussolini* elnöklete alatt ülést tartott. Az ülésen résztvett a hadseregtanács két új tagja, a piemonti herceg és a torinói gróf is.

Itt a báli szezón

Betörő felesége: Nem bízom a becsületességedben, papa... Lehet, hogy nem is betörni jársz, hanem maszkabálokon csavarogsz!?

(Mocsay rajza)

— (Zsigmond Gyulát jelölték veszprémi polgármesternek.) *Berky* Miklós dr. *veszprémi* polgármestert alispánnak választották. A polgármesteri állásra *hárman* pályáznak, közöttük *Zsigmond* Gyula dr. országgyülési képviselő is. Megválasztása *biztosnak* látszik.

— (Levágta a lábát a vonat.) A *pestújhelyi* vasúti töltésen eszméletlen állapotban találták *Cséri* Géza 25 éves kertészt, akit egy *vonat gázolt el és a ballábát levágta.* A mentők életveszélyes állapotban szállították a kórházba.

— (Beszakadt a Duna a kerékpáros alatt.) *Buncsik* József csepeli halászmester kerékpáron akart átmenni a befagyott Dunán. Az út közepén a *jég beszakadt alatta.* A partról segítség érkezett s egyórás küzdelem után *a halászmestert sikerült kimenteni veszedelmes helyzetéből.*

— (Elégett egy teherautó porcellán az országúton.) *Debrecenből* jelentik: Porcellánáruval megrakodva haladt Nyiregyháza felé egy sátoraljaújhelyi kereskedelmi cég teherautója az országúton. *Hajdúbagos* határában az autó eddig ismeretlen okból *kigyulladt* és mielőtt segítség érkezhetett volna, *teljesen leégett. A szállítmány megsemmisült,* a kár ötezerötszáz pengő.

— (Kárpáthy tábornok pere a baracskai dalárdistákkal.) A *Magyarország* január 15-iki számában írtunk *Kárpáthy* Tibor nyugalmazott tábornok peréről, amelyet a baracskai dalárdisták ellen indított. A tábornok ügyvédje, *Hönigsfeld* Tivadar dr. annak közlésére kért bennünket, hogy a bíróság *a tábornok által is kért bizonyítási eljárás lebonyolítása után* hozta meg marasztaló ítéletét a dalárdisták terhére.

— (Zálogban hagyta a kislányát.) A nyáron elegáns férfi jelent meg egy hölgy és egy kisleány kíséretében *Lapanne*-ban, egy belga tengeri fürdőhelyen és egy családi penzióban szállt meg. Három hónapot töltött ott a háromtagú család. Akkor az ismeretlen úr kijelentette, hogy nem tudja megfizetni a számlát. De tekintélyes kövételései vannak Párizsban, — folytatta — a francia fővárosba utazik feleségével, kislányát pedig visszatéréséig otthagyja zálogba. A penziós elfogadta az ajánlatot. De telt mult az idő és az apa csak nem jelentkezett a kislányért. Végre is elfogyott a penziós türelme és jelentést tett a rendőrségen az esetről. A nyomozás megindult a szórakozott szülők felkutatására.

— (A bácsmegyei törvényhatósági választások.) Bácsbodrog vármegye törvényhatósági bizottsági választásán megválasztották többek között *Marschall* Ferenc államtitkárt, *Vojnich* Miklóst, *Medveczky* Károlyt, *Sauerborn* Károly és *Mojzes* János képviselőket, valamint *Kovács Huszka* Ferenc kormányfőtanácsost. A törvényhatósági bizottság most tartotta alakuló ülését.

— (Megfőtt az ingyenfürdőben egy férfi.) *Nagykanizsán* a szeszgyár melletti melegvíz-kifolyásban teljesen ruhátlan férfiholttestet találtak hanyatfekve, aki már hosszabb idő óta a meleg vízben lehetett, mert arca és testének egyéb része a felismerhetetlenségig oszlásnak indult. A vizsgálat megállapította, hogy az illető *Szabó* János 48 éves kiskanizsai munkásember, akit saját édesanyja ismert fel. Szabó valószínűleg szombaton a szeszgyár forróvízkiöntője előtt fürödni akart, levetette a ruháját és belement a forró vízbe, ahol szívszélhűdés érte, amely nyomban végzett vele.

— (Látogatás a Magyar Divatcsarnok téli vásárán.) A Rákóczi úti *Magyar Divatcsarnok* a mult évben tudvalévően teljesen újjáépült, megnövekedett és az ország legmodernebb nagyáruházává szépült. Alig néhány hete nyitották meg a megnagyobbított helyiségeket. Az újjáépült *Magyar Divatcsarnok* első idényvégi vásárától — amely most folyik a legnagyobb siker jegyében — sokat vár a közönség, kíváncsian lesve, hogy vajjon *tud-e még olcsóbb is lenni.* A vásár árai, amelyekből itt közlünk néhányat mutatóban, máris bebizonyították, hogy *tud.* Ime, ilyenek az árak:

Gyermek flanellpizsama 1.75. Női flanellpizsama 2.98. Fiú átmeneti kabát 7.20. Leányka matrózruha 9.80. Női kötött ruha 6.90. Női ruhaszövet 1.68. Téli nőiharisnya 58 fillér. Női divatcipő 5.90. Férfi zefiring 2 gallérral 1.98. Tíz darab lámpázott tojás 36 fillér. M. D. Cs. izzólámpák, adó nélkül 66 fillér. Téli nőikesztyű 75 fillér.

Tekintve, hogy az egész vonalon hasonló az olcsóság, valóban óriási a *Magyar Divatcsarnoknak* ez a teljesítménye, amelylyel kétségtelenül újabb tömegeket hódít meg magának.

— (Tűz a hóviharban emberhalállal.) A hóvihar dacára *Óriszentpéteren* kigyulladt és porráégett *Gévai* Ferenc postatiszt csedlőlakása, melynek szomszédos különszobájában *holtan találták* meg a mentők a postatiszt anyósát. Nem sikerült még megállapítani, hogy az idős nő az ijedtségtől halt-e meg, vagy pedig a betóduló füsttől fulladt meg. A tűz tovaterjedését a tűzoltók akadályozták meg.

Mocsay Béla

Egynapos borju, cer.
A szép kaszirnő, akv.
Napihirek felolvasása, "
Idill a pincében, "
Kültelki utca, sz.tollr.
Kiskocsma, akv.
Kávémérés előtt, szinezett tus

Magy. Ujságrajzoló müvészek. Egy. kiá I. kiáll. N.Szal.
1931. dec. 15-16 l.

Alkotás Művészház XXXV. kiáll. 1947. jun.

Mocsay Béla

Kenyereslány szerelme, akv.
Szegény asszony konyhája, "
Kispesti család, sz.tollr.
Uccasarkon, akv.
Billiárdverseny, "
Proletár szerelem, tusr.
Kézimunkázó nő, cer.

Magy. Ujságrajzoló művészek. Egy. ~~kiá~~ I. kiáll. N.Sz
1931. dec. 15-16 l.

Alkotás Művészház XXXV. kiáll. 1947. jun.

Mocsay Béla

Rakodópart, sz.cer.
"Alszik a pali" sz.tusr.
Népes udvar, akv.
Tanyai konyha, sz.rajz.
Sztrájktanya előtt, akv.
Hajnali toilette, "

Magy. Ujságrajzoló művészek. Egy. ~~kiá~~ I. kiáll. N.Szal
1931. dec. ~~15~~-16 1.

Alkotás Művészház XXXV. kiáll. 1947. jun.

MDKK

Mocsay Béla, festö

Alföldi táj. Olajf.
Nevetö festö. "

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat.1932.szept. Kat.

MDK

Mocsay Béla, festö

Nászutasok. Olf.

Nemzeti Szalon.-Téli tárlat. 1932. dec. kat.

MDK

Mocsay Béla

Sirató asszonyok, c. rajza. Repr.

Pérely 18.1.

Mocsay

grafikus

Magyar Ujságrajzoló Művészek Kiállitása - Nemzeti Szalonban. - Képével szerepel.

8 órai Ujság 1931.VII.20.

Mocsay Béla .

grafikus

Magyar Újságrajzolók Egyesületének iparművészeti kiállítása - Nemzeti Szalonban - grafikával szerepel.

Pesti Napló 1931.XII.20.

Mocsay Béla

festőművész

Magyar Ujságrajzoló Művészek Egyesülete első kiállítá
sa a Nemzeti Szalonban - képeivel vett részt.

Rajzok

Az Est 1931.V.I.20.

Mocsay Béla

grafikus

Magyar Újságrajzoló Művészek Kiállítása - Nemzeti Szalonban. Képével szerepel. Igen artisztikusan tolmácsolja a bohémes szegény világ humorát /"Szegény asszony konyhája","Kispesti család","Alszik a pali", "Népes udvar","Hajnali toilette" /

Pesti Hirlap 1931.XII.20.

Mocsay Béla

festőművész

Ujságrajzoló Művészek Kiállitása a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság 1931.XII.20.

Mocsay Béla

MDK

Cirkusz délelőtt, temp.

Mutatványos bódé, temp.

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

EDK

Mocsay Béla, graf.

Boxolnak a nök. Karrikatura, .

Repr. 88.1.

Perély.87,88,
83,84,85. 86.1.

Mocsay Béla

MDK

Uszályok a Dunán

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Mocsay Béla

vizfestmények
Kávémérés
Pincében
Ferencvárosi utca

Mocsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Mocsay Béla

MDK

vizfestmények
Hajnalk toilette
Bárjelenet
Cirkuszjelenetek

Műcsarnok 1939.
Derű a művészetben kiáll.

Mossay Béla MDK

Vizparton, temp.

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Mocsay Béla MDK

Hajnali toilette

Bárjelenet

Cirkuszjelenetek

Kávémérés, Pincében, Ferencvárosi utca, vizfestmények

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

MDK

Mocsay Béla MDK

Cirkusz délelőtt, tempera

Mutatványos bódé, tempera

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi tárlat

Mocsay István MDK

Kora tavasz a Dunamendence fölött

Mücsarnok 1939 Téli tárlat

M.D.K.

Mocsay János műasztalos

"Villaváros a Gellérthegyen" cimmel cikk és fényképfelvételek az egyik Ménesi-uti villáról, melynek belső berendezését,/butorok tervezése/készitette.

Szinházi Élet, Bp. 1929. nov. 10-16.. XIX. évf. 46. sz. 96-97. lap.

M. D. U.

MOCSAI József műasztalos

Angliában tanult.

A „Műhely" c. iparművészeti társaság

egyik alapítója

A Baross-kávéház törzsasztalá-

nak tagja (1907)

Kárpáti Aurél: Emlékezés a „Valszil-

tugóra"

Magyar Nemzet 1961. márc. 5. 8. l

MDK

Mócsay József, diplome de mérite

A torinói kiállitás kitüntetései. Magyar Iparmüvészet 19o2. 247.l.

MDK

Mocsay József, asztalos
1902. Torino, diplome de mérite

Az Iparm. Társ. kiállításainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 154.l.

MDK

Mócsay József

A vallás-és közokt. miniszteri dolgozószoba. Repr.

Ebédlő. Repr.

Mindkettőt Kőrösfői Kriesch Aladár tervei után készitette fenti. /Milánói kiáll./

Magyar Iparmüvészet 19o6. 196,197,198.l.

MDK

Mocsai József, lakberend.

artisztikus ebédlöt mutat be.

Az Ipm.Társ. kiáll.-a. - Lipótvárosi Kasz. nyári helys.
Magyarság. 1922.dec.13. 5.1.

MDK

Mócsay József asztalosmester

A tavaszi kiáll. kitüntetettjei. Magyar Iparművészet 1907. 160.l.

MDK

Mócsay József

Uri dolgozó. Tervezte: Wiegand Ede. Asztalosmunkát készitette Mócsay József. Repr.

Konyha. Terv.: Wiegand Ede. Az asztalosmunkat Mócsay József készitette. Repr.

Magyar Iparművészet, 1903. 118, 119.lap 120.l.

MDK

Mócsai József

készitette a Fehérkuti Bálint és Dósai Lukács által tervezett "Hálószoba" butorait, vörös fenyőfából. Repr.

Magyar Iparművészet 1909. 140.l.

MDK

Mocsay József
ülőbutorok és imazsámoly készitése

Lukács Zs: Egyházművészeti kiáll. Magy. Iparművészet, 1908, 257-258 l.

MDK

Mócsay József, butorkészitő

Diner-Dénes: Lakberendezési tav.kiáll. K.I.
1903. május. 3.sz. 116 l.

MDK

Mócsai József és Imregh Pál

kandallóóra

Milanói kiáll. M. Iparművészet, 1906, 208 l. képpel

MDK

Mócsai József

könyvszekrény és,uriszoba elkészitése

Magy. Iparmüvészet, 1911. évf. 294-395. képpel

M o c s a y J ó z s e f

iparmüvész

M Ü V É S Z E T

II.évf. 1903.

141.

"Kitüntetések"

Mocsai József

asztalos

életvajza

l.

A m. ipar alma-
nachja. Bp
1929. 197. l

aranykoszorus?

Mocsai József

asztalosmester

l.

Ladányi M.

A m. ipar almanachja. Bp. 1930

198. l.

Eltrajz

aranykoszorus mester

MDK

Mócsay József

Pohárszék és ebédlő. Wiegand Ede terve utan készitette Mócsay József. Repr.

Magyar Iparművészet, 1903. 7,8.lap

MDK

Mócsai József asztalos

Uri dohányzó-szoba, repr.

Tavaszi kiállitás. Magyar Iparmüvészet 1907.
132.1.

MDK

Mocsai József

Fabutoroknál végzett munkájáról csak elragadtatással lehet emlékezni.

Margitay cikke.

Magy. Iparművészet, 1908. 181.lap

MDK

Mocsay József műbútorasztalos
XV. Kápolna.

a Fehérbuty Bálint és Dósa Lukács által tervezett ülőbutorokat és imazsámolyt kivitelezte.

Az Iparmüv.Társ. egyházmüv. kiáll. - a 1908.
Kat. 105-106.l.
Kiállitja a "Mühely"

Mócsay József MDK

asztalosmestert

iparművészeti állami érmével kitüntette

Magyar Iparművészet 1903.3. sz.

Mocsai József

műasztalos

teljes életr.

A m. ipar

almanachja

1929

197. l.

arck.

könyvtáramban

U. o. 1930. 198 l.

MDK

Mocsay József asztalos

1902-ben a torinói kiállításon diplome de mérite kitüntetést nyert.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 154.l.

MDK

Mócsai József

Ezüstérem kitüntetést kapott, a st. louisi világkiállitáson.

Művészet, 1904. 406.l.

MDK

Mócsai József

Ebédlő. Tervezték Fejérkúthy és Dósa.
Készitette Mócsai József. Repr.

Magyar Iparművészet, 1907. 149.l.

MDK

Mocsai József

A karácsonyi kiállitás. Magyar Iparmüvészet 1903. 14.l.

MDK

Mócsay József

Uri dolgozó,repr.

Konyha,repr.

Magyar Iparmüvészet 1903. 119,120.l.

Mocsai József

K

asztalosm.

lásd.
~~Ladányi M.~~
Magyarfar almanach-
ja. Bp. 1929.

197. l.
arck.

MDK

Mocsay József, asztalosmester

a kétezer koronás állami nagydijat nyerte,

Technológiai Iparmuzeum.
A lakásművészeti kiállitás kitüntetettjei.
Epitö Ipar. 52.sz. 1911 dec.24 548 l.

MDK

Mocsai József, iparos
ip.müv.

2oo.Kor. állami dijja l kitüntetett tagtárs. Oklevelet is nyert. /A 2oco Koronás dij a kereskedelemügyi miniszter dija./ M. mondott köszönetet a többiek nevében is.

A Társulat köréből. -MIP.1912. 2.sz.

MDK

Mocsai József asztalosm.

Ladányi M.: Magyaripar almanachja Bp. 1929.

Mocsay József . MDK

iparművészeti állami érmet kapott

Művészet 1963. 141.o.

MDK

Mócsai József, **butortervező**

Karácsonyi ipm. kiáll. Magyar Iparművészet, 1906. 3-4.l.

MDK

Mocsai József

butor kivitelezése

Almási Balogh L: A karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet 1903. jan. 1. 1-28. l. képekkel.

Mócsy József, müipáros. MDK

a kitüntetett kiállító nevét esetről -esetre vésik az érem hátsó lapjára. 1902.

A kereskedelemügyi miniszter érme.
Magyar Iparmüvészet. 1905. 167.l.

Mócsay József

Konyha 1903

asztalosmunka:Mócsay József

tüzhely és öblögető Révai Oszkár

rézedény:Jancsurák Gusztáv

konyhaberendezés Wigard Ede

Ernyey:Az ipari forma története Magyaországon

Akadémiai Kiadó illusztráció

Mócsay József

Körösfői Kriesch
Aladár terve után
a vallás-és közokt-
minisztéri dolgozó
szoba. Készítette
fenti.

Repr.-

Magyar Iparmüvészet
1906. 196. 197. l

Elégett
Milanóban
a Kiállitáson.

Mocsay József

Az Iparművészeti Társulat lakásművészeti kiállításán a 2000 K-ás állami nagydíjat Mocsay József asztalosmester kapta. Az állami iparművészeti érmekkel pedig a következő iparosokat tüntették ki: Héber Antal asztalosmestert, Pauncz és Kovács kárpitosmestereket. Majoros Károly üvegfestőmestert és Tull Viktor bőrdíszművest.

Művészet 1912 38. l.

nincs ccd.

Mocsai József

Művészet 1904. 406

Hamman Edouard J. C.: IX.

Károly lelki gyötrelme (72 (976), 4320 (924). — Végrendelet (72 (976), 4317 (921).

5 (1006), 2 (1006),

Mocsai József

Magyar Iparművészet
1905. Hirdető.

változatosságot mutatnak.Rómában
tozatosabb.Az 1510 körüli időből
tyollal".Lágy lírai tónusok,kel-
sül az alakokban és a tájban egya-
árnyék problémáival,amivel lágy,
ntálisabbak lesznek a "Madonna
/ Ebben az időben nagyon sok mun-
szeti felügyelőjévé nevzte ki.Sok
t el;ezen a képen is dolgoztak ta-
foglalkozott.Dolgozott a San Piet-
Popolo és a Villa Pandolfini épi-
Giulio Romano kezére ismerhetünk.
ına del pesca" /Madrid,Prado,1513/
Nem kicsinyes,mindig monumentalis
ad a "Madonna di Foligno"-ban.
hőkön lebeg.Mária feje mögött világ-
ssá teszi a Madonna felsőrészét,
ndolas.A felhőt lépcsőszerüen fo-
földön szentek állanak,s meghatot-
egjelenő víziót.-- A piacenzai
Madonna Sistinát /Dresda,1515-19.
került Dresdaba,addig Picenzaban
elképzelés.A Madonna festői,bő
Jézussal a felhőkön lebeg.Tőle
s pápa,mig jobbra Szent Borbála
gyalka könyökől.Mária és a kis
rmészetfölötti inletettség van.
megszokott közvetlenség.A szen-
egyensulyba hozza a kompoziciót.
pziciójával előre mutat a barokra.
ngelonál,aki világnézetével még

A MŰBARÁTOK
INTÉRIEUR KIÁLLÍTÁSA

KÖNYVSZEKRÉNY

TERVEZTE KRIESCH ALADÁR
KÉSZÍTETTE MÓCSAY JÓZSEF

Magyar Iparművészet
1905.

Mócsay József

A MŰBARÁTOK
INTÉRIEUR KIÁLLÍTÁSA

LEÁNYSZOBA

TERVEZTE UNDI MARISKA
AZ ASZTALOSMUNKA MÓCSAY JÓZSEFTŐL VALÓ

nem vagyunk képesek egészen megérteni. Pálinkástól ez irányban még további fejlődést, elmélyedést várunk.

A szerkezeti formák, tagozatok, plasztikus díszítmények és a különböző anyagok együttes hatása, környezetökkel együtt, hogy egységes, *színes* egész keletkezzék: erre a célra kellett tervező művészeinknek törekedniök, miután a modern iparművészet vajúdásain átestek. Fokozatos fejlődés tapasztalható azóta, hogy nálunk is érezhetővé vált az új művészet fuvallata. Lassankint emelkedhettünk csak az egyes fokozatokra. A *színes* hatások keresése, nem a régi, festői berendezések módjára, hanem mint az egész szobaberendezés lényeges tényezője, csak akkor léphetett föl, mikor az első, égető kérdések már megoldattak. Idei kiállításunk jellemző vonása, hogy egyes szobaberendezésekben ez a törekvés félre nem ismerhető módon lép föl, míg több másban legalább észrevehető formában lappang.

E tekintetben *Faragó Ödön* három szobája a legtanulságosabb és legtökéletesebb példa. Hálószobája (az asztalosmunka *Rozolofszky Ágostontól*, a kárpitosmunka *Steinbach Gábortól*, a veretek *Teichner Ádámtól*, a himzések a *máramarosi szövő- és himzőtanfolyamból)* a legkisebb részletig átgondolt kivitelét nyújtja az egységes tervezetnek. A bútorok világos cseresnyefából készültek, körisfamezőkkel, gyöngyházberakással. A különböző árnyalatú részek úgy vannak összeszerkesztve, hogy a sárga alapszín egyes átmeneteit nyerjük. A gyöngyházbetétek mintegy gócpontok gyanánt szerepelnek, ahol a színrendszer összpontosul. Ezt a hatást mozdítják elő a fal és függönyök is. A diszkrét himzések igen harmónikusan szakítják meg és juttatják még jobban érvényre az egésznek megkapó, rendkívül művészi hatását. Faragó ebédlője (az asztalosmunka *Bányai Viktortól)* szintén a színes együttes benyomás tekintetbevételével épült föl. A kékre pácolt tölgyfa és a kevéssé mustrázott párnázat ellentéte, ez az egésznek alapja, amelyhez számos kisérő jelenség járul: a lapos faragványok, helyenkint magyaros motivumokkal, a fal magyaros mustrái, a pompás, nagy pohárszék kék üvegpasztái. Ez esetben természetesen változatosabb, erősebben hangsúlyozott a hatás. Azt hiszem, nem tévedek, ha hasonló művészi szándék kifejezését látom Faragó fogadószobájában is (kiállítja *Steinbach Gábor;* az asztalosmunka *Lukácsevics Lajostól* való), csakhogy még meglepőbb, változatosabb formában. Itt egyes csoportokat különböztethetünk meg, amelyek mindegyike külön tényezője az együttes hatásnak: a kék, aranyos mintájú párnázott bútorok a barna, aranyozással díszített asztal körül, a barna bársonyszékek, a világosabb, nagy mustrájú pamlag, az igen díszes, szintén aranyozott szalonszekrény, a sárgá színű falak. A különféle színeket a művész finom érzéke tökéletes egyensúlyban tartja. Így éri el rendkívül művészi, változatos és mégis harmonikus hatásait, amelyekre a tervező művész csak akkor törekedhetik, ha eszközeinek föltétlen ura. Faragónak e szobájába van beállítva *Bányai Viktor* érdekes szaloncimbalma, igen figyelemreméltó kisérlet, de még nem tökéletes megoldás. Nevezetesen a magyaros vonást kellene benne jobban érvényre juttatni.

Amint *Vigand Ede* művészi egyénisége más természetű, mint a Faragóé, a fönn jelzett törekvés is más formában jelentkezik nála. Vigand nem oly tüzes, temperamentumos, mint Faragó, művészete nem oly változatos, nem okoz olyan meglepetéseket, mint emezé. Nyugodt, átgondolt, következetes, rendíthetlenül megmarad az elkezdett úton. Aki Vigand művészi pályáját ismeri, tudja, hogy nála nem extenzív, hanem intenzív fejlődésről beszélhetünk. Diszkrét, nagyon előkelő most kiállított ebédlőjének a hangulata is (készítette *Fodor Mihály utódai* cég). A szürke, fényezett madár-

jávorfa, amelynek fölülete és texturája szinte márványra emlékeztet, helyenkint keskeny paliszandersávokkal élénkítve és határozott ellentétben a sötétvörös törtszínű párnázattal, körüskörül az élénk zöld és ezüstszürke mustrás fal, a pohárszék, szekrény és ingaóra ragyogó üvegezése, mindez apróra kiszámított harmóniához vezet, amely teljesen megfelel a formák alakításának. Vigand kerti ebédlője is, kellemes színű, hamvaskékre pácolt tölgyfából, egyszerűsége és népies formái dacára is előkelő, színhangulatában megnyugtató, idilli hatású. *Mocsai József* műhelyében készült. Érdekes Vigandnak a székesfőváros által megrendelt elemi iskolai tanteremberendezése is (készítette Mocsai József). Jóleső szín, egyszerű, a követelményeknek megfelelő formák, itt-ott egy kevés dísz, a fából kikerekítve vagy nagyjából reáfestve. Régi tantermeink sivár ízléstelenségét elkerüli, de olyat sem ad, ami a szemet, a figyelmet túlságosan leköthetné. *Kriesch Aladár* tervezte e tanterem falának festett díszét; nem a megszokott szemléltető képek a maguk oktató művészietlenségével, hanem különös díszítmények, furcsa formák, amelyekbe azonban a kicsinyek élénk fantáziája bizonyosan tartalmat önt majd. Az a tanterem is, amelyet *Löffler Béla* tervezett és a *budapesti asztalosok bútorcsarnok-szövetkezete* készített, kiválóan megfelel a célnak. A szürkéskékre mázolt bútorok fölületeit igen hatásosan élénkíti a józanul alkalmazott vörös csempeberakás.

Az iskolák termeinek a berendezése is részesévé válik a gyermek esztetikai érzéke kifejlesztésének. A gyermeki lélek foglalkoztatásának a nagy kérdése még más tekintetben is jogot követelt e kiállításunkon.

*

Szinte eseményszámba vehetjük egy új csoport föltünését, egy olyan csoportét, amely megjelenésének szerénysége dacára is önálló jelentőségre, méltánylásra tarthat igényt. A jelen sorok olvasói előtt bizonyára ismeretesek Iparművészeti Társulatunk törekvései *gyermekjátékaink* reformja érdekében. Ilyen törekvések a külföldön is napirenden vannak és pedagógusok és művészek, orvosok és filozófusok behatóan foglalkoznak a gyermekjátékok kérdésével, amely művészi és szociális jelentőségű egyszersmind. *Czakó Elemér* a „Magyar Iparművészet" tavalyi évfolyamában a gyermekjátékokról írt cikkében reámutatott azokra a fő szempontokra, amelyekre tekintettel kell lennünk.

Az a körülmény, hogy a kiállított gyermekjátékoknak olyan nagy, alig remélt sikere volt, fényes tanúságot tesz a vállalkozás szükségességéről, életrevalóságáról. A játékok *Wessely Vilmos*, az Iparművészeti Iskola volt növendékének tervei szerint készültek *a hegybánya-szélaknai állami gyermekjátékkészítő tanműhelyben*. Anyaguk kizárólag fa, amelyet nagyrészt lombfűrészszel és faragó késsel munkáltak meg. Szerepe jutott az esztergályozásnak is. A sok darab mindegyike nagyon egyszerű. Egyik sem veszteget meg pompás színezettel, csillogással. A színezéssel nagyon takarékosan bánt a tervező. Nem akar meglepni, elkápráztatni. Nem az a célja, hogy a gyermek szemének okozzon érzéki örömet, hanem lelkét akarja foglalkoztatni. Tárgyai is fölötte egyszerűk: nem nagy, csattanós hatású dolgok, mert azokról tudja, hogy csakhamar elvesztik ingeröket. Wessely játékaival a gyermek lassankint barátkozik meg, de minél jobban megismeri, annál jobban megszereti őket.

E játékok jelentőségében nagy szerepe jut annak, hogy legnagyobb részök tevékenységre is sarkalja a gyermeki lelket. A legsikerültebb dolgok egyike a húzható és annak rendje s módja szerint kinyitható borítókosár, amelybe a gyermek kénye-kedve szerint rakhatja be a fából kivágott apró libákat, vagy ki is hajthatja őket a legelőre. Amellett az

pedig a dicsőség egyedül a mesterembert illeti. És ez helyes is így. A régi korban a meglévő elemek ügyes kombinációja szilárdította meg és tette általánossá a stílusokat. Így terjedtek el olyan formák és fogások ezrei, melyekről nem tudjuk meg soha, hogy kik találták ki s közkincsnek véve, legfeljebb csak arra emlékszünk, hogy adott esetben ki alkalmazta őket.

A Vigand-féle polgári luxussal berendezett belépő és ebédlő hatásának fokozásához hozzájárultak még Mayböhm Károly bájos üvegfestményekkel, Beck Ö. Fülöp finom plakettákkal és egy pompás ónvázával, Vaszary János szindús panneaukkal és Nagy Sándor az ő eredeti egyéniségének bélyegét viselő rézkarcokkal.

Másik része a kiállításnak a Kriesch-Undi szobák.

Kriesch Aladár talaja is régi. Kalotaszeg művészete lerakodása egy több évszázas gyakorlatnak, amely gyakorlat a nép körében még ma is él. — Ennek emlékei rajzották körül a művészt a tervezésnél, még pedig semmiből csinált itt valamit, mert nemcsak a faragott gerendák és kopjafák motivumainak ornamentális részleteit használta fel, hanem a magyaros érzést új bútortipus megalkotásával, szerkezeti elemekben és festői térhatásokkal is törekedett kifejezni.

Kriesch Aladár, Mocsay József asztalossal szövetkezve, készítette férfi-dolgozóját. Mocsay dicséretére legyen mondva, ő teljes mértékben a festőhöz tudott emelkedni, mesterségbeli tökéletessége nem hágy kívánni valót hátra. A festő azonban festő maradt. A sok érzés mellett, amit bele rejtett alkotásaiba, kevés ügyet vetett a kényelemre. A karos széke (bőrmunkája Fischhof Jenőtől) olyan szép, mint egy kép, statikája azonban a szó szoros értelmében gyönge lábon áll. A maga nemében páratlan jelenség a nagy szekrény. Erős és komoly. Olyan imponáló, mint egy határozott egyéniség. Ez az egységes darab fényezett amerikai diófából készült, vasalását Imregh Pál csinálta. Az iróasztal is ebből a fajból való, a bőrdíszű (Nagy Sándor-Belmonte munkája) székkel együtt.

Kriesch Aladár annyi szeretetet rakott szobájába, amennyi csak belefért. A barátságos gerendázat alatt magyaros fríz övezi a falat. Az ablaknál két cserépvályú Szimácsek gödöllői fazekastól, benne muskátli. Az ablakterítőt Nagy Sándorné hímezte kiérezhető szeretettel az ura terve nyomán. E házaspár még több helyen is elhintette műveszetének üde virágait. A földön szőnyegek, a falon körös-körül képek Kriesch Aladártól. Az ablak-mentén dobogóra — mint egy kis fészek — pihenő-sarok van rakva, rajta egy díván húzódik meg, fölötte menyezet kalotaszegi lakodalmas alakokkal. Az oszlopokat Schmidt Miklós faragta.

Bajos szótárba szedni ugyan a magyar iparművészetet elemei szerint, de Kriesch dolgozójában bizonyára mindenkit az az érzés fogott el, hogy ott minden magyarúl van mondva.

Kevesebb a keresés a női dolgozóban, a nelyet egy műkedvelő és művészkedő nő számára tervezett Undi Mariska. A katángos-rét és az érett gabona-föld színhatását törekedett a bútorok szatinfájával visszaadni. A betétek díszeit fényezett temperával készítette vadvirágok motivumaiból. A képek tárgyai is a falusi élet jeleneteiből vannak véve. Bőséges hímzett terítők és párnák teszik otthonossá e helyiséget, a kézi munkánál a művésznő húgai Karla és Jolán is segédkeztek. Innét van aztán az, hogy a női természet apró fifikáival a tárlat összes szobái között ezt tudták a leglakásosabbá varázsolni. Otthonnak hatott és nem kiállításnak.

És most mi az egészből a tanulság?

Eddig örültünk, ha a külföld kitalálásának variánsait meg tudták csinálni nálunk is panaszra okot nem adó tehnikával magyar iparművészet címe alatt. Most már azonban nem elégszünk meg olyan bútorokkal és egyebekkel, mint

amilyent Bécsben vagy Londonban is ki tudnak gondolni. Kívánjuk, hogy tervezőink a magyar középosztály lelki életére is figyelemmel legyenek. S történelmi vagy etnográfiai avagy más meg nem nevezhető érzésbeli kapcsolatok felidézésével gondoskodjanak arról, hogy mennél több vonatkozásba jőjjenek a bennünket környező tárgyak a mi magyar lelki világunkkal. Ez irányban már megtette az első lépéseket a Magyar Iparművészeti Társulat és ebből a szempontból tekinthetjük a Műbarátok Körének intérieur kiállítását is a magyar iparművészet följegyzésre méltó eseményének.

Szentiványi Gábor.

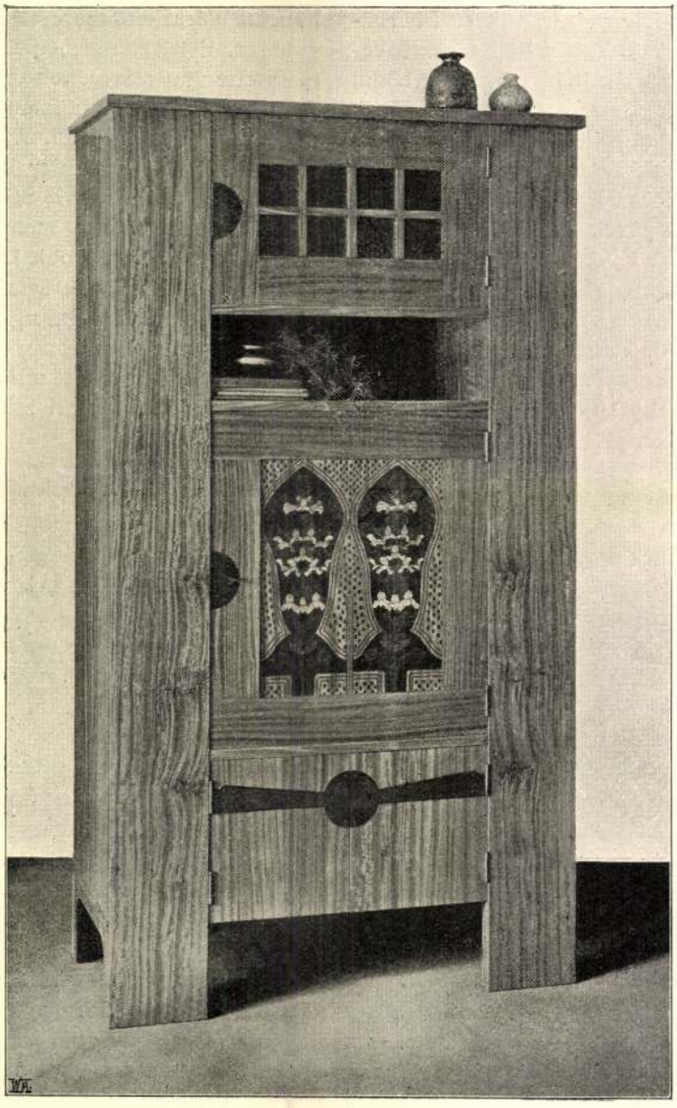

SZEKRÉNY
A LEÁNYSZOBÁBÓL

TERVEZTE UNDI MARISKA
KÉSZÍTETTE MÓCSAY JÓZSEF

Magyar Iparművészet
1905.

MDK

Mocsay József, asztalos

hálószoba kivitelezése Fehérkuti és Dósa terve szerint

Tavaszi kiállitás. Magyar Iparmüvészet, 1909. 115 l.

Mocsay József

MDK

Repr.:

Kalotaszegi ebédlő

az 1906-os világkiállításon.
/terv. Körösfői Lajdár, készitette. Mocsay/
25.o. 13. kép.

Czakó: Milanoi. 1907.

Mocsay József MDK

készitette a Körösfői Aladár

által tervezett "Férfiszobát"

az 1906-os Világkiállitáson.

25.o.

Czakó : Milanoi. 1907. Repr. 27.o. 14, kép.

Mocsay József MDK

Kerti Ebédlőszoba az 1906-os kiállitáson.
Terv: Vigandi diszitette, Nagy Sándor
készitette. Mocsay József.

26.o.

Repr. 29.o. 15. kép.

Czakó: Milanci. 1907.

Mózsi Szabó István

festőm. Kiállítása Szekszárdon a Bési Balogh Ádám Múzeumban -

Magyar Nemzet, 1967. VI. 20. 4. o. hasáló

Mocsoládi ref. templom

keje repr.

Malmagyrépszínv IV

193. l.

brassica oleracea var. acephala
~~ta~~ levoleskàposzta
merha

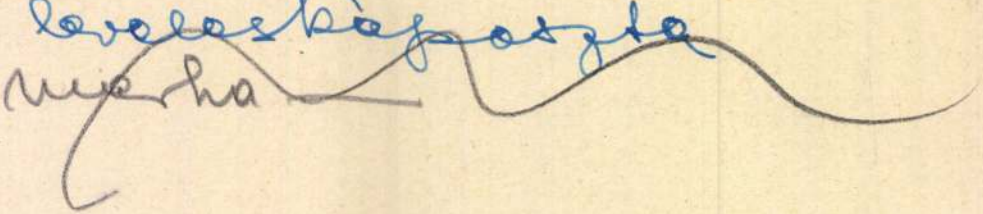

Mocsolyai ref. templom

Régi köprofil.
Berendezési feliratok.
Fejfák
Klenodiumok leírása
és rajzai.
Festett tamanyezet feli-
rattal 1794-tól. L. Torda
György asztalos műve
Debreczeni László 1932
293-299. l.

V., NÁDOR-UCCA 5.

TELEFON : 380-089, 181-367

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottságának,

Budapest. IX.,

Hőgyes Endre u.10.

Mocsy György

segédmérnöki minőségében az 1804-ein tisztujitáson megerősitsetik.

Galg Pestom

I r. 54. l.

Az 1810-ein tisztujitáson dlto. u. o.

1812-ben Balla Antal főmérnök lekoszonváltatni lett a főmérnök

u. o.

Meghalt mint főmérnök 1823. dec. 24.

u. o. I. r. 55. l.

Uwaiwaiu

biz. elnök.

MÓCSY János biologus, festő, numismata

Stirling János: 100 éve született Mócsy János = Somogyi Honismeret, 1995/2

40 – 46.

Mocsy László

az 1832. évi tisztujítá-
son főmérnöki válasz-
tatott meg

Galg Pestom

I. r. 55. l.

Az 1836-iki tisztujításon
főmérnöki állásában
megerősítvel

u. o. 56 l.

Az 1841-iki tisztujításon
detto. u. o.

Az 1845-iki tisztujításon
detto u. o

1848-ban állásáról le-
köszönt

u. o. I. r. 57 l.

minyt. kanacjos ir pártoló nyi-
latkozata és Dr Torma Károly
b. t. ir felpólalása után . . .

Mód Lajos

Mód Lajos építészmérnök és építőmester, II. Margit-u. 11. 352-503

Bptávb 1940 szept.

Mad. Dep.

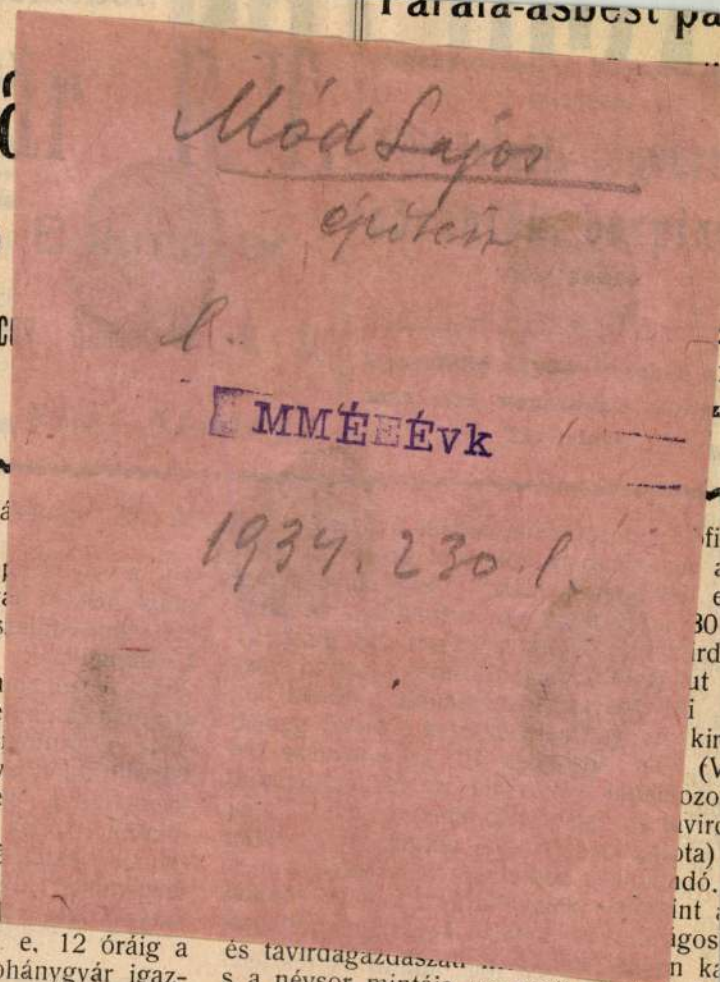

Mód Lajos
épitész

l.

MMÉÉÉvk

1934. 230. l.

és

Főherc

o o

(Andrá

ímgép
hánygy
gépek s
ettetik.
. Cush
. eszte
drb. cs
és bőv
feltétele
nygyár
ően bé
eni m.
ímgépel
-án d. e. 12 óráig a
kir. dohánygyár igaz-
be.
vöttáruk, egyen-
) A budapesti m. kir.
g árlejtést hirdet a pos-
él alkalmazott postai
—1911. években szük-
erelési tárgyak szálli-
alatt a következő : I.
Szövöttáru : 876 db.

és távirdagazdaszati ...
s a névsor mintája ugyanott megtekinth
Gyula. (Ruházaticikkekszálli
Békésvármegye altiszti, illetve szolgaszem
részére szükséges 1 db. köpeny, 13 db.
18 db. atilla, 34 db. nadrág, 17 db. n
17 db. vászon kabát, 16 db. sapka, 2 d
tás-kalap, 17 db. nyakkendő és 8 pár s
bőr keztyü és az udvarosok részére szü
4 db. posztókabát, 4 db posztónadrág,

ASBETON lodemek, r
gyàrkémé
alapozás

KRAYER E. és társa

zlet: BUDAPEST, Váci-ut 6., Frankl vasudvar, nyugoti
EFON pályaudvar közelében TELEFON

ÜZLETEK: Budapest, VII., Akácfa-u. 64. Király-u. sarkán, VII.. Rákóczi-ut 50
Erzsébet körut sarkán, IX., Kalvin-tér 7. Lónyay-u. sarkán

st hirdet. Az 1 kor. bélyeggel, nem-
n a kellő okmányokkal felszerelt aján-
a n u á r 5-én déli 12 óráig a budapest-
ti üzletvezetőség titkári hivatalához (VIII.,
si-ut 3.) nyujtandók be. Bánatpénz fejé-
0 kor. nevezett üzletvezetőség gyüjtő-
ánál j a n u á r 4-én déli 12 óráig le-
A bérletre vonatkozó egyéb felvilágosi-
z üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi
ában, vagy a győri és szabadkai forgalmi
égnél megszerezhetők.

olc. (F a e l a d á s.) A munkácsi püspök-
ulajdonát képező Görömböly határbeli
-debre" nevü erdőrészben, az 1909.
sedékes, 20 kat. holdon termelt és 5830
ra becsült, lábon álló tölgy és gyertyán
d e c e m b e r 29-én d. e. 10 órakor
ó árverésen el fog adatni. A részletes
ési és szerződési feltételek megtudhatók
ics Miklós jószágigazgatónál Ungvárott
dpataky László, uradalmi felügyelőnél
lc, Doleschall ház.)

ybicscse. [Trencsén m.] (F a e l a d á s.) A
cscsei volt urbéresek tulajdonát képező
vszka pod svitkovem na ricke"-ben lé-
széltörött és száraz, már megtisztitott és
ért körülbelül 13.768 köblábu 609 db.

mint a szepesszomb
tekinthetők.

Horvaőr. (F a e l a
volt urbéresei tulajdo
szein levő fatömeg, r
8·25 k. hold kiterjedés
vaőr község irodájába
d. e. 9 órakor tartan
lattal kötött árverésen
alá kerülő erdőrész f
haszonfa, 160 tm3 ker
tüzifa, 240 tm3 kemén
950 tm3 re becsültetet
bánatpénz 378 korona
szerződési feltételek a
elnökénél és a szeni
nokság vezetőjénél tel

Homok a

ha cementtel
keverve szab.
Rajna-féle kézi-
üzemü sajtókkal

MDK

Mód Lajos, épitömester

a bp.-i I.sz. nögyógyászati pavillon föld-, kömüves-, elhelyezö, köfaragó-, aszfalt-, lapburkoló-, ács és palafedö ,unkálatokat végezte.

A bp.-i egyet.I.sz. szülészeti és nögyógyászati kórodájának isoláló pavillonja.
Épitö Ipar. 1910.máj.1. 18.sz. 189,-191.1.

MDK

Mód Lajos épitészmérnök

MMÉEKözl. 193o. III.16. 11-12. sz. 1o8.1.

MÓD MIHÁLY, magyar szabómester

A Székesfehérvári Városi Leváltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az ötösztályba való besorolást jelzik. 263.old
/ 1,2./ V. magyar szabó. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

ADK

Tommaso da Modena , festöm.

Felsö Olaszország kis városaiban dolgozik, tr
trevisoi freskóin körhü öltözetben magyar vitézek
is megjelennek.

Dercsényi: Nagy Lajos kora. 8Festészet. 129.-134.l.

Skoda Lajos, építész

MDk

A petőfitelepi strandfürdő = verseny = utcarészlet terve.

Repr.

=A petőfitelepi strand és versenyuszoda

Népszabadság, bp. 1959. júl. 11. 12:l

[Vidéki]

JOANNES GEORGIUS MODAUER
esztergályos, lakatos

MDK

"ezermesternek" hivták.
szül. Schweinfurt, 1657 körül,
megh. Pest, 1717.jan.13.

P.tjkv.II.k.380.f, Belv.Lib.Def.

Tommaso da Modena MDK

A pesti plébániatemplom falképeiben Horváth Henrik toszkán rokonságot fedezett fel, később Nicolo di Tommaso és Tommaso da Modena nevéhez kapcsolták a képeket, a végső eredmény szerint olaszösztönzés mellett hazai mester munkái /Lásd Nicolo di Tommaso tantiványát/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. p.1954.65.l.

Tommaso da Modena MDK

A nagyváradi töredéket Lázár Kolozsvári Miklós, Dercsényi Nicolo di Tommaso művének mondja. A további szakirodalom művésznév megjelölése nélkül olasz mester munkájának tartja. Genthon az al-fresco töredéket az 1350-es évek tájára helyezi.

A nagyváradi töredékre vonatkozó irodalom.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.188.l.

Tommaso da Modena MDK

Adatok a Katalógusban. A nagyváradi székes-egyház egykori felképdiszéből fennmaradt és Szt.Ágostonnak attribuált töredékről, mely Gerevich szerint Tommaso da Modena müve, már Bunyitai is megemlékezett, s a XIV. századból származtatta. A Vasárnapi Ujság beszámolója szerint Vaisz akadémiai előadásán Masolinonak tulajdonitotta.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.Bp.1954.188.1.

Tommaso da Modena MDK

Mig Dercsényi a nagyváradi töredéket Nicolo di Tommasonak tulajdonitottta, más vélemény szerint ez Tommaso da Modena műve. Az utóbbi attribuciót valószerüsiti Tommaso da Modenának feltételezett, de kétségbe is vont csehországi vendégszerepelése s IV. Károly korabeli cseh és magyar humanista áramlatok kölcsönhatása.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.41.l.

Tommaso da Modena MDK

A művészre vonatkozó irodalom:
Thieme-Becker:Künstlerlexikon.1939.XXXIIIx.
27o-271.l. és Schlosser J.ITommaso da Modena x
und die ältere Malerei in Treviso.Jahrbuch
der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien.1898.
XIX.24o-283.l.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország fal[illegible]képei.
Bp.1954.41.l.

Tommaso da Modena MDK

Nevének emlitése 72.jegyzetben, Gerevich Tibor L'arte ungherese nell'epoca di Luigi il Grande /Corvina,1942.N.S.V.619./ c.müvéből idézett olasznyelvü szövegben.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország fal képei. B p.1954.41.1.

H. XIX. Jahrhundert.

1387. KÉT RUHADISZ, arany himzéssel
zwei Stück mit Goldstickerei und Pa

1388. ALBÁN RUHADÍSZ, zsinoros, aran
mit Goldstickerei. XVIII. Jh.

1389. ARANYHIMZÉS, piros bársonyalapo
mánttal szegve. Egy szélesebb és e
stickerei, auf rotem Samt Renaissa
menterie unsäumt. Ein breiter und

1390. HIMZETT KÉP, selyemhimzés, ép
1820 k. — Stickereibild, auf Seide,
muster. Um 1820.

1391. LEPEDŐSZÉL, szines madaras him
Leintuchbordure, mit farbiger Sticke

1392. LEPEDŐSZÉL, kék-barna himzéssel
braune Stickerei. Ungarisch, XVIII-

1393. LEPEDŐSZÉL, piros himzésü kétfejü
— Leintuchbordure, Doppeladlerstic

1394. KÜLÖNFÉLE NÉPIES HIMZÉSE
XIX. Jh.

ustrás piros damaszt. XIX. sz. — Zwei Vorhänge, gross Jh.

ell.

aranybrokát diszitéssel. 1830 k. — Pluviale, auf weissem 1830.

E, arannyal szegett. Florenc, XVI. sz. — Kleine rote Sam- renz, XVI. Jh.

himzéssel, ivsorban foglalt virágcsokordisszel. Barnás plüs- Decke, farbige Seide mit Goldstickerei. Mit bräunlichem I. Jh.

mzésü rozettás disszel. Török, XVII—XVIII. sz. — Schab- in Gold und Silber. Türkisch, XVII—XVIII. Jh.

apon. Kina. — Zwei Seidenstickereien, auf gelbem Fond.

Vágvölgy. — Zwei Hauben, volkstümliche Stickerei. Vág-

— Zwei Hauben, volkstümliche Stickerei.

tszemes csillagokkal. Erdély. — Leintuch, Hausleinen, mit ürgen.

nákat, kutyákat és rókákat nem kifogásoltak, akk
nem lephet meg bennünket, hogy a *besei*[1]
egyházközség egy díszserleget, a *hássági*[2]
egyházközség egy 1651-ből való, barok ízlé
vadászserleget, vagy a *nagy-szebeni* kórházi tem
lom[3] egy kis poharat használ egyházi kehelyké
Itt említendők még a *beszterczei*[4] kókuszdió-ser
és a *szászlyukosi*[5] díszserleg. Nem hiszszük, hogy
profán czélokra szánt serlegeket egyszerűen e
házi használatba vettek volna át, mert hogy pl
hássági kehely közvetlenül egyházi kehelynek
szült, arra a belsejében látható szt. György u
Ez a kehely kétségkívül valamely minta u
készült és technikai tökéletességének magas f
csodálatra méltó. És ha azt kutatjuk, hogy mi
oka annak, hogy profán edényeket kultusztárgya
használtak, akkor arra kell utalnunk, hogy a ref
mácziónak Erdélyben való győzelme után az e
házi szabályok iránti érzék megrendült, összeza
rodott, sőt részben teljesen eltünt. Ezért e szá
emberei nem ütköztek meg azon, ha a czéhek

[1] Kelyhek kiállításának l. jegyzéke 70. sz.
[2] Kelyhek kiállításának l. jegyzéke 54. sz. — Képét Kirchl. Kunstdenkmäler aus Siebenbürgen. II. 5. tábla.
[3] Kelyhek kiállításának l. jegyzéke 38. sz.
[4] Kelyhek kiállításának l. jegyzéke 138. sz.
[5] Kelyhek kiállításának l. jegyzéke 160. sz.

ely után a szász-vessződi kehely készült. Különen ez a kehely is azt bizonyítja, hogy az erdélyi tvösök mily készségesen engedtek az idegen belyásnak és alkalmazták az új gondolatokat és intákat.

A motivumok sokfélesége is azt bizonyítja, hogy ily szivesen alkalmazták mestereink a rendelkeésükre álló díszítési formákat, de igazságtalanság nne, e miatt művészi tudásukat lebecsülni. Hogy 17. század Erdélyben az egymásba hullámzó ílusok korszaka, azt iparművészet és népművészet gyaránt bizonyítják és ennek oka egyrészt az egyes ühelyek conservativ gondolkodásában, másrészt dig az ízlés újabb irányainak keletkezésében resendő, a melyek elől ötvöseink huzamosabb eig nem akartak vagy nem tudtak elzárkózni. kornak egy másik jelenségét sem szabad figyelen kívül hagynunk, t. i. hogy igen gyakran használk profán alakú edényeket kultuszedényeknek, gyházi kelyheknek és kannáknak. Ha a *segesvári* . egyházközség egy németalföldi minta után észült, nagyon is világi jelenettel díszített kan-át[1] habozás nélkül vett egyházi használatba, ha ás egyházközségek kultusztárgyaikon trébelt kato-

[1] V. ö. Roth: Kunstgewerbe 126. l.

Le relative iscrizioni sono prive di qualsiasi accenno a questa legazione, disimpegnata dal cardinale nel 1303.

Per l'attribuzione vedasi l'opera precedente.

Federici, v. I, pp. 31, 42; Coletti, p. 440-44 n. 860 (con ampia bibliografia).

Tricarico

Seminario.

Arco di trionfo a Luigi il Grande, re d'Ungheria. — A pieno centro della fabbrica, l'arco è sormontato da una nicchia con la statua della Vergine ed è adorno di grifi, di putti, di aquile e di mostri romanici. Secondo la tradizione, fu eretto per l'entrata di Luigi il Grande che, negli anni 1347 e 1350, si trovava a Napoli per vendicare la morte del fratello Andrea d'Ungheria.

Concetto Valente, Guida artistica e turistica della Basilicata (Potenza 1932), p. 86.

Udine

Duomo.

Fermaglio di S. Elisabetta d'Ungheria. — Conservato nel sarcofago del B. Bertrando, patriarca di Aquileia (1334-50), esso consta di parti derivanti da due epoche differenti. La più anitca è la parte centrale: una croce pettorale d'oro tempestata di perle e pietre preziose ed appartenuta a S. Elisabetta. A questo gioiello vennero aggiunte, nel secolo XIV, due lamine, la superiore delle quali reca l'iscrizione seguente:

« Ista reliquia fuit Dominae Sanctae Elisabetae Reginae Vngariae, quam donum dedit Carolus Imperator Beato Bertrando... corporis Bertrandi. »

Risulta pertanto dall'iscrizione che il gioiello fu di S. Elisabetta e che l'imperatore Carlo IV lo volle deporre sulla salma del beato patriarca di Aquileia.

Mihalik, in « Miscellanea Francescana », v. XXXVI, pp. 68-70, figg. 1-2.

Urbino

Duomo.

Stendardo tolto ai Turchi nella battaglia di Lippa. — Appeso nel Coro, ha forma cuspidata in basso, duplice bordura adorna, ed è inscritto nel campo con sentenza del Corano. Stendardo turco donato nel 1692 dall'urbinate Federico Veterani generale dell'esercito imperiale in Transilvania, che l'aveva tolto ai Turchi a Lippa.

A. Lazzari, Vita di Federico Veterani (Urbino 1805), p. 148; Serra, Urbino p. 143, num. 126 (con riproduzione).

mani giunte. Ai lati della Beata la scritta: BEATA MARGARETA REGINA VNGARIE ORDINIS FRATRVM PREDICATORVM; ed a sinistra: EGO ENIM STIGMATA XRISTI IN CORPORE MEO PORTO. Sotto il devoto: FRATER MARIANVS.

Opera attribuita dal Federici ad un ignoto maestro intorno al 1370; del resto, è ritenuta riminese dalla Tolnay, e senese dal Coletti.

Federici, v. I, pp. 197-211; Lea Tolnay Danesi, Un affresco senese a Treviso, ne « L'Arte », v. XXXVIII (Torino 1934), p. 223, nota 2; Coletti, p. 408, num. 798 B (con bibliografia). L'iscrizione dell'affresco non decifrata dal Coletti mi fu comunicata gentilmente da Umberto Gnoli.

Affreschi con illustri domenicani della provincia d'Ungheria. — Nella Sala Capitolare del convento sulle pareti, meridionale e occidentale, v'è dipinta una serie di quaranta celle, divise da una tabella contenente una iscrizione elogiastica degli illustri domenicani che si trovano rappresentati in ciascuna delle celle, tutti intenti in attitudine varie. Tra essi appaiono anche i seguenti religiosi della provincia domenicana d'Ungheria:

Fra Maurizio Csáki. — Parete occidentale, cella n. 25, seduto allo scrittoio, volto senile con raggiera, in atto di scrivere sfogliando un volume. Il relativo elogio è del seguente tenore: « B. Fr. Mauritius de Provincia Hungariae, Ord. Fratrum Praed. fuit nobilitatis mansuetudinis et humilitatis decus praeclarissimum, puritatis et munditiae flos venustus, in multis claruit miraculis ». Si tratta evidentemente di Maurizio Csáki (m. 1336).

Fra Agostino Casotti vescovo di Zagabria. — Nella stessa parete, cella n. 27, seduto allo scrittoio, volto scarno con mitria vescovile e raggiera, in atto di rigare un foglio. Eccone l'iscrizione: « B. Fr. Augustinus de Tragurio de Provincia Hungariae Ordin. Praed. Episc. Lucerinus fuit speculum mnditiae, sola virtutum, praedicator fervens et zelantissimus, permultis claruit miraculis ». Si tratta di Agostino Casotti da Traù dapprima vescovo di Zagabria (1309-22) poi di Lucera (1322-24).

Opera datata e firmata da Tommaso da Modena nel 1352.

Federici, c. I, pp. 31, 42-3; Coletti, pp. 440-4, num. 860 (con ampia bibliografia); A Szent Domonkos Rend multjából és jelenjéből (Dal passato e dal presente dell'Ordine di S. Demenico), Budapest 1916, pp. 194, 208 sono riportate le figure del Csáki e del Casotti; Edmondo Málnásy, Boldog Csáki Móric élete (Vita del B. Maurizio Csáki), Budapest 1930, p. 5 riporta il ritratto di questi.

Affresco con Niccolò Boccasini, legato pontificio in Ungheria. — Nella medesima serie di illustri domenicani, e più preisamente nella parete orientale, per ben due volte apparisce la figura del Boccasini diventato papa Benedetto XI, dapprima come pontefice nella cella n. 5, quindi come cardinale in quella n. 12. Nella seconda raffigurazione, secondo il Federici, « tiene un diploma sigillato in cera rossa, ligato con cordone rosso, appeso nella parte superiore dello scrittoio, come legato a latere in Ungheria ».

la statua rappresentante — come è stato accertato recentemente dal dotto prelato di Traù, mons. Ivano Delalle — il nostro re Ladislao il Santo ».

Révay, in « Corvina », N. S. v. IV, p. 607.

Sepolcro del principe Guglielmo, nipote di Béla IV re d'Ungheria. — Morto a Traù nel 1242, questo figlio di una figlia di Béla IV fu sepolto davanti all'altare maggiore, con il seguente epitaffio:

Jacet sub hoc lapide Nobilis Gulielm- us,
Jacet heros inclitus operit quem tel-
Nepos Belle tertij Regis Ungaror- um,
Margarite genitus Domine Grecor-
Dicti Regis filie Grecis Dominatr- ix.
Constantinopoleos Sceptris Imperatr-
Arcente denique Barbaro perver- so,
Infinitis Tartaris Marte sub adver-
Quartum Belam prosequens eius consobrin- um,
Ad mare pervenerat usque Dalmatin-
Ubi ad comercia vite celsior? is,
Mortis solvit debitum iussu Creator-
Anni Christi fluxerant Mille cum ducent- is,
Quadraginta duo plus computo legent-
Aprilis vigesima die iam transact- a.
Qua Gulielmi spiritus reddidit ad astr-
Heu accedit inclita Sponsa Margari- ta,
Sanctum gerens spiritum Moribus et vi-
Nam cuncta que moriens ita Vir legav- it,
Dispergens pauperibus prorsus erogav-
Qualia Ecclesie tulit ornamen- ta,
Ex Imperialibus pannis vestimen-
Patent intuentibus lucem et supern- am.
Eius postulent requiem etern-

Secondo che riferisce il Lucio, « quando fu lastricata di nuovo la chiesa, e postavi la pianca grande di marmo che hora si vede, fu trascurato di farvi intagliare l'iscrittione ».

Lucio, Historia di Dalmatia, p. 43; quindi prosegue a dire: « Dalla quale iscrittione non solo si conosce come fosse nipote del Re Béla questo Guglielmo; ma di quelli panni imperiali che fa menzione restassero alla chiesa, ne è testimone un ricchissimo piviale di panno riccio sopra riccio d'oro, che solevano usare gli imperatori di Costantinopoli, che si vede nella cattedrale e si conosce essere stato d'altra sorte di vestito, che di varij pezzi giudiziosamente riuniti con gionta d'una lista di panno d'oro, e capuccio ricamato a oro, fattone piviale ».

A questo capuccio si riferisce il Révay, in « Corvina », N. S., v. IV, p. 609: « Nella sacrestia del duomo di Traù si conserva un altro ricordo che la tradizione locale ritiene essere di origine ungherese. Si tratta del cappuccio di un manto, ricamato a rilievo in oro e tempestato di perle, e che rappresenta S. Martino. Vuole

la tradizione che il cappuccio appartenesse al manto d'incoronazione di Béla IV, e venisse donato dal re stesso al duomo di Traù, in ricordo dei giorni passati nella ospitale repubblica. L'attuale cappuccio però non può essere il dono del re ungherese, essendo lavoro della seconda metà del '400 ».

Affresco raffigurante Colomanno re d'Ungheria. — Secondo il Révay, « un affresco nel duomo ricorda l'episodio leggendario di Colomanno il Bibliofilo che ascolta la messa celebrata dal santo vescovo, Ivano Orsini: il re d'Ungheria è rappresentato inginocchiato davanti all'altare, coperto dal manto regale, colla corona in testa e circondato dai suoi baroni che vestono la gala ungherese; sulla testa del vescovo si libra il simbolo dello Spirito Santo, la colomba, a significare la protezione del cielo; vuole, infatti, la leggenda che sia stato il tempestivo intervento del santo vescovo a scongiurare dalla città gli orrori dell'assedio di cui voleva cingerla il re d'Ungheria, Colomanno ».

Révay, in « Corvina », N. S., v. IV, p. 605.

Ex Palazzo Michelis-Vitturi.

Iscrizione relativa alla donazione del molino fatta da Lodovico II re d'Ungheria ai fratelli Vitturi. — Secondo il Révay « nel cortile del già palazzo Michaelis-Vitturi (ora convento) si legge scolpita in marmo una lettera di donazione con la quale Lodovico II, su proposta del vescovo di Veszprém e bano della Croazia, Pietro Beriszló donava a Girolamo e Teodoro Vitturi un molino situato nelle terre reali presso Traù, permettendo ai due fratelli di macinare il grano con quattro mole. Da quell'epoca, cioè dal 1518, il molino esiste sempre nè mai ha smesso di macinare ».

Révay, in « Corvina », N. S., v. IV, p. 607.

Loggia cittadina.

Statua di Pietro Berislavic, vescovo di Veszprém. — Nativo di Traù, fu vescovo di Veszprém (1513-20); la sua statua — come riferisce il Révay — lavoro di Ivano Mestrovic, venne collocata nella Loggia della città natìa, nel 1939 ».

Révay, in « Corvina », N. S., v. IV, p. 605. Encyclopoedia Croatica, v. II (Zagreb 1941), p. 423, riproduzione.

Treviso

Chiesa e convento di S. Niccolò.

Affresco ritraente B. Margherita d'Ungheria. — Nella parete a « cornu epistolae » di contro un ricco tappeto appeso, la Beata in veste domenicana, ritta di fronte, tiene una crocetta e un rotolo, due angioletti volanti le tengono una corona sopra il capo; ai piedi un piccolo devoto con

Banfi — Ricordi

Modena, Tommaso da

vöd

Bell Sándor:

Nagyvárad, Szent
László városa
Bp. 1940. 14. l.

lásd

Tommaso da

Modena alatt

ns.

Cassia fistula

Manna-Kassia,

Mordenai Tamás

Jelö

1363

Csontosi jegyz.

Esetleg el is

maradhat

Modenai Tamás

Jestő

1352–1385

Lásd

Arch Ért

1896. 324 l.

Modena Tomassoda festőnek a domokos szenteket ábrázoló freskóinak sorában ott látható „Beatus Maurítius de prov. Hungaria" aki nem más, mint Csáky Mórić, – továbbá Agostino Gazotti zágrábi püspökis.

Arch. Ert. 1923–26. 207. l.

Juhászpuli VII. 158.

Móder Dorot

DUNAFERR

BALATONI RT

BUDAPEST BUSINESS Kft

DUNATÁJ

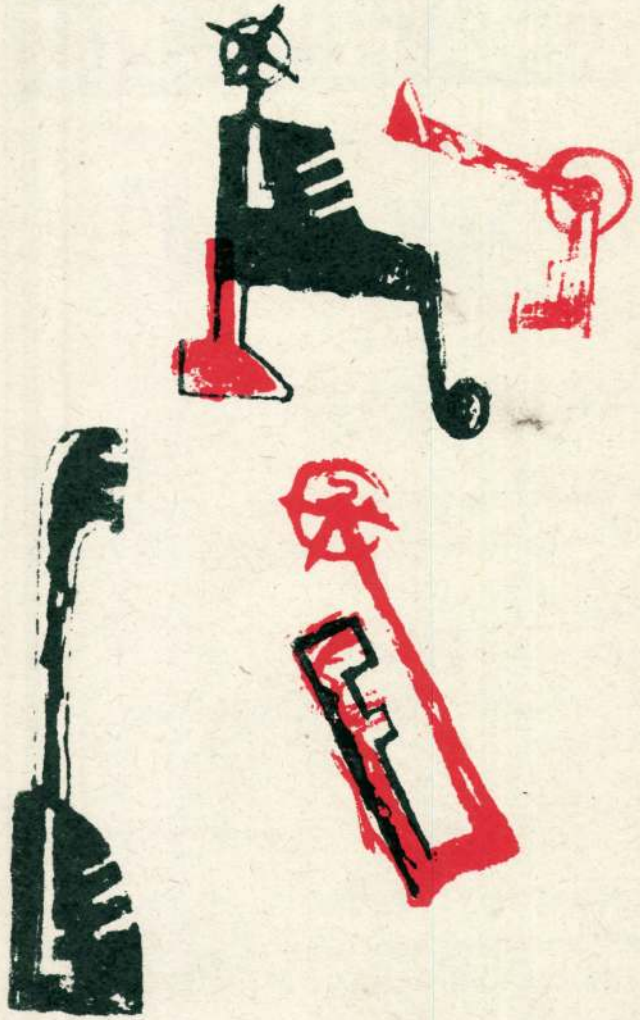

SZOMBATHELYI KÉPTÁR

A Képtár meghívja Önt

MÓDER Rezső

zenélő mobil acélszobrok, képek,
performance-szok, fémzenék, videoart

KIÁLLÍTÁSÁRA

Ünnepélyes megnyitó:
1993 április 6-án, kedden, 16.30 órakor

Műsor:

- IDŐTENGELYEK II. c. performance
- XXII. SZÁZADI ZENE (a kiállított műveken) „KOZMOSZ sorozat" - XV.

A kiállítás 1993 május 2-ig tekinthető meg

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 12.
Tel.: (06-94) 14-096, 13-074

SZOMBATHELY ART GALLERY

The Art Gallery invites you to the

Rezső MÓDER

musical mobile steel sculptures, pictures
performances, metal music, video art

EXHIBITION

Ceremonial opening:
Tuesday, April 6, 1993 from 4.30 p.m.

Program:

- Performance entitled TIME AXIS II.
- 22nd CENTURY MUSIC (on the objects of exhibition) „KOZMOSZ series" - XV.

The exhibition can be visited until May 2, 1993.

SZOMBATHELY ART GALLERY
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 12.
Tel.: (36-94) 14-096, 13-074

KIÁLLÍTÁS- ALTERNATÍV KONCERT- PERFORMANCE

BARABÁS M.-BUDAHELYI T.- DROZSNYIK I.-ÉZSIÁS I.
GALÁNTAI GY.-GALGÓCZY GY.-HORVÁTH L.-LESKOWSKY A.
LOUIS V.-MÓDER R.-OROSZ P.-SINKÓ I.-ULRICH G.

INSTRUMENTUM-I.

KIÁLLÍTÁSOK-ŐSBEMUTATÓ MŰSOROK
1993. INTERCISA MÚZEUM, DUNAÚJVÁROS
1993. VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT, GYŐR

ART EXHIBITION-CONCERT-PERFORMANCE

INSTRUMENTUM-II.

SZOMBATHELY, ART GALLERY 15 JUNI. - 20 AUG. 1995

Megnyitó-Műsor
Opening-Program **Július 9. vasárnap 16 órától - 20 óráig - Ősbemutatók**

A Nemzetközi Bartók Szeminárium és Fesztivál ideje alatt
- annak tiszteletére

HERTECH Kft.
SZOMBATHELY
Mátyás király u.10.

Sponsor: DUNAFERR

ACÉLMŰVEK Kft.
Szállítómű
2400 DUNAÚJVÁROS,

9700 SZOMBATHELY, RÁKÓCZI F. U. 12. TEL./FAX: 06 94/ 314-096, 313-074

Gabor Dobor
25/ 311-530

SZOMBATHELYI KÉPTÁR 1995. JÚNI. 15. - AUG. 20.

KIÁLLÍTÁS- ALTERNATÍV KONCERT- PERFORMANCE

MEGHÍVÓ
INVITATION

Megnyitó-Műsor
Opening-Program

Július 9. vasárnap 16 órától - 20 óráig - Ősbemutatók

A Nemzetközi Bartók Szeminárium és Fesztivál ideje alatt
- annak tiszteletére

ART EXHIBITION-CONCERT-PERFORMANCE

INSTRUMENTUM-II.

MÓDER Rezső

SZOMBATHELY, ART GALLERY 15 JUNI. - 20 AUG. 1995

1. Budahelyi Tibor: Egy hang nyomában II.
- zenei performance

2. A dunaújvárosi Széchenyi István Gimnázium Kamarahang csoport műsora: 7 metronom John Cage szavaival
Ligeti György: Szimfonikus költemény 100 metronomra kompozíciója alapján, valamint
részlet John Cage: A kommunikációról tartott előadásából
John Cage: Story / Meredith Monk: Plague / Schinstine: Rock trap
Az együttes vezetője: **Lak Gyöngyi**

3. Galgóczy György: Fény - Hang- Idő experimentális játékok és analízisek
(zenélő sörösüvegek) - performance

4. Móder Rezső: I. Alternatív zenélők élő kisállatokra és acélszoborra
II. Bartók és Kodály beszélget a vasgyárban..."
enviroment és performance - zenélő mobil acélszerekezetekre fürdőkádvizizenére - zongorára - alternatív zenére - videoműsorokra

5. Szabadon választott gyakorlatok - közös zenélések

A kiállítást megnyitja: Gálig Zoltán. A kiállítást rendezte: Ézsiás - Galgóczy - Móder
A kiállítást és a műsort szervezte: Móder

9700 SZOMBATHELY, RÁKÓCZI F. U. 12. TEL./FAX: 06 94/ 314-096, 313-074

SZOMBATHELYI KÉPTÁR 1995. JÚNI. 15. - AUG. 20.

MÓDER Rezső

2400 Dunaújváros, Kohász u. 4. I. 3.

Soproni műventelep 1985

FÖLDES'EDINA
PVZ-1244

1954-ben született Budapesten.
1982-ben diplomázott a Képzőművészeti Főiskolán, festő szakon.
Részt vesz országos kiállításokon.
Tagja a Művészeti Alapnak és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.
1984-ben Smohay-ösztöndíjat kapott.

Egyéni kiállítások:
1975 – DV-klub, Dunaújváros
1980 – Hazafias Népfront, Béke klub
1980 – DV-kultúrház, Dunaújváros
1982 – Uitz-terem, Dunaújváros
1985 – Székesfehérvár
1986 – Somogyi Képtár, Kaposvár

1954 in Budapest geboren.
1982 Malerdiplom an der Hochschule für bildende Kunst.
Er nimmt an Landesausstellungen teil.
Mitglied im Studio Junger Künstler und in der Gesellschaft für bildende Kunst.
1984 bekam er Smohay-Stipendium.

Einzelausstellungen:
1975 – DV-Klub, Dunaújváros
1980 – Vaterländische Volksfront, Friedensklub
1980 – DV-Kulturhaus, Dunaújváros
1982 – Uitz-Saal, Dunaújváros
1985 – Székesfehérvár
1986 – Gemäldegalerie zu Somogy, Kaposvár

Gabriele Kleefeld in Stuttgart, 1985

Magyar Narancs 1998. 05. 07

E

Francia Intézet

3 KIÁLLÍTÁS

Két nő és egy férfi dolgai láthatók május 12. és június 2. között a Francia Intézetben, elvont dolgok, mondhatnánk, de azért nem túl veszélyesek: nem fájnak, sokkal inkább elgondolkodtatnak, gyönyörködtetnek, ha ez még számít. Énekelnek is, talán.

Claire Szilárd, pontosabban Szilárd Klára, Bernáth Aurél tanítványa volt még idehaza. A második világháború után előbb Svájcban, majd 42 éven Izraelben élt, 1993-ban jött ismét haza. Most vasszobrait mutatja, amik legújabb korszakának darabjai, hiszen annak előtte készített freskót, ablaküveget, díszleteket.

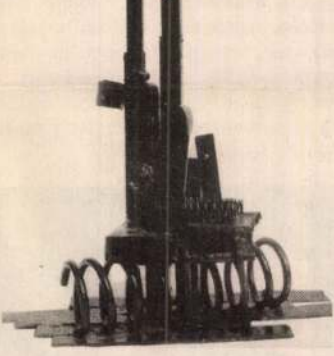

Rákossy Anikó viszont kizárólag festményeket mutat be, a nehéz ellensúlyozásaként, bár egyik méltatója azt írta róla: „Művészete kemény művészet. Nem csipkeverőnő ő. Inkább olyan, mint a freskófestők. Absztrakt festményei az elképzelésekhez, a tervekhez képest kisméretűek, mégis szinte szétfeszítik a keretet."

Móder Rezső szintén vasban utazik, de ezeknek a vasaknak puszta megjelenésük mellett másféle üzenetük is van, hiszen Móder ezeken a szobrokon (vasakon) próbálja elképzelni a jövő zenéjét olyan darabok által, mint például Bartók és Kodály beszélgetése a vasgyárban. A kiállítás megnyitóján Móder Rezső szobrai meg is szólalnak hangverseny gyanánt.

(Francia Intézet, Bp. I., Fő u. 17., május 12., 18.00)

MÓDER REZSŐ

SNOB

A tizenkilenc éves Alexei Levin harmon
zongoristát még Leningrádból repítette a
lan peresztrojka Amszterdamig. Itt kószá
hány évig ismeretlenül egymás mellett a
afrikai varázsló, a már Szentpétervárról
dult bőgős s a tuvai torokénekes, pincel
és alkalmi bandák környékén, míg egy
nem talált.

Kaigal-Ool-Khovalyg, a Tuva Ensemb
Hun Huur Tu vezéralakja, megfordult Frar
pa oldalán és a Kronos Quartetben; a sz
Mola Sylla, a mbira, a kalimba és a xalar
szólaltatója Sasha Walz táncos mellett d
Vladimir Volkov, a legendás Leningr
avantgárdistája Gayvoronskayval húzta –
egyikük jegyez két-három CD-t a Vershki
reshkit megelőző időből.

A nevüket inspiráló növényi lét túlhangsú
sa (az orosz népmesei Vershki da Koreshki:
sok, gyökerek) kissé mesterségesnek tűn
hallásra. Hajtások, levelek – földfelettiség,
hetőség, improvizáció. Másrészt a gyökerek
zép-Ázsia, Szenegál, tradicionális énekek,
szerek kavalkádja, archaikus keveredés. De e
ban nyugalom. Meditáció. Monotónia. Semr
ma és semmi epika. A vegetáció zenéje e

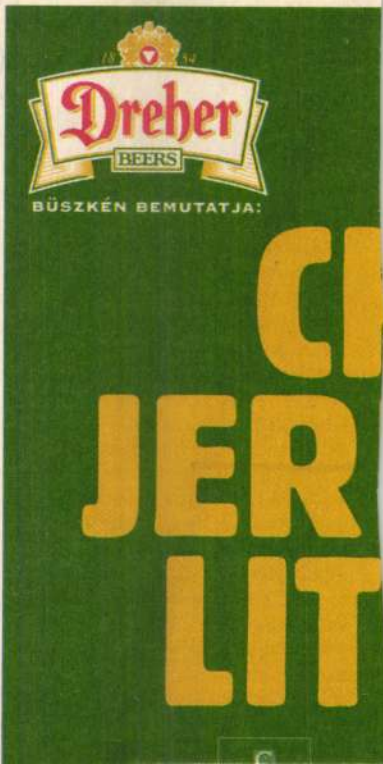

KORTÁRS MŰVÉSZETI FESZTIVÁL
NULLADIK ÉVFOLYAM

1999. május 20 - 23.
Székesfehérvár
Bodajk

Mert kell egy fesztivál...

Nem tudom másnak is feltűnt-e már, hogy hiányzik valami Fehérvár kulturális palettájáról. Hiányzott, írhatom most már múlt idővel, hiszen elindult a nulladik évfolyammal az első kortárs művészeti fesztivál. Nálunk, nekünk, itt Székesfehérváron !

Egy picit barátkozni kell a gondolattal, érlelgetni. Gondolom a nulladik elnevezés a kísérletet is jelenti, de bizonyára a szervezők szerint is az optimista reménykedéssel együtt. Ilyen gazdagok és változatosak vagyunk itt Fehérváron művészetben, művészekben egyaránt. S amit egy fesztiválon egymás mellé rakunk, az nem egyszerűen számtani összeadást eredményez, hanem valami minőségben és művészetben egyaránt újszerűt.
Illő volt hát így 2000 előtt egy évvel kipróbálnunk és bizonyítanunk fesztivál keretében is, hogy Fehérvár a művészetben is jelentős város, csak ezt egyenlőre kevesebben tudják.
Hiszem, hogy kell ez a fesztivál a művészeknek, a fehérváriaknak egyaránt.

Kívánom, hogy szökkenjen szárba,
nőjön nagyra és éljen
sokáig mindnyájunk örömére
ez az idei fesztivál-vetés !

Szele István
Székesfehérvár MJ Város Polgármesteri Hivatal
Közművelődési Iroda vezetője

1999. május 20. 16 óra
Fesztiválnyitás a Pelikán udvarban
Megnyitja dr. Lőrinczy Attila
alpolgármester

Nyitó műsor:
Móder és az INSTRUMENTUM
ACÉLSZOBORZENE
ÜTŐEGYÜTTES /1993
kortárs zenei performansz

1. tétel: Sáry László: Acélszoborzene III. - ősbemutató
2. tétel: Attila király és Szent István király dühösen nézegetik saját jegyzeteiket zenemű - ősbemutató
3. tétel: Bartók, Moholy-Nagy, Csontváry munkájukat félbehagyva találkoznak - vitatkoznak a felépülő Petőfivel, József Attilával zenemű - ősbemutató
4. tétel: Beszélgetések a dunaújvárosi kortárs művészeti fesztiválok és művészeti élet sírásóival zenemű - ősbemutató
5. tétel: Afrikai és Vasgyári tradicionális szertartászene (kávé) zenemű - ősbemutató
6. tétel: „Kőhalmi, Menyhért, Biksz, Antal, Göblös, László Ferenc beszélgetnek a Vasgyárban" (művészeti tisztelgés) zenemű - ősbemutató
7. tétel: XXIII. századi zene - sorozatból ősbemutató

Zenélnek:
Sáry László (zeneszerző), Váray László (zeneművész), Galgóczy György (képzőművész), Rosta Csaba (építész), Móder Rezső

A Pelikán Galéria Zenélő Szobrok című kiállításának hangversenye
Kiállító művészek: Benedek József
Kopasz Tamás
Lois Viktor
Majoros Gyula
Móder Rezső

Megtekinthető június 4-ig vasárnap és hétfő kivételével naponta 10 - 18 óráig

17 óra Szabó Sándor gitárművész koncertje
Hanginstalláció I.(Szent István Művelődési Ház)

Szabó Sándor zenéjében ötvöződik a klasszikus technika, a jazz és a népzenék elemeivel, melynek középpontjában az improvizáció áll. Ideálja a hangok és a csend közös természetében rejlő üzenet. Az utóbbi években behatóan tanulmányozta az elektromos gitárban rejlő, eddig ki nem használt lehetőségeket és az új digitális technológiára építve kidolgozott egy sajátos, úgynevezett AmbiMorph hangzást.
Gyakran lép fel képzőművészekkel közösen multimédiás performanszokon.

Válogatás önálló hanglemezeiből:
1. Sándor Szabó / Balázs Major Duó: Ritual of a Spiritual Communion
LEO RECORDS, 1996, England, LP
2. Sándor Szabó: Sanctified Land
HWYL RECORDS, 1991, England, CD
3. Sándor Szabó: Alexandria
ACOUSTIC MUSIC RECORDS, 1997. Germany, CD

19. óra Weber Kristóf - Kovács Márton - Arató Ferenc:
Dobogó (Pelikán Terem)
Somogy Táncegyüttes előadásában
Közreműködik még az ARCO trió

„A zenét, pontosabban a zenét helyettesítő ritmusképleteket Weber Kristóf írta, a Somogy Táncegyüttes táncosait Kovács Márton koreografálta. A színpad közepén egy térdmagasságú dobogón zajlik az élet: tucatnyi táncos tesz-vesz, dobban a láb, tapsol a tenyér, csendül a csengő, koppan a fa, csörren a fém.Szemmel láthatólag mindenki tudja a dolgát, fegyelmezetten éli a pár négyzetméteren a dobogón lakók életét. Egyszerre csak a dobogó is életre kell, felnyíló - lecsukódó csapóajtók csattannak, és a nyílásokban megjelenő tárgyakból, kezekből, lábakból kiderül, hogy a padló alatt is ugyanolyan élet zajlik. Végül a csapóajtók lassan minden táncost elnyelnek, hogy aztán a jobbra - balra billenő, üres dobogó koppanó hangjaival érjen véget a szám."
idézet a pécsi echo című lap 98/3 számából

Belépődíj: 200 Ft.
Jegyek előzetesen a Megyei Művelődési Központban, a Táncházban, és a Városi Képtárban kaphatók.

A produkció a Lánczos - Szekfű és a Soros Alapítványok támogatásával jött létre.

1999. május 21. 14 óra
(Csók IstvánKéptárban)

Bevezetés a kortárs művészetbe
Kovalovszky Márta művészettörténész, a Szent István Király Múzeum képzőművészeti osztályának vezetője tárlatvezetése.
1963-tól gyűlik a Szent István Király Múzeum raktárjaiban az a gyűjtemény, amelynek darabjaiból a kiállítást válogatta és azt bemutatja Kovalovszky Márta.

16 óra A Doboz (Városi Képtár, Deák-Gyűjtemény)
Pataki János (Miskolc), Ujházi Péter (Székesfehérvár), Zoltán Sándor (Győr)

képzőművészek doboz formájú objektjei
A kiállítást megnyitják: Szűcs Erzsébet művészettörténész, a Városi Képtár vezetője és az alkotók.

Mindhárom alkotót évtizedek óta foglalkoztatja az öt oldalán lehatárolt, három dimenzióssá bővített kép (?), berendezett tér problémája. Eltérő fogalmazásmódjukat e kiállítás keretében a közösen alakított műfaj fogja össze.

Csak a fesztivál ideje alatt UJHÁZI PÉTER NEW YORK
1999. MÁRCIUS 2 - MÁJUS 2. kiállítása

16 óra 30 perctől LÓKURZUS

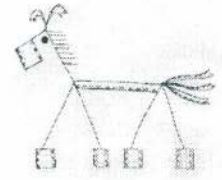

Múltidéző Szuper 8-as filmvetítés, melyben felelevenednek jobbára fiatal, de legalábbis fiatalos alkotók vibráló és kerregő költeményei

A péntek esti Lókurzus rendszeressé vált rendezvényei a Deák-Gyűjtemény termeiben a kortárs kísérleti irodalom és zene bemutatására jöttek létre.
Az ide látogató huszonévesek azonban időnként szükségét érzik, hogy korábbi nemzedékek kísérleteivel is szembesüljenek.

A fesztivál szervezői:
- Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata Közművelődési Iroda (Városház tér 1. tel: 22/ 316-589)
- Városi Képtár, Deák - Gyűjtemény (Oskola u. 10. tel: 22/ 329-431) Pelikán Galéria (Kossuth u. 15. tel: 22/ 340-364)
- Fejér Megyei Művelődési Központ (III. Béla - volt Marx- tér 1.) Táncház (Malom u. 6.)
- A Szabadművelődés Háza (Fürdősor 3.)
- Szent István Király Múzeum (Fő u. 6.) Csók István Képtár (Bartók Béla tér 1) Kiállító terem (Országzászló tér 3.)
- Szent István Művelődési Ház (Liszt F. u. 1.)
- Öreghegyi és Felsővárosi Művelődési Ház (Fiskális u. 93.)
- Vörösmarty Színház (Fő u. 15.) Pelikán Terem (Kossuth u. 15.)

A fesztivál védnöke: dr. Lőrinczy Attila Székesfehérvár Megyei Jogú Város alpolgármestere

1999. május 21.
19 órától (Öreghegyi és Felsővárosi Közösségi Ház)

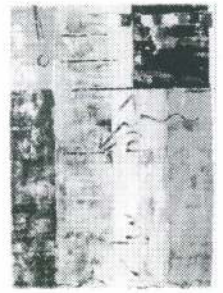

Dietmar Herzog (Németország) és Gáspár Aladár (Dunaújváros) képzőművészek kiállításának megnyitása. Évente visszatérő, hagyományos rendezvény, hogy az Alcoa Művelődési Ház szervezésében működő, Székesfehérvár által támogatott Agárdi Művésztelep egy külföldi és egy magyar alkotóját az következő évre egyéni kiállítás rendezésére kéri fel az Öreghegyi Közösségi Ház. A Kilencedik Agárdi Művésztelep vendégei közül kerültek kiválasztásra e tárlat alkotói.

A kiállítást megnyitja :dr Szelier András alpolgármester
Közreműködik :Gede László és zenész barátai (sváb-party)

20 órától (Szent István Művelődési Ház)

Fine Art Ensemble és a Prés
Hanginstalláció II. Pause

Filep Sándor- gitár , effect programok
Fülöp Iván - gitár, ütőhangszerek, speciális effektek
Rossa Levente- hegedű, effect programok
Balogh Mari - trombita
Fülöp Norma - tánc

A produkció címében és témájában kapcsolódik a 20-án megrendezésre kerülő Szabó Sándor gitárművész koncertjéhez.

május 22 . (A Szabadművelődés Háza)
15 órától Nyitott Pódium

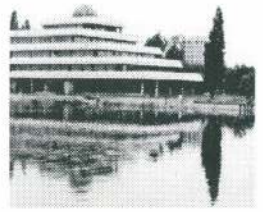

A Tóparti Gimnázium előtti lépcsőkön bárki számára aki a fesztiválon szerepelni kíván, (vers, próza, zene) lehetőséget teremtünk a bemutatkozásra.
(amennyiben szükséges ,a sajátos technikát, kérjük a szerepelni kívánok biztosítsák önmaguknak)

16.30. Paranoise együttes koncertje
Árvai György- szintetizátor, sampler, sequencer
Walter Hollnetz -szaxofon, elektronika
Kopasz Tamás -gitár
Márkos Albert -cselló

A Pelikán Galéria Zenélő Szobrok kiállításának kísérő rendezvénye

18.00. Várnai Gyula: Csere-szerep performansz videó - hangeseményre bemutató

19.00. Tundra voice zenekar koncertje
Lois Viktor- fekvő oszlopgitár
Árki Viktor- basszus
Réz Judit- ének

A Pelikán Galéria Zenélő Szobrok kiállításának kísérő rendezvénye

A programok között:
Penguin Sound System: Időkitöltő zajok

A HATÁRESET FOTÓ FRAKCIÓ
Fenyvesi Máté, Garami Richárd, Molnár László
MAMOUNA című tárlata
Megtekinthető május 31-ig.

május 23. Hang- Szín-Tér Művészeti Iskola (Bodajk)

a színpadon
10.30. Lajoskomáromi Néptáncegyüttes
11 óra Maskarás Bábegyüttes műsora
12 óra Versenytánc bemutató
12.30. Gárdonyi Géza
A komédiás egerek
Agárdi színjátszók bemutatója
13 óra Székesfehérvári néptáncegyüttesek
15 óra Big-Band és Jazz zenekarok koncertje
16.30. Csókakői és bodajki csoportok jazzbalett bemutatói
17 óra Székesfehérvári és bodajki néptánccsoportok
19 óra Bring Beer Band koncert

a színházteremben
16 óra Bornemissza: Magyar Elektra színjátszók előadása
17. 30 Panboró munkabemutató (Vendetta)

Szent István Király Múzeum Székesfehérvár
Köves Éva képzőművész Az alkotások a kiállítótérről felvett fotók felhasználásával, speciálisan erre a teremre készültek.
A tárlat megtekinthető június 6-ig.

A fesztivál ideje alatt a koncerteken való részvétel és a kiállítások látogatása díjtalan !

A szervezők 2000. májusában meg kívánják tartani Székesfehérváron az Első Kortárs Művészeti Fesztivált, melynek keretében rendezzük meg vízi- és légiszobrászati kiállításunkat:

FELHÍVÁS

Vízi és légiszobrászati kiállítást szándékozunk rendezni Székesfehérváron az Első Fehérvári Kortárs Művészeti Fesztivál keretében.
Az esemény színhelye a városi Vidám Park melletti ún. Csónakázó tó.
Méretei: kb. 300x200 m, hangulatos diáknegyedben, parkosított, jól megközelíthető környéken.
Olyan műalkotások ötletvázlatait várjuk, amelyek a vízen lehorgonyozva, vagy a levegőben lebegve jelentenek vizuális élményt és legalább két hétig állni tudják az időjárás esetleges viszontagságait.
Az elképzelések leírását pontosan, részletesen és illusztrálva kérjük, hogy a szakmai zsűri számára egyértelmű legyen.A tíz legjobb műalkotást készítő művészt hívjuk meg a kiállításra. Az elkészítendő művekhez anyagi támogatást tudunk nyújtani.

A vázlat beérkezésének határideje:
1999. október 31.
A szakmai zsűri hatvan napon belül dönt arról, hogy mely alkotások megvalósításához nyújt anyagi segítséget.

A kiállítás megnyitására 2000. májusában kerül sor.

I. díj: 100.000,- Ft
II. és III. díj: 50.000,- Ft

Minden érdeklődő nevezését várják a kiírók!

Városi Képtár Deák Gyűjtemény
Székesfehérvári Művészek Társasága
A Szabadművelődés Háza

Az Első Kortárs Művészeti Fesztivál megrendezéséhez további partnereket keresünk !

Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros

2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
Tel/Fax: + 36 25 412 220
Tel: + 36 25 404 690
e-mail: ica-d@dunanet.hu

A PERFECT WORLD
Markéta Othová fotókiállítása
Megnyitó: 1998. december 11. 18.00
Megnyitja.: Szőke Katalin, művészettörténész

Az Intézet pincegaléria jában a művésznő két, az elmúlt években készült fotósorozata tekinthető meg. Markéta Othová 1968-ban született, jelenleg Prágában él és dolgozik. A prágai Iparművészeti Főiskola film és televízió szakának elvégzése után az alkalmazott grafika szakon szerzett diplomát 1993-ban.1990 óta folyamatosan vesz részt csoportos kiállításokon és szinte évenként jelentkezik önálló kiállítással Csehországban, illetve külföldön. 1994-től a Divus grafikai csoport munkatársaként a Detail kortárs művészeti lap grafikai szerkesztője.
Fotósorozatain tárgyak, testek, épületek részletei jelennek meg, ajtók, lámpák, ablakok, homlokzatok. Sokszor ezek a részletek a kierősített fény- árnyék kontrasztokban a felismerhetetlenségig feloldódnak. A mindig az adott térre tervezett elrendezés miatt a munkák nem egy tematikus sorozat meghatározott vizuális alkotóelemeiként való megjelenése a domináns, hanem inkább - a finoman fenntartott folyamatos változás lehetősége okán - egyfajta rezonancia jön létre közöttük.

JEAN NOUVEL francia építész kiállítása
Megnyitó: 1998. december 11. 18.00
Megnyitja: Z. Halmágyi Judit, építész

A prágai Jaroslaw Fragner Galéria a világhírű francia építész két prágai projektjének, valamint fotó-, dia- és videódokumentáció segítségével Jean Nouvel munkásságának egy átfogóbb bemutatására vállakozott az Architectures Jean Nouvel-lel együttműködve.
Az Intézet a kiállítást változatlan módon a galéria tér speciális adottságainak megfelelően mutatja be.
A kiállításhoz kapcsolódó program: Jean Nouvel az előzetes tervek szerint **1999. január 28-án a budapesti Francia Intézetben** tart előadást, melyet beszélgetés követ.
A végleges időpontról január folyamán tájékoztatjuk az érdeklődőket.

Móder Rezső: IDŐZENETENGELYEK
szobrok-festények-performensz-fémzene-videók
Megnyitó: 1998. december 11. 18.00
Megnyitja: Fitz Péter, művészettörténész, a Fővárosi Képtár igazgatója

Móder Rezső a társadalomhoz és a közösséghez való viszonyát teljességgel a művészi gondolkodás alapján alakítja ki. Képzőművészeti-, zenei-, költészeti- és szervezői tevékenységének eredménye egy olyan, állandóan változó, környezetét mindig provokáló életforma, amely kutatja saját szerepét. Művészetének komplexitása abból következik, hogy Móder szenvedélyesen vallja azt, hogy a műalkotásnak olyan szerepe van az emberi és közösségi életben, ami semmi mással nem helyettesíthető.
Az általa "szellemiségnek" nevezett tartalom közvetítője, hordozója a műalkotás, amelynek így missziója van . Móder, a dunaújvárosi művész a Vasmű és Sztálinváros, az ipar és az átalakuló társadalom önjelölt antropológusaként egy olyan mikrokozmoszt lát városában, amely kozmikus tapasztalatok leszűrését engedi meg egy olyan különös életforma művelőjének, aki makacsul ragaszkodik származási helyének géniuszához és a művészként való élet létjogához annak érdekében, hogy újabb és újabb dimenziókat fedezzen fel önmaga és a közösség számára.

MÓDER Rezső

Tisztelettel meghívjuk

MÓDER

kiállításainak megnyitására, amelyre

1998. december 11-én, 18.00 órakor kerül sor a Kortárs Művészeti Intézetben

We kindly invite you to an opening at 6pm, 11th December 1998, at the ICA-D

1. Megnyitó beszéd *opening speech*

Fitz Péter művészettörténész, igazgató, Fővárosi Képtár-Kiscelli Múzeum

2. Fémzenei koncert 3 tételben-ősbemutatók *Metal music concert in 3 parts-premiers*

(meghívott művészekkel *with*: Sáry László, Váray László, Galgóczy György, Rosta Csaba)

1. Bartók újabb szimfóniáját komponálja *Bartók is composing his new symphony*
2. A VI. és VII. dimenzió *The 6th and 7th Dimensions*
3. XXIII. századi zene *Music from the 23rd Century*

3. A nagy performensz *The Great Performance*

nyitva 1999. január 30-ig
open until 30 January, 1999.
hétköznap 10.00-18.00
open daily 10am-6pm
hétfőn zárva *Mondays closed*

1

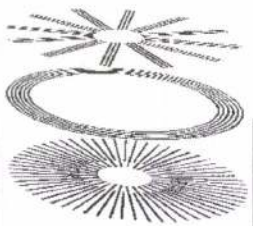

Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros
Institute of Contemporary Art (ICA-D)
H U N G A R Y
2400 Vasmű út 12. T/F: (25) 412 220
ica-d@dunanet.hu http://www.ica-d.hu

további helyszínek Dunaújvárosban *other venues in town*

2

Szobaműterem - Galéria (Kultúr köz 3/b)

Egy eldugott helyen Bartók, Moholy-Nagy, Csontváry - munkájukat félbehagyva találkoznak-vitatkoznak a felépülő Petőfivel, József Attilával, és Lossonczy Tamással (environment)

3

Zenélő Szoborpark Múzeum - Kortárs Magángyűjtemény (a Kultúr köz 3-nál)

Ingyenes busz indul a Műcsarnok parkolójából 15.30 órakor, vissza Budapestre 22.00 órakor
Free bus leaves Budapest (from Műcsarnok parking lot) at 4pm, back to Budapest at 10pm.

MÓDER REZSŐ

REZSŐ

ötdimenziós szobrász-festő-grafikus-fémzenész-performer

A kiállításokkal a művész tiszteleg az építő hősöknek, a Város és a Vasmű közelgő 50 éves jubileuma alkalmából és az Országos Millecentenáriumi ünnepségek előtt.

IDŐZENETENGELYEK
TIMEMUSICAXES

Újabb művek (1995-1998)
ötdimenziós szobrok-festmények-objektek-videók-performensz- fémzene
New works (1995-1998)
5 dimensional sculptures-paintings-objects-videos-performance-metal music

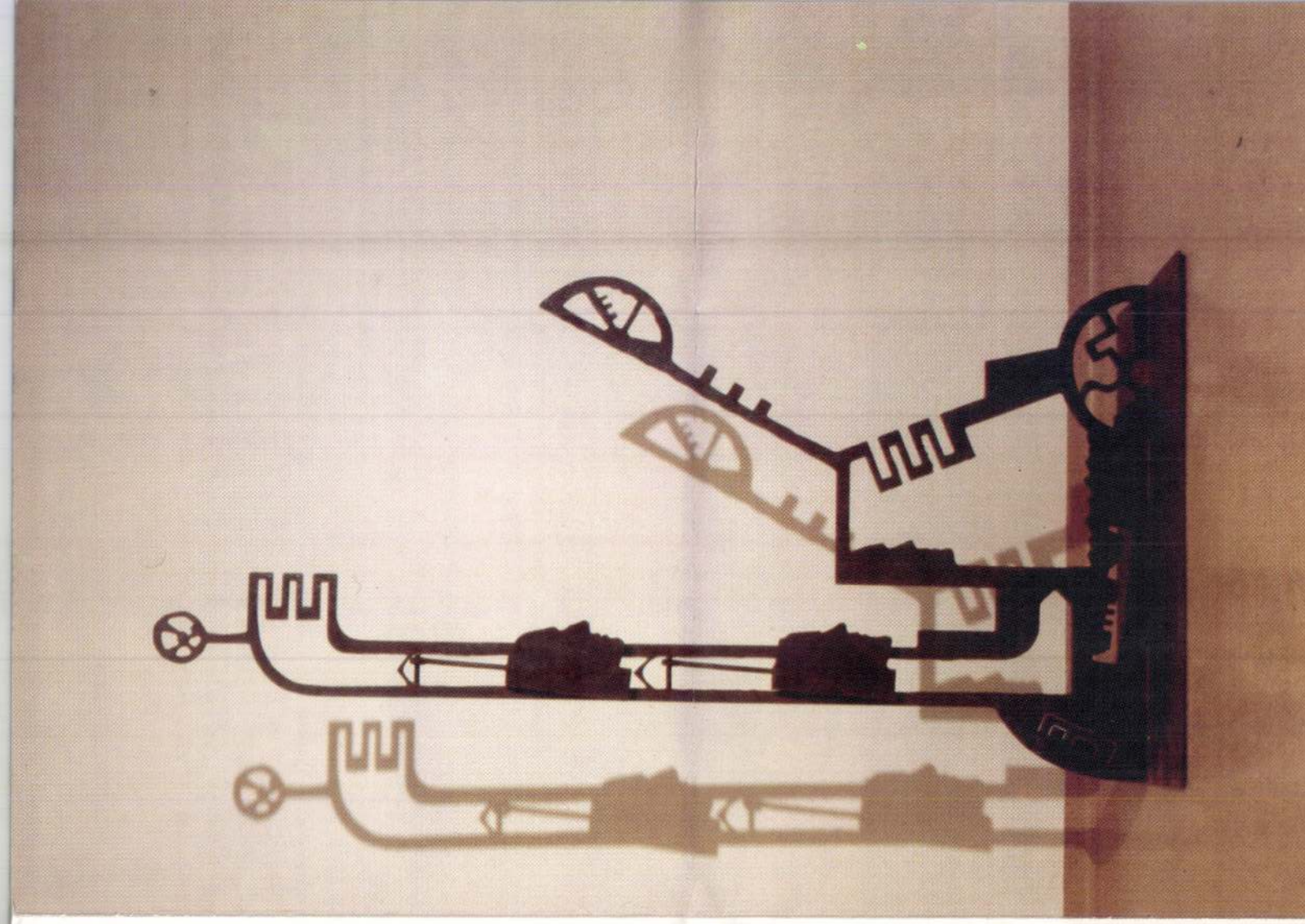

A meghívón: Móder Rezsõ műve
(Bartók és Kodály beszélget a Vasgyárban-ötdimenziós szobor, 1998)

A KIÁLLÍTÁSOK ÉS A KATALÓGUS TÁMOGATÓI

Dunaújváros Önkormányzata

Nemzeti Kulturális Alap

EMA-POWER

DUNAFERR

Dunaferr Rt.
Dunaferr Energiaszolgáltató Kft.
Dunaferr Acélművek Kft.
Dunaferr Fejlesztő és Karbantartó Kft.
Dunaferr Lemezalakító Kft.
El-Do Rádió
REÁL-COOP Kft.
SULÁK
EXTRA MÉDIA CENTER
LIGA, Dunanet, Green System, OKITEKI
Dunaújvárosi Televízió, No.1. Számítástechnika

Sulák

IDŐZENETENGELYEK TIMEMUSICAXES 1995-1998
MÓDER REZSŐ 3 KIÁLLÍTÁSA DUNAÚJVÁROSBAN

KOSMOS

M

MÓDER REZSŐ

P. SZARÓ ERNŐ : IDŐTENGELYEK A VASGYÁRON ÁT A KOZMOSZ FELÉ

ÚM, 1998/majus, 31. p.

gyalvárra helyezte. A gyalui compo
nak való átadása körüli pártharcok közepet
romlott. A királynő udvartartását Gyaluba,
tartózkodott 1542–1549 között. 1551-ben el
berében fiával együtt visszatértek az önálló
nő és János Zsigmond fejedelem szeptembe
Kolozsvárra. Izabella szerette Kolozsvárt,
között. Igaz viszont az is, hogy Kolozsvár p
Zápolya házhoz. Ezuttal csak az év végén tá
visszatérésük után a királynő országgyülési
ros bebizonyitott hüségéért jószágokkal fog r
december közötti időszakot, majd 1557–58 t
Kolozsvárott az Ovárban lévő kolostor "Pala
1559 szeptember 15.-én hunyt el. (28)

Jean-Luc Soulé,
a Magyarországi Francia Intézet igazgatója
tisztelettel meghívja Önt

Móder Rezső

acélszobrász-festőművész kiállítására, amely
1998. május 12-én kedden 18h30-kor nyílik a Francia Intézetben.

A kiállítás megnyitóján a művész acélszobor-hangszerein
kortárs zenei performanszot ad elő.

A kiállítás megtekinthető 1998. június 2-ig,
hétfőtől péntekig 9 - 21 óráig, szombaton 9 - 13 óráig.
(Francia Intézet, Budapest I., Fő utca 17.)

Cette exposition est réalisée avec le soutien de Dunaferr.
Ez a kiállítás a Dunaferr támogatásával jött létre.

INSTITUT ▪ FRANÇAIS EN ▪ HONGRIE

DUNAFERR LOGISZTIKAI KFT.

DUNAFERR

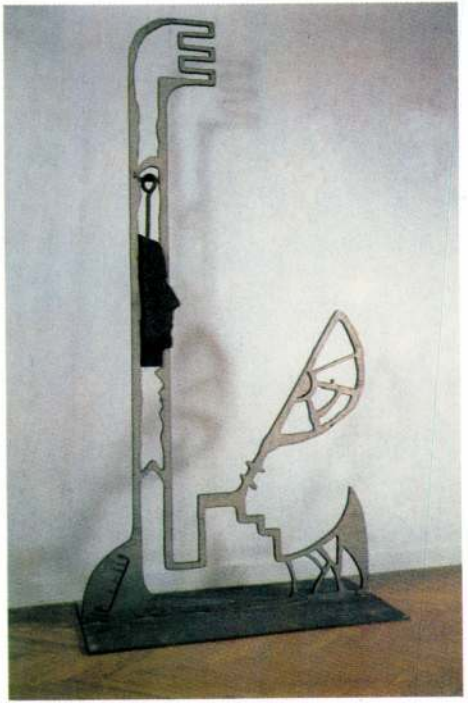

Jean-Luc Soulé,
Directeur de l'Institut Français en Hongrie,
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition des sculptures d'acier et des peintures de

Rezső Móder

le mardi 12 mai 1998 à 18h30 à l'Institut Français.

Lors du vernissage, l'artiste présentera une performance musicale sur ses sculptures-instruments .

L'exposition est ouverte jusqu'au 2 juin 1998,
du lundi au vendredi de 9h à 21h et le samedi de 9h à 13h.
(Institut Français, Budapest I. Fő utca 17.)

Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros

2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
Tel/Fax: + 36 25 412 220
Tel: + 36 25 404 690
e-mail: ica-d@dunanet.hu

TO: ÓT MŰVÉSZET

A PERFECT WORLD
Markéta Othová fotókiállítása
Megnyitó: 1998. december 11. 18.00
Megnyitja.: Szőke Katalin, művészettörténész

Az Intézet pincegaléríájában a művésznő két, az elmúlt években készült fotósorozata tekinthető meg. Markéta Othová 1968-ban született, jelenleg Prágában él és dolgozik. A prágai Iparművészeti Főiskola film és televízió szakának elvégzése után az alkalmazott grafika szakon szerzett diplomát 1993-ban.1990 óta folyamatosan vesz részt csoportos kiállításokon és szinte évenként jelentkezik önálló kiállítással Csehországban, illetve külföldön. 1994-től a Divus grafikai csoport munkatársaként többek közt az Umélec kortárs művészeti magazin szerkesztésében vesz részt.
Fotósorozatain tárgyak, testek, épületek részletei jelennek meg, ajtók, lámpák, ablakok, homlokzatok. Sokszor ezek a részletek a kierősített fény- árnyék kontrasztokban a felismerhetetlenségig feloldódnak. A mindig az adott térre tervezett elrendezés miatt a munkák nem egy tematikus sorozat meghatározott vizuális alkotóelemeiként való megjelenése a domináns, hanem inkább - a finoman fenntartott folyamatos változás lehetősége okán - egyfajta rezonancia jön létre közöttük.

JEAN NOUVEL
Megnyitó: 1998. december 11. 18.00
Megnyitja: Z. Halmágyi Judit, építész

A prágai Jaroslaw Fragner Galéria a világhírű francia építész két prágai projektjének, valamint fotó-, dia- és videódokumentáció segítségével Jean Nouvel munkásságának egy átfogóbb bemutatására vállakozott az Architectures Jean Nouvel-lel együttműködve.
Az Intézet a kiállítást változatlan módon a galéria tér speciális adottságainak megfelelően mutatja be.
A kiállításhoz kapcsolódó program: Jean Nouvel az előzetes tervek szerint 1999 január 28-án a budapesti Francia Intézetben tart előadást, melyet beszélgetés követ.
A végleges időpontról január folyamán tájékoztatjuk az érdeklődőket.

MÓDER REZSŐ

Móder Rezső: IDŐZENETENGELYEK
szobrok-festények-performensz-fémzene-videók
Megnyitó: 1998. december 11. 18.00

Móder Rezső a társadalomhoz és a közösséghez való viszonyát teljességgel a művészi gondolkodás alapján alakítja ki. Képzőművészeti-, zenei-, költészeti- és szervezői tevékenységének eredménye egy olyan, állandóan változó, környezetét mindig provokáló életforma, amely kutatja saját szerepét. Művészetének komplexitása abból következik, hogy Móder szenvedélyesen valija azt, hogy a műalkotásnak olyan szerepe van az emberi és közösségi életben, ami semmi mással nem helyettesíthető.
Az általa "szellemiségnek" nevezett tartalom közvetítője, hordozója a műalkotás, amelynek így missziója van . Móder, a dunaújvárosi művész a Vasmű és Sztálinváros, az ipar és az átalakuló társadalom önjelölt antropológusaként egy olyan mikrokozmoszt lát városában, amely kozmikus tapasztalatok leszűrését engedi meg egy olyan különös életforma művelőjének, aki makacsul ragaszkodik származási helyének géniuszához és a művészként való élet létjogához annak érdekében, hogy újabb és újabb dimenziókat fedezzen fel önmaga és a közösség számára.

Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros

2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.

Tel/Fax: + 36 25 412 220

Tel: + 36 25 404 690

e-mail: ica-d@dunanet.hu

A PERFECT WORLD
Markéta Othová fotókiállítása
Megnyitó: 1998. december 11. 18.00
Megnyitja.: Szőke Katalin, művészettörténész

Az intézet pincegalériájában a művésznő két, az elmúlt években készült fotósorozata tekinthető meg. Markéta Othová 1968-ban született, jelenleg Prágában él és dolgozik. A prágai Iparművészeti Főiskola film és televízió szakának elvégzése után az alkalmazott grafika szakon szerzett diplomát 1993-ban. 1990 óta folyamatosan vesz részt csoportos kiállításokon és szinte évenként jelentkezik önálló kiállítással Csehországban, illetve külföldön. 1994-től a Divus grafikai csoport munkatársaként többek közt az Umélec kortárs művészeti magazin szerkesztésében vesz részt.
Fotósorozatain tárgyak, testek, épületek részletei jelennek meg, ajtók, lámpák, ablakok, homlokzatok. Sokszor ezek a részletek a kierősített fény- árnyék kontrasztokban a felismerhetetlenségig feloldódnak. A mindig az adott térre tervezett elrendezés miatt a munkák nem egy tematikus sorozat meghatározott vizuális alkotóelemeiként való megjelenése a domináns, hanem inkább - a finoman fenntartott folyamatos változás lehetősége okán - egyfajta rezonancia jön létre közöttük.

JEAN NOUVEL
Megnyitó: 1998. december 11. 18.00
Megnyitja: Z. Halmágyi Judit, építész

A prágai Jaroslaw Fragner Galéria a világhírű francia építész két prágai projektjének, valamint fotó-, dia- és videódokumentáció segítségével Jean Nouvel munkásságának egy átfogóbb bemutatására vállakozott az Architectures Jean Nouvel-lel együttműködve.
Az intézet a kiállítást változatlan módon a galéria tér speciális adottságainak megfelelően mutatja be.
A kiállításhoz kapcsolódó program, Jean Nouvel az előzetes tervek szerint 1999 január 28-án a budapesti Francia Intézetben tart előadást, melyet beszélgetés követ.
A végleges időpontról január folyamán tájékoztatjuk az érdeklődőket.

Móder Rezső: IDŐZENETENGELYEK
szobrok-festények-performansz-fémzene-videók
Megnyitó: 1998. december 11. 18.00

Móder Rezső a társadalomhoz és a közösséghez való viszonyát teljességgel a művészi gondolkodás alapján alakítja ki. Képzőművészeti-, zenei-, költészeti- és szervezői tevékenységének eredménye egy olyan, állandóan változó, környezetét mindig provokáló életforma, amely kutatja saját szerepét. Művészetének komplexitása abból következik, hogy Móder szenvedélyesen valija azt, hogy a műalkotásnak olyan szerepe van az emberi és közösségi életben, ami semmi mással nem helyettesíthető.
Az általa "szellemiségnek" nevezett tartalom közvetítője, hordozója a műalkotás, amelynek így misszioja van. Móder, a dunaújvárosi művész a Vasmű és Sztálinváros, az ipar és az átalakuló társadalom onjelölt antropológusaként egy olyan mikrokozmoszt tát városában, amely kozmikus tapasztalatok leszűrését engedi meg egy olyan különös életforma művelőjének, aki makacsul ragaszkodik származási helyének géniuszához és a művészként való élet létjogához annak érdekében, hogy újabb és újabb dimenziókat fedezzen fel önmaga és a közösség számára.

ebédelni Anyuhoz, Ella mama is odamegy, hogy megbeszéljük a víkendet, mostanában jóban vannak, kiderítették, hogy a Pap bácsi, a Löw Imánuel, Anyu nagybátyja ismerhette Anyuka nénjét, R. Emmát. Képzelem, amint a főrabbi szóbaáll az antiszemita bestsellerszerzővel...

Drapp és narancsszín levelek a nedves, fekete aszfalton. Klein — Emma asszony dédunokaöccse — korán kelt, jóga, imádkozás, pár ecsetvonás, néhány billentyű, s ima, meg az orvosnál tett látogatás után a szerkesztőségnél vette észre, hogy elfelejtette magával hozni az írását — de már bent ült a munkahelyén, s a napi párszoros irodalmi penzumán is túllesz, ha minden jól megy, bár valami van ezzel a géppel, akadozik. Klein ma elhatározta, hogy véget vet a hízásnak — régi barátja, Ferenc figyelmeztette, leveszi a kezét róla, ha meghízik. Úgyhogy nem megy le a büfébe kifliért. Előző nap, vasárnap, egy másik régi ismerőse, Huba látogatta meg, aki most buddhista lett — ő is az önmegtartóztatás erényét dicsérte, amire Klein amúgy is hajlott, de csak kompromisszumokkal. Például nem vetette meg a prostitúciót, vallása sem tiltotta — most mégis úgy döntött, hogy ilyen irányú vágyait is fékezi, legalább egy ideig, amíg megszületik a gyerek. Ritoók dédnagynéniről írni?

Klein húszéves korától negyvenéves koráig egy betegséggel küszködött, hivatalosan epilepsziának hívták, de Klein Pista tudta, hogy a rohamokat csak alkohol vagy egyéb szer váltotta ki nála mindig — tehát az igazi ellenség, ami ellen tennie is kell, az addikció nevű betegség. Ezért aztán — részben vallásos felfedezések hatására — megházasodott pár éve, gyereket csinált, és nemrég felvették egy jónevű kulturális intézmény vezetőjének tolmácsszolgálatába. Levelek, faxok, telefonok a külföldi partnereknek, a nagykövetségeknek. Mivel Klein kaotikus ifjúsága idején művészkedéssel próbálta egóját növelni, néha az intézmény profi „nagyjai" is szóba álltak vele, ami legyezgette hiúságát, bár tudta, hogy az ilyesmi számára veszélyes. Most elmegy vécére, meg vízért, megkéri a titkárnőt, hogy javítsa meg a gépe javítószalagját, aztán beszállingóznak kolléganői, megkezdődik a nap. Ritoók dédnagynéniről kéne írnia, mert megígérte — nem könnyű zsidó létére egy hírhedt antiszemita felmenőjéről írnia. Ráadásul Klein megtért zsidó volt, nagyanyja, Ella mama megkereszteltette, s akkor még Kozmának hívták. Nem is hallott soha régen a zsidókról.

Klein József, Béla apja, Emma asszony unokahúga férje levette a nyakkendőjét. Egész nap nyelni. Reggel a munkahelyén, napközben otthon, este, ha fellép...Na, hagyjuk. A bölcsek szerint soha semmit nem szabad elvárni — és soha sem szabad megsértődni. Soha. Nem számít, miért van igazam. Nyugi, nyugi. Hogy a takarítónő — ez a tündéri, szőke, kékszemű csinibaba, ez a bombanő nem jött (várt az ajtó előtt, s lenyomta, de nem eléggé a kilincset)? Na és?

Persze a felesége gyanakszik. Hogyhogy ő azt mondta, hogy a barátjához megy és mégsem volt ott. Pont akkor, amikor a takarítónő állítólag ott volt, ugye, így Ella. Az is fura volt, mikor a szomszéd épp kijött a kapuján, vele más ismerősök a környékről, és úgy üdvözölte, olyan melegséggel, mintha pár hónapja nem is ő ordított volna a leghangosabban a felújítás miatt. A gyerek meg visszabeszél, amilyen kicsi, úgy fel van vágva a nyelve. Nem, ma nem hordok nyakkendőt délután. Átvágott a töltésen — ijedten vette észre, hogy közeleg egy gyors, a túloldalon egy feketehajú, gyerekkori barátnője várta, nézték az elsuhanó ablakokat. A sarki presszó mögötti telken egy műbútorasztalos állította fel hatalmas, faragott mintás, tükörberakásos falborító szerkezetét. Volt itt valami ünnepi felvonulás is az iskola tanulóinak, egyikük elvesztette álarcát (az asztalos megtalálta), a Szerénység ábrázolását.

Kleinnek eszébe jutott, milyen ritkán fogadja el szerényen a dolgokat, gyakran akaratos inkább. Tegnap is, ahogy tervezgette, hogy rögtön munkakezdés után kimegy a postára. Meg hogy még előtte bedobja a rabbi levelét. Lehetett volna nyugisabban intézni. De szemrehányást sem kéne tennie... Nem kéne, nem kéne... Hát ilyen vagyok. A feleségem meg terhes. Hazafelé tejet is kell venni. Olyan nehéz átjutni az út túloldalára! Faragott falvédő, süllyesztett galambalakú, tükörbélelt formák! Apám hozza a festőállványt, megfesti olajba. Ő bezzeg nyugdíjasan is dolgozik. Nem is volt soha közhivatalnok, mint én. Klein József nemrég magyarosított Kozmára, s most vette el a Ritoókék lányát, az Ellát, nagynénje, Emma asszony tiltakozása ellenére. Megszületett a kis Béla, s Klein-Kozmának mindene fáj. Érzi, nem élhet már soká. K. József átsétált a lakitelki malomárok hídján

testvérbátyját, a szintén huszárkapitánnyá avanzsált Györgyöt jött meggratulálni, meg valami kölcsön felől is kéne érdeklődni. Ellának kell már venni egy delizsánszt. Az asszony soha nem hozza szóba, de a tekintetén látni, amikor elfelhősödik a homloka és azt sziszegi, hogy élhetetlen vagyok. Ilyenkor az is eszébe jut, hogy csak az apám jött ki a gettóból, kikeresztelkedett, felvette az új nevét, öltönyt a térdközépig érő lengyeles kaftán helyett... Soha nem fogom megérteni, miért olyan nagyon fontos ez? Az apám apja megszaggatta ruháit, amikor a fia kitért. Ő még talán tudta, mit miért tesz, de hát ő a tizennyolcadik század gyermeke még... Nem is hallott a felvilágosodásról. Persze, hogy gyalázatnak érezte, hogy az ősi bölcsek tanulmányozása helyett építési vállalkozásba fog a fia...

K. József a kisfiára gondolt, göndör szőke fürtjeivel hogy integetett még tegnapelőtt, mikor eljöttem Váradról! Hirtelen köhögés fogta el, s megint eszébe jutott, amit az orvos mondott: hosszú lejáratra már ne vegyen föl kölcsönt. Azt szeretném, ha az ő nemzedékének már ne legyen probléma, hogy a nagypapa zsidó volt...

A malom mellett az ott biztos Gyurka bátyám felesége, csak ő integethet. Nocsak, ő is levágatta a szakállát, jó, hogy apa kitagadott. Kötelessége volt „halottnak" tekinteni, hisz megtagadtam atyáim Istenét. Aki ugye, a Lét ura. S a létező valóságban sok mindenki volt „felkent", vagyis héberül messiás (görögül krisztosz), tehát miért kéne pont ezt az egy Jesuá nevű rabbit tisztelni. Eleve nem szabad emberek és képmások előtt leborulni, nincs mese. Mi van, ha mégis a zsidóknak van igaza?

K. József megállt, rázta a köhögés. És apám még a temetésemre sem jöhet el. Jobb is, ha Béluska nem látja, megijedne a szakállától.

MÓDER REZSŐ

Objektcsomag I.

MÓDER REZSŐ

**Móder Rezső képzőművész kiállítása,
mobil acélszobrok és legújabb festmények
a Miskolci Galériában 1990. április 23.–május 13-ig**

**A kiállítást rendezte: Jurecskó László és Móder Rezső
A plakátot tervezte: Móder Rezső
A katalógust tervezte: Bogár György
A reprodukciókat készítette: Bárándi István
Felelős kiadó: Dusza Árpádné**

Úgy tűnik, amilyen mértékben távolodunk a „vas és acél országának" szomorúan pusztuló roncstelepeket teremtő délibábjától, úgy talál rá egyre több művész a fémesen csillogó vagy éppen rozsdállva málló vasdarabokban, alkatrészekben rejlő lehetőségekre. Ez a brutális, agresszív anyag egyszersmind elég hajlékony ahhoz, hogy iróniától a pátoszig mindent befogadjon és közvetítsen. Lidérces-riasztó nekropoliszok épülnek belőle Kovács Attilánál, filozofikus-irónikus szerkezetek Haraszty-nál, „mosolymosó" gépek Lois Viktornál.

Móder Rezső vasszobrai és mobiljai – megszorításokkal bár –, de ebbe a vonulatba tartoznak. Jellemző rájuk az akár intimnek is nevezhető személyesség, a fémmel, alkatrészekkel, hulladékokkal szembeni gyengéd, bensőséges viszony, a barkácsoló-kézműves, legjobb esetben is kisipari jelleg. Megszelídülnek, antropomorfizálódnak, önkéntelenül is esendővé válnak kissé ezek a tárgyak, otrombaságuk, bumfordi mivoltuk egyszersmind otthonosnak tűnik.

Van azonban néhány olyan jellegzetesség, ami egyedi helyet biztosít Módernek e vonulaton belül. Mindenekelőtt az, hogy ő (még?) (már újra?) hisz a műalkotás jelteremtő, üzenetközvetítő funkciójában. Szándékai szerint semmi ironikus, idézőjeles hátsó gondolat sincs szobraiban, a beléjük épített „üzenet" – a Kozmoszról, a Földtörténet őskoráról, a szabadságról vagy annak hiányáról – sosem két –, hanem többértelmű. Ez az ellenkező előjelű aktuális művészeti trendekkel tiszteletre méltó makacssággal szemben úszó magatartás volt felfedezhető már korábbi festményeinek és rajzainak magatehetetlen, de gézzel gyengéden bepólyált figuráiban. Úgy mutatta fel ezeket a történelmüket-sorsukat vesztett, kiszolgáltatott lényeket, hogy egyúttal – szinte ösztönös reflexszel – oltalmat is kívánt nyújtani nekik.

Ez az érzelmes, karitatív attitűd megmaradt akkor is, mikor a kiszolgáltatott páriák helyébe csövek, rudak, kampókra függesztett harminckilós öntvények kerültek. Nem az az új vagy meglepő a dologban, hogy Móder *szereti* ezeket a vasdarabokat – ez elektrikusi múltját, a Dunai Vasműben töltött éveket tekintve természetes, szinte várni lehetett, hogy mikor bukkannak fel majd művészetében –, hanem az, hogy képesnek és alkalmasnak találja ezeket a nehézkes mobilokat arra, hogy bonyolult, majdhogynem éteri – vö. a Kozmoszból érkező üzenetek felfogása –, elvont közlendőket lehessen rajtuk megfogalmazni. Szárnyaló, egyetemes érvényre igényt tartó program megalkotásának a vágya feszíti, a Naprendszer kialakulása foglalkoztatja a Vasmű sufnijában és a pentelei paraszthaz udvarán. A csővázakról lógó vagy talpazatra hegesztett szoborelemek kunkorodó szarvakra, idoltöredékekre emlékeztető formáikkal a prehisztorikus korok és távolról a népművészet világára utalnak, kiegészülve az ipari hőskorszak gépezeteiből átemelt rekvizitumokkal, kerekekkel,

satuszerű alakzatokkal. Ez a két forrás tulajdonképpen szervesen ízesül, töredékesen bár, de felidéz valamit a hajdanvolt „daliás idők" mitikus szervességéből.

A szobrok és mobilok igazi különlegessége abból adódik, hogy ez az univerzalitásra törő szándék és az organikus-mitikus formavilág erőteljes kontrasztban áll a művek anyagával, megjelenésével. A magasröptű elképzelések a mobilok lomhán csikorgó kerekein gördülnek tova, az ősidők elporladt egykori közösségeinek törékeny formái nádkötegek és fagallyak helyett rozsdálló vasmonstrumok képében jelenik meg. Móder mintha ólombakancsban járna táncot a kötélen.

Ne gondoljuk azonban, hogy a kozmikus szándék és a nehézkes valóság közötti szakadék csorbítaná a művek hitelét. Ellenkezőleg. A művész hite ugyanis hitelt is kölcsönöz és a dunaújvárosi folyóparton felállított óriásmobil vastuskói zengve-pengve-kongva-bongva csapódnak egymáshoz, ha fújni kezd a szél . . . Mintha Móder művészetének egyik kulcsfogalmát, az *ellenállást* jelenítenék meg, azt a középeurópai művészeti trouvaille-t, hogy a szférák (szelek) zenéje mögött ott érezni földhöz- és történelemhez ragadt esendő gépezeteink ziháló nyikorgását.

Más dimenziókat nyer ez a különös kontraszt újabb festményein. Egyöntetű csukaszürkébe öltöztetett nagyméretű vásznain rozsdabarna gépelemek, kerekek tűnnek fel, szerényen meghúzódva a kép valamelyik szegletében. A régebbi Móder-képek burjánzó motívumai, érzékeny színegyüttesei helyén most a szürke űr, elárvult, lecsupaszított, egyensúlyukból kibillentett töredékek vannak csupán. A konstrukciók, gépek, hidak, szerkezetek, melyek egykor, mint Moholy-Nagy László 1920-as évek eleji képein az utópikus, de mégis oly kézzelfoghatóan közelinek látszó jövőbe kapaszkodtak, most önmagukban álló, céljukat vesztett roncsok lehetnek csupán. Át- és elemelt idézetek az avantgard múltból. S mégis, túl egyszerű volna őket pusztán a konstruktivizmus utólagos kritikájaként értelmezni. Ne feledjük, Móder műveiből hiányzik az irónia. Gépeinek sehová sem kapcsolódó illesztései, mozdulatlan hajtókarjai ugyanolyan esendőek, mint egykori képeinek bebugyolált figurái, s végül a maguk csendes patetikus módján ugyanúgy felmagasztosulnak, mint azok. Motívumból, jelből példázattá válnak a festmény szürke síkján. Bizonyítékokká, hogy ezek a mállékony, töredező szerkezetek nem váltották ugyan meg a jövőt, de a maguk szívós módján túlélték a hozzájuk kapcsolódó remények és elképzelések kudarcát. Ezért most szánalmasan s diadalmasan lebegnek Móder képein.

Pataki Gábor

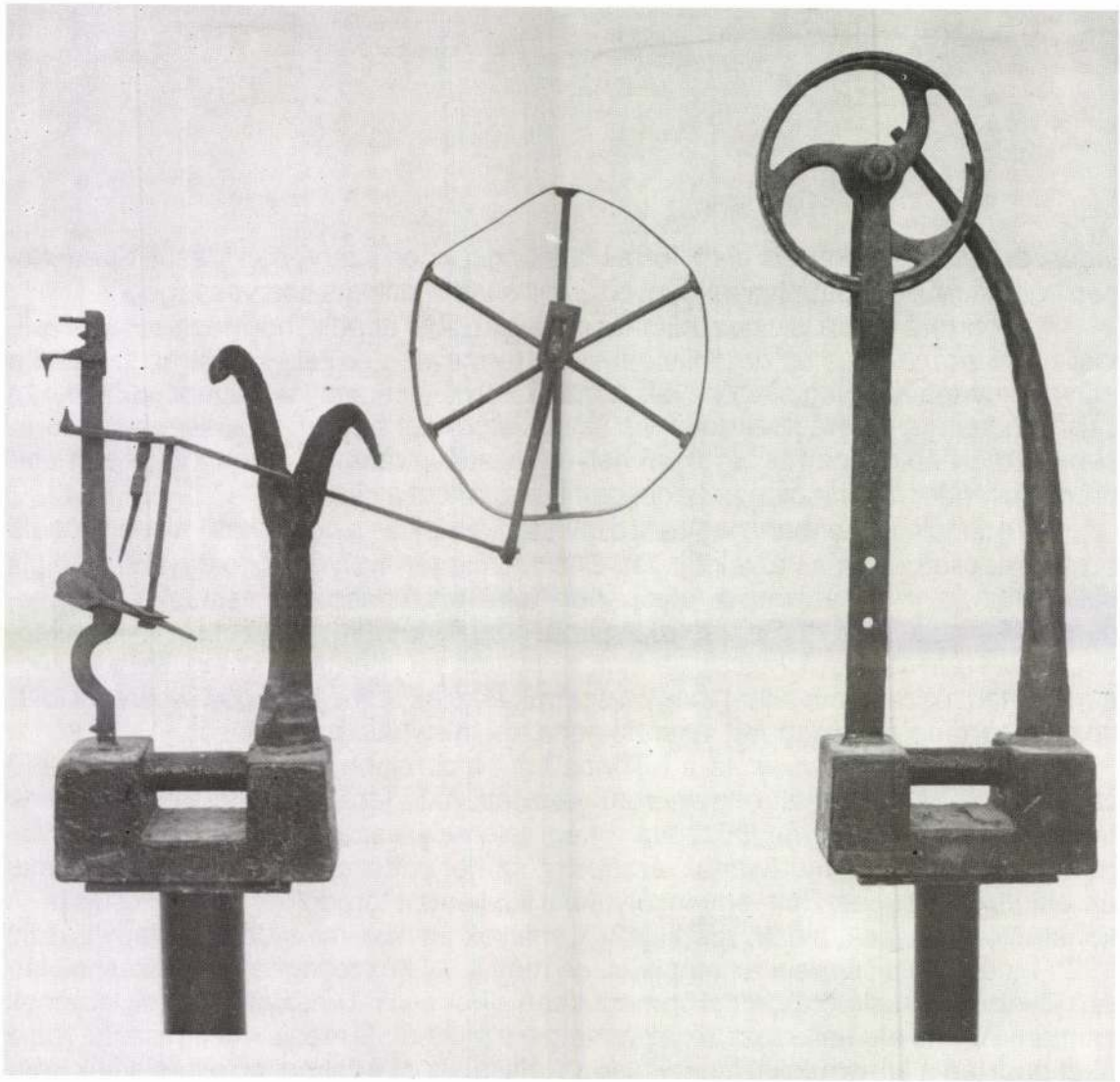

Mobil, szobor I–II.

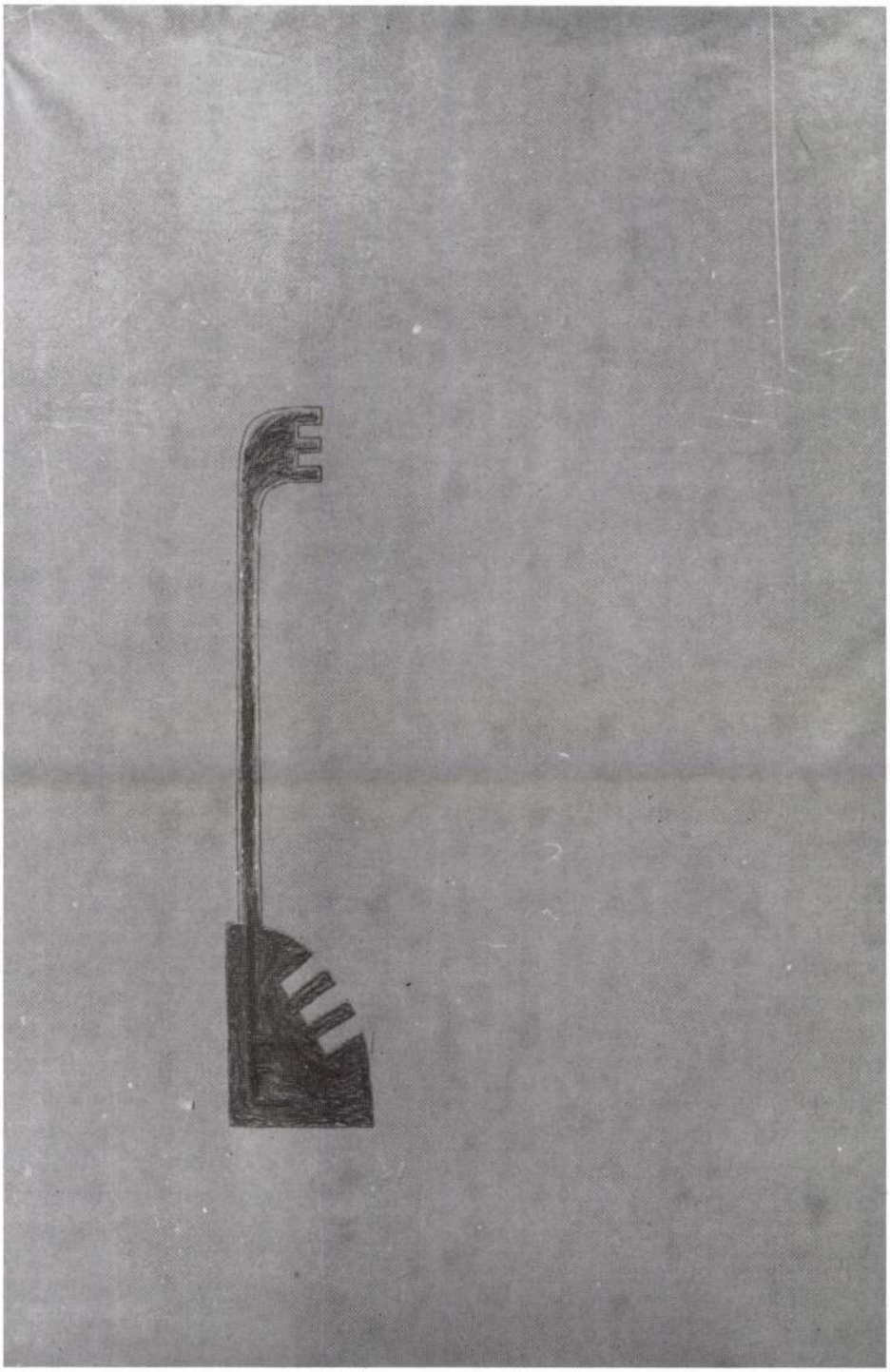

Kép IV.

VÁLOGATOTT CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK:

1982.	Salgótarján	I. Országos Rajzbiennálé
1983.	Budapest	Bartók '32 Galéria
1984.	Szentendre	Művelődési Ház
	Kaposvár	5. Dunántúli Tárlat
1985.	Budapest	Nemzeti Galéria
	Békéscsaba	Országos Alföldi Tárlat
	Szombathely	2. É.-Dunántúli Tárlat
	Budapest	Ernst Múzeum
	Miskolc	13. Országos Grafikai Biennálé
1986.	Pécs	Országos Grafikai Tárlat
	Eger	10. Országos Aquarell Biennálé
	Salgótarján	III. Országos Rajzbiennálé
	Budapest	„Vizuális Képversek" F. M. K.
	Budapest	Budai vár, Történeti Múzeum
	Budapest	Művészet Ma – I. Nemzetközi kiállítás
1987.	Budapest	Vigadó Galéria
	Szeged	III. Országos Táblaképfestészeti Biennálé
	Budapest	„Önarcképek" Lajos utcai Galéria
	Szentendre	Vajda Stúdió kiállítása
	Kaposvár	6. Dunántúli Tárlat
	Székesfehérvár	„Művészkönyvek" Nemzetközi kiállítás
	Budapest	Ernst Múzeum
	Budapest	Művészet Ma – II. Nemzetközi kiállítás
1988.	Szombathely	Kortárs kiállítás, Szombathelyi Képtár
	Budapest	Szövetség Tárlata, Műcsarnok
	Nagyatád	2. Országos Faszobrászati Triennálé
	Pécs	Drawing/Rajz '88. Nemzetközi Grafikák
	Eger	XI. Országos Aquarell Biennálé
	Salgótarján	IV. Országos Rajzbiennálé
1989.	Tatabánya–Budapest	Papír-Art kiállítás, F. M. K.
	Szeged	IV. Országos Táblaképfestészeti Biennálé
	Pécs	XI. Országos Kisplasztikai Biennálé
	Győr	XX. Nemzetközi Szobrászati Művésztelepi munkák
	Dunaújváros	IX. Nemzetközi Acélszobrász Alkotótelep és kiállítás
	Budapest	Szövetség Tárlata, Műcsarnok
	Miskolc	XV. Országos Grafikai Biennálé

NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSOK:

1982. Varsec	Exhibition of the International Colony of Artists (Bulgária)
1983. Varna	International Paintings Exhibition (Bulgária)
1984. Sofia	International Paintings Exhibition (Bulgária)
1985. Torun	International Graphics Exhibition (Poland)
1986. Topolya	International Artists Colony Exhibition (Yugoslavia)
1986. Tampere	Exhibition of 13. Hungarian Artists (Finland)
1986. Helsinki	House of the Hungarian Culture (Finland)
1986. Strassburg	1. International Postcard Exhibition, UNICEF (France)
1986. Pori	„Hungarian Aquarelle", Porin Taidemuseio (Finland)
1986. Budapest	„Arts of Today" International Exhibition (Hungary)
1987. Trondheim	1. International „Art Attack" (Norway)
1987. Radom	4. International Paintings Triennale (Poland)
1987. Bergen, Oslo	1. International „Art Attack" (Norway)
1987. Gabrovo	International Exhibition (Bulgária)
1987. Philadelphia	„Masks Transit" International Exhibition (USA)
1987. Varsó	Stúdió Exhibition (Poland)
1987. Ljubljana	17. International Biennale of Graphic Art (Yugoslavia)
1987. Wroclav	4. International Drawing Triennale (Poland)
1987. Kyoto	8. International Impact Art Festival (Japan)
1987. Zürich	„Hungarian Avangarde Days" (Switzerland)
1987. Amsterdam	Christiés Aukcio 30. IX. 1987. Modern and Contenporay Hungarian Art (Netherland)
1987. Székesfehérvár	International Artists' Book Exhibition (Hungary)
1987. Paris	Exhibition of Hungarian Painting Artists (France)
1987. Budapest	„Arts of Today" II., (Hungary)
1988. Antwerpen	International Art Exhibition (Belgium)
1988. Lubin	International Art Exhibition (Poland)
1988. Hengelo	International Art Exhibition (Netherland)
1988. Warsava	12 .International Poster Biennale (Poland)
1988. Pécs	International Drawing Biennale (Hungary)
1988. Catania	5. International Graphic Exhibition (Italy)
1988. Róma	11. International Aquarell Exhibition, Sinaide Ghi (Italy)
1988. Kyoto	9. International Art Festival (Japan)
1989. Brusque	International Art Biennale (Brazil)
1989. Wakayama	3. International Print Biennale (Japan)
1989. Seoul	International Graphik Biennale (Korea)
1989. Varna	5. International Print Biennale (Bulgária)
1989. Tallin	8. International Print Triennale (Szovjetunió)
1989. Toronto	4. International Miniatur Art Exhibition (Kanada)
1990. Cairo	„Kortárs Magyar Grafikák", Magyar Intézet (Egyiptom)
1990. Prága	„Kortárs Magyar Grafikák" (Csehszlovákia)
1990. Brno	XIV. Grafikai Biennálé (Csehszlovákia)
1990. Rijeka	XII. International Drawing Biennale (Yugoslavia)

PERFORMANCE-SZOK ÉS KORTÁRS ZENÉK:

1982. HALOM	– Varsec (Bulgária)
1983. LÉT ÉS LÉTRA	– Budapest, Lőrinci Hengermű Nagyterme (színjátszó csoporttal)
1984. A FÖLD	– Dunaújváros, MMK Galéria (színjátszó csoporttal)
1984. LÉT ÉS LÉTRA – II. A KÉRVÉNY	– Budapest, Lila Iskola Galéria (Oláh Lászlóval)
1985. EMBEREK ÉS SÁVOK	– Székesfehérvár, Ifjúsági Ház (Oláh Lászlóval)
1987. KOROK ÉS HANGVILLÁK	– Szentendre, Vajda Stúdió (Guba Istvánékkal)
1987. VÁROSTÖRTÉNETI PERFORMANCE	– Dunaújváros, Intercisa Múzeum (színjátszó csoporttal)
1988. CSILLÉSEK A CSILLÉBEN	– Tatabánya, Kernstok Terem (Varkoly Lászlóval)
1988. KOZMOSZ-sorozat I. MIKROKOZMOSZ – KÖZÉP-EURÓPA KÜZDELMEI	– Budai vár, Hadtörténeti Múzeum előtt
1988. KOZMOSZ-sorozat II. MIKROKOZMOSZ – BARTÓK A VASGYÁRBAN	– Győr, sétálóutca (győri művészekkel)
1988. KOZMOSZ-sorozat III. MIKROKOZMOSZ	– Székesfehérvár, István király Múzeum (csoportos kiállítás)
1988. KOZMOSZ-sorozat IV.	– Budapest, Ernst Múzeum (Huszty Ádámmal)
1989. PAPÍR-ART performance	– Budapest F. M. K.
1989. KOZMOSZ-sorozat V.	– Dunaújváros, Uitz Terem (Acélszobrászati Alkotótelep kiállítása)
1989. KOZMOSZ-sorozat VI. KOZMOSZ ZENÉJE, XXII. századi zene	– Győr, Műcsarnok (Szobrászati Alkotótelep kiállítása) (Selényi Károly és barátjával)
1989. KOZMOSZ-sorozat VII. KOZMOSZ ZENÉJE, XXII. századi zene	– Győr, Műcsarnok
1990. KOZMOSZ-sorozat VIII. EURÓPAI gondolatok . . .	– Dunaújváros Országos „Virrasztás”
1990. KOZMOSZ-sorozat IX.	– Miskolci Galéria

Időzenetengelyek — a vasgyáron át a kozmosz felé

Móder Rezső festményei és zenélő mobil szerkezetei

P. SZABÓ ERNŐ

Apollinaire híres képverse a Szajnát énekelte meg, amint fut-fut a Mirabeau híd alatt, magával ragadva szerelmeink fájdalmas-szép emlékét. Móder Rezső az ipari táj elemeiből építkezik: fogaskerekekből és gépkalapácsból, megroggyant állványzatból és gubanccá formátlanodott elektromos vezetékekből, rozsdás fémlapokból és persze zajokból, az ipari város, a nagyüzem csengő-bongó, kopogó, sivító hangjaiból. A plasztikák, festmények, grafikák, performenszek mellett ezt a világot idézik képversei is, amelyekből azután hordozható életkönyv-objekteket épít.

Egyik három évvel ezelőtti képverse a *Fehér László és Móder Rezső második gondolati életmű objektkiállítása Fejér megyében 1996* címet viseli, s a gyárkémény alakban komponált költemény középső harmadában a következőképpen mutatja be saját művészi-emberi helyzetét városában: *„Lebet acélporosváros első fia / acél por testvére szűrője szóvív / löszfalmászó dunaöbölátúszó forr / lélekzenélő akcióművész írófestő / a mindenség művésze nem utazik / gondolati világutazó egyetemes / fesztiválos kiállít 5 kontinensen.”*

Hogy azután „acélporosváros” milyennek látja „első fiát”, azt jól érzékelteti a lista, amelyet *Antidíjak* címmel Móder Rezső legutóbbi, *Időzenetengelyek* címmel összefogott kiállításai (Kortárs Művészeti Intézet, Szobaműterem-Galéria, Zenélő Szoborpark Múzeum — mindhárom Dunaújváros, 1998. december 11—1999. január 30.) katalógusába illesztett, jelezve, hogy városától eddig semmilyen elismerést nem kapott.

Móder Rezső: Bartók és Kodály beszélget a vasgyárban, 1998, fotódimenziós szobor, acél, 350 × 150 × 50 cm

Móder Rezső: Európa, 1996,
olaj, farost, 270×200 cm

annál több feddést egykor az agitprop bizottság, a rendszerváltozás óta pedig a kulturális bizottság és a polgármester részéről túlzottnak ítélt művészeti aktivitása, a Kortárs Művészeti Fesztiválok szervezése magas színvonala miatt. Ezzel szemben viszont kihúzhatta az életrajz *Állami díjak* rovatának mindegyik rubrikáját, hiszen nemcsak helyi, de országos szakmai elismerésekben sem részesült.

Másfél tucatnyi egyéni kiállítás, nemzetközi szereplések, szakmai sikerek után negyvenöt évesen akár azt is mondhatná, mindez lényegtelen, s a köztérnek hátat fordítva a műterem falai között — vagy éppen a várostól eltérően a művész munkáját mindvégig önzetlenül támogató Vasmű műhelyében — konstruálhatná tovább zenélő mobil vas- és acélszobrait, festhetné képeit, építhetné képvers objektjeit. Ezzel szemben az említett három kiállítással éppenséggel tisztelegni akart *„az építő hősöknek, a Város és a Vasmű közelgő 50 éves jubileuma alkalmából és az Országos Millecentenáriumi ünnepségek előtt"*.

Ez alkalomból „újranyílt" a nyilvánosság előtt 1996-ban megnyitott Zenélő Szoborpark Múzeum, amelyben Móder Rezső művei mellett tucatnyi kortárs magyar művész plasztikáit tekinthetik — s lévén a tárlat állandó, ha az időjárás engedi — meg az érdeklődők. A Szobaműterem-Galériában egyetlen nagy environment kapott helyet. Azokat a szellemeket idézi meg, mintegy szembesíti saját környezetével, mindennapi tárgyaival, akik afféle szellemi tájékozódási pontokként vezetik pályáján. A mű címe: *Egy eldugott helyen Bartók, Moholy-Nagy, Csontváry munkájukat félbehagyva találkoznak, vitatkoznak a felépülő Petőfivel József Attilával és Lossonczy Tamással*. Ha valaki csak ezt a címet ismerné Móder művészetében, valószínűleg ez is elég lenne ahhoz, hogy útrakeljen, vállalva a veszélyt is, hogy a harmadik helyszín, a Kortárs Művészeti Intézet kiállítása valószínűtlen módon éppen vasárnap tart zárva, s csak a jószerencsének köszönhető, ha célhoz, azaz működelbe érhet a látogató.

A Kortárs Művészeti Intézetben az utóbbi három évben készült festmények, objektek és plasztikák kaptak helyet. Az utóbbiak közül néhány az „ötdimenziós mű" megjelölést viseli, olyan munkák ezek, amelyek nem csupán a mobil szobrok kategóriájába sorolhatók, de, a művész megfogalmazása szerint egészen különös, egyszemélyes műfajt, kifejezési formát jelentenek. A negyedik dimenzión a művész a zenét, a hangok szétterjedését érti, az ötödiken a mozgást, elmozdulást. A hangok szétterjedésének hatása akár az elmélet logikai döccenőire is utalhat, hiszen a gondolatmenet folytatásaként a zene, a hang dimenziója további — hatodik és hetedik — dimenziót is előidéz, melyek az élővilágban, az emberben maradandó és mozgó Biológiai Dimenzióval azonosak. Innen már csak egy lépés lenne, hogy a művek ama hatására gondoljunk, amelyet az egyes embereken túl, keresztül a közösségre gyakorolnak...

Móder Rezső: Zenélő szoborpark Magyarországon, 1998, olaj, vászon, 270×200 cm

Hogy a folyamat hányadik dimenzióhoz vezetne, nehezen megválaszolható kérdés. Az azonban bizonyos, hogy az út egyszerre érintené a Dunaújváros, Sztálinváros képében megjelenő jelent, félmúltat, a történelem mélységes mélyeit és a világegyetem szemmel nem látható, legfeljebb megérezhető, a zenei hangzás segítségével megsejtetthető távlatait. Egyszerre vezetne nagyon is ismert, a személyes lét részévé vált vidékek, s a szellem tágas tájain át a szabadság birodalma felé. Mert miközben Móder művészete, anyaghasználata, formái révén látszólag nem azoknak való, akik szárnyalni szeretnének, valójában a legmerészebb bravúrt hajtja végre: úgy emelkedik el az itt és most világától, hogy szinte lépésről lépésre letapogatja, dokumentálja a mindennapokban jelenlévőt.

Móder zenélő szobrai nem tíz évvel ezelőtt születtek meg, ahogyan maga vallja első, tíz évvel ezelőtti *Időzenetengely* című plasztikája megformálása kapcsán, hanem idea formájában már a hetvenes évek végén létrejöttek. A Dunaújvárosi Vasműben dol-

gozott akkoriban elektrikusként, az akkor készített kapcsolási rajzok százaiból, az acéltömbök állandóan változó-ismétlődő formáiból született meg plasztikáinak alapvető formai rendje, tömegrendszere, a fémek ütődésének, a kalapács csengésének, a meghajtó szerkezetek kattogásának monoton, majd hirtelen megváltozó, ismétlésre, csavarhúzóval való „zenélésre" ösztönző ritmusa pedig rejtve magában foglalta a művészeti produkcióként 1987-88-ban megjelenő hangzásképleteket.

A közben eltelt egy évtized művei jól érzékeltetik, hogyan talált rá a művész fokról fokra arra a formai, később zenei nyelvre, amely azután a kilencvenes években tovább differenciálódott, ahogyan Frank János fogalmazott a művész 1991-es műcsarnoki katalógusában, „móderesedett". A Képzőművészeti Főiskolán 1978-82 között Gerzson Pál tanítványaként eltöltött éveket követően festmények mellett elsősorban kollázsokat, majd faszobrokat készített, mutatott be, nem mentesen az akkor már visszaszorulóban lévő „lírai expresszionizmus" hatásától sem, de következetesen tömörítve, stilizálva a formákat abba az irányba, hogy azok jelként annak a bizonyos ipari környezetnek, konstrukciókból épülő világnak feleljenek meg, ahonnan, valójában még a főiskolai évek előtt, művészi útja elindult.

„Igazi mestereimnek elsősorban a vasmű munkásait tekintem" — vallja ezzel kapcsolatban, s művészete akkor is a magyar fémszobrászat izgalmas fejezetét jelentené, ha egyszerűen az anyag szépségével, az esztétikummá nemesített rozsdás vaslapok, súlyos tömbök műbe emelésével fejezné ki tiszteletét mesterei iránt. Sokkal összetettebb viszonyt alakított azonban ki azzal a környezettel, amelyből indult, s ahol ma is dolgozik. Hiszen míg egyik oldalon az anyag a konstruálás szépsége, a munkálás révén megvalósítható szabadság élményeként jelenik meg műveiben, a másikon ott van az a kritikai attitűd, amely szintén hozzájárul ahhoz, hogy munkássága egészen sajátos helyet kapjon a hazai és egyetemes fém-, illetve mobilszobrászatban.

Az esztétikai érték morális értéket jelent számára, az anyag formálása közben tudatosan utal azokra, akik hasonló módon formálták, gyűrték át materiális szellemi környezetüket a város- és vasműépítés hajnalán. A nézőpont következetes érvényesítése révén pedig hamar megtalálja a történelmi párhuzamokat is, amelyeket a milleniumi események különösen időszerűvé tettek, s amelyek felmutatása sajátos módon erősítheti művei kritikai élét is. Az utóbbi évtized Móder Rezső számára éppen azzal jelentette az elmélyülés, a művészi mondandó és nyelv artikuláltabbá válásának lehetőségét, hogy a mikro- és a makrovilág, az anyag, a forma elemi szépsége és a kozmosz végtelensége között éppen azokat a területeket találta meg, amelyek különös súlyt, időszerűséget adnak művészetének. Az idő koordinátái között szabadon mozogva talált rá azokra a hősökre, példázatokra, amelyek éppen a mikro- és makrovilág dimenziói között nyerik el igazi arányaikat. Fordítva is igaz: éppen az ő jelenlétük ad igazi értelmet, jelentést a Kozmosznak és a látszólag semmire sem jó ócskavasnak.

Így valósul meg az igazi átjárás különböző világok, minőségek között. Móder egyszerre képes a $2 \times 2 = 4$ egyszerűségével nézni, megítélni a világot, s merész asszociációi révén egymás-

Móder Rezső: Kozmikus asztal szétvert órákkal, 1998, enviroment, acél
(Fotó: Körmendi Sándor)

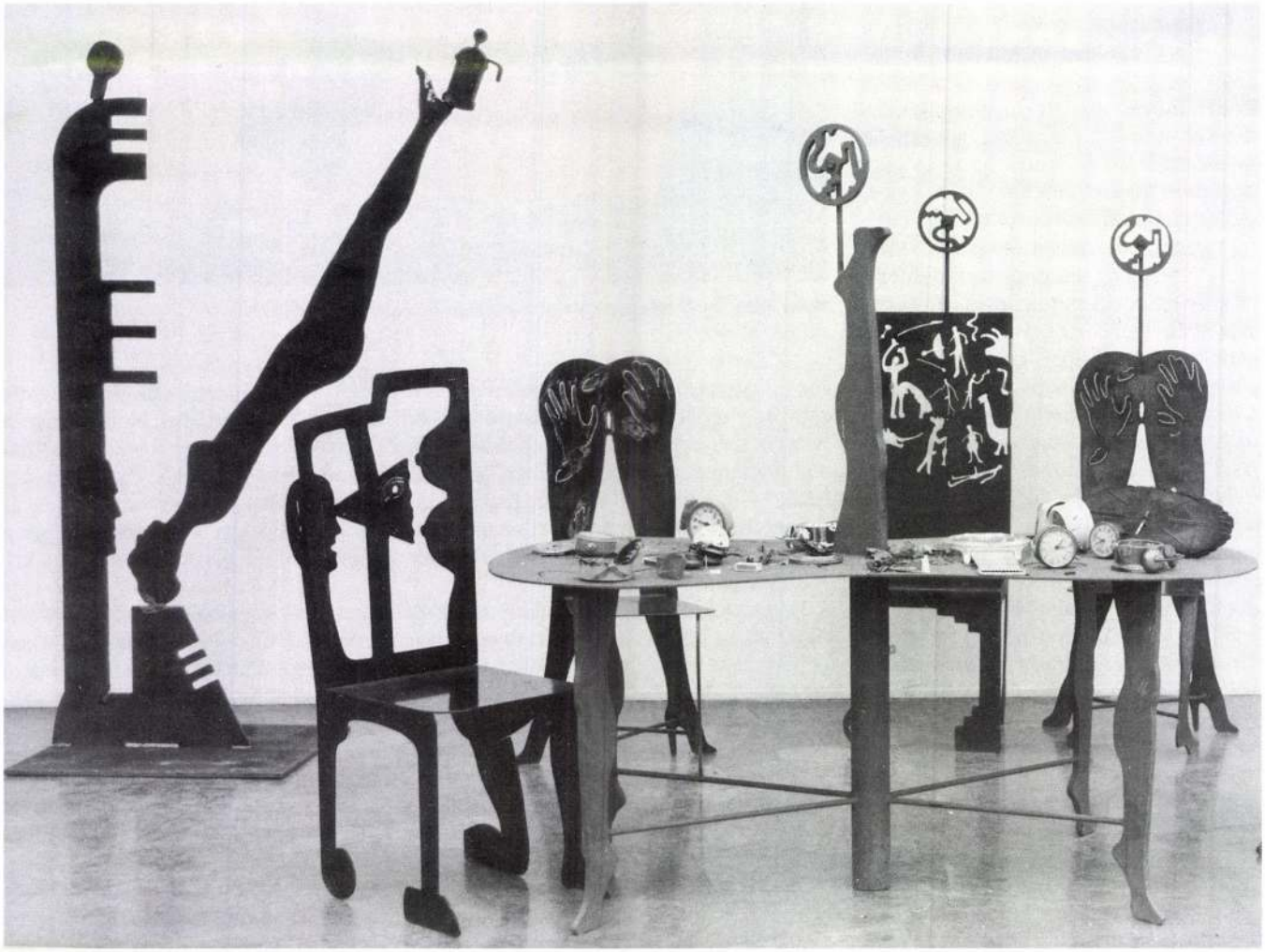

tól fényévnyi távolságra eső dolgokat köt össze. Egyfelől a legföldhözragadtabb, másfelől az attól leginkább elemelkedni képes művészek közé tartozik. Igaz ez nyelvi eszközeire is. A nyolcvanas évek vége óta jellegzetes fémoszlopai, ,,időzenetengelyei" egészen áttételes módon kapcsolnak össze különböző dimenziókat, megjelenve festményein is, miközben plasztikáin, vásznain egészen konkrét motívumok sokasága sorakozik. Stilizált nőalak testesíti meg a Sztálinvárossy Madonnát, akinek alakja a dunaújvárosi tárlaton több festményen, plasztikán is megjelent, profilból ábrázolt fej képviseli Bartókot, Kodályt, de a fej felbukkan, mintegy a géphez tartozó ember jelképeként szinte mindegyik plasztikán, míg maga a gép kerek, talpon álló magas, fejszerű formával lezárt alakzatként jelenik meg (*Bartók és Kodály beszélget a vasgyárban,* 1998). Kalapács, hangjegyek, hullámvonal, fogaskerék, szék — a *Tisztelgés Sztálinvárossy Madonnának* című 1998-as plasztika szinte jelképtársszerűen mutatja be a motívumokat, amelyek között a legtöbb plasztikán, festményen ott találjuk a nagy ,,E" betű formáját, az Energia rövidítéseként.

Korábbi munkákra utal, de sajátos, a korábbinál összetettebb jelrendszerből épül a legutóbb készült ,,ötdimenziós művek"-re utaló *Magyarok bejövetele* és *Kozmoszlépcső II.* A horganyzott acél szerkezetű művek külső kerete lépcsőzetességével is egyféle folyamatra, erők érvényesülésére, dinamikára utal, a szerkezet belsejében lógó, a hangok megszólaltatására is alkalmat adó tömbök pedig egészen konkrétan utalnak a mű által leírt gondolati történésre. A *Magyarok bejövetelén* egymás mellé került a sátor és a palást, a kard és a kereszt, az országalma és az egyetemességet jelentő kör, végtelenségre utaló meander, az ellenállást érzékeltető hullámvonal. A *Kozmoszlépcső II.* tematikája hasonló, ám a történelmi motívumokkal szemben több az általános érvényű, mint az ,,E" betűhöz hasonlóan energiát, hajtóerőt jelentő motor, vagy a félmúltra és a jelenre utaló kávéfőző.

Az 1996-98-as évek nagyméretű fémplasztikái mellett a kiállítás tanúsága szerint ebben az időszakban festőként is újra egyre nagyobb dimenziókban gondolkodott Móder Rezső. E munkákban, a dunaújvárosi Kortárs Művészeti Intézetben kiállított képei szerint nem egyszerűen a plasztikákban felvetett témákat gondolja tovább, de mintegy a plasztikák mindenestül a képek részévé válnak, a nagyméretű felületeken fokról fokra alakot váltanak, hogy egy következő variációban újra szoborként szülessenek újjá. A többi

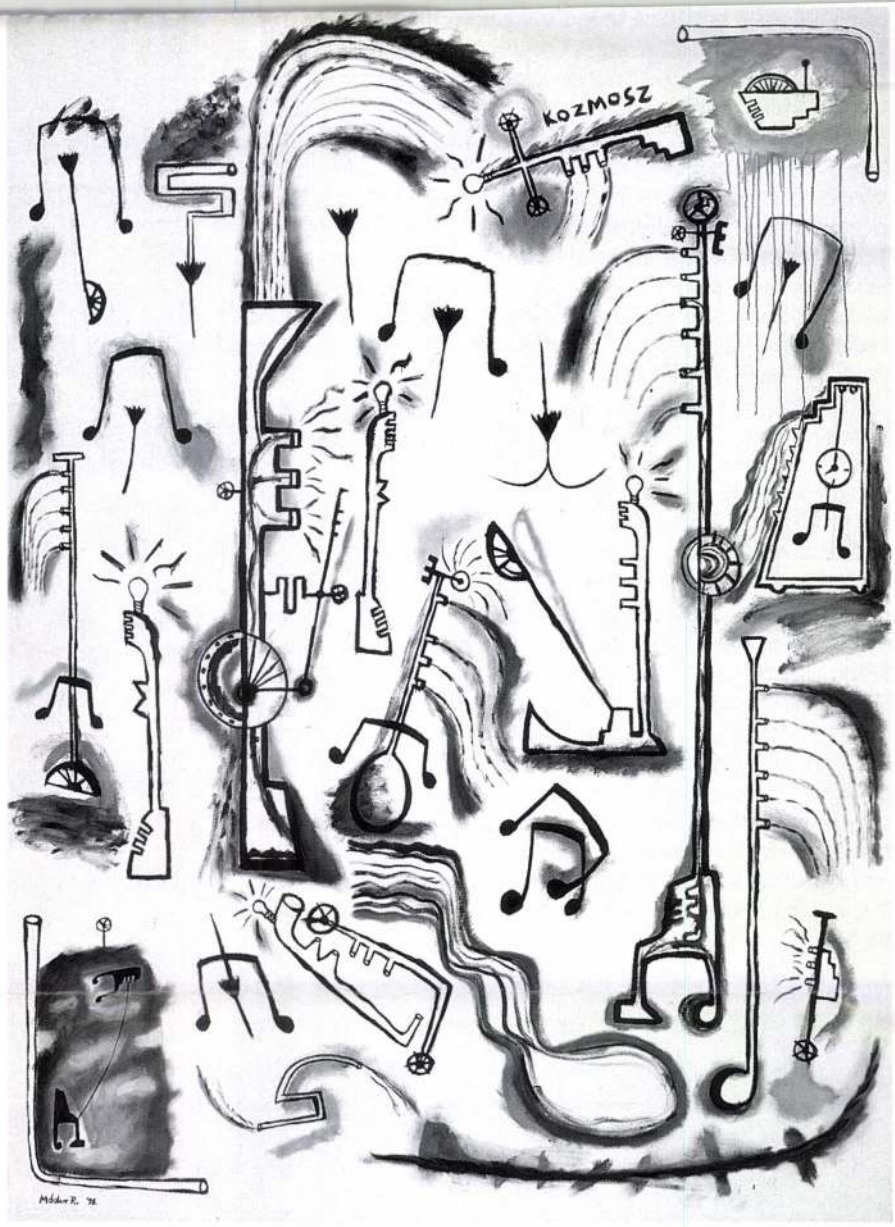

Móder Rezső: A nagy zenélő kútnál (Fotó: Sulyok Miklós)

között három nagyméretű triptichon, s több environment részeként megjelenő képek visszatérő motívumai a karcsú, magas fémplasztikák, az időzenetengelyek, amelyek az egyik irányban a XII—XV. század zenéje, a másik irányban a mitikus és történelmi magyar múlt (Szent István és Attila) felé mutatnak. A jelenben, a félmúltban pedig ott van Európa és a Sztálinvárossy Madonna, pontosabban madonnák, akik hol egymással, hol a művésszel beszélgetnek a nagy zenélő szökőkútnál, ahogyan Kurtág és Stockhausen társalog valakivel a vasgyárban, mígnem el nem határozzák, hogy meglátogatják a zenélő szoborparkot is.

A vasgyári beszélgetések sora azonban nem a félmúltban, hanem a történelmi idők mélyén kezdődik Attila és Szent István király között, amely tény kettős fénytörésbe helyezi a jelen, félmúlt eseményeit: egyrészt az idő tág koordinátái közé helyezi az a szocialista és posztszocialista időszakot, pontosan kijelöli helyüket a múlt-jelen-jövő összefüggésrendszerében, mintegy vizuálisan megfogható érintkezési pontokat teremt a különböző idősíkok között, másrészt a történelmi hősök megidézésével kellő mennyiségűre növeli az ironikus, abszurd elemek jelenlétét ahhoz, hogy a félmúlt sztálinvárosi, a jelen dunaújvárosi valóságának abszurditását feloldja. Ez az abszurd kapcsolat a jel, a kompozíció szintjén egyaránt megjelenik a mintegy triptichon részeként felfogható képeken: egy-egy stilizált szék-trónusforma szimbolizálja a vasgyárban békésen beszélgető két uralkodót, akiknek lábához mint ,,egy-egy bokor", ,,szelíden odahajlik" egy-egy konstrukció, miközben a *Kozmoszlépcső*höz hasonló szerkezet elemei — sátor, országalma, kerék, — még szorosabbá teszik a kapcsolatot a külön-

böző idősíkok között. A másik mű két, „kurvára dühös" uralkodójának felborított trónusa körül minden formai, kompozícionális, színbeli elem a „minden egész eltörött" hangulatát, az országromlás tragikumát, a „kései, gyenge utódok" tévedései feletti fájdalmat fejezi ki, míg a harmadik, az *Attila király és Szent István király építkezik* című táblán a két uralkodó fenséges székét odahagyva maga lát hozzá, hogy újra működőképessé tegye a társadalom, a morál, a művészet időből kizökkent szerkezetét. A kompozíció központi, a centrumtól némileg elmozduló, ezzel is a művelet dinamikáját érzékeltető eleme az a bizonyos forma, amely alapfokon a konstrukció-konstruálás szinonímájává vált a művész számára, s amely forma most az építésnek, az „E" jelből mint szellem a palackból kiszabaduló energiának köszönhetően növekedni, mozogni, forogni, változni kezd, mintegy az újra teljessé váló élet jelképeként.

Dimenziót vált, a síkból kilépve előbb térbeli formává válik, *Kozmoszlépcsővé*, hogy azután a művész szándékának megfelelően megjelenjen a negyedik és ötödik dimenzió is, mozgásba lendüljenek a fémtömbök, megszólaljanak a zenélő mobil szerkezetek. Akár a szó szoros értelmében, mint a dunaújvárosi kiállítás megnyitóján, ahol három ősbemutatóra is sor került (*Bartók újabb szimfóniáját komponálja, A VI. és VII. dimenzió, XXIII. századi zene*), akár képletesen, hiszen egy kis figyelemmel, nyitottsággal akkor is hallhatjuk a „móderek" zenéjét, amikor a fémtömbök mozdulatlanul lógnak helyükön. Ez a hang nélkül is hallható zene adja az érzést a nézőnek, hogy a súlyos, látszólag földhözragadt művek könnyedén emelkednek el a talajtól, szökkennek föl a magasba, a vasgyár, Dunaújváros, a vas és acél országa fölé. Ekkor látszik igazán, hogy igazi dimenzióikat a bennük megtestesülő szabadság adja meg.

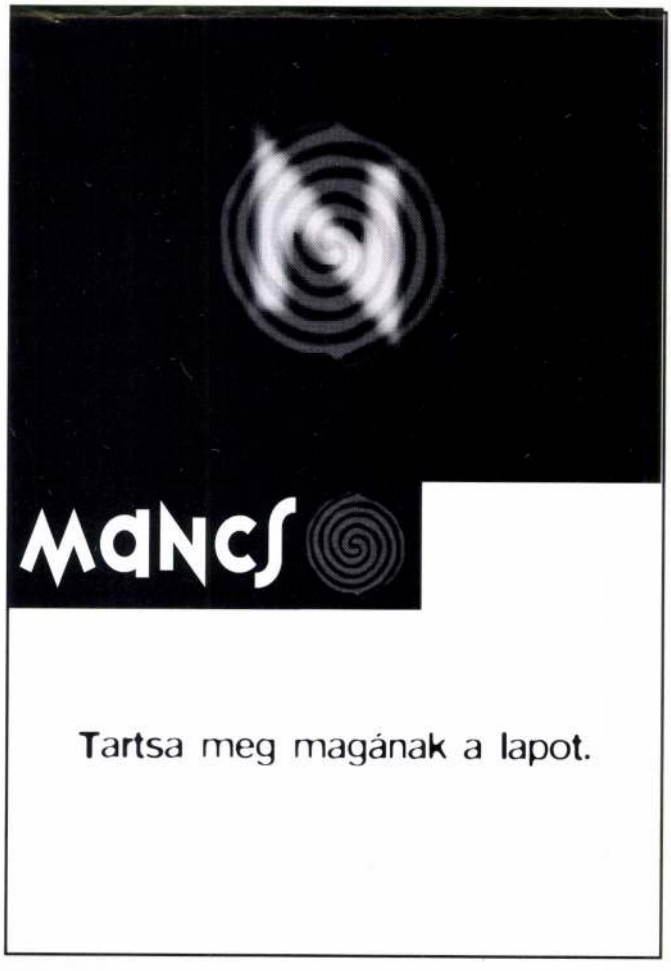

Tartsa meg magának a lapot.

Nem kell külföldre utaznia,

Budapesten is megkapja a legmagasabb művészi igényeknek megfelelő festékeket, kellékeket, a **PÉBÉO** francia művészfestékgyár márkaboltjában. Igények szerint bővülő választék. Művészcsoportoknak kérésre árubemutatót tartunk.

STYLO Kft. PÉBÉO MÁRKABOLT
1065 Budapest, Bajcsy-Zs. u. 63.
(a Skála Metro áruház mellett)
Nyugati Átjáró Üzletház, földszint (középen)
Telefon: 302-2191/57-es mellék

ARTY'S

KIZÁRÓLAGOS MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET

Közel 2000 különféle

selyemtermék:

méteráru, kendő, sál,

nyakkendő, párnahuzat,

kiegészítők - natúr és guttázott

formában is ! Keresse termékeinket

irodánkban és viszonteladóinknál !

T & J Kft. 1023 Budapest, Bécsi út 3-5. IV/47.
Tel./fax: 335-4112 Mobil: (06 20) 920-7755

MÚZEUMI HÍRLEVÉL

A MAGYARORSZÁGI MÚZEUMOK LEGTELJESEBB PROGRAMJAIT, ÁLLANDÓ ÉS ÚJ IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSÁT, VALAMINT ADATAIT (cím, telefonszám stb.) ÉS SZOLGÁLTATÁSAIT TARTALMAZÓ KÉTHAVONTA MEGJELENŐ KIADVÁNY
Internet: http://www.ace.hu/mnm/mn. E-mail: h10462mar@ella.hu

Szerkesztőség: MNM, Dokumentációs és Informatikai Főosztály
Postacím: Budapest 9, Pf.: 124 1450 (1053 Budapest, Magyar utca 40. IV. emelet)
Telefon: 266-0027/405, 32-777-00 Fax: 266-0027/408
Előfizetés a szerkesztőségtől igényelt átutalási postautalványon.
Előfizetési díj: 1600 Ft + postaköltség/év.

Móder Rezső

MÓDER REZSŐ

MŰVÉSZETI KIÁLTVÁNY

(1994-től ez már a sokadik kiáltvány!)

SZTÁLINVÁROSSY '56-OS ZÁSZLÓRA – SZELLEMISÉGÉRE (2003.)

1. Ha hivatásos művészt hátrányosan befolyásolják, akadályozzák közérdekű komplex tevékenységében – akkor kötelessége hangot adni a szellemiség elleni elnyomás miatt. Pont. Ha a többi hivatásos művészt is érinti, akkor pláne. Pont.

2. Dunaújváros országos elfogadottsága az utóbbi 9-10 év alatt folyamatosan romlik. Helyi parlamenti képviselőnk nyíltan tudatta: a Parlamentben az MSZP-sek között is állítják az ország legkorruptabb önkormányzata – városa – Dunaújváros. Pont.

3. Önkormányzatunk egyes képviselői önmaguk tevékenységét: a szicíliai maffia kutyafasza, ami itt uralkodik címmel tüntették ki. Pont. Városlakók bólogatnak. Pont.

4. Az Ombucman egy hónapja elítélte az országos médiákon keresztül városunk alpolgármesterének tényked̄ését. Pont.

5. Országos TV csatornák műsorain 5-6 éven át rendszeresen kiteregetik, vitáznak, egymást és városunkat lejáratják helyi városvezetőink több mint 20 esetben. Pont. Helyi városi etikai bizottság nincs – nem lehet. Nem büntetnek így senkit.

6. Országos médiákon keresztül az országos vezető szellemi közéletiségek, írók, esztéták, művészek tiltakozásukat és együttérzésüket nyilatkozatok formájában fejezték ki a városban zajló szellemiségek, szellemi mozgalmak elleni irtást. Pont. Dunaújvárosból elüldözött értelmiségek, szellemiségek több ízben nyilatkoztak az országos TV csatornák műsoraiban a „helyi jelenségről", a kártékony feudális viszonyokról. Pont. Helyi médiánk csak hallgat mindig és sumákol. Helyi kártékony jelenséget soha nem vizsgálták, az elkövetőket nem váltották le – hanem sorra kitüntetik. Pont.

7. Mint országos közéleti művész kijelentem: a legnagyobb ellenségem a városi önkormányzat kulturális bizottsága. Pont. Ezt vallják helyi művészeink is, többsége saját helyzetüket, tevékenységüket említve. Hasonlóan vélekednek erről a városlakók, a Dunaferr vezetői, a munkásság, az értelmiség is. Pont.

8. Az ilyen feudális összetartás, uszítás tud betiltani, gátolni minden városérdekű kezdeményezést, pld. 7 fajta országos és nemzetközi hírű művészeti fesztiválokat, hogy helyettük politikai és választási kampányú Hol élünk? című városi fesztiválokat tudjanak megrendezni évente. Amit végül az országos politika tiltatott be, és a Hol élünk? című rendezőit az országos médiákon át megrótta. Pont.

9. Önkormányzat közgyűlési határozatban elfogadta: a város 2000-ig felépíti az új Művészeti Múzeumot. Pont. A törvényt maga a kulturális bizottság elsumákolta, sőt le is tagadta létezését. Nem akarják, hogy felépüljön a nemzeti értéket, vagyont bemutató létesítmény. Pont. Takács Lajos híres, több száz műalkotás-gyűjteményét örömmel adta vissza önkormányzatunk. Pont.

10. Megszűnt a helyi művészektől a műtárgy vásárlás. A Nemzetközi Acélszobrász Alkotótelep biennálé 5 alkalommal, azaz 10 éve elmaradt. Pont. A város leghíresebb művészét 2 alkalommal polgármesteri parancsra ki akarták lakoltatni. Jeles művészeink évről-évre meghívást kapnak európai és világ művészeti fesztiválokra, expókra. Erre sem kaptak erkölcsi és anyagi támogatást miközben mindenre van

pénz. Pld. évente 50-60 millió Ft megy el felesleges beruházásra, kiutalásokra, a saját lobbizásukra. Pont.

11. Amatőr táncrendezvényekre 10 éven át évente 25-30 millió Ft-ot adnak. Amatőr táncosok, csoportok, énekkarok évente utazhatnak, szerepelhetnek a világban a kulturális bizottság anyagi és erkölcsi támogatásával ma is. A Munkácsy-díjat, állami díjat nem köszöntötték, nem íberelte az önkormányzat, és a kulturális bizottság. Pont. Pedig az élsportolókat egy-egy eredmény után mindig köszöntik a város vezetői – a média jelenléte mellett. Pont.

12. Dunaújváros hivatásos művészeiről a kulturális bizottság így nyilatkozik 10 éven át: ennyi művészt a város nem tud eltartani, a híres művészek költözzenek el más városba – ott biztos nagyra értékelik tevékenységüket ... Pont. Soha nem tartotta el a művészeket a város. A művészekre, amit évente áldoznak: éves csoportos képzőművészeti tárlat díjpénzei kb. összesen évente 200 ezer Ft. Pont. egy-egy képviselőnk havi vagy heti fizetése ez. Pont. Ma már a művészek nem köszönnek, nem beszélnek a kulturális bizottság tagjaival. Megszűnt a városért a munkakapcsolat. Pont.

13. Hivatásos és hivatásos alkotóművész között nincs ellentét, utálat. Hivatásos és amatőr képzőművészek, táncosok, tánccsoportok, zenei irodalmi élet képviselői között nincs ellentét, nincs utálat, mivel kettő különböző fórumon szerepelnek, pld. a színművész és a színjátszó, zeneszerző és a zenét előadó balett táncművész és népitáncos, élsportolók és amatőr sportolók, NB I-es focicsapat és kispályás területi focicsapat bajnokságok. Pont. Utálatot, széthúzást ... az „értékrend felborulását" kizárólag a kulturális bizottság okozza, a kulturális intézmények vezetőivel (volt pártitkárok) és a hazudozó helyi valamennyi média – ahol még mindig nincs sajtószabadság Pont. A bizottságban soha nem volt tag hivatásos művész, képzőművészethez értő – lobbizó személy.

14. A művészektől elvettek 10 évnél több alkotói időt, kedvet. lelkesedést, ill. sokan abbahagyták tevékenységüket. A művészek saját erőből készítik, utaztatják, utaznak alkotásaikkal. Maguk menedzserlik a várost és nem fordítva. Pont. Már 20-30 vagy több éven át. Pont. Városi közröhej tárgya évente: A város legmagasabb erkölcsi kitüntetéseit maguk az önkormányzati képviselők ítélik oda saját maguknak. Pont. Kapják: volt pártitkárok, amatőrök, akiknek rendes vagy túlfizetett fizetésük van, hogy csináljanak valamint. Pont. A 13 év alatt a sok ilyen kitüntetésből csak 1 hivatásos aktív alkotó kapott. Pont. Vannak olyan amatőrök, csoportok, sportolók, akik 3-5 ilyen díjat kaptak még. Dunaújvárosban felállították: A KÖNNNYEZŐLENNNIN köztéri szobrot! Ezen kívül kortárs modern köztéri szobor miért nem állítható fel? Pont.

15. A MŰVÉSZETI KIÁLTVÁNY-ban felsoroltakban alapvető változást várunk! Pont. Városérdekből! Pont. Már 13 éve. Pont.

Dunaújváros, 2003. október 18.

Üdvözlettel: Móder R.

Móder Rezső
Munkácsy-díjas országos közéleti művész

(Ezen KIÁLTVÁNY a FEJÉR MEGYEI ŐSZI TÁRLAT alkalmával Székesfehérvár, Csók István Képtárban, a művész alkotásai mellett kiállítva)

MÓDER REZSŐ

Új művészet

2001. máj.

43.o.

IRODALMI FELOLVASÓ ESTEK A KIÁLLÍTÁSBAN

az ÁRGUS folyóirattal közös szervezésben

november 6-án, csütörtökön 17.30-kor
és november 20-án, csütörtökön 17.30-kor

AZ ÁRGUS "ÚJ FOLYAMA"
Bemutatkozik a folyóirat új szerkesztősége,
felolvasások, beszélgetés a szerzőkkel.

A kiállítás létrejöttét támogatta:

a Fejér Megyei Önkormányzat

A kiállítás megtekinthető:
2003. november 30-ig
hétköznap 10 –19 óráig.
szombat–vasárnap 10 –18 óráig
November első hétfőjén zárva tart.
Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.

F.k.: Dr. Fülöp Gyula megyei múzeumigazgató

MÓDER REZSŐ

SZENT
ISTVÁN
KIRÁLY
MÚZEUM

FEJÉR MEGYEI ŐSZI TÁRLAT

SZÉKESFEHÉRVÁR

2003. OKTÓBER 18 – NOVEMBER 30.

Kiállító művészek:

Acsa Szűcs Imre
Balás Benedek
Bauer István
Bukovácz Lajos
Büki Zsuzsanna
Csókos Varga Györgyi
Farkas Mihály
Fehér László
Gáspár Aladár
Gombos István
Gonda Alexandra
Hegedűs 2 László
Horovitz Magdolna
Kiss Ervin Gábor
Magulya Zsuzsa
Korompai Péter
Kovács Árpád
Kovács Erzsébet
M. Tóth István
Mészáros Edit
Miklós János
Móder Rezső
Nagy Miklós
Németh Kata
Németh László
Orbán Sándor
Orisekné Farsang Erzsébet
Paczona Márta
Palotás József
Revák István
Rohonczi István
Rozsnyai Sándor
Seredink Péter
Sütő Petre Rozália
Szegedi Csaba
Székely János Jenő
Szentes Ottokár
Tábori Csaba
Tóth Adrien
Ujházi Péter
Várnai Gyula
Wisloczki Helga
Zocskár Andrea
Zoltán Győző

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt a

FEJÉR MEGYEI ŐSZI TÁRLAT

megnyitójára.

A kiállításnyitón megjelenteket
SZABÓ GÁBOR
a Fejér Megyei Közgyűlés elnöke
köszönti.

A kiállítást
TÓDOR JÁNOS
író, újságíró nyitja meg

2003. október 18-án,
szombaton délután 4 órakor
a Csók István Képtárban.

A kiállításon díjakat adnak át:
Fejér Megyei Önkormányzat
Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata
Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata
és a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

különdíjat
a Paletta, képzőművészeti alapanyagok boltja
(Székesfehérvár, Kossuth u. 8.)

PROGRAMOK

FÉM JELZÉS

május 1.

19.30h: ~~Block csoport~~ – performance Közreműködik: Krupa Sándor és Várszegi Tibor

20.00h: **Paranoise – koncert** Programozott és rögtönzött zajtangó a torzulás kapujában.
Árvai György – analóg szintetizátor, sampler, sequencer Walter Hollinetz – szoprán és tenor szaxofon, elektronika
~~Kopasz Tamás~~ – elektromos gitár Márkos Albert – cselló

május 14.

18.30h: **Block csoport** – performance Közreműködik: Krupa Sándor és Várszegi Tibor

19.00h: ~~Móder Rezső~~ „Horváth, Kocsa, Dr. Szabó József, Szőnyi, Dr. Sándor Péter beszélgetnek Szent István királlyal a Vasgyárban" – *Időzenetengelyek II.*

Fémzenei performance – Mozgásszínház három tételben

I. Sáry László (zeneszerző): Acélszobrok zene II.
II. Móder Rezső: Utazások – beszélgetések időzenetengelyekben
III. XXIII. századi zene
Közreműködik: Dr. Váray László (zenész), Galgóczy György (képzőművész), Rosta Csaba (építész) és a Vasas Táncegyüttes (műv. vez.: Rácz Attila)
Támogató: DUNAFERR

május 21.

19.00h: **Duo ENDORFINE** (Berlin)
– tánc-performance ~~Robert Schad~~ szobrai közt –
Előadják: Fine Kwiatkowski (táncművész),
Wolfgang Schliemann (zenész)
Támogató: Goethe Intézet

Műcsarnok, Budapest, Hősök tere – Telefon: 343-7401

MÓDER REZSŐ

MÓDER REZSŐ

Új művészet

1999/ máj.

31.o.

MÓDER REZSŐ

Kiállítás

VÍZIDISZNÓÉK

Kortárs szobrok a Városligeti-tavon

A millenniumi múltba révedő rendezvények sorában üdítő kivétel az a szoborkiállítás, melynek a *Művészettel az új évezredbe* címet adták a szervezők. A századfordulós építési lázban, a gazdagodó polgárság aktív részvételével felépülő városrész szívében, a csónakázó tavon kiállított művek szándékuk szerint előre, egy új, de éppoly rohamosan fejlődő és polgárosuló korba tekintenek. Egy olyan korba, amikor a meggazdagodó rétegek nem észveszejtő árú fogyasztási cikkekbe ölik pénzüket, hanem a köz számára is élvezhető szellemi értékek létrejötte fölött bábáskodnak mint mecénások. Például köztéri szobrok szponzorálásával.

A haza haszna

A huszonhárom kortárs művész által létrehozott szobrok kilépnek az elit művészet templomából, a múzeumból, és művészeti látvánnyá formálják a Városligeti-tavat. A műélvezet ingyenes, megtekinthető akár a Műjégpálya melletti kutyasétáltatás közben, bámulható a Kós Károly sétány hídjáról, vagy hűsítő italokkal felfegyverkezve az Á kávézó teraszáról. Romantikus lelkületűek, jó kondícióban levők és persze azok is, akik csupán a gyönyörködés céljából szeretnének közelebb kerülni a művekhez, bérelhetnek csónakot, hozzá térképet, a térkép alapján kalauzoló fülhallgatós magnót, és indulhat a vízi tárlat bejárása. Aki akar, szavazatával elősegítheti az egyik mű továbbélését: a közönségdíjas alkotást a főváros megvásárolja, majd valamelyik terén állandó közszemlére teszi. A szoborkiállítás persze turisztikai látványosság is egyben, s miközben a megállás nélkül automata fényképezőgépet kattingató és videózó külföldi turisták hadait kerülgetjük, gondoljunk arra, hogy az itt elköltött pénzükből valamilyen módon – még ha igen áttételesen – mi, a köz is gazdagodunk.

Tükröződések

A kiállító szobrászok nagy része a középgenerációhoz tartozik, s ez a tény talán indokolhatja azt is, hogy a Westend City bevásárlóközpont kb. félórás műsort adó, rendkívül ötletes vízszobrához hasonló látványosságban nemigen lesz részünk, sőt akadnak olyan alkotók, akik a környezettel való interaktív viszony helyett önmaguk reprezentációját, vagyis korábbi műveiket gondolták volt elhelyezni. Őróluk szót se többet.

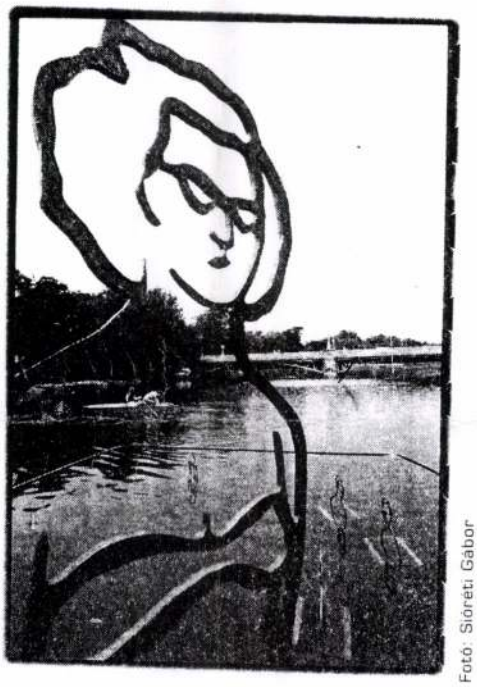

Fotó: Sióréti Gábor

Az üveg megfagyott folyadék – ott raboskodik, mint élettelen zárvány Lugossy Mária gránittömbjében. Ő *Rhea*, a Föld és az Ég istenének nászából született gyermek, aki Krónos, az idő istenének érintésére vár, esetünkben hiába, hisz a vízpart fölé benyúló árnyas fák megvédik a felmelegedéstől. Buczkó György nem elbújtatja, hanem magasba emeli áttetsző üvegplasztikáját, a *Vízprizmát*, ezt a kissé megdőlő, belül üveglapokkal tagolt és vízzel feltöltött akváriumot: a benne fodrozódó víz megtöri és varázslatosan szétteríti a felülről érkező fényt. A szél apró hullámokat kavar, melyek ott tükröződnek, mint megannyi elillanó fénygyűrű Fajó János minimalista, mégis érzéki, két félkörívből álló acéllemezén is. A szél lebegteti Bodóczky István óriási sárkányát, melynek színes vásznai játékosan libegnek a lehetőségek metszéspontján, a leszállás előtti pillanatban. A hazai mobilszobrászat jeles képviselője, Harasztÿ István egy terpeszben álló, hatalmas mozgó szobrot, egy a szél hatására a szárnyait billegtető *Szélmadar*at állított ki, amely *A stabilitás víztükre felett percről percre változtatja nézetét.*

Locs-pocs

Móder Rezső – akit a zavaros ideológiával felszerelt kultuszpolitika szégyenletes módon megalázott – ötdimenziós acélszerkezete a szoborkiállítás legkomplexebb darabja. Címében – *Bartók, Kodály, Kassák és Munkácsy beszélgetnek Szent István királlyal az Acélgyárban* – egyértelműen, bár igen egyénien utal az ezeréves államiságra, egyben meg is nevezi a felfüggesztett acélszobrok szereplőit, amelyek ezen túlmenően még zeneszobrok is: kocogtatja őket a szél, sőt a zenei programok keretében az Amadinda együttes is. Mindemellett még mint különleges szökőkút is üzemel. Keringető szivattyú permetezi Galántai György két, felfelé forduló, saját méretével megegyező talp-etalonját, ezt az örök érvényű darabot (a művész szerény interpretációja), amely ebbe a sajátos kontextusba helyezve leginkább egy vízihul la vidám lubickolását idézi. A szerelem is le het halálos: a vágyakozó, majd szétpukkan vízburokékokból kialakuló szívet egy vastes szúrja át, egy hatalmas nyílvessző, melynel végén tűznyaláb lobog (SI-LA-GI). A művészt tovább inspirálták a vízben rejlő lehetőségek: a 220 darab színes betű, mint megannyi szétesett szótörmelék, rejtett értelmű tavirózsa lebeg és úszkál a víz felszínén.

Persze mi, emberek is bemerészkedünk néha a vízbe, mint ahogy Fehér László vasrajzai, a kép síkjából kilépő *Fürdőzők* is e hétköznapi örömnek hódolnak, megfontoltan és öregesen. Míg ők a vízben áztatják virtuális testüket, a víziállatok (úgymint *vízicsiga* vagy *hattyú*) inkább a felszín fölött tartózkodnak. Nem merészkedtek a vízbe a rózsaszín magyar vízidisznók se (Pinczehelyi Sándor), inkább egymás hátára állva mozdulatlanul várják a csodát, hogy az árvíz elől megmeneküljenek. A túlélési gyakorlat eme minősített esetét pedig Budapest épülésére és szépülésére, valamint a fővárosi disznótartás korlátozott voltára való tekintettel megvásárolta a Malacka Bt., korábban a Tilos az Á, majd az Á kávézó üzemeltetője. Így kell élen járni a polgári mecenatúrában.

- decker -

A kiállítás személyesen augusztus 20-ig tekinthető meg, virtuálisan a www.lakeart.hu website-on
Zenei programok a vízi színpadon este 9-től (a jegy ára 2000 Ft): július 6-án: Danubia Ifjúsági Szimfonikus Zenekar (esőnap: másnap); július 15-én: Képzőművész-zenekarok koncertje (esőnap: másnap); július 22-én: Viviente Fúvós Quintet (esőnap: másnap); július 29-én: Amadinda együttes (esőnap: másnap); augusztus 6-án: Wogram Jazz Quartet (Németország); augusztus 19-én: Lajkó Félix (esőnap: másnap); további információ: www.tilosaza.hu

MÓDER Rezső

Ziáll. Szombathelyi Képtár, 1993

Prieger Zsolt: Bartók adunaújvárosi vasgyárban. = Magyar Hírlap. 1993. ápr. 15. 19.

mondta, álma volt, hogy a vépi hukkal utazzok, és éppen
család a jáki apátság pátrónusa.[2] — Misl azt mondta Mikesnek: „Ön
bizonyára megszerzi magának a mennyországot a bencés nővérek
imái által, akik Jákra kerülnének." „És erre szükségem is van!" —
felelte ő! Így a társalgós kitűnően folyt, és a jáki bencés apátság ez-
zel elindult. És — éppen holnapra mondta be magát a püspökhöz
Szunyogh, ugyanaz a bencés Szunyogh páter, aki Misl ügyét olyan
buzgón képviseli! — Isten útjai! —

Május 7. péntek

A hónap első péntekje. —

Délelőtt ambulancia. Minthogy a nővéreim lelkigyakorlaton vannak, csak egy volt velem a rendelésen. Mégis nagyon gyorsan ment, annál is inkább, mert Misl jött segíteni a beírásnál. — Öröm, milyen jól gyógyul minden beteg — az operáltak — Istennek legyen hála.

Délután Csákányra mentem egyedül, hogy ott Erediccsel találkozzam, és tárgyaljak vele az Ödön utáni örökösödési adó miatt.

Volt néhány perc időm arra is, hogy Iván bácsival az örökkévalóságról és az emberi élet rövidségéről beszélgessek! — A kiindulópont

---

[1] Szivárványhártya-kimetszést.

[2] Ti. az Erdődyek.

MÓDER REZSŐ

FRANK János: Vasból fakarika. - ÉS, XXXV.évf.28.sz. 1991. július 12. 12.p.

Bp., Mücsarnok, kiáll.

MÓDER Rezső

PATAKI Gábor: „Bartók a vasgyárban" = Árgus, II.évf. 4.sz. 12991 62 - 64.p. ill.

Bp., Mücsarnok, kiáll.

les masses.

Mais cela ne veut pas dire qu'il faut essayer de reconstruire en rejetant *toutes* les valeurs existantes. Il s'agit d'une guerre de destruction contre les résultats *formels* et *la conservation sous des formes académiques* des résultats, car il serait superflu de définir « à nouveau » le drame et la signification de la scène animée par le drame : quant à l'essentiel, la définition du drame exprimée par les tragédies grecques basées sur une action expressive est d'une valeur éternelle. Le devoir de l'art dramatique et scénique des temps modernes n'est, au-delà de la destruction des formes, que la révision, la revalorisation de l'essentiel.

C'est le drame, et en même temps la mise en scène, qui doivent commencer et mener à bien cette destruction. Le drame ne doit pas agir comme un genre littéraire séparé, mais comme un art qui ne peut vivre que sur la scène et avec celle-ci.

MÓDER Rezső

BEKE László: Hangzó plasztikák. = Árgus, II.évf.4.az.
1991 61.p. és ill.

Bp., Mücsarnok,kiáll.

exigence ou de points de vue scéniques, même si ces derniers pouraient sembler justifiés.

Car l'histoire théâtrale, qui remonte des siècles en arrière, a été infectée par la recherche et par l'accentuation des détails de différentes époques; le volontarisme des écoles à principe (ou sans principe) a déjà tellement déformé le véritable sens du théâtre, qu'on ne peut pas imaginer une réelle et profonde révolution théâtrale avec les drames existants et sur les scènes utilisées actuellement. De cette façon, seulement des révolutions partielles seraient possibles, au détriment de la totalité qui attend d'être sauvée. A la suite de la révolution naturaliste qui ne tenait pas compte du point de vue scénique, il y a eu des mouvements, mais ceux-ci ne tenaient pas compte de la lutte pour la vie du théâtre. Il y a eu sur la scène des révolutions dans le domaine des Beaux-Arts, de l'architecture, de l'art dramati-

Móder Rezső

(szegő): [SZEGŐ György]: Szabad zóna. = Magyar Nemzet, LIV.évf.156.sz. 1991. julius 5. 11.p.

Bp., Mücsarnok, Szabad zóna - finn, magyar müvészek kiáll.
Tiz lett müvész kiáll.
Móder Rezső kiáll

kapcsolat
rolja az
forduláss
kódexber
eredeti in
Kötetünk
sóközönsg
nyelv, iro
embereine
A kiadás
Nyelvtört
Tanszéke

NYE

XVI

HAalaath adok en tenekǫd
ÿstennek zÿleÿe zÿz marÿa...

Oh en azzonÿom ees en anÿaam
zÿz maria...

ZEpsegw eekǫs ees bodog
dÿczeerethǫs fenǫsseeg..."

Kolofon
(180)

"Ez az weege... ezǫr ǫth zaaz.
thÿzǫn haarom eztendǫben:"

XVIII.
(181–5)

"Meeg ees thǫb ÿmadsaagh
kǫwethkǫzÿk... zÿz mariarol...
IDwǫzlÿek tegǫdet zentsegǫs
zÿz maria..."

XIX

IDŐTENGELYEK

...Lényeges momentum a Móder-mű akusztikus jellege is. Az összeütköző fémlapok, korongok, illetve a kalapáccsal megütött szobortestrészek - a kalapácsütéssel egyúttal ingamozgásra, összeütközésre és újabb megszólalásra késztetett elemek - sajátos hangzásvilágú, ütemezésű zenei anyag befogadási lehetőségeit teremtik meg (Bartók a vasgyárban, A Kozmosz zenéje, XXII. századi zene)... - Új Művészet, 1994. február, Wehner Tibor: Guruló napszekerek, részlet

TIME AXIS

IDŐZENÉK IDŐZENÉK IDŐZENÉ

IME MUSIC TIME MUSIC TIME MU

KECSKEMÉTI KÉPTÁR
(CIFRA-PALOTA)
6000 Kecskemét, Rákóczi u. 1.
Telefon: (06-76) 321-776

MÓDER REZSŐ

A Tavaszi Fesztivál '94, Kecskemét keretében meghívjuk Önt

MÓDER Rezső

performer - festő - szobrászművész

IDŐZENÉK

(zenélő mobil acélszobrok, képek, video-art) című kiállításának ünnepélyes megnyitójára,

1994 március 17-én, csütörtökön 16 órára

Megnyitja:
WEHNER Tibor
művészettörténész

Műsor:
Bartók és Kodály a vasgyárban
performance

XXIII. századi zene (részlet)
alternatív fémzene, Kozmosz sorozat

Előadják: a művész és barátai

A kiállítás március 17-től május 1-ig tart nyitva

IDŐZENÉK IDŐZENÉK IDŐZENÉ

KECSKEMÉT GALLERY
(CIFRA-PALOTA)
6000 Kecskemét, Rákóczi u. 1.
Telephone: (36-76) 321-776

Rezső MÓDER

performer - painter - sculptor invites you in the scope of Spring Festival '94, Kecskemét to the ceremonical opening of his exhibition titled

TIME MUSIC

(musical mobile steel sculptures, pictures, video-art)
on March 17, 1994, Thursday at 4 p.m.

Opened by:
Tibor WEHNER
art historian

Programme:
Bartók & Kodály in the Steelworks
performance

23rd Century Music (detail)
alternative metallic music, Kozmosz series

Performed by: the artist and his friends

The exhibition will be open from March 17 to May 1

TIME MUSIC TIME MUSIC TIME MU

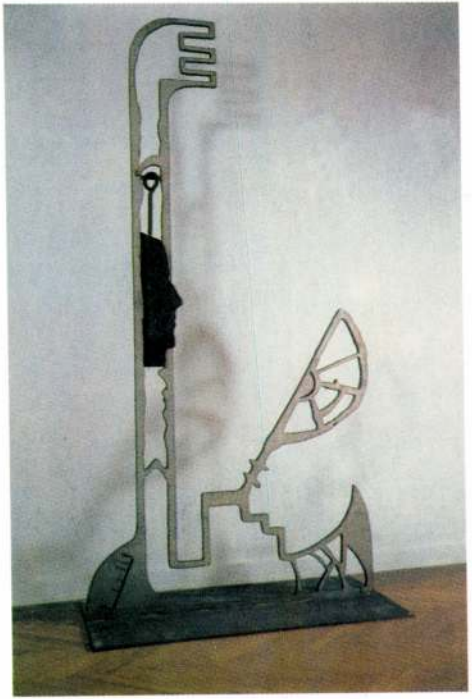

Jean-Luc Soulé,
Directeur de l'Institut Français en Hongrie,
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition des sculptures d'acier et des peintures de

Rezső Móder

le mardi 12 mai 1998 à 18h30 à l'Institut Français.

Lors du vernissage, l'artiste présentera une performance musicale sur ses sculptures-instruments .

L'exposition est ouverte jusqu'au 2 juin 1998,
du lundi au vendredi de 9h à 21h et le samedi de 9h à 13h.
(Institut Français, Budapest I. Fő utca 17.)

Jean-Luc Soulé,
a Magyarországi Francia Intézet igazgatója
tisztelettel meghívja Önt

Móder Rezső

acélszobrász-festőművész kiállítására, amely
1998. május 12-én kedden 18h30-kor nyílik a Francia Intézetben.

A kiállítás megnyitóján a művész acélszobor-hangszerein
kortárs zenei performanszot ad elő.

A kiállítás megtekinthető 1998. június 2-ig,
hétfőtől péntekig 9 - 21 óráig, szombaton 9 - 13 óráig.
(Francia Intézet, Budapest I., Fő utca 17.)

MÓDER REZSŐ

Cette exposition est réalisée avec le soutien de Dunaferr.
Ez a kiállítás a Dunaferr támogatásával jött létre.

INSTITUT ▪ FRANÇAIS EN ▪ HONGRIE

DUNAFERR LOGISZTIKAI KFT.

DUNAFERR

TUDÓSOKNAK TUDOMÁNYOSAN

Dunaújvárosban 1990 óta nyíltan állítják-vitatják a mai napig önkormányzati városvezetők, humánvezetők, kulturális intézményvezetők, hogy: „Móder Rezső művészeti tevékenysége művészet-e? Vagy nem az."
„Akkor csinálj valamit a városért, ha erre megkérünk."
„Mi tudjuk mi kell és mi nem a városnak."
„Tudomásul kell venni ez egy igénytelen munkásváros, nem kell nekik művészet, épülő városi képtár, múzeum, hanem sport és kocsmák, hogy ne is gondolkodjanak..."
„Városérdeket szolgálhat-e művészetnek elnevezett komplex tevékenysége, kitalálásai?" „Kell-e egyáltalán a városnak?" „Nem lenne-e érdemes más városba vagy más országba költöznie, ahol akarják, hajlandóak támogatni tevékenységét...! Satöbbi.

Ilyen kijelentéseket korábban – a pártállamban – városi vezetőink nem mertek, nem is akartak megtenni.
Ahol van városépítés, ott annak szerves része a művészet, a szellemi és környezetformálás anyagi és erkölcsi elismerése, a feladatok, és ezáltal az alapvető munka- és életkörülmények biztosítása. Erről kéne vitatkozni és tenni, és nem a városon kívül elismert, elfogadott iskolákban tantárgyként tanított művészről, művészekről – sorsuk felett is – ítélkezni. Azokról, akik életműveket adományoztak, hagynak az országra, városukra, mely városnak alig van köze hozzájuk.
A művészet tudományos értékű kísérletezés és munka.
A művész művészeti foglalkozása: életforma. Ha megkérdőjelezik művészetét, akkor saját magát, a művészember létezését kérdőjelezik meg szándékosan megpróbálva kiiktatni a közéletből. A város visszafejlesztése, a balkáni állapotok miatt művészek (is) kényszerültek elköltözésre, vagy abbahagyták támogatás és feladatok hiányában művészetüket. Hasonló szemlélet él a fejlődő országokban és balkáneurópában.
Ha pedig valami nincs eldöntve, akkor nem lehet szó anyagi és erkölcsi támogatásokról, vásárlásokról, városérdekű megbízásokról. Kiállításokhoz, a felkészülésekhez, az utazásokhoz nincs támogatás, nincs városi kitüntetés sem. Nem lehetnek városi művészeti fesztiválok, művészeti feladatok, képtár-múzeum. Helyettük inkább politikai jellegű, választási kampányos városi fesztiválok lehetnek.
A városban felügyelik a művészeket, a művészetet. Kimondottan utálják a mai művészet valamennyi ágát – nem is érdekli őket. Az a tény tehát – amelyben a városlakók, az országban és külföldön élők közül többen hisznek –, hogy a város kiemelten támogatott művésze vagyok: hazugság.
A senki nem lehet próféta saját hazájában című állítás szintén hazugság. Ez a jelenség akkor áll be bárhol a világban, amikor egy-egy magasabb szintű szellemi érték, munka megjelenik a hatalmukat féltő maradi szemlélet előtt.
A művészet valós, maradandó híd és tett a világban. Ha ezt a hidat valahol meghazudják, semmibe veszik – akkor az az ország alkalmatlan az Európához történő csatlakozásra.

Móder

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívunk minden gyermeket, fiatalt, érdeklődőket a **hároméves Zenélő Szoborpark Múzeum – Kortárs (magán)gyűjtemény** helyszínére, Dunaújváros, Kultúr köz 3.

1999. október 12-én, kedden egész napos zenélésre.

A Zenélő Szoborpark állandó kiállító művészei:

BUDAHELYI Tibor (Budapest) • **DROZSNYIK** István (Miskolc) • **ÉZSIÁS** István (Budapest) • **GALGÓCZY** György (Győr) • **HALÁSZ** Károly (Paks) • **HERITESZ** Gábor (Budapest) • **HORVÁTH** László (Zalaegerszeg) • **KALMÁR** István (Budapest) • **MÓDER** Rezső • **OROSZ** Péter (Budapest) • **VARKOLY** László (Tatabánya) • **VERES** Andor (Budapest) • ef **ZÁMBÓ** István (Szentendre) • **ZIELINSKI** Tibor (Budapest)

A Szoborpark magánkezdeményezéssel került átadásra 1996. október 12-én a HONFOGLALÁS MILLECENTENÁRIUM országos évforduló kapcsán. Dunaújvárosban és környékén ez az egyetlen maradandó létesítmény jött létre – amit a helyi kulturális bizottság elnöke, a bizottság tagjai, a város kulturális intézmények vezetői létrehozását ellenezték, nem támogatták.

A gyűjtemény a közoktatás ügyét nagyban szolgálja: képzőművészet, művészettörténet, énekzene, hangtan, fizika, anyagismeret témákban. Kulturális eseményeknek, vetélkedőknek rendszeres helyszínévé vált. Látogatott és népszerű objektum, idegenforgalmi értéke van. A Zenélő Szoborpark Európában egyedülálló létesítmény sajátosságai, komplex célja miatt. Nagy érték és reklám az országnak, a DUNAFERR-nek és Dunaújvárosnak.

A látogatások, tárlatvezetések, csoportos zenei foglalkozások, zenélések eddig ingyenesek voltak. További célok közül: a múzeum kialakítása nem végleges, területbővítése és folyamatos fejlesztése és műalkotások gyűjtése. Városvezetéstől hivatalos elismerés és üzemeltetésre vonatkozó erkölcsi és anyagi támogatás elvárása.

A Zenélő Szoborpark Múzeum megtekinthető – a műveken zenélni is lehet: naponta 10–18 óra között. 2400 Dunaújváros, Kultúr köz 3-nál. Tel.: 25/410-264 vagy Fax/tel.: 25/410-587

MÓDER REZSŐ

„Fire Dimensional Works" * Móder Musical Sculpture Park Museum, H-2400 Dunaújváros, Hungary *

Barátsággal:

Új MŰVÉSZET
Szerkesztősége
Sinkovics Péternek
és kollégáinak

SZINYEI

SZALON

Tisztelettel meghívjuk
Önt és családját

MÓDER REZSŐ

szobrász-festőművész

Időzenefestmények

című kiállításának megnyitására
2001. február 15-én csütörtökön 17 órára

A kiállítást megnyitja
P. SZABÓ ERNŐ
művészettörténész

A kiállítást rendezte Sinkovits Péter művészettörténész
Megtekinthető: 2001. március 7-ig
szombat és vasárnap kivételével naponta 13–18 óráig,
szerdán és pénteken 17.30-ig
Szinyei Szalon lakásgaléria, Budapest, VI., Szinyei u. 2.
Bejárat a belső udvarból jobbra
Telefon: 312-0712

Móder Rezső: Európa (részlet), 1996, olaj, farost, 270×200 cm

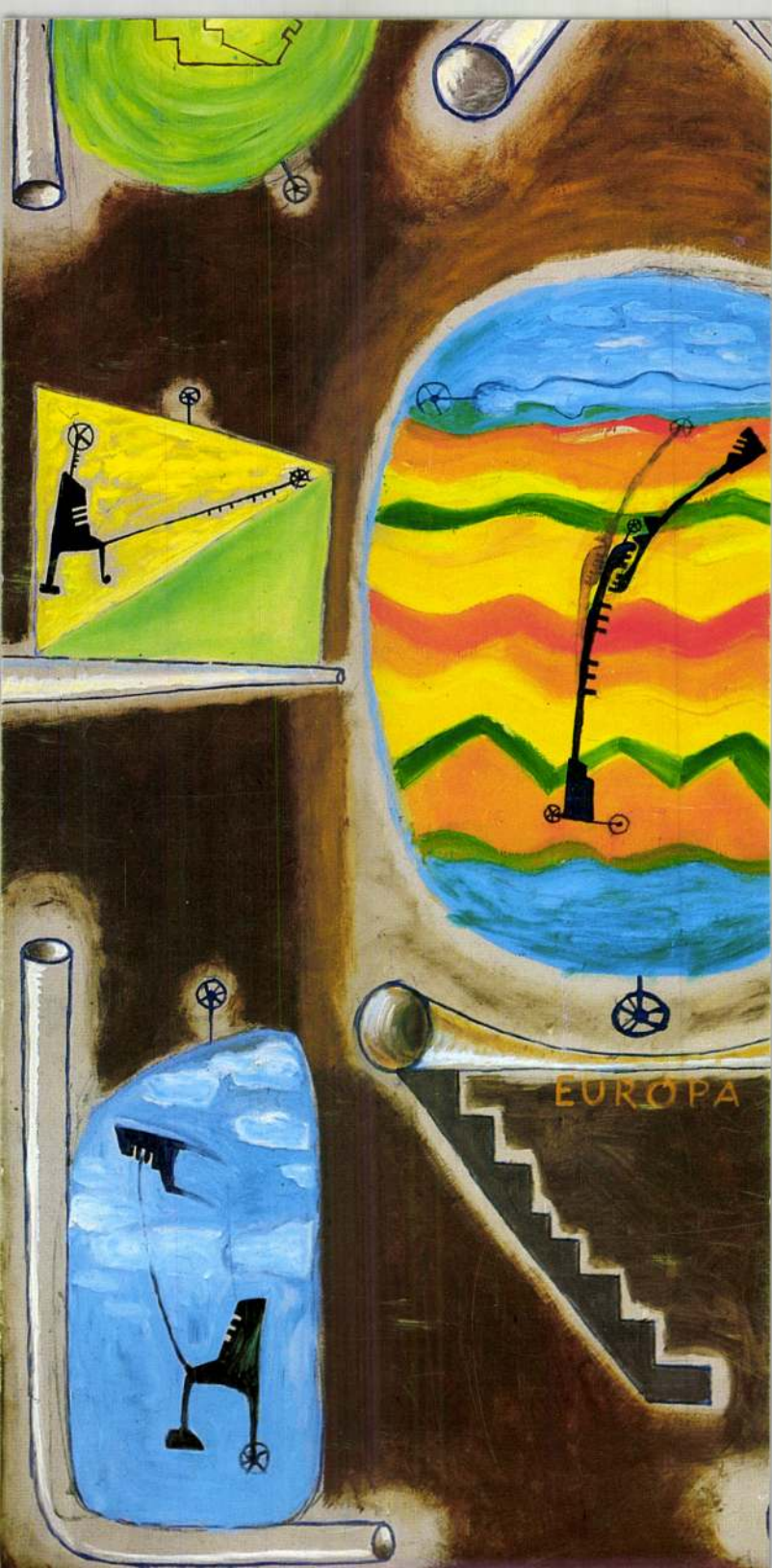
EUROPA

MÓDER Rezső"

A Vigadó Galéria tisztelettel meghívja Önt

VARGA-AMÁR LÁSZLÓ festőművész és
MÓDER REZSŐ festő-szobrászművész, performer

VARIÁCIÓK FIGURÁRA ÉS IDŐZENETENGELYEKRE
című kiállításának megnyitására

2001. Február 8-án, csütörtökön 17 órára
a VIGADÓ GALÉRIÁBA.
(Budapest, V. Vigadó tér 2., Tel.: 318-7070)

A megnyitón elhangzik Móder Rezső XXII. Századi acélzeneműve.
A kiállítást megnyitja: SZEMADÁM GYÖRGY festőművész, író.

A kiállítás megtekinthető: 2001. Február 8-tól február 25-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óra között.

MÓDER

AMÁR

A KIÁLLÍTÁST TÁMOGATTA:
MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE,
MŰVÉSZETI ÉS SZABADMŰVELŐDÉSI ALAPÍTVÁNY,
MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZETI KÖZALAPÍTVÁNY
DUNAFERR

MÚZEUM

Zengő acél

Zenélő Szoborpark – Dunaújváros

Az óvárost kell keresni, vagyis a régi Dunapentelét, a hajóállomás és a rév irányába haladva, aztán balra egy szűk utca, dombra fel, ez a Kultúr köz, a sarkán egy igazi Kultúr, földszintes művház, újgazdag ízlésű, rikító rezidenciák, majd egy kopottabb családi ház, melléképületekkel és baromfival. Tábla, szponzorlista és a földön fekvő különös acélidomok jelzik, hogy helyben vagyunk. Aki kaput nyit, az Móder Rezső maga.

Évtizedek óta csinálja súlyos és szögletes, mégis valahogy barátságos és megnyugtató acélszobrait, van egy belőlük Budapesten, a Ludwig Múzeumban is, néhány mellé helyezett kicsi acélkalapácsal, ezekkel lehet kicsalni a felfüggesztett tömbökből a meglepően finom, harangjátékszerű hangokat. Itt, a szoborparkban tucatjával hevernek halomban a kalapácsok. De nemcsak az állványokon függő fogazott, bemetszett, ősi természeti népek művészetének alapformáira, mágikus alakzataira emlékeztető fémdarabokat lehet megzenéltetni, hanem az ugyanilyen alapzatokból az égbe nyúló acél totemoszlopokat is. Csak tudni kell, hova üssön az ember. Móder kicsenget egy könnyed hármashangzatot, a kutya szaglássza a vasat, süt a Nap, fúj a szél, nedves a tavalyi fű, kárál a baromfi, a túlsó domboldalon megtorpannak a lakótelepi házak. Szent István acélfejének koronás gyerekrajz-kontúrja lassan lengedez jobbrabalra. Acélasztalból acélcici mered az égnek, vasúti kocsik acél laprugói alkotnak átfunkcionált műegységet széles vaskerekekkel, játékos ötletek plusz a hetvenes évekből eredő, hitvallásszerű nonkonformizmus.

Ritka tél végi vendégnek kijáró ráadásként megnézhettük a műtermet is, arccal a falnak támasztott óriási vásznak, csak néhány fordul felénk, ezekről a kint már megismert formák köszönnek vissza, csak éppen nyugtalanítóbbak, de valahogy rituálisabbak is így, két dimenzió távolságtartó korlátozottságába szorulva vissza, mint üthetőverhető, birtokba vehető kinti társaik.

A gyerekek pedig megsimogathatják a gömbölyű, puha kiskutyát.

- kyt -

Dunaújváros, Kultúr köz 3.; nyitva naponta 9-től 18 óráig, a belépés díjtalan

✪✪✪✪✪

FILM

Éter és alma

Az árvák hercege

Amikor egy film tanulsága számomra az, hogy hogyan kell almát szedni, akkor örülök. Mindig szárral együtt, hogy meg ne rohadjon, és a felette lévő rügy felületére is nagyon vigyázva, mert ha lejön, akkor két év termése vész kárba.

Vizsgált művünk számára mindehhez kellett egy erdővel körülvett, hegytetőn levő árvaház. Ahol mindenkire jut kabát, és még jól is áll nekik. Ahol csak jó szándékú gondozók vannak, ahol apaszámba megy az orvos, és az egyetlen gáz az, hogy ez a derék ember éterrel módosítgatja tudatállapotát. Na meg az is kellett hozzá, hogy elhiggyem, hogy vannak ilyen árvaházak, ahol felhőtlen hangulatban hógolyóznak a második világháború alatt, ahol soha nem gondolnak szökésre, késelésre, mert minek. Miért ne hinném, hisz jó érzés látni a John Irving regényéből kikandikáló angol tájat.

Ám egyszer csak hirtelen előtérbe kerül a történet egyik, addig is erős szála. Egy árva gyerek, aki ott maradt, mert visszahozták kétszer is. Akit a mindig éterszagú orvos maga mellé vesz, és mindenre megtanít. Aki utóda lehet, de egy szép napon mégis elmegy. És ettől kezdve kilépünk pár faluval odébb, a nagyvilágba, és követjük őt. Megismer ott is mindent, amit kell, barátságot, szerelmet, önkéntes katonát, óceánt, autósmozit, homárt, almát. Így lesz ez a film is olyan, aminek a végére a csúnya főhősbe mindenki szerelmes lesz, amiben kiderül, hogy mindenütt jó, de legjobb otthon. Ahol ettől kezdve lehet ő az éterszagú orvos, és ahol már cseperedik az ő éterszagú utóda is.

- sora -

Az InterCom mozija

✪✪✪

LAP

Sok sikert

Sikeres Nők

Van ez a betegségem, hogy minden szart elolvasok, ami elém kerül, és komolyan mondom, ebből inkább előnyöm származott eddig, mint nem, szóval rezzenéstelen arccal átrágtam magam a Story Magazinon, a Hölgyvilágon, a Nők Lapján, a Joyon, voltak perceim, de ezzel inkább nem untatnám önöket.

A Sikeres Nők még a felsoroltakhoz képest is egy érdekes mutáns, harmadik oldalán a főszerkesztőnő cikkével, ami bármelyik kisegítő iskolában példabeszéd lehetne.

– Milyen lehet a Budapest TV írott megfelelője?

– Ilyen.

Az újságban segéderők dolgoznak, akik megkérdeznek sikeres nőket, meg a Pálffy Istvánt (őt speciel Stáhl Juditról), hogy milyen is sikeresnek lenni, ők pedig, például Szász Endréné, aki összekötötte életét a képzőművészet Lagzi Lajcsijával, boldogan meséli, milyen is senkinek lenni; milyen is lenne: jó.

A tördelési bravúrról mindössze annyit, hogy bármelyik hetvenes évekbeli kirgiz hetilap komoly ellenfele lenne a kiadványnak az *évszázad legszarabbul tervezett színes nyomata* versenyben, az oldalakon sohasem látott színeket látunk vissza, sápadt zöldeket és valamilyen kéket, ami nincs.

Mindehhez képest a dolog ára baráti, 98 forintért bárki hozzájuthat a laphoz, és értesülhet arról, hogy milyen volt Ullmann Mónika gyereknek, Dolly pedig középkorúnak. Tulajdonképpen tanulságos, és mint minden ilyen, szomorú kiadvány a Sikeres Nők, egy újság, amit remélhetőleg azok vásárolnak, akiknek szól.

- dep -

✪

LEMEZ

Nesze neked

Bálványos Társulat: Cím nélkül

Fogalmam sem volt, hogy létezik ez a zenekar, aztán teljesen véletlenül megkaptam a lemezt, néztem a talányos borítót, szürkén a szürkét, foltokat, vonalakat, és tetszett is, de egy kicsit azért féltem, hogy valami komolykodás-fontoskodás csövébe fognak itt behúzni. De már az első pillanattól világa, mélysége, ereje van ennek az egészen különös, dzsessznek csak munkacím szinten nevezhető zenének, pedig az első szám egy elárvult pizzicato-kettős, hegedű-brácsa, és ezeknek olyan nyámnyila hangjuk van, ha pengetik őket, most mégis inkább intim és törékeny ez a plimmegés. Jávorka Ádám és Vincze Zsuzsa. Következnek a szaxofonok, Bálványos Judit és Varga Zsolt a legelvetemültebb kétszólamú recsegtetésekkel vallatja a hangszert képességeinek határairól, aztán az ausztráliai-óceániai fúvósok körében használatos mindenféle üreges rudak szellős búgásaira emlékeztet a hangzásuk, miközben ritmikus motozás adja a hátteret, talán a két vonós pöcögtet és kaparászik kíméletlenül.

Mi van még? Agyszaggató tombolás, ami mögül felsőfokú technikai tudás, hihetetlen összpontosítás hallatszik át, állatszerű zörejek és nyekkenések, sejtelmes, csábító neszek, meditatív fuvallatok. Néha meg az összepréselt levegő zaja, ahogy a hangszer és megszólaltatója között már nincs is határ, amitől az egész még teljesen természetközelivé is válik valahogy.

Azt írják a borítón, hogy például képzőművészeti alkotások alá szoktak rögtönözni, akkor, amikor ez a felvétel készült a Ludwig Múzeumban, éppen Arnulf Rainer-kiállítás volt, utánanéztem, de lehet, hogy az állandó tárlat darabjai között álltak a mikrofonok. Ezt a „cím nélkült" is a képzőművészektől vették biztos, régen bosszantott, most már végül is nem, minek kellene a látványhoz mindenképpen szavakba fogható tartalmakat is mellékelni! És hát a zenéhez meg aztán főleg minek. A darabok címe egyébként az időtartamuk megjelölése, egy baj van csak, hogy így nehéz utalni rájuk.

A kedvencem egyébként a 11' 05". De a többit is ajánlom mindenkinek.

- kyt -

Szerzői kiadás, kapható az Írók Boltjában és a Balassi Kiadó boltjaiban

✪✪✪✪✪

Sajó László

Öt és feles

Ki a Tisza vizét issza

(halak)

közönséges kárász, lapos keszeg, bagolykeszeg, sugár kardos, szélhajtó küsz, ragadozó ön, pirosszemű kele, vörösszárnyú koncér, fejes domolykó, vésettajkú paduc, réti csík, közcsuka, leső harcsa, sebes pisztráng, színtok, kecsege tok, sőreg tok, faj tok, rágó tok, viza tok, csapó sügér, fogas süllő, kő süllő, német buczó, magyar buczó, vágó durbints, selymes durbints, tarka meny, tő ponty, széles kárász, nyálkás compó, rózsás márna, fenékjáró küllő, dévér keszeg, sílány keszeg, leány koncér, kecsege, pénzes pér, galócza, amúr, bodorka, fehér busa, lápi póc, naphal, ponty, szivárványos ökle, törpeharcsa, angolna, balin, kurta baing, halványfoltú küllő, gyöngyös razbóra

(s vadak)

vadmacska, szarvas, vaddisznó, őz, róka, nyúl, vízipatkány, mezei pocok, vidra, mocsári teknős, kecskebéka, kacagóbéka, kis vizibéka, mocsári béka, barnavarangy, leveli béka, erdei béka, borz, nyest, erdei egér, pirókaegér, güzüegér, vándorpatkány, hörcsög, hermelin, menyét, görény, erdei cickány, vízisikló, fürgegyík, vakondok, ürge

(röpködők)

nagy sirály, szerkő, nádi rigó, cserregő, foltos nádiposzáta, nádisármány, cigányréce, vízityúk, szárcsa, barna rétihéja, jégmadár, kis vöcsök, búbos vöcsök, pocgém, függő cinke, énekes nádiposzáta, erdei pityer, citromsármány, cigánycsukk, fürj, szürke gém, fekete gólya, fekete harkály, fakopáncs, kékcinke, széncinke, barát cinke, fakusz, csúszka, kék galamb, énekesrigó, feketerigó, fülemüle, kerti rozsdafark, vörösbegy, barátka, billegetőcankó, sárgarigó, berki tücsökmadár, vadgerle, örvös galamb, őszapó, zöldike, vörösbegy, tövisszúró gébics, kis békászósas, üstökös gém, kócsag, darázsölyv, barna kánya, fogoly, gyurgyalag, szalakóta, holló, tüzesfejű királyka, kabasólyom, zöld küllő, szürke légykapó, halvány geze, bakcsó, karvaly, rétisas, kígyászölyv, hamvas rétihéja, füzike, bögöly, szúnyog, szitakötő, denevér

(növények)

amerikai kőris, magyar kőris, kocsányos tölgy, mezei szil, gyertyán, zöldjuhar, mandulalevelű fűz, csigolyafűz, ezüstfűz, kosárfonó fűz, feketenyár, fehérnyár, nemesnyár, fagyal, fekete bodza, kecskerágó, tündérrózsa, sárga tavirózsa, nefelejcs, sulyom, sárga nőszirom, nyílfű, tőzike, mocsári gólyahír, fekete nadálytő, székiboglárka, pántlikafű, harmatkása, tőzegpáfrány, csalán, gyalogakác

(az gyimilcsek)

penyigei vörösszilva, nemtudom szilva, kenéz pirosalma, sóvári alma, kormos alma, batul alma, árpával érő körte, császárkörte, vérbeli körte, dió, tányéralma, bőralma, galagonya, som, erdei szőlő, szegfűbogyó, szeder, kökény

Modern Rend

Várhegyi Éva

Ekotrip

A nagy zabálás

2000 februárja a nagy zabálás havaként fog bekerülni a magyar történelembe. Igaz, a szegény cianmérgezett nagy halak már nem zabálhattak cianmérgezett kis halakat. A Tisza tájékán így nemcsak az ökológia, de a gazdaság rendje is fölborult. Másutt más halak talán ezért is buzdultak föl: most vagy soha, ki tudja, mit hoz a félelmetes sebességgel globalizálódó jövő.

A TV 2 nagy hatalmú tulajdonosa ugyan már tavaly nagyra tátotta száját, de a kis magyar TV 3-at csak most, február 21-én sikerült bekapnia. A lakoma oly jól sikerült, hogy még a vetélytárs szerepében tetszelgő, bár valójában tettestársként közreműködő RTL Klub is jóllakhatott a koncon, a piszkos munkát elvégző ORTT pedig moshatta kezeit.

Mondhatnánk: pénz beszél, kutya ugat, de ismerve az előzményeket, nem mondhatjuk. Mondhatnánk: tiszta politika. Ezt sem mondhatjuk, hiszen most már valóban csak egy szokványos gazdasági ügylet zajlott. Princz Gábor elhíresült bonmot-jának kifordításával mondhatnánk: gazdaságinak álcázott politikai összeesküvés. Mondhatunk persze akármit, kit érdekel az.

A kozmopolita Írisz végső megsemmisítésével szinte egy napon kelt híre egy újabb, bár végül elmaradt vagy legalábbis elnapolt horrornak. Az ÁPV Rt. kiszivárogtatta: szívesen felzabáltatná a gyengélkedő K&H-t a jó karban lévő ötvenes OTP-vel. Így két legyet üthetne egy csapásra: jobb áron adhatna túl részvényein, és borsot törhetne az őt megszégyenítő belga társtulajdonos orra alá. Mert az utóbbi nem átallott olyan elképesztő javaslattal előállni, hogy a bank tőkevesztésének ódiumán arányosan osztozzanak a tulajdonosok. A csaknem kilencmilliárd forintos veszteség következtében a bank saját tőkéje ugyanis jócskán a jegyzett tőkéje alá zuhant, így ahhoz, hogy továbbra is működhessen, a törvény értelmében a tulajdonosoknak helyre kell állítaniuk a felbillent egyensúlyt.

A részvények egyharmadát birtokló belga Kredietbank meglehetősen szokványos megoldást talált erre: a tőkevesztést elismerendő szállítsák le a jegyzett tőkét a négyötödére, majd emeljék fel annyival, amennyi a bank törvényes működéséhez kell. Arra is ígéretet tett, hogy egyedül is hajlandó a szükséges tízmilliárd forint beinjektálására, és felajánlotta, 80 százalékos árfolyamon megveszi az állami részvénypakettet, amivel az

Résztvevő művészek:

Barabás Márton, BernáthY Sándor,
Böröcz András, Bukta Imre,
Chesslay György, Ducki Kristóf,
ef Zámbó István, El Kazovszkij,
Elekes Károly, Fe Lugossy László,
Fehér László, Gaál József,
Gábor Áron, Harasztÿ István,
Hegedűs 2 László, Herendi Péter,
Károlyi Zsigmond, Kelemen Károly,
Kemény György, Kőnig Frigyes,
Kopasz Tamás, Lengyel András,
Lévay Jenő, Swierkiewicz Róbert,
Regős Imre, Lois Viktor,
Lugossy Lugo László, Méhes Lóránt,
Vető János, Móder Rezső,
Nyári István, Orosz István, Orosz Péter,
Pácser Attila, Pócs Péter,
Prutkay Péter, Révész László László,
Samu Géza, Szilágyi Lenke,
Szirtes János, Szkárosi Endre,
Szurcsik József, Várady Róbert,
Varga Amár László, Varkoly László,
Visnyei Ilona, Wahorn András

A Kovács Gábor Művészeti Alapítvány szeretettel meghívja Önt az

FMK azok a 80-as évek

című kiállításra
2005 január 11-én,
kedden 19 órára.

A kiállítást bevezeti:
Kukorelly Endre, író
Közreműködik: Konnektor Rt,
BernáthY Sándor és Szkárosi Endre
zenés performansza

A kiállítás 2005 március 15-ig tekinthető meg.

MÉDER REZSŐ

Móder Rezső

MÓDER REZSŐ

1954-ben született Budapesten. 1982-ben grafikusként végzett a Képzőművészeti Főiskolán.
Fontosabb csoportos kiállításai: Budapest /1980,1983,1985,1986,1987, 1988/ Székesfehérvár /1985,1987/ Szentendre /1981,1987/

Külföldi kiállítások: Bulgária, Lengyelország, Finnország, USA, Japán, Korea, Svájc, Olaszország, Brazilia, Tallin.

Egyéni kiállítások, performanceok: 1982: Varsec, 1983: Budapest, 1984: Dunaújváros, Budapest: 1985 Székesfehérvár, 1986: Kaposvár, Budapest 1987: Budapest, Szentendre, Dunaújváros, 1988: Tatabánya

MINDEN MOZOG ÉS VÁLTOZIK....

Részlet
Móder rezső nyilatkozatából:

Nagyon örülök, hogy elkészíthetem a város számára az első zenélő mobil komplex szobromat, amely mindenképpen formabontó lesz. A tárgyak esztétikai forradalma ma is zajlik, ezért olyan művet kell csinálnom, ami a lehető legtöbb információt tartalmazza korunkról. A Kozmosz című szobron dolgozom. Tíz méter magas szerkezeti vázon légkorr és saválló acélból kivágott idomok lesznek belógatva. Ezek erős szél hatására mozgásba jönnek, egymáshoz ütődve acélos hangokat adnak. Így az egész kapcsolatban van a kozmosszal.

A kampókra függesztett sziluettek ingaszerűen mozognak. Változtatják önmaguk helyét, a többi elemhez való viszonyukat. A mű további földi mozgását, az utazást imitálják a kerekek. A kerék motívum a győri szimpozionon kapcsolódott hozzám, tavaly... mert akkor hozták haza Bartók Béla földi maradványait, amikor sok zenei rendezvény is volt. A nagy zeneszerző emlékére készítettem Győrben az első mobil, zenélő művet, "Bartók a vasgyárban" címmel. A melósok megszeretették az acélszobromat, ütögetni kezdték, zenéltek rajta. Melós barátaim ugyanígy érdeklődnek itt, a Dunai Vasműben is. Köztük mindig jól érzem magamat... mert őszinték."

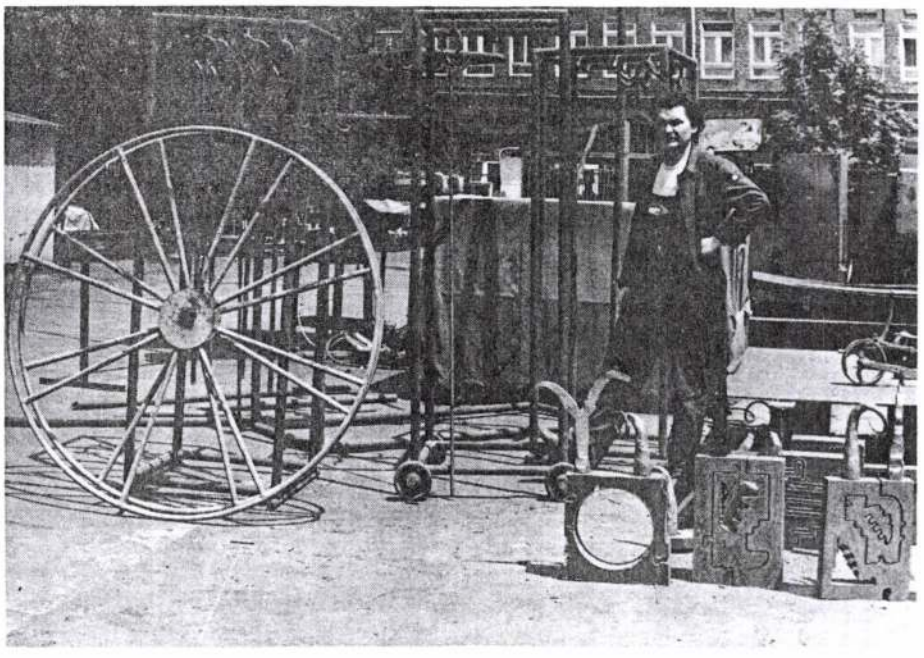

Móder Rezső és a Kozmosz című szobor elemei

MÓDER REZSŐ IX. Nemzetközi Dunaújvárosi Acélnobrán Alkotó Telep és Szimpozion 1989. V. 2. – VI. 9.

The Ernst Museum's Dorottya Gallery, within the framework of the **25th Budapest Spring Festival**, cordially invites you to the jubilee exhibition of

Rezső Móder

Munkácsy award-winning mobile-sculptor/metal-composer
25 years – 25 artworks – 25 sounds: five-dimensional art
Opening: **Tuesday, 22 March 2005, 5-8 p.m.**

I. **Sculpture Music, Deák tér, 5 p.m.**:
concert of composer **Péter Gazda's** new work entitled Soul-Bell, performed by the author and guest musicians

II. **Sculpture Music, Vörösmarty tér, 5.30 p.m.**:
jam session by the artist in collaboration with **István Ef Zámbó** and the Instrumentum Steel-Sculpture Percussionists – visual artists **Márton Barabás, István Ézsiás, Péter Balázs Kovács, Péter Orosz, László Varga Amár**

III. **Dorottya Galéria, 6 p.m.**:
salutation by **Dr. András Kálmán**, Mayor of the Town of Dunaújváros, opening speech of **Csaba Kozák**, art critic

The exhibition is on view until 23 April, Monday to Saturday, from 10 a.m. to 6 p.m.
1051 Budapest, Dorottya u. 8., tel./fax: (+36-1) 266 08 77
dorottya_galeria@axelero.hu, www.ernstmuzeum.hu/dorottya

Írók Boltja (Writers' Bookshop, 1061 Budapest, Andrássy út 45.), **Wednesday, 20 April, 4 p.m.**:
The 4th volume in the series of Dorottya books, the small monograph on **Rezső Móder's** life oeuvre, is published to accompany the exhibition. It will be presented by art historians **Gábor Pataki**, **Ernő P. Szabó** and composer **Bánk Sáry**.

The exhibition and the publication of the accompanying book have been realised with the kind support of Budapest Spring Festival; Municipal Government of Dunaújváros; National Cultural Fund; Extra Média Press Kft.

Please feel FREE to play music on Rezső Móder's five-dimensional steel sculpture-instruments installed in public spaces in Budapest!

AZ ERNST MÚZEUM
DOROTTYA
GALÉRIÁJA
■ BUDAPEST ■

tisztelettel meghívja Önt és barátait a 25 éves Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében

Díjkitelezve
1376 Ft 62.

Móder Rezső

Munkácsy-díjas mobilszobrász-fémzeneszerző
25 év – 25 mű – 25 hang: ötdimenziós művészet
című jubileumi kiállítására. Megnyitó: 2005. március 22-én, kedden, 17h-20h

I. **Szoborzene, Deák tér, 17h**: elhangzik Gazda Péter zeneszerző **Lélekharang** c. új műve a szerző és meghívott művészek előadásában
II. **Szoborzene, Vörösmarty tér, 17.30h**: örömzene/jam session a művész, **Ef Zámbó István** és az Instrumentum Acélszobor Ütőegyüttes – **Barabás Márton, Ézsiás István, Kovács Péter Balázs, Orosz Péter, Varga Amár László** képzőművészek közreműködésével
III. **Dorottya Galéria, 18h: Dr. Kálmán András,** Dunaújváros Megyei Jogú Város Polgármesterének köszöntője, **Kozák Csaba** művészeti író megnyitó beszéde

Megtekinthető 2005. április 23-ig, hétfőtől szombatig 10-18 óra között.
1051 Budapest, Dorottya u. 8., tel./fax: (+36-1) 266 08 77
dorottya_galeria@axelero.hu, www.ernstmuzeum.hu/dorottya

A kiállításra a Dorottya könyvek 4. kötete, **Móder Rezső** életművét bemutató kismonográfia jelenik meg.
Könyvbemutató: **április 20-án, szerdán 16h-kor** az **Írók Boltjában** (1061 Budapest, Andrássy út 45.) **Pataki Gábor** és **P. Szabó Ernő** művészettörténészek és **Sáry Bánk** zeneszerző részvételével.

A kiállítást és a könyv megjelenését támogatták: Budapesti Tavaszi Fesztivál,
Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata, Nemzeti Kulturális Alapprogram, Extra Média Nyomda Kft.

Móder Rezső Budapest belvárosának közterein álló ötdimenziós acélszobor-hangszerein zenélni SZABAD!

Tímár Árpád
MTA Művészettörténeti Kutatóintézet
Budapest
Úri u. 49.
1014

nka
Nemzeti Kulturális Alapprogram
NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA
Szuperinfó

MÓDER REZSŐ Munkácsy-díjas mobilszobrász – zeneszerző – festőművész – grafikusművész – akcióművész
1954-ben született; - szülei 1951-től éltek Sztálinvárosban.
A Dunai Vasmű – Dunaferr Rt. villanyszerelő elektrikusa.
1982-ben diplomázott Budapesten a
Magyar Képzőművészeti Főiskolán festészetből és grafikából.
1980 óta állít ki, szinte minden fontos hazai országos kiállításon, művészeti fesztiválon szerepelnek művei: grafikák, kollázsok, festmények, képversek, fa - és acélszobrok, fémzeneművek.
Külföldi nemzetközi biennálékon, kiállításokon eddig több, mint százszor állították ki munkáit.

Művészeti tagságai
Magyar Művészeti Fesztiválok Szövetsége (1995-től)
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete (1982-től)
Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége (1982-től)
Magyar Képzőművészeti és Iparművészeti Társaságok Szövetsége (1990-től). A grafikusművészek, a festők, a szobrászok, a művészkönyvalkotók, a papírművészek társaságainak alapító tagja.
Budapesti Belvárosi Művészek Társasága (2000-től)

Amatőr – autodidakta korszak

Egyéni kiállítások
1970, 1971 Dunaújváros, MÜM 316. sz. Szakmunkásképző Intézet
1975 Dunaújváros, Dunai Vasmű - Vasmű Klub, Béke étterem
1975, 1976, 1977 Székesfehérvár
1978, 1979 Dunaújváros, Dunai Vasmű csarnokai
1979 Budapest, (Egyetemi) E-klub
1980 Dunaújváros, Dunai Vasmű kultúrterme és csarnokai
1980 Dunaújváros, Hazafias Népfront Béke Klub

Csoportos kiállítások
1970-től évente kiállít az amatőr képzőművészek országos tárlatain (Székesfehérvár, Sopron, Zebegény, Budapest).
1974 Dunaújváros, Főiskola aulája (Kör '74 tárlat)
1975 Dunaújváros, szabadtéri kiállítás az Óvárosban (betiltották)

Díjak
1974 Hincz Gyula-díj, Zebegény
1980 Nemzetközi Művésztelep I. díja, Varsec (Bulgária)

Válogatott egyéni kiállítások
1982 Dunaújváros, Uitz Terem
1986 Kaposvár, Somogyi Képtár, Barcs, Barcsi Múzeum
1986 Budapest, Fészek Művészklub
1987 Dunaújváros, Intercisa Múzeum
1987 Szentendre, Vajda Lajos Stúdió Pince Galéria
1989 Győr, Győri Műcsarnok
1990 Miskolc, Miskolci Galéria
1990 Dunaújváros, Uitz Terem
1991 Budapest, Műcsarnok (Hősök tere)
1993 Szombathely, Szombathelyi Képtár
1994 Kecskemét, Kecskeméti Képtár
1996 Dunaújváros, Zenélő Szoborpark Múzeum – Kortárs Gyűjtemény (állandó kiállítás)
1997 Budapest, Francia Intézet
1998 Dunaújváros, Kortárs Művészeti Intézet
2000 Genf (Svájc)
2000 Budapest, Műcsarnok (Hősök tere)
2001 Budapest, Vigadó Galéria, Szinyei Szalon
2001 Budapest, Millennáris Park (Budapesti Tavaszi Fesztivál)
2002 Budapest, Symposion Klub (Táltos Klub)
2002 Győr, Városi Művészeti Múzeum és Képtár
2002 Vigántpetend, Művészetek Völgye
2003 Baja, Sugovica-part és Művelődési Ház
2003 Komarno (Szlovákia), Limes – Templom Galéria

Díjak (válogatás)
1989 Győr Városért Emlékérem, Győr
1991 II. Nemzetközi Minta Triennálé II. díja, Budapest, Ernst Múzeum
1993 II. Nemzetközi Szobrászrajz Biennálé díja, Budapest
1994 Köztéri Szobor és Objekt Pályázat I. díja, Regensburg (Németország)
1996 Dunántúli Független Video és Film Fesztivál III. díja, Győr
2000 „MM"-díj (az országos művészeti szakmák különleges díja), Budapest
2000 Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma díja, Budapest (Vigadó Galéria: Szobrászrajzok 1921-2000 között)
2000 „Művészettel az új évezredbe" (a Városligeti-tavon rendezett, vízben álló kiállítás) közönségdíja, Budapest
2001 Munkácsy Mihály-díj
2002 Nemzetközi Akcióművészet és Installáció Kiállítás I. díja, Baja
2002 Országos Faszobrászati Biennálé díja, Nagyatád
2003 Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete ösztöndíja

FESTMÉNY RAJZ OBJEKT

Az Intercisa Múzeum tisztelettel meghívja Önt és családját, barátait, munkatársait

Móder Rezső

'70-es évek művészete

című kiállítására, melyet

P. Szabó Ernő
művészettörténész nyit meg

2004. május 27-én, csütörtökön 17 órakor.

Bevezetőt mond Somogyi György, a művész első kiállításának szervezője.

Megtekinthető: augusztus 29-ig

Intercisa Múzeum Dunaújváros, Városháza tér 4., Telefon: (25) 411-315

Támogatók: DUNAFERR Dunai Vasmű Rt., Extra Média Nyomda Kft.
Hivatalos médiatámogató: BIN-O-ART Kft.

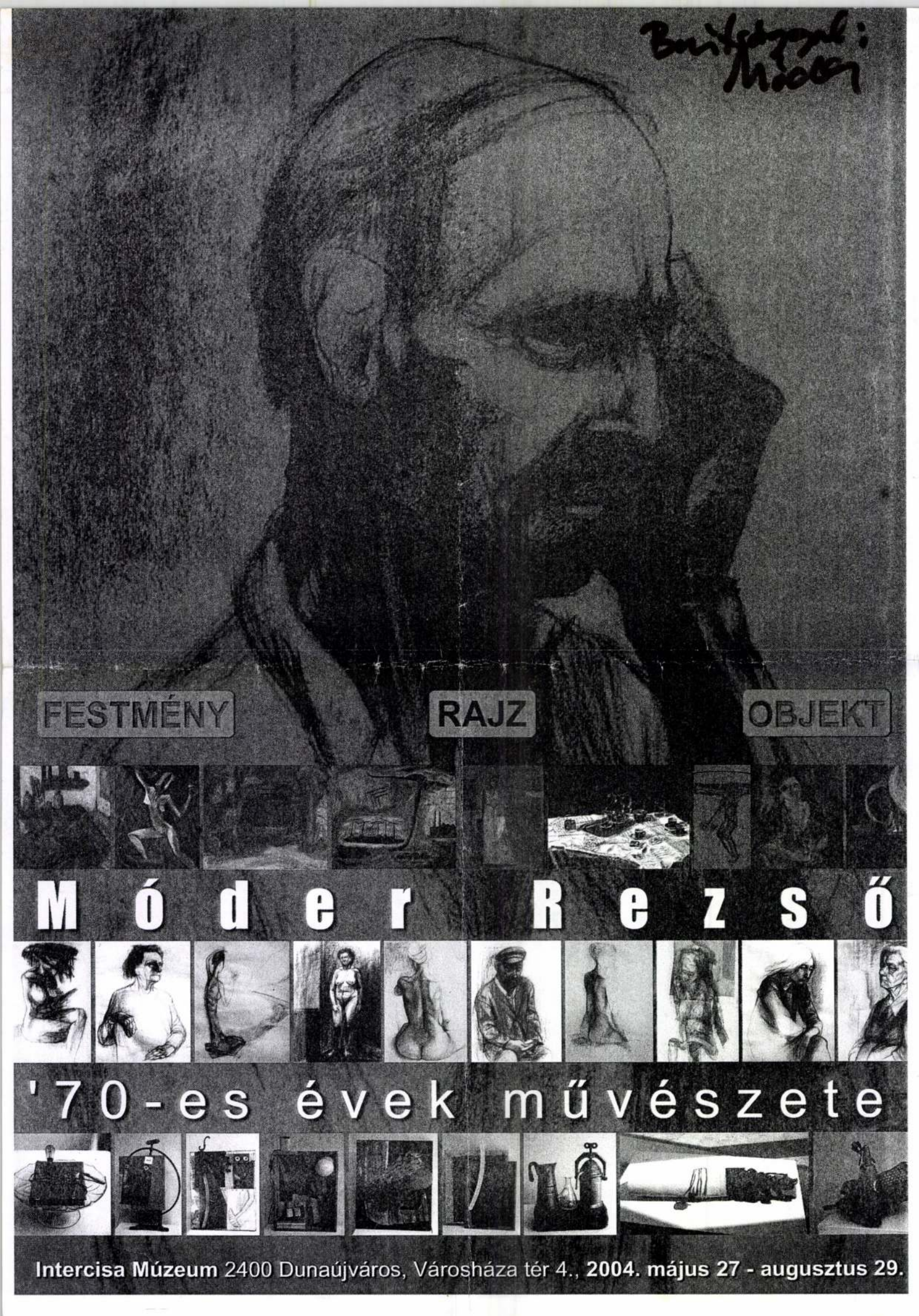
FESTMÉNY
RAJZ
OBJEKT
Móder Rezső
'70-es évek művészete
Intercisa Múzeum 2400 Dunaújváros, Városháza tér 4., 2004. május 27 - augusztus 29.

MÓDER REZSŐ Munkácsy-díjas mobilszobrász – zeneszerző – festőművész – grafikusművész – akcióművész
1954-ben született, - szülei 1951-től éltek Sztálinvárosban.
A Dunai Vasmű – Dunaferr Rt. villanyszerelő elektrikusa.
1982-ben diplomázott Budapesten a
Magyar Képzőművészeti Főiskolán festészetből és grafikából.
1980 óta állít ki, szinte minden fontos hazai országos kiállításon, művészeti fesztiválon szerepelnek művei: grafikák, kollázsok, festmények, képversek, fa - és acélszobrok, fémzeneművek.
Külföldi nemzetközi biennálékon, kiállításokon eddig több, mint százszor állították ki munkáit.

Művészeti tagságai
Magyar Művészeti Fesztiválok Szövetsége (1995-től)
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete (1982-től)
Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége (1982-től)
Magyar Képzőművészeti és Iparművészeti
Társaságok Szövetsége (1990-től). A grafikusművészek, a festők, a szobrászok, a művészkönyvalkotók, a papírművészek társaságainak alapító tagja.
Budapesti Belvárosi Művészek Társasága (2000-től)

Amatőr – autodidakta korszak

Egyéni kiállítások
1970, 1971 Dunaújváros, MÜM 316. sz. Szakmunkásképző Intézet
1975 Dunaújváros, Dunai Vasmű - Vasmű Klub, Béke étterem
1975, 1976, 1977 Székesfehérvár
1978, 1979 Dunaújváros, Dunai Vasmű csarnokai
1979 Budapest, (Egyetemi) E-klub
1980 Dunaújváros, Dunai Vasmű kultúrterme és csarnokai
1980 Dunaújváros, Hazafias Népfront Béke Klub

Csoportos kiállítások
1970-től évente kiállít az amatőr képzőművészek országos tárlatain (Székesfehérvár, Sopron, Zebegény, Budapest).
1974 Dunaújváros, Főiskola aulája (Kör '74 tárlat)
1975 Dunaújváros, szabadtéri kiállítás az Óvárosban (betiltották)

Díjak
1974 Hincz Gyula-díj, Zebegény
1980 Nemzetközi Művésztelep I. díja, Varsec (Bulgária)

Válogatott egyéni kiállítások
1982 Dunaújváros, Uitz Terem
1986 Kaposvár, Somogyi Képtár; Barcs, Barcsi Múzeum
1986 Budapest, Fészek Művészklub
1987 Dunaújváros, Intercisa Múzeum
1987 Szentendre, Vajda Lajos Stúdió Pince Galéria
1989 Győr, Győri Műcsarnok
1990 Miskolc, Miskolci Galéria
1990 Dunaújváros, Uitz Terem
1991 Budapest, Műcsarnok (Hősök tere)
1993 Szombathely, Szombathelyi Képtár
1994 Kecskemét, Kecskeméti Képtár
1996 Dunaújváros, Zenélő Szoborpark Múzeum – Kortárs Gyűjtemény (állandó kiállítás)
1997 Budapest, Francia Intézet
1998 Dunaújváros, Kortárs Művészeti Intézet
2000 Genf (Svájc)
2000 Budapest, Műcsarnok (Hősök tere)
2001 Budapest, Vigadó Galéria; Szinyei Szalon
2001 Budapest, Millennáris Park (Budapesti Tavaszi Fesztivál)
2002 Budapest, Symposion Klub (Táltos Klub)
2002 Győr, Városi Művészeti Múzeum és Képtár
2002 Vigántpetend, Művészetek Völgye
2003 Baja, Sugovica-part és Művelődési Ház
2003 Komarno (Szlovákia), Limes – Templom Galéria

Díjak (válogatás)
1989 Győr Városért Emlékérem, Győr
1991 II. Nemzetközi Minta Triennálé II. díja, Budapest, Ernst Múzeum
1993 II. Nemzetközi Szobrászrajz Biennálé díja, Budapest
1994 Köztéri Szobor és Objekt Pályázat I. díja, Regensburg (Németország)
1996 Dunántúli Független Video és Film Fesztivál III. díja, Győr
2000 „MM"-díj (az országos művészeti szakmák különleges díja), Budapest
2000 Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma díja, Budapest (Vigadó Galéria: Szobrászrajzok 1921-2000 között)
2000 „Művészettel az új évezredbe" (a Városligeti-tavon rendezett, vízben álló kiállítás) közönségdíja, Budapest
2001 Munkácsy Mihály-díj
2002 Nemzetközi Akcióművészet és Installáció Kiállítás I. díja, Baja
2002 Országos Faszobrászati Biennálé díja, Nagyatád
2003 Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete ösztöndíja

FESTMÉNY RAJZ OBJEKT

Az Intercisa Múzeum tisztelettel meghívja Önt és családját, barátait, munkatársait

Móder Rezső

'70-es évek művészete

című kiállítására, melyet

P. Szabó Ernő
művészettörténész nyit meg

2004. május 27-én, csütörtökön 17 órakor.

Bevezetőt mond Somogyi György, a művész első kiállításának szervezője.

Megtekinthető: augusztus 29-ig

Intercisa Múzeum Dunaújváros, Városháza tér 4., Telefon: (25) 411-315

Támogatók: DUNAFERR Dunai Vasmű Rt., Extra Média Nyomda Kft.
Hivatalos médiatámogató: BIN-O-ART Kft.

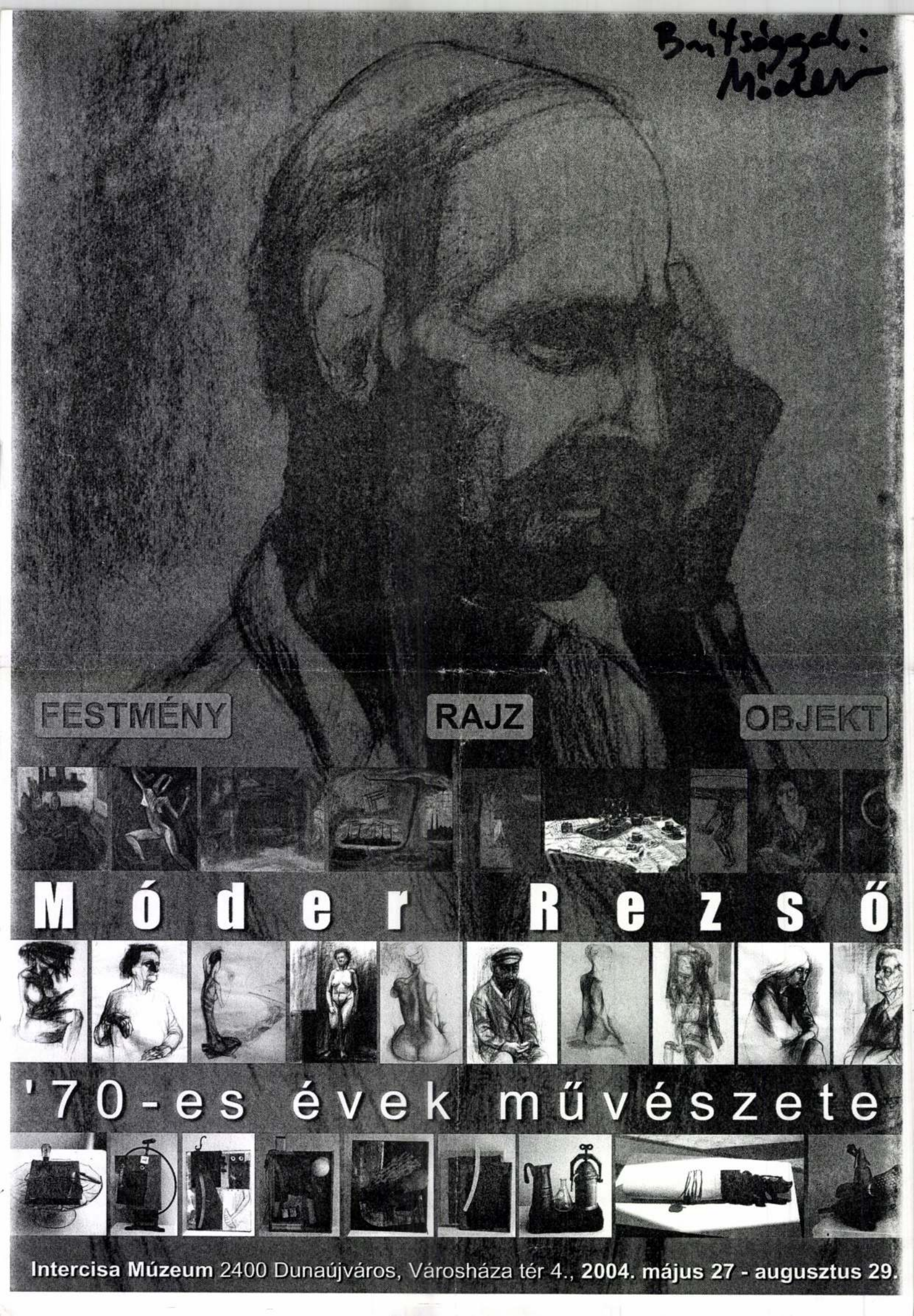
Britsöggel:
Móder
FESTMÉNY
RAJZ
OBJEKT
Móder Rezső
'70-es évek művészete
Intercisa Múzeum 2400 Dunaújváros, Városháza tér 4., 2004. május 27 - augusztus 29.

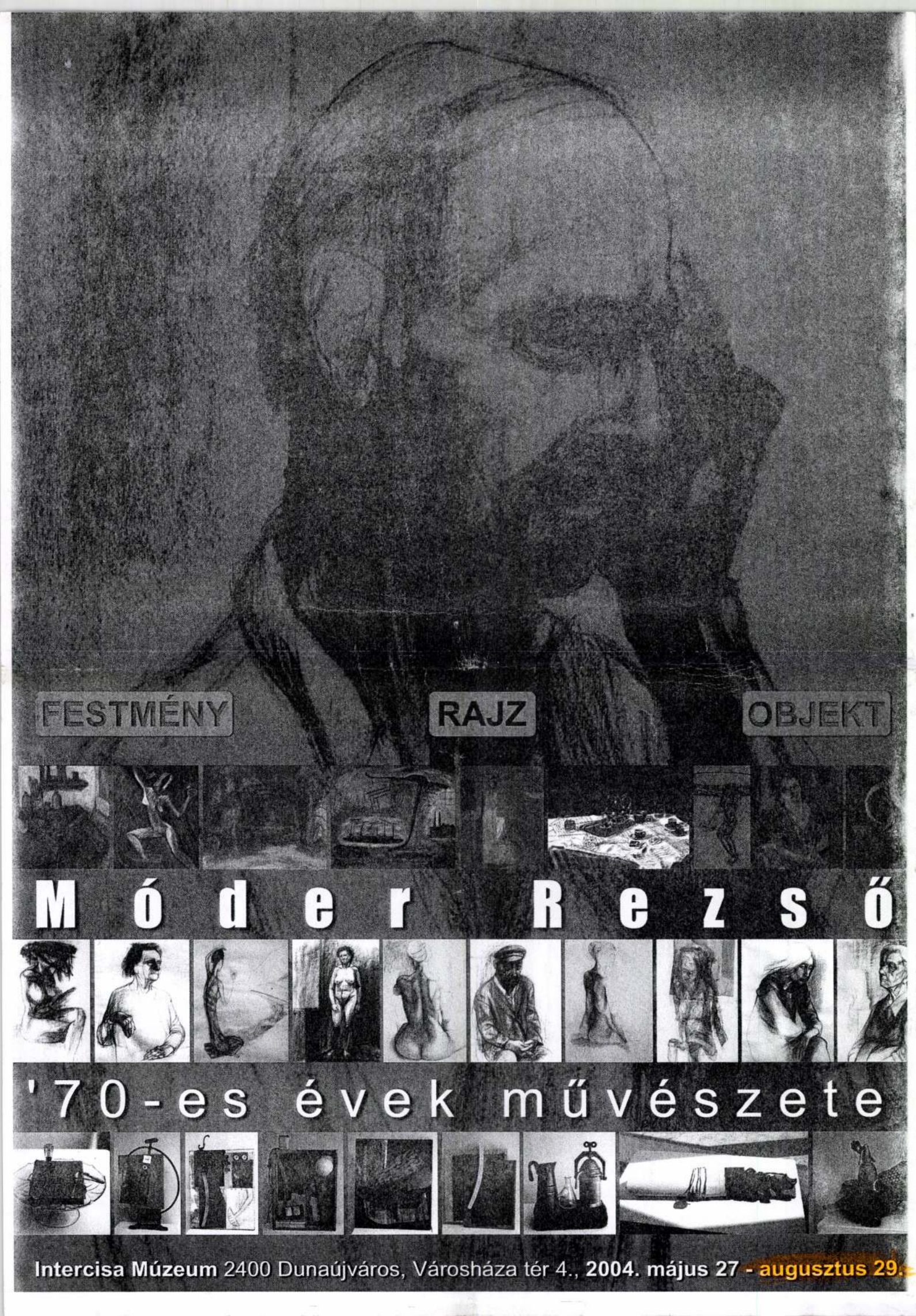

Móder Rezső

'70-es évek művészete

Intercisa Múzeum 2400 Dunaújváros, Városháza tér 4., **2004. május 27 - augusztus 29.**

MÓDER REZSŐ Munkácsy-díjas mobilszobrász – zeneszerző – festőművész – grafikusművész – akcióművész
1954-ben született. - szülei 1951-től éltek Sztálinvárosban
A Dunai Vasmű – Dunaferr Rt. villanyszerelő elektrikusa.
1982-ben diplomázott Budapesten a
Magyar Képzőművészeti Főiskolán festészetből és grafikából
1980 óta állít ki, szinte minden fontos hazai országos kiállításon, művészeti fesztiválon szerepelnek művei: grafikák, kollázsok, festmények, képversek, fa - és acélszobrok, fémzenemüvek.
Külföldi nemzetközi biennálékon, kiállításokon eddig több, mint százszor állították ki munkáit.

Művészeti tagságai
Magyar Művészeti Fesztiválok Szövetsége (1995-től)
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete (1982-től)
Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége (1982-től)
Magyar Képzőművészeti és Iparművészeti Társaságok Szövetsége (1990-től). A grafikusművészek, a festők, a szobrászok, a művészkönyvalkotók, a papírművészek társaságainak alapító tagja.
Budapesti Belvárosi Művészek Társasága (2000-től)

Amatőr – autodidakta korszak

Egyéni kiállítások
1970, 1971 Dunaújváros, MÜM 316. sz. Szakmunkásképző Intézet
1975 Dunaújváros, Dunai Vasmű - Vasmű Klub, Béke étterem
1975, 1976, 1977 Székesfehérvár
1978, 1979 Dunaújváros, Dunai Vasmű csarnokai
1979 Budapest, (Egyetemi) E-klub
1980 Dunaújváros, Dunai Vasmű kultúrterme és csarnokai
1980 Dunaújváros, Hazafias Népfront Béke Klub

Csoportos kiállítások
1970-től évente kiállít az amatőr képzőművészek országos tárlatain (Székesfehérvár, Sopron, Zebegény, Budapest).
1974 Dunaújváros, Főiskola aulája (Kör '74 tárlat)
1975 Dunaújváros, szabadtéri kiállítás az Óvárosban (betiltották)

Díjak
1974 Hincz Gyula-díj, Zebegény
1980 Nemzetközi Művésztelep I. díja, Varsec (Bulgária)

Válogatott egyéni kiállítások
1982 Dunaújváros, Uitz Terem
1986 Kaposvár, Somogyi Képtár; Barcs, Barcsi Múzeum
1986 Budapest, Fészek Művészklub
1987 Dunaújváros, Intercisa Múzeum
1987 Szentendre, Vajda Lajos Stúdió Pince Galéria
1989 Győr, Győri Műcsarnok
1990 Miskolc, Miskolci Galéria
1990 Dunaújváros, Uitz Terem
1991 Budapest, Műcsarnok (Hősök tere)
1993 Szombathely, Szombathelyi Képtár
1994 Kecskemét, Kecskeméti Képtár
1996 Dunaújváros, Zenélő Szoborpark Múzeum – Kortárs Gyűjtemény (állandó kiállítás)
1997 Budapest, Francia Intézet
1998 Dunaújváros, Kortárs Művészeti Intézet
2000 Genf (Svájc)
2000 Budapest, Műcsarnok (Hősök tere)
2001 Budapest, Vigadó Galéria; Szinyei Szalon
2001 Budapest, Millennáris Park (Budapesti Tavaszi Fesztivál)
2002 Budapest, Symposion Klub (Táltos Klub)
2002 Győr, Városi Művészeti Múzeum és Képtár
2002 Vigántpetend, Művészetek Völgye
2003 Baja, Sugovica-part és Művelődési Ház
2003 Komarno (Szlovákia), Limes – Templom Galéria

Díjak (válogatás)
1989 Győr Városért Emlékérem, Győr
1991 II. Nemzetközi Minta Triennálé II. díja, Budapest, Ernst Múzeum
1993 II. Nemzetközi Szobrászrajz Biennálé díja, Budapest
1994 Köztéri Szobor és Objekt Pályázat I. díja, Regensburg (Németország)
1996 Dunántúli Független Video és Film Fesztivál III. díja, Győr
2000 „MM"-díj (az országos művészeti szakmák különleges díja), Budapest
2000 Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma díja, Budapest (Vigadó Galéria: Szobrászrajzok 1921-2000 között)
2000 „Művészettel az új évezredbe" (a Városligeti-tavon rendezett, vízben álló kiállítás) közönségdíja, Budapest
2001 Munkácsy Mihály-díj
2002 Nemzetközi Akcióművészet és Installáció Kiállítás I. díja, Baja
2002 Országos Faszobrászati Biennálé díja, Nagyatád
2003 Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete ösztöndíja

FESTMÉNY RAJZ OBJEKT

Az Intercisa Múzeum tisztelettel meghívja Önt és családját, barátait, munkatársait

Móder Rezső

'70-es évek művészete

című kiállítására, melyet

P. Szabó Ernő
művészettörténész nyit meg

2004. május 27-én, csütörtökön 17 órakor.

Bevezetőt mond Somogyi György, a művész első kiállításának szervezője.

Megtekinthető: augusztus 29-ig

Intercisa Múzeum Dunaújváros, Városháza tér 4., Telefon: (25) 411-315

Támogatók: DUNAFERR Dunai Vasmű Rt., Extra Média Nyomda Kft.
Hivatalos médiatámogató: BIN-O-ART Kft.

Modern Etnika Csoport

Magyar Iparművészet az
ezredforduló 2003

9.e.
30.l.

Szeretettel meghívjuk

Bartók az acélgyárban (új művek)

MÓDER REZSŐ

Munkácsy-díjas
mobilszobrász-festőművész

kamara kiállítására

SYMPOSION KLUB

Budapest XII. ker. Táltos u. 8.

Megnyitó:
szeptember 11-én, kedden este 20-kor

Megtekinthető:
2001. szeptember 30-ig

